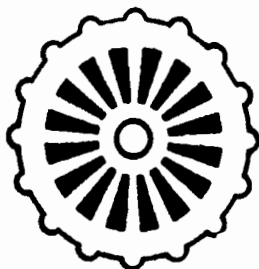

බුද්ධජයන්තිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලා: 24.

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

18වන ග්‍රන්ථය

බුද්දකන්තිකාය

ප්‍රථම භාගය

**බුද්දකපාඨ ධම්මපදපාළි උද්‍යානපාළි
ඉතිවුත්තකපාළි**

සිංහල පරිවර්තනයෙන් සුක්ක සි

ලඬකා ආණ්ඩුව මගින් ප්‍රකාශිත සි

මු. ම. 2550

ක්‍රි. ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 24

The Eighteenth Book in the

Suttanta-Pitaka

Khuddaka-Nikāya (1)

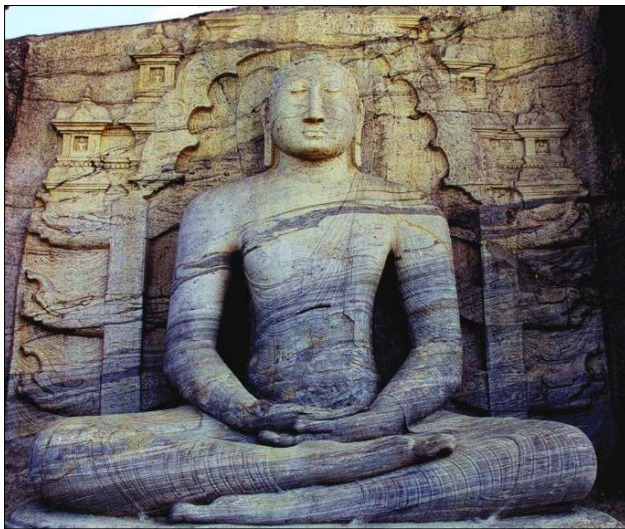
18

KHUDDAKANIKĀYA (I)

**Khuddakapāṭha Dhammapadapāli
Udānapāli Itivuttakapāli**

With the Sinhala translation by

The Tripitaka Translation Committee

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් ආයතනවල දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලබනම් එහි ද
 සියලු ආනිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට ආයතනවල දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පටුන මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ.

නැවත පටුන වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (20) සටහන් කර යොමු වන්න.

සුභානන්දිටකේ
වෘද්ධකතිකායෝ
පරිමා භාගෝ

සුත්‍රානන්දිටකයෙහි
වෘද්ධකතිකාය
ප්‍රථමභාගය

**“තථාගතපසවෙදිනො ගිහ්ඨවෙ ධම්මවිනයො විවසො විග්ගෙහි
නො පටිච්ඡනො”-**

**“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙයනා කරණ ලද
ධර්ම හා විනය විවෘත වූයේ ඔබලයි. වැසුණේ නො ඔබලයි.”**

(අභ්‍යුත්තරනිකාය, තිකතිපාත - භරණ්ඩවග්ග, 9 සුත්‍රය.)

පටුන

CONTENTS

	පිටුව
සංස්කාරක නිවේදනය	xi
ත්‍රිපිටකපරිච්ඡිත සංස්කාරක මණ්ඩලය	xiii
උත්තරිතර සංස්කාරක මණ්ඩලය	xili
සංඥාපනය	xiv-xix
සංකේත නිරූපණය — ABBREVIATIONS	xx
පාළිභෝජිය — PĀLI ALPHABET	xxi
විසයසූචි	xxii-xxix
පෙළ හා පරිච්ඡිතය	2-485
භාෂාදිපාදනුක්කමණිකා	487-496
සඤ්ඤානාමානුක්කමණිකා	497-498
පදනුක්කමණිකා	499-544
බුද්ධකපාඨ උපග්‍රන්ථය	1-8
බම්බපද උපග්‍රන්ථය	9-33
උදන උපග්‍රන්ථය	34-44
ඉතිවුත්තක උපග්‍රන්ථය	45-51

සංස්කාරක නිවේදනය

ත්‍රිපිටක පාළියෙහි සුත්‍රාන්තපිටකයට අයත් බුද්දකභික්ඛායානනගීන බුද්දකපාය ධම්මපද උදන ඉතිවුත්තක යන ග්‍රන්ථ සතරෙහි පාළි හා සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුත් මේ ප්‍රථම භාගය බුද්ධජයන්ති ග්‍රන්ථාලාවෙහි සංස්කාරකයෙක් 24 වන ග්‍රන්ථය වේ.

ලබ්‍හාබොධිමණ්ඩලය විසින් ආරඬින වූ දූතට විද්‍යාදයපරිවෙණාධිපති කල්‍යාණාදයාමේ සිටි පඤ්ඤාසෙවර මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් බුද්දකපාය ද, වාලිතර අබ්බරුක්කාරුමයෙහි සුගතසාසනොදය පරිවෙණාධිපති පණ්ඩිත අනුන්ගල්ලේ විමලකිත්ති මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් ධම්මපදපාළිය ද, බලගල්ලේ සරසානිපරිවෙණාධිපති පණ්ඩිත සපුටලාගේ ඤාණලොක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් උදනපාළිය ද, මාතලේ ශ්‍රී ධර්මපරිවෙණාධිපති ගම්මුල්ලේ වංශජොති නායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් ඉතිවුත්තකපාළිය ද සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කරන ලදී. මේ අධිකාරයෙහි සහභාගි වූ පරිවර්තක සථවිරයන් වහන්සේ සතර නම අප හැමෝ කෘතඥතාවට හිමි වෙති. පණ්ඩිත අනුන්ගල්ලේ විමලකිත්ති මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් සිංහලයට පරිවර්තනය කොට උපග්‍රන්ථයක් ද ලියන ලද ධම්මපදය පාසයිය යුතුයේ සකස්ව තුබූ බව සිහිපත් කළ යුතු වේ.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංස්කාරක සභාවේ අනුමතියෙන් මේ ග්‍රන්ථයන්ගේ සංශෝධනය උත්තරීතර සංස්කාරක මණ්ඩලයට අයත් අග්‍රන්ථකර්මක බලන්ගොඩ ආනන්ද මහේත්‍රය මහානායක සථවිරයන් වහන්සේට පවරන ලදී. ප්‍රාචීන ප්‍රතිචිත භාෂානතරයන්හි ප්‍රවීණ වූ බුද්ධාධිපතිමයෙහි ධර්මානුසංකරයෙන් වැඩි සිටුනා වූ, පාළි සංස්කෘත ප්‍රාකෘත ග්‍රන්ථාගත බුද්ධාධිපති පිළිබඳ මහානතර හා අභිනතර විභාවනායෙහි බුහුටි වූ මහේත්‍රය නායක සථවිරයන් වහන්සේ සාමාන්‍යය මාතෘචිත් ඉටු කළහ. උත්වහන්සේ විසින් පාළියෙහි බොහෝ තැන් අඩු වූ වා ව්‍යාඛ්‍යාන කොට පාළිපාඨානතර ද, මේ ග්‍රන්ථාගත කරුණු පිළිබඳ සංස්කෘත-ප්‍රාකෘත ග්‍රන්ථයන්හි එන සදාය-විසදායනා දැනීමට උපයෝගී වූ යෙලාකයන් ද අධොලිපි වශයෙන් යොදා ගාථාදිපාද අනුක්‍රම-මණිකා ආදිය හා බුද්දකපාය උදන ඉතිවුත්තක පොත් තුනට උපග්‍රන්ථ ද සමපාදනය කරන ලදී. කටයුතු බොහෝ ඇතත් සමායතන කොට ගත් කාලයෙහි උද්‍යෝගිභාව ඇති නායක සථවිරයානෝ ග්‍රන්ථය මුද්‍රණයෙහි පවත්වා කල්හි ශෝඛ්‍යපත්‍ර බැලීමෙහි ද යෙදුනාහ.

ධම්මව්‍යාකරණයෙහි නිපුණ වූ සවනනුබුද්ධිප්‍රභා ඇති පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණලොක දණ්ඩණලබ්‍හාවේ ප්‍රධාන සංස්කාරක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් මෙහි ඇතුළත් බුද්දකපායාදි ග්‍රන්ථයන් පිණිස ඒ ඒ අභිකර්මාශ්‍රයයෙන් ලියූ ව්‍යාකරණ සංඥපතය ඒ ඒ ග්‍රන්ථයන්ගේ ආශ්‍යසවරූප නිරූපණය

කරන්නා සේ ම දැනට විසමානිතයන් හා අනභ්‍යසනයෙන් හානිහානිව යන අපගේ ජාතික සාහිත්‍යයට - බර්ප්චායාඛ්‍යාතයට නිසි වූ සිංහල භාෂාවට රැකුල් දෙන්නේ ද වේ. මෙසෙයින් උන්වහන්සේ සංශෝධකයන් වහන්සේගේ ද අපගේ ද සාමූවාදයට හිමි වෙයි. අපගේ අවසාන සංස්කරණයෙන් මුද්‍රිත වූ මේ ග්‍රන්ථයෙහි ද ශෝධාපත්‍ර බැලීම් ආදියෙන් පණිනිත හලහම බිමිමික ස්වරයන් වහන්සේ ද සහාය වූහ.

බුද්ධකතියෙහි ප්‍රථම භාගය සම්බුද්ධජයන්හි නිමිත්තෙන් මුද්‍රිත වන සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුත් ත්‍රිපිටක පාළියෙහි සුත්‍රාන්තපිටකයට අයත් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවෙන් අටොළොස්වන ග්‍රන්ථය වේ.

මෙය මුද්‍රණය කරවා ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා උපකාරී වූ ලබ්ධිආණ්ඩුව ද එහි සාංඝකෘතික කායභාණ්ඩයෙහි අධිකාරීන් ද, සිංහලජාතියමුද්‍රණාලයෙහි අධිකාරීන් හා මුද්‍රණ ශිල්පීන් ද, ග්‍රන්ථ පරිවර්තනය හා සංශෝධනය කිරීමෙහි යෙදුනු මහාස්වරයන් වහන්සේ ද බර්ප්චායා ජනනමයෙන් සුබහානි වෙන්වා හි ආශංසනය කරමිනි.

පරවාහාර වස්තූන් ස්වර.
ත්‍රිපිටකපරිවර්තන කාරක සභාවෙහි ද
සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ද සමපාදක.

ත්‍රිපිටක කායභාණ්ඩය, බර්ප්චායා ශ්‍රම විද්‍යාලය,
දෙමටගොඩ, කොළඹ.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංසකාරක මණ්ඩලය

1. වැලිවිටියේ සෞරත නායක සථවිරයන් වහන්සේ (සභාපති),
2. පරවාහාර වජීරඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ (සම්පාදක),
3. කෙසෙල්වතුගොඩ රතනජෝති නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
4. බ්‍රහ්මගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රෙය නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
5. හාල්දඹුවන ධම්මරක්ඛිත සථවිරයන් වහන්සේ,
6. අම්බලම්ගොඩ ධම්මකුසල සථවිරයන් වහන්සේ,
7. කඩවැද්දුව සිරිනිවාස නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
8. පලන්තොරුවේ විමලධම්ම නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
9. දෙහිගස්පේ පඤ්ඤාසාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
10. වේරගොඩ අමරමොලී නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
11. පරවාහාර පඤ්ඤානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
12. ගලගම සරණසිංහ සථවිරයන් වහන්සේ,
13. හැගොඩ ධම්මන්ද නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
14. කවුකුරුන්දේ දෙවානන්ද නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
15. ලබුගම ලක්ඛානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
16. කෝදුගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
17. ඉදුරුවේ උත්තරානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
18. මිහිමේ පඤ්ඤාසිංහ නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
19. කොස්ගොඩ ධම්මවංස සථවිරයන් වහන්සේ,
20. වතුගෙදර අමරසිංහ සථවිරයන් වහන්සේ,
21. තලල්ලේ ධම්මානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
22. අකුරුවිහේ අමරවංස නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
23. මිරිස්සේ ගුණසිරි සථවිරයන් වහන්සේ,
24. කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර සථවිරයන් වහන්සේ.

උපනිෂ්ඨක සංසකාරක මණ්ඩලය

පණ්ඩිත වැලිවිටියේ සෞරත නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 ආචාර්ය පරවාහාර වජීරඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 බ්‍රහ්මගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රෙය මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 පණ්ඩිත ලබුගම ලක්ඛානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ
 පණ්ඩිත කෝදුගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

බුද්ධකපාඨපාළි:

බුද්ධකපාඨය යනු “සරණං - සිත්ඛාපදං - ආත්මිකාසංකාරං - කුමාරපඤ්ඤා - මහාලසුත්තං - රතනසුත්තං - තිරෙකුඛිකසුත්තං - නිසිකණ්ඩසුත්තං - මෙත්තසුත්තං” විසින් තවප්‍රකාර පාඨයන්ගේ සංග්‍රහය වෙයි. තෙල පාඨයෝ ධර්මසාධක වශයෙන් ගනුත් මෑ මහත් නො වෙති. එයින් ‘බුද්ධකපාඨ’ යනු අතිම වෙයි. පඤ්ඤානිකාය අතර බුද්ධකපාඨයෙහි මූලා සිටුනා පෙළ ද ‘බුද්ධකපාඨ’ය වේ.

මෙහි ලා ශාසනාවතරණය සරණගමනයෙන් වන හෙයින් ‘සරණ’ය පළමු වූ ලා දැක්වේ. සසුන්වත් කුලදරුවන් විසින් පළමු නික්මයා යුතු වන බැවින් දෙවනු ‘සිත්ඛාපද’ දැක්වේ. සිකපෙදෙහි සිටුනා කුලදරුවන්ගේ විත්තභාවනා පිණිස, ‘ආත්මිකාසංකාර’ය තෙවනු කොට දැක්වේ. විත්ත-භාවනායෙන් පසු තානාප්‍රකාරයෙන් ප්‍රඥාභාවනාවලට දක්වනු පිණිස ‘කුමාර-පඤ්ඤා’ය සිසුවානි කොට දැක්වේ. මෙ හැම පරමමහල වන හෙයින් ‘මහල’ සුත්‍රය පස්වනු කොට දැක්වේ. මහල කාරණයෙහි සිටුනාහට අත්මාරක්‍ෂාව සමය-සිඳිනු සි පරාරක්‍ෂාව පිණිස ‘රතනසුත්ත’ය සවැනි කොට දැක්වේ. රතනසුත්‍රයෙහි උත්පත්තිය භූතදේශයේ වන සි නිසි භූත කෙනකුත් දක්වනු පිණිස ‘තිරෙකුඛික’ සුත්‍රය සත්වැනි කොට දැක්වේ. තිරෙකුඛිකයෙන් ප්‍රණවිරිතයන්ගේ විපත් පාවාදේ වන සි පිතෘතියන්ගේ සැපත් දක්වනු පිණිස ‘නිසිකණ්ඩ’ සුත්‍රය අවවැනි කොට දැක්වේ. ආත්මිකාසංකාරයෙන් රහප්‍රාණය හා කුමාරප්‍රාණයෙන් මෝහප්‍රාණය හා සිදු කරන කමවගන් පාවාදේ වන සි දේහප්‍රාණයට නිසි කමවගන් ද නියනු සඳහා ‘මෙත්ත’ සුත්‍රය නවවැනි කොට දැක්වේ. මේ නව පාඨයන්ගේ නිකේශයෙන් බුද්ධකපාඨය සම්පූර්ණ වෙයි. තෙල නිකේශප්‍රමය පිණිස අමිකපාඨාර්ථින් කියන අමිකතර දනුකැමැතියන් ‘අටුවා’ බලා දන්නේ ය.

කුසලත්සවයෙහි ඇතුළත් වූ සිටුනා ධර්මපද - උද්ගත ආදියෙහි නොලැබෙන ‘පාඨ’ ශබ්දය ගෙන ‘බුද්ධකපාඨ’ යැ යි මෙහි සංඥාදීශ විය. එහි ලා විශේෂාචාර්ය ඇද්ද, යනු විමසනු වටනේ ය. පාරාණියන් එහි විශේෂාචාර්ය උද්ගත නොදක්වුව ද, සසුන් වත් කුලදරුවන් විසින් පාඨය පුස්තක වශයෙන් එහි සි පාඨ ශබ්දයෙන් විශේෂාචාර්ය සිතියා හෙන්නේ ය. මූලකම්පාන සඳහා, මහාලවමහලයෙහි බණ වදරනු සඳහා, පිරිත් කරනු සඳහා, සතනයෙන් පස්න පාඨයට නිසි ධර්මවචන මෙහි එකසේ පෙනේ.

“බුද්ධං සරණං ගමිත්ම - යාති ව අනතලිකෙහි - බුද්ධෙ රතනං පණිතං - වතපපගමෙහි” ආදී පදසට්ඨා ශබ්දයකහි අතින් විශේෂස්ථාන වෙයි. ‘යාති වා’ යි තුබු වචන දීඝික ‘යාති ව’ යි හුස්ම වූ සිටුනායේ මෙහි පෙනේ. ස්වරයා පරකල්පි හුස්මිකිය පාලියෙහි අප්‍රකට වෙයි. ‘රතනතනං’ යි තුබු වචන පදය භාවප්‍රත්‍යයලොපය ගෙන ‘රතනං’ යි සිටුනායේ පෙනේ. මේ ද අප්‍රකට ප්‍රයෝගයෙහි. ‘වතපපගමෙහි’ යි ප්‍රථමෙකවචනයෙහි ඒකාරනත රූපය ද අප්‍රකට ප්‍රයෝගයෙහි. මේ පදසට්ඨා දුර්විප්‍රයෝග විසින් මූලයන් ඇදුරෝ එළවත්. ‘සරණං ගමිත්ම’ යන තැන ‘සරණං ඉති ගමිත්ම’ යි. අධ්‍යායායී ‘ඉති’ ශබ්දයෙන් ඇති යි ද, මෙහි ‘ඉති’ ශබ්දය ප්‍රාතිර්දේශ-යැ යි ද, එයින් ‘සරණං’ යනු ප්‍රථමානන යැ යි ද වෛසාකාරණයෝ කියත්. එය භාවනාප්‍රසංග වශයෙන් සලකන ඇදුරෝ ද ඇත. මෙසේ වෛසාකාරණයන්ගේ විමාසිල්ල ලත් පදාර්ථයක් ‘බුද්ධකපාඨ’යෙහි ඇත.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තෙල 'බුද්ධාපායය' සත්තයෙන් පරිචිත වේ නම් ඉතා මෑතාව, ආත්මා-රක්ෂාව උදා වෙයි. පරාරක්ෂාව උදා වෙයි. ශීලයෙහි සිටියා වෙයි. කමටහන් නොහඳුන් ද වෙයි. මහිනලාවමහිනලයෙහි ඔවා දෙන්නට සමත් වූයේ ද වෙයි. එයින් මෙහි ශ්‍රද්ධාපූජිත වූ ආදරය කරන්නේ මෑතාව.

ධම්මපදපාළි:

“ධම්මො ව සො පදඤ්චාති ධම්මපදං” යනු නිරුක්ති වන බැවින් ධම්මසංඝයාන පදය ‘ධම්මපද’ නම් වෙයි. මෙහි ‘ධම්ම’ ශබ්ද පාලිය කියයි. “ඉධ භික්ඛවෙ ධම්මං පරියාපුණාති සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං” යනාදී තත්ති සෙයිති. ‘පද’ ශබ්ද පිහිට කියයි. “සන්තිපදං” යන තත්ති සෙයිති. කොටස හෝ කියයි. “තස්ස නත්ථ ධම්මපද අපිලාපනති” යන තත්ති සෙයිති. මෙසේ පාලිදර්ශයෙන් ධම්ම වනුයේත්, පිහිට අර්ථයෙන් වේවයි කොටස් අර්ථයෙන් වේවයි පද වනුයේත්, එකෙක් මෑ නු යි හේ ‘ධම්මපද’ නම් වන්නේ යැ. මෙහි පිහිට අර්ථ නම්: දුර්වලයෙහි දු සසරෙහි දු නොවැටියාදෙන අර්ථ යි. කොටස් අර්ථ නම්: පාලිධර්මයෙහි අවයව විසින් සිටුනා බව යි. ‘ධම්මපද’ ශබ්දයෙහි මතු වන නිරුක්ති - අර්ථය මෙසේ හැමව සාධාරණ වතුදු, මේතැන එකුත්තුන්සියක් කථාවක්කු පිණිස දෙසු සාරසිය-තෙවිසි ගයෙක් වෙන් කොට දක්වනු ලැබේ. රත්පාභා තෙසු මලෙහිත් ඇත ද ‘රත්මල්’ කිව එක මා මලක් ගන්නා සෙයිති.

සංඝිතිකාරක මහරහත්තු සාරසියතෙවිසි ගය එක්තැන් කොටගෙන ‘ධම්මපද’ නමින් වෙන් කොට හදුලහ. එසේ වෙන් කොට ගන්නට හේතු නම්: බුදුන් දිවමින් දවසත් මෙ නියර දෙයනා ‘ධම්මපද’ නැමින් වෙන් කොට හදුල බව යි. කියන ලද මෑ යැ ධම්මසංඝයානපාලිපදසන්නයෙහි: “බුදුන් සද පු මෙ නියර දේශනා ධම්මපද නම් යි වෙන් කොට හරාරන බැවින් යෙජේ මෙ”යි. සංඝිතිකාරකයන් විශේෂනාමයෙකින් වෙන් කොට හදුල තෙල ධම්මපදදේශනාව නම් වෛතෙයසන්නාමයෙහි කෙලෙස් විධිමාලන ගෙයිනුදු, උත්තානපදව්‍යඤ්ඤා හා ගමනිදර්ශී ඇති වන බැවින්දු, ශ්‍රාතිරමස වෑ විමදීනක්ෂම වන බැවින්දු, බහුජනප්‍රිය වෑ සිටුනාසේ ලොවෑ පලට වෙයි.

මෙහි යමක, අප්පමාද, විතත, පුප්ඵ, බාල, පණ්ණිත, අරහත්ත, සහස්ස, පාප, දණ්ඩ, ජරා, අත්ත, ලොක, බුද්ධ, සුඛ, පිය, කොධ, මල, ධම්මට්ඨවග්ග, පාකිණික, නිරය, නාග, තණ්හා, භික්ඛු, බ්‍රාහ්මණ විසින් වර්ගයෝ සවිසි-දෙනෙක් ඇත.

හැමයට පලමු වන ‘යමකවර්ග’ කථාවක්කු තුදසක් ඇසිරි කොට සිටුවේ යැ. අප්පමාදවර්ගයෙහි තවයෙකැ, විතතවර්ගයෙහි තවයෙකැ, පුප්ඵවර්ගයෙහි එකොළොසෙකැ, බාලවර්ගයෙහි තුදසෙකැ, පණ්ණිතවර්ගයෙහි එකොළොසෙකැ, අරහත්තවර්ගයෙහි දශයෙකැ, සහස්‍රවර්ගයෙහි තුදසෙකැ, පාපවර්ගයෙහි දෙළො-සෙකැ, දණ්ඩවර්ගයෙහි දශයෙකැ, ජරාවර්ගයෙහි තවයෙකැ, අත්තවර්ගයෙහි දශයෙකැ, ලෝකවර්ගයෙහි එකොළොසෙකැ, බුද්ධවර්ගයෙහි තවයෙකැ, සුඛවර්ග-යෙහි අටෙකැ, ප්‍රියවර්ගයෙහි තවයෙකැ, ක්‍රෝධවර්ගයෙහි අටෙකැ, මලවර්ගයෙහි දෙළොසෙකැ, ධම්මට්ඨවර්ගයෙහි දශයෙකැ, මානවර්ගයෙහි දශයෙකැ, ප්‍රතිෂේක-වර්ගයෙහි තවයෙකැ, නිරයවර්ගයෙහි තවයෙකැ, නාගවර්ගයෙහි අටෙකැ, තෘණ්ණවර්ගයෙහි දෙළොසෙකැ, භික්ඛුවර්ගයෙහි දෙළොසෙකැ, බ්‍රාහ්මණවර්ගයෙහි එකුත්සහස්‍රිකෙකැ යි හැම එකතු කොට ගනුත් මෑ, එකුත්තුන්සියක්වත් නිසා වදුල සාරසියතෙවිසිගයෙක් වර්ගවිසින් සවිසිබෙයින් බෙදුණේ වෙයි.

වග බැඳූ වෙත් කිරීමේදී ලා පළමු වන වගෙහි වැටෙන 'යමක' යයිද සුවල කියයි. කාමණ - ශුක්ලවිසින් උභයපක්ෂය ඇසිරි කොට වදල ගාථා දෙක දෙක ගත්වන බැවින් 'යමකවගී' නම් වෙයි. යමකවගීයෙහි මුල් ගය සක්පල් තෙරුන් අරභයා වදලන. දෙවන ගය අත් කලෙකා මමකොණ්ඩා-ලන් අරභයා වදලන එක් මැ වස්තුවක් නිසා එක් මැ දිනෙකා නො වදල ද, සබිහිකාරක මහරහතුන් ඔව්වන්වශයෙන් ලං කොට ගෙනා 'යමක' තැමින් හඳුන්වමින් වගී බෙදමින් පෙළ තැබුණේ සලකන්නේ යැ 'අප්‍රමාදවගී' ආදී තෙසු වගී ගෙනා ද නම් ගෙනු සැටි ද, පෙළ තැබූ සැටි ද මෙතියරින් මැ සිතන්නේ මැතැවැ. අප බුදුන් ඒ ඒ කරුණ නිසා ඒ ඒ තත්ති වදල ගාථා 'ධම්මපද' තැමින් විසිරා සිටියෙන් එ හැම එක්කු කොට 'ධම්මපදපාළි' විසින් තබාලූක බමිසංග්‍රාහක මහරහත්තු. මේ යැ 'ධම්මපද' නම්.

ප්‍රාකානධම්මපද යැ, දෛවිභාෂාමය ධම්මපද යැ, චිතධම්මපද යැ යි පැරැණි භාෂානතරයෙන් ලියූ 'ධම්මපද' ද ඇත. බෝධාන් දේශයෙහි දී මතු කොට ගත් ප්‍රාකානධම්මපදය අපරිපුර්ණ වූවෙකි. චිතධම්මපදය වගී එකුත්සාලියෙකිනුදු, ගාථා සත්සියදෙපනසෙකිනුදු, මහත් වැ සිටුවේ යැ. උදන නමින් වගීයෙකුදු එහි ඇතුළු වෙයි. එකසූකිංග් - චූසොකිංග් යන දෙකමින් පළට ධම්මපදයෝ දෙදෙනෙක් චිතදේශයෙහි ඇත. සකුවෙන් ලියූ 'ධම්මපදය' චිතබසින් තහා ගනුත් මැ ඒ ඒ ඇදුරන් කළ අඩුවැඩිකම් නිසා ඇති වැ ගිය වෙනසැ යි සලකති. මෙකලා ඒ ඒ දේශයෙහි දේශභාෂායෙන් අරවාගත් ධම්මපද බෙහෙවි. එ හැම 'පාළිධම්මපද'යෙහි අභිසම්ප්‍රභ වශයෙන් සලකති.

මිහිඳු මානිමයන් මෙරට බුදුසසුන් බවුළුවාලූ තැන් පටන් ධම්මපදය සියබසින් ව්‍යාඛ්‍යාත කළ ආවායඝීරයෝ බොහෝ වෙති. එහෙයින් මූලා සිට මැ මෙරට බෞද්ධයන් කෙරෙහි 'ධම්මපද' ය ප්‍රිතිප්‍රමොද වඩවමින් වන-පොත් වැ සිටුවේ යැ. 'ජාතකකථා' මෙරට බෞද්ධයන්ගේ මත වඩන්නාක් හෙයින් මැ ධම්මපද ද මත වඩනුයේ ම වෙයි. රහයා, ද්‍රෝණියා, මෝහයා, මදයා, මානසා, සාරමනසා යනාදී හැම කෙලෙස් නිගන්නා උපදේශයෝ මෙහි ඇත. මවුවවන් පියවවන් පටන් කොට ආයඝීරානුච්චි ඇත. නිදා තනුසා හය ආලසා දීඝීසුත්තා ආදී හානිකර දෑ පහ කරන උපදේශයෝ ඇත. යායුතු සත්පථය නොදන, උත්මාගීයෙහි යමින් අඳුරට වැටෙන, ගුණයෙන් ධනයෙන් පිරිහිනෙහි වැටෙන, යම් මැ කෙනකුත් සත්පථයෙහි නංවා ගුණයෙන් ධනයෙන් අභිවෘද්ධියෙහි පිහිටුවන, උපදේශමක්ෂණා ව නම් ධම්මපදය වෙයි. බෞද්ධයන්ගේ සමීපගාමීවය ඔප් නංවන 'ධම්මපදය' ද මෙරට ගිහිපැවිදි දෙපසෙහි 'දිවි-එළි' ය විසින් පළට වැ සිටුවේ යැ. මෙහි වටනාකම දත් පැරැණි තෙරවරුන් පැවිදි වන කුලදරුවන් ලා මූලාදී මැ 'ධම්මපදය' වනපොත් කරවාලූණේ පැරැණි 'කතිකා' බණිනුදු පෙනේ. "සැදූහැයෙන් පැවිදි-වියරි වැ ආ කෙනෙක් වූ නම් ඇණවුම් සකස්කඩ සතරබණවර ධම්මපියා පුහුණු කරවා පෙර කී ලෙස ම ජාතිගොත්‍ර විවාරා රෝග බලා තායකතැන් දක්වා වදවා කතිකාබණ පුහුණු කරවා පැවිදි දිය යුතු" යන දඩ්දෙණිකති-කාවත් පාඨය විමසන්නේ යැ. ඇදුරෙල් නොවිහිද කළ කතිකා වන බැවින් ඉන් පෙර ආවායඝීකුලයෙහි ධම්මපදය වනපොත් කරවා ලීම පැවැතියේ සල-කන්නේ යැ. එසේ සලකත් මැ මිහිඳු දවස පටන් කොට වාරිත්‍රවශයෙන් අද දවස දක්වා සසුන් වදනා කුලදරුවන් ලා පුහුණු කරවන දහම්පොතක් විසින් තෙල පාළිය ඉතිහාසගත විය. පෙර මතු නො වෙයි. අද වුව ද, මෙරට 'ධම්මපදභාෂාකයෝ' ඇත. බණ වදාරන දේශකයෝ හත්තසාරය වශයෙන්

මෙය සලකා ගනිමින්. හිතියන් කෙරෙහි දු අත්පොතක් විසින් මෙය තුබුයේ 'කැප්පිවිපොල' වීරයා මෙලොව හැරැපියත කෙණෙහි ඉණවටා දවටාගෙන, තුබු බමවපදය අතට ගෙනා මිත්‍රයාණ කෙනකුන්ට අවසාන පරිත්‍යාගය වශයෙන් දුන් දතීන් දන්නේ යැ. තෙල දහම්පොත ඇසිරි කොට භාණිතා-බමිණෙන මහතෙරණුවන් සල රතනාවලිය ද පැරැණි ගැවපද සත්ත ආදිය ද මෙහි අගය කියනුයෙන් ප්‍රයෝජන කියනුයෙන් දෙලෝවැඩ කැමැතියන් මෙහි ලා ආදරය කරන්නේ මැනවි.

උදනපාළි:

“කෙනෙහි උදනං? උදනතතෙහි උදනං. කිමිදං උදනතං තාම? පිතිවෙගසමුට්ඨාපිතො උදහාරො” යනු අටුවා වචන වන බැවින් උදනතාථ-යෙන් ‘උදන’ තම වෙයි. ‘උදනත’ තම ප්‍රතිවේගයෙන් තහැළු තෙපුලි. ප්‍රති-සෞමනසාණේතුයෙන් ඉතිරැ ගිය තෙපුල ‘උදන’ වනසේ මෙහි පැවැසිණ. බොහෝ සෙයින් මෙසේ කියනු දු බමිසංවේශාදීන් ඉතිරැ ගිය තෙපුල ද ‘උදන’ ශබ්දයෙන් කියන්නේ යැ. ‘උදන’ ශබ්දයෙහි කෙවලනිරැකතිඅථය බලන් මැ, මුළුත් ඉතිරැගිය තෙපුල ගන්නේ යැ. ඉතිරැ යැමෙහි හේතුව ප්‍රතිසෞමනසාය වෙයි. බමිසංවේශාදිය හෝ වෙයි. එයින් ප්‍රතිසෞම-තසාය නිසා වේවයි, බමිසංවේශාදිය නිසා වේවයි මුළුත් ඉතිරැ ගිලිහෙන යම් මා තෙපුලක් ඇද්ද හේ ‘උදන’ විසින් සලකන්නේ යැ. ශ්‍රාවකනිර-පෙක්ක වැ තහන තෙපුල් වන බැවින් ‘උදන’ නිසා අභිගම්සිඤ්ඤායෙන් තැන. ශ්‍රාවකාපෙක්ක වැ වදාරන දේශනාබමිසයෙහි ද උදනබමිසයෙහි ද වෙතස එයින් දන්නේ මැනවැ. ඒ උදනබමිස ද ගාථාබකි වශයෙනු ද වාක්‍යාබකි වශයෙනු ද දෙපරිදි වැ සිටුනේ යැ.

සමීපභිත්‍රහවශයෙන් සලකන් මැ තෙල උදනබමිස බුද්ධිභාෂිත යැ, ප්‍රත්‍යක්කබුද්ධිභාෂිත යැ, ශ්‍රාවකභාෂිත යැ යි තෙවැදූරැම් වෙයි. එහි ප්‍රත්‍යක්කබුද්ධිභාෂිතය ‘බග්ගවිසාණ’ සුත්‍රයෙහි එයි. ශ්‍රාවකභාෂිතය ථෙර-ගාථා ‘ථෙරිගාථා’යෙහි එයි. ශක්‍රාදි දෙවියෝ ද ආගම්දණ්ඩ බ්‍රාහ්මණාදීහු ද ශ්‍රාවකගණයෙහි වැටෙති. ඔවුන්ගේ උදනයෝ ද තෙවලායෙහි ඒ ඒ තැනැ සදහන් ලත්හ. සමාස්සලබ්ධියෙන් වහන්සේගේ උදන මිසැ, උන්ගේ උදන තෙල උදනපාළියෙහි සභ්‍රහය පිණිසැ නො එන්නේ යැ. පයඝාපතිය තවප්‍රකාරයෙන් බෙද වදාරන බුදුන් විසින් තමන් වහන්සේ වදල උදන් මිසැ තෙපු උදන් ‘උදන’ ශබ්දයෙන් තවක සසුන්හිලා නොගත්වන බැවිනි. අනෙකක්කානිසංසාරං’ යනාදිය හා ‘අඤ්ඤාසි වත නො කොණ්ඩඤ්ඤා’ යනාදිය හා බුද්ධිභාෂිත උදන් වුව ද කාරණානතරණේතුයෙන් උදනපාළි යෙහි සභ්‍රහය පිණිසැ නොඑතසේ අටුවායෙහි දැක්විණ.

මෙහි බෝධි, මුච්චිඤ, තඤ, මෙසිය, සොණ, ජවවකි, චුල, පාවලිගාමිය විසින් වර්ගයෝ අවදෙතෙක් ඇත. සුත්‍ර වශයෙන් අසුදෙතෙක් ඇත. ගාථා වශයෙන් අනුපස්දෙතෙක් ඇත. බණවර විසින් අඩක් ගල තවදෙතෙක් ඇත. අනුසන්ධි වශයෙන් අසුඑක්දෙතෙක් ඇත මෙසෙයින් තෙල උදන-පාළිය වර්ගයින් බෙදී ‘උදනාඛන’ වශයෙන් තවහතසුතෙහි බැසැගෙනැ සිටුනේ යැ.

අප බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රීතිවාක්‍ය එක්තැන් කොට ගෙන හද-
රන්තට ලැබීම නම්, 'බෞද්ධයන්ට මහා ලාභයක් මැයි. ප්‍රීතිවාක්‍ය පහළ
වනුයේ අරමුණෙහි ප්‍රීතිවෛතසිකයාගේ බලවත්කම් නිසා වෙයි. මෙවන්
ප්‍රීතිවාක්‍යයක් තහනනට උපන් බලවත් අරමුණ කීමෙකැ යනු උද්ග-
පාළිය කියවා දතහොත්තේ යැ. අරමුණු විසින් සිටුවනා කථා බලත් මැ,
බුද්ධචරිතය ගැන ද, ලෝකචාරිත්‍ර ගැන ද, දෘෂ්ටිවාද ගැන ද, අවබෝධයෙන්
නිතැතින් ලැබිය හෙත්තේ වෙයි පහළ කළ ප්‍රීතිවාක්‍යයෙහි අම් පරික්‍ෂා
කරත් මැ ධර්මානියෙහි පාවච්ඡෙක් ද උද වෙයි. එයින් බෞද්ධයන් තෙල
'උද්ග' වන පොත් කැරැගත්තේ මැනවි.

මෙහි සත්සති පිළිවෙළින් නො එයි. එසේ නොඑනුයේ හැම සතියෙකැ
පහළ කළ 'උද්ග' නැති හෙයිනි. අනිද තෙරණුවන් ම 'නිද්ග' තැබුව ද,
"එවං මෙ සුතං ... අපි බො ආයස්සා ආනන්දෙ" (6.10.) යනාදී විසින් තැබූ
නිද්ගපාඨයෙන් වෙයි. තමන් ගැන ම එසේ 'නිද්ග' තබනු කීම යනු
සොයන්නට වටහේ යැ. නිද්ගපාඨ එක්මඟක් ගෙන තුබුව මනා බැවින්
ඒ සැටියෙන් තැබිණ. කථාසිද්ධිය තමන් පිළිබඳ වුව ද, "එවං මෙ සුතං"යි
නිද්ග තබනු 'නිද්ගසම්ප්‍රදය' පිණිස වෙයි.

මෙහි සවර්ගයෙහි ගොපාලසූත්‍රයෙහි ලා 'අඤ්ඤාතරො ගොපාලකො'
යනුවෙන් සඳහන් කළ ගොපාල නම් නිඤ්ඤාතර වෙයි. උන්ගේ මරණය
දක්වමින් 'දුග්ගකො විජ්ඣිතා මාරෙසි'යි ධම්පියාටුවායෙහි කිින "අඤ්ඤා-
තරෙන පුරිසෙන සීමනතරිකාය ජිවිතා වොරෙපිතො" යි උදන් පෙළෙහි
වදානු ධම්පියාටුවාගැටපදයෙහි දී "වැද්දෙක් විද මැරී. හෙළටුවායෙහි
වෙරියෙක් විද මැරිය යෙක්. උදන් අටුවායෙහි වටක් නිසා වෙරබද්
මිනිසෙක යෙක්" යනු කියති. මෙ හැම සසඳන් මැ ඒ ඒ ඇදුරෙල්'හි
තඤ්ඤාතරයන්ගේ මරණය වෙන් වෙන් ලෙසෙකින් ගත්සේ පෙනේ.
ගැටපදයෙහි 'වට' ශබ්දයෙන් 'ආවාට'ය කියති යි අදහස් ගනුත් මැ, උදන්
අටුවායෙහි දී 'තළාක' ශබ්දයෙන් එය පැවැසිණැ යි නිශ්චය කළහොත්තේයැ.
ගැටපදය හෙළටුවායෙහි සිට "උද්ග සුත්තනනනන විජ්ඣාතරො කපේතබ්බං"
යි උද්ගසූත්‍රානනයෙන් විසාර කළමනාසේ කියනුද අද ඒ විසාරය ඇතිසේ
නොපෙනේ. හෙළටුවා තැනිහෙයිනි. හෙළටුවායෙහි සිටි විසාරාම් පාළිඅටුවා
කළතැන් සිට අභාවයට ගිය බව මෙබඳු නොසෙක් තැනින් පෙනේ.

ඉතිවුත්තකපාළි:

"වුත්තං හෙතං ගගවතා, වුත්තමරගතාහි මෙ සුතං" යනු 'ඉතිවුත්තක'
පාළියෙහි මූලපාඨ එන සැටි වෙයි. දීඝාගමාදියෙහි දී 'එවං මෙ සුතං එකං
සමයං' යනාදීන් දෙකකාල ආදී කරුණු රැසක් නිද්ගයෙහි ලා එළවනුද, මෙහි
දෙකකමාත්‍ර මිසැ තෙසු කිසිදු දෑයෙක් ප්‍රකට වැ නො එයි. බුද්ධජාතයන්ට
බුද්ධත් හමුවෙහි ඇසු ඇසු බණ උදයන රජුගේ සාමාවහි ආදී ඇතොරනට
දෙසත් මැ, ඇය තැබූ පාඨ වන හෙයින් දෙකකාලාදිය ඉතිවුත්තකයෙහි
තැනියේ කෙටිවාද විසින් කියති. මෙ පාළිය සූත්‍ර ප්‍රමාණවශයෙන් වේවයි,
වර්ගසංසුකතාදී වශයෙන් වේවයි වතුරාගමයෙහිදු ගණනට නො එයි. එයින්
මූලපාඨයෙහි සිටුවන 'වුත්ත' ශබ්දය හා 'ඉති' ශබ්දය හා දෙක එක් කොට
ගෙන 'ඉතිවුත්තක'යැ යි සංඥානිදේශය වියැ. මූලපාඨයෙහි 'වුත්තං හි එතං
ගගවතා'යි පද බිඳ ගත් කල 'හි-කාර'ය ව්‍යංග්‍යාච්ඡා දෙයි. හෙල සූත්‍රාරාශිය

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මෑ භාෂිත බව එයින් හෙළි කරන්නේ ය. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මෑ භාෂිතයෙකැ, අනෙකෙකුගේ භාෂිත නොවෙයි”යි අනුප්‍රමාණ වශයෙන් ගතවිතාසේ දක්වන්නේ ය.

මෙහි ඒකක-ද්වික-ත්‍රික වතුෂ්ඨ වශයෙන් නිපාතයෝ සතර දෙනෙකි සුත්‍රපිටකපයඃපනන වෙයි. පඤ්චනිකාය අතුරෙන් ‘බ්‍රහ්මකනිකාය’ පයඃපනන වෙයි. තවාඛගායකයෙහි ලා ‘ඉතිවුත්තකාඛග’ වෙයි. සුත්‍රවශයෙන් පරිගණනා කරත් මෑ එකකනිපාතයෙහි සත්විස්සෙකැ, දුකනිපාතයෙහි දෙවිස්සෙකැ, තිකනිපාතයෙහි පනසෙකැ, වතුකකනිපාතයෙහි තෙලෙසෙකැ යි සුත්‍රයෝ එක්සිය දෙලොස්දෙනෙක් ඇත. මෙසේ ‘ඉතිවුත්තකපාට්‍රි’ ය සමුප්පන්න වෙයි.

ව්‍යාඛ්‍යානය.

‘බ්‍රහ්මකපාඨ - ධම්මපද - උදන - ඉතිවුත්තක’ යන සතරෙහි ව්‍යාඛ්‍යාන තෙල ග්‍රන්ථයෙහි සිද්ධවෙයි තබා ඇත. දේශනාමායෙහිදු තනිව්‍යාකරණාදි ශාස්ත්‍රයෙහිදු ස්වසම්මානානන්තරයෙහිදු හතළු බ්‍රහ්ම ඇති, අග්‍යමහාපණ්ණාසික බ්‍රහ්මගොඛ ආනාද්දේශනාය චිත්තානායක හිමිපාණන් සකස් කළ තෙල ව්‍යාඛ්‍යාන අභ්‍යාසයෙන් මෑ අස්ස වෙයි. අභිසංඝාතන කොට කළ ව්‍යාඛ්‍යාන වන හෙයින් මෙහි අභිසංඝාත ඇත. සියබසෙහි සංවර්ධනය පිණිසැ හිතකර වන ලෙසින් ව්‍යාකරණායෙන් නිබද්ධ වන බැවින් භාෂාචයයෙහිදු අස්සභාවය ඇත. ධම්මපදෙහි අවබෝධයට නිසිසේ ගැට බිඳැ ලියුවන බැවින් ප්‍රසාදගුණය ද ඇත. මෙසේ තෙල ව්‍යාඛ්‍යාන මතහරසේ කියමින.

නිසැ සුතු දෙකක් ඇත. ධම්මපදපාට්‍රියෙහි පාඨානන්තරායියෙක් මෙහි යෙදිණ. එ හැමයෙහි මූලය ධම්මපදපාට්‍රිය මෑ වෙයි. මහාභාරත-මහාසූත්‍රානි ආදියෙහි දු ධම්මපද ආදියෙහි දු අභිසංඝාතෙන් සමපාඨ ඇත. වෙනස භාෂා තාත්පර්‍ය වෙයි. එබඳු පාඨ දක්නා, ගුරුපාසුරු නොලත්, සැදූ තැනි කිසි කෙනෙක් උන්පඨයෙහි යමින් “අයෝ තැනින් ගෙනැ බස බිඳැ ලියූ දෙයකැ මේ” යි ඇතිලි තභා ඇතැම් ධම්මපද භාෂා දක්වති. ඒ උන්ගේ මිත්‍රාත්‍ර වන් මුත් යථාචි නො වෙයි. මෙහි ලියූ පාඨානන්තර දකුන් මෑ, “එයින් බසැ බිඳැ ධම්මපද ගෙහිණැ” යි නොගන්නේ මෑතැවි.

මෙහි ලා කුදුගත් සතරක් සැකෙවින් හඳුන්වා දුම්හ. සහි පිළිබඳ කොට වේවයි, සහිවිති පිළිබඳ කොට වේවයි, භාෂ්‍යකපාඨ දනුකැමැතින් මහවග්ග උපු ප්‍රකාශනා බලන්නේ ය. දවරය වෙහෙස ධර්මින් ජිනවක්‍රය දියුණු කරනු වස් සියබසින් ලියන තෙල ව්‍යාඛ්‍යාන සියදනනට දෙලොව වැඩ සඳහා වේවයි පනම්හ. මේ සංඥාපනය සැපැයීමෙහි දී පණ්ණාසික පරවාහාර පඤ්චනාසු (බී. ඒ.) ස්ථිරයන් වහන්සේ ද කරැණු උපුටා ගැනීමෙහි ලා වහල් වූයේ අවසානවශයෙන් ඔබට තියු පිරිතමිමින් සඳහන් කරම්හ.

කෝදණොධ ඤාණාලොක ස්ථිර

විද්‍යාවතු පිරිවෙන,
අගංගම.

සංකේතනිරූපණය

ABBREVIATIONS

සි.	—	සිංහල-තාලපණ්ණපොතක.
සිඞ්.	—	සිංහලකවර-මුද්දිතපොතක.
සං.	—	සංගීතකවර-මුද්දිතපොතක.
මජ්.	—	මජ්ඣිමනිකායා-පිටක පොතක.
PTS.	—	Pali Text Society-editions

THE PĀLI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS

අa ආā ඉi ඊī උu ඌū එē ඔo

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṇa
ටta	ඨtha	ඩda	ඬdha	ණṇa
තta	ථtha	දda	ධdha	නna
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma
යya	රra	ලla	වva	සsa
හha	ලෞla	ආm		

කka	කā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙē	කෝkō
ඛkha	ඛā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhē	ඛෝkhō
ගga	=	=	=	=	=	=	=

Conjunct - Consonants

කකkka	ඤචṇca	ච්චtva	එචmpha
කඛkkha	ඤඡ=ඡṇcha	ඤදdda	එඞ=ඞmba
කඝkgha	ඤජ=ජṇja	ඤධ=ධddha	එභmbha
කිkri	ඤඣjha	ඤදdra	එමmma
කිකva	ඤඤṇṇa	ඤඵ=ඵdva	එඞmha
කිඝkghya	ඤඨtha	ඤධdhva	ඤය=යyya
කිඛkhva	ච්ඡtṭa	ඤතnta	ඤයya
ඤගga	ච්ඨ=ඨtṭha	ඤභntha	ලලla
ඤඝgha	ඬධddḍa	ඤඳnda	ලයly
ඉgrā,	ඬධddḍha	ඤධndha	ලභlha
ඬකṅka	ඤඳṇṇa	ඤතnna,	එභvha
ඬඛṅkha	ඤඨntha	ඤතnha	ඤමsma
ඬඝṅgha	ඤධ=ධḍḍa	ඤපppa	ඤවsva
එචcca	ඤභnha	ඤඵppha	ඤසssa
එඡccha	ඤතnha	ඤබbba	ඤමhma
ඡජja	ඤතnta	ඤභbbha	ඤවhva
ඡඣjjha	ඤඵtṭha	ඤබbra	ඤභlha
	ඤතtra	එඞmpa	

ā ī ū e ē o o

බුද්ධකතාකාශයා

පඨමභාග-විසයසූචි

බුද්ධකපාඨපාළි

විසයා	පිටප්පිට්ඨකා
1. සරණගමනං	2
2. දසසික්ඛාපදං	2
3. ආතතිංසාකාරං	4
4. කුමාරපඤ්ඤා	4
5. මහිගලසුත්තං	6-8
6. රතනසුත්තං	8-14
7. තිරොකුඛ්ඛිසුත්තං	14-16
8. නිබ්බණ්ණිසුත්තං	16-20
9. මෙත්තසුත්තං	20-22

බුද්ධකපාඨපාළි නිවේශනා.

ධම්මපදපාළි

1. යමක	වග්ගො	...	...	...	26-30
2. අපමාද	„	...	...	...	30-32
3. විරත	„	...	...	...	34-36
4. පුපථ	„	...	...	...	36-38
5. බාල	„	...	...	...	38-40
6. පණ්ණින	„	...	...	...	40-44
7. අරහන්ත	„	...	...	...	44-46
8. සහස්ස	„	...	...	...	46-50
9. පාප	„	...	...	...	50-54
10. දණ්ඩ	„	...	...	...	56-60
11. ජරා	„	...	...	...	60-64
12. අත්ත	„	...	...	...	64-66
13. ලොක	„	...	...	...	66-70
14. බුද්ධ	„	...	...	...	70-74

පඨමක භාණ්ඩාරං

15. සුඛ	වග්ගො	...	...	...	74-78
16. පිය	„	...	...	...	78-80
17. කොඨ	„	...	...	...	80-84
18. මල	„	...	...	...	84-88
19. ධම්මධ්ථ	„	...	...	...	88-92

විෂයා

පිටපිකා

20. මගන	වගනා	...	...	...	92-96
21. පකිණ්ණක	,,	...	...	...	96-100
22. නිරය	,,	...	...	...	100-104
23. නාග	,,	...	...	...	104-108
24. තණනා	,,	...	...	...	108-114
25. භික්ඛු	,,	...	...	...	114-118
26. මුහුණ	,,	...	...	...	118-128

වගනුද්‍යානං.

ගාප්පිද්‍යානං.

බමමපදපාළි නිට්ඨිකා.

උද්‍යානපාළි

1. බොධිවග්ගො

130-146

1. පඨමබොධි සුත්තං	...	...	...	130
2. දුතිය බොධි	,,	...	...	132
3. තතිය බොධි	,,	...	...	132-134
4. තීන්ත්‍රොධි	,,	...	...	134
5. ථෙර	,,	...	...	136
6. කසාප	,,	...	...	136-138
7. පාචා	,,	...	...	138
8. සඬානමජ්	,,	...	...	138-140
9. ජට්ඨ	,,	...	...	140
10. බාහිය	,,	...	...	142-146

බොධිවග්ගො පටිමො.

2. මුච්චිද්‍යවග්ගො

148-168

1. මුච්චිද්‍ය සුත්තං	...	...	...	148
2. රාජ	,,	...	...	148-150
3. දණ්ඩ	,,	...	...	150
4. සකකාර	,,	...	...	152
5. උපාසක	,,	...	...	154
6. ගබ්භිනී	,,	...	...	154-156
7. එකපුත්ත	,,	...	...	156-158
8. සුප්පවාසා	,,	...	...	158-164
9. විකාඛා	,,	...	...	164-166
10. හඳ්දිය	,,	...	...	166-168

මුච්චිද්‍යවග්ගො දුතියො.

විෂයා

පිටුවකයා

3. නිෂ්පාදනවගකීම

170-194

1. කමල සුනං	...	...	...	170
2. නිෂ්පාදන	...	...	...	170-176
3. සමාජ	...	...	...	176-182
4. සාර්වත්‍රික	...	...	...	182
5. කොලීත	...	...	...	182
6. පිළිගැනීම	...	...	...	184
7. කසප	...	...	...	184-186
8. පිණිසානික	...	...	...	188-190
9. සිප්ප	...	...	...	190-192
10. ලොකවොලොකනසුනං	...	...	...	192-194

නිෂ්පාදනවගකීම තනිවගකීම.

4. මෙහිසවගකීම

194-220

1. මෙහිස සුනං	...	...	...	194-200
2. උභිත	...	...	...	202
3. ගොපාල	...	...	...	202-204
4. පුණ්ණ	...	...	...	204-206
5. නාග	...	...	...	208-210
6. පිණිසාල	...	...	...	210-212
7. සාර්වත්‍රික	...	...	...	212
8. සුඤ්චි	...	...	...	212-218
9. උපසෙත	...	...	...	218
10. සාර්වත්‍රික	...	...	...	218-220

මෙහිසවගකීම වතුගකීම.

5. සොණවගකීම

220-248

1. රාජ	...	...	...	220-222
2. අපාසක	...	...	...	222
3. සුප්පුභිකුච්චි	...	...	...	222-226
4. කුමාරක	...	...	...	228
5. උපොසථ	...	...	...	228-238
6. සොණ	...	...	...	238-244
7. රෙවත	...	...	...	246
8. ආනන්ද	...	...	...	246
9. සංඛායමාන	...	...	...	248
10. පණ්ණික	...	...	...	248

සොණවගකීම සකුච්චගකීම.

6. පච්චේදනවගකීම

250-276

1. ආසුසංඛාරවේසාන සුනං	...	...	250-254
2. ජපිල	...	...	254-256
3. පච්චේදනික	...	...	258

විෂයා				පිටුවකො
4. පඨමතාතාතිත්ථිය	සුත්තං	...	...	258-262
5. දුතියතාතාතිත්ථිය	"	...	...	264-266
6. තතියතාතාතිත්ථිය	"	...	...	266-270
7. සුභුති	"	...	...	272
8. ගණිකා	"	...	...	272-274
9. උපාති	"	...	...	274
10. භට්ඨාගකුපපාද	"	...	...	276

ජම්බකවග්ගො ජට්ඨකා.

	7. චුලවග්ගො			278-288
1. පඨමභද්දිය	සුත්තං	...	...	278
2. දුතියභද්දිය	"	...	...	278
3. සත්ත	"	...	...	280
4. දුතියසත්ත	"	...	...	280
5. ලකුණට්ඨකභද්දිය	"	...	...	282
6. තණ්හාතබ්බය	"	...	...	282-284
7. පපඤ්චතබ්බය	"	...	...	284
8. කල්පාත	"	...	...	284
9. උද්දාත	"	...	...	286
10. උදෙත	"	...	...	288

චුලවග්ගො සත්තමො.

	8. පාටලිගාමියවග්ගො			290-316
1. පඨමපරිනිබ්බාන	සුත්තං	...	...	290
2. දුතියපරිනිබ්බාන	"	...	...	290
3. තතියපරිනිබ්බාන	"	...	...	292
4. චතුත්ථපරිනිබ්බාන	"	...	...	292-294
5. චුඤ්ඤ	"	...	...	294-302
6. පාටලිගාමිය	"	...	...	302-310
7. දඨිධාපථ	"	...	...	310
8. විසාධා	"	...	...	312-314
9. පඨමදබ්බ	"	...	...	314-316
10. දුතියදබ්බ	"	...	...	316

පාටලිගාමියවග්ගො අට්ඨකමො.

උදනපාළි සමන්තා.

ඉතිවුත්තකපාළි

එකකනිපාතො

විසයා

පිට්ඨකයා

පඨමො චග්ගො

318-326

1.	ලොභ	සුත්තං	...	...	...	318
2.	දොස	„	...	...	...	318
3.	මොහ	„	...	...	...	320
4.	කොඛ	„	...	...	...	320
5.	මකඛ	„	...	...	...	320-322
6.	මාන	„	...	...	...	322
7.	සබ්බපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	322-324
8.	මානපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	324
9.	ලොභපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	324-326
10.	දොසපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	326

පෘථිව්‍යාගචග්ගො පඨමො.

දුතිය චග්ගො

328-338

1.	මොහපරිඤ්ඤා	සුත්තං	...	...	...	328
2.	කොඛපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	328
3.	මකඛපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	330
4.	අවිජ්ජානීවරණ	„	...	...	...	330
5.	තණ්හාසංයෝජන	„	...	...	...	332
6.	පඨමසෙව	„	...	...	...	332
7.	දුතියසෙව	„	...	...	...	334
8.	සබ්බසෙව	„	...	...	...	334
9.	සබ්බසාමයනී	„	...	...	...	336
10.	පද්ධිපුත්තල	„	...	...	...	336-338

චග්ගො දුතියො.

තතියො චග්ගො

338-348

1.	පසන්නවිත්ත	සුත්තං	...	...	...	338
2.	මාපුඤ්ඤාභාසි	„	...	...	...	340
3.	උභොග්ගථ	„	...	...	...	342
4.	අට්ඨිපුඤ්ඤ	„	...	...	...	342
5.	සමපජානමුත්තවාද	„	...	...	...	344
6.	දුක්ඛසංවිභාග	„	...	...	...	344
7.	මෙත්තාවෙතොවිමුත්තනී	„	...	...	...	346-348

චග්ගො තතියො.

එකකනිපාතො නිවසිතො.

දුකතිපාතො

විසයා

පිටපිඛකා

පඨමො වග්ගො				348-358
1.	පඨමභික්ඛු	සුත්තං	...	348
2.	දුතියභික්ඛු	„	...	350
3.	තපනීය	„	...	350
4.	අතපනීය	„	...	352
5.	පාපකසීල	„	...	352
6.	භද්දකසීල	„	...	354
7.	අනාතාපී	„	...	354
8.	පඨමජ්ඣකුහන	„	...	356
9.	දුතියජ්ඣකුහන	„	...	356
10.	සොමකස්ස	„	...	358

වග්ගො පඨමො.

දුතියවග්ගො				360-376
1.	විතක්ක	සුත්තං	...	360
2.	දෙසනා	„	...	362
3.	විජ්ජා	„	...	362

(පඨමක භාණ්ඩාරං)

4.	පඤ්ඤාපරිභානී	„	...	364
5.	සුක්කධම්ම	„	...	364-366
6.	අජාත	„	...	366
7.	නිබ්බානධාතු	„	...	368
8.	පටිසල්ලාන	„	...	370
9.	සික්කානිසංස	„	...	370
10.	ජාගරිය	„	...	372
11.	ආපාසික	„	...	372-374
12.	දිට්ඨිගත	„	...	374-376

වග්ගො දුතියො.

දුකතිපාතො නිට්ඨිතො.

නිකතිපාතො

පඨමො වග්ගො				378-386
1.	අකුසල්ලුල	සුත්තං	...	378
2.	ධාතු	„	...	378
3.	පඨමච්චෙදනා	„	...	380
4.	දුතියච්චෙදනා	„	...	380
5.	පඨමඵසනා	„	...	382

විසයා	පිටුවකිනා
6. දුතියඵසනා	382
7. පඨවිආසව	384
8. දුතියආසව	384
9. තණ්හා	386
10. මාර්ගධොය	386

වග්ගො පඨමො.

දුතිය වග්ගො	388-396
1. පුඤ්ඤකිරියවඤ්ච සුත්තං	388
2. චක්ඛු	388
3. ඉන්ද්‍රිය	390
4. අභ්‍යා	390-392
5. දුච්චරිත	392
6. සුචරිත	392
7. සොචෙය්‍ය	394
8. මොකෙය්‍ය	394
9. පඨමරාග	394-396
10. දුතියරාග	396

දුතියොවග්ගො.

තනිකො වග්ගො	398-414
1. භිව්ණද්වයිකමමසමාදාන සුත්තං	398
2. භිව්ණද්වයිකමමසමාදාන	400
3. නිසාරණීය	402
4. සන්තතර්	402
5. පුත්ත	404-406
6. චුට්ඨි	406-408
7. සුඛපඨනා	408-410
8. භිදුර	410
9. ධාතුසංසන්දන	412
10. පරිභාත	414

වග්ගො තනිකො.

වතුකො වග්ගො	416-436
1. විතනක සුත්තං	416
2. සකකාර	416-418
3. දෙවසද්ද	418-420
4. පුබ්බනිමිත්ත	420-422
5. බහුජනගිත	424-426
6. අසුභානුපය්‍යි	426-428
7. ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සුත්තං	428

විෂය

පිටුව

8. අනිකරණ සුභතං	...	...	...	430-432
9. අනරුමල	„	...	...	432-434
10. දෙවදත්ත	„	...	...	434-436

වග්ගො වතුසෙට්ඨා.

සඤ්චමො වග්ගො

438-456

1. අග්ගපසාද සුභතං	...	...	...	438-440
2. ජිවිකා	„	...	...	440-442
3. සංඝාරිකණ්ණ	„	...	...	442-444
4. අග්ගි	„	...	...	444-446
5. උපපරිකක	„	...	...	446
6. කාමුපපතති	„	...	...	446-448
7. කාමයොග	„	...	...	448

(තතියගාණවාරං)

8. කල්යාණසීල	„	...	...	450-452
9. දුත	„	...	...	452
10. තෙවිජ්ජ	„	...	...	454-456

සඤ්චමො වග්ගො.

තිකතිපාතො තිට්ඨිතො.

වතුකතිපාතො

458-484

1. මුග්ගණ සුභතං	...	...	...	458
2. වතුරත්තවජ්ජ	„	...	...	460
3. ආසවකකය	„	...	...	460-462
4. සමණමුග්ගණ	„	...	...	462-464
5. සීලසම්පන්න	„	...	...	464-466
6. තණ්හපපාද	„	...	...	466-468
7. සමුග්ගක	„	...	...	468-470
8. බහුකාර	„	...	...	470
9. කුහ	„	...	...	472
10. පුරිසපියරූප	„	...	...	472-474
11. චර	„	...	...	474-478
12. සම්පන්නසීල	„	...	...	478-480
13. ලොකාවබෝධ	„	...	...	482-484

වතුකතිපාතො තිට්ඨිතො.

ඉතිවුත්තකපාළි තිට්ඨිතො.

ගාථාදිපාදනුකමණිකා	...	...	...	487-496
සඤ්ඤාතාමානුකමණිකා	...	...	...	497-498
පදනුකමණිකා	...	...	...	499-543

සුභතනාපිටකේ
වෘද්ධකතිකායෝ
පඨමෝ භාගෝ

සුභතනපිටකේ බුද්දකනිකායෝ

(පඨමො ගණො)

බුද්දකපාඨපාළි

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදධස්ස.

1. සරණගමනං.¹

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි.
සංඝං සරණං ගච්ඡාමි.

දුතියමි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
දුතියමි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි.
දුතියමි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි.

තතියමි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
තතියමි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි.
තතියමි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි.

සරණගමනං.¹

2. දසසික්ඛාපදං

පාණානිපාතා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
අදින්නාදුතා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
අබ්බභවරියා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
ඔසාවාදා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
විකාලභොජනා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
තථවගීතවාදිතවිසුකාදස්සනා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
මාලාගනිවිලොපතධාරණමණ්ඩනවිභුසනට්ඨානා වෙරමණීසික්ඛාපදං
සමාදියාමි.
උච්චාසයනමහාසයනා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.
ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා වෙරමණීසික්ඛාපදං සමාදියාමි.

දසසික්ඛාපදං.

1. සරණතයං. මජ්ඣ.

සූත්‍රපිටකයෙහි කුට්ඨගත් සඟ්ගි

(ප්‍රථම ග්‍රන්ථය)

බුද්දකපාඨ පෙළ

ඒ භගවත් අභිත් සම්මාසම්බුදුරජානන් වහන්සේට
නමසකාර වේවා.

1. ගරණගමනය.

බුදුරජන් සරණයෙමි (පිහිට යෑ සි දැන ගණිමි.)
දහම් සරණ යෙමි (පිහිට යෑ සි දැන ගණිමි.)
සභ සරණ යෙමි (පිහිට යෑ සි දැන ගණිමි.)
දෙවනු ද බුදුරජන් සරණ යෙමි.
දෙවනු ද දහම් සරණ යෙමි.
දෙවනු ද සභ සරණ යෙමි.
තෙවනු ද බුදුරජන් සරණ යෙමි.
තෙවනු ද දහම් සරණ යෙමි.
හෙවනු ද සභ සරණ යෙමි.

ගරණගමනය සි.

2. දසසිකපද

පණ්ඩිතයෙක් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
අසිකාදතින් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
මෙවුන්දමින් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
අබිරම්සරින් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
මුස වායෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
මිදයටත් ප්‍රමාදයටත් හේතු වූ රහමෙර පිමෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය
මනා කොට ගණිමි.
විකල් බොජුතෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
තට්ඨු ගයනු වයනු විසුඵදස්තෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
අඩු තැන් පිරවීමටත් සැරසීමටත් කරුණු වූ මල් හඳ විලෙවුන් දැරීමෙන්
වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
උසසුන්මක්කෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
රත් පිඳි මසු කහවණු පිළිගැන්මෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට
ගණිමි.

දසසිකපද සි.

3. දවනතිංසාකාරං.

අපි ඉමසම් කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්තා තවො මංසං නහාරා අට්ඨි අට්ඨමිඤ්ජං.¹ වනකං හදයං යකතං කිලොමකං පිහකං පප්පාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කර්සං පිත්තං සෙලං පුබ්බො ලොහිතං සෙදො මෙදො අසුචු වසා බෙලො පිඤ්ඤාතිකා ලසිකා මුත්තං මත්තකෙ මත්තප්පභගන්ති.

දවනතිංසාකාරං.

4. කුමාරපඤ්ඤා

එකං තාම² කිං? සබ්බෙ සත්තා දාහාරට්ඨිතිකා.

ඥෙ තාම කිං? තාමඤ්ච රූපඤ්ච.

තීණි තාම කිං? තිස්සො වෙදතා.

වත්තාරි තාම කිං? වත්තාරි අරියසම්මාති.

පඤ්ච තාම කිං? පඤ්චුපාදනකතිකා.

ඡ තාම කිං? ඡ අජ්ඣන්තිකානි අයතනානි.

සත්ත තාම කිං? සත්ත බොජ්ඣංගිනා.

අට්ඨ තාම කිං? අරියො අට්ඨබ්බිකො මහො.

තච තාම කිං? තච සත්තාවාසා.

දස තාම කිං? දසභංගෙහි සමන්තාගතො අරහා'ති වුච්චති.

කුමාරපඤ්ඤා.

1. අට්ඨමිඤ්ජං - කෙරුව.

2. එක යාඥ කිං, පොසුච.

3. දෙනිස් ආකාරය

මෙ සිරුරෙහි කෙස් ය, ලොම් ය, නිය ය, දත් ය, සම ය, මස් ය, තහර ය, ආට ය, ආටමිඳු ය, වකුගඩු ය, හදවත ය, අක්මාව ය, දලඹුව ය, බඩදිව ය පපුටිය ය, අතුනුවාටිය ය, අතුනුබහන් ය, උදරිය (උදරයෙහි වූ නො පැසුණු අහර පැන් ආදිය) ය, වසුරා ය, පිත ය, සෙම ය, පුයා ය, ලේ ය, බහදිය ය, හැසුනු (මිදි හිය) තෙල් ය, කඳුළු ය, වුරුණු (දිය ව හිය) තෙල් ය, කෙල ය, මුතුණු (සොටු) ය, සඳමිඳු ය, මුත්ර ය, හිස් කබල් තුළ පිහිටි මිඳුලු රුස ය යන දෙනිස් කුණප කොටස් කෙනෙක් ආත්තාහ.

දෙනිස් ආකාර සි.

4. කුමාරප්‍රශ්න

එක නම් කිම? සියලු සත්ත්‍ව අහරින් සිටින්නෝ ය.

දෙක නම් කිම? තම් රු දෙක ය.

තුණ නම් කිම? (සුබ දුබ උපෙක්‍ෂා යන) තුන් වෙදනාවෝ ය.

සතර නම් කිම? (දුබ සමුදය නිරෝධ මාගී යන) සතර ආයතී සත්‍යයෝ ය.

පස නම් කිම? (රූප වෙදනා සංඥ සංස්කාර විඥන යන) උපාදතසකකි පස ය.

සය නම් කිම? (වකුටු සොත ඝාණ ජිව්‍යා කාය මත යන) තමා කෙරෙහි වූ ආයතන සය ය.

සත නම් කිම? (සති ධම්මවිවය පිති විරිය පසාද්ධි සමාධි උපෙක්‍ෂා යන) බොධිසත්‍ව සත ය.

අට නම් කිම? (සමමාදිට්ඨි සමමාසංකප්ප සමමාවචා සමමාකම්මන්ත සමමාආජීව සමමාවායාම සමමාසති සමමාසමාධි යන) ආයතී අමචාඛනික මාගී ය.

තවය නම් කිම? (තාතත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤී ය, තාතත්තකාය එකත්තසඤ්ඤී ය, එකත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤී ය, එකත්තකාය එකත්තසඤ්ඤී ය, අසඤ්ඤී ය, අසාසානඤ්ඤායතනුපග ය, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපග ය, ආකිඤ්ඤායතනුපග ය, තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනුපග ය යන) සත්තවාස තවය ය.

දශය නම් කිම? (අසෙව සමමාදිට්ඨි ය, අසෙව සමමාසංකප්ප ය, අසෙව සමමාවචා ය, අසෙව සමමාකම්මන්ත ය, අසෙව සමමාආජීව ය, අසෙව සමමාවායාම ය, අසෙව සමමාසති ය, අසෙව සමමාසමාධි ය, අසෙව සමමාඤ්ඤාණ ය, අසෙව සමමාවිමුත්තිය යන) අඛණ දශයෙන් යුත් වූයේ රහත් තෙමෙ යයි නියනු ලැබේ.

කුමාරප්‍රශ්න සි.

5. මඛගලමුත්තං

එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවකස්සිං විහරති ඡන්දවනෙන අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ බො අඤ්ඤානරු දෙවතා අභිකක්කන්තාය රතතියා අභිකක්කන්තවණ්ණං කෙවලකප්පං ජේතවනං ඔහාසෙධා යෙන භගවා නෙත්‍රපසංඝමි. උපසංඝාමිතා භගවන්තං අභිවාදෙධා එකමන්තං අට්ඨාසී. එකමන්තං ධිතා බො සා දෙවතා භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣහාසී.

1. බහු දෙවා මනුස්සා ව මඛගලාති අවින්නස්සං,
ආකංඝමානා සොඤ්ඤානං බුද්ධි මඛගලමුත්තමං.
2. අසෙවනා ව බාලානං පණ්ඩිතානං ව සෙවනා,
පුජා ව පුජනීයානං එතං මඛගලමුත්තමං.
3. පතිරුපදෙසවාසො ව පුබ්බෙ ව කතපුඤ්ඤානා
අත්තසමමාපණ්ඩි ව එතං මඛගලමුත්තමං.
4. බාහුසච්චඤ්ච සිප්පඤ්ච විතයො ව සුසිකංඝිතො
සුභාසිතා ව යා වාචා එතං මඛගලමුත්තමං.
5. මාතෘපිතුරුපට්ඨානං පුත්තදුරස්ස සංඝග්ගො
අනාකුලා ව කමමන්තා එතං මඛගලමුත්තමං.
6. දුතං ව ධම්මවරියා ව ඤාතකාතඤ්ච සංඝග්ගො
අත්තවජ්ජාති කමමාති එතං මඛගලමුත්තමං.
7. ආරති විරති පාපා මජ්ජපාතා ව සඤ්ඤාමො
අප්පමාදො ව ධම්මෙසු එතං මඛගලමුත්තමං.
8. ගාරවො ව නිවාසනා ව සන්තුට්ඨි ව කතඤ්ඤානා
කාලෙන ධම්මසවණං එතං මඛගලමුත්තමං.
9. ඛන්ති ව සොච්චස්සානා සමණාතඤ්ච දස්සානං
කාලෙන ධම්මසාකච්ඡා එතං මඛගලමුත්තමං.
10. තපො ව බ්‍රහ්මචරියඤ්ච අරියසච්චාතදස්සානං
නිබ්බාණසච්ඡිද්ධියා ව එතං මඛගලමුත්තමං.

5. මධ්‍යමසූත්‍රය

මු. විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර නිසා ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු මහ සිටුහුගේ අරමිනි වැඩ වසන සේක. එකල්හි එක්තරා දෙවියෙක් රූ (පෙර යම්) ඉක්ම ගිය කල්හි විශිෂ්ට ශරීරශෝභා ඇත්තේ සියලු ජේතවනය (සවනිය) ශරීරශෝභායෙන් බිඳුලුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනෙක ද එ තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක සිටියේ ය. එකත්පසෙක සිටි ඒ දෙවි තෙම භාග්‍යවතුන්වහන්සේට ගාථායෙන් (මෙසේ) කියේ ය:

1. සංසාරයෙහි කාමාදි බොහෝ දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද (දෙලෝ වැඩ සලසන) මධ්‍යම කාරණයන් සිතූහ. වැඩසලසන උතුම් මඟුල් (මධ්‍යම කාරණ) වදල මැනවි.

[බුදුරජාණන් වහන්සේ]

2. බාලයන් ඇසුරු නොකිරීම ද මඟුලෙකි. පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කිරීම ද මඟුලෙකි. පිදිය යුත්තන් පිදීම ද මඟුලෙකි. මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය (මධ්‍යම කාරණය).

3. සුදුසු පෙදෙසෙහි විසීම ද, පෙරකළ පින් ඇති බව ද, සිය අත්බව (ශීලාදී) මනා දහමිහි පිහිටුවීම ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

4. බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති බව ද, (හිනි පැවිදි) සිප්පි අත් හුරු බව ද, මොනොවට හික්මුනු කා විසි මුනි තුන් දොර ඇති බව ද, මොනොවට කියන ලද වචනය ද (මුසවා ආදියෙන් වැළැකි වචනය ද) යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

5. මවුට උවටන ද, පියාට උවටන ද, අඹුදරුවනට සමුහය ද, * (ගොවි-තැන් ආදී) නිරවුල් කමාත්ත ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

6. දානය ද, දස කුසල්දහමිහි හැසිරීම ද, තැයනට සංග්‍රහය ද, පෙහෙවස් විසීම ආදී නිවැරදි කම් ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

7. මානසික අකුශලයෙන් වැළැක්ම ද, කායික වාචසික අකුශලයෙන් වැළැක්ම ද, මත්පානෙන් වැළැක්ම ද, කුසල්දහම් වැඩිමෙහි නොපමා බව ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

8. ගරු කටයුත්තනට ගරු කිරීම ද, මත් තැනි බව ද (නිහඟමාන බව) ද, ලද දෑයින් සතුටු වන බව ද, කෙළෙහි ගුණ දත්තා බව ද, සුදුසු කල්හි බණ ඇසීම ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

9. ඉවැසීම ද, සුවච බව ද, ශ්‍රමණයන් දෑක්ම ද, සුදුසු කල්හි බමි සාකච්ඡාව ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

10. භාස ද (ඉප්පියසංවරය හා වියභීය ද,) බහිසර ද (මෙවුන්දමින් වැළැක්ම, මහණදම, සසුන් බහිසර යන තුන් බහිසර ද), වතුරයභීසකායෙන් දැඩිම ද (මාගීදර්ශනය ද), නිවන්පසක් කිරීම ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

11. පුට්ඨස්ස ලොකධම්මෙහි චිත්තං යස්ස න කම්පති
අසොකං චිරජං බෙමං එතං මහලච්ඡිත්තමිං.
12. එතාදිසාති කම්මාන සබ්බත්ථ මපරුජතා
සබ්බත්ථ සොභිං ගච්ඡන්ති තං තෙසං මහලච්ඡිත්තමන්ති.

මහලච්ඡිත්තං.

6. රතනසූතං

1. යාතීධි භුතාති සමාගතාති භූමවාති වා යාති ව අත්තප්පිකෙඛි¹
සබ්බෙව භුතා සුමතා ගවනතු අපොථි සකකච්ච සුඤ්ඤා භාසිතං.
2. තසමා හි භුතා තිසාමෙථ සබ්බෙ මේතනං කරොථ මානුසියා පජාය.
දිවා ව රතෙතා ව හරන්ති යෙ බලිං නාසමා හි තෙ රතඛථ අපමන්තා.
3. යං කිඤ්චි චිත්තං ඉධ වා හුරං වා²
සග්ගෙසු වා යං රතනං පණීතං
න තො සමං අභි තථාගතෙන
ඉදම්බි බුද්ධෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්චි ගොභු.
4. බයං චිරංගං අමතං පණීතං
යද්දකිංගා සකාමුති සමාගිතො
න තෙන ධම්මෙත සමභි කිඤ්චි
ඉදම්බි ධම්මෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්චි ගොභි.
5. යමබ්බුද්ධසංවේශා පරිවණණෙහි සුචිං³
සමාගිමානන්තරිකඤ්ඤාමාහු
සමාගිතා තෙන සමො න විජ්ජති
ඉදම්බි ධම්මෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්චි ගොභු.

1. යාතීභ භුතාති සමාගතාති භුතාති වා යාති වා අත්තප්පිකෙඛි සමාගි වා අත්තප්පිකෙඛි භුතා සුඤ්ඤා භාසිතං සචේතනං (මහාවිසකු)	2. ඉමංගං ලොකෙ පරංගං වා සුතා සමෙසු වා යද්දකං පුණීතං න තන්ගමං අසති තථාගතෙන දෙවාහිදෙවනා නාමරාගතමො ඉදම්බි බුද්ධ රතනං පුණීතං එතෙන සතොසන සුභවසි ගොභු (මහාවිසකු)
1. යමබ්බුද්ධසංවේශා පරිවණණෙහි යුචිං
යමාහු ආනන්තරිකං සමාගිං
සමාගිතො තෙන සමො න විජ්ජතෙ
ඉදම්බි ධම්ම රතනං පුණීතං
එතෙන සතොසන සුභවසි ගොභු. (මහාවිසකු)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

12. අට ලෝදහමින් පහත්තා ලද (සංගීකරන ලද, මධ්‍යාලය) යමක්හුගේ සිත නොසාලේ ද, ශෝක රහිත ද, රුගාදි රජත් රහිත ද, කාමයෝගාදීන්ගෙන් නිරාපද්‍රව ද, එබඳු වූ රහත්හුගේ සිතෙහි වූ ඒ නොසාලෙන බව ආදී එක එකෙක් උතුම් මගුල් ය.

13. යම් කෙනෙක් මෙබඳු වූ බාලයන් ඇසුරු නොකිරීම් ආදී මධ්‍යල කාරණයන් කිරීමෙන් හාම තත්ති (දෙලෙව්හි ම) නොපැරැදුනෝ ව සියලු ඉරියව්වෙහි සාසන ව වෙසෙත් ද, එය (ඒ බාලයන් ඇසුරු නොකිරීම් ආදිය) ඔවුන්ට උතුම් මගුල් ය.

මධ්‍යලසූත්‍රය යි.

6. රතන සූත්‍රය

1. පොළොවෙහි වූ හෝ අහසෙහි වූ හෝ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මෙහි රැස් වූහු ද, ඒ සියලු අමනුෂ්‍යයෝ ම සතුටු සිතැත්තෝ වෙත්වා. තව ද මගේ වචනය සකසා අසත්වා.

2. භූතයින්, එබැවින් සියලු තෙපි (මගේ වචනය) අසවු. මනුෂ්‍ය ප්‍රජාවට මෙමුත්‍රය කරවු. යම් කෙනෙක් දහවල් ද රැඳ පුද පඬුරු එළවත් ද, එහෙයින් නොපමාව ම ඔවුන් රකිවු.

3. මේ මිනිස්ලොව හෝ නාලෝ ආදී අන් ලොවෙක හෝ යම් ධනයක් වේ ද දෙව්ලෝහි හෝ මහතු රුවනෙක් වේ ද (ඔවුන් අතුරෙහි) තථාගතයන් හා සදාශයෙක් නැත් ම ය. මේ කරුණින් ද බුදුරජුහු උතුම් රුවනෙහි (නොහොත් මෙය බුදුරජුන් ගේ රත්තමාව ය.) මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

4. ශාක්‍යමුනි තෙම (ආදීපාඨී සමාධියෙන්) එකක වූ සිත් ඇත්තේ, කෙලෙස් තැපීමට නිමිති වූ, රුගයෙන් වෙන් වීමට නිමිති වූ, මරණයක් නැති, උතුම් වූ (මහත් වූ) යම් නිවනක් පසක් කෙළේ ද, ඒ දහම හා සම වූ කිසිවෙක් නැත්තේ ය. මේ කරුණින් ද නිවන්දහම උතුම් රුවනෙහි. මේ සත්‍යවචනානුභාවයෙන් සෙත් වේවා.

5. බුඩ්ධශ්‍රේෂ්ඨ තෙම අත්‍යන්තරපරිශුද්ධ වූ යම් මාභීසමාධියක් වණිතා කෙළේ ද, බුඩ්ධාදීහු ආත්‍යන්තරික (අනතුරුව ම පල දෙන) සමාධිය යැ යි යමකට නියත් ද, ඒ සමාධිය හා සදාශ(අන් සමාධි)යෙක් නැත. මේ කරුණින් ද ආදීපාඨීධර්මය උතුම් රුවනෙහි. මේ සත්‍යබලයෙන් සෙත් වේවා.

6. යෙ පුග්ගලා අට්ඨකතමපසන්ථා
චත්තාරි එතානි යුගානි හොනනි
තෙ දක්ඛිණේයාසා සුගතස්ස සාවකා
එතෙසු දින්නානි මහපථලානි.
ඉදමපි සබ්බෙස රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁴

1

7. යෙ සුප්පයුතතා මිතසා දලොකන
නික්කාමිනො ගොතමසාසනමිති
තෙ පතතිපතතා අමතං විශයා
ලඛා ඉධා නිබ්බුතිං භුංඤ්මානා.
ඉදමපි සබ්බෙස රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁵

8. යථිඤ්ඤිලො පඨවිංසිහො සියා
චතුබ්බි වාතෙහි අසමපකම්පියො
තථුපමං සප්පුරිසං වදාමි
යො අරියසම්මානි අවෙච්ච පස්සාති.
ඉදමපි සබ්බෙස රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁶

9. යෙ අරියසම්මානි විභාවයනති
ගමිතිරපඤ්ඤාන සුදෙසිතානි
කිංඤ්චාපි තෙ හොනති භුසප්පමතතා
න තෙ භවං අට්ඨමං ආදියනති
ඉදමපි සබ්බෙස රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁷

4. යෙ පුද්ගලා අට්ඨකතමපසන්ථා
චත්තාරි එතානි යුගානි හොනනි
තෙ දක්ඛිණේයාසා සුගතස්ස උසාකා
එතෙසු දින්නානි මහපථලානි
ඉදමපි සබ්බෙස රතනං පණීතං
එතෙන
(මහාවසතු)

5. යෙ සුකතයොගී මහසා සුත්ඤ්ඤා
නෙතමිතිනො ගොතමසාසනමිති
තෙ ප්‍රාට්ඨප්‍රාට්ඨා දමානා 'වගානා
විබුද්ධතමතතා නිවිසානිං භුංඤ්මානා
ඉදමපි සංඝං.....
(මහාවසතු)

6. යථිඤ්ඤිලො පඨවිංසිහො සියා
චතුබ්බි වාතෙහි අසමපකම්පියො
තථුපමං සප්පුරිසං වදාමි
යො අරියසම්මානි අවෙච්ච පස්සාති
ගමිතිරපඤ්ඤාන සුදෙසිතානි
කිංඤ්චාපි තෙ හොනති භුසප්පමතතා
න තෙ භවං අට්ඨමං ආදියනති
ඉදමපි සබ්බෙස රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.
(මහාවසතු)

7. යෙ අරියසම්මානි විභාවයනති
ගමිතිරපඤ්ඤාන සුදෙසිතානි
කිංඤ්චාපි තෙ හොනති භාසං ප්‍රමතතා
න තෙ භවං අට්ඨමං ආදියනති
ඉදමපි සබ්බෙස රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.
(මහාවසතු)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. සත්පුරුෂයන් විසින් පසස්තා ලද යම් ආදී පුද්ගලයෝ අව දෙනෙක් වෙත් ද නොහොත් ප්‍රශස්ත වූ යම් අවෝරාසියක් අරි පුගුලෝ වෙත් ද, මොහු හැම දෙන සතර යුග කෙනෙක් වෙති. සුගත් බුදුරජන්ගේ සටු වූ ඔහු තුමු දක්ෂිණාවට (කම්ය ද කම්මිපාකය ද අදහා දෙන දානය පිළිගැනීමට) සුදුස්සෝ වෙති. මේ බුදුසම්චන් කෙරෙහි දෙන ලද දානයෝ මහත් පල ඇත්තෝ වෙත්. මේ කරුණින් ද බුඩ්ධාචක සබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

7. ගොසුම්බුදුරජන් ගේ සත්තෙහි වූ, සුවිශුඛ කායවාක්කම් සංඛ්‍යාත ශීලසකකියෙන් යුක්ත වූ, සරිර සිතින් (හෙවත් සමාගිගත සිතින්) යුක්ත වූ, ප්‍රඥව කරුණ කොට ගෙන සියලු කෙලෙසුන්ගෙන් නික්මුණා වූ යම් පුද්ගල කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු තුමු (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්) නිවනට බැස ගෙන නොමිලයේ ම රහත්පල සම්චත ලැබ ගෙන එය විඳින්නාහු වෙති. මේ කරුණින් ද ආදීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

8. යම්සේ පොළොව භූමි වැද ගෙන සිටි ඉන්ද්‍රියය තෙම සිටු දිගින් හමන සුළඟින් සෙලවිය හැකි නොවේ ද, ආදීසත්‍යයන් ප්‍රඥයෙන් බැස ගෙන දක්තා සත්පුරුෂයා (හෙවත් සෝවාන් පුගුලා) එබන්දකු කොට කියමි. මේ කරුණින් ද ආදීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

9. යම් සෝවාන් පුගුල් කෙනෙක් ගැඹුරු හුවණැති බුදුරජන් දෙසු ආදීසත්‍යයයන් තමනට ප්‍රකට කෙරෙත් ද, ඔහු (දෙවිසුව සක්විති රජ- සුව ආදී පමාවට කරුණු වන තැනකට පැමිණ) බෙහෙවින් පමා වූවාහු හුමුදු අවටන භවයක් නොගණිති. මේ කරුණින් ද ආදීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍යබලයෙන් සෙත් වේවා.

10. සභාවස්ස දස්සනසම්පදය
තසස්ස ධම්මා ජනිතා භවනති
සක්කායදිට්ඨි විවික්චජිතඤ්ච
සිලබ්බතං වාපි යදස්සි කිඤ්චි
චතුහපායෙහි ච විපජ්ඣතො
ඡ වාභිදානාති අභබ්බො කාභුං
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.¹
11. කිඤ්චොපි සො කම්මං කරොති පාපකං
කායෙක වාචා උද්චේතසා වා
අභබ්බො සො තස්ස පටිච්ඡාදය
අභබ්බතා දිට්ඨිපදස්ස චිත්තො
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.²
12. චතප්පගුලේඛි යථා ජුස්සිතග්ගෙ
ගිම්මාණම්මාසෙ පඨමස්මිං ගිම්මෙ
තථුපමං ධම්මවරං අද්දෙසස්සි
නිබ්බාණස්මිං පරමං භිතාය
ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.³
13. වරෙ වරඤ්ඤා වරදෙ වරාහරෙ
අනුත්තරෙ ධම්මවරං අද්දෙසස්සි
ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.
14. ඛිණං පුරුණං තචං තඤ්ඤි සම්භවං
විරතතචිත්තා ආයතිකෙ භවස්මිං.
තෙ ඛිණ්ණිජා අවිරුද්ධිච්ඡාදා
නිබ්බනාති ධිරං යථායම්පදිපො.
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.⁴

1. සප්පෙභව යස්ස දස්සිතසම්පදය.
ත්‍රයොග්ග ධම්මා ජනිතා භවනති
සක්කායදිට්ඨි විවික්චජිතං ච
සිලබ්බතං වාපි යදස්සි කිඤ්චිත්
ඉදම්පි සබ්බෙස..... (මහාවංසය)

2. කිඤ්චොපි සො කම්මං කරොති පාපං
කායෙක වාචා අච්චේතසා වා
අභබ්බො සො තස්ස පටිච්ඡාදය
අභබ්බතා දිට්ඨිපදස්ස චිත්තො
ඉදම්පි සබ්බෙස..... (මහාවංසය)

3. වතෙ ප්‍රගුලම්බි යථා ජුස්සිතාග්ගා
ගිම්මාණම්මාසෙ පඨමෙ ගිම්මෙ
තථුපමං ධම්මවරං අද්දෙසස්සි
නිබ්බාණස්මිං පරමං භිතාය
ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.

4. ඛිණං පුරුණං තචං තඤ්ඤි සම්භවං
විරතතචිත්තා ආයතිකෙ භවස්මිං.
තෙ ඛිණ්ණිජා අවිරුද්ධිච්ඡාදා
නිබ්බනාති ධිරං යථායම්පදිපො.
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු
(මහාවංසය)

10. මේ සෝවාන්ත්‍රයේ දශිනසම්පන්නිය (පළමු වන නිවන් දැක්ම) හෙවත් සෝවාන් මග නුවණ පහළ වීම සමග ම සත්කායදූෂිත ද, (බුඩාදි අට නන්ති) සාකය ද, යම් ජිව්‍යාශීලවුන කෙනෙක් වූහ නම් ඒ සිංල්ල ද යන මේ තුන් සංයෝජනයෝ දුරු කරණ ලද්දෝ වෙත්. හෙතෙම සතර අපායයන් කෙරෙන් මිදුනේ ද වේ. (ආතනනසී කම් පසන් මිථ්‍යාදූෂිතත් යන බැරැම් වූ පච්ඡි සය කරන්නට ද හේ අභව්‍ය ය (ඔහු විසින් ඒ පච්ඡි සය නො කට හැක්ක). මේ කරුණින් ද ආසීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

11. ඒ (සෝවාන්) පුද්ගල තෙම (ප්‍රමාදයෙකින්) කසින් හෝ වචනයෙන් හෝ නැත හොත් සිතින් හෝ ප්‍රඥාතිවද්‍යමාත්‍ර වූ කිසි වරදක් කරන්නේ නුමුදු, හේ එය සංභාවන්තට නො හැක්කේ ය. දක්නා ලද නිව්‍යාණපදය ඇති සෝවාන්ත්‍රයේ (වරද සැහෙවීමෙහි) අභව්‍ය බව (හෙවත් වරද සැහෙවිය නො හැකි බව) (බුදු රජුන් විසින්) වදාරන ලද්දේ ය. මේ කරුණින් ද ආසීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

12. වන ලැහැබ තෙමේ ග්‍රිහමාර්තුට සම්බන්ධ වූ ප්‍රථම ග්‍රිහම මාසයෙහි (හෙවත් බක් මස) සුපිටි අක් ඇත්තේ යම්සේ ද, එසේ වූ නිවන්පුර පමුණුවන පටිපත්තිධර්මත්තය පරමතිතාබ්‍ය වූ නිවන් පිණිස (ඒ බුදුරජ තෙම) දෙසී ය. මේ කරුණින් ද බුදුරජ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

13. උතුම් වූ නිවන් දත්තා වූ, උතුම් නිවන දෙත්තා වූ, උතුම් නිවන් මග ගෙන හැර පාත්තා වූ, නිරුත්තර වූ බුදුරජ තෙම උතුම් දහමක් දෙසී ය. මේ කරුණින් ද බුදුරජ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය-බලයෙන් සෙත් වේවා,

14. යම් කෙනෙකුන්ගේ පුරුෂතන කම් (මෙයින් මේතෙහි ප්‍රති-සන්ධියක් දිය නො හැක්කේ) රහත්මගින් ක්ෂණ වූයේ ද, (කම්ක්ෂය කළ බැවින් මත්තෙහි විපාක දිය හැකි) අළුත් කම්යන්ගේ පහළ වීමෙකුත් නැද්ද, මතු භවයක් කෙරෙහි නො ඇප්‍රණු සිතැති, ක්ෂණ වූ ප්‍රතිසන්ධිවිඥන සංඛ්‍යාත වීර් ඇති, පුනර්භව සංඛ්‍යාත සංයකාර වාචික කෙරෙහි කැමැත්තක් නැති, ධෛර්‍යසම්පන්න වූ ඒ රහත්හු මේ පහත මෙන් අවසන් සිත තීරාම වීමෙන් පිරිනිවෙත්. මේ කරුණින් ද සම්ඝයා උතුම් රුවනි (තොහොත් මේ ද සම්ඝයා හේ උතුම් රුවන් බවෙනි). මේ සත්‍ය-බලයෙන් සෙත් වේවා.

(සක්කප්පිත කී ය:)

15. පොළොවෙහි හෝ අභ්‍යන්තර වූ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මේ තත්ත්වයේ වූහ ද, ඔහු ද, මම ද (අපි) දෙව් මිනිසුන් විසින් පුදන ලද තර්කානුකූල වෘත්තාන්ත වශයෙන් තමයි. (සක්කප්පිත වට) සෙත් වේවා.

16. පොළොවෙහි හෝ අභ්‍යන්තර වූ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මේ තත්ත්වයේ වූහ ද, ඔහු ද, මම ද දෙව් මිනිසුන් විසින් පුදන ලද, (බ්‍රහ්මාදීන්) විසින් අවබෝධ කරන ලද බැවින් තර්කානුකූල වෘත්තාන්ත වූ බවට (සක්කප්පිත වට) සෙත් වේවා.

17. පොළොවෙහි හෝ අභ්‍යන්තර වූ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මේ තත්ත්වයේ වූහ ද, ඔහු ද, මම ද දෙව් මිනිසුන් විසින් පුදන ලද (ආත්ම-භාවයෙහි පිළිපත්වන) විසින් යා යුතු මගෙහි යාම ආදී අරභයින්) තර්කානුකූල වෘත්තාන්ත වූ බවට (සක්කප්පිත වට) සෙත් වේවා.

රහත සුත්‍රය යි.

7. නිරෝධාන සුත්‍රය.

(ඥානප්‍රකාශය) තමන් පෙර වූහ ගෙය කර අවුත් නිවැසියන් පිටත්වී ද ගෘහස්ථ භික්ෂු භික්ෂිකා සතරමංගන්දි තුන්මංගන්දි යන මේ තත්ත්වයේ ද දොරො නිසා ද සිටිත්.

2. බොහෝ වූ ආහාරපාන ද බාහුගෝලය ද පිළියෙල ව ඇති කල්හි (පවා) ඒ ප්‍රේතලෝකයෙහි උපන් සත්ත්වයන්ගේ අකුසලකම් හේතුවෙන් නිසි ම තෘප්තියක් ඔවුන් සිහි නොකෙරෙයි.

3,4,5. නැගත් අතුරෙන් යම් කෙනෙක් ඔවුන්ට අනුකූලව කරන්නා වූ වෙන් ද, ඔහු තුළ “මේ පිත පරලොව ගිය අප නැගතට වේවා. ඒ නැගේ සුළුපත් වෙත්වා” යි කියා, ඔවුන් අවුත් සිටි කල්හි, ඒ නැගත් උදෙසා පවිත්‍ර වූ ප්‍රණීත වූ කෘත වූ ආහාර පාන දන් දෙත්. ඒ ඥාන ප්‍රේතයෝ ද ඒ දන් දෙන තැනට නොයෙක් දිශාභාගයෙන් අවුත් එක් රැස් වූවාහු, තමන් උදෙසා බොහෝ ආහාරපාන දෙනු ලබන කල්හි සකසා (කම් පල අදහා) පින් අනුමෝදන් කෙරෙත් (හෙවත් එය අනුව සතුටු වෙත්). “යම් කෙනෙකුත් නිසා (පින් අනුමෝදන් කළ) මෙකෙනෙකි සම්පත් ලබමෝ ද, ඒ අප නැගේ බොහෝ කල් ජීවත් වෙත්වා. ඔවුන් විසින් දන් දී පින් පැමිණීමේ වශයෙන් අපට ද පූජා කරනු ලැබේ” යි ද තුහි කෙරෙත්. ඒ දන් දුන් දායකයෝ ද එල රහිතයෝ නොවෙති.

6. ඒ ප්‍රේතලෝකයෙහි සි සැමක් තැත්තේ ය. ගම් පාලකයන් එහි තැත්තේ ය. (සම්පත් ලැබීමට හේතු වූ) එබඳු වෙළෙඳුමෙකුත් තැත්තේ ය. රත්රිදියෙන් කරණ ගණුදෙනුවෙන් ද තැත්තේ ය. (නුදෙක්) මැරී ඒ ප්‍රේතවිෂයයට පැමිණියෝ මේ මිනිස්ලොව වසන තැමතුරන් විසින් දෙන ලද පිණෙකින් ඒ ප්‍රේතයෝ නිශ්චයෙන් යැපෙත්.

7. යම්කිසි උස් බිමක වට ජලය මිටි බිම කර ගලා බසී ද, එ පරිද්දෙන් ම මේ මිනිස්ලොවෙහි දී ඥානාදීන් විසින් දුන් දායක (එහි විපාක වශයෙන්) ප්‍රේතයන්ට පැමිණේ (ලැබේ).

8. යථා වාරිවතා පුර පරිපුරෙතති සාගරං
එවමෙව ඉතො දින්නං පෙතානං උපකප්පති.
9. අදසි මෙ අකාසි මෙ ඤාතිමිත්තා සඛා ව මෙ
පෙතානං දකඛිණං දජ්ජා පුබ්බෙ කතමනුස්සරං.
10. ත හි රුත්තං ව සොකො වා යා වඤ්ඤා පරිදෙවතා
ත තං පෙතානමත්ථාය එවං තිට්ඨන්ති ඤාතයො.
11. අයං බො දකඛිණා දින්නා සංකමති සුප්පතිට්ඨිනා,
දීඝරතනං නිතායස්ස ආනසො උපකප්පති.
13. සො ඤාතිධම්මො ව අයං නිදසයිතො
පෙතාන පුජා ව කතා උපාරා
බලඤ්ඤා භික්ඛුනමනුප්පදින්නං
භූමෙහි පුඤ්ඤං පසුතං අතප්පකං.

නිග්ගේහාදිසුභානං.

8. නිග්ගේහාදිසුභානං.

1. නිග්ගේ නිගේහි පුරිසො ගමභීරෙ ඔදකනනිකෙ
අත්ථෙ කිවෙව සමුප්පන්නෙ අත්ථාය මෙ භවිස්සති.
2. රාජතො වා දුරුතකස්ස චොරතො පිළිතස්ස වා
ඉණස්ස වා පමොක්ඛාය දුබ්භිනෙහි අපදසු වා,
එතදත්ථාය ලොකස්මිං නිගි තාම නිදියති.
3. තාව සුනිතිතො¹ සනොතා ගමභීරෙ ඔදකනනිකෙ
ත සබ්බො සබ්බදා එව තස්ස තං උපකප්පති.

1. තාවසසුනිතිතො (කෙසුපි පොත්කෙසු)

8. යම් කේ මහා නදිනු කුඩා ගා හෝ ආදියෙහි රැස් වන දියෙන් පිරුණානු සාගරය පුරාලත් ද, එ පරිද්දෙන් ම මේ මිනිස්ලොවෙහිදී ඥානයාදීන් විසින් දුන් දානය (එහි විපාක දීම වශයෙන්) ප්‍රේතයන්ගට පාමණේ (ලැබේ).

9. “මට මෙබඳු ධනයක් හෝ ධාන්‍යයක් හෝ දුන්නේ යයි ද, මගේ මේ කටයුත්ත කෙළේ යයි ද, මොහු තුමු මගේ නායෝ යයි ද, මිත්‍රයෝ යයි ද, (අසුවලා වැලි කෙළියෙහි පටන්) මාගේ යහළුවා ය” යි ද මෙසේ පෙර කරුණ ලද උපකාර සිහි කෙරෙමින් මිය පරලොව ගියවුන් උදෙසා දන් දිය යුත්තේ ය.

10. හැඟීමක් හෝ ශෝක කිරීමක් හෝ යම් අනෙක් වැලැපීමක් හෝ වේ ද, එය පරලොව ගියවුන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස නො වේ. ඒ ප්‍රෙතයෝ එහි උපන් පරිද්දෙන් ම සිටිත්. (මේ ඇඹුම්වැලැපුම්වලින් වැඩෙක් නො වේ.)

(මහරජ, ඔබ විසින් අද තමන්ගේ ඥාතියුග්‍රහයා උදෙසා) යම් දානයක් දෙන ලද්දේ ද, ඒ මේ දක්ෂිණාව (නිරාහාර පුණ්‍යකෞතු හෙයින්) සහනය කෙරෙහි සුපිහිටියේ වන්නේ ය. එ හෙයින් එය ඒ ප්‍රෙතයුග්‍රහයාට දීඪ කාලයක් හිත සැප පිණිස විපාක දෙයි. එ කෙණෙහි ම (පහළ වීම් වශයෙන්) විපාක දෙයි.

12. (මේ දක්ෂිණාවදෙන්නාවූ ඔබ විසින්) නායන් විසින් නායන් සඳහා කට යුතු වූ ඥාතියෝ දක්වන ලදී. (නිරතීක වූ හැඟීම් වැලපීම් ආදිය ඥාතියෝ නො වෙයි.) (ප්‍රෙතයන් ප්‍රෙතභාවයෙන් බුදුවා දිව්‍යසම්පන්නත්ව පමුණුවන්-නාවූ ඔබ විසින්) ප්‍රෙතයාගට මහත් වූ පූජාවක් ද කරණ ලදී. (බ්‍රහ්මවූ සහනය ආහාරපානාදීන් සහනපීණය කරවන්නාවූ ඔබ විසින්) හික්මුණු ගට ශක්තිය ද දෙන ලදී. ඔබ විසිනුදු මහත් වූ පිතෙක් රැස් කර ගන්නා ලදී.

නිරෝකුඩබ් සූත්‍රය යි.

8. නිබ්බාණබ් සූත්‍රය.

1. “අභිවෘද්ධියක යම් කිසි කටයුත්තක් ඇති වූ කල්හි මගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස වන්නේ ය” යි සලකා පුරුෂයෙක් ජලය තාක් ගැඹුරු වූ තැනෙකහි නිධානයක් කෙරෙයි.

2. ‘මේ තෙමේ සොරෙක අපරාධකාරයෙකා’ යි සභුරන් විසින් රජුට දුන්වූ කල්හි (එසේ දෙමාරොපණ වශයෙන්) නපුරු කොට කියන ලද්දහුට රජුගෙන් මිදීම පිණිස ද, සොරුන් විසින් පෙලන ලද්දහුට ඔවුන්ගෙන් මිදීම පිණිස ද, (තයහිමියන් තමන්ගේ තයමුදල් ඉල්ලා බල කරණ කල්හි ඒ) තමන් මිදීම පිණිස ද, දුර්වික්ෂ කාලයෙකහි හෝ විපතක් පාමණි කල්හි හෝ ප්‍රයෝජනය පිණිස වන්නේ ය යි සලකා ලෝකයෙහි (රන්රුවන් ආදී) ධනය නිධාන කොට තබනු ලැබේ.

3. ජලයට සම්ප තාක් ගැඹුරු වූ තැනෙකහි එතරම් සුරක්ෂිත ලෙස තැන්පත් කොට තබන ලද්දවූ ඒ සියලු ධනය හැම කල්හි ම ඔහුගේ කායාබිඳිය පිණිස නො වෙයි.

4. නිධි වා ධාතා වචනී සඤ්ඤා වායා විමුක්තානි
තාගා වා අපතාමෙතනී යකඛා වාපි හරන්ති තං.
5. අපජිසා වාපි දයාදා උඤ්චරන්ති අපසානතො
යදා පුඤ්ඤානකයො හොති සබ්බමෙතං චිත්තස්සානි
6. යස්ස දාතෙත සීලෙන සංයමෙන දමෙන ව
නිධි සුනිභිතො හොති ඉන්ද්‍රියා පුරිස්සා වා
7. වේනියමනි¹ ව සබ්බො වා පුග්ගලො අභිජිත්ත වා
මාතරි පිතරි වාපි අපො ජෙට්ඨමනි භාතරි
9. එතො නිධි සුනිභිතො අජෙයොසා අනුගාමිකො
පහාය ගමනීයොසු එතං ආදාය ගච්ඡති
8. අසාධාරණමඤ්ඤාසං අවොරහරණො නිධි
කසිරුථ සිරෙ පුඤ්ඤානී යො නිධි අනුගාමිකො
10. එස දෙවමිත්‍රස්සාතං සබ්බකාමදදො නිධි
යං යදෙවංතිපඤ්ඤානි සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
11. සුවණ්ණතා සුස්සරතා සුසණ්ඨාත සුරුපතා
ආධිපතිවජරිචාරං සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
12. පදෙහරජ්ජං ඉස්සරියං චක්කවත්තිත්‍රයං පියං
දෙවරජ්ජමපි දිබ්බෙත්‍ර සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
13. මානුසිකා ව සම්පතනි දෙවලොකො ව යා රතී
යා ව නිබ්බාණසම්පතනි සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
14. මිත්තසම්පදමාගමම යොනිසොච පසුඤ්ඤාතො
විජ්ජා විමුක්තානි වසිභාවො සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.

1. තං පණතං නිවිධං හොති පරිභොගවේනියං උද ඝණකවේනියං බාහුවේනියන්ති. තත්ථ ඛොභීරුකෙසාං පරිභොගවේනියං බ්‍රහ්මපටිමා උදදිඝ්ණකවේනියං බාහුකමහප්පා සධාතුකා බාහු වේනියං (අට්ටකථා).

4. නිධානය හෝ තුබුනැතින් ඉවත් වෙයි. නිධාන කළු හැන පිළිබඳ ඔහුගේ සංඥාව හෝ මූලා වෙයි. (තුබු තැන හැඳින ගත නොහැකි වෙයි.) නාගයෝ හෝ නිධානය තුබු හැනින් ඉවත් කෙරෙත්. යක්ෂයෝ හෝ එය හැර ගෙන යත්.

5. අප්‍රිය වූ දයාදයෝ (උරුමක්කාරයෝ) හෝ ඔහු තො දක්කදී පොළොව සාර නිධානය ගොඩ ගනිත්. යම් කලෙක්හි පින් ගෙවී යාමක් වේ ද, එකල්හි මේ සියල්ල වැනසෙයි.

6. යම් සක්‍රියක විසින් හෝ පුරුෂයකු විසින් හෝ දානයෙන් ද ශීල-යෙන්ද විතැනකයම සම්බන්ධ සම්බන්ධයෙන් ද කෙලෙසෙවන සම්බන්ධ ප්‍රඥයෙන් ද මනා සේ නිධානයක් කරණ ලද්දේ වේ ද,

7. වෛතසය¹ කෙරෙහි ද, සබ්බසා කෙරෙහි ද, යම් පුරුෂයකු කෙරෙහි ද, ආගන්තුකයකු කෙරෙහි ද, මව කෙරෙහි ද, පියා කෙරෙහි ද, නැවත වැඩි මහලු සහෝදරයා (හෝ සහෝදරිය) කෙරෙහි ද,

8. දනාදී විධියෙන් මනා සේ තැන්පත් කරණ ලද මේ නිධානය ද, අන්‍යයන් විසින් දිනා ගන්නට නො හැකි ය. පරලොව යන කල්හි ද විපාක දීම් වශයෙන් තමා අනුව යන්නේ වෙයි. මරණාවස්ථාවෙහි හැර දමා යෑ සුතු වස්තුන් ඇති කල්හි මේ පුණ්‍යනිධානය රැගෙන පර ලොව යෙයි.

9. පුණ්‍යනිධානය තෙමේ අන්‍යයන්ට සාධාරණ නො වේ. සොරාන් විසින් පැහැර ගත නො හැකි ය. (පර ලොව යන කල්හි ද) තමා අනුව යන්නාවූ යම් පුණ්‍යනිධානයක් වේ ද, නුවණැත්තේ ඒ පින්කම් කරන්නේ ය.

10. මේ පුණ්‍යකම්‍ය තෙමේ දෙවිමිනිසුන්ට සියලු කාමැති සම්පත් දෙන නිධානය යි. ඔහු යමක් යමක් ප්‍රාණීනා කෙරෙද්ද ඒ සියල්ල මේ පුණ්‍ය නිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

11. සුඤ්ජර ජම්බණි ඇති බව ද, මධුර වූ ස්වර ඇති බව ද, අහසසහ පිළිබඳ මනා සටහන් ඇති බව ද, සුඤ්ජර ශරීර ඇති බව ද, අභිපතිභාවය හා පිරිවර ජනයා (පිරිස්) ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

12. ප්‍රදේශරාජ්‍යය ද, එක් එක් දිවයිනෙහි අණසක පැවැත්වීම තම් වූ දඹපවත්‍රවතීරාජ්‍යය ද, ප්‍රිය වූ මුළු සතර මහ දිවයිනේ අණසක පැවැත්වීම් සම්බන්ධ වත්‍රවතීරාජ්‍ය සැපය ද දෙවිලොව දිව්‍ය සැපය ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

13. යම් මනුෂ්‍ය සම්පතකින් ඇද්ද, දෙවිලොව යම් සුබයක් හා සුබ වස්තුවකුත් ඇද්ද, යම් නිජිණසම්පතකින් ඇද්ද, ඒ සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානයකරණ කොට ගෙන ලැබේ.

14. කල්‍යාණමිත්‍රසම්පතකින් නිසා උපායමිත්‍රසාරයෙන් භාවනායෝග-යෙහි යෙදෙන්නාවූ පුළුච්චාසාත්‍රසමානිඤ්ඤාදී ත්‍රිවිද්‍යාවෝ ය, අමටසමාපතති හා නිජිණධම්මසම්බන්ධ විමුක්තිය යන මොවුන් කෙරෙහි වහිනාවය ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

1. ජීවෙතසය භික්ෂු පරිනෙග ජෙවතසය උද්දික්කප්පෙතසය බාහුපෙතසය හි භූමිබ සෙයි. ඔවුන් අනුෂරන් ඔබ්බක පරිනෙගජෙවතසය යි. බුදුපිළිමය උද්දික්කප්පෙතසය යි. බාහු සහිත දහජ ස්තූප බාහුපෙතසය යි. (අවුවා යි.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

15. පටිසම්භිද්දා විමොක්ඛා ච යා ච සාවකපාරම්
පච්චෙකබ්බොධි බුද්ධිභූමි සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
16. එවං මහත්තං ඵසා යදිදං පුඤ්ඤසම්පදා
තස්මා ධිරා පසංසන්නි පණ්ණිතා කතපුඤ්ඤතං.

නිබ්බන්ධසුත්තං.

මෙත්තසුත්තං.

1. කරණීයමත්තකුසලෙන
යන්නං¹ සන්නං පදං අභිසම්මෙව
සකෙකා උජ්ඣ ච සුජ්ඣ ච²
සුවචො වස්ස මුදු අත්තිමාති.
2. සන්තුස්සාකො ච සුභරො ච
අප්පකිච්චො ච සලලහුකවුත්ති,
සන්නිඤ්ඤො ච නිපකො ච
අප්පගබ්භො කුලෙසු අත්තිමිඤ්ඤො
3. න ච බුද්ධං සමාවරො³
කිඤ්චී යෙන විඤ්ඤා පරෙ උපවදෙය්‍යං
සුඛිනො වා⁴ බෙම්නො භොන්තු
සබ්බෙ සත්තා භවන්තු සුඛිත්තතා.
4. යෙ කෙචි පාණ්ණන්ඨි
හසා වා ථාවරා වා අත්ථසෙසා⁵,
දීසා වා යෙ මහත්තා වා⁶
මණ්ණිමා රසාකා'ණ්ණකපුලා.⁷
5. දිට්ඨා වා යෙව අද්දිට්ඨා⁸
යෙ ච දුරෙ වසන්නි අවිදුරෙ
භුතා වා සම්භවෙසී වා⁹
සබ්බෙ සත්තා¹⁰ භවන්තු සුඛිත්තතා.

1. යන්නසන්නං. මජ්ඣ 2. සුඛුජ්ඣ ච. (මජ්ඣ), සද්දනිති.මපි. 3. බුද්ධාචාර (මජ්ඣ)
4. ච. (මජ්ඣ) 5. සබ්බසත්තා (මජ්ඣ) 6. ථාවරාවනවසෙසා (මජ්ඣ) 7. යෙ ච මහත්තා
(මජ්ඣ) 8. රසාකා අණ්ණකපුලා (මජ්ඣ) 9. අදිට්ඨා. 10. භුතා ච සම්භවෙසී ච. (මජ්ඣ)
11. සබ්බසත්තා. (මජ්ඣ)

15. අභි-ධම්ම-නිරුක්ති-ප්‍රතිපාතප්‍රඥාසංඛ්‍යාන පටිසම්භිද්ධන් ද, අභවිධි විමෝක්ඛයන් ද, බුද්ධශ්‍රාවකයන් විසින් ලැබිය යුතු වූ ශ්‍රාවකසම්පන්නිය සිද්ධ කරණ යම් ශ්‍රාවකපාරමිතාවන් ඇත් නම් එය ද, ස්වයංභූතාවය සිද්ධ කරණ යම් ප්‍රත්‍යක්ෂබෝධියක් (පඤ්චේදවත්) ඇත් නම් එය ද, සියලු සත්ත්වයන්ට උතුම් බව සිද්ධ කරණ අනුත්තර බුද්ධභූමියක් (ලොවුතුරු වූද බවක්) ඇත් නම් එය ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

16. යම් මේ පුණ්‍යසම්පන්නියක් වේ ද, එය මෙසේ මහත් අභිවෘද්ධිය පිණිස පවත්නේ ය. එහෙයින් ධීර ගුණයෙන් යුත් පණ්ඩිතයෝ කළ පින් ඇති බව පසසත්.

නිබ්බාණය සූත්‍රය යි.

මෙතන සූත්‍රය.

1. යම් ඒ ශාන්ත්පද සංඛ්‍යාන නිමාණයක් වේ ද, එයට පාමණිකොහොත් එය අවබෝධ කොට වසනු කැමැති අභිවෘද්ධිය සලසා ගැනීමෙහි දක්‍ෂ්‍යා විසින් එයට සුදුසු දෙය කළ යුතු ය. නිවණට පාමණික වසනු කැමැත්තේ සත්‍යප්‍රතිවේදය පිණිස පිළිපදින්නට නොහොත් කිසුණු පිරිසම කිරීම් වත් සමාදන් වීම් ආදී සියලු කායඝ්‍රීයන් කරන්නට දක්‍ෂයක් වන්නේ ය. (දක්‍ෂ්‍යාකූ විය යුතු ය.) සෘජු වන්නේ ය. එක් වරක් සෘජු වීමෙන් නො නැවතී දිවි ඇති තාක් මනා කොට සෘජු වන්නේ ය. අත්‍යයන් හේ අවවාද මනා කොට පිළිගැනීමේ වශයෙන් සුවච්ච වන්නේ ය. මෘදු වන්නේ ය. අනිමාන ඇත්තේ නො වන්නේ ය.

2. ලද දෙයින් සතුටු වන්නෙක් ද පහසුවෙන් පෝෂණය කළ හැක්කෙක් ද (ස්වකීය ශ්‍රමණධර්මය නිර්මට පමණක් සීමා වූ) ස්වරූප කටයුතු ඇත්තෙක් ද, සැහැල්ලු පාවතුම් ඇත්තෙක් ද, සත්හුන් ඉදිරිත් ඇත්තෙක් ද, ප්‍රඥා ඇත්තෙක් ද, ගෘහී දෘඪ අසංවර ගති තැත්තෙක් ද, කුලයන් කෙරෙහි (සිවු පසයෙහි ඇලීම් ආදී වශයෙන්) නො ඇවුනෙක් ද වන්නේ ය.

3. නුවණැති අත්‍යයන් නිකු කරණ සුඵ වරදක් වත් නො කරන්නේ ය. “සියලු සත්ත්වයෝ හැප ඇත්තෝ වෙත්වා, හය තැත්තෝ වෙත්වා, සුඛික සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා” යි ද,

4. නාෂණාභය සහිත හෙයින් නැති ගන්නා සුලු වූ ද නාෂණා භය ප්‍රතිණ කළ හෙයින් ස්ථාවර වූ ද යම් කිසි සත්ත්වයෝ ඇත්නාහු නම්, ඒ සියලුදෙනා ද, (නාශාදී) දික් ශරීර ඇත්තෝ ද, (මත්ස්‍ය හඬන අසුරුදී) මහත් ශරීර ඇත්තෝ ද, (අභගවමිහිඤ්ඤා) මධ්‍යමප්‍රමාණ ශරීර ඇත්තෝ ද, (වාතනාදී) මිටි සිරුරු ඇත්තෝ ද, (පියෙව් ඇසට නොපෙනෙන) ඉතා සියුම් ශරීර ඇත්තෝ ද, (මේ කැසුබු ආදී) සුළු ශරීර ඇත්තෝ ද,

5. ඇත් හමුවට පාමණිමිම සයෙන් දුටු සත්තු ද, ඇත සිටි හෙයින් නුදුටු සත්තු ද, යම් සත්ත්ව කෙනෙක් දුරත් ලඟත් වසත් නම් ඔහු ද, ඉපදීම අවසන් කළ සත්ත්වයෝ ද (සමිණාශ්‍රවයෝ ද), මතු ඉපදීම සොයන (ශෛක්‍ෂ පාඨශ්‍රැත) සත්ත්වයෝ ද යන මේ සියලු සත්ත්වයෝ සුඛික සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා’ යි ද මෙත් වඩන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. න පරෙ පරං නිකුබ්බථ
නාතිමඤ්ඤථ කන්ථි නං කඤ්චි
බ්‍යාරොසනා පටිසසඤ්ඤ
නාඤ්ඤමඤ්ඤස්ස දුක්ඛමිට්ඨෙය්‍ය
7. මාතා යථා නියං පුතනං
අංසුසා¹ එකපුතනමනුරතෙති
එවමපි සබ්බතුතෙසු
මාතසං භාවයෙ අපරිමාණං.
8. මේඛනාදො සබ්බලොකයමිං
මාතසං භාවයෙ අපරිමාණං
උදධං අධො ව නිරියං ව
අසම්බාධං අවෙරං අසප්පතනං²
9. නිට්ඨං වරං නිසිනෙතා වා
සයානො වා යාවතස්ස විගතමිද්ධො
එතං සතිං අධිට්ඨෙය්‍ය
බ්‍රහ්මචේතං විහාරං ඉධමානු³
10. දිට්ඨිං ව අනුපගමම සීලවා
දස්සනෙන සම්පනෙනා,
කාමේසු විතෙය්‍ය ගෙට්ඨං⁴
ත භි ජාතු ගබ්භසෙය්‍යං පුතරෙතීති.

මේඛනසුතනං.

බුදුකපාඨපාළි නිට්ඨිනා.

1. පුතනමානුසා. (මජ්ඣ) 2. අපෙරිමෙසප්පතනං. (මජ්ඣ.)
3. විහාරමිධි මානු (මජ්ඣ) 4. විතෙය්‍ය ගෙට්ඨං. (මජ්ඣ)

6. එකෙක් අනෙකකු හෝ රවටින්තේ ය. (හෝ රවටාවා). අනෙකකුට අවමන් හෝ කරන්නේ ය (හෝ කෙරේවා). බ්‍යාරොසනා නම් වූ කය හා වචනය පිළිබඳ විකෘතියෙන් ද ප්‍රතිසංඥා සංඛ්‍යාත මනෝවිකාරයෙන් ද එකෙක් අනෙකකුට දුකක් හෝ කැමැති වන්නේ ය (හෝ කැමැති වේවා).

7. මව යම්ගේ තමා ගෙන් ඇති වූ එක ම ඖරස පුත්‍රයා ජීවිත-පරිත්‍යාගයෙන් වුවත් රක්තේ ද, එ පරිද්දෙන් ම සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අප්‍රමාණ වූ ඡෛත්‍රිසහගත සිත වඩන්නේ ය.

8. උඩ ද යට ද සරස ද (සතුරන් ය සි නියත ලද) සීමාවකුදු නැති ව අතරතුර වත් වෛර චේතනා පහළ වීමක් නැති ව, සතුරන් රහිත ව සියලු ලෝකසත්ත්වයා කෙරෙහි අප්‍රමාණ වූ ඡෛත්‍රිසහගත සිත වඩන්නේ ය.

9. සිටින්නේ හෝ ඇවිදින්නේ හෝ උන්නේ හෝ නිදන්නේ හෝ යම් තාක් ඡෛත්‍රිසහගත සිතිය ඉටු කැමැත්තේ ද, ඒ තාක් පහ වූ මිඛිය (අලසබව) ඇති ව ඉටුන්නේ ය. මේ ඡෛත්‍රිවිහරණය මේ බුද්ධියාසනයෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ විහරණයා යි ප්‍රකාශ කළහ.

10. (සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඇත්තේ ය යන) මිථ්‍යාදෂවියව හෝ පෑමිණ (ලොකොත්තරගීලයෙන්) සිල්වත් වූයේ (සොතාපතනිමග්ගසම්මාදිට්ඨි ය සි නියත ලද) දඬිනයෙන් යුක්ත වූයේ (සකාදගාමි අනාගාමි මාගී දෙකින්) වසතුකාමයන්හි ගිජුබව දුරු කොට, ඒකාන්තයෙන් ම නැවත ගභීයෙක්හි විසීමට හෝ පෑමිණෙන්නේ ය. (ශුද්ධාවාසයෙක ඉපිද එහි දී ම රහත්බවට පෑමිණ පිරිනිවන් පාන්නේ ය.)

මෙතන සුත්‍රය යි.

බුද්ධකපාද පෙළ නිමිගේ ය.

සුභනන්දපිටකේ
බු දද ක නි කා යෝ
(දුතියෝ ගණෝ)
ධම්මපදපාළි

සුභතනනපිටකේ

බුද්ධ ක නි කා යෝ

(දුතියෝ ගණෝ)

බමමපදපාලි

තමෝ තසස භගවතෝ අරහතෝ සමමාසමුදාසයා.

1. යමකවගො

1. මනෝපුබ්බඛාමා ධම්මා මනෝසෙට්ඨා මනෝමයා මනසා වෙ පද්ධෙත භාසති වා කරෙති වා තතො තං දුක්ඛමනෙති වක්ඛං'ව වහතො පදං. 1
2. මනෝපුබ්බඛාමා ධම්මා මනෝසෙට්ඨා මනෝමයා මනසා වෙ පසන්නාන භාසති වා කරෙති වා තතො තං සුඛමනෙති ඡායා'ව අනපාසිති. 2
3. අකෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ යෙ තං උපතයානන්ති වෙරං තෙසං ත සම්මති 3
4. අකෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ යෙ තං ත උපතයානන්ති වෙරං තෙසුපසම්මති. 4
5. න හි වෙරෙන වෙරුති සම්මන්ති ඛුද්ධවතං අවෙරෙන ව සම්මන්ති එස ධම්මො සන්නතනො. 5
6. පරෙ ව න විජානන්ති මයමෙත්ථ යමාමසෙ යෙ ව තත්ථ විජානන්ති තතො සම්මන්ති මෙධයා. 6
7. සුභාභුපසසිං විහරන්තං ඉන්ද්‍රියෙසු අසංවුතං භොජනමහි අමනනඤ්ඤං කුසීතං හීනවීර්යං තං වෙ පසහති මාරො වාතො රුක්ඛං'ව දුබ්බලං. 7

3. අනෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ යෙ තං උපතයානන්ති වෙරං තෙසං ප්‍රඥාප්තො. (මුලසම්පාදිතය. කොඤ්චිකාවසනා)
4. අනෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ යෙ තං උපතයානන්ති වෙරං තෙසං ප්‍රඥාප්තො. (මුලසම්පාදිතය. කොඤ්චිකාවසනා)
5. න හි වෙරෙන වෙරුති සම්මන්ති ඛුද්ධවතං අවෙරෙන ව සම්මන්ති එස ධම්මො සන්නතනො. (මුලසම්පාදිතය. කොඤ්චිකාවසනා)
6. පරෙ ව න විජානන්ති මයමෙත්ථ යමාමසෙ යෙ ව තත්ථ විජානන්ති තතො සම්මන්ති මෙධයා. (මුලසම්පාදිතය. කොඤ්චිකාවසනා)

සුත්‍රපිටකයෙහි

කුද්දගත් සභිය

(දෙවෙනි ග්‍රන්ථය)

දම්පියාපෙළ

ඒ හඟවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජානන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා.

1. යමකවගීය

1. (වෙදනාදි) වෛතසිකධම්මයෝ සිත පෙරටු කොට ඇතියහ. 1
සිත ශ්‍රේණි කොට ඇතියහ. සිතින් ම උපදනාහ. ඉදින් කිලිපි සිතින්
(මුසාවාදාදි චතුර්විධ වෘත්තශවරිතය) නියත්තේ නම් හෝ (ප්‍රාණසාතාදි
ත්‍රිවිධ කාය දුශවරිතය) කරන්නේ නම් හෝ ඒ හේතුවෙන් දුක ඔහු ලුහු
බඳිසි. ගොනු අනුව යන ගැල් සක මෙනි.

2 (වෙදනාදි වෛතසික) ධම්මයෝ සිත පෙරටු කොට ඇතියහ. සිත 2
ශ්‍රේණි කොට ඇතියහ. සිතින් ම උපදනාහ. ඉදින් පහත් සිතින්
නියත්තේ නම් හෝ කරන්නේ නම් හෝ ඒ හේතුවෙන් සැපය ඔහු
කැටුව යෙහි. නොහැර කැටුව යන සෙවණැල්ල මෙනි.

3. 'මට ආක්‍රොශ කෙළේ යැ' යි ද, 'මට පහර දුන්නේ යැ යි' ද, 'මා 3
දිනි යැ' යි ද, 'මා සතු දෑ පැහැර ගත්තේ යැ' යි ද, යම් කෙනෙක් ඒ
ක්‍රොධය සිතා බඳිත් නම් ඔවුන්ගේ වෛරය නොසංහිදේ.

4. 'මට ආක්‍රොශ කෙළේ යැ' යි ද, 'මට පහර දුන්නේ යැ යි' ද, 'මා 4
දිනි යැ' යි ද, 'මා සතු දෑ පැහැර ගත්තේ යැ' යි ද, යම් කෙනෙක් ඒ
ක්‍රොධය සිත නො බඳිත් නම් ඔවුන්ගේ ඒ වෛරය සංහිදේ.

5. මේ ලෝකයෙහි කිසි කලෙකත් වෛරයෝ වෛරයෙන් නො 5
සංහිදෙත්. අවෛරයෙන් (සෘන්තියෙන් හා මෛත්‍රියෙන්) ම සංහිදෙත්.
මෙය පුරුහත වූ (බුදු පසේබුදු රහතුන් විසින් පුරුදු කොට ආ) සිද්ධාන්ත
ධම්මයෙකි.

6 'මේ කලහයෙහිදී අපි නැසෙමු' යි කලහකාරී අත්‍යයෝ නො 6
දන්නාහ. එහි යම් කෙනෙක් 'අපි නැසෙමු' යි දනින් ද එයින් කලහයෝ
සංහිදෙත්.

7. (අරමුණු) ශුභ වශයෙන් බලමින් වසන, ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි 7
සංවරය නැති, හෝථනයෙහි පමණ නො දන්නා වූ, කාමචිතකීදි මිථ්‍යා-
චිතකීයනට වසන බැවින් කුසිත වූ, විශ්වීය තැනි ඒ පුද්ගලයා ඒකාන්ත-
යෙන් (හෙලය) මාර තෙමේ මැඩ ලිසි. වාතය දුබල රුකක් මැඩ
ලත්තැන් මෙනි.

- 8 අසුභානුපසසිං විහරන්තා ඉන්ද්‍රියෙසු සුසංවුතං
භොජනමිති ච මන්තඤ්ඤං සද්ධං ආරද්ධවීරියං
තං චෙ තපපසහති මාරො වාතො සෙලං'ව පබ්බතං.

8
9. අනික්කසාවො කාසාවං යො වත්ථං පරිදහෙස්සති
අපෙතො දමසචෙචන න සො කාසාවමරහති.

9
10. යො ච වන්තකසාවස්ස සීලෙසු සුසමාහිතො
උපෙතො දමසචෙචන ස චෙ කාසාවමරහති.

10
11. අසාරෙ සාරමිතිතො සාරෙ වාසාරදස්සිතො
තෙ සාරං තාගිගච්ඡන්ති මිච්ඡාසංකපපගොචරු.

11
12. සාරඤ්ච සාරතො ඤාතො අසාරඤ්ච අසාරතො
තෙ සාරං අධිගච්ඡන්ති සමමාසඤ්ඤාපපගොචරු.

12
13. යථාගාරං දුච්ඡන්තං වුට්ඨි සමතිවිජ්ඣති
එවං අභාවිතං වින්තං රුගො සමතිවිජ්ඣති.

13
14. යථාගාරං සුච්ඡන්තං වුට්ඨි න සමතිවිජ්ඣති
එවං සුභාවිතං වින්තං රුගො න සමතිවිජ්ඣති.

14
15. ඉධ සොචති පෙචච සොචති පාපකාරී උභයත්ථ සොචති
සො සොචති සො විහඤ්ඤති දිස්ථා කමම කිලිට්ඨමන්තතො.

15
16. ඉධ මොදති පෙචච මොදති කතපුඤ්ඤෙ උභයත්ථ මොදති
සො මොදති සො පමොදති දිස්ථා කමම විසුද්ධමන්තතො.

16
17. ඉධ තප්පති පෙචච තප්පති පාපකාරී උභයත්ථ තප්පති
පාපං මෙ කතන්ති තප්පති භියෙඤා තප්පති දුග්ගතිං ගතො

17
18. ඉධ තඤ්ඤති පෙචච තඤ්ඤති කතපුඤ්ඤෙ උභයත්ථ තඤ්ඤති
පුඤ්ඤං මෙ කතන්ති තඤ්ඤති භියෙඤා තඤ්ඤති සුග්ගතිං ගතො.

18

8. උඩුමානකාදි දශ අග්‍රහයන් අතුරෙන් එක්තරා අග්‍රහයක් අනුව 8
බලමින් වසන, ඉදුරන් කෙරෙහි මනා සංවරය ඇති, හෝජනයෙහි පමණ
දන්තා වූ, ශ්‍රද්ධා ඇති, සතර ඉරියව්හි වඩන ලද විශ්‍ය ඇති, මෙබඳු
පුද්ගලයා කෙල්ලමාර තෙමේ ඵ්කාන්තයෙන් මැඩ නො පවත්වයි.
වාතය ඵ්කාන්ත ගල් පථනයක් මැඩ ලිය නො හෙත්තාක් මෙනි.
9. රූගාදි කෙලෙස්කසට සහිත වූ ඉන්ද්‍රියදමනයෙන් ද වෘක් 9
සත්‍යයෙන් ද තොර වූ යමෙක් කසාවත් හඳුන් පොරොත්තේ වේ ද,
ඒ පුද්ගලයා කසාවත් දැරීමට සුදුසු නො වෙයි.
10. යම් ආසී පුද්ගලයෙක් වමාරු වූ කෙලෙස් කසට ඇත්තේ 10
වත්තේ ද. සිවු පිරිසිදු සිල්හි මොනොවට පිහිටියේ වේ ද, ඉන්ද්‍රිය-
දමනයෙන් හා වෘක්සත්‍යයෙන් හා යුක්ත ද, හෙ තෙම කසාවත්
දැරීමට ඵ්කාන්තයෙන් සුදුසු වෙයි.
11. අසාරයෙහි සාරය යන දෘෂ්ටි ඇති, ශීලාදි සාරයෙහි අසාරය 11
යන දෘෂ්ටි ඇති, මිථ්‍යාසංකල්පය ගොදුරු කොට ඇති ඒ අඤ්ඤා
ජනයෝ ශීලාදි සාරයට නො පැමිණෙත්.
12. (ශීලසාරාදි) සාර දූය සාර වශයෙන් ද, අසාර දූය අසාර 12
වශයෙන් ද දූත (වසන) නොවැරැදි අදහස් ගොදුරු කොට ඇති
ඒ ප්‍රාඥයෝ ශීලාදි සාරයට පැමිණෙත්.
13. නොමනා සේ සෙවිලි කළ කිසි ගෙයක් වැසි දහර යම් සේ 13
විනිවිද සේ ද, එසේ ම කාමරුග තෙමේ භාවනා වශයෙන් නො වැඩු
සිත අතියකින් විනිවිද යෙයි.
14. වැසි දහර සකස් කොට සෙවිලි කරන ලද ගෙයක් යම් සේ 14
විනිවිද නො යන්නේ ද, එපරිදි ම කාමරුග තෙමේ භාවනා වශයෙන්
මොනොවට වැඩු සිත විනිවිද නො යයි.
15. පථි කරන සුලු පුද්ගල තෙම (මැරෙන කාලයෙහි 15
කමානුසාරණ වශයෙන්) මෙ ලොව දී ශෝක කරයි. විපාකානුභව
වශයෙන් පරලොව දී ශෝක කරයි. (මෙසේ) දෙලොව දී ම ශෝක
කරයි. තමාගේ කිලිටි කමී දැක හෙ තෙම (මෙ ලොව දී) ශෝක
කරයි. (නොයෙක් සැටියෙන් වැලැපෙන්නේ) වෙසෙසින් පෙළෙයි.
16. පින් කළ පුද්ගල තෙම මෙ ලොව දී කුලකමානුසාරණයෙන් 16
සතුටු වෙයි. පරලොව දී විපාකානුභවයෙන් සතුටු වෙයි. දෙලොව දී ම
සතුටු වෙයි. තමාගේ විශුද්ධ වූ පුණ්‍යකමීය දැක්මෙන් හෙ තෙම
මෙ ලොව දී සතුටු වෙයි. පරලොව දී ද බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙයි.
17. පථි කරන සුලු පුද්ගල තෙම මෙ ලොව දී (කමිතන්‍යාපයෙන්) 17
තැවෙයි. පරලොව දී විපාකානුසන්‍යාපයෙන් තැවෙයි. දෙලොව දී ම
තැවෙයි. ම විසින් පථි කරන ලද්දකි (මෙලොව දී) තැවෙයි. දුගතියට
ගියේ (අතීතට විපාක සන්‍යාපයෙන්) බෙහෙවින් තැවෙයි.
18. පින් කළ පුද්ගල තෙමේ මෙලොව දී (කමිතන්‍යාපයෙන්) තුටු 18
වෙයි. පරලොව දී (විපාකානුසන්‍යාපයෙන්) තුටු වෙයි. දෙලොව දී ම තුටු
වෙයි. මැවිසින් පින් කරන ලද්දකි මෙලොව දී තුටු වෙයි. සුගතියට
ගියේ ඉන්විපාකානුසන්‍යාපයෙන් බෙහෙවින් තුටු වෙයි.

19. බහුවිධ වෙ සතිතං භාසමානො 19
ත තක්කරො භොති තරො පමනෙනා
ගොපො'ව ගාවො ගණයං පරෙසං
ත භාගවා සාමිඤ්ඤස්ස භොති.
20. අප්පමපි වෙ සතිතං භාසමානො 20
ධම්මස්ස භොති අනුධම්මවාදී
රුගඤ්ච දෙසඤ්ච පභාස මොහං
සම්මප්පජානො සුචිත්තතවිනෙතා
අනුපාදියානො ඉධ වා හුරං වා
ස භාගවා සාමිඤ්ඤස්ස භොති.

සමකවග්ගො පඨමො

2. අප්පමාදවග්ගො

1. අප්පමාදෙ අමතපදං පමාදෙ මවුට්ඨො පදං 21
අප්පමතතා න මිඤ්ඤාති යෙ පමතතා යථා මතා.
2. එතං විසෙසනො ඤාතො අප්පමාදමහි පණ්ණිතො 22
අප්පමාදෙ පමොදන්ති අරියානං ගොවරෙ රතා.
3. තෙ කොසිතො සාහතිකා නිවමං දුග්ගපරක්කමා 23
ථුසන්ති ධිරා නිබ්බාණං යොගකෙබ්බං අනුතතරං.
4. උට්ඨානවතො හතිමතො සුචිකම්මස්ස නිසම්මකාරිනො 24
සඤ්ඤාතස්ස ව ධම්මජීවිනො අප්පමතතාස්ස යසො'භිවංසති.
5. උට්ඨානෙතප්පමාදෙන සඤ්ඤාමෙන දමෙන ව 25
දීපං කසිරුථ මෙධාවී යං ඔසො නාභිකීරති.

1. අප්පමාදෙ භාගවතපදං ප්‍රමාදෙ මාග්‍යනා: පදමි.
අප්පමිත්තා: ක උප්පමිත්තා යෙ ප්‍රමිත්තා: සද මාතා: (උද්භවති-අප්පමාදවති v. 6)
අප්පමිත්ත අමතපද ප්‍රමිත්ත මවුට්ඨො පද
අප්පමත න මිඤ්ඤාති යෙ පමත යධ මුතු. (ප්‍රාකාශධම්මපද)
2. ඒතද් විසෙසනා ඤාතො භාග්‍යමාදස පණ්ණිතා:
අප්පමාදෙ ප්‍රමාදත නිත්‍යමාසී: සවිග්ගොරමි. (උද්භවති-අප්පමාදවති v. 10)
එත විසෙසධ ඤාතො අප්පමදස පණිතා:
අප්පමදි ප්‍රමාදි අරිභා ගොසරි රතො. (ප්‍රා. ධ.)
4. උට්ඨානවතා: සමානාතමා: සුචිත්තතා නිසම්මකාරිණා:
සංගතස්ස කි ධම්මජීවිනො භාග්‍යමිත්තාස්ස යසො'භිවංසති (උද්භවති-අප්පමාදවති v. 6)
උට්ඨානවතා: සමානාතමා: සුචිත්තතා නිසම්මකාරිණා:
සඤ්ඤාති කි ධම්මජීවිනො අප්පමතස්ස යසො'භිවංසති (ප්‍රා. ධ. A. 3 8)
5. උට්ඨානෙතප්පමාදෙන සංගමෙන දමෙන ව
ද්විතං කසරාහි මෙධාවී තපමාසොනාභිමර්දති. (උද්භ-අප්පමාද. v. 5.)
උට්ඨානත අප්පමාදෙන සඤ්ඤාමෙන දමෙන ව
දිවු කසරාහි මෙධම් ය ජර නාභිමර්දති. (ප්‍රා. ධ. A 3 7)

19. යමෙක් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය බොහෝ කොට කියන්නේ 19
නමුදු, තෙමේ පමා වූයේ, ඉදින් එය නො කරන්නේ (හමා කියන
පරිදි නො පිළිපදවේ) නම්, හේ (කුලියට) අනුන් හේ ගෙරින් රක්තා
ගොපල්ලා මෙන් ශ්‍රාමණ්‍යයට (සතරඵලයනට) හිමි නො වෙයි.

20. යමෙක් ත්‍රිපිටක බුද්ධවචනය සාල්ප කොට කියන්නේ නුමුදු, 20
තෙමේ ධර්මානුබ්‍රිහතිපත්තිය කරන්නේ නම්, (තවලෝකෝත්තර
ධර්මයට අනුරූප වූ පුළුභාග ප්‍රතිපත්තිය කරන්නේ නම්), රුහසත්
දෝෂයන් මෝහයන් තසා පිරිසිදිය යුතු දහම් පිරිසිදු දන්නේ,
මෙලොවෙහි හෝ පරලොවෙහි හෝ (ආධ්‍යාත්මික හෝ බාහිර හෝ) කිසිදු
සකකු ධාතු ආයතනයක් තාමණ්‍යාදි වශයෙන් නො ගන්නේ ශ්‍රාමණ්‍යයට
(සතර ඵලයටත් ආර්ථිඥාදි අකෂේය ධර්මසකකු පසටත්) හිමි වෙයි.

පළමු යමකවගීය

2. අප්‍රමාද වගීය

1. (සුවරිතධර්ම විෂයයෙහි) නොපමා බව (සිහි නොමුලා බව) 21
නිමාණ්‍යාධිගමයට කරුණු ය. (සුවරිතධර්ම විෂයෙහි) පමා බව (පමා
වුවන ඉපදීමටත් එයින් මරණයටත් පැමිණෙන බැවින්) මරණයට
කරුණු ය. (කල්‍යාණධර්මයෙහි) නො පමා වුවෝ නො මියෙති. යම්
කෙනෙක් ධර්මයෙහි පමා වෙත් ද, ඔහු (උත්තරාදියෙන් නොමිදුණු
බැවින්) මළවුන් වැනි වෙත්.

2. නුවණැත්තෝ අප්‍රමාදයෙහි වූ මේ ගුණය වෙසෙසින් දැන 22
අප්‍රමාදයෙහි සතුටු වෙති. ආර්යත්වයට ගෝචර වූ බෝධිපාක්කධර්මය
තව ලෝකෝත්තර ධර්මය යන මෙහි ඇලුනෝ වෙත්.

3. ධ්‍යාන වඛන සුළු, සතතයෙන් පැවැති විර්ෂීය ඇති, නිතර 23
පැවැති දැඩි පැරැකුම් ඇති ඒ ප්‍රාඥයෝ කාමාදි යෝගයන්ගෙන්
නිර්භය වූ අනුත්තර වූ නිමාණය සාධී කරති.

4. උත්තර (සංඛ්‍යාත විර්ෂී)යෙන් යුක්ත වූ, (කුදු මහත් 24
කටයුත්තෙහි) එළඹ සිටුවනා සිහි ඇති, නිද්දොෂ කායකමාදිය ඇති,
(සියලු කටයුතු) පරික්ෂා කොට කරන සුළු වූ, සංයත වූ කායවාක්කම්
ඇති, බාලීම්ක ජිවිකායෙන් ජීවත් වන්නාවූ, (කාමිවණික්කමානත
රුජ්ජෙවාදියෙහි) අප්‍රමත වූ, පුරුෂයාගේ (ඵලධර්ම හොඟ පරිවාර
සමාන සංඛ්‍යාත වූ ද කිහිපවණ් සංඛ්‍යාත වූ ද) යශස (මදවැනි) මුහුද
මෙන් වඩනේ ය.

5. (කායික මානසික විර්ෂී සංඛ්‍යාත) උත්තරයෙන් ද, (සුසිරිත් 25
දහමිහි) සිහි ඇති බව යැ යි කියන ලද අප්‍රමාදයෙන් ද, (සිටු පිරිසිදු සිල්
යැ යි කියන ලද) කායවාක් සංයමයෙන් ද, (සද්දරට හමු වූ අරමුණෙහි
ලෝභ දෝෂ මෝහ නො උපදවා යෝනිසොමනස්කාරය පැවැත්ම යි
කියන ලද) ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ද, (විවසුන් නුවණින් යුත්) ප්‍රාඥ තෙම,
යම් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් (කාමොසාදි වූ) කෙලෙස් මහවතුර නො තසා ද
(තසාපිය නො හේ ද), ඒ (රහත්පල නැමැති) ප්‍රතිෂ්ඨාව කරන්නේ ය.

6. පමාදමනුසුඤ්ජනති බාලා දුමෙමධිනො ජනා 26
අපමාදඤ්ච මෙධාවි ධනං සෙට්ඨං'ව රක්කති.
7. මා පමාදමනුසුඤ්ජෙට්ඨ මා කාමරතීසත්ථං 27
අපමනොති කියානො පපොති විපුලං සුඛං.
8. පමාදං අපමාදෙන යද්ද නුදති පණ්ණිනො 28
පඤ්ඤාපාසාදමාරායා අසොකො සොකිතිං පජං
පබ්බතට්ඨො'ව භූමමට්ඨො ධීරො බාලො අවෙක්කති.
9. අපමනො පමනෙතසු සුතෙතසු බහුජාගරො 29
අබලසං'ව සිංහස්සා තිත්ථා යාති සුමෙධසො.
10. අපමාදෙන මසවා දෙවානං සෙට්ඨතං ගතො 30
අපමාදං පසංසනති පමාදො ගරහිතො සද්ද.
11. අපමාදරතො භික්ඛු පමාදො භය දසයි වා 31
සංයොජනං අණ්ණං ධුලං ඛංගං අග්ගිට්ඨං ගවජති.
12. අපමාදරතො භික්ඛු පමාදො භයදසයි වා 32
අභබ්බො පරිගාණාය නිබ්බාණස්සෙව සන්තිකෙ.

අපමාදවග්ගො දුතියො.

6. ප්‍රමද අනුසුජ්ජති බල දුමෙධිනො ජන
අප්‍රමදො භූ මෙධවි ධනං සෙට්ඨං රජති (ප්‍රා. ධ. A. 14)
ප්‍රමාදමනුවතීනො බාලාදුර්විධස්සා ජනා:
අප්‍රමාදං භූ මෙධවි ධනං පුණ්ණං ව රක්කතෙ. (උද්ධවට්ඨි-අප්‍රමාදවට්ඨි v. 10)
7. ප්‍රමාදං නානුසුජ්ජත න කාමරතීසංසත්ථම්
අප්‍රමනා: සද්ධමාසි ප්‍රාප්තො පරමං සුඛං. (උද්ධවට්ඨි- (iv. v. 11)
න ඉ ප්‍රමද සමස්ස අප්‍රති අභව ජයි.
අප්‍රමනොති කියානු ප්‍රනොති පරමු සුඛ (ප්‍රා. ධ.)
අප්‍රමදි ප්‍රමොදිම ම ගාමරති සමිත්ති
අප්‍රමනොති කියානු විශෙෂ අධිගජති (ප්‍රා. ධ.)
8. ප්‍රමාදමනුසුදෙන යද්ද නුදති පණ්ණිනො
ප්‍රඥප්‍රසාදමාරායා ත්විකොකා: සොකිතිං ප්‍රජාමි
පරිතප්ථං ඉව භූමිසාන් ධීරො බාලාතවෙක්කතො (උද්ධවට්ඨි-අප්‍රමාද. v. 4)
ප්‍රඥප්‍රසාදමාරායා: සොකිතිං: සොකිතිං ජනාන්
භූමිසාන්තිව සෙට්ඨස්සා: සමාන් ප්‍රාප්තො'නුපසාති (සොග්ගාමං 1, 40)
ප්‍රමද අප්‍රමදෙන යද්ද නුදති පණ්ණිනො
ප්‍රඥ ප්‍රඥ අරාසු අසොකා: සොකිතිං ජනා
ප්‍රවතොතිව භූමි ධීරා බල අවෙජති. (ප්‍රා. ධ. A 15)
9. අප්‍රමනු ප්‍රමනෙතසු සුතෙතසු බහුජාගරො.
අබලසං ව හද්දො තිත්ථා යාති සුමෙධසු.
10. අප්‍රමාදං ප්‍රසංසනති ප්‍රමාදො ගරහිතා: සද්ද.
අප්‍රමාදෙන මසවාන් දෙවානාං සෙට්ඨතාං ගතා: (උද්ධවට්ඨි iv v. 24)
අප්‍රමදෙන මසානු දෙවතා සමිති ගතා.
අප්‍රමද ප්‍රසංසති ප්‍රමද ගරහිතා සද්ද (ප්‍රා. ධ. A 17.)
11. අප්‍රමාදරතො සිංහස්සා: ප්‍රමාදො භයදසයි වා
දුර්ධදධරත අනමානං පබ්බතස්සා ඉව භූඤ්ජරා: (උද්ධවට්ඨි අප්‍රමාද - 13)
2. අප්‍රමද රතු යො සිඬු ප්‍රමදි සසදර්ශි වා
අනුච්ඡි පරිතප්ථං නිව්භසෙව සතිඉ. (ප්‍රා. ධ. B. 32)

6. දෙලෝ වැඩ කොදන්තා අනුවණ සත්ත්වයෝ ප්‍රමාදයෙහි යෙදී 26
පවත්නාහ (ප්‍රමාදයෙන් දවස් යවන්නාහ). නුවණැත්තෝ අප්‍රමාදය
(කුලවංශාගත) උතුම් ධනයක් මෙන් රක්තෝ ය.

7. ප්‍රමාදය තහමක් පුරුදු කරන්නෝ (ප්‍රමාදයෙහි යෙදී නො 27
වසන්නෝ ය). (වයකුකාම කෙලශකාම දෙකෙහි රතිය සි තියන ලද)
තෘණාසංසාවයෙහි තහමක් යෙදෙන්නෝ ය. එළඹ සිරි සිහි ඇති
(තොපමා වූ), භාවනා කරන පුද්ගල තෙමේ මහත් නිවන් සුවයට
පැමිණෙන්නෝ ය.

8. ප්‍රාඥ වූ ආර්යාචක තෙම යම් කලෙක කුසල්හි (සිහි ඇති බව 28
යා සි තියන ලද) අප්‍රමාදයෙන් ප්‍රමාදය (සිහිමුද්‍රාව) දුරු කෙරේ ද,
එකල්හි (දිවැස්නුවණැසි තියන ලද) ප්‍රඥප්‍රාසාදයට තැනී, (අනාගාමී
මහින් උදුරු හළ ශෝකශල්‍ය ඇති බැවින්) ශෝක රහිත වූ ප්‍රාඥ වූ ඒ
රහත් තෙම නො උදුරු හළ ශෝක ඇති බැවින් ශෝකී වූ ප්‍රජාව (හෙවත්
වුත වන උපදනා ශෝක සහිත සත්ත්ව සමූහය) බලන්නෝ ය. ඔම
සිරියවුත් (සුවසේ බලන) පථන මුදුනෙකෙහි සිරි එකක්හු මෙන්
(තොසුත් තෘණා ඇති බැවින් වුත වන උපදනා) බාලජනයන්
දිවැසින් සුවසේ දක්නෝ ය.

9. පමා වූවන් අතුරෙහි නොපමා වූ, (කෙලෙස් නින්දෙන්) නිදන 29
සතුන් අතුරෙහි (කෙලෙස් නිදි තැනී ගෙසින්) බොහෝ පිබිද සිටින,
තොදුරු නුවණ ඇති රහත් තෙමේ කොර පා ඇති ජවහිත දුබල අසකු
හැර පියා යන සිත් ජව ඇති සෙසකුට අසකු මෙන්, පමා වූ සතුන්
(අගමාධිගම දෙකින් ම) පසු කොට පියා (සසරින් නික්ම) නිවන් පුරව
යන්නෝ ය.

10. සක්දෙව් තෙම මහමාණවක කාලයෙහි පුරුදු කළ අප්‍රමාද 30
හේතුයෙන් (දෙව්ලොව) දෙවියනට උතුම් බවට (රජ බවට) පැමිණියේ
ය. (එහෙයින්) (බුද්ධාදි පණ්ඩිතයෝ) නොපමාවට පසසත්. පමාවට
වනාහි හැම කල්හි ම (බුද්ධාදීන් විසින්) ගරහන ලද්දේ ය.

11. නොපමාවෙහි ඇලුනු, පමායෙහි බිය දක්නා සුළු, මහණ 31
තෙම (උද්ධමානිය වශයෙන්) කුඩා වූ ද, (ඔරමානිය වශයෙන්) මහත්
වූ ද, සංයෝජන සියල්ල ලැවිහින්නක් සෙයින් (රහත්මග නුවණ
හින්තෙන්) දවමින් යන්නෝ ය.

12. නොපමාවෙහි ඇලුනු, පමායෙහි බිය දක්නා සුළු මහණ තෙම 32
(ශමට විදර්ශනා කෙරෙත් හෝ මාග්ඵලාධිගමය කෙරෙත් හෝ) පිරිහිටෙට
අයෝග්‍ය ය. හේ නිවන වෙතාම වෙයි.

දෙවෙනි අප්‍රමාදවර්ගය සි.

3. විහ්නවග්ගො

1. එකඟං චපලං විතතං දුරකඛං දුන්නිවාරයං 3
උජ්ඣං කරොති මෙධානී උසුකාරො 'ව තෙජනං.
2. වාරිජො'ව එලෙ බිතෙනා මකමොකත උබ්භතො 34
පරිඑකුද්දං විතතං මාරධෙය්‍යං පනානවෙ.
3. දුන්නිග්ගහස්ස ලහුතො¹ යත්තකාමනිපාතිකො 35
විතතස්ස දමපො සාග්ගි විතතං දන්නං සුබාවහං.
4. සුදුදුසං සුනිසුතං යත්තකාමනිපාතිකං 36
විතතං රතෙබ්බ මෙධානී විතතං ගුත්තං සුබාවහං.
5. දුරභගමං එකචරං අසරීරං ගුහාසයං 37
යෙ විතතං සඤ්ඤාමෙය්‍යන්ති මොක්ඛන්ති මාරඛකිනා.
6. අනවධිනවිතතස්ස සඤ්ඤාමං අච්ඡානතො 38
පරිපලවපසාදස්ස පඤ්ඤාන පරිසුරති.
7. අනවසුත්තවිතතස්ස අනතවාහනවෙනසො 39
පුඤ්ඤපාපපතිණස්ස නත්ති ජාගරතො හයං.
8. කුමනුපමං කායමිමං විදිකා නගරුපමං විතතමිදං සපෙකා 40
යොධෙථ මාරං පඤ්ඤාසුධෙත ජිතඤ්ච රතෙති අතිවෙසනො සියා.
9. අවිරං වතයං කායො පස්විං අධිසෙස්සති 41
ජ්ඣො අපෙතවිඤ්ඤාණො තීරුථං'ව කලිඛගරං.
10. දිසො දිසං යත්තං කසිරු වෙරී වා පත වෙරිතං 42
මිච්ඡාපණ්ණිතිතං විතතං පාපියො තං තතො කරෙ.

-
1. සාකුභං චපලං විතතං දුරකං දුන්නිවාරණම්
සාජ්ඣං කරොති මෙධානී ඉසුකාර ඉව තෙජනම් (උද්භවනී-විතත. 8)
දුරජ දුන්නිවරණං) ප්‍රා. ඩ. A. 8)
 2. වාරිජ ඉව සඵලෙ ක්ථිතමොකාසදකාත් සමුදධානා
පරිභාකුද්දෙව විතතං මාරධෙය්‍යං පනානවෙ (උද්භවනී V. 2)
 5. දුරගම එකචර අසරීර ගුහසය
යෙ විත සඤ්ඤමෙහි මොවති මරහතන (ප්‍රා. ඩ.)
 6. අනවසන විතතස්ස සඤ්ඤාමච්ඡානතා
පරිපලවපසාදස්ස පුඤ්ඤාන පරිසුරිතෙති (උද්භවනී. 31, V. 28)
අනවසිත විතස (ප්‍රා. ඩ. A. 1)
 7. අනවගුහ විතස (ප්‍රා. ඩ. A. 4)
 9. අධිසරන වත ඉ කසු පබ්බි. සිති
රුජ්ඣං... විඤ්ඤ නිරුථ ම කඤ්ඤා (ප්‍රා. ඩ. C 10 14)
අවිරං වත කායො'යං පාපිච්ඡෙතිණ්ණිකා
ගුහාසවිපලවිඤ්ඤානා නිරසනා වා කායිගරමි (උද්භවනී. V. 35)

3. විභතවගීය

1. නොයෙක් අරමුණෙහි සැලෙන, (එක් අරමුණෙක නොපිහිටන 33
හෙයින්) වපල වූ (අනවසිත වූ), රක්තව දුෂකර වූ, (දුෂිතේ කෙරෙන්
වලක්වන්නට දුෂකර වූ) සිත නුවණැත්තේ සාද් කරන්නා ය. නිවඩුවා
හිදොක් ඇද දිව දිව කරන්නාක් මෙනි.

2. උදක සංඛ්‍යාත වාසස්ථානයෙන් නගන ලද, ගොඩ බිම නබන 34
ලද මහකු මෙන් මේ (අභාවිත) සිත (නොයෙක් අරමුණෙහි පරිප්‍රමේක
වශයෙන්) සැලෙන්නේ ය. (එහෙයින් ම) මාරධෙයය (කෙලෙහිවැනනය)
පහ කටයුතු යි.

3. නිගන්නට (මව්වු කැර ගන්නට) නොපිළිවන්, ලක්‍ෂ වූ (වහා ඉපිද 35
වහා බිඳෙන සුලු), (යුතු හෝ අයුතු) යම් කැමැති අරමුණෙක හෙත
සුලු වූ සිත (අරි මගින්) නිපොපි කිරීම මැකැවි. මේ සිත දැමුනේ (නිපොපි
කැරැනේ) මහපල සුව ද නිවන් සුව ද එළවන්නේ ය. (එහෙයින්)

4. දක්තට ඉතා නොපිළිවන්, ඉතා සියුම් වූ, යම් කැමැති අරමුණෙක 36
බැස වැටෙන සුලු වූ සිත නුවණැත්තේ රක්තේ ය. සිත (නොයෙක්
අරමුණෙහි විසිර පැවැත්ත නො දී එක් භාවනා අරමුණෙහි පිහිටුවා)
රක්තා ලද්දේ ලොවී ලොවුතුරු සුව එළවන්නේ ය.

5. (යොදන් දහසෙකින් දුර වූ ද අරමුණු ගන්නා බැවින්) දුරට 37
යන්නා වූ ම, හුදෙකලා හැසිරෙන (එක් විට දෙසිතක් නො ඉපද
එක් සිතක් ම උපදනා බැවින් එකක් ව ම හැසිරෙන), (අරුපි ධම්
බැවින් පැහැ සටහන් නැත්නු යි) අශරීර වූ, (ශරීර නැමැති) ගුහායෙහි
පවත්නා වූ සිත යම් කෙනෙක් සංවරයෙහි පිහිටුවද්ද, ඔහු මාරබකු-
තයෙන් (තෙහෙවැනි වාහනයෙන්) මිදෙන්නාහු ය.

6. (දහවෙසියා රැසෙන හිඳු වූ කණුවක් මෙන් කලෙක නිවඩුව ද 38
කලෙක හඩුස් ව ද කලෙක ගිහි ව ද යි යන ආදී වශයෙන්) අනවසිත
සිත් ඇති, (බෝපැති) දහම් නොදන්නා, (අවල ප්‍රසාදයෙහි තො
පිහිටි හෙයින් හෝ සාදුහා මද හෙයින්) ඉපිලෙන සාදුහා ඇත්තාහට
(කාමාවර්ගදී ප්‍රහෙද ඇති) ප්‍රඥව නො පිරෙයි

7. රුගයෙන් නොනෙත් වූ සිතැති, දෝෂයෙන් නොපැහැරැණු 39
සිතැති, (රහත්මගින්) කුසල් අකුසල් ප්‍රතීණ කළ, (ශ්‍රමාදි පංච
ජාගර ධර්මයෙන් යුක්ත බැවින්) තො නිදන රහත්හට කෙලෙසුන්ගෙන්
බිඳෙක් නැත.

8. මේ ශරීරය කුඹල්බඳුනක් වැනි යැ යි දැන, මේ විදගීතාවිතනය 40
සරිර නුවරක් සේ තබා, ප්‍රඥ නැමැති ආයුධයෙන් කෙල්ලමාරයා
පහරින්නේ ය. උපදවන ලද කරුණ විදගීතාව රක්තේ ය. සමාපත්තිය
ගෙය කොට ගෙන එහි නො වසන්නේ ය.

9. මහණ, තාගේ මේ කය නොබෝ කලෙකින් ඒකාන්තයෙන් 41
පහ වූ සිතැති ව, ඉවත ලන ලද ව, දිරි ගිය දඩු කඩක් මෙන්
පොළොව මත හෝතේ ය.

10. සොරෙක් සොරකු දක ඔහුට යම් නපුරක් කෙරේ ද, බද්ධ 42
වෙර ඇති පුද්ගලයෙක් වෙර බැඳුනකු දක ඔහුට යම් අවබක් කෙරේ
ද, වරදවා පිහිටුවන ලද සිත එයට වඩා ඔහු පවිටකු කරන්නේ ය.

11. න තං මාතා පිතා කසිරු අඤ්ඤා වා පි ව ඤානකා 43
සම්මාපණීතිතං විතතං සෙය්‍යසො නං තතො කරෙ.

විතතවග්ගො තතීයො.

පුප්ඵවග්ගො

1. කො ඉමං පඨවිං විවෙස්‍යති 44
* යමලොකඤ්ච ඉමං සද්දෙවකං
කො ධම්මපදං සුද්දෙසිතං
කුසලො පුප්ඵම්ච පවෙස්‍යති.
2. සෙබ්බො පඨවිං විවෙස්‍යති 45
යමලොකඤ්ච ඉමං සද්දෙවකං
සෙබ්බො ධම්මපදං සුද්දෙසිතං
කුසලො පුප්ඵම්ච පවෙස්‍යති.
3. ථෙණ්‍හපමං කායමිමං විදිකා 46
මජ්ඣිමනිමං අභිසම්බුද්ධානො
ජේතාන මාරස්ස පපුප්ඵකාති,¹⁾
අදස්සනං මච්චුරුජස්ස ගචෙත්.
4. පුප්ඵාති හෙව පචිතනතං බ්‍යාසතනමනසං තරං 47
සුතතං ගාමං මහොඝො'ව මච්චු අදාය ගචෙත්ති.
5. පුප්ඵාති හෙව පචිතනතං බ්‍යාසතනමනසං තරං 48
අතිතතං යෙව කාමෙසු අන්තකො කුරුතො වසං.
6. යථාපි භමරො පුප්ඵං වණ්ණගකුං අහෙය්‍යං 49
පළෙති රසමාදාය එවං ගාමෙ මුනී චරෙ.
7. න පරෙසං විලොමාති න පරෙසං කතාකතං 50
අන්තතො'ව අවෙකෙඛය්‍ය කතාති අකතාති ව.
8. යථාපි රුචිරං පුප්ඵං වණ්ණවන්තං අගකුකං 51
එවං සුභාසිතා වාචා අඵලා හොති අකුබ්බහො.
9. යථාපි රුචිරං පුප්ඵං වණ්ණවන්තං සගකුකං 52
එවං සුභාසිතා වාචා සඵලා හොති පකුබ්බහො.

1. *(යමලොක ජ) ඉත සද්දෙවක
පසා ධම්මපද සුද්දෙසිත කුසල පුප්ඵව පට්ඨමිති (ප්‍රා. ධ. C. 1.)

2. මුඛු ප්‍ර ධ.....මිති යමලොක ජ එත සද්දෙවක.
මුඛු ධම්මපද සුද්දෙසිත කුසල පුප්ඵව පට්ඨමිති (ප්‍රා. ධ. C. 2)

a චීරෙස්සති ඉති ධනුසු

b සපුප්ඵකාකාතීති කෙසුචි.

සුතතං ව්‍යාඝ්‍රං මහොඝො වා මාතූරාදාය ගචෙති. සංවික්ඛානකපට්ඨපට්ඨකං සාමානාමපිතා-
නකම්. (කාන්තිපථි. 9938. මහාභාරත.) 5. පුප්ඵාණ්ච විවික්ඛානකපිතානුගතමානසම්.
කවාලොකු කාමෙසු මාතූරාදාය ගචෙති. (කාන්තිපථි. 6540. මහාභාරත.)

11. ඒ කරුණ සිය මව තො ද කරන්නී ය. පිය තෙම තො ද කරන්නේ ය. සෙසු තැනෝ තො ද කරන්නාහ. මොනොවට පිහිටුවන ලද සිත ඒ කුශලක්‍රියාවන්හි පිහිටී හෙතෙවත් ඒ පුද්ගලයා වඩා උතුමකු කරන්නේ ය. 43

තෙවෙනි විභවගීය සි.

පුෂ්පවගීය

1. කවරෙක් ආනම්භාව සංඛ්‍යාත මේ පාපිච්ඡ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට දන ගන්නේ ද? දෙවිලොව සහිත මේ මිනිස්ලොවත් සිවු අපායත් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට දන ගන්නේ ද? කවරෙක් දක්‍ෂ මල්කරුවකු මල් තෙලන්නා සේ සත්තිස් බෝපාකි දහම් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේ ද? 44

2. සත්වැදූරාම් ශෛක්‍ෂ තෙම මේ පාපිච්ඡ (මේ අත්බව) ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේ ය. දෙවිලොව සහිත මේ මිනිස්ලොව හා අපායලොකය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේ ය. ශෛක්‍ෂ තෙම දක්‍ෂ මල්කරුවකු මල් තෙලන්නා මෙන් සත්තිස් බෝපාකිදහම් පසක් කරන්නේ ය. 45

3. මහණ තෙම මේ කය පෙණ පිඩක් වැනි කොට දන, මේ කය මිරිගුවක් බදු යැ සි ද දන ගන්නේ, මාරයාගේ පුෂ්පකයන් (ත්‍රේභූමක වෘත්තය) ආරාධි මාගීයෙන් සිදු මාත්‍රමාරයට අවිෂය වූ අමා මහනිවනට පැමිණෙන්නේ ය. 46

4. මල් තෙලන්නකු මෙන් පස්කම් මල් සොයන, විවිධ කාම- ගුණයන්හි ඇලුණු සිතැති සත්ත්වයා, නිදන ගම්මාසියන් මුහුදු කරා ගෙන යන ගැඹුරු මහ වහුරක් මෙන්, මාත්‍රමාර තෙම අපාය සංඛ්‍යාත මුහුදට ගෙන යයි. 47

5. මල් තෙලන්නකු මෙන් පස් කම් ගුණ නැමැති මල් සොයන, විවිධ කාමගුණයන්හි ඇලුනු සිතැති, කාමයන්හි සැතීමට තො පැමිණියා වූම සත්ත්වයා මර තෙම සිය වශයට පමුණුවයි. 48

6. යම් සේ බමරෙක් මල ද පාඨාය ද ගඳ ද තො තසමින් මල් රස පමණක් ගෙන නැගී සේ ද, එ පරිද්දෙන් ම මූනි තෙම ගමෙහි හැසිරෙන්නේ ය. 49

7. මෙරමාගේ පරෙස් බස් මෙනෙහි තො කරන්නේ ය (තො කට සුඤ්ඤා). මෙරමා කළ තො කළ දුසිරි සුසිරි තො බලන්නේ ය. තමා කළ දුසිරි ද තො කළ සුසිරි ද බලන්නේ ය (බැලිය යුතු). 50

8. සිත්කළ වූ, මනා පාඨාසටහන් ඇති, සුවද නැති මල් යම්සේ ද, එසේ ම මොනොවට දෙසන ලද ත්‍රිපිටක බුබ්බවනය තො කරන්නහුට (ඇසීම ඉගැනීම දැරීම පිළිපැදීම තො කරන්නහුට) නිෂ්ඵල වේ. 51

9. සිත්කළ වූ මනා පාඨාසටහන් සුවදැති මල යම්සේ ද, එසේ ම මනා කොට දෙසන ලද ත්‍රිපිටක බුබ්බවනය එය කරන්නහුට සඵල වේ. 52

10. යථාපි පුප්ඵරාසිමො කසිරා මාලාගුණේ බහු 53
එවං ජාතෙන මිලේවන කන්තබ්බං කුසලං බහු.
11. න පුප්ඵගකො පටිච්චාසමෙති න චන්දනං තගරමලලිකා වා 54
සතඤ්ච ගකො පටිච්චාසමෙති සබ්බා දිසා සපුරිසො පවාති.
12. චන්දනං තගරං වාපි උපපලං අථ වසසිති 55
එතෙසං ගකුජාභාතං සීලගකො අනුත්තරො.
13. අප්පමනො අයං ගකො යායං තගරචන්දනී 56
යො ච සීලවතං ගකො වානී දෙවෙසු උත්තමො.
14. තෙසං සමපන්නසීලාතං අප්පමාදවිහාරිතං 57
සමෙදඤ්ඤ විමුක්තාතං මාරො මග්ගං න විජ්ජති.
15. යථා සංකාරධාතසම් උප්පිතසම් මහාපථේ 58
පද්මං නත් ජායෙථ සුචිගතිං මනොරමං.
16. එවං සංකාරභූතෙසු අකුභූතෙ පුප්ඵජනෙ 59
අතිරොචති පඤ්ඤාය සමමාසමුද්ධසාවකො.

පුප්ඵමගො චභූතො.

4. බාලවගො

1. දිසා ජාගරතො රහති දිසා සන්නස්ස යොජනං 60
දිසො බාලාතං සංසාරො සද්ධිමමං අවිජාතනං.
2. වරඤ්ච නාසිගවේශ්ශ්ස සෙය්‍යං සද්දිසමත්තතො 61
ථකවරිශං දලුතං කසිරා තත්ථි බාලෙ සභායතා.
3. පුභාතා මත්ථි ධනමමත්ථි ඉති බාලො විහඤ්ඤති 62
අත්තා හි අත්තතො තත්ථි කුතො පුභාතා කුතො ධනං.
4. යො බාලො මඤ්ඤති බාලාං පණ්ණිතො වා'පි තෙන සො 63
බාලො ච පණ්ණිතමානී ස ථෙ බාලො'ති ටුට්ඨති.
5. යාවජ්චමපි ථෙ බාලො පණ්ණිතං පඨිරුපාසති 64
න සො ධම්මං විජානාති දබ්බි සුපරසං යථා.
6. මුහුත්තමපි ථෙ විඤ්ඤා පණ්ණිතං පඨිරුපාසති 65
බිප්පං ධම්මං විජානාති ජිව්තා සුපරසං යථා.

15. යථා සගර උච්ච උක්ඛිතං මහ පථී
පද්මුතානු ජප්ඤ සුමි ගකු මනොරමු. (ප්‍රා. ටි. C. 3)

16. යථා සහ ධමා අ. අකුභූත ප්‍රාචීනතො.
අභිජිති පුඤ්ඤා යෙදි සමුද්ධි ගමනා (ප්‍රා. ටි. C. 1)

10. දක්ෂ මාලාකාරයෙක් මල් රැසෙකින් යම්කෙසේ බොහෝ මල්දම් 53
කරන්නේ ද, එසේ ම උපන් සත්ත්වයා විසින් බොහෝ කුසල් කටයුතු.

11. මල්සුවද උඩු සුළඟට නොයෙයි. සළුන් තුවරලා සිතිද්ද 54
බෝලිද්ද සුවද ද උඩු සුළඟට නො යෙයි. බුඩාදි සත්පුරාෂයන්ගේ
සිල් ආදී ගුණසුවද උඩු සුළඟට යෙයි. සත්පුරාෂයා ගුණසුවදින්
සියලු දිගුන් පාතිරු හමයි.

12. සළුන් තුවරලා මානෙල් දෑසමත් යන මෙකී සුවද දෑ අතුරෙහි 55
බුද්ධාදීන්ගේ සිල් සුවද ම උතුම් ය.

13. තුවරලා සළුන් පිළිබඳ යම් සුවදෙක් වේ ද, ඒ මේ සුවද ස්වල්ප- 56
මාත්‍ර පකෙකි. සිල්වතුන්ගේ යම් උතුම් ගුණසුවදෙක් වේ ද, එය
දෙවියන් මිනිසුන් අතුරෙහි ද හමයි.

14. පිරිපුන් සිල් ඇති, සිතියෙන් යුතු විසුම් ඇති, මනා කොට සිටු 57
සත් දෑන සියලු කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනු ඔවුන් හිම මහ මාර තෙම නොදනී.

15. මහමො බහා ලඟ ලද කසල ගොඩක සුවදැති සිත්කලු 58
පිසුමෙක් යම්කෙසේ හටගැනේ ද,

16. එසේ ම කසලගොඩක් බඳු වූ නුවණ නැති පුහුදුන් 59
ලෝචැස්සා කෙරෙහි උපන්, සම්පත්සම්බුධ්‍රාවක (රහත්) නෙම ප්‍රඥයෙන්
සෙස්සන් ඉක්ම බබලයි.

සිවුවන පූජාවතිය යි.

4. බාලවතිය

1. නොනිදන්තාට රැය දික් ය. ගමන් විඩා ඇත්තාට යොදුන 60
දික් ය. සදහම් නොදන් අනුවණයනට සසර දික් ය.

2. ශීලසමාධිප්‍රඥයෙන් තමාට වඩා උතුම්කු හෝ තමා හා සම 61
වූකු හෝ සොයන තැනැත්තෝ, එබන්දකු නො ලබන්නේ නම්, හුදෙ-
කලා වා විසීම දැඩි කරන්නේ ය. අනුවණයා කෙරෙහි යහලු බවෙක් තැන.

3. 'මට පුත්තු ඇත, මට ධනය ඇතැ'යි මෙසේ අඟුන තෙමේ 62
දුකට පාමණේ. ඒ එසේ ම ය. තෙමේත් තමෙට තැන. පුත්‍රයෝ
කොසින් ද? ධනයෙක් කොසින් ද?

4. යමෙක් නුවණ නැත්තේ තමාගේ අනුවණබව දනී ද, ඒ 63
කාරණයෙන් හෙ තෙම පණ්ඩිත හෝ වන්නේ ය. (පණ්ඩිත සමාන හෝ
වන්නේ ය). යම් අනුවණයෙක් තෙමේ පණ්ඩිතමානී වේ ද (තමා
පණ්ඩිතයකු කොට සිතා ද), ඒ පුද්ගල තෙමේ ඵ්කාන්තයෙන් අනුවණ-
යෙකැ යි කියනු ලැබේ.

5. අනුවණ පුගුල් තෙමේ දිවිහිමියෙහුද නුවණැත්තන් සෙවිනේ ද, 64
හෙ තෙම දහම් දැන නො ගන්නේ ය. සුපච්ඡාර්ත රසය නො දන
හෙත සැන්ද මෙනි.

6. නුවණැත්තේ මොහොතක් තමුදු බුඩාදි ප්‍රාඥයන් සෙවිනේ ද, 65
හේ වහා (ප්‍රථිපති ප්‍රතිවේධ) ධර්මය දැන ගනී. සුපච්ඡාර්තයෙහි රස දැන
ගන්නා දිව මෙනි.

7. චරන්ති බාලා දුමෙමධා අමිනෙතනෙව අත්තනා 66
කරෙන්නා පාපකං කමමං යං හොති කට්ඨකප්පල්.
8. න නං කමමං කතං සාධු යං කථාමා අනුකප්පති 67
යස්ස අස්සුමුඛො රෙදං විපාකං පටිසෙවති.
9. තඤ්ච කමමං කතං සාධු යං කථාමා නානුකප්පති 68
යස්ස පතීනො ධුමනො විපාකං පටිසෙවති.
10. මධුමා මඤ්ඤති බාලො යාච පාපං න පච්චති 69
යද් ව පච්චති පාපං අථ බාලො දුක්ඛං තිගච්ඡති.
11. මාසො මාසෙ භුක්ඛෙතො බාලො භුක්ඤ්ඤ්ථ භොජනං 70
ත සො සම්බතධම්මානං කල්ලං අශක්ඛි සොළසි.
12. ත භි පාපං කතං කමමං සජ්ජ ඛිරං'ච මුච්චති 71
ඛිගන්තං බාලමිකෙති භස්මච්ඡන්තො'ච පාවකො.
13. යාවදෙව අත්තොය ඤාතො බාලස්ස ජායති 72
භන්ති බාලස්ස සුක්කංසං මුඛිඤ්ඤා විපාතයං.
14. අසනං භාවනමචෙත්සා පුරෙකඛාරස්ස භික්ඛුසු 73
දාමාසෙසු ච ඉස්සරිතං පූජා පරකුලෙසු ච.
15. මමෙව කතං මඤ්ඤන්තු ගිහි පබ්බජිතා උභො 74
මමෙව අතිවසා අස්සු කිච්චාකිචෙවසු කිසිම්ඵි
ඉති බාලස්ස සංකප්පො ඉච්ඡා මානො ච චික්ඛති.
16. අඤ්ඤා භි ලාභපතිසා අඤ්ඤා තිබ්බාතගාමිනී 75
ථවමෙතං අභිඤ්ඤා භික්ඛු බුද්ධස්ස භාවකො
සකකාරං තාත්තඤ්ඤා විවෙකමිත්තිබ්බාසො.

බාලවග්ගො පඤ්චමො.

6. පණ්ඩිතවග්ගො

1. තිස්සිනං'ච පච්චන්තාරං යං පසො වජ්ජදස්සිතං 76
තිග්ගන්තවාදිං මෙධාපිං තාදිසං පණ්ඩිතං ගජජ
තාදිසං හජමානස්ස සෙය්‍යො හොති න පාපියො.

11. මාසස මාසස භුක්ඛෙතො බාලො භුක්ඤ්ඤ්ථ භොජනාමි
න සො බුද්ධා ප්‍රසාදස්ස සාලාමිති මොඛිති. (මහාවස්තු iii 436 පිට)
මයි මයි සහසො යථි අශතො ච
නෙව සස්ස ධම්මිකා භාලා අච්චති මොඛිති. (පු. බ. c. 14)

7. මෙලෝ පරලෝ වැඩ අවැඩ නොදන්නාවූ බාලයෝ, යම් කමයක් දුක් විපාක උපදවන්නේ ද, එ බඳු පාපකම් කරමින් තමන්හට සතුරකු වැනි වූ ආතමයෙන් යුක්ත ව කල් යවති. 66
8. යම් කමයක් කොට සිති කළ කෙණෙහි තැවේ ද, යම් කමයක් හුණේ අතිමට විපාකය කළු වැකුණු මුහුණැති ව හඬමින් අනුභව කෙරේ ද, එබඳු අකුසල් කම් කිරීම නො මැනවි. 67
9. යම් කමයක් කොට සිත්ව නෙම නො තැවේ ද, යම් කමයක් හුණේ ඉමට විපාකය ප්‍රතිවෙගයෙන් පිණි ගියේ සොදුරු සිතැති ව අනුභව කෙරේ ද, එබඳු කුසල කම් කිරීම මැනවි. 68
10. අකුසල කමය යම් තාක් විපාක නො දේ ද, එ තාක් අඟුන නෙම එය ම මෙන් මිහිරි කොට සිත්තේ ය. යම් කලෙක අකුසල කමය විපාක දේ ද, එ විට අඟුන නෙම බලවත් දුකට පැමිණෙයි. 69
11. අඟුන පුදාල තෙම මසක් පාසා තණ අහින් ගෙණ බොජුන් අනුභව කරන්නේ ද, හෙ තෙම වතුරයාසිසත්‍යයන් පිරිසිදු දත් කණිහසුව-යන්ගේ සොළොස් වන කලාව පමණට දු නො අති. 70
12. අකුසල කමය කළ සත්තියාහට එය කළ ඇසිල්ලෙහි ම දෙනෙහි තැන්ගෙන් දෝනා ලද කෙණෙහි ම මිදී නොයන කිරි මෙන් එ කෙණෙහි විපාක නො දෙන්නේ ය. හලයෙන් වැසුන සහලගුරු රැසක් මෙන් ඒ පාපියා දවමින් ඔහු ලුහුබදී. 71
13. අඟුනා විසින් දන්නා ලද ශිල්පය හෝ ඔහුගේ ඉසුරුබව ඒ බාලයාහට අවැඩ පිණිස ම වන්නේ ය. එය බාලයාගේ ප්‍රඥ තැමැති හිස පළමින් ඔහුගේ කුසල් කොටස තසයි. 72
14. අඟුන හිසු තෙම හුසුදු හුමන් ද, හිසුන් පිරිවැරීම ද, සබ්බකාපාසයෙහි ඉසුරු බව ද, අන් උපාසකකුලයන්හි ප්‍රත්‍යය පූජාව ද කැමැති වෙයි. 73
15. 'ගිහි පැවිදි දෙකොටස විහාරයෙහි හැම කටයුතු මා විසින් කරණ ලද යි සිතත් වා, කිසියම් කුසුමක් කටයුතු මා විවාර ම කෙරෙත්වා'යි මෙසේ බාලයාහට විතකී ද තෘණ ද උපදනේ ය. එයින් ඔහුගේ මානය වැඩෙයි. 74
16. ලාභ උපදවන පිළිවෙත අනෙකෙක් ම ය. නිවනට පමුණුවන පිළිවෙත අනෙකෙක් ම ය. බුද්ධිමත් මහණ තෙම මේ කාරණය විශේෂයෙන් දන නොදැනැමින් උපන් සන්කාරය නො ඉවසන්නේ ය. කායාදි ත්‍රිවිධ විවේකය වඩන්නේ ය. 75

සස්වන බාලවතිය යි.

6. පණ්ඩිතවර්ගය

1. වරද දක්නා සුලු, නිශා කොට බණන සුලු, යම් කලණ මිතුරකු නිදන් සැල තුඩු තැන කියන්නකු වැනි කොට දක්නේ ද, එබඳු පණ්ඩිතයා සෙවුනේ ය. එබන්දකු සෙවුනුට යහපතක් ම වන්නේ ය. අවැඩෙක් නො වන්නේ ය. 76

2. ඔවදෙය්‍යනුසාසෙය්‍ය අසබ්බාච නිවාරයෙ 77
සතං හි සො පියො හොති අසතං හොති අපියො.
3. න භජේ පාපකෙ මිතෙන න භජේ පුරිසාධමෙ 78
භජේථ මිතෙන කල්‍යාණේ භජේථ පුරිසුත්තමෙ.
4. ධම්මපිති සුඛං සෙති විප්පසනෙනා චෙජ්ජා 79
අරියප්පචෙදිනෙ ධම්මෙ සද්ද රමති පණ්ඩිතො.
5. උදකං හි තයන්ති තෙතතිකා උසුකාරු තමයන්ති තෙජ්නං 80
දුරුං තමයන්ති තච්ඡකා අත්තාතං දමයන්ති පණ්ඩිතා.
6. සෙලො යථා එකස්සො වාතෙන න සමීරති 81
එවං නිඤ්ජපසංසාසු න සමිඤ්ජන්ති පණ්ඩිතා.
7. යථාපි රහදො ගමනිදො විප්පසනො අනාවිලො 82
එවං ධම්මාති සුත්තාන විප්පසිදන්ති පණ්ඩිතා.
8. සබ්බස්ථ චෙ සප්පුරිසා චජන්ති න කාමකාමා ලපයන්ති සනො 83
සුඛෙන චුට්ඨා අථ වා දුඛෙන නොච්චාවචං පණ්ඩිතා දස්සයන්ති.
9. න අත්තභෙත්තු න පරස්ස භෙත්තු 84
න පුත්තමිචෙජ් න ධනං න රට්ඨං
න ඉච්චෙය්‍ය අධිමෙච සමිද්ධිමත්තතො
ස සීලවා පඤ්ඤවා ධම්මිකො සියා.
10. අප්පකා තෙ මනුස්සෙසු යෙ ජනා පාරගාමිනො 85
අථායං ඉතරු පජා තීරමෙවානුධාවති.
11. යෙ ච ඛො සම්මදක්ඛාතෙ ධම්මෙ ධම්මානුවතන්තො 86
තෙ ජනා පාරමෙස්සන්ති මච්චුධෙස්සං සුදුත්තරං.
12. කණ්ණං ධම්මං විප්පභාය සුක්කං භාවෙථ පණ්ඩිතො 87
ඔකා අනොකං ආගමි විචෙකෙ යත් දුරමං.,

යො අත්මි භෙත්තු න පරස භෙත්තු.
චචනි කමනි සමයෙර අ.
න ඉච්ච අධිමෙච සමිද්ධි අත්මතො.
ස සීලව පනිතු ධම්මිකො සිද්ධ. (ප්‍රා. ධ. උ. 26)

2. යම් කලණ මිතුරෙක් නිසිවකුට අවවාද කෙරේ ද, අනුශාසන කෙරේ ද, අකුශලධර්මයෙන් වළකා ද, මේවිඳු කලණ මිතුරු බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන්හට ප්‍රිය වෙයි. අසත්පුරුෂයන්හට අප්‍රිය වේ. 77

3. පාපමිත්‍රයන් සේවනය නොකරන්නේ ය. අධිම පුරුෂයන් සේවනය නොකරන්නේ ය. කලණ මිතුරන් හජනය කරන්නේ ය. උතතම පුරුෂයන් හජනය කරන්නේ ය. 78

4. ලොවුතුරු දහම් රසය විඳින මහණ තෙම සුවසේ වෙසෙයි. නුවණැති මහණ තෙමේ වෙසෙසින් පහන් සිසින් බුද්ධාදි ආර්යයන් විසින් දක්නා ලද ධර්මයෙහි භාම කල්හි ම ඇලෙන්නේ ය. 79

5. දියාලුවෝ තමන් කැමැති තැනකට දිය ගෙන යති. හි වඩුවෝ හි දඩු තමති. ලී වඩුවෝ දෑව තමති. නුවණැත්තෝ සිත දමනය කරත්. 80

6. එකඟතාවය ශෛලපරීතය ප්‍රවණතාවයෙන් යම්සේ නොසැලේ ද, එපරිදි ම නුවණැත්තෝ තීන්දු ප්‍රශංසා දෙක්හි නොසැලෙත්. 81

7. භාමුරු වූ මහ බුදුද යම්සේ වෙසෙසින් පහන් වේ ද, නොකැලුමේ ද, එපරිදි ම පණ්ඩිතයෝ දහම් අසා වෙසෙසින් පහදිත්. 82

8. බුද්ධාදි උතතම පුරුෂයෝ සකකාදි සියලු ධර්මයෙහි පවත්නා ඡන්ද්‍රගය දුරු කෙරෙති. ඒ සත්පුරුෂයෝ වස්තුකාමයන් කැමැති ව, සිත් හත්තා තෙපුල් නොපවසති. සුවයෙන් පහන්නා ලද නොහොත් දුකින් පහන්නා ලද නුවණැත්තෝ උස් පහත් ගති නොදක්වත්. 83

9. පණ්ඩිත තෙම තමා හේතු කොට ගෙන ද (තමා පිණිස ද) පරිනො කරන්නේ ය. මෙරමා හේතු කොට ගෙන ද (අනුත් පිණිස ද) පරිනො කරන්නේ ය. පරිකම් කිරීමෙන් ලාභියා යුතු පුතකුදු නොකැමැති වන්නේ ය. පරිකම් කිරීමෙන් ලාභියා යුතු ධනය ද නොකැමැති වන්නේ ය. පරිකම් කිරීමෙන් ලාභියා යුතු රට ද නොකැමැති වන්නේ ය. අධර්මයෙන් ලාභියා යුතු සමාදාය ද නොකැමැති වන්නේ ය. මෙසේ වූ ඒ පුද්ගල තෙමේ සිල්වත් තමුදු ප්‍රඥවත් තමුදු ධර්මක තමුදු වන්නේ ය. 84

10. මිනිසුන් අතුරෙහි යම් ජනකෙනෙක් නිජාණපාරයට (නිවන් නැමැති පරතෙරට) යන සුල්ලෝ ද, ඔහු සල්පය හ. වැලි ඔවුන් කෙරෙන් අත්‍ය වූ (නිවනට නොයන සුලු) මේ සත්ත්වසමූහයා වූ කලී (සත්කාය සංඛ්‍යාත) මෙ තෙර ම දිවැ ඇවිදිනේ ය. 85

11. යම් නුවණැති කෙනෙක් මොනොවට දෙසන ලද පරිප්ප්වම්-යෙහි ධර්මානුචරත්වය වෙන් ද (දහම් අනුච පිළිපදින්නෝ වෙන් ද), ඒ ජනයෝ තරණයට දුෂකර වූ, කෙලෙස්මරුට වාසස්ථාන වූ ත්‍රේතූමක වාතනය ඉක්මා (නිජාණ නමැති) පරතෙරට පැමිණෙන්නාහ. 86

12. නුවණැත්තෝ කළු දහම් (හෙවත් අකුසල්) දුරු ලා, ආලයයෙන් (හිඟිගෙන්) නික්මා පාවිදි කිරීමට පැමිණ (නොහොත් නිරුලය සංඛ්‍යාත නිවන පිණිස) සුදු දහම් (කුසල්) වඩන්නේ ය. යම් උපධිවිවේකයෙක්හි (නිවනෙක්හි) මේ සත්ත්වයන් විසින් ඇලෙන්නට නොහැකි ද, 87

13. තත්‍රාභීරතිමිච්ඡේශ්‍ය භිත්වා කාමෙ අකිඤ්චනො 88
පරිශොදපෙශ්‍ය අනතානං චිත්තකෙලසෙහි පණ්ඩිතො.
14. යෙසං සමොධිඅභේගසු සමවා චිත්තං සුභාවිතං 89
ආදානපටිතිස්සය්‍යෙ අනුපාදාය යෙ රතා
බිණ්ණසවා ජුතිමනෙතා තෙ ලොකෙ පරිනිබ්බුතා.

පණ්ඩිතවග්ගො ඡවෙඨා

7. අරහන්තවග්ගො

1. ගතඤ්චිනො විසොකස්ස විපපමුත්තස්ස සබ්බසි 90
සබ්බගත්තපසතිණස්ස පරිලාභො න විජජති.
2. උය්‍යඤ්ජනති සතිමනෙතා න තිකෙතෙ රමෙනි තෙ 91
භංසා'ව පලලං භිත්වා ඔකමොකං ජහන්ති තෙ.
3. යෙසං සන්තිවයො තත්ථ යෙ පරිඤ්ඤාතභොජනා 92
සුඤ්ඤාතො අතිමිත්තො ව විමොක්ඛො යෙස ගොචරො
ආකාසෙ'ව සකුන්තානං ගති තෙසං දුරන්තයා.
4. යස්සාසවා පරිකබ්ඤා ආභාරෙ ව අනිසයිනො 93
සුඤ්ඤාතො අතිමිත්තො ව විමොක්ඛො යස්ස ගොචරො
ආකාසෙ'ව සකුන්තානං පදං තස්ස දුරන්තයා.
5. යස්සිඤ්ජියාති සමථං ගතාති 94
අස්සා යථා සාරථිතා සුදත්තා
පතිණ්මානස්ස අනාසවස්ස
දෙවා'පි තස්ස පිහයන්ති තාදිනො.
6. පඨවිසමො නො විරුජ්ඣති ඉන්ද්‍රබිලිපමො තාදි සුබ්බතො 95
රහද්‍යෙ'ව අපෙකකදුමො සංසාර න භවන්ති තාදිනො.

13. ඒ නිවහෙහි ඇල්ම කැමැති වන්නේ ය. නුවණැත්තේ වයඹ- 88
කාම කෙලශකාමයන් දුරු කොට (සිතින් පහ කොට) කෙල්ලපරිබෝධ
රහිත වූයේ (තොහොත් පුත්‍ර දර ගොමිහිමාදි පළිබෝධයක් තැත්තේ)
විතැන්කෙල්ලයන් (පංච නිවරණයන්) කෙරෙන් තමා (තම සිත) පිරිසිදු
කරන්නේ ය.

14. යම් කෙනකුන්ගේ සිත බෝධාභිනවිමුඛ විෂයයෙහි මනා කොට 89
වඩන ලද ද, උපාදාන රහිත වා (මම ය මගේ යා යි නො ගෙන), උපාදාන
ශ්‍රවණ රහිත නිවහෙහි යම් කෙනෙක් ඇලුනාහු ද, ඥානානුභව ඇති,
දුරුලු ආසුව ඇති ඒ ආකාරයේ ලොවෙහි පිරිනිවිදියෝ තම වෙති.

අවන පණ්ඩිතවර්ගය සි.

7. අභිද්වර්ගය.

1. සසර කතරමහ ඉක්ම, පහ වූ ශෝක ඇති, (සකකාදි) සියලු 90
දහමිහි නො ඇලී එසින් මිදුනු, (අතිශයාකාශනාදි) සියලු ග්‍රන්ථ ප්‍රතිණ
කළ රහත්භව වෛතසික පරිදහයෙක් තැත්තේ ය.

2. සිහි ඇතියෝ (රහත්හු) තමන් පිළිවිදි බ්‍යානාදිගුණයන්හි 91
ආවර්තාදි වශයෙන් යෙදෙන්නාහ. ඔහු ආලයයෙහි (පංචකාමයෙහි ද හිහි
ගෙහි ද) නො ඇලෙන්නාහ. (ගොදුරු ගත්) විල කැර පියා යන හංසයන්
මෙන් ආලයයක් ආලයයක් පාසා (හෙවත් සියලු ආලයයන්) කරනාහ.
(විහාරාදියෙහි ඇලුම් කැර පක්ෂින් මෙන් නිරපෙක්ෂක ව ම යන්නාහ.)

3. යම් රහත් කෙනකුන්ගේ (කම් හෝ විවරාදිය) රැස් කිරීමෙන් 92
තැත් ද, යම් රහත් කෙනෙක් පිරිසිදු දත් ආහාර ඇත්තාහු ද, යම්
රහත් කෙනෙක්භව සුඤ්ඤත තම වූ ද අනිම්මත තම වූ ද නිවන අරමුණු
වේ ද, ඔවුන් ගේ උත්පත්තිගතිය, අභසෙහි පක්ෂින් ගිය මහ මෙන්,
නො දන හැකි ය.

4. යමක්හුගේ කාමාදී ආසුවයෝ මුළුල්ල ක්ෂණ වූවාහු ද, 93
ආහාරයෙහිත් යමෙක් නො ඇලුනේ ද, (රුහාදියෙන් ගුණානුසංගත
ඔවුන්ගෙන් මිදුණු හෙයින්) සුඤ්ඤත විමෝක්ඛානම් වූ ද, (රුහාදි නිමිති
රහිත හෙයින්) ඔවුන්ගෙන් මිදුණු හෙයින්) අනිම්මතවිමෝක්ඛානම්
වූ ද නිවන යමකුභව අරමුණු වේ ද, ඒ රහත්හුගේ පිය සටහනක්,
අහසැ පක්ෂින්ගේ පිය සටහනක් මෙන්, නො දන හැක්කේ ය.

5. යමක්හුගේ (වක්ෂුරාදි) සසිදුරෝ දක්ෂි ඊශාදුරක්හු විසින් 94
මොනොවට දම්නස කරන ලද ආජාතේය අශ්වයන් මෙන් ශමථයට
ගියෝ ද (නිපොපි බවට පැමිණියෝ ද), ප්‍රතිණ වූ මත් ඇති, ආසුව
රහිත වූ, අවලෝදහමින් නො සැලෙන, ඒ රහත්හුගේ දෑක්ම
දෙවියෝ ද (මිනිස්සු ද) කැමැති වන්නාහ.

6. පොළොව හා සම වූ, ඵ්ඝිකායනමායක් බඳු වූ, අවලෝ දහමින් 95
නො සැලෙන, සුඤ්ඤ වූ බුද්ධාභිනාදි ඉත ඇති යම් රහතෙක් (තමාට
ආක්‍රොශ කරන්නහුට ද තදන්තහුට ද පෙළන්නහුට ද) විරාඬ නො වේ ද
(හෙවත් නො කිපේ ද), පහ වූ මඬ ඇති විලක් මෙන් ප්‍රසන්න වේ ද,
අවලෝ දහමින් නොපෙරළෙන ඒ රහත්භව (සුගති දුගති දෙකෙහි ව්‍යුති
ප්‍රතිසකි වශයෙන්) සංසරණයෝ නො වන්නාහ.

7. සන්නං තස්ස මනං හොති සන්නා වාචා ව කම්ම ව
සම්මද්දාදානු චිත්තනස්ස උපසන්නස්ස තාදිනො. 96
8. අස්සඥො අකතාදානු ව සක්ඛිවෙජ්ඣෙ ව යො නරො
භවාටකාසො වන්නාසො ස වෙ උත්තමපොරිසො. 97
9. ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤා නින්නො වා යදි වා ථලෙ
යත්ථරහන්නො විහරනති තං භුමිං රුමණෙය්‍යකං. 98
10. රමණීයාති අරඤ්ඤාති යත්ත ත රමති ජනො
විතරුගා රමිස්සන්ති ත නො කාමගවෙසිනො. 99

අරහත්තවගොනා සත්තමො.

8. සහස්සවගොගා

1. සහස්සමපි වෙ වාචා අනත්ථදසංහිතා 100
එකං අත්ථදං සෙය්‍යො යං සුත්වා උපසම්මති.
2. සහස්සමපි වෙ ගාථා අනත්ථදසංහිතා 101
එකං ගාථාදං සෙය්‍යො යං සුත්වා උපසම්මති.
3. යො වෙ ගාථාසංගං භාසෙ අනත්ථදසංහිතං 102
එකං ධම්මපදං සෙය්‍යො යං සුත්වා උපසම්මති.

1. සහස්සමපි වාචාකාමත්ථපදසංහිතා
එකං අථවති ග්‍රෙයො යං ග්‍රාහිං උපකාමෙති. (මහාවංශ 3. 436 පිට)
සහස්සමපි වෙ වාචා අනත්ථ පද සහිත
එක ගධ පද මෙතෙ ය ඉති උච්ඡමති. (ප්‍රා. ධා. c. 72)
2. සහස්සමපි ගාථාකාමත්ථපදසංහිතා
එකං අථවති ග්‍රෙයො යං ග්‍රාහිං උපකාමෙති. (මහාවංශ 3. 436 පිට)
3. ජ ගධ සත සප්ත අනන්ත පද සහිත.
එක ගධ පද මෙතෙ ය ඉති උච්ඡමති. (ප්‍රා. ධා. c. 10)

7. මහා කොට (නග් හෙයින් කාරණ හෙයින්) වතුසාන්යයන් දහ, 96
(තදඹහවිමුක්තාදි පංචවිධ විමුක්තියෙන්) වෙසෙසින් මිදුනු, අටලෝ
දහමින් නොසැලෙන, ඒ රහත්හුගේ සිත (තුන් මනෝදුශ්චරිතයෙන්
දුරු හෙයින්) ශාන්ත ම (සන්ත්‍රත්තේ ම, නිව් ගියේ ම) වන්නේ ය.
(වාග්දුශ්චරිත රහිත හෙයින්) වචනය ද ශාන්ත (නිව් ගියේ) වේ. (කාය-
දුශ්චරිතයෙන් දුරු වූ හෙයින්) කායකමය ද ශාන්ත ම (නිව් ගියේ ම) වේ.

8. යම් පුගුලෙක් (ලොව් ලොවුතුරු දහම් තමා ම පසක් කොට දත් 97
හෙයින්) අනුත්තේ බසින් නො අදහා ද (නොහොත් බුදුරජුන් විනා අන්‍ය
ශාස්තෘවක්හු කෙරේ ඇදහිලි තැත්තේ ද), (දිව්‍යාදි කිසිවක්හු විසින්
නොකරන ලද හෙයින් අකාන තම් වූ) නිව්ණය (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්)
ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දන්නේ ද, වාතනසංකීර්ණ සංඝාරාසංකීර්ණ සිද්ධි ද,
(කම්පංඛ්‍යාන ප්‍රතිසංකීර්ණ සම්භව හෙයින්) තසත ලද ප්‍රතිසංකීර්ණවකාශ
ඇත්තේ ද, (වතුර්විධ ආර්මාණික බුබුදුහෙයින්) වමනුය කරන ලද (කාම
තෘෂ්ණාදි) සියලු ආශා ඇත්තේ ද, ඒ පුගුල් තෙම එකාන්තයෙන් (පිළි-
විදි තව ලොවුතුරු දහම් ඇති හෙයින් සියලු ලොවට අග්‍ර දක්ෂිණය නු සි)
උත්තම පුරුෂ තම් වේ.

9. ගමෙක අරණෙක වළ තැනෙක නොහොත් ගොඩ තැනෙක 98
හෝ යම් කවර තැනෙක රහත්හු වෙසෙත් ද, ඒ බිම රමණීය සි
(සිත් කලසි).

10. මහා අරණයෝ රමණීය හ (සිත් අලවත්තාහ). යම් මහ 99
අරණෙක්හි (වස්තුකාම කෙල්ලකාම සොයන සුලු) ලෝකික මහජන තෙම
නො ඇළේ ද, පහ වූ රුග ඇති රහත්හු (පිසුමට බව බමරුන් මෙන්
ප්‍රීත ව) එහි ඇලෝනානු ය. කුමක් හෙයින්? යත්: ඒ රහත්හු වස්තුකාම
කෙල්ලකාම සොයන සුල්ලෝ නො වෙත්. එහෙයින්.

සත්වන අර්හද්වතිය සි

සහස්‍රවර්ගය

1. (ආකාශවණ්ණාදි) අනඵපදයෙන් යුත් (අවංක කොටසින් යුත්) 100
තෙජල්ල දහසක් නුමුදු උතුම් නො වෙති. යම් (පංචසක්කාදි වූ) එක්
අඵපදයකුදු අසා පුගුල් තෙම (කෙලෙස් සංහිදීමෙන්) සංහිදේ ද,
එසේ වූ (නිව්ණ ප්‍රතිසංයුක්ත වූ, සක්කාදිය ප්‍රකාශ කරන) අඵසංක එක්
පදය පවා උතුම්.

2. අනඵපදයෙන් යුත් ශාථා දහසක් වූ තමුදු ඔහු උතුම් 101
නො වෙති. යම් එක් ශාථාපදයකුදු අසා පුගුල් තෙම (කෙලෙස් සංහිදි-
මෙන්) සංහිදේ ද, එසේ වූ එක් ශාථාපදය ම උතුම්.

3. යමෙක් ඉදින් අනඵපදයෙන් යුක්ත වූ ශාථා සියක් කියේ තමුදු 102
ඔහු උතුම් නොවෙති. යමක් අසා පුගුල් තෙම කෙලෙස් සංහිදීමෙන්
සංහිදේ ද, එසේ වූ එක් ධම්පදය ම උතුම්.

4. යො සහසං සහසෙසන සඛිනාමෙ මානුසෙ ජිනෙ එකඤ්ච ජෙය්‍ය අත්තානං ස වෙ සඛිනාමජ්ජනනමො. 103
5. අත්තා හවෙ ජිනං සෙය්‍යො යා වායං ඉතරු පරා අනුදත්තස්ස පොසස්ස නිව්චං සඤ්ඤානවාරිනො. 104
6. නෙව දෙවො ත ගඤ්ඤො ත මාරො සහ බ්‍රහ්මිනා ජිනං අපජිතං කසිරු හපාරුපස්ස ජනතුනො. 105
7. මාසෙ මාසෙ සහසෙසන යො යජෙථ සතා සමං එකඤ්ච භාවිතත්තානං බ්‍රහ්මතමපි පුජයෙ සා යෙව පුජතා සෙය්‍යො යඤ්ඤෙව වස්සසනං හුතං. 106
8. යො ව වස්සසනං ජනතු අහිං පරිවරෙ වනෙ එකඤ්ච භාවිතත්තානං බ්‍රහ්මතමපි පුජයෙ සා යෙව පුජතා සෙය්‍යො යඤ්ඤෙව වස්සසනං හුතං. 107
9. යං නිඤ්චි ශිට්ඨං ව හුතං ව ලොකෙ සංවච්ඡරං යජෙථ පුඤ්ඤපෙකෙඛා සබ්බමපි තං ත චතුරාගමෙති අභිවාදනා උපජ්ජගතෙසු සෙය්‍යො. 108
10. අභිවාදනසිලියා නිව්චං වද්ධාපවාසිනො වත්තාරො ධම්මා වඩස්සන්ති අයු වණ්ණො සුඛං බලං. 109

4. යො ඤාති සහසුණො සංග්‍රාමෙ මහජාත් ජයෙත්.
යො තෙවෙකං ජයෙද්දත්තං ස ජෙව සංග්‍රාමජීදවරා (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
යො සහස සහසති සගම් මහුඡ ජිති.
එක ජි...අත්තං හො හො සගමු උතමු (ප්‍රා. ධ. උ. 6).
7. වසේ වසේඤ්චෙධො යො යජෙත ඤාතං සමා:
මාසාති ව කා බාදෙද්දසනායො පුණ්ණප්පං සමම්. (මහ. v. 53)
යො යජෙත සහසුණො මාස මාසෙ ඤාතාඤ්ච
ත සො බ්‍රහ්ම ප්‍රසාදසා කලාමසීති ඡොඛිසී. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
මපි මපි සහසිකා යො යථව ඤාතනා ව
නෙවි බුධි ප්‍රසාදසා කල අවෙති ඡොඛිස. (ප්‍රා. ධ.)
8. යො ව වසීඤාතං ජීවෙද්දහති. පරිවරන්ඤ්චරත්
පත්‍රාභාතරා ජමාවාසී කාරානෙතා විවිධා තපම්.
යඤ්ඤෙවකං භාවිතාත්මනං බ්‍රහ්මතමපි පුජයෙත්
සා එකා පුජතා ප්‍රෙයො න ව වසීඤාතං හුතම් (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වස ඤාත ජතු අසී පරිසර වන
..... ස පි තෙතලන දිව රතු අහසිත
එක ජි භවිතත්මනා බ්‍රහ්මතමපි පුජෙථ
සයෙව පුජන මෙත යජී වස ඤාත නොතු. (ප්‍රා. ධ. C. 20, 21)
9. යත් කීංචිද්දං ව හුතං ව ලොකෙ
සංවත්සරං යජති පුණ්ණප්‍රසාදො
සා භි තං න චතුරාගමෙති
අභිවාදනං උපජ්ජගතෙසු ප්‍රෙයමි. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය කීජී ශිට්ඨ ව නොත ව ලොකෙ.
.....
අභිවාදන උප්පකතෙසු මිත්‍රො (ප්‍රා. ධ. C. 22)
10. අභිවාදනසිලසා නිතං වාදෙධාපසෙවිතා:
වත්වාරි සමප්‍රවර්තනා අයුර්විද්ධා යසො බලම්. (මහාසමානි 2. 121)
අභිවාදනසිලසා නිව වාසිවසසිතා:
වඤ්ච තස වසීති අයො කීර්ති හුත බල. (ප්‍රා. ධ. C. 34.)

4. යමෙක් දහසෙකින් ගණන ලද දහසක් මිනිසුන් (දශලක්ෂයක් 103 මිනිසුන්) එක ම යුගයෙහි දිනුයේ නමුදු (උතතම යෝධ නම් නො වේ.) වැළි යමෙක් එක ම තමා කෙලෙස් දිනීමෙන් දිනුයේ ද, හෝ ඒකාන්ත-යෙන් යුගයෙහි දිනුවුවත්හට උතතම යෝධ නම් වේ.

5. ආතමය තෙම දිනන ලද්දේ (හෙවත් සිත් සතන්හි උපන් 104 කෙලෙසුන් දිනීම් වශයෙන් තමා දිනන ලද්දේ) ඒකාන්තයෙන් උතුම්. යම් මේ සෙසු සත්ත්ව සමූහයෙක් (දු කෙළිම් ආදියෙන්) යමක්හු විසින් දිනන ලද ද, (ඒ දිනීම් උතුම් නො වේ). කවර හෙයින් යත්: තමා දමනය කළ, සතනයෙන් කසින් වවසින් සංයත වූ පාවාතුම් ඇති පුරුෂයාගේ දිනීම නො දිනුවා නො කට හැකි ද, එහෙයිනි.

6. එ බඳු පුද්ගලයාගේ කෙලෙස් දිනීම දෙවියෙක් ද නොදිනුවා කට 105 හැකි නො වන්නේ ය. (නිම්බරු තාරදදී) ගකුළියෙක් ද නොදිනුවා කට හැකි නො වන්නේ ය. මහබලුහු හා මර තෙමේ ද නොදිනුවා කට හැකි නො වන්නේ ය.

7. මසක් මසක් පාසා දහසක් වියදම් කිරීමෙන් හවුරුදු සියයක් 106 මුළුල්ලෙහි යමෙක් ලොවී මහාජනයට දන් දුන්නේ වේ ද, යමෙක් වනාහි ශිලාදිගුණ වශයෙන් වඩන ලද සිතැති එක ම ආයතියක්හු ඇසිල්ලකුදු (බත් කෙණෙස්සක් හඬු සරලුවක් පෙරත්කඩයක් පමණ වූ ද කඩ-පොල්ලක් දීමෙන් හෝ) පිදුයේ වේ ද, ඉදින් හවුරුදු සියයක් මුළුල්ලෙහි දෙන ලද යම් දානයෙක් ඇත් ද, එයට වඩා ඇසිල්ලෙක ද ආයතියකට කරණ ලද ප්‍රත්‍යයසුජාව ම උතතම යි.

8. යම් පුරුෂයෙක් වෙනෙහි වැස (වෙනෙහිදී) ඉදින් හවුරුදු සියක් 107 මුළුල්ලෙහි (නිරිබත් ගිතෙල් මී සකුරු ඉසීමෙන් සිදුහතු සුන්සාල් හිතණ ආදියාග ද්‍රව්‍ය කින්තෙහි බහා) වන්තිසුජාව කෙළේ වේ ද, යම් පුරුෂයෙක් වනාහි (ශිලාදි ගුණ වශයෙන්) වඩන ලද සිත් ඇති එක් ආයතියුද්ගලයක්හු ඇසිල්ලකුදු (ආභාරාදියෙන්) පිදුයේ වේ ද, හවුරුදු සියයක් මුළුල්ලෙහි කරණ ලද යම් වන්තිසුජාවට වඩා ඇසිල්ලෙක ද ආයතියකට කරණ ලද ඒ ප්‍රත්‍යයසුජාව ම උතතම යි.

9. මේ සත්ලොවෙහි පිත්තිරීමෙහි අපකෞ ඇති පුරුෂ තෙම 108 (මතුල් දවස් ආදියෙහි දිය යුතු) කිසි යම් කුඩා දානවස්තුවක් හෝ (කම්පල අදහා සකස් කොට සරහා දෙන ලද අඹුතු මහ දහක් හෝ) හවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි (මුළු සක්වල, ලොවී මහජනයාහට නිරතුරු) දුන්නේ ද, ඒ සියලු දානය ම (ආයතියක් කෙරෙහි පහත් සිතින් කය නමා වදනාහුයේ එක් වටෙක පාවැති කුශලවෙතනාව) සතර භාගයක් කළ කල එයින් එක් භාගයකුදු නො අගනේ ය. එ හෙයින් (කායවඩකාදී රහිත හෙයින්) සාජු බවට පැමිණි ආයතියකට කය නමා කළ වඤ්ඤාව ම උතතම යි.

10. සිල්වතුන් එක්වත් වදනා සුලු වූ, සතනයෙන් ගුණවාදියන් 109 පුදන සුලු වූ පුද්ගලයාහට ආසුෂය, ශරීරවණ්ණය, කායිකවෛතසික සුබය, කායබල ඥානබල යන මේ සතර ගුණයෝ වඩනාහු ය.

11. යො ව වස්සසතං ජීවෙ දුස්සිලො අසමාහිතො 110
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො සීලවන්තස්ස කුසිතො.
12. යො ව වස්සසතං ජීවෙ දුප්පඤ්ඤො අසමාහිතො 111
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පඤ්ඤවන්තස්ස කුසිතො.
13. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ කුසිතො නිනවිරියො 112
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො විරියමාරහතො දළහං.
14. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ අපස්සං උදයව්‍යයං 113
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පස්සතො උදයව්‍යයං.
15. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ අපස්සං අමතං පදං 114
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පස්සතො අමතං පදං.
16. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ අපස්සං ධම්මවුත්තමං 115
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පස්සතො ධම්මවුත්තමං.

සහස්සවන්තො අට්ඨමො.

9. පාපවග්ගො

1. අභිඤ්ඤාපථ* කල්‍යාණෙ පාපා විත්තං නිවාරයෙ 116
දකිං හි කරුණො පුඤ්ඤං පාපසම්මං රමති මනො.

11. යො ව වම්භතං ජීවෙදදුස්සිලො අසමාහිතා:
එකාහං ජීවිතං ශ්‍රෙයා: සීලවන්තස්ස ධර්මයෙන. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
13. යො ව වම්භතං ජීවෙත්තු භුක්ඛිද්ධිනිවාරිතං
එකාහං ජීවිතං ශ්‍රෙයා: සීලවන්තස්ස ධර්මයෙන. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වම්භත ජීවි කුසිලා නිනවිරියව
මුහුත්තු ජීවිත සෙස වරිය අරහතො දඬු. (ප්‍රා. ධ. C 17)
14. යො ව.....අපස්සං උදයව්‍යයම්
.....පස්සතො උදයව්‍යයම්. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වම්භත ජීවි අපස්ස උදයව්‍යය
මුහුත්තු ජීවිත සෙස පස්සතො උදයව්‍යය. (ප්‍රා. ධ. C 18)
15. යො ව.....අපස්සං අමතං පදම්
.....පස්සතො අමතං පදම්. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
16. යො ව.....අපස්සං ධම්මවුත්තමම්
.....පස්සතො ධම්මවුත්තමම්. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වම්භත ජීවි අපස්ස ධම්මවුත්තම
මුහුත්තු ජීවිත සෙස පස්සතො ධම්මවුත්තම. (ප්‍රා. ධ. C. 19).

* අභිඤ්ඤාපථ - බහුසු.

11. දුශ්ශීල වූ, (උපචාරසමාධි අපීණාසමාධියෙන්) සමාතිත නොවූ, 110
 යම් පුගුලෙක් ඉදින් හවුරුදු සියයක් ජීවත් වන්නේ ද, ඔහුගේ ජීවත්
 වීමට වඩා සිල්වත් වූ, ශමච්චිදශීනාභාවනායෙහි යෙදුනුහුගේ එක්
 දවසකුදු ජීවත් වීම උතුම්.

12 (ශමච්චිදශීනාප්‍රඥය මාගීඵලප්‍රඥය යන ලෝකික ලෝකෝත්තර 111
 ප්‍රඥයෙන් යුක්ත නොවන හෙයින්) ප්‍රඥ තැත්තා වූ, (උපචාරසමාධි
 අපීණාසමාධියෙන්) සමාතිත නොවූ, යම් පුද්ගලයකු ඉදින් හවුරුදු සියයක්
 ජීවත් වූ නමුදු, ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා ශමච්චිදශීනාප්‍රඥයෙන් ද
 මාගීඵලප්‍රඥයෙන් ද යුක්ත වූ, ශමච්චිදශීනාභාවනායෙහි නියුක්ත වූවකුගේ
 එක් දවසකුදු ජීවත් වීම උතුම්.

13. කුසිත වූ (වත් පිළිවෙත් කිරීමෙහි හැදෑරීම පිරිමිමි මාලි වූ), 112
 කාසික චෛතසික වීර්යී නැති, යම් පුගුලෙක් ඉදින් හවුරුදු සියයක්
 ජීවත් වූයේ නමුදු, ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා දැඩි කොට කාසික චෛතසික
 වීර්යීය වඩන හිඤ්ඤාගේ එක් දවසෙක ජීවත් වීම උතුම්.

14. (පංචසකකායයන්ගේ) උදයව්‍යයය නොදක්නා වූ (හෙවත් 113
 ‘අවිජ්ජාසමුදයා රූපසමුදයෝ’ යන ආදීන් පස්විසි අයුරින් පංචසකකා-
 යන්ගේ උදයය ද ‘අවිජ්ජා නිශ්ශාඛා රූපනිරෝධෝ’ යන ආදීන් පස්විසි
 අයුරින් පංචසකකායයන්ගේ ව්‍යයය ද නොදක්නා වූ) යම් පුගුලෙක් ඉදින්
 හවුරුදු සියයක් ජීවත් වූයේ නමුදු (ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා)
 පංචසකකායයන්ගේ උදයව්‍යයය නුවණැසින් දක්නාහුගේ එක් දවසෙක
 ජීවත් වීම උතුම්.

15. මරණරහිත පදය (හෙවත් අමාත මහානිව්‍යාණය) නොදක්නා වූ 114
 යම් පුද්ගලයෙක් ඉදින් හවුරුදු සියයක් ජීවත් වූයේ නමුදු (ඔහුගේ
 ජීවත් වීමට වඩා) අමා මහතිවන නුවණැසින් දක්නා පුගුලාගේ එක්
 දවසෙක ජීවත් වීම උතුම්.

16. උතුම් (තව ලොවුතුරු) දහම් නුවණැසින් නොදක්නා යමෙක් 115
 ඉදින් හවුරුදු සියයක් ජීවත් වූයේ නමුදු, (ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා)
 උතුම් (තව ලොවුතුරු) දහම් නුවණැසින් දක්නාහුගේ එක් දවසක්
 ජීවත් වීම උතුම්.

අටවන සහස්‍රවර්ගය සි.

9. පාපවර්ගය.

1. (දහ ගිලාදි) සුවරිතබම්බිමයයෙහි යුහු යුහු වන්නේ ය (වහවහා 116
 කට යුත්තේ ය). කායදුශ්චරිතාදි අකුශල කමීයෙන් (හෙවත් අකුශල
 විත්තොත්පාදයෙන්) සිත (හෙවත් නොයෙක් තැනින් වැද ගොස්ම කන
 කුළු ගොතකු මෙන්) නොරැක්ක හැකි විසභාග අරමුණට දිවෙන හෙයින්
 තුන් දුසිරිතෙන් නොවැළැකිය හැකි වූ මේ කුළු සිත) වළකන්නේ ය.
 කුමක් හෙයින් යත්: දුතාදි කුශල කමීය (යම් හෙයෙකින්) දකි වැ
 (හෙවත් ‘දෙමි දෙහෝ,’ ‘නොදෙමි දෙහෝ,’ ‘කෙරෙමි දෙහෝ,’ ‘නො
 කෙරෙමි දෙහෝ,’ ‘කොට පියා හෙමි දෙහෝ,’ ‘නො කොට පියා හෙමි
 දෙ හෝ’ සි මෙ ලෙස ලැයි ගෙණ) කරත්තහුගේ සිත (මුහුරුමල ආදි)
 අකුශලයෙහි ආලේ. එ හෙයිනි.

2. පාපං වෙ පුරිසො කසිරු ත තං කසිරු පුතපුතං
ත තමිති ඡන්දං කසිරුථ දුනෙබ්බා පාපස්ස උච්චයො. 117
3. පුඤ්ඤං වෙ පුරිසො කසිරු කසිරුථෙතං පුතපුතං
තමිති ඡන්දං කසිරුථ සුබ්බො පුඤ්ඤස්ස උච්චයො. 118
4. පාපො'පි පස්සති හද්දං යාව පාපං ත පච්චති
යද්ද ව පච්චති පාපං අථ පාපො පාපාති පස්සති 119
5. හද්දො'පි පස්සති පාපං යාව හද්දං ත පච්චති
යද්ද ව පච්චති හද්දං අථ හද්දො හද්දාති පස්සති. 120
6. මා'පමඤ්ඤෙඤථ පාපස්ස ත මනනං ආගමිස්සති
උදබ්බිඤ්ඤානිපාතෙන උදකුමො'පි පුරති
පුරති බාලො පාපස්ස ථොකථොකමපි ආචිතං. 121
7. මා'පමඤ්ඤෙඤථ පුඤ්ඤස්ස ත මං තං ආගමිස්සති
උදබ්බිඤ්ඤානිපාතෙන උදකුමො'පි පුරති
පුරති ධීරො පුඤ්ඤස්ස ථොකථොකමපි ආචිතං. 122

2. පුරුෂ තෙම ඉදින් ප්‍රාණවධාදී අකුශල කමීයක් (ප්‍රමාද දෙෂ- 117
යෙකින් වන් අසන්සම්මායයෙකින් වන් එක් වරෙක) කොට පුයේ වී
තමුත් ඒ අකුශල කමීය නැවැත නැවැත නො කරන්නේ ය. (තොදුන
සාලගුරු මැඩ ගත් එකක්හු වහා පය හයා ගන්නා සේ එකෙණෙහි ම
ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කොට මෙවැනි ලාමකත්‍රියා කිරීම තාගේ ජාත්‍යාදියට
නොසුදුසු ය යි සලකා ඒ පාපය නො කරන්නේ ය). ඒ අකුශලයෙහි
ආලයක්, රාවියක් නො කරන්නේ ය. කුමක් හෙයින් ද? යත්: (ප්‍රාණ-
වධාදී අකුශල) කමීයාගේ රැස් කිරීම (මෙ ලොව ද පර ලොව ද කාය-
විත්‍යාදායක එළවන හෙයින්) දුකි. (අකුසල් රැස් කිරීම නම් යම් හෙයකින්
මෙ ලොව ද පරලොව ද දුකට කාරණ ද එහෙයින් දුකා යි සේ යි).

3. පුරුෂ තෙම ඉදින් දුනාදී එක්තරු කුශල කමීයක් එක් වරෙක ද 118
කෙළේ වී නම් එය නැවත නැවැත ද කරන්නේ ය. ඒ කුශලයෙහි ආලය
රාවිය කරන්නේ යි. කුමක් හෙයින් ද? යත්: දුනාදී කුශලයාගේ රැස්
කිරීම (යම් හෙයෙකින් සගමොක් සාපතට කාරණ ද එහෙයින්) සුව යි.

4. යම් තාක් කල් පුරුෂයා විසින් කරණ ලද අකුශල කමීය 119
මෙලොව හෝ පරලොව හෝ විපාක නො දේ ද, ඒ තාක් කල් පාපකම්-
සමේන්ත පුද්ගල ද යහපත දක්නේ ය (පාපී පුද්ගල ද පුළුල්ත්මයෙහි
කළ සුවර්ත බලයෙන් වැඩ දක්නේ ය, සුව විදුනේ ය. යම් කලෙක
වනාහි ඔහු කළ පාපකමීය දූෂ්ටබ්‍රමවේද්‍ය ව එම ජන්මයෙහි හෝ
උපපද්‍යවේද්‍ය ව හෝ අපරපර්ථවේද්‍ය ව) විපාක දේ ද, එකල්හි පවි
කළ පුද්ගල තෙම (මෙලොව වධබන්ධනාදියට ද පරලොව අපාය දුකට
ද භාජන වීමෙන්) පාපඵලයන් දක්නේ ය.

5. යම් තාක් කල් පුරුෂයා විසින් කරන ලද කුශල කමීය 120
(මෙ ලොව හෝ පරලොව) විපාක නො දේ ද, ඒ තාක් කල් කුශලකමී
සමේන්ත පුද්ගල ද (පුළුල් කමීයෙහි කළ දුශ්චරිත බලයෙන් වන අකුශල
විපාක වූ) අවැඩ දක්නේ ය (දුක් විදුනේ ය). යම් කලෙක වනාහි ඔහු
කළ සුවර්තය (මෙ ලොව ම හෝ පරලොව හෝ) විපාක දේ ද, එ කල්හි
කුසල් කරණ සත්පුරුෂ තෙම (මෙ ලොව ලාභසත්කාරදී සුව ද පර
ලොව දෙවිසාපත් ආදී සුව ද අනුභව කරන්නේ) හදු වූ ඉෂට
විපාකයන් දක්නේ ය.

6. ඒ සමල්පමාත්‍ර වූ අකුශලකමීය මා කරු (විපාක දීම වශයෙන්) 121
නො එන්නේ යැ යි, අකුශල කමීය සමල්ප යැ යි, අවශ්‍ය නො කරන්නේ ය.
නිතර එකෙකි දිය බිඳක්හුගේ හිමෙන් (වැසි වත්තා අබවසා විවෘත වූ
මුඛ ඇති) කුඹල් බඳුනෙක් යම්ගේ ක්‍රමක්‍රමයෙන් පිරී යේ ද, එ
පරිද්දෙන් ම මද මද කොට ද පවි රැස් කරන අඥන තෙමේ පාපකම්-
යෙන් (ක්‍රමයෙන්) පිරෙන්නේ ය.

7. ඒ සමල්පමාත්‍ර කුශල කමීය මා කරු (විපාක දීම වශයෙන්) 122
නො එන්නේ යැ යි (මෙය සමල්පමාත්‍ර එකෙක. කවර කලෙක මව
විපාක දේ ද, එය සමල්ප එකෙකා යි) අවමන් නො කරන්නේ ය. කුමක්
හෙයින්? යත්: නිරන්තරයෙන් එකෙකි දිය බිඳක්හු හිමෙන් කුඹල්
බඳුන ද ක්‍රමක්‍රමයෙන් පිරෙන්නේ ය. එ පරිද්දෙන් ම මද මද කොට ද
කුශලකමී රැස් කරන ප්‍රාඥ තෙම දුනහිලාදී කුශලකමීය ක්‍රමක්‍රමයෙන්
පුරන්නේ ය.

8. වාණිජෝ'ව භයං මග්ගං අප්පසංඝෝ මහඥානෝ
විසං ජීවිත්තුකාමෝ'ව පාපානි පරිවර්ජයේ. 123
9. පාණිච්ඡි වෙ චණො නාසං භරෙය්‍ය පාණිනා විසං
නාබ්බණං විසමකෙති තත්ථ පාපං අකුබ්බතො. 124
10. යො අප්පද්දස්ස තරස්ස දුස්සති
සුද්ධස්ස පොසස්ස අනභිතණස්ස
තමෙව බාලං පච්චෙති පාපං
සුබ්බමො රජො පටිව්‍යාචං'ව බිනෙතා. 125
11. ගබ්භමෙකො'පපජ්ජනති නිරයං පාපකම්මිනො
සග්ගං සුගතිනො යනති පරිනිබ්බනති අනාසවා. 126
12. න අනතලිකෙති න සමුද්දමජේඛි
න පබ්බතානං විවරං පටිස්ස
න විජ්ජති සො ජගතිප්පදෙසො
යත්ථසිගො මුච්චෙය්‍ය පාපකම්මො. 127
13. න අනතලිකෙති න සමුද්දමජේඛි
න පබ්බතානං විවරං පටිස්ස
න විජ්ජති සො ජගතිප්පදෙසො
යත්ථසිතං තප්පසගෙථ මච්ඡු. 128

සාපවග්ගො නවමො.

නරකං පාපකම්මාණං කාතපුණ්ණං සචරිගතිම් (උද්භවිති v. 24)
න වාතාරිකෙසු න සමුද්දමකෙසු
න පථිභානාං විවිධප්පදෙසෙ
න මාහාමුර්ධනි ප්‍රධානසනාථාමෙසා
තෙසාං කමිං කම්මානං නරකාසී. (නරකපුරාණ අධ්‍යාය 113-20)

8. (සොරුන් සිටි හෙයින් හය කටයුතු වූ මහ වළඟන්නා වූ) 123
කැට් වෑ යන සාත්තුවක් නැති (හෝ මද වූ සාම්ප්‍රදායික ඇති)
බොහෝ ධන ඇති, වෙළෙඳක්ෂත්‍ර මෙන් ද, හලාහල විෂයක් දුරු කරණ,
ඒවත් වනු කැමැති එකක්ෂත්‍ර මෙන් ද, අකුශල කම් දුරු කරන්-
තේ ය.

9. ඉදින් අත්ලෙහි වුණයෙක් නොවී නම්, අත්ලෙන් විෂය ගත් 124
තේ ය (හෙවත් ගන්නට පොහොසත් වන්නේ ය). කුමක් හෙයින්?
යත්: අත්ලෙහි වුණයක් නැත්නම් අනුව (සාම්ප්‍රදායික වශයෙන්
චිත්‍රකාර වූ ම) විෂය නො යන්නේ ය (අත්ලෙහි වුණයක් නැත්නම්
අතින් ගත් විෂය ඔහු සිරුර ව්‍යාප්ත නො වන්නා සේ) (කුන් දෙරින්)
පව් නොකරන්නාහු (ශරවාපාදිය එළවා දුන් නමුදු අකුශල වෙනතා
නැති හෙයින් සිදු වන) අකුශල කම්යෙක් නැත.

10. (කම්හට වත් සියලු සත්තව වත්) අද්ධව වූ (හෙවත් නිරප- 125
රාධවූ එ හෙයින් ම සියලු සතුන් කෙරෙහි ම මෛත්‍රීපර වූ නොකැලැස්සිණි
සිත් ඇති), නිරපරාධ වූ සිත් ඇති හෙයින් පිරිසිදු වූ, නිකේශි වූ,
(‘නර’ ය ‘පුරුෂ’ යැ යි කියන ලද) සත්ත්වයකුගට යම් පුද්ගලයෙක් දුෂ්ට
වේ ද (අතින් පසින් සැකින් දඩයෙක් පැහැරීම ආදියෙන් අපරාධ
කෙරේ ද), ඔහු විසින් කරන ලද ඒ පාපකම්ය නෙම උඩු සුළඟට දමන
ලද සියුම් රජසක් මෙන් (නිරපරාධයකට අපරාධ කළා වූ) ඒ අභ්‍යන්තර
කරු (මේ ලොව හෝ පර ලොව නරකාදියෙහි හෝ විපාක දුක් දෙමින්)
පැමිණෙන්නේ ය.

11. සමහර සත්ත්ව කෙනෙක් මවු කුසට උත්පත්ති වශයෙන් 126
පැමිණෙන්නාහ. පව්කම් කළෝ තරකයට උත්පත්ති වශයෙන් පැමි-
ණෙත් පින් කළ හෙයින් සුඤ්ජර ගති ඇති සත්ත්වයෝ දෙව්ලොවට යත්-
තාහ. ඝෞර්ව කළ ආසුර ඇති රහත්හු නිරාපරිමාණ පරිනිවෘත්තියෙන්
පිරිනිවෙන්නාහ.

12. යම් තැනෙක සිටි සත්ත්ව තෙම නමා විසින් කරණ ලද පාප- 127
කම්යෙන් (විපාක දුක් අනුභව නොකොට) මිදී යේ ද, (කෙසෙත් පමණ
වූ ද එසේ වූ භූමිප්‍රදේශයෙක් නැත. ආකාශයෙහි ද (පාපකම්යෙන්
මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශයෙක්) නැත. සමුද්‍රමධ්‍යයෙහි ද (පාපකම්-
යෙන් මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශයෙක්) නැත. පථිතයන්ගේ විවරයට
වැද ද පාපකම්යෙන් මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශයෙක් නැත.

13. යම් තැනෙක සිටි සත්ත්වයා මරණ තෙම අභිභවනය නො 128
කෙරේ ද, (හෙවත් මැඩා නො පියා ද), (කෙසෙත් පමණ වූ ද) එසේ වූ
භූමිප්‍රදේශයෙක් නැත. ආකාශයෙහි ද මරණින් මිදෙන්නට හැකි
ප්‍රදේශයෙක් නැත. සමුද්‍රමධ්‍යයෙහි ද මරණින් මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශ-
යෙක් නැත. පථිතයන්ගේ විවරයට වැද ද මරණින් මිදෙන්නට හැකි
ප්‍රදේශයෙක් නැත.

ගත වන පාපවහි යි.

10. දණ්ඩවග්ගො

1. සබ්බෙ තසනාහි දණ්ඩස්ස සබ්බෙ භාගනාහි ඉව්චුතො
අත්තානං උපමං කත්වා න හතෙය්‍ය න ඝාතයෙ. 129
2. සබ්බෙ තසනාහි දණ්ඩස්ස සබ්බෙසං ජීවිතං පියං
අත්තානං උපමං කත්වා න හතෙය්‍ය න ඝාතයෙ. 130
3. සුඛකාමාහි භූතාහි යො දණ්ඩෙන විහිංසති
අත්තතො සුඛමෙසාතො පෙච්ච යො න ලභතෙ සුඛං. 131
4. සුඛකාමාහි භූතාහි යො දණ්ඩෙන න හිංසති
අත්තතො සුඛමෙසාතො පෙච්ච යො ලභතෙ සුඛං. 132
5. මා'වොච ඵරුසං කඤ්චි චුතතා පටිච්ඡෙය්‍ය තං
දුක්ඛා හි සාරම්භකථා පටිදණ්ඩා චුතෙය්‍ය තා. 133
6. ස වෙ තෙරෙසි අත්තානං කංසො උපහතො යථා
ඵස පතොතා'සී නිබ්බාණං සාරම්භො තෙ න විජ්ජති. 134
7. යථා දණ්ඩෙන ගොපාලො ගාවො පාවෙති ගොචරං
ඵචං ජරු ච ඉවචු ච අයුං පාවෙතති පාණිතං. 135
8. අථ පාපාහි කම්මාහි කරං බාලො න බුජ්ඣති
සෙති කමෙමති දුමෙමධො අග්ගිදබ්බො'ව තප්පති. 136

-
1. ප්‍රාණා යථාතමිනො'නිමිට්‍ය භූතානාමපි තෙ තථා
අතෙමාංසමයන භූතාසු දයාං කුරීතති සාධව්‍යං. (භිංභාපදෙශ. 1. 2)
 3. අහිංසකාහි භූතාහි දණ්ඩෙන විහිංසතී ය:
ආත්මනා සුඛමිච්ඡන් ස ප්‍රෙතා නෙව සුඛි භවන්. (මහාභාරත 13. 5565)
යො'හිංසකාහි භූතාහි හිංසනානාමසුඛෙව්ජයා
ස ජීවංගව මෘතානංච හ සාධිකීන් සුඛමෙධතො. (මුනිසම්ම. 5. 45)

10. දණ්ඩවර්ගය

1. (කොළ පිංඟයන් හා ආජාතෙය හන්තායායන් හා ක්ෂීණාසුවයන් 129 තබා සෙසු) සියලු සත්ත්වයෝ ම (චරිතකාන්ත) කායදණ්ඩනයට ත්‍රයන වෙති. (ක්ෂීණාසුවයන් තබා සෙසු) සියලු සත්ත්ව ම මරණයට බිහි. ක්ෂීණාසුවයෝ වනාහි ජීවිතයෙහි ද මරණයෙහි ද උපේක්ෂක ම වෙත්.) එබැවින් තමා උපමා කොට (හෙවත් මම යම් සේ දණ්ඩනයට බිහි ද එසේ ම සියලු සත්ත්වයෝ ද දණ්ඩනයට බිහි. මගේ ජීවිතය මට යම් සේ ප්‍රිය ද එසේ ම සියලු සතුන්ගේ ජීවිත ද බටුනට ප්‍රිය යා' යි මෙසේ) තමා උපමා කොට (නුවණැති පුරුෂ තෙම) කිසි දු සතක්හු (අතින් පසින් දංඛෙන් සැනින්) නො මරන්නේ ය. අනුත් ලවා ද නො මරවන්නේ ය.

2. (සාමාන්‍යයෙන්) සියලු සත්ත්වයෝ ම කායදණ්ඩනයට ත්‍රයන 130 වෙති. රහතුන් තබා සෙසු සියලු සත්ත්ව ම ජීවිතය ප්‍රිය ය. (රහත්හු ජීවිත මරණ දෙකෙහි උපේක්ෂක වෙති.) එබැවින් තමා උපමා කොට නුවණැත්තේ කිසි සතක්හු නො මරන්නේ ය. අනුත් ලවා ද නො මරවන්නේ ය.

3. යම් පුද්ගලයෙක් (අනුත් මරනු ලබා අනුත් ගැහි කොට ගෙණ) 131 තමහට සුව කාමැති වූයේ, කායික වෛතසික සුව කාමැති සත්ත්වයන් වෘත්තදණ්ඩ ධනදණ්ඩ කායදණ්ඩයෙන් පෙළා ද (දුකට පමුණුවා ද), හෙ තෙම පරලොව දෙව්මිනිස් සුව ද නිවන් සුව ද නො ලබන්නේ ය.

4. යම් පුද්ගලයෙක් තමහට සුව කාමැති වූයේ, සුව කාමැති සතුන් 132 (වාන්දණ්ඩාදී) දණ්ඩයෙන් නො පෙළා ද (දුකට නො පමුණුවා ද), ඒ පුද්ගල තෙම පර ලොවදී සුව ලබන්නේ ය.

5. කිසි එක ද පුද්ගලයක්හට පරුෂ වචනයක් තහමක් කියව. තා 333 විසින් පරෙස් නෙපුල් කියන ලද්දු අත්හු හට නැවත පෙරළා පරෙස් නෙපුල් බණන්නාහු ය. යම් හෙයකින් (කරණෝත්තරකරණ යා යි කියන ලද) සුග්‍රාහ කථාව දුන් ද (හෙවත් දුකට කාරණ ද) එ හෙයින් කායදණ්ඩාදී ප්‍රතිදණ්ඩයෝ හා සංගී කරන්නාහු ය (තා කර පාමිණෙන්-නාහු ය)

6. ඉදින් වරින් කඩා හරණ ලද ලොහොතලියක් මෙන් (හාගේ) 134 සිත නියවල කරන්නට පොහොසත් වීම් තම්, එසේ (මේ පිළිවෙත පුරන) ඒ නෝ (දත් නිවනට නො පාමිණිය ද) නිවනට පාමිණියේ නම් වෙති. එසේ කලා හට ('දුශ්ශීලයෙම් මම ද' නොයි දු දුශ්ශීලයෙහි යන ආදීන් කියන) සුග්‍රාහය නො වන්නේ ය.

7. යම් සේ ගොපලු නො දමුයෙන් (පාහැර පාහැර) ගෙරින් 135 ගොවර හුමියට (හෙවත් තණතිමට) පමුණුවා ද (ගෙණ යේ ද), එ පරිද්-දෙන් ම (ප්‍රකට ජර ද අප්‍රකට ජර ද යන ද්විවිධ) ජර ද, (සත්තති විවේජ ද යන) මරණ ද (යන මොහු දෙදෙන) ප්‍රාණින්ගේ ජීවිතෙක්‍රියය ඝෂයයට පමුණුවන්නාහු ය.

8. ඒ මහු නො වෙයි. ප්‍රාණවධාදි පච්ඡිකම් කරණ අභ්‍යත නෙම (මා 136 විසින් කරණ ලද මේ පාපකම්යාගේ මෙසේ වූ අනිෂ්ට විපාකයක් ඇතා යි) නො දන්නේ ය (නො සලකන්නේ ය). ඒ නුවණ නැත්තේ ස්වකීය පාප කම්යෙන් (තරකයෙහි උපන්නේ) ගින්නෙන් දැවුනක්හු මෙන් (කායික වෛතසික සන්තාපයෙන්) තාවෙන්තේ ය.

9. යො දණ්ණෙති අදණ්ණෙති අපපද්ධෙති දුස්සති
දසනනමඤ්ඤාතරං යානං ඛිට්ඨමෙව නිගමන්ති. 137
10. වෙදනං ඵරාසං ජානිං සරීරස්ස ව භෙදනං
ගරුකා වාපි ආබාධං විනතකෙති පං ව පාසුණේ. 138
11. රුජ්ඣො වා උපස්සග්ගං අබ්බකඛාතං ව දුරුණං
පරිකමයං ව ඤ්ඤානං භොගානං ව පහඬිගුරං 139
12. අප වාසස්ස අගාරානි අග්ගි ඛිතති පාවකො
කායස්ස භෙදා දුපපඤ්ඤා නිරයං සො උපපජ්ජති. 140
13. න නගගවරියා න ජවා න පඬිකා
නානාසකා ඵණ්ඩිලසාසිකා වා
රුජො ව ජලං උකතුට්ඨප්පධානං
සොධෙතති මච්චං අවිනිශ්ණකඬ්ඛං. 141
14. අලභිකතො වෙ'පි සමං වරෙය්‍ය
සනෙතා දනෙතා නියතො බ්‍රහ්මචාරී
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
යො බ්‍රාහ්මණො සො සමණො ස භික්ඛු. 142

13. න නගගවරියා න ජවා න පඬිකා
නානාසකා ඵණ්ඩිලසාසිකා වා
න රුජො ව ජලං උකතුට්ඨප්පධානං
සොධෙතති මච්චං අවිනිශ්ණකඬ්ඛං. (දිව්‍යාවදාන)

14. අලභිකතො ය ච වරෙ අ ධම්ම
දතු ඔතු සඤ්ඤා බ්‍රහ්මචාරී
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
යො බ්‍රාහ්මණො සො සමණො ස භික්ඛු. (ප්‍රා. ධ. B. 39)

අලංකාරකථාපි වරෙත ධම්මං.
දුපනතභූතියා භාතා භංගතා බ්‍රහ්මචාරී
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
ස බ්‍රාහ්මණො ස ප්‍රාණො ස භික්ඛු. (දිව්‍යාවදාන)

9. කායදණ්ඩ වාග්දණ්ඩ ධනදණ්ඩ රහිත වූ, (තමහව වත් අත් හට 137 වත්) අද්‍රෝහි වූ, එ හෙයින් ම සියලු සතුන් කෙරෙහි භෛත්‍රිපර වූ ක්ෂීණා-
සුවයන් විෂයයෙහි යම් පුද්ගලයෙක් නෙම කායදණ්ඩාදි දණ්ඩයෙන් අපරාධ කෙරේ ද, හෙ නෙම දශවිධ දුඃඛකාරණයන් අතුරෙන් එක්තරු දුඃඛකාරණයකට වහා ම පැමිණෙන්නේ ය. හේ කවර යත්:

10. කකීශ වූ, (අත් පා බිඳීම් ආදියෙන් හෝ වකුබුරෙග සොන- 138
රෙහාදියෙන් හෝ උපන් බලවත් ශරීර) වෙදනාවකට හෝ, (මහ නැම් නැසීම් නිධාන අපවත් වීම් ආදි වූ මහත් අභී)භාතියකට හෝ (අත් පා කැපීම් බිඳීම් හිස පැළීම් ආදි වූ) ශරීරහෙදයකට හෝ නැවත (කාශ ශ්වාස අනිසාර කොපාදර කුෂ්ඨ ගණ්ඩ නිලාසශොෂාදි) බලවත් රෙග දුකකට හෝ (කාණ කුණි බංජ ටිස්සප්පි ආදි බවට හෝ), යකොනමාදයට පිනොනමාදයට හෝ පැමිණෙන්නේ ය.

11. රජුන් කෙරෙන් වන (තනතුරු උදුරු ගැන්වෙත්, දන වොලො 139
ගැන්වෙත්) උපද්‍රවයකට හෝ දරුණු වූ (අසෝ තැන උමං බුත්තේ, මං පහභයේ, මිනී මැරුයේ, අසෝ රාජාපරාධය කෙළේ තෝ වෙහි දු සි නො ආසු නොහී නොබිණු නොකල දෑ පිළිබඳ) බලවත් අහංශාබ්‍යාතයකට හෝ (තමාගේ සුච දුක බැඳී පිහිට වත්තව නිසි වැඩි සිටි) නැයත්තේ විනාශයට හෝ (රත්රන් අභූරු වීම ය, මුතු කපුආට වීම ය, කහවණු කැටකැබිලිහි වීම ය යන ආදි වූ) හොගවිනාශයකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය.

12. නො හොත් ඒ පාපී පුද්ගලයාගේ වාතාගාරයන් ගිනි නෙමේ 140
දවන්නේ ය. (අනිත් දවන කෙතෙක් නැත් නම් සෙන ගිනි හෝ ලැවූ ගිනි හෝ දවන්නේ ය.) ඒ අඤ්ඤ පුද්ගල කෙම ජීවිනෙත්ථියොපවෙස්දයෙන් මිත්තෙහි (එකානතයෙන්) නිරයට ද පැමිණෙන්නේ ය:

13. (පුබ්බන්තාපරන්තාදි අට තත්ති උපදනා අමච්ඡක්ක ශාඛාව 141
නොඉක්මුණු හෙයින්) එ වෙර නො වූ ශංකා මහවතුරු ඇති පාඨන්ජන සත්ත්වයා (අවෙලප්‍රිත සමාදානයෙන්) නන්න වැ ඇවිද කරණ තපස්සු ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ (ලොකනිඃසරණයට නෙවත් නිවනට නො පමුණු වන්නාහ). ජවාමෝ ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ. දන්තමලධාරණය, ඇහැ මඩ ගැල්වීම යන මොහු ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ. අහර තොවලද කරණ තපස්සු ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ. (අජ්ඣුත හොමුත සමාදානයෙන්) බිමැ හෙවැ කරණ තපස්සු ද ශුචි නො කරන්නාහ. ආගන්තුක රජස් දූරීමය, නොතහා වෙරු දැලි ඉසිලීම ය, උත්කුටිකායෙන් ම හිඳ ඇවිද කරණ තපස් ය යන මොහු ද (ඒ සත්ත්වයා) ශුද්ධි නො කරන්නාහ. (නිවනට නො පමුණුවන්නාහ).

14. වසත්‍රාගාරණයෙන් සැරැසුනු පුද්ගල ද ඉදිත් (කායවිෂමතා- 142
දියෙන් තොර වැ) කායසමාධි සංයමයෙහි යෙදී පවතී ද, (රුහාදි කෙලෙසුන් සංහුන් බැවින්) භූන්තා ද, ඉත්ථිය දමනයෙන් දුමුතේ වී ද, (එතුරුවිධ මාගී නියමයෙන්) නියම කරණ ලද සන්නාහනිහසුපරමතා ආදි බවී ඇත්තේ වේ ද, ශාසනබ්‍රහ්මවසී මාගීබ්‍රහ්මවසී ඇත්තේ වේ ද, සියලු සතුන් කෙරෙහි (කායදණ්ඩාදි) දණ්ඩ බහා තබා දුරු කොට වෙසේ ද, මෙ බදු ගුණසුක්ක වූ ඒ රහත් නෙම (බාහික පාප ඇති බැවින්) බ්‍රාහ්මණ නමුදු වේ. (සංසිදුණු පව ඇති හෙයින්) සමණ නමුදු වේ. (බුත් කෙලෙස් ඇති බැවින්) තිස්සු නමුදු වේ.

15. හිරිනිසෙධො පුරිසො කොචි ලොකසමිං විජ්ජති 143
යො නිදදං අපබොධති අසො භද්‍රො කසාමිච.
16. අසො යථා භද්‍රො කසානිවිට්ඨො 144
ආතාපිතො සංවෙගිතො භවාථ
සද්ධාය සිලෙන ච විරියෙන ච
සමාධිතා ධම්මවිනිච්ඡයෙන ච
සම්පන්නවිජ්ජාවරණො පනිස්සතා
පහස්සථ දුක්ඛමිදං අතප්පකං.
17. උදකං හි නයනානි තෙතනිකා උසුකාරා නමියන්ති තෙජ්ජනං 145
දුරාං නමියන්ති තච්ඡකා අත්තානං දමියන්ති සුඛබ්බා.

දණ්ඩවග්ගො දසමො.

ජරාවග්ගො

1. කො භු භාසො කිම්භතඤ්ඤ නිච්චං පජ්ජලිතෙ සති 146
අකුකාපරත ඕතඤ්ඤ පදීපං ත ගවෙස්සථ.
2. පස්ස විහතකතං ඛිම්බං අරුකායං සමුස්සිතං 147
ආතුරං බහුසංකප්පං යස්ස තත්ථි ධුචං ඕති.

1. කා භු කුච්චා කා භු රති ඵලං ප්‍රජලිතෙ සද්
අකුකාපරෙ 'සමිත් ප්‍රස්ථිතා ප්‍රදීපං න ගවෙස්සත.
කො භු හරිතො කොභු ආතඤ්ඤ ඵලං ප්‍රජලිතෙ සද්
අකුකාපර, සමිත් ප්‍රස්ථිතා ආලොකා න ප්‍රසාදයෙ. (මොලිකතු. 3. 376 පට)

15. සාමිටිය වළඟන්නාවූ (හෙවත් 'මේ සාමිටියෙන් පහරිණු ලබමි 143 ද'යි තමා ඇඟා සාමිටිය ගසා ලිය නො දෙන්නාවූ), සුශික්ෂිත උතුම් අයවසන්හු මෙන් යම් මහණෙක් තෙම නිසුව (තමා සතන්හි උපන් අකුශල විතකීය) තම සන්තානයෙන් පහ කෙරේ ද, එබඳු වූ (මා වැනි ජාතීන්ගේ සම්පන්න ඥානවාදී වයෝවාදී බහුශ්‍රැත ශ්‍රද්ධාසම්පන්න කුල-පුතක්හට අකුශලවිතකී වශය මිම තරම් දෑ හි මෙසේ) පාපයෙහි ලජ්‍යයෙන් අකුශලවිතකී දුරා කරන පුරුෂයෙක් සත්ත්වලෝකයෙහි කිසිවෙක් ම ඇත්තේ ය (සුලභ නො වන්නේ ය).

16. (කිසි ප්‍රමාද හෙතුවෙකින්) සාමිටියෙන් පහරිණ ලද, (මමත් 144 සාමිටියෙන් පහර ලද්දි දෑහි එතැන් පටන් අප්‍රමාද වා වීර්‍ය කරන්නාවූ සුශික්ෂිත) උත්තම අයවසන්හු මෙන් වීර්‍යවන් වවු. සංසාරයෙහි උදෙවන-බහුල වවු. (මෙසේ වසන) තෙපි (ලොව්ලොවුතුරා විසින් දෙවැදූරුම්) සාදහායෙන් ද, සිවු පිරිසිදු ශීලයෙන් ද, (වත් පිළිවෙත් පුරණ හදරණ පිරිවහන) කායිකවීර්යයෙන් ද, කෙලෙසුන් තවන වෛතසික වීර්යයෙන් ද, (රූපාරූප අභවසමාපත්ති සංඛ්‍යාත) සමාධියෙන් ද, (කාරණාකාරණ දූත්ම ලකුණු කොටැති) ධර්මිකියවයයෙන් ද (හෙවත් විදහිනාප්‍රඥයෙන් ද) සමන්විත වා, සම්පූර්ණ වූ විද්‍යාවරණ ඇති වා, (සියලු කුසුමහත් කටයුත්තෙහි එළඹ සිටි සිහි ඇති බැවින්) සමාතිසම්පන්න වා, අතලා වූ (ඉතා බොහෝ වූ) මේ සසර දුක දුරා කරවු.

17. දියාඵවෝ (කෙත්වත් ආදියට දිය ගෙණ යන්නාවූ) (සිත් පිත් 145 තැනි) දිය (ඇල බිඳ ගෙණ, පිහිලි පටවා ගෙණ, වෙහෙලි තහා ගෙණ තමන් කාමැති තැනකට) ගෙණ යන්නාහ. හිවඩුවෝ (සිත් පිත් තැනි) හිදඩු (තවා ඇද මැබ තමන් කාමැති ලෙසට) තමන්නාහ. ලිවඩුවෝ (සිත් පිත් තැනි) දඩු (නිම්මලප්‍ර ආදිය පිණිස වත් කොට ද ඉදි කොට ද සැස තමන් කාමැති ලෙස) තමන්නාහ. සුව සේ අවවාද අනුයාසන කට හැනි සුවවයෝ තමන් සිත දමනය කරන්නාහ (තමන් සිත දමනය කොට රහත් පලයට පාමිණෙන්නාහ).

දශ වන දණ්ඩවතීය සි.

ජරාවතීය

1. සතතයෙන් (මේ ලොකසන්නිවාසය රුගාදි එකොළොස් හින්- 146 තෙන්) ඇවිල ගෙණ දිලියෙන කල්හි (නොප නැම දෙතොට) සොම්නසෙක් වත් සතුටෙක් වත් කවරේ ද? (දුඛාදි අට තන්හි උපදනා සමෝහ ශා සි කියන ලද) අවිද්‍යාකාරයෙන් වළඳනා ලද්ද වූ තෙපි (ඒ මොහදුර තනනු පිණිස මානීඵලප්‍රඥ සංඛ්‍යාත) ප්‍රදීපය කුමට නො සොයවු ද?

2. යම් මේ සිරුරෙක නිත්‍ය පාවැත්මෙක් නැද්ද, (තව මහා වුණඩුව- 147 යත්තේ වශයෙන් වුණසව්හාව වූ වුණසමුහ වූ) තුන් සියයක් ඇටින් ගලපා සිටුවන ලද්ද වූ, (හැම කල්හි ම කැපීමෙන් පෙළීමෙන් නැහැළීමෙන් ඉළීමෙන් ඉරියවු පෙරළීම් ආදියෙන් පරිහරණය කට යුතු හෙයින් සතතයෙන්) හිලන් වූ, බොහෝ දෙනා විසින් ශුභය ශුචි ශා සි කල්පනා කරණ ලද්ද වූ, (වසත්‍රාහරණාදියෙන් සරහා) විසිතුරු කරණ ලද්ද වූ මේ ශරීරය, මේ මානසලොබරය (අසුචි දුගඳ පිළිකුල් සේ) බල.

3. පරිජණණමිදං රූපං රොගනිසං පහඛුරං 148
හිජ්ජති සුභිසංඥො මරණන්තං හි ජීවිතං.
 4. යානිමානි අපජානි අලාපුතෙව සාරදෙ 149
කාපොතකානි අට්ඨති තානි දිස්සාන කා රති.
 5. අට්ඨිතං තගරං කතං මංසලොභිනලෙපනං 150
යත් ජරා ව මච්චු ව මානො මකෙඛා ව ඔහිතො.
 6. ජීරණනි වෙ රුජරථා සුවින්නා 151
අථො සරීරමපි ජරං උපෙනි.
සතඤ්ච ධරෙමා හ ජරං උපෙනි
සතොතා හවෙ සබ්බි පච්චෙදයන්ති.
 7. අප්පසුප්පායං පුරිසො බලිවලො'ව ජීරනි 152
මංසානි තස්ස වධස්සන්ති පඤ්ඤා තස්ස න වර්ධති.
 8. අනෙකජානි සංසාරං සංකාපිස්සං අනිබ්බිසං 153
ගහකාරකං ගවෙසතොතා දුක්ඛා ජාති පුතප්පනං.
-
3. පරිජණමිදං රූපං රොගනිසං පහඛුරමි 34
හිදානෙ සුභි සංඥා මරණන්තං හි ජීවිතමි. (උදකවඨී V 34)
පරිජනමිදං රූ රොග අනිඛ ප්‍රහතුන්තා
තොසිති.....(ප්‍රා. ධ. C 90 3)
 4. යානිමානාපච්චිදානි විකෘතතානි දිශො දඤ. 35
කපොතවණ්ණොත්තසංඝානි තානි දුෂ්ඨවිභ කා රති. (දිව්‍යාවදාන - 561 පිට)
ඉමානිදානාප්පජානි අලාපුරිව සාරදෙ
භංගවණ්ණානි හිමිණි තානි දාසභවිභ කා රති. (දිව්‍යාවදාන. 561 පිට)
යනි මහි පුහතුනි විචිතනි දිශො දිශ
කපොතක අනිනි තනි දිශවිභ ක රති. (ප්‍රා. ධ C 90 16)
 5. අප්පසුප්පායං සංසුප්පායං මංසලොභිනලෙපනමි 36
වම්චාචාදධං දුක්ඛි සුඤ්ඤා ඉත්‍ර පුරිසයො:
ජරණොසසමාදිශං රොගායතනාතුරමි
රජ්ජවලමිහිතං ව භතාමාසමිදං තාපජන්. (මහසංගිති. VI. 77)
 6. විජිනනි වෙව රුජරථා සුවිත්තා 37
තානො ඤරිමපි ජරාචුපෙනි
සතානතු ධරමී හ ජරාචුපෙනි
සතොතා හි තං සන්ත්‍ර නිවෙදසන්ති. (උදකවඨී V. 28)
ජරෙති හි රසරධ සුවිත්ත
අධ ඤරිම පි ජර උපෙනි.
සත තු ධරී හ ජර උපෙනි.
සතො හිව සති පුජවදසිති (ප්‍රා. ධ C 90 21)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. මේ රූපය (පාලු වෑ ගිය හෙයින්) ඉතා ජිණ් ව ගියේ, වැලින් 148
 හොයෙක් රෝගයනව කැදුල්ලක් බලු ය. එහා තත්තා සුලු ය. (රත්වන්
 වුව ද තව දෙරින් සතහයෙන් වැහෙන කුණු ඇති බැවින්) කුණු වූ මේ
 කය තෙම (තොබෝ කලෙකින්) බිඳෙන්නේ ය. කුමක් හෙයින්? යන්:
 සියලු සතුන්ගේ ජීවිතය තෙම යම් හෙයකින් මරණය ම අත්ත
 කොටැත්තේ ද, එහෙයිනි.

4. සරත්කාලයෙහි ඒ ඒ හන්ති දමන ලද ලබු වැනි වූ කොබෝවන් 149
 පාහැ ඇත්තාවූ, යම් මේ මිනි ඇට කෙනෙක් ඇද්ද, ඒවා දක කවර තම්
 කාමරතියෙක් නොපට වේ ද? (කාමරතියක් ඉපැදවීම නොපට හුදුසු ද?)

5. යම් නැතෙක්හි සකකුපරිපාකලක්ෂණ වූ ජරු ද, සකකු- 150
 නේදලක්ෂණ වූ මරණ ද, තවවිධ මාතය ද, (මෙරමා කළ උපකාර මානීම
 ලකුණු කොටැති) මකු කෙලෙස් ද පිහිටුවන ලද ද, එහි මිසින් හා ලෙහෙ-
 යෙන් ගල්වන ලද නුවරක් (හොහොත් කොටුගෙයක්) ඇවිත් කරණ ලදී.
 (තුන් සියයක් ඇට පිහිටුවා තව සියයක් නතරවැලින් වෙලා කරණ ලදී).

6. (මුතු මිණි ඇ සත්ථුවනින් ද සෙසු රථාලංකාරයෙන් ද) විශෙෂ- 151
 යෙන් විසිතුරු කරණ ලද රජුන්ගේ මගුල් රථයෝ ද ඒකාත්තයෙන්
 ජරුවට පැමිණෙති (මහලු ව දිරති). නැවත (කවා පොවා තහවා උලා
 හදවා පලදවා නොයෙක් ලෙස පරිහරණය කරණ ලද) මේ සිරුර ද
 (වයස් මිනිකිරීමෙන් බැණිතයාදියට පැමිණෙමින්) ජරුවට එළැඹෙයි.
 (බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන්ගේ) නව ලෝකොභතර ධර්මය වනාහි ජරුවට
 නො පැමිණෙයි. (බුද්ධාදි) සත්පුරුෂයෝ සත්පුරුෂයන් හා සමග
 ඒකාත්තයෙන් බණන්තාවු ය.

7. (යටත් පිරිසෙයින් සුත්‍ර දෙකක් හෝ තොපුහුණු බැවින්) 152
 අලාලානවූ මේ පුරුෂ තෙම (මවට වත් පියාට වත් සෙසු තැනට වත්
 කිසි ප්‍රයෝජනයක් පිණිස නො මුහුකුරු නිර්මිත ව ම මුහුකුරණ) ගොතකු
 මෙන් (උපාධ්‍යාය වතක් ඇවෑය්නී වතක් හිලන් වතක් නොකොට භාවනා-
 යෙක නොයෙදී නිර්මිත ව ම) මුහුකුරන්නේ ය. ඒ (ගියට නො
 නිසි යැයි වලා හැරුපු පාබුන් ගොන්මාල්ලකු වලා ම කා හැවිද මස් වැඩි
 තර වෑ ගියා මෙන් ඇවෑය්නී උපාධ්‍යායාදීන් විසින් හරණ ලද ව සඤ්ඤාට
 උපත් සිටුපසය වළඳ වමන විරෝධතාදියෙන් කායපොෂණයෙහි
 නිසුකන) මහණහට ශරීරමාංසයෝ ම වඩනාහ. ඔහුට (ලොකික වූ ද
 ලෝකොත්තර වූ ද) ප්‍රඥා මද්‍යාද නො වැඩි.

8. භවයෙහි නැවත නැවත උත්පත්තිය යම් කෙයකින් දුක් ද, 153
 එහෙයින් ඇත්මනාව සංඛ්‍යාත ගෙය කරණ තෘෂ්ණා නැමැති වටුවා
 සොයන මම (යම් නුවණෙකින් ඔහු දක්නට පිළිවන් ද, ඒ බොධිඥානාධි-
 ගමය පිණිස (දිවකුරු පාමුලා දී කරණ ලද අභිනිහාර ඇත්තෙමි,
 මෙ තෙක් කල් මුළුල්ලෙහි නොයෙක් ජාතිකෝපිසහසු යැ යි කියන
 ලද සසරවටෙහි (ඒ බෝධිඥාන නො ලබන්නෙමි ම) ව්‍යුතිප්‍රතිසංසි
 වශයෙන් නැවත නැවත භාවිද්දෙමි.

9. ගහකාරක දිඤ්ඤා'සි පුත ගෙහං න කාහසී
සබ්බා තෙ ඵාසුකා භග්ගා ගහකුටං විසඞ්ගිතං
විසඞ්ගාරගතං විතතං තණ්හාතං බයමජ්ඣගා. 154
10. අවරිත්වා චුභමවරියං අලඬා යොබ්බතෙ ධනං
ජිණ්ණකොඤ්චා,ව ක්කායනති බීජමට්ඨෙත්ථ පලලලෙ. 155
11. අවරිත්වා චුභමවරියං අලඬා යොබ්බතෙ ධනං
සෙනති මාපා'තිබ්බතා'ව පුරාණාති අනුච්ඡිතං. 156

ජග්ගමග්ගා එකාදසමො.

12. අත්තවග්ගො

1. අත්තාතං චෙ පියං ජඤ්ඤා රතෙකයා නං සුරතඤ්ඤා
තිණ්ණමඤ්ඤාතරං යාමං පටිජග්ගෙය්‍ය පණ්ඩිතො. 157
2. අත්තාතමෙව පඨමං පතිරුපෙ තිවෙසයෙ
අපඤ්ඤමනුසාසෙය්‍ය න තිලිසෙසය්‍ය පණ්ඩිතො. 158
3. අත්තාතඤ්ච තථා කසිරු යපඤ්ඤමනුසාසති
සුදනෙතා වත දමෙමථ අත්තා හි තිර දුග්ගො. 159
4. අත්තා හි අත්තතො තාථො කො හි නාථො පරො සියා
අත්තතා'ව සුදනෙතන තාථං ලභති දුලලහං. 160

අත්තමාසි අත්මතො නාථො කො සු නාථො පරො භවත්
අත්තො හි සුදනෙතන සමාසං පුරාණාති පණ්ඩිතො. (බුද්ධචරිතා, චිතාර 490)

9. (අත්බව නැමැති මේ ගෙය කරණ නාමය නැමැති) වඩුව, 154
 (සඳුනාභූතය ප්‍රතිවේධ කරණ මා විසින්) දන් දක්නා ලද්දේ වෙයි.
 නැවත (අත්බව) ගෙයක් කෝ මට නො කරන්නෙහි ය. තාගේ සියලු
 (කෙලෙස් නැමැති) පරාලයෝ තාක් (නොහොත් සියලු ගාහොප-
 කරණයෝ මා විසින්) බිඳා පියන ලදහ. (තා කළ අත්බව ගෙහි) අවිද්‍යා
 නැමැති කැණිවෙල (මා විසින් රහත් මහ නුවණ නැමැති පොරොවින්
 පලා) විසුරුවා පියන ලදී. දන් මා සිත (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්)
 නිවනට වන. නාමයාවන්ගේ ස්වයං යා යි නියත ලද රහත්පලයට මම
 පැමිණියෙමි.

10. (පැවිද්දට යොග්‍ය වූ තරුණ වයස පැවිදි වෑ ගෙණ) බබ්බරවස් 155
 නො වෑස, (නුපත් භොග උපද්වන්තට ද උපත් භොග රක්තට ද යොග්‍ය
 වූ) යෞවන වයසෙහි (කෘෂි වණික්කමාදියෙන් ලැබියා හැකි වූ) ධනය
 ලැබ නොගෙන, පමා වූ චූසු අභූතයෝ දිය සුත් හෙයින් මසුන් නැති
 විලෙක මඩ පිට සිඳ නැවෙන, (ගොදුරු ඇති විලකට නැගී යන්නට බල
 නැති පත් වගුල) මහලු කොස්ලිහිණියන් මෙන් නැවෙන්නාහ.

11. තරුණ වයසෙහි බබ්බරවස් නොවෑස, යොවුන් වයසෙහි 156
 ධනය කොසපයා, පමා වූ චූසු අනුවණයෝ හරණ ලද සාර මෙන් (හෙවත්
 දුන්නෙන් විදිනා ලදු ව වලා හුනු සාර හුනු තැන ම තිබී දිරා තත්තා
 මෙන්) (පෙරු වෙසේ කැමින, මෙසේ සුමිහ යන ආදීන්) පෙර වූත් සුව
 සැපතට සොස්මින් හොඳින්.

එකොළොස් වන ජනවතිය යි.

12. ආතමවගී ය.

1. ඉදින් තමා තමහට ප්‍රිය යැයි දන්නේ වී නම්, එය සුරක්ෂිත 157
 කොට රක්තේ ය. (යමෙක් තමා රකිමි යි වෑසු දොරකවුළු ඇති
 ගෙයකට වැද රකවල ඇති වෑ වසන්නේ ද, අකුසල් කෙරේ නම්, හේ තමා
 රක්තේ නම් නො වේ. යමෙක් එළිමහනැ සිටින්නේ නුමුදු අකුසලින් දුරු
 වෑ දුකාදි සුවර්තයෙහි යෙදේ නම්, හේ තමා රක්තා නම් වේ. එහෙයින්
 නුවණැත්තේ තුන් වයසෙන් එක්තරා වයසෙක අකුසලින් දුරු කොට
 තමා රක්තේ ය.

2. පලමු කොට තමා ම සුදුසු ගුණයෙකි පිහිටුවන්නේ ය. 158
 (යමෙක් අපිස්බව ආදි ගුණයෙකින් අනුතට බවා දෙනු කැමැත්තේ නම්,
 ඔහු විසින් පලමු කොට ඒ ගුණයෙහි පිහිටිය යුතු යි.) ඉක්බිත්තෙන් පරා
 හට (තමා පිහිටි ගුණයෙන්) අනුශාසන කරන්නේ ය. මෙසේ කරණ
 තැනැත්තේ නො කෙලෙසෙන්නේ ය (නො නැවෙන්නේ ය).

3. අනෙකකුට යම්සේ අනුශාසන කෙරේ ද, එසේ ම තමා ප්‍රතිපත්ති- 159
 සාරයකු කරන්නේ වී නම්, හේ තෙමේ මනා වෑ දැමුනේ අනුත් දානන
 කරන්නේ ය. යම් ගෙයකින් තමා දමනය කිරීම දුෂකර ද (හෙවත් ආතම
 දමනය උගහට ද,) එ හෙයින්. (යම් ලෙසෙකින් තමා දානන කරණ
 ලද්දේ මොනවට දැමුනේ නම් වේ ද එ ලෙස දැමිය යුතු).

4. තමාහට තමා ම පිහිට වන්නේ ය. තමා හැර අන් කවරෙක් 160
 තමහට පිහිට වන්නේ ද? ඉන්ද්‍රියදමනයෙන් මනා කොට දැමුනාවූ තමා
 කරණ කොට ගෙණ ම පරමදුලිහ වූ (රහත්පල යා යි නියත ලද)
 ප්‍රතිෂ්ඨාව ලබන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

5. අත්තනා'ව කතං පාපං අත්තජං අත්තසමනවං 161
අභිමන්ති දුමෙමධං චජිරං'වසමයං මණ්ණි.
6. යස්ස අවචන්දුසංග්ගා මාලුපා සාලමිවොතනං 162
කරොති සො තථත්තානං යථා නං ඉච්ඡති දිසො.
7. සුකරුනි අසාධුනි අත්තතො අභිතානි ච 163
යං චෙ තිනඤ්ච සාධුං ච තං චෙ පරමදුක්කරං.
8. යො සාසනං අරහනං අරියානං බමමජ්චිතං 164
පටිකේකාසති දුමෙමධො දිට්ඨිං නිසංය පාපිකං
ඵලානි කට්ඨකසෙසව අත්තසඤ්ඤාය ඵලලති.
9. අත්තනා'ව කතං පාපං අත්තනා සංකිලියසති 165
අත්තනා අකතං පාපං අත්තනා'ව විසුජ්ඣති
සුද්ධි අසුද්ධි පච්චත්තං නාඤ්ඤමඤ්ඤා විසොධයෙ
10. අත්තදත්තං පරතේත ඛත්තනා'පි ත භාපයෙ. 166
අත්තදත්තමභිඤ්ඤාය සදත්තපසුතො සියා

අත්තමග්ගො දවාදසමො.

13. ලොකවග්ගො.

1. භීතං බමමං න සෙවෙය්‍ය පමාදෙන න සංවසෙ 167
ඕච්ඡාදිට්ඨිං න සෙවෙය්‍ය න සියා ලොකවද්ධතො
2. උතතිට්ඨෙ තප්පමජේජ්ජය්‍ය බමමං සුවරිතං චරෙ 168
බමමචාරි සුඛං සෙති අසමිං ලොකෙ පරමති ච.

5. අත්තනා විහිතං දුඛමාත්මනා විහිතං සුඛමි.
ගභීශයානුපාදිය භූමෙකත චෙව පෞච්ඡෙදතිකමි. (ගුරුඛ පුරාණ. 119 අධ්‍යාය. 19.)
6. යස අවත දුඛදිග මලුද වපි ලත වති.
කුය සු තබනමන යධ න විෂජු ඉජ්ජති. (ප්‍රා. බ. C 32)
1. භීතං ධම්මං න සෙවෙන ප්‍රමාදෙන න සංවසෙත්
මිථාදුෂ්ටිං න සෙවෙන න භවෙලාකවජීතා (උදනවජී 4. 5. 8.)
භීතං බම න සෙවෙද ප්‍රමදෙන න සවසි
මිජා දිට්ඨිං න රොපෙද න සිද්ධ ලොකවජීතො. (ප්‍රා. බ. A. 3 6)
2. උපානිෂේධනා ප්‍රමදෙන ධම්මං සුවරිතං චරෙත්.
බමමචාරි සුඛං සෙතෙ භාසත් ලොකෙ පරම ච. (උදනවජී 4. 5. 35)
උභිජ්ජති න ප්‍රමජේජ්ජ ධමු සුවරිත චරි.
බමමචාරි සුඛං සෙති අසමි ලොකි පරස සි. (ප්‍රා. බ. A 3 6)

5. තමා කෙරෙන් ම ජනිත වූ, තමා කෙරෙන් ම උපන්නා වූ, තමා විසින් ම කරණ ලද්ද වූ අකුශල කමය තෙම (අකුශලකාරී වූ ඒ) අනුවණයා ඔබගේ ය. (සිවු අවංගි ගලා දුක් දෙන්නේ ය.) (පාෂාණය වූ පාෂාණයෙන් ම උපන්) විදුර තමහට උපපන්නියාන වූ පාෂාණය (කා, සිදුරා විසිදුරා කොට, කබ කොට) අපරිභෝගාභී කරන්නාක් මෙනි.

6. යමක්හුගේ ඒකාන්ත දුශ්ශීලභාවය, සල්ලාකක් වැලැඳ ගෙන සිටි මාලුවා වැලක් මෙන්, ඒ දුශ්ශීලයා වැලැඳ ගෙන සිටියේ වේ ද, එක්තරා එකක්හුගේ සතුරෙක් ඒ තමාගේ සතුරාට යම්සේ අතවයක් කොට පියවු කැමැති වේ ද, ඒ දුශ්ශීල පුද්ගල ද තමහට එසේ ම අතව කරන්නේ ය.

7. යම් කම් කෙනෙක් සාවද්‍ය හෙයින් අසාධු ද, (අපාය සාධක බැවින්) තමහට අහිත ද, එසේ වූ (අකුශල) කමයේ (වළ තැනට ගෙන යන දිග සෙයින්) සුව සේ කටහැක්කාහු ය. යම් කමයෙක් කරණ ලද්දේ (සුගතිසාධක බැවින්) තමහට හිත ද, (නිරවද්‍ය බැවින්) සාධු ද, ඒ (කුශල) කමය (පාදුම් දෙසට තතු වූ ගහක් පෙරලා පාල දෙසට තතු කරණු සෙයින්) අනිදුෂ්කර යි (කරන්නට ඉතා ම නොපිළිවනි).

8. යම් අඥන පුද්ගලයෙක් (තමහට වන ලාභසත්කාරයට හානි වෙනා යි බියෙන්) ලාමක වූ දෘෂ්ටිය නිසා නිකේලෙස් වූ, දූහැමින් ජීවත් වන සුලු වූ, (බුද්ධාදි) අංගීයන්ගේ අනුශාසනය වළකා ද, (ඔහුගේ ඒ ප්‍රති-ක්‍රොශනය ද ලාමක දෘෂ්ටිය ද) හුනගත්හුගේ පල ගැන්ම මෙන් අතමවධය පිණිස (තමහට විතාශය පිණිස) පල ගන්නේ ය (හෙවත් නිපදන්නේ ය).

9. තමා විසින් ම පව් කරණ ලද නම් (සිවුඅපාති ඉපිද දුක් විඳින්නේ) තෙමේ ම කෙලෙසෙන්නේ ය (තැවෙන්නේ ය). තමා විසින් ම පව් නොකරණ ලද නම්, එයින් තෙමේ ම විශුද්ධි වන්නේ ය. ශුද්ධිය ද අශුද්ධිය ද තමා පිළිබඳ ය. අනෙකෙක් අනෙකකු ශුද්ධ නො කරන්නේ ය.

10. බොහෝ වූ ද පරාජිත නිසා ආතමාජිත නො පිරිහෙලන්නේ ය. ආතමාජිත වෙසෙසා දූත, අභීත්තිඵලාභිගම නම් වූ සාවාජියෙහි නියැලියෙක් වන්නේ ය.

දෙලොස්වන අතක වගිය යි.

13. ලොකවගිය.

1. ලාමක ධර්මය (පංචකාමගුණය) නො සෙවුනේ ය. ප්‍රමාදය හා එක් ව නො වසන්නේ ය. මිත්‍යාදෘෂ්ටිය ද ස්වභාව නො කරන්නේ ය. ලොව වඩන්නෙක් නො වන්නේ ය (සසර නො වඩන්නේ ය).

2. ගෙපිළිවෙලින් පිඩු සිඟා ලැබිය යුතු කෙණෙහි අහරෙහි නො පමා වන්නේ ය. භික්ෂාවට්ඨමය සකසා පුරුදු කරන්නේ ය. භික්ෂාවට්ඨමය අනුව හැසිරෙන මහණ තෙම මෙ ලොවෙහි ද පරලොවෙහි ද සුවසේ වෙසෙයි.

3. ධම්මං චරෙ සුවරිතං න නං දුච්චරිතං චරෙ
ධම්මචාරී සුඛං සෙති අසමිං ලොකෙ පරමති ව. 169
4. යථා බුබුලුකං පසො යථා පසො මරිචිකා
එවං ලොකං අවෙකකන්තං මවුදුරුජා න පසාති. 170
5. එථ පසංචිතං ලොකං විතතං රුජරජ්ජපමං
යත්ඛාලා විසිදන්ති නචි සංඛයා මිජානතං. 171
6. යො ච පුබ්බෙ පමජ්ජිති, පච්ඡා සො නපමජ්ජති
සො ඉමං ලොකං පහාසෙති අබ්භා මුත්තො'ව වජ්ඣමො. 172
7. යස්ස පාපං කතං කමමං ඥාසලෙත පිටිසති
සො ඉමං ලොකං පහාසෙති අබ්භා මුත්තො'ව වජ්ඣමො. 173
8. අකුසලානං අයං ලොකො තනුකෙත්ථ මිපසාති
සකුත්තො ජාලමුත්තො'ව අපොසා සග්ගාය ගච්ඡති. 174
9. ගංසාදිවචපථෙ යනති ආකාසෙ යනති ඉද්ධියා
නියානති ධීරං ලොකමහා ජිකා මාරං සවාතිනිං. 175
10. එකං ධම්මං අතිතස්ස මුසාවාදිස්ස ජනතුතො
විතිණ්ණපරලොකස්ස නචි පාපං අකාරියං. 176

ධම්. චරෙත් සුවරිතං නොනං දුච්චරිතං චරෙත්
ධම්මචාරී සුඛං අසමිං අසමිං ලොකෙ පරමති ව (මොවසතු 1 2:0 8ව)
ධම්ම චරි සුවරිතං.....චරිත චරි.
ධම්මචාරී සුඛං අසමිං ලොකෙ පරමති. (ප්‍රා. ධ. C. 30)
නො තු පුච්චි ප්‍රමජ්ජති පජ්ජති පුච්චති.
සො ඉතා ලොකා මහාසෙති අනුත්තො ව සුරිථ (ප්‍ර. ධ. A 2 3)

3. (භික්ෂාවසී) ධම්ම (අතෙක්තෙන් තොර වැ පිඩු සිහිමෙන්) මනා 169
කොට පුරත්තේ ය. එය (වෙසියගොවරුදී අගොවරයෙහි හාසිරිමි
වශයෙන්) නපුරා කොට නො පුරත්තේ ය. භික්ෂාවසී ධම්ම මනා ව පුරතා
වහණ තෙම මෙ ලොවෙහි ද පරලොවෙහි ද සිටු ඉරියව්වි ම සුව හේ
වෙසෙයි.

4. දිය බුබුලක් (ඉපිද වහා තස්තේ යැ යි තුවන් යැ යි අසාර යැ යි) 170
යම්සේ බලා ද, (පවතින් සැලකු ඉරා රැස යැ යි නියත ලද) මිරිඟුව
ගන්නට නොනිසි යැ යි දක්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම (සකකායතනධාතු-
සංඛ්‍යාත) ලෝකය (ඉපිද වහා තස්තේ ය, තුවන් ය, අසාර ය, ආත්ම
ආත්මිය භාවයෙන් ගන්නට නො නිසි යැ යි) නුවණැසින් බලන
තැනැත්තා මෘත්‍යුරූප තෙම (මරණ තෙම) (තමාට අවිෂය වූ නිවන්
පුරයට ගිය හෙයින්) නො දක්නේ ය.

5. මෙහි එවු. යම් අත්බාවෙක්හි අනුවණයෝ (නාෂණා දූෂට් 171
වශයෙන්) ගැලෙද් ද, නුවණැත්තනට යම් අත්බාවෙක්හි (රුගසඛ්‍යාදී)
කිසි සඛ්‍යයෙක් නැද්ද, (රන් රිදී ඇ රුවනින්) විසිතුරු වූ, රුපරාජයක්
බඳු වූ (හෙවත් රජදරුවන් නැගෙන මඟුල් රියක් සේ වසත්‍රාභරණාදියෙන්
විසිතුරු කරණ ලද) (සකකාදී ලෝක යැ යි නියත ලද) මේ අත්බව බලවු.

6. යම් පුද්ගලයෙක් පූජ්‍යාගයෙහි (වත් පිළිවෙත් පිරිමෙන් හෝ 172
බණ හැදෑරුම් ආදියෙන් හෝ යෝනිසොමනසකාරයෙහි) ප්‍රමත්ත ව ද,
හෙ තෙම පසු වැ (මග පල සුවයෙන් දවස් යවත්තේ යෝනිසොමනස්-
කාරයෙහි) නො පමා වේ ද, හෙ තෙම වලාපටලයෙකින් මිදුනු පුත්සද
අහස්ලොව (බබුලුවන්තා) සේ (සකකාදී සංඛ්‍යාත) මේ ලොව (ඥානා-
ලෝකයෙන් බබුලුවන්තේ ය.

7. යමකු විසින් කළ පාපකමිය (අභිතමාංගිසම්ප්‍රසන්න වෙතනා 173
සංඛ්‍යාත) කුසලයෙන් පිහිසේ ද (මුවා ව යේ ද), හෙ තෙම වලා
පටලයෙකින් මිදුනු පුත් සද (අහස බබුලුවන්තා) මෙන් (සකකාදී-
සංඛ්‍යාත) මේ ලෝකය ඥානාලෝකයෙන් බබුලුවන්තේ ය.

8. මේ ලොව් මහ ජන තෙම නුවණැත් නැතියෙන් අකු ය. 174
මේ මහජනයා අතුරෙහි සල්ප සත්ත්වයෙක්ම අනිත්‍යාදී වශයෙන්
සකකාපමකය දක්නේ ය. (ලිහිණිවැද්දකු දුමු) දැට හසු වැ එයින් මිදී
පලා යන වව්වකු මෙන් (මාරජාලයෙන් වැසුනු සත්ත්වයන් අතුරෙන්)
සල්ප වූ කිසි සත්ත්වයෙක්ම (සුඡු අඟු හෙයින් සග්‍ය යැ යි
නියත ලද) සුගතියට ද නිවනට ද යන්නේ ය.

9. හංසයෝ (කම්මිපාකප්පයෙන්) අහසෙහි යෙහි. (යොගිනු) 175
භාවතාමයර්ධයෙන් අහසෙහි යෙහි. (හෙතු සම්පන්න කාතාභිකාර
ඇති) ප්‍රාඥයෝ සෙන් සහිත මරුනු දිනා ලෝකයෙන් (සසරවටින්)
නික්මෙන්නාහ (නිවන් යන්නාහ).

10. එක ම වාක්සත්‍ය ධම්ම ඉක්ම ගිය, බොරු බොහෝ කොට 176
නියත සුලු වූ, (දෙව් මිනිස් සැපට ද නිවන් සැපට ද හිමි නො වන බැවින්)
හරණ ලද පර ලොව ඇති; සත්ත්වයා විසින් නොකට හැකි
අකුසලෙන් නම් නැත.

11. න වෙ කදරියා දෙවලොකං වජ්ඣති 177
බාලා භවෙ තපසංසන්නි දුතං
ධීරො ව දුතං අනුමොදමානො
තේනෙව සො ගොති සුඛි පරත්ථ.
12. පථව්‍යා ඵකරජේන් සග්ගස්ස ගමිතෙන වා 178
සබ්බලොකාධිපඨෙවන සොනාපතතිඵලං වරං.

ලොකමනනා තෙරසමො

14. බුද්ධිවග්ගො.

1. සස්ස ජතං තාවජ්ඣති ජතමස්ස නො යාති කොචි ලොකෙ 179
තමබුද්ධිමනනාගොවරං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ.
2. සස්ස ජාලීනී විසතතිකා තණ්හා තඤ්ඤි කුහිඤ්චි තෙනවෙ 180
තමබුද්ධිමනනාගොවරං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ.
3. සෙ ඤානපසුතා ධිරා තෙතඛමුල්ලපසමෙ රතා 181
දෙව්ථි කෙසං පිභසනති සමබුද්ධානං සතීමතං.
4. කිඨෙත්ථ මනුස්සපටිලානො කිඨෙත්ථ ටිඨන්ත ජ්විතං 182
කිඨෙත්ථ සඤ්චමමසවතං කිඨෙත්ථ බුද්ධානං උපපාදො.

සස්ස ජතං තාව ජ්ඣති ජතමස්ස ත ජ්ඣාති අනතකා:
තමබුද්ධිමනනාගොවරං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ. (මහාවග්ග 3, 92 පිට)
සස්ස ජාලීනී විසතතිකා. තාණ්හො තාසං සඤ්ඤා තෙතිකා,
තමබුද්ධිමනනානිසුමං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ (මහාවග්ග 3, 92 පිට)

11. තද මසුරු සත්තයෝ ඒකාන්තයෙන් දෙව්ලොවට 177
 නො යන්නාහ. (දෙලෝ වැඩ නොදන්නා) අනුවණයෝ ඒකාන්තයෙන්
 (අනුත් දුන්) දතට (කළ හේ යහපතැයි) ප්‍රශංසාවක් නො කරන්නාහ.
 (අනුත් දුන්) දතය අනුමෝදන් කරන්නා වූ ප්‍රාඥ වූ ඒ පුරුෂ තෙම
 වනාහි ඒ දනානුමෝදනාමය වූ කුශලකම්යෙන් පරලොවිහි (කායික
 වෛතසික සුඛයෙන්) සුවපත් වන්නේ ය.

12. මුළු පොළොවෙහි සක්විති රජ ඉසුරට වඩා (සවිසි වැදූරුම්) 178
 සබ්බයට යැමට ද වඩා, (නාගලොකාදිය සහිත) මේ සියලු ලෝකයෙහි
 අභිපති බවට ද වඩා සෝවාන් පලයම උතුම්. මේ තෙක් තාහ අභිපති
 කොටත් සත්ත තෙම අපායෙන් නො මිදුනේ ම වෙයි. සෝවාන්
 ප්‍රභූල් තෙම අපායක නො උපදී. අට වන භවයක් නො ලබයි. එහෙයින්
 මුළු ලොවම අභිපති බවට වඩා සෝවාන් ඵලය උතුම්.

තෙලෙස් වන ලොකවතීය සි.

14. බුද්ධවර්ගය.

1. යමක්හු විසින් දිනන ලද රහාදි කෙල්ශජානය (තැවත 179
 නොඋපදනා බැවින්) තසුරු කොට දිනන ලද්දේ නම් නො වේ ද (හෙවත්
 නො දිනුවා නම් නො වේ ද), ඒ බුදුහු විසින් (ඒ ඒ මගින් දිනන ලද)
 ඒ කෙල්ශජානය ලොවෙහි එක ද කෙල්ශයෙක් ලුහුබැඳ නො යේ ද,
 (අනන්තාලම්භන වූ සඵඥතාඥන වශයෙන්) අපඨනන වූ ශෝචර ඇති
 (තුන් භවයෙහි පරිත්‍රමණයට කාරණ වූ රුගපදාදීන් අතුරෙන්) එක ද
 පදයක් තැනි ඒ සමාස්සලුඛායා කවර පදයෙකින් (කවර
 කරුණෙකින්) ගෙණ යවු ද? (නොප වශයට පමුණුවවු ද?)

2. (ගිවන වලදනා අරුතින් දූලක් බදු වන බැවින්) ජාලිනී නම් වූ, 180
 (රූපාදි පංචාලම්භනයෙහි ආසකත විෂකත වන හෙයින්) විසතනිකා
 නම් වූ තෘෂණාවෙන් යමකු කිසි භවයකට පමුණුවන්නට නැත්තේ ද,
 (සඵඥතාඥන වශයෙන්) අනන්ත ආලම්භන ඇති භවයෙහි ගමනට
 කාරණ වූ රුහාදි කිසි ද පයක් තැනි ඒ සමාස්සලුඛායා කවර
 පදයෙකින් (වශයට) පමුණුවවු ද?

3 යම් ප්‍රාඥ කෙනෙක් (ආලම්භනොපනිධාන ලක්ෂණොපනිධාන 181
 වශයෙන් දව්ප්‍රකාර) ධ්‍යානයෙහි (ආවර්ජනාදි පංච වශිතාවන්ගේ
 වශයෙන්) සුකතප්‍රසකතයෝ ද, නෙකබමම සංඛ්‍යාත කෙල්ශවපශමයෙහි
 (නිවනෙහි) ඇලුනාහු ද, සිහි ඇති, ඒ සමාස්සලුඛායානට දෙවියෝත්
 මිනිස්සුන් කැමැති වෙත්. (අපින්) බුදු වූමෝ නම් යෙහෙකැයි බුදු
 බව කැමැති වන්නාහු ප්‍රාචීනා කෙරෙත්.

4. මිනිසත්බව පිළිලැබීම නම් (මහත් වැයමෙන් මහත් කුසලින් 182
 පිළිලැබිය යුතු බැවින්) දුල්භය. සත්තයන්ගේ ජිවිතය (හෙවත්
 ජිවිතාව) ද (නිරතුරු ගොවිතැන් වෙළෙඳුම් ඇ කොට දිවි පවත්වන
 බැව්නුත් මද කලක් පවත්නා බැව්නුත් කෘත්‍ර්‍ය ය (දුක් ය). දහම්
 ඇසීම ද (නොයෙක් කප් කෙළ සුවහස්හි දහම් දෙසන්නකු දුලබ
 හෙයින්) කෘත්‍ර්‍ය ය (දුල්භය) සමාස්සලුඛායාවරයන්ගේ ඉපැත්ම ද
 (මහත් වැයමින් අභිනිහාරය සමෘද්ධි වන බැව්නුත් සමාධානි-
 නිහාර ඇති මහපුරිස්සත්‍රයේ උපත ද නොයෙක් කප් කෙළ සුවහස්හි දු
 දුලබ බැවින්) කෘත්‍ර්‍ය ය (දුලබ ය).

5. සබ්බපාපස්ස අකරණං කුසලස්ස උපසම්පදා
සම්පත්තපරියොදපතං එතං බුද්ධාන සාසනං. 183
6. බන්ධනි පරමං තපො තිතික්ඛා
තිබ්බාණං පරමං වදන්ති බුද්ධා
ත භි පබ්බජිතො පරුප්පකාති
සමණො හොති පරං විශේෂයනෙනා. 184
7. අනුපවාදෙ අනුපසාදො පාතිමොක්ඛෙ ව සංවරො
මත්තඤ්ඤාතා ව භත්තසම්මං පත්තඤ්ඤා ව සයනාසනං
අධිවිනේන ව ආයොගො එතං බුද්ධාන සාසනං. 185
8. ත කඛාපණවස්සෙන තිත්ති කාමෙසු විජ්ජති
අප්පස්සාදා දුඛා කාමා ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතො. 186
9. අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු රතීං සො නාධිගච්ඡති
තණ්හකකියරතො හොති සංමාසමුද්ධාසංවකො. 187
10. බහු වෙ සරණං යන්ති පබ්බතාති චතාති ව
ආරාමරුක්ඛවෙතාති මහුස්සා භයතජ්ජනා. 188
11. තෙනං බො සරණං බෙමං තෙනං සරණමුත්තමං
තෙනං සරණමාගමම සබ්බදුක්ඛා පමුච්චති. 189

5. සම්පාපසාකරණං යුගලපසාපසම්පදා
සම්පත්තපරියොදපණවේදිබුද්ධානුසාසනම් (විභාචසතු 3. 420 පිට)

10. බහව්‍යාසරණං යාන්ති පම්භාංඝව චතාති ව
ආරාමිකවත්ත වාසාංඝව මහුස්සා භයතජ්ජනා

11. න පත්තපරියොදපණං පසාදං පත්තපරියොදපණං මුත්තමං
පත්තපරියොදපණං පසාදං පසාදං පසාදං පසාදං

5. (ප්‍රාණවධාදි) සියලු අකුලකම් නොකිරීම ද, (ගේ හැර 183 පැවිදි වූ තැන් පටන් රහත් පලයට පැමිණෙන තැන් දක්වා සියලු ලොම් ලොවුතුරු කුසල් ඉපැදීම ද, උපදවන ලද කුසලයේ වැඩීම ද, (පංච නිවරණ කෙරෙත්) තමා සිත පිරිසිදු කිරීම ද, යන මේ සියල්ල සියලු බුදුවරයන් ගේ අනුශාසන සි (අවවාද සි).

6. (පරපකාර පරපවාද ඉවැසීම යන මේ) අධිවාසනාසාන්තිය 184 (අකුලකම් තවන හෙයින් මේ ශාසනයෙහි) උතුම් තපසෙක. සියලු බුදු පසේබුදු රහත්තු නිවන (ශාන්තතාප්‍රණීතතාදි සමාකාරයෙන්) උතුම් සි කියත්. පරහට හිංසා කරණ සුලු වූයේ (හෙවත් මෙරතා දිවි තසන සුලු වූයේ) පැවිදි තම් නො වෙයි. (පාණිප්‍රහාරදියෙන්) පරහට වෙහෙස දෙන්නේ ද මහණ තම් නො වන්නේ ය.

7. (ජාත්‍යාදියෙන් පරහට ආක්‍රෝශාදි වශයෙන්) වචසින් 185 උපවාදයක් නොකිරීම ද, (පාණිප්‍රහාරදි වශයෙන් පරහට) කසින් උපසානයක් නොකිරීම ද, පාතිදොකබයෙහි සංවරය ද, (පාමොක් සිල් රැක්ම ද), ආහාරයෙහි මාත්‍රඥතාව ද (හෙවත් අහර පිරියෙස්තෙහින් පිළිගැන්මෙහින් වැළැදීමෙහින් පරහට දීමෙහින් පමණ දන්නා බව ද) (නොහොත් දූෂාචිත් සෙමෙන් උපන් සතර පසය පස්විකා වළඳන බව ද) (ජනවිවිකන) ප්‍රාන්ත ශයනාසනයෙහි ඇල්ම ද (හෙවත් ගමට දුරු වූ ගැඹුරු වල්හි වූ සෙනස්තෙහි ඇල්ම ද), රූපාරූප අභි-සමාපත්තියෙහි සතනයෙන් යෙදීම ද යන මේ සියල්ල සියලු බුදුවරයන් ගේ අනුශාසන සි (අවවාද සි).

8. කහවනු වැස්සෙනුදු (අහස බලා අත පොළාපු කල්හි දෙළොස් 186 යොත්තක් තත්හි හිතක් පමණ වස්තා සත්රුවන් වැස්සෙනුදු) වස්තුකාම කෙල්ශතාමයෙහි තාප්තියෙක් නො වේ. වස්තුකාමකෙල්ශ-කාමයෝ (සිතීමෙන් පු පාතක් මෙන්) ආයාද රහිතයහ. බොහෝ දුක් ඇත්තාහ. නුවණැති මහණ තෙම (කාමයෝ ආයාද රහිතයහ. බොහෝ දුක් ඇත්තාහ සි) මෙසේ දැන,

9. (මානුෂක කාමයන් තබා) දිව්‍ය වූ පංචකාමයෙහි ද ඒ නුවණැති 187 මහණ තෙම ඇල්මකට නො පැමිණෙන්නේ ය. සමසක්සලුඛුඛුඛුඛුඛුක තෙම (තාෂණාවගේ සෂයාන්තයෙහි උපන් හෙයින් තාෂණාසෂය තම් වූ) රහත්පලෙහි ද (තාෂණාසෂයෙහි නිමිති වූ හෙයින් තාෂණාසෂය තම් වූ) නිෂ්ණයෙහි ද ඇලෙන්නේ ය. (එය පහමින් කැමැති වූ වසන්නේ ය)

10. (රුජ්ඣයාදි) බියෙන් තැහි ගත් බොහෝ මිනිස්සු (ඉසිතිලි 188 වෙසුලු ආදි) පථිතයන් ද (සුභගවන මහාවන ගොසිංගසාලවතාදි) වනයන් ද, (වෙච්චන ජීවිකම්බවතාදි) ආරාමයන් ද ඒකාන්තයෙන් සරණ යන්නාහ. (සරණ කොට සලකන්නාහ.)

11. මෙ කී සියලු ශරණය නිරූපද්‍රව (නිභිය) නො වෙයි. මෙ කී 189 ශරණය (මේ නිසා එක ද සතක්නු ජාතිජරාමරණයෙන් නොමිදෙන බැවින්) උතුම් ද නො වෙයි. මෙ කී (පථිතාදි) ශරණයට පැමිණ සියලු දුකින් (කිසි කලෙකත්) නො මිදෙන්නේ ය.

12. යො ව බුද්ධිඤ්ච ධම්මඤ්ච සංඝඤ්ච සරණං ගතො
වහන්තාරි අරියසම්මානි සම්මප්පඤ්ඤාය පසංඝති. 190
13. දුක්ඛං දුක්ඛසම්ප්පාදං දුක්ඛස්ස ව අනික්ඛමං 191
අරියඤ්චට්ඨඕඨිකං මග්ගං දුක්ඛුපසම්භූතං,
14. එතං බො සරණං බෙමං එතං සරණමුත්තමං 192
එතං සරණමාගමම සබ්බදුක්ඛා පමුච්චති.
15. දුලලහො පුරිසාජඤ්ඤා න සො සබ්බස් ජායති 193
යස්ස සො ජායති ධිරො තං කුලං සුබ්බෙධිති.
16. සුබ්බො බුද්ධාතං උප්පාදො සුබ්බා සද්ධම්මදෙසනා 194
සුබ්බා සංඝස්ස සාමග්ගී සමග්ගානං නපො සුබ්බො.
17. පුජාරහෙ පුජයතො බුද්ධො යදි ව සාවකො 195
පපඤ්චසම්මානකතො තිණ්ණසොකපරිද්දවෙ.
18. තෙ තාදිසෙ පුජයතො නිබ්බුතො අකුතොභාසෙ 196
න සකකා පුඤ්ඤං සංඛාතුං ඉමෙත්තමපි කෙතවි

බුද්ධසමො බුධවග්ගො
පස්මකභාණවාරො.

15. සුබ්බවග්ගො.

1. සුසුබං වත ජීවාම වෙරිනෙසු අවෙරිනො 197
වෙරිනෙසු මනුසස්සු විහරාම අවෙරිනො.
-
12. යසතු බුද්ධං ව ධම්මං ව සංඝං ව ඤරණං ගතා 198
ආයාසිසත්තානි වත්තාරි පඤ්ඤාති ප්‍රඥායා සද්
 13. දුඛං දුඛසම්ප්පාදං දුඛස්ස සම්මතමම් 199
ආයාසි මාභ්මානිකං මාභිං තෙමං නිච්ඡාගාමිනම් (උදනවර්ග 17 28-31)
 14. එතද්ධ ඤරණං භ්‍රෙෂ්ඨං එතච්ඡරණමුත්තමම් 200
එතච්ඡරණමාගමස සම්මදුඛානි ප්‍රමුච්චතො (උදනවර්ග 27 - 31.)
 15. දුලිභා පුරුෂාජාතො නාසො සචිත්‍ර ජායතො 201
යත්තාසො ජායතො චිරා තත් කුලං සුබ්බෙධිතො. (මහාවසඤ 3 109 පිට)
දුලහො පොරුෂ ජඤ්ඤා නාසො සචිත්‍ර ජයති.
යතු සො ජයති චිරා තා කුලං සුබ්බෙධිති. (ප්‍රා. ධ. C.V. 35)
 16. බුද්ධාකාං සුබ්බුත්තාදා සුබ්බා ධම්මස් දෙශනා 202
සුබ්බා සංඝස්ස සාමග්ගී සුමිණානාං තපස්සබ්බම්. (ප්‍රාභිමොක්ඛ සුත්‍ර 9)
 1. සුසුබං වත ජීවාමො චෙවරිකෙසු තිවෙරිකා 203
චෙවරිකෙසු මනුසස්ස විහරාමො භාචෙවරිකා: (උදනවර්ග 5 44)
සුභ්‍ර චත ජීවමු චෙවරිකෙසු අචෙවරත
චෙවරිකෙසු මනුසස්ස විහරමු අචෙවරත (ප්‍රා. ධ. C.V. 28)

12. යමෙක් සමයක්සම්බුද්ධියන් ද සභාමිය ද අභ්‍යාසීපුද්ගල 190 සංඝයා ද සරණ ගියේ වේ නම් (සරණ යා යි දක්නේ වේ නම්), සතර ආඨි සත්‍යයන් මනා කොට විදගිනාඥන ඇසින් දක්නේ වේ නම්,

13. (ග්‍රෙහුම්කවාහනසංඛ්‍යාත) දුට්ඨසත්‍යයන් (ඒ දුක 191 උපදවන තෘෂණාසංඛ්‍යාත) සම්මදයසත්‍යයන් ඒ දුඃඛියාගේ ඉක්මිමට කාරණ වූ (නිව්‍යාණසංඛ්‍යාත) නිරෝධසත්‍යයන් (දුඃඛිනිරෝධයට පමුණුවන උතුම් වූ අභ්‍යාසිකමාඨී සංඛ්‍යාත) මාග්ගිකත්‍යයන් මනා කොට නුවණැසින් දක්නේ වේ නම්,

14. (රතනත්‍රයය ශරණ යාම ය, චතුරස්සත්‍යයන් මොනොවට 192 දක්ම ය යන) මේ ශරණය ම නිර්භය ය. මේ ශරණය ම (සියලු දුකින් මිදීමට කරුණු වූ හෙයින්) උතුම් ය. මේ ශරණයට පාමණ සත්ක නෙම සියලු සසරදුකින් මිදෙන්නේ ය.

15. පුරාණාජාතෙය (හෙවත් උතනම් පුරාණ) තෙම දුලීභ ය. 193 හෙ තෙම කාම නැත්ති ම උපදනේ නො වෙයි. ඒ ප්‍රාඥ තෙම යම් කුලයෙක උපදනේ ද, ඒ කුලය සුවයට පාමිණෙන්නේ ය. (සාපතින් වැඩෙන්නේ ය.)

16. සමයක්සම්බුද්ධිවරයන්ගේ ඉපැදීම සුවයට කාරණ ය. සභාමි- 194 දෙශතාව ද සුවයට කාරණ ය. සංඝයා ගේ සමග බව ද (එක් සිත් බව ද) සුවයට කාරණ ය. සමග වූ භික්ෂූන් ගේ තපස ද (බුබුළුවනය උගත්තට ද බුතාංග පරිහරණයට ද මහණදම් රක්තට ද පිළිවන් හෙයින්) සුවට කාරණ ය.

17. (ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති දෙකින්) පිදීමට සුදුසු වූ, (තෘෂණා දූෂි 195 මාන යන තුන්) ප්‍රපංචයන් මොනොවට ඉක්මියා වූ, ඉක්ම ගිය ශොක පරිද්ව ඇති (හෙවත් කොකපරිද්ව දුඃඛයෙන් එතෙර ව ගියා වූ) බුදු පසේබුදුන් ද නොහොත් බුදුසම්මත් ද වඤනමානනාදියෙන් සිටි පසයෙකුත් යමෙක් පුද ද,

18. රාගාදි කෙළෙස්ගිනි නිවීමෙන් නිවුනු පින් ඇති, කිසි 196 බියෙකින් වත් අරමුණෙකින් වත් උවදුරක් නැත්තා වූ, එ බදු (හෙවත් මෙකී ගුණෙන් යුත්) ඒ බුදු පසේබුදු සම්මත් (දිවමත් කල්ගි ද පිරිනිවි කල්ගි ද) පුදන්තනුගේ පින්කම් මේ මෙහෙකා යි ගණින්නට කිසි පුද්ගලයකු විසිනුදු නො පිළිවනි.

තුදුස්වන බුබුද්ධිය යි

පළමු බණවර යි

15. සුබවටිය.

1. (ප්‍රාණවංශාදි පංචවිධ වෛරයෙන්) වෛර වූ මනුෂ්‍යයන් 197 අතුරෙහි (දුශ්චරිතවෛර තැඟියෙන්) අවෛර වූ අපි, මනුෂ්‍යයන් දුශ්චරිත වෛරයෙන් වෛර වූ පවත්නා කල්ගි අවෛර ව වසමෝ ද, පසේ වූ අපි එකාත්තයෙන් ඉතා දුටු පස් ජීවත් වමු.

2. සුසුඛං වත ජීවාම ආතුරෙසු අනාතුරු
ආතුරෙසු මනුස්සෙසු විහරාම අනාතුරු. 198
3. සුසුඛං වත ජීවාම උස්සකෙසු අනුස්සකා
උස්සකෙසු මනුස්සෙසු විහරාම අනුස්සකා. 199
4. සුසුඛං වත ජීවාම යෙසං නො නඤ්ඤිති
පිනිභක්ඛා භවිස්සාම දෙවා ආභස්සරා යථා. 200
5. ජයං වෙරං පසවති දුක්ඛං සෙති පරජ්ඣො
උපසන්නො සුඛං සෙති භික්ඛා ජයපරාජයං. 201
6. තඤ්ඤි රුහසමො අග්ගි තඤ්ඤි දොසසමො කල්ලි
තඤ්ඤි බ්බසමො දුක්ඛා තඤ්ඤි සන්තිපරං සුඛං. 202
7. ජිකච්ඡාපරමා රොගා සංඛාරපරමා දුඛා
එතං ඤාතො යථාභූතං නිබ්බාණපරමං සුඛං. 203
8. ආරොග්‍යපරමා ලාභා සන්තුට්ඨිපරමං ධනං
විස්සාසපරමා ඤාතී නිබ්බාණපරමං සුඛං. 204
9. පටිවෙකරසං පිනා රසං උපසමස්ස ව
නිද්දරො හොති නිපාපො ධම්මපිතිරසං පිබ්බං. 205

3. සුසුඛං වත ජීවාමො හස්සන්තසු භික්ඛුන්තසු
උත්තරස්ස මනුස්සෙසු විහරාමො භානුතසුභා: (උද්දාමිති 5. 47)
4. සුසුඛං වත ජීවාමො යෙසං නො නාඤ්ඤිති
පිනිභක්ඛා භවිස්සාම දෙවා භානුතසුභා: යථා. (උද්දාමිති 30. 49.)
සුසුඛං වත ජීවාමි යෙසං නො නාඤ්ඤිති
මිට්ඨිලායං ප්‍රදීප්තායං හ මෙ දුක්ඛාති කීංවත (මහාභාරත 12. 9917)
සුභං වත ජීවමු යෙසං මු නපි කීර්ති
කීර්තනෙසු මනුස්සෙසු විහරමු අකීර්ත (ප්‍රා. ධ. C VO 30)
5. ජයො වෙරං ප්‍රසවති දුක්ඛං සෙත්ත පරාජිත:
උපසන්නා සුඛං සෙත්ත භික්ඛා ජයපරාජයමි. (අවදානසංඝා)
ජය වෙර ප්‍රසවති දුක්ඛං යෙති පරිභ්‍රා
උපසන්න සංඝා යෙති භික්ඛා ජය පරජය අ (ප්‍රා. ධ. C VO 43.)
8. අරොග පරම ලභ සතුට්ඨි පරම ධන
විස්සාස පරම මිත්‍ර නිවන පරමො සුභ. (ප්‍රා. ධ. C 24)

2. ආශ්වාසියෙකි! අපි කෙල්ලාහුරයන් අතුරෙහි අතාහුර වන්නමෝ 198
ඉතා සුවසේ ජීවත් වමු. (මෙසේ) මිනිසුන් කෙල්ලාහුර වන කල්හි අපි
එසින් ආහුර නොවී වසමු.

3. ආශ්වාසියෙකි! අපි පස්කම් සෙවීමෙහි උත්සුක මිනිසුන් අතුරෙහි 199
එහි අනුත්සුක වන්නමෝ ඉතා සුවසේ ජීවත් වමු. (මෙසේ) මිනිසුන්
පස්කම් සෙවීමෙහි උත්සුක වන කල්හි අපි එහි අනුත්සුක ව වසමු.

4. ආශ්වාසියෙකි! යම් බඳු අපට රුගාදි කිසි පළිබෝධයෙක් නැද්ද, 200
එබඳු වූ අපි ඉතා සුව සේ ජීවත් වමු. ආභාසවර බ්‍රහ්මයන් මෙන්
ප්‍රීතිය ම ආහාර කොට ඇත්තෝ වමිහ.

5. මෙරම දනන්නේ (හෙවත් දුකෙළීම ආදියෙන් අනුත් 201
පරදවන්නේ), වෙර උපදවයි. (වෙරින් ඇති කෙරෙහි). අනුත් විසින්
දිනනලදුසේ දුක සේ වසයි. කෙලෙස් සංහිදුනු ක්ෂණසුව නෙම දිනුම්
පැරදුම් දුරලා සුව සේ වසයි.

6. රුගය හා සම ගින්නෙක් නැත. දොමය හා සම අපරාධයෙක් 202
නැත. පඤ්චසකකු දුඛය හා සම දුකෙක් නැත. නිව්ණ සැපයට වැඩි
කරම් සුවයෙක් නැත.

7. රෝගයෝ සාදක පරම කොට ඇත්තාහ. දුඛයෝ තාක් 203
සංසකාරයන් (පංචසකකුයන්) පරම කොට ඇත්තාහ. මේ දෙකරුණ
තත් වූ පරිදි දැන (නුවණැත්තෝ නිවන් පසක් කරති.) නිවණ
උතුම් වූ සුවය යි.

8. සියලු ලාභයෝ තාක් නිරෝග බව පරම කොටැත්තාහ. (රෝගිහු 204
ලත් ලාභයෝ ලාභ නම් නො වෙත් නු යි නිරෝග බව උනන්ම ලාභ නම්
වෙයි.) ධනය සතුට පරම කොටැත්තේ ය. (යම් ධනයෙක් තමා විසින්
ලබන ලද නම්, යම් ධනයෙක් තමා සතු නම්, එසින් ම සතුටු වන බව
සෙසු ධනයට වඩා උතුම් ධනයෙක) නැයෝ නම් විශ්වාසය පරම-
කොටැත්තෝ ය. (මාපියෝ ද යමකු හා විශ්වාස නැත්නම් හෙ තෙම
නො නැ ම ය. යමෙක් විනාහි නොනෑ වුව ද විශ්වාස වී නම් හේ
උතුම් නෑ ය.) සුවය නිවන පරම කොටැත්තේ ය (නිවන් හා සම
සුවයෙක් නැත. එ බැවින් නිවන උතුම් ම සුවය යි.)

9. කායචිත්තාවේකයෙන් උපන් (සුව සොම්නසැ යි කියන ලද) 205
රසය ද, කෙල්ලාව්‍යුපම යැ යි කියන ලද නිවනේ රසය ද බි, (දුඛසත්‍යය
පිරිසි ද දැනීම ආදිය කෙරෙමින් නිවන අරමුණු වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරමින්
අනුභව කොට තවලොකොප්‍රාප්ත බව වශයෙන් උපන් ප්‍රීතිරසය
බොත්තාටු රහත් මහණ තෙම (මේ උභය රසපානයෙන් රුගදරපාදීන්
නැති හෙයින්) පිබා රහිත ද වන්නේ ය. පව් නැත්තෙක් ද වන්නේ ය.

10. සාහු දස්සනමරියානං සන්තිවාසො සදා සුඛො
අදදසනෙන බාලාතං නිව්වමෙව සුඛි සියා. 206
11. බාලසංගතවාසීති දිසමධ්‍යාන සොවති 207
දුක්ඛො බාලෙති සංවාසො අමිහෙනතෙව සබ්බදා
සීරො ව සුඛසංවාසො ඝරුතීනං'ව සමාගමො.
12. තසමාති,
ධිරංඤ්ච පඤ්ඤංඤ්ච බහුසංසාරංඤ්ච
ධොරස්සසීලං චතවන්තමාරියං 208
ඛං තාදිසං සප්පරිසං සුමෙධං
භජෙථ තකකන්තපථං'ව වරුදිමා.

පණ්ණාසකමා සුඛවග්ගො

16. පියවග්ගො.

1. අයොගෙ සුඤ්ජමන්තානං යොගසමිඤ්ච අයොජයං 209
අත්ථං නිත්වා පියනනාති පිභොතනානුයොතිතං.
 2. මා පියෙති සමාගඤ්ථී අපිපියෙති කුදුවනං 210
පියානං අදස්සනං දුක්ඛං අපිපියානඤ්ච දස්සනං.
 3. තසමා පියං ත කසිරාථ පියාපායොති පාපකො 211
ගන්තො තෙසං ත විජ්ජන්ති යෙසං තත්ථි පියාපිපියං.
 4. පියතො ජායති සොකො පියතො ජායති භයං 212
පියතො විපපමුත්තස්ස නත්ථි සොකො කුතො භයං.
 5. පෙමතො ජායති සොකො පෙමතො ජායති භයං 213
පෙමතො විපපමුත්තස්ස නත්ථි සොකො කුතො භයං.
10. සුඛං දසීනමාසීණං සංවාසො'පි සත්තං සුඛං
අදසීනෙන බාලාතං නිත්තමෙව සුඛං භාවන් (ප්‍රාතිමොක්ඛසූත්‍ර. 10)
සුඛං දසීන අර්භො සප්පසා පි සදා සුභො
අදසනෙන බාලන නිව්වමෙව සුඛි සීඝ්‍ර (ප්‍රා. ධ. CVO 37)
 11. බල සගතවර්ජ දිසමධ්‍යාන ඡොතිසු
දුඛ ඡබ්බෙති සවිසු අමිහෙති ව සප්පරි (ප්‍රා. ධ. CVO 38)
සීරො ව සුඛ සවස ඝරුතීති ව සප්පරි (ප්‍රා. ධ. CVO 38)
 12. ධිරං ඤ්ච පුඤ්ඤං භවස්ස පනිතො
ධොරෙක සීල චතමන අරිය
භ භද්දං සපුරුම සුමෙධ
භය... භ ජහුපථං ව වරුදිමු
රාධ අපරාචම්භ පරිනිව් උච්භත (ප්‍රා. ධ. CVO 39.40)
 4. ප්‍රියසන්තො ජායතෙ ගොකා ප්‍රියසන්තො ජායතෙ භයමී
ප්‍රියසන්තො විපමුක්තානාං තාසනි ගොකා කුතො භයමී (අවදානනක. 8)

10. බුද්ධාදි ආර්යයන් (මසාසිත් ද නුවණැසිත් ද) දැක්ම යහපති. 206
(හුදෙක් දැක්ම පමණක් නොව) ඔවුන් හා එක් තැන විසීම ද (ඔවුන්
වැඳ පුදා ගැන්ම ද වනාන්ත කැරැම ද) හැම කල්හිම සුව ය. (දෙලෝ
වැඩ නොදන්නා) අනුවණයන් නොදැක්මෙන් සත්තයෙන් ම සත්ති නෙම
සුඛිත වන්නේ ය.

11. එසේ ම ය. බාලයන් හා එක් ව හැවිදිනා සුලු වූයේ දික් කලක් 207
ශෝක කෙරෙයි. (බාලයන් හා යහළු වූයේ නොකටයුත්තෙහි යෙදුනේ
වරද කොට මේ ලොවැ දඩුවමට ද පර ලොව නිරු දුක් ආදියට ද පැමිණ).
බොහෝ කලක් සොස්නේ ය. බාලයන් හා එක් වැ විසීම කඩු ගත් අත්
ඇති පසම්බුරකු හා සමග වාසයක් මෙන් හැම කල්හි ම දුක්ය.
නුවණැත්තේ වනාහි ප්‍රිය නැයන්ගේ සමාගමයක් මෙන් සුව වූ
සහවාසය ඇත්තේ ය.

12. එහෙයින්,

ධානිසම්පන්නයා ද, ලොවේ ලොවුතුරු ප්‍රඥයෙන් යුක්ත නුවණැත්තා 208
ද, ආගමාධිගමසම්පන්න ඛිත්‍රශ්‍රාහයා ද, (රහත්පලයට පමුණුවන
ප්‍රතිපත්තිධුරය උසුලන බැවින්) ධුරවහන ගිරියා ද (ගිරිවන ධුතංගව්‍රත
වලින් යුත්) ප්‍රිතසම්පන්නයා ද, කෙලෙසුන් කෙරෙන් දුරු වූ ආර්යයා ද
යන සුන්දර ප්‍රඥ ආති එබඳු වූ ඒ සන්පුරුෂයා නිමිල ආකාශපථය
සෙවුනා සඳුහු මෙන් සෙවුනේ ය.

පසොලොස්වන සුඛවග්ගීය සි.

16. ප්‍රියවග්ගීය.

1. නමො නොයෙදියයුතු නැත (අගොචරසෙවනයෙහි, අයොනිසො- 209
මනසාභාරයෙහි) යොදන්නාවූ ද, යෙදියයුතු නැත (සතිපට්ඨානගොචර-
යෙහි) නො යොදන්නාවූ ද පුද්ගල තෙම අභීය (ත්‍රිශික්ෂාව) දුරුලා ප්‍රිය දෑම
(පස්කම්) ගන්නා සුලු වූයේ අත් වැඩෙහි යෙදුනහු පතයි. (මමත් මෙබඳු
විම් නම් යෙහෙකැයි මෙසේ ඔවුන් කැමැති වන්නේ ය.)

2. ප්‍රියයන් සමග ද අප්‍රියන් සමග ද නිසි කලෙකත් (තෘෂණ- 210
සංසතව වශයෙන්) එක් නො වව. ප්‍රියයන්ගේ නොදැක්ම දුකෙකි.
අප්‍රියයන්ගේ දැකීම ද දුකෙකි (එ හෙයින්).

3. එ හෙයින් නිසිවෙක් (නිසි සත්ත්වයකු හෝ නිසි සංඝභාරයක්) 211
ප්‍රිය නො කරන්නේ ය. ඒ එසේ මැ යි. ප්‍රියයන්ගේ විශෝගය ලාමක ය.
යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියාප්‍රිය වස්තුවෙක් තැද්ද, ඔවුන්හට (අභිධ්‍යාදි
චතුර්විධ) කායගුණයෝ නැත්තාහ (ඔවුන්ගේ සත්තානුයෙහි
නො පවත්නාහු ය)

4. ප්‍රිය වූවන් නිසා ශොකය උපදී. ප්‍රිය වූවන් නිසා හය හටගනී. 212
වූවන් ගෙන් මිදුන සිතැත්තනුට නිසි ශොකයෙක් නැත. බියෙක්
කොයින් ද?

5. ප්‍රේමය නිසා ශොකය උපදී. ප්‍රේමය නිසා හය හටගනී. 213
ප්‍රේමයෙන් මිදුනු සිතැත්තනුට නිසි ශොකයෙක් නැත. බියෙක්
කොයින් ද?

6. රතියා ජායතී සොකො රතියා ජායතී භයං 214
රතියා විපජ්ඣනායා නචී සොකො කුතො භයං.
7. කාමනො ජායතී සොකො කාමනො ජායතී භයං 215
කාමනො විපජ්ඣනායා නචී සොකො කුතො භයං.
8. තණ්හාය ජායතී සොකො තණ්හාය ජායතී භයං 216
තණ්හාය විපජ්ඣනායා නචී සොකො කුතො භයං.
9. සීලදස්සානසම්පන්නං ධම්මධං සච්චවේදිනං 217
අභ්‍යන්තො කම්ම කුබ්බානං තං ජනො කුරුතෙ පියං.
10. ඡන්දජාතො අනඤ්ඤානො මනසා ව චුට්වා සියා 218
කාමෙසු ව අප්පට්ඨිතානො උද්ධංසොතො'ති වුච්චති.
11. විරප්පවාසිං පුරිසං දුරතො සොභිමාගතං 219
ඤ්ඤිමිනා සුභජ්ජා ව අභිනන්දනති ආගතං.
12. තථෙව කතපුඤ්ඤාමි අසමා ලොකා පරං ගතං 220
පුඤ්ඤාති පතිගණනති පියං ඤ්ඤතිව ආගතං.

සොලසමො පියවග්ගො.

17. කොධවග්ගො.

1. කොධං ජගෙ විපජ්ඣෙය්‍ය මානං 221
සඤ්ඤාදුර්තං සබ්බමිතිකකමෙය්‍ය
තං නාමරූපස්මිං අසජ්ජමානං
අකිඤ්චනං තාත්‍රපනනති දුකං.
2. යො වෙ උප්පතිනං කොධං රථං භන්තා'ව ධාරයෙ 222
තච්ඡං සාරථිං බ්‍රුමි රසමිග්ගාහො ඉතරෙ ජනො.

සීලමතු සුඤ්ඤා සමාධිං සමුච්චයො
අභ්‍යන්තො කාරණා සංඝි හ ජනො කුරුති පිට. (පා. බ. C. 24)
ධර්මස්මිං සීලසම්පන්නාං
භිමනකං සහසවාදිනම්
ආභමනා සාරථාං භානතං
තං ජනො කුරුතෙ පියමි (සංස්කෘතධර්මපද 5. 24)

6. (පංචකාමගුණ) රතිය නිසා ශෝකය උපදී. රතිය නිසා භය 214
හටගනී. රතියෙන් මිදුනු සිතැත්තනුට නිසි ශෝකයෙක් නැත. බියෙක්
කොසින් ද?

7. (වසතුකාම කෙලංකාමයා සි දව්විධ වූ) කාමයන් නිසා ශෝකය 215
උපදී. කාමයන් නිසා භය හටගනී. කාමයන්ගෙන් මිදුනු සිතැත්තනුට
නිසි ශෝකයෙක් නැත. බියෙක් කොසින් ද?

8. වෘෂණාව නිසා ම ශෝකය උපදනේ ය. වෘෂණාව නිසා ම 216
භය උපදනේ ය. වෘෂණායෙන් මිදුනු ශෝකයෙක් නැත. බියෙක්
කොසින් ද?

9. සිවු පිරිසිදු ශ්ලයෙන් ද මෘතීඵල සම්ප්‍රසන්න සමන්ද්‍රවේ- 217
යෙන් ද සුකත වූ ලොවුතුරා දහමිහි පිහිටි සිවුසේ දත්තාවූ, (තුන් පික
පිරිම වූ) තමාගේ කාසීය කරණ ඒ රහත් ලොව මහජන තෙම ප්‍රිය
කරන්නේ ය.

10. යම් මහණෙක් (පාඨාසනවත් වශයෙන් මෙබ්‍රහ්මායාසී) නො 218
කියන ලද නිවන කෙරෙහි (නිවන් පසක් කිරීමෙහි) (කතතුකාමාසා
වශයෙන්) හටගත් ඡන්දය ඇත්තේ ද, යට තුන් මහ තුන් පල සිතින්
පිරුණේ වේ ද, පස්කම්ම නො ඇලුනු සිතැත්තේ වේ ද මෙසේ වූ මහණ
තෙම උඩු බලා පාවැති ප්‍රතිසන්ධි ස්‍රෝතස් ඇත්තේ යැයි (උදංසොත
යාසී) කියනු ලැබේ.

11. බොහෝ කලක් පිට රට ගොස් වුසු, දුරු රට සිට සුවසේ 219
ආ පුරාමයක්නු දක තැයෝ ද මතුරෝ ද යහළුවෝ ද ඔහුගේ පැමිණීම
සාදරව පිළිගනිත්.

12. එ පරිද්දෙන් ම කළ පින් ඇති මෙ ලොවින් පරලොවට 220
ගිය පුරාමයා ද, ඔහු කළ කුසල්හු දුර සිට ආ ප්‍රියයකු පිළිගන්නා
තැයන් සේ පිළිගන්නාහු ය.

සොළොස්වන ප්‍රියවර්ගය සි.

17. ක්‍රෝධවර්ගය.

1. ක්‍රෝධය දුරු කරන්නේ ය. මාතය පහ කරන්නේ ය. (කාම- 221
රුගාදි) සිංහසංයෝජන ඉක්මෙන්තේ ය. තැරැප දෙක්හි (මගේ රූපය
මගේ වෙදතාව යන ආදීන්) ඇලුම් නොකරන්නාවූ, (කෙලෙසුන් තැනි
හෙයින්) අකිංචන වූ ඒ පුද්ගලයා (කාසික වෛතසික දුඛයෝ) අනුව
නො පවත්නාහු ය.

2. යමෙක් උපන් ක්‍රෝධය මුහුණ රථයක් (හෙවත් වෙහෙසින් 222
දුවන රියක් වළක වළකා ගමා කැමැති තැනට මෙහෙයන්නාක්) මෙන්
නිගන්නේ ද (වළකා ලන්නේ ද), ඒ පුද්ගලා රියාදුරු සි මම් නියමි.
රුජාදීන්ගේ අත් රියාදුරු ජන තෙමේ රසමුග්‍රාහක (රැහැන ගන්නා)
තම වෙයි. (උතුම් රියාදුරු තම නො වෙයි.)

3. අකෙකාධෙන ජිනේ කොධං අසාධුං සාධුතා ජිනේ
ජිනේ කදරියං දුතෙන සචේතන අලිකවාදිනං. 223
4. සච්චං භණේ න කුපේඛ්ඛයා දජ්ජාපපයමිච්චි යාවිතො
එතෙති තිභි ධාතෙති ගච්ඡේ දෙවාන සන්තීකො. 224
5. අතිංසකා යෙ මුතයො නිච්චං ං කායෙනසංවුතො
තෙ යන්ති අවුට්ඨාං ධාතං යථ නන්තො න සොචරො. 225
6. සද්ද ජාගරමානාතං අභොරතතානුසික්ඛිතං
නිබ්බාණං අභිමුතතාතං අත්ථං ගච්ඡන්ති අසවා. 226
7. පොරුණමෙතං අතුල තෙතං අජ්ජතතාමිච්ච
නිජ්ජන්ති භුණ්ඛිමාසිතං නිජ්ජන්ති ඛත්තාණිතං
මිතතාණිච්චි නිජ්ජන්ති තප්පි ලොකෙ අනිජ්ජිතො. 227
8. ත වාහු ත ව භවිස්සති ත චේතරති විජ්ජති
එකතතං නිජ්ජිතො පොසො එකතතං වා පසංඝිතො. 228
9. යඤ්චෙ විඤ්ඤ පසංසන්ති අනුච්චිච සුචෙ සුචෙ
අච්ඡිද්දවුත්තං ඉෙධාවිං පඤ්ඤාසීලසමාගිතං. 229
10. තෙඤ්ඛං ජලේඛාතදඤ්ඤච කොතං තිජ්ජභුමරගති
දෙව්ථිපි තං පසංසන්ති මුහමුතා'පි පසංඝිතො. 230
11. කායපපකොපං රතෙඛ්ඛයා කායෙන සංවුතො සියා
කායදුච්චරිතං භිත්වා කායෙන සුචරිතං චරො. 231
12. චච්චපකොපං රතෙඛ්ඛයා වාචාය සංවුතො සියා
චච්චච්චරිතං භිත්වා වාචාය සුචරිතං චරො 232
13. මනෝපකොපං රතෙඛ්ඛයා මතසා සංවුතො සියා
මනෝදුච්චරිතං භිත්වා මතසා සුචරිතං චරො. 233

3. අනුමාන ජයෙන් නුභං
අසාධුං සාධුතා ජයෙන්.
ජයෙන් කදරී. දුතෙන
සත්තතා තාන වාදිනම් (මහාභාරත)

3. ප්‍රේමාදි පුද්ගලයා ප්‍රේමාදි නො කිරීමෙන් දිනන්නේ ය. අසාධු 223
පුද්ගලයා සාධු ගුණයෙන් දිනන්නේ ය. තද මසුරු තමා සතු දෑ දීමෙන්
දිනන්නේ ය. බොරු කියන්නහු සැබෑ කීමෙන් දිනන්නේ ය.

4. සත්‍යය ම කියන්නේ ය. නො ම කිවෙන්නේ ය ඉල්ලන 224
ලද්දේ, දෙන දෑ සම්ප්‍රදාය වැ ඇති කල්හි තමුදු, එයින් මද දෑයක් තමුදු
දෙන්නේ ය. මේ කරුණු තුනින් දෙවියන් වෙනට යන්නේ ය.

5. යම් මුනි කෙනෙක් අනුතට භික්ෂුවක් නො කෙරෙද්ද, සතන- 225
යෙන් කසින් සංවාත වූවෝ ද, ඒ අශෝකී මුනිහු, සත්කයෝ යම්
තැනකට ගොස් ශෝක නො කෙරෙද්ද, මරණයක් නැති ඒ අමා මහ
නිවන් තැමැති තැනට (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්) පැමිණෙන්නාහ.

6. හැම කල්හි පිබිදූ සිටින (කෙලෙස් නින්දෙන් නො නිදන), 226
දව රු දෙකේ තුන් සිකෙහි හික්මෙන, කෙලෙස් පිරිනිවනෙහි ඇලුනු
යොගාවචරයන්ගේ ආශ්‍රවයෝ විනාශයට යන්නාහ.

7. අතුල ය, මේ ගැරුණුම පාසාසුම් දෙක පුරානත ය. මෙය අද 227
පමණක් වූ දෑයෙන් නො වේ. මුවෙන් නො බැණ උන්නවුනට ද නිකු
කෙරෙත්. බොහෝ කොට බණන සුල්ලනට ද නිකු කෙරෙත්. මද
කොට බණන සුල්ලනට ද නිකු කෙරෙති. (එහෙයින්) ලොවැ සම්ප්‍රකාර-
යෙන් අනිකුත සත්කයෙක් නම් නැති.

8. එකානතයෙන් ගැරුණුම ලත් පුරුෂයෙක් හෝ එකානතයෙන් 228
පසස්තා ලද පුරුෂයෙක් හෝ අනිතයෙහි ද නො වී ය. අනාගතයෙහි ද
නො වන්නේ ය. දැන් වර්තමාන කාලයෙහි ද නැත්තේ ය.

9. ඉදින් නුවණැත්තෝ දවස දවස විමසා, නිකුළට ද ප්‍රශංසාවට ද 229
කාරණය දැන, යමකුට ප්‍රශංසා කෙරෙත් ද, අවමුදු වූ ශික්ෂායෙහි
පවත්නා (නොහොත් අවමුදු ජීවිතවාහනි ඇති) ධර්මෝපසුඥව ඇති
(විවසුන් නුවණ ඇති), ලොව්ලොවුතුරු නුවණිනුත් සිවු පිරිසිදු
ශිලයෙකුත් සමන්විත වූ,

10. ඒ හෙණහට ජාමිබොහද කතකපුංජයකට මෙන් නින්ද 230
කරන්නට කවරෙක් සුදුසු ද? ඒ හෙණහට දෙවියෝ ද (නුවණැති
මිනිස්සු ද) ප්‍රශංසා කෙරෙති. මහබලුහු විසිනුදු හේ පසසන ලද්දේ ම මේ.

11. (ත්‍රිවිධ කායදුශ්චරිතය රක්තේ ය (හෙවත් කායදුශ්චරිත- 231
යෙන් දුරු වන්නේ ය). කායආරයෙන් සංවාත වන්නේ ය.
කායදුශ්චරිතය හැර කසින් දුසිරිත් පුරන්නේ ය.

12 (චතුර්විධ) වාග්දුශ්චරිතය රක්තේ ය (හෙවත් වාග්දුශ්චරිත- 232
යෙන් දුරු වන්නේ ය.) වාග්ආරයෙන් සංවාත වන්නේ ය. වාග්
දුශ්චරිතය හැර වාග්ආරයෙන් දුෂ්චරිතය පුරන්නේ ය.

13. (ත්‍රිවිධ) මනෝදුශ්චරිතය රක්තේ ය (හෙවත් මනෝදුශ්චරිත- 233
යෙන් දුරු වන්නේ ය.) මනෝආරයෙන් සංවාත වන්නේ ය.
මනෝදුශ්චරිතය දුරු කොට මනෝදුශ්චරිතය පුරන්නේ ය.

14. කායෙන සංවුතා ධිරං අපො වාචාය සංවුතා මනසා සංවුතා ධිරං තෙ වෙ සුපරිසංවුතා. 234

සත්තරසමො කොඩ්ඩගො.

18. මලවග්ගො

1. පණ්ඩුපලාසො'ව දුතී'සි යමපුරිසා'පි ච තං උපට්ඨිතා උයොසාගමුවෙ ච තිට්ඨසි පාථෙය්‍යමපි ච තෙ ත විජ්ජති. 235
2. සො කරොති දීපමත්තනො ඛප්පං වායම පණ්ඩිතො හව තිඤ්ඤානමලො අනඛගණො දිබ්බං අරියභූතීමෙතියි. 236
3. උපතීතවයො ච දුතී'සි සමපයානො'සි යමස්ස සන්තිකෙ වාසො'පි ච තෙ තනි අන්තරු පාථෙය්‍යමපි ච තෙ ත විජ්ජති. 237
4. සො කරොති දීපමත්තනො ඛප්පං වායම පණ්ඩිතො හව තිඤ්ඤානමලො අනඛගණො ත පුත ජාතිජරං උපෙතියි. 238
5. අනුපුබ්බෙන මෙධාථි ථොකථොකං ඛණ්ණ ඛණ්ණ කම්මොරො රජතස්සෙව තිඤ්ඤෙ මලමත්තනො. 239
6. අයසා'ව මලං සමුව්ඨිතං තදුට්ඨාය තමෙව බාදති එවං අභිධොතවාරිතං සකකම්මානි තයන්තරි දුග්ගතිං. 240
7. අසප්ඤායමලා මනතා අනුට්ඨානමලා සරු මලං වණ්ණස්ස කොසජ්ජං පමාදෙ රක්ඛතො මලං. 241
8. මලීඤ්ඤා දුට්ඨරිතං මචෙජ්ජරං දදතො මලං මලා වෙ පාපකා ධම්මා අසමිං ලොකෙ පරමති ව. 242

14. යම් ප්‍රාඥ කෙනෙක් කායචාරයෙන් සංවෘත ද, නැවත 234
වෘත්තාරයෙන් සංවෘත ද, මනෝචාරයෙන් සංවෘත ද, ඒ නුවණැත්තෝ
එකානතයෙන් චිතා කොට වසා රැක ගත් තුන් දෙර ඇත්තෝ ය.

සතොලොස් වන ක්‍රොඩවග්ගිය සි.

18. මලවග්ගිය

1. දන් (සිද්ධි බිමැ හුනු) පඬු පැහැ පරණලා පතක් මෙන් වීහි. 235
යමදුකයෝ ද නව එළැඹ සිටියහ. (හෙවත් මරණය තට එළැඹ
සිටියේ ය). පරිහානිමුඛයෙහි ද සිටියෙහි ය. පරලොව යන නට
කුසල් නැමැති මෘගෝපකරණයෙකුදු නැත්තේ ය.

2. ඒ තෝ තමහට (නැව බුන් කල්හි පිහිට වන) දිවයිනක් (මෙන් 236
කුසල් තමැති පිහිටක්) කරව. (කරන්නෙහි දු) වහා වැයම් කරව.
(එහි ලා) නුවණැති වව. (සන්නාහයෙන්) පහ කළ රුහාදි මල
ඇත්තෙහි, එහෙයින් ම රුහාදි අභිගණ නැත්තෙක් වූයෙහි, දිව්‍යානු-
භාව ඇති (නොනොත් ශෝභාවත්) ආර්යාමයට (හෙවත් ශුද්ධාවාසයට)
පැමිණෙන්නෙහි ය.

3. දන් තෝ ගියා වූ වයස් ඇත්තෙහි ද වෙහි. (තුන් වයස් ම 237
ඉක් මැ) මරුමුවෙහි සිටියෙහි. යමයා සම්පයට (මරුමුවට) යන්නට
සැරැසී සිටියෙහි. තට අතුරෙහි වාසයකුදු නැත. (පරලොව යන
තට අතරමග ලැග්මෙකුදු නැත. තට මෘගෝපකරණයෙකුදු නැත.

4. හේ තෝ තමහට පිහිටක් කරව. වහා වීසී කරව. කුසල් 238
කිරීමෙහි නුවණැති වව. දුර දුර රුහාදි මල ඇත්තෙහි, එ හෙයින් ම
(රුහාදි) අභිගණ නැත්තෙහි, නැවත ජන්මජරාව්‍යාධිමරණයතට නො
පැමිණෙන්නෙහි ය.

5 (ධමෝජස්ප්‍රඥයෙන් සමන්විත) ප්‍රාඥ තෙම කෘණකෘණයෙහි 239
(ලද ලද අවකාශයෙහි) මද මද කොට කරන්නේ, සවණ්ණේ ආගන්තුක වූ
කාත්‍රිම දෙම දවන රත්කරුවකු මෙන්, තමාගේ කෙලෙස්මල දුරු
කරන්නේ ය.

6. යකඩින් ම නැංගා වූ මලය එයින් ම නැග එය ම යම් හේ 240
කා ද, එසේ ම සිවුපසය පස් විකා පරිභොග කරණ ප්‍රඥයෙන්
ඉක්මනුනු (හෙවත් පසය නොපස්විකා වළඳන මහණා) සවකිය ඒ
පාපකමයෝ දුගතිට පමුණුවන්නාහ.

7. හදළ ශාස්ත්‍රයෝ නොපිරුළු මල කොටැතියහ. ගෘහයෝ 241
වීසී නොකිරීම මල කොට ඇත්තාහ. ශරීරවණ්ණයට කුසිත බව
මලයෙක. (කෙත්වත් ඇ) රක්තාහට ප්‍රමාදය මලයෙක (කිලිටෙක).

8. සත්‍රියට දුශ්චරිතය (ධුර්වච්ඡම) මලයෙක (කිලිටෙක). දන් දෙත්- 242
නාහට මුසුරාබව මලයෙක (කිලිටෙක). අකුහල ධර්මයෝ මේ ලොව ද
පර ලොව ද එකාන්තයෙන් මලයෝ ය (නිලුටු ය).

9. කතො මලා මලනරං අවිජ්ජා පරමං මලං
එතං වලං පහනිං නිමමලා ගොථ භික්ඛවො. 243
10. සුඡ්වං අභිරික්ඛෙත කාකස්සරෙත ධංසිතා
පකබ්ඤ්ඤා පගබ්භත සංකිලිට්ඨෙන ජීවිතං. 244
11. භිජිමතා ච දුජ්ඡ්වං නිච්චං සුවිගවෙසිතා
අලිකෙතාපගබ්භත සුඤ්ඤාච්චෙන පස්සතා. 245
12. යො පාණමනිපානෙති මුසාවාදං ච භාසති
ලොකෙ අදින්නං ආදියති පරදාරං ච ගවිජ්ජි. 246
13. සුරුමෙරසපානං ච යො නරො අනුසුස්සති
ඉධෙව පොසො ලොකස්මිං මූලං බිණ්ඨි අත්තනො. 247
14. එවමොහා පුරිස ජාතාති පාපධම්මා අසඤ්ඤා
මා තං ලොහො අධමෙමා ච විරං දුක්ඛාස රක්ඛස්සං. 248
15. දදති වෙ යථා සඤ්ඤා යථා පසාදනං ජනො
තත්ථ වෙ මබ්ඤ්ඤා යො හොති පරෙසං පාතහොජ්ඣෙ
න සො දිවා වා රතතිං වා සමාධිං අධිගච්ජති. 249
16. යස්ස වෙතං සමුවිජ්ජනං මූලස්ථං සමුග්ගා
ස වෙ දිවා වා රතතිං වා සමාධිං අධිගච්ජති. 250
17. තත්ථි රුගසමො අග්ගි තත්ථි දෙසසමො ගහො
තත්ථි මොහසමං ජාලං තත්ථි තණ්හාසමං නදි. 251
18. සුදස්සං චජ්ජමඤ්ඤාසං අත්තනො පන දුදස්සං
පරෙසං භි සො චජ්ජාති ඔපුණ්ඨාති යථා භුසං
අත්තනො පන ඡාදෙති කලිංචි කිහවා සංඛො. 252
19. පරවජ්ජානුපස්සියා නිච්චං උජ්ඣානසඤ්ඤානො
ආසවා තස්ස වඩ්ඪන්ති ආරා සො ආසවකතා 253

9. මහණෙනි, ඒ සියලුමලයට වඩා අධිකතර මලයක් නොපව දක්- 243
වමි. (දුර්වාදි අට තැන පැවැති නොදත්මා සි නියත ලද) අවිද්‍යාව
මගත් ම මලය ය (නිවුට ය). මේ අවිද්‍යා තැමැති මලය (රහත් මහ
ක්‍රවණින්) පහකොට නිමිල වවු.
10. පවෙති හිරි මතත් තැති, ගසා කැමෙහි සුරු කවුඩකු වැනි වූ, 244
මෙරමා ගුණ මකන, ගෙන් ගෙට දිවෙන සුලු, බුහුරි වූ, නිලිටි ආජිව
ඇති මහණනු විසින් ජිවත් ජිම සුවසේ කට හැක්කේ ය.
11. පාපයෙහි හිරි මතත් ඇති, පිරිසිදු කායකමාදය සතතයෙන් 245
සොයන සුලු වූ, ප්‍රගල්භ රහිත (බුහුරි නොවූ), (අනෙක්තෙන් දුරු වූ
බැවින්) පිරිසිදු ආජිව ඇති, එය ම සරු කොට දක්නා මහණනු විසින්
ජිවත් විම දුකෙන් කටුසුභු ය) රුක්‍ෂ ජිවිකායෙන් ජිවත් විය යුතු ය).
12. යමෙක් පණ තසා ද, බොරු කියා ද. (මේ) සත්ලොවෙහි 246
නොදුන් දු පැහැරු ගනී ද, පරමුවන් කරු යේ ද,
13. යම් මිනිසෙක් රහමර පිමෙහින් යෙදේ ද, මෙබඳු පුහුල් 247
තෙම මේ ලොවිහි දී ම තමාගේ ප්‍රතිෂ්ඨාමූලය කණන්තේ ය.
14. හඬත් පුරුෂය, (අකුශල) ඛමියෝ සංයම තැත්තෝ යැ සි මෙසේ 248
දනුව. ලොහය ද දොමය ද යන අකුශලමූලයෝ දෙදෙන නා බොහෝ
කලක් තරකාදි දුකට නො පමුණුවන්වා.
15. ජන තෙමේ ශ්‍රද්ධාවට අනුරූප පරිද්දෙන්, තමාගේ ප්‍රසාදයට 249
අනුරූප පරිද්දෙන්, අනුතට දෙන්නේ ය. ඒ පාතහොජනෙහි යම්
මහණෙක්, (රුක්‍ෂ දු ලද සි) දෙමිතත් ඇත්තේ වේ ද, හෙ තෙම එකානන-
යෙන් දවලෙක වත් රුත්‍රියෙක වත් සමාභියකට නො පැමිණෙන්නේ ය.
16. යම් මහණකු විසින් වතාහි මේ මකු බව මූලින් සිදුනා ලද ද, 250
(අවිද්‍යා නාෂණා තැමැති) කෙලශමූලය මොනවට තහන ලද ද, හෙ තෙම
ඒකාන්තයෙන් දවල් හෝ රූ හෝ සමාභියට පැමිණෙන්නේ ය.
17. රුගය හා සම හින්තෙක් තැන. දොමය හා සම බැහැගැන්- 251
මෙක් තැන. මොහය හා සම දුලෙක් තැන. නාෂණව හා සම නදිෂයක්
තැන.
18. අනුත්තේ අණුමාත්‍ර වූ වරද සුව සේ දක්ක හැක්ක. තමාගේ 252
වූ කලී මහත් වූ වරද ද දක්ක නොහෙන්නේ ය. ඒ අනුත්තේ වරද
සොයන පුද්ගල තෙම මිද වූ ද අනුත්තේ දෙමයන් උස් තැනෙක
සිට රෙඩු බොල් පොලන එකක්කු මේන් පොලන්නේ ය (තහා පාන්-
තේ ය). තමාගේ වූ කලී මහත් වරද පවා වසන්නේ ය. (පැරි
කරන්නේ ය, වලහන්නේ ය). කොළ පැලැලි ආදියෙන් සිරුර මුවහ
කරණ වංචක ලිහිණිවාදිද මෙනි.
19. අනුත්තේ වරද දක්නා සුලු වූ, සතතයෙන් අනුත් උදහන 253
සුලු වූ (අනුත්තට දෙස් කියන සුලු වූ) ඒ මහණකට ආසුවයෝ වඩනාහ.
හෙ තෙම රහත් බැවින් දුරු සි.

20. ආකාසෙ පදං තත්ථි සමණො තත්ථි බාහිරෙ 254
පපඤ්චාභිරතා පජා නිපපපඤ්චා තථාගතා.

21. ආකාසෙ පදං තත්ථි සමණො තත්ථි බාහිරෙ 255
භසිබාරා සසාසකා තත්ථි තත්ථි බුද්ධානං ඉඤ්ජිතං.

මලවග්ගො අධ්‍යායස්මො

19. ධම්මට්ඨවග්ගො

1. ත තෙන හොති ධම්මට්ඨො යෙනත්ථං සහසා නයෙ 256
යො ව අත්ථං අනත්ථඤ්ච උභො නිවේණිය පණ්ඩිතො.

2. අසාහසෙක ධම්මෙත සමෙන තයති පරෙ 257
ධම්මස්ස භුතො මෙධාථී ධම්මට්ඨො'ති පට්ඨවති.

3. ත තෙන පණ්ඩිතො හොති යාවතා බහු භාසති 258
බෙථී අවෙරී අභයො පණ්ඩිතො'ති පට්ඨවති.

4. ත තාවතා ධම්මධරො යාවතා බහු භාසති 259
යො ව අප්පමිසි සුත්වාත ධම්මං කායෙන පසාති
ස වෙ ධම්මධරො හොති යො ධම්මං තප්පමජ්ජති

5. ත තෙන ථෙරො හොති යෙනස්ස පලිතං සිරො 260
පරිපකෙකා වයො තස්ස මොඝජ්ඣේණො'ති වුට්ඨති.

4. ත තාවතා ධම්මධරො යාවතා බහු භාසෙන
යස්සත්ථාප්පමිසි සුත්වාත ධම්මායතන ථෙව ඥානෙත්
ස ථෙව ධම්මධරො තවති යො ධම්මෙත ප්‍රමුද්ධො. (උද්දනවග්ග 4. 5. 21)
ත තවත ධම්මධරො යවත බහො භාසති
යො භු අප භි භුක්ඛාත ධම්මං සාරිත පසති
ස හො ධම්මධරො හොති යො ධම්මෙත ප්‍රමජ්ජති (පු. ධ. A 3. 10)

5. ත තෙන වාසෙඛා තවති යෙනාසෙ පලිතං යිරො
යො ථෙව යුත්වා'ප්පමිසිකායනංදෙවො ස්ථිරං. විදු: (මුත්තසමාහි. 2. 158)

20. අහසෙහි පිය සවහනෙක් නැත. බාහිර ශාසනයක මාගීසා- 254
එලයා මහනෙක් නැත. නිත්‍ය ව පවත්නා සංස්කාර කෙනෙක් නැත
(සත්ත්වලොක සංඛ්‍යාත) ප්‍රජාව (තෘෂණ මාන දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත) ප්‍රපංච-
යෙහි ඇලුනේ ය. තථාගතවරා ප්‍රපංච රහිතයෝ ය.

21. අහසෙහි පිය සවහනෙක් නැත. සක්තෙන් බැහැර මහනෙක් 255
නැත. නිත්‍ය ව පවත්නා සංස්කාර කෙනෙක් නැත. බුදුවරුන්ගේ
(තෘෂණ මාන දෘෂ්ටිප්‍රපංචයන් අතුරෙහි යම් ඉංජිතයක් නිත්‍ය සංස්කාරයෝ
ශාශ්වත හ සි ගණිද්ද එසේ වූ) එක ද ඉංජිතයෙක් නැත.

අපොලොස් වන මලවගීය සි.

19. ධර්මසංවගීය.

1. යම් කරුණෙකින් විනිශ්චය කටයුතු වූ අර්ථය (විනිශ්චය කොට 256
දන යුතු ජයපරාජය) (ඡන්දනාති ආදියෙහි පිහිටා) සාහසයෙන් (බොරු
කීමෙන්) දිනුම පැරදීමට පමුණුවා ද, එයින් විනිශ්චය ධර්මයෙහි පිහිටියේ
නම් නො වෙයි. නුවණැති යමෙක් විනිශ්චය කටයුතු වූ භූත වූ කාරණය ද
අභූත වූ කාරණය ද යන දෙක නිශ්චය කෙරේ ද (නියම කොට කියා ද),

2. අසාහසයෙන් (නිබොරු තෙපුලෙන්), විනිශ්චය ධර්මයෙන්, 257
අනුන් ජයපරාජයට පමුණුවා ද, විනිශ්චය ධර්මය විසින් රක්තා ලද
නුවණැති පුරුෂ තෙම ධර්මසංවගීය යැයි (විනිශ්චය ධර්මයෙහි පිහිටියේ
යැයි) කියනු ලැබේ.

3. යම් පමණ කාරණයකින් සහ මාද ආදියෙහි (අනතුකාසාසන 258
පරවමන වශයෙන්) බොහෝ කොට බෙණේ ද, එපමණ කාරණයකින්
ධර්මය නම් නො වෙයි. යමෙක් වනාහි තෙමේ කෙමේ වේ ද,
(පංචදුෂ්ටවර්ත වෛරයන් නැති හෙයින්) වෛර නැත්තේ ද, (පංච
වෛරයන් කෙරෙන්) හය තැත්තේ ද (තොහොත් අනුන් නො බවා ද)
හෙතෙම පණ්ඩිත යැයි කියනු ලැබේ.

4. (බණ හැදෑරීම ආදී) යම් පමණ කාරණයකින් බොහෝ කොට 259
බෙණේ ද, එපමණකින් ධර්මය නම් නො වෙයි. යමෙක් වනාහි මද
දෑයකුද අසා (ධර්මය දන, අර්ථය දන, ධර්මානුධර්මයට පැමිණ) නාම කයින්
(දුක් ආදීන් පිරිසිදු දත්තේ) සිටු සස්දහම් දක්නේ ද, යමෙක්
වඩන ලද වැර ඇති ව (අද අද ම රහත්පල ගණිමි සි) ප්‍රතිවේධය
කාමැති වෙමින් වෙසේ ද, ඒ මහණ තෙම එකාත්තයෙන් ධර්මය නම්
වෙයි.

5. යම් වයොවාඛා කාරණයකින් ඔහුගේ හිස පලිත වේ ද 260
(හිස තර ව යේ ද) (ඒ තර නැති) කරුණින් හේ ස්ථවිර නම් නො වෙයි.
ඔහුගේ වයස මුහුකල බවට පැමිණියේ වෙයි. හේ (ඇතුළත ගීලාදී
ස්ථවිර කරණ ධර්ම නැති හෙයින්) භූව්‍ය ජිණ් යැයි කියනු ලැබේ.

6. යථෙහි සච්චං ව ධම්මො ව අහිංසා සංයමො දමො 261
ස වෙ චන්තමලො ධීරො ථේරො ඉති පට්ඨවති.
7. න වාසකරණමත්තෙන වණ්ණපොකඛර්තාය වා 262
සාධුරූපො නරෙ හොති ඉස්සකි ච්ච්ඡරි සඝො.
8. යස්ස වෙ නං සමුච්ඡන්තං මූලස්චං සමුහනං 263
ස චන්තදෙසො මෙධාථී සාධුරූපො'ති ථුට්ඨති.
9. න මුණ්ඩකෙන සමණො අබ්බතො අලිකං හණං 264
ඉච්ඡාලොහසමාපන්නා සමණො නිං හවිස්සති.
10. යො ව සමෙති පාපාති අඤ්ඤාපුරාති සබ්බසො 265
සජීතභවා භි පාපානං සමණො'ති පට්ඨවති.
11. න තෙන භික්ඛු හොති සාවතා භික්ඛවො පරෙ 266
විස්සං ධම්මං සමාදාය භික්ඛු හොති න නාවතා.
12. යො'ධ පුඤ්ඤාදා පාපඤ්ඤා බාහෙකා බ්‍රහ්මචරිතවා 267
සභිකාය ලොකෙ වරති ස වෙ භික්ඛු'ති ථුට්ඨති.
13. න මොහෙන මුති හොති මුල්ලාරූපො අවිදුසු 268
යො ව තුලංච පගගස්ස වරමාදාය පණ්ඩිතො.

1. නික්ඛර්ත භාවතා හවති සාවතා නික්ඛතෙ පරාත්
විමොක්ඛ ධර්මාත් සමාදාය නික්ඛණ්ණොති න නාවතා. (මහාවංසකු. 3. පිට 423)
න භික්ඛු නවත හොති යවත භවති පර
විභවධර්මී සමදාය භික්ඛු හොති න නවත. (ප්‍රා. ධ. B. 26)
2. යස්සකාමංගල පාපං ව ඤාතාසවා බ්‍රහ්මචරිතාත්
නිප්පෙණ්ඩුතො සප්පෙසු සප්පෙ නික්ඛර්ති උමාතෙ (මහාවංසකු 3. පිට 423)
යා තු බන්ධනී පවත චත ව බ්‍රහ්මචරියථ.
සඤ්ච වරති ලොකු සො තු භික්ඛු තු ථුට්ඨති. (ප්‍රා. ධ. B. 27)

6. යම් පුගුලක්හු කෙරෙහි වතාහි (සොළොස් අයුරින් පිළිවිදිනා 261 ලද) සත්‍යය ද (ප්‍රඥයෙන් පිළිවිදිනා ලද) තව ලොවුතුරු දහම් ද, අභිංසාව ද (හෙවත් මෙහි කරුණා මුදිතා උපේක්ෂා ද), කායවාක් සංයමය ද (හෙවත් පාතිමොක්ඛ සීලය ද) යන මේ ගුණ ඇද්ද, (රහත් මං තැණින්) වැළැරු රහාදී මල ඇති, ධානිසම්පන්න වූ ඒ මහණ තෙම (සත්තෙහි ස්ථිර භාවය කරණ මේ ගුණවලින් යුක්ත බැවින්) ස්ථිර යැ යි නියනු ලැබේ.

7. (ඒකාසවර භික්ෂාසවර ගද්ගදසවර කාකසවර නො ව ගම්හිර- 262 සවරනාදි වශයෙන්) ලක්ෂණ සම්පන්න තෙපුල් ඇති පමණෙකින් හෝ ගර්ථ වණය යහපත් බැවින් හෝ (පරලාභාදියෙහි) ඊෂ්ඨා ඇති, (ආවාස- මාන්සිකාදි පස් වැදූරුම්) ලෙසුරු බැවින් යුත්, (කෙරුම්ක පක්ෂය හත්තය කිරීමෙන්) වංචක වූ මිනිස් තෙම සාධු වූ ස්වරූප ඇත්තේ නො වෙයි.

8. යමක්හු විසින් වතාහි මේ (ඊෂ්ඨාදි) දේශජාතය මූලින් සිදිනා 263 ලද ද, (අවිද්‍යාදි කෙලශමූලය හා සමග රහත්මගනැණින්) තසක ලද ද, වැළැරු කෙලෙස් දෙස් ඇති, (ධමොපස් ප්‍රඥයෙන් යුක්ත වූ) ඒ පුද්ගල තෙම සාධුසවරූප ඇත්තේ යැ යි නියනු ලැබේ.

9. චිත්තරහිත (ශීලචිත වූතාංගචිත විරහිත වූ), බොරු කියන පුගුල් 264 තෙම හිස මුඛ පමණෙකින් ශ්‍රමණ නම් නො වෙයි. (අසම්ප්‍රාප්ත අරමුණෙහි) ඉවජායෙන් ද, (සම්ප්‍රාප්ත අරමුණෙහි) ගෙඩයෙන් ද සමන්විත වූයේ කෙසේ නම් ශ්‍රමණ වේ ද, (හේ ශ්‍රමණ නම් නො වෙයි යේ යි.)

10. යමෙක් වතාහි අණු වූ ද මහත් වූ ද, අකුසලයන් සම්ප්‍රකාර- 265 යෙන් (රහත්මග තැණින්) මුළු මනින් සංහිදුවා ද, අකුසල් සංහිදු වූ බැවින් ශ්‍රමණ යැ යි නියනු ලැබේ.

11. යම් පමණෙකින් අනුන් සිහා ද (හෙවත් යම් කාරණයෙකින් 266 අනුන්ගේ දෙර දෙරු සිට සිහා ද) එ කරුණින් හික්කු නම් නො වෙයි. විෂම වූ පාපධම් සමාදන් වූ (නො හොත් දුගද ව්‍යතය කරණ කාය- කම්මාදිය සමාදන් ව) වසන්නේ ඒ (දෙර දෙරු සිට සිහන) පමණෙකින් හික්කු නම් නො වේ.

12. මේ සත්තෙහි යම් මහණෙක් කුසල් ද අකුසල් ද යන දෙක ම 267 (මහබමසරින්) දුරු කොට, මහබමසර ඇත්තේ (සකකාදි) ලෝකයෙහි සඵ ධර්මයන් නුවණින් සලකා හැරීමේ ද (හෙවත් මොහු ආධ්‍යාත්මික සාකාශය මොහු බාහ්‍යසාකාශය යි සිදු ධර්මයන් දැන වෙසේ ද), ගෙ තෙම ඒකාන්තයෙන් (මහනුවණින් බුන් කෙලෙස් ඇති ගෙයින්) හික්කු යැ යි නියනු ලැබේ.

13. මුඛ වූ (තුළු වූ) ස්වරූප ඇති අනුවණ පුගුල් තෙමේ මුවෙන් 268 නොබැණ හුන් පමණින් මුඛ නම් නො වෙයි. නුවණැති යමෙක් වතාහි ඉදින් තුලාවක් ගෙන සිටි එකක්හු මෙන් (හෙවත් තරුදියක් ගෙන කිරන්තට සිටියක්හු මෙන්) ගත යුතු උතුම් දය ගෙන වෙසේ ද,

14. පාපානී පරිවර්ණෙති ස මුතී තෙන සො මුතී
යො මුතාහි උභො ලොකෙ මුතී තෙන පවුළුවති. 269
15. න තෙන අරියො භොති යෙන පාණානී භිංසති
අභිංසා සබ්බපාණානං අරියො'ති පවුළුවති. 270
16. න සීලබ්බතමනොත බාහුසල්වෙන වා පන
අථ වා සමාධිලාභෙන විවිළව සයතෙන වා. 271
17. පුසාමි තෙකකම්මසුඛං අපුපුජ්ජනසෙවිතං
තිකඛු විසසාසමාපාදි අපපතොතා ආසවකකයං. 272

ධම්මට්ඨවග්ගො එකුනවිසතිමො.

20. මග්ගවග්ගො

1. මග්ගානට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨො සම්මානං චතුරේ පද
විදුගො සෙට්ඨො ධම්මානං ද්විපදානං ච චක්ඛුමො. 273
2. එසො'ව මග්ගො නත්ඤ්ඤාදු දස්සනස්ස විසුද්ධියා
එතං හි භුමෙන පටිපජ්ජාමි මාරස්සෙතං පමොගතං. 274
3. එතං හි භුමෙන පටිපන්නා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සාමි
අකබ්බොතො ථෙ මයා මග්ගො අඤ්ඤාය සීලලාභස්සං. 275

-
6. න සීලවුතමානො ඛාහුත්තොතො වා පුභා
අථ වා සමාධිලාභෙන ප්‍රානතඤ්ඤාසන්නා ව
න සීලවතමනො ඛතොසුත්තා ව පනො
අධ සම්මිලනෙන විචිතඤ්ඤානං ව (ප්‍රා. ධ. B. 22)
7. සංගායං තොමාමාසුඛං අපාඨජ්ජනසෙවිතමි
සික්ඛු විශවාසමමාපදාද අප්‍රාපෙත ආශුචිස්සංය. (උද්දාච්ඡි)
පුමු භොබ්බසුඛ අප්‍රාධජ්ජනසෙවි
තිඛු විශ්වාසම.....අපතෙ අභව ඡයෙ (ප්‍රා. ධ. B. 25)
1. මග්ගා අයුග්ගි භෙදො සම්මා චරිති පද
චරිකා භෙදො ධර්මා ප්‍රමාදානං චක්ඛුම (ප්‍රා. ධ. A. 4)

14. දුර්ලභ යුතු අකුසල් දුර්ලභ ද, ඒ මුත්තීන් නෙම ඒ කරුණින් මුත්තී 269 නම් වේ. (ඒ එසේ ම ය.) යමෙක් (ආධ්‍යාත්මික සකක වාහා සකක යා යි කියන ලද) උභය ලෝකයන් (තරුදියව නහා කිරන්තක්හු මෙන්) නුවණින් පිරිසිදු දතී ද, එ කරුණින් හේ මුත්තී යා යි කියනු ලැබේ.

15. යම් කරුණෙකින් ප්‍රාණින් නසා ද (ප්‍රාණිනට හිංසා කෙරේ ද), 270 එ කරුණින් හේ ආයී නම් නො වෙයි. සියල් සත්තට (පණිප්‍රසාර-දියෙන්) හිංසා නොකිරීම හේතු කොට ගෙන (මෙමුභාවනාදියෙහි පිහිටි බැවින්, හිංසායෙන් දුරු වා සිටි බැවින්) ආයී යා යි කියනු ලැබේ.

16. සිවුපිරිසිදු සිල් පමණෙකින් හෝ තෙලෙස් බුත ගුණ 271 පමණෙකින් හෝ, තැවැත බහුදාහභාව (ත්‍රිපිටකධර භාව) මාත්‍රායෙකින් හෝ නොහොත් සවිතකීයවිවාරසමාධි අවිතකීයවිවාරමාත්‍රසමාධි අවිතකී අවිවාරසමාධි යන ත්‍රිවිධ සමාධි ලාභයෙන් 'හෙවත් රූපාරූප අපට-සමාපතති ලද පමණින්' හෝ විවිධතායෝගයෙන් (හෙවත් ගණසංඛයණි-කායෙන් වෙන් වූ කායවිවෙකයෙන් යුක්ත ව විසිම් පමණෙකින්) හෝ (සුඛිත යෙම් සි නො සිතිය යුතු.)

17. මහණ, පුහුදුතන් විසින් නොසෙවුනා ලද තෙතබමම සුඛය 272 (හෙවත් අනාගාමිඵල සුඛය) තාමකයින් සපයී කෙරෙමි යි හෝ ආප්‍රවක්‍ෂයයට (රහත් පලයට) නොපැමිණි තෝ භවයෙහි විශ්වාසයට නො පැමිණෙව.

එකුන්විසි වන ධම්මසංඛිතය යි.

20. මාගීටගීය

1. මාගී අතුරෙන් අභ්‍යාසිකමාගීය (අභ්‍යාසිකමාගීයෙන් දුරු ලත 273 බැවින්) සිවුසය්හි දුක් පිරිසිදීම ආදිය කරණ බැවින්) උතුම් ය. (වාක්සත්‍යය සමමතිසත්‍යය දෘටිසත්‍යය පරමානුසත්‍යය යන මේ) සත්‍ය අතුරෙන් දුඛසත්‍යාදි සත්‍යපද සතර (සත්‍යානුයෙන්) උතුම්හ. (ප්‍රත්‍යයයෙන් උපත් නොඋපත්) සියලු ධර්ම අතුරෙන් විරුගමනය (හෙවත් නිවන) උතුම්. දෙ පා ඇති සියලු සතුන් අතුරෙහි පසාය ඇත්තේ (බුදුරජ තෙම) උතුම්.

2. (මාගීඵල) දග්ගිකායේ විශුද්ධිය පිණිස මෙය ම මහ ය. අත් 274 මහෙක් නැත. තෙපි මෙ මහෙහි පිළිපදිවු. මේ අර් අටාහි මහ මරහු මුලා කරන්නේ ය. (කෙලෙස් මරසෙන් සහිත දෙවිපුත් මරහු වංචිත කරන්නේ ය.)

3. මේ අර් අටාහි මහෙහි පිළිපත් තෙපි සියලු සසර දුක 275 කෙලවර කරවු. රුහාදි ශල්‍යයන් මචනා (නොහොත් රුහාදි උල් උදුරු ලත) (අනුශ්‍රව අනුමාන නැති වූ) ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් ම දැන නිවනට පමුණුවන මේ මාගීය ඒකාන්තයෙන් ම විසින් කියන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. නුලේහති නිව්චං අතප්පං අකඛාතාරෙ කථාගතා
පටිපන්නා පමොක්ඛනති ක්කාසිනො මාරබ්බන්තා. 276
5. සබ්බෙ සම්ඛාර ආනිව්වා'නි යද පඤ්ඤාය පසානි
අථ නිබ්බිඤ්ඤි දුක්ඛෙ එස මග්ගො විසුද්ධියා. 277
6. සබ්බෙ සම්ඛාර දුක්ඛා'නි යද පඤ්ඤාය පසානි
අථ නිබ්බිඤ්ඤි දුක්ඛෙ එස මග්ගො විසුද්ධියා. 278
7. සබ්බෙ ධම්මා අනන්තා'නි යද පඤ්ඤාය පසානි
අථ නිබ්බිඤ්ඤි දුක්ඛෙ එස මග්ගො විසුද්ධියා. 279
8. උට්ඨානකාලමති අනුට්ඨානානො
සුචා බලී ආලසියං උපෙනො
සංසන්නසඤ්ඤාපමනො කුසීනො
පඤ්ඤාය මග්ගං අලසො න විඤ්ඤි. 280
9. වාචානුරක්ඛි මිත්තං සුසංවුතො
කායෙන ව අකුසලං න කසිරි
එතෙ තයො කමිප්පෙථ විසොධියෙ
ආරාධියෙ මග්ගං ඉසිප්පවෙදිතං. 281
10. යොගා වෙ ජායති භූරි අයොගා භූරිසම්ඛායො
එතං දොඩා පථං ඤ්ඤාං භවාස විහවාය ව
නථන්තානං නිවෙසෙය්‍ය යථා භූරි පටිබ්බති. 282

5. සම් සසර අනිව නි යද පුඤ්ඤාය පසානි
තද නිවිනති දුඛ එසො මගු විසොධි අ.

6. සම් සසර දුඛ නි යද පුඤ්ඤාය පසානි
තද නිවිනති දුඛ එසො මග්ගො විසොධි අ. (ප්‍රා. ධ. A 3 1. 2.)

7. සර්ව ධම් අනන්ත නි යද පසානි වසුම
තද නිවිනති දුඛ එසො මග්ගො විසොධි අ. (ප්‍රා. ධ. A 3 3.)

8. උට්ඨාන කාලෙකු නිවිනවිසොධියාසුචා බලී..... නො නිරාශා
සදෙව සංකල්පනා: කුසීදො ඤ්ඤාසා මානී සත්තා න වෙතති. (උද්ධනවනි අප්‍රමාද 5 21.)
උඨානෙ අලස අනුට්ඨාන ඤ්ඤා බලී අලසථ උදිනො
සංසන සභර මනා සමතිම පුඤ්ඤ මග අලස න විනති. (ප්‍රා. ධ. A 3 9)

4. මහණෙනි, දැන් තොප විසින් (කෙලෙස් නවන හෙයින් 276 ආතප්ප නම් වූ) සමයක්ප්‍රධානවිධිය කට යුතු යි. සථිඤ්චරයෝ හුදෙක් නිවන් මග නියත්නාහු ම වෙති. (අත අල්ලා ගෙන නිවන් පමුණුවන්නෝ නො වෙති.) මේ මහා පිළිපත් (ආලම්බනොපනිධාන ලක්ෂණොපනිධාන වශයෙන්) ධ්‍යායි වූ (හෙවත් ශුචි විදගීතා භාවනායෙහි යෙදුනු) යොගාවචරයෝ මාර්ගකිකයෙන් (ත්‍රේහුමක-වාතනයෙන්) මිදෙන්නාහු ය.

5. සියලු සංඝකාරයෝ අනිත්‍යය යම් කලෙක විවසුන් 277 නුවණින් දක්නේ ද එ කල්හි මේ (සකකුපරිහරණය යැයි නියත ලද) දුකෙහි (මුදුන් පත් වුධානගාමිනිවිපස්සනා වශයෙන්) කළකිරෙන්නේ ය. (එසේ කළකිරුණේ දුඃඛපරිඤ්ඤා විසින් සත්‍යප්‍රතිවේදය කරන්නේ ය. එ හෙයින්) මේ සංඝකාරයන් කෙරෙහි තිමේදය, තිමිල විමට (තොහොත් නිවනට) මග ය.

6. සියලු සංඝකාරයෝ (උදයව්‍යයයෙන් පෙළෙන හෙයින්) 278 දුක්ඛ යි යම් කලෙක විවසුන් නුවණින් දකීද, එකල මේ සකකු-පරිහරණයෙහි (දුකෙහි) කළකිරෙන්නේ ය. (එසේ කළකිරුණේ සත්‍යයන් පිළිවිදුනේ ය.) මේ සංඝකාරයන් කෙරෙහි කළකිරීම, තිමිල බවට (තොහොත් නිවනට) මග ය (කාරණ ය).

7. සියලු පස් කඳහු (තමා වසයෙහි තොපවන්නා හෙයින්) 279 අතත්මන යි යම් කලෙක විවසුන් නුවණින් දක්නේ ද, එ කල්හි මේ දුකෙහි (සකකුපරිහරණයෙහි) කළකිරෙන්නේ ය. (එසේ කළකිරුණේ සත්‍යප්‍රතිවේදය කරන්නේ ය.) එහෙයින් මේ සංඝකාරයන්හි කළකිරීම, තිමිල බවට (තොහොත් නිවනට) මග ය.

8. විධි කරන්නට සුදුසු කල්හි විධි තොකරණ මහණ තෙම 280 ප්‍රථම යෞවනයෙහි සිටියේ ද, කායබලසම්පන්න වූයේ ද, ඉදින් ආලසා-යෙන් සුක්ක වූයේ නම් (බඩ පුරා බත් වලඳා පියා කිසි ද මහණදමක් නොකොට වැද හෝතේ ම වේ ද), (කාමචිතකීදී තුන් විතකීයන් විසින්) මොනොවට යට ගලන ලද සමයක්සංකල්ප විතන ඇති, කුසිත වූ ඒ මහ මැලියා ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු ආදීමාගීය නොලබන්නේ ය. (තොහොත් ලොචී ලොවුහුරා ප්‍රඥවට උපායක් තොලබන්නේ ය.)

9. යමෙක් (වතුර්විධ වාග්දුශවරිත දුරු ලීමෙන්) වචස රක්තා 281 සුලු වේ ද, ත්‍රිවිධ මනෝදුශවරිත දුරු ලීමෙන් මතසින් මොනවට හැවුරුනේ වේ ද, කසිනුත් (ත්‍රිවිධ කායදුශවරිත සංඛ්‍යාත) අකුසල් නො කරන්නේ ද, (කායදුශවරිතාදී) මේ තුන් කමීපථ පිරිසිදු කරන්නේ ද; ඒ (පුද්ගල හෙම බුද්ධාදී) සෘෂිත් විසින් පිළිවිදුතා ලද ආදීමාගීය සිද්ධි කරන්නේය (ආදීමාගීයට පාමිණෙන්නේ ය.)

10. (පශ්චිකසිණාදී අටහිස් අරමුණෙහි යොනිසොමනසකාරයෙහි) 282 යෙදීමෙන් ලොවුහුරු නුවණ ඒකාන්තයෙන් උපදී. ඒ භාවනාමත-සකාරයෙහි තොයෙදීමෙන් (ලොචීලොවුහුරු) ප්‍රඥවගේ විතානය වේ. වැඩ පිණිස ද අවැඩ පිණිස ද පවත්නාවූ යොගය ද අයොගය ද යන මේ දෙමත දහ, යම්සේ ප්‍රඥව වැඩේ නම්; එ සේ තමා (යොනිසොමනසකාරයෙහි) ජිව්වන්නේ ය.

11. චතං ඡීඤ්ථ මා රුක්ඛං චතභො ජායති හයං 283
ජෙත්වා චතඤ්ථ චතථඤ්ථ නිබ්බතා භොථ භීතඛවො.
12. යාමං චතථො ත ඡීජ්ජති අනුචින්නො'පි තුරස්ස තාරිසු 284
පටිබ්බුමින්නො'ව තාච සො චචෙජ්, බිරපකො'ව මාතරි.
13. උච්ඡිඤ්ඤ සිනෙහමෙතතො කුමුදං සාරදිකං'ව පාඤ්ඤා 285
සන්තරිමයාමෙව බුද්ධය නිබ්බාණං සුගතෙන දෙසිතං.
14. ඉධ වස්සං වසිස්සාමි ඉධ හෙමනන හිමතිසු 286
ඉති බාලො විචින්නෙති අනතරායං න බුද්ධානි.
15. තං පුත්තපසුසම්මතං බ්‍යාසත්තමකසං තරං 287
සුත්තං ගාමං මහොසො'ව චෙවු ආදාය ගච්ඡති.
16. ත සන්ති පුත්තා තාණාය ත පිතා තපි බ්බාවා 288
අත්තකෙතාධිපත්තස්ස තස්සි ඤාතිසු තාණතා.
17. එතමන්ථවසං ඤාතො පණ්ඩිතො සීලසංවුතො 289
නිබ්බාණතමනං මයං බ්වපමෙව විසොධයෙ.

මහනවගො චසතිමො.

21. පතිණ්ණකවගො.

1. මත්තාසුඛපරිච්චාගා පසො වෙ විපුලං සුඛං 290
චජෙ මත්තාසුඛං ධිරො සමපස්සං විපුලං සුඛං.
 2. පරදුක්ඛපදානෙන අත්තනො සුඛමිච්ඡති 291
චෙරසංසග්ගසංසට්ඨො චෙර සො ත පරිමුච්චති.
-
14. ඉත වම්. කර්මසාමි හෙමනනං සුමමමෙව ව 290
බාලො විචින්නෙතිති හානතරායං න පඤ්ඤා (අනිත්තවති 5. 38)
 15. තං පුත්තපසුසමමතං බ්‍යාසත්තමකසං තරමි 291
සුත්තං ව්‍යාසත්තං මාගමිච මානුරුද්දය ගච්ඡති (මනාතරක. 12. 175)
තං පුත්තපසුසමමතං බ්‍යාසත්තමකසං තරමි
සුත්තං ව්‍යාසත්තං මාගමිච මානුරුද්දය ගච්ඡති (උද්දාමති 1. 5. 39)
 1. මාත්‍රාසුඛ පරිත්තායාදාය පඤ්ඤා විපුලං සුඛමි 292
තාපජන්මාත්‍රාසුඛං ධිරො සංපඤ්ඤා විපුලං සුඛමි. (උද්දාමති-සුඛවති 5. 30)
 2. පර දුක්ඛපදානෙන යො අත්තනො සුඛමිච්ඡති 293
චෙර සමග්ග සංසට්ඨො චෙර සො ත පරිමුච්චති (ප්‍රා.ධ. C. 42)

11. මහණෙනි, කෙලෙස් වනය යිදිවු. වැලි දු රුක් නොසිදිවු. 283
කෙලෙස් වනයෙන් නිශ්චය උපදී. (භවොත්පත්තිය කරවන) මහ කෙලෙස්
වනය ද, (ප්‍රවාතනිවිපාකදායක) මද කෙලෙස් වනය ද රහත් මහ නැණ
සැතියන් සිදු වතරහිතයෝ වවු.

12. සත්‍රිත් කෙරෙහි පුරුෂයාගේ ස්වරූපමාත්‍ර වූ ද තාෂණාවෙන් 284
යම්තාක් කල් නොසිදී පවත්නේ ද, ඒ තාක් ම හෙතෙම මව කෙරෙහි
(ප්‍රේමයෙන් ඇලුණු) නිරි බොහ ලමා වස්සකු ලෙන් සත්‍රිත් කෙරෙහි
පිළිබඳ සිතාත්තේ ම වේ.

13. (වස් නිල් දෙමස වූ) සරත් කල්හි කුමුදු මලක් අතින් ගෙන 285
උදුරන්තක්නු මෙන්, තමාගේ තාෂණාව රහත්මහනැණින් මුලින් සිදුව.
නිවන් පමුණුවන අට්ඨාසි මහම වඩව (තාසතනි උපදව). නිවන සුගත්
මුදුන විසින් යම් හෙයකින් දෙසන ලද ද එහෙයින් එයට පමුණුවන
අට්ඨාසි මහම උපදව.

14. “වාසි සාර මහ (මේ මේ කටයුතු කෙරෙමින්) මෙහි ම වෙහෙත් 286
තෙම. හිමින් සාර මහ ද, හිමින් සාර මහ ද මෙහි ම වෙහෙත්තෙමි”යි මෙසේ
(දෙලෝ වැඩ නොදන්නා) අනුවණ තෙම නොයෙක් පරිදි සිතයි. අනුරෙහි
තමෙහි වන ජිවිතාත්තරය නොදනී.

15. දරුවන් ද ගවමහිසාදීන් ද කරණ කොට (මාදරාවෝ රු 287
ඇත්තෝ ය බලාත්තෝ ය, නැණැත්තෝ ය, හාම කටයුත්තෙහි දක්‍ෂයෝ
යා යි මෙසේ දරුවන් නිසා ද, මගේ ගොත් බලවත් ය යන ආදීන්
ගෝමහිසාදීන් නිසා ද) ඉතා මත් වූ, (නොලැබ දෑ පැනීම විසින් ද ලත්
දෑගෙහි හිඳුළු වීම විසින් ද පස්කම්හි) විශේෂයෙන් ලග්න වූ සිත් ඇති ඒ
පුරුෂයා නිදන ගමක් (නිදි ගත් ගම් වාසි සමූහයක්) මුහුදට ඇද ගෙන
යන මහ වතුරක් මෙන් මරණය තෙම (අපාය මුහුදට) හැර ගෙන යයි.

16. මරනු විසින් මඩනා ලද සත්තියාට ආරක්‍ෂා පිණිස දු පුත්තු 288
නොවන්නාහ. පියා ද ආරක්‍ෂා පිණිස නොවන්නේ ය. වැලි (සෙසු
මල් බෑ මුහුන ආදී) තැයෝ ද ආරක්‍ෂා පිණිස නොවන්නාහ.
තැයන් කෙරෙහි මනුට පිහිට වන බවෙන් තැත්තේ ය.

17. මෙකරුණ දහ, නුවණැත්තේ සිලයෙන් රක්‍ෂිත ගොපිත 289
වූයේ, නිවනට යන මහ වහා ම පිරිසිදු කරන්නේ ය.

විසි වන මාභිවෘදිය යි.

20. ප්‍රතිණීක වර්ගය.

1. ඉදින් ස්වරූපමාත්‍ර සුවයක් ගැරිමෙන් මහත් වූ සුවය (යම් 290
හෙයකින්) දක්නේ ද, එහෙයින් මහත් වූ නිවන් සුව දක්නා
(කාමැති වූ) නුවණැත්තේ ඒ මද වූ සුවය හරන්නේ ය.

2. (අනුත් තලා පෙළා ගැහි කොට ගෙන) පරහට දුක් දීමෙන් 291
යමෙක් තමාට සුව කාමැති වේ නම්, හෙතෙම (සිඤ්චානුට පෙරලා
පිණිම ය, ගාසුවනුට පෙරලා ගාසිමය යන ආදීන් උනුකට කරණ ලද)
වෛර සංසර්ගයෙන් මිශ්‍ර වූයේ වෛරයෙන් නොමිදෙන්නේ ය. (වෛර
විකසෙන් සතතයෙන් දුකට පැමිණෙන්නේ යි සේ යි).

3. යං හි කිච්චං තදපච්ඤං අකිච්චං පත කසිරති 292
උත්තලානං පමත්තානං තෙසං වඩ්ඪන්ති අසවා.
4. යෙසංඤ්ච සුසමාරඤ්ඤා නිච්චං කායගතා සති 293
අකිච්චං තෙ න සෙවන්ති කිච්චෙ සාතච්චකාරිණො
සත්තානං සම්පජානානං අත්ථං ගච්ඡන්ති අසවා.
5. මාතරං පිතරං හන්ති රුජානො ඤෙ ව ඛන්තියෙ 294
රඨං සාහුචරං හන්ති, අතීසො යාති බ්‍රාහ්මණො.
6. මාතරං පිතරං හන්ති රුජානො ඤෙ ව සොතතියෙ 295
වෙය්‍යග්‍යපඤ්චමං හන්ති, අතීසො යාති බ්‍රාහ්මණො.
7. සුප්පබ්බං පබ්බුක්ඛන්ති සද්‍ය ගොතමසාවකා 296
යෙසං දිවා ව රතෙතා ව නිච්චං බුද්ධගතා සති.
8. සුප්පබ්බං පබ්බුක්ඛන්ති සද්‍ය ගොතමසාවකා 297
යෙසං දිවා ව රතෙතා ව නිච්චං ධම්මගතා සති.
9. සුප්පබ්බං පබ්බුක්ඛන්ති සද්‍ය ගොතමසාවකා 298
යෙසං දිවා ව රතෙතා ව නිච්චං භක්‍ෂගතා සති.
10. සුප්පබ්බං පබ්බුක්ඛන්ති සද්‍ය ගොතමසාවකා 299
යෙසං දිවා ව රතෙතා ව නිච්චං කායගතා සති.
11. සුප්පබ්බං පබ්බුක්ඛන්ති සද්‍ය ගොතමසාවකා 300
යෙසං දිවා ව රතෙතා ව අභිසංය රතො මනො.

-
4. යෙමානතු සුසමාරඤ්ඤා නිත්‍යං කායගතා සමානී:
අකානං තෙ ඤා කුමිති කාතො සාතත්තකාරිණො:
සමානානාං සම්පජානානාමසතං ගච්ඡන්ති අංශුවා: (උද්කච්ඡි 4. 19, 20.)
5. සුප්පබ්බං පුරුකි ඉමි ගොතමසාවකා
යෙසං දිවා රති ව නිච්චං බුද්ධගතා සමිති (ප්‍රා. ධ. A ෪ 5)
8. සුප්පබ්බං.....නිච්චං ධම්මගතා සමිති (ප්‍රා. ධ. A. ෪ 5)
9. සුප්පබ්බං පුරුකි සද්‍ය ගොතමසාවකා
යෙසං දිවා ය රති ව නිච්චං භක්‍ෂගතා සමිති (ප්‍රා. ධ. A ෪. 6)
10. සුප්පබ්බං.....නිච්චං කායගතා සමිති (ප්‍රා. ධ. A. ෪ 7)
11. සුප්පබ්බං.....අභිසංය රතො මනො (ප්‍රා. ධ. A ෪ 8)

3. යම් මහණුන් විසින් කටයුතු නම් එය (ඒ පාමෝක් සිල් 292 රැකුම් බුතාංග පිරිමි ආදිය) හැර පියන ලද්දේ ද, මහණුන් විසින් නො කටයුතු (සිරුර හැර සිම් ආදි) අකාය්‍යය වනාහි කරණු ලැබේ ද, (සුවන ලද මාන තල ඇති, සමානිප්‍රවාහයෙන්) ප්‍රමාද වූ ඒ පුගලන්ගේ කාමාදි ආසුවයෝ වැඩෙන්නාහ.

4. යම් කෙනකුන් විසින් කාශියාසී භාවනාව සතතයෙන් 293 මොනොවට වඩන ලද ද, මහණුන් විසින් කටයුතු (සිල් පිරුම් දුග්ග වැඩුම් භාවනායෙහි ඇළුම් යන) කාසියෙහි සතතකාරී වූ ඔහු (ශරීර-මණ්ඩන පරිඡාාර මණ්ඩනාදි) අකාය්‍යය නො සෙවිනාහ. සිහි ඇති, (වතුසමපර්ණඤ්ඤ වසයෙන්) සමපර්ණකාරී වූ ඒ පුගලන්ගේ ආසුවයෝ පරික්‍ෂයයට (විතාශයට) යන්නාහ.

5. (තෘෂණා නැමැති) මව ද, (අසම්මාන නැමැති) පියා ද, (ශාඛන- 194 දූෂට් උචේදදූෂට් නැමැති) ඤාණිය රජුන් දෙදෙනා ද (රහත්මන නැණ නැමැති) කහින් වනසා, (තනුරුග නැමැති) අයකැමියා සහිත (ආදශායනන නැමැති) රට ද වනසා, බාහිතපාප බ්‍රාහ්මණ තෙම (රහත් තෙම) නිදුක් වැ (නිවන් පුර) යන්නේ ය.

6. (තෘෂණා නැමැති) මව ද (අසම්මාන නැමැති) පියා ද, 295 (ශාඛනොචේදදූෂට් නැමැති) බමුණු රජුන් දෙදෙනා ද (රහත්මන නුවණ නැමැති කහින්) තසා, (විවිකිච්ඡා නැමැති) ව්‍යාභ්‍රසංචාර මාගීය පස්වනු කොටැති නිවරණ ද තසා, (ඤ්ඤාසුව) බ්‍රාහ්මණ තෙමේ නිදුක් වූයේ නිවන්පුර යෙයි.

7. යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් නිතර බුදුගුණ ඇරැබූ 296 උපදනා සිහිය ඇත්තේ ද, ඒ ගෞතම ශ්‍රාවකයෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ. (බුදුගුණ සලකා ගෙන යෙහෙන් නිද, යෙහෙන් පුබුද්ධත්තාහ).

8. යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් නිතර (සප්පාපතික නව 297 ලෝකෝත්තර) බමිය අරබයා උපදනා සිහිය ඇද්ද, ඒ ගොසුම්සච්චෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ.

9. යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් සහගුණ ඇරැබූ උපන් 298 සිහිය ඇද්ද, ඒ ගොසුම්සච්චෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ.

10 යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් නිතර (ආනන්දාසාධාර 299 වශයෙන් හෝ නවසීවරිකා වශයෙන් හෝ වතුබාතුවවන්ත වශයෙන් හෝ අජ්ඣතතික නිලකසිණාදී වශයෙන් හෝ) කය ඇරැබූ උපදනා සිහිය ඇද්ද, ඒ ගොසුම් සච්චෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ.

11. යම් කෙනකුන්ගේ සිත දහවලුන් රැන් අහිංසාභාවනායෙහි 300 (කරුණා භාවනායෙහි) ඇලුනේ ද ඒ ගොසුම්සච්චෝ හැම කල්හි මනා පිබිදීමෙන් පුබුද්ධත්.

12. සුප්පබ්බං පබ්බකිනති සදා ගොතමසාවකා 301
යෙසං දිවං ව රතො, ව භාවනාය රතො මනො.
13. දුප්පබ්බඡං දුරභිරමං දුරුවාසා සරු දුඛා 302
දුක්ඛා'සමානසංවාසො දුක්ඛානුපතිනඤ්ඤා
තසමා න වඤ්ඤා සියා දුක්ඛානුපතිතො සියා.
14. සඤ්ඤා සිලෙහ සම්පන්නො යසොභොගසම්පට්ඨො 303
යං යං පදෙසං භරතී තත් තත්තෙව පුජිතො.
15. දුරෙ සන්නො පකාසනති භිමවන්නො'ව පබ්බතො 304
අසන්නත්තං න දික්ඛනති රතනං ඛින්නා යථා සරු.
16. එකාසනං එකසෙය්‍යං එකො වරමනඤ්ඤො 305
එකො දමයම්මතානං චතනො රමිතො සියා.

එකවිසතිමො පක්ඛණ්ණකවග්ගො.

22. නිරයවග්ගො.

1. අභුතවාදී තීරයං උප්පති යො වාපි කඤ්ඤා ත කඤ්ඤීති වාහ 306
උභො'පි තෙ පෙච්ච සමං භවනති නිභීතකම්මො මුහුජා පරත්තං.

2. සුප්පබ්බං.....භවකඉ රතො මනො (ප්‍රා. ධ. A 8)

4. සබ්බ භික්ඛා සබ්බතා යඤ භොග සම්පිඤ්ඤා
සෙසං ජයන්තව වසති ජතං ජතන්තව පුසිත, (ප්‍රා. ධ. C. 25)

12. යම් කෙනකුත්ගේ සිත දහවලුන් රැන් (මෙන්) බවුන්හි 301
ඇලුනේ ද, ඒ ගොසුම්සව්වෝ හැම කල්හි මනා ව පුබුද්ධ.

13. (භොගසම්පත්තුන් බක්ඛුජනයන් හැර දමා) මෙ සත්තා මහණ 302
වීම දුෂකාර ය. (උගහට ය.) පැවිදි වුවහු විසින් ද (පිඬු සිහා දිවි පැවැත්-
වීම ද සිල් රැක්මෙන් ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය පිරිමි ද වශයෙන්) සත්තෙහි
සිත ඇලැවීම දුෂකාර ය (උගහට ය). ගෘහයෝ හෙවත් ගෘහවාසයෝ
(ගිහිගෙහි වසන්නවුන් විසින් තමහට ඉසුරු ව සිටින්නවුන්ට කළ
මනා කායී ද පරිජනයාවන් මහණබමුණන්ටත් කටයුතු සංග්‍රහ ද ඇති
බැවින්) දුක් හ. (උගහටයහ.) අසමාන අදහස් ඇත්තවුන් හා එක්
වැ විසීම ද දුක් ය (උගහට ය). සසර නැමැති අදන් මහට පැමිණියේ
දුක විසින් ලුහුබඳනා ලදහ. එ බැවින් සසර අදන් මහට පැමිණියෙන්
නො වන්නේ ය, සසර දුක විසින් ලුහුබඳනා ලද්දෙක් ද නො වන්නේ ය.

14. (තොරුවන් ඇදැහීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තාවූ ද කම්පල 303
ඇදැහීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තාවූ ද) ලොවි ලොවුකුරු සැදැහැ ඇති, ගිහි
ශිලයෙන් යුත් (පිරිවර ද ධනධාන්‍ය ද සත් ආදී ධන ද යන) විවිධ
යසසින් හා භොගසම්පතින් යුක්ත වූ කුලපුත්‍ර තෙම යම් යම් පෙදෙසක්
හජනය කෙරේ ද (යම් යම් පෙදෙසකට එළඹේ ද) ඒ ඒ සියලු තන්හි දී
(දෙවිමිනිසුන් විසින්) මහත් ලාභසත්කාරයෙන් පුදනු ලද්දේ වන්නේ ය.

15. (උත්සන්න කුසල් මුල් ඇති, භාවිත භාවනා ඇති) සාමුහු 304
දුරු සිටියාහු ද, හිමවත්පව්ව මෙන් බුදුහුවණට ප්‍රකට වෙති.
මෙහි (මේ ලොව ම ගරු කොට සිතන) අඤ්ඤා පුද්ගලයෝ රැ විදුනා
ලද ජයක් මෙන් නො පැණෙත්.

16. (ගණසංඛණිකායෙන් ද කෙල්ල සංඛණිකායෙන් තොර වැ) 305
හුදෙකලා ඉඳීම සෙවිනේ ය. (මාහැඟියහන්හි නුමුදු සිහි එළවා මූලකම්-
සථානයෙන් යෙදී හෝනා) ඒකශය්‍යාව සෙවිනේ ය. (පිඬු සිහා ජවත්වන
බැවින්) අකුසිත වැ (සිවු ඉරියව්‍රිති ම) හුදෙකලා ව පවතිමින් හුදෙකලා
වැ තමා දමනය කරණ මහණ තෙම ගැඹුරු වෙනෙහි ම ඇලුනෙත්
වන්නේ ය. (හුදෙකලා වැ වැස මිස ආකිණිවිහාරී වැ තමා දමනය
කරන්නට නො පිළිවන් බැවිනි.)

එක්විසිවන ප්‍රතිශේක වර්ගය යි.

22. නිරයවර්ගය

1. (පරහට දෙස් නැගීම් වශයෙන්) බොරු කියන පුද්ගල තෙම 306
නිරයට යන්නේ ය. තව ද යමෙක් පව් කොට 'නො කෙළෙමි'යි
කියා නම්, හේ ද නිරයට යන්නේ ය. පහත් ක්‍රියා ඇති ඒ මිනිස්සු
දෙදෙන ම මෙසින් මියා ගොස් පරලොව දී (තරකොතපත්ති
හෙතෙසෙන්) ගති වශයෙන් සම වන්නාහ.

2. කාසාවකණ්ණං ඛිභවො පාපධම්මො අසඤ්ඤතා 307
පාපා පාපෙහි කම්මෙහි නිරයං නෙ උපපජ්ජරෙ.
3. සෙසෙසා අයොගුළො භුභෙභා භුභෙභා අග්ගිසිඬුපමො 308
යඤ්ඤෙ භුඤ්ඤස්ස දුස්සිලො රට්ඨපිණ්ඩං අසඤ්ඤතො.
4. වතතාරි යාතාති නරෙ පමෙභො 309
අපජ්ජති පරදරුපසෙවී
අපුඤ්ඤලාභං න නිකාමසෙය්‍යං.
නිඤං නභියං නිරයං වහුන්ථං.
5. අපුඤ්ඤලාභො ව ගතී ව පාපිකා 310
භිතස්ස භිතාය රති ව ථොතිකා
රුජා ව දණ්ඩං ගරුකං පණෙති
තස්මා නරෙ පරදරං න සෙවෙ.
6. කුසො යථා දුග්ගතිභො හත්ථමෙවානුකන්තති 311
සාමඤ්ඤං දුප්පරාමට්ඨං නිරයායුපකඛ්ඤති.
7. යං කිඤ්චි සිටිලං කම්මං සංකිලිට්ඨං ව යං වතං 312
සඛිකාස්සරං බ්‍රහ්මචරියං න නං හොති මහපථලං.
8. කසිරු වෙ කසිරුපේතං දලුගමේතං පරතකමෙ 313
සසීලො හි පරිබ්බාජො භියෙසා අතීරතෙ රජං.
9. අකතං දුක්ඛතං සෙසෙසා පච්ඡා වපති දුක්ඛතං 314
කතං ව සුක්ඛතං සෙසෙසා යං කම්මා නානුතපපති.

9. අතීත කුක්ඛත ඡෙත්‍ය - පථ තච්ඡි දුකීත.
කීත භු සුතීත ඡෙත්‍ය - යකීච්ඡ භනුතපති. (ප්‍රා. ඩ. C. 40)
අකාතං කුතාතාච්ඡිය - පඤ්චනපති දුක්ඛතාමී
ඡොචතෙ දුක්ඛතං කාමා - ඤොචතෙ දුර්භිං ගතා
කාතං භු සුතාතං ඡෙත්‍යො - යකාමා නානුතපපත.
තඤ්ඤෙ සුතාතං කාමා - තඤ්ඤෙ සුතාමී ගතා. (උද්ධවනී, 29, vv. 44)

2. කසාවතීන් වෙළුන ලද ග්‍රීවා ඇති (හෙවත් දසරාවෙහි ලු 307 කසා කඩ ඇති) ලාමක යව්‍යාවය ඇති (මහණ පිළිවෙතට නොයෙදුනු) කායවාක් සංයම රහිත පුද්ගලයෝ බොහෝ වූහ. ඒ පාප පුද්ගලයෝ (තමන්ගේ) පථි කම්මලින් (මරණින් මතු) නිරයට යන්නාහ.

3. සිල් නැති, කාය වාක් සංයම නැති පුද්ගල තෙම (රට- 308 වැස්සන්) සිද්ධායෙන් දුන් අහර ('මමත් මහණෙකිම' සි පිළින කොට) වළඳන්නේ ය යන යමක් ඇද්ද, එයට වඩා දිලියුණු ගිනිසුලක් බඳු වූ යටට වළඳන ලද්දේ උතුම්.

4. පරශ්‍රත් සෙව්නා සුළු, පමා වූ පුරුෂ තෙම පළමු වන 309 අකුසල ප්‍රතිලාභය ද, දෙවෙනි වූ නිකාමයයාව (කාමැති සේ වැදූ හිම) නො ලැබීම ද, (හෙවත් මද නිදි ඇති බව ද), තෙවෙනි වූ මෙ ලොව ලබන නිකුට ද, සතර වනු නිරයෙහි ඉපැදීම ද යන දුක් කරුණු සතරට පැමිණෙයි.

5. ඔහුට අකුසලප්‍රතිලාභය ද, එයින් වන (තරකොපපතනි- 310 සංඛ්‍යාත) ලාමක විපාක ගතිය ද වේ. බියපත්තූගේ බියපත් සත්‍රිය හා සංසඨයෙන් උපදනා කාමරතිය ද සාමාන්‍ය වේ. රජ ද ගරු වූ දඹුවම් පණවයි. එහෙයින් පුරුෂ තෙම පරශ්‍රවත් නො සෙවින්නේ ය.

6. කිසි කර තණයෙක් වරදවා ගන්නා ලද්දේ (නො පිටට 311 අදනා ලද්දේ) එය ගත් අත ම යම් සේ සිදි ද, එ පරිද්දෙන් ම මහණදම ද (බණ්ඩාසිලිතාදි වශයෙන්) වරදවා ගන්නා ලද්දේ, තරකයට ඔහු ඇද හෙලයි (නිරයෙහි උපදවයි).

7. (පසු බැස බැස) ලිහිල් කොට කරන ලද යම් කුසල කමයෙක් 312 ඇද්ද, (අගොවරයෙහි හැසිරීමෙන්) සකිලිටි වූ යම් චුතයෙක් (සිලයෙක්) වේ ද, (ලාභාපෙක්ෂායෙන් කළ) සකිලිටි වූ යම් (බුතාංග) චුතයෙක් ඇද්ද, (රැස් වන සමස්තය දැක මට දඹුවම් කරන්නට රැස් වූහ යි) සැකයෙන් යුතු ව හැසිරීමට කරුණු වූ (හෝ අනුත් විසින් සැක කටයුතු වූ පැවතුම් ඇති) යම් බමසරෙක් ඇද්ද, ඒ සියල්ල (ප්‍රතිසන්ධිප්‍රවාහන විපාක වශයෙන්) මහත්ඵල ඇත්තේ නො වේ.

8. (එහෙයින්) ඉදින් කුසලයක් කරන්නේ නම් එය කරන්නේ ම ය. 313 ඒ කුසලකමය ද තර කොට ම (අවසරිත සමාදාන ඇතිව ම) කරන්නේ ය. යම් හෙයකින් බණ්ඩාදිභාවයට පමුණුවන ලද ශ්‍රමණ-ධර්මය වඩා ලා ම (බොහෝ කොට ම) රහාදි රජස ඔහු සතන්ති වත් කරන්නේ ද, එහෙයින්.

9. දුෂ්කාතය (අකුසලය) නොකරණ ලද්දේ ම උතුම්. අකුසල 314 කමය තෙම පසු ව සිති කළ විටක් පාසා මෙ ලොව විපිළිසර තැවිල්ලෙන් ද පර ලො වැ අපායනාපයෙන් ද තවන්නේ ය. එ හෙයින් යමක් කොට පසු වැ නො තැවේ ද, එසේ වූ කුසල කමය තෙම කරණ ලද්දේ උතුම්.

10. නගරං සථා පච්චන්තං ගුහං සන්තරාමාතිරං 315
එවං ගොපෙථ අතථානං බණ්ණා වො මා උපච්චගා
බණ්ණානිභා හි සොවන්ති නිරයමහි සමපපිනා.
11. අලජ්ජිකායෙ ලජ්ජන්ති ලජ්ජිකායෙ න ලජ්ජරෙ 316
මච්ඡාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.
12. අභයෙ භයදසසිනො භයෙ වාභයදසසිනො 317
මච්ඡාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.
13. අවජ්ජේ වජ්ජමතිනො වජ්ජේ වාචජ්ජදසසිනො 318
මච්ඡාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.
14. වජ්ජං ව වජ්ජනො ඤාඤා අවජ්ජං ව අවජ්ජනො 319
සමමාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති සුග්ගතිං.

නිරයවග්ගො දවාපිසතිමො.

23. නාගවග්ගො

1. අභං නාගො'ව සබ්බාමෙ වාපාතො පතිතං සරං 320
අතිවාසාං තිතිකකිංසං දුසසිලො හි බහුජ්ජනො.
2. දන්තං නයන්ති සමිතිං දන්තං රුජා'තිරුගති 321
දන්තො යෙවෙඨා මනුස්සෙසු යො'තිවාසාං තිතිකකති.
3. වරමස්සතරා දන්තා අජානීයා ව සිකිචා 322
ඤාඤා ව මහානාගා අන්තදන්තො තතො වරං.
4. න හි එකෙහි යානෙහි ගච්ඡෙය්‍ය අගතං දිසං 323
සථාන්තතා සුදන්තන දන්තො දන්තත ගච්ඡති.

1. අභං නාග ඉව සංග්‍රාමෙ වාපතා පතිතං ඔරමි
අතිවාසාං තිතිකකිංසං දුසසිලො හි මහාජනා (උද්භාවක.)
අභො භාජනා ව සගම් චච්ඡි චච්ඡි ඔර
අතිච්ඡාති දුසසිලො හි බහො ජනො (ප්‍රා. ඩ. C. 31)

10. ප්‍රත්‍යක්ෂයෙහි (හෙවත් රට කෙළවර පිහිටි) (ආරප්‍රාසාර- 315
දිය තර කිරීමෙන්) ඇතුළත හා සහිත කොට, (දෙරට අටුළු පදනම්
අගල් ආදිය තර කිරීමෙන්) පිටත සහිත කොට (නොහොත්
ඇතුළතින් පිටතින්) සොරාත් නොවැද්ද හැකි සේ රක්ෂා ලද
නුවරෙක් යම් සේ ද, එ පරිද්දෙන් ම ආත්මය (හෙවත් සිත) රකිවු.
යම් හෙයකින් ස්වභාවයෙන් ඉක්මනින් නිරයෙහි පිහිටියෝ
(නිරයෙහි උපන්නෝ) ශෝක කෙරෙත් ද, එ හෙයින් (දුෂ්ට ස්වභාවයෙන්
මිදුනු) ස්වභාවයෙන් ජාත්‍යන්තරයෙන් නොප නගනින් ඉක්මවා.

11. ලජ්‍යා නො කටයුතු වන්නේ යම් කෙනෙක් ලජ්‍යා 316
කෙරෙත් ද, ලජ්‍යා කටයුතු වන්නේ ලජ්‍යා නො කෙරෙත් ද, (ලජ්‍යා නො
කළ මනා නැත ලජ්‍යා තීර්ථය, ලජ්‍යා කටයුතු නැත ලජ්‍යා නො කිරීම ය
යන මේ) තුළු වූ විපරිත වූ දූෂිත ගෙන වසන අභ්‍යන්තර සත්ත්වයෝ
(සතර) අපායට යන්නාහ.

12. බිය නො දක්න මනා වන්නේ බිය දක්නා සුළු වූ, බිය දක්න 317
මනා වන්නේ නොබිය දක්නා සුළු වූ, (මෙසේ) විපරිත දූෂිත ගෙන
වසන අභ්‍යන්තර සත්ත්වයෝ තරකාදී දුගතියට යන්නාහ.

13. නිරවද්‍ය ධර්මයන් පිළිබඳ වූ මෙය සාවද්‍ය යැ යි හටගත් බුද්ධි 318
ඇති, සාවද්‍ය ධර්මයෙහි නිරවද්‍ය යැ යි දක්නා සුළු වූ, මෙ බුද්ධි විපරිත
ලබ්ධිය පිළිගෙන හැසිරෙණ සත්ත්වයෝ දුගතියට පැමිණෙත්.

14. සාවද්‍ය ධර්මයන් සාවද්‍ය වශයෙන් ද නිරවද්‍ය ධර්මයන් නිරවද්‍ය 319
ධර්ම වශයෙන් ද තත් වූ පරිදි දැන අවිපරිත වූ ලබ්ධිය පිළිගෙන
හැසිරෙන සත්ත්වයෝ දුගතියට පැමිණෙත්.

දෙවිසිවන නිරයවග්ගය යි.

23. නාගවග්ගය.

1. යම් හෙයකින් ලෝකික මහ ජන තෙම ගිලිසාවරයෙන් 320
විනිවිදිකර ද එ හෙයින් දුන්නෙන් ගිලිහී තමන් වෙර හුණු ශරප්‍රහාර-
යන් ඉවසන ඇතකු මෙන් මේ (මෙරමාගේ) රළු බස් ඉවසමි.

2. බොහෝ දෙනා රැස් වන තැනකට දැමුනු සතකු පමුණුවත්, 321
රළු ද දැමුනු ඇතකු හෝ අසකු පිට නගී. යමෙක් රළු බස් ඉවසා ද
හෙ තෙම සිටු අරියමගින් දැනන වූයේ මිනිසුන් අතුරෙහි උතුම් වෙයි.

3. අශවතරයෝ ද දැමුනාහු මැ උතුම් වෙත්. ආජාතෙය තම 322
අශවයෝ ද දැමුනාහු උතුම් වෙත්. සෙසකව අශවයෝ ද දැමුනාහු
මැ උතුම් වෙත්. ඇත්තු ද දැමුනාහු මැ උතුම් වෙත්. ඔවුන් හැම දෙනාට
වඩා තමා දමනය කරණ ලද්දේ උතුම් වෙයි.

4. මහණ තෙම (සුචරිතයෙහි ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්) දැමුනු, (අපර 323
නාගයෙහි අර්ථන වැඩිමෙන්) මනා වූ දැමුනු සිතින් දැනන වූයේ,
සිතිනෙහිදු නොගිය විරු (දැනනගුම් වූ) නිවන දෙසට යමිසේ යේ ද,
එසේ මේ (ඇත් අස් ආදී) යානවලින් යැ හැකි නො වන්නේ ය.

5. ධනපාලකො නාම කුඤ්ඤරො කවුකප්පභෙදනො දුනතිවාරයො 324
බඳ්ධො කබලං න භුඤ්ඤති සුමරති නාගවනයා කුඤ්ඤරො.
6. මිද්ධි යද හොති මහග්ගසො ව නිද්දායිනා සමපරිවත්තසාසි 325
මහාවරාහො'ව නිවාපපුට්ඨො පුනපුනං ගබ්භවුපෙති මඤ්ඤ.
7. ඉදං පුරෙ විත්තමවාරි වාරිකං 326
යෙනිවජ්ඣං යජ්ඣකාමං යථාසුඛං
තදජ්ජහං නිග්ගහෙස්සාමි යොනිසො
හත්තිපමභින්නං විය අඛිකුසග්ගහො.
8. අප්පමාදරතා හොථ සම්මත්තමනුරක්ඛථ 327
දුග්ගා උඤ්චරථත්තාතං පඬෙක සතො'ව කුඤ්ඤරො.
9. සවෙ ලහෙථ නිපකං සහායං 328
සද්ධිං වරං සාධු විහාරි ධිරං
අභිභුය්‍ය සබ්බාති පරිසුඤ්ඤාති
වරෙය්‍ය තෙනත්තමනො සතීමො.
10. නො වෙ ලහෙථ නිපකං සහායං 329
සද්ධිං වරං සාධු විහාරි ධිරං
රාජා'ව රට්ඨං විජිතං පහාය
එකො වරෙ මාතඛිගරඤ්ඤා'ව නාගො.
11. එකස්ස වරිතං සෙයොතා 330
නත්ති බාලෙ සහායතා
එකො වරෙ න ව පාපානි කයිරා
අපෙපාසසුකො මාතඛිගරඤ්ඤා'ව නාගො.
12. අජ්ඣමති පානමති සුඛා සහායා 331
තුට්ඨි සුඛා යා ඉනරිතරෙත
පුඤ්ඤං සුඛං ජිවිතසංකප්පමති
සබ්බස්ස දුක්ඛස්ස සුඛං පහාණං.

8. අප්පමාදරතා හවිත සුඤ්ඤා හවිත සික්ඛාව:
සුසමාහිතසංකල්පා: සම්මත්තමනුරක්ඛත. (උද්දනවතී. අප්පමාද 5 36)
අප්පමාදරතා නොධි සධුමි සුප්පාචරිතෙ
දුෂ්ඨ උඤ්චරථ අත්මන පහ සත ව කුඤ්ඤරා. (ප්‍රා. ධ.)

9. ස වෙලලනෙත නිපකං සහායකං
සාසි වරං සාධු විහාරිධිරම්
අභිභුය්‍ය සම්මානං පරිසුඤ්ඤාති
වරෙතා තෙනත්තමනා: ප්‍රතිසමානා: (මූලසමාසම්මාද විනය. කො. ව.)

10. නො වෙලලනෙත නිපකං සහායකං
සාසිවරං සාධු විහාරිධිරම්
රාජෙව රාජ්‍යං විපුලං ප්‍රහාය
එකස්මිනෙත ව පාපානි කුසාසාන්. (මූලසමාසම්මාද විනය කො. ව.)

11. එකස්ස වරිතං ග්‍රොයො න තු බාලෙ සහායතා.
අලෙපාතසුක්ඛස්මිනෙදෙදො මාතංගරණ්‍යානවත් (මූලසමාසම්මාද විනය. කො. ව.)

5. ධනපාලක නම් (මාතෘපොෂක) ඇත්තේ නෙම දෙකන් සිලින් 324 වැනෙත නිවු වූ මද ඇත්තේ, කිසිවක් හු විසින් නොවැළැකිය හැකි වූයේ, (ඇත්තලට ගෙනවුත් විසිතුරු තිරයෙන්) පරික්ෂණ කරණ ලද්දේ, (රජහු එළවූ නොයෙක් රසවලෙන් සුන්) රාජ භෝජනය පවා (මාතෘ-විශෝගයෙන් දූෂිත බැවින්) නොකන්නේ ය. එ ඇත්තේ නෙම (මෙවසන) නාගවනය ම සිහි කරන්නේ ය.

6. පුරුෂ නෙම යම් කලෙක මිඬුබහුල (පිනම්බුයෙන් මඩනා 325 ලද්දේ) වේ ද, (පමණ නොදැන) බොහෝ කොට කන්නේ වේ ද, (කුඩු දඹුකඩ නිසුණු කැඳ ආදී) සුකරහනනයෙන් සුන්තා ලද (සුදුලු ශරීර ඇති) මහ ගම්හුරුකු මෙන් (හුන් සිටි නැත) නිදන්නේ ම පෙරළු පෙරළු හෝතේ වේ ද, තිලකුණු මෙනෙහි කැරැමක් නැති එ අඟන නෙම නැවත නැවත මවු කුසට එළාමෙන්නේ ය (ගභීවාසයෙන් නො මිදෙන්නේ ය).

7. මේ (අතවයන) සිහු පෙර කැමැති අයුරින් කැමැති අරමුණෙන් 326 සුව සේ බොහෝ කල් සැරිසර ඇවිද්දේ ය. එය අද මේ නුවණින් ගිලි හුනු මද ඇති ඇතකු නිගන්නා අකුසක් ගත් ඇතරුවක් හු සෙසින්, නිගන්නෙමි (වළකන්නෙමි).

8. නොපමාවවිනි ඇලුනෝ වවු. සිය සිහු (තානා අරමුණෙන් 327 වළකා) රකිවු. ගැඹුරු මෙනෙහි ගැලුනු ඇතු (වැයම් කොට එසින් නැති ගොඩා පිහිටියා) මෙන් හෙපි (යොතිසොමනසකාරයෙන් සුකන ව විසි කොට) තමන් කෙලෙස් දුදලෙන් ගොඩා තහවු.

9. ප්‍රඥව ඇති, තමා හා සමග වසන්නට නිසි, යහපත් වාස ඇති, 328 ධාතිසමපන්න, කලාණ මිත්‍රයකු ඉදින් ලද්දේ වී නම්, සියලු උපද්‍රව නාක් මැඩ, ඔහු හා සතුටු සිතැති වැ සිහි නුවණින් යෙදී වසන්නේ ය.

10. ප්‍රඥව ඇති, තමා හා සමග වසන්නට නිසි, යහපත් වාස ඇති, 329 ධාතිසමපන්න, කලාණ මිත්‍රයකු ඉදින් නො ලද්දේ වී නම්, දිනන ලද (අතට පත්) රට හැර පියා එකලා වැ වනයට වැද තවුත් පැවිද්ද ගත් මහාජනක රජු මෙන් ද, (ඇත්මුල හැර පියා) රක්ෂිත වනයෙහි (හුදෙ කලා වැ වසන) මාතෘග ඇතු මෙන් ද, ගණයා හැර එකලා වැ වසන්නේ ය.

11. එකලාහුගේ වාසය උතුම්. (දෙලෝ වැඩ නොදක්නා) 330 අනුවණයා කෙරෙහි (ශිල බුහාංග විදහිනා මාගීඵල ත්‍රිවිද්‍ය අභිඥ නිෂ්ඨා යන මේ) සහාය බව නැත. (ඔහු නිසා එය ලැබිය නො හැක්ක.) එ හෙයින් ගණයා හැර එකලා වැ වසන්නේ ය. මද වූ ද පව් නො ම කරන්නේ ය. ගණයා හැර වෙනෙහි වසන මාතෘග (පාරිලෙයක්ක) ඇතු මෙන් (ගණ පරිහරණයෙහි) නිරතයා වැ වසන්නේ ය.

• 12. කටයුත්තක් උපන් කල්හි (එය සපයන්නට සමත්) යහළුවෝ 331 සුවයහ. හිත වූ ද ප්‍රණීත වූ ද, මද වූ ද බොහෝ වූ ද, (තමා සතු පස-යෙකින් උපදනා) යම් සතුටෙක් ඇද්ද, එය සුව ය. මරණය ලං වූ කල්හි මහත් කොට කළ පිත සුව ය. සියලු සසර දුක දුර ලීම (හෙවත් රහත්බව) සුව ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

13. සුඛං මනෙතොයසනා ලොකෙ අපො පෙතොයසනා සුඛං 332
සුඛං සාමඤ්ඤනා ලොකෙ අපො භ්‍රමඤ්ඤනා සුඛං.
14. සුඛං යාව ජරං සීලං සුඛං සඤ්ඤා පතිට්ඨිතා 333
සුඛං පඤ්ඤාය පටිලාභො පාපානං අකරණං සුඛං.

නාගවග්ගො නෙව්සනිමො

24. තණ්හාවග්ගො

1. මනුජස්ස පමතතවාටිනො තණ්හා වසිස්සි මාළුවා විශ් 334
සො පලවති හුරුහුරං එලම්චස්ස'ව වතස්සිං වාතරො.
2. යං එසා සහති ජමම් තණ්හා ලොකෙ විසතතිකා 335
සොකා තස්ස පවසිස්සන්ති අභිවට්ඨං'ව බීරණං.
3. යො වෙ තං සහති ජමම් තණ්හා ලොකෙ දුරවච්ඡා 336
සොකා තමා පපතනති උදඛිඤ්ඤ'ව පොකනරං.
4. තං වො වදම් හද්දං වො යාවනෙතස්ස සමාගතා 337
තණ්හාය මූලං ඛණ්ට උසිරස්සො'ව බීරණං.
මා වො තලං' ව සොතො'ව මාරො හඤ්ඤී පුතප්පනං.
5. යථාපි මූලෙ අනුපද්ධෙව දලො 338
ඡින්නො'පි රාකෙඛා පුතරෙව රාහති
එවමපි තණ්හානුසයෙ අනුතතෙ
නිබ්බතනති දුක්ඛමිදං පුතප්පනං.
6. යස්ස ඡතතිංසති සොකා මනාපස්සවතා භූසා 339
වාහා වහනති දුද්ධං සංඝකප්පා රාගනිසසිතා.
7. සවන්ති සබ්බධි සොකා ලතා උබ්භිජ්ජති තිට්ඨති 340
තඤ්ඤා දිස්වා ලතං ජාතං මූලං පඤ්ඤාය ඡිද්ධං.

4. ත ප්‍ර වදම් හද්දං යාවනෙතස්ස සමාගතා
අප්‍රමද රත තොධ සමම් පුප්පවද්ධි. (ප්‍රා. ධ. A. 7. 7)

13. ලොවැ මවු කෙරෙහි මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය. නැවත 332
පියා කෙරෙහි මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය. ලොවැ මහණුන් කෙරෙහි
මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය. නැවත (බුදු පසේබුදු රහත් යන) ක්ෂීණ-
සුව බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය.

14. ගිලය (නරාණසනට ද වාදායනට ද එක සේ හොඳනා බැවින්) 333
ජරා වයස දක්වා සුව ය. (ලොවී ලොවුතුරු) සාදහාව නිසල වැ පිහිටියා
සුව ය. (ලොවී ලොවුතුරු) නුවණ ලැබීම සුව ය. පව් නොකිරීම සුව ය.

නෙවිසිවන නාගවගීය සි.

24. තෘෂණාවගීය.

1. පමා වූ වසන පුරාණයට තෘෂණාව (රුකට) මාලුවා වැලක් 334
මෙන් ඔහුගේ විනාශය පිණිස වෑබෙයි. ඒ තෘෂණාවගහ පුද්ගල
තෙම එතෙසෙහි පල කැමැති (වැ රුකින් රුකට පනන) වදුරකු
මෙන් ගවසෙත් නවසට දිවැ යන්නේ ය.

2. අරමුණෙනි ඇලෙන ලාමක වූ මේ තෘෂණාව යමකු මැඩා 335
පවතී ද, ඒ පුගුලාහට මනවැස්සෙන් තෙවුනු හොට තණ (වැඩෙත්තා) සේ
ශොකයෝ වඩනාහු ය.

3. ලාමක වූ ඉක්මිය තොහැකි වූ මේ තෘෂණාව යමෙක් වනාහි 336
මැඩ පවතී ද, ඔහු කෙරෙන් ශොකයෝ පොකුරාපතින් දියබිඳු සේ
ගිලිහෙන්නාහු ය. (පහ වන්නාහු ය).

4. යම් පමණ කෙනෙක් මෙහි රැස් වූහු ද, ඒ තොප හැම 337
දෙනාට වැඩෙත් වේ වා. ඒ කාරණයෙන් තොප හැම දෙනාහට මේ
අවවාදය කියමි. එ නම්: සුවදහොටමුලින් ප්‍රයෝජන ඇතිකිනු
මෙන් තෘෂණාවගේ මූල (හෙවත් අවිද්‍යාව) කණිටු. ගංතෙර හටගත්
රණහුණ හෝ බටහුණ පදුරක් කැණ ගෙන යන වතුරක් මෙන්
(කෙලස මාතෘ දිව්‍යපුත්‍ර යන ත්‍රිවිධ වූ) මාර තෙම නැවත නැවත
තොප නගමක් බිදී වා.

5. යම්සේ වෘක්ෂයක්හුගේ මූලය උපද්‍රවයකට තොපාමිණ 338
සිරිතියට පත් කලා ඒ වෘක්ෂය සිඳින ලද්දේ තමුදු යලිත් වැඩේ ද,
එසේ ම තෘෂණාවගේ අනුයය සිදු නොපියන ලද කල මේ දුඃඛජාතක
නැවත නැවතත් උපදී.

6. යම් කිසිවකුහට සතිස් වැදූරුම් තෘෂණාශ්‍රෝතසින් සමන්විත 339
වූ මතාප වූ රූපාදි අරමුණෙහි සුවණය වත්තාවූ තෘෂණා තොමෝ
බලවත් වැ උපදී ද, අඟ වූ ඒ පුද්ගලයා රාගය ඇසුරු කලාවූ විතකියෝ
බලවත් වූවාහු අපායට පමුණුවෙයි.

7. තෘෂණාප්‍රවාහයෝ හැම තත්හි පවත්නාහු වෙති. ලතා නම් 340
වූ තෘෂණා තොමෝ සදෙරෙහි ඉපද රූපාදි අරමුණෙහි පවතී. වනයෙහි
ජාත වූ ඒ තෘෂණාලතාව දක මාභීප්‍රඥාවෙන් මුලින් මැ සිදු ලවු.

8. සරිතානි සිනෙතිතානි ව සොමනස්සානි භවනානි ජනතුතො 341
තෙ සාතසිතා සුබෙසිතො තෙ වෙ ජාතිජරුපගා නරා.
 9. නසිණංස පුරකඛතා පජා පරිසප්පනානි සසො'ව බාධිතො 342
සංයෝජනභග්ගසත්තා දුක්ඛමුප්පෙතානි පුනප්පුනං විරාය.
 10. නසිණංස පුරකඛතා පජා පරිසප්පනානි සසො'ව බාධිතො 343
තසමා නසිණං විතොදයෙ භික්ඛු ආකඞ්ඛි විරාගමෙත්තතො.
 11. යො නිබ්බතථො† වතාසිමුහොතො වනමුහොතො වනමෙව ධාවති 344
තං පුග්ගලමෙව පස්සප මුහොතො බ්බුතමෙව ධාවති.
 12. න තං දද්දං බ්බුතමාහු ධීරා 345
යද්දසං දරුජං බ්බ්බජ්ඣවු
සාරතතරතතා මණිකුණ්ඩලෙසු
පුහොතසු දරෙසු ව යා අපෙබ්බා.
 13. එතං දද්දං බ්බුතමාහු ධීරා 346
මහාරිතං සිට්ඨං දුප්පමුඤ්චං
එතමි ඡෙත්වාන පරිබ්බජ්ජනා
අතපෙක්ඛිතො කාමසුඛං පගාය.
 14. යෙ රාගරතතාහුපහනානි සොනං 347
සයං කතං මකකට්ඨො'ව ජාලං
එතමි ඡෙත්වාන වජ්ජනා ධීරා
අතපෙක්ඛිතො සබ්බදුක්ඛං පගාය.
 15. මුඤ්ච පුරෙ මුඤ්ච පච්ඡතො මජ්ඣෙක මුඤ්ච භවස්ස පාරග 348
සබ්බස්ස විමුක්තමානස්ස න පුන ජාතිජරං උපෙතිසි.
 16. විතක්කපමචිතස්ස ජනතුතො තිබ්බරාගස්ස සුභානුපස්සිතො 349
භියොසා තණ්හා පව්ඨස්සි එස බො දද්දං කරොති බ්බුතං.
-
12. න තද්දද්දං බ්බුතමාහුරාඨා යද්දසං දරවං බ්බ්බජං ව.
සංරක්තචිත්තා මණිකුණ්ඩලෙසු පුගුහු දරෙසු ව යා අපෙක්ඛා;
 13. එතද්දද්දං බ්බුතමාහුරාඨා සමං තතා සුසරීරං දුඤ්චුමිමි
එතද්දි ඡේවාන පරිබ්බජ්ජනා අනාපරක්ඛණං කාමසුඛං පුගාය (උද්දාවච්ඡි කාමී v v 5, 6)
 12. න ත දුච්ඡි බ්බුත මිත ධීර ය අය දරව බ්බ්බජ ව
සරත මිත මණිකුණ්ඩලෙසු පුගුහු දරෙසු ය ය අපෙක්ඛ.
 13. එත දුච්ඡි බ්බුත මිත ධීර මහාරිත සිට්ඨ දුප්පමුඤ්ච
එත ධී ඡේවාන පරිබ්බජ්ජනා අනාපරක්ඛණං කාම සුඛ පුගාය. (ප්‍රා. ධ. G v 31, 32)
 14. යෙ රාගරත අනුපතති සොන
සද්දගත.....
එත ධී ඡේත්වාන පරිබ්බජ්ජනා
අනාපරක්ඛණං කාම සුඛ පුගාය (ප්‍රා. ධ. C v 33
† පුගුහුලමෙව සි. මු.
 15. මුච පුරතො මුච පච්ඡතො මෙධස මුච භවස්ස පාරගා
සමිමු විමුක්තමානස්ස න පුන ජාතිජරාමුපෙක්ඛාසි. (උද්දාවච්ඡි 29. 66)
දුඤ්ච පුරතු දුඤ්ච පජතු මෙඤ්ච දුඤ්ච භවස්ස පාරගා
සමිමු විමුක්තමානස්ස න පුන ජාතිජර දුච්චිතිසි (ප්‍රා. ධ. C v 32)

8. රූපාදි අරමුණෙහි විසිර ගියා වූ තෘණානෙකගෙන් ගැල්වුන 341
සොම්නස්ස තෘණාවශික සත්ත්වයාකට වෙති. ඒ පුද්ගලයෝ පස්කම්
සුව ඇසුරු කළාහු සැප සොයන සුල්ලෝ වෙති. එබඳු සත්ත්වයෝ
ජාතිජරාව්‍යාබිමරණයකට එකානනයෙන් පැමිණෙත් මෑ යැ.

9. තෘණාව විසින් පිරවරන ලද්ද වූ සත්ත්වයෝ බඳනා ලද සාවකු 342
මෙන් බිය වෙති. සංයෝජනසංඛ්‍යයෙන් බැඳුනාහු බොහෝ කල්
තාවන තාවතත් දුකට පැමිණෙති.

10. තෘණාව විසින් පිරවරණ ලද (හෙවත් වළඳනාලද) මේ සත්ත්ව 243
(වැද්ද විසින්) බඳනා ලද සාවකු මෙන් බිය පත් වන්නාහ. එහෙයින්
රුගභිගමනය (නිවන) කැමති වන භික්‍ෂු තෙම තෘණාව රහත්මග
තැණින් ප්‍රතිණ කරන්නේ ය.

11. යමෙක් තෘණා රහිත වූයේ, නපොවනයෙහි (දිව්‍යවිහාරයෙහි) 344
ඇලුනේ, තෘණාවනයෙන් (ගිහිබැම්මෙන්) මිදුනේ, නැවත ගිහිබැම්මට
ම දිවේ ද, එවු, ඒ පුද්ගලයා මෙසේ ව්‍යසනයට පැමිණියහු බලවු.

12. යකඩින් කරණ ලද්ද වූ ද දඩුයෙන් කරණ ලද්ද වූ ද 345
බුබුළු තැණින් කරණ ලද්ද වූ ද යම් බකුනයෙන් වේ ද, ඒ සියල්ල ම
(කඩු ආදියෙන් සිත්ද හැකි බැවින්) දැඩි බැඳුම් යැ යි පණතිතයෝ
නො කියති. මිණිකොඩොල්ලි ඉතා ඇලුනාවූ යම් කෙනෙක් වෙත්
නම් (ඔවුන්ගේ ඒ රුගය ද,) දුදරුවන් කෙරෙහිත් අඹුවන් කෙරෙහිත්
යම් අපේක්‍ෂාවෙන් (තෘණාවෙන්) වේ ද,

13. මේ කෙලෙස් බැම්ම ප්‍රාඥයෝ (අපායෙහි ඇද හෙලන හෙයින්) 346
යට බලා යන්නා වූ, (බැඳි තැන සිව් ආදිය නො සිදු ලේ නො සොල්ලා
බැඳි බව ද නො දන්වා හැම කමානන ද කරණුවට අවසර දෙන
හෙයින්) ලිහිල් වූ, උතා හැරපියන්නට දුෂකර වූ දැඩි බැම්ම යැ යි
කියත්. (නුවණැත්තෝ) මෙය පවා (නුවණ කහින්) සිදු, (වසතුකාම
කෙලෙසාමයෙහි) අපේක්‍ෂා නැත්තෝ කම්සුව හැර පැවිදි වන්නාහ.

14. රුගයෙන් රත් වූ (දොළයෙන් දව්‍යව වූ මොහයෙන් මුස වූ) 347
යම් සතෙක කෙනෙක් තමන් විසින් කරණ ලද දෑ අනුව පවත්නා
එහි ම වැද හෝනා මකුළුවා මෙන්, තමන් ම උපදවා ගත් තෘණාප්‍රොත-
සෙහි ම වැටී හෙත් ද, ප්‍රාඥයෝ වනාහි මෙය ද සිදු පියා විවිධ කාමයෙහි
නිරුලය ව සියලු දුක් දුරු ලා නිවන් පුරාන්නාහ.

15. අතීත පස්කඳ කෙරෙහි තෘණාව හරු. අනාගත පස්කඳ 348
කෙරෙහි තෘණාව ද හරු. වතීමාන පස්කඳ කෙරෙහි තෘණාව ද
හරු. මෙසේ තුන් භවයේ පර තෙරට ගිය හෝ හැම ප්‍රත්‍යයසමුත්ත-
බම් කෙරෙන් මිදුනු සිත් ඇත්තෙහි, නැවත ජාතියට ජරාවට නො පැමි-
ණෙන්නෙහි.

16. කාමවිතකීදි අකුසලවිතකීයෙන් මැඩුනු, දැඩි කාමරුග ඇති, 349
අරමුණු ශුභ වශයෙන් බලන සුළු වූ සත්ත්වයාකට බොහෝ කොට ම
තෘණාව වැඩේ. මේ පුද්ගල තෙම වනාහි තෘණාබකුතය තර
කරන්නේ ය.

17. විතකකුපසමෙ ච යො රතො අසුභං භාවයති සදා සතො 350
එස ඛො ව්‍යන්තිකාතිති එස ඡෙව්ඡති මාරබ්බිනං.
18. තිට්ඨං ගතො අසන්තාසී ඒතතණො අතභිගණො 351
අච්ඡිද්ධං භවසල්ලානි අන්තිමො'යං සමුස්සයො.
19. ඒතතණො අනාදතො නිරුහතිපදකොවිදො 352
අකකිරාතං සන්තිපාතං ජඤ්ඤා පුබ්බපරාති ච
ස වෙ අන්තිමසාරො මහාපඤ්ඤා මහාපුරිසො'ති වුච්ඡති.
20. සබ්බාභිගු සබ්බවිදු'හමසමි 353
සබ්බෙසු ධම්මෙසු අනුපලිභෙතා
සබ්බඤ්ඤා භණ්ඩකකියෙ විමුච්ඡෙතා
සයං අභිඤ්ඤාස කමුද්දිසෙය්‍යං.
21. සබ්බදුතං ධම්මදුතං ජිනාති 354
සබ්බං රසං ධම්මරසො ජිනාති
සබ්බං රතිං ධම්මරති ජිනාති
භණ්ඩකකියො සබ්බදුතං ජිනාති.
22. හන්තති භොගා දුමමධං තො වෙ පාරගවෙසිනො 355
භොගභණ්ඩාස දුමමධො හන්ති අඤ්ඤා'ව අත්තනා.
23. තිණදෙසාති බෙහතාති රාගදෙසා අයං පජා 356
තස්මා හි ඒතරාගෙසු දින්නං හොති මහපථං.
24. තිණදෙසාති බෙහතාති දෙසදෙසා අයං පජා 357
තස්මා හි ඒතදෙසෙසු දින්නං හොති මහපථං.

20. සමාහිතු සම්මිද්ධං' හමිඤ් සමිති ධම්මිති අනොපලිප්තා:
සම්මෙය්‍ය 'හං තාමිණංකම්මෙය්‍ය විමුච්ඡෙතා සමයං අනිශ්චය කාමුද්දිකෙය්‍යමි. (මහාවංශ. 325)

17. යමෙක් අකුසලවිතකීව්‍යපයමයා සි කියන ලද දශඅගුණා- 350
ලම්බනයෙහි උපන් ප්‍රථමධ්‍යානයෙහි ඇලුනේ වේ ද, හැම කල්හි ම
සිහි ඇතියේ ඒ අගුණධ්‍යානය වඩා ද, මෙ තෙම වනාහි නාෂණාව ස්‍යය
කරන්නේ ය. මෙ තෙම මාරබ්බිතය (හෙවත් ත්‍රේභූමිකවාතනය)
සිදා ලත්තේ ය.

18. යම් මහණෙක් නිෂ්චාවට (රහත්පලයට) පැමිණියේ වේ ද, 351
(රුහාදි සන්ත්‍රාස නැති හෙයින් ජීවිතාශා ප්‍රතිණ කළ හෙයින් සිංහා-
දීන් ගෙන් වන සන්ත්‍රාසයක් ද නැතියෙන්) තො නැති ගන්නා සුලු
වේ ද, පහ වූ නාෂණා ඇත්තේ වේ ද, එහෙයින් ම රුහාදි අඛණ
රහිත වේ ද (හෙවත් නිකෙලය වේ ද), භවගාමී සියලු කෙලෙසලයයන්
උදුරු හැරී පී ද, ඔහුගේ මේ අන්තිම ආකමභාවය යි.

19. යම් මහණෙක් රහත්වෙතින් පහ කළ භවනාෂණා ඇත්තේ ද, 352
සකකාදියෙහි ආතම ආවර්තය වයසෙන් ගැනුම් තැන්තේ ද, නිරුක්ති-
පදයන්හි (හෙවත් සිවු පිළිසැඟියාහි) දක්‍ෂ ද, අක්‍ෂරසමුදයයන් පුළු-
පරුක්‍ෂරයන් (යෙදෙන සැටි)ත් දන්නේ ද, කෙලවර අත්බවිහි සිටි
හෙ තෙම එකාන්තයෙන් මහාප්‍රාඥයා සි ද (සියලු කෙලෙසුන්ගෙන්
මිදුනු හෙයින්) මහාපුරුෂයා සි ද කියනු ලැබේ.

20. මම් සියලු (ත්‍රේභූමික) ධර්මයන් මාඩාලියෙහි වෙමි. සියලු 353
(වාචුර්භූමික) ධර්මයන් දන්නෙමි වෙමි. සියලු (ත්‍රේභූමික) ධර්මයන්හි
(නාෂණාදූෂිලේපයෙන්) අනුපලිභායෙහි. (තො ඇලිතිමි.) සියලු
(ත්‍රේභූමික) ධර්ම පහ කොට සිටියෙමි. නාෂණාස්‍යයෙහි (රහත්
පෙලෙහි) (අශෙක්‍ෂ විමුක්තියෙන්) මිදුනෙමි. ඒ මම් (වතුස්සානයන්)
තෙමේ ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට දැන අත් කවරක්නු නම් සිය ගුරුහු කොට
කියමි ද?

21. ධර්මදානය තෙම සියලු ආමස දානය පරදවයි (ධර්මදානය ම 354
උත්තම යි.) (බෝපැකි දහමි නව ලොවුතුරා දහමි නැමැති) ධර්ම රසය
(ලොවැ ඇති ලවණාදි) සියලු රස පරදවයි. (ධර්මරසය ම උතුමි.)
(දම් දෙසන්නහුට ද අසන්නහුට ද උපදානා ප්‍රීතිය වූ) ධර්මරතිය (දු පුත්
ආදීන් නිසා ඇති වන තාක්) සියලු රතිය (ප්‍රීතිය) පරදවයි (ධර්මරතිය ම
උතුමි.) නාෂණාස්‍යය (රහත්පලය) (සසරදුක් මැඩ ලැබු බැවින්)
සියලු දුක් පරදවයි.

22. (වය්‍යාදි උපභෝග වසනුහු ද දුසිදසාදි පරිභෝග වසනුහු ද 355
යන) සියලු භෝගයෝ අනුවණ්‍යා නසන්නාහ. නිවන් නැමැති පරතෙර
සොයන සුලු නුවණැත්තුවන් තො නසන්නාහ. අඥන පුද්ගල තෙමේ
භොගයන්හි උපන් නාෂණාවෙන් (පරි කොට) අනුත් නසන්නක්නු
මෙන් නමා නසන්නේ ය. (නමා අපායෙහි හෙලන්නේ ය).

23. කෙත්ත (මාරතු ඩුචුමැටි ආදි) නණ දෙස් ඇත්තාහු ය. එසේ ම 356
මේ සහෙවුප්‍රජාව ද රාගය දෙස් කොට ඇත්තේ ය. එ හෙයින් පහ වූ
රාගය ඇතියක් කෙරෙහි (රහතුන් කෙරෙහි) දුන් දන මහත් පල වේ.

24. කෙත්ත නණ දෙස් ඇත්තෝ ය. මේ සත් කාල ද දොම 357
සංකිශ්‍යාන දොමය ඇත්තාහ. එ හෙයින් පහ වූ දොමය ඇතියන් (කිණි-
සුවයන්) කෙරෙහි දුන් දන මහත් පල වේ.

25. තිණදෙසාති බෙත්තාති මොහදෙසා අයං පජා
තස්මා හි ඵ්ථමොහෙත්ත දින්නං හොති මහපථලං. 358

26. තිණදෙසාති බෙත්තාති ඉච්ඡාදෙසා අයං පජා
තස්මා හි විගතිචෙත්ත දින්නං හොති මහපථලං. 359

තණ්හාවග්ගො චතුර්විංශකො.

25. භික්ඛුවග්ගො.

1. චක්ඛුතා සංවරො සාධු සාධු සොතෙන සංවරො
සාණෙන සංවරො සාධු සාධු ජිව්හාය සංවරො. 360

2. කායෙන සංවරෙ සාධු සාධු වාචාය සංවරෙ
මහසා සංවරෙ සාධු සාධු සබ්බත්ථ සංවරො
සබ්බත්ථ සංවුතො භික්ඛු සබ්බදුක්ඛා පමුවෙති. 361

3. හත්ඨසඤ්ඤානො පාදසඤ්ඤානො 362
වාචාය සඤ්ඤානො සඤ්ඤාතුත්තමො
අජ්ඣන්තරතො සමාහිතො
ඵකො සනතුසිතො තමාහු භික්ඛුං.

4. යො මුඛසඤ්ඤානො භික්ඛු මනනභාණී අනුඤානො 363
අත්ථං ධම්මං ච දිපෙති මධුරං තස්ස භාසිතං.

5. ධම්මාරමො ධම්මරතො ධම්මං අනුච්චින්නයං 364
ධම්මං අනුසාරං භික්ඛු සද්ධම්මා ත පරිභායති.

6. සලාහං නාතිමඤ්ඤායා නාඤ්ඤාසං පිහයං වරෙ 365
අඤ්ඤාසං පිහයං භික්ඛු සමාධිං නාධිගච්ඡති.

7. අපප්පාහො'පි වෙ භික්ඛු සලාහං නාතිමඤ්ඤාති 366
තං වෙ දෙවො පසංසනති සුඤ්ඤාථිවං අතඤ්ඤං.

1. වක්ඛුතා සංවරො සාධු සාධු ප්‍රොප්තො සංවරො
සාණෙන සංවරො සාධු මහසා සාධු සංවරො
සම්මුඛ සංවරො හික්ඛු සම්මුඛාත් ප්‍රමුඛාත්. (මහාවස්තු 3. පි. 423)
2. කථන සඤ්ඤානො සාධු සාධු වාචාය සංවරො
මහසා සංවරො සාධු සාධු සබ්බත්ථ සංවරො
සබ්බත්ථ සංවුතො භික්ඛු සබ්බදුක්ඛා පමුවෙති. (ප්‍රා. ධ. B. 9)
3. හත්ඨසඤ්ඤානො පාදසඤ්ඤානො වාචාය සඤ්ඤානො
අජ්ඣන්තරතො සමාහිතො ඵකො සනතුසිතො තමාහු භික්ඛුං. (ප්‍රා. ධ. B. 10)
4. යො මුඛසඤ්ඤානො භික්ඛු මනනභාණී අනුඤානො
අත්ථං ධම්මං ච දිපෙති මධුරං තස්ස භාසිතං. (ප්‍රා. ධ. B. 11)
5. ධම්මාරමො ධම්මරතො ධම්මං අනුච්චින්නයං
ධම්මං අනුසාරං භික්ඛු සද්ධම්මා ත පරිභායති. (මහාවස්තු. 3. පි 421)
6. සලාහං නාතිමඤ්ඤායා නාඤ්ඤාසං පිහයං වරෙ
අඤ්ඤාසං පිහයං භික්ඛු සමාධිං නාධිගච්ඡති. (ප්‍රා. ධ. B. 20)

25. කේන්ද්‍රයේ (සාමාකාදී) තෘණයන් දෙස් කොට ඇත්තෝ 358 වෙත්. (ශ්‍රීපාල සමාධි නො වෙයි.) මේ සන්නිප්‍රජාව (තනනිප්‍රතිවිජා-දක) මොහය දෙස් කොට ඇත්තේ ය. එ හෙයින් මෝහය දුරු අශේෂවරයන්හට දෙන ලද්ද මහත්පල වෙයි.

26. කේන්ද්‍රයේ (සාමාකාදී) තෘණයන් දෙස් කොට ඇත්තෝ වෙත්. 359 (ශ්‍රීපාල සමාධි නො වෙයි.) මේ සන්නිප්‍රජාව ඉවත්ව දෙස් කොට ඇත්තේ ය. එහෙයින් තෘණාව දුරු අශේෂවරයන්හට දෙන ලද්ද මහත්පල වෙයි.

අවුච්ඡි වන තෘණාවගීය යි.

25. හික්ෂුවගීය.

1. ඇසින් (වක්ෂුර්ථාරයෙන්) සංවරය යහපති. කණින් (ශ්‍රෝත්‍ර- 360 ආරයෙන්) සංවරය යහපති. තැහැයෙන් (ක්‍රිකාආරයෙන්) සංවරය යහපති. දිවින් (ජ්ඣාආරයෙන්) සංවරය යහපති.

2. කයින් (කායආරයෙන්) සංවරය මැනවි. වචනින් (වාග්ආර- 361 යෙන්) සංවරය යහපති. සිතින් (මනෝආරයෙන්) සංවරය යහපති. වක්ෂුර්ද වූ සදේර රැකීම මැනවි. වක්ෂුර්ද සදේරෙහි ම සංවාත වූ හික්ෂු තෙම සියලු සසර දුකින් මිදෙයි.

3. (අමෙක්) අතින් සංයත ද, පයින් සංයත ද, වචනයෙන් සංයත ද, 362 කයින් සංයත ද, කවචයන් වැඩිමෙහි ඇලුනේ ද, සමාධියෙන් යුක්ත ද, එකලා ව හැසිරෙන්නේ ද, තුටු සිතාත්තේ ද, ඔහු හික්ෂු කොට තිබෙයි.

4. මුඛසංයත වූ යම් මහණෙක් නුවණින් යෙදී බණන සුලු ද, 363 සන්ත්‍රන් සිතාත්තේ ද, අභියත් පාළියත් සකසා දක්වා ද, ඔහුගේ වචනය මිහිරි වෙයි.

5. (ශ්‍රීපවිදගීතා) ධර්ම නිවාසස්ථාන කොට ඇති, ධර්මයෙහි ඇලුනු, 364 ධර්ම නැවත නැවත සිතන, ධර්ම නැවත නැවත සිති කරන හික්ෂු තෙම සද්ධර්මයෙන් නො පිරිහෙයි.

6. සවකීය ලාභයට (තමා ලත් දෑයට) අවමන් නො කරන්නේ ය. 365 මෙරමාගේ ප්‍රණීත වූ ලාභය පනමින් නො හැසිරෙන්නේ ය. අනුත්තේ ප්‍රත්‍යයලාභය කැමැති වන හික්ෂු තෙම සමාධියට නො පාමිණෙයි.

7. ප්‍රත්‍යයලාභී නො වූ ද මහණ තෙම ඉදින් (ගෙපිළිවෙළින් සිතා 366 ලත්) නමාගේ ලාභය හෙලා නො දක්වන්නේ ද, පිරිසිදු වූ ජීවිකා ඇති (ජ්විකාබල නිසා ජීවත් වන බැවින්) අකුසිත වූ ඒ මහණහට එකාන්තයෙන් දෙවියෝ ද සතුති කෙරෙත්.

8. සබ්බසො තාමරුපසමිං යස්ස නඤ්ච මමාසිනං 367
අසතා ව න සොවති ස වෙ භික්ඛු'ති වුච්චති.
9. චෙත්තාවිහාරී යො භික්ඛු පසන්තො බුද්ධාසාසනෙ 368
අධිගච්ඡෙත් පදං සන්තං සඤ්ඤාපසමං සුඛං.
10. සිඤ්ච භික්ඛු ඉමං තාවං සිත්තා නෙ ලහුමෙස්සති 369
ජේඛා රුගං ව දොසං ව තතො නිබ්බාණමෙතිසි.
11. පඤ්ච ජ්ඤෙ පඤ්ච ජ්ඤෙ පඤ්ච චුත්තරී භාවයෙ 370
පඤ්චසඤ්ඤාතිගො භික්ඛු ඔසතිණ්ණො'ති වුච්චති.
12. ක්කාය භික්ඛු මා ව පාමදො 371
මා තෙ කාමගුණේ හමස්සු වින්තං
මා ලොගගුලං ගිලී පමතො
මා කඤ්ඤි දුක්ඛමිදන්ති ධය්‍යමානො.
13. නඤ්ච ක්කාතං අපඤ්ඤායස්ස පඤ්ඤා නඤ්ච අක්කායනො 372
යමිති ක්කාතං ව පඤ්ඤා ව ස වෙ නිබ්බාණසන්තරිකෙ.
14. සුඤ්ඤාගාරං පටිට්ඨස්ස සන්තවිත්තස්ස භික්ඛුතො 373
අමානුසී රති ගොති සමමා ධම්මං චිපස්සනො.
15. යතො යතො සමමසති බක්ඛාතං උදයබ්බයං 374
ලහති පිතිපාමොජ්ජං අමතං තං විජ්ජතං.
16. තත්ත්වායමාදි භවති ඉධ පඤ්ඤායස්ස භික්ඛුතො 375
ඉද්ධියගුත්ති සන්තානුධි පාතිමොක්ඛො ව සංවරො.

-
8. සවසු තමරුපස යස කපි මමඉත
අසත ඉ ක ජශායති සො හු භික්ඛු තු වුච්චති (ප්‍රා. ධ. B. 39)
 9. චෙත්තිවිහාරී යො භික්ඛු: ප්‍රසන්තො බුද්ධාසනෙ
අධිගච්ඡති පදං ශාන්තං අශෙවනං ව ජමාවනම්. (මහාවංසතු 3. 421)
ජමතු චිහර සෙ භික්ඛු ප්‍රසනු බුධ ශස.....
පසිවිඤ්ඤ පද ශත සසරජවාශවු සුත. (ප්‍රා. ධ. B. 29)
 10. සිංච භික්ඛා ඉමාං තාවං සිත්තා නෙ ලහුමෙස්සති.
ජේඛා රුගං ව ජේඛං ව තතො නිබ්බාණමෙතිසි (මහාවංසතු 3. 421)
සිජ භික්ඛු ඉම නම සිත පි ලහු මෙසිති
ජේඛා රසා ජ් ජදශ තතො නිව්ඤ ජිසිති. (ප්‍රා. ධ. B. 35)
 11. පජ ජ්ඤ පජ ජති පජ උඤ්චි භවතු
පජ සගභිග භික්ඛු භික්ඛිසනා'ති වුච්චති. (ප්‍රා. ධ. B. 37)
 12. ජඉ භික්ඛු ම සි ප්‍රමදි ම නෙ කාමගුණ හමස්සු වින්තං
ම ජලාගගුධ ගිලි ප්‍රමත කාන දුබ්බිදති දඤ්ඤො (ප්‍රා. ධ. B. 34)
 13. නඤ්ච ක්කා අප්‍රඤ්ඤ ප්‍රඤ්ඤ නඤ්ච අක්කායන
යස ක්කා ව ප්‍රඤ්ඤ ය සො හො නිර්වාසස සති අ. (ප්‍රා. ධ. B. 16)
 14. සුඤ්ඤාගාර ප්‍රපිඨස ශතවිත්තස භික්ඛුතො
අමානුස රති ගොති සමම ධම්මී චිව්ශතු (ප්‍රා. ධ. B. 12)
 15. යතො යතො සමමති බක්ඛා උදයවිධ.
ලහති ප්‍රිති ප්‍රමොජ් අනුතු ත විජ්ජතු (ප්‍රා. ධ. B. 17)
 16. තත්ත්ව අද් භවති තධ ප්‍රඤ්ඤ භික්ඛුතො
ඉද්ධියගොති සතුච්ඡි ප්‍රතිමුඛමු... (ප්‍රා. ධ. B. 17)

8. යම්කුහට නාමරූප දෙකෙහි සඵ ප්‍රකාරයෙන් ම මමොයනයෙන් 367 (මම ය මගේ යැ යි ආකම ආකමය වශයෙන් ගැන්මෙන්) නැද්ද, ඒ නාමරූප නැසී යෑම හේතු කොට ගෙනත් යෝක නො කෙරේද, ඒ ක්ෂිණාසුව තෙම භින්නාභේදය බැවින් භික්ෂු යැ යි කියනු ලැබේ.

9. යම් මහණක් මෙමුත්තිකරණ ඇත්තේ ද, බුදුසස්තෙහි අවල 368 ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ ද, එ බදු මහණ තෙම සියලු සංඝකාරයන් සන්තිද්‍රවන අත්‍යන්ත සුඛය වූ ශාන්තපදය (නිවණ) ලබන්නේ ය.

10. මහණ, මේ (අත්බව නැමැති) නැව (එහි වූ මිථ්‍යාවිතකී 369 නැමැති ජලය ඉසීමෙන්) ඉස පිය. තා විසින් ඉස පියන ලද එය වහා ම (සසර සයුරු නො ඇළී) නිවන්පුරට යන්නේ ය. රුග බැම්ම ද දොම බැම්ම ද සිදු ඉක්බිත්තෙන් නිවණට පැමිණෙන්නෙහි ය.

11. (සකකායදිට්ඨි විචිකිච්ඡා සිලබ්බතපරමාස කාමරුග ව්‍යාපාද 370 යන) සංයෝජන පස (සෝවාන් ආදී යට තුන් මගින්) සිදින්නේ ය. (රූපරුග අරූපරුග මාන උද්ධව අවිජ්ජා යන) උද්ධමාගිය සංයෝජන පස රහත් මගින් සිදු දුරු ලන්නේ ය. (උද්ධමාගිය සංයෝජනයන් තසනු පිණිස) ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රිය පස අධික කොට වඩන්නේ ය. මෙසේ කොට (රුග දොම මොහ මාන දූෂි යන) සඬා පස ඉක්බිදු මහණ තෙම කාමොඝාදි සතර මහ වතුරෙන් එතෙර වූයේ යැ යි කියනු ලැබේ.

12. මහණ, ධ්‍යාන වඩව. තුන් සුසිරිතෙහි පමා නොවව. 371 තාගේ සිත පස්කම් කොටස්හි තහමක් බවව. පමා වූයේ (පස්කම්හි ගිජු වූයේ) නිරයෙහි ඉපිද ලොභොගුල නො ගිල. නිරා ගින්නෙහි දූවෙමින් මේ දුකැ යි තහමක් හඬ.

13. (ධ්‍යානොනපාදක වීර්‍යී සම්ප්‍රසුතන) ප්‍රඥව නැත්තනුට ධ්‍යාන- 372 යෙක් නැත. භාවනා නො කරන්නාට ප්‍රඥව නැත. යමක්නු කෙරෙහි ධ්‍යානයන් ප්‍රඥවත් ඇද්ද, හෙ තෙම එකාන්තයෙන් නිවනට සමීප ව සිටියේ ම වේ.

14. ශුන්‍යාගාරයකට (ජනවිචිකතස්ථානයකට) වත්, නිවුණු සිත් 373 ඇති, රූපාරූපධම් මොනවට අතිත්‍යාදී වශයෙන් වෙසෙසින් බලන මහණහට අමානුෂක වූ (අභිසමාපත්ති සංඛ්‍යාන වූ) දිව්‍ය රතිය වේ.

15. යම් යම් කලෙක රූපාදි සකකියන්ගේ උදය ව්‍යය දෙක 374 සමමග්ගය කෙරේ ද (නුවණින් සලකා ද), එකල්හි යම් ධම්මිප්‍රියක්, ධම්මාමොද්‍යක් ලබා ද, එය නුවණැත්තවුනට (අමා මහ නිවන් පමුණුවන හෙයින්) අමා තම් වේ.

16. මේ සස්තෙහි 'නුවණැති මහණහට ඒ සකකියන්ගේ උදය- 375 ව්‍යය දෙක සැලැකීමෙහි මෙ සිවු පිරිසිදු සිල් පූර්විකානග (පූර්ව කාරණ) වේ. හේ කවර හ? යන්: ඉන්ද්‍රිය සංවරයද, සිවු පසයෙහි (යථාලාභ යථා- බල යථාසාරූපය විසින් ත්‍රිවිධ වූ) සතුට ද, පාතිමොක්ඛයෙහි (ප්‍රධාන- ශිලයෙහි පරිපූරකාරී බව ද යන මෙය යි.

17. මිනෙත භජස්ස කල්‍යාණේ සුඛාථ්ථෙ අතඤ්ඤෙ
පටිසන්ධාරවුත්තායං ආචාරකුසලො සියා
තතො පාමොජ්ඣබ්‍රහ්මො දුක්ඛස්ස තතං කරිස්සයි. 376
18. වස්සිකා වීඨ පුප්ථානී මග්ගවානී පමුඤ්චති
එවං රාගං ව ද්‍යෙසං ව විපපමුඤ්චති භික්ඛවො. 377
19. සන්තකායො සන්තවාචො සන්තවා සුසමාහිතො
වන්තලොකාමිසො භික්ඛු උපසන්නො'ති චූළචිති. 378
20. අත්තනා චොදයත්තාතං පටිමාසේ'ත්තමත්තනා
සො අත්තගුත්තො සතිමා සුඛං භික්ඛු විහාතියි. 379
21. අත්තා හි අත්තතො තාථො අත්තා හි අත්තතො ගති
තයමො සඤ්ඤමයත්තාතං අස්සං හද්දං'ව වාණීජො. 380
22. පාමොජ්ඣබ්‍රහ්මො භික්ඛු පසන්නො බුද්ධසාසනෙ
අබ්බිභවෙත් පදං සන්තං සංඝාරාජසමං සුඛං. 381
23. යො හවෙ දහරො භික්ඛු සුඤ්ඤාති බුද්ධසාසනෙ
සො ඉමං ලොකං පහාසෙති අබ්බා චුත්තො'ව චඤ්ඤො. 382

භික්ඛුවග්ගො පඤ්චවිසතිමො.

26. බ්‍රාහ්මණ්වග්ගො.

1. ඡන්ද සොතං පරක්කමම කාමෙ පනුද බ්‍රාහ්මණ
සංඝාරාතං බ්‍යං ඤාතො අකතඤ්ඤා'හි බ්‍රාහ්මණ. 383
2. යද් දායෙසු ධම්මෙසු පාරගු හොති බ්‍රාහ්මණො
අථස්ස සබ්බෙ සංයොගා අත්ථං ගච්ඡන්ති ජාතතො. 384

17. මිත්‍ර හයෙඅ පඨිථව සුධර්ම අ...
පඨිසරවුති අස අප්පත්...
දතු අයරකුසලො සුඛ ගිඤ්චි ඵ්ඨමයි. (ප්‍රා. ධ. B. 18)

22. ප්‍රමොජ්ඣබ්‍රහ්ම සො භික්ඛු අනුචුසු පටිප්පිය
අබ්බිභ් පද ගත අසෙසො මොයක. (ප්‍රා. ධ. B. 51)
[අසෙසො = අසෙවනකා]
[මොයක = මොවකා]

1. ඡණ් ජක්ඛාතා පරාසාමෙ කාමාත් පුණ්ද බ්‍රාහ්මණ
කාප්‍රභාය මුනි! කාමාත් එකභවෙතිගච්ඡති. (උදකච්ඡ 10. 1)

17. පිරිසිදු ආර්ථ ඇති, අකුසිත වූ, කලණ මිතුරන් සෙවිනේ ය. 376
පිළිසඳර පැවැතුම් (ධර්මාමිත දෙකින් සංග්‍රහ කරණ බව) ඇත්තෙන්
වන්නේ ය. (ශිලිය ද වත්පිළිවෙන් කිරීම ද යන) ආචාරයෙහි දක්‍ෂ
වන්නේ ය. එයින් (එ පිළිසඳර පැවැතුම් ආචාරයෙහි දක්‍ෂ බව යන
දෙකින් උපන් ධර්මප්‍රාමෝදයෙන්) ප්‍රීතිබහුල වූ තෝ සසර දුක් කෙළවර
කරන්නෙහි.

18. පර වැ මැලැවීගියා වූ මල් වසසිකාලතාව (සමත් වැල්) (යම්සේ 377
තුටුවූයෙන් මුදු බිමැ හෙළා පියා ද), එ පරිද්දෙන් ම මහණෙහි, රහග ද
දෝෂය ද තොපගේ සන්නාතයෙන් මුදු හැර පියවු.

19. ශාන්ත වූ කායචාර ඇති, ශාන්ත වූ වාග්චාර ඇති, ශාන්ත වූ 378
මනෝචාර ඇති, තුන්දර මොනොවට පිහිටි, පහ කළ ලොකාමිභය
(හෙවත් පස්කම්ගුණ) ඇති මහණ තෙම උපශාන්තයැ යි කියනු ලැබේ.

20. සුභමත් තෙමේ තමාට වෛදනා කරව. තෝ ම තා පිරික්සා 379
කරව. මහණ, එසේ වූ තෝ තමා විසින් ම රක්තා ලද්දෙහි සමානිමත්
වූයෙහි (සිටු ඉරියව්වි ම) සුවයෙන් වසන්නෙහි.

21. යම් හෙයෙකින් තෙමේ තමාගේ පිහිට වේ ද, යම් හෙයෙකින් 380
තෙමේ ම තමාගේ පිළිසරණ වේ ද, එහෙයින් උතුම් අසකු (කවා
පොවා) රක්තා අත්වෙළෙඳක්නු මෙන්, (අකුසලින් සිතා වැද්දු නො දී)
තමා මොනොවට රක්තේ ය

22. පියෙවියෙන් ම බුදුරජුන් කෙරෙහි සතුව බහුල වූ, බුදුසත්තෙහි 381
පහන් වූ මහණ තෙම එ හෙයින් ම එකාන්ත සුඛ වූ ශාන්තපදයට
(නිවනට) පැමිණෙන්නේ ය.

23. ලදරු වූ යම් මහණෙක් බුද්ධානුසාසනයෙහි (හෙවත් කමට- 382
හත්හි) යෙදේ ද, හෙ තෙම වලාපටලින් මිදුනු පුත්සලුනු මෙන් මෙ ලොව
එකාන්තයෙන් නුවණ එළියෙන් බබළවන්නේ ය.

පස්විසි වන ගිණුමෙහි යි.

26. බ්‍රාහ්මණ වර්ගය.

1. බමුණ, විසි කොට තෘණා දිගපහර සිදු පිය. (එය පිණිස) 383
වසතුකාම කෙල්ලකාමයන් (සිතෙන්) පහ කරව. බමුණ, සංසාරයන්ගේ
විතාශය විවසුන් නුවණින් දෑත, අකාතඥ (නිවන් දන්නේ) වෙයි ය.

2. බමුණු තෙම (හෙවත් රහත් තෙම) යම් කලෙක ශමඵවිදගීතා 384
දහම් දෙකෙහි පර තෙරට ගියේ වේ ද, එ කලා වතුසාසනයන් මොනොවට
දන්නා ඒ සම්මාසුව බ්‍රාහ්මණයාගේ සියලු සංයෝගයෝ (කාමයෝගාදීනු)
ක්‍ෂයයට පැමිණෙන්නාහ.

3. යස්ස පාරං අපාරං වා පාරුපාරං න විජ්ජති
චිතඤ්ජං විසංයුතතං තමහං බුමි බ්‍රාහ්මණං. 385
4. ක්‍රියාසිං විරජමාසිතං කතකිම්බං අනාසවං
උත්තමත්ථං අනුපපත්තං තමහං බුමි බ්‍රාහ්මණං. 386
5. දිවා තපති ආදිවො රහතිං ආහාති වජ්ඣිමා
සන්නද්ධො බතති යො තපති ක්‍රියාසිං තපති බ්‍රාහ්මණො
අථ සබ්බමහොරහතිං බුද්ධො තපති භෙජ්ජා. 387
6. බාහිතපාපො'ති බ්‍රාහ්මණො සම්මට්ඨො සමණො'ති ථූලවති
පබ්බාජ්ජනනතො මලං තස්මා පබ්බාජ්ජනො'ති ථූලවති. 388
7. න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙය්‍ය තාස්ස මුඤ්ඤවථ බ්‍රාහ්මණො
ධි බ්‍රාහ්මණස්ස හතතාරං තතො ධි යස්ස මුඤ්ඤති. 389
8. න බ්‍රාහ්මණස්සෙතදකිඤ්චි සෙය්‍යො
යදා නිසෙධො මනසො පියෙහි
යතො යතො භිංසමතො නිවතතති
තතො තතො සම්මති මෙව දුක්ඛං. 390
9. යස්ස කායෙන වාචාය මනසා තප්ථි දුක්ඛභං
සංවුතං තිති ථාතෙති තමහං බුමි බ්‍රාහ්මණං. 391
10. යමො ධම්මං විජානෙය්‍ය සමමාසමුද්ධාදෙසිතං.
සකකම්බං තං තමස්සෙය්‍ය අහතිත්තතං'ව බ්‍රාහ්මණො. 392

-
4. ක්‍රියා පරිකාත බුද්ධ කිතකිම්බ අනාසව
බුද්ධ දශබ්‍රහ්මණි තමහං බුමි. (ප්‍රා. ධ. B. 5)
 5. දිව තපති අදිප්‍ර රහි අහස වජ්ඣම
සන්නද්ධ ඡත්ති තපති ක්‍රියා තපති බ්‍රාහ්මණො
අථ සර්ව අහොරහ බුද්ධ තපති භෙජ්ජා. (ප්‍රා. ධ.)

3. යම් ආශීශ්‍රාවකයක් හට එතෙර ද (හෙවත් ආධ්‍යාත්මික ශබ්දය- 385
තය ද) මෙ තෙර ද (හෙවත් බාහිර ශබ්දය තන ද) එ තෙර මෙ තෙර
දෙක ම ද තැත්තේ තම් (මම යා යි මගේ යා යි ගැත්තෙක් තැත්තේ
තම්) පහ වූ කෙලෙසටිමා ඇති, සියලු කෙලෙසුන් ගෙන් වෙන් වූ එ
රහත්තු බ්‍රාහ්මණ නැමැ යි මම් කියමි.

4. ධ්‍යාන කරණ (ශුචි විදහිතා වසිත), රහාදි රජස් තැති, හුදෙ- 386
කලා වැ හුත්, සිවු මහින් කළ සොළොස් වැදුරුම් කිය ඇති, අනාසුව වූ,
උත්තමාචාරය (රහත් පලයට) පැමිණි එ රහත්තු බ්‍රාහ්මණයකු කොට
මම් කියමි.

5. හිරු දහවල්හි දිලිසෙයි. සඳු රැසෙහි දිලිසෙයි. රජ තෙම 387
අබරණින් සැරැහී සිටුරහ සෙනහින් පිරිවැරැනේ ම දිලිසෙයි.
(හොබනේයි). බමුණු තෙම (හෙවත් රහත් තෙම) සමවතට සමවත්තේ
දිලිසෙයි (හොබනේයි). තාවැත සියලු දිව්‍ය රූ දෙක්හි සමයක්සව්‍රෙද්ධ තෙම
(වරණ ගුණ ඥාන පුණ්‍ය ධර්ම යා යි පස්වැදුරුම් වූ) තෙජසින් දිලිසෙයි.

6. යම් හෙයෙකින් සන්තානයෙන් බැහැර කරණ ලද පාප ධර්ම 388
ඇත්තේ හු යි බ්‍රාහ්මණ නැමැ යි කියනු ලැබේ ද, අකුසල් සන්තිද්‍රව්‍ය
වසන හෙයින් ශ්‍රමණ යා යි කියනු ලැබේ ද, එසේ ම යම් හෙයෙකින්
තමාගේ රහාදි මල (තදබහුප්‍රභාණාදියෙන්) පහ කෙරේ ද, එ හෙයින්
ප්‍රවුච්ඡයා යි කියනු ලැබේ.

7. බමුණු තෙමේ (රහත් තෙමේ) බමුණකුට (රහත් බමුණකුට හෝ 389
ජාති බමුණකුට) පහර තො දෙන්නේ ය. බමුණු තෙම (රහත් තෙම)
තමාට පහර දුන් පුද්ගලයාට කොප තො කරන්නේ ය. බමුණකුට
පහර දෙන්නකුට නිකු වේ වා. යමෙක් තමාට පහර දුන්නකුට කොප
කෙරේ නම් එ පහර දුන්නකුට වඩා ඔහුට නින්ද වේ වා.

8. (පහර දුන්නකුට පෙරලා පහර තොදීමය, පරොස් බසින් බිණු- 390
වහුව පෙරලා තොබිණීමය යන) මෙය රහත් බමුණුහට සංග්‍රාමාත්‍ර වූ ද
ශ්‍රෙයසෙක් තො වේ. යම් කලෙක්හි ක්‍රෝධී පුද්ගලයාගේ මතසට
ප්‍රිය වූ ක්‍රෝධවිවේකාත්පාදය කෙරෙන් යම් වැළැක්මෙක් වේ ද,
මේ ක්‍රෝධනිග්‍රහය ක්‍ෂණාසුව බ්‍රාහ්මණයාට සංග්‍රාමාත්‍ර වූ ශ්‍රෙයසෙක්
තො වේ (මහත් වූ ම ශ්‍රෙයසෙකි). යම් යම් කරුණෙකින් ක්‍රෝධ සිත
තවති ද, එ එ කරුණින් සසර දුක සන්තිදේ ම ය.

9. යම් පුගලකුගේ කයින් ද වචසින් ද මතසින් ද සිදු වන අකුසල 391
කම්මෙක් තැද්ද, මේ තුන් තැතින් (මේ තුන් දෙවරින් වදනා අකුසලුන්
ගේ වැළැක්ම පිණිස) වැසුනු දෙර ඇති එ ක්‍ෂණාසුවය බමුණකු කොට
මම් කියමි.

10. යමක් හු කෙරෙන් සමයක්සව්‍රෙද්ධයන් විසින් දෙසන ලද්ද වූ 392
පශ්චාත්ති ධර්මය යමෙක් දන්නේ වී නම්, එ ආවාසීයා අග්‍රහිතෝත්‍රයට
පූජා කරණ බමුණකු මෙන් සකසා තබන්නේ ය.

11. න ජට්ඨාති න ගොතෙතන න ජට්ඨා ගොති බ්‍රාහ්මණො 393
යමහි සච්චඤ්ච ධරෙට්ඨා ව සො සුචි සො'ව බ්‍රාහ්මණො.
12. කිං තෙ ජට්ඨාති දුමමෙධ කිං තෙ අජ්ඣසාපියා 394
අබ්බන්තරං තෙ ගහණං බාහිරං පරිච්ඡෙදි.
13. පංසුකුලධරං ජන්තුං කිසං ධමනිසස්සනං 395
එකං වනස්මිං ක්කායන්තං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
14. න වාහං බ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මි යොතිජං මහතිසම්මං 396
ගොවාදී නාම සො ගොති සචෙ ගොති සකිඤ්චනො
අකිඤ්චනං අනාදානං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
15. සබ්බසංයෝජනං ඡේක්ඛා යො වෙ න පරිනස්සති 397
සම්මානිගං විසංඤ්ඤාන්තං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
16. ඡේක්ඛා නද්ධං වරතනඤ්ච සන්දමං සහනුකකමං 398
උක්ඛන්තපලිසං බුද්ධං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
17. අකෙකාසං වධබ්බං ව අදුට්ඨායො තිතිත්තති 399
බන්ත්තලං බලාතීකං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
18. අකෙකාධකං වතචන්තං සීලවන්තං අනුස්සන්තං 400
දන්තං අනතිමසාරීරං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
19. වාරි පොකඛරපහො'ව ආරග්ගෙරිව සාසපො 401
යො න ලිප්පති කාමෙසු තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
20. යො දුක්ඛස්ස පජානාති ඉධෙව බ්‍යමන්තනො 402
පන්තභාරං විසංසුන්තං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.

11. බඳනා ලද ජරාවන් කරණ කොට ගෙණ බ්‍රාහ්මණ නම් 393 නො වෙයි. ගෝත්‍ර කරණ කොට ගෙණ ද බ්‍රාහ්මණ නම් නො වෙයි. ජාතිය කරණ කොට ගෙණ ද බ්‍රාහ්මණ නම් නො වෙයි. යම්කු කෙරෙහි සත්‍යඥතය ද, නවලොවුතුරු දහම් ද ඇත්තේ නම්, පිරිසිදු තැනැත්තේ හේ ම ය, බ්‍රාහ්මණ නමැත්තේත් හේ ම ය.

12. අභ්‍රාවණය, තනේ ජරායෙන් කවර වැඩෙක් ද? තනේ තෙල 394 අඳුන් දිව්සමින් කවර වැඩෙක් ද? තනේ ඇතුළත කෙලෙසුන්ගෙන් ගහණය. එතෙකුළු වුවත් (ඇතුළත නො ව) පිටත ම සිලුටු කරන්නෙහි ය.

13. පවුල් සිවුරු දරණ, කෘශ සිරුරු ඇති, තහර ඉල්පුහු කය 395 ඇති, ගැඹුරු වෙනෙහි හුදෙකලා වූ භාවනා කරන ඒ පුගුලුහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

14. මවගේ යොනි මගින් උපන්, බැම්ණියක කුසැ උපන්නාහට 396 එ පමණෙකින් බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් නො කියමි. ඉදින් යමෙක් කෙලෙසපරිබෝධ ඇත්තේ වී නම්, හේ (දුටු දුටුවන්ට 'හො හො'යි කියා ඇවිදුනා හෙයින්) හොවාදී නම් වෙයි (බ්‍රාහ්මණ නම් නො වෙයි). කෙලෙසපරිබෝධ නැති තෘණාදූෂි වශයෙන් කිසිත් නොගන්නා තැනැත්තහු බ්‍රාහ්මණ නමැ යි මම් කියමි.

15. සියලු සංයෝජන සිදූ සිටි හෙයින් යම් රහත් පුගුලෙක් 397 එකානතයෙන් (ජීවිතාශා තැනි හෙයින්) නො තැනි ගණී ද, රුගසඬාදි සත් සඬායන් ඉක්බිඳු, කෙලෙසුන්ගෙන් විසුකත ඒ රහත් පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

16. (ක්‍රොධ සංඛ්‍යාත) තද්ධිය තෙවන් දළ වර ද, තෘණා තැමැති 398 වරපට ද, අනුශානුක්‍රම සතිය වූ (ආශ්චර්යාත්මක) මහ දම ද, (ඒ ඒ මානියෙන්) සිදලා, උදුරු දුමු (අවිදුෂා තැමැති) අගුල ඇති සිටුසක් අවබෝධ කළ ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණ නමැ යි මම කියමි.

17. යම් පුද්ගලයෙක් තෙම ආක්‍රොශය ද (පාණිප්‍රහාරදි) වධය ද 399 (අනුබන්ධාදි) බන්ධනය ද යන හැම අපරාධ නොකිපි සිතැත්තෙක් ව ඉවසා ද, ස්නානඛලය බල කොට ඇති ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණ නමැ යි මම කියමි.

18. තොතිපෙන (ධුතාඛන) චිතයෙන් යුක්ත වූ ශීලයෙන් 400 පරිපූර්ණ වූ (තෘණා කෙතභයෙන්) තෙත් තොවූ දුමුතාවූ (භව කෙළවර සිටි හෙයින්) අනතිම ආතමභාවයෙන් යුත් ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණ-යෙකි යි මම කියමි.

19. යම් පුද්ගලයෙක් තෙම පිසුම්පතෙහි (තොරුදෙන) දිය බිඳ 401 මෙන් ද හිදි අග (පිහිටා තොසිටින) අබ ඇට මෙන් ද කාමයන්හි තො ඇල් ද, ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණයෙකි යි මම් කියමි.

20. යම් පුද්ගලයෙක් තෙම මේ ආතමභාවයෙහි ම තමා පිළිබඳ 402 (සංකූ) දුඛයාගේ විතාශය දනී ද, සංකූභාරය බහා තැවූ කෙලෙසුන් කෙරෙහි මිදුනු ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණයෙකි යි මම් කියමි.

21. ගමහිරපඤ්ඤාං මෙධාචිං මග්ගාමග්ගස්ස කොවිදං 403
උත්තමෙනං අනුප්පත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
22. අසංසට්ඨං ගහට්ඨති අනාගාරෙති බ්‍රහ්මයං 404
අතොක්කසාරිං අප්පට්ඨං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
23. නිබ්බාය දණ්ඩං භූතෙසු තසෙසු ථාවරෙසු ච 405
යො න හන්ති න සාතෙති තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
24. අවිරුඳ්ධං විරුඳ්ධෙසු අත්තදණ්ඩෙසු නිබ්බුතං 406
සාදුතෙසු අතාදුතං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
25. යස්ස රුහො ච දෙසො ච ලිංහො ලිහෙකා ච පාඨිනො 407
සාසපො රිච ආරග්ගා තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
26. අක්කකසං විඤ්ඤපතිං ගිරං සච්චං උදිරයෙ 408
යාය නාභිසපේ කඤ්චි තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
27. යො'ධ දීඝං ච රස්සං චා අණ්ණං දුලං සුභාසුභං 409
ලොකෙ අදින්නං නාදිසති තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
28. අසා යස්ස න විජ්ජන්ති අසමිං ලොකෙ පරවති ච 410
නිරුසයං විසංසුත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
29. යස්සාලයා න විජ්ජන්ති අඤ්ඤාය අකථංකපී 411
අමිතොගඛං අනුප්පත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
30. යො'ධ පුඤ්ඤඤච පාපඤ්ච උභො සඛගං උපච්චගා 412
අසොකං විරජං සුඳ්ධං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
31. චන්ද්‍රං ච විලිලං සුඳ්ධං වීර්‍යසන්නාමනාවිලං 413
නාදිභවපරිභ්‍යාසං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.

21. ගැඹුරු ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ විදහිනාඥනයෙන් මේධාවී වූ 403
(මේ දුගති මග යැ මේ සුගති මග යැ මේ නිවන් මග යැ යි මෙසේ)
මාමාමායීන්හි දක්ෂ වූ (අභිනවසංඛ්‍යාත) උත්තමාභීයට සමප්‍රාප්ත වූ
ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

22. ගිහියන් ද පාවිද්දන් ද යන දෙ පිරිස සමග සංසථී රහිත වූ 404
(තෘෂණාසංඛ්‍යාත) ගිහි ගැසිරීමෙන් බැහැර වූ අලොභය වූ මේඛද
අශෛෂ්‍ය පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

23. යම් පුද්ගලයෙක් (තෘෂණාසන්නාසයෙන්) බිය සහිත වූ ද 405
(තෘෂණාසන්නාස රහිත හෙයින්) බිය රහිත වූ ද සියලු ජනයන් විෂය-
යෙහි කායාදි දණ්ඩා බහා තබා තෙමේ (කිසිවකු තො තසා ද) කිසිවකු
මෙරමා ලවාත් තො තත්වා ද, එබඳු ක්ෂීණාසුවයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම්
කියමි.

24. විරුද්ධ ලෞකික මහජනයා අතුරෙහි අවිරුද්ධ වූ, (පරහිංසාව 406
සදහා) දඩුවම් ලෞකික මහජනයා අතුරෙහි නිවුනු සිතැති, පඤ්චසංක-
විෂයයෙහි මම්කිය සාලකු ලෞකික මහා ජනයා අතුරෙහි (පස් කද
පිළිබඳ ව මෙ ය මානේසි) ගැණීමක් නැති ඒ විතරුග පුද්ගලයා
බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

25. යම් කිසිවකු විසින් රාගය ද දෝෂය ද මානය ද (ගුණ 407
මැකීම් ලක්ෂණ වූ) මක්කිය ද, හිදි අග තොරදන අබාටක් මෙන් (ඒ ඒ
මහ නුවණින්) බැහැර ලත ලද්දේ ද එබඳු අශෛෂ්‍යයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි
මම් කියමි.

26. යම් වචනයෙකින් කිසිවකු කුප්වා ද, එබඳු, රථ තොවූ, 408
දෙලෝ වැඩ හඟවන්නාවූ සබවස යමෙක් පවසන්නේ ද, එසේ වූ
ක්ෂීණාසුව පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

27. යම් පුද්ගලයෙක් මෙ ලොවෙහි දිගු වූ හෝ ලුහුඬු වූ හෝ 409
අණුවූ හෝ සජීල වූ හෝ යහපත් වූ හෝ අගහපත් වූ හෝ (ගිම්හන්
විසින්) තොදෙන ද (මෙරමා සතු) දෑයක් සොර සිහින් පැහැර තො
ගණී ද ඔහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

28. යම් පුද්ගලයකුට මෙ ලොව පරලොව පිළිබඳ (රූපාදි අර- 410
වුණු උදෙසා පවත්නා) තෘෂණාවෙන් හොමැත්තේ ද, තෘෂණා නැති,
කෙලෙසුන් කෙරෙන් සිත බැහැර ගිය ඔහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

29. යම්කුට තෘෂණාව නැත් ද, (බුද්ධාදි අභවත්තන් යථාගුත 411
වශයෙන්) දත (එය පිළිබඳ වැ) විවිකිව්‍යාව පහ ව ගියේ ද, නිජාණයට
ඇතුළත් ව එම ක්ෂේමභූමියට පැමිණියා වූ විතරුග පුද්ගලයා
බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

30. මෙ ලොවෙහි දී යම් පුද්ගලයෙක් කුශලාකුශල උභය පක්ෂයම 412
(රහත් මහ නැණින්) ප්‍රණීණ කෙළේ ද, රහාදි සබ්බයන් බැහැර කෙළේ ද
යොකයන් ඉක්ම වූ, රහාදි රජස් දුරු වූ (උපකෙලයාපගමනයෙන්) පිරි-
සුදු වූ ඒ අශෛෂ්‍යයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

31. පුණී වන්ද්‍යයා මෙන් නිමිල වූ, පිරිසිදු වූ, වෙහෙසින් පහන් වූ, 413
කිරිකුලවූ, ගවත්‍රය පිළිබඳ තෘෂණාව ක්ෂය කලා වූ ඒ ක්ෂීණාසුවයා
බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

32. යො ඉමං පළිපථං දුග්ගං සංසාරං මොහමච්චගා
තිණ්ණො පාරගතො ක්‍රියාසී අතෙජො අකථංකපී
අනුපාදය නිබ්බූතො තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 414
33. යො'ධි කාමෙ පභාභාන අනාගාරො පරිබ්බජෙ
කාමහවපරිකම්භං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 415
34. යො'ධි තණ්හං පභාභාන අනාගාරො පරිබ්බජෙ
තණ්හාහවපරිකම්භං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 416
35. හිත්වා මානුසකං යොගං දිබ්බං යොගං උපච්චගා
සබ්බයොගවිසංයුතතං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 417
36. හිත්වා රතීං ච අරතීං ච සිතිභූතං නිරූපයිං
සබ්බලොකාභිභූං චීරං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 418
37. චුතීං යො'වෙදි සත්තානං උපපත්තීං ච සබ්බසො
අසත්තං සුගතං බුද්ධං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 419
38. යස්ස ගතීං ත ජානනි දෙවා ගක්ඛබ්බමානුසා
බ්බොසවං අරහත්තං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 420
39. යස්ස පුරෙ ච පච්ඡා ච මජ්ඣෙ ච තප්පි කිංකරිතං
අකිංකරිතං අනාදතං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 421
40. උසහං පචරං චීරං මහෙසිං විජ්ජාමිතං
අතෙජං න්‍යාතකං බුද්ධං තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං. 422

32. යම් හික්කුවෙක් මේ (රුහාදි) පළිපථය (මෙහි සහිත මගත් 414 කෙල්ලදුග්ගියත් මේ සංසාර වෘත්තයත් මොහයත්) ඉක්මැවී ද, (කාමොසාදි) සැබ වහරින් එතෙර වූයේ ද, (පාරසඬ්ඛ්‍යාත) නිව්‍යාණයට පැමිණියේ ද, ධ්‍යාන වඩන්නේ ද, (ඵජාසඬ්ඛ්‍යාත) තෘෂණාව රහිත වූයේ ද, බුද්ධාදි අෂට වස්තුන් පිළිබඳ සැක තැත්තේ ද, කාමොපාදනාදීන් (උපාද්‍යවශයෙන්) දැකී යේ නොහෙත කෙලෙසවරනිව්‍යාණයෙන් නිවුනේ ද, ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

33. මේ ලෝකයෙහි යම් පුද්ගලයෙක් නොම කාමයන් දුරුලා ගෘහ- 415 වාසය හැර පියා පැවිදි වේ ද, කාමතෘෂණා හවතෘෂණා ඤීණ කළා වූ ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

34. මෙ ලොව යම් පුද්ගලයෙක් තෘෂණාව දුරු කොට ගෘහවාසය 416 බැහැර ලා තික්මේ ද, කාමතෘෂණා හවතෘෂණාවන් ඤීණ කළා වූ ඒ ඤීණාසුචයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

35. මේ සත් ලොවැ මානුෂික ආයුෂ හා පඤ්චකාම ගුණය හැර පියා 417 දිව්‍ය ආයුෂ හා පඤ්චකාම ගුණ ද යමෙක් ඉක්මැ යේ ද, (කාමාදි) යොග- යන්ගෙන් වෙසෙසින් වෙන් වූ ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

36. පස්කම්ගුණෙහි ඇලීම ද, අරණ්‍යවාසයෙහි උකටලි බව ද 418 දුරුලා, නිව් ගිය සිතැති, උපධිරහිත වූ (සීලාදිගුණවලින් සියලු ලෝකය මැඩලූ, ප්‍රධානවීර්‍යී ඇති ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

37. යම් ශ්‍රමණයෙක් සත්ත්වයන්ගේ ව්‍යුහි (ආසන්න) ය ද ප්‍රතිසංඝී 419 (ආසන්න) ය ද සමීප්‍රකාරයෙන් ප්‍රකට කොට දන්නේ ද, (තෘෂණා වශයෙන්) අලගන වූ මනා ගති ඇති සිවුසස් පසක් කළ ඒ උත්තමයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

38. යම් ඤීණාසුචොත්තමයකු ගේ පහළ වීම නොහොත් (නිෂ්චාට) 420 (ශක්‍රව්‍රතාදි) දෙවියෝ ද, ගනිව්‍යෝ ද, මනුෂ්‍යයෝ ද (කිසි ලෙසෙකින්) කො දකිත් ද, වතුරසුචයන් ඤීණ කළා වූ, කෙලෙසුන් කෙරෙන් සමී- ප්‍රකාරයෙන් දුරු වූ ඔහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

39. යම් පුද්ගලයකු විෂයයෙහි අතීත සකකියන් පිළිබඳ වූ ද 421 අතාගත සකකියන් පිළිබඳ වූ ද, වච්ඡාත සකකියන් පිළිබඳ වූ ද, (තෘෂණාග්‍රහණ සඬ්ඛ්‍යාත) පළිබොධයෙන් තැදී ද, රාගාදි කිඤ්චත රහිත වූ තෘෂණා දෘෂ්ටි මාත ග්‍රහණයක් තැති ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයා යි මම් කියමි.

40. (හය සත්ත්‍යාස රහිත බැවින්) වෘෂභාජානීයයකු බඳු වූ 422 (උත්තමාර්ථයෙන්) ප්‍රචර වූ (වීර්‍යීසම්පන්න බැවින්) වීර වූ (මහත් වූ සීලාදි ධර්මසකකියන් එෂණය කළ බැවින්) මහර්ෂි වූ (සකකිකෙලෙස- මාතස්‍ය) මාරගන් දිනු තෘෂණාවන්ගෙන් විප්‍රකත වූ (මාහීග්‍යත සලිලයෙන්) කෙලෙස්මල යෝද දූවූ, සිවු සස් පසක් කළ ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

41. පුබ්බෙතිවාසං යො'වෙදී සග්ගාපායං ව පසස්සි
අපො ජාතිකබ්බසං පතොතො අභිඤ්ඤාවොසිතො මුති
සබ්බවොසිතවොසානං තමහං බුමි බ්‍රාහ්මණං.

423

බ්‍රාහ්මණවග්ගො ජබ්බිසතිමො.

චගගුද්දනං

1. සමකස්සමාදෙ විතතං පුප්ථං බාලෙන පණ්ණිතො
අරහතො සහස්සෙන පාපදණ්ඩන නෙ දස.
2. ජරු අතතා ව ලොකො ව බුද්ධො සුබ්බිසෙත ව
කොධො මලං ව ධම්මට්ඨො මග්ගවග්ගෙන විසති
3. පක්ඛණ්ණං නිරයො නාගො තණ්හා භික්ඛු ව බ්‍රාහ්මණො
එතෙ ජබ්බිසති වග්ගා දෙසිතාදිව්වඛ්ඤානා.

ගාමුද්දනං

1. සමකෙ විසති ගාමා අස්සමාදමි ආදස
එකාදස විතතවග්ගෙ පුප්ථවග්ගමි සොලස
2. බාලෙ ව සොලස ගාමා පණ්ණිතමි චතුද්දස
අරහතො දස ගාමා සහස්සෙ හොනති සොලස.
3. තෙරස පාපවග්ගමි දණ්ඩමි දස සතත ව
එකාදස ජරුවග්ගෙ අතතවග්ගෙ භවෙ දස.
4. ආදස ලොකවග්ගමි බුද්ධො වට්ඨාරස භවෙ
සුබ්බෙ ව පියවග්ගෙ ව ගාමායො හොනති ආදස.
5. වුද්දස කොධවග්ගමි මලවග්ගෙකච්ඡති
සතතරස ව ධම්මට්ඨො මග්ගවග්ගෙ තපෙව ව.
6. පක්ඛණ්ණං සොලස ගාමා නිරයෙ නාගෙ චතුද්දස
ජබ්බිසති තණ්හාවග්ගමි තෙවිස භික්ඛුවග්ගිකා.
7. වතනාට්ඨිසෙකගාමායො බ්‍රාහ්මණෙ වග්ගමුතතමෙ
ගාමා සතාති වතනාරි තෙවිස ව පුතාපරෙ
ධම්මපදෙ තිපානමි දෙසිතාදිව්වඛ්ඤානා'ති.

ධම්මපදපාළි නිවසිතා.

41. යමෙක් පෙර වුසු කදපිළිවෙළ (ප්‍රකට කොට) දැනී ද, සාවතිය ද 123 තීරය ද දිවැසින් දැකී ද, යළි (ජාතික්‍ෂය සම්බන්ධ) අතීතචරිතප්‍රාණ වූයේ ද, විශිෂ්ටභූතයෙන් දැන නිෂ්ඨාප්‍රාණ ද, සියලු කෙලෙසුන්ගේ අවසානය වූ අතීතචරිතභූත තාමැති බ්‍රහ්මවතීය වාසා නිම කළ ඒ ක්‍ෂණානුක්‍රමානුකූලයා බ්‍රහ්මණ යා සි මේ කියමි.

සවිසි වන බ්‍රහ්මණ වතීය සි.

වතීයන්ගේ උද්දානය

1. යමකවතීය, අප්‍රමාදවතීය, විතතවතීය, පුෂ්පවතීය, බාලවතීය, පණ්ඩිතවතීය, අතීතවතීය, සහසුරවතීය, පාපවතීය, දණ්ඩවතීය යන ඒ දස වතී ද,
2. ජරාවතීය ද ආත්මවතීය ද ලෝකවතීය ද බුද්ධවතීය ද සුඛවතී-
ප්‍රියවතී ද ක්‍රෝධවතීය ද මලවතීය ද ධර්මසංවතීය මාගීවතීය හා (මේ) විසි වතී ද,
3. ප්‍රකීර්ණකවතීය ද තීරයවතීය ද නාගවතීය ද නාෂණවතීය ද බ්‍රහ්මණවතීය ද සි මේ සවිසි වතීයෝ සුඛිබ්බු වූ බුදුරජුන් විසින් දෙසන ලදහ.

ගාථාවන්ගේ උද්දානය

1. යමකවතීයේ ගාථා විස්සෙක. අප්‍රමාදවතීයෙහි දෙළොසෙක. විතත-
වතීයෙහි එකොළොසෙක. පුෂ්පවතීයෙහි සොළොසෙක.
2. බාලවතීයෙහි ද ගාථා සොළොසෙක. පණ්ඩිතවතීයෙහි තුද්දසෙක.
අතීතවතීයෙහි ගාථා දසයෙක. සහසුරවතීයෙහි සොළොසෙක් වේ.
3. පාපවතීයෙහි ගාථා තෙළෙසෙකි. දණ්ඩවතීයෙහි සතොළොසෙක් ද
ජරාවතීයෙහි එකොළොසෙක් ද ආත්මවතීයෙහි දසදෙනෙක් ද වෙති.
4. ලෝකවතීයෙහි දෙළොසෙකි. බුද්ධවතීයෙහි අටොළොසෙක් ද
වේ. සුඛවතීයෙහි දෙළොසෙක් ද ප්‍රියවතීයෙහි දෙළොසෙක් ද ගාථාවෝ
වෙති.
5. ක්‍රෝධවතීයෙහි තුද්දසෙක් ද මලවතීයෙහි එක්විස්සෙක් ද ධර්මසං-
වතීයෙහි සතොළොසෙක් ද, එසේ ම මාගීවතීයෙහිත් සතොළොසෙක් ද
ගාථාවෝ වෙති
6. ප්‍රකීර්ණකවතීයෙහි සොළොසෙක් ද, තීරයවතීයෙහි තුද්දසෙක් ද,
නාගවතීයෙහිත් තුද්දසෙක් ද, නාෂණවතීයෙහි සවිස්සෙක් ද, භික්ෂුවතීයව
අගත්තෙවිස්සෙක් ද, ගාථාවෝ වෙති.
7. උතුම් බ්‍රහ්මණවතීයෙහි ගාථා එක්සෘෂ්ටිසෙකි. ධර්මපදසංඛ්‍යාත ගාථා
සම්බන්ධයෙහි සුඛිබ්බු වූ බුදුරජුන් විසින් දෙසන ලද ගාථා සාරසියෙක් ද,
තැවැත තවත් ගාථා තෙවිස්සෙක් ද (ගාථාවෝ සාරසිය තෙවිසිදෙනෙක්)
වෙති.

ධම්මපදආලිය නිමවන ලදී.

සුභානනපිටකෙ

මුද්දකනිකායො

(තනියො ගතො)

උද්දන පාලි

බොධිවග්ගො පඨමො

නමො නසස් හගවතො අරහතො සම්මාසම්මුද්ධස්ස.

1. 1.

පඨමබොධිසුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං හගවා උරුවෙලායං විහරති තජ්ජා නොරඤ්ජරාය තීරෙ බොධිරුක්කමුලෙ පස්මාභිසංඝේඨො. තෙන බො පන සමයෙන¹ හගවා සහනායං එකපලලභේකන නිසිනො; යොති විමුත්තස්සඛපටි-සංවෙදී.

අථ බො හගවා නසස් සත්තාහස්ස අවචයෙන තමො සමාධිමහා වුට්ඨතිත්වා රත්තියා පඨමං යාමං පටිච්චසමුපපාදං අනුලොමං සංඛුකං මනසාකාසි: “ඉති ඉමසමිං සති ඉදං භොති, ඉමසසුපපාද ඉදං උපපජ්ජති, ඥේදං අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා, සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරූපං, තාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එසෙයා, එසෙයපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමතස්සුපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකාමස්ස සමුදයො භොති”ති.

අථ බො හගවා එතමිත්ථං විදිත්වා නායං ටෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:

යද්ද හවෙ පාතුහවන්ති ධම්මා
ආරාපිතො ක්කායතො බ්‍රාහ්මණස්ස,
අඨස්ස කඬ්ඛා වපයන්ති සබ්බා
යතො පජාතාති සග්ගෙතුධම්මන්ති.

1. තෙන සමයෙන, විනයපාලි

සුත්‍රපිටකයෙහි කුදුගත් සභිය

(තෙවන ග්‍රන්ථය)

උද්‍යාන පාලිය

පළමුවන බෝධිවග්ගිය

ඒ භගවත් අග්නිත් සමාස්සමනුදෙධානාමයන්
වහන්සේට නමසකාර වේවා.

1. 1.

ප්‍රථම බෝධිසූත්‍රය.

ඔ, විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතිසම්බෝධියට පැමිණ (බුදුවා) පළමු කොට ම උරුමෙල්දකවිහි නිල්දලා හෝ තෙරු බෝරුක්වූලා වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමවත්සුව විදුනා සේක්, සතියක් එක් පලහින් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ සතිය ඇවෑමෙන් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටා රෑ පළමු යමිහි, “මෙසේ මේ අයුරින් මේ ප්‍රත්‍යය ඇතිවත් මැ මේ එලය වෙයි. මේ ප්‍රත්‍යය ඉපැදීමෙන් මේ එලය උපදනේ” යැයි අනුලෝම පිළිසසමුපාව මොනොවට මෙනෙහි කළ සේක. හෙ කෙසේයයත්: “අවිඤ්චාප්‍රත්‍යයයෙන් සංසාරයෝ වෙති. සංසාරප්‍රත්‍යයයෙන් විඤ්ඤය වේ. විඤ්ඤප්‍රත්‍යයයෙන් තාමරූපය වේ. තාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායායතන වේ. ඡායායතනප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ. උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ ශෝක පරිදේව දුක් දෙමිතස් උපායාස යන මොහු වෙත්. (පහළ වෙත්.) මෙසේ මේ සියලු දූෛඤ්ඤානාගේ ඉපැදීම වේ” යනු යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (හැම අයුරින්) මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක.

“කෙලෙස් නවත වැර ඇති, දහන් වඩන බ්‍රාහ්මණයාට (පව් බැහැර කළාහට - රහත්හට) යම් ක්‍ෂණයෙක බෝපැකිදහම්හු උපදිත් ද, එ කල්හි ඔහුගේ හැම සැක දුරු වේ. යම් හෙයකින් හේ සහෙතුක වූ දූෛඤ්ඤා-ධර්මය දන්නේද එ හෙයකින්” යනු යි.

1. 2.

දුතියබොධිසුත්තං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුච්චොලායං විහරති නජජානෙරසූජරාය නිරෙ බොධිරුක්කමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පන සමයෙන¹ භගවා සත්තාහං එකපලලභේකන නිසිනොනා හොති විමුත්තිසුඛ-පටිසංවෙදී.

අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අච්චයෙන තමා සමාධිමතා වුට්ඨතිකා රතතියා මජ්ඣමං යාමං පටිච්චසමුප්පාදං පටිලොමං සාමුකං මනසාකාසි: “ඉති ඉමස්මිං අසති ඉදං න හොති, ඉමස්ස නිරුධා ඉදං නිරුජ්ඣති, යදිදං අවිජ්ජානිරුධා සංඛාරනිරුධො, සංඛාරනිරුධො විඤ්ඤාණනිරුධො, විඤ්ඤාණනිරුධො තාමරුපනිරුධො, තාමරුපනිරුධො සලායතනනිරුධො, සලායතනනිරුධො එස්සනිරුධො, එස්සනිරුධො වෙදනානිරුධො, වෙදනානිරුධො තණ්හානිරුධො, තණ්හානිරුධො උපාදනනිරුධො, උපාදනනිරුධො භවනිරුධො, භවනිරුධො ජාති-නිරුධො, ජාතිනිරුධො ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣති. එවමේතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරුධො හොති”ති.

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිචා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙසි:

යද් හවෙ පානුභවනති ධම්මා,
ආතාපිතො ක්ඛායතො බ්‍රාහ්මණස්ස,
අථස්ස කඤ්ඤා වපසනති සබ්බා,
යතො බයං පච්චයානං අවෙදීති.

1. 3.

තතියබොධිසුත්තං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුච්චොලායං විහරති නජජානෙරසූජරාය නිරෙ බොධිරුක්කමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පන සමයෙන¹ භගවා සත්තාහං එකපලලභේකන නිසිනොනා හොති විමුත්තිසුඛ-පටිසංවෙදී.

අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අච්චයෙන තමා සමාධිමතා වුට්ඨතිකා රතතියා පච්ඡිමං යාමං පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොමපටිලොමං සාමුකං මනසාකාසි: “ඉති ඉමස්මිං සති ඉදං න හොති, ඉමස්සප්පාද ඉදං උපපජ්ජති, ඉමස්මිං අසති ඉදං න හොති, ඉමස්ස නිරුධා ඉදං නිරුජ්ඣති, යදිදං අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා, සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරුපං, තාමරුපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එස්සා, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදනං, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොක-පරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා සමාවනති. එවමේතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

1. තෙන සමයෙන, චිත්තාසම්භාවයෙන.

1. 2.

ද්විතීය බොධිසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභිසම්බෝධියට පාමණි පළමු කොටම උරුවෙල්දනවිහි නිල්දලා හෝ තෙරු බෝරුක්මුලා වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමචන්සුව විදුනා සේක්, සතියක් එක් පලහින් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ සතිය ඇවැටෙත් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටා රු මැදුම් යමිහි, “මෙසේ මෙය නොමැති කල්හි මෙය නො වේ. මෙය නිරුද්ධ වීමෙන් මෙය නිරුද්ධ වේ යැ”යි ප්‍රතිලෝම ප්‍රතිත්‍යක්ෂමුත්පාදය මොනොවට මෙනෙහි කළ සේක. තේ කෙසේයැත්: “අවිද්‍යානිරෝධයෙන් සංස්කාර නිරෝධය වේ. සංස්කාරනිරෝධයෙන් විඤ්ඤානිරෝධය වේ. විඤ්ඤානිරෝධයෙන් නාමරූපනිරෝධය වේ. නාමරූප නිරෝධයෙන් ඡායායතන-නිරෝධය වේ. ඡායායතනනිරෝධයෙන් ස්පර්ශනිරෝධය වේ. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වේ. වේදනානිරෝධයෙන් තෘෂ්ණානිරෝධය වේ. තෘෂ්ණා-නිරෝධයෙන් උපාදානනිරෝධය වේ. උපාදානනිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වේ. භවනිරෝධයෙන් ජාතිනිරෝධය වේ. ජාතිනිරෝධයෙන් ජරාමරණ ශොකපරිදෙව දුක්දෙමනස් උපායාස යන මොහු නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුඃඛසංකෘතියාගේ නිරෝධය වේ” යනු සි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (හාම අයුරින්) මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

“කෙලෙස් තවන වැර ඇති, දහන් වඩන මුහුණ්ණාහව (බාහිතපාප පුද්ගලයාහව - රහත්හව) යම් ඤාණයෙක බෝපාතිදහම්මු උපදිත් ද එ කල්හි - යම් හෙයකින් හේ ප්‍රත්‍යයයන්ගේ නිරෝධය පිළිවිදිසේ ද එහෙයින් - ඔහුගේ සියලු සැක දුරු වූ යේ” යනු සි.

1. 3.

තෘතීය බොධිසුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභිසම්බෝධියට පාමණි පළමුවෙන් ම උරුවෙල්දනවිහි නිල්දලා හෝ තෙරු බෝරුක්මුලා වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමචන්සුව විදුනා සේක්, සතියක් එක් පලහින් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ සතිය ඇවැටෙත් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටා රු පැයුම් යමිහි, “මෙසේ මෙය ඇති කල්හි මෙය නො වේ. මෙය ඉපැදීමෙන් මෙය උපදනේ ය. මෙය නොමැති කල්හි මෙය නො වේ. මෙය නිරුද්ධ වීමෙන් මෙය නිරුද්ධ වේ යැ”යි අනුලෝම ප්‍රතිලෝම ප්‍රතිත්‍යක්ෂමුත්පාදය මොනොවට මෙනෙහි කළ සේක. හෙ කෙසේයැත්: “අවිද්‍යාප්‍රත්‍යයයෙන් සංස්කාරයෝ වෙති. සංස්කාරප්‍රත්‍යයයෙන් විඤ්ඤාය වේ. විඤ්ඤාප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායායත-ත්‍යය වේ. ඡායායතප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදාය වේ. උපා-දානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ, භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ ශොකපරිදෙව දුක්දෙමනස් උපායාස යන මොහු වෙත් (උපදිත්.) මෙසේ මේ සියලු දුඃඛසංකෘතියාගේ ඉපැදීම වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අච්ඡායතෙව අසෙසවිරුගතිරෙධං සංඛාරතිරෙධං, සංඛාරතිරෙධං විඤ්ඤාණතිරෙධං, විඤ්ඤාණතිරෙධං නාමරූපතිරෙධං, නාමරූපතිරෙධං සලායතනතිරෙධං, සලායතනතිරෙධං එස්සතිරෙධං, එස්සතිරෙධං වෙදනාතිරෙධං, වෙදනාතිරෙධං තණ්හාතිරෙධං, තණ්හාතිරෙධං උපාදානතිරෙධං, උපාදානතිරෙධං භවතිරෙධං, භවතිරෙධං ජාතිතිරෙධං, ජාතිතිරෙධං ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසං නිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස තිරෙධං හොති”ති.

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උදුනෙසී:

යද හවෙ පාභුනවන්ති ධම්මා
ආනාපිනො ක්කායනො බ්‍රාහ්මණස්ස,
විට්ඨපයං තිට්ඨති මාරසෙනං
සුරියො’ව ඔභාසයමිනනමුක්ඛන්ති.

1. 4.

නිග්‍රොධස්සනං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුමෙලායං විහරති නජ්ජා තෙරඤ්ජරාය නිරෙ අජපාලනිග්‍රොධමුලෙ¹ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පත සමයෙන භගවා සත්තාහං එකපලලඬෙකත නිසින්නො හොති විමුක්ඛස්ස ජරිසංවෙදී.

අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අච්චයෙන තමා සමාධිමා වුට්ඨාසී. අථ බො අඤ්ඤාතරෙ හුහුඛනජාතිකො² බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භි භගවතා සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදනීතං කථං සාරණීයං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසී. එකමන්තං ඩිට්ඨො බො සො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:

“කිහතාවතා හු බො හො ගොතමි බ්‍රාහ්මණො හොති? කතමෙ ව පත බ්‍රාහ්මණකරණං ධම්මා?”ති³

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උදුනෙසී:

යො බ්‍රාහ්මණො බාහිතපාපධම්මො
නිහුහුඬෙකො⁴ නික්කසාවො යතනො,
වෙදනාතු චුසිතබ්‍රහ්මවරියො
ධම්මෙන සො බ්‍රහ්මචාරිං වදෙස්ස
යස්සස්සද නත්ති කුභිඤ්චී ලොකෙති.

1. නිග්‍රොධ-කෙසු වි රොජ්ජකෙසු 2. හුහු-කජාතිකො, මජ්ඣ. 3. බ්‍රාහ්මණකරණං, ධම්මා, සි. බ්‍රාහ්මණ කාරකා කෙසු වි රොජ්ජකෙසු 4. නිහුහුඬකො, මි. නිහු-හුඬකො, මජ්ඣ.

අවිද්‍යාවගේ ම වූ කලි නිරවශේෂ නිරෝධයෙන් සංසාරයන්ගේ නිරෝධය වේ. සංසාරයන්ගේ නිරෝධයෙන් විඤ්ඤාණයේ නිරෝධය වේ. විඤ්ඤාණනිරෝධයෙන් නාමරූපනිරෝධය වේ. නාමරූපනිරෝධයෙන් අසාය-
නනිරෝධය වේ. අසායනනිරෝධයෙන් ස්පර්ශනිරෝධය වේ. ස්පර්ශ-
නිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වේ. වේදනානිරෝධයෙන් තෘෂ්ණානිරෝධය
වේ. තෘෂ්ණානිරෝධයෙන් උපාදානනිරෝධය වේ. උපාදානනිරෝධයෙන්
භවනිරෝධය වේ. භවනිරෝධයෙන් ජාතිනිරෝධය වේ. ජාතිනිරෝධයෙන්
ජරාමරණ ශෝකපරිදේව දුක් දෙමිතස් උපායාස යන මොහු නිරුද්ධ වෙත්.
මෙසේ මේ සියලු දෑ බ්‍රහ්මාණ්ඩයාගේ නිරෝධය වේ.”

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැම අයුරින් මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි
මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“කෙලෙස් තවන වැර ඇති, දහන් වඩන බ්‍රාහ්මණයාට (රහත්තට) යම්
කණයෙක බෝපැසිදහම්හු උපදිත් ද, එකලා හේ හිරාහු (අඳුරු දුරුලා)
අහස බබුළුවන්තහු මෙන් මරසෙන් විධිසන (කමසන) කෙරෙමින් සිටී”
යනු සි.

1. 4.

නාමොඛසුත්තය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන්
වහන්සේ බුදු වූ පළමු ව (පස්වන සතියෙහි) උරුමෙල්දනව්වෙහි නිල්දලා
නී තෙරු අස්පල් නුගරාක මූලා වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමවත්සුව විදුනා සේක් සතියක් එක්
පලහින් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සතිය ඇවෑමෙන් ඒ සමාධියෙන්
නැගී සිටි සේක. එ කල්හි හුහුංකජාතිකවූ එක්තරා බමුණෙක් භාග්‍යවතුන්
වහන්සේ යම් තැනෙක ද එ තැනට එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍යවතුන්
වහන්සේ හා සමග සතුටු විය. සතුටු වන්නට නිසි සිතැ රැදැවිය යුතු (සිහි
කටයුතු) කථා කොට නිමවා එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක
සිටියේ ම එ බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “භවද්ද්‍රව්‍යමසිති,
කොතෙතින් බමුණෙක් වේ ද? බමුණුව භවතෙ දහම්හු කටුරු තම්
වෙත් ද?” යි මේ වචන කී ය.

එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි මේ උදන්
ඇතුළු සේක:

“යම් බමුණෙක් බැහැර වූ පාපධම් ඇතියේ ද, (ක්‍රොධ මාන විසින්)
හුහුංකාර තැත්තේ ද, කෙලෙස්කසට තැත්තේ ද, සංයත වූ සිතැත්-
තේ ද, සිවුමග නුවණින් නිවනට පැමිණියේ වේ ද, වැසතිමා වූ මහ-
බ්‍රහ්මා ඇත්තේ ද, යළිකුගේ (සතත්ති) ලොවැ නිසි අරමුණෙක්හි ද උත්-
සාදයෝ (තැන එන රුහාදිහු) තැත් ද, හෙ තෙමේ “මේ බමුණුම” යි
බ්‍රහ්මවිද්‍යා කියනුයේ දහම් තසින් කියන්නේ ය” යනු සි.

1. 5.

ථෙරසුත්තං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡීයං විහරති ඡෙතවනෙන අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා ව ඤාපිපුණතා ආයස්මා ව මහාමොග්ගලානො ආයස්මා ව මහාභක්ඛාසො ආයස්මා ව මහාකම්මායනො ආයස්මා ව මහාමොච්ඡිනො ආයස්මා ව මහා-කප්පිනො ආයස්මා ව මහාමුත්ඤ්ඤා ආයස්මා ව අනුරුද්ධා ආයස්මා ව ඡරමනො ආයස්මා ව ආනිඤ්ඤා¹ යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්මංසු. අද්දසා බො භගවා තෙ ආයස්මනෙන දුරතො² ව ආගමිත්තෙන. දිස්වාන භික්ඛු ආමනෙත්ති. “එතෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණො ආගමිත්තති, එතෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණො ආගමිත්තති”ති.

එවං වුද්ධො අඤ්ඤාහරෙ බ්‍රාහ්මණජාතිකො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: “කිත්තාවතා හු බො භනෙන, බ්‍රාහ්මණො හොති? කතමෙ ව පන බ්‍රාහ්මණ-කරණං ධම්මා?”ති.

අථ බො භගවා එතමඤ්ඤං විදිත්වා නායං වෙලායං ඉමං උද්නං උද්ධෙයි:

බාතිත්වා පාපකෙ ධම්මෙ යෙ චරන්ති සද්ද සතා,
 ඛිණ්ණංයොජනා බුද්ධා තෙ වෙ² ලොකස්මිං බ්‍රාහ්මණො’ති.

1. 6.

කස්සපසුත්තං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෙච්චනෙ කලඤ්ඤානිවාසෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා මහාභක්ඛාසො පිපථලි-ගුහායං³ විහරති ආබාධිකො දුඛඛිනො බාලුගතිලානො. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො අපරෙත සමයෙන තම්හා ආබාධා වුට්ඨායි.

අථ බො ආයස්මකො මහාකස්සපස්ස නම්හා ආබාධා වුට්ඨිතස්ස එතදවොයි. “යනානුනාහං රාජගහං පිණ්ඩාය පටිසෙය්‍ය”නති.

තෙන බො පන සමයෙන පඤ්චමන්තාති දෙවනාසනාති උස්සුභ්‍යං අපන්නාති හොන්ති ආයස්මකො මහාකස්සපස්ස පිණ්ඩපානපටිලාභාය.

අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො නාති පඤ්චමන්තාති දෙවනාසනාති පටිකම්පිත්වා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පහත්චීර්මාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පාමිසි, යෙන දළිඳුවිසිබා කපණ්විසිබා පෙසකාරවිසිබා.

අද්දසා බො භගවා ආයස්මන්තං මහාකස්සපං රාජගහෙ පිණ්ඩාය චරන්තං, යෙන දළිඳුවිසිබා කපණ්විසිබා පෙසකාරවිසිබා. අථ බො භගවා එතමඤ්ඤං විදිත්වා නායං වෙලායං ඉමං උද්නං උද්ධෙයි:

1. නෙත්ඤ්, මජ්ඣ. 2. තෙව, සි. 3. පිපථලිගුහායං. ස.

1. 5.

සථිවිර සුත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි වූ ජෙනවුන නම් වූ අනේපිඩු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂමත් ශාපිපුත්‍ර සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාමොද්ගලායන සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකප්පික සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාබුද්ධ සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් අනුරාධ සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් රෙවත සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් ආනන්ද සථිවිරයන් වහන්සේ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු පෑමිණියාහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එන්තාවූ ඒ ආයුෂමතුන් දුරදීම දුටු සේක. දැක “මහණෙනි, මේ බමුණෝ එහි. මහණෙනි, මේ බමුණෝ එහි”යි භික්ෂූන් ඇමැතු සේක.

මෙසේ වදළ කල්හි බ්‍රාහ්මණ ජාතික වූ එක්තරු භික්ෂුවෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ස්වාමිනි, කොපමණෙකින් බමුණෙක් වේ ද? බමුණු බව කරන ධර්මයෝ කවරහු ද?”යි මෙය කී ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යන පහළ කළ සේක:

“සම් කෙනෙක් ලාමක අකුශල ධර්මයන් දුරු කොට හැම කල්හි සමෘතිමත් ව හැසිරෙත් ද, සෞඛ්‍ය කරන ලද සංයෝජන ඇති, චතුරයනී-සත්‍යාවබෝධය කළා වූ ඔවුහු එකානන්‍යයෙන් ලෝකයෙහි බ්‍රාහ්මණ වෙත්.

1. 6.

කාශ්‍යප සුත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කාලඤ්ඤානිවාස නම් වූ වෙළුනා-රාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ආබාධික ව දු:ඛිත ව දැඩි ගිලන් ව පිප්පලි ගුහාවෙහි වසන සේක.

ඉක්බිති ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ පසු කලෙක ඒ ආබාධයෙන් නැගී සිටි සේක. පසු කලෙක ඒ ආබාධයෙන් නැගී සිටි මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේට “මම රජගහනුවරට පිඩු පිණිස පිවිසෙන්නෙමි නම් මැනවැ”යි මෙබඳු සිතෙක් පහළ විය.

එසමයෙහි පන්සියක් පමණ දෙවහනෝ ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේට පිණිසාතය පිළිලබවනු පිණිස උත්සුක බවට පෑමිණියාහු වෙති.

ඉක්බිති ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ඒ පන්සියක් පමණ දෙවහනන් පිළිකෙටු කොට පෙරවරු වේලෙහි හැඳෑ පෙරෙ වැ පාසිටුරු ගෙන රජගහනුවර දිළිඳුන් වසන, දුප්පත් මිනිසුන් වසන, පෙහෙරාන් වසන විදියට පිඩු පිණිස පිවිසී සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර දිළිඳුන් දුටින් පෙහෙරාන් වසන විදියෙහි පිඩු පිණිස හැසිරෙන ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ දුටු සේක.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වේලෙහි මේ ප්‍රීතිවාක්‍යය පහළ කළ සේක:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“අනඤ්ඤපොසිං අඤ්ඤතං¹ දන්තං සාරෙ පතිට්ඨිතං,
ඛිණ්ණස්මං චන්තදොසං නමිහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණ”න්ති.

1. 7.

පාචාසුභතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා පාචායං² විහරති අජකලාපකො වෙතිසෙ අජකලාපකායා යකඩයා භවතෙ. තෙන බො පන සමයෙන භගවා රත්තකිකාරකිම්සායං අබ්බොකාසෙ නිසින්නො හොති. දෙවො ච එකමෙකං පුසායති. අථ බො අජකලාපකො යකො භගවතො භයං ඡ්වතිත්තතං ලොමිහංසං උපපාදෙතුකාමො යෙන භගවා නෙත්‍රපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්භා භගවතො අවිදුරෙ තික්ඛිත්තං ‘අකකුලො පකකුලො’ති අකකුලපකකුලිකං අකාසි, ‘එසො තෙ සමණ පිසාවො’ති.

2. අථ බො භගවා එතමස්මං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙයි:

යද සකෙසු ධම්මෙසු පාරගු ගොති බ්‍රාහ්මණො,
අථ එහං පිසාවඤ්ච පකකුලඤ්චාතිචන්තතිති.

1. 8.

සඞ්ගාමජීපුත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාද්ධම්මං විහරති ජෙතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකායා ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා සඞ්ගාමජී සාවජිං අනුප්පන්නො ගොති භගවන්තං දස්සානාය. අස්සොසි බො ආයස්මතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා ‘අයෙතා නිර සඞ්ගාමජී සාවජිං අනුප්පන්නො’ති. සා දුරකං ආදාය ජෙතවනං අගමාසි.

තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා සඞ්ගාමජී අඤ්ඤාහරස්මිං රුක්ඛමුලෙ දිවාචිහාරං නිසින්නො හොති. අථ බො ආයස්මතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා යෙතායස්මා සඞ්ගාමජී නෙත්‍රපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්භා ආයස්මන්තං සඞ්ගාම-
ජං එතදවොච: ‘බුදුපුත්තාමහි සමණ, පොස ම’න්ති. එවං චූතෙන ආයස්මා සඞ්ගාමජී තුණහි අගොසි.

දුතියමපි බො ආයස්මතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා ආයස්මන්තං සඞ්ගාමජං එතදවොච: ‘බුදුපුත්තාමහි සමණ, පොස ම’න්ති. දුතියමපි බො ආයස්මා සඞ්ගාමජී තුණහි අගොසි. තතියමපි බො ආයස්මතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා ආයස්මන්තං සඞ්ගාමජං එතදවොච: ‘බුදුපුත්තාමහි සමණ, පොස ම’න්ති. තතියමපි බො ආයස්මා සඞ්ගාමජී තුණහි අගොසි.

2. අථ බො ආයස්මතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා තං දුරකං ආයස්මතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණො නික්ඛිපිත්වා පකකාමි ‘එස තෙ සමණ, පුත්තො. පොස ත’න්ති.

1. අනඤ්ඤපොසිං අඤ්ඤතං. මජ්ඣ. 2. පාටලියං. ඉ.

4. “අනෙකකු පොෂණය නො කරන සුළු, ප්‍රසිද්ධ වූ, (ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්) දුමුණු, (විමුක්ති) සාරයෙහි පිහිටි, සෑම දාසුව දැනි, දුරු කරන ලද (රුහාදි) දෙස් දැනි, ඒ උත්තමයා බ්‍රාහ්මණයෙකා යි මේ කියමි”

1. 7.

පාචා සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාචානුවර අජකලාපක (නම්) වෛනයය සම්පයෙහි අජකලාපක නම් යක්‍ෂයාගේ දෙවොලෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු බොල් අඳුරුයෙහි අභ්‍යවකාශයෙහි වැඩ හුන් සේක. වාස්ස ද එක එක බිඳුව ගෙලයි. එ කල්හි අජකලාපක යක්‍ෂ නෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට බිය, තැනි ගැන්ම, ලොවුදහ ගැන්ම උදවනු කැමැත්තේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළාබිසේ ය. එළාඹා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නුදුරෙහි තුන් වරක් ‘අනකුල පනකුල’ යැ යි (අනුකරණ ශබ්දයක්) කෙළේ ය. “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, මුඛ වෙත මේ පිසාවයෙක් පැමිණියේ යැ” යි කියේ ය.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණු දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ ප්‍රීතිවාක්‍යය පහල කළ සේක.

“යම් කලෙක්හි (බාහින පාප) බ්‍රාහ්මණ නෙමේ සාවකිය ධර්මයන්හි පරහෙරට ගියේ (වේ ද), එ කල්හි (ඒ බ්‍රාහ්මණ නෙමේ) මේ පිසාවයා ද පනකුල ශබ්දය ද ඉක්මැ යිටි.”

1. 8.

සංක්‍රාමික සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි වූ ජෙනවන නම් අනේසිඬු සිටුවුනේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැකීම පිණිස සැවැත්තුවරට පැමිණියේ ය. ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් සංවිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව “සංක්‍රාමිකත් ආයුෂමත් වහන්සේ සැවැත් තුවරට වැඩියෝ ල” යි දැසුවා ය. ඔ කෙමෝ දරුවා රැගෙන ජෙනවනට ගියා ය.

එසමයෙහි ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් සංවිර නෙමේ එක්තරා රාකක් මුල දිවාවිහාරයෙහි හුන්නේ වෙයි. එකල්හි ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් සංවිරයන්ගේ පෙරවිරිස සංක්‍රාමිකත් සංවිරයන් වෙත එළාඹියා ය. එළාඹා ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් තෙරැන්හට “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, කුඩා ප්‍රකකු දැනියමු. මා පුස්තේ යැ” යි කීවා ය. මෙසේ කී කල්හි ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් සංවිර නෙමේ නිශබ්ද විය.

දෙවෙනි වරත් ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් තෙරැන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් තෙරැන්හට “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, කුඩා ප්‍රකකු දැනියමු. මා පොෂණය කරන්නැ” යි කීවා ය. දෙවෙනි වරත්, ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් තෙරණුවෝ නිශබ්ද වූහ. තුන්වැනි වරත් ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් තෙරැන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් තෙරහුට “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, කුඩා ප්‍රකකු දැනියමු. මා පොෂණය කරන්නැ” යි කීවා ය. තුන්වැනි වරත් ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් සංවිර නෙමේ තුෂ්ණිමතුන විය.

ඉක්බිති ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් සංවිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව ඒ දරුවා ආයුෂමත් සංක්‍රාමිකත් සංවිරයන් ඉදිරියෙහි දමා “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, මේ තෙමේ තොපගේ පුත්‍රයා ය. මොහු පොෂණය කරන්නැ” යි කියා, නික්ම ගියා ය.

2. අථ බො ආයස්මා සඛ්‍යාමජ්ඣං දුරකං නෙව ඔලොකෙසී, නපි ආලපි. අථ බො ආයස්මතො සඛ්‍යාමජ්ඣස්ස පුරුණදුතීයිකා අවිදුරං ගන්තො, අපලොකෙනාති අද්දස ආයස්මන්තං සඛ්‍යාමජ්ඣං නං දුරකං නෙව ඔලොකෙනතං නපි ආලපන්තං. දිස්වානස්සා එතදගොසි: 'න වායං සමණො පුත්තෙනපි අපිකො'ති. තතො පටිනිවත්තිංවා දුරකං ආදාය පක්කාමි. අද්දසා බො භගවා දිබ්බෙන චක්ඛුතා විසුද්ධෙන අභික්කන්තමානුසංකෙත ආයස්මතො සඛ්‍යාමජ්ඣස්ස පුරුණදුතීයිකාය එවරුපං විපජ්ජාරං.

3. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙසී:

ආයනතිං නාභිතඤ්ඤි පක්කමන්තිං න සොචති,
සඛ්‍යා සඛ්‍යාමජ්ඣං මුත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහමණ'න්ති.

1. 9.

ජටිලස්සතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ගයායං විහරති ගයාසීසෙ. තෙන බො පත සමයෙන සම්බුද්ධා ජටිලා සීතාසු ගෙමන්තිකාසු රත්තිසු අත්තරට්ඨකෙ භිමපාතසමයෙ ගයායං උමමුජ්ජන්ති'පි, නිමුජ්ජන්ති'පි, උමමුජ්ජනිමුජ්ජං කරොන්ති, ඔසිඤ්චන්ති'පි, අග්ගිමපි ජුගන්ති ඉමිතා සුද්ධි'ති.

අද්දසා බො භගවා තෙ සම්බුද්ධෙ ජටිලෙ සීතාසු ගෙමන්තිකාසු රත්තිසු අත්තරට්ඨකෙ භිමපාතසමයෙ ගයායං උමමුජ්ජන්තො'පි නිමුජ්ජන්තො'පි උමමුජ්ජනිමුජ්ජං කරොන්තො'පි ඔසිඤ්චන්තො'පි අග්ගිමපි ජුගන්තො 'ඉමිතා සුද්ධි'ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙසී:

න උදකෙන සුචි යොති ඛට්ඨෙත්ථ න්‍යායති ජනො
යමි සච්චඤ්ච ධම්මො ච සො සුචි සො ච බ්‍රාහමණො'ති.

2. එකල්හි ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් තෙරණුවෝ ඒ දරුවා (දෙස) නො ද බැලූහ. (දරුවා හා) නො ද බුණුහ. එකල්හි ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් ස්ථිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව නො දුරට ගොස් පෙරළා බලන්නී ඒ දරුවා (දෙස) නො බලන, (දරුවා හා) නො තෙපලන ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් ස්ථිරයන් දුටුවා ය. දකෑ, ඇයට “මේ ශ්‍රමණ තෙමේ පුත්‍රයාගෙනුදු ප්‍රයෝජන නැත්තෙකැ”යි මේ සිත විය. ඔ එතැනින් පෙරළා අඩුන් දරුවා රැගෙන ගියා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිසුදු වූ, මිනිසාස ඉක්මැ සිරියා වූ, දිව්‍යසිත් ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් ස්ථිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාවගේ මෙබඳු වූ ඒ විප්‍රකාරය දුටු සේක.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්ගතය පහළ කළ සේක:

“එන්නියට ද සතුටු නො වෙයි. (බැහැර) යන්නිය දැක ද ශෝක නො කරයි. (රාගාදී පඤ්චවිධ) සංග්‍රාමයෙන් මිදුණු ඒ සංග්‍රාමිකත් භික්ෂු ‘බ්‍රාහ්මණයෙකැ’යි මම් කියමි”

1. 9.

ජරිල සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගයා පෙදෙසෙහි වූ ගයාඡීයෙහි වැඩ ව්‍යත සේක. එසමයෙහි බොහෝ ජරිලයෝ ගිත වූ හිම සතුටු පිළිබඳ රාත්‍රීහි (තවත් මැදින් දෙමසැ) අතර හිම වැටෙන අට දවසක් පමණ වූ කාලයෙහි ‘මෙයින් ශුද්ධ වෙතැ’යි සිතා ගයා නිර්ථයෙහි දිසේ ගිලී උඩ ඊම ද කෙරෙහි. (නැවත) දිසේ ගිලීම ද කෙරෙහි. (නැවත) නැවත දිසේ ගිලීම හා මතු ඒම ද කෙරෙහි. දිය වත් කිරීම ද කෙරෙහි. ගිනි පිදීම ද කෙරෙහි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මෙයින් ශුද්ධ වෙතැ’යි ගිත වූ හිම සතුටු රාත්‍රීහි අතර අට දවසක් පමණ වූ හිම වැටෙන කාලයෙහි ගයා-නිථයෙහි දිසෙන් නැගෙන්නාවූ ද දිසෙහි ගිලෙන්නාවූ ද නැගීම හා ගිලීම කරන්නාවූ ද දිය වත් කර ගන්නාවූ ද, ගිනි පුදන්නාවූ ද ඒ බොහෝ ජරිලයන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්ගතය පහළ කළ සේක:

“මෙහි (ගයා නිථයෙහි) බොහෝ දෙනෙක් නැති. (එහෙත්) ජරිලයන් පිරිසුදු ඒමෙක් නැත. යමකු කෙරෙහි සත්‍යයත්, ධර්මයත් ඇත් නම් හෙ තෙමේ පිරිසුදු ය. හෙ තෙමේ බ්‍රාහ්මණයෙක් වේ”

1. 10.

බාහියසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවන්තියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන බාහියො දුරුවීරියො සුප්පාරකෙ පටිවසති සමුද්දානීරෙ සකකතො ගරුකතො මානිතො පූජතො අපචිතො, ලාභී විචර-පිණ්ඩපානසෙනාසන ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරතං. අථ බො බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස රත්නාගතස්ස පටිසලලිතස්ස එවං වෙතස්සො පරිචිතකෙකා උදපාදි: 'යෙ ව බො කෙව්¹ ලොකෙ අරහන්තො වා අරහත්තමග්ගං වා සමාපන්නා, අගං කෙසමඤ්ඤාභුරු'ති.

අථ බො බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස පුරුණසාලොභිතා දෙවතා අනුකම්පිකා අත්තකාමා බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස වේතසා වෙතොපරිචිතාකමඤ්ඤාස, යෙන බාහියො දුරුවීරියො තෙත්තපසඛිකම්. උපසඛිකම්භිා බාහියං දුරුවීරියං එතදවොච: 'තෙ ව බො භිං බාහිය අරහා. තාපි අරහත්තමග්ගං වා සමාප-න්නො. සාපි තෙ පටිපදා නත්ති යාය වා භිං අරහා අස්ස,² අරහත්තමග්ගං වා සමාපන්නො'ති. 'අථ කො වරති සද්දෙවකෙ ලොකෙ අරහන්තො වා, අරහත්තමග්ගං වා සමාපන්නො?'ති. 'අත්ති බාහිය උත්තරෙසු ජනපදෙසු සාවත්ති තාම නගරං. තත්ථ සො භගවා එතරති විහරති අරහං සමමාසවුද්ධො. සො හි බාහිය භගවා අරහා වෙච, අරහත්තාය ව ධම්මං දෙසෙති'ති.

අථ බො බාහියො දුරුවීරියො තාය දෙවතාය සංවෙජ්ජතො තාවදෙව සුප්පාරකා³ පකකාමි සබ්බත්ථ එකරත්තිපරිවාසෙන. යෙන සාවත්ති ජේතවනං අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමො,⁴ තෙත්තපසඛිකම්. තෙන බො පන සමයෙන සමබ්බුලා හික්ඛු අබොධාසාසෙ වඛිකමන්ති. අථ බො බාහියො දුරුවීරියො යෙන තෙ හික්ඛු තෙත්තපසඛිකම්. උපසඛිකම්භිා තෙ හික්ඛු එතදවොච: 'කහනත්තු බො භනෙන එතරති සො භගවා විහරති අරහං සමමාසවුද්ධො? දස්සනසාමමහා මයං තං භගවන්තං⁵ අරහන්තං සමමාසවුද්ධො'නති. අන්තර-සරං පටිට්ඨො බො බාහිය, භගවා පිණ්ඩායා'ති.

2. අථ බො බාහියො දුරුවීරියො තරමානරුපො ජේතවනා නිකම්-ම්භිා සාවත්තිං පටිසිභිා අග්ගස භගවන්තං සාවත්තියං පිණ්ඩාය වරන්තං පාසාදිකං පසාදනියං සන්තිඤ්ඤියං සන්තමානසං උත්තමදම්මසම්මම-නුප්පත්තං⁶ දන්තං ගුත්තං යතිඤ්ඤියං තාගා. දිස්වාන යෙන භගවා තෙත්තපසඛිකම්. උපසඛිකම්භිා භගවතො පාදෙ සිරසා නිපතිභිා භගවන්තං එතදවොච: 'දෙසෙත්තු මෙ භනෙන භගවා ධම්මං, දෙසෙත්තු සුගතො ධම්මං, යං මමස්ස දීඝරන්තං හිතාය සුබායා'ති.

1. යෙ බො කෙව්, මජ්ඣ. 2. අස්සසි, සා. 3. සුප්පාරකාමා, මජ්ඣ. 4. භගවා සාවන්තියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ, සි. 5. දස්සනසාමමහා භගවන්තං, මජ්ඣ. 6. උත්තමසම්මදම්මසුත්තං, මජ්ඣ.

1. 10.

බාහිය සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි ව්‍යන සේක.

එසමයෙහි (දරවාහාරි දරන හෙයින්) දුරුවීරිය නම් වූ බාහිය තෙමේ ජනයා විසින් සත්කාර කරන ලද්දේ, ගුරුකාර කරන ලද්දේ, බුහුමන් කරන ලද්දේ, පුදන ලද්දේ, අපවායනය (යවත් පැවැතුම්) කරන ලද්දේ විවර පිණිසාන යයනාසන ලොහප්‍රත්‍යය බෙහෙත් පිරිකර ලබන සුලු වූයේ, ඔහුදු තෙරු සුසාරක පටුනෙහි වෙසෙයි. එකල්හි රහසිගත වූ, හුදෙකලා වූ, බාහිය දුරුවීරියගට “ලොකයෙහි රහත් වූ හෝ රහත්මගට පිළිපත් හෝ යම් කිසි තෙතෙක් (වෙත් නම්) මේ ඔවුනතුරෙන් එකෙකි-ම”යි මෙසේ විනතසංකල්පනාවෙන් පහල විය.

එකල්හි ඒ දරවාහාරිසිටුරු දරන බාහිය පිරිවැජ්ඣායේ පැරැණි සහල් නැදෙවියෙක් අනුකම්පා කරනුයේ වැඩ කැමැත්තේ දුරුවීරිය පිරිවැජ්ඣායාගේ විනතපරිවිනාසීය සිය සිතින් දූත, දුරුවීරිය බාහිය පිරිවැජ්ඣා වෙත පැමිණියේ ය. පැමිණැ දුරුවීරිය බාහියගට මෙසේ කී ය; “බාහියය, හෝ රහතෙක් නොවෙහි. රහත්මගට පිළිපත්තෙක් ද නොවෙහි. යම් ප්‍රතිපත්තියකින් හෝ රහත් හෝ වත්තෙහි තම්, රහත්මගට පිළිපත්තෙක් හෝ වත්තෙහි තම්, ඒ ප්‍රතිපත්තිය ද තට නැතැ”යි කී ය. “එසේ නම් දෙවියන් සතිය ලොකයෙහි දැන් කවරෙක් තම් රහත් හෝ රහත්මගට පැමිණියේ හෝ වේ ද?”යි හේ ඇසී ය. “බාහියය, උතුරුජනවියෙහි සැවැත් නම් නුවරෙක් ඇත. එහි අතීත් වූ සමයක් සලබා වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් වසන සේක. බාහියය, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත් ද (වෙහි) රහත්බව පිණිස ධර්මය ද දෙසති”යි කී ය.

ඉක්බිති දුරුවීරිය බාහිය තෙමේ ඒ දෙවියා විසින් සංවෙගයට පමුණුවන ලදු ව එකෙණෙහි ම සුප්පාරක පටුනෙන් පිටත් විය. සියලු තැන්හි එක්රැයක් (පමණක්) විසිවෙන් සැවැත්නුවර සමීපයෙහි අනේපිඬු සිටුහුගේ ජේතවනාරාමයට එළැඹියේ ය. එසමයෙහි බොහෝ භික්ෂූහු අභ්‍යවකාශයෙහි සක්මන් කෙරෙහි. ඉක්බිති දුරුවීරිය බාහිය තෙමේ ඒ භික්ෂූන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹැ ඒ භික්ෂූන්ගට “සාමිනි, ඒ අතීත් සමයක් සලබා වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් කොහි වාසය කරන සේක් ද? අපි ඒ අතීත් වූ සමයක් සලබා වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකිනු කැමැත්තම්”යි කී ය. “බාහියය, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිඬු පිණිස ඇතුළුමට පිවිස සේකැ”යි ඒ භික්ෂූහු කීහ.

ඉක්බිති දුරුවීරිය බාහිය තෙමේ වෙළෙව් සවහාව ඇත්තේ ජේතවන-යෙන් නික්මැ සැවැත්නුවර පිවිසැ, සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නාවූ, ප්‍රසාදවහ වූ, ප්‍රසාදගී වූ, සත්හුන් ඉඳුරන් ඇති, සත්හුන් සිත් ඇති, උතුම් වූ (ඉන්ද්‍රිය) දමිතයට හා (ඉන්ද්‍රිය) ශමපයට පැමිණැ සිටි, (කසින්) දුමුණු (වචන යෙන්) රැකුණු (සිතින්) සංවර වූ ඉන්ද්‍රියයන් ඇති, (ජෞද්දයෙන් අග්‍රහිත ව නොයන හෙයින්) නාග (ශ්‍රෙෂ්ඨ) වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දිවී ය. දුකැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දෙපාමුල හිසින් වැටී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, යම් ධර්මයක් මට බොහෝ කාලයක් හිත පිණිස සුව පිණිස පවත්නේ ද, ඒ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට දෙසත්වා. සුගතයන් වහන්සේ ධර්මය දෙසත්වා”යි කී ය.

එවං වුතෙන භගවා බාහියං දුරුවීරියං එතදවොච: ‘අකාලො බො නාව බාහිය. අනන්තරං පට්ටස්මිහා පිණ්ඩායා’ති.

දුතියමපි බො බාහියො දුරුවීරියො භගවන්තං එතදවොච: “දුජ්ජානං බො පනෙනං භනෙන භගවතො වා ජීවිතන්තරුයානං, මයං වා ජීවිතන්තරුයානං. දෙසෙතු මෙ භනෙන භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, යං මමස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායා”ති.

දුතියමපි බො භගවා බාහියං දුරුවීරියං එතදවොච: “අකාලො බො නාව බාහිය. අනන්තරං පට්ටස්මිහා පිණ්ඩායා”ති.

තතියමපි බො බාහියො දුරුවීරියො භගවන්තං එතදවොච: “දුජ්ජානං බො පනෙනං භනෙන, භගවතො වා ජීවිතන්තරුයානං, මයං වා ජීවිතන්තරුයානං. දෙසෙතු මෙ භනෙන භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, යං මමස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායා”ති.

තස්මාතිහ තෙ බාහිය, එවං සික්ඛිතබ්බං: “දිට්ඨං දිට්ඨමත්තං භවිස්සති, සුතෙ සුතමත්තං භවිස්සති, මුතෙ මුතමත්තං භවිස්සති, විඤ්ඤතෙ විඤ්ඤතමත්තං භවිස්සති”ති. එවං හි තෙ බාහිය, සික්ඛිතබ්බං.

යතො බො තෙ බාහිය, දිට්ඨං දිට්ඨමත්තං භවිස්සති, සුතෙ සුතමත්තං භවිස්සති, මුතෙ මුතමත්තං භවිස්සති. විඤ්ඤතෙ විඤ්ඤතමත්තං භවිස්සති, තතො ත්වං බාහිය ත තෙන. යතො ත්වං බාහිය ත තෙන, තතො ත්වං බාහිය ත තත්ථ. යතො ත්වං බාහිය ත තත්ථ, තතො ත්වං බාහිය තෙව්ච, ත හුරං, ත උභයමත්තරෙ¹. එසෙවනො දුක්ඛස්සා”ති.

3. අථ බො බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස භගවතො ඉමාය සංඛින්නාය ධම්මදෙසනාය නාවදෙව අනුපාදාය අසවෙති චිත්තං විමුව්ථි.

අථ බො භගවා බාහියං දුරුවීරියං ඉමිනා සංඛින්නෙන ඔවාදෙන ඔවදිත්වා පකක්ඛාමි.

අථ බො අචිරපක්ඛන්තාස්ස භගවතො බාහියං දුරුවීරියං ගාථි කරුණං-වඛ්ඡා අධිපානෙනා ජීවිතා වොරොපෙසි.

1 උභයමත්තරෙන. සී.

මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බාහිය දරුවරියගේ “පිඬු පිණිස ඇතුළු ගමට පිවිසියම්හ. එහෙයින් දැන් (බණ කීමට) නො කල් යැ”යි වදාළ සේක.

දෙවෙනි වරක් දරුවරිය බාහිය තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ හෝ මගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ ඇති බව හෝ නැති බව දැනගත නො හැකි ය. (එහෙයින්) වහන්ස, යම් ධර්මයක් මට බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි හිත පිණිස, සුව පිණිස (පවත්නේ නම්) ඒ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට දෙසන්වා. සුගතයන් වහන්සේ ඒ ධර්මය දෙසන්වා යැ”යි කී ය.

දෙවෙනි වරක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දරුවරිය බාහියගේ “ඇතුළු ගමට පිඬු පිණිස පිවිසියම්හ. බාහියය, දැන් (බණ කීමට) නොකල් යැ”යි වදාළ සේක. තුන්වැනි වරක් දරුවරිය බාහිය තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ හෝ මගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ හෝ (ඇති නැති බව) දැනගත නො හැකි ය. (එහෙයින්) වහන්ස, යම් ධර්මයක් මට බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි හිත පිණිස, සුව පිණිස, පවත්නේ නම් ඒ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට දෙසන්වා, සුගතයන් වහන්සේ ඒ ධර්මය දෙසන්වා”යි කී ය.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ: ‘එසේ නම් බාහියය, මෙහි ලා නොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු ය: දක්නා ලද්දෙහි (රූපයෙහි) දක්නා ලද පමණක් වන්නේ ය. අසන ලද්දෙහි (ශබ්දයෙහි) අසන ලද්ද පමණක් වන්නේ ය. දන්නා ලද්දෙහි (=ගති රස පොඨබබ්බයන්හි) දන්නා ලද්ද පමණක් වන්නේ ය. සිතන ලද්දෙහි සිතන ලද්ද පමණක් වන්නේ ය. බාහියය, මෙසේ නොප විසින් හික්මිය යුතු ය.

“බාහියය, යම් කලෙක්හි (නොහොත්) යම් හෙතුවෙකින් නොපට දක්නා ලද්දෙහි දක්නා ලද පමණක් වන්නේ ද, අසන ලද්දෙහි අසන ලද්ද පමණක් වන්නේ ද, දන්නා ලද්දෙහි දන්නා ලද්ද පමණක් වන්නේ ද, විශේෂයෙන් දන්නා ලද්දෙහි විශේෂයෙන් දන්නා ලද්ද පමණක් වන්නේ ද, එකල්හි (නොහොත්) ඒ හෙතුවෙන් තෝ ඒ (රූපාදිය) හා නොබැඳුණු තැනැත්තෙක් (වන්නෙහි ය). බාහියය, යම් කලෙක්හි (නොහොත්) යම් හෙතුවෙකින් තෝ ඒ (රූපාදිය) හා නොබැඳුණු තැනැත්තෙක් වන්නෙහි ද එකල්හි (නොහොත්) ඒ හෙතුවෙන් තෝ එහි නො බැඳුණු තැනැත්තෙක් (වන්නෙහි)ය. යම් කලෙක්හි (නොහොත්) යම් හෙතුවෙකින් බාහිය ය, තෝ එහි (=රූපාදිය) නො බැඳුණු තැනැත්තෙක් වන්නෙහි ද, එකල්හි (නොහොත්) ඒ හෙතුවෙන් බාහියය, තෝ මෙලොව ද නො උපදින්නෙහි, පරලොව ද නො (උපදින්නෙහි), දෙ ලොවෙහි ම ද නො (උපදින්නෙහි). දුක පිළිබඳ කෙළවර මෙය ම වන්නේ ය” යනු යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ සංක්ෂිප්ත ධර්මදේශනාවෙන් එකෙකෙහි ම දරුවරිය බාහියයාගේ සිත උපාදාන රහිත වූ ආසුවයන් කෙරෙන් මිදිණි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දරුවරිය බාහියගේ මේ සංක්ෂිප්ත අව-වාදයෙන් අවවාද කොට වැඩි සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි නොබෝ වෙලාවකින් ලදරු වස්සකු ඇති දෙනත් දරුවරිය බාහියයා බිමැ හෙළා ජීවිතයෙන් තොර කළා ය.

අථ බො භගවා සාවන්තියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභ්‍යන්තං පිණ්ඩපාත-
පටික්කන්තො සම්බහුලෙහි භික්ඛුති සද්ධිං තගරමා නික්කමිත්වා අද්දස බාහියං
දුරුචිරියං කාලකතං. දිස්වාන භික්ඛු ආදිනෙතසි: “ගණ්හථ භික්කවෙ බාහියස්ස
දුරුචිරියස්ස සරීරකං. මඤ්චකං ආරොපෙත්වා නිහරිත්වා ක්කාපෙථ. ථූපඤ්චස්ස
කරොථ. සමුහමවාරි වො භික්කවෙ කාලකතො”ති.

“එවං භනෙත”ති බො හෙ භික්ඛු භගවතො පටිස්සත්වා බාහියස්ස දුරුචි-
රියස්ස සරීරකං මඤ්චකං ආරොපෙත්වා නිහරිත්වා ක්කාපෙත්වා ථූපඤ්චස්ස කරිත්වා
යෙන භගවා තෙනුපසංඝමිංසු. උපසංඝමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා
එකමන්තං නිසීදිංසු.

එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: “දඩ්ඨං
භනෙත බාහියස්ස දුරුචිරියස්ස සරීරං. ථූපො වස්ස කතො. තස්ස කා ගති?
කො අභිසම්පරායො?”ති.

“පණ්ඨිතො භික්කවෙ, බාහියො දුරුචිරියො පච්චපාදි ධම්මස්සානුධම්මං.
ත ව මං ධම්මාධිකරණං විහෙසෙසි. පරිනිබ්බුතො භික්කවෙ බාහියො
දුරුචිරියො”ති.

අථ බො භගවා එනමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යනං
උද්‍යනෙසි:

“යත්ථ ආපො ව පඤ්චි තෙජෝ වායො ත ශාඛති,
ත තත්ථ සුඤ්ඤා ජොතන්ති ආදිවෙවා තප්පකාසති,
ත තත්ථ වන්දිමා භාති තමො තත්ථ ත විජ්ජති.

යද ව අත්තනා වෙදී මුනි මොනෙත බ්‍රාහ්මණො,
අථ රූපා අරූපා ව සුඛදුක්ඛා පමුච්ඡති”ති.

අයමපි උද්‍යනො චූතො භගවතා ඉති මෙ සුතන්ති.

බොධිවග්ගො පටිමො.

තත්‍රාද්දනං භවති:

තයො ව බොධි නිශ්‍රොධො තෙ ථෙරා කස්සපෙන ව,
පාචාය සංඛ්‍යාමජ් ජට්ඨො බාහියෙන තෙ දසාති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස හැසිරු බතින් පසු (පස්වරාවෙහි) පිණ්ඩපාතයෙන් වැළකුණු සේක්, බොහෝ භික්ෂූන් සමග නුවරින් නික්මා, කලුරිය කළ දුරුවීරිය බාහියයා දුටු සේක. දැකා භික්ෂූන් ඇමැතු සේක: “මහණෙනි, දුරුවීරිය බාහියයාගේ ශරීරය ගනුව. ඇඳෙක නංවා බැහැර ගෙන ගොස් දවව. ඔහුට සතුපයක් ද කරව. මහණෙනි, තොපගේ සමුභවවාරියෙක් කලුරිය කෙළේ යැ”යි වදාළ සේක.

‘සවාමීනි, එසේයැ’යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, දුරුවීරිය බාහියයාගේ ශරීරය ඇඳෙක නංවා බැහැර ගෙන ගොස් දවා, ඔහුට සතුපයක් ද කොට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියෝ ය.

එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එක්පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන්තාවූ ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෙන් “සවාමීනි, බාහිය (තමා) දුරුවීරිය (භික්ෂූහු)ගේ ශරීරය දවන ලද්දේය. ඔහුගේ සතුපය ද කරන ලද්දේ ය. ඔහුගේ ගතිය කවර? අභිසම්පරය (පරලොව) කවරේ දැ”යි මෙසේ විචාළහ:

“මහණෙනි, බාහිය දුරුවීරිය පණ්ඩිතයෙක (ලොකොත්තර) ධර්මය පිළිබඳ අනුධර්මයට (ශීල විශුද්ධි ආදී ප්‍රතිපද්ධතියට) පිළිපැත්තේ ය. ධර්මය නිසා මා නො වෙගෙයි ය මහණෙනි, බාහිය දුරුවීරිය තෙමේ පිරිනිව්‍යේ යැ”යි වදාළ සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය (ප්‍රීති වාසාය) පහළ කළ සේක:

“යම් නිජාණ ධාතුවෙක අපොධාතුව ද පෘථිවි ධාතුව ද තෙජෝ ධාතුව ද වායොධාතුව ද නො පිහිටා ද, එහි තාරකාවෝ නො බබළති, සුඝ්‍රීයා නො බබළයි, එහි වන්ද්‍රයා නො බබළයි, එහි අකුකාරය නැත. මෙතෙක සංකෘත මාග්‍ය ඥානයෙන් (සුඤ්ඤාන හෙයින්) මුනි (තමා) වූ මුහුණත තෙමේ යම් කලෙක්හි තෙවෙ ම (නිජාණය) අවබෝධ කෙළේ ද, එකල්හි රූපලොක-ප්‍රතිසංකීර්ණයන් ද, අරූපලොකප්‍රතිසංකීර්ණයන් ද, සුව දුඃඛ සංකෘත කාමා-වචරප්‍රතිසංකීර්ණයන් ද මිඳේ”.

මේ උද්‍යානය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලද්දේ මා විසින් අසන ලදී.

පළමුවන බොධි වතිය යි.

එහි උඤ්ඤාය:

බොධි සුත්‍ර තුන ද, නිග්‍රොධිසුත්‍රය, සථවිරසුත්‍රය, කාශ්‍යපසුත්‍රය, පාචාසුත්‍රය, සංකාමර් සුත්‍රය, ජවිල සුත්‍රය, බාහිය සුත්‍රය යන මෙයින් ඒ සුත්‍ර දසයෙක් වේ.

මූලිකවග්ගො දුතියො

2. 1.

මූලිකවග්ගො.

එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා උද්ධමොදොසං විහරති නරුං තොරකුද්දාය නිරො මූලිකවග්ගො පඨමාභිසම්මුදො. තෙන බො පන සමයෙන භගවා සත්තාහං එකපලලංඝකන නිසිනොහොති, විමුක්තිසුඛපටිසංවෙදී.

තෙන බො පන සමයෙන භික්ෂු අකාලමෙසො උද්ධමං සත්තාහවද්දාය සිතවාතද්දායී. අථ බො මූලිකවග්ගො කාගරුඡා සකභවතා නිකම්මිනා භගවතො කායං සත්තකම්මනං හොගෙහි පරිකම්මිනා උපරි මුඛානි භවතං එනං විහවි අට්ඨාසි: “මා භගවතං සිහං, මා භගවතං උණං, මා භගවතං ඛංසමකසවානාපසිරිංසපසම්මසො”ති. අථ බො භගවා නස්ස සත්තාහස්ස අවමයෙන තමහා සමාධිමා චුට්ඨාසි.

අථ බො මූලිකවග්ගො කාගරුඡා විඛං විගතවලාහකං දෙවං විදිනා භගවතො කායං හොගෙ විනිවෙදොනා සකචණ්ණං පටිසංගරිනා මාණවකචණ්ණං අභිනිමිතිනා භගවතො පුරතො අට්ඨාසි පඤ්ඤාමො භගවතං තමස්සමානො.

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගොසී.

සුඛො විවෙකො තුට්ඨස්ස සුතධම්මස්ස පස්සනො
අබ්භාපඡං¹ සුඛං ලොකෙ පාණභූතෙසු සංයමො.

සුඛා විරගතා ලොකෙ කාමානං සමිතිකතමො
අසම්මානස්ස යො විතයො එතං වෙ පරමං සුඛන්ති.²

2. 2.

ගජසුභතං.

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවනීයං විහරති ඡෙතවනෙ අනාථසංඝිකස්ස ආරමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන සම්මහලානං භික්ෂුනං පච්ඡාහතං පිණ්ඩපාන-පටිකකතානං උපට්ඨානසාලායං සනනිසින්නානං සනනිපතිතානං අයමන්තරුකථා උද්ධමාදී:

“කො හු බො ආචුසො ඉමෙසං දවනං රුජ්ඣං මහඬුනතරො වා මහාභොගහරො වා මහාකොසතරො වා මහාවිජ්ඣතරො වා මහාවාහනතරො වා මහබ්බලතරො වා මහිද්ධිකතරො වා මහානුභාවතරො වා රුඡා වා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො, රුඡා වා පසෙනදි කොසලො”ති. අයඤ්චරි තෙසං භික්ෂුනං අන්තරු කථා හොති විප්පකතා.

අථ බො භගවා සායනසමයං පටිසලලානා චුට්ඨිතො යෙහුපට්ඨානසාලා තෙහුපසම්මිති. උපසම්මිතිනා පඤ්ඤායෙන අසනෙ නිසිදි. නිසඡ්ඡ් බො භගවා භික්ෂු ආනිනොසි: “කායනුස්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සනනිසින්නා සනනිපතිනා, කා ව පන වො අන්තරු කථා විප්පකතා?”ති.

- 1. අබ්භාපඡං:-කප්පි.
- 2. සුඛො විවෙකසතුෂ්ඨසං සුතධම්මසං පඤ්ඤා: අව්භාබ්ධිසං සුඛං පලාපක ප්‍රාණභූතෙසු සංයම: සුඛා විරගතා ලොකෙ පාපාහං සමිතිකම: අසම්මිති ප්‍රාණසම්මාය චතසද්ව පරමං සුඛම් (ලලිතාපිකාර)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

දෙවෙනි මූලික වගීය

2. 1.

මූලික සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු ව පළමු කොට උරුමෙල්ලදනව්වෙහි නේරංසපුරා තදිතිරයෙහි මිදෙල්ල ගස මුල වාඩිවසන සේක. එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලසමවත්සුව විදනා සේක, සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි එක්පලනින් වාඩිවුන් සේක.

එසමයෙහි සිහිල්පවතින් වැලලී වූ සද්ද වදලූ ඇති මහ අකල් වැස්සෙක් උපත. ඉක්බිති මුදලිඳු නාරජ සිය බවතෙන් නික්මා අවුත්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා ගිහයෙක් නො පැමිණෙමිනි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා උමණයෙක් නො පැමිණෙමිනි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා මැසි මදුරු වා අවු දිග්දා (දිඬුපානිකයන්ගේ) පහසෙක් නො වේවා' සි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරුර සන්වරක් දරණවැලින් වට කොට, හිස මත මහත් පෙණය කොට, සිටියේ ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සත්දවස ඇවැමෙන් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටි සේක.

ඉක්බිති මුදලිඳු නාරජ පහ වැ ගිය වලාකුළු ඇති අහස පිරිසිදු වූවා දැනා බුදුරජුන් සිරුරෙන් දරණවැල ඉවත් කොට සවනිය වෙශය අතුරුදහන් කොට කුමරවෙසක් මවා ගෙන බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි බඳැඳිලි ව බුදුරජුන් දිසාවට වැද ගෙන සිටියේ ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

(වතුර්මාගීඥතසනෙතාමයෙන්) සතුටු වූ, පහල කරන ලද (නිවන්) දහම් ඇති, (නුවණැසින්) දක්නා වූ රහතුන් වහන්සේට (නිජාණ සංඛ්‍යාත උපට්ඨ) විවේකය සැප සි. නො කිපෙන බව සැප සි. ලොවා සතුන් කෙරෙහි අවිභිංසාව සැප සි.

ලෝකයෙහි කාමයන්ගේ (යම්) ඉක්මිමෙක් වේ තම් ඒ විරහනාව සැප සි. අසම්මානශාගේ යම් දුරු කිරීමෙක් වේ තම් මේ (රහත්බව) උතුම් සැපය සි.

2. 2.

රජසූත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සම්පයෙහි ජේතවන තම් වූ අනේපිඬු සිවුහුගේ ආරාමයෙහි වාඩි වසන සේක.

එ සමයෙහි පසුබත්හි පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකුණු, දම්සබා මඩුවෙහි හුන්වා වූ, (ඒ ඒ තැනින්) රැස් වූ බොහෝ භික්ෂූන් අහර මේ අතුරු කථාව උපත:

“ඇවැත්නි, මහාධිපති සේනිය බිම්බිසාර රජ හෝ කොශලාධිපති පසේනදි රජ හෝ (යන) මේ දෙ රජුන් අතුරෙන් කවරෙක් අතිශයින් මහද්ධන ඇත්තේ හෝ අතිශයින් මහද්භොග ඇත්තේ හෝ අතිශයින් මහත් භාණ්ඩාගාර ඇත්තේ හෝ අතිශයින් මහත් විජිත ඇත්තේ හෝ අතිශයින් මහත් වාහන ඇත්තේ හෝ අතිශයින් මහත් බල ඇත්තේ හෝ අතිශයින් මහත් සාද්ධි ඇත්තේ හෝ අතිශයින් මහත් අනුභාව ඇත්තේ හෝ වේ ද?” යනු යි. ඒ භික්ෂූන්ගේ මේ අතුරු කථාව වූ කලී කොට අඛාල වූයේ වෙයි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි පලසමවතින් නැගී සිටි සේක, දම්සබාමඩුව වෙත වැඩි සේක. වාඩි පණවන ලද අස්තෙහි වාඩිවුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (එහි) වාඩි හිදා, “මහණෙනි, (තෙපි) දැන් මෙහි රැස් වූවාහු කවර තම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්කල ද? තොපගේ අඛාල වූ අතුරු කථාව කවර ද?” යි භික්ෂූන් ඇමැතු සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉඟු හනෙන අමනාකං පට්ඨාභ්වතං පිණ්ඩපානපටික්කන්තානං උපට්ඨාන-
සාලායං සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං අයමන්තාරු කථා උද්දාදි: “කො නු
බො ආටුසො ඉමෙසං දවන්තං රාජ්ජනං මහභික්ඛකරො වා මහාභොගතරො වා
මහාකොසතරො වා මහාවිජ්ජතරො වා මහාවාහනතරො වා, මහබ්බල-
තරො වා මහිද්ධිකතරො වා මහානුභාවතරො වා, රාජා වා මාගධො සෙතියො
බිම්බිසාරො, රාජා වා පසෙනදී කොඤ්ඤො’ති. අයං බො තො හනෙන
අන්තරාකථා විප්පකතා, අථ බො භගවා අනුප්පන්නො?”ති.

“නබ්බවතං භික්ඛවෙ තුමනාකං පතිරුපං කුලපුත්තානං සඤ්ඤා අගාරස්මා
අනගාරියං පබ්බජිතානං, යං තුමෙන ඵවරුපිං කථං කථෙය්‍යාථ. සන්ති-
පතිතානං වො භික්ඛවෙ දායං කරණීයං ධම්මං වා කථා අරියො වා තුණ්හි-
භාවො”ති.

අථ බො භගවා ඵතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං
උද්දනෙසි:

“යඤ්ච කාමසුඛං ලොකෙ යඤ්චදං දිවියං සුඛං,
තණ්හකඛයසුඛස්සෙනෙ කලං තාණ්හන්ති සොලසි”න්ති.

2. 8.

දණ්ඩසුභ්වතං.

ඵවා මෙ සුතං: ඵකං සමයං භගවා සාවස්ථියං විහරති ජෙතවනෙ
අනාඨපිණ්ඩකායා ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන සම්බහුලා කුමාරකා අන්තරා ව සාවස්ථීං
අන්තරා ව ජෙතවනං අභිං දණ්ඩෙක හනන්ති. අථ බො භගවා පුබ්බත්තසමයං
නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදය සාවස්ථීං පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා බො
භගවා සම්බහුලෙ කුමාරකෙ අන්තරා ව සාවස්ථීං අන්තරා ව ජෙතවනං
අභිං දණ්ඩෙක හනන්තො.

අථ බො භගවා ඵතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං
උද්දනෙසි:

“සුඛකාමානි භුතානි යො දණ්ඩෙක විහිංසති,
අත්තන්තො සුඛමෙසානො පෙච්චි සො ත ලහතෙ සුඛං.

සුඛකාමානි භුතානි යො දණ්ඩෙක ත හිංසති,
අත්තන්තො සුඛමෙසානො පෙච්චි සො ලහතෙ සුඛං”න්ති.

සාමිති, මෙහි පස්වරුයෙහි පිණිසානගෙන් වැළකුණු දම්සබා ඔවුවෙහි (ඒ ඒ තැනින්) රැස් වූ අප අතර, “ඇවැත්නි, මහාධිපති සේනිය බිමබ්සාර රජ හෝ කෝශලාධිපති පසේනදී රජ හෝ (යන) මේ දෙ රජුන් අතුරෙන් කවරෙක් අතියයින් මහද්ධන ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහද්ධන ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් භාණ්ඩාගාර ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් විජිත ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් වාහන ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් බල ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් සාධු ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් අනුභාව ඇත්තේ හෝ වේ ද?” යි මේ අතුරු කථාව උපත. සාමිති, අපගේ මේ අතුරු කථාව අඩාල විය. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි වදාළ සේකැ” යි කීහු.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක: “මහණෙනි, හෙපි මෙබඳු කථා කරන්නහු යන යමෙක් ඇද්ද, එය ශ්‍රද්ධාවෙන් ගිහිගෙයින් නික්මා ශාසනයට පැමිණි කුලපුත්‍ර වූ තොපට සුදුසු නො වෙයි. මහණෙනි, (යම් තැනකට) රැස්වූ තොප විසින් දෙකක් කටයුතු ය: දහම් කථාව හෝ ආර්ථ වූ තුණ්ණිච්ඡාවය හෝ යි”.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලායෙහි මේ උද්ගත පහළ කළ සේක:

“ලෝකයෙහි යම් කාම සැපයෙක් වේ ද, යම් මේ දෙවලොව උපද්‍යා (දෙවියන්ගේ ද මනුෂ්‍යයන්ගේ ද රූපසමාපතති) සැපයෙක් වේ ද, මේ (සියලු) සැප තෘණාන්තය සබ්බසාත නිවන් සැපයාගේ සොළොස් කලාවෙන් කලාවක් ද නො අගනේ ය” යනු යි.

2. 3.

දණ්ඩසුත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අගත ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් වූ, අන්තපිඬු සිටුහු ගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එසමයෙහි බොහෝ කුඩා දරුවෝ සැවැත්නුවරටත් ජේතවනයටත් අතරෙහි දී තසකු දණ්ඩෙකින් පෙළුත්. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු වේලෙහි හැදෑ පෙරෙවැ පා සිවුරු ගෙන සැවැත්නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවරටත් ජේතවනයටත් අතරෙහි තාගයකු දණ්ඩෙකින් පෙළුන ඒ බොහෝ කුඩා දරුවන් දුටු සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්ගත පහළ කළ සේක:

“යමෙක් තමාගට සුව සොයන්නේ, සුව කැමැති සතුන් දඬුවමින් පෙළා ද, හේ පරලොවැ සුවක් නො ලබයි.

යමෙක් තමාගේ සුව සොයන්නේ සුව කැමැති සතුන් දඬුවමින් නො පෙළා ද, හෙ තෙමේ පරලොවැ සුව ලබයි”.

2. 4.

සකකාරස්සතතං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවස්ථියං විහරති ඡේතවනො
අනාඨපිණ්ඩිකායා ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන භගවා සකකතො හොති ගරුකතො මානිතො
පූජිතො අපචිතො, ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජ-
පරිකබ්ඛාරානං. භික්ඛුසංඝො'පි සකකතො හොති ගරුකතො මානිතො
පූජිතො අපචිතො, ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජ-
පරිකබ්ඛාරානං.

අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පන පරිබ්බාජකා අසකකතා හොන්ත් අගරුකතා අමානිතා
අපූජිතා අනපචිතා, න ලාභීතො විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙ-
සජ්ජපරිකබ්ඛාරානං. අථ බො තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා භගවතො
සකකාරං අසභමානා භික්ඛුසංඝායා ව, ශාමෙ ව අරඤ්ඤා ව භික්ඛු දිස්වා
අසබ්භාති ඵරුසාති වාචාති අකෙකාසන්ති පරිභාසන්ති රෙසෙන්නි විහෙසෙන්නි.

අථ බො සම්බහුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඝිකම්භං. උපසඝිකම්භා
භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ
භික්ඛු භගවන්තං එතදවොදි:

“එතරහි භන්තෙ භගවා සකකතො ගරුකතො මානිතො පූජිතො
අපචිතො, ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජපරිකබ්ඛාරානං.
භික්ඛුසංඝො'පි සකකතො ගරුකතො මානිතො පූජිතො අපචිතො, ලාභී
විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජපරිකබ්ඛාරානං. අඤ්ඤාතිඤ්ඤා
පන පරිබ්බාජකා අසකකතා අගරුකතා අමානිතා අපූජිතා අනපචිතා,
න ලාභීතො¹ විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජපරිකබ්ඛාරානං.

අථ බො තෙ භන්තෙ අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා භගවතො සකකාරං
අසභමානා භික්ඛුසංඝායා ව, ශාමෙ ව අරඤ්ඤා ව භික්ඛු දිස්වා අසබ්භාති
ඵරුසාති වාචාති අකෙකාසන්ති පරිභාසන්ති රෙසෙන්නි විහෙසෙන්නි”ති.

අථ බො භගවා එතමිත්ථං විදිත්වා නායං වෙලායං ඉමං උද්දානං
උද්දානෙයි:

ශාමෙ අරඤ්ඤා සුබ්බද්ධකම්භං
තෙවන්තතො තො පරතො දහෙථ²
පුසන්ති එසායා උපධිං පච්චිව
නිරුපධිං කෙත පුසෙත්ථං එසායාති.

1. අලාභිකො, සි. 2. රංභථ, කප්ථි

2. 4.

සත්කාරසූත්‍රය.

මොව්සින් මෙසේ අදහස ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීපයෙහි වූ සේනවත නම් අනේපිඬු සිටුවුනේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සත්කාර කරන ලද්දහු, ගුරුකාර කරන ලද්දහු, බුහුමන් කරන ලද්දහු, පුදන ලද්දහු, අපවායන කරන ලද්දහු, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය නෛමර්ශ පරිච්ඡාරයන් ලබන සුලු වූවාහු වෙති. භික්ෂුසංඝයා ද සත්කාර කරන ලද්දේ, ගුරුකාර කරන ලද්දේ, බුහුමන් කරන ලද්දේ, පුදන ලද්දේ, අපවායන කරන ලද්දේ චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය නෛමර්ශපරිච්ඡාරයන් ලබන සුලු වූයේ වෙයි.

අන්‍යත්ථික පරිව්‍රාජකයෝ වූ කලී සත්කාර නොකරන ලද්දහු, ගුරුකාර නොකරන ලද්දහු, බුහුමන් නොකරන ලද්දහු, නොපුදන ලද්දහු, අපවායනය නොකරන ලද්දහු, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය නෛමර්ශ පරිච්ඡාරයන් නොලබන සුලු වෙති. යළි ඒ අන්‍යත්ථික පරිව්‍රාජකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද භික්ෂුසංඝයාට ද (කරනු ලබන) සත්කාර නොඉවසන්නෝ, ගමෙහි ද වෙනෙහි ද භික්ෂුන් දැකූ අසහ්‍ය වූ කඩිනම වූ වචනවලින් ආක්‍රෝශ කෙරෙති. තථිතය කෙරෙති. දෙය් කියති. වෙහෙසති.

ඉක්කිති බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියෝ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩා එකත්පසෙක හුන්නෝ ය. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, මේපවත් සැල කළහ:

“සාමනී, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සත්කාර කරන ලද සේක්, ගුරුකාර කරන ලද සේක්, බුහුමන් කරන ලද සේක්, පුදන ලද සේක්, අපවායනය කරන ලද සේක්, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය නෛමර්ශපරිච්ඡාරයන් ලබන සුලු සේක් වෙති. භික්ෂුසංඝයා ද සත්කාර කරන ලද්දේ, ගුරුකාර කරන ලද්දේ, බුහුමන් කරන ලද්දේ පුදන ලද්දේ, අපවායනය කරන ලද්දේ, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය නෛමර්ශපරිච්ඡාරයන් ලබන සුලු වෙයි. අන්‍යත්ථික-පරිව්‍රාජකයෝ වූ කලී සත්කාර නොකරන ලද්දහු, ගුරුකාර නොකරන ලද්දහු, බුහුමන් නොකරන ලද්දහු, නොපුදන ලද්දහු, අපවායනය නොකරන ලද්දහු, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය නෛමර්ශපරිච්ඡාරයන් නොලබන සුලු වෙති. වැළි දු සාමනී, ඒ අන්‍යත්ථික පරිව්‍රාජකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද, භික්ෂුසංඝයාට ද (කරනු ලබන) සත්කාර නොඉවසන්නාහු ගමෙහි ද, වෙනෙහි ද, භික්ෂුන් දැකූ අසහ්‍ය වූ, කඩිනම වූ, වචනයෙන් ආක්‍රෝශ කෙරෙති, තථිතය කෙරෙත්, දෙය් කියති, වෙහෙසති” යනු යි.

ඉක්කිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වේලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

ගමෙහි හෝ වෙනෙහි සුව දුක් දෙකින් සැරී කරන ලද්දේ (හෙවත්) සුව දුක් විඳින්නේ තමාගේ වශයෙන් හෝ මෙරමාගේ වශයෙන් හෝ නොසලකන්නේ ය. (සුව දුක් වශයෙන් වින්ද සුභ) සැරියෝ (බඩ පසුවක සහිසාන) උපධිය නිසා සැරී කෙරෙති. සැරියෝ උපධි රහිත තැනැත්තාහු කිමෙකින් සැරී කෙරෙත් ද. (නොකෙරෙත් ම ය.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 5.

උපාසකස්තනං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරං ඉච්ඡානඛහලකො උපාසකො සාවඤ්ඤියං අනුප්පන්නො හොති කෙනවිදෙව කරණීයෙන. අථ බො සො උපාසකො සාවඤ්ඤියං නං කරණීයං තිරොචා යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්. උපසංඝිකම්චා භගවන්තං අභිවාදෙචා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං බො නං උපාසකං භගවා එතදවොච: “විරස්සං බො චං උපාසක, ඉමං පරි-යායමෙකාසි යදිදං ඉධාගමනායා”ති.

“විරපටිකාහං භන්තෙ භගවන්තං දස්සනාය උපසංඝිකම්භුකාමො, අපි වාහං කෙහි වී කෙහි වී කිච්චකරණීයෙහි ව්‍යාවටො. එවාහං නාසකං භගවන්තං දස්සනාය උපසංඝිකම්භු”න්ති.

අථ බො භගවා එතමස්සං විදිචා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:

සුඛං වත තස්ස න හොති කිඤ්චි
සංඛ්‍යාතබ්බමස්ස බහුසුත්තස්ස,
සකිඤ්චනං පස්ස විහඤ්ඤමානං
ජනො ජනස්මිං පටිබ්බරුපො¹ති.

2. 6.

ගබ්ගිනිස්තනං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරස්ස පරිබ්බාජකස්ස දහර මාණවිකා පජාපතී හොති ගබ්ගිනි උපවිජ්ඣාය.

අථ බො සා පරිබ්බාජිකා නං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “ගච්ඡ චං බ්‍රාහ්මණ, හෙලං ආහර, යං මෙ විජාතාය භවිස්සති”ති. එවං චුත්තෙ සො පරිබ්බාජකො නං පරිබ්බාජිකං එතදවොච: “කුතො පනාහං හොති කෙලං ආහරාමි”ති. දුතියමිච්චි බො සා පරිබ්බාජිකා නං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “ගච්ඡ චං බ්‍රාහ්මණ, හෙලං ආහර, යං මෙ විජාතාය භවිස්සති”ති. දුතියමිච්චි බො සො පරිබ්බාජකො නං පරිබ්බාජිකං එතදවොච: “කුතො පනාහං හොති කෙලං ආහරාමි”ති. තතියමිච්චි බො සා පරිබ්බාජිකා නං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “ගච්ඡ චං බ්‍රාහ්මණ, හෙලං ආහර, යං මෙ විජාතාය භවිස්සති”ති.

1 පටිබ්බරුපො. සි. මු.

2. 5.

උපාසක සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයේ වූ ජේතවන නම් වූ අන්තර්වූ සිවුහුගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එසමයෙහි ඉන්ද්‍රානිකුල නම් බ්‍රහ්මඥා වැසි එක්තරා උපාසකයෙක් කිසි යම් කටයුත්තෙකින් සැවැත්නුවරට පැමිණියේ ය. ඉක්බිති ඒ උපාසක තෙමේ සැවැත්නුවර ඒ කටයුත්ත නිමවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේය එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ඒ උපාසකයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපාසකයෙකි, තෙපි බොහෝ කලෙකින් මෙහි පැමිණියහු යැ”යි වදාළ සේක.

“සඬාමිති, මම බොහෝ කලෙක පටන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකින්නට එනු කැමැත්තෙමි වීමි. එසේ වුවත් මම යම් යම් කුද්‍ර භග්‍ය කටයුතුවල යෙදී සිටියෙමි. මේ හෙයින් ම මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකින්නට එන්නට නොහැකි වී යැ”යි. උච්ඡ කී ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

“යමකුට (රාගාදී) පට්ඨානවශයෙන් තැන් ද, මනා කොට සිඳා කරන ලද (මාභී) ධම් ඇති, (එහෙයින්ම ප්‍රතිවේධ බහුලාභකයෙන්) බහුලාභ වූ, ඒ ක්‍රියාසම්පාදිත එකානන්තයෙන් සුවෙකි. එහෙත් ම පෙළෙන (රාගාදී) පට්ඨානවශයෙන් සහිත පුද්ගලයා බලව. ජන තෙමේ (අත්‍ය) ජනයා කෙරෙහි බැඳී ගිය සවහාව ඇත්තේය.”

2. 6.

ගජ්ඣනී සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් අන්තර්වූ සිවුහුගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එ සමයෙහි එක්තරා පරිව්‍රාජකයකුගේ තරුණ වූ මෙණෙවියක් (බ්‍රහ්මදුත්ත) භාග්‍ය වූවා, හටගත් දරුගත් ඇත්තී (අද හෙටැයි) එළඹා සිටි වදන කල්ඇත්තී වෙයි.

ඉක්බිති ඒ පරිව්‍රාජකාව පරිව්‍රාජකයාගට, “බ්‍රාහ්මණය තෝ යා. යම් ඒ තෙලක් වැදූ මට උපකාර වේ ද එබඳු තෙලක් ගෙනා එව”යි මේ බස් කිවු ය. මෙසේ කී කල්හි ඒ පරිව්‍රාජක තෙමේ ඒ පරිව්‍රාජකාවට “පින්වතිය, මම කොසින් තෙල් ගෙන එන්නෙමි දැ” යි කී ය. දෙවෙනි වරක් ඒ පරිව්‍රාජකාව ඒ පරිව්‍රාජකයාට, “බ්‍රාහ්මණය, තෝ යා. යම් තෙලක් වැදූ මට උපකාර වේ ද, එබඳු තෙලක් ගෙනෙව” යි කිවු ය. දෙවෙනි වරක් ඒ පරිව්‍රාජක තෙමේ ඒ පරිව්‍රාජකාවට “පින්වතිය, මම කොසින් තෙල් ගෙන එන්නෙමි දැ” යි කී ය තුන්වන වරක් ඒ පරිව්‍රාජකාව ඒ පරිව්‍රාජකයාට “බ්‍රාහ්මණය, තෝ යා. යම් තෙලක් වැදූ මට උපකාර වේ නම් එබඳු තෙලක් ගෙනෙව” යි කිවු ය.

2. තෙන බො පන සමයෙන රඤ්ඤ පසෙනදිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨා-
ගාරෙ සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සප්පස්ස වා තෙලස්ස වා යාවදන්තං
පාතුං දිය්‍යති තො නීගරිතුං.

අථ බො තස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදයොයි: “රඤ්ඤ බො පන¹ පසෙන-
දිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨාගාරෙ සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සප්පස්ස වා
තෙලස්ස වා යාවදන්තං පාතුං දිය්‍යති තො නීගරිතුං. යනානුතාගං රඤ්ඤ
පසෙනදිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨාගාරං ගනන්තො තෙලස්ස යාවදන්තං පිච්චො ඝරං
ආගනන්තො උගහිරිත්තාන² දදෙය්‍යං, යං ඉමිස්සා විජානාය හවිස්සති”ති.

අථ බො සො පරිබ්බාජකො රඤ්ඤ පසෙනදිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨා-
ගාරං ගනන්තො තෙලස්ස යාවදන්තං පිච්චො ඝරං ආගනන්තො තෙව සතෙකාති
උද්ධං කාතුං, ත පන අධො. සො දුක්ඛාති තිබ්බාති බරුත් කට්ඨකාති වෙදනාති
චුට්ඨො ආවට්ඨති, පරිවට්ඨති.

අථ බො හගවා පුබ්බන්‍යාසමයං නිවාසෙත්වා පහ්‍රානිවරමාදය සාවච්චිං
පිණ්ඩාය පාවිසී. අද්දසා බො හගවා තා පරිබ්බාජකං දුක්ඛාති තිබ්බාති
බරුත් කට්ඨකාති වෙදනාති චුට්ඨං ආවට්ඨමානං පරිවට්ඨමානං.

අථ බො හගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්නං
උද්නෙයි:

සුඛිනො චත යෙ අනිඤ්චනා
වෙදගුතො හි ජනා අනිඤ්චනා,
සනිඤ්චනං පස්ස විහඤ්ඤමානං
ජනො ජනස්මිං පටිබ්බාපිත්තො³ ති.

2. 7. .

එකපුත්තසුත්තං.

එවං මෙ සුතා: එකං සමයං හගවා සාවස්ථියං විහරති ජෙතවනෙ
අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤවරස්ස උපාසකස්ස එකපුත්තකො
පියො මනාපො කාලඤ්ඤානො හොති. අථ බො සම්භුලා උපාසකා අලලවන්තො
අලලකෙසා දිවා දිවස්ස යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. උපසඤ්ඤාමිත්වා හග-
වන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීත්තො බො තෙ
උපාසකෙ හගවා එතදවොච: “නිනානුබො භූමෙහ උපාසකා, අලලවන්තො
අලලකෙසා ඉට්ඨපසඤ්ඤානා දිවා දිවස්සා”ති.

එවං වුත්තෙ සො උපාසකො හගවන්තං එතදවොච: “මය්‍යං බො හගෙන
එකපුත්තකොසි පියො මනාපො කාලඤ්ඤානො. තෙන මයං අලලවන්තො
අලලකෙසා ඉට්ඨපසඤ්ඤානා දිවා දිවස්සා”ති.

1. රඤ්ඤා බො. මජ්ඣ. 2 උච්ඡාදිත්වා. අට්ඨකාථා. උච්ඡාදිත්වාන. මජ්ඣ. 3 පටිබ්බා-
පිත්තො සි.මු.

එසමයෙහි පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඩාගාරයෙහි ශ්‍රමණයකුට හෝ බ්‍රාහ්මණයකුට ගිතෙල් හෝ තලතෙල් ආදී තෙල් හෝ ඇති තාක් බොත්තට දෙනු ලැබේ. බැහැර ගෙන යන්නට නො දෙනු ලැබේ.

ඉක්බිති ඒ පරිව්‍රාජකයාහට “පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඩාගාරයෙහි ශ්‍රමණයකුට හෝ බ්‍රාහ්මණයකුට හෝ ගිතෙල් හෝ (තලතෙල් ආදී) තෙල් හෝ ඇති තාක් බොත්තට දෙනු ලැබේ. බැහැර ගෙන යන්නට නො දෙනු ලැබේ. යම් හෙයකින් මම් පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඩාගාරයට ගොස් යම් ඒ තෙලක් වැදූ මැයට උපකාර පිණිස වන්නේ නම්, ඒ තෙල් ඇති තාක් බි ගෙට අවුත් වමාර දෙන්නෙමි නම් මැනවැ”යි මෙබදු සිතෙක් විය.

ඉක්බිති ඒ පරිව්‍රාජක තෙමේ පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඩාගාරයට ගොස් තෙල් ඇති තාක් බි ගෙට අවුත් වමාරන්නට ද නො හැකි වෙයි. විරෙක කරන්නට ද නො හැකි වෙයි. හේ දුක් වූ, තියුණු වූ, කඩීය වූ, කවුක වූ, වෙදනාවන්ගෙන් සපයී කරන ලද්දේ ඔබ මොබ පෙරළෙයි. භාත්පස පෙරළෙයි.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු මේලෙහි හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන සාවැත්තුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුක් වූ, තියුණු වූ, කඩීය වූ, කවුක වූ, වෙදනාවන්ගෙන් සපයී කරන ලද, ඔබ මොබ පෙරළෙන, භාත්පස පෙරළෙන, ඒ පරිව්‍රාජකයා දුටු සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යාන පහල කළ සේක:

“යම් කෙනෙක් (රුහාදි) පළිබොධ තැත්තානු ද (ඔහු) ඒකාන්තයෙන් පුබ්බ වෙත්. (ආයී මායී සංඛ්‍යාත) වේදයෙන් (නිවනට) පැමිණි ඒ සමිණා-ප්‍රචයෝ තුමු ඒකාන්තයෙන් (රුහාදි) පළිබොධ තැතියව්‍ය. ජන තෙමේ (අන්‍ය) ජනයා කෙරෙහි බැඳී ගිය සිත් ඇත්තේ ය. (එහෙයින්) දුකට පැමිණෙන (රුහාදි) පළිබොධ සහිත පුද්ගලයා බලව.”

2. 7.

එකපුත්‍ර සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සාවැත්තුවර සම්පයෙහි ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි වසන සේක.

එසමයෙහි එක්තරු උපාසකයකු ගේ ප්‍රිය වූ මනාප වූ එක ම පුත්‍රයා කල්ලිය කෙළේ වෙයි. ඉක්බිති බොහෝ උපාසකයෝ තෙත් වූ වසත්‍ර ඇත්තානු තෙත් වූ කෙස් ඇත්තානු මධ්‍යාහ්න වෙලාවෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියෝ ය. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක හුන්නෝ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත්පසෙක හුන්නාවූ ඒ උපාසකයකුට “උපාසකයනි, කවර හෙයකින් තෙපි මධ්‍යාහ්නවෙලාවෙහි තෙත් වූ වසත්‍ර ඇත්තානු තෙත් වූ කෙස් ඇත්තානු මෙහි පැමිණියහ ද?” යි අසා වදාළ සේක.

මෙසේ වදාළ කල්හි ඒ උපාසක තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, මට ප්‍රිය වූ මනාප වූ එක ම පුත්‍රයෙක් විය. ඒ පුත්‍රයා කල්ලිය කෙළේ ය. ඒ හේතුවෙන් අපි තෙත් වූ වසත්‍ර ඇත්තමෝ, තෙත් වූ කෙස් ඇත්තමෝ මධ්‍යාහ්නවෙලාවෙහි මෙහි පැමිණියමහ සි කී ය.

අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා නායං චෙලායං ඉමං උද්ගනං උද්දහෙයි:

පියරූපස්සාදගථිතාසෙ¹ දෙවකායා පුට්ඨ මිත්‍රස්සා ව,
අසාවිනො පරිජුනනා මච්චුරුපස්ස වසං ගමිත්තන්.

යෙ චෙ දිවා ව රතො ව අප්පච්ඡනා ජහන්ති පියරූපං,
තෙ චෙ ඛතන්ති අඝමුලං මච්චුතො ආමිසං දුරතිවහන්තන්.

2. 8.

සුප්පවාසාසුතං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුණ්ඩයායං² විහරති කුණ්ඩාන-
වනෙ. තෙන ඛො පත සමයෙන සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තවස්සාති
ගබ්භං ධාරෙති සත්තාහං මුලුහගබ්භා. සා දුක්ඛාති නිබ්බාති බරාති
කටුකාති වෙදකාති පුට්ඨා නිති විතකෙකාති අභිවාසෙති:

“සමමාසලුඤ්චො වත සො භගවා ඉමස්ස ඵවරූපස්ස දුක්ඛස්ස පහානාය
ධම්මං දෙසෙති, සුප්පවනො වත තස්ස භගවතො සාවකසබ්බෙසා, යො ඉමස්ස
ඵවරූපස්ස දුක්ඛස්ස පහානාය පටිපනො. සුසුඛං වත නං නිබ්බානං යජ්ඣිදං³
ඵවරූපං දුක්ඛං න සංවිජ්ජති”ති.

අථ ඛො සුප්පවාසා කොලියධීතා සාමිකං ආමනෙතයි: “එහි ඩං.
අය්‍යපුත්ත, යෙන භගවා තෙනුපසඬකම. උපසඬකමිත්වා මම වචනෙන
භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දාමි. අප්පාබාධං අප්පානඬකං ලුහුට්ඨානං බලං
එංසුචිතාරං පුච්ඡ: “සුප්පවාසා භනෙන කොලියධීතා භගවතො පාදෙ
සිරසා වන්දාමි. අප්පාබාධං අප්පානඬකං ලුහුට්ඨානං බලං එංසුචිතාරං පුච්ඡති”ති.
එවන්තො වදෙති: “සුප්පවාසා භනෙන කොලියධීතා සත්තවස්සාති ගබ්භං
ධාරෙති, සත්තාහං මුලුහගබ්භා. සා දුක්ඛාති නිබ්බාති බරාති කටුකාති
වෙදකාති පුට්ඨා නිති විතකෙකාති අභිවාසෙති: “සමමාසලුඤ්චො වත සො
භගවා, යො ඉමස්ස ඵවරූපස්ස දුක්ඛස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙති. සුප්ප-
වනො වත තස්ස භගවතො සාවකසබ්බෙසා, යො ඉමස්ස ඵවරූපස්ස දුක්ඛස්ස
පහානාය පටිපනො. සුසුඛං වත නං නිබ්බානං, යජ්ඣිදං ඵවරූපං දුක්ඛං න
සංවිජ්ජති”ති.

1 පියරූපාසාගථිතාසෙ-සී 2 කුණ්ඩයායං-මජ්ඣං. 3 යජ්ඣිදං-මජ්ඣං.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

ප්‍රිය සවභාවය ඇති රූපසකකාදීන්හි (සුඛ) වෙදනාසාදයෙන් බැඳී-
හිය සිත් ඇති බොහෝ (වාතුර්මහාරජකාදී) දෙවසමුහයෝ ද, මනුෂ්‍යයෝ ද
(කාසික වෛතසික දුකින්) දුඃඛිත වූවාහු (රොගාදී විපතකයෙන් හා
යෞචනාරොග්‍යාදී සමපතකයෙන් ද) පිරිනුනාහු මෘත්‍යුරූපයා ගේ වශයට
යෙහි.

යම් කිසි කෙනෙක් දහවල්හි දු, රාත්‍රියෙහි දු අප්‍රමාණ ද, ඔවුහු
එකානතයෙන් ප්‍රියරූපය දුරු කෙරෙහි. ඔවුහු මාරයාගේ ආමිෂය වූ (මේ
ශාසනයෙන් පිටත කිසිවකු විසිනුත්) ඉක්මෙන්තට නොහැකි දුකට මුළු වූ
නාෂණාට එකානතයෙන් සාර දමන්.

2. 8.

සුභවාසා සූත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
කුණ්ඩියා (නම්) නගරය සමීපයෙහි කුණ්ඩාන (නම්) වනයෙහි වැඩ වසන
සේක. එසමයෙහි සුභවාසා නම් කොළිය දුභිතා තොමෝ සත් වසක්
මුළුල්ලෙහි ගතියක් දරයි: සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි මුහුණට ව සිටියි. ඔ
තොමෝ දුක් වූ තිසුණු වූ කකික වූ කවුක වූ වෙදනාවන්ගෙන් සපයී
කරන ලද්දී ත්‍රිවිධ විතකීයන් කරණ කොට ගෙන ඉවසනු හැකි වෙයි:

“යම් කෙනෙක් මෙබඳු මේ දුක දුරු කිරීම පිණිස දහම් දෙසන සේක් ද,
එ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකානතයෙන් සමයක් සමුදායය. යමෙක් මෙබඳු
මේ දුක දුරු කිරීම පිණිස පිළිපත්තේ ද, එ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ
සමය තෙමේ එකානතයෙන් සුපිළිපත්තේ ය. යම් නිවනෙක මෙබඳු මේ
දුකෙක් නො මැත්තේ ද, එ නිවන එකානතයෙන් උතුම් ම සුවය” යනු
ත්‍රිවිධ විතකීය යි.

ඉක්බිති සුභවාසා කෝළිය දුභිතා තොමෝ හිමියා අමතා, “ආර්ථසූත්‍රය,
මුඛ (මෙහි) එන්නා: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹෙන්නා. එළඹූ
ලාගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පා වදින්නා. ආබාධ නැති
නියා ද, රොග නැති නියා ද, සැහැල්ලු පැවැතුම් ඇති නියා ද, (ශරීර) බලය ද,
පහසු විහරණය ද විවාරන්නා. “සාමිති, සුභවාසා කොළිය දුභිතා
තොමෝ හිසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා වදියි. ආබාධ නැති නියා ද,
රොග නැති නියා ද, සැහැල්ලු පැවැතුම් ඇති නියා ද (ශරීර) බලය ද පහසු
විහරණය ද විවාරයි. සාමිති, සුභවාසා කොළිය දුභිතා තොමෝ සත්-
අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ගතියක් දරයි. සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි මුහුණට ව සිටියි.
ඔ තොමෝ දුක් වූ තිසුණු වූ කකික වූ කවුක වූ වෙදනාවන්ගෙන් සපයී
කරන ලද්දී ‘යම් කෙනෙක් මෙ බඳු මේ දුක දුරු කරනු පිණිස දහම්
දෙසන සේක් ද, එ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකානතයෙන් සමයක් සමුදායය.
යමෙක් මෙබඳු මේ දුක දුරු කිරීම පිණිස පිළිපත්තේ ද එ භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සමයා හෙමේ එකානතයෙන් සුපිළිපත් ය. යම් නිවනෙක
මෙබඳු මේ දුකෙක් නො මැත්තේ ද එ නිවන එකානතයෙන් උතුම් ම ය.
යන තුන් විතකී ගේතු කොට ගෙන ඒ දුක් ඉවසනු හැකි වේ යා යි සැළ
කරන්නා”යි කීවු ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. පරමන්ති බො සො කොලියපුතො සුප්පවාසාය කොලියධිතාය පටියසු ණිතා යෙන භගවා නෙත්තපසඛකම්. උපසඛකම්ථා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො සො කොලියපුතො භගවන්තං එතදවොච:

“සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාඛාඛං අප්පාතඛකං ලුහුට්ඨාතං ඛලං එසුචිතාරං පුච්ඡතිති. එවඤ්ච වදෙති: ‘සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා සන්නාවස්සාති ගබ්භං ඛාරෙති සත්තාහං මුලුහගබ්භා සා දුක්ඛාති තිබ්බාති බරුති කටුකාති වෙදතාති පුට්ඨා තිති විතකෙකති අභිවාසෙති: ‘සමමාසලේඛ්ඛො වන සො භගවා, යො ඉමස්ස එවරුපස්ස දුක්ඛස්ස පභානාය ධම්මං දෙසෙති. සුපටිපන්නො වන තස්ස භගවතො සාවකසංඛෙසා, යො ඉමස්ස එවරුපස්ස දුක්ඛස්ස පභානාය පටිපන්නො, සුසුඛං වන තං තිබ්බාතං, යත්තිදං එවරුපං දුක්ඛං න සංවිජ්ජති’ති.

“සුඛිති හොතු සුප්පවාසා කොලියධිතා අරොගා, අරොගං පුත්තං විජායතු”ති. සභ වචනා ව පන භගවතො සුප්පවාසා කොලියධිතා සුඛිති අරොගා අරොගං පුත්තං විජායි.

‘එවං භන්තෙ’ති බො සො කොලියපුතො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසතා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කතා සකං සරං පට්ඨායාසි.

අද්දසා බො කොලියපුතො සුප්පවාසං කොලියධිතරං සුඛිතිං අරොගං, අරොගං පුත්තං විජාතං. දිස්වාතස්ස එතදභොසි: “අච්ඡරියං වන භො, අබ්බුතං වන භො, තථාගතස්ස මිහිඳ්ධිකතා මහානුභාවතා, යත්ත භි-නාමායං සුප්පවාසා කොලියධිතා සභ වචනා ව පන භගවතො සුඛිති අරොගා අරොගං පුත්තං විජායියාති”ති. අත්තමතො පමුදිතො පිඨිසොමනස්සජාතො අභොසි.

අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා සාමිකං අමනෙතසි: “එහි තං අයසපුත්ත, යෙන භගවා තෙත්තපසඛකම්, උපසඛකම්ථා මෙම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති”ති. එවඤ්ච වදෙති: “සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා සන්නාවස්සාති ගබ්භං ඛාරෙසි, සත්තාහං මුලුහගබ්භා. සා එතරුති සුඛිති අරොගා, අරොගං පුත්තං විජාතා. සා සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසංඝං භන්තෙත නිමනෙතති. අභිවාසෙතු කීර භන්තෙ භගවා සුප්පවාසාය කොලියධිතාය සත්ත භන්තාති සද්ධං භික්ඛුසංඝෙසතා”ති.

3. 'මෑනාලා' යි ඒ කොලිය පුත්‍ර තෙමේ සුප්‍රාචාරාසා කොලිය දුගිතා-
වට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍ය-
වතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක හුන්නේ ය. එකත් පසෙක හුන්නාවූ
ඒ කොලියපුත්‍ර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කෙළේය:

"වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ හිසින් භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ පා වදිසි. ආබාධ රහිත නියා ද, රොග රහිත නියා ද, සැහැල්ලු
පැවතුම් ඇති නියා ද (ශරීර) බලය ද, පහසු විහරණය ද විවාරයි. මෙසේත්
කියයි: 'වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ සත් අවුරුද්දක්
මුළුල්ලෙහි ගබ්බක් දරයි. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුසගම් ව භිතොමෝ දුක් වූ
නිසුණු වූ කකිග වූ කටුක වූ වෙදනාවන්ගෙන් සපයී කරන ලද්දී "යම්
කෙනෙක් මෙ බදු මේ දුක දුරු කරනු පිණිස දහම් දෙසන සේක් ද, ඒ
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකානායෙන් සමයක් සම්බුද්ධයා. යමෙක් මෙ බදු
මේ දුක දුරු කරනු පිණිස පිළිපත්තේ ද, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ
ශ්‍රාවක සමිස තෙමේ එකානායෙන් සුපිළිපත් ය. යම් නිවනෙක මෙ බදු මේ
දුක නැත් ද, ඒ නිවන එකානායෙන් උතුම් ම සුව යැ"යි මේ ත්‍රිවිධ විතකී
යෙන් ඉවසා ය' යනු යි.

"සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ සුඛිත වේවා, නිරොග වේවා,
නිරොග පුත්‍රයකු වදවා"යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ ඒ වචනය සමග ම සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ
සුඛිත වූවා නිරොග වූවා නිරොග පුත්‍රයකු වැදවා ය.

"වහන්ස, එසේ යැ"යි ඒ කොලියපුත්‍ර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ
භාෂිතය සතුටින් පිළිගෙන, නැවතත් සතුට ප්‍රකාශ කොට අස්තෙන් නැගිට
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මතා කොට වැද පැදකුණු කොට සාකිග්‍ය ගෘහය කරා
ගියේ ය.

කොලියපුත්‍ර තෙමේ නිරොග පුත්‍රයකු වැදවා වූ සුඛිත වූ නිරොග වූ
සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා දුටුයේ ය. දැකූ ඔහුට "යම් බදු වූ මේ
කොලියදුගිතා තොමෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනයත් සමග ම
සුව පත් වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ පුත්‍රයකු වැද ද, පින්වත්නි,
ඒ කපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සෘණී ඇති බව මහත් අනුභාව ඇති
බව එකානායෙන් ආශ්වාසීය. එකානායෙන් අද්භූත යැ"යි මෙ බදු සිතෙක්
විය. හේ සතුටු සිත් ඇත්තේ අතීතයින් ප්‍රමොදය ඇත්තේ, හටගත්
බලවත් ප්‍රීතිය හා සොම්නස ඇත්තේ විය.

ඉක්බිති සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ හිමියා ඇමැතුවා ය:
"ආදීපුත්‍රය, මුඛ මෙහි එන්නා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹෙන්නා.
එළඹූ 'වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා
හිසින් වදි' යන මාතේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා හිසින්
වදින්නා. මෙසේත් කියන්න. 'වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා නම් කොලිය දුගිතා
තොමෝ සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බක් දැරුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි
මුසගර්භ ව සිටියා ය. ඔ දුන් සුඛිත වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ
පුත්‍රයකු වැදවා ය. ඔ තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුපාමොක් බික්-
සඟතට බසින් නිමකයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුසමසයාත්
සමග සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතාවගේ සත් බකක් ඉවසා වදාරන සේක්වා'යි
කියන්නැ"යි කීවු ය.

6. පරමන්ති බො සො කොලියපුත්තො සුප්පවාසාය කොලියධීතාය පටිසසුභ්භිචා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්චා භගවන්තං අභිවා-දෙචා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො බො සො කොලියපුත්තො භගවන්තං එතදවොච: “සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධීතා භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති. එවන්දව වදෙති: සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධීතා සත්තවස්සානි ගබ්භං ධාරෙසි. සත්තාහං මුළුභගබ්බා. සා එතරහි සුඛිනී අරොගා අරොගං පුත්තං විජාතා. සා සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්කං භන්තෙත නිමන්තෙති. අභිවාසෙතු කීර භන්තෙ භගවා සුප්පවාසාය කොලිය-ධීතාය සත්ත භත්තානි සද්ධං භික්ඛුසඞ්කො”ති.

7. තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤතරොත උපාසකො බුද්ධපමුඛො භික්ඛුසඞ්කො සවාචතාය භන්තෙත නිමන්තිතො ගොති. සො ව උපාසකො ආයසමතො මහාමොග්ගලානාහං උපට්ඨාකො ගොති. අථ බො භගවා ආයසමන්තං මහාමොග්ගලානං ආමන්තෙසි: “එහි භිං මොග්ගලාන, යෙන සො උපාසකො තෙනුපසඞ්කමෙය්‍යාසී:¹ උපසඞ්කම්චා තං උපාසකං එවං වදෙති: “සුප්පවාසා ආටුසො කොලියධීතා සත්තවස්සානි ගබ්භං ධාරෙසි, සත්තාහං මුළුභගබ්බා. සා එතරහි සුඛිනී අරොගා අරොගං පුත්තං විජාතා. සා සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්කං භන්තෙත නිමන්තෙති. කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තභත්තානි. පච්ඡා සො කරියාසී.”² තුයොසො උපට්ඨා-කො”ති.

8. එවං භන්තෙ’ති බො ආයසමා මහාමොග්ගලානො භගවතො පටිසසුභ්භිචා යෙන සො උපාසකො, තෙනුපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්චා තං උපාසකං එතදවොච: “සුප්පවාසා ආටුසො කොලියධීතා සත්තවස්සානි ගබ්භං ධාරෙසි. සත්තාහං මුළුභගබ්බා. සා එතරහි සුඛිනී, අරොගා, අරොගං පුත්තං විජාතා. සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්කං භන්තෙත නිමන්තෙති. කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තභත්තානි. පච්ඡා භිං කරියාසී”²”ති. “සචෙ මෙ භන්තෙ අයො මහාමොග්ගලානො තිණ්ණං ධම්මානං පාටිභොගො භොගානඤ්ච ජීවිතස්ස ව සද්ධාය ව, කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්ත-භත්තානි. පච්ඡා අහං කරියාමි”ති. “දවන්තං බො තෙ අහං ආටුසො ධම්මානං පාටිභොගො භොගානඤ්ච, ජීවිතස්ස ව. සද්ධාය පන භිංගෙව පාටිභොගො”ති. “සචෙ මෙ භන්තෙ අයො මහාමොග්ගලානො දවන්තං ධම්මානං පාටිභොගො භොගානඤ්ච, ජීවිතස්ස ව. කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තභත්තානි. පච්ඡා අහං කරියාමි”ති.

1. තෙනුපසඞ්කම්, ම. 2. පච්ඡා භිං කරියාසී’ති ඤ්ඤපට්ඨි, ම.

6. ඒ කොළියපුත්‍ර තෙමේ සුප්පවාසා කොළිය දුතියාවට 'මැනැවැ'යි පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩූ එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත් පසෙක හුන්නාවූ ඒ කොළිය පුත්‍ර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස සුප්පවාසා කොළිය දුතියා තොමෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා ගිසින් වදිසි. වහන්ස, සුප්පවාසා කොළිය දුතියා තොමෝ සත් වසක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බ දරුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුස ගහී වූවා ය. ඔ තොමෝ දැන් සුබ්බ වූවා, නිරොග වූවා, නිරොගවූ පුත්‍රයකු වැදුවා ය. ඔ තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුපාමොක් බික් සහනට බිහිත් නිමිතයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුසංඝයා සමග සුප්පවාසා කොළිය දුතියාවගේ සත් බත ඉවසා වදාරන සේත්වායි මෙසේත් කියා ය" යි සැල කෙළේ ය.

7. එසමයෙහි එක්තරා උපාසකයකු විසින් බුද්ධපුමුඛ භික්ෂුසංඝයා හෙට දවස පිණිස බිහිත් නිමිතන ලද්දේ වෙයි. ඒ උපාසක තෙමේ ද ආයුෂ්මත් මහාමොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේගේ උපසංඝයක වෙයි. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් මහාමොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ අමතා, "මොදනලායනයෙනි, තෙපි මෙහි එව. ඒ උපාසකයා වෙත එළැඹෙව. එළැඹූ ඒ උපාසකයාට "ඇවැත්නි, සුප්පවාසා කොළිය දුතියා තොමෝ සත් වසක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බ දරුවා ය, සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුස ගහී වූවා ය. ඔ තොමෝ දැන් සුබ්බ වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ පුත්‍රයකු වැදුවා ය. ඔ තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුපාමොක් බික්සහනට බිහිත් නිමිතයි. සුප්පවාසා කොළියදුතියා තොමෝ සත් බතක් පවත්වා, පසුව මේ දන් දෙනු හැකි වන්නේ යයි කියව. ඒ උපාසක තෙමේ තොපගේ උපසංඝයකයෙකැ" යි වදාළ සේක.

8. මොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ "වහන්ස, එසේයැ" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ඒ උපාසකයා වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ඒ උපාසකයාට "ඇවැත්නි, සුප්පවාසා කොළිය දුතියා තොමෝ සත් වසක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බ දරුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුස ගහී වූවා ය. ඔ තොමෝ දැන් සුබ්බ වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ පුත්‍රයකු වැදුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුරජන් පුමුඛ භික්ෂුසංඝයාට බිහිත් නිමිතනු කරයි. සුප්පවාසා කොළියදුතියා තොමෝ සත් බත පවත්වා, පසුව තෙපි සංඝයාට දන් දීම කරව" යි කීහ. "ඉදින් ආසී වූ මොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ මගේ වසනු ජීවිත යන කරුණු තුන පිළිබඳව ඇප වන්නාවූ නම් සුප්පවාසා කොළියදුතියා තොමෝ සත් බත පවත්වා, පසුව මම දන් දෙන්නෙමැ" යි කියේ ය.

"ඇවැත්නි, තොපගේ වසනු ජීවිත යන කරුණු දෙක පිළිබඳව මම ඇපකාරයෙකිමි වෙමි. ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳව වූ කලී තොපට තෙපි ම ඇප වව යි වදාළ සේක. "වහන්ස, ඉදින් ආසී වූ මොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ වසනු ජීවිත යන කරුණු දෙක පිළිබඳව ඇපවන සේත් නම්, සුප්පවාසා කොළියදුතියා තොමෝ සත් බත පවත්වා, පසුව මම දන් දීම කරන්නෙමැ" යි උපාසක තෙමෙකියේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං උපාසකං සඤ්ඤපෙඤා
යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං එතදවොච:

“සඤ්ඤතො භනෙත සො උපාසකො මයා, කරොතු සුප්පවාසා
කොලියධිතා සත්තභත්තානි, පච්ඡා සො කරිස්සති”ති.

9. අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා සත්තාහං බුද්ධපච්චිකං භික්ඛුසඤ්ඤං
පඤ්ඤෙත ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහස්සං සත්තපොසි, සම්පවාරෙසි.
තඤ්ඤ දුරකං භගවන්තං වඤ්ඤපෙසි, සබ්බඤ්ඤ භික්ඛුසඤ්ඤං.

10. අථ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො තං දුරකං එතදවොච: “කච්චි තෙ
දුරක, ඛමනීයං, කච්චි යාපනීයං, කච්චි න කිඤ්චි දුක්ඛි”න්ති. “කුතො
මෙ භනෙත සාරිපුත්ත, ඛමනීයං. කුතො යාපනීයං. සත්තවස්සානි මෙ
ලොභිතකුමරියං¹ වුත්තානි”ති.

11. අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා “පුත්තො මෙ ධම්මසේනාපනිතා
සද්ධං චිත්තොති”ති, අත්තමො පමුදිතා² පිතිසොඤ්ඤස්සජාතා අහොසි.

12. අථ බො භගවා සුප්පවාසං කොලියධිතරං අත්තමං පමුදිතා³
පිතිසොඤ්ඤස්සජාතං දිස්වා⁴ සුප්පවාසං කොලියධිතරං එතදවොච:
“ඉච්ඡෙත්ඤ්ඤාසි තං සුප්පවාසෙ, අඤ්ඤමපි එවරුපං පුත්ත”න්ති. “ඉච්ඡෙත්ඤ්ඤා-
මහං භගවා අඤ්ඤාති”පි එවරුපානි සත්ත පුත්තානි”ති.

13. අථ බො භගවා එතඤ්ඤං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං
උද්ගතෙසි:

“අසාතං සාතරුපෙන පියරුපෙන අප්පියං,
දුක්ඛං සුඛස්ස රුපෙන පමෙත්තමනිවත්තති”ති.

2. 9.

විසාධාසුත්තං.

1. එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිකං විහරති පුබ්බාශ්මෙ
මිහාරමාතුපාසාදෙ. තෙන බො පන සමයෙන විසාධාය මිහාරමාතුසා
කොච්ඡෙව අත්තො රඤ්ඤෙ පසෙතදිමහි කොසලෙ පටිබ්බොධො භොති. තං
රුජා පසෙතදි කොසලො න යථාබිප්පායං තිරෙති.

අථ බො විසාධා මිහාරමාතා දිවාදිවස්ස යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි.
උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිට්ඨිදි. එකමන්තං නිසින්නං
බො විසාධං මිහාරමාතරං භගවා එතදවොච: “භඤ්ඤ කුතො හු තං විසාධෙ,
ආගච්ඡසි දිවාදිවස්සා”ති.

1. සත්ත මෙ වස්සානි ලොභකුමරියා - ම. 2. පමොදිතා - ම. 3. පමොදිතා - ම.
4. විදිත්වා - ම.

ඉක්බිති ආයුෂමත් මහාමොහොලායන ස්වරයන් වහන්සේ ඒ උපාසකයාහට දන්වා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය කීහ.

“වහන්ස, මා විසින් ඒ උපාසකයාහට දන්වන ලද්දේ ය. සුඤ්ඤානා සංකල්පයදහිතා තොමෝ සත් බත් පවත්වා වා. පසු ව හේ කරන්නේ යැ”යි.

9. ඉක්බිති සුඤ්ඤානා සංකල්පයදහිතා තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුරජුන් ප්‍රමුඛ භික්ෂුසමායා ප්‍රණීත වූ බාද්‍යයෙන් ද, හොජ්‍යයෙන් ද සිය අතින් සන්නාමිණය කළා ය. සමප්‍රචාරණය කළා ය. ඒ දරුවා ලවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද සියලු භික්ෂුසමායා ද වෑන්දුවූ ය.

10. ඉක්බිති ආයුෂමත් ශාරිපුත්‍ර ස්වරයන් වහන්සේ ඒ දරුවාට, “කිම, දරුව තොපට සැතිය හැකි ද? කිම යැපිය හැකි ද? කිම කිසියම් දුකෙක් නැත් ද?”යි වදල සේක. “වහන්ස, ශාරිපුත්‍රයන් වහන්ස, මට සැතිය හැක්කෙක් කොයින් ද, යැපිය හැක්කෙක් කොයින් ද මා විසින් සත් හවුරුද්දක් ලේසැළියෙක වාසය කරන ලදී”යි දරු කී ය.

11. එකල්හි සුඤ්ඤානා සංකල්පයදහිතා තොමෝ “මා පුතා දම්සෙනෙහි සාරිපුත්‍ර හිමියන් සමග කපා කෙරේ යැ”යි සතුටු සිත් ඇත්තී, ප්‍රමුදිත වූවා හටගත් ප්‍රීති සෞමනසය ඇත්තී වූ ය.

12. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සතුටු සිත් ඇති ප්‍රමුදිත වූ හටගත් ප්‍රීති සෞමනසය ඇති, සුඤ්ඤානා සංකල්පයදහිතාව දැක, “සුඤ්ඤානාවෙහි, තෙපි අත්‍ය වූ ද මෙ බඳු පුත්‍රකු කැමැත්තාව”යි වදලහ “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම අත්‍ය වූ ද මෙ බඳු සත් පුතුන් කැමැත්තමු”යි ඔ කීවූ ය.

13. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන, ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යාන පහල කල සේක:

“අමබුර දු මබුරසභාවයෙනුත් අප්‍රිය දු ප්‍රියසභාවයෙනුත් දුක සුඛසභාවයෙනුත් ප්‍රමාදී පුද්ගලයා ඉක්ම යේ.”

2. 9.

විශාඛාසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සම්පයෙහි වූ සුචායමයෙහි මාගාරිමානාප්‍රාසාදයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි මාගාරිමානා තම වූ විශාඛාවට පස්තදි කොසොල් රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි පිළිබඳ වූ (පස්තදි රජුලවා කරවා ගත යුතු) කිසියම් කටයුත්තක් වෙයි. එය පස්තදි කොසොල් රජ ඇයගේ අදහස පරිදි තීරණය නො කරයි.

ඉක්බිති මාගාරිමානා විශාඛා ධර්මාගත වෙලාවෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹුණු. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මනා කොට වැඳ එකත් පසෙක හුන. එකත් පසෙක හුන්නා වූ මාගාරිමානා වූ විශාඛාවට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “විශාඛාවෙහි, තෙපි දැන් දෙවෙන් දවහලා කොහි සිට එන්නහු ද?”යි වදලහ.

“ඉධ මෙ භනෙත කොවිදෙව අනේවා රඤ්ඤ පසෙනදිමහි කොසලෙ පට්ඨබ්බො හොති. තං රුජා පසෙනදී කොසලො න යථාධිප්පායං තීරෙති”ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්භවං උද්භෙසී:

“සබ්බං පරවසං දුක්ඛං සබ්බං ඉස්සරියං සුඛං,
සාධාරණේ විහඤ්ඤානති යොගා හි දුරතික්කමා”ති.

2. 10.

භද්දියසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා අනුප්පිඨායං විහරති අමබ්වතෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා භද්දියො කාළිගොධාය පුතෙතා අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤාගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්භවං උද්භෙති: “අහො සුඛං, අහො සුඛ”නති. අස්සොපුං බො සමබ්බුලා භික්ඛු ආයස්මතො භද්දියස්ස කාළිගොධාය පුත්තස්ස අරඤ්ඤගතස්ස’පි රුක්ඛමූලගතස්ස’පි සුඤ්ඤාගාරගතස්ස’පි අභික්ඛණං උද්භවං උද්භෙන්නස්ස “අහො සුඛං අහො සුඛ”නති. සුචාත තෙසං එතදහොසි: “නිස්සංසයං බො ආවුසො ආයස්මා භද්දියො කාළිගොධාය පුතෙතා අනභීරතො බ්‍රහ්මචරියං වරති, යං’හ පුබ්බෙ අගාරියභුතස්ස රජ්ජුඛං, සො තමනුස්සරමානො අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤාගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්භවං උද්භෙති: අහො සුඛං අහො සුඛ”නති.

2. අථ බො සමබ්බුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඬකමිංසු. උපසඬකමිඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: “ආයස්මා භනෙත භද්දියො කාළිගොධාය පුතෙතා අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤාගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්භවං උද්භෙති: “අහො සුඛං අහො සුඛ”නති. නිස්සංසයං බො භනෙත ආයස්මා භද්දියො කාළිගොධාය පුතෙතා අනභීරතො බ්‍රහ්මචරියං වරති, යං’හ පුබ්බෙ අගාරියභුතස්ස රජ්ජුඛං, සො තමනුස්සරමානො අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤාගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්භවං උද්භෙති: “අහො සුඛං අහො සුඛ”නති.

3. අථ බො භගවා අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආමනෙතසි: “එහි ත්වං භික්ඛු, මම වචතෙත භද්දියං භික්ඛුං ආමනෙතාහි: සන්ථා තං ආවුසො භද්දිය ආමනෙතති”ති.

“වහන්ස, මට මෙහි පසේනදි කොසොල් රජු රුවන් අයත් කිසියම් කටයුත්තක් වෙයි. එය පසේනදි කොසොල් රජ මා අදහස පරිදි නිර්ණය කො කෙරේ යැ” යි සැල කලා ය.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක.

“අනුන් අයත් සියල්ල දුක් ය. සියලු ලොවී ලොවුතුරු ඉසුරු බව සුව ය. සාධාරණය ඉටු කරවා ගැනීමෙහි ලා සියල්ලෝ දුකට පැමිණෙති. (කාමාදි) යොගයෝ ඉක්මිමෙහි දුෂකර වෙති.

2. 10.

හදිසසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුසිසයනුවර අභිවෙනෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි කාලිගොධාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හදිස සථවිරයන් වහන්සේ වනයට ගියාහු ද, රුක්මුලට ගියාහු ද, ගුහාගාරයට ගියාහු ද, හැම විටම “අහෝ සුවයෙක අහෝ සුවයෙකැ” යි උදන් අනන සේක. බොහෝ භික්ෂූහු වනයට ගියාහු ද, රුක්මුලට ගියාහු ද ගුහාගාරයට ගියාහු ද කාලිගොධාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හදිස සථවිරයන් වහන්සේගේ නිතර “අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ” යි පහළ කරන උද්‍යානය ඇසූහ. අසා ඔවුන්ට “ඇවැත්නි නිසැකයෙන්ම කාලිගොධාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හදිස සථවිරයන් වහන්සේ (ශාසනායෙහි) නො ඇලුණාහු බබසර හැසිරෙති. පෙර ගිහිගෙයි සිටි ඔහුට යම් රජසුවයෙක් වී නම් හෙ තෙමේ එය සිහි කරන්නේ වනයට ගියේ ද රුක්මුලට ගියේ ද ගුහාගාරයට ගියේ ද “අහෝ සුවයෙකි, අහෝ සුවයෙකැ” යි උදන් පහළ කෙරේ යැ” යි මෙබඳු සිතෙත් විය.

2. ඉක්බිති බොහෝ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියෝ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මනා කොට වැදෑ එකත් පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, කාලිගොධාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හදිස සථවිර තෙමේ වනාට ගිය ද, රුක්මුලට ගිය ද, ගුහාගාරයට ගිය ද නිතර “අහෝ සුවයෙකි, අහෝ සුවයෙකැ” යි උදන් අනයි. වහන්ස, නිසැකයෙන්ම කාලිගොධාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හදිස සථවිර තෙමේ ශාසනයෙහි නො ඇලුණේ බබසර හැසිරෙයි. පෙර ගිහිගෙයි සිටි ඔහුට යම් රජසුවයෙක් වී නම් හේ එය සිහි කරමින් වනයට ගියේ ද රුක්මුලට ගියේ ද ගුහාගාරයට ගියේ ද නිතරම “අහෝ සුවයෙක, අහෝ සුවයෙකැ” යි උදන් අනායි කිහි.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණකු ඇමැතු සේක. “මහණ හෝ (මෙහි) එ. ‘ඇවැත්, හදිසය, ශාසනයන් වහන්සේ කා අමතති’ යි මාගේ වචනයෙන් හදිස භික්ෂු කැඳව” යි වදාළ සේක.

“එවං භනෙන්”ති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිසසුඤ්ඤා යෙනායසමා භංගිඤ්ඤා කාලිගොධාය පුත්තො තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා ආයසමනතං භංගිඤ්ඤා කාලිගොධාය පුත්තං එතදවොච “සත්ථා නං ආවුසො භංගිඤ්ඤා, ආමනෙන්ති”ති.

“එවමාවුසො”ති ඛො ආයසමා භංගිඤ්ඤා කාලිගොධාය පුත්තො තස්ස භික්ඛුතො පටිසසුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා භගවනතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනතං නිසිද්ද. එකමනතං නිසිනතං ඛො ආයසමනතං භංගිඤ්ඤා කාලිගොධාය පුත්තං භගවා එතදවොච: “සච්චා නිර නං භංගිඤ්ඤා, අරඤ්ඤගතො”පි රුක්ඛමුලගතො”පි සුඤ්ඤගාරගතො”පි අභික්ඛණං උදනං උදනෙසි: අහො සුඛං අහො සුඛ”න්ති. ‘එවං භනෙන්’ති. කිං පන නං භංගිඤ්ඤා, අත්ථවසං සමපස්සමානො අරඤ්ඤගතො”පි රුක්ඛමුලගතො”පි සුඤ්ඤගාරගතො”පි අභික්ඛණං උදනං උදනෙසි: ‘අහො සුඛං අහො සුඛ”න්ති.

“පුබ්බෙ මෙ භනෙන් අගාරියභුතස්ස රජ්ජං කාරෙන්තස්ස අනෙන්තො”පි අනෙන්තපුරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. බහි”පි අනෙන්තපුරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. අනෙන්තො”පි තගරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. බහි”පි තගරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. අනෙන්තො”පි ජනපදෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි බහි”පි ජනපදෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. සො ඛො අහං භනෙන් එවං රක්ඛිතං ගොපිතො සනෙන්තො භිතො උබ්බිග්ගො උස්සඬකි උත්තාසි¹ විහාසිං. එතරහි ඛො පනාහං භනෙන් අරඤ්ඤගතො”පි රුක්ඛමුලගතො”පි සුඤ්ඤගාරගතො”පි එකො අභිතො අනුබ්බිග්ගො අනුස්සඬකි අනුත්තාසි² අපොසස්සකො පනාලොමො පරදවුත්තො³ මිගගුතෙන වෙතසා විහරාමි. ඉදං ඛො අහං භනෙන් අත්ථවසං සමපස්සමානො අරඤ්ඤගතො”පි රුක්ඛමුලගතො”පි සුඤ්ඤගාරගතො”පි අභික්ඛණං උදනං උදනෙමි:⁴ “අහො සුඛං අහො සුඛ”න්ති.

4. අථ ඛො භගවා එතමත්ථං විදිඤ්ඤා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යස්සන්තරතො න සන්ති කොපා
ඉති භවාභවතඤ්ඤා විතීවනෙන්තො,
තං විගතහසං සුඛං අසොකං
දෙවා තානුභවන්ති දස්සතායා”ති.

මුවලිඤ්චගෙහා දුතියො.

තසෙඤ්ඤානං:

මුවලිඤ්ඤා රජා දණ්ණකිත සක්කායෙ උපාසකෙන ව
ගබ්භිනී එකපුත්තො ව සුප්පවාසා විසාඛා ව
කාලිගොධාය භංගිඤ්ඤාති

1. උත්තාසො - ම. 2. අනුත්තාසො - ම. 3. පරදවුත්තො - සි මු. 4. උදනෙසි. - සි මු.

“වහන්ස, එසේ යැ”යි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන් වහන්සේ වෙත එළඹිණි. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මතා කොට වැදූ එකත් පසෙක හුන්ක. එකත් පසෙක හුන්තාවූ කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ-“සැබව, හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්වූලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ නිතර ‘අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි’ වදළහ. ‘එසේය වහන්ස’යි හේ කී ය ‘හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්වූලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ කවර ප්‍රයෝජනයක් දකිමින් නිතර ම ‘අහෝ සුවයෙක අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි දැ’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළු සේක.

“ආවැත, එසේ යැ”යි කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂුහට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹිණි. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මතා කොට වැදූ එකත් පසෙක හුන්ක. එකත් පසෙක හුන්තාවූ කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ-“සැබව, හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්වූලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ නිතර ‘අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි’ වදළහ. ‘එසේය වහන්ස’යි හේ කී ය ‘හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්වූලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ කවර ප්‍රයෝජනයක් දකිමින් නිතර ම ‘අහෝ සුවයෙක අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි දැ’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළු සේක.

“වහන්ස, පෙර ගිහිගෙයි සිටි රජය කරන මට අන්‍යාපුරයෙහි ඇතුළත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. අන්‍යාපුරයෙහි පිටත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. නගරයෙහි ඇතුළත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. නගරයෙහි පිටත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. ජනපදයෙහි ඇතුළත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. ජනපදයෙහි පිටත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. වහන්ස, ඒ මම මෙසේ රක්‍ෂිත ගොපිත වූයෙමි ම බිය වූයෙමි බියෙන් සැලැනෙමි නැගුණු සැක ඇත්තෙමි තැනි ගැනුම ඇත්තෙමි වාසය කෙළෙමි. වහන්ස, දැන් වතානි මම වනයට ගියෙමි ද, රුක්වූලට ගියෙමි ද, ශුන්‍යාගාරයට ගියෙමි ද, හුදෙකලා වූයෙමි ද, බිය නොවූයෙමි බියෙන් නො සැලැණෙමි නැගුණු සැක කැතියෙමි තැනිගැනුම තැනියෙමි ලොවුදහ තැනියෙමි අනුන් විසින් දෙන ලද විවර්ධයෙන් යැපෙන්නෙමි, මුවාගේ සිත වැනි (කිසිවක් කෙරෙහි අපේක්‍ෂා නැති) සිතෙකින් (සුකත ව) වසමි. වහන්ස, මම මේ කාරණය බලමින් වනයට ගියෙමි ද, රුක්වූලට ගියෙමි ද, ශුන්‍යාගාරයට ගියෙමි ද, ‘අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් පහළ කෙරෙමි”යි තෙරණුවෝ කීහ.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

“යමකුගේ අභ්‍යන්තරයෙහි කොපයෝ නැත් ද, යම් හෙයකින් සමරත් විපත් ආදී භවාභවතාව ඉක්මැ සිටියේ ද, මෙබඳු වූ පහ ව ගිය හය ඇති, සුඛිතවූ, යොක නැති, ක්‍ෂීණාස්‍රවයා දකින්නට දෙවියෝ අසමම් වෙත්.”

දෙවෙනි මුවලිඤ්ඤ වග්ගීය සි.

එහි උඤ්ඤය:

මුවලිඤ්ඤ, රාජ, දණ්ඩ, සකකාර, උපාසක, ගබ්බනි, එකපුත්ත, සුප්පවාසා, විසාබා, හඳිගිය සි සුත්‍ර දශයෙකි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නන්දවග්ගො නතියො

3. 1.

කමමසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවන්තීයං විහරති ඡෙත්තවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය පුරාණකමමවිපාකජං දුක්ඛං තිබ්බං¹ බරං කට්ඨකං වෙදනං අභිවාසෙන්නො සතො සමපජාතො අවිහඤ්ඤමානො.

2. අද්දසා බො භගවා තං භික්ඛුං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය පුරාණකමමවිපාකජං දුක්ඛං තිබ්බං¹ බරං කට්ඨකං වෙදනං අභිවාසෙන්නං සතං සමපජාතං අවිහඤ්ඤමානං.

3. අථ බො භගවා එතද්දේසං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදහං උදහෙසි:

“සබ්බකමමජ්ඣස්ස භික්ඛුතො බ්‍රිහමාතස්ස පුරෙකතං රජං,
අමෙස්ස සීතස්ස තාදිතො අජො නජි ජතං ලපෙතවෙති.”

3. 2.

නන්දසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවන්තීයං විහරති ඡෙත්තවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා නන්දෙ, භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුත්තො සම්බහුලාතං භික්ඛුතං එවමාරොවෙති: “අනභීරතො අහං ආට්ඨස්සො බ්‍රහ්මචරියං වරාමි. න සකෙකාමි බ්‍රහ්මචරියං සක්ඛාරෙචුං, සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිතායාවතතිස්සාමි”ති.

2. අථ බො අඤ්ඤතරෙ භික්ඛු යෙන භගවා තෙහුපසඞ්කමි. උපසඞ්ක-
මිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: “ආයස්මා භනෙත තන්තෙ භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුත්තො සම්බහුලාතං භික්ඛුතං එවමාරොවෙති. “අනභීරතො අහං ආට්ඨස්සො බ්‍රහ්මචරියං වරාමි. න සකෙකාමි බ්‍රහ්මචරියං සක්ඛාරෙචුං, සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිතායාවතතිස්සාමි”ති.

3. අථ බො භගවා අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආමනෙතාසි. “එහි තිං භික්ඛු, මම වචනෙත නන්දං භික්ඛුං ආමනෙතාහි “සජ්ඣාතං ආට්ඨස්සො නන්ද, ආමනෙතාහි”ති. ‘එවං භනෙත’ති බො සො භික්ඛු භගවතො පටිසංසුත්වා යෙනායස්මා තන්තෙ තෙහුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා ආයස්මන්තං තන්දං එතදවොච: “සජ්ඣාතං ආට්ඨස්සො නන්ද, ආමනෙතාහි”ති.

තුන්වන නන්ද වතීය

3. 1.

කම්මුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි වසන සේක. එසමයෙහි එක්තරා පාවිද්දෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුදුරෙහි පලන් බැඳ කය සෘජු කොට තබා පැරැණි කම්මිපාකයෙකින් හටගත් දුක් වූ තියුණු වූ කකීය වූ කටුක වූ වෙදනා ඉවසමින් සමෘතිමත් වූයේ සමුද්‍රඥන ඇත්තේ නො ගැටෙමින් හුන්තේ වෙයි.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුදුරෙහි පලන් බැඳ කය සෘජු කොට තබාගෙන පැරැණි කම්මිපාකයෙකින් හටගත් දුක් වූ තියුණු වූ කකීය වූ කටුක වූ වෙදනාව ඉවසන්නා වූ සමෘතිමත් වූ සමුද්‍රඥන ඇති නො ගැටෙමින් හුන් ඒ මහණ දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ බව දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යතය පහළ කළ සේක:

“දුරු කළ සියලු කම්මන් ඇති, පෙර කරන ලද රජයේ සභිකයා කම්මිපාකය කළා කොට හරින්නා වූ මෙඛකාරය නැත්තා වූ නිළිණ ස්ප්‍රියෙහි සිටියා වූ තාදී ගුණ ඇත්තා වූ මහණහුට (මට බෙහෙවින් කරව ආදී වශයෙන්) ජනයා බණන්තට කරුණෙක් නැත.”

3. 2.

නන්ද සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුහු අරලෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ සුඵම්මිපුත් ආයුෂ්මත් නන්ද තෙමේ බොහෝ භික්ෂූහට “ඇවැත්නි, මම සත්තා නො ඇලීණෙමි බබ්බර සරම්. බබ්බර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්ෂාව හැර පියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙමි”යි දන්වයි.

2. එ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ සකසා වැඳ, “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ සුඵම්මිපුත් ආයුෂ්මත් නන්ද තෙමේ බොහෝ භික්ෂූහට “ඇවැත්නි, මම සත්තා නො ඇලීණෙමි බබ්බර සරම්. බබ්බර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්ෂාව හැර පියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙමි”යි කියා යා යි මෙ පවත් සැළකෙළේ ය.

3. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණකු බණවා, “මහණ, මෙහි එ, “ඇවැත් නන්දයෙනි, ශාක්‍යාහු නොප කැඳවතැ”යි මගේ වචනයෙන් නන්ද භික්ෂූහු කැඳව”යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’යි කියා ම ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ආයුෂ්මත් නන්ද භික්ෂූ කර එළඹියේ ය. එළඹූ “ඇවැත් නන්දයෙනි, ශාක්‍යාන් වහන්සේ මුඛ කැඳවන සේකැ”යි කීයේ ය.

4. 'එවමොවුසො'නි බො ආයස්මා තන්‍යෙ තස්ස භික්ඛුනො පටිස්සුචා යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්චා භගවන්තං අභිවාදෙචා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං නන්දං භගවා එතදවොච: සම්මං කීර ත්වං නන්ද, සම්මහුලාතං භික්ඛුතං එවමොරොවෙසි "අනභිරතො අහං ආවුසො බ්‍රහ්මවරියං වරුම්. ත සකෙකාමි බ්‍රහ්මවරියං සක්ඛාරෙත්තුං. සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමිති. "එවං භන්තෙ"ති. "කිස්ස පත ත්වං නන්ද, අනභිරතො බ්‍රහ්මවරියං වරසි? ත සකෙකාමි බ්‍රහ්මවරියං සක්ඛාරෙත්තුං සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමිති?"ති. "සාකියානී මං භන්තෙ ජනපදකල්‍යාණේ සරු කික්ඛමන්තස්ස උපසිද්ධිලබ්භිතෙහි¹ කෙසෙහි අපලොකෙචා මං එතදවොච: "නුවටං බො අය්‍යපුත්ත, ආගච්ඡෙය්‍යාසී"ති. සො බො අහං භන්තෙ තමනුස්සරමානො අනභිරතො බ්‍රහ්මවරියං වරුම්. ත සකෙකාමි බ්‍රහ්මවරියං සක්ඛාරෙත්තුං. සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමි"ති.

5. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං නන්දං බාහාය² ගහෙචා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව ජේතවනෙ අනතරහිතො දෙවෙසු තාවතිංසෙසු පාතුරහොසි.

6. තෙන බො පත සමයෙන පඤ්චමන්තානි අච්ඡරාසතානි සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ජස්ස උපට්ඨානං ආගතානි හොනති කකුටපාදානි. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං නන්දං ආමන්තෙසි: "පස්සසි හො ත්වං නන්ද, ඉමානි පඤ්ච අච්ඡරාසතානි කකුටපාදානි?"ති. "එවං භන්තෙ"ති.

7. තං කිං මිඤ්ඤසි නන්ද, කතමා හු බො අභිරුපතරා ව දස්සනීයතරා ව පාසාදිකතරා ව, සාකියානී වා ජනපදකල්‍යාණේ ඉමානි වා පඤ්ච අච්ඡරාසතානි කකුටපාදානි?"ති.

"සෙය්‍යථාපි භන්තෙ පලුට්ඨමකකට්ඨි කණ්ණතාසච්ඡන්තා. එවමෙව බො භන්තෙ සාකියානී ජනපදකල්‍යාණේ ඉමෙසං පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතානං උපනිබ්බාය සඛ්ඛමපි ත උපෙති, කලමපි ත උපෙති, කලභාගමපි ත උපෙති,³ උපනිබ්බමපි ත උපෙති. අථ බො ඉමානි පඤ්ච අච්ඡරාසතානි අභිරුපතරානි වෙ ව දස්සනීයතරානි ව පාසාදිකතරානිවා"ති.

"අභිරම නන්ද, අභිරම නන්ද, අහං තෙ පාටිභොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරා-සතානං පටිලාභාය කකුටපාදාන"න්ති.

"සචෙ මෙ භන්තෙ භගවා පාටිභොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතානං පටිලාභාය කකුටපාදානං, අභිරමිස්සාමහං භන්තෙ භගවති බ්‍රහ්මවරියෙ"ති.

1. උපසිද්ධිලබ්භිතෙහි, ම. අසිද්ධිලබ්භිතෙහි, සි. 2 බාහාය, ම. 3. සඛ්ඛමපි නොපෙති කලභාගමපි නොපෙති, ම.

4. ‘එසේ ය, ඇවැත්ති’යි කියාම ආයුෂමත් නන්ද තෙම ඒ මහණනට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹීමේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හිඳගත්තේ. ය එක් පසෙක හුන්නාවූ ම ආයුෂමත් නන්දගට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘සැබැව, නන්ද ය, “ඇවැත්ති, නො ඇළුණෙමි මමි බමසර සරම්. බමසර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්‍ෂාව හැරපියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙමි” යි බොහෝ මහණුන්ට මෙසේ දැන්වූයෙහි දෑ” යි අසා වදාළ සේක. “එසේ ය වහන්සැ”යි ආයුෂමත් නන්ද තෙම කී ය. කවර හෙයින් නො ඇළුණක් වූ බමසර සරයි ද? බමසර උසුලන්නට නො හැක්කෙහි ද? ශික්‍ෂාව හැරපියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙහි දෑ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුළුවන් සේක. “වහන්ස, මා ගෙන් නික්මෙද්දී සැදු දන්වුකලණ අඩක් පණාගාසු සිසකෙයින් උපලක්‍ෂිත වූ මා බලා, ‘සාමිපුත්‍රය, වහාම එන්නැ’යි මට කීවු ය. වහන්ස, එය සිහි කරන මමි නොඇළී බමසර සරම්. බමසර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්‍ෂාව හැරපියා ගිහි බවට පෙරළෙන්නෙමි”යි නන්ද තෙම කී ය.

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් නන්දයා අතා ගෙන යමිසේ සාබලැහි මිනිසෙක් වක් කල අත දික් කරන්නේ හෝ දික් කල අත වක් කරන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම දෙවිරම්හි අතුරාදන් වූ තව්තිසා දෙව්ලොවැ පහල වූ සේක.*

6. එ සමයෙහි පරෙව්පා බදු රත් පැහැ පා ඇති පන්සියක් පමණ වූ දෙවහනෝ සක්දෙව්දුට උච්චානට ආවා වෙති. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් නන්දයන් අමතා “නන්දයෙනි, තෙපි පරෙව්පා බදු රත්පැහැ පා ඇති මේ පන්සියක් පමණ වූ දෙවහනන් දක්නහු දෑ”යි අසා වදාළ සේක. “එසේ ය වහන්සැ”යි නන්දයෝ කීහ.

7. “නන්දයෙනි, එය කීමැයි සිතවූ ද? සැහැදු ජනවුකලණ ද පරෙව්පා බදු රත් පැහැ පා ඇති මේ පන්සියක් පමණ දෙවහනෝ ද යන මොවුන්ගෙන් කවර කෙනෙක් වඩා විශිෂ්ට රූපසම්පත් ඇත්තෝ ද, වඩා දැකුම් කටයුත්තෝ ද? වඩා ප්‍රසාද එළවන්නෝ දෑ”යි අසා වදාළ සේක.

“වහන්ස, සැහැදු ජනවුකලණ කන්නාසා හුන් පුළුව වැදිරිය බදු ය. මේ පන්සියක් දෙවහනන් සම්පයෙහි ලා සැලැකීමෙහි දී ඔ ගණනට ද නො එයි. නොළොස් වන කලාවට ද නො එයි. කලාවෙන් කලාවට ද නො එයි. මොවුන් හා මෝ සමාන යැ යි ලඟ තැබීමට ද නො එයි. වැලිදු මේ පන්සියක් දෙවහනෝ ම වඩා විශිෂ්ට රූපසම්පත් ඇත්තෝ ද, වඩා දැකුම් කටයුත්තෝ ද, වඩා ප්‍රසාද එළවන්නෝ ද වෙති”යි ආයුෂමත් නන්දයෝ කීහ.

“නන්දයෙනි, සස්තෙහි සිත් අලව. නන්දයෙනි, සස්තෙහි සිත් අලව. මමි නොපට පරෙව්පා බදු රත් පැහැ පා ඇති දෙවහනන් පන්සියක් ලැබවීමට ඇප වෙමි”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

“වහන්ස, ඉදින් පරෙව්පා වැනි රත්පැහැ පා ඇති දෙවහනන් පන්සියක් ලබා දීමට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇප වන සේක් නම්, මමි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත සසුන්බමසර රැක්මෙහි සිත් අලවන්නෙමි”යි (ආයුෂමත් නන්දයෝ කීහ.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං නන්දං බාහාය ගගෙඤ්ඤා සෙය්‍යපාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය, එමෙව දෙවෙසු තාවතීංසෙසු අනාරභිතො ජෙනවතෙ පාතුරහොසි.

9. අය්‍යොසුං බො භික්ඛු “ආයස්මා කීර නන්දෙ භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුන්තො අච්ඡරාතං ගෙතු බ්‍රහ්මචරියං වරති, භගවා කීරස්ස පාටි-භොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතාතං පටිලාභාය කකුටපාදන”න්ති. අථ බො ආයස්මතො නන්දස්ස සභායකා භික්ඛු ආයස්මන්තං නන්දං භතකවාදෙන ව උපකක්ඛකවාදෙන ව සමුද්වරන්ති. “භතකො කීරායස්මා නන්දෙ, උපකක්ඛි-තකො කීරායස්මා නන්දෙ, අච්ඡරාතං ගෙතු බ්‍රහ්මචරියං වරති. භගවා කීරස්ස පාටිභොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතාතං පටිලාභාය කකුටපාදන”න්ති.

10. අථ බ්‍රො ආයස්මා නන්දෙ සභායකාතං භික්ඛුතං භතකවාදෙන ව උපකක්ඛකවාදෙන ව අට්ඨියමානො හරායමානො ජ්ඣුච්ඡමානො එකො වූපකට්ඨො අපමනෙතො ආතාපි පතිතතො විහරන්තො න විරසෙතො යස්සත්ථාය කුලපුත්තො සමමදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති. තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. “බිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං; කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථන්තායා”ති අබ්භඤ්ඤාසි. අඤ්ඤාතරො ව බො පතායස්මා නන්දෙ අරහතං අහොසි.

11. අථ බො අඤ්ඤාතරා දෙවතා අභික්ඛාන්තාය රතතියා අභික්ඛාන්ත-වණණා කෙවලකප්පං ජෙනවතං ඔභාසෙඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ඕතා බො සා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච: “ආයස්මා භතෙන නන්දෙ භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුන්තො ආසවානං බයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාච්ඡිත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති. භගවතො පි බො ඤ්ඤා උදපාදි: “නන්දෙ ආසවානං බයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාච්ඡිත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති.

12. අථ බො ආයස්මා නන්දෙ නස්ස රතතියා අච්චයෙන යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො ආයස්මා නන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “යං මෙ භතෙන භගවා පාටිභොගො, පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතාතං පටිලාභාය කකුට-පාදනං, මුඤ්චාමහං භතෙන භගවන්තං එතස්මා පටිස්සවා”ති. මයාපි බො තෙ නන්ද¹ වෙතසා වෙතො පරිච්ච විදිතො: “නන්දෙ ආසවානං බයා අතා-සවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාච්ඡිත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති.

1. මයාපි බො නන්ද, ම

8. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් නන්දයන් අත ගෙන යක්තිමත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අතක් දිගු කරන්නේ දිගු කළ අතක් හකුළන්නේත් යම්සේ ද, එසේ තව්තිසාවැසි දෙවියන් කෙරෙහි අතුරු-දහන් වූ දෙවර්මිනි පහළ වූ සේක.

9. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භ්‍රාතෘ වූ සුඵමචුප්පත් ආයුෂමත් නන්දයෝ දෙවභනන් පිණිස බ්‍රහ්මර සෙරෙත්ල, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුනට පරෙවිපා වැනි රත්පාභා පා ඇති දෙවභනන් පත්සියක් ලැබවීමට ඇප වූහු ලු”යි භික්ෂූහු ඇසූහ. ඉක්බිති ආයුෂමත් නන්දයන්ගේ යහළු භික්ෂූහු “ආයුෂමත් නන්දයෝ වනාහි බැලුමේකරුහු ල, විකුණ ගන්නා ලද්දේ ලු, දෙවභනන් පිණිස බ්‍රහ්මර සෙරෙත් ලු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පරෙවිපා බඳු රත්පාභා පා ඇති පත්සියක් දෙවභනන් ලැබවීමට ඔවුනට ඇප වූ සේක් ලු”යි ආයුෂමත් නන්දයනට භාතකවාදයෙන් ද උපක්‍රීතකවාදයෙන් ද (භාතක-යෝ ය, උපක්‍රීතකයෝ ය යි) ව්‍යවහාර කෙරෙත්.

10. ඉක්බිති ආයුෂමත් නන්දයෝ යහළු භික්ෂූන්ගේ බැලුමක, විකුණ ගන්නා ලද්දෙක යන වචනයෙන් පෙළනු ලබනුවෝ ලජ්ජාපත් කරනු ලබනුවෝ ගරහනු ලබනුවෝ හුදෙකලා වූ විත්තවිවෙකයෙන් විවික්ක වූ, අප්‍රමාදන වූ කෙලෙස් තවන වීරී ඇති වූ, නිවන් කරා මෙහෙයන ලද සිත් ඇති වූ වසනුවෝ, යමක් පිණිස කුලදරුවෝ මොනොවට ම ගිහි-ගෙන් නික්මා සපුන් වදිත් ද, ඒ නිරුහතර වූ මාඨිමුහවට්ඨිවසානය (හෙවත් රහත් බව) නොබෝ කලෙකින් ම, මෙ අත්බවිනි ම, තුමු ම විශිෂ්ට නුවණින් දැන, නුවණැසට හමු කොට ලැබ වාසය කළහ. “පුතර්භවය ක්‍ෂණ විය. මහබ්‍රහ්මර වැස නිවැසිණ. සත්‍යාවබෝධය පිණිස කටයුතු දය කොට නිවැසිණ. මේ රහත්බව පිණිස තවත් කටයුත්තක් නැතැ”යි දැන ගත්හ. ආයුෂමත් නන්දයෝ රහතුන් අතුරෙහි එක්තරා කෙනෙක් වූහ.

11. ඉක්බිත්තෙන් එක්තරා දෙවියෙක් රූය බොහෝ ඉක්ම ගිය කල්හි විශිෂ්ට ශරීරප්‍රභා ඇත්තේ සියලු දෙවර්ම බ්‍රහ්මවෘ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ලැබියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වූද එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියා වූ ම ඒ දෙවි “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භ්‍රාතෘ වූ සුඵමචුප්පත් වූ ආයුෂමත් නන්දයෝ ආයුෂමත්ගේ ඝෘයයෙන් අනායුච වූ ඵලසමාධිය ද ඵලඥනය ද මෙ අත්බවිනි ම තුමු ම විශිෂ්ට නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වෙසෙති”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ. ‘නන්දයෝ ආයුචඝෘයයෙන් අනායුච වූ ඵලසමාධියත් ඵල-ඥනයත් මෙ අත්බවිනි ම තුමු විශිෂ්ටඥනයෙන් දැන පසක් කොට ලැබ වෙසෙති’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද නුවණ පහළ විය.

12. ඉක්බිත්තෙන් ආයුෂමත් නන්දයෝ ඒ රූය ඇවැමෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ලැබියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වූද එකත් පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ම ආයුෂමත් නන්දයෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පරෙවිසන්ගේ පාබඳු රත්පාභා පා ඇති පත්සියක් දෙව-භනන් ලැබෙන බවට මට ඇප වූ සේක් ද, වහන්ස, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ඇපෙන් මුදුම්”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ. “නන්දයෙනි” ටො විසින් ද තොප සිත ටො සිතින් පිරිසිදු; “නන්දයෝ ආයුෂමත්ගේ ඝෘය-යෙන් අනායුච වූ ඵලසමාධියත්, ඵලඥනයත් මෙ අත්බවිනි ම තුමු විශිෂ්ට නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වෙසෙති”යි දන්තා ලද්දේ ය.

13. දෙවතාපි මෙ එතමන් ආරොවෙයි: “ආයස්ම භනෙන තඤ්ඤ භග-
වතො භාතා මාතුච්ඡාප්පතො ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං
පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකවා උපසම්පජ්ජ
විහරති”ති. යදෙව බො තෙ තනු අනුපාදය ආසවෙහි විතතං විමුත්තං,¹
අපාහං මුත්තො එතස්මා පටිස්සවා”ති.

14. අප් බො භගවා එතමන් විදිවා භායං වෙලායං ඉමං උදනං
උදනෙයි:

“යස්ස නිත්තිණ්ණො පඬො ව² මද්දිතො කාමකණ්ටකො,
මොහකඛයං අනුපප්පොතො සුඛදුක්ඛසු ත වෙධති ස භික්ඛු”ති.³

3. 3.

යසොජ්ඣුතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡායං විහරති ඡේතවනෙ
අතාප්පිණිකස්ස ආරාමෙ. තෙත බො පත සමයෙන යසොජ්ඣුතාති
පඤ්චමත්තාති භික්ඛුසතාති සාවච්චං අනුප්පත්තාති භොනති, භගවන්තං
දස්සනාය. තෙ ව බො⁴ ආගන්තුකා භික්ඛු තෙවාසිකෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං
පටිසම්මොදමානා සෙතාසතාති පඤ්ඤාපයමානා පත්තවිවරුති පටිසාමයමානා
උච්චාසද්ද මහාසද්ද⁵ අහෙසුං. අප් බො භගවා ආයස්මන්තං ආතනුං
ආමන්තෙයි: ‘කෙ පනෙනෙ ආතනු, උච්චාසද්දමහාසද්ද⁵ කෙවට්ටා මඤ්ඤා
මච්ඡවිලොපෙ’?ති.

“එතාති භනෙන යසොජ්ඣුතාති පඤ්චමත්තාති භික්ඛුසතාති සාවච්චං
අනුප්පත්තාති භගවන්තං දස්සනාය. තෙ’නෙ ආගන්තුකා භික්ඛු තෙවාසි-
කෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං පටිසම්මොදමානා සෙතාසතාති පඤ්ඤාපයමානා පත්ත-
විවරුති පටිසාමයමානා උච්චාසද්ද මහාසද්ද”ති.

‘තෙතභාතනු මම වචනෙන තෙ භික්ඛු ආමන්තෙහි “සත්ථා ආයස්මන්තෙ
ආමන්තෙහි”ති. ‘එවං භන්ත’ති බො ආයස්මා ආතනු භගවතො පටිසසුචා-
යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො තෙ භික්ඛු එතදවොච: ‘සත්ථා
ආයස්මන්තො ආමන්තෙහි’ති.

‘එවමාට්ඨසො’ති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො ආතනුස්ස පටිසසුචා-
යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමිසු. උපසඤ්ඤාමිතො භගවන්තං අභිවාදෙත්වා
එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීනෙන බො තෙ භික්ඛු භගවා එතදවොච:
“කිනනු භුමො භික්ඛවෙ උච්චාසද්ද මහාසද්ද කෙවට්ටා මඤ්ඤා මච්ඡ-
විලොපෙ”ති.

1. විමුච්චි, - මජ්ඣ. 2. යස්ස නිත්තිණ්ණොකාමපසඤ්ඤා, ධම්මපද්ධිකථා 3. සුඛදුක්ඛ හ
වෙධති, මජ්ඣ. 4. තෙ ධ. - සි. මු. 5. උච්චාසද්ද මහාසද්ද, මජ්ඣ.

13. දෙවියෙක් ද ‘වහන්ස, ...තනුවේ...පසක් කොට ලැබි පෙසෙති’යි මට මෙ කරුණ සාල කෙළේ ය. තනුවේනි, යම් විටෙක ම නොප සිත උපාද්‍යන රහිත ව ආශ්‍රව කෙරෙත් මිදුණේ ද, එ විට මම මේ ඇපයෙන් මිදුණෙමි”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

14. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමකු විසින් දූෂිත නැමැති මඩවගුර හෝ සසර නැමැති මඩවගුර තරණය කරන ලද ද, කෙලෙස් නැමැති කටුව මඩිත ලද ද, යමෙක් මොහක්‍ෂයට (රහත්පලයට) පැමිණියේ ද, ඒ මහණ සුවදක් දෙකිනි නො සැලේ.”

3. 3.

යශෝජ සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුසිටුහු අරමිනි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි යශෝජ තෙරුන් ප්‍රමුඛ පන්සියක් පමණ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට සැවැත්තුවරට පැමිණියාහු වෙති. ඒ ආගන්තුක මහණහු ද තේවාසික භික්ෂූන් හා පිළිසඳරින් සතුටු වෙමින් සෙනසුන් පණවන්තාහු, පාසිවුරු සුරැකි කොට තබන්තාහු, උස්හඬ මහ-හඬ ඇත්තෝ වූහ. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා, “ආතනුවේනි, තෙල කටුරු නම් මස්වොලෝහි! කෙටුලන් සේ උස් හඬ මහහඬ ඇත්තෝ දැ”යි අසා වදාළ සේක.

“වහන්ස, මේ යශෝජ තෙරුන් ප්‍රමුඛ තෙල පන්සියක් පමණ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස සැවැතට පැමිණියාහු ය. ඒ ආගන්තුක භික්ෂූහු නෙවාසික භික්ෂූන් හා පිළිසඳර විසින් සතුටු වෙමින් සෙනසුන් පණවන්තාහු, පාසිවුරු සුරැකි කොට තබන්තාහු, උස් හඬ මහහඬ ඇත්-තාහු”යි අතද තෙරණුවෝ වදාළහ.

“ආතනුවේනි, එසේ වී නම් මගේ වචනයෙන් ශාක්‍යා තෙම ආයුෂමතුන් අමතා ය යි ඔවුන් කැඳව”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. “එසේ ය, වහන්සැයි” ආයුෂමත් ආතනු සථවීර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ඒ භික්ෂූන් වෙත එළඹ “ශාක්‍යාන් වහන්සේ ආයුෂමතුන් කැඳවනසේකැ”යි ඒ භික්ෂූන්ට කී ය.

‘එසේ ය, ඇවැත්නි’යි ඒ මහණහු අතද තෙරුන්ට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූන් අමතා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මහණෙනි, කවර හෙයින් තෙපි මස්වොලොවිනි කෙටුලන් සේ උස් හඬ මහහඬ ඇතියව් දැ”යි අසා වදාළ සේක.

1. මත්ස්‍ය විලාසයෙහි - මහුන් අල්ලන භාත. මහුන් ලබාගත්තට වූත් කලබල කරත්-නවුත් සංහිදුවන්නට කැකෝ ගැසීමෙනි.

2. එවං වුතෙන ආයසමා යසොජො හගවනතං එතදවොච: “ඉමාති හනෙන පඤ්චමනනාති භික්ඛුසතාති සාවභිං අනුප්පනනාති හගවනතං දස්සනාය. තෙ’මෙ ආගනතුකා භික්ඛු තෙවාසිකෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං පටි-සම්මොදමානා සෙනාසනාති පඤ්ඤපයමානා පතතච්චරුති පටිසාමයමානා උච්චාසද්ද මහාසද්දා”²ති.

“ගච්ඡ්ථ භික්ඛවෙ, වො පනාමෙමි. ත වො මම සනතිකෙ වත්ථබ්බ”නති.

“එවං හනෙන”ති බො තෙ භික්ඛු හගවතො පටිස්සුචා උච්චාසායනා හගවනතං අභිවාදෙචා පදක්ඛණං කචා සෙනාසනං සංසාමෙචා පතත-ච්චරමාදාය යෙන චජ්ජි, තෙන වාරිකං පක්කම්හු වජ්ජිසු අනුප්පබ්බත වාරිකං චරමානා යෙන වග්ගුමුදා නදී, තෙනුපසඛකම්හු. උපසඛකම්චා වග්ගුමුදාය නදියා තීරෙ පණණකුටියො කර්චා වස්සං උපගච්ජිහු.

3. අථ බො ආයසමා යසොජො වස්සුපගතො භික්ඛු ආමනෙතසි: “හගවතා මයං ආවුසො පණමිතා අත්ථකාමෙන භිතෙසිතා අනුකම්පකෙන අනුකම්පං උපාදාය. හන්ද මයං ආවුසො තථා විහාරං කප්පෙම, යථා නො විහරතං හගවා අත්තමනො අස්සා”ති.

‘එවමාවුසො’ති බො තෙ භික්ඛු ආයසමනො යසොජස්ස පච්චස්සොසුං. අථ බො තෙ භික්ඛු වුප්පකච්චා අප්පමන්නා ආතාපිනො පභිතන්නා විහරන්නා තෙනෙවනතරවස්සෙත සබ්බෙව තිය්සො විජ්ජා සච්ඡාකංසු.

4. අථ බො හගවා සාවභියං යථාභිරන්නං විහරිතා යෙන චෙසාලී තෙන වාරිකං පක්කාමි. අනුප්පබ්බත වාරිකං චරමානො යෙන චෙසාලී තදවසරි තනු සුදං හගවා චෙසාලියං විහරති මහාවතෙ කුටාගාරසාලායං. අථ බො හගවා වග්ගුමුදාතීරියානං භික්ඛුතං චෙතසා චෙතො පරිචච මතසි කර්චා ආයසමනතං ආනන්දං ආමනෙතසි: “ආලොකජාතා විය මෙ ආනන්ද, එසා දියා. මහාසජාතා විය මෙ ආනන්ද, එසා දියා. යස්සං දියායං වග්ගුමුදාතීරියා භික්ඛු විහරන්ති. ගනතුං අප්පටිකුලාසි මෙ මතසි කාතුං. පභිණ්ණයතාසි චං ආනන්ද වග්ගුමුදාතීරියානං භික්ඛුතං සනතිකෙ දුතං, සත්ථා ආයසමනෙන ආමනෙතති. සත්ථා ආයසමන්නානං දස්සනකාමො”ති.

‘එවං හනෙන’ති බො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පටිස්සුචා යෙන අඤ්ඤතරෙ භික්ඛු තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්චා තං භික්ඛුං එතදවොච: “එහි චං ආවුසො. යෙන වග්ගුමුදාතීරියා භික්ඛු, තෙනුපසඛකමෙයාසි! උපසඛකම්චා වග්ගුමුදාතීරියෙ භික්ඛු එවං වදෙහි: සත්ථා ආයසමනෙන ආමනෙතති. සත්ථා ආයසමන්නානං දස්සනකාමො”ති.

2. මෙසේ වදල කල්හි යසෝජ තෙරණුවෝ “වහන්ස, මේ පන්සියක් පමණ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස සැවැතට පැමිණියාහු ය. ඒ මේ ආගතතුක භික්ෂුහු කේවාසික භික්ෂුන් හා පිළිසඳරින් සතුටු වෙමින් සෙතසුන් පණවන්නාහු පාසිවුරු සුරැකි කොට තබන්නාහු උස්හඬ මහනඬ ඇතිවේ හ”යි සැල කළහ.

“යව, මහණෙනි, තොප තෙරපමි. තොප මා වෙත නො විසිය යුතු” ය යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදල සේක.

‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී හුතස්තෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෑදකුණු කොට සෙතසුන් සුරැකි කොට තබා පාසිවුරු ගෙන වැදුරට බලා සැරි සරා වැඩියහ. වැදුරට පිළිවෙළින් සැරි සරන්නාහු වග්ගුළුද, තදිය කර එළැඹියහ. එළැඹි වග්ගුළුද, තදිය තෙරු පන්සල් කොට වස් එළැඹියහ.

3. ඉක්බිති යසෝජ තෙරණුවෝ වස් එළැඹියෝ භික්ෂුන් බණවා “ඇවැත්නි, අපට වැඩ කැමැති හිත පතන අනුකම්පා කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අනුකම්පාව සඳහා අපි තෙරපන ලද්දෙමු. එ බැවින් අපි යම්සේ වසන අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සතුටු වන සේක් ද, එසේ විසීම කරමු”යි වදලහ.

‘එසේ ය ඇවැත්නි’යි කියා ඒ මහණහු යසෝජ තෙරුන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහණහු විවිධාන වූවාහු තොපමා වැ කෙළෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන් කර මෙහෙයු සිතැති ව වසන්නාහු ඒ වස් සමය ඇතුළත ම සියල්ලෝ ම ත්‍රිවිද්‍යා පසක් කළහ.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්හි රිසි නාක් කල් වැස විසල්පුර බලා සැරි සර වැඩ සේක. පිළිවෙළින් සැරි සරන සේක් විසල්පුරට පැමිණ වදල සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි විසල්පුර මහවෙහෙහි කුලාරහල් වෙහෙරෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වග්ගුළුදැතිර වැසි මහණුන්ගේ සිත් සිය සිතින් පිරිසිදු මෙනෙහි කොට අතද තෙරුන් බණවා, “ආනන්දයෙනි, යම් දෙසෙක වග්ගුළුදැතිරවෑසි මහණහු වෙසෙත් ද, එ දෙස මට පහල වූ එළිය ඇත්තක් මෙහි. පහල වූ ආලෝකය ඇත්තක් මෙහි. යන්තට මෙනෙහි කරන්නට මට නොපිළිකුල් ය. (මනාප ය). ආනන්දයෙනි, තොප ‘ශාය්‍යා තෙම ආයුෂමිතුන් කැඳවයි. ශාය්‍යා තෙම ආයුෂමිතුන් දකිනු කැමැතිය’යි වග්ගුළුදැතිර වැසි මහණුන් වෙතට දුතයකු යවන්නෙ”යි වදල සේක.

‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා අතද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, එක්තර මහණකු කර එළැඹියහ. එළැඹි ඒ මහණහු බණවා “ඇවැත්නි, තෙපි මෙහි එව. වග්ගුළුදැතිරවෑසි මහණුන් වෙතට යව. එළැඹි වග්ගුළුදැතිරවෑසි මහණුන්ට “ඇවැත්නි, ශාය්‍යා තෙම ආයුෂමිතුන් කැඳවයි. ශාය්‍යා තෙම ආයුෂමිතුන්ගේ දෑත්ම කැමැත්තේ ය”යි මෙසේ කියන්නා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“එවමාට්ඨසො”ති බො සො භික්ඛු ආයස්මතො ආනන්දස්ස පටිස්සුභා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පාසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය. එවමෙව මහාවතෙ කුටාගාරසාලායං අනන්තරභිතො වග්ගුමුද්දය නදියා තීරෙ තෙසං භික්ඛුතං පුරතො පාතුරහොසි. අථ බො සො භික්ඛු වග්ගුමුද්දතීරියෙ භික්ඛු එතදවොච: “සත්ථා ආයස්මනෙත ආමනෙතති, සත්ථා ආයස්මනතාතං දය්‍යනකාමො”ති.

‘එවමාට්ඨසො’ති බො තෙ භික්ඛු තස්ස භික්ඛුතො පටිස්සුභා සෙනාසනං සංසාමේඤා පත්තවිචරමාදය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය. එවමෙව වග්ගුමුද්දය නදියා තීරෙ අනන්තරභිතා මහාවතෙ කුටාගාරසාලායං භගවතො සමමුඛෙ පාතුරුහෙසුං.

5. තෙත බො පත සමයෙත භගවා ආනෙඤ්ජෙන සමාධිතා නිසිනො හොති. අථ බො තෙසං භික්ඛුතං එතදහොසි “කතමෙන හු බො භගවා විහාරෙන එතරගි විහරති”ති. අථ බො තෙසං භික්ඛුතං එතදහොසි: “ආනෙඤ්ජෙන බො භගවා විහාරෙන එතරගි විහරති”ති. සබ්බෙව ආනෙඤ්ජෙන සමාධිතා නිසිදිංසු

6. අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ අභික්ඛන්තාය රත්තියා නික්ඛන්තො පඨමෙ යාමෙ උට්ඨායාසතා එකංසං විචරං කරිතා යෙන භගවා තෙතඤ්ජිං පණ්ණාමේඤා භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛන්තා භන්තො රත්ති. නික්ඛන්තො පඨමො යාමො. විරතිසින්නා ආගන්තුකා භික්ඛු. පටිසම්මොදතු භන්තො භගවා ආගන්තුකෙති භික්ඛුති”ති.

7. එවං චුතොත භගවා තුණ්හි අහොසි. දුතියමපි බො ආයස්මා ආනන්දෙ අභික්ඛන්තාය රත්තියා නික්ඛන්තො මජ්ඣිමෙ යාමෙ උට්ඨායාසතා එකංසං විචරං කරිතා යෙන භගවා තෙතඤ්ජිං පණ්ණාමේඤා භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛන්තා භන්තො රත්ති. නික්ඛන්තො මජ්ඣිමො යාමො. විරතිසින්නා ආගන්තුකා භික්ඛු, පටිසම්මොදතු භන්තො භගවා ආගන්තුකෙති භික්ඛුති”ති දුතියමපි බො භගවා තුණ්හි අහොසි. තතියමපි බො ආයස්මා ආනන්දෙ අභික්ඛන්තාය රත්තියා නික්ඛන්තො පච්ඡිමෙ යාමෙ උඤ්චෙන අරුණෙ නන්දමුඛියා රත්තියා උට්ඨායාසතා එකංසං විචරං කරිතා යෙන භගවා තෙතඤ්ජිං පණ්ණාමේඤා භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛන්තා භන්තො රත්ති. නික්ඛන්තො පච්ඡිමො යාමො. උඤ්චෙන අරුණො. නන්දමුඛී රත්ති. විරතිසින්නා ආගන්තුකා භික්ඛු, පටිසම්මොදතු භන්තො භගවා ආගන්තුකෙති භික්ඛුති”ති.

අථ බො භගවා තමා සමාධිමහා චුට්ඨතිතා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසි: “සමෙ බො තිං ආනන්ද ජාතෙය්‍යාසි, එතතකමපි තෙ තපප-විහාසෙය්‍ය. අහස්ස ආනන්ද, ඉමාති ව පඤ්ච භික්ඛුසතාති සබ්බෙව ආනෙඤ්ජ-සමාධිතා නිසිදිමා”ති.

‘එසේ ය, ඇමැත්තී’යි කියා ඒ මහණ තෙම ආයුෂමත් අතද තෙරුන්ට පිළිවදන් දී ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අත දිග හරින්නා සේ ම දිග හළ අත හකුළන්නා සේ ම මහවෙතෙහි කුටාගාරශාලා විහාරයෙහි අතුරුදන් ව වග්ගමුද්ගතදිය තෙරු ඒ මහණුන් ඉදිරියේ පහළ විය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහණ වග්ගමුද්ගතීරවාසී මහණුන්ට “ශාක්‍යාන් වහන්සේ ආයුෂමතුන් කැඳවන සේක. ශාක්‍යාන් වහන්සේ ආයුෂමතුන් දක්නා කැමැති සේකැ”යි මෙ බස් පැවැසී ය.

‘එසේ ය, ඇමැත්තී’යි කියා ඒ මහණහු යට කී මහණහට පිළිවදන් අස්වා සෙනසුන් පුරුකි කොට තබා පාසිවුරු ගෙන බලවත් පුරුෂයකු හැකුළා අතක් දික් කරන සේ දික් කළ අත හකුළන්නා සේ ම වග්ගමුද්ගතීරයෙන් අතුරුදහන් වූවාහු මහවෙතෙහි කුලාරහල්වෙහෙරෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවෙහි පහළ වූහ.

5. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් (වතුම්-ධ්‍යානය පාදක කොටැති රහත්පල සමවතින්) වැඩ හුන් සේක් වෙති. එකල්හි ඒ මහණුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කවර නම් විහරණයෙකින් දැන් වසන සේක් දැ”යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ භික්ෂූන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් දැන් වසන සේකැ”යි මේ සිත විය. ඉක්බිති සියල්ලෝ ම ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් හුන්හ.

6. ඉක්බිති අතද තෙරණුවෝ රැය ගෙවුණු කල්හි පළමු යම ගත වුණු කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දිශාවට දෙහොත් මුදුන් තබා වැද සිටුර එකස් කොට පෙරෙවැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසාවට ඇදිලි බැඳ ගෙන “වහන්ස, රැය බොහෝ ඉක්ම ගියේ ය. පළමු යාමය නික්මුණේ ය. ආගන්තුක භික්ෂූහු බොහෝ වේලා හුන්නාහු වෙති. වහන්ස, ආගන්තුක භික්ෂූන් හා පිළිසඳරන් තුස්තකතා කෙරේවා”යි සැළ කළහ.

7. මෙසේ සැළ කළ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීම්බුත වූ සේක. දෙවෙනි වර ද අතද තෙරණුවෝ රැ බොහෝ වේලා ගත වූ කල්හි මැද යම නික්මුණු කල්හි හුනස්තෙන් නැගී සිට සිටුර එකස් කොට පෙරෙවැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසාවට දෙහොත් මුදුන් තබා වැද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, රැය බොහෝ ඉක්ම ගියේ ය. මැදුම් යම නික්මුණේ ය. ආගන්තුක භික්ෂූහු හුන් බොහෝ වේලා ඇත්තාහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආගන්තුක භික්ෂූන් හා පිළිසඳර කතා කරන සේක්වා”යි සැළ කළහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීම්බුත වූ සේක. තෙවෙනි වර ද අතද තෙරණුවෝ රැ බොහෝ ඉක්ම ගිය කල්හි පැසිම් යමිහි අරුණු නැගී කල්හි රැ පාත් වන කල්හි හුනස්තෙන් නැගීට භාග්‍යවතුන් දසාවට දෙහොත් මුදුනැ තබා වැද “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්මණ. පැසිම් යම ගෙවිණ. අරුණු නැගිණ. රැ පහත් වෙයි. ආගන්තුක භික්ෂූහු හුන් බොහෝ කල් ඇත්තෝ ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආගන්තුක භික්ෂූන් හා පිළිසඳර කතා කරන සේක්වා”යි සැළ කළහ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සමාධියෙන් නැගී සිට අතද තෙරුන් බණවා “ආනන්දයෙනි, ඉදින් තෙපි දන්නහු නම්, මෙ පමණකුදු නොපට නො වැටැහෙන්නේ ය (නො සිතෙන්නේ ය). ආනන්දයෙනි, මමත් මේ පන්සියස් භික්ෂූහුත් යන අපි හැමදෙනමෝ ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් හුන්නම්හ”යි වදළ සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙයි:

“යස්ස ජිනො කාමිකණ්ටකො
අකෙකාසො ච වධො චු ඛනිනඤ්ච,
පබ්බතො විය සො ඩිතො අනෙජො
සුඛදුකෙඛසු න වෙධති ස භික්ඛු”ති.

3. 4.

සාපිප්පනසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා සාපිප්පනො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛකං ආභුජ්ජා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. අඤ්ඤා බො භගවා ආයස්මනතං සාරිප්පනං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජ්ජා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

2 අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙයි:

“යථාපි පබ්බතො සෙලො අවලො සුප්පතිට්ඨිතො,
එවං මොහකකියා භික්ඛු පබ්බතො’ව න වෙධති”ති.

3. 5.

කොලිතසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා මොහකොලොතො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛකං ආභුජ්ජා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය කායගතාය සතියා අජ්ඣන්තං සුපට්ඨිතාය. අඤ්ඤා බො භගවා ආයස්මනතං මොහොකොලොතං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජ්ජා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය කායගතාය සතියා අජ්ඣන්තං සුපට්ඨිතාය.

2. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙයි:

“සති කායගතා උපට්ඨිතා ඡස්ස එස්සායනනෙසු සංචුතො,
සතතං භික්ඛු සමාභිතො ජඤ්ඤා නිබ්බාණමත්තතො”ති.

8. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන (සලකා) එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමක්හු විසින් කෙලියකාම නැමැති කටුව දිනන ලද්දේ (ප්‍රභත කරන ලද්දේ) වේ ද, ආක්‍රොශ ද වධ ද බකින ද දිනන ලද්දේ වේ ද, එ මහණ පථියයක් මෙන් අවල ව සිටියේ සුව දුක්හි කම්පිත නො වේ.”

3. 4.

ශාරීපුත්‍ර සූත්‍රය.

1 මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැරිසුන් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ උඩුකය සෘජු කොට පිහිටුවා සමාධි අරමුණට සිහිය යොමු කොට එළුවා තබා වැඩ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට තබා අරමුණට අභිමුඛ කොට සිහිය එළුවා නොදුරෙහි වැඩ හුන් සැරිසුන් තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිතිවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමක් ගල්පව්වක් අවල වැ මොනොවට පිහිටියේ ද, එසේ ම මහණ තෙම මොහය කෂීණ වීමෙන් පව්වක් මෙන් නො සැලේ”.

3. 5.

කොලිත සූත්‍රය

1: මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයේ දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි මහමුගලන් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ, උඩුකය සෘජු කොට පිහිටුවා සිය සනත්ති මොනොවට එළඹා සිටි කය අරමුණු කොට පැවැති සිහියෙන් යුතු වැ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා සිය සනත්ති මොනොවට එළඹා සිටි කය අරමුණු කොට පැවැති සිහියෙන් යුතු වැ නොදුරෙහි වැඩා හුන් මහමුගලන් තෙරුන් දුටු සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක

“යමක්හුගේ කය අරමුණු කොට ඇති සිහිය එළඹා සිටියේ වේ ද, යමෙක් සාමීයට කාරණ වූ සදෙරෙහි සංවාත වූයේ ද, (සදෙරෙහි ඉන්ද්‍රිය සංවරයෙන් සංවාත ද) එසේ වූ නිරතුරු විපක්‍ෂා සමාධියෙන් සමාතිත වූ මහණ තෙම තමාගේ (පසක් කිරීමෙන්) නිවන දත්තේ ය.”

3. 6.

පිලිඤ්චවෙත්සුභ්‍යං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඨවනෙ කලඤ්ඤාතිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා පිලිඤ්චවෙත්සා¹ භික්ඛූ වසලවාදෙන සමුද්ධරති. අථ ඛො සම්බහුලා භික්ඛූ යෙන භගවා තෙනුප-සංඝකම්පු. උපසංඝකම්පා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛූ භගවන්තං එතදවොචු: ‘ආයස්මා භනෙත පිලිඤ්චවෙත්සා භික්ඛූ වසලවාදෙන සමුද්ධරති’ති.

2. අථ ඛො භගවා අඤ්ඤාතරං භික්ඛූං ආමනෙතසී: එහි තිං භික්ඛූ, මෙ වචනෙන පිලිඤ්චවෙත්සා භික්ඛූ ආමනෙතසී: සන්ථා තං ආට්ඨසො පිලිඤ්චවෙත්සා ආමනෙතති’ති. ‘එවං භනෙත’ති ඛො සො භික්ඛූ භගවතො පටිස්සුන්තා යෙතායස්මා පිලිඤ්චවෙත්සා තෙනුපසංඝකම්. උපසංඝකම්පා ආයස්මන්තං පිලිඤ්චවෙත්සා එතදවොච: ‘සන්ථා තං ආට්ඨසො ආමනෙතති’ති. ‘එවමාට්ඨසො’ති ඛො ආයස්මා පිලිඤ්චවෙත්සා තස්ස භික්ඛූනො පටිස්සුන්තා යෙන භගවා තෙනුපසංඝකම්. උපසංඝකම්පා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො ආයස්මන්තං පිලිඤ්චවෙත්සා භගවා එතදවොච: ‘සච්චං කිර තිං වච්ඡ, භික්ඛූ වසලවාදෙන සමුද්ධරසී’ති. ‘එවං භනෙත’ති.

3. අථ ඛො භගවා ආයස්මතො පිලිඤ්චවෙත්සස්ස පුබ්බෙතිවාසං මනසි කර්තවා භික්ඛූ ආමනෙතසී: “මො ඛො තුමෙන භික්ඛවෙ වච්ඡස්ස² භික්ඛූනො උප්ඤ්ඤාසීති. ත භික්ඛවෙ වච්ඡො දෙසන්තායො, භික්ඛූ වසලවාදෙන සමුද්ධරති. වච්ඡස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛූනො පඤ්ච ජාතිසත්තාති අබ්බොතිණ්ණොති බ්‍රාහ්මණ-කුලෙ පච්චාජාතාති. සො තස්ස වසලවාදො දීඝරන්තං සමුද්ධරිණ්ණො,³ තෙනායං වච්ඡො භික්ඛූ වසලවාදෙන සමුද්ධරති”ති.

4. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං චෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්ගතෙසී:

“යමහි ත මායා වසති⁴ ත මාතො
යො විතලොහො අමමො නිරුසො,
පනුන්තකොධො⁵ අභිනිබ්බන්තො
සො බ්‍රාහ්මණො සො සමණො ස භික්ඛූ”ති.

3. 7.

කායසප්පුභ්‍යං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඨවනෙ කලඤ්ඤාතිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා මහාකායසප්පො පිපථලි-ගුහායං⁶ විහරති. සන්තාහං එකපලලඤ්ඤාන නිසීන්තො හොති අඤ්ඤාතරං සමාධිං සමාපජ්ජිත්වා.

1. පිලිඤ්චවෙත්සා, ම. 2. ආයස්මතො වච්ඡස්ස, සි. 3. අඤ්ඤාතරං, 4. විතනති, සාන්ථි 5 පඤ්ඤාකොධො, සි 6. සිංඤ්චි ගුහායං, ම පිපථලි ගුහායං, සාන්ථි

3. 6.

පිළිඤ්චවෂ් සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි වූ කලිඤ්ඤකනිවාප නම් වූ වෙළඳව්‍යාපාරයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පිළිඤ්චවෂ් තෙරණුවෝ ('එව වසලය, ඉවත යා වසලය' යන ආදී වශයෙන්) වසල වාදයෙන් මහණුන්ට කතා කෙරෙහි. එකල්හි බොහෝ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ඵලභියහ. ඵලාභී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන්තාවූ ම ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, ආයුෂ්මත් පිළිඤ්චවෂ්ඨෝ භික්ෂූන්හට වසලවාදයෙන් කතා කෙරෙහි"යි මෙ පවත් සැල කළහ.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණෙකුට බණවා, "භික්ෂු තෝ මෙහි එ. 'ආවාඤ්ඤා, පිළිඤ්චවෂ්ඨා, ශාන්තානු භාවා කාදවති'යි මා වචනයෙන් පිළිඤ්චවෂ්ඨා කාදව"යි වදාළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ'යි කියා ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන් කරුණු ඵලභියේ ය. ඵලාභී පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන්ට 'ආවාඤ්ඤා, ශාන්තානු භාවා' වහන්සේ මුඛ කාදවති'යි කීහ. 'එසේ ද ආවාඤ්ඤා'යි කියා පිළිඤ්චවෂ් තෙරණුවෝ ඒ මහණහට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ඵලභියහ. ඵලාභී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක හිඳ ගත්හ එකත් පසෙක හුන්තාවූ ම පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වචනයෙහි, තොප වසලවාදයෙන් මහණුන් අමතනි යහු සැබෑ ද?"යි අසා වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි තෙරණුවෝ වදාළහ.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන්ගේ පෙර වුසු කදපිළිවෙල මෙනෙහි කොට, 'භික්ෂුහි, තෙපි වචන මහණුන්ට උපකාරයක් (පහත් කොට සිටීම) නො කරව. මහණහි, වචනයෝ ආරාධනා සහගත සිත් ඇති වැ මහණුන්ට වසලවාදයෙන් කතා නො කරති. වචන මහණුන්දගේ අතින් පත්සියක් ම අත්බවුණ අතරක් තැනිව ම බිමුණු කුලයෙහි උපන්නාහ. ඔවුන්ගේ ඒ 'වසලයා' යන වචනය බොහෝ කලක් කියා ගෙන එන ලද්දෙකි. එකෙකින් මේ වචනයෝ මහණුන්ට ('වසලයා'යි) වසලවාදයෙන් (පෙර පුරුද්ද අනුව) කතා කෙරෙහි.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වෙලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක.

"යමෙක්හු කෙරෙහි මායාවක් නො පවත්නේ ද, මාතයක් නො පවත්නේ ද, යමෙක් පහ වූ ලොභය ඇත්තේ ද, මායා රහිත ද, ආශා රහිත ද, මුද්දායුත් කළ කොටස ඇත්තේ ද, (කෙලෙස් පිරිනිවැසින්) නිවුණු සිතාත්තේ ද, බ්‍රාහ්මණයාත්තේ ම ය, ශ්‍රමණයාත්තේ ම ය, භික්ෂුවනුයේත්තේ ම ය.

3. 7.

කාශ්‍යප සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයේ කලිඤ්ඤකනිවාප නම් වූ වෙළඳව්‍යාපාරයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහසුද් තෙරණුවෝ පිළිච්චිගුහායෙහි වැඩ වෙසෙති. (එසේ වැඩ වසනුවෝ) එක්තරා සමාධිකයෙකුට සලකා එක් පලනින් වැඩහුන්නාහු වෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො තස්ස සත්තාගස්ස අව්වයෙන තමහා සමාධිමහා වුට්ඨාසි: අථ බො ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස තමහා සමාධිමහා වුට්ඨිතස්ස ඵතදහොසි: ‘යනනුතාහං රාජගහං පිණ්ඩාය පච්ඡෙය්‍ය’න්ති. තෙන බො පන සමයෙන පඤ්චමන්තාති දෙවතාසතාති උය්‍යුක්කං ආපන්නාති හොන්ති, ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස පිණ්ඩපාතපටිලාභාය. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො තාති පඤ්චමන්තාති දෙවතාසතාති පටික්ඛිපිත්වා පුබ්බන්ත-සමයං නිවාසෙත්වා පන්නච්චරමාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පාචිසි.

3: තෙන බො පන සමයෙන සකෙකා දෙවනම්නෙදු ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස පිණ්ඩපාතං දාතුකාමො හොති පෙසකාරවණ්ණං අනිතිමමි-නිත්වා තන්තං විතාති. සුජා¹ අසුරකඤ්ඤ තසරං පුරෙති.

4. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො රාජගහෙ සපදානං පිණ්ඩාය වරමානො යෙන සකකස්ස දෙවනම්නෙදස්ස නිවෙසනං තෙත්‍රපසඛිකමි. අද්දසා බො සකෙකා දෙවනම්නෙදු ආයස්මන්තං මහාකස්සපං දුරතොච ආගමින්නං. දිස්වාන සරා නික්කමිත්වා පච්චුග්ගන්ත්වා හත්ථිතො පන්නං ගහෙත්වා සරං පච්චිත්වා සට්ඨං ඔදනං උඤ්චිත්වා පන්නං පුරෙත්වා ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස පාදාසි. සො අහොසි පිණ්ඩපාතො අනෙකසුපො අනෙකබ්‍යඤ්ජනො අනෙක-සුපරසබ්‍යඤ්ජනො.

5. අථ බො ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස ඵතදහොසි: ‘කො නු බො අයං සත්තො, යස්සායං ඵවරුපො ඉද්ධානුභාවො’ති. අථ බො ආයස්මතො මහා-කස්සපස්ස ඵතදහොසි: ‘සකෙකා බො අයං දෙවනම්නෙදු’ති. ඉති විදිත්වා සකකං දෙවනම්නෙදං ඵතදවොච: කතං බො තෙ ඉදං කොසිය. මාසු පුත්ථි ඵවරුපමකාසි’ති.

6. ‘අමහාකමපි භන්තෙ කස්සප, පුඤ්ඤෙත අත්ථො: අමහාකමපි පුඤ්ඤෙත කරණීය’න්ති. අථ බො සකෙකා දෙවනම්නෙදු ආයස්මන්තං මහාකස්සපං අභිවාදෙත්වා උදකඛිණං කත්වා වෙහාසං අබ්‍රහ්මණන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති කිකිත්තුං උදනං උදනෙති: “අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුප්පතිට්ඨිතං, අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුප්පතිට්ඨිත”න්ති.

7. අස්සොසි බො භගවා දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය අභික්කන්තං මානුසිකාය² සකකස්ස දෙවනම්නෙදස්ස වෙහාසං අබ්‍රහ්මණන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති කිකිත්තුං උදනං උදනෙත්තස්ස “අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුප්පතිට්ඨිතං, අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුප්පතිට්ඨිත”න්ති.

8. අථ බො භගවා ඵතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙති:

“පිණ්ඩපාතිකස්ස භික්ඛුතො අන්තභරස්ස අනඤ්ඤපොසිතො,
දෙවා පිඨයන්ති තාදිතො උපසන්නස්ස සදා සතිමතො”ති

1. සුජාතාති, බහුසු 2. මානුසකාය, බහුසු

2. ඉක්බිති මහසුන් තෙරණුවෝ ඒ සහිත ඇවැනින් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටියහ. ඉක්බිති ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටි මහසුන් තෙරුනට 'මේ රජගහනුවරට පිඩු පිණිස පිවිසෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ'යි මේ සිත විය. එ සමයෙහි වනාහි පන්සියක් පමණ දේවතාවෝ මහසුන් තෙරුනට පිණිසානය පිළිලබවනුවට (බොජුන් පිරිනමන්නට) උත්සුක බවට පැමිණියෝ වෙති. එ කල්හි මහසුන් තෙරණුවෝ ඒ පන්සියක් පමණ දේවතාවන් පිළිකෙටු කොට, පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පා සිවුරු ගෙන රජගහනුවරට පිඩු පිණිස පිවිසුණහ.

3. එ සමයෙහි සක්දෙවිඳු මහසුන් තෙරුනට පිඩුපා දෙනු කැමැත්තේ වෙයි. හේ පෙහෙර වෙසක් මුවාගෙන හු කට්ඨි. අසුර දු සුජා බොමෝ නඩාව (පිළි මියන සරස් දංඛ) පුරු ලයි.

4. එ කල්හි මහසුන් තෙරණුවෝ රජගහනුවර ගෙපිළිවෙලින් පිඩු පිණිස හැසිරෙනුවෝ වෙස්වළා හුන් සක්දෙවිඳුහුගේ ගෙය කරු එළඹියහ. සක්දෙවිඳු වඩනා මහසුන් තෙරුන් දුර දීම දීරී. දෑක ගෙන් නික්ම පෙර ගමන් කොට අතින් පාත්‍රය ගෙන ගෙට වැද සැලියෙන් බත් ගෙන පාත්‍රය පුරු මහසුන් තෙරුනට දුන. ඒ පිණිසාන භෝජනය නොයෙක් සුප ඇත්තේ නොයෙක් ව්‍යාඤ්ඤා ඇත්තේ නානාවිධ අග්‍රරස සහිත සුප්‍රසාද්‍ය ඇත්තේ විය.

5. එ කල්හි මහසුන් තෙරුනට 'යමක්හට මෙ බදු සාදායනුභාවයෙන් වේ නම් ඒ මේ සත්ත නෙම කවරෙක් නම් වේ දැ'යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහසුන් තෙරුනට 'මේ වනාහි සක්දෙවිඳු යැ'යි මේ සිත විය. මෙසේ දන, 'කොසිය ය, මෙය තා විසින් කරන ලද්දෙක. යළිද මෙ බන්දක් කො කරව'යි වදාළහ.

6. "වහන්ස, අපටත් පිනෙන් වැඩ ඇත. අපටත් පිනෙන් කටයුතු ඇතැ"යි සක්දෙවිඳු කී. ඉක්බිති සක්දෙවිඳු මහසුන් තෙරුන් සකසා වැද පැදකුණු කොට අහස් නැග අහසෙහි දී, "ආචාර්ය! කසුන් තෙරුන් කෙරෙහි සුපිහිටි දනෙකි! උතුම් දනෙකි! ආචාර්ය! කසුන් තෙරුන් කෙරෙහි සුපිහිටි දනෙකි! උතුම් දනෙකි"යි හෙවරක් උදන් ඇතීය.

7. භගවතුන් වහන්සේ මිනිසුන්ගේ ඇසුම් ඉම ඉක්මැ අසන්නට ඉවහල් වූ පිරිසිදු දිව කනින් "ආචාර්ය! කසුන් තෙරුන් කෙරෙහි සුපිහිටි දනෙකි. උතුම් දනෙකි"යි අහස් නැග උදන් අනන සක්දෙවිඳුගේ වචනය ඇසූහ.

8. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ඇතැ දන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක.

"පිණිසානිකාඛනය පුරන තමා ම සුස්තා ආදිමයෙන් අනුන් නො සුස්තා අටලෝ දහමින් නො සැලෙන උපශාන්ත වූ හැම කල්හි සිහි ඇති මහණනට දෙවියෝ ආදර උපදවත්."

3. 8.

පිණ්ඩපාතිකසූතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවිජ්ජියං විහරති ජෙනවුනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං පච්ඡායනං පිණ්ඩපාතපටික්ඛානානං කරෙරිමණ්ඩලමාලො සනතිසිත්තානං සනතිපතීතානං අයඤ්ඤා කර්මා උද්දාදි:

“පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු පිණ්ඩාය වරනොනා ලභති, කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සොතෙන සද්දෙ සොභුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සාතෙන ගඤ්ඤි සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ජ්වහාය රසෙ සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු සක්කතො ගරුකතො මානිකො පූජිතො අපච්ඡිතො පිණ්ඩාය වරති. භද්ද ආවුසො මයම්පි පිණ්ඩපාතිකා භොම. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සොතෙන සද්දෙ සොභුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සාතෙන ගඤ්ඤි සාධිතුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ජ්වහාය රසෙ සාධිතුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. මයම්පි සක්කතා ගරුකතා මානිතා පූජිතා අපච්ඡිතා පිණ්ඩාය වරිස්සාමා”ති. අයඤ්චරගි තෙසං භික්ඛූනං අනන්තරා කර්මා භොති විප්පකතා.

2. අථ ඛො භගවා සායනාසමයං පතිසල්ලානා චුට්ඨිතො යෙන කරෙරිමණ්ඩලමාලො තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා පඤ්ඤානො ආසනෙ තිසිදි. තිසඤ්ඤා ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: “කායනුඤ්ඤා භික්ඛවෙ, එතරගි කර්මාය සනතිසිත්තා කා ව පන වො අනන්තරා කර්මා විප්පකතා”ති.

3. ඉධ භනෙත අමොකං පච්ඡාභ්ගනං පිණ්ඩපාතපටික්ඛානානං කරෙරිමණ්ඩලමාලො සනතිසිත්තානං සනතිපතීතානං අයඤ්ඤා කර්මා උද්දාදි: “පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු පිණ්ඩාය වරනොනා ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සොතෙන සද්දෙ සොභුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සාතෙන ගඤ්ඤි සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ජ්වහාය රසෙ සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු සක්කතො ගරුකතො මානිතො පූජිතො අපච්ඡිතො පිණ්ඩාය වරති. භද්ද ආවුසො මයම්පි පිණ්ඩපාතිකා භොම. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. -පෙ- මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. මයම්පි සක්කතා ගරුකතා මානිතා පූජිතා අපච්ඡිතා පිණ්ඩාය වරිස්සාමා”ති. අයං ඛො තො භනෙත අනන්තරා කර්මා භොති විප්පකතා. අථ ඛො භගවා! අනුප්පනො”ති.

4. තබ්බෙතං භික්ඛවෙ තුමොකං පතිරූපං භුලුපුත්තානං සද්ධා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතානං. යං භුලුපෙ එවරුපිං කර්මා කප්ථෙය්සාථා “සනතිපතීතානං ඛො භික්ඛවෙ අධ්මං කර්මායං, ඛම්මෙ වා කර්මා අරියො ව. තුණ්හිභාවො”ති.

1. අථ භගවා, ම.

3. 8.

පිණ්ඩපාතික සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර රජවරුන් නම් වූ අනේපිඬුපිටුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පසුබිත්සමයෙහි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා පැමිණි, කරෙරි-මණ්ඩලමාලකයෙහි එක් වැ හුන්, එක් රැස් වූ, මහණුන් අතර මේ කථාව පහළ විය:

“ඇවැත්නි, පිණ්ඩපාතිකාඛගය රක්තා මහණ තෙම පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙන්නේ කලින් කලා ඇසින් මත වඩන රූප දක්නට ලබයි. කලින් කලා කතින් මත වඩන හඬ අසන්නට ලබයි. කලින් කලා මත වඩන ගඳ ආඝ්‍රාණ කරන්නට ලබයි. කලින් කලා මත වඩන රස ආස්වාද කරන්නට ලබයි. කලින් කලා මත වඩන සප්‍රභව්‍යයන් සපයී කරන්නට ලබයි. ඇවැත්නි, පිණ්ඩපාතික මහණ තෙම සත්කාර ලද්දේ ගෞරව ලද්දේ බුහුමන් ලද්දේ පුදන ලද්දේ යටත් පැවතුම් ලද්දේ පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙයි. එබැවින් ඇවැත්නි, අපි දු පිණ්ඩපාතිකාඛගය රක්තමෝ වමු: අපි දු කලින් කලා ඇසින් මත වඩන රූප දකින්නට ලබන්නමු, අපි දු කලින් කලා කතින් මත වඩන හඬ අසන්නට ලබන්නමු. අපි දු කලින් කලා ඝ්‍රාණයෙන් මත වඩන ගඳ ආඝ්‍රාණ කරන්නට ලබන්නමු. අපි දු කලින් කලා දිවින් මත වඩන රස ආස්වාද කරන්නට ලබන්නමු. අපි දු කලින් කලා කයින් මත වඩන සප්‍රභව්‍ය සපයී කරන්නට ලබන්නමු. අපි දු සත්කාර ලද්දේ ගෞරව ලද්දේ බුහුමන් ලද්දේ පුදන ලද්දේ යටත් පැවතුම් ලද්දේ පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙන්නමු” යනු යි. ඒ භික්ෂූන් අතර මේ කථාව අඩාළ වී ය.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි විහතව්වෙකයෙන් නැගී සිටී සේක්, කරෙරිමණ්ඩලමාලය කරා එළඹී සේක. එළඹී පණවන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ හිදම භික්ෂූන් අමතා “මහණෙනි, දැන් තෙපි කවර තම් කථාවෙකින් හුන්හමු ද? තොපගේ කවර තම් කථාවෙක් අඩාළ වී ද?” යි අසා වදාළ සේක.

3. “වහන්ස, පසුබිත් සෙමෙහි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා ආ කරෙරි-මණ්ඩලමාලකයෙහි එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ අප අතර මේ කථාව පහළ විය. ඇවැත්නි, පිණ්ඩපාතිකාඛගය රක්තා මහණ තෙම පිඬුපිණ්ඩ හැසිරෙන්නේ කලින් කලා ඇසින් මත වඩන රූප දක්නට ලබයි...අපිදු සත්කාර ලද්දේ ගෞරව ලද්දේ බුහුමන් ලද්දේ පුදන ලද්දේ යටත් පැවතුම් ලද්දේ පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙන්නමු” යනු යි. වහන්ස, අප අතර මේ කථාව අඩාළ වූයේ වෙයි. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සේකැ” යි ඒ මහණහු කීහු:

4. “මහණෙනි, තෙපි මෙබඳු කථාවක් කියන්නහු යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය සැදූහෙන් ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වන් කුලදරු වූ තොපට තොතිසිය. මහණෙනි, එක් රැස් වූ තොප විසින් දූහැම් කතාව හෝ දායී තුමණිමා-වය යන මේ කටයුතු දෑ දෙකෙකැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

5. අථ බො භගවා එතමන් විදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උදනෙයි:

“පිණ්ඩපාතිකයා භික්ෂුවෝ අන්තර්ගතා අනුකූලාදිකො, දෙවා පියයනා තාදිකො නො වෙ සද්දසිලොකනිසසිකො”ති,

3. 9.

සිප්පසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවනීයං විහරති ඡෙතවනො අනාථපිණ්ඩකයා අරුමෙ. තෙන බො පන සමයෙන සමභුක්තං භික්ෂුතං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තානං මණ්ඩලමාලො සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං අයමන්තරා කථා උදපාදි: “කො භු බො ආට්ඨසො සිප්පං ජානාති, කො කිං සිප්පං සිකම්, කතරං සිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති.

2. තතෙකච්ච එවමාහංසු. “ගජ්ඣසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “අසුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “රථසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ධනුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ථරුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “මුද්දසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ගණ්තසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “සඛාතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ලොබ්බසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “කාමෙශ්වරසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ලොකායතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති එකච්ච එවමාහංසු: “බ්බතවිජ්ජාසිප්පං¹ සිප්පානං අග්ග”නති. අයස්සෙරති තෙසං භික්ෂුතං අන්තරා කථා ගොති විප්පකතා.

3. අථ බො භගවා සායනසමයං පඨිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන මණ්ඩලමාලො තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්චා පඤ්ඤතෙන ආසනෙ නිසීදි නිසජ්ඣ බො භගවා භික්ෂු ආමනෙයි: “කායනුන් භික්ඛවෙ එතරති කථාය සන්තිසිත්තා, කා ව පන වො අන්තරා කථා විප්පකතා”ති.

4. ඉධ භනෙන අමාකං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තානං මණ්ඩලමාලො සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං අයමන්තරා කථා උදපාදි: “කො භු බො ආට්ඨසො සිප්පං ජානාති, කො කිං සිප්පං සිකම්, කතරං සිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. තතෙකච්ච එවමාහංසු: “ගජ්ඣසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “අසුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “රථසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ධනුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ථරුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “මුද්දසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ගණ්තසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “සඛාතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ලොබ්බසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “කාමෙශ්වරසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: “ලොකායතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”නති. එකච්ච එවමාහංසු: බ්බතවිජ්ජා සිප්පං¹ සිප්පානං අග්ග”නති. අයං බො තෙ භනෙන අන්තරා කථා ගොති විප්පකතා. අථ බො භගවා² අනුප්පවොනාති.

1. බෙත්තවිජ්ජාසිප්පං, සී, ම. 2. අථ භගවා.

5. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන, එවේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු කේක:

“යම් මහණෙක් තමා පිළිබඳ යහපත්ව ඇසුරු නොකෙළේ නම් (නොපතා නම්) පිණිසාතිකාමය රක්තා තමා ම පුස්තා අනෙකකු නොපුස්තා අටලෝදහමින් නොසැලෙන එ මහණහට දෙවියෝ (ද) ආදර කෙරෙත්.”

3. 9.

ශිලා සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමපයෙහි වූ දෙවරම් නම් වූ අනෙපිඩුසිටුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පසුබත් සෙමෙහි පිණිසාතිකයන් පෙරළා ආ මණ්ඩලමාලයෙහි එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ මහණුන් අතුරෙහි “ඇවැත්නි, කවරෙක් නම් ශිලා දනී ද? කවරෙක් කවර ශිලායක් උගත්තේ ද? කවර ශිලායෙක් ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර ද?” යි මේ කථාව උපත.

2. එහි ඇතැම් කෙනෙක් ‘ගස්තිශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ යි කීහ. සමහරු අභිශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි කීහ. ‘රථශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ‘බහුශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි ඇතැම්හු කීහ. ‘ආයුධශිලාය සිප් අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘මුද්‍රාශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘ගණනාශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. සංඛ්‍යානශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘ලොකශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘කාව්‍යශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ලොකායත (විතණ්ඩ) ශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ‘ක්ෂත්‍රවිද්‍යා-ශිලාය (නීතිශාස්ත්‍රය) ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ඒ හිසුන් අතර මේ කථාව අඩාල වූයේ වෙයි.

3. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි සමවත් සුවෙන් නැගී සිටි සේක් මණ්ඩලමාලය කර එළඹි සේක. එළඹ පණවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩහිද ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මහණෙනි, දැන් කවර නම් කථාවෙකින් එක් වැ හුන්හු ද? නොපහේ කවර නම් කථාවෙක් අඩාල වී ද?” යි හිසුන් අමතා වදාළ සේක.

4. “වහන්ස, මෙහි පසුබත් සමයෙහි පිණිසාතිකයන් පෙරළා ආ මණ්ඩලමාලයෙහි එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ අප අතර “ඇවැත්නි, කවරෙක් නම් ශිලා දනී ද? කවරෙක් කවර ශිලායක් උගත්තේ ද? කවර ශිලායෙක් ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර වේ ද?” යි මෙසේ කථාවක් පහළ විය. එහි ඇතැම් කෙනෙක් ‘ගස්තිශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි කීහ. ක්ෂත්‍රවිද්‍යාශිලාය (නීතිශාස්ත්‍රය) ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. වහන්ස, අප අතර මේ කථාව අඩාල වූයේ වේ. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සේකැ” යි ඒ හිසුන් සැළ කළහ.

5. “නබ්බෙතං භික්ඛවෙ තුල්හාකං පතීරූපං කුලපුත්තානං සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතානං, යං තුල්හෙ එවරූපිං කථං කථෙය්‍යාථ. සන්නිපතීතානං වො භික්ඛවෙ ආයං කරණියං, “ධම්මී වා කථා අරියො වා තුණ්හිභාවො”ති.

6. අථ බො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

අසිප්පජී ලුත්‍ර අත්තකාමො යතිඤ්ඤො සබ්බස්මිප්පමුත්තො,
අනොකසාරී අමමො නිරාසො හිත්වා මානං එකවරො ස භික්ඛු”ති.

8. 10.

ලොකවොලොකනසූතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා තෙරඤ්ජරාය තිරෙ බොධිරූකනමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පන සමයෙන භගවා සත්තාහං එකපලලඬෙකන නිසින්නො හොති විමුක්තිසුඛ-පටිසංවේදී.

2. අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අව්වයෙන තමො සමාධිමො චුට්ඨිතිත්වා බුද්ධිවක්ඛුතා ලොකං වොලොකෙසි. අද්දසා බො භගවා බුද්ධි-වක්ඛුතා ලොකං වොලොකෙන්නො සහෙන අනෙකෙහි සත්තාපෙති සත්තප්පමානෙ අනෙකෙහි ව පරිලාභෙති පරිබ්බහමානෙ ධුගපේතිපි දෙසපේතිපි මොහපේතිපිති.

3. අථ බො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“අයං ලොකො සත්තාපජානො ඵස්සපරෙතො ධෙගං වදති අත්තනො,
යෙන යෙන හි මිඤ්ඤති තතො වා හොති අඤ්ඤාථා.

අඤ්ඤාථානාපි භවසහෙතා ලොකො භවපරෙතො භවමෙථාභිනන්දති,
යදභිනන්දති නං භසං යස්ස භායති නං දුක්ඛං.
භව්විප්පහානාය බො පතිදං බ්‍රහ්මචරියං චුස්සති.

5. “මහණෙනි, තෙපි මෙබඳු කථාවක් කරන්නහු ය යන යමෙක් ඇද්ද, සාද්දායෙන් ගිහිගෙන් නික් මා සසුන් වත් කුලදරා වූ තොපට මෙය නොසුදුසු ය. මහණෙනි, එක් රැස් වූ තොප විසින් දූහැමි කථාව හෝ ආසී තුෂණිභාවය යන කටයුතු ද දෙකෙකැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

6. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

“ශිල්පයෙකින් දිවි තොරක්තා සැඟල්ලු පැවැතුම් ඇති, දෙවියන් සහිත ලෝවැස්සට වැඩ කැමැති සංයත වූ ඉන්ද්‍රන් ඇති කැමැත්ති මිදුණු අධ්‍යයනතයන්හි තොහාසිරෙන මමියන රහිත වූ ආශාරහිත වූ මාතය දුරා කොට (ගණනඛිනණිකාව හැර) එකලා වා හාසිරෙන යම් ඒ මහණෙක් වේ ද, හේ (බුන් කෙලෙස් ඇත්තේ පරමාර්ථ වශයෙන්) හික්කු තමි.

8. 10.

ලෝකව්‍යවලෝකනසුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උරුමෙල්දනව්වෙහි නිල්දලාංතොර බෝරැක්වූලා බුදු වා පළවූ කොට ම වාසය කරන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමවත් සුව විදුනාසේක් සත් දවසක් එක්පලගෙකින් හුන්සේක් වෙයි.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සතිය ඇවෑමෙන් ඒ සමාගි-යෙන් තැනි සිට බුදුඇසින් ලොව බැඳී සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු-ඇසින් ලොව බලනසේක් රුගයෙන් උපන් ද, දොෂයෙන් උපන් ද, මොහයෙන් උපන් ද යි තොයෙක් සතැවිලියෙන් තැවෙන තොයෙක් දවිල්ලෙන් දූවෙන සත්තියන් දුටුසේක් ම ය.

3. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

“මේ ලොව හටගත් සතැවිලි ඇත්තේ වෙයි. (එහෙයින් ම) දුක් පහසින් මඬනා ලද්දේ ය. පහසින් උපදනා වේදනා තැමැති රෝගය (මම සුවපත් වෙමි, මම සුවපත් වෙමි ආදීන්) තමා වශයෙන් කියයි. යම් යම් අසුරෙකින් සිතන්නේ ද, එයින් අන් සැවියෙකින් ම එය වේ.

තමන්ගේ හිතසුවෙහිම ඇලුණු සත් ලොව තමා සිතන සැවියෙන් අන් පරිද්දෙකින් ම වන සුලු ය. (එසේ ඇති කල්හි දු) ලෝවැසි තෙම (මඤ්ඤනා වශයෙන් කල්පනා කොට ගන්නා ලද (අභිවෘද්ධියෙහි ආශායෙන් මඬනා ලද්දේ අවිද්‍යාමාන වූ වෘද්ධියක් ම කැමැති වෙයි. යම් කාමාදිහවයක් (හෝ සසඉසුරා ආදි වෘද්ධියක්) කැමැති වේ ද (සිහින් පිළිගනී ද) එය (අනිත්‍යාදි විපරිණාම ස්වභාව හෙතෙයින්) බියෙකි. (බිය උපදවන්නෙකි). යම් අනිත්‍යතාදියෙකින් බිය ගනී ද, එය දුකෙකි. කාමෙහවෘද්ධි හවයාගේ දුරුලීම පිණිස ම මේ මහබඩසර පුරානු ලැබේ.

යෙ හි කෙවි සලිණ වා
 බ්‍රාහ්මණ වා භවෙන භවස්ස
 විප්‍රමොක්ඛමාහංසු
 සබ්බෙ තෙ අවිප්‍රමුතතා භවස්මාති වදමි.

යෙ වා පන කෙවි සලිණ වා
 බ්‍රාහ්මණ වා විභවෙන භවස්ස නිස්සරණමාහංසු
 සබ්බෙ තෙ අනිස්සවා භවස්මාති වදමි.

උපධිං¹ පටිච්ච දුක්ඛමිදං සමෙහාති
 සබ්බුපාදනකකියා නඤ්ඤ දුක්ඛස්ස සම්භවො
 ලොකමිත්තං පස්ස පුපු
 අවිජ්ජාය පරෙතා භූතා භූතරතා
 භවා අපරිමුතතා.

යෙ හි කෙවි භවා
 සබ්බධි සබ්බතතතාය²
 සබ්බෙ තෙ භවා අනිච්චා
 දුක්ඛා විපරිණාමමවා.

එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො
 භවතණ්හා පභියති විභවං නාභිතඤ්ඤාති
 සබ්බසො තණ්හාතං බයා අසෙසවිරුගතිරෙධො තිබ්බාතං.

තස්ස නිබ්බුතස්ස භික්ඛුතො අනුපාදතා පුතබ්බවො න හොති,
 අභිභූතො මාරො විජ්ජසබ්බාමො උපච්චගා සබ්බභවාති තාදී'ති.

නිදර්ශනා තතියො.

තසසුද්දනං:

කම්මං තඤ්ඤ යසොපෝ ව සාරිපුත්තො ව කොලීතො,
 පිලිඤ්ඤ කස්සපො පිණ්ඩා සිප්පං ලොකෙන ගෙ දසාති.

මෙහිස්වග්ගො චතුස්ථො

4. 1.

මෙහිස්සුතං.

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා වාල්කායං විහරති වාල්කො
 පබ්බතෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා මෙහිස්සො භගවතො
 උපට්ඨාකො හොති. අථ බො ආයස්මා මෙහිස්සො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි.
 උපසඞ්කමිතිං භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං
 සීතො බො ආයස්මා මෙහිස්සො භගවන්තං එතදවොච: 'ඉච්ඡිමහං භනෙන
 ජනාගාමං පිණ්ඩාය පටිසිඤ්ඤාති. 'යස්සදති තිං මෙහිස්ස කාලං මඤ්ඤාසි'ති.

1 උට්ඨෙ, සි 2. සබ්බාදනාය, සි

යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ භවයෙකින් භවයෙක (හෝ සියලු භවයෙන් ම හෝ) මිදීමක් කිහිප ද, ඒ සියලු අත්තොටුවෝ භවයෙන් නොමිදුණ හ සිතියම්.

යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ උච්චේදදූෂිතයන් භවයෙන් නික්මීම කිහිප ද, ඒ සියල්ලෝ භවයෙන් නොමිදුණෝ යැ යි කියමි.

උපතිප්‍රත්‍යයෙන් මේ දුක් හටගනී. සියලු උපාදානයන්ගේ ඝෛරසෙන් දුක් හටගැනීම නො වේ. මේ බොහෝ වූ ලොව බලව. අවිද්‍යාවෙන් මඛනා ලද, කම්කෙලශයන්ගෙන් උපන්, අත්සතුන් කෙරෙහි තෘෂ්ණාවෙන් ඇලුණු සත්ත්වයෝ භවයෙන් නොමිදුණෝ ය.

කාමහවාදී යම් භව කෙනෙක් වෙත් ද, ඒ හැම තත්ති (සාධාරණය මනුෂ්‍යාදී) සම්භාවයෙන් ඒ සියලු භවයෝ (රූපවේදනාදී ධර්මයෝ) අනිත්‍යය හ, දුක්භ, පෙරළෙන සුලභ.

මෙසේ මෙය ඇති සැටියෙන් සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නහුගේ භව-තෘෂ්ණාව පහ වෙයි. (උච්චේද දූෂිත දුරු වූ බැවින්) විච්චේදය නො පනයි. සම්ප්‍රකාරයෙන් තෘෂ්ණාවන්ගේ ඝෛරසෙන් නො ඉතිරි ව ආර්ථිකයෙන් තැවැත නොඋපදනා පරිදි නිරාශ්‍රිත වීමෙන් වේ ද ඒ (සොපාදිශෙෂ) නිව්‍යාණ යි.

ඒ කෙලෙස් නිවීමෙන් නිවුණු මහණහට උපාදාන නැති බැවින් සුතභීවයක් නො වේ. මරා මඛනා ලද්දේ ය. මෙසේ දිනු මරසුද ඇති රහත් කෙම සියලු භවයන් ඉක්මියේ ය.”

තෙවෙනි නන්දවර්ගීය යි.

එහි උද්‍යානය:

කම්ම නන්ද යසෝජ් ඝරිපුත්ත කොලිත පිලිනදිවත්ස් කසසප පිණ්ඩපාන සිප්ප ලොක යන මෙයින් ඒ සුත්‍ර දශයෙකි.

සිටුවන මෙහිය වර්ගය.

4. 1.

මෙහිය සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාලිකා නුවරට නොදුරෙහි වූ වාලිකා පළාතෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ උපසංඝයක වෙති. එ කල්හි මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක සිටියහ. එකත්පසෙක සිටියාවූ මෙහිය තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, මම් ජනනුශ්‍රාමයට පිළි පිණිස පිවිසෙන්නට කැමැත්තෙමි’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැල කළහ. ‘මෙහියගෙනි, තෙපි යම් ගමනකට කාලය යැ යි සිහවු නම් එය කරව’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. අථ බො ආයස්මා මේඛිසො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදය ජනතුනාමං පිණ්ඩාය පාවිසි. ජනතුනාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්කනේනා යෙන කිම්කාලාය තදියා තීරං තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා කිම්කාලාය තදියා තීරෙ ජඝ්ඝාචිභාරං අනුවඛකමමානො අනුව්වරමානො අද්දසා බො අඛිවතං පාසාදිකං රථේඤ්ඤං. දිස්වාතස්ස එතද්දසොසි: “පාසාදිකං වතිදං අඛිවතං රථේඤ්ඤං. අලං වතිදං කුලපුත්තස්ස පධානභික්කස්ස පධානාය. සචෙ මං භගවා අනුජානෙය්‍ය ආගචේත්ඤ්‍යාහං ඉමං අඛිවතං පධානායා”ති.

3. අථ බො ආයස්මා මේඛිසො යෙන භගවා තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා භගවතනං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනේනා බො ආයස්මා මේඛිසො භගවතනං එතද්දවොච: “ඉධාහං භනේන පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදය ජනතුනාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං. ජනතුනාමෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්කනේනා යෙන කිම්කාලාය තදියා තීරං තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා කිම්කාලාය තදියා තීරෙ ජඝ්ඝාචිභාරං අනුවඛකමමානො අනුව්වරමානො අද්දසං අඛිවතං පාසාදිකං රථේඤ්ඤං. දිස්වාත මෙ එතද්දසොසි: ‘පාසාදිකං වතිදං අඛිවතං රථේඤ්ඤං. අලං වතිදං කුලපුත්තස්ස පධානභික්කස්ස පධානාය. සචෙ මං භගවා අනුජානෙය්‍ය, ආගචේත්ඤ්‍යාහං ඉමං අඛිවතං පධානායා’ති. සචෙ මං භනේන භගවා අනුජානාති, ගචේත්ඤ්‍යාහං තං අඛිවතං පධානායා’ති.

4. එවං චුතේන භගවා ආයස්මන්තං මේඛිසං එතද්දවොච: ‘ආගමෙහි තාව මේඛිස, එකකමනා යාව අඤ්ඤාසී කොච්චි! භික්ඛු ආගච්ඡති’ති.* දුතියමපි බො ආයස්මා මේඛිසො භගවතනං එතද්දවොච: “භගවතො භනේන, තඤ්චි කිඤ්චි උත්තරී ඝරණීයං, තඤ්චි කතස්ස වා පතිවයො. මය්‍යං බො පන භනේන, අඤ්චි උත්තරී ඝරණීයං, අඤ්චි කතස්ස පතිවයො. සචෙ මං භනේන, භගවා අනුජානාති ගචේත්ඤ්‍යාහං තං අඛිවතං පධානායා”ති. දුතියමපි බො භගවා ආයස්මන්තං මේඛිසං එතද්දවොච: “ආගමෙහි තාව මේඛිස, එකකමනා යාව අඤ්ඤාසී කොච්චි! භික්ඛු ආගච්ඡති”ති. තතියමපි බො ආයස්මා මේඛිසො භගවතනං එතද්දවොච: “භගවතො භනේන, තඤ්චි කිඤ්චි උත්තරී ඝරණීයං, තඤ්චි කතස්ස වා පතිවයො. මය්‍යං බො පන භනේන, අඤ්චි උත්තරී ඝරණීයං, අඤ්චි කතස්ස පතිවයො. සචෙ මං භනේන, භගවා අනුජානාති, ගචේත්ඤ්‍යාහං තං අඛිවතං පධානායා”ති.

5. “පධානන්ති බො මේඛිස, වදමානං කිනති වදෙය්‍යාමි? යස්සදති ත්වං මේඛිස, කාලං මඤ්ඤාසී”ති. අථ බො ආයස්මා මේඛිසො උට්ඨායාසනා භගවතනං අභිවාදෙත්වා පදකම්භං කත්වා යෙන වං අඛිවතං තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා අඛිවතං අජේඤ්ඤාගහෙත්වා අඤ්ඤාතරස්මිං රුක්ඛමුලෙ දිවාචිභාරං නිසීදි. අථ බො ආයස්මානො මේඛිසස්ස තස්මිං අඛිවතෙහි විහරන්තස්ස යෙභ්‍යොසන තයො පාපකා අකුසලා විතකකා සමුද්ධරන්ති. සෙය්‍යමිදං? “කාමචිතකෙකා, බ්‍යාපාදචිතකෙකා, විහිංසාචිතකෙකා”ති. අථ බො ආයස්මානො මේඛිසස්ස එතද්දසොසි: “අච්ඡරියං වත භො, අබ්‍යුතං වත භො, සඤ්ඤාය ව වතච්චි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො අථ ව පතිමෙහි තිහි පාපකෙහි අකුසලෙහි විතකෙකහි අභාසනා, සෙය්‍යමිදං? “කාමචිතකෙකා, බ්‍යාපාදචිතකෙකා, විහිංසාචිතකෙකා”ති.

1. අඤ්ඤාසී කොච්චි, සි. 2 දිස්වාති කච්චිභුත්තරපාළි 3. උත්තරං, සි.

2. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ පෙරවරුයෙහි හැඳූ පෙරෙවෑ පා සිවුරු ගෙන ජනතුලාමයට පිඩු පිණිස පිවිසියහ. ජනතුලාමයෙහි පිඩු පිණිස හැසිරූ පසුබත් කල්හි පිණිසපාතයෙන් පෙරලා ආවාහු කිමිකාලා තදියගේ තීරය කර එළඹියහ. එළඹ කිමිකාලා තදිය තෙරු ජකසාවිහාරය පිණිස සක්මන් කරනුවෝ හැවිදිනුවෝ සිත් පහදවන සිත්කලු අඹවනයක් දුටහ. දැකීමෙන්, “මේ අඹවනය එකානනයෙන් සිත පහදවන සුලු ය, සිත්කලු ය. මෙය ප්‍රධන්වීඨී වඩනු කැමැති කුලපුතක්හට ප්‍රධන් වඩනු පිණිස සුදුසු ම ය. ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, බඩුන් වඩනු පිණිස මේ අඹවනයට එන්නෙමි”යි මේ සිත විය.

3. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹුණහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැඳ, එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් මෙහිය තෙරණුවෝ “වහන්ස, මෙහි මම පෙරවරු යෙහි හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන ජනතුලාමයට පිඩු පිණිස පිවිසියෙමි. ජනතුලාමයෙහි පිඩු පිණිස හැසිරූ බිත්ති පසු පිණිසපාතයෙන් නැවැතුණෙමි, කිමිකාලාතදිය තෙරු එළඹියෙමි. එළඹ, කිමිකාලා තදිය තෙරු ජකසාවිහාරයෙහි යෙදී සක්මන් කරනුයෙමි, හැවිදිනුයෙමි, ප්‍රසාද එළවන, සිත්-කලු අඹවනයක් දිවිමි. දැකීමෙන් මට ‘මේ අඹවනය මහණදම් කරනු කැමැති කුලපුතක්හට ප්‍රධන් වඩනුවට ඒකානනයෙන් සුදුසු යැ’යි මේ සිත විය. ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුදන්තා සේක් නම්, මම ප්‍රධන් වඩනු පිණිස මේ අඹවනයට එන්නෙමි”යි මේ සිත විය. වහන්ස, ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ අඹවනයට මම ප්‍රධන් වඩනු පිණිස යන්නෙමි”යි කීහ.

4. මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහිය තෙරුතට, ‘මෙහිය යෙහි, මම හුදෙකලා වෙමි. අන් මහණකු එත තෙක් කුඩා තමක් බලව’යි වදල සේක. දෙවෙනි වර ද මෙහිය තෙරණුවෝ කියනුවෝ, ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මත්තෙහි කටයුතු දැයක් නැත. කළ දැයෙහි යළි රැස් කැරුමක් නැත. වහන්ස, මට වතාහි මත්තෙහි කටයුතු දෑ ඇත. කළ දැයෙහි යළි රැස් කැරුම ඇත. ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ අඹවනයට ප්‍රධන් වඩනු පිණිස යන්නෙමි’යි කීහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මෙහිය තෙරුතට, ‘මෙහිය යෙහි, මම හුදෙකලා වෙමි. අන් කිසි මහණකු එත තුරු කුඩා තමක් බලව’යි වදල සේක. තෙවෙනි වර ද මෙහිය තෙරණුවෝ “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මත්තෙහි කටයුතු දැයක් නැත. කළ දැයෙක හෝ යළි වැඩීමක් නැත. මට වතාහි වහන්ස, මත්තෙහි කටයුතු ඇත. කළ දැයෙහි වැඩුම් ඇත. ඉදින් මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ අඹවනයට ප්‍රධන් වඩනු පිණිස මම යන්නෙමි”යි කීහ.

5. “මෙහිය යෙහි, මහණදම් කරමි යි කියන තොපට අපි අන් කුමක් නම් කිය හැක්කෙමෝ ද? යමකට දන් තෙපි කල් යැ යි සිතවු නම් එය කිරීම තොප අයත් වැඩෙකැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදල සේක. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ හුන්සෙන් නැගී සිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ පාදකුණු කොට, ඒ අඹවනය කර එළඹියහ. එළඹ ඒ අඹවනයට බැස ගෙන එක්තරා රාක්ඛුලෙක දිවාවිහාරය පිණිස හිඳගත්හ. ඉක්බිත්තෙන් (මෙසේ) ඒ අඹවෙතෙහි වසන මෙහිය තෙරුතට කාමිවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යන තුන් ලාමක අකුශල කල්‍යාණවෝ බෙහෙවින් පහල වූහ. එකල්හි මෙහිය තෙරුතට, “ආශවඨියෙක පින්වත්නි! නොවූවීරියෙක පින්වත්නි! මම සිඳුහැසෙන් ම ගිහිගෙන් නික්ම යසුන් වැනිමි. එතෙක් කාමිවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යන මේ තුන් ලාමක අකුශල විතකී-වලින් ලැගුණ්නේ වමන”යි මේ සිත විය.

6. අථ බො අයසමා මෙඝියො සායනාසමයං පතිසල්ලානා ටුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙකා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො අයසමා මෙඝියො භගවන්තං එතදවොච: “ඉධ මයං භනෙත, තස්මිං අබ්බවතෙ විහරන්තස්ස යෙභුයෙත තයො පාපකා අකුසල්ලා විතක්කා ඤ්චුදවරන්ති. සෙය්‍යපීදං: කාමවිතක්කො, බ්‍යාපාදවිතක්කො, විහිංසාවිතක්කොති. තස්ස මයං භනෙත, එතදයොයි: “අච්ඡරියං වත හො, අබ්බුතං වත හො, සද්ධාය ව වතචති අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ඨො, අථ ව පතීමෙහි තීති පාපකෙහි අකුසලෙහි විතක්කෙහි අකාසන්තා.¹ සෙය්‍යපීදං: “කාමවිතක්කො, බ්‍යාපාදවිතක්කො, විහිංසාවිතක්කො”ති.

7. අපරිපක්කාය මෙඝිය, වෙතොවිමුත්තියා පඤ්ච ධම්මා පරිපාකාය සංවත්තන්ති. කතමෙ පඤ්ච? ඉධ මෙඝිය, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො ගොති කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසම්පවඬෙකා. අපරිපක්කාය මෙඝිය වෙතො-විමුත්තියා අයං පස්මො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු සීලවා ගොති පාඨමොක්ඛසංවරසංටුට්ඨො විහරති ආචාරනොවරසම්පන්නො අණුමිත්තෙසු වජේස්ස භයදස්සාචි සමාදාය සිකාති සිකාපදෙසු. අපරිපක්කාය මෙඝිය, වෙතොවිමුත්තියා අයං දුතියො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු යායං කථා අනිසලෙයිකා වෙතොවිවරණ-සප්පායා එකන්තනිබ්බිදාය විරුගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමෙබ්බාධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. සෙය්‍යපීදං? අපට්ඨකථා, සන්තුවට්ඨි-කථා, පටිවෙකකථා, අසංසග්ගකථා, විරියාරම්භකථා, සීලකථා, සමාධිකථා, පඤ්ඤකථා, විමුත්තිකථා, විමුත්තිඤ්ඤාදස්සනකථා. එවරුපාය කථාය නිකාමලාභී ගොති අනිච්ඡලාභී අකසිරලාභී; අපරිපක්කාය මෙඝිය වෙතොවිමුත්තියා අයං තතියො ධම්මො පඤ්චපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු ආරභ්බවිරියො විහරති අකුසල්ලානං ධම්මානං පනාඤාය කුසල්ලානං ධම්මානං උපසම්පදාය, ථාමවා දුක්ඛපරක්කමො අතික්කිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. අපරිපක්කාය මෙඝිය වෙතොවිමුත්තියා අයං චතුස්මො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු පඤ්ඤවා ගොති උදයත්ථගාමිතියා පඤ්ඤාය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බේධිකාය සම්මා දුක්ඛතඛයගාමිතියා. අපරි-පක්කාය මෙඝිය වෙතොවිමුත්තියා අයං පඤ්චමො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

අපරිපක්කාය මෙඝිය, වෙතොවිමුත්තියා ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා පරිපාකාය සංවත්තන්ති.

1. අකාසන්නොතිපි පාඨො-අධ්‍ය:

6. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ සවස් වේලෙහි පිළිසලනින් නැගී සිටියෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, “වහන්ස, මෙහි ඒ අඹවෙනෙහි වසන මට කාමවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යන තුන් ලාමක අකුශල විතකීයෝ බෙහෙවින් පහළ වෙත්. වහන්ස, ඒ මට “පින්වත්නි, එකානායෙන් ආශ්වාසීයක. පින්වත්නි, එකානායෙන් අද්‍යාතය. එකානායෙන් මේ සැදුහැයෙන් ම ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වනිමි. එහෙත් මේ කාමවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යන තුන් විතකීවලින් ලැගුණමෝ වමහ”යි මෙ පවත් සැල කළහ.

(එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:)

7. “මෙහියයෙනි, නොමුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස ධර්මයෝ පස් දෙනෙක් පවතිත්. කවර පස් දෙනෙක යත්: මෙහියයෙනි, මෙහි මහණ තෙම කලණමිතුරන් ඇත්තේ කලණ යහළුවන් ඇත්තේ, කලණ පුගුලතට නැමුණේ වෙසි ද, මේ පළමු දහම නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

තව ද මෙහියයෙනි, මහණ තෙමේ සිල්වත් වේ ද, ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවරයෙන් සංවෘත ව වෙසේ ද, ආචාරගොවර දෙකින් සම්පූර්ණ වේ ද, සංග්‍රාමාත්‍ර වූ ද වරදෙහි බිය දක්නා සුළු වේ ද, සමාදන් කොට ගෙන සිතපදයන්හි හික්මේ ද, මේ දෙවෙනි දහම නොමුහු කළ වෙතොවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

තව ද මෙහියයෙනි, අලොච්ඡකථා සනතුෂටිකථා ප්‍රච්චේකකථා අසංසථි-කථා විචාරමහකථා ශීලකථා සමාධිකථා ප්‍රඥකථා විමුක්තිකථා විමුක්තිඥාන-දර්ශනකථා යන කෙලෙස් තුනී කරන, සිතේ ආවරණ දුරුලීමට (හෙවත් සමපමිපසානා වැඩීමට) සැප වූ යම් කථාවෙක් එකාත්තයෙන් සසර දුකෙහි කලකිරෙනු පිණිස, විරගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, සියලු කෙලෙස් සංකීර්ම පිණිස, දත සුදු දෑ දැනීම පිණිස, සම්බෝධය පිණිස, නිවන පිණිස පවතී ද, මෙබඳු කථාවෙහි නිකාමලාභී (මෙබඳු කථා කාමැති පරිදි අසන්නට ලබන සුළු) වේ ද, සුව සේ ලබන සුළු වේ ද, මහත් සේ ලබන සුළු වේ ද, මෙහියයෙනි, මේ තෙවෙනි ධර්මය නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහුකිරීම පිණිස පවතී.

තව ද මෙහියයෙනි, මහණ තෙම අකුසල් දහම් දුරු ලනු පිණිස, කුසල් දහම් සිය සතන්හි උපදවනු පිණිස සම්පූර්ණ කළ වීථි ඇත්තේ වේ ද, කුසල් දහමයි උත්සාහවත් වේ ද, දැඩි වීථි ඇති වේ ද, නො බහාලූ වැර ඇත්තේ වේ ද, මෙහියයෙනි, මේ සතරවන ධර්මය නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

මෙහියයෙනි, තව ද මහණ තෙම නිදෙස් වූ, නිමේධභාගික වූ, දුෂ්ඨායය (ආඨිමාගීය) කරු මොනොවට යන, සකකියන්ගේ උදයව්‍යය දෙක පිළිවිදුනා ප්‍රඥයෙන් සමන්විත වේ ද, මෙහියයෙනි, මේ පස්වන ධර්මය නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

මෙහියයෙනි, නො මුහුකළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස මේ දහම් පස් දෙන පවතිත්.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. “කල්‍යාණමිත්තසංයෝගං මෙසිය, භික්ඛුනො පාටිකඛිං කල්‍යාණ-
සභායස්ස කල්‍යාණසම්පව්ඛකස්ස යං සීලවා භවිස්සති, පාතීමොක්ඛසංවර-
සංවුත්තො විහරිස්සති, ආචාරගොචරසම්පන්නො අණුමනෙතසු වජේජසු
භයදස්සාඪී, සමාදය සිත්ඛිස්සති සිත්ඛාපදෙසු. කල්‍යාණමිත්තසංයෝගං මෙසිය,
භික්ඛුනො පාටිකඛිං¹ කල්‍යාණසභායස්ස කල්‍යාණසම්පව්ඛකස්ස යං කථා
අභිසංලොඛිකා වෙතොවිවරණසප්පායා එකත්තනිබ්බිදය විරුගාය නිරුධාය
උපසම්පාය අභිසංසය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති.² සෙය්‍යථිදං?
අප්පිච්ඡකථා, සන්තුට්ඨිකථා, පච්චෙකකථා, අසංසග්ගකථා, විරියාර්ථකථා,
සීලකථා, සමාධිකථා, පඤ්ඤකථා, විමුක්ඛනිකථා, විමුක්ඛනිසංදය්‍යානකථා.
එවිරුපාය³ කථාය තිකාමලාභී භවිස්සති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

කල්‍යාණමිත්තසංයෝගං මෙසිය, භික්ඛුනො පාටිකඛිං¹ කල්‍යාණසභායස්ස
කල්‍යාණසම්පව්ඛකස්ස යං ආරභවිජ්ජියො භවිස්සති⁴ අකුසලානං ධම්මානං
පභානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය පාමවා දළහපරකකමො අනිත්තිත්ත-
බ්බරො කුසලෙසු ධම්මෙසු.

කල්‍යාණමිත්තසංයෝගං මෙසිය, භික්ඛුනො පාටිකඛිං¹ කල්‍යාණසභා-
යස්ස කල්‍යාණසම්පව්ඛකස්ස යං පඤ්ඤවා භවිස්සති. උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤය
සමත්තාගතො අරියාය නිබ්බෙධිකාය සමමා දුක්ඛකඩයගාමිනියා.

තෙන ච පන මෙසිය, භික්ඛුනා ඉමෙසු පඤ්ඤාසු ධම්මෙසු පභිට්ඨාය
විත්තාරො ධම්මා උත්තරි⁵ භාවෙතබ්බො. “අසුභා භාවෙතබ්බො රුගස්ස
පභානාය, මෙත්තා භාවෙතබ්බො ඛ්‍යාපාදස්ස පභානාය, ආනාපානස්සති
භාවෙතබ්බො විතකතූපච්ඡේදය, අනිච්චසඤ්ඤා භාවෙතබ්බො අසම්මානසමුග්ගා-
නාය. අනිච්චසඤ්ඤානො මෙසිය, අත්තත්තසඤ්ඤා සණ්ඨාති, අත්තත්තසඤ්ඤා
අසම්මානසමුග්ගානං පාපුණාති, දිට්ඨච ධම්මෙ නිබ්බානං”ති.

9. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිවා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං
උද්දහෙසි:

බ්‍රහ්ම විතකකා සුබ්‍රමා විතකකා අනුග්ගතා මනසො උප්පිලාවා,⁶
එතෙ අවිද්වා මනසො විතකෙක හුරාහුරං ධාවති භත්තවිත්තො.
එතෙ ච විද්වා මනසො විතකෙක ආතාපි යො සංවරති සන්ති,
අනුග්ගතෙ මනසො උප්පිලාවො⁷ අසෙසමෙතෙ පඡ්භාසී බුද්ධො”ති

1. පාටිකඛිං, සි. 2. සංවත්තති, සි. 3. එවිරුපියා, සි. 4. විහරිස්සති, ම. 5. උත්තරං, සි.
6. උඛ්චිලාපා, සි. 7. උඛ්චිලාපො, සි.

8. “මෙහියයෙනි, ‘සිල්වත් වන්නේ ය, ප්‍රාතිමොක්‍ෂ සංවරයෙන් සංවෘත ව ආචාරගොවරසමපන්න ව, අලපමානු වූ ද වරදෙහි බිය දක්නා සුළු ව වසන්නේ ය, සමාදන් කොට ගෙන ශික්‍ෂාපදයන්හි හික්මෙන්නේ ය යන මෙය කලණමිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති කලණ පුගුලතට නැමුණු මහණහු විසින් ඵකාන්තයෙන් කැමැති විය යුතු. මෙහියයෙනි, අලොච්ඡකථා ය, සන්තුෂ්ටිකථා ය, ප්‍රවිවේකකථා ය, අසංසගීකථා ය, විඨාරමාකථා ය, ශීලකථා ය, සමාධිකථා ය, ප්‍රඥකථා ය, විමුක්තිකථා ය, විමුක්තිඥාදර්ශිකකථා ය යන කෙලෙස් තුනී කරන, සිතෑ ආචරණ දුරුලිච්ච (සමුප්පිපසානාවතට) සැප වූ යම් කථාවක් ඵකාන්තයෙන් සසර කලනිරොහු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, කෙලෙස් සංහිදුවීම පිණිස, දහසුත්‍ර ද දැන ගැනීම පිණිස, සහරලෙ නුවණින් සිටුසස් අවබෝධ කරනු පිණිස, නිවන් පිණිස පවතී ද, මෙබඳු කථා කැමැති පරිදි අසන්නට ලබන සුළු වේ, සුව සේ ලබන සුළු වේ, මහත් සේ ලබන සුළු වේ යන මෙය කලණමිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති, කලණ පුගුලතට නැමුණු මහණහු විසින් ඵකාන්තයෙන් කැමැති විය යුතු.

මෙහියයෙනි, අකුසල් දහම් පහ කරනු පිණිස කුසල් දහම් වඩනු පිණිස ශක්තිවේ ය, දැඩි වැර ඇත්තේ ය, කුසල් දහම්හි නොබහාපු වීරී ඇත්තේ ය යන මෙය කලණමිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති, කලණ පුගුලතට නැමුණු මහණහු විසින් කැමැති විය යුතු.

මෙහියයෙනි, උදයව්‍යය පිළිවිදුතා නිදෙස් වූ නිමේධභාගික වූ මොනොවට (දුක් තසන) ආසීලාගීඨට පෑමිණෙන ප්‍රඥයෙන් ප්‍රඥවත් වන්නේ ය යන යමක් ඇද්ද, මෙය කලණ මිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති, කලණ පුගුලතට නැමුණු භික්ෂූහු විසින් අපෙක්‍ෂා කටයුතු ය.

මෙහියයෙනි, ඒ මහණහු විසින් මේ දහම් පසෙහි පිහිටා, මත්තෙහි සතර දහම් කෙනෙක් වැඩිය යුත්තාහ. රූගය පහ කරනු පිණිස අගුහභාවනාව වැඩිය යුතු. ව්‍යාපාදය පහ කරනු පිණිස මෛත්‍රිය වැඩිය යුතු. විතකී තසනු පිණිස ආනාපාන සමාභිය වැඩිය යුතු. අසම්මානස තසනු පිණිස අනිත්‍යසංඥව වැඩිය යුතු. මෙහියයෙනි, අනිත්‍යසංඥව ඇත්තනුට අනාත්මසංඥව දැඩිව පිහිටයි. අනාත්මසංඥව ඇත්තේ අසම්මාන විතාශයට, මේ අත්බවිහි ම අප්‍රත්‍යය පරිනිමාණයට පෑමිණෙයි.”

9. ඵ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන ඒ වෙලායෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“(කාමවිතකීදී) කුඛා විතකී ද (ඥාතිවිතකීදී) සියුම් විතකී ද හි සිහින් අනුචර්හිත වූ විතතයාගේ උත්පලාවන කෙනෙක් (සිතේ මතුමිම්) වෙත් ද, මේ මොනොවිතකීයන් තොදැන, අවිද්‍යාමණොවත්ගේ වශයෙන් භ්‍රාන්තවූ සිතෑත්තේ (මෙලෝ පරලෝ වශයෙන්) අනෙක් අනෙක් හවයට දිවෙයි.

සිහි ඇති වීරීවත් තැනැත්තේ සිතේ මේ විතකීයන් දැන ඥානසංවරයෙන් වසා ලයි. සිටුසස් අවබෝධ කළ ආසීශ්‍රාවක තෙම තව ම නොපහළ වූ (එහෙත් පහළ වන්නට සුදුසු වූ සිටි) සිතේ මේ සියලු උත්පලාවයන් මුල්යුත් කෙළේ ය. (තැවැත නොපහළවන්නවුන් ම කෙළේ ය).”

4. 2.

උද්ධතසුතතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුසිනාරායං විහරති, උපවත්තනනෙ මල්ලානං සාලවනෙන. තෙන ඛො පහ සමයෙන සම්බුද්ධා භික්ඛු භගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුට්ඨිකායං විහරන්ති, උද්ධතා¹, උන්නත්වා වපල්ලා මුඛරා විකිණණ්ණවා වා මුට්ඨස්සාතිනො අසම්පජානා අසමාහිතා විබහන්තවිත්තා පාකතිජ්ඣියා.

2. අද්දසා ඛො භගවා තෙ සම්බුද්ධලෙ භික්ඛු අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුට්ඨිකායං විහරන්තෙ උද්ධතෙ උන්නත්වෙ වපල්ලෙ මුඛරෙ විකිණණ්ණවා වෙ මුට්ඨස්සාතිනො අසම්පජානෙ අසමාහිතෙ විබහන්තවිත්තෙ පාකතිජ්ඣියෙ.

3. අථ ඛො භගවා එතමිත්ථං විදිත්වා කායං චෙත්සායං ඉදං උද්ගං උද්ගමෙයි:

“අරකඛිකෙන කායෙන මිච්ඡාදිට්ඨිගතෙන ව,
පිතමිඤ්ඤාභිභූතෙන වසං මාරස්ස ගච්ඡති.
තසමා රකඛිතවිත්තස්ස සමමාසඛිකප්පගොචරො,
පිතමිඤ්ඤාභිභූ භික්ඛු සබ්බො දුග්ගතිගො ජගෙ”ති.

4. 3.

ගොපාලසුතතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ගොපාලසුත්ත² වාරිකං වරති මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං. අථ ඛො භගවා මහතා ඔක්කමම යෙන අඤ්ඤා-තරං රුක්ඛමූලං තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ නිසීදි. අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ ගොපාලකො යෙන භගවා තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො තං ගොපාලකං භගවා ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙසි, සමාදපෙසි, සමුත්තෙරෙසි, සම්පභංසෙසි.

2. අථ ඛො සො ගොපාලකො භගවතා ධම්මියා කථාය සන්දස්සිතො සමාදපිතො සමුත්තෙර්භො සම්පභංසිතො භගවන්තං එතදවොච: අඛිවාසෙහු මෙ භන්තෙ, භගවා සවාතනාය භන්තං සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසනා’ති. අඛිවාසෙසි භගවා භුණ්ඨිභාවෙන. අථ ඛො සො ගොපාලකො භගවතො අඛිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා පක්කාමි. අථ ඛො සො ගොපාලකො තස්සා රතතියා අච්චයෙන සකෙ නිවෙසනෙ පහුතං අප්පොදකපායාසං පටියාදුපෙත්වා නවඤ්ඤා සප්පිං, භගවතො කාලං ආරෙවෙසි: ‘කාලො භන්තෙ, නිට්ඨිතං භන්තං’ති.

1. උද්ධතා භොන්ති, සි. 2. ජනපදෙසු, සාන්චි

4. 2.

උද්‍යාන සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනායුතුමර සමීපයේ මල්ලරජුන්ගේ උපවතීන නම් සල්වෙනෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි බොහෝ භික්ෂුහු නොසංග්‍රන් වූවෝ, ඔසොවා ගත් මාන කළ ඇත්තෝ, පාසිවුරු සැරසීම ඇදී වූ වපල බැවින් යුත් දූවෝ, පරොස් බස් ඇත්තෝ, (නිරිසන් කපා බහුල බැවින්) ව්‍යාකූල කපා ඇත්තෝ, මූලා සිහි ඇත්තෝ, සමපර්ඤ්ඤ රහිතයෝ, අසමාහිතයෝ, විමුක්තා සිතාත්තෝ, අසංයත ඉන්ද්‍රිය ඇත්තෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි අරණ්‍යකුටිකායෙක වෙසෙත්.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නොසංග්‍රන් සිතැති, ඔසොවා ගත් මාන නළ ඇති, වපල බැවින් යුත්, පරොස් බසැති, ව්‍යාකූල කපා ඇති, මූලා සිහි ඇති, සමපර්ඤ්ඤ රහිත, අසමාහිත විමුක්තා සිතැති, අසංයත ඉන්ද්‍රිය ඇති නො දුරෙහි අරන්කිලියෙහි වසන ඒ බොහෝ මහණුන් දුටු සේක.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

“මථ්‍යාදූෂටිය වැද ගත්, නැතමිදුයෙන් මඩතා ලද, තොරක්කා ලද ෂඨ්ච්ඤන සංඛ්‍යාත කය හෙතු කොට ගෙන සත්ත්ව තෙමේ මරහු වහසට යෙයි.

එහෙයින් සමන්සඛිතලාභා ගොදුරු කොටැත්තේ, රක්තාලද සිතැත්තේ වන්තේ ය. සමන්දූෂටිය පෙරදරි කොටැත්තේ (සකකියත්තේ) උදයව්‍යය දූත, නැතමිදු දෙක මාඛාලන මහණ තෙමේ සියලු දුර්ගීන් දුරු ලැන්නේ ය.”

4. 3.

ගෝපාල සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා කොසොල් රටා සැරි සරන සේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මාගීයෙන් ඉවත් වූ එක්තරු රාක්ෂ්‍යලී කර එළැඹි සේක. එළැඹි පනවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. එකල්හි එක්තරු ගොපල්ලෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියේ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ඒ ගොපල්ලාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහාමි කතාවෙන් (කුශලාදී ධර්මයන්) මොනොවට දැක්වූ සේක. (ශීලාදී ධර්ම) මොනොවට ගැන්වූ සේක. එහි මොනොවට උත්සාහවත් කළ සේක. එහි සතුටු කැරැවූ සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ගොපලු හෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දූහාමි කතායෙන් කරුණු දක්වන ලද, (ශීලාදිය) මොනොවට ගත්වන ලද, එහි උත්සාහවත් කරන ලද, එහි තුටු පහටු කරවන ලද ඒ ගොපලු තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මාගේ බත බික්සහන සමග’ සෙට දවසට ඉවසන සේක්වා’යි මෙ බස් කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුණ්ණිභ්‍යාවයෙන් ඉවසූ සේක. එකල්හි ගොපලු තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන, හුනස්තෙන් නැගී සිට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැද, පැදකුණු කොට නික්ම ගියේ ය. ඉක්බිති ඒ ගොපලු තෙම ඒ රු ඇවැමෙන් සිය ගෙහි බොහෝ දිස නොමුසු කිරිබත් ද අලුත් හිතෙල් ද පිළියෙල කරවා, ‘වහන්ස, කල් වෙයි. බත් (පිළියෙල කොට) නිමියේ යැ’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කල් දැන්වී ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. අථ බො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙහි පත්තව්වරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙහි යෙන තස්ස ගොපාලකස්ස නිවෙසනං තෙනුපසංඝිනම්. උපසංඝිනම්භි පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. අථ බො සො ගොපාලකො බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසංඝං අපොදකපායාසෙන නවෙන ව සපට්ඨා සහන්ථා සන්තපෙසි, සම්පවාරෙසි. අථ බො සො ගොපාලකො භගවන්තං භුත්තාපිං ඕනීතපත්තපාණිං අඤ්ඤාතරං නිවං ආසනං ගහෙහි ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං නිසීන්තං බො තං නොපාලකං භගවා ධම්මියා කපාය සඤ්ඤෙසාහි, සමාදපෙහි, සමුදෙනපෙහි, සම්පහංසෙහි උට්ඨායාසනා පක්කාමි. අථ බො අවිරපක්කන්තස්ස භගවතො තං ගොපාලකං අඤ්ඤාතරො පුරිසො සිමන්තරිකාය ජිවිතා වොරොපෙසි.

4. අථ බො සම්බුද්ධා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝිනම්සු. උපසංඝිනම්භි භගවන්තං අභිවාදෙහි ඵකමන්තං නිසීදිංසු. ඵකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචුං: “යෙන භනෙන, ගොපාලකෙන අජ්ජ බුද්ධපමුඛො භික්ඛුසංඝො අපොදකපායාසෙන නවෙන ව සපට්ඨා සහන්ථා සන්තපෙතො සම්පවාරිතො, සො කීර භනෙන, ගොපාලකො අඤ්ඤාතරෙන පුරිසෙන සිමන්තරිකාය ජිවිතා වොරොපිතො”ති.

5. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිති තායං චෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“දිසො දිසං ඤනං කසිරි වෙරි වා පන වෙරිතං,
මිච්ඡාපණ්ණිතිතං විතතං පාපියො න: තතො කරො”ති.

4. 4.

ජුණ්ණසුත්තං¹

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති. චෙඨවනෙ කලාඤ්ඤානිවාපෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා මහාමොග්ගලලානො කපොභික්ඛුසංඝං විහරන්ති. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා සාරිපුත්තො ජුණ්ණාය රත්තියා තවොරොපිතෙහි කෙසෙහි අබ්භාකාසෙ නිසීන්තො හොති, අඤ්ඤාතරං සමාධිං සමාපජ්ජති. තෙන බො පන සමයෙන ඤේ යකබ්බා සහායකා උත්තරාය දිසාය දක්ඛිණං දිසං ගච්ඡන්ති, කෙතවිදෙව කරණීයෙන. අද්දසංසු බො තෙ යකබ්බා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං ජුණ්ණාය රත්තියා තවොරොපිතෙහි කෙසෙහි අබ්භාකාසෙ නිසීන්තං. දිසාන ඵකො යකෙබ්බා දුතියං යකබ්බං එතදවොච: “පටිභාති මං සමම, ඉමස්ස සමණස්ස සීසෙ පහාරං දාතුං”ති. එවං වුත්තො සො යකෙබ්බා තං යකබ්බං එතදවොච: “අලං සමම, මා සමණං ආසාදෙසි. උලාරෙ සො සමම සමණො මහිද්ධිකො මහානුභාවො”ති. දුතියමි බො සො යකෙබ්බා තං යකබ්බං එතදවොච: “පටිභාති මං සමම, ඉමස්ස සමණස්ස සීසෙ පහාරං දාතුං”ති. දුතියමි බො සො යකෙබ්බා තං යකබ්බං එතදවොච: “අලං සමම, මා සමණං ආසාදෙසි. උලාරෙ සො සමම, සමණො මහිද්ධිකො මහානුභාවො”ති.

1. යකබ්බාදිසුත්තං, මජ්ඣිමං.

3. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු සමයෙහි හැද පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙනැ, බික්සහන සමග ඒ ගොපල්ලාගේ ගෙට එළැඹි සේක. එළැඹූ පනවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ගොපළු තෙම බුදුපාමොක් සහන දිය නොමුසු කිරිබතින් (හුදුකිරිබතින්) ද අලුත් හිතෙලින් ද සැකැපවී ය, පැවැරැවී ය. එකල්හි ඒ ගොපළු තෙම දන් වැළැදු පාත්‍රයෙන් ඉවතට ගත් අතැති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට එකත්පසැ එක්තර මිටි අස්තක් ගෙනැ හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ඒ ගොපළුහට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෑහැමි කපාවෙන් කරැණු දක්වා, සිල් ඇ ගන්වා, එහි උත්සාහවත් කොට, සතුටු කොට හුනස්තෙන් නැගී සිට නික්මැ ගියේ ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නික්මැ වැඩි නොබෝ කල්හි ගම් මැයිම් අතරෙහි දී එක්තර මිනිසෙක් ඒ ගොපල්ලා දිවියෙන් තොර කෙළේ ය.

4. එකල්හි බොහෝ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියහ එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එකත්පසෙකැ හුන්හ. එකත්-පසෙකැ හුන්නාවූ ඒ මහණහු 'වහන්ස, අද යම් ගොපල්ලකු විසින් බුදුපාමොක් සහන දිය නොමුසු කිරිබතින් අලුත් හිතෙලිහුන් සියතින් සතපන ලද ද, පවරන ලද ද, වහන්ස, ඒ ගොපළු තෙම එක් මිනිසකු විසින් ගම් මැයිම් අතරැදී දිවියෙන් තොර කරන ලදැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ පවත් සැළ කළහ.

5. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරැණ දත, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“සතුරෙක් සතුරකුට හෝ වෛරියෙක් වෛරියකුට යම් අතය ව්‍යසනයක් කරන්නේ නම්, වරදවා පිහිටුවන ලද සිත ඔහු එයටත් වඩා පාපකරයකු කරන්නේ ය.”

4 4

ජයග්‍රහ සූත්‍රය

1. මොව්සින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුටැ කලඤ්ඤානිවාස නම් වූ චෙඨව්‍යයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි සැපියුන් තෙරණුවෝ ද මහමුගලන් තෙරණුවෝ ද භොග්‍යෝ-කළුරෙහි වෙසෙති. එ සමයෙහි ව්‍යාභි සැරියුන් තෙරණුවෝ පුරපසැ රැයෙක අලුත බැ හිසකෙසින් යුතු වැ, එක්තර සමවතකට සමවැදු එළිමහන්හි හුන්නාහු වෙති. එකල්හි යහළු වූ යක්කු දෙදෙනෙක් කිසි කවියුත්තෙකින් උතුරැ දෙසින් දකුණු දෙසට යෙති. ඒ යක්කු පුරපසැ රැයෙහි අලුත බැ හිසකෙසින් යුතු වැ එළිමහනැ හුන් සැරියුන් තෙරැන් දුටහ. දැක එක් යකෙක් දෙවෙති යකු බණවා, 'යහළු, මේ මහණහු හිසෙහි පහරක් දෙන්නට මට සිතේ' යැයි කී ය. මෙසේ කී කලැ ඒ යක් තෙම අනෙකාට 'යහළු, කම් නැත මහණහට පහර නො දෙව. ඒ මහණ උතුම් ගුණැත්තෙක, මහත් සෑදි ඇත්තෙක. මහානුභාව ඇත්තෙකැ' යි කී ය. දෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකාට යහළු, මේ මහණහු හිසැ පහර දෙන්නට මට සිතේ' යැයි කී ය. දෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකාට, 'යහළු, කම් නැත. මහණහට පහර නො දෙව. යහළු, ඒ මහණ උතුම් ගුණැත්තෙක, මහත් සෑදි ඇත්තෙක, මහත් අනුභාව ඇත්තෙකැ' යි කී ය. තෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකා බණවා, 'යහළු, මේ මහණහු හිසැ පහරක් දෙන්නට මට සිතේ' යැයි කී ය. තෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකාට, 'යහළු, කම් නැත. මහණහට පහර නො දෙව. හේ උතුම් ගුණැත්තෙක, මහත් හෙද බලැත්තෙකැ' යි කී ය.

2. අථ බො සො යකෙබ්බා තං යකබ්බං අතාදිසිත්වා ආයස්මතො සාරිපුත්ත-
තේරස්ස සීසෙ පහාරං අදාසී: නාව මහාපහාරෙ අහොසී, අපි තෙන පහාරෙන
සත්තරත්තං වා අභිසම්චරිතං වා නාගං ඔසාදෙය්‍ය¹ මහන්තං වා පබ්බත-
කුටං පදාලෙය්‍ය. අථ ච පත සො යකෙබ්බා ‘ඛය්‍යාමි, ඛය්‍යාමි’ති තතේච
මහාතිරයං අවත්ථාසී.²

3. අද්දසා බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො දිබ්බෙත වක්ඛුතා
විසුද්ධෙත අතීක්කන්තමාත්‍රසකෙත තෙන යකෙබ්බත ආයස්මතො
සාරිපුත්තස්ස සීසෙ පහාරං දීයමානං. දිස්වාන යෙනායස්මා සාරිපුත්තො
තෙත්‍රපසඛකම්, උපසඛකම්චා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච: “කච්චි
තෙ ආට්ඨසො ඛමතීයං? කච්චි යාපතීයං? කච්චි තුනික්ඛී දුක්ඛං?”ති. “ඛමතීයං
මෙ ආට්ඨසො මොග්ගලාන, යාපතීයං මෙ ආට්ඨසො මොග්ගලාන, අපි ච මෙ
සීසෙ ථොකං දුක්ඛං”ති.

4. ‘අච්ඡරියං ආට්ඨසො සාරිපුත්ත, අබ්භුතං ආට්ඨසො සාරිපුත්ත,
යාව මහිද්ධිකො ආයස්මා සාරිපුත්තො මහාත්‍රුතාවො. ඉධ තෙ ආට්ඨසො
සාරිපුත්ත, අක්ඛෙතරෙ යකෙබ්බා සීසෙ පහාරං අදාසී. නාව මහාපහාරෙ
අහොසී, අපි තෙන පහාරෙන සත්තරත්තං වා අභිසම්චරිතං වා නාගං
ඔසාදෙය්‍ය¹ මහන්තං වා පබ්බතකුටං පදාලෙය්‍ය. අථ ච පතායස්මා
සාරිපුත්තො එවමාන: “ඛමතීයං මෙ ආට්ඨසො මොග්ගලාන, යාපතීයං මෙ
ආට්ඨසො මොග්ගලාන, අපි ච මෙ සීසෙ ථොකං දුක්ඛං”ති. “අච්ඡරියං
ආට්ඨසො මොග්ගලාන, අබ්භුතං ආට්ඨසො මොග්ගලාන, යාව මහිද්ධිකො
ආයස්මා මහාමොග්ගලානො මහාත්‍රුතාවො. යත්‍ර හි නාම යකබ්බපි
පසස්සිස්සති, මයං පතෙතරති පංසුපිසාවකච්චි ත පස්සාමි”ති. අස්සොසි
බො භගවා දිබ්බංස සොතධාතුයා විසුද්ධාය අතීක්කන්තමාත්‍රසකිකාය තෙසං
උභින්නං මහාතාගානං ඉමං එවරූපං කථාසල්ලාපං.

5. අථ බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා භායං වෙලායං ඉමං උද්ගං
උදහෙසී:

“යස්ස සෙළුපමං චිත්තං සීහං නාචුපකම්පති,
චිත්තං රජතීයෙසු කොපතෙය්‍ය න කුප්පති,
යස්සෙවං භාවිතං චිත්තං කුතො තං දුක්ඛමෙය්‍යති”ති

1 ඔසාරය, කන්චි. 2 අපතාසි, මජ්ඣං.

2. ඉක්බිති ඒ යක් තෙමේ අනෙකාගේ බස නො තකා, සැරියුත් තෙරුන්ගේ හිසා පහරක් දුන්නේ ය. එ පහරින් සත්වයන් හෝ සත්වයන් විසින් පමණ වූ හෝ ඇතකු බිමා ගැලකිය හෙන්නේ නම්, මහගිරිකුලක් හෝ පළා දැමියා හෙන්නේ නම්, ඒසා මහපහරෙක් විය. එතෙකුදු වුවත් ඒ යක් තෙමේ 'දූවෙමි, දූවෙමි'යි කියමින් එහි ම (පොළොවෙහි ගැල) මැරී මහා තිරයට වැටුණේ ය. (අවිචි තිරයෙහි උපන්නේ ය.)

3. මහමුගලන් තෙරණුවෝ මිනිසුන්ගේ දකුම් ඉම ඉක්මා සිටි පිරිසිදු වූ දිවැසින් ඒ යකු විසින් සැරියුත් තෙරුන්ගේ හිසා දුන් පහර දුටහ. දක සැරියුත් තෙරුන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ සැරියුත් තෙරුන් අමතා, 'ඇවැත්ති, කිම? මුඛට සැතිය හැකි ද? කිම? යාපිය හැකි ද? කිම කිසි දුකෙක් තැද්ද?'යි අසා වදාළහ. 'ඇවැත්ති, මුගලන් තෙරණුවනි, මට සැතිය හැක්කා. මට යාපිය හැක්කා. එහෙත් මා හිසා මද රිදුමෙක් වේ'යි සැරියුත් තෙරණුවෝ වදාළහ.

4. "ඇවැත් සැරියුත්ති, සැරියුත් තෙරණුවෝ කොතරම් මහර්ඳුමත් ද, කොතරම් මහානුභාව ඇත්තෝ ද! යනු ආශ්වාසී ය, අද්භූත ය. ඇවැත් සැරියුත්ති, එක්තරා යකෙක් මෙහි මුඛ හිසා පහරක් දුන්නේ ය. ඒ පහරින් සත්වයන් හෝ සත්වයන් හමාරක් පමණ වූ හෝ ඇතකු තවුදු බිමා ගැලකිය හෙන්නේ නම් මහත් වූ පච්ඡාලක් තවුදු පළා ලියා හෙන්නේ නම් ඒසා මහ-පහරෙක් විය. එතෙකුදු වුවත් සැරියුත් තෙරණුවෝ "ඇවැත් මොග්ගල්ලාන-යෙනි, මට සැතිය හැක්කා, ඇවැත් මොග්ගල්ලානගේ, මට යාපියා හැක්කා, එහෙත් මා හිසා මද රිදුමෙක් වේ යායි මෙසේ කියති"යි මහමුගලන් තෙරණුවෝ වදාළහ. එවිට සැරියුත් තෙරණුවෝ, "අපි තම දෑත් මෙහි පාංශුපියාවයකුදු නො දකුමිහ. එසේ වූ මේ ආත්මි යකකුදු දක්නා තරම් මහමුගලන් තෙරණුවෝ මහර්ඳුමත්ය මහානුභාව ඇත්තෝ ය. ආශ්වාසී ය, ඇවැත් මහමුගලන් තෙරුනි, අද්භූත ය, මහමුගලන් තෙරුනි"යි වදාළහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිස්සියා ඉක්මා පැවැති පිරිසිදු දිවකන්-ත්‍රවණින් ඒ අගසවූ දේනමගේ මේ මේ බදු කපාසංලාපය අසා වදාළ සේක.

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දෑහ ඒ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

"යමකුගේ සිත ගල්පව්වක් මෙන් සිටියේ අටලෝදහමින් නො සැලේ ද, රුගය ඉපැත්මට හේතු වූ සියලු ත්‍රේභූමක ධර්මයන්හි නො ඇලේ ද, කොපය ඉපැත්මට හේතු වූ සියලු ආසාතවස්තුගෙහි නො කීපේ ද, යමක්හුගේ සිත මෙසේ වඩනා ලද ද, ඔහු කරා දුකෙක් කොසින් එන්නේ ද? නො එන්නේ ම ය."

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. 5.

නාගසූතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ජනාසමබ්බයං විහරති, ඤාසි-
තාශ්මෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා ආකිණේණා විහරති භික්ඛුති
භික්ඛුනීති උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතති තිත්ථියෙහි
තිත්ථියසාවකෙහි. ආකිණේණා දුක්ඛං, න එාසු විහරති.

2. අථ ඛො භගවතො එතදහොසි “අහං ඛො එතරති ආකිණේණා
විහරාමි, භික්ඛුති භික්ඛුනීති උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතති
තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි. ආකිණේණා දුක්ඛං, න එාසු විහරාමි.
යනනුතාහං එකො ගණ්ඨො වුපකට්ඨො විහරෙය්‍යං”ති.

3. අථ ඛො භගවා පුබ්බතහසමයං නිවාසෙත්වා පනතව්වරමාදය
කොසමබ්බයං පිණ්ඩය පාවිසි. කොසමබ්බයං පිණ්ඩය වරිත්වා පච්ඡාභතතං
පිණ්ඩපාතපටිකකතො සාමං සෙනාසනං සංඝාලෙත්වා පනතව්වර-
මාදය අනාමනෙත්වා උපට්ඨාකෙ, අනපලොකෙත්වා භික්ඛුසඛ්‍යං, එකො
අදුතිස්සො යෙන පාරිලෙය්‍යකං හෙත වාරිකං පකාමාමි. අනුපුබ්බත
වාරිකං වරමානො යෙන පාරිලෙය්‍යකං තදවසරි. නනුසුදං භගවා පාරි-
ලෙය්‍යකෙ විහරති, රක්ඛිතවතසණ්ඨො හද්දසාලමුලෙ.

4 අඤ්ඤතරොපි ඛො හත්ථිනාගො ආකිණේණා විහරති, හත්ථිති
හත්ථිනීති හත්ථිකලහෙති හත්ථිච්ඡාපෙති.¹ ඡිත්තග්‍ගාති වෙව තිණාති බාදති.
ඔභග්‍ගොභග්‍ගඤ්ඤසං සාබාහභිතං බාදතති. අවිලානි ව පානීයාති පිචාති.
ඔගාහා වස්ස උතතිණ්ණස්ස හත්ථිනියො කායං උපනිසංසනතියො ගච්ඡන්ති.
ආකිණේණා දුක්ඛං, න එාසු විහරති. අථ ඛො තස්ස හත්ථිනාගස්ස
එතදහොසි: “අහං ඛො එතරති ආකිණේණා විහරාමි, හත්ථිති හත්ථිනීති
හත්ථිකලහෙති හත්ථිච්ඡාපෙති.¹ ඡිත්තග්‍ගාති වෙව තිණාති බාදමි. ඔභග්‍ගො-
භග්‍ගඤ්ඤ මෙ සාබාහභිතං බාදතති. අවිලානි ව පානීයාති පිචාමි. ඔගාහා ව
මෙ උතතිණ්ණස්ස හත්ථිනියො කායං උපනිසංසනතියො ගච්ඡන්ති. ආකිණේණා
දුක්ඛං, න එාසු විහරාමි. යනනුතාහං එකො ගණ්ඨො වුපකට්ඨො
විහරෙය්‍යං”ති.

5. අථ ඛො සො හත්ථිනාගො සුථා අපකකම්ම යෙන පාරිලෙය්‍යකා
රක්ඛිතවතසණ්ඨො හද්දසාලමුලං, යෙන භගවා තෙනුපසඛාමි. නනු සුදං²
සො හත්ථිනාගො යස්මිං පදෙසෙ භගවා විහරති, තං පදෙසං අප්පහරිතඤ්ඤ
කරෙති, සොණ්ඩාය භගවතො පානීයං පරිනොජනීයඤ්ඤ උපට්ඨාපෙති.³

1. හත්ථිච්ඡාපකෙහි, සි. 2. උපසඛාමිත්වා, නනුසුදා, යා. 3. උපට්ඨාපෙති, මජ්ඣ.

4. 5.

නාගසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසොඹැනුවර සම්පයේ වූ කොසිභාණ්ඩයේ වැඩවසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන්ගෙන් භික්ෂුණීන්ගෙන් උපාසකයන්ගෙන් උපාසිකාවන්ගෙන් රජුන්ගෙන් රාජමහාමාත්‍රයන්ගෙන් නිව්‍යායන්ගෙන් නිව්‍යායවකයන්ගෙන් ආකීණී වෑ (සම්බාධයට පැමිණි සේක් වෑ) දුක සේ වසන සේක. පහසුවෙන් නො වසන සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘මම වූ කලී දැන් භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා රාජ රාජමහාමාත්‍ර නිව්‍යාය නිව්‍යායවක යන මොවුන්ගෙන් ආකීණී වෑ දුක සේ වසමි. සුව සේ නො වසමි. මේ ගණයාගෙන් වෙන් වෑ හුදෙකලා වෑ වසන්නෙමි නම් යෙහෙකැ’යි මේ සිත විණි.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැද පෙරෙවෑ පාසිවුරු ගෙන කොසොඹැනුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. කොසොඹැනුවරෙහි පිඬු පිණිස හැසිර බිහිත් පසු පිණිසානසෙන් පෙරළා වැසි සේක්, තමන් වහන්සේ ම සෙනසුන් සහවා නබා, පාසිවුරු ගෙන, උපසායකයන් ද නො අමතා, බික් සහනට ද නොදන්වා, හුදෙකලා වෑ, දෙවැන්නකු තැනි වෑ, පාරිලෙය්‍යක ගම බලා සැරි සර වැසි සේක. පිළිවෙළින් සැරි සර වඩනා සේක්, පාරිලෙය්‍යක ගමට පැමිණි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි පාරිලෙය්‍යක ගම සම්පයෙහි රක්ෂිත (ඇත්ත විසින් රක්තා ලද) වනලාභාබේහි හදුගාල වාක්ෂමුලයෙහි (සොදුරු සල්ලක් මුල්හි) වැඩ වසන සේක.

4 එක්තරා ඇත්රපේක් ද ඇතුන් ඇතිනින් ඇත්තහඹුන් ඇත්පොව්වන් විසින් සම්බාධයට පැමිණියේ වෙසෙයි. සුන් අග ඇති තණ ද බුදි. ඒ ඇත්රජ්‍ය විසින් බිඳ බිඳ හෙළන ලද අතු කැබැලි සෙස්සෝ කත්. කාලත් දිය ද හේබොයි. ඇතින්තෝ දියෙන් ගොඩ නැගා වූ ඔහුගේ ඇඟ සටමින් යෙත්. හේ මෙසේ සම්බාධයට පැමිණියේ සැප නැති ව දුක සේ වෙසෙයි. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ඇත්රජ්‍යට ‘මම වතාහි දැන් ඇතුන් ඇතිනින් තහඹු ඇතුන් ඇත්පොව්වන් විසින් ආකීණී වෑ වෙසෙමි. සුන් අග ඇති තණ ද කමි. මා බිඳ හෙළ හෙළා අතුකැබැලි ලොහු කත්. මොවුන් නිසා බොර වූ දිය ද බොමි. පැත්තොටින් ගොඩ නැගුණු මා ඇඟ ගහමින් ඇතින්තෝ යෙත්. මොවුන්ගෙන් සම්බාධයට පැමිණියෙමි දුකින් නො පහසුයෙන් වෙසෙමි. මම ගණයාගෙන් වෙන් වෑ හුදෙකලා වෑ වෙසෙමි නම් යෙහෙකැ’යි මේ සිත විණි.

5. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ඇත්රජ රැළෙන් වෙන් වෑ, පාරිලෙය්‍යක ගම යම් නැතෙක ද රක්ෂිත වනලාභාබ යම් නැතෙක ද, හදුගාලවාක්ෂමුලය යම් නැතෙක ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් නැතෙක ද එහි එළැඹියේ ය. එහි ඒ ඇත්රජ, යම් පෙදෙසක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වසන සේක් ද, එපෙදෙස තණපාලාටි තැනියක් කෙරෙයි. (තණ හා පාලාටි උදුරු අතු කැබැල්ලෙකින් හමිදි.) සොඹින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට බොන පැත්ත ද සෙසු පරිනොගයට දිය ද එළවයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. අථ බො භගවතො රතොගතස්ස පතිසලලිතස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙතො උදපාදි: “අහං බො පුබ්බෙ ආකිණේණො විහාසිං, භික්ඛුහි භික්ඛුහීහි උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතහි තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි. ආකිණේණො දුක්ඛං, ත ඵාසු විහාසිං. සො’මහි එතරහි අනාකිණේණො විහරුමි, භික්ඛුහි භික්ඛුහීහි උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතහි තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි. අනාකිණේණො සුඛං ඵාසු විහරුමි”ති.

7. තස්සපි බො හත්තිනාගස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙතො උදපාදි: අහං බො පුබ්බෙ ආකිණේණො විහාසිං, හත්ති හත්තීහි හත්තිකලහෙහි හත්තිවජ්ජාපෙහි. ඡිත්තනාගාහි වෙව තිණාහි බාදිං. ඔහග්ගොහග්ගාඤ්ච මෙ සාබාහඛිතං බාදිංසු. ආවිලානි ව පාතීයාහි පිවාසිං, ඔගාහා ව මෙ උතතිණේණස්ස හත්තිනියො කායං උපතිසංසන්නියො අගමංසු. ආකිණේණො දුක්ඛං ත ඵාසු විහාසිං. සො’මහි එතරහි අනාකිණේණො විහරුමි, හත්ති හත්තීහි හත්තිකලහෙහි හත්තිවජ්ජාපෙහි. අවජ්ජනාගාහි වෙව තිණාහි බාදමි. ඔහග්ගො-හග්ගාඤ්ච මෙ සාබාහඛිතං ත බාදනති. අනාවිලානි ව පාතීයාහි පිවාමි. ඔගාහා ව මෙ උතතිණේණස්ස හත්තිනියො ත කායං උපතිසංසන්නියො ගවජ්ජනති. අනාකිණේණො සුඛං ඵාසු විහරුමි”ති.

8. අථ බො භගවා අත්තනො ව පච්චෙකං විදිත්වා තස්ස ව හත්තිනාගස්ස වෙනසා වෙනොපරිචිතකකමෙඤ්ඤය තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“එතං නාගස්ස නාගෙන ඊසාදන්නස්ස හත්තිනො,
සමෙති චිත්තං විතෙතන යදෙකො රමතෙ¹ වතෙ”ති.

4 6.

පිණේඛාලසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුමෙ. තෙන බො පහ සමයෙන ආයසමා පිණේඛාල-භාරදවාමජා භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය, ආරඤ්ඤිකො², පිණ්ඩාපාතිකො, පංසුකුලිකො, හෙව්චරිකො, අපට්චේජා, සන්තුට්ඨා, පච්චින්නො, අසංසට්ඨා, ආරභුමිරියො, බුත්ථවාදො අභිචිත්තමනුසුතො.

2. අද්දසා බො භගවා ආයසමන්තං පිණේඛාලභාරආරුමං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය, ආරඤ්ඤිකං, පිණ්ඩාපාතිකා, පංසුකුලිකා, හෙව්චරිකා, අපට්චේජා, සන්තුට්ඨා, පච්චින්නං, අසංසට්ඨා, ආරභුමිරියං, බුත්ථවාදං අභිචිත්තමනුසුතං.

3. අථ බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

1. රමෙති, සබ්බත්ථ. 2. ආරඤ්ඤිකො, භි

6. ඉක්බිත්තෙන් එකලා වූ විතතවිවේකයෙන් හුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “මම් වතාහි පුළියෙහි සමබාධයට පැමිණ විසිමි. භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා රාජ රාජමහාමාත්‍ය නිඛික නිඛිකශ්‍රාවක යන මොවුන්ගෙන් ආකිණී වූ පහසු නැති වූ දුක සේ විසිමි. ඒ මම් දැන් සමබාධ නැති වූ වෙසෙමි. භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා රාජ රාජමහාමාත්‍ය නිඛික නිඛික-ශ්‍රාවකයන්ගෙන් අනාකිණී වූ පහසුයෙන් සුව සේ වෙසෙමි”යි මේ විතත-සංකල්පනාව පහළ විය.

7. ඒ ආචරජුට ද “මම් වතාහි පෙරු ඇතුන් ඇතිනින් තහඹු ඇතුන් ඇත්පොව්වන් විසින් සමබාධ ඇති වූ විසිමි. අගසුන් තණ ද කැයෙමි. මා විසින් බිඳ හෙළ හෙළා අතුකැබැලි අන්‍යයෝ කෑහ. අනුන් නිසා බොර වූ පැන් ද පිමි. ඇතින්තෝ පැන් තොටින් ගොඩ කැංගා වූ මා ඇඟ ගහමින් ගියහ. සමබාධ ඇති වූ පහසු නැති වූ දුක සේ විසිමි. ඒ මම් දැන් ඇතුන් ඇතිනින් තහඹු ඇතුන් ඇත්පොව්වන් විසින් සමබාධ නැති වූ වෙසෙමි. අග තොසුන් තණ ද කමි. මා විසින් බිඳ හෙළ හෙළා අතු කැබැලි අන් කෙනෙක් නො කන්. නො කැලැඹුණු දිය ද බොමි. පැන්තොටින් ගොඩ කැබැඳුණු මාගේ කය සට්ටන් ඇතින්තෝ නො යෙත්. එබැවින් සමබාධ නැති වූ පහසු සේ වෙසෙමි”යි මෙසේ විතත සංකල්පනාවෙන් පහළ විය.

8. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන්ගේ කායවිවේකය ද සලකා, ඒ ආචරජුගේ ද විතතසංකල්පය තමන් සිතින් දැන ඒ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක.

“යම් හෙයෙකින් මේ ඇත් තෙම හුදෙකලා වූ වනයෙහි ඇල්ලේ ද, එ කරුණින් රියඹුස් වැනි දන් ඇති ආචරජුහුගේ මේ සිත බුද්ධිතාගයාගේ සිත හා එක්බිඳු වේ.”

4. 6.

පිණ්ඩාල සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර ජේතවන තම් වූ අනේපිඬුසිටු අරමිති වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පිණ්ඩාලභාරද්වාර් තෙරණුවෝ ආරණ්‍යක වූවෝ, පිණ්ඩපාතික වූවෝ, පාංශුකුලික වූවෝ, ත්‍රෛවිවරික වූවෝ, අලොව්ඡ වූවෝ, සනතුෂට වූවෝ, ප්‍රච්ඡිකක වූවෝ, ගිහියන් හා අසංසාෂට වූවෝ, සම්පූණ් කළ වීරී ඇත්තෝ, බ්‍රහ්මචාරී වූවෝ, රහත්පලසමවතෙහි යෙදුණෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තොදුරු තන්හි පලක් බැඳ කය භාජ් කොට පිහිටුවා වැඩ හුන්නාහු වෙති.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමතට තොදුරෙහි පලක් බැඳ කය භාජ් කොට පිහිටුවා හුන් ආරණ්‍යක වූ පිණ්ඩපාතික වූ පාංශුකුලික වූ, ත්‍රෛවිවරික වූ, අලොව්ඡ වූ, සනතුෂට වූ, ප්‍රච්ඡිකක වූ, අසංසාෂට වූ, සම්පූණ් කළ වීරී ඇති, බ්‍රහ්මචාරී වූ රහත්පල සමවන්හි යෙදුනු පිණ්ඩාලභාරද්වාර් තෙරුන් දුටු සේක.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“අනුපවාදෙ, අනුපසාතො පාතීමොකොච ච සංචරෙ,
 චිත්තඤ්ඤානා ච භතතසම්මං පනතඤ්ච¹ සයනාසනං,
 අධිවිත්තෙ ච ආයොගො එතං බුද්ධානසාසනං”ති.

4. 7.

සාමිපුත්ත සුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවකජීයං විහරති, ජෙතවනෙ
 අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා සාමිපුත්තො
 භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො භොති, පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජුං කායං
 පණ්ඩාය, අපට්ඨෙජ්, සනතුට්ඨා, පච්චිත්තො, අසංසට්ඨා, ආරඬ්චිරියො,
 අධිවිත්තමනුසුත්තො. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං අවිදුරෙ
 නිසින්නං පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය අපට්ඨෙජ් සනතුට්ඨං
 පච්චිත්තං අසංසට්ඨං ආරඬ්චිරියං අධිවිත්තමනුසුත්තං.

2. අථ ඛො භගවා එතඤ්ඤං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං
 උද්ගතෙසි:

“අධිවෙනසො අපපට්ඨෙජ්ඤො මුතීනො මොහපට්ඨෙසු සිත්ඛතො,
 සොකා න භවන්ති තාදිතො උපසන්නස්ස සද්ද සතීචිතො”ති.

4. 8.

සුඤ්චිසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවකජීයං විහරති ජෙතවනෙ
 අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා සකකතො
 භොති ගරුකතො මානිතො පුජිතො අපචිතො, ලාභී විවර පිණ්ඩපාන
 සෙතාසනගිලානපච්චය භෙසජ්ජ පරිකාරාදන්තං. භික්ඛුසංඝොපි සකකතො
 භොති ගරුකතො මානිතො පුජිතො අපචිතො. ලාභී විවර පිණ්ඩපාන-
 සෙතාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජ පරිකාරාදන්තං. අඤ්ඤානිත්තියා පන පරිබ්බාජකා
 අසකකතා භොතති අගරුකතා අමානිතා අපුජිතා අනපචිතා. න
 ලාභීනො විවර පිණ්ඩපාන සෙතාසනගිලානපච්චය භෙසජ්ජ පරිකාරාදන්තං.

2. අථ ඛො තෙ අඤ්ඤානිත්තියා පරිබ්බාජකා භගවතො සකකාරං
 අසකමානා භික්ඛුසංඝස්ස ව. යෙන සුඤ්චී පරිබ්බාජකා තෙනුපසඞ්කමිංසු,
 උපසඞ්කමිත්වා සුඤ්චී පරිබ්බාජකං එතදවොචු: “උය්‍යාසි භගිනී, ඤාතිනං
 අත්ථං කාචුං?”ති. “කායාහං අය්‍යා, කරොමි, කිං ටියා න සකකා කාචුං?”²
 ජිවිතමපි මෙ පරිච්චන්තං ඤාතිනං අත්ථායා”ති.

1. ටජ්ඤච, සි. 2. කිං ටියා සකකා කාචුං, සි. ස්‍යා.

“වචනයෙන් කිසිවකුට උපවාද නො කිරීම ද, කසින් කිසිවකුට පීඩා නො කිරීම ද, ප්‍රාතිමොක්‍ෂයෙහි සංවරය කිරීම ද, බොජුන්හි පමණ දැනීම ද, භාවනානුකූල ජනවිවිතන සෙනසුන ද, රහත්පලසිත උපදවනු සදහා ශමඵවිදගීතා වශයෙන් උත්සාහය ද යන මෙය බුදුවරුන්ගේ අවවාදනුශාසන”යි.

4. 7.

ශාරීපුත්‍රසූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර, ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමිහි වැඩවසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැපිසුන් තෙරණුවෝ අලොව්න් වූවෝ, සනතුන් වූවෝ, ප්‍රවිචිකා වූවෝ, අසංසාම වූවෝ, ආරබ්බිචියඝී ඇත්තෝ, රහත්පල සමවතා යෙදුණෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරු තන්හි හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අලොව්න් වූ සනතුන් වූ ප්‍රවිචිකා වූ අසංසාම වූ ආරබ්බිචිඝී ඇති රහත්පල සමවන්හි යෙදුණු පලක් බැඳ කය සාජු කොට පිහිටුවා නොදුරෙහි හුන් සැරිසුන් තෙරුන් දුටු සේක් ම ය.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“අභිචිතනයෙන් සුකත, පමා නොවන, මෞනපථයන්හි හික්මෙන, උපශාන්ත වූ, හැම කල්හි සිහි ඇති, අටලෝ දහමින් නොසැලෙන, මූනිහට ශොකයෝ නො වෙත්.”

4. 8.

සුඤ්චි සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර, ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමැවැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලෝවාස්සා විසින් සත්කාර කරන ලද ගරු කරන ලද බ්‍රහ්මින් කරන ලද පුදන ලද යටත්පැවැතුම් දක්වන ලද සේක් වෙති. සිවුරු බොජුන් සෙනසුන් ගිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර ලබන සේක් වෙති. අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ වතාහි සත්කාර නොලදුවෝ, ගුරුකාර නොලදුවෝ, බ්‍රහ්මින් නොලදුවෝ, පූජා නොලදුවෝ, යටත්පැවැතුම් නොලදුවෝ වෙති. සිවුරු බොජුන් සෙනසුන් ගිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර නොලබන සුල්ලෝ වෙති.

2. ඉක්බිතිවෙන් ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද භික්‍ෂුසංඝයාට ද ලැබෙන සත්කාර නො ඉවසන්නෝ, සුඤ්චි පිරිවැජ්ජය කරා එළැඹුණහ. එළැඹ, “චිතිතිය, තායතන වැඩක් කරන්නට හැක්කහ ද?”යි කීහ. “ආඨයෙහි, කුමක් කෙරෙමි ද? මා විසින් කට නොහැකි කිමෙක් ද? තායන්ගේ යහපත පිණිස දිවි පවා මා විසින් පරිත්‍යක්‍යය යැ”යි ඔ කිටු ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

3. “තෙන හි භගිනි, අභික්ඛණං ජේතවතං ගවණං”¹ති. “ඵවමය්‍යා”²ති බො සුඤ්ඤි පරිබ්බාජකා තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං පරිසුද්ධා අභික්ඛණං ජේතවතං අගමාසි. යද්ද තෙ අඤ්ඤාදීංසු” අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා “වොදිට්ඨා”³ බො සුඤ්ඤි පරිබ්බාජකා බහුජතෙන අභික්ඛණං ජේතවතං ගවණං”⁴ති.⁵ අථ නං ජීවිතා වොරොපෙතා නිකේව ජේතවතස්ස පරිබ්බාදාපෙතිබණ්ණිනා⁶ යෙන රුජා පසෙනදි කොසලො තෙනුපසඬකමිංසු, උපසඬකමිනා රුජානං පසෙනදිං කොසලං ඵනදවොවු. “යා සා මහාරුජ, සුඤ්ඤි පරිබ්බාජකා, සා නො නදිස්සති”⁷ති. “කථං පත තුලෙන ආසඬකථං”⁸ති. “ජේතවතෙ මහාරුජා”⁹ති. “තෙන හි ජේතවතං විචිතථා”¹⁰ති.

4. අථ බො තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ජේතවතං විචිතිනා යථා නිබණ්ණිනං පරිබ්බාදාප¹¹ උද්ධරිතා මඤ්චකං ආරොපෙතා සාවතීං පවෙසෙතා රථියා රථියං සිඬ්ඝාටකෙන සිඬ්ඝාටකං උපසඬකමිනා මනුස්සො උජ්ඣාපෙද්ධා:

“පස්සථය්‍යා, සමණානං සක්කපුත්තියානං කමමං, අලජ්ජිතො ඉමෙ සමණා සක්කපුත්තියා දුස්සිලා පාපධම්මා මුසාවාදිතො අබ්‍රහ්මචාරිනො. ඉමෙ හි නාම ධම්මචාරිනො සම්මචාරිනො බ්‍රහ්මචාරිනො සච්චවාදිතො සීලවනෙතා කල්‍යාණධම්මා පටිජාතිස්සන්ති. නත්ථි ඉමෙසං සාමඤ්ඤං. නත්ථි ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං. නට්ඨං ඉමෙසං සාමඤ්ඤං. නට්ඨං ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කුතො ඉමෙසං සාමඤ්ඤං? කුතො ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං? අපගතා ඉමෙ සාමඤ්ඤං. අපගතා ඉමෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කථං හි නාම පුරිසො පුරිසකිලවං කරිතා ඉත්ථි ජීවිතා වොරොපෙස්සති”¹²ති.

5. තෙන බො පත සමයෙන සාවතීයං මනුස්සා භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි¹³ වාමාහි අකෙකාසන්ති, පරිභාසන්ති, රොසෙනති¹⁴ විගෙසෙනති: “අලජ්ජිතො ඉමෙ සමණා සක්කපුත්තියා දුස්සිලා පාපධම්මා මුසාවාදිතො අබ්‍රහ්මචාරිනො, ඉමෙ හි නාම ධම්මචාරිනො සම්මචාරිනො බ්‍රහ්මචාරිනො සච්චවාදිතො සීලවනෙතා කල්‍යාණධම්මා පටිජාතිස්සන්ති. නත්ථි ඉමෙසං සාමඤ්ඤං, නත්ථි ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං, නට්ඨං ඉමෙසං සාමඤ්ඤං, නට්ඨං ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං, කුතො ඉමෙසං සාමඤ්ඤං? කුතො ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං? අපගතා ඉමෙ සාමඤ්ඤං, අපගතා ඉමෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කථං හි නාම පුරිසො පුරිසකිලවං කරිතා ඉත්ථි ජීවිතා වොරොපෙස්සති?”¹⁵ති.

1. ජන දිට්ඨා, සි. 2. අගවණ්ණි, සි. 3. පරිබ්බාදාපෙතිබණ්ණි, ඔප්ප. 4. රුජානනි, ඔප්ප. 5. මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. “එසේ නම් බිහිනිය, එක්වත් දෙවිරමට යව”යි ඔහු කීහ. “එසේ ය, ආසීයෙනි”යි කියා ම සුඤ්ඤා පිරිවැජ්ජය ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජනට පිළිවදන් දී එක්වත් දෙවිරමට ගියා ය. ‘බොහෝ දෙනා විසින් දක්නා ලදු ව සුඤ්ඤා පිරිවැජ්ජය එක්වත් දෙවිරම් යේ’ යැ යි යම් විටෙක ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ දූත ගන්තාහු ද, එකල්හි ආය දිවියෙන් තොර කොට, එහි ම ජේතවනයේ දීය අගලෙහි වළා ලා පසේනදී කොසොල්ලජ්ඣ වෙත එළඹියහ. එළඹ, “මහරජ, යම් සුඤ්ඤා නම් පිරිවැජ්ජයක් වූ ද, ඔ අප විසින් නො දක්නා ලබායැ”යි සැල කළහ. “නෙපි කොති සැක කරවූ දැ?”යි රජ පිළිවිහ. “මහරජ, ජේතවනයෙහි යැ”යි ඔහු කීහ. “එසේ නම් ජේතවනය සොයා බලව”යි රජ කීය.

4. ඉක්බිති ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ජේතවනය පුරා සොයා ගැනීම, නමුත් වළා ලූ පරිදි ම දීය අගලා වළෙන් ගොඩට ගෙන ආදෙක තංවා, සැවැත්-නුවරට පිවිසීම (ආතුළ කොට) විවිධයන් විවිධයට, තුන්මංගන්දියෙන් තුන්මංගන්දියට එළඹ, මිනිසුන්ගට මෙසේ කීහ:

“ආසීයෙනි, ශාක්‍යපුත්‍රිය මහණුන්ගේ කමක් බලව. මේ ශාක්‍යපුත්‍රිය මහණහු අලජ්ජිහු ය. දුශ්ශීලය හ. නිහිත පාවතුම් ඇතියහ. මුසවා කියන්නෝ ය. බබසර තැන්තෝ ය. මොහු වූ කලී ‘කුසල්දහම් සරනුවම්හ. සම ගැසුරුම් ඇතියම්හ, බබසැරියම්හ, සබවස් ඇතියම්හ, සිල්වතුම්හ, කලණ-සැහැවි ඇතියම්හ’ යි පිළිත දුන්නහ. මුත්තේ මහණදමෙක් නැත. මුත්තේ පච්චි බැහැරු කළ බවෙක් නැත. මොවුන්ගේ මහණබව නවුයේ ය. මොවුන්ගේ පච්චි බැහැරු ලුබව නවුයේ ය. මොවුන්ට මහණබවෙක් කොසින් ද? මොවුන්ගේ පච්චි බැහැරු ලු බවෙක් කොසින් ද? මොහු මහණ බැවින් පහ වූහ. මොහු පච්චි බැහැරු ලු බව කෙරෙත් පහ වූහ. කෙසේ නම් පිරිමියෙක් මෙවුන්දම් සෙවූ සත්‍රියක දිවි ගලවා ද?” යනු යි.

5. එ කලා සැවැත්හි මිනිස්සු හික්කුන් දෑක, “මේ ශාක්‍යපුත්‍රිය මහණයෝ අලජ්ජිහු ය, දුශ්ශීලයෝ ය, පාපසම්භාව ඇත්තෝ ය, මුසාවාදීහු ය. අබ්‍රහ්මචාරීහු ය. අපි ධර්මචාරීහු සමචාරීහු, බ්‍රහ්මචාරීහු, සත්‍යචාරීහු, සිල්වතුම්හ, කලණදහම් ඇතියම්හ’ යි මොහුද පිළිත දුන්න. මොවුන්ගේ මහණකමෙක් නැත, මොවුන්ගේ බ්‍රාහ්මණ බවෙක් නැත. මොවුන්ගේ මහණ බව නවුයේ ය, මොවුන්ගේ බ්‍රාහ්මණ බව නවුයේ ය. මොවුන්ට මහණ බවෙක් කොසින් ද? මොවුන්ට බ්‍රාහ්මණ බවෙක් කොසින් ද? මොහු මහණ බැවින් බැහැරු වූවෝ ය. බ්‍රාහ්මණ බැවින් බැහැරු වූවෝ ය. කෙසේ නම් පිරිමියෙක් මෙවුන්දම් සෙවූ සත්‍රිය දිවියෙන් තොර කෙරේ දැ?” යි නොසැබි පරොස් බසින් ආක්‍රොශ කෙරෙත්, පරිභව කෙරෙත්, රෝස් උපදවත්, වෙහෙසත්.

6. අථ බො සම්මනුලා භික්ඛු පුබ්බන්ධසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවර-
මාදය සාවච්ඡං පිණ්ඩිය පවිසිංසු. සාවච්ඡියං පිණ්ඩියං වරිත්වා පච්ඡාභත්තං
පිණ්ඩපාතපටික්කන්තා යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්පු. උපසංඝිකම්මිනා
භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ
භික්ඛු භගවන්තං එතදවොදුං: “එතර්භි භන්තෙ, සාවච්ඡියං මනුස්සා
භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි වාචාහි අකෙකාසන්ති, රුහෙසන්ති,
රුහෙසන්ති, විහෙසන්ති. ‘අලජ්ජනො ඉමෙ සමණා සකාසපුත්තියා දුස්සිලා
පාපධම්මා මුසාවාදිතො අබ්බහවාරිතො, ඉමෙ භි නාම ධම්මවාරිතො
සමවාරිතො බ්‍රහ්මවාරිතො සම්මවාරිතො සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මා පටිජා-
නියාසන්ති. තත්ථ ඉමෙසං සාමෙඤ්ඤං. තත්ථ ඉමෙසං බ්‍රහ්මෙඤ්ඤං. තට්ඨං
ඉමෙසං සාමෙඤ්ඤං. තට්ඨං ඉමෙසං බ්‍රහ්මෙඤ්ඤං. කුතො ඉමෙසං සාමෙඤ්ඤං?
කුතො ඉමෙසං බ්‍රහ්මෙඤ්ඤං?’ අපගතා ඉමෙ සාමෙඤ්ඤං. අපගතා ඉමෙ
බ්‍රහ්මෙඤ්ඤං. කථං භි නාම පුරිසො පුරිසකිම්බං කරිත්වා ඉජ්ජං ජීවිතා වොරු-
පෙස්සන්ති?”ති.

7. තෙසො භික්ඛවෙ සද්දො විරං භවිස්සති. සත්තාහමෙව¹ භවිස්සති.
සත්තාහස්ස අව්වයෙන අන්තරධායිස්සති. තෙන භි භික්ඛවෙ යෙ මනුස්සා
භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි වාචාහි අකෙකාසන්ති, රුහෙසන්ති,
විහෙසන්ති. තෙ භූමෙහ ඉමාය ගාථාය පටිවොදෙථ:

“අභුභවාදී නිරයං උපෙති
යො වාපි කත්වා න කරොමි වාහ,²
උහො’පි තෙ පෙච්ච සමා භවන්ති
නිතිතකම්මා මනුජා පරන්තා’ති.

8. අථ බො තෙ භික්ඛු භගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං පරියාපුණ්තිතා
යෙ මනුස්සා භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි වාචාහි අකෙකාසන්ති
පරිභාසන්ති රුහෙසන්ති, විහෙසන්ති. තෙ මනුස්සෙ ඉමාය ගාථාය
පටිවොදෙත්ති:

“අභුභවාදී නිරයං උපෙති
යො වාපි කත්වා න කරොමි වාහ,²
උහො පි තෙ පෙච්ච සමා භවන්ති
නිතිතකම්මා මනුජා පරන්තා’ති.

9. මනුස්සානං එතදනොයි: “අකාරකා ඉමෙ සමණා සකාසපුත්තියා,
තස්මිමෙති කතං, සපානති ඉමෙ සමණා සකාසපුත්තියා”ති. තෙව සො සද්දො
විරං අහොයි. සත්තාහමෙව අහොයි, සත්තාහස්ස අව්වයෙන අන්තරධායි.
අථ බො සම්මනුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්පු, උපසංඝිකම්මිනා
භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ
භික්ඛු භගවන්තං එතදවොදුං: “අච්ඡරියං භන්තෙ! අබ්බුතං භන්තෙ! යාව
සුභාසිතඤ්චිදං භන්තෙ, භගවතා ‘තෙසො භික්ඛවෙ සද්දො විරං භවිස්සති,
සත්තාහමෙව භවිස්සති, සත්තාහස්ස අව්වයෙන අන්තරධායිස්සති’ති.
අන්තර්ගතො සො භන්තෙ සද්දො”ති.

සත්තාහමෙව සො සද්දො, සි. 2. න කරොමිති වාහ, සි.

6. එකල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවැසි කාලයෙහි හැද පෙරෙවි පාසිවුරු ගෙන, සැවැතට පිඩු පිණිස පිවිසියහ. සැවැතෙහි පිඩු පිණිස හැසිර පසුබත් සමයෙහි පිණිසාතයෙන් පෙරළා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ, එකත්පසෙක හිඳ ගත්හ. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ම ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කළහ: “වහන්ස, දැන් සැවැත්තුවර මිනිස්සු භික්ෂූන් දෑක.” මේ ශ්‍රමණශාසනය පුත්‍රියයෝ අලප්පිත ය, දුශ්ශීලයෝ ය, පාපසව්‍යාව ආත්තෝ ය, මුසාවාදිහු ය, අබ්‍රහ්මචාරීහු ය, මොහු තම් “තුඩු ධර්මවාරිමිහ සි, සච්චාරිමිහ සි, බ්‍රහ්මචාරිමිහ සි, සත්‍යවාදිමිහ සි, සිල්වතුමිහ සි, කල්‍යාණදාම ආත්තමිහ සි පිළිගනු දුන්න. මොවුනට මහණබවෙක් නැත. මොවුනට බ්‍රාහ්මණබවෙක් නැත. මොවුන්ගේ මහණ බව නවුයේ ය, මොවුන්ගේ බ්‍රාහ්මණ බව නවුයේ ය. මොවුනට මහණබවෙක් කොසින් ද? මොවුනට බ්‍රාහ්මණ බවෙක් කොසින් ද? මොහු මහණබවින් පහ වූවෝ ය. මොහු බ්‍රාහ්මණ බවින් පහ වූවෝ ය. කෙසේ නම් පිරිමියෙක් පුරිස්කිස (මෙවුන්දම) කොට සත්‍රිය දිවියෙන් තොර කෙරේ ද?”යි අසහස වූ පරුෂ වචනයෙන් ආක්‍රොශ කෙරෙත්, පරිභව කෙරෙත්, රොස් දනවත්, වෙහෙසත්” යනු යි.

7. “මහණෙනි, මේ ශබ්දය බොහෝ කල් නො පවත්නේ ය. සතියක් ම මෙය පවත්නේ ය. සතිය ආවැමෙන් අතුරුදහන් වන්නේ ය. මහණෙනි, එබැවින්, යම් මිනිස් කෙනෙක් භික්ෂූන් දෑක, අසහස පරුෂ වචනයෙන් ආක්‍රොශ කෙරෙත් නම්, පරිභව කෙරෙත් නම්, රොස් නංවත් නම්, වෙහෙසත් නම් ඔවුනට තෙපි මේ ගාථායෙන් පෙරළා වොදනා කරව:

“බොරු කියන තැනැත්තේ නිරයට පැමිණේ. යමෙක් කොට ‘නො කෙළෙමි’යි කියා නම්, හේ ද නිරයට පැමිණේ. පහත් කම් ඇති ඒ මිනිස්සු දෙදෙන ම පරලොව ගොස් පරලොවිහි දී (විපාක දුක් විසින්) සම වෙත්”

8. ඉක්බිතිනෙන් ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්පයෙහි මේ ගාථා ඉගෙන, යම් මිනිස් කෙනෙක් භික්ෂූන් දෑක තොසැබි පරොස් බසින් ආක්‍රොශ කෙරෙත් නම්, පරිභව කෙරෙත් නම්, රොස් දනවත් නම්, වෙහෙසත් නම්, ඒ මිනිසුන්හට මේ ගාථායෙන් පෙරළා වොදනා කෙරෙත්:

“බොරු කියන තැනැත්තේ නිරයට පැමිණේ. යමෙක් කොට ‘නො කෙළෙමි’යි කියා නම්, හේ ද නිරයට පැමිණේ. පහත් කම් ඇති ඒ මිනිස්සු දෙදෙන ම පරලොව ගොස් පරලොවිහි දී (විපාක දුක් විසින්) සම වෙත්.”

9. (භික්ෂූන්ගේ වචන ඇසූ) මිනිසුන්හට “මේ ශාසනපුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ මේ අපරාධය නො කළෝ ය. මොවුන් විසින් මෙය නො කරන ලදී. මේ ශාසන-පුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ ශාප දෙත්” යැ යි මේ සිත විය. ඒ ශබ්දය බොහෝ කල් නො පැවැත්තේ ය. සතියක් ම එය පැවැත්තේ ය. සතිය ආවැමෙන් අතුරුදහන් විය. ඉක්බිතිනෙන් බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්නහ. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, ආශ්ච්ඡි සි! වහන්ස, අද්භූත සි! වහන්ස, “මේ ශබ්දය බොහෝ කල් නො පවත්නේ ය. සතියක් ම මෙය පවත්නේ ය. සතිය ආවැමෙන් අතුරුදහන් වන්නේ යැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අත්‍යජීයෙන් සුභාෂිතය. වහන්ස, ඒ ශබ්දය අතුරුදහන් වියැ”යි මෙය සැළ කළහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

10. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“තුදනති වාචාය ජනා අසඤ්ඤතා
සරෙහි¹ සඛ්භාමගතං ව කුඤ්ඤරං,
සුභාත වාකායං එරාසං උදිරිතං
අභිවාසයෙ භික්ඛු අද්වයචිත්තො”ති:

4. 9.

උපසෙනසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤජගහෙ විහරති, වෙඵචනො කලඤ්ඤකතීවාපෙ. අථ බො ආයස්මතො උපසෙනසුභතං වඛනනාපුත්තායා රහොගතායා පතිසලලීනායා එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “ලාභා වත මෙ, සුලභං වත මෙ, සන්ථා ව මෙ භගවා, අරහං සමමාසලබ්බෙය්මො. සවාකඛානෙ වලහි ධම්මචිතයෙ අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජිතො. සමුගම- වාරිතො² ව මෙ සිලවනො කල්‍යාණධම්මා. සිලෙසු ව’ලහි පරිපුරුණාරී, සමා- හිතො ව’ලහි එකගභවිත්තො. අරහා ව’ලහි බිණ්ණාසවො, මහිද්ධිකො ව’ලහි මහානුභාවො. හද්දකං මෙ ජීවිතං හද්දකං මරණං”ති.

2. අථ බො භගවා ආයස්මතො උපසෙනසුභතං වඛනනාපුත්තායා වෙනසා වෙනොපරිචිතකකම්ඤ්ඤය තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යං ජීවිතං ත තපති මරණතො ත සොචති,
ස වෙ දිට්ඨපදෙ ධිරො සොකමජේඛි ත සොචති.
උච්ඡින්නභවතණ්ණසා සන්නචිත්තසා භික්ඛුතො,
විකඛිණො ජාතිසංසාරෙ තප්පි තස්ස පුතඛ්භවො”ති.

4. 10.

සාපිපුභතසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාපිපුභතං විහරති, ජෙතචනො අනාඨපිණ්ඩකායා ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන ආයස්මා සාපිපුභතො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො භොති, පලලඛනං ආභුජිතා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අත්තනො උපසමං පච්චවෙකඛමානො. අද්දසා බො භගවා ආයස්මන්නං සාරිපුත්තං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛනං ආභුජිතා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අත්තනො උපසමං පච්චවෙකඛමානං.

2. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

1. පරෙහි, සි. 2. සබ්භවාරියො, බුද්ධිතපාළි, සබ්භවාරියො, බුද්ධිතධිකපා.

10. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු කෙක:

සුදවන් ඇතුට, සතුරු යොධයෝ ශරයෙන් මෙන්, සංවර නැති (නොතික් ඔවුන්) බාලජනයෝ වචනයෙන් විදිත්. මහණ තෙම අනුන් විසින් කියන ලද පරොස් බස් අසා තොකිපි සිතාත්තේ ඉවසන්නේ ය.”

4. 9.

උපසෙත සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලාඤ්ඤානිවාස නම් වූ චෛත්‍යයෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි එකලා වූ, විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ වඩ්භානනපුත්‍ර උපසෙත තෙරුනට “අහෝ! මේ මනුෂ්‍යකීදීහු එකානනයෙන් මා ලත් ලාභයෝ ය. මා ලත් සහන, පාවිදි උපසු අදිය අහෝ! එකානනයෙන් මොනොවට ම ලද්දේය! භාග්‍යවත් වූ මාගේ ශාසනා ද එකානනයෙන් සමස්තසම්මුඛ ය. මොනොවට වදාරන ලද දහම් විනය ඇති කල්හි ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වැනිමි. මාගේ සබරම්සරුහු ද සිල්වත්ත, කලණ දහම් ඇත්තෝ ය. මේ ද ශීලයන්හි පරිපූරකාරී වෙමි. එකග වූ සිතැතිසේම සමාගිත ද වෙමි. ආසුට කෂීණ කළ රහතෙකිම ද වෙමි. මහත් සාධු ඇතිසේම, මහත් අනුභාව ඇතිසේම ද වෙමි. මාගේ ජීවත් වීම ද මානාපි. මාගේ මරණය (සකාසපරිනිවෘත්තය) ද මානාපි” යි මෙසේ විත්තසංකල්පයක් පහළ විය.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිය සිතින් වඩ්භානනපුත්‍ර වූ උපසෙත තෙරුන්ගේ විත්තපරිවිතකිය දැන එවේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු කෙක:

“ජීවිතය තෙම (ගෙවත් නැවත සකකියන්නේ පැවැත්ම) යම් පුරුෂකු නො පෙළා ද, මරණ සම්බන්ධ අවසානයෙහි හෝ නො සොචී ද, දක්තා දුඛාදි සත්‍යපද ඇති ධර්ම තෙම ශොකගෙහුන් මැද නො සොචී.

මුල් සුත් කළ භවතාමණා ඇති, සංහුන් සිතැති මහණහුගේ ජාත්‍යාදි වූ සංසාරය වෙසෙසින් කෂීණ වූයේ වේ. ඔහුට පුතභීවයෙක් නැත.”

4. 10.

ශාරීපුත්‍ර සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර පෙතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමා වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැරිසුන් තෙරණුවෝ පලක් බැඳ, කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කෙලශව්‍යපශමය නුවණින් සලකා බලනුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තොදුරෙහි වැඩ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කෙලශව්‍යපශමය නුවණින් සලකා බලමින් වැඩ හුන් සැරිසුන් තෙරුන් දුටු සේක් ම ය.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු කෙක:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“උපසන්නසන්නචිත්තස්ස තෙත්තිවජ්ඣානස්ස භික්ඛුනො,
වික්ඛිණො ජාතිසංසාදො චුත්තො සො මාරබ්බන්තා”ති.

මෙඝියචගො චතුස්සො.

තසසු අයුතං:

මෙඝියං¹ උද්ධතං² ගොපාලං³ ජුණ්ණං⁴ තාගෙන පඤ්චමං.
පිණෙකාලො සාරිපුත්තො ච සුඤ්චි භවති අධ්මං,
උපසෙතො චඛගන්නපුත්තො සාරිපුත්තො ච තෙ දසාති.

සංඝෝචගො⁵ පඤ්චමො

5. 1.

රාජසුතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාව්ඤ්ඤියං විහරති, ජෙතවනෙ අනාපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සම්මෙත රුජා පසෙනදි කොසලො මලලිකාය දෙවියා සද්ධිං උපරිපාසාදවරගතො භොති. අප් බො රුජා පසෙනදි කොසලො මලලිකං දෙවිං එතදවොච: “අත්ථි හු බො තෙ මලලිකෙ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො?”ති.

“තත්ථි බො මෙ මහාරුජ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො”ති.

“තුස්සං පත මහාරුජ, අත්ඤ්ඤෙ කොචි අත්තනා පියතරො?”ති.

“මස්සමපි බො මලලිකෙ, තත්ඤ්ඤෙ කොචි අත්තනා පියතරො”ති.

2. අප් බො රුජා පසෙනදි කොසලො පාසාදු ඔරුහිත්වා යෙන භගවා තෙහුපසඬකම්. උපසඬකම්ත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො රුජා පසෙනදි කොසලො භගවන්තං එතදවොච:

“ඉධාහං භනෙන්, මලලිකාය දෙවියා සද්ධිං උපරිපාසාදවරගතො මලලිකාදෙවිං එතදවොච: “අත්ථි හු බො තෙ මලලිකෙ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො?”ති. එවංවුත්තෙ මලලිකාදෙවි මං එතදවොච: “තත්ථි බො මෙ මහාරුජ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො”ති. “තුස්සං පත මහාරුජ, අත්ඤ්ඤෙ කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො”ති. එවං වුත්තෙ අයං භනෙන්, මලලිකං දෙවිං එතදවොච: “මස්සං පි බො මලලිකෙ, තත්ඤ්ඤෙ කොචි අත්තනා පියතරො”ති.

3. අප් බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තාසං වෙලායං ඉමිං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

1. මෙඝියො, සි. 2. උද්ධතා, සි. 3. ගොපාලො, සි. 4. ජුණ්ණා, සි. 5. සංඝෝචගො-රස්සා, සි.

“උපශාන්ත වූ සංහ්‍රත් සිතැති, සුන් කරන ලද භවකාමණා ඇති, මහණනුගේ ජාතෘදි සංසාරය වෙසෙසින් ක්ෂිණය. හේ මරු බැමිමෙන් මිදුණේ ය.

එහි උද්‍යානය:

මෙය, උද්ධත, ගොපාල, ජුණත, නාග සුත්‍රයන් පස්වැන්න ද, පිණ්ඩාල, සාරිපුත්ත, අටවන සුඤ්චි, උපසෙතවාගනනපුත්ත, සාරිපුත්ත ද සි ඒ සුත්‍ර දශයෙකි.

පස්වන සංකල්පය

5. 1.

ශ්‍රී සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමා වාස වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පස්නදී කොසල රජ මල්ලිකාදේවිය හා පහයෙහි උඩුගෙල්ලකුට පැමිණියේ මේ එකල්හි පස්නදී කොසල රජ තෙම මල්ලිකා දේවිය බණවා, “මල්ලිකාවනි, තමනට වඩා ප්‍රිය වූ කිසි අත් කෙනෙක් තොපට ඇද්ද?” යි ඇසී ය.

“මහරජාණනි, මට තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැත් ම ය.

මහරජාණනි, මුඛට වතාහි තමනට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් ඇත් ද?” යි මල්ලිකා දේවී ඇසුවා ය.

“මටත් මල්ලිකාවනි, තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැතැ” යි පස්නදී කොසොල් රජ කී ය.

2. ඉක්බිත්තෙන් පස්නදී කොසොල් රජ පහයෙන් බැස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එකත්පසෙකැ හිඳ ගත. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ම පස්නදී කොසොල් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කෙළේ ය.

“වහන්ස, මෙහි මේ මල්ලිකා දේවිය හා පහයෙහි උඩුගෙල්ලකුට පැමිණියේ ම, මල්ලිකා දේවිය බණවා, “මල්ලිකාවනි, තමනට වඩා ප්‍රිය වූ කිසි අත් කෙනෙක් තොපට ඇද්ද?” යි ඇසී ම. එසේ ඇසූ කල්හි මල්ලිකා දේවී මට “මහරජාණනි, මට තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැත් ම යැ” යි සැළ කළා. “මහරජාණනි, මුඛට වතාහි තමනට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසි කෙනෙක් ඇත් ද?” යි ඔ ද පුළුවන්. වහන්ස, එසේ පුළුවන් කල්හි “මල්ලිකාවනි, මටත් තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැතැ” යි මේ කී ම” යනු යි.

3. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් මේ කාරණය සලකා, ඒ වෙලායෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“සබ්බො දිසා අනුපරිගමම වෙනසා
 නෙවජ්ඣග්ගා පියතරමත්තනා කච්චි,
 එවං පියො සුථු අත්තා පරෙසං
 තස්මා න හිංසෙ පරමත්තකාමො”ති.

5. 2.

අප්පායුකා සුත්තං.

1. එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡජීයං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අථ බො ආයස්මා ආනන්දො සායන්හස්මයං පතීසල්ලානා චුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං! භනෙත, අබ්බුතං! භනෙත, යාව අප්පායුකා හි භනෙත, භගවතො මානා අහොසි. සත්තාහජාතෙ භගවති භගවතො මානා කාලමකාසි. තුසිතං කායං උපපජ්ජි”ති.¹ “එවමෙතං ආනන්ද, අප්පායුකා හි ආනන්ද, බොධිසත්තමාතරො හොන්ති, සත්තාහජාතෙසු බොධිසත්තෙසු බොධිසත්තමාතරො කාලං කරොන්ති, තුසිතං කායං උපපජ්ජන්ති”ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“යෙ කෙච්චි භුතා හවිස්සන්ති
 යෙ වාපි සබ්බෙ ගමිස්සන්ති පහාය දෙහං,
 තං සබ්බං ජාතීං කුසල්ලො විදිත්වා
 ආතාපියො බ්‍රහ්මචරියං වරෙය්‍යා”ති.

5. 3.

සුප්පබුද්ධකුට්ඨිසුත්තං.

1. එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෙඨවනෙ කල්ලුකනිවාපෙ. තෙන බො පන සමයෙන රාජගහෙ සුප්පබුද්ධො තාම කුට්ඨි අහොසි, මනුස්සදළිඳො මනුස්සකපණො මනුස්සවරාකො.

2. තෙන බො පන සමයෙන භගවා මහතිසා පරිසාය පරිච්ඡිතො ධම්මං දෙසෙනො නිසින්නො හොති. අද්දසා බො සුප්පබුද්ධො කුට්ඨි තං මහාජනකායං දුරතොච සන්තිපතිතං. දිස්වානස්ස එතදහොසි: “නිස්සංසයං බො එත්ති ඝිඤ්චි බාදනීයං වා භොජනීයං වා භාජිසිස්සති. යනතුනාහං යෙන සො මහාජනකායො තෙනුපසඬකමෙය්‍යං. අප්පෙචනාමෙත්ථ තිඤ්චි බාදනීයං වා භොජනීයං වා ලභෙය්‍යන්ති”.

1. උපපජ්ජති. සි.

“සියලු දෙනා දිශාවන් සෙවීම වශයෙන් සිතින් අනුව ගොස්, තමහට වඩා ප්‍රියයකු සොයන්නේ කිසි තැනෙකත් නොදන්නේ ය. මෙසේ ඒ අත් සත්කයකට වෙත වෙත ම තම තමා වඩාම ප්‍රිය වේ. එහෙයින් තමාගේ සුව කැමැති තැනැත්තේ මෙරමා නොපෙළන්නේ ය.”

5. 2.

අප්‍රාසන සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර රජකුට නම වූ අනේපිඬු අරමා වැඩ වසන සේක. එකල්හි අනඳ තෙරණුවෝ සවස් වේලෙහි විතනවිවෙකයෙන් නැගී සිටියාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ ඔබ සකසා වැද එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන් ම අනඳ තෙරණුවෝ, “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මැණියෝ අතියෙයන් අප්‍රාසන වූහ ය” යන්න අශවයෑ සි. වහන්ස, අද්දතයි! භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මැණියෝ මුඛ උපන් සන්දර්ශන කලුරිය කලහ. තුෂිත දෙවනිකායට (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණියහ” සි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කීහ. “අනඳයෙනි, එය එසේ ය. අනඳයෙනි, බෝසත් මවුරු අප්‍රාසන වෙත්. බෝසතුන් උපන් සන්දර්ශන වූ කල්හි බෝසත් මවුහු කලුරිය කරත්. තුෂිත දෙවනිකායට පැමිණෙත්.”

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යම් කිසි සත්තු කෙනෙක් පෙර වූවාහු ද, මතු ද වෙද්ද, යම් හැම කෙනෙක් මේ කය හැර දෙව්ලොවට යන්නාහු ද, ඒ සියලු පිරිහීම නුවණැත්තේ දැන කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ බිඹසර කරන්නේ ය.”

5. 3.

සුප්‍රමුඛකුට්ඨි සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලඤ්ඤානිවාස නම් වූ චේතවනියෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි රජගහ නුවරෙහි මිනිසුන්ගෙන් ඉතා දිළිඳු වූ, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතාම දුගී වූ මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතාම දින වූ සුප්‍රමුඛ නම් කුෂ්ඨරෝගියෙක් විය.

2. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහ පිරිසක් විසින් පිරිවරන ලදු වූ දහම් දෙසමින් හුන්සේක් වෙති. සුප්‍රමුඛ කුෂ්ඨ නෙම රැස්ව සිටි ඒ මහජන මුළුව දුර දීම දිවි. දක ඔහුට “නිසැකයෙන් ම මෙහි කිසි කැසුණු බිදියා සුඛ දෑයක් බෙදෙයි. ඒ මහජන මුළුව කරා ගියෙහි නම් මතාමා නු! මෙහි දී කිසි කැසුණු බිදියා සුඛ දෑයක් ලැබ ගත හැකි වීම නම් මැකැවැ”යි මේ සිත විය.

3. අථ බො සුපඤ්ඤො කුට්ඨි යෙන සො මහාජනකායො තෙනුප-
සඬකම්. අද්දසා බො සුපඤ්ඤො කුට්ඨි භගවන්තං මහතියා පරිසාය
පරිවුතං ධම්මං දෙසෙනතං නිසින්නං. දිස්වානස්ස එතදගොසි: “න බො
එත්ථ කිඤ්චි බාදනීයං වා භොජනීයං වා භාරීයති, සමණො අයං ගොතමො
පරිසතිං ධම්මං දෙසෙති. යනනුතාගමපි ධම්මං සුඤ්ඤායන්ති. තතේව
එකමන්තං නිසීදි. “අගමපි ධම්මං සොය්සාමි”ති. අථ බො භගවා සබ්බාවන්තං
පරිසං වෙතසා වෙනොපරිවච මහසාකාසි ‘කො ණු බො ඉධ භබ්බො ධම්මං
විඤ්ඤාතුං?’”ති.

4. අද්දසා බො භගවා සුපඤ්ඤං කුට්ඨිං තස්සං පරිසායං නිසින්නං,
දිස්වානස්ස එතදගොසි: “අයං බො ඉධ භබ්බො ධම්මං විඤ්ඤාතුං”ති.
සුපඤ්ඤං කුට්ඨිං ආරබ්භ ආනුප්පබ්බකථං¹ කථෙසි. සෙය්‍යපීදං? දුතකථං,
සීලකථං, සග්ගකථං, කාමානං ආදීතවං ඔකාරං සඬකිලෙසං, තෙකඛමෙව ව²
ආනිසංසං පකාසෙසි. යද භගවා අඤ්ඤාසි, සුපඤ්ඤං කුට්ඨිං කල්ලවිතනං
මුදුරිතනං විනිවරණවිතනං උදග්ගවිතනං පසන්නවිතනං. අථ යා බුද්ධානං
සාමුක්කංසිකා ධම්මදෙසනා නං පකාසෙසි, දුතකං සමුදයං නිරෝධං මග්ගං,
සෙය්‍යපාපි නාම සුද්ධං වත්ථං අපගතකාලකං සම්මදෙව රජනං පතිගණෙතය්‍ය.
එවමෙව සුපඤ්ඤාසා කුට්ඨිස්ස තස්මිං යෙව ආසනෙ විරජං විතමලං ධම්ම-
වකඬුං උදපාදි: ‘යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං, සබ්බං නං නිරෝධධම්මන්ති.’

5. අථ බො සුපඤ්ඤො කුට්ඨි දිට්ඨධම්මො පත්තධම්මො විදිතධම්මො
පරියොගාලහධම්මො තිණණවිචිකිචෙජා විගතකථංකථො වෙසාරජ්ජප්පතො,
අපරප්පච්චයො සන්ත්‍රිසාසනෙ, උට්ඨායාසනා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්.
උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසින්නො බො සුපඤ්ඤො කුට්ඨි භගවන්තං එතදවොච: “අභිකක්කන්තං
භනෙත, අභිකක්කන්තං භනෙත, සෙය්‍යපාපි භනෙත, නික්කුජ්ජනං වා
උක්කුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුල්ලස්ස වා* මග්ගං ආවිකෙට්ඨෙය්‍ය,
අකුසාලෙ වා තෙලපජ්ජෙය්‍ය ධාරෙය්‍ය වකඬුමන්තො රූපානි දක්ඛන්ති”ති.
එවමෙව භගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාගං භනෙත
භගවන්තං සරණං ගමිත්වා, ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඬ්ඤාච. උපාසකං මං භගවා
ධාරෙතු, අජ්ජකග්ගෙ පාණ්ණපෙන සරණං ගත”න්ති.

6. අථ බො සුපඤ්ඤො කුට්ඨි භගවතා ධම්මියා කථාය සද්දසිත්තො,
සමාදපිත්තො, සමුත්තෙතථිත්තො, සම්පහංසිත්තො, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්තො
අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පකාසාමි.

1. අනුප්පබ්බකථං, සී. කත්ථි.

3. ඉක්බිතිවෙත් සුප්‍රබුද්ධකුෂ්ඨී තෙම ඒ මහජන මුළුව වෙත එළඹිණි ය. එහි මහපිරිසක් විසින් පිරිවරන ලද වා දහම් දෙසමින් වැඩහුන් භාග්-වතුන් වහන්සේ දිවි ය. දූක ඔහුට “මෙහි කිසි කැසුතු හෝ බිදිය යුතු හෝ දූයෙක් නො බෙදෙයි. මේ මහණ ගොයුම්හු පිරිසෙහි දම් දෙසති. මමත් දහම් අසම් තම් මැනවැ”යි මේ සිත විය. හෙ තෙම ‘මමත් බණ අසන්නෙමි’යි එහි ම එක් පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. එකල්හි භාග්වතුන් වහන්සේ එකකුදු නො හැර මුළු පිරිස ම ඔවුන් සිත් සිය සිතින් පිරිසිදු ‘මෙහි කළුරෙක් තම් දහම් දූත ගන්නට (මාගීඵලාවබෝධයට) හව්‍ය දූ’”යි (උපතීශ්‍රය සමපන්න දූයි) බැලූ හේක.

4. භාග්වතුන් වහන්සේ ඒ පිරිසෙහි හුන් සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨීයා දුටු සේක. දූක උන් වහන්සේට ‘මේ තෙමේ එකානායෙන් මෙහි ධර්මය අවබෝධ කරන්නට තරම් උපතීශ්‍රය සමපත් ඇත්තෙකැ’යි මේ සිත විය. ඉක්බිති සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨීයා ඇරැබ, දනකථා ද භීලකථා ද සංගීතථා ද කාමයන්ගේ දොෂ ද ලාමකබව ද කෙලෙසීම ද තෙකබමයෙහි අනුග්‍රහ ද පැවැසූ සේක. යම් විටෙක භාග්වතුන් වහන්සේ සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨීහු කමිණිම සිත් ඇතියහු කෙලෙස් පහ ව මොළොක් සිත් ඇතියහු නිවරණ පහ වූ සිතැත්තහු, (මනා පිළිවෙත්හි) ඔදවැසි සිතැත්තහු සැදූහැයෙන් පහත් සිතැත්තහු දුටු සේක් ද, එ විටැ දුක් යැ සමුදය යැ නිරෝධ යැ මාගීය යැ යන බුදුවරුන්ගේ යම් සාමු-තකමීක් දෙශනාවෙක් වේ තම් එය පැවැසූ සේක. පහ වූ කළුබවී ඇති ශුද්ධ වසත්‍රය යම්සේ රදන් පිළිගන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨීයාහට ඒ අසනසෙහි ම, ‘යමක් හටගන්නා සංභාවය ඇත් තම් ඒ සියල්ල කැසෙන සංභාවය ඇත්තේ යැ’යි පහ වූ කෙලෙස් රජස් ඇති, පහ වූ කෙලෙස්මල ඇති දහම් ඇස පහල විය.

5. එ කල්හි සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨී තෙම දක්නා ලද සිවුසස් දහම් ඇත්තේ නුවණින් පැමිණි සිවුසස් දහම් ඇත්තේ, ප්‍රකට වූ සිවුසස් දහම් ඇත්තේ, නුවණින් බැස ගත් සිවුසස් දහම් ඇත්තේ, ඉක්ම සැක ඇත්තේ, පහවූ විමති ඇත්තේ, භීලාදිශුභයන්හි විශාරද බවට පැමිණිණි, බුද්ධියාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යය තැත්තේ, හුන්සෙන්නේ නැගී සිටැ, භාග්වතුන් වහන්සේ කරා එළඹිණි ය. එළඹි භාග්වතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. එකත්පසෙක හිඳ ගත්තා වූ ම සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨී තෙම භාග්වතුන් වහන්සේට මෙසේ සැල කෙළේ ය: “වහන්ස, දේශනාව අභිකාන්ත ය. වහන්ස, දේශනාව අභිකාන්ත ය. වහන්ස, යම්සේ මුණින් නමා තබන ලද්දක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, වැසුණු දූයක් හෝ විවර කරන්නේ ද, මං මුලා වූවකුට මහ කියන්නේ ද “ඇස් ඇත්තෝ රූප දකින්නාහැ”යි අලුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම භාග්වතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් පවසන ලද්දේ ය. වහන්ස. ඒ මම් භාග්වතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද භික්ෂුසංඝයා ද සරණ යෙමි, භාග්වතුන් වහන්සේ අද පටන් මා දිවිහිම කොට සරණ ගිය උපායකයකු කොට සලකන සේක් වා”යනු යි.

6. එකල්හි සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨී තෙමේ භාග්වතුන් වහන්සේ විසින් දූහැම කථායෙන් දක්වන ලද්දේ, උත්සාහවත් කරන ලද්දේ, සතුටු කරන ලද්දේ භාග්වතුන් වහන්සේගේ වචන පිළිගෙන, සතුටු ව, හුන්සෙන්නේ නැගී සිට භාග්වතුන් වහන්සේ වැඳ පැදකුණු කොට තික්ම ගියේ ය.

අථ බො සුප්පබ්බං කුට්ඨිං අවිරපක්කන්තං¹ ගාථී තරුණවල්ලු අභිපාතෙති ජීවිතා වොරොපෙසි.

7. අථ බො සමබ්බුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙහුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිනි භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං නිසිදිංසු. ඵකමන්තං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොචුං: “යො සො භනෙත, සුබ්බිබ්බුද්ධො තාම කුට්ඨි භගවතා ධම්මො කථාය සන්දයසිතො, සමාදපිතො, සමුත්තෙජ්ජනො, සමාසංසිතො, සො කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො”ති?

8. “පණ්ණිතො භික්ඛුවො, සුප්පබ්බුද්ධො කුට්ඨි, පච්චපාදි ධම්මස්සානුධම්මං, ත ව මං ධම්මාධිකරණං විහෙසෙසි. සුප්පබ්බුද්ධො භික්ඛුවො, කුට්ඨි තිණණං සංයොජන්තං පරික්කයා සොතාපිනො අභිතිපාතධම්මො නියතො සම්මොඛිපරායනො”ති.

9. ඵචං වුත්තෙ අඤ්ඤාතරො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච: “කො හු බො භනෙත, හෙතු, කො පච්චයො යෙන සුප්පබ්බුද්ධො කුට්ඨි අහොසි, මනුස්සදුද්දො මනුස්සකපණො මනුස්සවරාකො?”ති.

10. “භුතපුබ්බං භික්ඛුවො සුප්පබ්බුද්ධො කුට්ඨි ඉමයම් යෙව රාජගහෙ සෙට්ඨිපුත්තො අහොසි. සො උය්‍යානභුමිං නිය්‍යන්තො අද්දස භාගර්ශ්මිං පච්චෙකබ්බුද්ධං තගරං පිණ්ඩාය පච්ඡන්තං, දිස්වානස්ස ඵතදහොසි: “කායං කුට්ඨි කුට්ඨිච්චරෙත හි ච්චරති”ති, නිරිද්ධිනිවා අපසබ්බතො² කර්තා පක්කාමි. සො තස්ස කම්මස්ස විපාකෙත බ්‍හුති වස්සානි බ්‍හුති වස්සසතානි බ්‍හුති වස්සසහස්සානි බ්‍හුති වස්සසහස්සස්සානි නිරයෙ පච්චිත්ථි. තස්සොව කම්මස්ස විපාකාවහෙසෙන ඉමයම් යෙව රාජගහෙ කුට්ඨි අහොසි, මනුස්සදුද්දො මනුස්සකපණො මනුස්සවරාකො. සො තථාගතප්පච්චෙදිතං ධම්මචිතයං අගම්ම සද්ධං සමාදිසි, සීලං සමාදිසි, සුතං සමාදිසි, වාගං සමාදිසි, පඤ්ඤං සමාදිසි. සො තථාගතප්පච්චෙදිතං ධම්මචිතයං අගම්ම සද්ධං සමාදිසිනිවා සීලං සමාදිසිනිවා සුතං සමාදිසිනිවා වාගං සමාදිසිනිවා පඤ්ඤං සමාදිසිනිවා කායස්ස හෙද පරං මරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපිනො දෙවානං තාවතීංසානං සහබ්බතං. සො තත්ථ අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණ්ණණත වෙව යසසා වාති.

11. අථ බො භගවා ඵතමන්තං විදිනිවා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දතෙසි:

“වක්ඛුමා විසමානිව විජ්ජමානෙ පරක්කමෙ,
පණ්ණිතො ජීවලොකයම් පාපානි පරිවජ්ජයෙ”ති.

1 අථ බො සුප්පබ්බුද්ධං අවිරපක්කන්තං, සි. 2. අපසබ්බාමිතො, සෞ. අපසාදං ධම්මපදධං කථා - අපසභවන්තං = ඉවත්ව නිසින්න?

ඉක්බිත්තෙන් තික්මැ ගිය නොබෝ වේලා ඇති සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨියා පාටවස්සකු ඇති දෙනක් අතින් ඇත බිම හෙළා දිවියෙන් තොර කළා ය.

7. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹියහ. එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද, එකත්පසෙක හුන්නාහ. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ම ඒ භික්ෂුහු “වහන්ස, යම් සුප්‍රබුද්ධ නම් කුෂ්ඨියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැනාම කපාවෙන් කරුණු ලා දක්වන ලද්දේ ද, සමාදන් කරවන ලද්දේ ද, උත්සාහවත් කරන ලද්දේ ද, සතුටු කරන ලද්දේ ද, හේ කළුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ ගතිය කවර යැ, පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ?”යි ඇසූහ.

8. “මහණෙනි, සුප්‍රබුද්ධ නම් කුෂ්ඨි තෙම පණ්ඩිත ය. ධර්මානුබ්ථි ප්‍රතිපන්න වී ය. ධර්මවබෝධ කාරණයෙන් මා නො වෙහෙසී ය. මහණෙනි, සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨි තෙම තුන් සංයෝජනයන්ගේ පරික්ෂයයෙන් සෝවන් වූයේ, අපායට තොවැටෙන ස්වභාව ඇත්තේ, සමසකච්ඡිතියමයෙන් නියත වූයේ, ඉදිරි මාගීත්‍රය (සම්බෝධිය) ප්‍රතිෂ්ඨා කොට ඇත්තේ වී යැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක.

9. මෙසේ කී කල්හි එක්තරු මහණෙක් “වහන්ස, යමෙකින් සුප්‍රබුද්ධ තෙම කුෂ්ඨ ඇත්තේ වී ද, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා දිළිඳුදෙක්, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා දුගියෙක්, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා ම දීනයෙක් වී ද, එයට හෙතුව කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද?”යි ඇසී ය.

10. “මහණෙනි, පෙර වූවක් නියමි. සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨි තෙම මේ රජගහ පුරයෙහි ම සිටුපුතෙක් විය. හේ උයන්බිමට යන්නේ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පසේබුද්ධ වී. දැක ඔබට “සිටුරෙන් ඇත වසා හැවිද්නා මේ කුෂ්ඨියා කවරෙක් ද?”යි මේ සිත විය. මෙසේ සිතා කෙළ එව අපසම්‍ය (නිහරු) කොට තික්ම ගියේ ය. හේ ඒ කමිසේ විපාකයෙන් බොහෝ හවුරුදු, බොහෝ සිය ගණන් හවුරුදු, බොහෝ දහස්ගණන් හවුරුදු, බොහෝ සිය-දහස්ගණන් හවුරුදු තිරයේ පාසුණේ ය. ඒ කමිසේ ම ඉතිරි විපාකයෙන් මේ රජගහ පුරයෙහි ම මිනිස්දිළිඳුදෙක් වූ මිනිස්දුගියෙක් වූ මිනිස්දීනයෙක් වූ කුෂ්ඨියෙක් විය. හේ තථාගතයන් දෙසු ධර්මිකය නිසා සැදැහැ සමාදන් කොට ගත්තේ ය. සිල් සමාදන් කොට ගත්තේ ය. බ්‍රහ්මචාරි බව සමාදන් කොට ගත්තේ ය. න්‍යාගය සමාදන් කොට ගත්තේ ය. ප්‍රඥව සමාදන් කොට ගත්තේ ය. හේ තථාගතප්‍රවේදික ධර්මිකය නිසා ශ්‍රද්ධාව සමාදන් කොට ගෙන, ශීලය සමාදන් කොට ගෙන, මුත්තිය සමාදන් කොට ගෙන, න්‍යාගය සමාදන් කොට ගෙන, ප්‍රඥව සමාදන් කොට ගෙන, කාබුන් මරණින් මතු සුභති වූ සහලොව පැමිණියේ, නව්තිසාවාසි දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණියේ ය. හේ එහි පැහැයෙන් ද යශසින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බිබුලා”යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක.

11. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු :

“නුවණැස් ඇති පණ්ඩිත තෙමේ කාසික විජීය පවත්නා කල්හි විෂම ඇත් අස් අදින් මෙන් මේ සත්ලොවෙහි පාපයන් දුරු ලත්තේ ය.”

5. 4.

කුමාරකස්සන්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාවජ්ඣීයං විහරති, ජෙතවනෙ අනාමපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බුද්ධා කුමාරකා අනන්තරා ව සාවඤ්චං අනන්තරා ව ජෙතවනං මච්ඡකෙ බාධෙනති. අථ ඛො භගවා පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙති, පත්තචිවරමාදාය් සාවඤ්චං පිණ්ඩාය පාවිසී. අද්දසා ඛො භගවා තෙ සම්බුද්ධෙ කුමාරකෙ අනන්තරා ව සාවඤ්චං අනන්තරා ව ජෙතවනං මච්ඡකෙ බාධෙනතෙ. දිස්වාන යෙන තෙ කුමාරකා තෙනුප-සංකම්. උපසංකම්භි, තෙ කුමාරකෙ එතදවොච: “භායථ තුමෙහ¹ කුමාරකා, දුක්ඛස්ස? අප්පියං වො දුක්ඛං?”ති. “එවං භනෙන්, භායාම මයං² දුක්ඛස්ස, අප්පියං තො දුක්ඛං”ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමජං විදිති, තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යනෙසි:

“සවෙ භායථ දුක්ඛස්ස සවෙ වො දුක්ඛමප්පියං,
මාකඤ්ච පාපකං කමමං ආවි වා යදි වා රහො.

සවෙ ව පාපකං කමමං කරස්සථ කරොථ වා,
න වො දුක්ඛා පමුත්තාස්සී උපෙච්ච පි පලායතං”ති.

5. 5.

උපොසථස්සන්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාවජ්ඣීයං විහරති, පුබ්බාශ්මෙ මහාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදනුපොසථෙ භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො නිසින්නො හොති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දො අභික්ඛානාය රතතියා නික්ඛන්නො පඨමෙ යාමෙ උට්ඨායාසනා එකංසං චිවරං කච්ඡා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙති, භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛානා භනෙන්, රතති. නික්ඛන්නො පඨමො යාමො. විරනිසින්නො භික්ඛුසංඝො. උද්දිසතු භනෙන්, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. එවං වුත්ත භගවා තුණ්හී අහොසි. දුතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්දො අභික්ඛානාය රතතියා නික්ඛන්නො මජ්ඣමෙ යාමෙ උට්ඨායාසනා එකංසං චිවරං කච්ඡා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙති, භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛානා භනෙන් රතති. නික්ඛන්නො මජ්ඣමො යාමො. විරනිසින්නො භික්ඛුසංඝො. උද්දිසතු භනෙන්, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. දුතියමි ඛො භගවා තුණ්හී අහොසි. තතියමි ඛො ආයස්මා අනන්දො අභික්ඛානාය රතතියා නික්ඛන්නො පච්ඡමෙ යාමෙ උද්ධට්ඨෙ අරුණෙ නන්දිමුඛියා රතතියා උට්ඨායාසනා එකංසං චිවරං කච්ඡා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙති, භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛානා භනෙන් රතති. නික්ඛන්නො පච්ඡමො යාමො. උද්ධට්ඨො අරුණො, නන්දිමුඛි රතති. විරනිසින්නො භික්ඛුසංඝො. උද්දිසතු භනෙන්, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. ‘අපරිසුද්ධා ආනන්ද පරිසා’ති.

1. වො තුමෙහ, කඤ්චි. 2. මයං භනෙන්, කඤ්චි.

5. 4.

කුමාරකද්‍රව්‍යය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සේනවත නම් වූ අනන්පිඬු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි බොහෝ දරුවෝ සැවැතටත් දෙවිරමටත් අතර මසුන් පෙළන්. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන සැවැතට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැතටත් දෙවිරමටත් අතර මසුන් පෙළන ඒ දරුවන් දුටු සේක. දැක ඒ දරුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ “දරුවෙනි, තෙපි දුකට බිය ඇත්තවු ද? දුක තොපට අප්‍රිය ද?” යි අසා වදාළ සේක. “එසේ ය වහන්ස, අපි දුකට බඩු. අපට දුක අප්‍රිය යැ” යි ඔහු කීහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

‘ඉදින් දුකට බඩු නම්, ඉදින් දුක තොපට අප්‍රිය නම්, එළියේ හෝ රහසේ හෝ පව්කම් නො කරවු.

ඉදින් පව්කම් කරවු නම් හෝ කරත්තහු නම් හෝ එය දැන පලා යන්නා වූ ද තොපට දුකින් මිදීමක් නැත.”

5. 5.

උපොසඨ සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි වූ මාගාරිමාතෘප්‍රාසාද නම් වූ සුචාණමයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පොභොලත් එදින බික්සහන විසින් පිරිවැරුණාහු වැඩහුන් සේක් වෙති. එකල්හි අනද තෙරණුවෝ රැ බොහෝ වේලා ඉක්මැ හිය කල්හි, පළමු යම ගෙවුණ කල්හි හුතක්තෙන් නැගී සිට සිටුර එකස් කොට භාග්‍යවතුන් දසට ඇඳිලි නමා “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්මියේ ය. පෙර යම ගෙවිණ. බික්සහ හිදගත් බොහෝ වේලා ඇත්තේ ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්කුතට පාමොක් උදෙසන සේක්වා” යි කීහ. මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුණ්ණිමහුන වූ සේක. දෙවෙනි වර ද අනද තෙරණුවෝ රැ බොහෝ ඉක්මුණු කල්හි, මැදුම් යම ගෙවුණ කල්හි, හුතක්තෙන් නැගී, සිටුර එකස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසට ඇඳිලි නමා, “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්මැ හියේ ය. මැදුම් යම ගෙවිණ.....පාමොක් උදෙසන සේක්වා” යි කීහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුණ්ණිමහුන වූ සේක. තෙවෙනි වර ද අනද තෙරණුවෝ රැ බොහෝ ඉක්ම කල්හි, පැසිම් යම ගෙවුණ කල්හි අරුණු නැගී කල්හි රැ පාත් වන වේලෙහි හුතක්තෙන් නැගී සිට සිටුර එකස් කොට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසට ඇඳිලි නමා “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්ම හියේ ය. පැසිම් යම ගෙවුණේ ය. අරුණු නැංගේ ය. රැ පාත් වීමට ලං වැ ඇත. බික්සහහු හිදගත් බොහෝ වේලා ඇත්තාහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්කුතට පාමොක් උදෙසන සේක්වා” යි කීහ. ‘අනදයෙනි, පිරිස අපිරිසිදු යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. අථ බො ආයස්මතො මහාමොග්ගලානස්ස එතදහොසි: “කං නු බො භගවා පුග්ගලං සක්ඛාය එවමාන ‘අපරිසුද්ධා ආතඤ්ඤා, පරිසා’ති. අථ බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො සබ්බාවන්තං භික්ඛුසංඝං වෙනසා වෙනො පරිච්ච මනසාකායි. අද්දසා බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං දුස්සීලං පාපධම්මං අසුච්ඡිකම්මස්සරස්මාචාරං පරිච්ඡන්තකම්මන්තං අස්සමණං සමණපරිඤ්ඤං අමුභව්වාරිං මුභව්වාරිපරිඤ්ඤං අනෙත්තාපුතීං අවස්සකං කසම්බුජාතං මජ්ඣේ භික්ඛුසංඝස්ස නිසීන්තං. දිස්වාන උට්ඨායාසතා යෙන සො පුග්ගලො තෙනුපසම්භවි. උපසම්භවිත්වා තං පුග්ගලං එතදවොච: ‘උට්ඨොහාප්පිසො, දිට්ඨොසි භගවතා. තඤ්ඤි තෙ භික්ඛුහි සද්ධං සංවාසො’ති. අථ බො සො පුග්ගලො තුණ්ඤි අහොසි. දුතියම්චි බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං එතදවොච: ‘උට්ඨොහාප්පිසො, දිට්ඨොසි භගවතා. තඤ්ඤි තෙ භික්ඛුහි සද්ධං සංවාසො’ති. දුතියම්චි බො සො පුග්ගලො තුණ්ඤි අහොසි. තතියම්චි බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං එතදවොච: ‘උට්ඨොහාප්පිසො, දිට්ඨොසි භගවතා. තඤ්ඤි තෙ භික්ඛුහි සද්ධං සංවාසො’ති. තතියම්චි බො සො පුග්ගලො තුණ්ඤි අහොසි.

3. අථ බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං බාහායං ගහෙත්වා බහිස්සාරකොට්ඨකා නික්ඛාමෙත්වා සුච්ඡිකං දත්වා යෙන භගවා තෙනුපසම්භවි. උපසම්භවිත්වා භගවන්තං එතදවොච: “නික්ඛාමිතො භනෙන්, සො පුග්ගලො මයා. පරිසුද්ධා පරිසා. උද්දිසතු භනෙන්, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. “අච්ඡරියං මොග්ගලාන, අබ්බතං මොග්ගලාන, යාව බාහා ගහණංපි නාම සො ලොසපුරිසො ආගමෙස්සති”ති.

4. අථ බො භගවා භික්ඛු ආවුනෙත්ති: “ත දුතාහං භික්ඛවෙ, ඉතො-පරං උපොසථං කරිස්සාමි පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි. තුලොච දුතී භික්ඛවෙ ඉතොපරං උපොසථං කරෙය්‍යාථ, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාථ. අට්ඨාන-මෙතං භික්ඛවෙ අතචකාසො, යං තථාගතො අපරිසුද්ධාය පරිසාය උපොසථං කරෙය්‍ය, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍ය.”

5. අට්ඨමෙ භික්ඛවෙ, මහාසම්මද්දෙ අච්ඡරියා අබ්බතා ධම්මා, යෙ දිස්වා දිස්වා අසුරා මහාසම්මද්දෙ අභිරමන්ති. කතමෙ අට්ඨ¹

(1.) මහාසම්මද්දෙ භික්ඛවෙ, අනුපුබ්බතින්තො, අනුපුබ්බපොණො, අනුපුබ්බපඛාරො, නායතකෙතෙව පපානො. යං භික්ඛවෙ මහාසම්මද්දෙ අනුපුබ්බතින්තො, අනුපුබ්බපොණො, අනුපුබ්බපඛාරො, නායතකෙතෙව පපානො. අයං භික්ඛවෙ, මහාසම්මද්දෙ පස්මො අච්ඡරියො අබ්බතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරා මහාසම්මද්දෙ අභිරමන්ති

(2.) පුත වපරං භික්ඛවෙ, මහාසම්මද්දෙ ඩිතධම්මො වෙලං නාතිවන්තති. යං භික්ඛවෙ, මහාසම්මද්දෙ ඩිතධම්මො වෙලං නාතිවන්තති. අයම්චි භික්ඛවෙ මහාසම්මද්දෙ දුතියො අච්ඡරියො අබ්බතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරා මහාසම්මද්දෙ අභිරමන්ති.

1. තදුතාහං භික්ඛවෙ අච්ඡරියෙහෙ උපොසථං කරිස්සාමි පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමිති, අට්ඨානතො පසාරදස්සතා”.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 83 අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. එකල්හි 'අතදොනි, පිරිස අපිරිසිදු යැ'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කවර පුගලකු සදහා මෙසේ වදාළ සේක් දැ'යි මහමුගලන් තෙරණුවතට මේ සිත විය. ඉක්බිති මහමුගලන් තෙරණුවෝ එක් කෙනකුහුදු නොහැර සියලු ම භික්ෂුකම්‍යයා සිය සිතින් ඔවුන් සිත පිරිසිදු බැවු සේක. පාප-භවභාවය ඇති, සැකයෙන් සිති කටයුතු පැවැත්වූ ඇති, වැසුණු කම් ඇති, අශ්‍රමණ වූ, ශ්‍රමණයෙම සි ප්‍රතිඥ ඇති, බමසර නැති, බමසැරිම සි පිළින ඇති, ඇතුළත කුණු වූ, රුහැරි කෙලෙස් වැස්සෙන් තෙත් වූ, හටගත් කෙලෙස් කසල ඇති, බිත්සහන මැද හුන් ඒ දුසිල් පුගලා ආයුෂ්මත් මහමුගලන් තෙර-ණුවෝ දුටහ. දැක හුන්සේනන් කැහිට ඒ පුගලා වෙත වැඩියහ. වැඩ ඇවැත, තැහිසිටුව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දක්නා ලද්දෙහි. නොපට භික්ෂුන් හා සහවාසකයෝ නැතැයි වදාළහ. එකලා එ පුගල් නිහඬ වූ හුන්සේ ය. දෙවෙනි වර ද මහමුගලන් තෙරණුවෝ එ පුගලාට 'ඇවැත, තැහිසිටුව. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ විසින් දක්නා ලද්දෙහි. නොපට භික්ෂුන් හා එක් වැ විසීමෙන් තැනැ'යි වදාළහ. දෙවෙනි වර ද එ පුගලා නිහඬ වූ හුන්සේ ය. තෙවෙනි වර ද, මහමුගලන් තෙරණුවෝ 'ඇවැත, තැහිසිටුව. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ විසින් දක්නා ලද්දෙහි. නොපට භික්ෂුන් හා එක් වැ විසීමෙන් තැනැ'යි වදාළහ. හෙවෙනි වර ද ඒ පුගලා නිහඬ වූ හුන්සේ ය.

3. එකල්හි මහමුගලන් තෙරණුවෝ ඒ පුගලා අතැ ගෙන දොරොටු-වෙන් පිටතට නික්මවා අගල්හිද්ද ද මත්තෙහි සවිකාව ද ලා (මොනොවට දොර වසා) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, "වහන්ස, ඒ පුගලා මා විසින් නික්මවන ලද්දේ ය. පිරිස පිරිසිදු ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුන්හට පාමොක් උදෙසන සේක්වා"යි සැල කළහ. "ආශ්වාසීය, මූගලනෙති, අදහන ය, මූගලනෙති, අතින් ගන්නා තුරුම ඒ හිස් පුරිස් කෙම ලැසි වූයේ යැ!යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුන් අමතා මෙසේ වදාළ සේක: "මහණෙනි, දැන් මෙයින් මතු පොහෝ නො කරන්නෙමි. පාමොක් නො උදෙසන්නෙමි. මහණෙනි, දැන් මෙයින් මතු තෙපි ම පොහෝ කරවු. පාමොක් උදෙසවු. මහණෙනි, 'තථාගත තෙම අපිරිසිදු පිරිසෙහි පොහෝ කරන්නේ ය, පාමොක් උදෙසන්නේ ය' යන යමෙක් ඇද් ද, මෙය නොකරුණෙකි, නොවිය හැක්කෙකි.

5. මහණෙනි, යම් දෑ දක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙන් නම් මහමුහුදෙහි වූ මේ අසිරිමත් පුදුම අටෙකි. කවර අටෙක් ද? යත්:

(1.) මහණෙනි, මහමුහුද පිළිවෙළින් නිමන ය. පිළිවෙළින් තැඹුරු ය. පිළිවෙළින් නිමන යට බර වූයේ ය. එක එල්ලේ ම බැටුම නො වේ. මහණෙනි, මහමුහුද පිළිවෙළින් නිමන ය, පිළිවෙළින් තැඹුරු ය. පිළිවෙළින් නිමන යට බර වූයේ ය, එක එල්ලේ ම බැටුම නො වේ යන යමෙක් ඇද් ද, මහණෙනි, යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙන් නම් ඒ පළමුවන ආශ්වාසී අදහන ධර්මය වේ.

(2.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද සචිත සචිත ආත්තේ වෙරල ඉක්ම නො යෙයි. මහණෙනි, මහමුහුද සචිත සචිත ආත්තේ වෙරල ඉක්ම නොයේ යන යමෙක් ඇද් ද, මහණෙනි, මේ තෙම යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙන් නම් ඒ දෙවෙනි ආශ්වාසී අදහන ධර්මය යි.

(3.) පුන ව පරං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ න මනෙත කුණපෙන සංවසති, යං භොති මහාසමුද්දෙ මතං කුණපං, තං ඩිට්ඨකොද්දෙව තීරං වාගෙති,¹ ථලං උසායෙති². යං භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ න මනෙත කුණපෙන සංවසති, යං භොති මහාසමුද්දෙ මතං කුණපං, තං ඩිට්ඨකොද්දෙව තීරං වාගෙති, ථලං උසායෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ තතියො අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(4.) පුන ව පරං භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො, සෙය්‍යපීදං ගඛිතා, සමුතා, අචිරවතී, සරහු, මභී. තා මහාසමුද්දං පඤ්චා ජහනති පුරිමාති තාමගොත්තනාති, මහාසමුද්දෙකෙව සඛිං ගච්ඡනති. යං භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො, සෙය්‍යපීදං ගඛිතා, සමුතා, අචිරවතී, සරහු, මභී. තා මහාසමුද්දං පඤ්චා ජහනති පුරිමාති තාමගොත්තනාති, මහාසමුද්දෙකෙව සඛිං ගච්ඡනති. අයමපි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ වතුඤ්ඤා අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(5.) පුන ව පරං භික්ඛවෙ, යා ව ලොකෙ සවන්තියො මහාසමුද්දං අපෙපනති, යා ව අනතලික්ඛා ධාරා පපතනති, තා නෙත මහාසමුද්දස්ස උත්තතං වා පුරතං වා පඤ්ඤායති. යං භික්ඛවෙ, යා ව ලොකෙ සවන්තියො මහාසමුද්දං අපෙපනති, යා ව අනතලික්ඛා ධාරා පපතනති, තා නෙත මහාසමුද්දස්ස උත්තතං වා පුරතං වා පඤ්ඤායති. අයමපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ පඤ්ඤාමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,³ යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(6.) පුන ව පරං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ එකරසො ලොණරසො. යං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ එකරසො ලොණරසො, අයමපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ ජලේඤා අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(7.) පුන ව පරං භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ බහුරතනො, අනෙකරතනො. තත්ථිමාති රතනාති. සෙය්‍යපීදං මුත්තා, මණි, වෙළරියො, සඤ්ඤා, සිලා, පචාලං, රජතං, ජාතරූපං, ලොභිතඤ්ඤා, මසාරගල්ලා. යං භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ බහුරතනො අනෙකරතනො, තත්ථිමාති රතනාති. සෙය්‍යපීදං මුත්තා, මණි, වෙළරියො, සඤ්ඤා, සිලා, පචාලං, රජතං, ජාතරූපං, ලොභිතඤ්ඤා, මසාරගල්ලා. අයමපි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ සත්තමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

1. පාටෙති, සෙසු වී. 2. උසායෙති, සී. වු. 3. අබ්බුතො ධම්මො, සී.

(3.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද මලකුණු හා එක් වෑ නො වසයි. මහ-
මුහුදෙහි යම් මලකුණෙක් වේ නම්, එය වහා ම මුහුදුතෙරට පමුණුවයි,
ගොඩට නගයි. මහණෙනි, මහමුහුද මලකුණු හා එක් වෑ නො වසයි, මලකුණු
ගොඩට නගයි යන යමක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය ද අසුරයෝ යමක් දක දක
මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, මහමුහුදෙහි ඒ තෙවෙනි ආශවසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(4.) තව ද මහණෙනි, ගඟා යමුනා අවිරවනී සරභු මහි යන යම් මහා නදී
කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු මහමුහුදට පෑමින්ගේ පළමු නම් ගොත් හරිත්. මහ-
මුහුදු හි ම ව්‍යවහාරයට යෙත්. මහණෙනි, ගඟා යමුනා... යම් නදී කෙනෙක්
වෙත් ද, ඔහු මහ මුහුදු හි ම ව්‍යවහාරයට යන යමක් ඇද්ද, මෙය ද මහණෙනි,
යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ සිටුවන ආශවසී
අද්භූත ධර්මය වේ.

(5.) තව ද මහණෙනි, ලොවෑ යම් ගං හෝ කෙනෙක් මහමුහුදට ගලා
බසිත් ද, අහසින් යම් වැසිදහර කෙනෙක් වැටෙත් ද, එයින් මහමුහුදේ
අඬුවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් හෝ නො පෑණෙයි. මහණෙනි, යම් ගං හෝ
කෙනෙක් ගලා බසිත් ද, අහසින් යම් වැසිදහර කෙනෙක් හෙත් ද, එයින්
මහමුහුදේ අඬුවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් නො පෑණේ යන යමක් ඇද්ද,
මහණෙනි, මෙය ද යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ
මහමුහුදෙහි වූ පස්වන ආශවසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(6.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද එක් රස ම ඇත්තේ ලුණුරස ඇත්තේ
වේ. මහණෙනි, මහමුහුද එක් රස ම ඇත්තේ ලුණුරස ඇත්තේ වේ
යන යමක් ඇද්ද, මහණෙනි, යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි
ඇලෙත් නම් මෙය ද මහමුහුදෙහි වූ ඒ සවන ආශවසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(7.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය.
නොයෙක් රුවන් ඇත්තේ ය. එහි මුතු මණි වෙරළ සක් සිලා පබ්‍රළු
විදි රත් රත්මණි මැසිවිහල් යන මේ රුවන්හු වෙත්. මහණෙනි, මහමුහුද
බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය... මේ රුවන්හු වෙත් යන යමක් ඇද්ද, මහණෙනි,
මෙය ද, යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ සත්වන
ආශවසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(8.) පුත වපරං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ මහතං භූතානං ආවාසො. තත්‍රිමෙ භූතා: කිම්, කිම්භිග්ගො, කිම්උපිභිග්ගො, අසුරු, නාගා, ගකිබ්බා. සන්ති මහාසමුද්දෙ යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, ද්වියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, ත්‍රියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, චතුර්‍යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, පඤ්ච-යොජනසතිකාපි අත්තභාවා. යං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ මහතං භූතානං ආවාසො. තත්‍රිමෙ භූතා: කිම්, කිම්භිග්ගො, කිම්උපිභිග්ගො, අසුරු, නාගා, ගකිබ්බා. සන්ති මහාසමුද්දෙ යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, ද්වියොජන-සතිකාපි අත්තභාවා, ත්‍රියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, චතුර්‍යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, පඤ්චයොජනසතිකාපි අත්තභාවා. අයම්පි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ අට්ඨමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරු මහාසමුද්දෙ අභිරමන්ති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ අට්ඨ අච්ඡරියා අබ්බුතධම්මා¹ යෙ දිස්වා දිස්වා අසුරු මහාසමුද්දෙ අභිරමන්ති.

6. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අට්ඨ අච්ඡරියා අබ්බුතධම්මා¹ යෙ දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති. කතමෙ අට්ඨ?

(1.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ අනුපුබ්බනිනො, අනුපුබ්බ-පොණො, අනුපුබ්බපබ්බාදෙ, නායනකෙතෙව පපානො, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අනුපුබ්බසිකා, අනුපුබ්බකිරියා, අනුපුබ්බපට්ඨපද, නායනකෙතෙව අඤ්ඤාපට්ඨෙවො. යං භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අනුපුබ්බසිකා, අනුපුබ්බකිරියා, අනුපුබ්බපට්ඨපද, නායනකෙතෙව අඤ්ඤා-පට්ඨෙවො. අයං භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ පඨමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,² යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(2.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ ධීතධම්මො වෙලං නාතිවත්තති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ යං මයා සාවකානං සිකාපදං පඤ්ඤාතං, තං මම සාවකා ජීවිතහෙතු පි නාතිකාමන්ති. යං භික්ඛවෙ මයා සාවකානං සිකාපදං පඤ්ඤාතං තං මම සාවකා ජීවිතහෙතු පි නාතිකාමන්ති. අයම්පි භික්ඛවෙ ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ දුතියො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,² යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(3.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ ත මතෙන කුණපෙන සංවසති, යං හොති මහාසමුද්දෙ මහං කුණපං තං ඛිප්පඤ්ඤාව නිරං වාගෙති, එලං උසාදෙති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යො සො පුග්ගො දුසසිලො පපබ්බෙමො අසුචි සකිකාසරසමාවාදෙ පට්ඨන්තකම්මනො, අසසමණො සමණපට්ඨෙවො, අබ්බුතවාදී බ්‍රහ්මවාදීපට්ඨෙවො, අනොපාපුති අවසසුතො කසලොච්ඡාතො, ත තෙන සලෙසා සංවසති. අථ බො තං ඛිප්පඤ්ඤාව සන්තිපතිනා උතඛිපති.

1. අබ්බුතා ධම්මා, සි. 2. අබ්බුතා ධම්මා, සි.

(8.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද මහත් සත්ත්වයනට වාසස්ථානය වේ. එහි තිම් තිම්බගල තිම්රපිඞ්ගල අසුර නාග ගක්ඛී යන මේ සත්ත්වයෝ වෙති මහමුහුදෙහි යොදුන් සියක් පමණ වූ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් දෙසියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් තුන්සියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් සාරසියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් පන්සියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද වෙත්. මහණෙනි, මහමුහුද මහත් සතුන්ගේ වාසස්ථානය වෙයි....එහි...යොදුන් පන්සියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද වෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, මෙය ද මහමුහුදෙහි වූ ඒ අවටන ආශවයී අද්භූත ධර්මය වේ.

මහණෙනි, යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම් මොහු ඒ ආශවයී අද්භූත ධර්ම අට ය.

6. මහණෙනි, එපරිද්දෙන් ම යම් දෑ දෑක දෑක මහණහු මේ සත්තෙහි ඇලෙත් ද, එසේ වූ ආශවයී අද්භූත ධර්මයෝ අට දෙනෙක් මෙ සත්තෙහි ඇත. කවර අට දෙනෙක් ද? යත්:

(1). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ පිළිවෙළින් නිමන වූයේ පිළිවෙළින් ගැඹුරු වූයේ, පිළිවෙළින් නිමනට බර වූයේ, එක එල්ලේ ම බැවුම් තැත්තේ වේ ද, එසේ ම මහණෙනි, මේ සත්තෙහි අනුපුඵලිකා අනුපුඵලියා අනුපුඵලි-ප්‍රතිපද වේ. පිළිවෙළ ඉක්මැ (ශීලසමාධිප්‍රඥ නො පුරු) එක්වන ම රහත්බව් පැමිණීම නො වේ. මහණෙනි, මේ සත්තෙහි අනුපුඵලිකා...වේ...එක් වන ම රහත්බව් පැමිණීම නො වේ යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මේ තෙම, යමක් දෑක දෑක මහණහු මෙ සත්තෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ මෙ සත්තෙහි ඇති පළමු වන ආශවයී අද්භූත ධර්මය වේ.

(2). මහණෙනි, යම් සේ මහාසමුද්‍රය සන්නිවහනට ඇත්තේ වෙරළ ඉක්මැ නො යේ ද, එසේ ම මහණෙනි, මා විසින් සම්මතට යම් සිකපද-යෙක් පණවන ලද නම්, එය මා සම්මත (සෝවත් ආදි ආභිමුඛකයෝ) ජීවිතභේදයෙහි ඉක්මැ නො යෙත්. මහණෙනි, මා විසින් සම්මතට යම් සිකපදයෙක් පණවන ලද නම් එය මා සම්මත ජීවිතභේදයෙහි ඉක්මැ නොයෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය ද, යමක් දෑක දෑක මහණහු මෙ සත්තෙහි ඇලෙත් නම්, මෙ සත්තෙහි වූ ඒ දෙවෙනි ආශවයී අද්භූත ධර්මය වේ.

(3). මහණෙනි, යම් සේ මහමුහුද මළකුණු හා එක් වැ නො වෙසේ ද, මහමුහුදෙහි යම් මළ කුණෙක් වී නම් එය වහා ම මුහුදු තෙරට පමුණුවා ද, ගොඩට නගා ද, එසේ ම මහණෙනි, දුශ්ශීල වූ පාපසම්භාව ඇති, අශුඥ වූ, සැකයෙන් සිහි කටයුතු පැවැතුම් ඇති, වැසුණු කම් ඇති, අශ්‍රමණ වැ යුමණයෙහි සි පිළින කරන, අබ්‍රහ්මචාරී වැ බ්‍රහ්මචාරී සි පිළින කරන, ඇතුළත කුණු වූ, රුහාදියෙන් තෙත් වූ, හවගත් කෙලෙස් කසල ඇති යම් පුගලෙක් වේ ද, සංඝයා ඔහු හා එක් වැ නො වෙසේ. වැලි බිත්සහන වහා ම රැස් වැ ඔහු තෙරපයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කිඤ්චාපි සො හොති මජ්ඣෙකි භික්ඛුසංඝස්ස නිසිනො, අථ ඛො සො ආරකාව සංඝස්මා, සංඝස්මා ව තෙන. යං භික්ඛවෙ, යො සො පුග්ගලො දුස්සිලො, පාපධම්මො, අසුච්චිකම්මස්ස රුක්ඛාදිං පටිච්ඡන්තකම්මනො, අසාමණො සමණපටිඤ්ඤා, අබ්බමචාරි චුඤ්චාරිපටිඤ්ඤා, අනොපාසුති, අවසුභො, කසම්මුජානො, න තෙන සංඝස්මා සංවසති. අථ ඛො තං ඛිප්පඤ්ඤාව සනතිපතිචා උක්ඛිපති, කිඤ්චාපි සො හොති මජ්ඣෙකි භික්ඛු-සංඝස්ස නිසිනො, අථ ඛො සො ආරකාව සංඝස්මා, සංඝස්මා ව තෙන. අයම්පි භික්ඛවෙ, ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ තතියො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(4.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යා කාවි මහානදියො, තෙය්‍යපීදං: ගඛා, යමුතා, අච්චරති, සරගු, මහි. තා මහාසමුද්ධං පඤ්ඤා² ජහන්ති පුරිමාති තාමගොතනාති, මහාසමුද්ධොක්ඛෙව සංඛිං ගච්ඡන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො මෙ වණණො ඛතතියා, බ්‍රාහ්මණො, වෙස්සා, සුද්ද, තෙ තථාගතපප-වෙදිතෙ ධම්මවිනයෙ අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජ්ඣා ජහන්ති පුරිමාති තාමගොතනාති, සමණො සංඝපුත්තියාක්ඛෙව සංඛිං ගච්ඡන්ති. යං භික්ඛවෙ චත්තාරො මෙ වණණො ඛතතියා, බ්‍රාහ්මණො, වෙස්සා, සුද්ද, තෙ තථාගතපප-වෙදිතෙ ධම්මවිනයෙ අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජ්ඣා ජහන්ති පුරිමාති තාමගොතනාති, සමණො සංඝපුත්තියාක්ඛෙව සංඛිං ගච්ඡන්ති අයම්පි භික්ඛවෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ චතුරො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(5.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යා ව ලොකෙ සචන්තියො මහාසමුද්ධං අපෙපනති, යා ව අනතලික්ඛා ධාරා පපතනති, ත තෙන මහාසමුද්ධස්ස උභනතනං වා පුරතනං වා පඤ්ඤායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, බහු වෙපි භික්ඛු අනුපාදි-සෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායන්ති. ත තෙන නිබ්බානධාතුයා උභනතනං වා පුරතනං වා පඤ්ඤායති. යං භික්ඛවෙ, බහු වෙපි භික්ඛු අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායන්ති, ත තෙන නිබ්බානධාතුයා උභනතනං වා පුරතනං වා පඤ්ඤායති. අයම්පි භික්ඛවෙ, ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ පඤ්චමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො.¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(6.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්ධෙ එකරසො ලොණරසො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිනයො එකරසො විමුත්තිරසො. යං භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිනයො එකරසො විමුත්තිරසො. අයම්පි භික්ඛවෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ඡට්ඨො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො.¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

1. අබ්බුතො ධම්මො, සී. 2. පතනා, ම.

හේ ඩික්සන හා මැද හුන්නේ වී තමුදු වැලි හේ සමාසයා කෙරෙන් ද සමාසයා ඔහු කෙරෙන් ද ඇත් ම යා. මහණෙනි, දුග්ගිල වූ පාපසවහාව ඇති, අගුඬ වූ... හටගත් කෙලෙස් කසල ඇති යම් පුගුලෙක් වේ ද... සමාසයා ඔහු කෙරෙන් ඇත් ම යා. යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය ද යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මෙ සස්තෙහි ඇලෙත් නම් ඒ තෙවෙනි ආශවසී අද්භූතා ධර්මය වේ.

(4). මහණෙනි, ගඩයා ... මිනිසා යන යම් මහා තදී කෙනෙක් වෙත් ද, යම් සේ ඔහු මහමුහුදට පාමණ පළමු තම්ගොත් හරිත් ද, මහමුහුද යා යි ම ව්‍යවහාරයට යෙත් ද, එසේ ම මහණෙනි, කාත් බමුණු වෙළෙඳ සුදුරු යන මේ සතර කුලයෝ වෙත් ද, ඔහු ගිහිගෙන් නික්මා තපාගත ප්‍රවිදිත ශාසන-යෙහි පැවිදිවූ පළමු තම්ගොත් හරිත්, ශාක්‍යපුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ ම යා යි ව්‍යවහාරයට යෙත්. මහණෙනි, කාත් ... යන සතර කුලයෝ වෙත් ද, ඔහු ... පළමු තම් ගොත් හරිත් ශාක්‍යපුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ යි ම ව්‍යවහාරයට යෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි මෙය ද, යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මේ සස්තෙහි ඇලෙත් නම්, මෙ සස්තෙහි වූ ඒ සතර වන ආශවසී අද්භූතා ධර්මය වේ.

(5). මහණෙනි, ලොවැ යම් ගං හෝ කෙනෙක් මහමුහුදට ගලා බසිත් ද, අහසින් යම් වැසි දහර කෙනෙක් වැටෙත් ද, එයින් මහමුහුදේ අඩුබවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් නො පැහේ ද, එසේ ම මහණෙනි, බොහෝ වූ ද භික්ෂුහු අනුපාදියෙහි නිව්‍යාණධාතුවෙන් පිරිනිවෙත් නුමුදු එයින් නිව්‍යාණධාතුවෙහි අඩුබවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් නො පැහේ. මහණෙනි, බොහෝ වූ ද භික්ෂුහු අනුපාදියෙහි නිව්‍යාණධාතුවෙන් පිරිනිවෙත් තමුදු එයින් නිව්‍යාණධාතුවෙහි අඩුබවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් යම් සේ නො පැහේ ද, මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මෙ සස්තෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ පස්වන ආශවසී අද්භූතා ධර්මය වේ.

(6). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ එක ම රස ඇත්තේ, ප්‍රිණුරස ඇත්තේ වේ ද, එසේ ම මහණෙනි, මේ සස්ත එක ම රස ඇත්තේ විමුක්තිරස ඇත්තේ වේ. මහණෙනි, මෙ සස්ත එක ම රස ඇත්තේ විමුක්තිරස ඇත්තේ වේ යන යමෙක් ඇද් ද, මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මෙ සස්තෙහි ඇලෙත් නම් ඒ සවන ආශවසී අද්භූතා ධර්මය වේ.

(7). සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහසමුද්දෙද්‍ය ඛුරුතනො අනෙකරුතනො, නත්‍රිමානි රතනානි: සෙය්‍යපීදං? මුත්තා, මණ්ඩි, වෙච්චියො සඤ්ඛා, සිලා, පවාලං, රජතං, ජාතරුපං, ලොහිතඤ්ඤා, මසාරගලලං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අයං ධම්මවිතයො ඛුරුතනො අනෙකරුතනො, නත්‍රිමානි රතනානි: සෙය්‍යපීදං? චත්තාරි සතිපට්ඨානානි,¹ චත්තාරි සමමපට්ඨානානි,² චත්තාරො ඉද්ධිපාදා, පඤ්ච්ඤානි, පඤ්චබලානි, සත්තබොජ්ඣංගා, අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො, යං භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිතයො ඛුරුතනො, අනෙකරුතනො නත්‍රිමානි රතනානි: සෙය්‍යපීදං? චත්තාරි සතිපට්ඨානානි, චත්තාරි සමමපට්ඨානානි,³ චත්තාරො ඉද්ධිපාදා, පඤ්ච්ඤානි, පඤ්චබලානි. සත්තබොජ්ඣංගා, අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො. අයමෙ භික්ඛවෙ ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ සත්තමො අවුත්ථියො අබ්බුතධම්මො,⁴ යං දිස්සා දිස්සා භික්ඛු ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අභිරමන්ති.

(8). සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහසමුද්දෙද්‍ය මහතං භුතානං ආවාසො. නත්‍රිමෙ භුතා: නිම්, නිම්ඛලො, නිම්රසිඛලො, අසුරා, නාගා, ගඤ්ඤා. සත්තම් මහසමුද්දෙද්‍ය යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, දවියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, තියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, චතුරියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, පඤ්ච-යොජනසතිකාපි අත්තභාවා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිතයො මහතං භුතානං ආවාසො. නත්‍රිමෙ භුතා: සොතාපනො, සොතාපනච්ඡ-සවුත්ථිකියාය පටිපනො, සකදගාමි, සකදගාමච්ඡවුත්ථිකියාය පටිපනො, අනාගාමි, අනාගාමච්ඡවුත්ථිකියාය පටිපනො, අරහා, අරහත්තච්ඡවුත්ථි-කියාය⁵ පටිපනො. අයං භික්ඛවෙ, ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අට්ඨමො අවුත්ථියො අබ්බුතධම්මො,⁶ යං දිස්සා දිස්සා භික්ඛු ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අභිරමන්ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අට්ඨ අවුත්ථියො අබ්බුතධම්මො.⁶ යෙ දිස්සා දිස්සා භික්ඛු ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අභිරමන්ති”ති.

7. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිතා නායං වෙලායං ඉමං උද්භං උද්භෙසි:-

“ජන්තමතිවිවස්සති” විවටං නාතිවස්සති,
තස්මා ජන්තං විවරෙථ එවං තං නාතිවස්සති”ති.

5. 6.

සොණසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එක සමයං භගවා ඤාට්ඨකියං විහරති, ජෙතවනෙ අනාට්ඨිකියායා ආරුමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා මහාකම්මා-යනො අවනතිසු විහරති, කුරුරුසරෙ පවනෙන පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සොණො උපාසකො කුට්ඨිකණ්ණො ආයස්මතො මහාකම්මායනස්ස උපට්ඨාකො භොති. අථ ඛො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨිකණ්ණස්ස රහොගහස්ස පතිසලීණස්ස එවං වෙනසො පරිවිතකෙතා උද්පාදි: “යථා යථා ඛො අයෙතා මහාකම්මායනො ධම්මං දෙසෙති, තස්මිදං සුකරං අභාරං අජ්ඣාචසනා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුර්ණං සම්බලිඛිතං බ්‍රහ්මවරියං චරිතුං. යනුතාහං කෙසමස්සුං ඔහාරෙතා කාසායාති වන්ථාති අවජාදෙතා අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යන්ති.

1. චත්තාරො සතිපට්ඨානා, සබ්බන්ථ. 2. චත්තාරො සම්මපට්ඨානා, සබ්බන්ථ. 3. චත්තාරො සතිපට්ඨානා චත්තාරො සම්මපට්ඨානා, සබ්බන්ථ. 4. අබ්බුතො ධම්මො, සී. 5. අරහත්තාය, ම. 6. අබ්බුතා ධම්මො, සී. 7. ජන්තං අභිවස්සති, සී.

(7). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ද, නොයෙක් රුවන් ඇත්තේ ද, එහි මුහු මිණි මැසිරිගල් යන මේ රුවන්හු වෙන් ද, එසේ ම මහණෙනි, මෙ සත්ත බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය, නොයෙක් රුවන් ඇත්තේ ය. එහි සතර සිව්වන්හු ය, සතර සමාසක් ප්‍රධාන ය, සතර ඉද්දා ය, පස් ඉද්දරෝ ය, පස් බල ය, සත් බොදහනු ය, අරී අට්ඨි මහ ය. යන මේ රුවන්හු වෙන්. මහණෙනි, මෙ සත්ත බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය. ... එහි සතර සිව්වන්හු ය ... අරී අට්ඨිමහ ය යන මේ රුවන්හු වෙන් යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක හිඤ්ඤ මෙ සත්තෙහි ඇලෙත් තම් ඒ මෙ සත්ත සත්වන ආශවසී අද්දහන ධර්මය වේ.

(8). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ මහත් සත්තයනට වාසස්ථාන වේ ද, යම් සේ එහි තිම් තිම්බගල ... ගඬවී යන මේ සත්තයෝ වෙන් ද, යම් සේ මහමුහුදෙහි සියක්යොදුන් අත්බම් ඇති සත්ත ද ... පන්සියක් යොදුන් අත්බම් ඇති සත්ත ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම මෙ සත්ත මහත් සත්තයන්ගේ වාසස්ථානය වේ. එහි සෝවන් ය, සෝවන්පල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය, සෙදුගාමි ය, සෙදුගාමිපල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය, අනාභාමි ය, අනාභාමි පල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය, රහත් ය, රහත්පල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය යන මේ මහත් සත්ත වෙති.

මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක හිඤ්ඤ මෙ සත්ත ඇලෙත් තම් ඒ මෙ සත්තෙහි ඇති අට්ඨන ආශවසී අද්දහන ධර්මය වේ.

මහණෙනි, යම් දැක දැක හිඤ්ඤ මෙ සත්ත ඇලෙත් ද, මහණෙනි, මේ වතාහි මෙ සත්තෙහි වූ ඒ ආශවසී අද්දහන ධර්මයෝ අට දෙන වෙති යනු සි.

7. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

“වැසුණ වරද ඉතා වසි. විවෘත වූයේ ඉතා නො වසි. එ හෙයින් වැසුණ වරද හෙළි කරන්නේ ය. මෙසේ එය ඉතා නො වසි.”

5. 6.

සොණ සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙව්මේ නම් වූ අනේපිඬු අරමැ වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහකසසින් තෙරණුවෝ අටහනිරට කුරුසර නුවර සම්පයෙහි සමන්ත නම් පව්වෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි සොණ කුට්ඨිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසසින් තෙරුන්ගේ උපස්ථායක වෙයි. එකලා වතාහි එකලා වූ විත්තවිවෙකයෙන් සුකත වූ සොණකුට්ඨිකණ්ණ උපාසකයාට, “අයී වූ මහකසසින් තෙරණුවෝ යම් යම් සේ දහම් දෙසත් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකා බලන මට හිහි ගෙහි වසන මා විසින් ඒකාන්තයෙන් පිරිපුන් කොට ඒකාන්තයෙන් පිරිසිදු කොට ශංඛලිබ්බයක් සේ කොට මේ බඩසර රක්තට නො හැකි වේ, මම් කෙහෙරවුළු බා කසාවත් හැඳ හිහි ගෙන් නික්මා සසුන් වදින්නෙමි තම් ඉතා යෙහෙකැ”යි මේ සිත විය.

2. අථ බො සොණො උපාසකො කුට්ඨිකණ්ණො යෙනායස්මා මහාකල්වා-
යනො තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්චා ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං අභිවාදෙඤ්චා
එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො සොණො උපාසකො
කුට්ඨිකණ්ණො ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං එතදවොච: “ඉධ මය්හං භනෙන්,
රහොගතස්ස පඨිසලුච්ඡිණස්ස එවං වේතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: ‘යථා
යථා බො අයො මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති. නයිදං සුකරං අගාරං
අජ්ඣාචසනා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුද්ධං සඬ්ඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං
චරිතුං. යනනුනාහං කෙසමෙසුං ඔහාරෙඤ්චා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්චා
අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය’න්ති. පබ්බජෙතු මං භනෙන්, අයො මහාකල්වායනො”ති.

3 එවං චුන්නො ආයස්මා මහාකල්වායනො සොණං උපාසකං කුට්ඨිකණ්ණං
එතදවොච: “දුක්ඛරං බො සොණ, යාවජ්චං එකභන්තං එකසෙය්‍යං
බ්‍රහ්මචරියං, ඉඬ්ඤ ඤාමං සොණ, තඤ්ච අගාරිකභූතො සමානො බුද්ධානං
සාසනං අනුසුඤ්ඤ, කාලසුන්තං එකභන්තං එකසෙය්‍යං බ්‍රහ්මචරියං”ති.
අථ බො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨිකණ්ණස්ස යො අනොසි පබ්බජ්ජාති-
සඬ්ඛාරො සො පටිපපස්සමති.

4. දුතියමි බො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨිකණ්ණස්ස රහොගතස්ස
පඨිසලුච්ඡිණස්ස එවං වේතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “යථා යථා බො
අයො මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති. නයිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසනා
එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුද්ධං සඬ්ඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං.
යනනුනාහං කෙසමෙසුං ඔහාරෙඤ්චා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්චා අගාරස්මා
අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”න්ති. දුතියමි බො සොණො උපාසකො කුට්ඨිකණ්ණො
යෙනායස්මා මහාකල්වායනො තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්චා ආයස්මන්තං
මහාකල්වායනං එතදවොච: “ඉධ මය්හං භනෙන්, රහොගතස්ස පඨිසලුච්ඡි-
ණස්ස එවං වේතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: ‘යථා යථා බො අයො
මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති, නයිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසනා
එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුද්ධං සඬ්ඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං.
යනනුනාහං කෙසමෙසුං ඔහාරෙඤ්චා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්චා අගාරස්මා
අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”න්ති. “පබ්බජෙතු මං භනෙන්, අයො මහාකල්වා-
යනො”ති.

2. ඉක්බිත්තෙන් සොණ කුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන් කරා එළඹිණි. එළඹ මහකසයින් තෙරුන් ආදරයෙන් වෑද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එක් පසෙක හුන් සොණකුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන්ට “වහන්ස, මෙහි හුදෙකලා ව විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මේ සිත විය: “යම් යම් සේ ආදී මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසන් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකන මට ‘මේ සසුන් බිහිසර ගිහිගෙහි වසන්නහු විසින් එකානනයෙන් පිරිපුන් කොට, එකානනයෙන් පිරිසිදු කොට ශඛිලිබිතය සේ කොට පුරන්නට පහසු නො වේ. මේ කෙසෙ රවුළු බා කසාවන් හැඳ ගිහි ගෙන් නික්මැ සසුන් වදින්නෙමි වීම නම් යෙහෙකැ’යි මේ සිත විය. වහන්ස, ආදී වූ කසයින් තෙරණුවෝ මා පාවිදි කෙරෙත්වා” යි මෙ බස් කී ය.

3. මෙසේ කී කල්හි මහකසයින් තෙරණුවෝ සොණකුටිකණ්ණ උපාසකයාට, “සොණයෙනි, දිවි ඇතිතාක් එක්බත, එකලා ශයනය, බිහිසර යන මෙය දුෂ්කර ය. එ බැවින් සොණයෙනි, තෙපි එහි ගිහිව ම වාතුද්ධි පක්ඛද්ධි ආදි සුදුසු කාලය හා යෙදුණු එක්බත එකලා ශයනය බිහිසර යන බුදුවරුන්ගේ ශාසනයෙහි යෙදෙව්”යි වදාළහ. එකල්හි සොණ කුටිකණ්ණ උපාසකයාට, පාවිද්දට යම් උත්සාහයෙක් වී නම් එය සංසිදිණ.

4. දෙවෙනි වර ද, හුදෙකලා වූ විත්තවිවෙකයෙහි යෙදුණු සොණ කුටිකණ්ණ උපාසකයාට “යම් යම් සේ ම ආදී වූ මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසන් ද, ඒ ඒ අයුරින් නුවණින් සලකා බලන මට “ගිහිගෙහි වසන්නහු විසින් එකානනයෙන් පිරිපුන් කොට, එකානනයෙන් පිරිසිදු කොට, ශඛිලිබිතය සේ කොට මේ බිහිසර පුරන්නට පහසු නො වේ. මේ කෙසේ රවුළු බා කසාවන් හැඳ ගිහිගෙන් නික්මැ සසුන් වන්නෙමි වීම නම් ඉතා යෙහෙකැ”යි මේ සිත විය. දෙවෙනි වර ද සොණ කුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන් කරා එළඹිණි. එළඹ මහකසයින් තෙරුන්ට, “වහන්ස, යම් යම් සේ ආදී මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසන් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකන මට මේ සසුන් බිහිසර ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් එකානනයෙන් පිරිපුන් කොට, එකානනයෙන් පිරිසිදු කොට, ශඛිලිබිතය සේ කොට පුරන්නට පහසු නො වේ. මේ කෙසෙ රවුළු බා දමා කසාවන් හැඳ පෙරෙව ගිහි ගෙන් නික්මැ සසුන් වදින්නෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ”යි මෙහි හුදෙකලා ව විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මේ සිත විය. ආදී වූ මහකසයින් තෙරණුවෝ මා පාවිදි කෙරෙත්වා”යි කී ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

5. දුතියමි ඛො ආයස්මා මහාකල්පායනො සොණං උපාසකං කුට්ඨකණ්ණං එතදවොච: “දුතකරං ඛො සොණ, යාවජ්චං එකභතනං එකසෙය්‍යං බ්‍රහ්මචරියං, ඉඛ්‍යා ජිං සොණ, තතෙව අගාරිකභූතො සමානො බ්‍රහ්මානං සාසනං අනුසුඤ්ඤා, කාලසුත්තං එකභතනං එකසෙය්‍යං බ්‍රහ්මචරියං”ති. දුතියමි ඛො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨකණ්ණස්ස යො අහොසි පබ්බජ්‍යාභිසංඛාරො සො පටිපට්ඨස්මිති.

6. තතියමි ඛො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨකණ්ණස්ස රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: ‘යථා යථා ඛො අයෙයා මහාකල්පායනො ධම්මං දෙසෙති. තසිදං සුකරං අගාරං අඤ්ඤාචසතා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුඤ්ඤාං සංඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං. චරිතුං, යනනුතාහං කෙසමස්සුං ඔහාරෙඤා කාසායාති වජ්ජාති අච්ඡාදෙඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”නති.

තතියමි ඛො සොණො උපාසකො කුට්ඨකණ්ණො යෙනායස්මා මහාකල්පායනො තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිඤා ආයස්මන්තං මහාකල්පායනං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො ඛො සොණො උපාසකො කුට්ඨකණ්ණො ආයස්මන්තං මහාකල්පායනං එතදවොච: “ඉධ මෙයං භනෙත, රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “යථා යථා ඛො අයෙයා මහාකල්පායනො ධම්මං දෙසෙති. තසිදං සුකරං අගාරං අඤ්ඤාචසතා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුඤ්ඤාං සංඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං. චරිතුං, යනනුතාහං කෙසමස්සුං ඔහාරෙඤා කාසායාති වජ්ජාති අච්ඡාදෙඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”නති. “පබ්බජෙතු මං භනෙත, අයෙයා මහාකල්පායනො”ති.

7. අථ ඛො ආයස්මා මහාකල්පායනො සොණං උපාසකං කුට්ඨකණ්ණං පබ්බජෙසි. තෙන ඛො පන සමයෙන අවන්තිදකඛිණ්ණාපථො අප්පභිකඛුකො හොති. අථ ඛො ආයස්මා මහාකල්පායනො තිණ්ණං වස්සානං අවචයෙන කිවෙත්ත කසිරෙන තතො තතො දසවග්ගං භික්ඛුසංඝං සන්තිපාතෙඤා ආයස්මන්තං සොණං උපසම්පාදෙසි.

8. අථ ඛො ආයස්මතො සොණස්ස වස්සං චූඨස්ස රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “න ඛො මෙ සො භගවා සමමුඛා දිට්ඨො. අපි ව සුතො යෙව මෙ සො භගවා ඊදිසො ව ඊදිසො වා”ති. සවෙ මං උපඤ්ඤායො අනුජාතෙය්‍ය, ගච්ඡෙය්‍යාහං තං භගවන්තං දස්සතාය අරහන්තං සමමාසම්බුද්ධන්ති.

අථ ඛො ආයස්මා සොණො සායනහසමයං පතිසලලාණො චුට්ඨිතො යෙනායස්මා මහාකල්පායනො තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිඤා ආයස්මන්තං මහාකල්පායනං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයස්මා සොණො ආයස්මන්තං මහාකල්පායනං එතදවොච: ඉධ මෙයං භනෙත, රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි, “න ඛො මෙ සො භගවා සමමුඛා දිට්ඨො. අපි ව සුතො යෙව මෙ සො භගවා ඊදිසො ව ඊදිසො වා”ති. සවෙ මං උපඤ්ඤායො අනුජාතෙය්‍ය, ගච්ඡෙය්‍යාහං තං භගවන්තං දස්සතාය අරහන්තං සමමාසම්බුද්ධන්ති. “ආරාධා, සාරාධා, සොණ, ගච්ඡ ජිං සොණ, තං භගවන්තං දස්සතාය අරහන්තං සමමාසම්බුද්ධ”නති.

5. දෙවෙනි වර ද මහකසයින් තෙරණුවෝ සොණකුටිකණ්ණ උපාසකයාට, “සොණයෙනි, දිවි ඇති තාක් එක්බත, එකලා ශයනය, බමසර යන මේ දෑ දුෂ්කර ය. එබැවින් සොණයෙනි, තෙපි එහි ගිහි ව ම සුදුසු කල් හා යෙදුණු එක්බත, එකලා ශයනය, බමසර යන බුද්ධිශාසනයෙහි යෙදෙවු”යි වදාළහ. දෙවෙනි වර ද සොණ කුටිකණ්ණ උපාසකයාට, යම් පැවිදිදෙහි උත්සාහයෙක් වී නම්, එය සංසිදුණේ ය.

6. තෙවෙනි වර ද එකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ සොණ උපාසකයාට “යම් යම් සේ ආසී මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසත් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකා බලන මට ගිහිගෙයි වසන්තනු විසින් එකාන්තයෙන් පිරිපුත් කොට, එකාන්තයෙන් පිරිසිදු කොට ශබ්දලිඛිතය සේ කොට බමසර පුරත්තට පහසු නො වේ. මම් කෙහෙරවුළු බා කසා වත් හැඳ ගිහිගෙන් නික්මා සපුන් වදනෙම් නම් ඉතා යෙහෙකා”යි මේ සිත විය.

තෙවෙනි වර ද සොණ කුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන් කර එළඹියේ ය. එළඹූ ඔබ වැඳ එකත්පස් ව හුන්නේ ය. එකත්පස්ව හුන් හෙතෙම ඒ තෙරුනට “වහන්ස, යම් යම් සේ ආසී මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසත් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකන මට මේ සපුන් බමසර ගිහිගෙයි වසන්තනු විසින් එකාන්තයෙන් පිරිපුත් කොට, එකාන්තයෙන් පිරිසිදු කොට, ශබ්දලිඛිතය සේ කොට පුරත්තට පහසු නො වේ. මම් කෙහෙරවුළු බා දමා කසාවත් හැඳ පෙරෙව ගිහිගෙන් නික්ම සපුන් වදින්නෙම් නම් ඉතා යෙහෙකා”යි මෙහි හුදෙකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මේ සිත විය. ආසී වූ මහකසයින් තෙරණුවෝ මා පැවිදි කෙරෙත්වා”යි මේ බස් කී ය.

7. ඉක්බිත්තෙන් මහකසයින් තෙරණුවෝ සොණ කුටිකණ්ණ උපසහු පැවිදි කළහ. එ සමයෙහි වතාහි අවනන් දක්ෂිණාපථය නීතිප තමක් පමණක් හිසුන් ඇත්තේ වේ. එ කල්හි මහකසයින් තෙරණුවෝ තුන් වසක් ඇවෑමෙන් දුකින් ආයාසයෙන් ඒ ඒ තැනින් දස තමක් වූ බික්සහ මුළුවක් රැස් කොට ආයුෂමත් සොණයන් උපසපත් කළහ.

8. ඉක්බිත්තෙන් වස් වෑස නිමා වූ, හුදෙකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් හුන්නාවූ ආයුෂමත් සොණයාට “මා විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආස් හමුයෙහි නො දක්නා ලද සේක් ම ය. එහෙත් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු ද මෙබඳු ද වත සේකා යි ඇසූ පමණ ම ය. ඉදින් උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ භාග්‍යවත් අර්හත් සමයක්සමුද්ධියන් වහන්සේ දක්නට මම යන්නෙම් වා”යි විතත සංකල්පනාවෙන් පහළ විය.

ඉක්බිත්තෙන් ආයුෂමත් සොණයෝ සවස් වේලෙහි විතතවිවෙකයෙන් නැගී සිටියාහු මහකසයින් තෙරුන් කරා එළඹියහ. එළඹූ මහකසයින් තෙරුන් සකසා වැඳ එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ම ආයුෂමත් සොණයෝ මහකසයින් තෙරුනට “වහන්ස, මෙහි එකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මෙසේ විතත සංකල්පනාවෙන් පහළ විය: “මා විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආස්හමුවෙහි නො දක්නා ලද සේක. එනෙකුදු වුවත් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු මෙබඳු වත සේකා යි ඇසූ පමණ ම ය. ඉදින් උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම් ඒ ගඟවත් අර්හත් සමයක්සමුද්ධියන් වහන්සේ දක්නට මම යන්නෙම් වා”යි මෙය සැළ කළහ. “සොණයෙනි, මැනවි මැනවි සොණයෙනි, ඒ ගඟවත් අර්හත් සමයක්සමුද්ධියන් වහන්සේ දක්නට තෙපි යවු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

9. දකඛ්ඤාසී භිං සොණ, නං භගවතං පාසාදිකං පසාදනීයං සන්තින්ද්‍රියං සන්තමානසං උභතමසමථදමථමනුපපතං දන්තං ගුහනං යතින්ද්‍රියං නාගං. දිස්වාන මම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාබාධං අප්පාතඝ්නං ලහුට්ඨානං බලං එංසුචිභාරඤ්ච පුච්ඡි:¹ උපජ්ඣායො මෙ භනෙන, ආයස්මා මහාකල්පායනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාබාධං අප්පාතඝ්නං ලහුට්ඨානං බලං එංසුචිභාරඤ්ච පුච්ඡති². ‘එවං භනෙන’ති බො ආයස්මා සොණො ආයස්මතො මහාකල්පායනස්ස භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා ආයස්මන්තා³ මහාකල්පායනං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා සෙනාසනං සංසාමෙත්වා පතනවිවරමාදාය යෙන සාවඤ්චි තෙන වාරිකං පකකාමි. අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන සාවඤ්චි ජෙනවනං අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරුමො යෙන භගවා නෙත්‍රපසඝ්නමි, උපසඝ්නමිත්වා භගවතං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො, බො ආයස්මා සොණො භගවතං එතදවොච: උපජ්ඣායො මෙ භනෙන, ආයස්මා මහාකල්පායනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාබාධං අප්පාතඝ්නං ලහුට්ඨානං බලං එංසුචිභාරඤ්ච පුච්ඡති². කච්චි භික්ඛු බමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි³ ඤි අපපකිලම්පේත අභ්බාතං ආගතො? න ච පිණ්ඩකෙන කිලනොති?”ති. බමනීයං භගවා, යාපනීයං භගවා, අපපකිලම්පේත වාහං භනෙන, අභ්බාතං ආගතො න ච පිණ්ඩකෙන කිලනොති³ති.

10. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසි: ‘ඉමෙස්සානන්ද ආගනතුකස්ස භික්ඛුනො සෙනාසනං පඤ්ඤපෙති’ති. අථ බො ආයස්මතො ආනන්දස්ස එතදභොසි: යස්ස බො මං භගවා ආණාපෙති, ඉමෙස්සානන්ද, ආගනතුකස්ස භික්ඛුනො සෙනාසනං පඤ්ඤපෙති¹ති. ඉච්ඡති භගවා තෙන භික්ඛුනා සද්ධං එකච්ඡාරෙ වන්දිං. ඉච්ඡති භගවා ආයස්මතා සොණෙන සද්ධං එකච්ඡාරෙ වන්දිං, යස්මිං චිහාරෙ භගවා චිහරති තස්මිං චිහාරෙ ආයස්මතො සොණස්ස සෙනාසනං පඤ්ඤපෙසි. අථ බො භගවා බහුදෙවරතරිං අබ්බොකාසෙ නිසජ්ජාය වීතිනාමෙත්වා පාදෙ පකබාලෙත්වා විහාරං පාචිසි. ආයස්මා² බො සොණො බහුදෙවරතරිං අබ්බොකාසෙ නිසජ්ජාය වීතිනාමෙත්වා පාදෙ පකබාලෙත්වා විහාරං පාචිසි. අථ බො භගවා රතනියා පච්චුසසමයං පච්චුට්ඨාය ආයස්මන්තං සොණො අජේඛසි, පටිභාදු නං භික්ඛු ධම්මො² භාසිතුන්ති. එවං භනෙන³ති බො ආයස්මා සොණො භගවතො පටිසුත්තො සොළස අට්ඨකවග්ගිකාති සබ්බාතෙව සරෙන අභණ්ඨි. අථ බො භගවා ආයස්මතො සොණස්ස සරභඤ්ඤපරියොසානෙ අභ්බානුමොදි: සාධු! සාධු! භික්ඛු, සුගග්ගිතාති භික්ඛු, සොළස අට්ඨකවග්ගිකාති සුමනසිකතාති සුපඨාරිතාති, කල්‍යාණීයාසි³ වාචාය සමන්තාගතො විස්සට්ඨාය අනෙළගලාය අන්තස්ස විඤ්ඤපරිකාය, කතිවය්‍යො³සි භිං භික්ඛු”ති. ‘එකවය්‍යො අහං භගවාති. කියස්ස පත භිං භික්ඛු එවං විරං අකාසී’ති. විරදිට්ඨො මෙ භනෙන කාමෙසු ආදීනවො, අපි ච සම්බොධො සරුවාසො බහුනිවෙවා බහුකරණීයො³ති.

11. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“දිස්වා ආදීනවං ලොකෙ ඤාත්වා ධම්මං නිරුප්පං,
අරියො න රමති පාපෙ පාපෙ න රමති සුචි”ති.

1 පුච්ඡාහිති, ම. 2. ධම්මො, සි. 3. කල්‍යාණීයාව, ම.

9. සොණයෙහි, තෙව් ප්‍රසාද එළවන්නාවූ. පාහැඳීමට නිවිනි වූ සංහ්‍රන් ඉදිරන් ඇති, සංහ්‍රන් සිත් ඇති, උතුම් ශමයට ද දමයට ද පාමිණ සිටි, දනන කායසමාමාර ඇති, රැකුණු වාක්සමාමාර ඇති, සංයත මනඉන්‍ය ඇති, නාග (ශ්‍රේණි) වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නහු ය. දූක මානේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරිපා හිස නමා වදින්න ආබාධරිත බව රොග රහිත බව, ලහුටියාන කායබලය සැප විහරණය ද විවාරන්න. වහන්ස, මාගේ උපාධ්‍යය වූ මහකසසින් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරිපා හිස නමා වදිති. ආබාධරිත බව රොගරිත බව... කායබලය, සැප විහරණය ද විවාරති”යි කියන්නා යි මහකසසින් තෙරණුවෝ වදනු. “එසේ ය, වහන්සැ”යි කියා ම ආයුෂමත් සොණයෝ මහකසසින් තෙරැන්ගේ වචනය පිළිගෙන, සතුටු වූ හුක්කෙන් තැනි සිට, මහකසසින් තෙරැන් ආදරයෙන් වෑද පෑදකුණු කොට, සෙනසුන් සුරැකි කොට තබා, පාසිවුරු ගෙන සැවැත්නුවර බලා සැරිසරා වැඩියහ. පිළිවෙළින් සැරි සරනුවෝ, සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් අනෙපිඩු අරමට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වෑද එකත්පසෙක හුන්න. එකත්පසෙක හුන්නා වූ ම ආයුෂමත් සොණයෝ, “වහන්ස, මාගේ උපාධ්‍යය වූ ආයුෂමත් මහකසසින් හාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරිපා හිස නමා වදිති. ආබාධ නැති නියා, රොග නැති නියා ද කායබලය ද සුබවිහරණය ද විවාරති”යි කියන. “මහණ, සැතිය හැකි ද? යැපියා හැකි ද? මෙතෙක් දුර ආයාසයෙන් නැතිව ආයෙහි ද? අහරින් කලානන නො වූයෙහි ද?”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදනු සේක “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඉවැසියා හැකි යි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යැපියා හැකි යි. වහන්ස, කලානන රහිත ව ද දික් මග ආම්. අහරින් කලානන නො වීම”යි සොණයෝ කියන.

10. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරැන් බණවා “ආනන්දයෙහි, මේ ආගනතුක භික්ෂු නමට සෙනසුන් පණවන්නැ”යි වදනු සේක. එකල්හි අනන්දතෙරැනට “ආනන්දයෙහි මේ ආගනතුක භික්ෂු නමට සෙනසුන් පණවන්නැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යමකු සඳහා මට අණවන සේක් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ භික්ෂු නම සමක එක් වෙහෙරෙහි වසන්නට කැමැති සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් සොණයන් හා එක් වෙහෙරෙහි ම වසන්නට කැමැති සේකැ”යි මේ සිත විය. ඉන් පසු අතද තෙරණුවෝ යම් වෙහෙරෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වසන සේක් ද, එ වෙහෙරෙහි ආයුෂමත් සොණයන්ට සෙනසුන් පැණවූහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු බොහෝ වේලා එළිපහනෙහි හිඳිමෙන් කල් යවා, පා දෙව වෙහෙරට පිවිසි සේක. ආයුෂමත් සොණයෝ ද රු බොහෝ වේලා එළිමහනා හිඳිමෙන් කල් යවා පා දෙව වෙහෙරට පිවිසියහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු අලුයමිනි නැති සිට ආයුෂමත් සොණයන්ට “මහණ, දහමක් කියන්නට තොපට වැටැහේවා (දහමක් දෙසවු’)යි වදනු සේක. “එසේ ය වහන්සැ” යි ම ආයුෂමත් සොණයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී (සුත්‍රනිපාතයෙහි) අෂටකවර්ගයට අයත් සියලු ම සොළොස් සුත්‍ර ස්වරහණයෙන් කීහ. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් සොණයන්ගේ ස්වරහණාචාර්යයෙහි මැනව, මැනව, මහණ, අෂටකවර්ගයට අයත් සොළොස් සුත්‍ර මොනොවට උගන්නා ලදී. මොනොවට මෙතෙහි කරන ලදී, අරැන් විසින් මොනොවට සලකා බලන ලදී. විමුක්ත වූ නිදෙස් වූ අදහස් කළ අරැන් ගතවනු සමත් වූ කලණ වචනයෙන් සමය්‍යයෙහි ය. මහණ, තෙව් වස් කියක් ඇත්තාව”යි වදනු සේක. වහන්ස, මම එක්වස් ඇතියෙමි”යි සොණයෝ කීහ. “මහණ, තෝ කවර හෙයින් මෙසේ පැවිදි වන්නට බොහෝ කල් යැවීහි දැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇසු සේක. “වහන්ස, මා විසින් කාමයන්හි ආදීනව දක්නා ලද බොහෝ කල් විය. එහෙත් ගිහිගෙහි විසීම සමබාධ ය. කාතෘබහුල ය. කරණි බෙහෙව (එහෙයින් එයින් තික්මෙන්නට කල් ගත වී යැ)”යි සොණයෝ කීහ.

11. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරැණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහූහ.

“ආයී තෙමේ සියලු සංසාරාල ලෝකයෙහි දෙස් දැක, උපබරිත නිව්‍යණ-ධර්මය දැන, ස්වල්ප වූ ද ලාමක දෑයෙහි නො ඇළේ. පිරිසිදු පුගුල් තෙමේ කිලිටි දෑයෙහි නො ඇළේ.”

6. 7.

රෙවතසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවකභීයං විහරති, ජෛතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරුමේ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා කඛ්ඛා-රෙවතො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය අත්තනො¹ කඛ්ඛාචිතරණවිසුද්ධිං පච්චවෙකමානො. අග්ගසා බො භගවා ආයස්මන්තං කඛ්ඛාරෙවතං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය අත්තනො කඛ්ඛාචිතරණවිසුද්ධිං පච්චවෙකමානං.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසී:

“යා කාවි කඛ්ඛා ඉධ වා හුරං වා සකච්චෙදියා වා පරච්චෙදියා වා,
කුසිකො² තා පජ්ඣන්ති සබ්බා ආනාපිතො බ්‍රහ්මචරියං වරන්තා”ති.

6. 8.

ආනන්දසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රුජ්ගහෙ විහරති, චෙඨවනෙ කලඤ්ඤකතීවාපෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා ආනන්දෙ තදනු-පොසථෙ පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය රුජ්ගහං පිණ්ඩාය පාවිසී. අග්ගසා බො දෙවදත්තො ආයස්මන්තං ආනන්දං රුජ්ගහෙ පිණ්ඩාය වරන්තං, දිස්වාන යෙන ආයස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්චා ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: අජ්ජතග්ගෙ දුතාහං ආට්ඨසො ආනන්ද, අඤ්ඤානුච භගවතා අඤ්ඤානු භික්ඛුසඬ්ඤා උපොසථං කරිස්සාමි සඬ්ඤාකමමාති වා’ති. අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ රුජ්ගහෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභන්තං පිණ්ඩපානපටිකකන්තො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්චා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “ඉධාහං භන්තෙ පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය රුජ්ගහං පිණ්ඩාය පාවිසී. අග්ගසා බො මං භන්තෙ දෙවදත්තො රුජ්ගහෙ පිණ්ඩාය වරන්තං. දිස්වාන යෙනාහං තෙනුප-සඬකම්, උපසඬකම්චා මං එතදවොච: ‘අජ්ජතග්ගෙ දුතාහං ආට්ඨසො ආනන්ද, අඤ්ඤානුච භගවතා අඤ්ඤානු භික්ඛුසඬ්ඤා උපොසථං කරිස්සාමි සඬ්ඤා-කමමාති වා’ති. අජ්ජ භන්තෙ දෙවදත්තො සඬ්ඤා භික්ඛුසඬ්ඤා උපොසථස්ස උපොසථාති සඬ්ඤාකමමාති වා’ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසී:

“සුකරං සාධුතා සාධු සාධු පාපෙන දුක්ඛකරං,
පාපං පාපෙන සුකරං පාපමරියෙති දුක්ඛකරං”ති.

1. අත්තකසා ව, ම. 2. යෙ කුසිකො, ම.

5. 7.

රේචන සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙව්‍රම නම් වූ අනේපිඬු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි කාසිකාරේචන තෙරණුවෝ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කාසිකාරේචනවිශුද්ධිය නුවණින් බලනුවෝ භාග්‍යවතුන්ට නොදුරෙහි හුන්නාහු වෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කාසිකාරේචනවිශුද්ධිය නුවණින් බලමින් නොදුරෙහි හුන් කාසිකාරේචන තෙරුන් දුටු සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

“මේ අත්බව්හි හෝ අතීතාතාගත අත්බව්හි, සිය අත්බව් අරමුණු කොට පවත්නා හෝ මෙරමා අත්බව් අරමුණු කොට පවත්නා හෝ යම් සාකයෙක් මේ ද, ඒ සියල්ල කෙලෙස් තවන වැර ඇති, බහිරු සරත්තා වූ ධ්‍යානයෙහි ඇලුණාහු දුරු ලති.”

5. 8.

නාද සූත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලාපකතිවාප නම් වූ ථෙඨවනායෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි අනාද තෙරණුවෝ පොහොලන් එදින පෙරවරා මේලෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිටුරා ගෙන රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. දෙව්දන් තෙර රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙන අනද තෙරුන් දිටී. දැක, අනද තෙරුන් වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹි අනද තෙරුනට ‘ඇවැත් අනදය, අදින් ඉදිරියට මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් වෙන් ව ම, භික්ෂුසංඝයාගෙන් වෙන් ව ම පොහො ද සංඝකමී ද කරන්නෙමි’යි කී ය. එකල්හි අනද තෙරණුවෝ රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිර බැහැර පසු, පිණිසානයෙන් පෙරලා ආයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියේ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එක් පසෙක හුන්නේ ය. එක් පසෙක හුන්නාවූ ම අනද තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, මම පෙරවරායෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිටුරා ගෙන මෙහි රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියෙමි. වහන්ස, රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙන මා දෙව්දන්තෙර දිටී ය. දැක මා වෙත ආයේ ය. අවුත් මට “ඇවැත් අනද ය, අදින් ඉදිරියට මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් වෙන් ව ම, භික්ෂුසංඝයාගෙන් වෙන් ව ම, පොහෝ කරන්නෙමි, සංඝකමී ද කරන්නෙමි’යි මට මෙය කී ය. වහන්ස, අද දෙව්දන් තෙම සංඝයා දෙකඩකට බිඳින්නේ ය, වෙන් ව ම පොහෝ ද සංඝකමී ද කරන්නේ යැ”යි සාල කළහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු:

“සත්පුරුෂයා විසින් හොඳ දෑ සුව සේ කට හැකිය. පටිටු විසින් හොඳ දෑ කරනු නො හැක්ක. පට්ටා විසින් පව සුව සේ කට හැකිය. ආසීයන් විසින් පව කරනු නො හැක්ක.”

5. 9.

සද්ධායමානසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කොසලෙසු වාරිකා වරති¹ මහතා භික්ෂුසංඝෙහි සද්ධං. තෙන ඛො පත සමයෙන සම්බුද්ධා මාණවකා භගවතො අවිදුරෙ සද්ධායමානරූපා¹ අභික්කමන්ති. අද්දසා ඛො භගවා සම්බුද්ධො මාණවකො අවිදුරෙ සද්ධායමානරූපො අභික්කමන්තො.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යානෙසී:

“පරිමුඛා, පණ්ඩිතාභාසා වාචාගොචරභාණීනො,
යාවිච්ඡන්ති මුඛායාමං යෙන නිතා න තං විදු”ති.

5. 10.

පඤ්ඤාසුතං.

1: එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්ද්‍රියං විහරති, ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පත සමයෙන අයස්මා මුලපඤ්ඤා භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලභිකං අභුජිත්වා උජ්ඣං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. අද්දසා ඛො භගවා අයස්මන්තං මුලපඤ්ඤා අවිදුරෙ නිසින්නං පලලභිකං අභුජිත්වා උජ්ඣං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යානෙසී:

“ඕනෙත කායෙන ඕනෙත වේතසා
තිට්ඨං නිසින්නො උද වා සයානො,
එවං² සතිං භික්ෂු අභිට්ඨභානො,
ලභෙථ පුබ්බාපරියං විසෙසං.

ලභාන පුබ්බාපරියං විසෙසං
අදස්සනං මච්චුරුජස්ස ගච්ඡ”ති.

සංස්කෘතිය සංස්කෘතිය.

සංස්කෘතිය:

රුජා අප්පාසුකා කුට්ඨී කුමාරකා ව උපොසථො
සොණො ව රෙවතො නඤ්ඤ සද්ධාය පඤ්ඤාන වාති.

1. පට්ඨායමානරූපා, ම.

5. 9.

සංකල්පනා සහිත.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසමුහයක් හා කොසොල් රටා සැරි සරන සේක. එ සමයෙහි වතාහි බොහෝ (බමුණු) තරුණයෝ මෙරමට හෙලා තලා බස් දෙඩන්නාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරු තන්හි ඉක්ම යෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ අනුභව හෙලා තලා බස් දෙඩමින් යන ඒ බමුණු තරුණයන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිතිකෙත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු:

“මුළු සිහි ඇති, පණ්ණිනප්‍රතිරූපක වූ, මුබාරුස වුවක් ම කියන සුළු, යම් පමණට මුට ඇරිම කැමැති ද, එ පමණ ම කියන්නාවූ, මුළුසිහි ඇති බව් අදි යමෙකින් මෙහෙයන ලද්දහු ‘අපි මෙසේ නො සුදුසු බසක් ම කියමු’යි නො දනිත්.”

5. 10.

පණ්ණින සහිත.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවර්ම නම් වූ අනෙපිඬු අරමැ වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි බුලලපණ්ණි තෙරණුවෝ පලක් බැඳ, කය සෘජු කොට පිහිටුවා, සිහිය අරමුණට යොමු කොට එළවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි හුන්නාහු වෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා සිහි අරමුණට යොමු කොට තබා නොදුරෙහි හුන් බුලලපණ්ණි තෙරුන් දුටු සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

‘මනාව සිටි කසින්, සමාධිගත වැ සිටි සිහින්, සිටින්නේ හෝ හිඳින්නේ හෝ වැද හෝනේ මේ සිහිය ඉටන (මේ එළඹ සිටි සිහියෙහි පිහිටා සිටුනා) මහණ හෙමේ (ශල්ථ විදුහිතා වශයෙන්) පෙර පසු පවත්නා භාවනා විශේෂය ලබන්නේ ය. පෙර පසු විසින් පැවැති භාවනා මහින් ලත් විශේෂ ධර්මය (රහත් බව) ලැබ මාත්‍යරූපයාගේ (මරණයාගේ) අදහිතයට (මරණට ගොදුරු නොවන තැනට) යන්නේ ය.’

සංකල්පනා සංකල්පනා සි.

එහි උද්‍යානය:

රූප, අප්‍රාප්ත, කුට්ඨි, කුමාරක, උපොසථ, සංඝ, රෙවත, නඤ, සඬු, පණ්ණින යනු මෙහි සුත්‍රයෝ ය.

ඡව්වකච්ඡයො ඡවෙට්ඨා.

6. 1.

ආයුසංඛාරවොක්ඛාජනසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා වෙසාලීයං විහරති, මහාවතෙ කුමාරාසකාලායං. අථ බො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පතනවීවර-මාදය වෙසාලීං පිණ්ඩාය පාවිසි. වෙසාලීයං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටිකකතො ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: ගණනාති ආනන්ද, නිසීදනං. යෙන වාපාලං වෙතියං තෙනුපසඤ්ඤාමි¹ දිවා-විහාරංයා'ති. 'එවං භනෙන්'ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිසංසුත්වා නිසීදනමාදය භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බං. අථ බො භගවා යෙන වාපාලං වෙතියං තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ බො² භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං උදෙනං වෙතියං, රමණීයං ගොතමකං වෙතියං, රමණීයං සත්තමකං වෙතියං, රමණීයං බහුපුතං වෙතියං, රමණීයං ඝාරන්දදං වෙතියං, රමණීයං වාපාලං වෙතියං. යස්ස කස්ස ටි ආනන්ද, වත්තාරෙ ඉඳ්ධිපාද භාවිතා බහුලිකතා යාතිකතා වජ්ඣකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඬා, සො ආකඤ්ඤාමානො³ කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාව-සෙසං වා. තථාගතස්ස බො ආනන්ද, වත්තාරෙ ඉඳ්ධිපාද භාවිතා බහුලිකතා යාතිකතා වජ්ඣකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඬා. ආකඤ්ඤාමානො ආනන්ද, තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතා ඔලාරිකෙ නිමිත්තෙ කසිරමානෙ ඔලාරිකෙ මහාසෙ කසිරමානෙ නාසකඤ්ඤා පටිච්ඡේදං. ත භගවන්තං යාචි: තිට්ඨතු භනෙන්, භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජ්ඣතිතාය බහුජ්ඣන-සුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවච්ඡුස්සාතනති. යථා තං මාරෙන පරිසුට්ඨිතවිත්තො.

දුතියමපි බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: 'රමණීයා -පෙ- තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි බො ආයස්මා ආනන්දෙ -පෙ- යථා තං මාරෙන පරිසුට්ඨිතවිත්තො. තුතියමපි බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: රමණීයා -පෙ- තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි බො ආයස්මා ආනන්දෙ -පෙ- යථා තං මාරෙන පරිසුට්ඨිතවිත්තො.

2. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: 'ගච්ඡිත්වා ආනන්ද, යස්ස'ද්ධි කාලං මඤ්ඤාසීති. එවං භනෙන්'ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිසංසුත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඤ්ඤා කත්වා අවිදුරෙ අඤ්ඤානරහමි රුකබමුලෙ නිසීදි:

1 ආයස්මා පි බො ආනන්දෙ භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, මහාපරිනිබ්බාන සුතං, ම. 2. එකමන්තං නිසීදනං බො ආයස්මන්තං ආනන්දං, තපෙව. 3. ආකඤ්ඤාමානො ආනන්ද, ම.

සවන ඡායාකාව්‍යය.

6. 1.

ආයුසංචාරවොක්කජන සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර මහවනයෙහි කුටාගාරශාලා විහාරයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හෘද පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන විසල්පුරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්හි පිණිසානගයෙන් පෙරළා වැසි සේක්, අනඳ තෙරුන් බණවා, අනඳයෙහි, හිඳිනා ඇතිරිය ගනුව. දිවා විහරණය පිණිස වාපාලවෙතයය වෙත යන්නමු'යි වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, හිඳිනා ඇතිරිය ගෙන, භාග්‍යවතුන් පසුපසින් වැඩියහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාපාලවෙතයය කරා එළඹ සේක. එළඹ, පණවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ හිඳ ම, 'අනඳයෙහි, විසල්පුරය සිත්කලු ය, උදයන වෙතයය සිත්කලු ය, ගෞතමක වෙතයය සිත්කලු ය, සප්තාමු වෙතයය සිත්කලු ය, බහුපුත්‍ර වෙතයය සිත්කලු ය, සාරඤ්ඤ වෙතයය සිත්කලු ය, වාපාලවෙතයය සිත්කලු ය. ආනන්දය, යම් කිසිවකු විසින් සතර සෘද්ධිපාදයෝ වඩන ලද්දහු නම්, බහුල වශයෙන් කරන ලද්දහු නම්, යුක්තයානසක් මෙන් කරන ලද්දහු නම්, පිහිටන තැනක් මෙන් කරන ලද්දහු නම්, සිඬු කරන ලද්දහු නම්, පුරුදු කරන ලද්දහු නම්, මොනොවට නිපදවන ලද්දහු නම්, හෙතෙම කැමැත්තෙන් නම්, හෙතෙම ආයුෂකලායක් (ඒ කාලයෙහි මිනිසුන්ගේ සම්පූර්ණ ආයුෂ-ප්‍රමාණ කාලයක්) හෝ එයට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නේ ය. අනඳයෙහි, තථාගතයන් විසින් සතර සෘද්ධිපාදයෝ භාවිතයහ, බහුලීකාරකයහ, යාතීකාරකයහ, වාසුකාරකයහ, අනුෂ්ඨිතයහ, පරිචිතයහ, සුසමාරබ්බයහ. අනඳයෙහි, තථාගතයෝ කැමැත්තෙන් නම්, ආයුෂකලායක් හෝ එයට වැඩි කලක් සිටිය හැක්කාහුය' යි වදාළ සේක. මෙසේත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැඩිවූ සංඥ ඉපාදූම් කරනු ලබන කල්හි, ආදර්ශ අවහාසය කරනු ලබන කල්හි, අනඳ තෙරණුවෝ එය දැන ගන්නට නොහැකි වූහ. මරහු විසින් මඩනාලද සිතැත්තක්හු සේ, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා සඳහා, දෙව් මිනිස්තට යහපත පිණිස, භිත පිණිස, සුව පිණිස කලායක් හෝ කලායකට වැඩියක් කල් වැඩ සිටින සේක්වා'යි, සුගතයන් වහන්සේ කලායක් හෝ කලායකට වැඩියක් කල් වැඩ සිටින සේක්වා' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො යැද්දහ.

දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් අමතා. "...සිත්කලු ය...තථාගතයෝ කැමැත්තාහු නම් කලායක් හෝ කලායකට වැඩි කලක් හෝ සිටිය හැක්කාහ" යි වදාළ සේක. තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් අමතා, "...සිත්කලු ය...තථාගතයෝ කැමැත්තාහු නම්, කලායක් හෝ කලායකට වැඩි කලක් හෝ සිටිය හෙත්තාහ" යි වදාළ සේක. මෙසේත් අනඳ තෙරණුවෝ...මරහු විසින් මඩනාලද සිතැත්තක්හු සේ...නො යැද්දහ.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා, "අනඳයෙහි, යම් දිවා විහරණයකට කලා සි හිතවූ ද එයට යවු" යැ"යි වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ' යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, හුන්සේනන් තැගි සිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, පාදකුණු කොට, නොදුරෙහි එක්තරා රැක්මුලෙක හිඳ ගත්හ.

3. අථ බො මාගේ පාපිමා අවිරපක්කනො ආයස්මනො ආතජ්ඣෙ යෙන හගවා තෙත්‍රපසඬිකම්. උපසඬිකම්ඤා එකමන්තං අධ්‍යාසි. එකමන්තං සීනො බො මාරො පාපිමා හගවන්තං එතදවොච: ‘පරිනිබ්බාතු¹ හනො, හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බාතකාලො’ දුනි හනො හගවතො. භාසිතා බො පතෙසා හනො හගවතා වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරිනිබ්බාසිස්සාමි යාව මෙ භික්ඛු න සාවකා හවිස්සන්ති, වියන්තා විනීතා විසාරද්ද යොගකෙබ්බා බහුස්සුතා ධම්මධරු ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිපිපටිපන්නා අනුධම්මවාරිනො සකං² ආවරියකං උග්ගහෙඤා ආවික්ඛිස්සන්ති දෙසෙස්සන්ති පඤ්ඤාපෙස්සන්ති පට්ඨපෙස්සන්ති විවරස්සන්ති විහජස්සන්ති උත්තානී කරිස්සන්ති උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සන්ති’ති.

සන්ති බො පත හනො එතරහි භික්ඛු හගවතො සාවකා වියන්තා විනීතා විසාරද්ද යොගකෙබ්බා බහුස්සුතා ධම්මධරු ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිපිපටිපන්නා අනුධම්මවාරිනො, සකං ආවරියකං උග්ගහෙඤා ආවික්ඛින්ති දෙසෙන්නති පඤ්ඤාපෙන්නති පට්ඨපෙන්නති විවරන්ති විහජන්ති උත්තානී කරෙන්නති උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙන්නති. පරිනිබ්බාතු³ හනො, හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බාතකාලො’දුනි හනො, හගවතො.

4. භාසිතා බො පතෙසා හගවතා වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරිනිබ්බා-සිස්සාමි, යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවකා හවිස්සන්ති වියන්තා -පෙ-අනුධම්මවාරිනියො -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සන්ති’ති. සන්ති බො පත හනො, එතරහි භික්ඛුනියො හගවතො සාවකා වියන්තා -පෙ-සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙන්නති. පරිනිබ්බාතු -පෙ- වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරිනිබ්බාසිස්සාමි, යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිස්සන්ති වියන්තා -පෙ-සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සන්ති’ති. සන්ති බො පත හනො, එතරහි උපාසකා හගවතො සාවකා වියන්තා -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙන්නති. පරිනිබ්බාතු -පෙ-.

5. භාසිතා බො පතෙසා හගවතො වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරි-නිබ්බාසිස්සාමි, යාව මෙ උපාසිකා න සාවකා හවිස්සන්ති වියන්තා -පෙ-අනුධම්මවාරිනියො -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සන්ති’ති. සන්ති බො පත හනො, එතරහි උපාසිකා හගවතො සාවකා වියන්තා -පෙ-අනුධම්මවාරිනියො -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙන්නති. පරිනිබ්බාතු -පෙ-.

1. පරිනිබ්බාතුදුනි, සබ්බත්‍ර 2. යෙසකා, ම. 3. පරිනිබ්බාතු දුනි, සබ්බත්‍ර.

3. එකල්හි පවිටු මර අතද තෙරුන් නික්ම වැඩි නොබෝ වේලායෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීමේ ය. එළඹ එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියා වූ ම පවිටු මර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ කීය: “වහන්ස, හගවත්තු පිරිනිවෙත්වා, සුගතයෝ පිරිනිවෙත්වා දැන් හගවත්තට පිරිනිවෙත්තට කල් ය. වහන්ස, “යම් තාක් කල් මේ සවු මහණු ව්‍යක්‍යා ද විනිත ද විශාරද බවට පැමිණියෝ ද යොග්‍යෙම ද බහුශ්‍රාත ද ධම්මර ද ධම්මානුබම්මප්‍රතිපත්තා ද සමස්තප්‍රතිපත්තා ද අනුරූප-ධම්මයෙහි භාසිරෙන සුලු ද වූවෝ සිය ආවාසීවාදය ඉගෙන උගත්වන්නාහු ද, කියවන්නාහු ද, පවසන්නාහු ද, පිහිටුවන්නාහු ද, ගෙළි කරන්නාහු ද, බෙද දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කරන්නාහු ද, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසන්නාහු ද එතෙක් නොම පිරිනිවෙත්තෙමි”යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලද්දේ ම ය.

4. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ භික්ෂූහු ව්‍යක්‍යායෝ විනිතයෝ විශාරදයෝ යොග්‍යෙමයෝ...බහුශ්‍රාතයෝ ධම්මරයෝ ධම්මානු-ධම්මප්‍රතිපත්තායෝ සමස්තප්‍රතිපත්තායෝ අනුබම්මාරිහු ඇත: ඔහු සිය ආවාසීවාදය ඉගෙන උගත්වත්, කියවත්, දෙසත්, පිහිටුවත්, ගෙළි කෙරෙත්, බෙද දක්වත්, ප්‍රකට කෙරෙත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා නෙෙසීණික වන තෙක් කොට දහම් දෙසත් වහන්ස, හගවත්තු දැන් පිරිනිවෙත්වා. සුගතයෝ පිරිනිවෙත්වා. වහන්ස, දැන් හගවත්තට පිරිනිවෙත්තට කල් ය. වහන්ස, ‘යම් තාක් කල් මාගේ ශ්‍රාවක මෙහෙණු ව්‍යක්‍යා ද...අනුබම්මාරිණිහු නොවන්නාහු ද නෙෙසී-ණික කොට දහම් දෙසන්නාහු ද ඒතාක් නොපිරිනිවෙත්තෙමි යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන්ගේ ව්‍යක්‍යා වූ මෙහෙණු දැන් ඇත. ඔහු නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසන්නාහ. වහන්ස, හගවත්තු පිරිනිවෙත්වා...භාග්‍යවතුන් විසින් ‘යම්තාක් කල් මාගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ ව්‍යක්‍යාත්...නොවන්නාහු ද...නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසනු හැකි නො වන්නාහු ද, පවිට ඒ තාක් කල් නො පිරිනිවෙත්තෙමි යි මේ වචනය කියන ලද්දේ ය. වහන්ස,...පිරි-නිවෙත්වා...වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ ව්‍යක්‍යා ද ...වෙත්. නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසත්...පිරිනිවෙත්වා...

5. හගවතුන් විසින් යම්තාක් කල් මාගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකාවෝ ව්‍යක්‍යා ද ...නොවන්නාහු ද...අනුබම්මාරිණිහු නොවන්නාහු ද...ධම්ම නෙෙසීණික කොට නො දෙසන්නාහු ද ඒතාක් නොපිරිනිවෙත්තෙමි”යි මේ වචනය වදාරන ලද්දේ ය. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන්ගේ සවු වූ උපාසකාවෝ ව්‍යක්‍යා ද... අනුබම්මාරිණිහු ද වෙත්...නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසන්නාහ. හගවත්තු දැන් පිරිනිවෙත්වා...

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. භාසිතා බො පනෙසා භගවතො වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරි-
නිබ්බාසිස්සාමි, යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මවරියං න ඉඤ්ඤෙව භවිස්සති ඵිතඤ්ඤ
විජාරිකං බාහුජ්ඤ්ඤං පුත්තභුතං යාවදෙව මනුස්සෙති සුප්පකාසිත'නති.
එතරහි බො පන භනෙත භගවතො බ්‍රහ්මවරියං ඉඤ්ඤෙව ඵිතඤ්ඤ
විජාරිකං බාහුජ්ඤ්ඤං පුත්තභුතං යාවදෙව මනුස්සෙති සුප්පකාසිතා.
පරිනිබ්බාතු'දති භනෙත, භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බාන-
කාලො'දති භනෙත භගවතො"ති.

එවං වුත්තෙත භගවා මාරං පාපිනෙතං එතදවොච: අප්පොය්‍යනෙකා
නිං පාපිම, හොති. ත වීරං තථාගතස්ස පරිනිබ්බාතං භවිස්සති. ඉතො
තිණ්ණං මාසානං අවච්ඡෙත තථාගතො පරිනිබ්බාසිස්සති'ති. අථ බො
භගවා වාසාලෙ චෙතියෙ සතො සම්පජානො ආයුසඤ්ඤාරං ඔස්සජ්ඣි.
ඔස්සට්ඨෙ ව භගවතා ආයුසඤ්ඤාරෙ මහාභූමිවාලො අහොසි, හිංසනකො
ලොමහංසො. දෙවදුජ්ජුහියො ව එලිංසු.

7. අථ බො භගවා එතඤ්ඤං විදිනා තායං චෙලායං ඉමං උදහං
උදහෙසි:

“තුලමතුලඤ්ඤ ඝමහවං භවසඤ්ඤාරමවස්සජ්ඣ¹ මුනි,
අජ්ඣත්තරතො සමාහිතො අභිඤ්ඤි කචමම්චත්තසම්මවං”ති.²

6. 2

ජම්බුසුතං.

1. එවං මෙ සුතා: එකං සමයං භගවා සාවද්දායං විහරති සුඛබාග්ගම
මිහාරමාතුපාසාදෙ. තෙන බො පන සමයෙන භගවා සායනසමයං
පතිසල්ලාණා වුට්ඨිතො බහිඤ්ඤාරකොට්ඨකෙ නිසිනෙතො හොති.

අථ බො රජා පසෙතදි කොසලො යෙන භගවා තෙහුපසඤ්ඤාමි.
උපසඤ්ඤාමිතො භගවතං අභිවාදෙතො එකමනං නිසීදි. තෙන බො පන
සමයෙන සතන ව ජට්ටො, සතන ව නිගණ්ඨා, සතන ව අවෙලකා, සතන ව
එකසාටකා, සතන ව පරිබ්බාජකා, පරිලුහකච්ඡන්තලොමා බාරිවිවිධමාදාය
භගවතො අවිදුරෙ අතිකතමනාහි.

1. භවසංඛාරමොක්ඛජී, සී.

2. තුලමතුලං ව සමභවං භවසංඛාරමපොතසජ්ඣාහි:

අධ්‍යාතරතා: සමාහිතා: භාසිතා: නකාගම්වා: ආසිසගෙවං. (දිව්‍යාවදාන. 17'1)

6. “පටිට යම් තාක් කල් මාගේ මේ ශාසනය (ධ්‍යානෝපාය විසින්) සමාධි ද, (අභිඤ්ඤාමානසි විසින්) සතික ද, (ඒ ඒ දෙක පිහිටීම විසින්) පාතුරුණේක් ද (බොහෝ දෙනා සත්‍යාවබෝධ නිරීක්ෂණය විසින්) බොහෝ දෙනා අතර ප්‍රකට ද නුවණැති දෙවිමිනිසුන් හැම දෙනා විසින් මොනොවට ප්‍රකාශිත ද නො වේ නම් ඒ තාක් මම නොපිරිනිවෙන්නෙමි”යි භාග්‍යවතුන් විසින් මේ වචන කියන ලද ම ය. වහන්ස, දැන් වතාහි භාග්‍යවතුන්ගේ ශාසනය සමාධි ද පාතුරුණේක් ද බොහෝ දෙනා අතර ප්‍රකට ද දෙවි-මිනිසුන් හැම දෙනා විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවත්හු පිරිනිවෙත්වා. සුගතයෝ පිරිනිවෙත්වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල් ය” යනු යි.

මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පටිටු මරහට “පටිට, තෝ නිරුත්සුක වව. නොපත් කලෙකින් තපාගතයන්ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මෙයින් තුන් සෙක් ඇවෑමෙන් තපාගත තෙම පිරිනිවෙන්නේය”යි වදාළ සේක. ඉක්බිතිව තෙත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාපාල වෙහෙරයේ දී එළඹා සිටි සිහි ඇත්තානු නුවණින් පිරිසිදු දන්තානු ආයුස්සංඝකාරය හළ සේක. (ඒ තෙමස පමණක් සමවත් සමවදිමින් කය රැකී උත්වහන්සේ එයින් මතු කය රැකුමට සමවත් නොසමවදින්නෙමි යි අදහස් කළ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ආයුස්සංඝකාරය හළ කල්හි ම බිහිසුණු ලොමුදහ ගන්වන මහද්වුමිකම්මපනසෙක් විය. දෙව්බෙර නද දුන්හ. (සෂණ්ක වැස්සෙක් වට)

7. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ:

“පුතභිවය සකස් කරන, හවොත්පතනියට කාරණ වූ කාමාවචර රූපා-වචර කමී ද අරූපාවචර කමී ද බ්‍රහ්මනි තෙමේ හමු වේ. නිජකාධ්‍යාතමයෙහි ඇලුණේ (හෙවත් උපවාරාපිණ්ණමාසි විසින්) සමාහිත වූයේ තමා කෙරෙහි වූ කෙලෙස් කවචයක් (සන්තාහයක්) මෙන් බිඳ දැමූ ම ය. නොහොත් පස්කඳ අතිසා යි නිවන නිත්‍ය යා යි ආදීන් පුලකය (නිරණය) කරනුයේ, බ්‍රහ්ම-නි තෙමේ භවගාමී කමියන් (කමිසෂයකර) ආර්ථමාගියෙන් හමු වේ. කෙසේ ද? විවසුන් විසින් සිය පස්කඳෙහි ඇලුණේ ශමප විසින් සමාහිත වූයේ, තමා කෙරෙහි වූ කෙලෙස් නාමැති කවචය බෝවූලදී ම හළ භවසංඝකාර ඇත්තේ, සමාපතති බලයෙන් රැදවූ අත්බව මෙයින් මතු එයට නො සමවදිමිහි ආයුස්සංඝකාරය හමු වේ.”

6. 2.

ජවල සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර මාගාරිමාතාප්‍රාසාද නම් වූ සුචාරිමයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස්වේලෙහි විත්තවිවෙකයෙන් තැනී සිටි සේක්, ප්‍රාසාදආරකොෂයෙන් පිටත්ව වැඩ හුන් සේක් වෙති.

එ කල්හි පසේනදී කොසොල් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එ සමයෙහි සත් දෙනෙක් ජටිලයෝ ද, සත් දෙනෙක් නිවටහු ද, සත් දෙනෙක් අවෙලකයෝ ද, සත් දෙනෙක් එකසාටක නිවටහු ද, සත් දෙනෙක් පිරිවැජ්ඣෝ ද වැඩුණු කිසිලිලොම් ද නියපොතු ද ඇත්තානු තත් වැදැරුම් පැවිදි පිරිසකර බඩු රැගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි (නුවර දෙසට) ඉක්ම යෙත්.

2. අඤ්ඤා බො රුජා පසෙනදි කොසලො තෙ සත්ත ව ජට්ඨෙ, සත්ත ව නිගණ්ඨො, සත්ත ව අවෙලකෙ, සත්ත ව එකසාටකෙ, සත්ත ව පරිබ්බාජකෙ, පරුලුකකච්ඡතබ්බලොමෙ බාරිච්චිබ්බොදය භගවතො අවිදුරෙ අතිකකමනො. දිස්වාන උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරුසඞ්ඞං කරිත්වා දකඛිණං ජාණුමණ්ඩලං පඨවියං නිගන්ත්වා යෙන තෙ සත්ත ව ජට්ඨො, සත්ත ව නිගණ්ඨො, සත්ත ව අවෙලකා, සත්ත ව එකසාටකා, සත්ත ව පරිබ්බාජකා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙත්වා තික්කත්තුං තාමං සාවෙසි: රුජාහං භනොන පසෙනදි කොසලො'ති.

3. අථ බො රුජා පසෙනදි කොසලො අවිරපකකන්තොසු තෙසු සත්තසු ව ජට්ඨෙසු සත්තසු ව නිගණ්ඨෙසු සත්තසු ව අවෙලකෙසු සත්තසු ව එකසාටකෙසු සත්තසු ව පරිබ්බාජකෙසු යෙන භගවා තෙහුපසඞ්කම්, උපසඞ්කම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො රුජා පසෙනදි කොසලො භගවන්තං එතදවොච: “යෙ ව බො භනොන, ලොකෙ අරහන්තො වා අරහත්තමග්ගං වා සමාපන්නා, එතෙ තෙසං¹ අඤ්ඤාතරු”ති.

“දුජ්ජානං බො පනෙතං මහාරුජ, තයා ගිහිනා කාමභොගිනා පුත්තසම්බාධසයනං අජ්ඣාචසන්තො කාසීකච්ඡන්තං පච්චන්තොහොන්තො මාලාභකච්ඡෙපනං ධාරයන්තො ජාතරුපරජනං සාදියන්තො: ඉමෙ වා අරහන්තො ඉමෙ වා අරහත්තමග්ගං සමාපන්නා'ති. සංවාසෙන බො මහාරුජ, සීලං වෙදිතබ්බං. තඤ්ච බො දීඝෙන අඤ්ඤා. ත ඉත්තරොත, මෙසීකරොතා නො අමතසීකරොතා. පඤ්ඤාවතා නො දුපපඤ්ඤාත. සංවොභාරොත² බො මහාරුජ, සොවෙය්සං වෙදිතබ්බං, තඤ්ච බො දීඝෙන අඤ්ඤා -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාත. ආපදසු බො මහාරුජ, ථාමො වෙදිතබ්බො. සො ව බො දීඝෙන අඤ්ඤා -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාත. සාකච්ඡය බො මහාරුජ, පඤ්ඤා වෙදිතබ්බො, සා ව බො දීඝෙන අඤ්ඤා -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාතා'ති.

4. “අච්ඡරියං! භනොන, අබ්භුතං! භනොන, යාව සුභාසිතඤ්චදං භනොන භගවතා: දුජ්ජානං බො පනෙතං -පෙ- අරහත්තමග්ගං සමාපන්නා'ති, සංවාසෙන -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාතා'ති. එතෙ භනොන, මම පුරිසා වොරු ඔවරකා ජතපදං ඔවරිත්වා ආගච්ඡන්ති³. තෙහි පඨමං ඔතිණ්ණං අහං පච්ඡා ඔතරිසාමි⁴. ඉද්දති තෙ භනොන, තං රජොජලලං පවාහෙත්වා ඤානා සුචිත්තො කපපිතකෙසමස්ස ඔද්ධවත්ථවසනා පඤ්චති කාමගුණෙහි සමපපිනා සමබ්බිභුතා පරිවාරෙස්සන්ති'ති.

5. අථ බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ධං උද්ධෙසි:

“ත වායමෙය්ස සබ්බත්ථ නාඤ්ඤාසු පුරිසො සීයා,
නාඤ්ඤා නිසාය ජීවෙය්ස ධම්මෙත ත වණ්ඨං වරො”ති⁵.

1. එතෙසා, මජ්ඣ. 2. සබ්බාභාරොත, මජ්ඣ. 3. ගච්ඡන්ති, මජ්ඣ. 4. ඔසරිසාමි, ම. ඔසාදිසාමි, ඔසාඞ්ගිසාමි, කෙසුචි ජොජ්ජකසු. 5. ත වාණිජජ. මජ්ඣ, කෙසුචි ජොජ්ජකසු.

2. පසේනදි කොසොල් රජ වැඩුණු කිසිලිලොම් හා නියපොතු ඇති ඒ සත් ජව්ලයන් ද, සත් නිවවුන් ද, සත් අවෙලකයන් ද, සත් එකසාටකයන් ද, සත් පිරිවැජ්ඣන් ද පිරිකර බර ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි මගින් ඉක්මැ යන්තවුන් දිව් ය. දෑක හුන්සේනන් නැති සිට උතුරැසළුව එකස් කොට දකුණු දණ්ඩල බිමැ හැක, ඒ සත් ජව්ලයන් ද, සත් නිවවුන් ද, සත් අවෙලකයන් ද, සත් එකසාටකයන් ද, සත් පිරිවැජ්ඣන් ද දසාවට ඇඳිලි තමා 'වහන්ස, මම පසේනදි කොසොල්ම'යි තුන් වරක් සිය තම ඇස්ව් ය.

3. ඉක්බිත්තෙන් පසේනදි කොසොල් රජ ඒ සත් ජව්ලයන්...ඉක්ම ගිය කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියේ ය. එළැඹි වැද එක්පසක හුන්සේ ය. එක් පසෙක හුන්තා වූ ම පසේනදි කොසොල් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, ලොවැ යම් රහත් කෙනෙක් හෝ රහත් මහට පැමිණි හෝ යම් කෙනෙක් වෙත් නම්, මොහු ඔවුන්ගෙන් එක්තරු කෙනෙක් වෙති"යි කී ය.

"මහරජාණනි, අමුදරුවන් නිසා හටගත් සම්බාධ ඇති යහනක් ඇති වැ වසන, කසිවත් හා සියුම් සදුන් පරිභොග කරන, මල්ගඳ විලෙවුන් දරන රන් රිදී ඉවසන කාමභොගී ගිහි වූ කොප විසින් 'මොහු රහත්හු ද නොහොත් රහත්මහට පිළිපත්තෝ ද?' යන මෙය නො දන හැකි ය. මහරජාණනි, එක් වැ විසීමෙන් වනාහි ශීලය දන යුතු. එ ද දික් කලෙකිනි. මද කලෙකින් නො වේ. එ ද කටහැක්කේ සිල් පිරිසිඳින්නෙමිසි මෙනෙහි කරන්නහු විසිනි. මෙනෙහි නොකරන්නහු විසින් නො වේ. ප්‍රඥ ඇත්තහු විසිනි, ප්‍රඥ තැත්තහු විසින් නො වේ. මහරජාණනි, කපායෙන් පිරිසිදු බව දන යුතු. එ ද දික් කලෙකිනි. මද කලෙකින් නො වේ...ප්‍රඥ තැත්තහු විසින් නො වේ. මහරජාණනි, විපස්සිදී ඥානසාමය දන යුතු. එ ද දික් කලෙකිනි. ...ප්‍රඥව තැත්තහු විසින් නො වේ" යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

4. "වහන්ස, ආශවසී ය! වහන්ස, අදහන ය! රහත්මහට පිළිපත්තෝ ද?" යි මෙය දන නො හැක්කේ ය. .. එක් වැ විසීමෙන් ... ප්‍රඥ තැත්තහු විසින් නො වේ" යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ මේ වචනය ඉතා මැනවින් වදාරන ලද්දේය. වහන්ස, මොහු පැවිදි වෙසින් සිට රට වැසියන්ගේ පිණිඳිහොජනය වළඳන මාගේ වරපුරුෂයෝ ය. මොහු දනව්වල තතු විමසා බලා එති. පළමුවෙන් මොවුන් බැස්ස ඒ පෙදෙසට ඔවුහට පසු ව මම බස්තෙමි. වහන්ස, ඔහු දැන් දුටිලි මල සෝද හැර මොනොවට නැවතුනු මොනොවට විලෙවුන් දැරුවාහු කැපු කෙහෙරවුළු ඇත්තාහු, සුදුවත් හඳින්නාහු පස් කම්ගුණ හා ඇලුණෝ එක් වුවෝ ඉඳුරන් කාමවස්තුන්හි හසුරුවත්" යැ යි පසේනදි කොසොල් රජ කී ය.

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ.

"මහණ තෙම (දුතමෙහෙවර වරපුරුෂ මෙහෙවර ආදි වූ) සියලු ලාමක-කම්හි වැයම් නො කරන්නේ ය. අනෙකකුගේ සේවකයෙක් නො වන්නේ ය. අන් අභිපති ආදි කෙනකුන් ඇසුරු කොට ජීවත් නො වන්නේ ය. ධර්මයෙන් වෙළෙඳුම් නො කරන්නේ ය (ධන ආදිය පිණිස බණ නො කියන්නේ ය.)

6. 3.

පච්චවේක්ඛනසුත්තං.

1. එවං මේ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිකං විහරති, ඡේතවනො අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා අනාගතො අනෙකෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ පතීණෙ පච්චවේක්ඛමානො නීසිනො හොති, අනෙකෙ ච කුසලෙ ධම්මෙ භාවනාය පාරිසුරිං ගතෙ.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිසා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙසී:

“අහු පුබ්බෙ තද නාහු නාහු පුබ්බෙ තද අහු,
තවාහු ත ච භවිස්සති ත චෙතරති විජ්ජති”ති.

6. 4.

පඨම නානාතිස්සීය සුත්තං.

1. එවං මේ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිකං විහරති, ඡේතවනො අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සමඤ්ඤාලා නානාතිස්සීයා සමඤ්ඤාහවණ්! පරිබ්බාජකා සාවඤ්ඤිකං පටිවසන්ති, තානාදිට්ඨිකා තානා-
බන්තිකා තානාරාචිකා තානාදිට්ඨිතිස්සයනිස්සිතා.

සතොකෙ සමඤ්ඤාහවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘සස්සාකො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (1)

සනති පතෙකෙ සමඤ්ඤාහවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අසස්සාකො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (2)

සතොකෙ සමඤ්ඤාහවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අනන්තවා ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (3)

සනති පතෙකෙ සමඤ්ඤාහවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අනන්තවා ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (4)

සතොකෙ සමඤ්ඤාහවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘තං ජීවං තං සරීරං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (5)

සනති පතෙකෙ සමඤ්ඤාහවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (6)

1. සමඤ්ඤාහවණ්, කෙසුචි පොඤ්ඤා.

6. 3.

ප්‍රතිරෝධීයත්වය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නොදුරු නොමුරු තැනක වූ දෙව්වරම් තම් වූ අතේපිඬුනු අරමිනි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන්ගේ ප්‍රතිභාව වූ නොයෙක් ලාමක අකුසල් දහම් ද, භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට පැමිණි නොයෙක් කුසල් දහම් ද නුවණින් සලකා බලමින් වැඩ හුන්හැකු වෙති.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහුන.

(රහත්මන නුවරණ ලබන්නට) පෙර (රහාදි කෙලෙස් මා සතන්හි) විය. (ආසීමාගීක්ෂණයෙහි) ඒ නො වී ය. (දත් භාවතායෙන් පිරිපුත් බවට පැමිණි අප්‍රමාණ කුශලධම් අග්‍රමාගීක්ෂණයට පුළු වූ) ඒ පුහුදුත් සමයෙහි නො වී ය. (අග්‍රමාගීඥතය උපන්) එද මේ සියලු අතවද්‍යධම් පහල විය. (ඔම් ආසීමාගී-යෙක් වට බෝමැබදි පහල වී ද, මාගීක්ෂණයෙන් පෙර) එය වට නො වී ය. මතුත් නො වන්නේ ය. සියලු කෙලෙස් තසා අවසන් බැවින් කෙලෙස් තසන ආසීමාගීයෙක් දැනුත් වට නැත.

6. 4.

ප්‍රථම නානා විවිධ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු ජේතවන නම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි තාතාපීඨ දූෂිත ඇති තාතාපීඨ මත උසුලන, තාතාපීඨ රාවි ඇති, තාතා දූෂිතී:ශ්‍රයයෙහි ඇලුණු බොහෝ තන්තොටු මහණ බඩුණු පිරිවැජ්ඣෝ සැවැත් තුවරු වෙසෙත්.

(ඔවුන් අනුරෙහි) ‘ලොව ශාශ්වතය, මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති සමහර මහණ බමුණෝ ඇත. (1)

‘ලොව අනාඨවන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති සමහර මහණ බමුණු සෙනෙක් ඇත. (2)

‘ලොව අනන්තත් ස, මෙය ම සත්‍ය ස, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති සමහර මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (3)

‘ලොව අනන්තය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් ය’යි මෙසේ කියන මෙසේ දුෂ්ට ඇති සමහර මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (4)

“ජීවයත් ශරීරයත් දෙකම එකෙක් ය, මෙය සත්‍ය ය, සෙත්ස හිස් යැ”යි මෙසේ කියන මෙසේ දැනට ඇති සමහර මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (5)

‘ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකෙකැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත
ඇති සමහර මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (6)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො 'හොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (7)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො 'ත හොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (8)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො 'හොති ච ත හොති ච තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (9)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො 'තෙව හොති ච, ත ත හොති ච තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (10)

තෙ භණ්ඩතජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිභි විතුදනතා විහරනති 'එදිසො ධම්මො තෙදිසො ධම්මො, තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

2. අථ ඛො සම්මහුලා භික්ඛු පුබ්බන්තහමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදය සාවච්චිං පිණ්ඩාය පච්ඡිංසු. සාවච්චියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභන්තං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්පු, උපසඬකම්පා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: ඉධ භනෙත, සම්මහුලා තානාතිත්ථියා සමණවුභවණං¹ පරිබ්බාජකා සාවච්චියං පටිච්ඡන්ති තානාදිට්ඨිකා තානාඛනතිකා තානාරුචිකා තානාදිට්ඨිතිස්සයතිස්සිතා. සනෙතකෙ-පෙ-තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

3. අඤ්ඤතිත්ථියා භික්ඛවෙ, පරිබ්බාජකා අකා, අවකඛුකා, අත්ථං ත ජාතනති² අතත්ථං ත ජාතනති, ධම්මං ත ජාතනති, අධම්මං ත ජාතනති. තෙ අත්ථං අජාතන්තා අතත්ථං අජාතන්තා, ධම්මං අජාතන්තා, අධම්මං අජාතන්තා භණ්ඩතජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිභි විතුදනතා විහරනති: 'එදිසො ධම්මො තෙදිසො ධම්මො, තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

4. භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, ඉමිස්සායෙව සාවච්චියා අඤ්ඤතරො රුජා අහොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, සො රුජා අඤ්ඤතරං පුරිසං අමනෙතසි: එභි ත්ථං අමො පුරිසං, යාවතකා³ සාවච්චියා⁴ ජච්චකා, තෙ සබ්බෙ එකජ්ඣං සනතිපාතෙති'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ, සො පුරිසො තස්ස රඤ්ඤ පටිසුත්ථා යාවතකා සාවච්චියා ජච්චකා, තෙ සබ්බෙ ගහෙත්වා යෙන සො රුජා තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්පා තං රුජාතං එතදවොච: 'සනතිපාති-තා⁵ ඛො තෙ දෙව, යාවතකා සාවච්චියං ජච්චකා'ති. 'තෙන හි භණ්, ජච්චකාතං හත්ථිං දයොසි'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ, සො පුරිසො තස්ස රඤ්ඤ පටිසුත්ථා ජච්චකාතං හත්ථිං දයොසි. එදිසො ජච්චකා, හත්ථි:

1. සමණවුභවණං, 2. තෙ අත්ථං තජාතනති, ම. 3. යාවතිකා, සබ්බසථ.
4. සාවච්චියං, සි. 5. සනතිපතිතා, ම.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘ආනමය මරණින් මතු ආත. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ආතී මහණබමුණු කෙනෙක් ආත. (7)

‘ආනමය මරණින් මතු තැන මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ආතී මහණබමුණු කෙනෙක් ආත. (8)

‘ආනමය මරණින් මතු ආත්තේත් නැත්තේත් වේ. මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ආතී මහණබමුණු කෙනෙක් ආත (9)

‘ආනමය මරණින් මතු නොමැත්තේත් නොම නැත්තේත් වේ. මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ආතී සමහර මහණ බමුණු කෙනෙක් ආත. (10)

ඔහු ධර්මය මෙබඳුය, එබඳු නොවේ ය. ධර්මය එබඳු නොවේ. මෙබඳු යැ’යි හටගත් හණ්ඩන ආත්තෝ, හටගත් කල්‍යාණ ආත්තෝ, විවාදයට බටුවෝ උනුත් මුඛ නාමානි අඛයවිවලින් විද්‍යානු වෙසෙත්.

2. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙව, පා සිටුරු ගෙන සැවැත් නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්හි පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත් සමයෙහි පිණිසානගෙන් පෙරලා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙකා හුත්හ. එකත්පසෙකා හුත් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කළහ: “වහන්ස, මෙහි තානාවිධ දූෂිත ආතී තානාවිධ මත උසුලන, තානාවිධ රූපි ආතී, තානාදූෂිතීභ්‍යයෙහි ඇල්ලු බොහෝ නත් තොටු මහණ බමුණු පිරිවැජ්ඣෝ සැවැත් නුවර වෙසෙත්. (ඔවුන් අතුරෙහි) ‘ලොව ශාශ්වත ය...ඔහු ‘ධර්මය මෙ බඳු නොවේ, ධර්මය එබඳු යැ’ යි... මුඛ නාමානි අඛයවි-වලින් විද්‍යානු වෙසෙත්” යනු යි.

(එය අසා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක:)

3. “මහණෙනි, අත්තොටු පිරිවැජ්ඣෝ අඛයෝ ය, පාණ්ඩ්‍ය නැත්තෝ ය. වැඩ නො දනිත්. අවැඩ නො දනිත්. දහම නො දනිත්. නොදහම නො දනිත්. ඔහු වැඩ නො දන්නාහු, අවැඩ නොදන්නාහු, දහම නො දන්නාහු, නොදහම නො දන්නාහු, ‘දහම මෙබඳු ය, දහම එබඳු නො වේ. දහම එබඳු නො වේ, දහම මෙ බඳු යැ’යි හටගත් හණ්ඩන ආත්තෝ, හටගත් කල්‍යාණ ආත්තෝ, විවාදයට බටුවෝ, උනුත් මුඛ අඛයවිවලින් විද්‍යානු වෙසෙත්.

4 “මහණෙනි, පෙර වුවත් කියමි. මේ සැවැත් නුවරෙහි ම එක්තර රජෙක් විය. එ කල්හි ඒ රජ. එක් පුරුෂයකු බණවා, ‘එම්බා, පුරුෂය, තෝ මෙහි එව. සැවැතෙහි යම් පමණ දෑ අදහ වෙත් නම්, උන් හැම එකට රැස් කරව’යි ඇණවී ය. මහණෙනි, ‘එසේ ය, දෙවසිනි’යි කියා ම, ඒ පුරුෂ තෙම, එ රජුට පිළිවදන් දී, සැවැතෙහි යම් පමණ දෑ අදහ වූහ නම් උන් හැම ගෙන එ රජු කරුණු එළැඹියේ ය. එළැඹූ, එ රජුට ‘දෙවසිනි, සැවැතෙහි ඇති තාක් හැම දෑ අදහ ම රැස් කරන ලද්දහ’යි සැළ කෙළේ ය ‘එසේ වී නම්, සගය, දෑ අදහට ඇතකු දක්වව’යි රජ කී ය. ඒ පුරුෂ තෙම, ‘එසේ ය දෙවසිනි’යි කියා එ රජුට පිළිවදන් දී දෑ අදහට ‘දෑ අදහි, ඇතා මෙ බඳු’යි කියා ඇතු දක්වී ය:

එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස සීතං දස්සෙයි. 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස කණ්ණං දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස දන්තං දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස සොණං දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස කායං දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස පාදං දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස සප්ථි¹ දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස තඛ්ඞුට්ඨං දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති. එකච්ඡානං ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස වාලංගිං දස්සෙයි, 'එදිසො ඡේදනච්ඡා, හත්ති'ති.

අථ බො භික්ඛවෙ, සො පුරිසො ඡේදනච්ඡානං හත්තිං දස්සෙත්වා යෙන සො රුජා තෙත්ථපසඛිකම්. උපසඛිකම්ත්වා තං රුජානං එතදවොච: 'දිට්ඨො බො තෙති දෙව, ඡේදනච්ඡානං හත්ති, යස්ස'දාති දෙවො කාලං මඤ්ඤාසී'ති.

5. අථ බො භික්ඛවෙ සො රුජා යෙන තෙ ඡේදනච්ඡා තෙත්ථපසඛිකම්. උපසඛිකම්ත්වා තෙ ඡේදනච්ඡානං එතදවොච: 'දිට්ඨො වො ඡේදනච්ඡා හත්ති'ති. 'එවං දෙව, දිට්ඨො නො හත්ති'ති. වදෙථ ඡේදනච්ඡා, 'එදිසො² හත්ති'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස සීතං දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු: 'එදිසො දෙව, හත්ති, සෙය්‍යථාපි කුමොති'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස කණ්ණං දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු, 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි සුප්පං³ ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස දන්තං දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු, 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි ථාලො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස සොණං දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු, 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි තඛ්ඞුලීසා'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස කායං දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු, 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි කොට්ඨො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස පාදං දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි ථුනො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස සප්ථි⁴ දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි උදුක්ඛලො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස තඛ්ඞුට්ඨං දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි මුසලො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡේදනච්ඡානං හත්තිස්ස වාලංගි දිට්ඨං අහොසි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ති සෙය්‍යථාපි සමමජ්ජනී'ති. තෙ 'එදිසො හත්ති තෙදිසො හත්ති, තෙදිසො හත්ති එදිසො හත්ති'ති. අඤ්ඤාමඤ්ඤං මුට්ඨිති සංමුභිංසු.⁵ තෙන ව පන භික්ඛවෙ සො රුජා අත්තමතො අහොසි.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථා පරිබ්බාජකා අක්ඛා අවකුක්ඛා -පෙ-තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

6. අථ බො හහවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යානෙයි:

“ඉමෙසු කිර සජ්ජන්ති එකෙ සමණත්ථාගමණා,
විග්ගස්ස නං විවදන්ති ජනා එකඛගදස්සිතො”ති.

1. පිට්ඨි, සි. 2. කිදිසො, සි. 3. සුපෙට්ඨා, සි. 4. පිට්ඨි, සි. 5. සංසුජ්ඣංසු, සි.

‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කිය දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කන දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් දනක් දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් සොඩි දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කඳ දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් පයක් දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කළුවෙය දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් නගුව දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් වලග දැක්වී ය.

ඉක්බිත්තෙන් මහණෙනි, ඒ පුරුෂ තෙම දූ අදනට ඇතුළත් දක්වා, ඒ රජු කර එළඹිණි ය. එළඹ එ රජුට ‘දේවසිති, ඒ දූ අදන් විසින් ඇත් තෙම දක්වා ලද්දේ ය. ඔවුන්ගෙන් යම් විමසුමකට දෙවයන් වහන්සේ සිතන සේක් නම්, එයට දූන් කල් යැ’යි සාල කෙළේ ය.

5. මහණෙනි, එ කලා ඒ රජ ඒ දූ අදන් කර එළඹිණි ය. එළඹ ‘දූ අදනි, තොප විසින් ඇතා දක්වා ලද දූ’යි ඇසී ය. “එසේ ය, දේවයන් වහන්ස, අප විසින් ඇතා දක්වා ලදූ”යි ඔහු කීය. දූ අදනි, ඇතා මෙ අසුරයා යි කියව’යි රජ කී ය. යම් දූ අදන් විසින් ඇතුළත් කිය අත ගතා ලද්දේ වී ද, ඔහු ‘කළය යම් බඳු නම් ඇතා එබඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් කන් අත ගැ දූ අදන ඇතා කුල්ලක් බඳු යැ’යි කීය. ඇතුළත් දන් දුටු දූ අදන ‘දේවසිති, ඇතා සිවැල බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් සොඩි අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා නගුව බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් සිරුරු අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා අවුට බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් පය අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා වැඩක් බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් කළුවෙ අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා වංගෙහිය බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් නගුව අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා මොහොල බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් වලග අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා මුක්ත බඳු යැ’ යි කීය. ඔහු ‘ඇතා මෙබඳු ය, එබඳු නො වේ. ඇතා එබඳු නො වේ මෙබඳු යැ’ යි උනන් මිවින් පහර දුන්ය. මහණෙනි, එයින් රජ සතුටු විය.

මහණෙනි, එ පරිද්දෙන්ම අන්තොටු පිරිවැස්සෝ නුවණින් අකු වුවෝ, නුවණින් නැත්තෝ... ‘දහම එබඳු නො වේ, දහම මෙ බඳු යැ’ යි ... මුව අඛණ්ඩවලින් විද්‍යානු වෙසෙත්”.

6. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දූන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළත්:

“ඇතාම මහණ බමුණෝ (ශාශ්වතාදී අසාර වූ) මේ දූප්පිත්ති ඇලෙත්. එක් අඛණ්ඩක්ම දක්නාහු (‘තෝ මෙය නො දනිති. මම් දනිමි’යි යන ආදීන්) එය (ශාශ්වතාදී වශයෙන්) උනුතට විරුද්ධ වූ ගෙන විවාද කෙරෙත්.”

6. 6.

දුතියන්‍යානානිසීයසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ගගවා ඝාවන්තීයං විහරති, ජප්තවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බහුලා නානා-තිත්තියා සමණ්‍යාගමණ¹ පරිබ්බාජකා සාවතීයං පටිවසනති, නානාදිට්ඨිකා නානාවන්තිකා නානාරුචිකා නානාදිට්ඨිකිස්සයතිස්සිකා.

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (1)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: - 'අසස්සතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (2)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතො අසස්සතො² අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (3)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'තෙව සස්සතො නාසස්සතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝ-මඤ්ඤා'නති. (4)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයං කතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (5)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරං කතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (6)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතො පරංකතො³ අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (7)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසයංකාරො අපරංකාරො⁴ අභිච්චසමුප්පන්නො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (8)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති.² (9)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (10)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං අසස්ස-තං⁵ සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (11)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'තෙව සස්සතං නාසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (12)

1. සමණ්‍යාගමණා, සී. 2. සස්සතොව, අසස්සතො ව. මජ්ඣ. 3. සයං කතො ව පරං කතො ව, සබ්බප්ඨ. 4. අසයංකාරො ව අපරංකාරො ව, තපා. 5. සස්සතඤ්ච අසස්ස-තඤ්ච, තපා.

6 6.

ද්විතීයනානානිමික සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙමුරම් නම් වූ අනේපිඬු අරමැ වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි බොහෝ තත් නොවූ මහණ බඩුණු පිරිවැජ්ඣෝ තානා දූෂි ඇත්තාහු, තානා ලබ්ධි ඇත්තාහු, කානා රුචි ඇත්තාහු, තානා දූෂි නිශ්ශ්‍රය ඇසුරු කළාහු, සැවැත් නුවර වෙසෙත්.

ඔවුන් අනුරෙහි ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වතය, මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණෝ ඇත. (1)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් අශාශ්වතය මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණෝ ඇත. (2)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වතන් අශාශ්වතන් වෙතියි, ‘මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (3)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වතන් නොවෙති. අශාශ්වතන් නොවෙති. මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (4)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් ස්වයංකාන්තයැ, ‘මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (5)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් පරිකාන්තයැ, මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (6)

ආත්මයන් ලෝකයන් ස්වයංකාන්ත ද පරිකාන්ත ද වෙත්. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ගත් ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (7)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් තමන් ම මවා හැත්මක් හෝ අනුත්ගේ මැවීමක් ඇතියෝ නොවෙත්. යද්දුච්ඡාසමුත්පන්නය (කාරණයක් තැනි ව නුමු ම පහල වූහ). මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (8)

‘සුව දුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ශාශ්වතය. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (9)

‘සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම අශාශ්වතය, මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (10)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ශාශ්වත ද අශාශ්වත ද වේ. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (11)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම නොම ශාශ්වතය, නොම අශාශ්වතය. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (12)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සනෙතකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතං සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (13)

සනති පනෙකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරංකතං සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (14)

සනෙතකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතං පරං-කතං¹ සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (15)

සනති පනෙකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (16)

තෙ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිහි විතුදන්නා විහරන්ති: 'එදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, එදිසො ධම්මො'ති.

2. අථ ඛො සම්බහුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පනත-විවරමාදය සාවන්තී පිණ්ඩිය පටිසිංසු සාවන්තිය පිණ්ඩිය වරිත්වා පච්ඡාභගතං පිණ්ඩිපාතපටිකකන්නා යෙන භගවා තෙහුපසඝිකම්සු, උපසඝිකම්සා භගවන්නං අභිවාදෙත්වා එකමන්නං නිසිදිංසු එකමන්නං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්නං එතදවොදිං:

ඉධ භනෙත සම්බහුලා තානාතීත්තියා සමණවුහමණා² පරිබ්බාජකා සාවන්තියං පටිච්චසනති තානාදිට්ඨිකා තානාඛන්තිකා තානාරුචිකා තානාදිට්ඨි-නියායතිස්සිත්වා. සනෙතකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතො අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති -පෙ- 'නෙදිසො ධම්මො, එදිසො ධම්මො'ති.

3. අඤ්ඤතිජීයා භික්ඛවො, පරිබ්බාජකා අකුසා අවනුකුසා අත්ථං ත ජානන්ති.³ අනත්ථං ත ජානන්ති. ධම්මං ත ජානන්ති. අධම්මං ත ජානන්ති. තෙ අත්ථං අජානන්නා අනත්ථං අජානන්නා ධම්මං අජානන්නා අධම්මං අජානන්නා භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිහි විතුදන්නා විහරන්ති: 'එදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, එදිසො ධම්මො'ති.

4. අථ ඛො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලාසං ඉමිං උද්ගතං උද්ගෙසි:-

"ඉමෙසු නිර සජ්ජන්ති එකෙ සමණවුහමණා,
අනන්තරං විසිද්දන්ති අපත්තං මනෙගධං"ති.

6. 6.

තතිය නානාතීත්තියසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භග්වා ඤාචන්තියං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙ ත ඛො පන සමයෙත සම්බහුලා තානාතීත්තියා සමණවුහමණා⁴ පරිබ්බාජකා සාවන්තියං පටිච්චසනති, තානාදිට්ඨිකා තානා-ඛන්තිකා තානාරුචිකා තානාදිට්ඨිනියායතිස්සිත්වා.

1. සයං කතං ව පරංකතං, සබ්බෙ 2. සමණවුහමණා, සි 3. නෙ අත්ථං ත ජානන්ති, ම.
4. සමණවුහමණා, සි.

‘සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ස්වයංකාරය. මේ යම සත්‍යය. සේසත් හිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දැනට ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (13)

‘සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද පරකාරය. මේ යම සත්‍යය. සේසත් හිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දැනට ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (14)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ස්වයංකාරය පරකාරයයි මෙසේ කියන, මෙසේ දැනට ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (15)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ස්වයංකාර පරකාර රහිත ය, යද්දි සම්මතයකි. මේ යම සත්‍යය. සේසත් හිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දැනට ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (16)

ඔහු “ධම්ම මෙබඳු ය. ධම්ම එබඳු නො වේ. ධම්ම මෙබඳු නො වේ. ධම්ම එබඳු යැ”යි හටගත් ඛණ්ඩ ඇත්තෝ, හටගත් කල්‍යාණ ඇත්තෝ, විරුද්ධ-වාදයට බටුවෝ උනුත් මුව තැමැති අභියෝගයට විදිමින් වෙසෙත්.

2. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂූහු පෙරවැඩ සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු හෙත, සැවැත්තුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්තුවර පිඬු පිණිස හැසිර, පසුබත් සමයෙහි පිණිස පානගෙන් පෙරළා ආවාහු, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත් පසෙක හුත්හ. එකත් පසෙක හුත්තා වූ ම ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ සැළ කළහ.

“වහන්ස, මෙහි බොහෝ තත්තොටු මහණ බමුණු පිරිවැජ්ඣෝ තානාදුම ඇත්තාහු, තානාලබ්ධි ඇත්තාහු, තානා රුචි ඇත්තාහු, තානා දුමාරිකාරණයෙහි ඇලුණාහු සැවැත්තුවරෙහි වෙසෙත්. “ආත්මය ද, ලෝකය ද ශාශ්වත යැ යි, මේ යම සත්‍යය, සේසත් හිස් ය...ධම්ම මෙබඳු නො වේ ධම්ම එබඳු යැ යි හටගත් ඛණ්ඩ ඇත්තෝ...උනුත් මුවඅභියෝගයට විදිමින් වසත්” ය යි.

මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම අත්තොටු පිරිවැජ්ඣෝ නුවණින් අකු වුවෝ, නුවණින් තැත්තෝ...‘දහම එබඳු නො වේ, දහම මෙබඳු යැ’යි.. මුව අභියෝගයට විදිනාහු වෙසෙත්”.

3. ඉක්බිතිවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

‘ඇතැම් මහණ බමුණෝ මේ අසාරදුමාරික ඇලෙත්. ඔහු ඒ නිවනට නො පැමිණ ම අතර දීම සසරමහවතුරෙහි ගිලෙත්,”

6. 6.

තෘතීය තානාතිලක සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙමරු නම් වූ අත්තොටු අරුචි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වූ කල් බොහෝ තත්තොටුවෝ මහණ බමුණු පිරිවැජ්ඣෝ තානාදුම ඇත්තෝ, තානාලබ්ධි ඇත්තෝ, තානා රුචි ඇත්තෝ, තානා දුමාරිකාරණයෙහි ඇලුණාහු, සැවැත්තුවර වෙසෙත්.

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (1)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (2)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සනො අසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (3)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'තෙව සස්සනො නාසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (4)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සකනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (5)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරං-කනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (6)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සකනො පරංකනො¹ අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (7)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසස්සකාරො අපරංකාරො,² අභිච්චසම්පන්නො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝ-මිඤ්ඤ'නති. (8)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං සුඛ-දුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (9)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (10)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං අසස්සතං,³ සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝ-මිඤ්ඤ'නති. (11)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'තෙව සස්සතං නාසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (12)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සකතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (13)

සනති පනෙකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරංකතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමිඤ්ඤ'නති. (14)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සකතං පරංකතං⁴ සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමිඤ්ඤ'නති. (15)

1. සස්සකතො ව පරංකතො ව, සබ්බත්ථ. 2. අසස්සකතො ව අපරංකතො ව, තථා.
3. සස්සතඤ්ච අසස්සතඤ්ච, තථා. 4. සස්සකතඤ්ච පරංකතඤ්ච, තථා.

(ඔවුන් අතුරෙහි) 'ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වත ය. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණෝ ඇත. (1)

'ආත්මයත් ලෝකයත් අශාශ්වතය, මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණෝ ඇත. (2)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වතත් අශාශ්වතත් වේ. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (3)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වතත් නො ම වේ, අශාශ්වතත් නො ම වේ. මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (4)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ස්වයංකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (5)

'ආත්මයත් ලෝකයත් පරකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (6)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ස්වයංකාන ද පරකාන ද වේ. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (7)

'ආත්මයත් ලෝකයත් අස්වයංකාර ද අපරකාර ද වේ. යද්වර්තසමුත්-පනත ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (8)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මෙ හැම ශාශ්වත ය, මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (9)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මෙ හැම අශාශ්වත ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (10)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වතත් අශාශ්වතත් වේ. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (11)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වතත් නො ම වේ. අශාශ්වතත් නො ම වේ යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (12)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද ස්වයංකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති, ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (13)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද පරකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති, ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (14)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මෙ හැම ස්වයංකානත් පරකානත් වේ. මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (15)

සන්නි පනෙකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵලංවාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො: ‘අසංකාරං අපරංකාරං අධිවසනිප්පනං සුඛදුක්ඛං අනතා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සම්මං මොඝමෙඤ්ඤානි. (16)

තෙ භණ්ඩකජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමෙඤ්ඤං මුඛසන්නිභි විතුදනතා විහරන්ති: ‘ඵදිසො ධම්මො නෙදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො ඵදිසො ධම්මො’ති.

2. අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛු පුබ්බිත්තසමයං නිවාසෙත්වා පහතවිවර-මාදය සාවච්චං පිණ්ඩය පටිසිංසු. සාවච්චයං පිණ්ඩය වරිත්වා පච්ජාගතතං පිණ්ඩපාතපටිකකනතා යෙන භගවා නෙහුපසඛකම්පු, උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා ඵකමන්තං නිසිදිංසු. ඵකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොද්ධා:

ඉධ භනෙත සම්බුද්ධා නානාතීත්ථියා සමණබ්‍රාහ්මණ¹ පරිබ්බාජකා සාවච්චයං පටිවසන්ති නානාදිට්ඨිකා නානාඛන්තිකා නානාරූපිකා නානාදිට්ඨි-නිසංයතිස්සිත්වා. සනෙකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵලංවාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො: ‘සසංතො අනතා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සම්මං මොඝමෙඤ්ඤානි. -පෙ- තෙ භණ්ඩකජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමෙඤ්ඤං මුඛසන්නිභි විතුදනතා විහරන්ති ‘ඵදිසො ධම්මො නෙදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො ඵදිසො ධම්මො’ති.

අඤ්ඤානීත්ථියා භික්ඛවෙ පරිබ්බාජකා අකුසා අවකුසුකා අත්ථං න ජානන්ති² අනත්ථං න ජානන්ති ධම්මං න ජානන්ති අධම්මං න ජානන්ති. තෙ අත්ථං අජානන්තා අනත්ථං අජානන්තා ධම්මං අජානන්තා අධම්මං අජානන්තා භණ්ඩකජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමෙඤ්ඤං මුඛසන්නිභි විතුදනතා විහරන්ති: ‘ඵදිසො ධම්මො නෙදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො ඵදිසො ධම්මො’ති.

3. අථ ඛො භගවා ඵතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යනෙසි:

“අභිකාරපසුතායං පජා පරිකාරූපසංභිතා,
ඵතදෙකෙ නාබ්‍රහ්මදිංසු න නං සලලන්ති අද්දසුං.

ඵතඤ්ච සලලං පටිවච්ච³ පසංතො
අහං කරොමි’ති න තස්ස ගොති,
පරො කරොතිති න තස්ස ගොති,

මාත්‍රපෙතා අයං පජා මාතගත්ථා මාතවිතිබ්බකා,
දිට්ඨිසු සාරභිකථා සංසාරං නාතිවහන්ති”ති.

1. සමණබ්‍රාහ්මණා, සි. 2. තෙ අත්ථං න ජානන්ති, ම. 3. පටිවෙච්ච, සි.

‘සුමනස් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම අයවයඞ්කාරත් අපර-
කාරත් වේ, යද්වජ්ජාසමුත්තරායා’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති
ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (16)

ඔහු හටගත් ඛබර ඇත්තාහු, හටගත් කලහ ඇත්තාහු, විවාදයට පාමණි
යාහු. ‘ධම්ම මෙබඳු ය, එබඳු නො වේ. ධම්ම මෙබඳු නොවේ, එබඳු යා’යි
මුව අඛයවිච්චිත් උනුනට අනිත්තාහු වෙසෙත්.

2. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂූහු පෙරවරා සමයෙහි හැද පෙරෙව පාසිවුරු
ගෙන සැවැතට පිඩු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්හි පිඩු පිණිස හැසිරු පසුබත්
කල්හි පිණිසානගෙන් පෙරලා ආවාහු, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියහ.
එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක සිටියහ: එක්පසෙක
සිටි ම එ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කළහ:

‘වහන්ස, මේ සැවැත්නුවර තානාදූෂි ඇති, තානාලබ්ධිගත්, තානා රුචි
ඇති, තානාදූෂිකාරණයෙහි ඇලුණු බොහෝ තත් තොටු මහණ බමුණු
පිරිවැජ්ඣෝ වෙසෙත්. (ඔවුන් අතුරෙහි) ආත්මයත් ලෝකයත් ඥානිත ය,
මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යා යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම්
මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත...ඔහු ‘ධම්ම මෙබඳු ය, ධම්ම එබඳු නො වේ.
ධම්ම මෙබඳු නො වේ, ධම්ම එබඳු යා’යි හටගත් ඛබර ඇත්තෝ, හටගත්
කලහ ඇත්තෝ, විවාදයට බටුවෝ මුව අඛයවිත් උනුනට අනිත් වෙසෙත්,’
යනු යි.

‘මහණෙනි, අත්තොටු පිරිවැජ්ඣෝ අඛයෝ ය. ඇත් තැත්තෝ ය.
ඔහු වැඩ නො දනිත්. අවැඩ නො දනිත්. දහම් නො දනිත්. නොදහම්
නො දනිත්. ඔහු වැඩ නො දන්නෝ, අවැඩ නො දන්නෝ, දහම්
නො දන්නෝ, නොදහම් නො දන්නෝ, ‘ධම්ම මෙ බඳු ය, ධම්ම එබඳු
නො වේ. ධම්ම මෙබඳු නො වේ, ධම්ම එබඳු යා’යි හටගත් ඛබර ඇත්තාහු,
හටගත් කලහ ඇත්තාහු, විවාදයට බටුවෝ උනුනට මුව අඛයවිච්චිත්
අනිත්තාහු වෙසෙත්,’ යා යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක,

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වේලෙහි
මේ උදන් ඇතුළු සේක.

‘මේ සත්කාල ස්වයංකාර (අහංකාර) දූෂිතෙහි යෙදුණේ ය. ඊශ්වරදී
අන් කිසිවෙක් සියල්ල කෙරේ’ යා යි පරකාර දූෂිත හෝ ඇසුරු කලෝ
වෙති. අන් කෙනෙක් මේ දූෂි. දෙක ම නො අනුදත්ත. ඔහු ද තමන්
ගත් යද්වජ්ජාසමුත්තරාය වාදය දුක් උපදවන හුලෙකා යි නො දුටුහ.

මෙය හුලෙකා යි මූල දීම දක්නා ඒ ආරබ්ධ විදහිකයාට ‘මම
කෙරෙමි’යි කියා සිතෙත් නො වේ. අනෙකෙක් කෙරෙයි’ කියාත් ඔහුට
සිතෙත් නො වෙයි.

මේ සත්කාල මානසෙන් යුක්ත ය. මාන නැමැති ශ්‍රැත (ගෙතුම්)
ඇත්තෝ ය. මාන බැඳුම් ඇත්තෝ ය, දූෂිවිෂයයෙහි විරෝධකථාව සසර
නො ඉක්මවයි.”

6. 7.

සුභුතිසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාටකීයං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන ආයස්මා සුභුති භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො යොති, පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අවිතකකසමාධිං¹ සමාපජ්ඣා. අද්දසා බො භගවා ආයස්මන්තො සුභුතිං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අවිතකකසමාධිං¹ සමාපන්නං.

2. අථ බො භගවා එතමන්ට විදිඞ්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගෙසී:

“යස්ස විතකකා විදුපිතා
අජකින්නං සුවිකපපිතා අසෙසා,
තං සඞ්ගමතිච්ච අරුපසඤ්ඤා
විචුයොගාතිගතො න ජාතුචෙති”ති.

6. 8.

ගණිකාසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති, චෙඨවනෙ කලඤ්ඤකතිවාපෙ. තෙන බො පත සමයෙන රාජගහෙ දො පුගා අඤ්ඤාතරිස්සා ගණිකාය සාරත්තා ගොන්ති පටිබ්බාසිත්තා.² ගණකිත්තා කලහජාතා විවාදපත්තා අඤ්ඤමඤ්ඤං පාණීගිපි උපකකමන්ති, ලෙඞ්ඞුගිපි උපකකමන්ති දණෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති, සතෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති. තෙ තත් මරණමපි නිගවජන්ති, මරණමත්තමපි දුක්ඛං.

අථ බො සමබ්බුලා භික්ඛු පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙඞ්වා පහතවිවරමාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පටිසිංසු. රාජගහෙ පිණ්ඩාය වරිඞ්වා පච්ඡාභග්ගං පිණ්ඩපාතපටිකකන්නා යෙත භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිඞ්වා භගවන්නං අභිවාදෙඞ්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවන්නං එතදචොචු: ඉධ භනෙත රාජගහෙ දො පුගා අඤ්ඤාතරිස්සා ගණිකාය සාරත්තා පටිබ්බාසිත්තා² ගණකිත්තා කලහජාතා විවාදපත්තා අඤ්ඤමඤ්ඤං පාණීගිපි උපකකමන්ති, ලෙඞ්ඞුගිපි උපකකමන්ති, දණෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති, සතෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති, තෙ තත් මරණමපි නිගවජන්ති, මරණමත්තමපි දුක්ඛන්ති.

3. අථ බො භගවා එතමන්ට විදිඞ්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගෙසී:

1. අවිතකකං සමාධිං, සි 2 පටිබ්බාසිත්තාතිපි අති

6. 7.

සුභුති සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවර්ෂික නම් වූ අනේපිඬුනු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි සුභුති තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා අවිතක්කිමාදියට (වතුම්බාන පාදක අභිතන-ඵලසමාදියට) සමවාද හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා අවිතක්කිමාදියට සමවාද හුන් සුභුති තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත එ වෙලායෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමක්හු විසින් මිත්‍යාචිතයෝ පලවා හරින ලද්දහු ද, සිය සත්ත්ව ඉතිරි නො කොට සිදා පියන ලද්දහු ද, රුහාදි සියලු සමන ඉක්මැ අරුපය (හෙවත් නිවන) අරමුණු කරන මාග්ඵලසංඥ ඇති, කාමයොගාදි සතර-සොගයන් ඉක්මැ ගිය ආර්‍ය පුද්ගල තෙමේ එකාත්තයෙන් පුනර්ච්චාට නො එයි.”

6. 8.

ගණිකා සුත්‍රය

1: මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලාපකතිවාප නම් වූ වේඨවනායෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි රජගහ නුවර ගණ දෙකෙක් එක්තරා ගණිකාවක කෙරෙහි ඇලුණහු පිළිබඳ සිතාත්තාහු වෙත්. ඔහු හටගත් ඔබර ඇත්තාහු, හටගත් කලහ ඇත්තාහු, විවාදයට බටුවාහු උනුහට. අත්වලින් පහර දෙත්, ගල්-කැටින් පහර දෙත්, දඩුවලින් පහර දෙත්, අවිවලින් පහර දෙත්. ඔහු එහි මරණයට ද පැමිණෙත්, මරණය පමණ වූ දුකට ද පැමිණෙත්.

2. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවරායෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන, රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිරු පසුබත්කල්හි පිණිස පාතයෙන් පෙරළා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹිහ, එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක් පසෙක හිඳ ගත්තාවූම ඒ භික්ෂුහු ‘වහන්ස, මේ රජගහ නුවර දෙ ගණ කෙනෙක් එක්තරා ගණිකාවක කෙරෙහි ඇලුණෝ බැලුණු සිතාත්තෝ, හටගත් ඔබර ඇත්තෝ, හටගත් කලහ ඇත්තෝ, විවාදයට පැමිණියෝ, උනුහට අතින් ද පහර දෙත්, කැටින් ද පහර දෙත්, දඩුයෙන් ද පහර දෙත්, සැතින් ද පහර දෙත්. ඔහු එහි මරණයට ද, මරණය තරම් වූ දුකට ද පැමිණෙත්.’

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“යඤ්ච පතනං යඤ්ච පතනබ්බං, උභයමෙතං රජානුකිණ්ණං
ආතුරස්සානුසිත්තතො.

යෙ ව සිත්තාසාරු, සීලබ්බතථීචිතබ්බතචරියඋපට්ඨානසාරු,¹ අයමෙකො
අනෙතො.

යෙ ව එවංචාදිතො: ‘නථී කාමෙසු දෙසො’ති, අයං දුතියො අනෙතො.
ඉචෙචතෙ උභො අනතො කට්ඨිවසිත්තො. කට්ඨියො දිට්ඨිං වඩෙස්සන්ති. එතෙ
තෙ උභො අනෙත අතභිඤ්ඤාය ඔලීයන්ති එකෙ අතිධාවන්ති එකෙ. යෙ ව
බො තෙ අභිඤ්ඤාය තත්ත්ව නානෙසුං තෙන ව න මඤ්ඤිංසු. වට්ටං තෙසං
තථී පඤ්ඤාපනායා”ති.

6. 9.

උපාතිස්සතනං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති. ඡෙතචනො
අතාථපිණ්ඩකස්ස ආරුමෙ, තෙන බො පත සමයෙත භගවා රත්තකිකාර-
තිථිසායං අබ්භාකාසෙ නිසින්නො භොති, තෙලපපදීපෙසු ක්කායමානෙසු.
තෙ ත බො පත සමයෙත සම්බුද්ධා අධිපාතකා තෙසු තෙලපපදීපෙසු ආපාත-
පරිපාතං අතයං ආපඡන්ති, ව්‍යසනං ආපඡන්ති. අද්දසා බො භගවා තෙ
ස්මිමුලෙ අධිපාතකෙ තෙසු තෙලපපදීපෙසු ආපාතපරිපාතං අතයං
ආපඡන්නෙ ව්‍යසනං ආපඡන්නො.²

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ග-
උද්ගෙසි:-

“උපාතිධාවන්ති ත සාරමෙන්නි නවං නවං බ්බන්තං බ්‍රහ්මයන්ති,
පතන්ති පඤ්ඤාතමිචාධිපාතකා³ දිට්ඨිං සුතෙ ඉතිගෙතෙ නිවිට්ඨා”ති.

1. සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මරියං උපට්ඨානං, මුද්දිතධ්වනිකා. උපට්ඨානසාරො, මුද්දිතපාළි.
2. අතයමාසතං ආපඡන්තො, යඤ්ච. 3. අධිපාතා, සී.

පාමණි යම් පස් කම් සුවයෙක් ඇද්ද මතු පාමණි යුතු කොට පතන යම් පස් කම් සුවයෙක් ඇද්ද, මේ දෙක ම කෙලශාතුරයාගේ ද ද්‍රාව්‍ය-තුරයාගේ ද රුගරජසිත්‍රත් දොමරජසිත්‍රත් වාසුභේ වෙයි:

මෙයින් සංසාරශුද්ධිය වෙතැයි ගත් යම් ශීලව්‍යාදි වූ ශික්ෂාසාර කෙනෙක් වෙත් ද, ශීලව්‍ය, ශාකභක්ෂකතාදි ජීවිකා, මෛත්‍රිකවිරතී (සන්තප්ත දෙවපරිවරණාදි) උපය්‍යානසාර කෙනෙක් වෙත් ද, මොහු ආත්මකල්-මථානුශෝග පක්ෂය ගත් එක් අන්තයෙක. 'කාමයන්හි දෙස් නැතැ'යි කියන යම් කෙනෙක් ඇත් ද, ඔවුන් ගත් මෙය කාමසුබලලිකානුශෝගය වූ දෙවෙනි අන්තය ය.

මෙසේ මෙ කී උභය අන්තයෝ කටයින් (තෘෂණා අවිද්‍යාවන්) වඩන්-තෝ ය කටයිනු (අවිද්‍යාතෘෂණාවෝ) දූෂටිය වඩන්.

මේ අන්ත දෙක තොදන ඇතැම්හු කම්සුවෙහි යෙදීම් වශයෙන් හැකිලෙත්. කෙනෙක් සිය කය පෙළීම් වශයෙන් අතිධාවනය කරත්. යම් කෙනෙක් වනාහි ඔවුන් විශිෂ්ට නුවණින් දැන, ඒ අත්ත දෙකෙහි පතිත නො වූහ ද, ඔහු (අන්තආරුප්‍රතිණ කිරීමෙන් තෘෂණාදි වශයෙන්) මෙකෙතො කළහ. ඔවුනට (මරණින් මතු ඇතැයි) පණවන්නට (කම්වහි විපාකවහි කෙලශවහි යන) කිසි ම වහියෙක් නැත."

6. 9.

උපානි සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැමැත්තුවරු දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුහු අරමිනි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වනාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු මහඅඳුරෙහි තෙල් පහන් දල්වෙන කල්හි එළිපහතෙහි වැඩ හුන් සේක් වෙති. එ සමයෙහි බොහෝ පලභාවියෝ ඒ පහන් ඉදිරියට පැන ද පහන් වටා හැවිද පැන ද දුකටත් මරණයටත් පාමණෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ බොහෝ පලභාවියන් ඒ තෙල්පහන්හි ඉදිරියට පැන ද වටා හැවිද පැන ද දුකටත් මරණයටත් පාමණෙන්නවුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

"සත්ත දූෂටිවිපය්‍යාසයෙන් අතිධාවනය කරත්. (ශීලාදි) සාරයට නො පැමිණෙත්. තෘෂණාදූෂටිසංඛ්‍යාත අලුත් අලුත් බැඳුම් වඩන්. මෙසේ ඇතැම්හු දුටු දූයෙහි ද ඇසු දූයෙහි ද පලභාවියන් පහනට සෙයින් ඒ අරමුණු කෙරෙහි ශාශ්වතාදි වශයෙන් බැස ගත්තාහු එයට පතිත්."

6. 10.

තථාගතොත්තංගසුත්තං

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු දෙවිජ්ඣි නම් වූ අනේපිඬුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එකල්හි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ඵලාභියහ ඵලාභි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැදෑ එක්පසෙක හුන්හ. එක් පසෙකා හුන් අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ.

“වහන්ස, යම් තාක් කල් ම තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොවැ නො උපදිත් ද. ඒ තාක් ම අත්තොටු පිරිවැජ්ජේ සත්කාර ලද්දහු ගුරුකාර ලද්දහු බුදුමත් ලද්දහු පුදහු ලද්දහු යටත් පැවැතුම් ලද්දහු සිවුරැපිඬුවා සෙනසුන් හිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර ලබන සුල්ලෝ වෙත්. වහන්ස, යම් කලෙක්හි ම තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොව උපදිත් ද, එකල්හි අත්තොටු පිරිවැජ්ජේ සත්කාර නො ලද්දේ ගුරුකාර නො ලද්දේ බුදුමත් නො ලද්දේ, නො පුදන ලද්දේ, යටත් පැවැතුම් නො ලද්දේ සිවුරැපිඬුවා සෙනසුන් හිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර නො ලබන සුල්ලෝ වෙත්. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේත් භික්ෂුසභ්‍යයාත් ම සත්කාර ලද්දේත් ගුරුකාර ලද්දේත් බුදුමත් ලද්දේත් පුදන ලද්දේත් යටත් පැවැතුම් ලද්දේත් සිවුරැපිඬුවා සෙනසුන් හිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර ලබන සුල්ලෝත් වෙති.” යනු යි.

2 “අනදයෙනි, එය එසේ ය. අනදයෙනි, යම්තාක් කල් ම ලොවැ තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු නො උපදිත් ද, ඒ තාක් ම අත්තොටු පිරිවැජ්ජේ සත්කාර ද ගුරුකාර ද මානික ද පූජික ද අපචිත ද විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර ලබන සුල්ලෝ ද වෙති. එහෙත් අනදයෙනි, යම් කලෙක වතාහි තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොවැ උපදිත් ද, එකල්හි අත්තොටු පිරිවැජ්ජේ අසත්කාර ද අගුරුකාර ද අමානික ද අපූජික ද අපචිත ද, විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර නොලබන සුල්ලෝ ද වෙත්. අනදයෙනි, යම් කලෙක වතාහි තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොවැ උපදිද් ද, එකල්හි අත්තොටු පිරිවැජ්ජේ අසත්කාර ද අගුරුකාර ද අමානික ද අපූජික ද අපචිත ද, විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර නොලබන සුල්ලෝ වෙත්. දැන් තථාගත තෙමේත් භික්ෂු සභ්‍යයාත් ම සත්කාර ද ගුරුකාර ද මානික ද පූජික ද අපචිත ද, විවරපිණ්ඩපාත ශයනාසනග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර ලබන සුල්ලෝ වෙති”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යම් තාක් හිරු නො නගී ද, ඒ තාක් ඒ කදෙපැණි තෙම බබලයි. හිරු නැගි කල්හි කදෙපැණි තෙම නවුවා වූ ප්‍රභා ඇත්තේ වේ. නො ද බබලයි.

එසේ යම් තාක් කල් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ නො උපදිත් ද ඒ තාක් ම තාර්කික වූ තීර්තයන්ගේ බැබළීම වේ. (යම් කලෙක බුදුහු පහළ වෙත් ද එකල්හි) තාර්කිකයෝ (දෘෂ්ටිගතියෝ) නො බබලත්. ඔහු සවිවෝ ද නො බබලත්. මිසිද්වු ගත් ඔහු දුකින් නො මිදෙත්.”

සවන ජාත්‍යන්තරවේදය යි.

එහි උද්‍යතය:

ආසු ජට්ට පව්වවෙකකණ් යන සුත්‍ර ද, තීර්ත සුත්‍ර තුන ද, සුභුති ගණිකා හා තව්වන උපාතිධාවන සුත්‍රය ද, තථාගතොත්තංගසුත්තය ද යි ඒ සුත්‍ර දශ දෙකෙකි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වුල්ලවග්ගො සන්තමො

7. 1.

පඨමහඤ්ඤසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති ජෙතවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ඤාචිපුතො ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙජෙති සමපහංසෙති. අථ ඛො ආයස්මතො ලකුණට්ඨකහඤ්ඤස්ස ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සියමානස්ස සමාදපියමානස්ස සමුත්තෙජියමානස්ස සමපහංසියමානස්ස අනුපාදාය ආසවෙති විතතං විමුච්චි. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සියමානං සමාදපියමානං සමුත්තෙජියමානං සමපහංසියමානං, අනුපාදාය ආසවෙති විතතං විමුඤ්චමානං.¹

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙනසී:-

“උද්ධං අධො² සබ්බති විප්පමුත්තො,
අයමහමසමි³ති³ අනානුපයසී,
එවං විමුත්තො උද්ගාරී ඔසං
අතිණ්ණපුබ්බං අපුතබ්බවායා”ති.

7. 2.

දුතියහඤ්ඤසුත්තං.

1 එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති ජෙතවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ඤාචිපුතො ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං සෙකං මඤ්ඤමානො භියෙසාසොමන්තාය අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙජෙති සමපහංසෙති. අද්දසා ඛො, භගවා ආයස්මනං සාරිපුත්තං ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං සෙකං මඤ්ඤමානං⁴ භියෙසාසොමන්තාය අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙන්නං සමාදපෙන්නං සමුත්තෙජෙන්නං සමපහංසෙන්නං.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙනසී:-

“අචෙත්ච්ඡි⁵ වට්ටං බ්‍යාගා නිරාසං විසුක්ඛා සරිතා න සන්දති,
ජිත්තං වට්ටං න චිත්තානි එසෙවනො දුක්ඛස්සා”ති.

1. විමුත්තං, සී. 2. අධොව, සී. 3. අයං අහමසමි, සී. සාන්චි. 4. මඤ්ඤමානං, සී.
5. අචෙත්ච්ඡි, සී.වු.

සත්වන වූලලවගගය

7. 1.

ප්‍රථම හඳිසුම

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි සැරියුත් තෙරණුවෝ ලකුණටකහඳිස තෙරැතට නොයෙක් කරැණින් දහැම් කතායෙන් අනිත්‍ය ලක්‍ෂණාදිය දක්වති. තිලකුණු අරමුණු කොටැති විවසුන ගන්වති. එහි ඔවුන් සිත තියුණු කරති. එහි ඔවුන් සිත තුටුපහවු කරවති. ඉක්බිතිතෙන් සැරියුත් තෙරැත් විසින් නොයෙක් කරැණින් දහැම් කතාවෙන් ත්‍රිලක්‍ෂණාදිය දක්වනු ලබන, විවසුත් ගන්වනු ලබන, එහි සිත තියුණු කරනු ලබන, එහි සිත තුටුපහවු කරනු ලබන ලකුණටකහඳිස තෙරැත්තේ සිත අප්‍රවයන් කෙරෙන් මිදුණේ ය: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, සැරියුත් තෙරැත් විසින් නොයෙක් කරැණින් දහැම් කතායෙන් අනිත්‍යලක්‍ෂණාදිය දක්වනු ලබන, විවසුත් ගන්වනු ලබන, එහි සිත තියුණු කරනු ලබන, එහි සිත තුටු කරවනු ලබන, උපාද්‍ය රහිත ව අප්‍රව-කෙරෙන් සිත මුදලන ලකුණටකහඳිස තෙරැත් දුටු සේක.

2. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරැණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ:

“උඩ රැපාරැප ලොකයෙහි ද, යටැ කාම ලොකයෙහි ද සියලු සංස්කාර-යෙහි හැම අයුරෙන් ම (කෙලෙසුන්ගෙන්) මිදුණු (රැපැදියෙහි) “මේ මම වෙමි”යි නො දක්නා, මෙසේ මිදුණු රහත් තෙමේ පෙර තරණය නො කළ කාමාදි වතුර්විධ ඔසය තැවැත සසරැ නො වනු පිණිස (හෙවත් නිවන් පිණිස) තරණය කොට එ ගොඩැ සිටියේ ය.”

7. 2.

ද්විතීය හඳිසුම

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමැ වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි සැරියුත් තෙරණුවෝ ලකුණටකහඳිස තෙරැත් යෛත්‍යයකු කොට හඟිනුවෝ පමණ ඉක්මැ නොයෙක් කරැණින් දහැම් කතාවෙන් අනිත්‍යාදිය දක්වයි, ගන්වයි, එහි තියුණු කෙරෙයි, තුටු පහවු කෙරෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලකුණටකහඳිස තෙරැත් යෛත්‍යයකු කොට හඟිමින් පමණ ඉක්මැ නොයෙක් කරැණින් දහැම් කතාවෙන් අනිත්‍යාදිය දක්වන, ගන්වන, එහි තියුණු කරන, තුටු පහවු කරන සැරියුත් තෙරැත් දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරැණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ:

“කෙලෙස්වට මුල් සිත්දේ ය. නිරුගය (නිවන) අවබෝධ කෙළේ ය. තාඤ්ඤාතදිය විශැලිණ. මෙයින් පසු එය නො ගලයි. (එ හෙයින්) කම්වට නො පවතී. මෙය ම දුකේ කෙටුවර යි.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

7. 3.

සභාසුභාසං

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිං විහරති ඡෙතච්ඡන්තා ආරාධිතස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සාවඤ්ඤා මනුස්සා යෙභුයෙසන කාමෙසු අභිවෙලං සත්තා,¹ රත්තා ගිඤ්ඤා ගපිතා,² මුච්ඡිතා අරේඛාපත්තා සමමත්තකථාතා,³ කාමෙසු විහරන්ති. අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛු පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චිරමාදය සාවඤ්ඤා පිණ්ඩාය පවිසිංසු. සාවඤ්ඤා පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාතපටිකකත්තා යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු, උපසඤ්ඤාමිත්වා භගවත්තං අභිවාදෙත්වා එකමත්තං නිසීදිංසු, එකමත්තං නිසිත්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවත්තං එතද-වොචුං: ඉධ භතෙන සාවඤ්ඤා මනුස්සා යෙභුයෙසන කාමෙසු අභිවෙලං සත්තා,¹ රත්තා ගිඤ්ඤා ගපිතා,² මුච්ඡිතා අරේඛාපත්තා සමමත්තකථාතා,³ කාමෙසු විහරන්ති'ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමත්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:-

කාමෙසු සත්තා කාමසංග්ගසත්තා,⁴
සංඝෙඤ්ඤාපතෙ වජ්ජමපය්සමානා,
ත නි ජාතු සංඝෙඤ්ඤාපතසංග්ගසත්තා
ඔසං තරෙයස්සං විපුලං මහත්තං'ති.

7. 4.

දුතියසභාසුභාසං

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිං විහරති ඡෙතච්ඡන්තා ආරාධිතස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සාවඤ්ඤා මනුස්සා යෙභුයෙසන කාමෙසු සත්තා,⁵ රත්තා ගිඤ්ඤා ගපිතා,⁶ මුච්ඡිතා අරේඛාපත්තා අභික්ඛා සමමත්තකථාතා,⁷ කාමෙසු විහරන්ති. අථ ඛො භගවා පුබ්බත්ත-සමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චිරමාදය සාවඤ්ඤා පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා ඛො භගවා සාවඤ්ඤා තෙ මනුස්සෙ යෙභුයෙසන කාමෙසු සත්තෙ ගිඤ්ඤා ගපිතෙ,⁸ මුච්ඡිතෙ අරේඛාපත්තෙ අභික්ඛතෙ සමමත්තකථාතෙ,⁷ කාමෙසු විහරන්තෙ.

2. අථ ඛො භගවා එතමත්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:-

“කාමනා ජාලසංඝ්ඤානා තණ්හාජදනජාදිතා,
පමත්තඛික්ඛා ඛඤ්ඤා මච්ඡා'ව කුමිතාමුඛෙ,
ජර්මරණං ගච්ඡන්ති වචෙත්වා ඛිරුපකොච මාතරං”ති.

1. සත්තා භොගතී, සබ්බත්ථ. 2. ගපිතා, ම. 3. සමපත්තකථාතා, සි. 4. කාමෙසු සංග්ගා, සි. 5. සත්තා භොගතී, සබ්බත්ථ. 6. ගපිතා, ම. 7. සමපත්තකථාතා, සි.

7. 3.

සහන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු දෙවිරම් තම් වූ අනේපිඬුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැවැත්තුවරු මිනිස්සු බොහෝ සෙයින් අධික වෙලාවක් (ඉම ඉක්ම) කාමයන්හි ඇලුණොහු රුදුණොහු හිප්ප් වුවාහු වෙළුණොහු මුසපත් වුවාහු ගැලුණොහු, කාමයන්හි ඉතා මත් වුවාහු වෙසෙත්. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂූහු පෙරවරු කාලයෙහි හැද පෙරෙවැ, පාසිවුරු ගෙන, සැවැතට පිඬු පිණිස පිවිසියහ සැවැතෙහි පිඬු පිණිස හැසිරු පසුබත්හි පිණිසානගෙන් පෙරලා ආවාහු, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන් ම ඒ භික්ෂූහු “වහන්ස, මෙහි සැවැත්හි මිනිස්සු බෙහෙවින් අධික වෙලා (ඉම ඉක්ම) කාමයන්හි ඇලුණොහු රුදුණොහු හිප්ප් වුවාහු ගෙතුණොහු මුසපත් වුවාහු, ගැලුණොහු, කාම-යන්හි ඉතා මත් වුවාහු වෙසෙති”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැල කළහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“වසුකාමයන්හි කෙලෙසකාමයෙන් ඇලුණු, වසුකාමයන්හි රාහාදි සභවලින් ලැබුණු, සංයෝජනයෙහි (කාමරාහාදි කෙලෙස සමූහයෙහි) දෙස් නො දක්නා, සංයෝජන සංකීර්ණ සභවයෙන් ත්‍රෛභූමක ධර්මයන්හි ඇලුණු සත්ත්වයෝ පතලා වූ මහත් වූ කාමාදි ඔසය කිසි කලෙකත් තරණය කට හැකි නො වන්නාහ.”

7. 4.

දෙවෙනි සහනසූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි; එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු දෙවිරම් තම් වූ අනේපිඬුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි වතාහි සැවැත්තුවරු මිනිස්සු බෙහෙවින් කාමයන්හි ඇලුණෝ රුදුණෝ හිප්ප් වුවෝ ගෙතුණෝ මුස පත් වුවෝ ගැලුණෝ අකුබවට පමුණුවන ලදුවෝ, කාම-යන්හි ඉතා මත්වුවෝ වෙසෙත්. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැද පෙරෙව පා සිවුරු ගෙන සැවැතට පිඬු පිණිස වන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මිනිසුන් සැවැතෙහි බෙහෙවින් කාමයන්හි ඇළුණුවන් රුදුණුවන් හිප්පුවන් ගෙතුණුවන් මුස පත්වුවන් ගැලුණුවන් අකුබවට පමුණුවන ලැබුවන් කාමයන්හි ඉතා මත්වුවන් දුටු සේක.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“කාමයෙන් අකු වූ, තාමණාදුලින් වැසුණු, තාමණා සෙවෙණියෙන් වසා ගන්නා ලද, මරනු විසින් බඳනා ලද සත්තු කෙමනමුවට වත් මසුන් මෙන් කිරිබොහ වස්සා මව අනුව යන්නාක් මෙන් ජරාමරණය කරා යෙත්.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

7. 5.

ලකුණටකහඳියසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡායං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ලකුණටකහඳියො සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුප-සම්බන්ධා. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මත්තං ලකුණටකහඳියං දුරතොච සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ආගච්ඡන්තං දුබ්බණ්ණං දුද්දසිකං ඔකොට්ඨිකං යෙභුයොසන භික්ඛූනං පරිභුතරූපං. දිස්වාන භික්ඛූ ආමනෙතසි: පස්සථ තො භූමො භික්ඛවෙ, එතං භික්ඛූ දුරතොච සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ආගච්ඡන්තං දුබ්බණ්ණං දුද්දසිකං ඔකොට්ඨිකං යෙභු-යොසන භික්ඛූනං පරිභුතරූපංති.

2. එවං භනෙත්ති. එසො භික්ඛවෙ භික්ඛු මහිද්ධිකො මහානුභාවො. න ච සා සමාපත්ති සුලභරූපා යා තෙන භික්ඛූතා අසමාපන්නපුබ්බා. යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තද-නුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨංච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

3. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:-

“තෙලග්ගො සෙනපච්ඡාදො එකාරො වත්තති රථො,
අනිකං පස්ස ආයන්තං ජින්නසොතං අබ්බන්තං”ති.

7. 6.

තණ්හාඝට්ඨයසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡායං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා අඤ්ඤානි-කොණ්ඩඤ්ඤා භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො භොති, පලලඛකං ආභුජිත්වා උජ්ජං කායං පණ්ඩාරා තණ්හාසංඝයවිමුත්තිං පච්චවෙක්ඛමානො. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මත්තං අඤ්ඤාන¹ කොණ්ඩඤ්ඤා අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජිත්වා උජ්ජං කායං පණ්ඩාරා තණ්හාසංඝයවිමුත්තිං පච්චවෙක්ඛමානං.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

1 අඤ්ඤාසිකොණ්ඩඤ්ඤා, සද්දනිති.

7. 6.

ලකුණකතාදිය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවැ දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුසිටුහු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වනාහි ලකුණකතාදිය තෙරණුවෝ බොහෝ භික්ෂූන් පසු පසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. බොහෝ භික්ෂූන්ට පසුපසින් දුරින් ම එන දුර්වණ්ඩු අප්‍රිය දැකුම් ඇති, මිටිවූ බෙහෙවින් (ජබ්බග්ගියාදි) පුහුදුන් මහණුන් විසින් පිරිහෙලන ලද අසුරු ඇති ලකුණකතාදිය තෙරුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටු සේක. දැක භික්ෂූන් බණවා, “මහණෙනි, දුරින් ම බොහෝ භික්ෂූන්ට පසුපසින් එන නොමනා පාඨා ඇති, නොමනා දැකුම් ඇති, අගුටු මිටි වූ, බෙහෙවින් පුහුදුන් මහණුන් විසින් පිරිහෙලන ලද අසුරු ඇති තෙල මහණහු තෙපි දක්නහු ද?” යි අසා වදාළ සේක.

2. “එසේ ය වහන්සැ” යි ඒ භික්ෂූහු කීහ. “මහණෙනි, මේ මහණ තෙම මහත් සාද්ධි ඇත්තේ ය, මහත් අනුභාව ඇත්තේ ය. ඒ මහණහු යමක් නොසමවන් විරු නම් එසේ වූ සමවතෙක් සුලභ නො වේ. යමක් පිණිස කුල-පුත්තු මොනොවට ගිහිගෙන් නික්මා සසුන් වදිත් නම්, ඒ නිරුත්තර වූ, මහබ්බසරෙහි කෙලවර වූ රහත්බව මේ අත්බවිහි ම තෙමේ වෙසෙසි නුවණින් දූත පසක් කොට ලැබ වෙසේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක.

“සුපිරිසිදු සිල් නැමැති නිදෙස් මං ඇති, අර්හතක එළවිමුහනි නැමැති සුදු වැසුම් ඇති, සිහි නැමැති එක ම අරයක් ඇති, (එ මහණහුගේ) ආත්මභාව නැමැති රථය පවතී. සැලුම් නැති පිරිසුන් වැගුරුම් ඇති, බැඳුම් නැති එත්තා වූ එ මහණ බල.”

7. 6.

තණ්හාකමය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවැ දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුසිටුහු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වනාහි අසුරුකොණ්ඩසුරු තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තෘණසංක්ෂය විමුහනිය (හෙවත් රහත්පල සමවත) නුවණින් බලමින් හුත්තාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තෘණසංක්ෂය විමුහනිය (හෙවත් රහත්පල සමවත) නුවණින් බලමින් හුත් අසුරුකොණ්ඩසුරු තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යස්ස මූලා¹ ඡමා නත්ති පණ්ණා නත්ති කුතො ලතා,
තං ධීරං ඛකිනා මුත්තං කො තං නිඤ්චුමරහති?
දෙවාපි නං පසංසන්ති බ්‍රහ්මතාපි පසංසිතො”ති.

7. 7.

පපඤ්චකම්මසසුතතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්ද්‍රියං විහරති ජෙතවනෙ
අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන භගවා අත්තනො
පපඤ්චසඤ්ඤසංඛාපභාණං පච්චවෙකම්මානො නිසින්නො හොති.

2. අථ බො භගවා අත්තනො පපඤ්චසඤ්ඤසංඛාපභාණං විදිත්වා තායං
වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙහි:-

“යස්ස පපඤ්චා ධීනී ව නත්ති
සඤ්ඤා² පලිඤ්ඤා විනිවත්තො,
තං තං නිත්තණ්හං මුතීං වරන්නං
තාවජාතාති සදෙවකො‘පි ලොකො”ති.

7. 8.

කම්මානසසුතතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්ද්‍රියං විහරති ජෙතවනෙ
අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන ආයස්මා මහාකම්මානො
භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති පලලභිකං ආභුජ්ඣා උජ්ඣං කායං
පණ්ඩාය කායගතාය සතියා අජකින්නං පරිමුඛං සුපට්ඨිතාය. අද්දසා බො
භගවා ආයස්මන්නං මහාකම්මානං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලභිකං ආභුජ්ඣා
උජ්ඣං කායං පණ්ඩාය කායගතාය සතියා අජකින්නං පරිමුඛං සුපට්ඨිතාය.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං
උද්ගතෙහි:-

“යස්ස සියා සබ්බදා සති සත්තං කායගතා උපට්ඨිතා,
තො වස්ස තො ව මෙ සියා න භවිස්සති න ව මෙ භවිස්සති,
අනුපුබ්බවිහාරී තන්ථ සො කාලෙතෙව තරෙ විසත්තිකං”ති.

1. මූලා, සී. 2. ඛකිනා, මුද්දිතධ්වකපා

“යමකුහට අත්බවට මුල් වූ අවිඤ්චාත් එයට පිහිටීමට හෙතු වූ (ආශ්‍රව නීවරණ අයෝනිකොමනසකාර සංඛ්‍යාත) භූමියත් නැද්ද, මානාතිමානාදි ප්‍රභේද ඇති කෙලෙස් ලතාවත් දිද්‍රමාද මායා ආදී කොළත් නැද්ද, එසේ වූ ඒ ඛනිකයෙන් මිදුණු ධීරයාට කවරෙක් නිකු කරන්නට සුදුසු ද? දෙවියෝ ද ඔහු පසසති. බහු විසිනුත් හේ පුදන ලද්දේ වේ.”

7. 7.

ප්‍රසංගතය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රසංගතයන් සහති යංඤවත්තේ කොටස්වල ප්‍රභාණය නුවණින් සලකමින් වැඩහුන් සේක් වෙති.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන්ගේ ප්‍රසංගතයංඤවත්තේ කොටස්වල ප්‍රභාණය දැන (සලකා) එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යමකුහට ප්‍රසංගතයෝත් ඔවුන් විසින් කරන ලද සසර සිටීමත් නැද්ද, සතුන සංඛ්‍යාත තෘණො දූෂිතත් නැද්ද, යමෙක් පළිස සංඛ්‍යාත අවිඤ්චාත් ඉක්මැවී ද, සිවු ඉරියව්වෙන් කල් යවන, තෘණාරතිත වූ ඒ මූනිහට දෙවියන් සහිත ලොව ද අවඤ නො කෙරේ.”

7. 8.

කම්මාන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬු සිවුහුගේ අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහකසසින් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට තබා කම්මහන් අරමුණට යොමු කොට මොතොවට එළඹැවූ කායගතසමාතිසෙන් වැඩ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ නොදුරෙහි පලක් බැඳ..... හුන් මහකසසින් තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යමකුට හැම විට ම කායගතාසතිය එළඹ සිටිනී වේ ද, ‘අතීත කම්කෙලය මාහට නොවී නම්, වතීමාන අත්බව මාහට නො වන්නේ ය. වතීමාන කම්කෙලය නොවී නම් අතාගතයෙහි මාහට අත්බවෙක් නො වන්නේ යයි දන්නේ ද, එහි පිළිවෙළින් උදයව්‍යයඤ්ඤාදීන් විදර්ශනා විහරණ ඇති හේ සුදුසු කල්හි ම තෘණාව තරණය කරන්නේ ය.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

7. 9.

උද්‍යානසුත්තං.

1. එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා මලලසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන චූතං¹ තාම මල්ලානං බ්‍රාහ්මණනාමො තදවසරි. අය්‍යොසුං බො, චූතෙය්‍යකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා‘සමණො ඛලු හො ගොතමො සකාසපුහො: සකාසකුලා පබ්බජිතො මලලසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං චූතං අනුප්පන්නො’ති. උද්‍යානං තිණස්ස ව භූසස්ස ව යාව මුඛතො පුරිතො‘මා තෙ මුණ්ඩකා සමණකා පාතීයං අපංසු’ති.

2. අථ බො භගවා මහ්‍යා ඔක්කමම යෙන අඤ්ඤතරං රුක්ඛමුලං තෙත්‍රපසඛිකම්. උපසඛිකම්චා පඤ්ඤතෙත අාසතෙ නිසීදි. නිසජ්ඣ බො භගවා අායසමන්තං අානිඤං අාමනෙතසි: ‘ඉඛ්‍ය මෙ චං අානඤ, එතච්ඡා උද්‍යානා පාතීයං අාගරු’ති. එවං චූතෙත අායසමා අානඤ්ඤ භගවන්තං එතදවොච: ඉදුති සො භනෙත, උද්‍යානො චූතෙය්‍යකෙති බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකෙති තිණස්ස ව භූසස්ස ව යාව මුඛතො පුරිතො, ‘මා තෙ මුණ්ඩකා සමණකා පාතීයං අපංසු’ති. උතීයමපි බො භගවා අායසමන්තං අානඤං අාමනෙතසි. ඉඛ්‍ය -පෙ- අපංසුති. තතීයමපි බො භගවා අායසමන්තං අානඤං අාමනෙතසි: ‘ඉඛ්‍ය මෙ චං අානඤ එතච්ඡා උද්‍යානා පාතීයං අාගරු’ති. ‘එවං භනෙත’ති බො අායසමා අානඤ්ඤ භගවතො පටිසසුචා පත්තං ගහෙචා යෙන සො උද්‍යානො තෙත්‍රපසඛිකම්.

3. අථ බො සො උද්‍යානො අායසමනෙත අානඤ්ඤ උපසඛිකමනෙත සබ්බං තං තිණඤ්ච භූසඤ්ච මුඛතො ඔවමිචා අච්ඡස්ස උදකස්ස අනාච්ඡස්ස විපසන්නස්ස යාව මුඛතො පුරිතො විස්සඤ්ඤනො මඤ්ඤ අච්ඡාසි. අථ බො අායසමනො අානඤස්ස එතදහොසි: අච්ඡරියං වත! හො, අඛතුතං වත! හො, තථාගතස්ස මෙහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සො උද්‍යානො මෙ උපසඛිකමනෙත සබ්බං තං තිණඤ්ච භූසඤ්ච මුඛතො ඔවමිචා අච්ඡස්ස උදකස්ස අනාච්ඡස්ස විපසන්නස්ස යාව මුඛතො පුරිතො විස්සඤ්ඤනො මඤ්ඤ අච්ඡාසි ති. පතෙතන පාතීයං අාදය යෙන භගවා තෙත්‍රපසඛිකම්, උපසඛිකම්චා භගවන්තං එතදවොච: අච්ඡරියං’ භනෙත, අඛතුතං’ භනෙත. තථාගතස්ස මෙහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සො භනෙත උද්‍යානො මෙ උපසඛිකමනෙත සබ්බං තං තිණඤ්ච භූසඤ්ච මුඛතො ඔවමිචා අච්ඡස්ස උදකස්ස අනාච්ඡස්ස විපසන්නස්ස යාව මුඛතො පුරිතො විස්සඤ්ඤනො² මඤ්ඤ අච්ඡාසි. පිචතු භගවා පාතීයං, පිචතු සුගතො පාතීයං’ති.

4. අථ බො භගවා එතමජීං විදිචා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්දතෙසි:-

“කිං කසිදු උද්‍යානෙත අාපා වෙ² සබ්බදු සිසුං,
තණ්හාය මුලතො ඡෙචා කිස්ස පරියෙසතං වරො”ති.*

* කිං කුර්තාදුද්‍යානෙත අාපායවත් සඵතො යදි

චිතෙතිහ මුලං තාණ්හායා: කසා පරියෙසණං වරෙන්. (දිව්‍යාවදාන. 3.3.)

1. චූණං, ම. 2 අාපා ව, සිමු.

7. 9.

උද්‍යාන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අයහ ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා මල්ල රටා සැරි සරන සේක, මල්ලයන්ගේ දූත නම් වූ බමුණුගමට බැස වදාළ සේක 'සාහාසුත් වූ සාහාකුලයෙන් පැවිදි වූ මහණ ගොසුම්හු වනාහි මහත් භික්ෂුසංඝයා හා මල්ල රටා සැරිසරනුයේ දූත ගමට පැමිණියහ'යි දූත ගම් වැසි බමුණු ගාභාවියෝ ඇසූහ. ඔහු ඒ බමුණු මහණහු පැත්තෙන් බොත්ව'යි තණකොළින් ද පිදුරෙන් ද ශ්‍රීද මුවවිට දක්වා ම පිරිවූහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගින් ඉවත් වූ එක්තරා රුක්මූලක් කර එළඹි සේක. එළඹි පණවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩ හිඳ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනතුරුවත් බණවා, අනතුරුයෙහි, තෙල ශ්‍රීදෙන් මට පැත්තෙන් ගෙනව'යි වදාළ සේක. එසේ වදාළ කල්හි, අනතුරු තෙරණුවෝ 'වහන්ස, ඒ බමුණු මහණහු පැත්තෙන් බොත්ව'යි කියා දූත ගම් වැසි බමුණු ගාභාවියන් විසින් ඒ ශ්‍රීද තණකොළිනුත් පිදුරෙනුත් මුවවිට තෙක් ම දූත් පුරවන ලද්ද'යි සැල කළහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනතුරුවත් බණවා, ... වදාළ සේක. දෙවෙනි වර ද අනතුරුතෙරණුවෝ ... 'පැත්තෙන් බොත්ව'යි තණකොළිනුත්...පුරවන ලද්ද'යි සැල කළහ. තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'අනතුරුයෙහි, තෙල ශ්‍රීදෙන් මට පැත්තෙන් ගෙනව' යි වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි කියා අනතුරු තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී පාත්‍රය ගෙන ඒ ශ්‍රීද කර එළඹිහ.

3. එකල්හි ඒ ශ්‍රීද අනතුරු තෙරුවන් එළඹෙන විට ඒ සියලු තණකොළත් පිදුරුත් මුවවිටින් බැහැර කොට මුවවිට දක්වා ම පිරිසිදු තොකාලුණු වෙසෙසින් පාදණු දියෙන් පිරුණේ පිටතට දිය නික්මවන්නක්හු මෙන් සිටියේ ය. එකල්හි අනතුරු තෙරණුවන්ගට 'පින්වත්නි, තපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සෑදුම් ඇති නිසාව මහත් අනුභාව ඇති නිසාව ආශ්වාසී ය. අද්දහන ය! මේ ශ්‍රීද මා එළඹෙන කල්හි සියලු තණකොළත් පිදුරුත් මුවවිටින් බැහැර කොට පියා පිරිසිදු තොකාලුණු වෙසෙසින් පහන් වූ දියෙන් මුවවිට දක්වා, පිරුණේ පිටතට දිය නික්මවමින් මෙන් සිටියේ යැ'යි මේ සිත විය. මෙසේ සිතා පාත්‍රයෙන් පැත්තෙන් ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹුණහ. එළඹ 'වහන්ස, තපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සෑදුම් ඇති බව මහත් අනුභාව ඇති බව ආශ්වාසීය අද්දහන ය. වහන්ස, ඒ මේ ශ්‍රීද මා එළඹෙන කල්හි සියලු තණකොළත් පිදුරුත් මුවවිටින් බැහැර කොට පියා පිරිසිදු තොකාලුණු වෙසෙසින් පහන් වූ දියෙන් මුවවිට දක්වා පිරුණේ පිටතට දිය නික්මවමින් මෙන් සිටියේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැත්තෙන් වළඳන සේක්වා, සුගතයන් වහන්සේ පැත්තෙන් වළඳන සේක්වා'යි කීහ.

4. ඉක්බිතිවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

"හැම කල්හි (හැමතැන ම) දිය ඇත්තම්, ඒ ශ්‍රීදෙන් කවර ප්‍රයෝජන ද? තණකොළ පියාසාවගේ මුල සිඳි සිටි මා වැන්නෙක් කවර හෙයින් දිය සොයා ඇවිදුනේ ද? නො ඇවිදුනේ ම ය."

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 10.

උද්‍යනස්‍රවණා

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කොසම්බියං විහරති භොසිතා-
ශ්මෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන රඤ්ඤා උද්‍යනියා උය්‍යානගතස්ස
අනෙතපුරං දඩ්ඨං භොති, පඤ්ච ව ඉත්ථිසතාති කාලඛ්ඛතාති භොනති
සාමාවතිප්පමුඛාති. අථ ඛො සම්මසුලා භික්ඛු පුබ්බන්‍යායමයං නිවාසෙති,
පත්තච්චරමාද්‍ය කොසම්බියං පිණ්ඩාය පවිසිංසු. කොසම්බියං පිණ්ඩාය
චරිති, පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනතා යෙන භගවා තෙනුපසම්බාමිංසු,
උපසම්බාමිති භගවන්තං අභිවාදෙති, එකමන්තං නිසිදිංසු, එකමන්තං
නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: ඉධ භනෙත රඤ්ඤා
උද්‍යනියා උය්‍යානගතස්ස අනෙතපුරං දඩ්ඨං, පඤ්ච ව ඉත්ථිසතාති කාල-
ඛ්ඛතාති භොනති සාමාවතිප්පමුඛාති. තාසං භනෙත, උපාසිකානං කා ගති,
කො අභිසම්පරායො'ති.

2. සනෙතථ භික්ඛවෙ, උපාසිකායො සොතාපන්නා, සන්ති සකද-
ගාමිනියො, සන්ති අතාගාමිනියො, සබ්බා² තා භික්ඛවෙ උපාසිකායො
අතිපථලා කාලඛ්ඛතා'ති.³

3. අථ ඛො භගවා එතමථං විදිති, තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යනං
උද්‍යනෙයි:-

“මොහසම්බන්ධතො ලොකො භබ්බරුපො'ව දිස්සති,
උපතිසම්බන්ධතො බාලො තමසා පරිවාරිතො,
සස්සති වීය බායති පස්සතො තත්ථි කිඤ්චනං”ති.⁴

පිලලවග්ගො සත්තමො.

තස්සදුතං:

“දුට්ඨෙ භද්දියා දුට්ඨෙ ව සත්තා ලකුණට්ඨො තණ්හාතබ්බයො,¹
පපඤ්චබයො ව කම්මානො උද්දානඤ්ච උදෙතො”ති.

2. සද්ධා, සි. 3. අතිපථලාති කාලඛ්ඛතාති, සි.

4. මොහසංවරිතො ලොකො භව්‍යරුප ඉව දශ්‍යතෙ

උපතිසම්බන්ධතා බාලාසත්තමසා පරිවාරිතා:

සත් සද්දති පශ්‍යන්ති පශ්‍යතා: නාස්සි කිඤ්චන. (දිව්‍යාවදාන. 36. 24.)

7. 10.

උදෙන සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසොඹා නුවර කොඹිතාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි උදයන රජුහු උයන් යාදී ඇතොවුර හින්තෙන් දූව් හියේ වෙයි. සාමාවතී දෙවිය ප්‍රමුඛ කොටැති පන්සියක් සහිත කලුරිය කළාහු වෙත්. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවැස සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන කොසොඹා පුරයට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. කොසොඹා පුර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්ති පිණිසාන-යෙන් පෙරළා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹුණහ. එළඹා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැඳ, එක් පසෙකැ හුන්හ. එක් පසෙක හුන්නාවූ ම ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, මෙහි උදෙන රජු උයන් යාදී ඇතොවුර ද හියේ ය. සාමාවතී ප්‍රමුඛ පන්සියක් සහිත කලුරිය කළාහු වෙති යි සැල කොට ‘වහන්ස, ඒ උවැසියන්ගේ මරණින් පසු ගතිය කවර යැ? පරලොව කවර යැ?’ යි විචාලහ.

2. “මහණෙනි, ඔවුන් අතුරෙහි සෝවන් උවැසියෝ ඇත. සෙදුගාමී උවැසියෝ ඇත. අනාගාමී උවැසියෝ ඇත. මහණෙනි, ඒ සියලු උවැසියෝ පෑමණි ශ්‍රාමණ්‍යඵල ඇත්තාහු ම එහෙයින් නිෂ්ඵල නො වැ කලුරිය කළහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුහ:

“මොහය හා එකට බැඳුණු සත්ත්වලොකය හෙතු සම්පන්නයක්හු මෙන් දක්නා ලැබේ. උපටින් හා බැඳුණු අඟුන තෙම අවිදු අලුරින් පිරිවැරුණේ සදහා වී මෙන් සලකයි. සංස්කාරයන් අනිත්‍යාදීන් බලන්නහුට (රහැදි) කිසිච්ඡයෙක් නැත.”

සත්වන සුඵවගයි.

එහි උද්‍යානය:

හඳිග සුත්‍ර දෙක ද, සත්තසුත්‍ර දෙක ද ලකුණටකහඳිග සුත්‍රය ද තණනා-කඟිය සුත්‍රය ද, පපඤ්චකිය සුත්‍රය ද, කච්චාන සුත්‍රය ද උද්දාන සුත්‍රය ද උදෙන සුත්‍රය ද යි සුත්‍ර දශයෙකි.

පාටලිගාමියවග්ගො අට්ඨමො

8. 1.

පස්මනිබ්බානසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙත භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පටිසංසුත්තාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමප-භංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කතා¹ මතසි කතා සබ්බං වෙතසො² සමන්තා-භරිතා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිතා තායං චේලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:-

“අත්ථි භික්ඛවෙ, තදයතනං, යත්ථ තෙව පස්වි, න ආපො, න තෙජෝ, න වායො, න ආකාසානඤ්චායතනං, න විඤ්ඤානඤ්චායතනං, න ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං, න තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං, තායං ලොකො, න පරලොකො, න උභො වජ්ඣෙසුරියා. තත්ත්වාපාඨං භික්ඛවෙ, තෙව ආගතීං වදමි, න ගතීං, න සීතීං, න චූතීං, න උපපතතීං. අපපතිට්ඨං අපවතනං අනාරම්භණමෙවෙනං. ඵසෙවනෙතා දුක්ඛස්සා”ති.

8. 2.

දුතියනිබ්බානසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙත භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පටිසංසුත්තාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමපභංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කතා මතසි කතා සබ්බං වෙතසො සමන්තාභරිතා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිතා තායං චේලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“දුද්දසං අතතං³ තාම න හි සච්චං සුදස්සනං,
පටිච්ඡාධා තණ්හා ජාතතො පස්සතො තත්ථි කිඤ්චනං”ති.

1. අට්ඨිකතා, සි. 2. සබ්බවෙතසො - ඉතිපි පා.පඨා.

3. අතතං - ඉතිපිපඨිනති, අට්ඨිකපඨා.

අටවන පාටලිගාමිය වගීය

8. 1.

පළමුවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමිති වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූහට නිවන් පිළිබඳ වූ ධර්මපා-
යෙන් නිවන්තබු දක්වන සේක. එය ගන්වන සේක. එය ගැන්වෙහි උත්සාහවත් කරන සේක. නිවන්ගුණයෙන් මොනොවට සතුටු කරන සේක. ඒ මහණහු ද ඒ දෙශනායෙන් ප්‍රයෝජන ඇති ව, ඒ දෙශනාව සිත්හි තොට මුළු සිතින් සමතා තතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“මහණෙනි, යමෙක්හි පෘථිවිධාතුව නැද්ද, ආපොඨාතුව නැද්ද, තෙජෝ-
ධාතුව නැද්ද, වායුධාතුව නැද්ද, ආකාශානන්දායාන සිත නැද්ද, විඤ්ඤා-
ණායාන සිත නැද්ද, ආකිඤ්ඤායාන සිත නැද්ද, තෙවන්ඤ්ඤා-
නායාන සිත නැද්ද, මේ (සකකු) ලොකය නැද්ද, මෙයින් උපදනා අත්‍ය (සකකු) ලොකයෙකුත් නැද්ද, (එහි අඳුරක් නැති බැවින් අඳුර දුර ලත්තට) සඳහිරු දෙදෙනෙකුත් නැද්ද, එසේ වූ ඒ ආයතනය (මාගී ඵලසිතට අරමුණුවන නිවන) ඇත. මහණෙනි, එහිත් කිසිවකුගේ ඊමක් යැමක් සිටීමක් මරණයක් මැරී ඉපැත්මක් නො කියමි. මෙය කිසිවෙක නො පිහිටි, ප්‍රත්‍යයයන්ගෙන් නො පවත්නා, කිසි ම අරමුණෙක නො එල්බෙන දහමෙකි. මෙය ම දුකෙහි කෙළවර ය.”

8. 2.

දෙවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමිති වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූහට නිවන පිළිබඳ වූ ධර්-
මපායෙන් නිවන් තබු දක්වන සේක. ගන්වන සේක. එහි උත්සාහවත් කරන සේක. සතුටු කරන සේක. ඒ මහණහු ද එයින් ප්‍රයෝජන ඇති ව ඒ දෙසුම සිත්හි තොට මුළු පටන් ම මොනොවට සිතට ගෙන (නුවණින් සලකා) තතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“(සවභාවයෙන් ගැඹුරු බැවින් ඉතා සියුම් බැවින් නුවණ නො මුහුකලවත් විසින්) දුක්ක නොහැකි, තෘණ රහිත, එකාත්මයෙන් ඇත්තා වූ නිවන තම් සුවසේ දුක්ක හැකි නො වේ. ප්‍රභාණාභිසමය වශයෙන් තෘණාව පිළිවිදුනා ලදී. අරිමහනුවණින් දන්තාහට දක්තාහට තෘණා පරිබෝධයක් නැත.”

8. 3.

තනියනිබ්බානසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුමේ. තෙන ඛො පත සමයෙන භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පට්ඨංසුතතාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමප-භංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කථා මනසි කථා සබ්බං වෙනසො සමනනා-භරිතා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිතා තාසං වෙලාසං ඉමං උද්දනං උද්දහෙසි:

“අපි භික්ඛවෙ, අජාතං අභූතං අකතං අසඬ්ඛතං. නොවෙ තං භික්ඛවෙ, අභවිස්සා අජාතං අභූතං අකතං අසඬ්ඛතං, තසිධ ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඬ්ඛතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාසෙථ. යස්මා ව ඛො භික්ඛවෙ, අපි අජාතං අභූතං අකතං අසඬ්ඛතං, තස්මා ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඬ්ඛතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤායති”ති.

8. 4.

චතුස්ථනිබ්බානසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුමේ. තෙන ඛො පත සමයෙන භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පට්ඨංසුතතාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමප-භංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කථා මනසි කථා සබ්බං වෙනසො සමනනා-භරිතා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිතා තාසං වෙලාසං ඉමං උද්දනං උද්දහෙසි:-

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 3.

තෙවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූනට නිවන පිළිබඳ දූගාමි කතායෙන් (නිවන් තබා) දක්වන සේක, ගන්වන සේක, එහි උත්සාහවත් කරන සේක, සතුටු කරන සේක. ඒ භික්ෂූනු ද ඒ දෙශනායෙන් ප්‍රයෝජන ඇති ව, එය සිත්හි කොට, එය මූල පටන් ම මොනොවට සිතට ගෙන (නුවණින් සලකා), නතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“මහණෙනි, (වෙදනාදීන් මෙන් හෙතුප්‍රත්‍යය සමවායයෙන්) නො උපන්, (කාරණයෙන් තොර ව තෙමේ ම) පහල නොවූ, කිසිවෙකින් නො කරන ලද, ප්‍රත්‍යයයෙන් අසංසකාත වූ නිව්‍යාණ ධර්මය (පරමාර්ථ වශයෙන්) ඇත. මහණෙනි, මේ හෙතුප්‍රත්‍යයයෙන් නො උපන්, නො පහල වූ, නො කරන ලද අසංසකාත නිව්‍යාණධාතුව (පරමාර්ථවශයෙන්) අවිද්‍යාමාන නම්, මෙහි හෙතු-ප්‍රත්‍යයයෙන් උපන්, පහල වූ, කරන ලද, සංසකාත වූ, සකකිපංචකයාගේ නිශරණයෙන් (සංහිදීමෙන්) නො පැනෙන්නේ ය. (නො ලැබිය හැකි වන්නේ ය.) මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් ම නො උපන්, නො පහල වූ, නො කරන ලද, අසංසකාත ධාතුවෙක් පරිඥාපි වශයෙන් ඇත් ද, එහෙයින් උපන්, පහල වූ, කරන ලද, සංසකාත වූ සකකිපංචකයාගේ නිශරණ-යෙක් (සංහිදීමෙන්) පැනේ.”

8. 4.

සිවුවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් අනේපිඬුනු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූනට නිව්‍යාණප්‍රතිසංයුක්ත ධර්ම-කථායෙන් (නිවන් තබා) දක්වන සේක, ගන්වන සේක, එහි උත්සාහවත් කරන සේක, සතුටු කරන සේක. ඒ භික්ෂූනු ද ඒ දෙශනායෙන් ප්‍රයෝජන ඇති ව, එය සිත්හි කොට, එය මූල පටන් ම මොනොවට සිතට ගෙන (නුවණින් සලකා), නතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

“නිසසිතස්ස වලිතං. අනිසසිතස්ස වලිතං නත්ති. වලිතෙ අසති පස්සද්ධි. පස්සද්ධියා සති නති න හොති. නතියා අසති ආගති ගති න හොති. ආගති ගතියා අසති චුතුපපාතො න හොති. චුතුපපාතෙ අසති නෙවිධි න හුරං න උභයමනනරො. එතෙවනො උභයධර්මො”ති.

8. 8.

චුද්දසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා මලලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන පාඨා තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා පාඨායං විහරති චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස අමබවනෙ.

2. අස්සොසි ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො: භගවා කිරි මලලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං පාඨං අනුප්පන්නො පාඨායං විහරති මය්ගං අමබවනෙ’ති. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො යෙන භගවා තෙත්‍රප-සංඝාමි. උපසංඝාමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එක-මන්තං නිසින්නං ඛො චුද්දං කම්මාරපුත්තං භගවා ධම්මියා කථාය සද්දස්සෙසි සමාදපෙසි සමුත්තොපෙසි සම්පන්නොසි.

3. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො භගවතා ධම්මියා කථාය සද්දස්සිතො සමාදපිතො සමුත්තොපිතො සම්පන්නො භගවන්තං එතදවොච: ‘අඛිවාසෙත්‍ර මෙ භනෙත, භගවා ස්වාත්තාය භවතං සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසනා’ති. අඛිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො භගවතො අඛිවාසනං විදිත්වා උඨ්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකම්මණං කත්වා පක්කාමි.

4. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො තස්සා රහතියා අවචයෙන සකෙ නිවෙසනෙ පණ්ණිතං බාදනීයං භොජනීයං පටියාදාපෙත්වා පසුකාදො සුකර-මද්දවං, භගවතො කාලං ආරොවාපෙසි: කාලො භනෙත, නිට්ඨිතං භත්තාන්ති. අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පහතවිචරමාදාය සද්ධිං භික්ඛු-සංඝෙසන යෙන චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස නිවෙසනං තෙත්‍රපසංඝාමි, උපසංඝාමිත්වා පඤ්ඤාතො ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමන්තෙසි: යං තෙ චුද්ද, සුකරමද්දවං පටියන්තං, තෙන මං පරිචිසා. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියන්තං, තෙන භික්ඛුසංඝං පරිචිසාති.

(තෘණදූෂිත දෙකින්) සංසකාරයන් ඇසුරු කළාහට (සුවදුක් ආදිය උපන් කල්හි) සිත්සතත්ති කම්පනය වේ. (තෘණදූෂිත දෙකින්) සංසකාරයන් ඇසුරු නොකළාහට (හෙවත් විවසුන් වඩන්තෘහට තෘණදූෂිත ඇතිශ්‍රිත බැවින්) කම්පනයෙන් නැත. කම්පනය නැති කල්හි සිත්සතත්ති සංහිදීම වේ. සංහිදීම ඇති කල්හි විවසුන් වඩනුවාහට අතීතව ලාභීඝණයෙහි දී කාලොද්භවයන්හි නැමීම (හෙවත් තෘණව) නොවේ. භවයන්හි නැමීම නැති කල්හි පිළිසඳ විසින් මේ භවයට ඊමෙන් මෙයින් අත් භවයකට යෑමෙන් නො වේ. භවයෙන් භවයට ඊමක් යෑමක් නැති කල්හි ව්‍යුති උපපත්ති (මරණයට අනතුරු වෑ ඉපැත්ම) නොවේ ව්‍යුති උපපත්ති නැති කල්හි ලේහි (කාමභවයේ) ද එහි (අරුපභවයේ) ද මෙ දෙක අතරේ (රූපභවයේ) ද පැවැත්ම නැත. මෙය ම දුකේ කෙළවර ය.”

8. 5.

වුඤ්ඤා

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසඛ්‍යයා හා මල්ල රටා සැරිසර වඩනා සේක්, පාචානුවරට පාමණ වදුළු සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි පාචානුවර වුඤ්ඤා කාමාර පුත්‍රයාගේ අභිවනසෙහි වැඩ වසන සේක.

2. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂු සමුහයක් හා මල්ල රටා සැරිසරන සේක්, පාචානුවරට වැඩ සේක්, පාචානුවර සමීපයේ වූ මාගේ අභිවෙ-නෙහි වැඩ වසන සේක් වූ”යි වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර ඇසී ය. ඉක්බිති වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළාඹියේ ය. එළාඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැද එක් පසෙක හුන්නේ ය. එක් පසෙක හුන් වුඤ්ඤා කාමාර පුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දභාමි කතායෙන් කුසල් දභාමි දැක්වූ සේක, එය මොනොවට ගැන්වූ සේක, එහි උත්සාහවත් කළ සේක, එහි තුටුපහවූ කළ සේක.

3. එ කල්හි වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දභාමි කතායෙන් කුසල් දභාමි දක්වන ලද්දේ, මොනොවට ගත්වන ලද්දේ, උත්සාහ-වත් කරන ලද්දේ, තුටුපහවූ කරන ලද්දේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුසඛ්‍යයා හා සෙට මාගේ බහ ඉවසන සේක් වා” යි කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණිලභාවයෙන් එය ඉවසූ සේක. ඉක්බිති වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවසීම දැන, හුතර්තෙන් නැගී සිට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, පැදකුණු කොට, නික්මා ගියේ ය.

4. ඉක්බිත්තෙන් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර තෙම එ රූය ඇවැමෙන් සිය ගෙහි ප්‍රණීත බාද්‍ය භොජ්‍ය ද බොහෝ සුකරමාදීව ද පිළියෙල කරවා “වහන්ස, කාලය පාමණියේ ය. බහ පිළියෙල කොට නිමියේ යැ” යි කල් දන්වා යැවී ය. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරා සමයෙහි හැද පෙරෙව් පා සිවුරු ගෙන, බිත්සභන හා වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයාගේ ගෙය කර එළාඹී සේක. එළාඹ පතවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩ හිද ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා බණවා, “වුඤ්ඤාති, යම් සුකරමාදීවයෙක්¹ නොප විසින් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් මා වළඳවම. යම් අත් බාද්‍යභොජ්‍යයෙක් පිළියෙල කරන ලද ද එයින් බිත්සභන වළඳවම” යි වදාළ සේක.

1 සුකරමාදීව යනු නොසෙක් ඇදුරු නොසෙක් ලෙසින් නෝරති. ‘තමා මම ශ්‍රීකුණේ මොසොක් සිහි දු මහා’ යි මහ අටුවාකරුවෝ කියති. ‘ඒ ශ්‍රීරාමස් නොව ශ්‍රීරත් මාසි භූත දලිය’ යි කෙනෙක් ද, ‘ශ්‍රීරත් මාසි බිමා උපන් හතු ය’ යි අන් කෙනෙක් ද, එය රසායන විශේෂ-යකැ’ යි තවත් කෙනෙක් ද කියත්. ‘මෙය වළඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ කල් ජීවත් වුවොත් මාහැට’ යි සිතා භාසනය වහන්සේගේ දිශාසුභ පතා මෙය පිළියෙල කරන ලද්දි කෙනෙක් කියත්. (අටුවා.)

5 'එවං භනෙත'ති බො චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තො භගවන්තං පටිසුඤ්ඤායං අහොසි සුකරමඤ්ඤං පටියන්තං, තෙන භගවන්තං පරිවිසි. 'යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියන්තං, තෙන භික්ඛුසංඝං පරිවිසි.

6. අථ බො භගවා චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තං ආමනෙතසි: යං තෙ චුඤ්ඤ, සුකරමඤ්ඤං අවසිට්ඨං, තං සොබ්බෙ නිබ්බෑනි. තාහං තං චුඤ්ඤ, පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සම්මාරකෙ සමුග්ගකෙ සස්සමණ්ඩාග්ගමනියං පජාය සදෙව-මනුස්සාය, යස්ස තං පරිභුන්තං සම්මා පරිණාමං ගවෙජ්ජය අඤ්ඤානු තථාග-තෙතා'ති. 'එවං භනෙත'ති බො චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තො භගවන්තො පටිසුඤ්ඤායං අහොසි සුකරමඤ්ඤං අවසිට්ඨං, තං සොබ්බෙ නිබ්බෑනියා යෙන භගවා තෙනුපසංඝමි. උපසංඝමිතො භගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං බො චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තං භගවා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤායො සමාදපෙතො සමුත්තෙජෙතො සම්පභංසෙතො උට්ඨායාසතා පකකාමි.

7. අථ බො භගවන්තො චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තස්ස භවන්තං භුත්තාමිස්ස බරෙ ආබාධො උපපජ්ජි ලොභිතපක්ඛන්දිකා. බාලො වෙදනා වත්තන්ති මාරණන්තිකා. තත්ත සුදං භගවා සතො සම්පජානො අධිවාසෙසි අවිඤ්ඤාමානො.

8. "අථ බො භගවා ආයස්මන්තං ආනිඤ්ඤං ආමනෙතසි: ආයාමානඤ්ඤ, යෙන කුසිනාග් තෙනුපසංඝමිස්සාමා'ති. 'එවං භනෙත'ති බො ආයස්මං ආනඤ්ඤ භගවන්තො පච්චස්සෙසි.

"චුඤ්ඤස්ස භවන්තං භුඤ්ජේතො කම්මාරස්සා'ති මෙ සුත්තං,
ආබාධං සංවුසි ධීරො පබාලො මාරණන්තිකං.

භුත්තස්ස ව සුකරමඤ්ඤෙත
බ්‍රාහ්මිපබාලො උද්දාදි සන්ත්තො,
විරිච්චමානො භගවා අවොච:
ගච්ඡාමහං කුසිනාරං නගරන්ති."*

* කුසිනිකාරකාපෙරාසං ගාථායො.

5. 'එසේය වහන්සැ'යි කියා වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, පිළියෙල කරන ලද යම් සුකරමාදීවයෙක් වී නම් එයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැළැඳවීය. යම් අන් බාද්‍යභොජ්‍යයෙක් පිළියෙල කරන ලද නම් එයින් බික්සහන වැළැඳවීය.

6. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වුඤ්‍යකාමාරපුත්‍ර බණවා "වුඤ්-
යෙනි, යම් සුකරමාදීවයෙක් ඉතිරි ව ඇද්ද, එය වළා ලවු. වුඤ්‍යෙනි, දෙවියන්
සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලොවෙහි, මහණබමුණන් සහිත දෙවි-
මිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජායෙහි, යමකු විසින් එය වළඳන ලද්දේ මොනොවට
දිරිමට යන්නේ නම්, එ වැන්නකු කපාගතයන් හැර මේ තො දකිමි"¹යි වදාළ
සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ'යි කියා වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන්
වහන්සේට පිළිවදන් දී, යම් ඉතිරි සුකරමාදීවයෙක් වී නම් එය වළා ලා
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියේ ය. එළඹ වැද එක් පසෙක හුන්නේ ය.
එක් පසෙක හුන්නාවූ වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහැමි-
කතායෙන් කටයුතු නොකටයුතු දක්වා, කටයුතු දූය මොනොවට සිතව
ගන්වා, එහි උත්සාහවත් කොට, සතුටු කොට හුනන්නෙන් තැඟී වැඟීසේක.

7. ඉක්බිත්තෙන්, වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍රයාගේ බත වැළැඳු භාග්‍යවතුන්
වහන්සේට, (එයින් තුන් මසකට පෙර බෙළුව ගමෙහි දී උපන් ආබාධය මේ
තාක් ම දින පතා සමවත් සමවදිමින් මැඩ පවත්වා යට පත් කරන ලද නුමුත්
සිය සිරුරෙන් ම සත්ත්වයන්ට සංවේගය උපදවන අදහසින් වුඤ්‍යයාගේ
දහයෙන් පසු එය මතු වන්නට ඉඩ දී සමවත් නො සමවත් බැවින්) කුර වූ
ලොහිතපක්කඤ්ඤා ආබාධය උපත. මරණය ලං කරන තරම් වූ දුභි දුක්
වෙදනාවෝ ඇත. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එළඹ සිටි සිහි ඇති සේක්,
නුවණින් පිරිසිදු දත්තාහු, එයින් නො පෙළෙන්නාහු, එය ඉවසූ සේක.

8. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනාද තෙරුන් බණවා, 'අතද
යෙනි, එව, යමු. කුසිනාග්ග කරා එළඹෙන්නමු' යි වදාළ සේක. 'එසේ ය,
වහන්සැ'යි කියා ම අනාද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන්
දුන්හ.

"වුඤ්‍ය කාමාරයාගේ බත වළඳ ඉක්බිති සිර වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා
දුභි වූ මරණය ලං කරන තරම් වූ ආබාධයක් සපයී කළ සේක.

සුකරමාදීවය හා (බොජුන්) වැළැඳු ශාස්ත්‍රාන් වහන්සේට ඉතා දුභි
ව්‍යාධියෙක් උපත භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්වත් පාවැති ලොහිතවිරෙ-
වතය ඇති සේක්, 'මේ කුසිනාග්ග නුවරට යමි'යි වදාළසේක."^{*}

1. දෙදහසක් කොදිවි පිරිවර කොටැති සතර මහදිවසින්හි දෙවයෝ ඒ සුකරමාර්දවයෙහි
දිව ඔපස් බහා ධුන. එ බැවින් කිසිවකු විසින් එය දිරවා ගත නොහැකි. (අටුවා.)

* මේ බමු සභිකායකයන්ගේ ගාථා යි.

9. අප්ඵ බො භගවා මග්ගා ඔක්කමම යෙනඤ්ඤතරං රුක්ඛමූලං තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: “ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති. කීලනෙතා’යමි ආනන්ද, නිසීදිස්සාමි”ති. එවං භනෙන්ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිස්සුත්වා වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති. නිසීදි භගවා පඤ්ඤනෙත ආසතෙ. නිසස්ඪ බො භගවා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: “ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, පාතීයං ආහර, පිපාසිතො’යමි ආනන්ද, පිටිස්සාමි”ති. එවං වුත්තෙත ආයස්මා ආනන්දෙ භගවනං එතදවොච: ඉදති භනෙන්, පඤ්චමනතාති සකට්ඨතාති අතික්කන්තාති. තං චක්කච්ඡින්නං උදකං පරිත්තං ලුච්ඡිතං ආචිලා සන්දති. අයං භනෙන් කුකුළා නදී අච්ඡරෙ අවෙණ්දකා සාතොදකා සිතොදකා සෙතොදකා සුපතිත්ථා රමණීයා. එත්ථ භගවා පාතී-යඤ්ච පිටිස්සති ගන්තාති ච සීති කර්සාතිති. දුතියමි බො භගවා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, පාතීයං ආහර. පිපාසිතො’යමි ආනන්ද, පිටිස්සාමි’ති. දුතියමි බො-පෙ-සීති කර්සාති’ති. තතියමි බො භගවා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, පාතීයං ආහර, පිපාසිතො’යමි ආනන්ද, පිටිස්සාමි’ති. එවං භනෙන්ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිස්සුත්වා පත්තං ගහෙත්වා යෙන සා නදී තෙත්තපසඛිකමි.

10. අප්ඵ බො සා නදී චක්කච්ඡින්නා පරිත්තා ලුච්ඡිතා ආචිලා සන්දමාතා ආයස්මනෙත ආනන්දෙ උපසඛිකමනෙත අච්ඡා විපපසන්තා අතාචිලා සන්දති. අප්ඵ බො ආයස්මනො ආනන්දස්ස එතදගොයි: අච්ඡරියං චත ගො, අඛතුතං චත ගො, තථාගතස්ස මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයඤ්ඤි සා නදී චක්කච්ඡින්නා පරිත්තා ලුච්ඡිතා ආචිලා සන්දමාතා මයි උපසඛිකමනෙත අච්ඡා විපපසන්තා අතාචිලා සන්දතිති පනෙතත පාතීයං ආදය යෙන භගවා තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා භගවනං එතදවොච: අච්ඡරියං භනෙන්, අඛතුතං භනෙන්, තථාගතස්ස මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයඤ්ඤි සා භනෙන් නදී චක්කච්ඡින්නා පරිත්තා ලුච්ඡිතා ආචිලා සන්දමාතා. මයි උපසඛිකමනෙත අච්ඡා විපපසන්තා අතාචිලා සන්දති. පිචතු භගවා පාතීයං. පිචතු සුගතො පාතීයනති. අප්ඵ බො භගවා පාතීයං අපාසි.

11. අප්ඵ බො භගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධං යෙන කුකුළා නදී තෙත්තපසඛිකමි, උපසඛිකමිත්වා කුකුළා නදිං අඤ්ඤාගාගෙත්වා තහාත්වා ච පිටිත්වා ච¹ පච්චිත්තරිත්වා යෙන අමච්චනං තෙත්තපසඛිකමි, උපසඛිකමිත්වා ආයස්මනනං මුඤ්ඤං ආමනෙතයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං වුන්දක, වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති, කීලනෙතා’යමි වුන්දක, නිපජ්ඣස්සාමි’ති. ‘එවං භනෙන්ති බො ආයස්මා වුන්දකො භගවතො පටිස්සුත්වා වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති. අප්ඵ බො භගවා දක්ඛිණෙන පසොන සීග්ගසෙය්‍යං කපෙපයි පාදෙ පාදං අච්චාධාය සතො සමපජාතො උච්චාතසඤ්ඤං මහයි කර්තවා ආයස්මා පත වුන්දකො තත්ථෙව භගවතො පුරතො නිසීදි.

9. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙයින් පහ වූ එක්තරා රුක්ඛුලක් කර වැඩී සේක. වැඩි අතද තෙරුන් අමතා, ‘අතදයෙනි, තෙපි දැන් සහල සිවුර සතරපටක් කොට පණවවු. කලාන්තයෙහි. හිඳ ගත්-තෙමි’යි වදාළ සේක. ‘එසේ යැ වහන්සැ’යි කියා අතද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී සහල සිවුර සතර පටක් කොට පානා-වුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහවන ලද එ අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩහිඳ ම අතද තෙරුන් අමතා ‘අතදයෙනි, තෙපි මට පාත් ගෙනෙව. අතදයෙනි, පවස් ඇත්තෙමි. පාත් බොන්නෙමි’යි වදාළ සේක. මෙසේ වදාළ කල්හි අතද තෙරණුවෝ “වහන්ස, දැන් පත්සියක් පමණ ගාල් ඉක්ම හියේ ය. ඒ ගාල්සකින් සුන් සවල්ප වූ ජලය බොර වූයේ කැලඹුණේ ගලා යෙයි. වහන්ස, පහන් දිය ඇති, මිහිරි දිය ඇති, සිසිල් දිය ඇති, බොර තො වූ දිය ඇති, මනා තොට ඇති මේ කුකුළා නදිය තොදුරෙහි ගලා යෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි දී පාත් බොන සේක. භාග්‍ය ද සිසිල් කැර ගන්නා සේකැ”යි කිහ. දෙවෙනි වරද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා “අතදයෙනි, දැන් තෙපි මට පාත් ගෙනෙව. අතදයෙනි, පවස් ඇත්තෙමි. පාත් බොන්නෙමි’යි වදාළ සේක. දෙවනුද අතද තෙරණුවෝ වහන්ස, ‘... සිසිල් කැර ගන්නා සේක් ව’යි කිහ. තෙවෙනි වරද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා, ‘අතදයෙනි, තෙපි මට පාත් ගෙනෙව. පවස් ඇත්තෙමි. පාත් බොන්නෙමි’යි වදාළ සේක. ‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා අතද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී පාත්‍රය ගෙන ඒ තදිය කර එළඹුණහ.

10 එකල්හි ඒ තදිය ගාල්සකින් වැඩුණි, මද දිය ඇත්ති බොර වූවා කැලඹුණි ගලා යන්නී, අතද තෙරුන් එළඹෙන කල්හි පාහැදුණු දිය ඇති ව වෙසෙසින් පහන් ව, තොකැලඹුණි ගලයි. එ කල්හි අතද තෙරුනට “භවත්ති, තපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සංඝ්‍යා ඇති බව, මහානුභාව ඇති බව එකාන්තයෙන් ආශ්වාසී ය, එකාන්තයෙන් අද්භූත ය. ගාල්සකින් බිඳුණු මද දිය ඇති, කැලඹුණු, බොර ව ගලන මේ තදිය වූ කලී මා එක කල්හි පහන් වූ වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති ව, තො කැලඹී ගලා යැ’යි මේ සිත විය. ඉක්බිති පාත්‍රයෙන් පාත් ගෙන, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹියහ. එළඹ, “වහන්ස, තපාගතයන්ගේ මහත් සංඝ්‍යා ඇති බව, මහානුභාව ඇති බව ආශ්වාසී ය, අද්භූත ය. වහන්ස, මේ තදිය වතාහි ගාල්සකින් බිඳුණි මද දිය ඇත්ති, බොර වූවා, කැලඹුණි ගැසිය. එය මා එළඹෙන කල්හි පිරිසිදු ව පහන් දිය ඇති ව, කැලඹුණි තැනි ව ගලා යයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාත් වළඳන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පාත් වළඳන සේක් වා”යි කිහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාත් වැළඳ සේක:

11. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැවූවා කුකුළා තදිය කර එළඹුණු සේක. එළඹ කුකුළා තදියට බැස නා ද පාත් වළඳ ද නැවත ගොඩ නැග අභිව්‍රතය කර එළඹී සේක. එළඹ පුඤ්ඤතෙරුන් බණවා, ‘පුඤ්ඤයෙනි, දැන් මට සහල සිවුර සතර පටක් කොට පණවව. පුඤ්ඤයෙනි, කලාන්තයෙහි. වැද ගෙන්නෙමි”යි වදාළ සේක. “එසේ ය, වහන්සැ”යි කියා පුඤ්ඤ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, සහල සිවුර සතරපටක් කොට පාණවුහ. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකුණු පසෙහි වම්පස මදක් හයා තබා සතියෙන් සමා-ජ්ඣායයෙන් යුක්ත වා තැනිටිමෙහි සංඥව සිත්හි කොට දකුණුපසෙහි සිංහයයාව කළ සේක. පුඤ්ඤ තෙරණුවෝ වතාහි එහි ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි වැඩ හුන්හ.

“ගනනාන බුද්ධො නදිකං කුකුඤ්ඤං
අවේණිදකං සාතොදකං විපසනනං,
මහාති සන්ථා සුකිලනනරූපො
තථාගතො අපච්ඡේදො’ධ ලොකෙ.

නහානා ව පිනා,¹ චුද්ධාරි සන්ථා
පුරෙකකතො භික්ඛුගණස්ස මජ්ඣේ,
සන්ථා පවතනා හගවා’ධ ධම්මෙ
උපාගමී අභිබවනං මහෙසී.

ආමනතසි චුද්ධකං තාම භික්ඛුං,
චතුස්සුග්ගං පඤ්ඤා මෙ නිපජ්ජං,²
තො වොදිතො භාවිතනෙතන චුද්ධකං,
චතුස්සුග්ගං පඤ්ඤා ඛිප්පමෙව.

නිපජ්ජ සන්ථා සුකිලනනරූපො
චුද්ධකං තාම පඤ්ඤා නිසීදි”ති.*

12. අථ බො හගවා ආයස්මනං ආනාදං ආමනෙතසි: “සියා බො පනා-
නඤ්ඤ, චුද්ධකං කම්මාරපුත්තස්ස කොචි විපච්ඡාරං උපදගෙය්‍ය: ³තස්ස තෙ
ආචුසො චුද්ධ, අලාභා, තස්ස තෙ ආචුසො චුද්ධ, දුල්ලභං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා පරිනිබ්බතො’ති. චුද්ධකං ආනඤ්ඤ, කම්මාර-
පුත්තස්ස එවං විපච්ඡාරො පටිච්ඡේදොදෙතබ්බො: තස්ස තෙ ආචුසො චුද්ධ,
ලාභා, තස්ස තෙ ආචුසො චුද්ධ සුලභං, යස්ස තෙ තථාගතො පච්ඡිමං පිණ්ඩ-
පාතං භුඤ්ඤා පරිනිබ්බතො. සමුච්ඡා මෙතං ආචුසො චුද්ධ හගවතො සුතං,
සමුච්ඡා පටිග්ගතිතං. ඤේ’මෙ පිණ්ඩපාතං සමසමථලා සමසමථිපාකා, අතිවිශ
අඤ්ඤාති පිණ්ඩපාතෙති මහපථලතර ව මහානිසංසතර ව. කතමෙ ඤේ?
යඤ්ඤ පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා තථාගතො අනුත්තරං සමාසමෙධං
අභිසමුප්පාදිති, යඤ්ඤ පිණ්ඩපාතං භුඤ්ඤා තථාගතො අනුපාදිසෙසාය
නිබ්බාතධාතුයා පරිනිබ්බායති,⁴ ඉමෙ ඤේ පිණ්ඩපාතං සමසමථලා සමසම-
ථිපාකා අතිවිශ අඤ්ඤාති පිණ්ඩපාතෙති මහපථලතර ව මහානිසංසතර ව.
ආයස්මනං ආයස්මනා චුද්ධකං කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
වණ්ණසංවත්තනිකං ආයස්මනා චුද්ධකං කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
සුඛසංවත්තනිකං ආයස්මනා චුද්ධකං කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
යසංසංවත්තනිකං ආයස්මනා චුද්ධකං කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
සග්ගසංවත්තනිකං ආයස්මනා චුද්ධකං කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
ආධිපතෙය්‍යසංවත්තනිකං ආයස්මනා චුද්ධකං කම්මාරපුත්තෙන කම්මං
උපචිතනති. චුද්ධකං ආනඤ්ඤ, කම්මාරපුත්තස්ස එවං විපච්ඡාරො පටිච්ඡේදො-
දෙතබ්බො”ති.

13. අථ බො හගවා එතමන්ථං විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උද්ධකං
උද්ධකෙසි:

1. පිනා, කප්පි 2. නිපජ්ජං, ම. 3. උපාදෙය්‍ය, ම. 4. පරිනිබ්බතො, කෙසු පි පඤ්ඤාකසු.

* සංඛිතිකාරකපථරතං ගාථායො:

“මේ ලොවැ අප්‍රතිකම් ශාස්තෘ වූ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කලානත සමභාව ඇත්තාහු පිරිසිදු මිනිස් දිග ඇති වෙසෙසින් පහන් වූ කුකුළා කදියට බටහ.

ශාස්තෘහු සන්නායද කොට පැන්ද වළඳ ගොඩ නැංගහ. මේ ශාසන-ධර්මයේ ප්‍රවක්‍යා වූ ශාස්තෘ වූ මහර්මී වූ භාග්‍යවත්තු භික්ෂුගණයා මැද පුරුණගාමී වූවාහු අභිව්‍යාසයට එළැඹිහ.

වුඤ්ඤා නම් භික්ෂුහු අමතා ‘මා සහලයින් සැතපෙන්නට සුදුසු කොට සතර පටක් කොට එළව’ යි වදාළහ. භාවිතාත්ම වූ බුදුරජාණන් විසින් මෙහෙයන ලද වුඤ්ඤා මහණ තෙම වහාම එය සතර පටක් කොට පැතූ යි.

ශාස්තෘහු ඉතා කලානත සමභාව ඇත්තාහු එහි වැද හොත්හ. වුඤ්ඤා තෙරස් ඉදිරිපෙනි හුන්නේ ය.”*

12. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා මෙසේ වදාළ සේක: “අතදයෙනි, වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයාහට ‘ඇවැත් වුඤ්ඤා, තථාගත තෙම යමක්හුගේ අන්තිම පිණිසානග වළඳ පිරිනිව්‍යේ ද, ඒ තට අලාභය. ඒ තා විසින් මිනිසක් බව නොයහපත් කොට ලබන ලද්දෙකැ’ යි කිසිවෙක් විපිළිසරක් උපදවන්නේ ය යන්න විශ්‍ය හැක්ක. අතදයෙනි, වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයාගේ විපිළිසර මෙසේ දුරු කටයුතු ය: ‘යම් බදු තාගේ පශ්චිම පිණිසානග වළඳ තථාගත තෙම පිරිනිව්‍යේ ද ඒ තට ලාභය, ඒ තා විසින් මිනිසක් බව මොනොවට ලබන ලද්දේ ය. අන් පිණිසානගතට වඩා මහත්පල ඇති, වඩා මහත් අනුසන්ද ඇති, හැම අයුරින් සම පල ඇති, සම විපාක ඇති මේ පිණිසානගයේ දෙදෙනෙකි. කවර දෙදෙනෙක් ද යත්: යම් පිණිසානගයක් වළඳ තථාගත තෙම නිරුත්තර සමසන්සම්බන්ධයට පැමිණේ ද, යම් පිණිසානගයක් වළඳ තථාගත තෙම නිරුත්තර සමසන්සම්බන්ධයෙන් පිරිනිවේ ද, මේ පිණිසානග දෙක අන් පිණිසානගතට වඩා මහත්පල ඇත්තාහුත් වඩා මහත් විපාක ඇත්තාහුත් හැම ලෙසින් ම මහත් පල ඇත්තාහුත් හැම ලෙසින් ම මහත් විපාක ඇත්තාහුත් වෙත්. ආයුෂ්මත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් දීඝායුෂ පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂ්මත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් වණිස පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂ්මත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් සුවය පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂ්මත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් සමය පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂ්මත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් අධිපති බව පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ යැ’ යි. ඇවැත් වුඤ්ඤා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හමුගෙහි ම මා විසින් මෙය අසන ලදී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුගෙහි ම මෙය මා විසින් පිළිගන්නා ලදැ’ යි කියා මෙසේ වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයාගේ විපිළිසර දුරු කටයුතු” යනු යි.

13. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

* මේ ධර්මසංග්‍රහකයන් විසින් පසු ව එක් කරන ලද ගාථා යි.

“දදනො පුඤ්ඤං පවසිති සඤ්ඤාමනො වෙරං න වීයති,
භූසලො ව ජහාති පාපකං රුගදොසමොහකකියා ස නිබ්බුතො”¹

8. 6.

පාටලිගාමිය සුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා මගබ්බසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං, යෙන පාටලිගාමො තදවසරි. අයොසාසුං බො පාටලිගාමියා උපාසකා: ‘භගවා කීර මගබ්බසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං පාටලිගාමං අනුප්පනෙතා’ති. අථ බො පාටලිගාමියා උපාසකා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු උපසඛකමිත්වා භගවන්තා අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසිත්වා බො පාටලිගාමියා උපාසකා භගවන්තං එතදවොචු: අභිවාසෙතු තො භනෙත් භගවා ආවසථාගාරන්ති. අභිවාසෙසි භගවා භූණතිභාවෙන.

2. අථ බො පාටලිගාමියා උපාසකා භගවතො අභිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකම්ණං කත්වා යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා සබ්බසන්ථරිං ආවසථාගාරං සන්ථරිත්වා, ආසතාති පඤ්ඤාපෙත්වා, උදකමණ්ණිකං පතිට්ඨාපෙත්වා, තෙලප්පදීපං ආරොපෙත්වා, යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තා සීගා බො පාටලිගාමියා උපාසකා භගවන්තං එතදවොචු: සබ්බසන්ථරිසන්තං භනෙත් ආවසථාගාරං. ආසතාති පඤ්ඤාපෙත්වා, උදකමණ්ණිකො පතිට්ඨාපිතො. තෙලප්පදීපො ආරොපිතො. යස්සදුති භනෙත් භගවා කාලං මඤ්ඤතිති.

3. අථ බො භගවා නිවාසෙත්වා² පත්තව්වරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසන යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා පාදෙ පකබාලෙත්වා ආවසථාගාරං පවිසිත්වා මජ්ඣමං ඵලං නිසාය පුරන්තාභිමුඛො නිසීදි. භික්ඛුසංඝෙසා’පි බො පාදෙ පකබාලෙත්වා ආවසථාගාරං පවිසිත්වා පවජ්මං³ භිත්තිං නිසාය පුරන්තාභිමුඛො නිසීදි භගවන්තං යෙව පුරෙකකත්වා. පටලිගාමියාපි බො උපාසකා පාදෙ පකබාලෙත්වා ආවසථාගාරං පවිසිත්වා පුරන්තාභිමුඛො නිසාය පවජ්මාභිමුඛො නිසීදිංසු භගවන්තං යෙව පුරෙකකත්වා.⁴

4. අථ බො භගවා පාටලිගාමියෙ උපාසකෙ ආමනෙත්ති: පඤ්චමෙ භගපතයො ආදීනවා දුසසීලස්ස සීලවිපතතියා. කතමෙ පඤ්ච?

ඉධ භගපතයො, දුසසීලො සීලවිපනෙතො පමාදුධිකරණං මහතිං භොගජාතීං නිගවජ්ති. අයං පඨමො ආදීනවො දුසසීලස්ස සීලවිපතතියා.

පුත්‍ර වපරං භගපතයො, දුසසීලස්ස සීලවිපනෙතස්ස පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්භුගාවජ්ති. අයං දුතියො ආදීනවො දුසසීලස්ස සීලවිපතතියා.

1. පරිච්ඡේදනො. සෙසු වී පොත්තො. 2. සායනාසමයං නිවාසෙත්වා, මහාපරිච්ඡේදනො. 3. සුත්ත මජ්ඣමං, PTS. 4. පුරකකත්වා, සී. කන්චි.

“දෙත්තනුට පින් වැඩේ. සිල්පත්තනුට වෙර නොපවතී. නුවණැත්තේ පවි දුරු ලබී. හේ මෙසේ (පවි දුරු ලා, රු දෙසේ මෝ මුල් උදුරුලීමෙන් කෙලෙස් පිරිනිවතින් එයට පසු කඳපිරිනිවතින් ද) පිරිනිවියෙක් වේ.”

8. 6.

පාටලිගාමිය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා මගධ රටා සැරි සරන සේක්, පාටලිගාමියට වැඩී සේක. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා මගධ රටා සැරි සරන සේක්, පාටලිගාමියට වැඩී සේක් වතා’යි පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ ඇසූහ. ඉක්බිති පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හිඳ ගත්හ එක් පසෙක හිඳගත් පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපගේ ආවාස ගෙය ඉවසන සේක්වා’යි කීහ: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීමහාවයෙන් එය ඉවැසූ සේක.

2. ඉක්බිති පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන, හුතස්තෙන් තැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට ආවාස ගෙය කරු එළැඹියහ. එළැඹ ආවාස ගෙය මුළුල්ල ම ඇතිරී අතුට, අසුන් පතවා, මග දියසැලක් තබා, තෙල්පහන් නංවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹුණහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක සිටියහ. එක් පසෙක සිටි පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ “වහන්ස, ආවාස ගෙය මුළුල්ල ම ඇතිරියෙන් ඇතිරිණි. අසුන් පතැවිණි. දියසැලක් තැබිණි. වහන්ස, යම් ගමනකට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්දන්නා සේක් තම්, දැන් එයට කල් යැයි සලකන සේක් වා’යි සැල කළහ.

3. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන බික්සහන හා ආවාස ගෙය කරු වැඩී සේක. වැඩ පා දෙවැ ආවාස ගෙට පිවිසෑ, මැදුම් වැලිට පිට දී පෙරදිගට මුහුණ ලා වැඩ හුන් සේක. බික්සහන ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පාසිම් දිගැ බිත්තියට පිටු දී පෙරදිගට මුහුණ ලා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොටා හුන්හ. පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද, පෙර දිගැ බිත්තියට පිටු දී පාසිම් දිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳ ගත්හ.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාටලිගාමි වැසි උපාසකයන් ඇමතු සේක: “ගැහැවියනි, දුසිල්හුගේ සිල්විපත්හි මේ දෙය් පසෙකි. කවර පසෙක් ද? යත්:

ගැහැවියනි, මෙහි දුසිල් තෙම බුන් සංවර ඇතිගේ පමා හෙයින් මහත් භොගපරිහාණීයට පැමිණේ. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්හි පළමු වන දෙය ය.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල්හුගේ ලාමක වූ අපනිතීති-ශබ්දයෙක් පැන තගී. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත් දෙවන දෙය ය.

පුත වපරං ගහපතයො, දුස්සිලො සීලවිපතො යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි බන්ධනපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, අවිසාරදො උපසඬකමති මඬකුභුතො. අයං තතියො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා.

පුත වපරං ගහපතයො, දුස්සිලො සීලවිපතො සමමුලොකා කාලං කරොති. අයං චතුර්ථො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා.

පුත වපරං ගහපතයො, දුස්සිලො සීලවිපතො කායස්ස හෙද පරං මරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා.

ඉමෙ බො ගහපතයො, පඤ්ච ආදීනවා දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා'ති.

5. පඤ්චිමෙ ගහපතයො, ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය. කතමෙ පඤ්ච?

ඉධ ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො අපමාදධිකරණං මහනතං භොගකකිංසං අධිගච්ඡති. අයං පඨමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවතො සීලසම්පතස්ස කල්‍යාණො නිත්තිසදො අබ්බුගච්ඡති. අයං දුතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි බන්ධනපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදො උපසඬකමති අමඬකුභුතො. අයං තතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො අසමමුලොකා කාලං කරොති. අයං චතුර්ථො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

ඉමෙ බො ගහපතයො, පඤ්ච ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදයාති.

6. අථ බො භගවා පාටලිගාමියෙ උපාසකෙ බහුදෙව රත්තීං ධම්මියා කථාය සන්දයොනවා සමාදපොනවා සමුත්තපෙතවා සම්පයංසෙතවා උයොපෙති: අභිකක්කතා බො ගහපතයො රත්තී, යස්සදති නුලෙභි කාලං මඤ්ඤථා'ති.² අථ බො¹ පාටලිගාමියා උපාසකා භගවතො භාසිතං අභිතජ්ඣිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසතා භගවතනං අභිවාදෙතා පදකඛිණං කතා පකකමිංසු.

අථ බො භගවා අවිරපකකතොසු පාටලිගාමියෙසු උපාසකෙසු සුඤ්ඤගාරං පාවිසි.

1 එවං භාෂණ'ති බො, මහාපරිනිබ්බානසුතන. 2. භගවතො පටිඤ්ඤා. සී.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල් තෙම කැන්පිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගැහැවි පිරිසකට හෝ මහණපිරිසකට හෝ යම් ම පිරිසකට එළඹේ ද තෙද තැන්තේ මතු වූයේ (බිමට හෙළා මුහුණ ඇත්තේ) එළඹේ. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්ති තෙවන දෙස ය.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල් තෙම සිහිමුද්‍රා වූයේ කලුරිය කෙරෙයි. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්ති සිවුවන දෙස ය.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල් තෙම කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට තැන් වූ විවස වෑ වැටෙන තැන් වූ නිරයට පැමිණේ. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්ති පස්වන දෙස ය.

ගැහැවියනි, මොහු වතාහි දුසිල්හුගේ සිල්විපත් දෙස් පස ය.

5. ගැහැවියනි, සිල්වත්තූගේ සිල්සැපත්ති (ශීලසම්පන්නයේ) මේ අනුසස් පසෙකි. කවර පසෙක් ද? යත්:

ගැහැවියනි, මෙහි සිල්වත් තෙමේ ශීලයෙන් යුක්ත වූයේ නො පමා හෙයින් මහත් භෞග රැසක් ලබයි. මේ සිල්වත්තූගේ ශීලසම්පන්නයේ පළමු අනුසස් ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් වූ ශීලයෙන් යුක්තයාගේ උතුම් යස-ගෞසෙක් පැන නගී. මේ සිල්වත්තූගේ ශීලසම්පන්නයේ දෙවන අනුසස් ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් වූ ශීලයෙන් යුක්ත වූ තැනැත්තේ කැන් පිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගැහැවිපිරිසකට හෝ මහණපිරිසකට හෝ යම් ම පිරිසකට එළඹේද තෙදුන්නේ බිය තැන්තේ එළඹෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ ශීලසම්පන්නයේ තෙවන අනුසස් ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් ශීලයෙන් සම්පූර්ණ තැනැත්තේ නොමුද්‍රා ව කලුරිය කෙරේ. මේ සිල්වත්තූගේ ශීලසම්පන්නයේ සිවුවන අනුසස් ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් ශීලයෙන් සම්පූර්ණ තැනැත්තේ කාබුන් මරණින් මතු මනාප ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙයි. මේ සිල්වත්තූගේ ශීලසම්පන්නයේ පස්වන අනුසස් ය.

ගැහැවියනි, මොහු වතාහි සිල්වත්තූගේ ශීලසම්පන්නයේ අනුසස් පස ය.

6. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාටලිගම වැසි උපාසකයන්ට රැ බොහෝ චේලා ධම්මකථායෙන් ශීලාදි ප්‍රතිපත් දක්වා එය මොනොවට ගන්වා, එහි උත්සාහවත් කරවා, එහි සතුටු කරවා, ඉක්බිති 'ගැහැවියනි, රැය ඉක්මණ. තොපට යන්නට කාලය ය. එබැවින් යන්නැ'යි ඔවුන් යැවූ සේක. එකල්හි පාටලිගම වැසි උපාසකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය ආදර කොට පිළිගෙන අනුමෝදා හුනස්තෙන් තැඟී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පැදකුණු කොට නික්මුණහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාටලි ගම වැසි උපාසකයන් නික්මුණු තොබෝ චේලාගෙහි ශුන්‍යාගාරයට පිවිසි සේක.

7. තෙන ඛො පන සමයෙන සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමත්තා පාටලි-
ගාමෙ නගරං මාපෙන්නි වජ්ජිතං පටිබාහායා තෙන ඛො පන සමයෙන
සම්බුද්ධා දෙවනායො සහස්සසහස්සෙව¹ පාටලිගාමෙ වජ්ජිති පරිග්ගණනානි.
යස්මිං පදෙසෙ මහෙසකං දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණනානි, මහෙසකං තත්ථ
රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තානි නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං
පදෙසෙ මජ්ඣිමා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණනානි, මජ්ඣිමානං තත්ථ රඤ්ඤං
රුජමහාමත්තානං චිත්තානි නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ
නිවා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණනානි, නිවානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං
චිත්තානි නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. අද්දසා ඛො භගවා දිබ්බෙන
වක්ඛුතා විසුද්ධිත අතික්කන්තමානුසකෙන තා දෙවතායො සහස්ස-
සහස්සෙව¹ පාටලිගාමෙ වජ්ජිති පරිග්ගණනානියො. යස්මිං පදෙසෙ මහෙසකං
දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණනානි, මහෙසකං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං
චිත්තානි නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ මජ්ඣිමා දෙවතා
වජ්ජිති පරිග්ගණනානි, මජ්ඣිමානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තානි
නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජිති
පරිග්ගණනානි, නිවානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තානි නමන්ති
නිවෙසනාති මාපෙතුන්ති.

8. අථ ඛො භගවා තස්සා රතතියා පච්චුසසමයෙ පච්චුට්ඨාය අරාසමන්තං
ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘කො හු ඛො ආනන්ද, පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙති?’ති.

“සුනිධිවස්සකාරා භනෙත, මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං
මාපෙන්නි වජ්ජිතං පටිබාහායා”ති.

‘සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, දෙවෙහි තාවතිංසෙහි සද්ධිං මනෙතවා, ඵවමෙව
ඛො ආනන්ද, සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙන්නි
වජ්ජිතං පටිබාහායා.

9. ඉධාහං ආනන්ද, අද්දසං දිබ්බෙන වක්ඛුතා විසුද්ධිත අතික්කන්තමා-
නුසකෙන සම්බුද්ධා දෙවනායො සහස්සසහස්සෙව පාටලිගාමෙ වජ්ජිති
පරිග්ගණනානියො: යස්මිං පදෙසෙ මහෙසකං දෙවතා වජ්ජිති
පරිග්ගණනානි, මහෙසකං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තානි
නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ මජ්ඣිමා දෙවතා වජ්ජිති
පරිග්ගණනානි, මජ්ඣිමානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තානි නමන්ති
නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණනානි,
නිවානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තානි නමන්ති නිවෙසනාති
මාපෙතුන්ති.

10. යාවතා ආනන්ද අරියං අයතනං, යාවතා වණ්ඨප්පථො, ඉදං අග්ග-
නගරං භවිස්සති පාටලිපුත්තං පුට්ඨෙදනං. පාටලිපුත්තස්ස ඛො ආනන්ද,
තයො අන්තරායා භවිස්සන්ති අග්ගිහො වා උදකතො වා මිට්ඨෙදනො වා’ති.

1. සහස්සෙව, සී.

7. එ සමයෙහි වනාහි මගධරට (අජාසත්) රජහුගේ මහ ඇමැති වූ සුනිධි වසාසාර දෙදෙන ලිව්වන් ප්‍රතිබාහනය කරනු පිණිස පාටලි ගමෙහි නුවරක් මවන්. එ සමයෙහි වූ කලී දෙවතාවෝ (එක එක මුළුවකට) දහස් දහස් ව පාටලිගමෙහි ගෙවතු (ගාභවාස්තුන්) පිරිසිදු ගනිත්. යම් පෙදෙසෙක මහත් පිරිවර ඇති දෙවතාවෝ වාසනුපරිග්‍රහණය කෙරෙත් ද, එහි ගෙවල් කරන්නට මහත් පිරිවර ඇති රජුන්ගේ රාජමහාමාත්‍රයන්ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක මැදුම් පෙලෙහි වූ දෙවතාවෝ වාසනුපරිග්‍රහණය කෙරෙත් ද, එහි ගෙවල් කරන්නට මැදුම් පෙලෙහි වූ රජුන්ගේ රාජමහාමාත්‍රයන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක කුද්දපෙලෙහි දෙවතාවෝ වාසනුපරිග්‍රහණය කෙරෙත් ද, එහි ගෙවල් කරන්නට කුද්ද පෙලෙහි වූ දෙවතාවන්ගේ සිත් නැමේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසාසෙහි විෂයසීමාව ඉක්මැදක්ක හැකි වූ පිරිසිදු වූ දිව්‍යසිත්, 'යම් පෙදෙසෙක මහපිරිවර ඇති දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් ද එහි ගෙවල් නංවන්නට මහපිරිවර ඇති රජ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැයි ද, යම් පෙදෙසෙක මැදුම් පෙලෙහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් ද එහි ගෙ නංවන්නට මැදුම් පෙලේ වූ රජ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැයි ද, යම් පෙදෙසෙක කුද්ද පෙලේ වූ දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් ද එහි ගෙ නංවන්නට කුද්ද පෙලේ වූ රජ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැයි ද යි පාටලිග්‍රාමයෙහි ගෙවතු පිරිසිදු ගන්නා (මුළු මුළු වූ) දහස් දහස් ගණන් ම දෙවියන් දුටුසේක.

8. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ රුයෙහි අලුයම් වේලෙහි නැති සිට අතද තෙරුන් බණවා, අතදයෙහි, කවරෙක් තම් පාටලිගමෙහි නුවරක් මවා දෑ'යි අසා වදාළ සේක.

'වහන්ස, මගධරට රජුගේ මහමැති වූ සුනිධි වසාසාර දෙදෙන ලිව්වන් ප්‍රතිබාහනය කරනු පිණිස පාටලි ගමෙහි නුවරක් මවන්'යි අතද තෙරුන්ගේ වදාළහ.

අතදයෙහි, යම්සේ තව්තිසා වැසි දෙවියන් හා මනුෂ්‍යය කොට කෙරෙත් ද, එසේ ම අතදයෙහි, මගධමහාමාත්‍ර වූ සුනිධි වසාසාර දෙදෙන ලිව්වන් පිළිබඳනුවට පාටලිගමෙහි නුවරක් මවන්.

9. අතදයෙහි, මෙහි මිනිසාසිත් දෘක්ක හැකි ඉම ඉක්මැදක්කට පොහොසත් වූ පිරිසිදු වූ දිව්‍යසිත් යම් පෙදෙසක මහබලැහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් තම් එහි ගෙ තනන්නට මහබලැහි රජුන්ගේ රජමහමැති-යන්ගේ සිත් නැමේ යැයි ද, යම් පෙදෙසෙක මැදුම් බලැහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් තම් එහි ගෙ තනන්නට මැදුම් බලැහි රජුන්ගේ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ' යැයි ද, යම් පෙදෙසෙක මද බලැහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් තම්, එහි ගෙවල් තනන්නට මද බලැහි රජුන්ගේ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැයි ද යි, මෙසේ මුළු මුළු ව දහස් දහස් බොහෝ දෙව්වරුන් ගෙවතු පිරිසිදු ගන්නවුන් දිවිමි.

10. අතදයෙහි, යම් පමණ ආර්ථිකයතන (ආර්ථිකිකුන් පැමිණෙන තැන) වේ ද, යම් පමණ වෙළෙඳපොළ වේ ද, මෙය ඒ හැමට අග්‍ර වූ නොයෙක් දෙසින් හොඳ බඩුපොදි ලිහන තැන වූ පාටලිපුත්‍ර නම් නගරය වන්නේ ය. "අතදයෙහි, පාටලිපුත්‍ර නගරයට ගින්නෙන් ද දිගෙන් ද ඔටුනොවුන්ගේ හෙදයෙන් ද යි තුන් අනතුරු කෙතෙක් වන්නාහ" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

11. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා යෙන භගවා තෙනුප-සඛකම්භු. උපසඛකම්භා භගවතා සද්ධිං සමෙමාදිංසු, සමෙමාදනීයං කථං සාරුණීයං චිතියාරෙතා ඵකමන්තං අට්ඨංසු. ඵකමන්තං ඩිතා ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවන්තං ඵතදවොචුං අඛිවාසෙභු නො භවං ගොතමො අජ්ජතනාය භවතං සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙතාති. අඛිවාසෙසි භගවා භුණ්ඨිභාවෙන.

12. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවතො අඛිවාසනං විදිතා යෙන සකො ආවසථො තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා සකෙ ආවසථෙ පණීතං බාදනීයං භොජනීයං පටියාදුපෙචා භගවතො කාලං ආරෙවෙසුං.¹ කාලො භො ගොතම, නිට්ඨිතං භවත්තනති. අථ ඛො භගවා පුබ්බතභසමයං නිවාසෙතා පත්තච්චරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙන යෙන සුතීධවස්සකාරුතං මගධමහාමත්තාතං ආවසථො තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා පඤ්ඤාතෙන ආසතෙ නිසීදි. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධ-මහාමත්තා බුද්ධපවුට්ඨං භික්ඛුසංඝං පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සභත්ථා සන්තපෙසුං සමපචාරෙසුං.

13. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවන්තං භුත්තාචිං ඔනිතපත්තපාණිං අඤ්ඤාතරං නීවං ආසනං ගහෙතා ඵකමන්තං නිසීදිංසු. ඵකමන්තං නිසිනෙන ඛො සුතීධවස්සකාරෙ මගධමහාමත්තෙ භගවා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

“යසම් පදෙසෙ කපෙපති වාසං පණ්ණිතජාතියො,
සීලවනොත්ථ නොජෙතා සඤ්ඤාතෙ බ්‍රහ්මචාරයො.”*

යා තත්ථ දෙවතා ආසුං තාසං දක්ඛණ්මාදිසෙ,*
තා පුජිතා පුජයන්ති මානිතා මානසන්ති නං.

තතො නං අනුකම්පන්ති මාතා පුත්තං’ ව මරසං,
දෙවතානුකම්පිතො පොසො සදා භද්‍රානි පස්සති”ති.

14. අථ ඛො භගවා සුතීධවස්සකාරුතං මගධමහාමත්තාතං ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදිතා උට්ඨායාසතා පකකාමි. තෙන ඛො පත සමයෙන සුතීධ-වස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබද්ධා ගොන්ති: යෙනජ්ජ සමණො ගොතමො ආරොන නික්ඛමිස්සති තං ගොතමද්ධාරං නාම භවිස්සති, යෙන තිකේන ගඛිතං නදිං තරිස්සති නං ගොතමනිඨං නාම භවිස්සති’ති.

1. ආරෙමාදවසුං. කාත්ථි * යසම්ත් ප්‍රදේශ කල්පතෙ වාසං පණ්ණිතජාතියා: සීලවතො භොජනනි සංඝතාත් බ්‍රහ්මචරියාසා
* යා සම්භු දෙවතා ආසන් කුසලාසතුභවමානසා: තා: පුජිතා: පුජයන්ති මානසන්ති ච මානිතා: (සච්ඡායාදි මහාපරිනිච්ඡිණ්ණ සුත්ත.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

11. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු වූහ. සතුටට නිසි වූ, සිතා රැඳවිය සුතු වූ කතාව නිමවා එක් පසෙකා සිටියහ. එක් පසෙක සිටි මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර යන දෙදෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'භවද්ද්ගොතමයෝ' බික්සහන හා අද දවසට අප බත ඉවසන් වා'යි මෙය කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීභාවයෙන් ඉවැසූ සේක.

12. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉවැසූ නිසා දූත තමන් වසන ගෙට ගියහ. ගොස් තමන් වසන ගෙහි ප්‍රණීත කැයුතු බුද්ධිය සුතු දූ පිළියෙල කරවා, "භවද්ද්ගොතමයනි, බත පිළියෙල කොට නිමැව්ණ. වඩනට කල් වේ' යැ යි කියා කල්' ගෙහුහ. එකලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරයෙහි සිවුරු හැඳ පෙරෙව බික්සහන හා මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙනාගේ නිවෙස කරා එළැඹි සේක. එළැඹූ පණවන ලද අස්තා වැඩහුන් සේක. එකල්හි ඒ සුනිධි වසාකාර මගද මහමැති දෙදෙන බුද්ධාමොක් බික්සහන ප්‍රණීත බාද්‍යභොජ්‍යයෙන් සියවිත් සාතැප්වූහ. මොනොවට වැළැඳූවූහ.

13. ඉක්බිති සුනිධි වසාකාර මගද මහමැතිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වළඳ පාත්‍රයෙන් ඉවතට ගත් අතැති නිසා දූත එක්කර මිටි අස්තක් ගෙන එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක් පසෙක හුන් මගද මහමැති වූ සුනිධි වසාකාර දෙදෙනාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ගාථායෙන් අනුමොදනා බණ වදාළ සේක:

"පණ්ඩිතසව්භාවය ඇති තැනැත්තෝ යම් පෙදෙසෙක වාසය කෙරේ ද, හේ සිය ගෙහිදී සංයමය ඇති බබ්බර රක්තා සිල්වතුන් වළඳවා,

එහි යම් ගෘහදෙවතා කෙනෙක් වෙත් තම් ඔවුනට පින් දෙන්නේ ය. පිතෙන් පුදනු ලැබූ බුහුමන් කරනු ලැබූ ඔහු ඔහුට (රැක ගැනුම් වශයෙන්) පූජා කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්.

ඉක්බිති ඔහු මවක ලෙහි හොවා වඩන ලද පුතක්ගට සෙසින් ඔහුට අනුකම්පා කරත්. දෙවතාවන් විසින් අනුකම්පිත පුරුෂ තෙම හැම කල්හි සොඳුරු දෑ දකී."

14. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙනාට මේ ගාථායෙන් අනුමොදනා කොට හුතස්තෙන් තැනි නික්මුණු සේක. එ සමයෙහි වූකලී මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙන, 'අද යම් දෙරෙහින් මහණ ගොයුම්හු නික්මෙන්නාහු නම්, එය ගොයුම්දෙර තම් වන්නේ ය. යම් තොටෙකින් ගංභාතදිය තරණය කරන්නාහු නම් එය ගොයුම්-කොට තම් වන්නේ යැ යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පසු පසින් අනුට ගියාහු වෙත්.

15. අථ බො භගවා යෙන ආරොහ නික්ඛමී, තං ගොතමආරං නාම අගොසි. අථ බො භගවා යෙන ගඛ්ඨා නදී තෙනුපසඛකමී. තෙන බො පත සමයෙන ගඛ්ඨා නදී පුරා ගොති සමතිතතිකා කාසපෙය්‍යා. අප්පෙකච්ච මනුස්සා තාවං පරියෙසනති, අප්පෙකච්ච උඵම්භං පරියෙසනති, අප්පෙකච්ච කුලලං බ්බන්තති අපාරාපාරං¹ ගනතුකාමො. අථ බො භගවා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ඤ්‍ය ඵවමෙව² ගඛ්ඨාය නදියා ඔරිමතීරෙ අනාරහිතො පාරිමතීරෙ පච්චුට්ඨාසි සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසන. අද්දසා බො භගවා තෙ මනුස්සො අප්පෙකච්ච තාවං පරියෙසනෙන, අප්පෙකච්ච උඵම්භං පරියෙසනෙන, අප්පෙකච්ච කුලලං බ්බන්තො අපාරාපාරං ගනතුකාමො.

16. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යෙ තරතති අණණං සරං සෙත්ථං කක්ඛාන විසජ්ජ පලලාති,
කුලලං හි ජනො පබ්බතී තිණණං මෙධාවිනො ජනා”ති.³

8. 7.

අධිධාපඨසුතනං

1. ඵලං මෙ සුතං: ඵකං සමයං භගවා කොසලෙසු අධිධානමග්ග-පටිපතො ගොති ආයස්මතා නාගසමාලො පච්ජාසමණෙන. අද්දසා බො ආයස්මා නාගසමාලො අනාරාමග්ගෙ ඤේධාපථං. දිස්වාන භගවනං එතදවොච: ‘අයං භතෙන භගවා පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. ඵලං ටුතෙන භගවා ආයස්මතං නාගසමාලං එතදවොච: ‘අයං නාගසමාල පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. දුතියමපි බො -පෙ- තතියමපි බො ආයස්මා නාගසමාලො භගවනං එතදවොච: ‘අයං භතෙන භගවා පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. ඵලං ටුතෙන භගවා ආයස්මතං නාගසමාලං එතදවොච: ‘අයං නාගසමාල, පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. අථ බො ආයස්මා නාගසමාලො භගවතො පතතවිවරං තතෙව ඡමායං නික්ඛිපිත්වා පකකාමී, ‘ඉදං භතෙන භගවතො පතතවිවරනති’

2. අථ බො ආයස්මතො නාගසමාලස්ස තෙන පඤ්ඤා ගච්ජනස්ස අනාරාමග්ගෙ වොරා නික්ඛමිත්වා හතෙභි ව පාදෙහි ව විහෙසෙසුං, පතතඤ්ච භිඤ්ඤා, සංඝාරිඤ්ච විප්ථාලෙසුං. අථ බො ආයස්මා නාගසමාලො භික්ඛනන පතෙනන විප්ථාලිතාය සංඝාරිතාය යෙන භගවා තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමිත්වා භගවනං අභිවාදෙත්වා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීතො බො ආයස්මා නාගසමාලො භගවනං එතදවොච: ‘ඉධ මග්ගං භතෙන තෙන පඤ්ඤා ගච්ජනස්ස අනාරාමග්ගෙ වොරා නික්ඛමිත්වා හතෙභි ව පාදෙහි ව විහෙසෙසුං, පතතඤ්ච භිඤ්ඤා, සංඝාරිඤ්ච විප්ථාලෙසුං’නති.

3. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:-

“සද්ධිං වරමෙකතො වසං මිසෙසා අඤ්ඤාජනෙන වෙදගු,
විඤ්ඤා පජගාති පාපකං කොඤ්ඤො බිරපකො’ව නිත්තග”නති.

1 අපාරාපාරං, (සෙසු වි.) 2. ඵවමෙවං, මු. පා.

3. යෙ තරතන්‍යණිවං හර: සෙත්ථං සාමා විසජ්ජ පලලාති
කොලං හි ජනා: පුබ්බිහා උතභිණ්‍යො මෙධාවිනො ජනා: (දිව්‍යාවදන 3. 1)

15. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් දෙරෙහින් නික්මුණෝ ද එය ගොසුම්දෙර නම් විය. ඉන් පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගඟනානදිය කරා වැඩි සේක. එ සමයෙහි ගඟනානදිය ගොඩ සිට කවුඩකු විසින් පැන් පිය හැකි පරිදි දෙහොඩ තලා පිරුණී වෙයි. මෙගොඩින් එ ගොඩට යනු කැමැති ඇතැම් මිනිස්සු නැවක් සොයත්. සමහරු උඩුපයක් සොයත්. සමහරු පසුරක් බඳිත්. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන හා, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අත දිගු කරන්නේ දිගු කළ අත හකුළන්නේ යම් සේ ද එසේ ම ගඟනානදියේ මෙ තෙරු අතුරුදහන් වූයේක් එ ගොඩ පිහිටිසේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, මෙගොඩින් එගොඩ යනු කැමැති ව ඇතැමුන් තැවක් සොයනුවන්, ඇතැමුන් උඩුපයක් සොයනුවන්, ඇතැමුන් පසුරක් බඳිනුවන් දුටු සේක් ම ය.

16. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

යම් කෙනෙක් (ගැඹුරු පුළුල් වූ) සංසාර සාගරය හා තෘෂ්ණානදිය තරණය කෙරෙත් ද, ඔහු ආයතීමාගී නමැති හෙය කොට පලවලයන් (දිය පිරුණු වළ තැන්) ආමිනිතය නො කොට මැ තරණය කෙරෙති. මේ ජන තෙම වූකලී (මේ දියත්ත තරණය කරනු සඳහා) පසුරු බඳී. ආයතීමාගී ඥානයෙන් යුත් ජනයෝ (පසුරක් නැති වූ මැ) තරණය කලහ.

8. 7.

දම්බාපථ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාගසමාල තෙරහු පසු මහණ කොට ගෙන කොසොල් රටැ දික් මහට පිළිපත් සේක් වෙති. නාගසමාල තෙරණුවෝ අතරමතැ දෙමං සතියක් දුටුයේ ය. දැක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ මහ ය. මෙයින් යමු'යි කී ය. මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාගසමාල තෙරහට 'නාගසමාලය, යැ යුතු මහ මේ අතෙක ය. මෙයින් යමු'යි වදල සේක දෙවෙනි වර ද තෙවන වර ද නාගසමාල තෙර 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ මහ ය, මෙයින් යමු'යි කී ය. තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාගසමාල තෙරහට 'නාගසමාලය, යැ යුතු මහ මේ අතෙක ය. මෙයින් යමු'යි වදල සේක. එ කල්හි නාගසමාල තෙර තෙල භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සිවුරු යැ'යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසිවුරු බිමැ තබා තික්ම ගිණේ ය.

2. ඉක්බිති එ මගින් යත නාගසමාල තෙරහට මග අතුරෙහි සොරු නික්මැ අතින් පසින් තැළූහ. පාත්‍රය ද බිත්දහ. සහල සිවුර ද ඉරු දූමුහ. එ කල්හි නාගසමාල තෙර බිඳුණු පාත්‍රයෙන් ඉරි ගිය සහල සිවුරින් යුතු ව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹුණේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. එක් පසෙක හිඳ ගත් නාගසමාල තෙර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'වහන්ස, මෙහි ඒ මගින් මා යද්දී මහ අතුරු සොරු නික්මැ අතින් පසින් මව් පහලහ, පාත්‍රය ද බිත්දහ. සහල සිවුර ද ඉරු දූමුහ'යි සැල කෙළේ ය.

3. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු:

"මාගීඥානයෙන් සත්‍යාවබෝධය කළ නුවණැත්තෝ අඥ ජනයා හා එක් වැ හැසිරෙන්නෝ එක් වැ වසන්නෝ එ පමණෙකින් මිශ්‍ර වූයේ නුමුදු අහඳු වූ ලාමක දෑය දුරු ලගි. (දිගමුසු කිරි එළැවූ කල) කිරි පමණක් බොහ කොස්ලිහිණියා දිය හැර ලත්තාක් මෙහි."

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8 වූ අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 8.

විසාඛාසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡතීයං විහරති පුබ්බාරාමෙ මහාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන විසාඛාස මහාරමාතුයා තත්තා කාලකතා හොති පියා මනාපා. අථ ඛො විසාඛා මහාරමාතා අලලවත්ථා අලලකෙසා දිවාදිවස්ස යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. 'උපසඛකම්චා භගවනං අභිවාදෙචා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසිනනං ඛො විසාඛං මහාරමාතරං භගවා එතදවොච: 'භඤ්ඤා කුතො භු ඤං විසාඛෙ ආගච්ඡසි අලලවත්ථා අලලකෙසා ඉබ්බපසඛකනතා දිවාදිවස්සා'ති.

"තත්තා මෙ භනෙන පියා මනාපා කාලකතා: තෙනාහං අලලවත්ථා අලලකෙසා ඉබ්බපසඛකනතා දිවාදිවස්සා"ති

"ඉවෙඡ්ඤාසි ඤං විසාඛෙ යාවතිකා සාවච්ඡියා මනුස්සා තාවතිකෙ පුතෙන ව තත්තාරො වා"ති.

"ඉවෙඡ්ඤාමහං භගවා යාවතිකා සාවච්ඡියා මනුස්සා තාවතිකෙ පුතෙන ව තත්තාරො වා"ති.

2. "කිවබ්බුකා පන විසාඛෙ සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති?"ති.

"දසපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, තවපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, අට්ඨපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, සතතපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, ඡපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, පඤ්ඤපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, වත්තාරොපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, නිඡිපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, දො'පි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, එකො'පි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, අවිචිතතා භනෙන සාවච්ඡි මනුස්සෙහි කාලං කරොනෙති"ති.

"තං කිං ඉඤ්ඤාසි විසාඛෙ අපි භු ඤං කදපි කරහවි අතලලවත්ථා අතලලකෙසා වා?"ති.

3. "නො හෙතං භනෙන. අලං මෙ භනෙන තාවබ්බුකෙහි පුතෙනහි ව තත්තාරොති වා"ති.

"යෙසං ඛො විසාඛෙ, සතං පියානී, සතං තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං තවුති පියානී, තවුති තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං අසීති පියානී, අසීති තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං සතතති පියානී, සතතති තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං සට්ඨි පියානී, සට්ඨි තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං පඤ්ඤාසං පියානී, පඤ්ඤාසං තෙසං දුක්ඛානී.-

8 8.

විශාඛාසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර මහාරමාතුසාසාද නම් වූ සුමානම විහාරයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහාරමාතු නම් වූ විශාඛාවගේ ප්‍රිය මනාප වූ මිනිබිරියක් කල්ලිය කළා වෙයි. එ කල්හි මහාරමාතු නම් වූ විශාඛා තොමෝ තෙත් වසනු ඇත්තී තෙත් හිසකේ ඇත්තී දෙවෙන්දුවල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීය. ය. එළඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හුනු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක් පසෙක හුන්නා වූ ම මාගාරිමාතා විශාඛාව බණවා, “විශාඛාවෙනි, දැන් තෙත් වත් ඇති වැ තෙත් කෙනෙ ඇති වැ තෙපි කොසින් එවු ද? කොහි සිට මේ මධ්‍යාහනයෙහි මෙහි එළඹුණුව?” යි වදාළ සේක.

“වහන්ස, මා ප්‍රිය මනාප මිනිබිරියක් කල්ලිය කළා ය. එහෙයින් මම තෙත් වත් ඇති වැ තෙත් කෙනෙ ඇති වැ මද්දහනි මෙහි එළඹී-යෙමි” යි ඔ කිවු ය.

2. “විශාඛාවෙනි, සැවැත් නුවර යම් පමණ මිනිස්සු ඇත් නම් එ පමණ ම දුප්පතුන් ද මුහුණු රු බිනිබිරියන් ද කැමැත්තකු ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදාළ සේක.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යම් පමණ මිනිස්සු සැවැත් නුවරෙහි ඇත් නම් එ පමණ ම දුප්පතුන් මුහුණු රු බිනිබිරියන් කැමැත්තෙමි” යි (ඔ කිවු ය).

“විශාඛාවෙනි, දිනපතා කොපමණ මිනිස්සු සැවැත් නුවරෙහි කල්ලිය කෙරෙත් ද?”

“වහන්ස, දිනපතා සැවැත් නුවර දශ දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දිනපතා සැවැත් නුවර නව දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දින පතා අට දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දින පතා සත් දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දිනපතා සදෙනෙකුත්... පස් දෙනෙකුත්... සිවු දෙනෙකුත්... තිදෙනෙකුත්... දෙදෙනෙකුත් කල්ලිය කෙරෙත්, දිනපතා සැවැත් නුවර එකමිනිසෙකුත් කල්ලිය කෙරෙයි. වහන්ස, කල්ලිය කරන මිනිසුන්ගෙන් සැවැත් නුවර හොසිස් යැ” යි (ඔ කිවු යැ.)

“විශාඛාවෙනි, ඒ කිමැයි සිතවු ද? (එසේ කලා) තෙපි කිසි විටෙකත් තොතෙත් වසනු ඇති වනු තොතෙත් කෙනෙ ඇති වනු හැක්කකු ද?” යි (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදාළ සේක.)

“වහන්ස, මෙය තොවත්තෙකි. වහන්ස, මට එතරම් බොහෝ දුප්පතුන්ගෙන් මුහුණු රු බිනිබිරියන්ගෙන් කම් නැතැ” යි ද (ඔ කිවු ය.)

3. “විශාඛාවෙනි, යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු සියෙක් වේ නම් ඔවුනට සියෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු අනුවෙක් වේ නම් ඔවුනට අනුවෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු අසුවෙක් නම් ඔවුනට අසුවෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු සැත්තැවෙක් නම්, ඔවුනට සැත්තැවෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු සැටෙක් නම්, ඔවුනට සැටෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු පහසෙක් නම් ඔවුනට දුක් පහසෙක් වේ.

යෙසං චන්තාරීසං පියාති, චන්තාරීසං තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං තිංසං පියාති තිංසං තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං වීසං පියාති, වීසං¹ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං දස පියාති, දස තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං නව පියාති, නව තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං අට්ඨ පියාති, අට්ඨ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං සත්ත පියාති, සත්ත තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං ඡ පියාති, ඡ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං පඤ්ච පියාති, පඤ්ච තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං චන්තාරී පියාති, චන්තාරී තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං තිණ්ණි පියාති, තිණ්ණි තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං ඥේ පියාති, ඥේ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං එකං පියං එකං තෙසං දුක්ඛං. යෙසං නන්ති පියං, නන්ති තෙසං දුක්ඛං. අසොකා නෙ විරජා අනුපායාසාති වද්දමි”ති.

4. අථ බො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්භං උදනෙසි:

“යෙ කෙවි සොකා පරිදෙවිතා වා දුක්ඛා ව ලොකස්මිං අනෙකරුපා,
පියං පටිච්ච පභවන්ත ඵනෙ පියෙ අසන්නෙ න භවන්ති ඵනෙ.

තස්මා හි තෙ සුඛිනො විතසොකා යෙසං පියං තථි භුතිඤ්චි ලොකෙ,
තස්මා අසොකං විරජං පඤ්ඤානො පියං න කසිරුථ භුතිඤ්චි ලොකෙ”ති.

8. 9.

පඨමදබ්බසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ගුණග්ගෙ විහරති වෙඨවනෙ කල්ලුකතිවාපෙ. අථ බො ආයස්මා දබ්බො මල්ලපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා දබ්බො මල්ලපුත්තො භගවන්තං එතද-වොච: ‘පරිනිබ්බානසාලො මෙ’දුති සුගතා’ති. ‘යස්ස දුති නං දබ්බ කාලං මඤ්ඤාසි’ති.

2. අථ බො ආයස්මා දබ්බො මල්ලපුත්තො උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදනම්ණං කත්වා වෙහාසං අබ්බුග්ගන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පල්ලඬෙකන නිසීදිත්වා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිත්වා චුට්ඨිතිත්වා පරිනිබ්බාසි. අථ බො ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පල්ලඬෙකන නිසීදිත්වා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිත්වා චුට්ඨිතිත්වා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්කායමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්වා න මසි. සෙය්‍යථාපි නාම සපජියස්ස වා තෙලස්ස වා ක්කායමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසති න මසි, එවමෙව බො ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පල්ලඬෙකන නිසීදිත්වා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිත්වා චුට්ඨිතිත්වා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්කායමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්වා න මසි’ති.

යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු සතළිසෙන් නම් ඔවුනට දුක් සතළිසෙන් වේ. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු තිසෙන් නම් ඔවුනට දුක් තිසෙන් වේ. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු විස්සෙන් නම් ඔවුනට දුක් විස්සක. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු දසයෙන් නම් ඔවුනට දුක් දසයෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු තවයෙන් නම් ඔවුනට දුක් තවයෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු අටෙන් නම් ඔවුනට දුක් අටෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු සතෙන් නම් ඔවුනට දුක් සතෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු සයෙන් නම් ඔවුනට දුක් සයෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු පසෙන් නම් ඔවුනට දුක් පසෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු සතරෙන් නම් ඔවුනට දුක් සතරෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු තුනෙන් නම් ඔවුනට දුක් තුනෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු දෙකෙන් නම් ඔවුනට දුක් දෙකෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු එකෙන් නම් ඔවුනට දුක් එකෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු නැත නම් ඔවුනට දුකක් නැත. ඔහු ශොක නැත්තෝ රුගාදි රජස් නැත්තෝ උපායාස නැත්තෝ යා යි කියමි”යි (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක).

4. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වෙලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“ලොවැ යම් තන්වැදුරැම් ශොක ද හැඩුම් ද වැලැපුම් ද දුක් ද ඇත් නම්, ඔහු ප්‍රියවස්තු හෙතු කොට ගෙන පහළ වෙත්. ප්‍රියවස්තුවක් නැති කල්හි ඔහු පහළ නො වෙති.

එහෙයින් යම් කෙනකුන්හට ලොවැ කිසි ද නැතෙක ප්‍රියයෙන් නැත් ද, ඔහු සුවැත්තෝ ය. පහඩු ශොක ඇත්තෝ ය. එ බැවින් ශොක නැති බව කෙලෙස් බුලි නැති බව (හෙවත් රහත් බව) කැමැත්තෝ ලොවැ කිසිවකුත් කෙරෙහි ප්‍රිය බවක් නො කරන්නෝ ය.”

8. 9.

පළමු දබ්බ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලඤ්ඤානිවාස නම් වූ චෙට්වනසෙහි වැඩ වසන සේක. එකල්හි මල්ලාරජපුත්‍ර වූ දබ්බ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹිහ. එළඹි අදරයෙන් වැද පසෙක හුන්හ. පසෙක හුන් මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, මට දුන් පිරිනිවේන්තට කාලය වේ ය’ යි සැළ කළහ. ‘දබ්බසිනි, යමකට කලා යි තෙපි සිහවු නම් එය කරනු නොප අයත් කාසීයෙකා’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

2. එකල්හි මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරණුවෝ හුඟස්තෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද, පාදකුණු කොට, අඟස් නැග, අඟසා පලහින් හිඳ තෙරො-කසිණ වතුර්ධාන සමාපතනියට සමවැද, ඉන් නැගී පිරිනිවිසහ. ඉක්බිති මෙසේ අඟස් නැග අඟසා පලහින් හිඳ, තෙරොධාතුසමාපතනියට සමවැද, එසින් නැගී පිරිනිවි, ගිහිගෙන දූවෙන මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරුන්ගේ සිරුරු අළු හෝ දෑලි නොවී ය. ගිහි ඇවිළ දූවෙන ගිවෙලෙහි හෝ තලතෙලෙහි අළු හෝ දෑලි යම්සේ නො පැණේ ද, එ පරිද්දෙන්ම අඟස් නැග අඟසා පලහින් හිඳ තෙදකිසුණු සමවතට සමවැද, එසින් නැගී පිරිනිවි මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරුන්ගේ ගිහි ඇවිළ දූවෙන සිරුරේ අළු හෝ දෑලි නොවී ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

3. අථ බො හගවා එතමන්ට විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උදනෙසි:

“අහෙදි කායො නිරොධි සඤ්ඤා වෙදනා සිතිහවිංසු¹ සබ්බා, වුපසමිංසු සබ්බාරා විඤ්ඤාණං අන්තමගමා”ති.

8. 10.

දුතියදබ්බසුතනං

1 එවං මෙ සුතං: එකං සමයං හගවා සාමන්තියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තනු බො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවො’ති. ‘හදනෙත’ති තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චස්සොසුං. හගවා එතදවොච: “දබ්බස්ස භික්ඛවෙ මලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්තවා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පලලභෙන තිසිදිනා තෙජොධාතුං සමාපජ්ජිතා වුට්ඨිතිතා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්‍රියාමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්තං න මසි. සෙය්‍යථාපි තාම සපපිස්ස වා තෙලස්ස වා ක්‍රියාමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤායති න මසි. එවමෙව බො භික්ඛවෙ දබ්බස්ස මලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්තවා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පලලභෙන තිසිදිනා තෙජොධාතුං සමාපජ්ජිතා වුට්ඨිතිතා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්‍රියාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්තං න මසි”ති.

2. අථ බො හගවා එතමන්ට විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උදනෙසි:

“අයොසතභතස්සොච ජලතො ජාතවෙදසො,
අනුපුබ්බුපසන්තස්ස යථා න ඤායතෙ ගති.

එවං සමමා විමුත්තාතං කාමබ්බකොසතාරිතං,
පඤ්ඤාපෙතුං ගති තත්ථි සත්තාතං අවලං සුඛං”ති.

පාටලිගාමියවග්ගො අට්ඨමො.

තස්සද්දනං.

තිබ්බාතා චතුරො වුත්තා වුඤ්ඤා පාටලිගාමියො,
ද්විධා පථො විසාරා ව දබ්බෙති දව්ඨි² තෙ දසා’ති.

වග්ගමිදං පඨමං වර බොධි වග්ගමිදං දුතියං මුවලිඤ්ඤා,
තඤ්ඤාවග්ගවරො තතියො තු මෙඤ්ඤාවග්ගවරො ව චතුරො.

පඤ්ඤාවග්ගවරන්තිධ සොණො ඡට්ඨමවග්ගවරං ජච්චකො,³
සත්තමවග්ගවරන්ති ව වුලො පාටලිගාමවරට්ඨමවග්ගො.

අසිති මනුෂ්‍යක සුත්තවරං වග්ගමිධට්ඨකං සුවිහතනං,
දසසිත චක්ඛමතා විමලෙන අඬා තබ්බදනමිතිදමාසු.⁴

උද්‍යානපාලි සමන්තා.

1. සිතිහවිංසු, මුද්දිතට්ඨසථා, විහරතිංසු, මුද්දිතපාලි. 2. දබ්බත සහ. (බසුස) 3. දසිත. සිමු. 4. උද්‍යානතිදමාසුති, මු පා. හි තා උද්‍යානමිතිදමාසු, සිමු

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“රූපය බිඳිණි: (රූපසංඥා) සියලු සංඥාව නිරුඳ්‍ධ විය. සියලු වෙදනාවෝ සිසිල් වූහ (නිව් ගියහ) සියලු (සංගීඤා) අවශෙෂ සංසාරයෝ සංසිදුණහ. සියලු විඤ්ඤා දක්‍ෂාබහත වී ය.”

8. 10

දෙවන දබ්බ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙවරම් තම්බු අනේපිඬුසිඬුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක එකල්හි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’යි හිසුනට අඩ ගා වදල සේක. ‘වහන්සැ’යි ඒ හිසුනු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදල සේක:

“මහණෙනි, අහස් තැන, අහසැ පලහින් හිඳ, තෙදකිසුණු සමවන සමවැද, එයින් තැගී පිරිනිව් මලලුහු දබ්බයන්ගේ හිනි ගෙන දෑවෙන සිරුරේ අළු තොම පැනිණ. දෑලි හෝ තොම පැනිණ. මහණෙනි, හිනි ඇවිලෑ දෑවෙන ගිතෙලෙහි හෝ තලතෙලෙහි අළු හෝ දෑලි යම්සේ තොම පැනේ ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම අහස් තැන, අහසෙහි පලහින් හිඳ තෙදකිසුණු සමවන සමවැද එයින් තැගී පිරිනිව් මලලුහු දබ්බයන්ගේ හිනි ඇවිල ගෙන දෑවෙන සිරුරු අළු තොම පැනිණ, දෑලි හෝ තොම පැනිණ” යනු යි.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යකුලෙන් පහල කලා තැගී දිලියෙන පිළිවෙළින් නිවුණු හින්ත යිය තැනෙක් යම්සේ තොම පැනේ ද,

එසේ ම කාමිප්‍රබන්ධය ද (හෙවත් කාමෝසය ද) සෙසු ඔහ ද තරණය කළ, තොසැලෙන නිවන් සුව පැමිණි රහතුන්ගේ (දෙව්මිනිස් ඇ ගති අතුරෙන් මෙ තම් ගතියකට පැමිණියේ යැ යි) පතවන්තට ගතියෙක් තැන.”

අවමන පාටලිගාමිය වතිය යි.

එහි උද්‍යානය:

නිජාණ සුත්‍ර සතරෙක් ද වුඤ්ජ පාටලිගාමිය දභිධාපථ විශාඛා යන සුත්‍ර ද දබ්බ සූත්‍ර දෙක ද සහ සියලු ඒ දශ සූත්‍ර කෙනෙක් කියන ලදහ.

මේ පළමු වන වතිය උතුම් වූ බොධිවතිය ය. දෙවැන්න මුවලිඤ්ඤ වතිය ය. තෙවැන්න වතාහි උතුම් තඤ්ඤ වතිය ය. සතරවැන්න උතුම් මෙහියවතිය ය. මෙහි පස්වන උතුම් සොණ වතිය ය. සවන උතුම් ජවවකි වතිය ය. සත්වැන්න උතුම් චුලල වතිය ය. අවවැන්න උතුම් පාටලිගාමිය වතිය ය. (මෙසේ වඩි අවෙක.)

තො අඩු වූ අසුවක් උතුම් සුත්‍ර ඇති උතුම් වඩි අවෙක් මෙහි මොනොවට බෙදන ලද්දේ ය. එකාත්තයෙන් ඒ මෙය උද්‍යාන නමැ යි කිනු.

උද්‍යානපාලිය නිමි.

ඉතිවුත්තකපාලී

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මෝ සම්බුද්ධස්ස.

එකකනිපාතෝ

උදිමෝ වග්ගො

1 1 1

ලොහසුත්තං

වුත්තං හේතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති¹ මේ සුත්තං.

1. එක ධම්මං² භික්ඛවෙ පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? ලොහං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකායා'ති.

එතමිත්ථං³ භගවා අවෝච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන ලොහෙන පුට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං ලොහං සම්මද්දසුද්දය පජ්ඣන්ති විපස්සිනෝ,
පහාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා ඉති මේ සුත්තන්ති.

1. 1. 2.

දෙසසුත්තං.

වුත්තං හේතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මේ සුත්තං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? දෙසං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකායා'ති.

එතමිත්ථං භගවා අවෝච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:-

2. “යෙන දෙසෙන පුට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං දෙසං සම්මද්දසුද්දය පජ්ඣන්ති විපස්සිනෝ,
පහාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා ඉති මේ සුත්තන්ති.

1. වුත්තං අරහතා'ති ඉ. අ. වු. 2. එකං ධම්මං සි. අ. වු. 3. එතං අත්ථං PTS. අ. වු.

ඉතිවුත්තක පෙළ

භාග්‍යවන් වූ අභිත් වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ඵකක නිපාතය

ප්‍රථම වර්ගය

1. 1. 1

ලෝභ සූත්‍රය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අභිත් වූ
සථිඥයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. මා විසින් මෙසේ
අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලය ධර්මයක් පහ කරවු. (එසේ ඇති කල්හි)
මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්:

මහණෙනි, ලෝභ (කාමරුභාවය) නම් වූ එක ම සංකෙලය ධර්මය පහ කරවු.
(එසේ ඇති කල්හි) මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය
(ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් ලෝභයෙකින් ඇලුනා වූ සත්ත්වයෝ දුගතිට යෙද්ද, විදශීනා
ඥානයෙන් බලන්නාහු ඒ ලෝභය සමයක් ප්‍රඥාවෙන් දැන සහමුලින් පහ
කෙරෙත්. ලෝභය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලෝකයට පෙරලා
නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලදී. මා විසින්
අසන ලදී.

1. 1. 2.

දෝශ සූත්‍රය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අභිත් වූ
සථිඥයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ම ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලය ධර්මයක් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමි
භාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද? යත්:

මහණෙනි, දෝෂ නම් වූ එක ම සංකෙලය ධර්මය පහ කරවු. මම තොපට
අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය
(ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් දෝෂයකින් දුෂිත වූ සත්ත්වයෝ දුගතිට යෙද්ද, විදශීනා
ඥානයෙන් බලන්නාහු ඒ දෝෂය සමයක් ප්‍රඥාවෙන් දැන සහමුලින් පහ
කෙරෙත්. දෝෂය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලෝකයට පෙරලා
නො එත්.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. මා විසින් මෙසේ
අසන ලදී.

1. 1. 3.

මොහස්සනං.

වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්ත මරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣාථ අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං?

මොහං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣාථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකායා'ති. එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:-

2. “යෙන මොහෙන මුලුතා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං මොහං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපස්සිතො,
පහාය ත පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයම්පි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 1. 4.

කොඩස්සනං.

වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣාථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? කොඩං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣාථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකායා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:-

2. “යෙන කොඩෙන කුද්ධා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං කොඩං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපස්සිතො,
පහාය ත පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයම්පි අන්තො වුත්තො භගවතා ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 1. 5.

මකඛස්සනං.

වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣාථ අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? මකං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣාථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකායා'ති.

1. 1. 3.

[මොහසුත්‍රය]

3. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සජ්ඣායන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, මොහ තම වූ එක ම සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා මේ අතීත (භාජා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මොහසෙකින් මූලා වූ සත්තවයෝ දුගතිට යෙද්ද, විදර්ශනා ඥානයෙන් බලන්තාහු ඒ මොහය සම්මතප්‍රඥයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මොහය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්”.

මේ අතීත ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 1. 4.

[ක්‍රොධ සුත්‍රය]

4. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සජ්ඣායන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලදි. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලයකටත් පහ කරවු, මම තොපට අනාගාමි භාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, ක්‍රොධ නම් වූ මේ එක ම සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා (භාජා වශයෙන්) මෙය මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් ක්‍රොධයෙකින් කිපියා වූ සත්තවයෝ දුගතිට යෙද්ද, විදර්ශනා ඥානයෙන් බලන්තාහු ඒ ක්‍රොධය සම්මතප්‍රඥයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. ක්‍රොධය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්”.

මේ අතීත ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 1. 5.

[මකඛ සුත්‍රය]

5. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සජ්ඣායන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, මුක්ඛ (මකු බව) නම් වූ මේ එක ම ධර්මය පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තරේතං ඉති වුවවති:

2. “යෙන මනෙක මකකා සෙ සත්තා ගව්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මකකං සමමදඤ්ඤාය පජහන්ති විපසසිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවත”න්ති.

අයමපි අරේථා වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 1. 6.

[මානසුත්තං]

6. වුත්තං ගෙනං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජහථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය.
කකමං එකධම්මං? මාතං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජහථ. අහං වො පාටිභොගො
අනාගාමිකායා’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තරේතං ඉති වුවවති:

2. “යෙන මානෙක මතතා සෙ සත්තා ගව්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මාතං සමමදඤ්ඤාය පජහන්ති විපසසිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවත”න්ති.

අයමපි අරේථා වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 1. 7.

[සබ්බපට්ඨඤ්ඤාසුත්තං]

7. වුත්තං ගෙනං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. සබ්බං භික්ඛවෙ අතභීජාතං අපරිජාතං තත්ථ චිත්තං අවිරුජයං
අපාජහං අහබ්බො දුක්ඛකකියාය. සබ්බඤ්ච බො භික්ඛවෙ අභීජාතං පරිජාතං
තත්ථ චිත්තං විරුජයං පජහං හබ්බො දුක්ඛකකියායා’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තරේතං ඉති වුවවති:

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මකුබවෙකින් මෙරමා ගුණ වළගන්තා වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදහිතාඥනයෙන් බලන්නාහු ඒ මකුබව සම්පත්ප්‍රඥයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මකුබව පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්”.

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 1. 6.

[මානසුත්‍රය]

6. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලශබ්දයක් පහ කරවු. මම නොපටි අනාගාමි භාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, මාන තම් වූ එක ම ධර්මය පහ කරවු. මම නොපටි අනාගාමි භාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මානසෙකින් මත් වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදහිතාඥනයෙන් බලන්නාහු ඒ මානය සම්පත්ප්‍රඥයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මානය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 1. 7.

[සබ්බසම්ඤ්ඤා සුත්‍රය]

7. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙළි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, දැන යුතු සියල්ල විශිෂ්ට ඥානයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගන්නේ, එහි සිත නො ම නො අලවන්නේ, කෙලෙස් දුරු නොකරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් නො වේ. මහණෙනි, දැන යුතු සියල්ල විශිෂ්ටඥානයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන ගන්නේ, එහි සිත නොඅලවන්නේ, කෙලෙස් දුරු කරන්නේ දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යො සබ්බං සබ්බතො ඤාතො සබ්බජේසු න රජ්ජති,
ස වෙ සබ්බං¹ පරිඤ්ඤාය සො සබ්බදුක්ඛමුපවචගා²”ති.

අයමි අජෝ වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුගතති.

1. 1. 8.

[මානපටිඤ්ඤාසුත්තං]

8. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. මානං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තස්ස විතතං අවිරාජයං
අපපජ්ජං අභබ්බො දුක්ඛකකියාය. මානං ච බො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං
තස්ස විතතං විරාජයං පජ්ජං භබ්බො දුක්ඛකකියායා’ති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තජ්ජේතං ඉති වුච්චති:

2. “මානුපෙතා අයං පජා මානභජා භවෙ රතා
මානං අපරිජානනා ආගතොරො පුතඛභවං
යෙ ච මානං පභජාන³ විමුත්තා මානසඛියෙ
තෙ මානභජාභිභූතො සබ්බදුක්ඛමුපවචගා⁴”න්ති.

අයමි අජෝ වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුගතති.

1. 1. 9.

[ලොභපටිඤ්ඤාසුත්තං]

9. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. ලොභං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තස්ස විතතං අවිරාජයං
අපපජ්ජං අභබ්බො දුක්ඛකකියාය. ලොභං ච බො භික්ඛවෙ අභිජානං
පරිජානං තස්ස විතතං විරාජයං පජ්ජං භබ්බො දුක්ඛකකියායා’ති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තජ්ජේතං ඉති වුච්චති:

1. සබ්බ, මජ්ඣ. 2. සබ්බදුක්ඛං උපමිභා, සා. P.T.S. 3. පතනභාස, මජ්ඣ.
4. සබ්බදුක්ඛං උපමිභා, සා. P.T.S.

2. “යම් යොගාවචරයෙක් තෙමේ දත යුතු සියල්ල සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත සියලු සත්‍යායධර්මයන්හි නො ඇල් ද, හෙ තෙමේ ඒකාන්තයෙන් සියල්ල දූත ගැණීමෙන් සියලු සසර දුක් ඉක්මවන්නේ ය.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

1. 1. 8.

[මානසපිඤ්ඤා සූත්‍රය]

8. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සම්ප්‍රකාරයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1 මහණෙනි, මාතය විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත නොගන්නේ, එහි සිත ඇල්ම නො හරින්නේ, කෙලෙස් නොදුරු ලන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් නො වේ. මහණෙනි, මාතය විශිෂ්ට ඥනයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත ගන්නේ, එහි සිත නො අලවන්නේ, කෙලෙස් දුරුලන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් වේ. මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

එහි ලා මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ සත්ත්වයෝ මාතයෙන් යුක්ත වූවෝ මාතයෙන් ගෙවුනෝ, භවයෙහි ඇලුනාහු ය. මාතය (ත්‍රිවිධ පරිඤ්චන්ගෙන්) පිරිසිදු නොදන්නාහු පුතභීවයට පැමිණෙත්. යම් කෙනෙක් මාතය සම්ප්‍රකාරයෙන් ප්‍රභාණය කොට අතීත් ඵලයෙහි පිහිටා (මාතය සමග පවත්නාවූ සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදුනාහු වෙද්ද, අභිභවනය කළ මාතග්‍රන්ථ ඇති ඒ රහත්හු සියලු දුක් ඉක්මියහ.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

1. 1. 9.

[ලොහපිඤ්ඤා සූත්‍රය]

9. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය නෙත්‍රි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සම්ප්‍රකාරයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ලොහය විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත නොගන්නේ, එහි සිත ඇල්ම නොහරින්නේ, කෙලෙස් දුරු නොකරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් නො වේ. මහණෙනි, එහෙත් ලොහය විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ කරණුයේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත ගනුයේ, එහි සිත නො රඳනුයේ, කෙලෙස් පහ කරණුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යෙන ලොහෙන උට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං ලොහං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපසික්ඛො
පභාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවන”න්ති.

අයම්පි අර්ථො වුත්තො භගවතා ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1. 1. 10.

[දෙසපට්ඨකුද්දයානං]

10. වුත්තං හෙතං භගවතා වුත්තමර්ථතා'ති මෙ සුතා:

1. දෙසං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තස්ම චිත්තං අවිරුජයං
අපජජයං අභබ්බො දුක්ඛකකියං, දෙසකුදුව බො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං
තස්ම චිත්තං විරුජය: පජ්ඣා භබ්බො දුක්ඛකකියායාති.

එතමස්මං භගවා අවොච, තස්මත්තං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන දෙසෙන උට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං දෙසං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපසික්ඛො
පභාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවන”න්ති.

අයම්පි අර්ථො වුත්තො භගවතා ඉති මෙ සුත්තන්ති.

[පාටිභොගවග්ගො පඨමො.]

තසසුද්දයානං:

රුගදෙසා අථ මොහො කොධමකකා මානං සබ්බං
මාතකො'ප්‍රොභදෙසා පුත්‍ර පකාසිතා වග්ගමානු පඨමන්ති.

2. “යම් ලොහයෙකින් ලුබ්ධ වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ධාභයෙන් බලන්තාහු ඒ ලොහය සම්පත්ප්‍රඥාවෙන් දූත සහමුලින් පහ කෙරෙත්. ලොහය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. එය මෙසේ ම විසින් අසන ලදි.

1. 1. 10.

[පද්‍යපරිච්ඡේද, සුත්තය]

10. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙමු කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සම්පත්තියෙන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ ම විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, ද්වේශය විශිෂ්ටභූතයෙන් අවබෝධ නො කරණුයේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත නොගනුයේ, එහි සිත ඇල්ම නො හරිණුයේ, කෙලෙස් දුරු නො කරනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් නො වේ. එහෙත් මහණෙනි, ද්වේශය විශිෂ්ටභූතයෙන් අවබෝධ කරනුයේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත ගනුයේ, එහි සිත නොරඳවනුයේ, එහි ඇල්ම දුරු ලනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් ද්වේශයෙකින් ද්වේශ වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ධාභයෙන් බලන්තාහු ඒ ද්වේශය සම්පත්ප්‍රඥාවෙන් දූත සහමුලින් පහ කෙරෙත්. ද්වේශය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ ම විසින් අසන ලදි.

පළමුවන පාටිභොග වර්ගය නිමි.

එහි උඤ්ඤා:

රාග, දෝස, මොහ, කොධ, මනස, මාන, සබ්බ, තැවතත් මාන, ලොහ, දෝස ද යන මොහු ප්‍රකාශිත ය හ. වර්ග ප්‍රථම ය යි කීහ.

දුතියවග්ගො

1. 2. 1.

[මොහපටිඤ්ඤා සූතං]

11. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. මොහං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තත්ථ විත්තං අවිරුජයං අපපජ්ඣං අභබ්බො දුක්ඛකකියායං මොහඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං තත්ථ විත්තං විරුජයං පජ්ඣං භබ්බො දුක්ඛකකියායා'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතොතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන මොහෙත මුලාං සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මොහං සම්මදඤ්ඤාය පජ්ඣන්ති විපසසිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 2.

[කොධපටිඤ්ඤා සූතං]

12 වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. කොධං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තත්ථ විත්තං අවිරුජයං අපපජ්ඣං අභබ්බො දුක්ඛකකියායං කොධඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං තත්ථ විත්තං විරුජයං පජ්ඣං භබ්බො දුක්ඛකකියායා'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතොතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන කොධෙත කුඨාං සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං කොධං සම්මදඤ්ඤාය පජ්ඣන්ති විපසසිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

දෙවන වගිය

1. 2. 1.

[මොහමඩ් ශාස්ත්‍ර, සූත්‍රය]

11. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙළි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, මොහමඩ් ශාස්ත්‍රයෙන් අවබෝධ නොකරන්නේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගන්නේ, එහි සිත රඳවනුයේ, එය නො දුර ලනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් නො වේ. මහණෙනි, එහෙත් මොහමඩ් ශාස්ත්‍රයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැනගන්නේ, එහි සිත නො අලවන්නේ, එය දුර ලන්නේ දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මොහමඩ් ශාස්ත්‍රයෙන් මුද්‍රා වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ගාඥා-
යෙන් බලන්නාහු ඒ මොහමඩ් සමාන්තප්‍රඥාවෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්.
මොහමඩ් පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. එය මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 2.

[කොඩ්පිඤ්ඤා, සූත්‍රය]

12. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙළි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. “මහණෙනි, ක්‍රොධය විශිෂ්ටඥායෙන් අවබෝධ නොකරණුයේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගනුයේ, එහි සිත අලවනුයේ, එය නො දුර ලනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් නො වේ. මහණෙනි, එහෙත් ක්‍රොධය විශිෂ්ටඥායෙන් අවබෝධ කරනුයේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන ගනුයේ එහි සිත නො අලවනුයේ, එය දුර ලනුයේ දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඒ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “යම් ක්‍රොධයෙකින් ක්‍රාඪ වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ගාඥා-
ඥායෙන්. බලන්නාහු ඒ ක්‍රොධය සමාන්ත ප්‍රඥාවෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. ක්‍රොධය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ අතීය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 3.

[මකඛපටිඤ්ඤා සුත්තං]

13. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. මකඛං භික්ඛවෙ අතභිජානං අපරිජානං තත්ථ චිත්තං අවිරුජයං අපා-
ජහං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය. මකඛඤ්ච බො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං
තත්ථ චිත්තං විරුජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකයාය'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන මකෙඛන මකඛා සෙ¹ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මකඛං සම්මදඤ්ඤාය පජහන්ති විපස්සිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවත”න්ති

අයම්පි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 4.

[අවිජ්ජානීවරණ සුත්තං]

14. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකනීවරණම්පි සමනුපස්සාමි යෙන නීවර-
ණෙන නිවුතා පජා දීඝරත්තං සංඝාවන්ති සංසරන්ති යථාදිදං භික්ඛවෙ
අවිජ්ජානීවරණං. අවිජ්ජානීවරණෙන හි භික්ඛවෙ නිවුතා පජා දීඝරත්තං
සංඝාවන්ති සංසරන්ති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “තත්ථඤ්ඤා එකධම්මො'පි² යෙනෙවං³ නිවුතා පජා
සංසරන්ති අභොරත්තං යථා මොහෙන ආවුතා.
3. යෙ ව මොහං පහන්ති⁴ තමොක්ඛකං පදුලපුං
ත තෙ පුත සංසරන්ති හෙතු තෙසං ත විජ්ජති”ති.

අයම්පි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. මකඛිතායෙ, සභාමි. 2. එකධම්මොච, සිවු. 3. යෙනෙව, සි. වු.
4. පහන්ති, සිවු; මජ්ඣ.

1. 2. 3.

[මහභෞතිය, සුත්‍රය]

13. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහභෞතිය, මතු බව විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සඵලකාරයෙන් දැන නොගන්නේ, එහි සිත අලවන්නේ, එය දුරු නො කරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට හුදුසුසේක් නො වේ. මහභෞතිය, එහෙත් මතු බව විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සඵලකාරයෙන් දැන ගන්නේ, එහි සිත නො අලවන්නේ, (මාගීඥනයෙන්) දුරු කරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට හුදුසුසේක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (භාථාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මතු බවෙකින් මෙරමා ගුණ වළඟන්නා වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදගීතාඥනයෙන් බලන්නාහු ඒ මතුබව සමාස්ප්‍රඥවෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මතුබව පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරලා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. එය මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 4.

[අවිජ්ජානිවරණ සුත්‍රය]

14. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහභෞතිය, යම් නිවරණයකින් වෙළුනා වූ සත්ත්වයෝ (උත්පත්ති වශයෙන්) ඒ ඒ භවයන්හි දිවෙන් ද, හැසිරෙත් ද, මහභෞතිය, මේ අවිජ්ජානිවරණය යම් සේ ද (එ බල වූ) අත් එක ම නිවරණයකුදු මම (ඥාණසම්මුතියෙන්) නො දකිමි. මහභෞතිය, අවිජ්ජානිවරණයෙන් ඇවුරුණා වූ සත්ත්වයෝ බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි (උත්පත්තිවශයෙන්) ඒ ඒ භවයන්හි දිවෙන්, හැසිරෙත්.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (භාථාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම්සේ මොහයෙන් ඇවුරුණාහු ද එසේ යම් නිවරණයකින් සත්ත්වයෝ නිතර සසර හැසිරෙත් ද, මේ අවිජ්ජානිවරණය යම් සේ ද, එබඳු වූ අත් එක ම ධර්මයකුදු තැත්තේ ය.

3. යම් ආයතීයාවක කෙතෙක් මොහය දුරු කොට අතීත මාගීඥනයෙන් සහමුලින් මොහසකකිය සිත්දුහු ද, ඔහු නැවත සසර නො හැසිරෙත්. ඔවුනට සසර හැසිරීමෙහි හෙතුව විද්‍යමාන නො වේ.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 6.

[තණ්හාසංයෝජනසුත්තං]

15. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකසඤ්ඤාජතම්¹ සමනුපය්සාමි යෙන සඤ්ඤාජතෙන සංයුත්තා සත්තා දීඝරත්තං සංඝොවනති සංසරනති යථසිදං භික්ඛවෙ තණ්හාසඤ්ඤාජනං. තණ්හාසඤ්ඤාජතෙන හි භික්ඛවෙ සංයුත්තා සත්තා දීඝරත්තං සංඝොවනති සංසරනති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්හේතං ඉති වුච්චති:

2. “තණ්හාදුතියො පුරිහො දීඝමඤ්ඤා සංසරං,
ඉත්භාවඤ්ඤාථාභාවං සංසරං තාතිවත්තති.

3. එවමාදීතවං ඤාතො තණ්හං² දුක්ඛස්ස සමභවං
චිත්තණ්හො අතාදුතො සතො භික්ඛු පරිබ්බජේ”ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 2. 6.

[පඨමසෙඛසුත්තං]

16. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. සෙඛස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අප්පත්තමානස්ස අනුත්තරං යොග-
කෙඛමං පඨමයමානස්ස විහරතො බාහිරං අභිගනති කාරිතො ත අඤ්ඤං
එකභගමපි සමනුපය්සාමි එවං බහුපකාරං යථසිදං භික්ඛවෙ යොනිසො
මතසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ භික්ඛු මතසිකාරොතොතො අකුසලං පජ්ඣති
කුසලං භාවෙතීති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්හේතං ඉති වුච්චති:

2. “යොනිසො මතසිකාරො ධමමො සෙඛස්ස භික්ඛුතො,
තත්ඤ්ඤාදු එවං බහුකාරො උත්තමත්ථස්ස පතතියා,
යොනිසො පදහං භික්ඛු බයං දුක්ඛස්ස පාපුණේ”ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1 සංයෝජනංපි, PTS,

2. තණ්හා දුක්ඛස්ස සමභවං, සි. මු.

1. 2. 5.

[තණ්ණාසංයෝජන සූත්‍රය]

15. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභීන් වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් සංඝෝසකයෙකින් යුක්ත වූ සත්ත්වයෝ දීඝිකාලයක් සංසාරයෙහි දිවෙත් ද, හැසිරෙත් ද, මහණෙනි, මේ තණ්ණාසංයෝජනය යම් සේ ද එබඳු වූ අත් එක ම සංඝෝසකයකුළු මම ඤාණසම්ප්‍රපය්‍යතා-වෙන් නො දකිමි. මහණෙනි, තණ්ණාසංයෝජනයෙන් යුක්ත වූ සත්ත්වයෝ දීඝිකාලයක් සංසාරයෙහි දිවෙත්, හැසිරෙත්.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “තණ්ණාව සභාය කොට ඇති පුරුෂ තෙමේ දීඝිකාලයක් හැසිරෙන්නේ මනුෂ්‍යාත්මභාවය හා අවශෙෂ ආත්මභාව සංකීර්ණ සංසාරය නො ඉක්මෙයි. මහණ තෙමේ සමාතිමත් වූයේ දුඛයාගේ හට ගැණීම වූ තණ්ණාව මේ බඳු ආදීතව ඇත්තේ ය යි දැන, පහ කළ තණ්ණා ඇතියේ, උපදාන රහිත වූයේ, සංසාර ප්‍රවාහතියෙන් ඉවත් වන්නේ ය.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය ද වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 2. 6.

[පළමු සෙධ සූත්‍රය]

16. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභීන් වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, නො පැමිණි අභීත්තිය ඇති උතුම් වූ නිවණ පතමින් වෙසෙන ශෛක්‍ෂ භික්ෂුහට සිය සත්ත්ව උපත් අභිග්‍යක් වශයෙන් මේ යෝනිසොත්තකාරය යම්සේ බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ ද, එබඳු වූ අත් එක ම අභිග්‍යකුළු මම නුවණැසින් නො දකිමි. මහණෙනි, නුවණින් මෙනෙහි කරණ භික්ෂු අකුසල් පහ කරයි. කුසල් වඩයි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නුවණින් මෙනෙහි කිරීම් සංකීර්ණ යම් ධර්මයක් වේ ද, ශෛක්‍ෂ භික්ෂුහට අභීත්තිය ලැබ ගැනීම පිණිස එ සේ මහත් සේ උපකාරී වූ අත් එක් කරුණකුළු නුවණින් නො දක්මි. භික්ෂු තෙමේ නුවණින් වීථි වඩනුයේ දුඛස්සයට (නිවණට) පැමිණෙන්නේ ය.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 2. 7.

[දුතියසෙවසුභංගං]

17. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. සෙවසු භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අපපත්තමානසස්ස අනුත්තරං යොගකෙකමං පඤ්ඤාමානස්ස විහරතො බාහිරං අභිගන්ති කර්තෘ න අඤ්ඤං එකභිගම්පි සමනුපස්සාමි එවං බහුපකාරං යථසිදං භික්ඛවෙ කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තො භික්ඛවෙ භික්ඛු අකුසලං පජගති කුසලං භාවෙතීති.

එතමන් භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුවවති:

2. “කල්‍යාණමිත්තො යො භික්ඛු සප්පතියො සගාරවො,
කරං මිත්තානං වචනං සමපජානො පතියානො,
පාපුණේ අනුපුබ්බෙත සබ්බසංඝොද්දජ්ඣකකිය”න්ති.

අගම්පි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 8.

[සංඝසංඝදසුභංගං]

18. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මො භික්ඛවෙ ලොකෙ උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති බහුජ්ජනා-
භිතාය බහුජ්ජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අතන්තාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙව-
මනුස්සානං. කතමො එකධම්මො? සංඝසංඝදො. සංඝසංඝො පන භික්ඛවෙ
භිත්තො අඤ්ඤමඤ්ඤා භණ්ඩානාති වෙච භොනති, අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිභාසා
ච භොනති, අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිකෙඛපා ච භොනති, අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිච්චජ්ජනා
ච භොනති. තත්ථ අපපසන්නා වෙච නප්පසීදනති. පසන්නාහඤ්ච එකච්චානං
අඤ්ඤජනනං භොතී ති.

එතමන් භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුවවති:

2. “අපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො සංඝසංඝදකො,
වග්ගාරාමො අධම්මට්ඨො යොගකෙකමො විධිංසති,
සංඝං සමග්ගං හෙත්වාන කප්පං නිරග්ගති පච්චතී’ති.

අගම්පි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 7.

[ගදවන සංඝඝාත සූත්‍රය]

17. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, තො පෑමිණි අතීත්තය ඇති, උතුම් වූ නිවන පහමින් වෙසෙන ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂූහට බාහිර වූ අභියෝග වශයෙන් මේ කල්‍යාණ මිත්‍රයන් ඇති බව බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ ද, එබඳු වූ අත් එක අභියෝගයකුදු මම නුවණැසින් නො දකිමි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍රයන් ඇති භික්‍ෂූ තෙමේ අකුසල් පහ කරයි, කුසල් වඩයි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සුවච වූ, ගෞරව සහිත වූ, කල්‍යාණමිත්‍රයන් ඇති යම් භික්‍ෂුවෙක් වේ ද (හෙ තෙමේ) නුවණ ඇත්තේ, පිහිටි සිහි ඇත්තේ, කල්‍යාණමිත්‍රයන්ගේ වචනය (ඉටු) කරනුයේ, පිළිවෙලින් සියලු සංයෝජනයන්ගේ ඝෘය කිරීම් සම්බන්ධ අතීත්තයට පෑමිණෙන්නේ ය.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 2. 8.

[සංඝඝාත සූත්‍රය]

18. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. “මහණෙනි, එක් (මහා සාවද්‍ය වූ) අකුසල ධර්මයක් සත්තු ලොකයෙහි පහළ වනුයේ, බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට නො සැප පිණිස, බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස, දෙව් මිනිසුන්හට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පහළ වෙයි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: සංඝඝාත යි. මහණෙනි, සංඝඝාත බිඳුණු කල්හි ඔවුනොවුන්ගේ කල්‍යාණය ද වෙන්, ඔවුනොවුන්ගේ තර්කයෝ ද වෙන්, ඔවුනොවුන්ගේ පිරිනෙළීමුදු ද වෙන්, ඔවුනොවුන්ගේ අත්හැරීමුදු ද වෙන්. එහි නො පහත් වූවෝ ද නො පහදිත්. පාහැරුණු ඇතැමුන්ගේ වෙතක් බවෙක් ද වෙයි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “අපායෙහි ඉපැදීමට සුදුසු වූ අවිච්ඡි මහාතරකයෙහි ඉපැත්ම පිණිස පවත්නා වූ, කපක් ඔළුල්ලෙහි එහි සිටීමට කාරණ වූ ව්‍යාග්‍රාදම් වූ (හෙදයෙහි ඇලුණු) අධර්මයෙහි පිහිටියා වූ, සංඝඝාත කම්ම කරන්නා වූ පුද්ගල තෙමේ නිවනින් වෙසෙසින් පිරිහෙයි. (නිවන් නො ලබයි.) සම්ම වූ සංඝඝාත බිඳ කල්පායක් තරකයෙහි පායෙයි.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 2. 9.

[සංඝසාමග්ගිසුත්තං]

19. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා'ති මෙ සුත්තං:

1. එකධම්මොභික්ඛවෙ ලොකෙ උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති බහුජන-
භිතාය බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමිනුස්සානං.
කතමො එක ධම්මො? සංඝසාමග්ගී. සංඝො ඛො පන භික්ඛවෙ සමග්ගෙ
න චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං භණ්ඩිතානි භොන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිභාසා
භොන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිකෙඛපා භොන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං
පරිච්චජනා භොන්ති. තත්ථ අප්පසන්නා චෙව පසිදන්ති, පසන්නානඤ්ච
භිශෙසාභාවො භොති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “සුඛා සංඝස්ස සාමග්ගී සමග්ගානඤ්චනුග්ගහො
සමග්ගරතො ධම්මධෙඨා යොගකෙඛමා න [ධංසති,
සංඝං සමග්ගං කච්චාන කප්පං සග්ගමිති මොදන්ති’ති.

අයමපි අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1. 2. 10.

[පද්ධතිප්පගගලසුත්තං]

20. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා'ති මෙ සුත්තං:

1. ඉද්දහං භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පද්ධතිවිත්තං එවං චේතසා චේතො
පරිච්ච පජානාමි: “ඉමෙහි වායං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය, යථාහතං
නික්ඛින්නො, එවං නිරයෙ. තං කියස්ස හෙතු: විත්තඤ්ඤි'ස්ස භික්ඛවෙ පද්ධතිං.
චේතොපදෙසගෙනු ඛො පන භික්ඛවෙ එවමිධෙකඤ්චෙව සත්තා කායස්ස
හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති”ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “පද්ධතිවිත්තං ඤාතූන එකච්චං ඉධ පුග්ගලං,
එතමන්ඤ්ච ව්‍යාකාසි බුද්ධිං භික්ඛුන සන්තිකෙ.
3. ඉමෙහි වායං සමයෙ කාලං කයිරාථ පුග්ගලො,
නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය විත්තඤ්ඤි'ස්ස පද්ධතිං.”

1. 2. 9.

[සංකයාමගි සුත්‍රය]

19. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සමීඥයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් කුසල ධර්මයක් සත්ත්ව ලෝකයෙහි උපදිනුයේ, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සාප පිණිස, බොහෝ දෙනාට අභී පිණිස දෙවිමිනිස්තට හිත පිණිස, සාප පිණිස, උපදියි. කවර එක් ධර්මයක් ද? යත්: සංකයාගේ සමගිය යි. මහණෙනි, සංකයා සමඟ වූ කල්හි ඔවුනොවුන්ගේ කලනයෝ නො වෙත්. ඔවුනොවුන්ගේ තජ්තයෝ ද නො වෙත්. ඔවුනොවුන්ගේ පිරිනෙළීමිත්‍ර ද නො වෙත්. ඔවුනොවුන්ගේ අත් හැරීම් ද නො වේ. එහි ලා නො පහත් වූවෝ පහදිත්. පහත් වූවන්ගේ බොහෝ බව ද වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා ඒ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සංකයාගේ සමගිය සාපයට හෙතුවෙකි. සමගවූවනට අනුබල දීම ද සුව එළවන්නේ වේ. සමගියෙහි ඇලීනා වූ, ධර්මයෙහි පිහිටි පුද්ගල තෙමේ නිවර්තන නො පිරිහෙයි. සංකයා සමඟ කොට කල්පයක් දෙවිලොවැ සතුටු වෙයි.”

මේ අතීය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

1. 2. 10.

[පද්ධපුග්ගල සුත්‍රය]

20. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සමීඥයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මම මේ ලෝකයෙහි දුෂිත සිතැති ඇතැම් පුද්ගලයකු මෙසේ මගේ සිතින් ඔහු සිත පිරිසිදු දනිමි: මේ පුද්ගලයා මේ කාලයෙහි කල්පය කෙරේ තම් ගෙන එන ලද්දක් යම් සේ බිම තබා ද, එසේ නිරයෙහි උපදනේ වෙයි. ඒ කවර හෙයින්? යත්: මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් ඔහුගේ සිත පුදුෂට ද, එහෙයින්. මහණෙනි, සිත දුෂිත වීම හේතු කොට ගෙන මෙසේ මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් සත්ත්වයෝ ශරීරයාගේ හෙදයෙන් මරණින් මත්තෙහි සාප තැත්තා වූ, දුකට හේතු වූ, විවෘත ව පහිත වන තැන වූ තරකයෙහි උපදිත්.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයකු පුදුෂට සිත් ඇත්තකු වශයෙන් දූත බුදුහු හිසුන්ගේ සම්පයෙහි මේ කාරණය ප්‍රකාශ කළහ:

3. මේ කාලයෙහි මේ පුද්ගල තෙමේ කල්පය කෙරේ තම් තරකයෙහි උපදනේ ය. යම් හෙයකින් ඔහුගේ සිත දුෂිත වූයේ ද එ හෙයිනි.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. යථා'හරිතා නිකඛිපෙය්‍ය එවමෙව තථාච්චිං
වෙතොපදෙසගෙතු හි සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගති"න්ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

වග්ගො දුතියො.

භස්සද්දානං:

මොහො කොධො අථ මකෙබ්‍ය අච්ඡාදා තණ්හා සෙබ්‍යා දුවෙ,
හෙදෙසාමය්‍ය පුග්ගලො ච වග්ගමාහු දුතියන්ති වුච්චති.

තතියො වග්ගො

1. 3. 1.

[පසන්නචිත්ත සුත්තං]

21. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'හි මෙ සුතං:

1. ඉද්දහං භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පසන්නචිත්තං එවං චෙතසා වෙතො පරිච්ච පජාතාමි: “ඉද්දහි වායං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය යථා'හතං නිකඛිත්තො එවං සග්ගො. තං කිය්‍ය ගෙතු? චිත්තඤ්ඤි'ය්‍ය භික්ඛවෙ පසන්නං. වෙතොපසාද ගෙතු බො පත භික්ඛවෙ එවමිධෙකච්චෙ සත්තා කායස්‍ය හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති ති.

එතමන්තං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “පසන්න චිත්තං ඤාතාත එකච්චං ඉධ පුග්ගලං,
එතමන්තං ච ව්‍යාකාසි බුද්ධො භික්ඛුත සන්තිකෙ.

3. ඉමමහි වායං සමයෙ කාලං කයිරුථ පුග්ගලො,
සුගතිං උපපජ්ජෙය්‍ය චිත්තඤ්ඤි'ය්‍ය පසාදිතං.

4. යථා'හරිතා නිකඛිපෙය්‍ය එවමෙව තථාච්චිං
වෙතොපසාදගෙතු හි සත්තා ගච්ඡන්ති සුගති"න්ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. “යම්සේ යමක් ගෙනවුත් බහා තබන්නේ ද, එසේ ම එවැනි සත්ත්වයෝ විත්තප්‍රදේශ හේතුයෙන් දුගතියට යෙත්.”

මේ අතීත ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

දෙවන වර්ගය යි.

එහි උදාහරණ:

මොහ, කොඩ, මකඩ, මොහ, අවිජ්ජා (නිවරණ), තණහා (සංයෝජන) සෙව දෙකය, සම්බන්ධය, සම්බන්ධය, දුට්ඨප්‍රග්‍රහ ල යා යි මේ සූත්‍ර කිහිපයක් වර්ගය දෙවැනි ය යි කියනු ලැබේ.

තුන්වන වර්ගය

1. 3. 1.

[පසන්නවිභාග සූත්‍රය]

21. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ සථේඥයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ ලෝකයෙහි පැහැදිණු සිත් ඇති ඇතැම් පුද්ගලයකු මෙසේ (මගේ) සිතීන් (ඔහුගේ) සිත පිරිසිදු දැනීම: “මේ පුද්ගලයා මේ කාලයෙහි කල්පය කෙරේ නම්, හිසින් ගෙනා බරක් යම්සේ බහා තබනු ලැබේ ද, එසේ ම ස්වභාවයෙහි උපදිමි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, ඔහුගේ සිත ප්‍රසන්න ය. එ හෙයින්. මහණෙනි, සිත පැහැදීම හෙතු කොට ගෙන මෙසේ සමහර සත්ත්වයෝ කරුණායායාගේ හෙදයෙන් මරණින් මතු සුගති නම් වූ ස්වභාවයෙහි උපදිත්.”

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. මෙහි ලා මේ අතීත (භාවාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් පහත් සිතැති පුද්ගලයකු දූත බුදුහු හිසින්ගේ සම්පයෙහි මේ කාරණය වදාළහ:

3. “මේ කාලයෙහි මේ පුද්ගල තෙමේ කල්පය කෙරේ නම්, සුගතියෙහි උපදනේ ය. ඔහුගේ සිත ප්‍රසන්න ය. එ හෙයින්.

4. යම් සේ යමක් ගෙනවුත් බහා තබන්නේ ද, පැහැදිණු සිත් ඇති පුද්ගල තෙමේ ද, එ පරිද්දෙන් ම ස්වභාවයෙහි උපදනේ වේ. සිත පැහැදීම හෙතු කොට ගෙන සත්ත්වයෝ සුගතියට යෙත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

1. 3. 2.

[මාපුඤ්ඤාභාසි සුභාසං¹]

22. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුභාසං:

1. මා භික්ඛවෙ පුඤ්ඤාසං භාසිත්ථ. සුඛසෙසතං භික්ඛවෙ අභිච්චතං ඉට්ඨස්ස කන්තස්ස පියස්ස මනාපස්ස යදිදං පුඤ්ඤාති. අභිජාතාමි බො පනාහං භික්ඛවෙ දීඝරත්තං කතානං පුඤ්ඤාසං ඉට්ඨං කන්තං පියං මනාපං විපාකං පච්චන්තුතං. සත්ත වස්සාති මෙත්තචිත්තං භාවෙඤ්ඤා සත්ත සංවට්ඨ-විවට්ඨකපෙස නයිමං ලොකං පුතරාගමාසිං. සංවට්ඨමානෙ සුදං භික්ඛවෙ කපෙස ආභස්සරුපගො හොමි. විවට්ඨමානෙ කපෙස සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මවිමානං උපපජ්ජාමි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මා හොමි මහාබ්‍රහ්මා අභිභු අතභිභුතො අඤ්ඤාදඤ්ඤාදස්සො වසවන්ති. ජනනිසංකප්පානං බො පනාහං භික්ඛවෙ සහෙකා අහොසිං දෙව්‍යානමිඤ්ඤ, අතෙකසත්තකතනං රුජා අහොසිං වක්කවන්ති ධම්මකො ධම්මරුජා වාතුරන්තො විජ්ජාපි ජනපදඤ්ඤාචරියප්පත්තො සත්තරත්තසම්පත්තො. කො පත වාදෙ පදෙසරජ්ජාසා? තස්ස මය්‍යා භික්ඛවෙ එතදහොසි: 'කියස්ස භු බො මෙ ඉදං කම්මස්ස ඵලං, කියස්ස කම්මස්ස විපාකො, යෙනාහං එතරහි ඵලං මහිද්ධිකො ඵලං මහානුභාවො'ති. තස්ස මය්‍යා භික්ඛවෙ එතදහොසි: තිණ්ණං බො මෙ ඉදං කම්මානං ඵලං, තිණ්ණං කම්මානං විපාකො, යෙනාහං එතරහි ඵලං මහිද්ධිකො ඵලං මහානුභාවො'ති. තෙය්‍යපිදං: දුතස්ස දම්මස්ස සඤ්ඤාමය්‍යා'ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. "පුඤ්ඤමෙව සො සිකෙධස්ස අයතග්ගං සුබ්‍රුගං දුතඤ්ඤා සම්මට්ඨියඤ්ඤා මෙත්තචිත්තඤ්ඤා භාවයෙ.
3. එතෙ ධම්මෙ භාවසිඤ්ඤා තයො සුඛසම්මුද්දයෙ අඛ්‍යාපජ්ජාං සුඛං ලොකං පණ්ණිතො උපපජ්ජති"ති.

අයමපි අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභාසති.

1. 3. 2.

[මාපුඤ්ඤාසාධි සුත්තය]

22. මේ සුත්තය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ සළීඥගත් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, පිණට බිය නො වවු. මහණෙනි, මේ පින් යනු යහපත් වූ සිත්කළු වූ ප්‍රිය වූ මන වඩන්නා වූ සාපයට නමෙකි. මහණෙනි, බොහෝ කලක් මුලුල්ලෙහි (මා විසින්) කරන ලද පුණ්‍යකම්මල යහපත් වූ සිත්කළු වූ ප්‍රිය වූ මන වඩන්නා වූ ප්‍රතිඵල වළඳන ලද සි මම හොඳින් දකිමි. සත් වසක් මෙන් සිත වඩා (සංවතී විවතී) මහාකල්‍යාණ සතක් මුළුල්ලෙහි මේ කාම ලෝකයට පෙරළා නො ආයෙමි. මහණෙනි, කල්‍යාණ වාතාසෙක කල්හි ආභසාර නම් බලාලොවට යන්නෙමි වෙමි. කල්‍යාණ හට ගන්නා කල්හි හිස් වූ (ප්‍රථමධ්‍යාන භූමි සංඛ්‍යාන) බ්‍රහ්ම විමානෙයක උපදිමි. මහණෙනි, මම එහි (බල විහරණයෙන් උපන් හෙයින්) බ්‍රහ්මයා වෙමි. (බ්‍රහ්ම පාරිසද්ද බ්‍රහ්ම පුරෝහිතයතට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ හෙයින්) මහාබ්‍රහ්ම වෙමි. කිසිවකු විසින් මා බ පාවාත්විය නො හැකි වෙමි. කිසි යම් ගුණයෙකිනුදු කිසියෙක් මා බ පාවාත්විය නො හැකි වෙමි. තුන් කල් දත්තෙමි වෙමි. සෙස්සන්ගේ සිත් තමාගේ වශයෙහි පවත්වන්නෙමි වෙමි. මහණෙනි, මම සතිය වරක් දෙවියනට අභිපතී වූ ශක්‍රයා වීමි. නොයෙක් සියගණන් වාරයන්හි ධාර්මික වූ, ධර්මාර්ථත් වූ, සතර මහා ද්වීපයට අභිපතී වූ, සතුරන් ජය ගන්නා වූ, ජනපද-යන්හි සැරිසරායට පත් වූ, සත් රාවතීන් යුක්ත වූ සක්විති රජ වීමි. ප්‍රදේශ-රාජ්‍යලාභය ගැන කියනුම කවරේ ද? මහණෙනි, ඒ මට “මේ මගේ කවර කමිසෙක ප්‍රතිඵලයක් ද? යම් හෙයකින් මම දැන් මෙසේ මහත් සෘණි ඇත්තෙමි නම්, මහානුභාව ඇත්තෙමි නම්, ඒ කවර කමිසෙක විපාකයක් ද?” යි මෙ බදු සිතෙක් විය. මහණෙනි, ඒ මට “යමක් හෙතු කොට ගෙන මම දැන් මෙසේ මහත් සෘණි ඇත්තෙමි ද, මෙසේ මහානුභාව ඇත්තෙමි ද, එය මා විසින් කරන ලද මේ පින්කම් තුනේ ප්‍රතිඵලය යි. ඒ කවරේද? යන්: දුකය, ඉන්ද්‍රිය දමනය, කායවාක් සංවරය යන තුන යා” යි මේ සිත විය.

බුදුහු මේ කාරණය වදාළහ. ඒ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමෙක් තමහට වැඩ කැමැති නම්, හෙ තෙමේ මහත් ඵල ඇති, සාප විපාක ගෙන දෙන ත්‍රිවිධ පුණ්‍යක්‍රියාව ම සම්පූර්ණ කරන්නේ ය. දුකය ද (සමවයභී නම් වූ) ශීලය ද, මෙන් සිත ද වඩන්නේ ය.

3. නුවණැති මනුෂ්‍ය තෙමේ මේ ත්‍රිවිධ ධර්මයන් සම්පූර්ණ කොට දුක් රහිත වූ බ්‍රහ්ම ලෝකයට පැමිණෙන්නේ ය.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය ද වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 3.

[උභො-අන්ථ සුත්තං]

23. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො ඛහුලීකතො උභො අන්ථ සමධිගස්ස තිට්ඨති, දිට්ඨධම්මිකඤ්ඤව අන්ථං සම්පරුසිකඤ්ඤව. කතමො එකධම්මො? අපමාදෙ කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො ඛහුලීකතො උභො අන්ථ සමධිගස්ස තිට්ඨති දිට්ඨධම්මිකඤ්ඤව අන්ථං සම්පරුසිකඤ්ඤව ති. එතන්ථං භගවා අවොච. තන්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. “අපමාදං පසංසනති පුඤ්ඤකිරියාසු පණ්ඩිතා.

අපමතො උභො අන්ථ අධිගණ්හාති පණ්ඩිතො.

3. දිට්ඨවධම්මෙ යො අන්ථො යො චන්ථො සම්පරුසිකො

අන්ථාභිසමාං ධිරො පණ්ඩිතො'ති පවුච්චති”ති.

අයම්පි අන්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 3. 4.

[අට්ඨපුඤ්ඤසුත්තං]

24. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ කප්පං සන්ඛාවන්තො සංසරතො සියං එවං මහාඅට්ඨකඛකලො අට්ඨපුඤ්ඤා අට්ඨරුසි යථායං චෙජුල පබ්බතො. සචෙ සංභාරකො අස්ස සම්භවඤ්ඤා න විතස්සෙය්‍යා ති.

එතන්ථං භගවා අවොච. තන්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. “එකස්සෙකෙන කප්පෙන පුග්ගලස්සට්ඨිසඤ්ඤායො

සියං පබ්බතසමො රුසි ඉති වුත්තං මහෙසිතා.

3. සො ඛො පනායං අකඛාතො චෙජුලො පබ්බතො මහා

උත්තරො ගිජ්ඣකුටස්ස මගධාතං ගිරිබ්බජේ.

4. යතො අරියසම්මානි සම්මප්පඤ්ඤාය පසාති

දුක්ඛං දුක්ඛසම්මුප්පාදං දුක්ඛස්ස ච අතික්කමං

අරියඤ්ඤට්ඨිභිතිකං මග්ගං දුක්ඛපසම්මගාමිතං.

5. සත්තකඛතභුං පරමඤ්ඤා සන්ඛාවිත්ථාන පුග්ගලො

දුක්ඛස්සන්තකරො හොති සබ්බසංයොජනකකියා”ති.

අයම්පි අන්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 3. 3.

[උගො-අනු සුත්‍රය]

23. මේ සුත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. අර්හත් වූ සමාසයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් ධර්මයක් වඩන ලද්දේ නැවත නැවත පුරුදු කරණ ලද්දේ මෙලොව යහපත පරලොව යහපත යන උභය ලොකානුසංගත අත් නොහැර පවතී. කවර එක් ධර්මයක් ද ඊට: කුසලධර්මයන් කෙරෙහි සිතිය එළවීම යි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩන ලද්දේ නැවත නැවත පුරුදු කරණ ලද්දේ මෙලොව යහපත පරලොව යහපත යන උභයලොකානුසංගත අත් නොහැර පවත්නේ යි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඒ අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පුණ්‍යක්‍රියා විෂයයෙහි සිතිය එළවීම පඨිවරා පසසත්. සිති ඇති පණ්ඩිත තෙමේ දෙලොව යහපත වෙසෙසින් සලසා ගනී.

3. මෙලොව දී ලැබිය යුතු යම් අභිවෘද්ධියක් වේ නම් එය ද, පරලොව දී ලැබිය යුතු යම් අභිවෘද්ධියක් ඇත් නම් එය ද යන දෙලොවෙහි අභිවෘද්ධිය ලැබීම හේතු කොට ගෙන ඒ නැණවත් පුද්ගල තෙමේ පණ්ඩිතයෙක් යැ යි කියනු ලැබේ.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අනුය වදාරණ ලදී. මවිසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 4.

[අට්ඨපුඤ්ඤ සුත්‍රය]

24. මේ සුත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. අර්හත් වූ සමාසයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. මවිසින් මෙසේ අසන ලදී: මහණෙනි, මහා කල්පයක් තුළ සසර ඇවිදින්නා වූ, ඒ ඒ භවයෙහි භාසිරෙන් නා වූ සත්තවතුන්ගේ ඇටගොඩ, අට්ඨපුඤ්ඤය, ඇටය ඉදින් එක් රැස් කරණ ලද්දේ නො නැසී පවත්නේ නම්, එය මේ වෙළුලු පථිතය සෙසින් මහත් වන්නේය.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඒ අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “මගධරට ගිරිබජ්‍ර නම් වූ රජගහ නුවර සම්පයෙහි වූ, හිජ්ඣුළු පථිවර උතුරින් පිහිටි ඒ මේ වෙළුලු පථිතය (රජගහ නුවර පිරිවර සිටි කුඳු පහ අතුරින්) මහත් යැ යි කියනු ලැබේ. එක් කපක් තුළ රැස් කරණ ලද එක් පුද්ගලයකුගේ ඇට සමූහය ඒ වෙළුලු පථිතයට සම වේ යැ යි මහර්ෂි වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී.

4-5. ‘යම් කලෙක පටන් පුද්ගල තෙමේ දුක ය, දුක ඉපදීමට හේතුවය, දුක් නැති කිරීමය, දුක් නැති කිරීමේ මාර්ගය යන අංශය සත්‍යයන් සමාස්තයෙන් දැකී ද, හෙතෙමේ සත් වර හිමි කොට (භවයෙහි) ඔබ මොබ භාසිර සිසු සංකෘතයන් සත්‍ය කිරීමෙන් දුක් කෙළවර කරන්නේ වෙයි.’

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මවිසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 5.

[සමපජාන මුසාවාද සුත්තං.]

25. චුත්තං හෙතං භගවතා චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. එකං ධම්මං අතීතස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස නානං තස්ස කිංඤ්චි පාපකම්මං අකරණීයන්ති වදාමි. කතමං එකධම්මං? යථාසිද්ධං¹ භික්ඛවෙ සමපජාන මුසාවාදො'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතෙතං ඉති චුට්ඨති:

2. “එකං ධම්මං අතීතස්ස මුසාවාදස්ස ජනතුනො විනිශ්ඤ්ජපරලොකස්ස නඤ්චි පාපං අකාරියන්ති.”

අයමපි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 3. 6.

[දුතසංවිහාග සුත්තං.]

26. චුත්තං හෙතං භගවතා චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. එවඤ්ඤා භික්ඛවෙ සත්තා ජාතෙය්‍යං දුතසංවිහාගස්ස විපාකං යථාභං ජාතාමි, න අදාමා භුඤ්ඤාය්‍යං. න ච තෙසං මචෙත්ථමලං විත්තං පරියාදාය තිට්ඨෙය්‍ය. යො'පි තෙසං අස්ස චරිතො අලොපො චරිමං කබලං, තතො'පි න අසංවිහරිතා භුඤ්ඤාය්‍යං සචෙ තෙසං පරිභ්‍යාගකා අසසු. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ සත්තා න එවං ජානන්ති දුතසංවිහාගස්ස විපාකං යථාභං ජාතාමි, තසමා අදාමා භුඤ්ඤාති මචෙත්ථමලඤ්ඤා තෙසං විත්තං පරියාදාය තිට්ඨති ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතෙතං ඉති චුට්ඨති:

2. “එවං චෙ සත්තා ජාතෙය්‍යං යථාචුත්තං මහෙසිතා විපාකං සංවිහාගස්ස යථා හොති මහපථලං.

3. විතෙය්‍යං මචෙත්ථමලං විපසන්තො වෙතසා දජ්ජං කාලෙන අරියෙසු යත් දිත්තං මහපථලං.

4. අත්තං ච දාමා බහුතො දකඛිණෙය්‍යෙසු දකඛිණං ඉතො චුතා මනුස්සත්තා සග්ගං ගච්ඡන්ති දායකා.

5. තෙ ච සග්ගං ගතා තත්ථ මොදන්ති කාමකාමිනො විපාකං සංවිහාගස්ස අනුභොගන්ති අමච්ඡරා'ති.

අයමපි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. යදිදං. මජ්ඣං.

1. 3. 5.

[සමපජානවුසාවාද සූත්‍රය]

26. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය අර්භත් වූ සමුදයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, වාක්සන්‍යාස නම් වූ එක් ධර්මයක් ඉක්ම එ පුද්ගලයා විසින් නො කළ හැකි කිසි යම් පාපකම්යෙක් නැතැයි මම කියමි. කවර එක් ධර්මයෙක් ද? යත්: මහණෙනි, යම් බුදුවූ මේ දැන දැන බොරු කීමෙන් වේ ද එය යි

මේ කාරණය බුදුහු වදාළහ. ඒ අර්ථය ගාථාවශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එක ම වාක්සන්‍යාස ඉක්ම, බොරු කියන සුලු වූ, පරලොව සැපයින් ඉවත් වූ මනුෂ්‍යයා විසින් නො කළ හැකි පවෙක් තැන්තේ ය.”

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 6.

දායකං විභාග සූත්‍රය

26. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. අර්භත් වූ සමුදයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, බෙදා දී වැළඳීමෙහි අනුසස් මම යම් කේ දනිමි ද, එසේ ම සෙස්සෝත් දනිත් නම් නොදී නො වළඳන්නාහු ය. මසුරු මල ඔවුන්ගේ සිත භාත්පයින් අල්ලා ගෙන නො සිටින්නේ ය. ඔවුන්ගේ යම් අවසන් බත් පිබෙක් වෙයි නම්, පිළිගන්නෝද වෙත් නම්, ඒ බත් පිබෙත් ද කොටසක් බෙදා නොදී නො වළඳන්නාහු ය. මහණෙනි, බෙදා දී වැළඳීමෙහි අනුසස් මා දන්නා සේ සෙසු මිනිස්සු යම් හෙයකින් නො දනිත් ද, එබැවින් බෙදා දී නො වළඳත්. මසුරු මල ද ඔවුන්ගේ සිත භාත්පයින් මැඬ ගෙන සිටියි.

මේ කාරණය බුදුහු වදාළහ. එයි ලා මේ අර්ථය ගාථා වශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “බෙදා වැළඳීමෙහි අනුසස් මහත් ඵල වන පරිදි බුදුහු විසින් යම් ලෙසකින් වදාරණ ලද සැටියෙන් මිනිස්සු දනිත් නම්, මසුරු මල දුර ලන්නාහු ය. යම් තැනකට දෙන ලද්දේ මහත් ඵල වේ ද (එබඳු වූ) ආයුෂ්‍යතට සුදුසු කාලයෙහි පහත් සිහිත් දන් දෙන්නාහු ය.

4. දන් පිළිගැනීමට සුදුසු ආයුෂ්‍යතට පරලොව අදහා දන් දී බොහෝ දායකයෝ මේ මිනිසන් බැවින් චූත ව ස්වර්ගයට යෙත්.

ඒ දායකයෝ ස්වර්ගයට ගියාහු එහි සියලු කම්සැපවලින් සුඤ්ඤ ව සතුටු වෙත්. මසුරු මල රහිත වූ ඔහු බෙදා වැළඳීමෙහි ප්‍රතිඵල වළඳත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය ද වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 7.

[මෙතනාවෙතොවිමුහති සුත්තං.]

27. වුත්තං හෙතං භගවතා වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යාති කාතීචි භික්ඛවෙ ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙත්තාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තාග්ගන්ති සොළසිං. මෙත්තා යෙව තාති වෙතොවිමුහති අධිග්ගහෙත්වා භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යා කාචි භාරකරුපාතං පභා, සබ්බා තා වජ්ඣම-පභාය කල්ලං තාග්ගන්ති සොළසිං, වජ්ජපභා යෙව තා අධිග්ගහෙත්වා භාසතෙ ව, තපතෙ ව, විරොවති ව, එවං බො භික්ඛවෙ යාති කාතීචි ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙත්තාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තාග්ගන්ති සොළසිං. මෙත්තා යෙව තාති වෙතොවිමුහති අධිග්ගහෙත්වා භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව.

2. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වස්සාතං පච්ඡිමෙ මාසෙ සරද්දසමයෙ විද්දෙවි හතවලාහකෙ තභෙ ආදිවෙවාතභං අබ්බුසසකකමානො¹ සබ්බං ආකාසගතං තමගතං අභිවිභවභාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව, එවමෙව බො භික්ඛවෙ යාති කාතීචි ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙත්තාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තාග්ගන්ති සොළසිං. මෙත්තා යෙව තාති වෙතො-විමුහති අධිග්ගහෙත්වා භාසතෙ ව, තපතෙ ව, විරොවති ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ රතතියා පච්චුසසමයං ඔසධි තාරකා භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව, එව මෙව බො භික්ඛවෙ යාති කාතීචි ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙත්තාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තාග්ගන්ති සොළසිං. මෙත්තා යෙව තාති වෙතොවිමුහති අධිග්ගහෙත්වා භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව.

එතමස්සං භගවා අවොව, තස්සෙතං ඉති වුවවති:

3. “යො ව මෙත්තං භාවයති අපමාණං පතියානො,
තනු සංයෝජනා හොන්ති පස්සනො උපධික්ඛයං.

4. එකමිච්චි වෙ පාණමුද්ධාවිත්තො මෙත්තායති කුසලො තෙන හොති සබ්බෙ ව පාණේ මනසානුකම්පං පනුහමිරිසො පකරොති පුඤ්ඤං.

5. යො සත්තසණ්ඛං පඨවිං විජෙත්වා රුජ්සයො යජමානානුපරිසගා,
අස්සමෙධං පුරිසමෙධං සම්මාපාසං වාජපෙය්‍යං තිරග්ගලං.

6. මෙත්තස්ස විතතස්ස සුභාවිතස්ස
කලමපි තෙ තානුභවන්ති සොළසිං
වජ්ජපභා තාරගණ්'ව සබ්බෙ.

1. අබ්බුසසකකමානො. සි. අ. මු. අබ්බුසුකකමානො. සි. අ. කථා.

1. 3. 7.

[මෙතනා වෙතොව්වුහන් සුත්‍රය]

27. මේ සුත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, උපධි සම්පතට (අත්බැව් සපුරාට) හිතවූ යම් ඒ පින්-කිරියවන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො වරී. ඒ පින් කිරිය වත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රී-විත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, බබලයි. මහණෙනි, භාරකාවන්ගේ යම් ප්‍රභායෙන් වේ නම් යම් සේ එය සදපහනින් සොළොස් වන කලාවකුදු නො වරී ද, ඒ තරු එළිය මැඬ පවත්වා සද එළිය ම දිලිසේ ද, අදුරු තසා ද, බබලා ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔපධික වූ යම් ඒ පින්කිරිය වන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. ඒ පින්කිරියවත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රී විත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, බබලයි.

2. මහණෙනි, යම් සේ වසාන සංතුටෙහි කෙළවර ඉල් මස සරත් කාලයෙහි හෙළි වූ, විසුරුණු වාහි වලාකුළු ඇති, පහ වූ වලාකුළු ඇති, අහසෙහි සුංඝියා ගමන් කරන්නේ අහසෙහි වූ සියලු අදුරු මැඬ පවත්වා දිලිසේ ද, අදුරු තසා ද, බබලා ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම උපධි සම්පතට කරුණු වූ යම් ඒ පින්කිරියවන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. ඒ පින්කිරියවත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, බබලයි. මහණෙනි, යම් සේ රෑ පැසුලුයම්හි (අලුයම්හි) දවහන් තරුව දිලිසේ ද, අදුරු තසා ද, බබලා ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම උපධි සම්පතට කරුණු වූ යම් ඒ පින්කිරියවන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. ඒ පින්කිරියවත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රී-විත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, මැඬ බබලයි.

මේ ආරණ්‍ය ගතවන්හු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය ගාථා වශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

3. “යම් හිතියෙක් හෝ පාවිද්දෙක් එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ මෛත්‍රී ධ්‍යානය අප්‍රමාණය වශයෙන් වඩා ද, නිව්‍යාණය දක්නා වූ ඔහුගේ සංකෛක්‍ෂ්‍ය නයෝ නූතී වෙත්.

4. ඉදින් එක් ප්‍රාණීයකුකෙරෙහි දූෂිත නො වූ සිතින් යුතුව ව මෙන් කෙරේ ද, ඒ හෙතු කොට ගෙන හෙ තෙමේ මහ පින් ඇත්තෙක් වේ. සියලු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි හිතානුකම්පාවෙන් යුත් අයඝී තෙමේ බොහෝ පින් කරන්නේ ය යනු කියනු ම කීම?

5-6. මිනිසුන්ගෙන් ගැවැසි ගත්තා වූ මහ පොළොව ජය ගත් සෘෂින් වැනි යම් දූහැමි රජ කෙනෙක් වූ ද (ඔහු) අසාමෙධ, පුරිසමෙධ, සම්මාපාස, වාජපෙය්‍ය, නිරුහුල යන යාගයන් කරමින් හැසුරුණාහු ද, ඒ යාග මනා කොට වඩන ලද මෙන් සිතින් ලැබෙන පිණින් සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. සියලු තරු සදපහනින් සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහනාක් මෙනි.

7. යො න භනති න සාතෙති න ජනාති න ජාපයෙ
මේහනංසො සබ්බභුතෙසු වෙරං තස්ස න කෙනවි”ති.

අයමපි අකො චුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

වග්ගො භග්ගො.

භසසුද්දනං:

විහනං භාසී උභො අකො පුඤ්ජං වෙසුලුපබ්බතං
සමපජානමුසාවාදො දුතඤ්ච මේහතභාවතා.

සභාමානීධි සුතතාති පුරිමානි ව විසති
එකධිමෙසු සුතනනතා සත්තවිසතිසඛාතා’ති.

එකකතිපාතො නිට්ඨිතො.

දුකතිපාතො

පඨමො වග්ගො

2. 1. 1.

[පඨමතිකවුස්සනං]

28. *වුහනං හෙතං භගවතා වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. දව්ඨි භික්කුවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුකඛං
විහරති සවිසාතං සඋපායාසං සපරිලාභාං. කායස්ස හෙද පරමමරණා
දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා, කතමෙහි දව්ඨි’ ඉන්ද්‍රියෙසු අගුහනආරතාය ම භොජනෙ
අමනාසකුසුතාය ව. ඉමෙහි බො භික්කුවෙ දව්ඨි ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු
දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුකඛං විහරති සවිසාතං සඋපායාසං සපරිලාභාං. කායස්ස හෙද
පරමමරණා දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා’ති

එතමස්ස භගවා අවොච. ආකො ඉති වුච්චති:

2. වක්ඛු සොතඤ්ච සාතඤ්ච ජට්ඨා කායො අපො මනො
එතාති යස්ස ආරාති අගුහනානිධි භික්ඛුතො
3. භොජනමහි අමනාසකුසු ඉන්ද්‍රියෙසු අසංවුතො
කායදුකඛං වෙතොදුකඛං දුකඛං සො අධිගච්ඡති
4. ඛයමානෙන කායෙන ඛයමානෙන වේතසා
දිවා වා යදි වා රතනිං දුකඛං විහරති තාදිසො’ති.

අයමපි අකො චුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

* මෙය වුලින් “දෙව ධම්ම අනුකාමි” පාඨයෙන් සිංහල වුරුම පොත්හි පෙනේ. මෙය
අලි කථාවේ ද සියම් පොතේ ද සඳහන් නො වේ.

7. යමෙක් තෙමේ කිසිවකුට හිංසා නොකෙරේ ද, අනුන් ලවා හිංසා නොකරවා ද, කිසිවකු නොපරදවා ද, අනුන් ලවා අනෙකකුට හානි නොකරවා ද, සියලු සතුන් කෙරෙහි මෛත්‍රියෙහි අංශයක් බඳු වේ ද ඔහුට කිසිකරුණකිනුත් (නොහොත් කිසිවකු හා ද) වෛරයෙක් නැත්තේ ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

තුන්වැනි වර්ගය යි.

එහි උද්‍යානය:

පසන්නවිතත, මාපුඤ්ඤාහාසී, උභෝ අත්ථ, අට්ඨපුඤ්ඤ, සම්පරාන-මුසාවාද, දුක්ඛං විභාග, මෙතතාවෙතොවිමුත්ති යන සහ ද පළමු කී විස්ස දෑ සිසත්විසි සුත්‍රාන්තයෝ එකක නිපාතයෙහි සඟහාහිත වෙත්.

එකකනිපාතය නිමයේ ය.

දුක්ඛනිපාතය

ප්‍රථම වර්ගය

2. 1. 1.

[පටිමහිකු සුත්‍රය]

28. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, අකුශලධර්ම දෙකෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත් බව්වි ම (කායවිතත) පිඩාසහිත වූ, දැඩි වෙහෙස සහිත වූ, දැවීම සහිත වූ දුකින් යුක්ත ව වෙසෙයි. ඔහු විසින් මරණින් මතු දුගතිය කැමැති විය යුතු වෙයි. කවර ධර්ම දෙකෙකින් ද යත්: ඉන්ද්‍රිය විෂයයෙහි අසංවර බැවිනුත්, අහරෙහි පමණ තොදත්තා බැවිනුත් ය. මහණෙනි, මේ අකුශල ධර්ම දෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්බව්වි ම පිඩා සහිත වූ, දැඩි වෙහෙස සහිත වූ, දැවීම සහිත වූ දුකින් යුතු ව වෙසෙයි. මරණින් මතු (ඔහු විසින්) දුගතිය කැමැති විය යුතු වෙයි.

මේ කරුණ බුදුහු වදාළහ. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2-3. “මේ ශාසනයෙහි යම් කිසි මහණකුගේ ඇත කණ නැතැ ය දිව කය සිත යන මේ දොරවල් නොවසන ලද ද, අහරෙහි පමණ තොදත්තා වූ ඉන්ද්‍රියයන්හි නොවැසූ දොර ඇති ඒ මහණ තෙමේ කය සිත පිළිබඳ සම්ප්‍රකාර දුකට පැමිණේ.

4. එබඳු පුද්ගල තෙමේ කායික චෛතසික දුක් නැමැති හින්තෙන් දුමෙහින් දිවා රා දෙකේ ම දුක සේ වාසය කෙරෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය ද වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

2. 1. 2.

[දුතියතික්ඛු සුත්තං]

29. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං:

1. දව්ඨි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිසංතං අනුපායාසං අපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණං සුභති පාටිකඛ්ඛා. කතමෙහි දව්ඨි? ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තවාරතාය ව හොජනෙ මන්තඤ්ඤතාය ව. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ දව්ඨි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිසංතං අනුපායාසං අපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණං සුභති පාටිකඛ්ඛා ති.

එතඤ්ඤං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. චක්ඛු සොතඤ්ච සංඤ්ඤච ජ්වහා කායො අපො,¹ මනො

එතාති යස්ස ආරාති සුගුත්තානිධි භික්ඛුතො

3. හොජනමති ව මන්තඤ්ඤ ඉන්ද්‍රියෙසු ව සංවුත්තො

කායසුඛං වෙනොසුඛං සුඛං සො අධිගච්ඡති.

4. අඛය්‍යමානෙන කායෙන අඛය්‍යමානෙන වෙනසා

දිවා වා යදි වා රත්තං සුඛං විහරති තාදිසො'ති.

අයමපි අරොථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

2. 1. 3.

[තූපනීය සුත්තං]

30. වුත්තං හෙතං භගවතා වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. දො මෙ භික්ඛවෙ තපනීයා. කතමෙ දො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අකතකල්‍යාණො හොති අකතකුසල්‍යො අකතභීරුතතානො, කතපාපො කතඵද්දො කතනිබ්බිසො. සො අකතං මෙ කල්‍යාණන්ති'පි තප්පති. කතං මෙ පාපන්ති'පි තප්පති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ධම්මො තපනීයා'ති.

එතඤ්ඤං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. කායදුච්චරිතං කතො වච්ඡුච්චරිතාති ව

මනොදුච්චරිතං කතො යඤ්චඤ්ඤං දෙසසඤ්ඤිතං

3. අකතො කුසල්ලංකමමං කතොතාකුසල්ලං ඛුං

කායස්ස හෙද දුප්පඤ්ඤ නිරයං සො උපපජ්ජතිති.

අයමපි අරොථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

2. 1. 2.

[දුතියනිකව සූත්‍රය]

29 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, (කුසල) ධර්ම දෙකෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්ඛච්ඡි ම (කායචිත්ත) පිඬා නැති, දෘඪ වෙහෙස නැති, නත්වාදුරුම දූෂිත නැති සැපයෙන් යුක්ත ව වෙසෙයි. මරණින් මතු ඔහු විසින් සුගතිය කැමැති විය යුතු වෙයි. කවර (කුසල) ධර්ම දෙකෙකින් ද යත්: ඉදුරන්හි සංවරයෙනුත්, අභරෙහි පමණ දත්තා බැව්නුත් ය. මහණෙනි, මේ ධර්ම දෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්ඛච්ඡි ම (කායචිත්ත) පිඬා නැති, දෘඪ වෙහෙස නැති, නත්වාදුරුම දූෂිත නැති සැපයෙන් යුතු ව වෙසෙයි. (ඔහු විසින්) මරණින් මතු සුගතිය කැමැති විය යුතු වේ.

මේ කරුණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “මේ ශාන්තයෙහි යම් කිසි භික්ෂුවකගේ ඇස කණ නැඟාය දිව කය සිත යන මේ සදුර වසන ලද ද, අභරෙහි පමණ දත්තා වූ, ඉන්ද්‍රියසංවරයෙන් යුක්ත වූ ඒ භික්ෂු තෙමේ කය සිත පිළිබඳ සම්ප්‍රකාර සැපයට පැමිණේ.

4. එබඳු පුද්ගල තෙමේ කායික චෛතසික ගින්නෙන් තො දැවෙන්නේ දිවා රැ දෙක්හි ම සැපයේ වාසය කෙරෙයි.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලදි. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

2. 1. 3.

[තපනීය සූත්‍රය]

30 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරන ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය.

1. මහණෙනි, (දෙලොවම) පසුතැවිල්ල ඇති කරණ (පසුතැවිල්ලට හේතු වූ) මේ ධර්ම දෙකෙකි. කවර දෙකෙක් ද යත්: මහණෙනි, මේ ලොවහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් තෙමේ තොකරණ ලද කලණ දම් ඇත්තේ, තොකරණ ලද කුසල් ඇත්තේ, තොකරණ ලද පුණ්‍ය කම් ඇත්තේ, කරණ ලද පාපකම් ඇත්තේ, කරණ ලද රෝග කම් ඇත්තේ, කරණ ලද නිලිපි කම් ඇත්තේ වේ ද, හෙතෙමේ ‘මා විසින් පින් තොකරණ ලද’ යි ද තාවෙයි. ‘පවි කරණ ලද’ යි ද තාවෙයි. මහණෙනි, පසුතැවිල්ලට හේතු වූ මේ ධර්මයේ දෙදෙන වෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “ඒ අඤ්ඤා පුද්ගල තෙමේ කායදුශ්චරිත වාග්දුශ්චරිත මනෝ දුශ්චරිත හා (කම්පථභාවයට නොගිය) වෙනත් අකුසල් ද කොට, කුසල් නො කොට, බොහෝ අකුසල් කොට, කාවුත් මරණින් මතු අපායෙහි උපදී.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

2. 1. 4.

[අතපනීය සුත්තං]

31. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දෝ' මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අතපනීයා. කතමෙ දෝ? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා කතකල්‍යාණො හොති කතකුසල්‍යො කතභීරුතානො, අකතපාපො අකතඵදෙදු අකතකිබ්බිසො. සො කතං මේ' කල්‍යාණන්ති'පි න තප්පති. අකතං මෙ පාපන්ති'පි න තප්පති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මා අතපනීයා'ති.

එතමිත්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “කායදුච්චරිතං හිත්වා චච්චුච්චරිතාති ච
මනොදුච්චරිතං හිත්වා යඤ්චඤ්ඤං දොසසඤ්ඤිතං

3. අකතා' කුසලං කම්මං කතාතකුසලං බහුං
කායසං හෙදු සප්පඤ්ඤා සංගං සො උපපජ්ජති”ති¹.

අයමපි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

2. 1. 5.

[පාපකසීල සුත්තං]

32. වුත්තං හෙතං භගවතා වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. දව්භි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සම්මනාගතො පුග්ගල්‍යො යථාභතං නික්ඛි-
හෙතා එවං නිරයෙ. කතමෙහි දව්භි? පාපකෙත ච සීලෙන පාපිකාය ච දිට්ඨියා.
ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ දව්භි ධම්මෙහි සම්මනාගතො පුග්ගල්‍යො යථාභතං
නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ'ති.

එතමිත්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “පාපකෙත ච සීලෙන පාපිකාය ච දිට්ඨියා
එතෙහි දව්භි ධම්මෙහි යො සම්මනාගතො තරු
කායසං හෙදු දුප්පඤ්ඤා නිරයං සො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1 සොපපජ්ජති, මජ්ඣං.

2. 1. 4.

[අතපනිය සූත්‍රය]

31. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, පසුතැවිල්ල ඇති නොකරණ (පසුතැවිල්ලට හෙතු නොවන්නා වූ) මේ ධර්ම දෙකෙකි. කවර දෙකෙක් ද යත්: මේ ලොවිනි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් කරණ ලද කලණ දම් ඇත්තේ, කරණ ලද කුසල් ඇත්තේ, කරණ ලද පුණ්‍යකම් ඇත්තේ, නොකරණ ලද පාපකම් ඇත්තේ, නොකරණ ලද රෝද්‍ර කම් ඇත්තේ, නොකරණ ලද කිලිපි කම් ඇත්තේ වේ ද, හෙ තෙමේ 'මා විසින් පින් කරණ ලද්ද' යි ද නො තැවෙයි. 'මා විසින් පම් නොකරණ ලද්ද' යි ද නො තැවෙයි. මහණෙනි, පසුතැවිල්ල ඇති නොකරණ මේ ධර්මයෝ දෙදෙන වෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2. "ඒ ප්‍රඥ පුද්ගල තෙමේ කායදුඛට්ඨිත වාග්දුඛට්ඨිත මනෝදුඛට්ඨිත හා වෙනත් සද්දේ ද ද (අකුසල්) භාර පියා,

3. අකුසල් නොකොට, බොහෝ කුසල් කොට, මරණින් මතු සුභතියෙහි උපදී."

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

2. 1. 5.

[පාපක සිල සූත්‍රය]

32. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

1 මහණෙනි, කරුණු දෙකෙකින් යුක්ත වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන භාර සිටුවුවත් සෙයින් තීරයෙහි උපදී. කවර නම් කරුණු දෙකෙකින් ද යත්: ලාමක වූ ශීලයෙන් ද ලාමක වූ දෘෂ්ටියෙන් ද යන දෙකෙනි. මහණෙනි, මේ කරුණු දෙකින් යුක්ත වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන භාර සිටුවුවත් සෙයින් තීරයෙහි උපදී.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. "ලාමක වූ ශීලයෙන් ද ලාමක වූ දෘෂ්ටියෙන් ද යන මේ කරුණු දෙකින් යුක්ත වූ යම් මනුෂ්‍යයෙක් වේ ද, ඒ අඥන තෙමේ කාබුත් මරණින් මතු නරකයෙහි උපදී.

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

2. 1. 6.

[හදුකසීල සුත්තං]

33. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. දව්හි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි දව්හි: හදුකෙත ව සිලෙන හද්දිකාය ව දිට්ඨියා. ඉදෙහි ඛො භික්ඛවෙ දව්හි ධම්මෙහි සමන්තාගතො පුග්ගලො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “හදුකෙත ව සිලෙන හද්දිකාය ව දිට්ඨියා
එතෙහි දව්හි ධම්මෙහි යො සමන්තාගතො තරො
කායස්ස හෙද සප්පකෙද්දු සග්ගං සො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අජේතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

2. 1. 7.

[අනාතාපි සුත්තං]

34. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. අනාතාපි භික්ඛවෙ භික්ඛු අනොත්තාපි¹ අභබ්බො සම්මොධාය, අභබ්බො නිබ්බාණාය, අභබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙමස්ස අධිගමාය. අනාතාපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඔත්තාපි² භබ්බො සම්මොධාය, භබ්බො නිබ්බාණාය, භබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙමස්ස අධිගමාය'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “අනාතාපි අනොත්තාපි¹ කුසිත්තො නිත්ථිරියො
යො පිත්ථිභිබ්බුලො අතිරිකො³ අනාදරො
අභබ්බො තාදිසො භික්ඛු ඵුට්ඨං සම්මොධිමුත්තමං.

3. යො ව සතීමා නිපකො කුසි අනාතාපි ඔත්තාපි ව අප්පමත්තො
සංයොජ්ජතං ජාතිජරාය ඡේත්වා ඉධෙව සම්මොධිමුත්තතරං ඵුසෙ.

අයමපි අජේතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1. අනොත්තාපි - සිමු. 2 ඔත්තාපි - සිමු. 3 අතිරිකො - සි.

2. 1. 6.

[හදුනා ගැනීම සහතිකය]

33. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මේ විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කරුණු දෙකෙකින් සුත්‍රය වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන හැර සිටුවුවක් සෙයින් සංගීයෙහි උපදී. කවර තම කරුණු දෙකෙකින් ද යත්: යහපත් ශීලයෙන් ද, යහපත් දෘෂ්ටියෙන් ද (යන දෙකෙනි.) මහණෙනි, මේ කරුණු දෙකින් සුත්‍රය වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන හැර සිටුවුවක් සෙයින් සංගීයෙහි උපදී.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යහපත් වූ ශීලයෙන් ද, යහපත් වූ දෘෂ්ටියෙන් ද, යන මේ කරුණු දෙකින් සුත්‍රය වූ යම් මනුෂ්‍යයෙක් වේ ද, ඒ නුවණැති පුද්ගල තෙමේ මරණින් මතු සංගීයෙහි උපදී.

මේ අර්ථය ද ගතවත්තුව විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මේ විසින් අසන ලදී.

2. 1. 7.

[අනාගාමි සුත්‍රය]

34. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මේ විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කෙලෙස් තවන වීර්‍යයෙන් නොර වූ, (කුසිත වූ) පව්ව බිය නැති මහණ තෙමේ ආර්යාංගිකාදියෙහි පුද්ගලයෙක් නො වේ. නිව්‍යානාදියෙහි පුද්ගලයෙක් නො වේ. රහත් පලයට පැමිණීමට පුද්ගලයෙක් නො වේ. මහණෙනි, කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පව්ව බිය ඇති මහණ තෙමේ ආර්යාංගිකාදියෙහි පුද්ගලයෙක් වේ. නිව්‍යානාදියෙහි පුද්ගලයෙක් වේ. අතීතථලාදියෙහි පුද්ගලයෙක් වේ.

මේ කරුණ බුදුහු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැත්තා වූ, පව්ව බිය නොවන සුදු වූ, කුසිත වූ, වීර්‍යය නැති, පින-මිඳුබිය බහුල කොට ඇති, උප්පා නැති, නො පිළිවෙන්නි ආදරයක් නැති යම් මහණෙක් වේ ද, හෙ තෙමේ උතුම් වූ අතීතකිය ලබන්ට පුද්ගලයෙක් නො වේ.

3. යම් කිසි මහණෙක් මනා සිතියෙන් සුත්‍රය වූයේ, ප්‍රඥ ඇත්තේ, ධ්‍යාන වඩන සුදු වූයේ, කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇත්තේ, පව්ව බිය වන සුදු වූයේ, කමටගත් වැඩිමෙහි පමා නොවූයේ, ජාතිජරා සංයෝජන බේරුමක් සිදු මේ අත්බැවිහි ම උතුම් රහස්මහ නුවණ ලබන්නේ ය.

මේ අර්ථය ද ගතවත්තුව විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මේ විසින් අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 1. 8.

[පඨම ජනකුහන සුත්තං]

35. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තසිදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති ජනකුහනස්ථං ජනලපනස්ථං ලාභසකකාරසිලොකාතිසංසත්ථං 'ඉති මං ජනො ජානාතු'ති. අථ ඛො ඉදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති සංවරස්ඤ්ච පභානස්ඤ්චාති.

එතමස්ථං භගවා අවොච. තතෙතං ඉති වුව්චති:

2. "සංවරස්ථං පභානස්ථං ඛුහමවරියං අතීතිහං
අදෙසසී සො භගවා තිබ්බාණොගධගාමිනං.

3. එස මග්ගො මහතෙතති¹ අනුසාතො මහෙසිති.²
යෙ යෙ තං පටිපජ්ජන්ති යථා බුද්ධො දෙසිතං
දුක්ඛස්සන්තං කරස්සන්ති සඤ්ඤාසනකාරිනො"ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

2 1. 9.

[දුතිය ජනකුහන සුත්තං]

36. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා' ති මෙ සුතං.

1. තසිදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති ජනකුහනස්ථං ජනලපනස්ථං ලාභසකකාරසිලොකාතිසංසත්ථං 'ඉති මං ජනො ජානාතු'ති. අථ ඛො ඉදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති අභිඤ්ඤාස්ඤ්ච පරිඤ්ඤාස්ඤ්චාති.

එතමස්ථං භගවා අවොච. තතෙතං ඉති වුව්චති:

2. "අභිඤ්ඤාස්ථං පරිඤ්ඤාස්ථං ඛුහමවරියං අතීතිහං
අදෙසසී සො භගවා තිබ්බාණොගධගාමිනං.

3. එස මග්ගො මහතෙතති¹ අනුසාතො මහෙසිති²
යෙ යෙ තං පටිපජ්ජන්ති යථා බුද්ධො දෙසිතං
දුක්ඛස්සන්තං කරස්සන්ති සඤ්ඤාසනකාරිනො"ති

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. මහනෙතති සිවු 2. මහෙසිතො - සිවු.

2. 1 8.

[ප්‍රථම ජනකුහන සූත්‍රය]

35. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ මාගීබ්‍රහ්මචර්යාව (නොහොත් ශාසන බ්‍රහ්මචර්යාව) 'ජන තෙමේ මා මෙසේ දනිවා'යි. ජනයා විසමය පත් කරණු පිණිස, ජනයා ලවා සිය ගුණ කියවනු පිණිස, ලාභසත්කාරකීතීන් සංඛ්‍යාත අනුසත් පිණිස නො වසනු ලැබේ. මහණෙනි, වැලි දු මේ බ්‍රහ්මචර්යාව සංවරය පිණිස ද කෙලෙස-ප්‍රභාණය පිණිස ද වසනු ලැබේ.

බුදුහු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සංවරය පිණිස ද, ප්‍රභාණය පිණිස ද, උපද්‍රව රහිත වූ, නිවන් තැනි ප්‍රතිෂ්ඨාවට පමුණුවන බ්‍රහ්මචර්යාව වදාළ සේක.

3. මේ මාගීය උදර අදහස් ඇති මහාතමයන් විසින් අනුගමනය කරණ ලද්දේ ය. බුදුරජුන් විසින් දෙශනා කරණ ලද පරිදි යම් කෙනෙක් මේ බ්‍රහ්මචර්යාව පිළිපදින්න ද, ශාන්තාශාසනය කරන්නා වූ (මහු තුමු) සසර දුක් කෙළවර කරන්නාහ.

මෙ කරුණ බුදුහු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 1 9

[දෙවෙනි ජනකුහන සූත්‍රය]

36. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ මාගීබ්‍රහ්මචර්යාව (නොහොත් ශාසන බ්‍රහ්මචර්යාව) 'ජන තෙමේ මා මෙසේ දනිවා'යි ජනයා විසමය පත් කරණු පිණිස, ජනයා ලවා ගුණ කියවා ගණු පිණිස, ලාභසත්කාර කීතීන් සංඛ්‍යාත අනුසත් පිණිස නො වසනු ලැබේ. මහණෙනි, වැලි දු මේ බ්‍රහ්මචර්යාව සම්බන්ධයෙන් විශිෂ්ටයන්ගෙන් අවිච්ඡිද්ධ ලෙස දැන ගණු පිණිස ද ත්‍රේභූමක බන්ධනයන් පිරිසිදු දැන ගණු පිණිස ද වසනු ලැබේ.

බුදුහු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. "ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සම්බන්ධයෙන් ඇති සාපිඤ්ඤාන-යෙන් දැන ගණු පිණිස, ත්‍රේභූමකබන්ධනයන් පිරිසිදු දැන ගණු පිණිස ශබ්දානුරූප වූ නොහොත් උපද්‍රව රහිත වූ නිවණට පමුණුවන මාගීබ්‍රහ්මචර්යාව දෙශනා කළ සේක.

3. මේ මාගීය උදර අදහස් ඇති, බුද්ධාදි මහාතමයන් විසින් අනුගමනය කරණ ලද්දේ ය. බුදුරජුන් විසින් දෙශනා කරණ ලද පරිදි යම් කෙනෙක් මේ මාගීබ්‍රහ්මචර්යාව පිළිපදින්න ද, ශාන්තාශාසනය කරන්නා වූ (මහු තුමු) සසර දුක් කෙළවර කරන්නාහ."

මෙ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 1. 10

[සොමනස්ස සුත්තං]

37. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරගතා'ති මෙ සුතං.

1. දර්ශි භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨො ධම්මෙ සුඛසොමනස්සඛුලො විහරති. යොති වස්ස ආරාධා නොති ආසවානං බයාය. කතමෙති දර්ශි? සංවෙජනීයෙසු ධාතෙසු සංවෙජනෙන, සංවික්ඛස්ස ව¹ යොතිසො පට්ඨානෙන. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ දර්ශි ධම්මෙති සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨො ධම්මෙ සුඛසොමනස්සඛුලො විහරති. යොති වස්ස ආරාධා හොති. ආසවානං බයායාති.

එතමිදං භගවා අවොච. තුද්ධං ඉති වුච්චති:

2. “සංවෙජනීයධාතෙසු සංවිජ්ජනෙ ව පණ්ඩිතො ආතාපි තිපකො භික්ඛු පඤ්ඤාය සමවෙක්ඛිය.

3. එවංවිහාරී ආතාපි සන්තවුතරී අනුඤ්ඤාය වෙතොසමිථමනුසුතො බයං දුක්ඛස්ස පාපුණ්ණිති.

අයමපි අද්දො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

වග්ගො පඨමො.

කිසුඤ්ඤානං:

දො ව භික්ඛු තපනීයා' තපනීයා අපරෙ දුට්ඨො²
අතාතාපි දො කුහතා ව³ සොමනස්සෙන තෙ දසාති.

1. සංවෙගස්ස ව, සි. අ. මු. 2. පරපෙති, සි. මු. 3. අදො ආතාපි හ කුහතා ව - සි. මු. දො පාද හ කුහතා ව, සි.

2. 1. 10.

[සංකීර්ණ සූත්‍රය]

37. භූමිමාලිකා විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, කරුණු දෙකකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්බවිහිම (කායික චෛතසික වූ) සුව සොම්නස් බහුල ව වෙසේ. ඔහු විසින් අසුචයන් සහ කිරීම සඳහා (අර්ථයට අවශ්‍ය) කරුණ පටන් ගන්නා ලද්දේ නම් වෙයි. කවර නම් දෙකකින් ද යන: සංවේගයට වස්තු වූ තත්වි සංවේගයෙන් ද, සංවේගයට පැමිණියහුගේ සමයක් ව්‍යායාමයෙන් ද (යන දෙකෙනි.) මහණෙනි, මේ බව දෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්බවිහිම සුවසොම්නස් බහුල ව වෙසේ. ඔහු විසින් අර්ථයට අවශ්‍ය කරුණ පටන් ගන්නා ලද්දේ නම් වේ.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “කෙලෙස් නවන වීර්‍යය ඇති පාරිභාරික ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ බුදුන්හි මහණ තෙමේ නුවණින්. මොනවට බලා සංවේගයට පැමිණිය යුතු තත්වි සංවේගයට පැමිණේ ම ය.

3 මෙසේ වාසය කරණ කෙලෙස් නවන වීර්‍යය ඇති, යහපත් පැවැත්ම ඇති, විසිප්පා නො වූ, විනාසමථයෙහි යෙදුනු භික්ෂු තෙමේ දුක්ඛකාය සංකීර්ණ නිවණට පැමිණෙන්නේ ය.

මේ අර්ථය ද භූමිමාලිකා විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

ප්‍රථම වර්ගය යි.

එහි අර්ථය:

(අගුත්තථාරිඤ්ඤා - ගුත්තථාරිඤ්ඤා) යන භික්ෂු සූත්‍ර දෙක, තපනීය අතපනීය දෙක, පාපකසිල හඳුනාසිල යන දෙක, අනාභාසිල, ජනකාගත(බ්‍රහ්ම-චරිය-අභිඤ්ඤාචරිය)දෙක ද, සොම්නසා (බහුලය) යන ඒ සූත්‍ර දෙක යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

දුතියවග්ගො

2. 2. 1.

[විතකක සුභං.]

38. වුත්තං තෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තථාගතං භික්ඛවෙ අරහතං සම්මාසම්මුද්ධං දො විතකකා ඛහුලං සමුද්ධවරතී: ඛෙමො ව විතකකො පච්චෙකො ව. අඛ්‍යාපජ්ඣාරුමො¹ භික්ඛවෙ තථාගතො අඛ්‍යාපජ්ඣාරතො.² තමෙතං භික්ඛවෙ තථාගතං අඛ්‍යාපජ්ඣාරුමං අඛ්‍යාපජ්ඣාරතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුද්ධවරතී: 'ඉමායාතං ඉරියං ත කිංඤ්චි ව්‍යාඛාධෙමි³ තසං වා ථාවරං වා'ති. පච්චෙකාරුමො භික්ඛවෙ තථාගතො පච්චෙකාරතො. තමෙතං භික්ඛවෙ තථාගතං පච්චෙකාරුමං පච්චෙකාරතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුද්ධවරතී: යං අකුසලං තං පභිතනති.

2. තසමාතිග භික්ඛවෙ භුමො'පි අඛ්‍යාපජ්ඣාරුමා විහරථ අඛ්‍යාපජ්ඣාරතා. තෙසං චො භික්ඛවෙ භුමායාකං අඛ්‍යාපජ්ඣාරුමාතං විහරතං අඛ්‍යාපජ්ඣාරතාතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුද්ධවරියතී: 'ඉමාය මයං ඉරියං ත කිංඤ්චි ව්‍යාඛාධෙමි තසං වා ථාවරං වා'ති. පච්චෙකාරුමො භික්ඛවෙ විහරථ පච්චෙකාරතා. තෙසං චො භික්ඛවෙ භුමායාකං පච්චෙකාරුමාතං විහරතං පච්චෙකාරතාතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුද්ධවරියතී: 'කිං අකුසලං කිං අපපතීතං කිං පජ්ඣාමා'ති.

එතමස්මිං භගවා. අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

3. "තථාගතං බුද්ධම්සංග්‍රහානිතං
දුට්ඨෙ විතකකා සමුද්ධවරනති තං
ඛෙමො විතකකො පච්චෙකො උදිරිතො
තතො විචෙකො දුතියො පකාසිතො.

4. තමොසුදං පාරගතං මහෙසිං
තං පතතිපතතං වසිමිං අතාසවං
චෙය්‍යනතරං තණ්හතකයෙ විච්ඡිතතං
තං චෙ මුතීං අනතිමදෙහධාරිං
මාරංජනං⁴ බුමි ජරය පාරගං.

5. තෙලෙ යථා පබ්බතමුද්ධනිවරිතො
යථා'පි පයො ජනතං සමනතතො
තදුපමං ධම්මමයං සුමෙධො⁵
පාසාදමාරුග්‍රා සමනතවකු
සොකාවතීණ්ණං ජනතමපෙතසොකො
අවෙකකති ජාතිජරහිභුතනති."

අගථි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. අඛ්‍යාපජ්ඣාරුමො, සිමු. 2. අඛ්‍යාපජ්ඣාරතො, සිමු. 3. ව්‍යාපාදමි, සිමු.

4. භොතජනං, සිමු. මාරජනං, සා. 5. සුමෙධ, සිමු.

දෙවෙනි වගිය

2. 2. 1.

[විතකී සුත්‍රය]

38. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය.

1. මහණෙනි, තථාගත අතීන් සමාස් සම්මුඛයන් වහන්සේට විතකීයෝ දෙදෙනෙක් බහුල ව පවතින්: ක්‍ෂෙම විතකීය, ප්‍රවිච්ඡා විතකීය (යහ දෙකයි). මහණෙනි, තථාගත තෙමේ අවිහිංසාවෙහි ඇලුනේ ද, අවිහිංසාවෙහි නිරත වූයේ ද වෙයි. මහණෙනි, අවිහිංසාවෙහි ඇලුනා වූ, අවිහිංසාවෙහි නිරත වූ, ඒ මේ තථාගතයන්ට මේ විතකීය බහුල ව පවතී: “මම මේ ක්‍රියාවෙන් (කායවාක් ප්‍රයෝගයෙන්) (තාඤ්ඤාප්‍රතිණ නොකළ) තස තම් වූ හෝ (තාඤ්ඤාප්‍රතිණ කළ) ථාවර තම් වූ හෝ කිසිවකු නො පෙළුම” කියා යි. මහණෙනි, තථාගත තෙමේ උතුම් විවෙකයෙහි ඇලුනේ ද, උතුම් විවෙකයෙහි නිරත වූයේ වෙයි. මහණෙනි, උතුම් විවෙකයෙහි ඇලුනා වූ, උතුම් විවෙකයෙහි නිරත වූ ඒ මේ තථාගතයන්ට මේ විතකීය බහුල ව පවතී: “යමක් අකුසල් වේ ද එය ප්‍රතිණය” කියා යි.

2. මහණෙනි, එසේ හෙයින් තෙපි දු අවිහිංසාවෙහි ඇලුනාහු අවිහිංසාවෙහි නිරතවූවාහු වාසය කරවු. මහණෙනි, අවිහිංසාවෙහි ඇලී අවිහිංසාවෙහි නිරත ව වෙසෙන ඒ තොපට මේ විතකීය ම බහුල ව පවත්නේ ය: “අපි මේ ක්‍රියාවෙන් (කායවාක් ප්‍රයෝගයෙන්) තස තම් වූ හෝ ථාවර තම් වූ හෝ කිසිවකු නො පෙළුම” කියා යි. මහණෙනි, උතුම් විවෙකයෙහි ඇලුනාහු උතුම් විවෙකයෙහි නිරත වූවාහු වාසය කරවු. මහණෙනි, උතුම් විවෙකයෙහි නිරතව වෙසෙන ඒ තොපට මේ විතකීය බහුලව පවත්නේ ය: “අකුසල් කීම? කුමක් අප්‍රතිණ ද? කුමක් දුරු කරවු ද?” කියා යි.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

3. “අත්‍යයන් විසින් තො ඉවසිය හැකි ද ඉවසන සුලු වූ, තථාගත බුදුරදුන්ට විතකීයෝ දෙදෙනෙක් පවතින්: පළමුව ක්‍ෂෙම විතකීය කියන ලදී. ඉක්බිති දෙවනුව ප්‍රවිච්ඡා විතකීය ප්‍රකාශ කරණ ලදී.

4. මොහදුරු දුරු කළා වූ, පාර ස්ඛ්‍යාතනිවණට ගියා වූ, (පාමිණීය සුතු සියල්ලට පාමිණී හෙයින්) පතතිපතන වූ, සිත් වසන බැව් ඇති, අසුචරිත වූ (සියලු සතර දුකින් එතෙර ව සෙස්සන් ද එතෙර කළ හෙයින්) විශ්වනතර වූ, අතීන්ඵල විමුක්තියෙන් මිදුනා වූ, පශ්චිමකායධාරී වූ, කෙලෙස් මරුන් දුරු කළා වූ, ජරාවෙන් පරතෙරට පත් ඒ තථාගතයන්ට සමාස් විතකීයෝ දෙදෙනෙක් පවතින් යැ යි කියමි.

5. එකඟතාවු ගල් පථිතයක් මුදුනෙහි සිටියෙක් හාත්පස ජනසමූහයා යම් සේ දකී ද, එසේ සුඤ්ජ ප්‍රඥ ඇත්තා වූ, සමතාස් ඇත්තා වූ, පහ වූ ශෝක ඇති බුදුරජාතන් වහන්සේ ඒ සෙල්පව්වට උපමා වූ දහම් පහය නැත ජාති ජරාවෙන් මඛනා ලද ශෝකයෙහි ගැලුනු ජනසමූහයා බලන සේක.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවත්හු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 2.

[භූමිකා සහය]

39. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සහය වදාරණ ලද්දේය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. “මහණෙනි, තථාගත අතීත සමාසයක් සම්මුතියෙන් වහන්සේගේ ධර්ම-දෙශනා කාරණ වශයෙන් (නොහොත් වාර වශයෙන්) දෙකෙකි. කවර දෙකක් ද යත්: “පාපය ලාමක වශයෙන් බලවූ” යන මෙය පළමු වන ධර්මදෙශනාව යි. “පාපය ලාමක වශයෙන් දක එහි කලකිරිවූ, නො ඇලවූ, මිදිවූ” යන මෙය දෙවන ධර්මදෙශනාව යි. මහණෙනි, තථාගත අතීත සමාසයක් සම්මුතියෙන් වහන්සේගේ ධර්මදෙශනා කාරණ වශයෙන් (නොහොත් වාර වශයෙන්) මේ දෙකෙකි.

භාග්‍යවත්තු මේ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අනුකම්පා කරණ සුලු වූ තථාගත බුදු-රජානන් වහන්සේගේ කාරණ වශයෙන් (නොහොත් වාර වශයෙන්) පවත්නා වූ දෙශනාව බලවූ. උන්වහන්සේ විසින් ධර්මයේ දෙදෙනෙක් ප්‍රකාශ කරණ ලදහ.

3. පාපය ලාමක වශයෙන් බලවූ, එහිදී නො ඇලවූ ඉක්බිති නො ඇලවූ සිත් ඇත්තානු දුක් කෙළවර කරවූ.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 3.

[විද්‍යා සහය]

40. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සහය වදාරණ ලද්දේය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, අකුසල ධර්මයන්ගේ රැස් කිරීමට අවිද්‍යා නොමෝ පෙරවූ වන්තී ය අතිරික අනොත්තප්‍ය දෙක ඒ අනුව පවතී. මහණෙනි, කුසල ධර්මයන්ගේ රැස් කිරීමට විද්‍යාව පෙරවූ වන්තී ය. හිරි ඔත්ප දෙක ඒ අනුව පවතී.

භගවත්තු මේ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ ලොවත් පරලොවත් යම් කිසි දුර්ගතිනු වෙත් නම් ඒ සියල්ල අවිද්‍යාව මුල්කොට ඇත්තානු වෙත් නොලත් දෙය සෙවීම ලක්ෂණ ඊපසාවය, ලත් දෙයෙහි ඇලීම ලක්ෂණ ලොභය යන මොවුන් විසින් රැස් කරණ ලද්දකු වෙත්.

3. යම් හෙයකින් ලාමක ඊපසා ඇත්තේ පවට ලජ්‍යා තැත්තේ අදර තැත්තේ වේ ද, එහෙයින් පව රැස් කෙරෙයි. ඒ හෙතෙවත් අපායට යෙයි.

4. එහෙයින් ඡන්දය (ඊපසාව) ද, ලොභය ද, අවිද්‍යාව ද, සහමුලින් කසත්තා වූ මාර්ගවිද්‍යාව උපදවත්තා වූ මහණ කෙමේ සියලු දුර්ගතීන් දුරා කරන්නේය.”

මේ කරුණ ද භගවත්තු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

පළමුවන බණවරය

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 2. 4.

[පඤ්ඤාපරිභානී සුත්තං.]

41. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. තෙ භික්ඛවෙ සත්තා සුපරිභිනා, යෙ අරියාය පඤ්ඤාය පරිභිනා. තෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරන්ති සවිඝ්නං සඋපායාසං සපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණා දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා. තෙ භික්ඛවෙ සත්තා අපරිභිනා, යෙ අරියාය පඤ්ඤාය අපරිභිනා. තෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරන්ති අවිඝ්නං අනුපායාසං අපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගති පාටිකඛ්ඛා'ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තතේතං ඉති චුච්චති:

2. “පඤ්ඤාය පරිභානෙත පස්ස ලොකං සද්දෙවකං නිවිට්ඨං තාමරුපසම් ඉදං සච්චන්ති මඤ්ඤති.
3. පඤ්ඤා හි සෙට්ඨා ලොකසම් යායං නිබ්බට්ඨාමිති යාය සමමා පජානාති ජාතිභවපරික්ඛයං.
4. තෙසං දෙවා මනුස්සා ච සමුද්ධානං සතීමනං පිභයන්ති භාසපඤ්ඤානං සරීරන්තිමධාරිත”න්ති.

අයමපි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

2. 2. 5

[සුක්ඛධම්ම සුත්තං.]

42. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. දොමෙ භික්ඛවෙ සුක්ඛා ධම්මා ලොකං පාලෙන්නි. කතමෙ දො? හිරි ච ඔත්තපපඤ්ඤා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො සුක්ඛා ධම්මා ලොකං න පාලෙය්සං, තසිධ පඤ්ඤායෙථ මාතා'ති වා මාතුච්ඡා'ති වා මාතුලානී'ති වා අචරියහරියා'ති වා ගරුතං දුරා'ති වා. සමෙනදං ලොකො අගමිස්ස යථා අජේත්‍රිකා කුක්ඛුටසුකරු සොණ්ඨිගාලා. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ දො සුක්ඛා ධම්මා ලොකං පාලෙන්නි, තසමා පඤ්ඤායති මාතා'ති වා මාතුච්ඡා'ති වා මාතුලානී'ති වා අචරියහරියා'ති වා ගරුතං දුරා නි වා'ති.

2. 2. 4.

[ප්‍රඥපටිසානි සූත්‍රය.]

41. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථ-
භත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මොව්හු විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, ආයතී (විදගීතාඥන මාගීඥන) ප්‍රඥවෙන් යම් කෙනෙක් පිරිනුනාහු වෙත් ද, ඔහු (ලොව ලොවුතුරු සියලු සැපයින්) මොනවට පිරි-
නුනාහු වෙති. ඔහු මේ අත්බැවිහි ම පිඩා සහිත වූ, දැඩි වෙහෙස ඇති, දැවීම්
සහිත වූ දුකින් වෘසය කෙරෙත්. ඔවුන් විසින් ශරීරයාගේ බිඳීමෙන්
මරණින් මතු දුගතිය කැමැති විය යුතු වේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් ආයතී
(විදගීතා, මාගීසංඛ්‍යාත) ප්‍රඥවෙන් නොපිරිනුනාහු වෙත් ද; (ඔහු සියලු
සැපයින්) නොපිරිනුනාහු නම් වෙත්. ඔහු මේ අත්බැවිහි ම පිඩා රහිත වූ,
දැඩි වෙහෙස නැති, දැවීම් රහිත වූ සැපයෙන් වෙසෙත්. ශරීරයාගේ බිඳීම්
සංඛ්‍යාත මරණින් මතු (ඔවුන් විසින්) සුගතිය කැමැති විය යුතු වේ.

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ
කියනු ලැබේ:

2. “නුවණින් පිරිහීම නිසා තාමරූප සංඛ්‍යාත පක්‍ෂවස්සකකියෙහි තෘෂණය
දූෂිත වශයෙන් බැස ගත් සද්දෙවක ලොකයා බලවු. (එබඳු පුද්ගල තෙම)
මෙය ම ඇත්ත ය (තෙසු සියල්ල හිස්යැ යි) සිතයි.

3. යම් ඒ ප්‍රඥවක් නිවේදනානිති (ලොභාදිකෙලෙන් සිදුලත්ති) වේ ද,
යම් බඳු ප්‍රඥවකින් උත්තරත් කම්මවැන්නෙන් ක්‍ෂය කිරීම් සංඛ්‍යාත නිවේදනය
හා අර්ථත්වය මැනවින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කෙරේ ද, එ විදසුන් සහිත මහනුවණ ම
ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේ ය.

4. දෙවියෝ ද, මිනිස්සු ද, සිහියෙන් යුක්ත වූ භාග්‍ය ප්‍රඥ ඇති අත්තිම
සිරුර දරණ ඒ සම්බුදුවරයන්ට කැමැති වෙත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මො
ව්හු විසින් අසන ලදී.

2. 2. 5.

[ශුක්ලධම්මී සූත්‍රය.]

42. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථභත් වූ
බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මොව්හු විසින් අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ ශුක්ල (කුසල) ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් ලොව පාලනය
කරත්. කවර දෙදෙනෙක් ද? ලජ්ජාව ද බිය ද (යන දෙක ය.)
මහණෙනි, මේ ශුක්ලධර්මයෝ දෙදෙන ලොව පාලනය නොකරන්නාහු නම්
මෙහි මව කියා හෝ සුළුමව කියා හෝ තැන්දැනියෝ කියා හෝ
ගුරුවරයාගේ භාග්‍යාව කියා හෝ ගරු කටයුත්තන්ගේ භාග්‍යාවෝ ය
කියා හෝ තැකීමක් නො පැමිණෙන්නේ ය. ලෝවැසි තෙම එළබැටළුවන්
මෙන් ද, කුකුළුන් උරන් මෙන් ද, බලු සිවලුන් මෙන් ද, සංකරයට
පැමිණෙන්නේ ය. මහණෙනි, යම් ගෙයකින් මේ ශුක්ල ධර්මයෝ දෙදෙන
ලොව පාලනය කෙරෙත් ද, එහෙයින් මව කියා හෝ සුළුමව කියා හෝ
තැන්දැනියෝ කියා හෝ ගුරුවරයාගේ භාග්‍යාව කියා හෝ ගරු කටයුත්ත-
න්ගේ භාග්‍යාවෝ ය කියා හෝ (තැකීමක්) පැමිණෙන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙසං වෙ භිරිමත්තපපං සබ්බදා ව න විජ්ජති,
වොක්කන්තා සුක්කමුලා තෙ ජංඛිමරණභාමිනො.
3. යෙසංඤ්ච භිරිමත්තපපං සදා සමමා උපට්ඨිතා,
විරුද්ධවුත්තවරියා තෙ සන්තො ඛිණ්ණප්පතබ්බවා”ති.

අයමපි අපේථා වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

2. 2. 6.

[අජාභිසුත්තං]

43. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං.

1. අජාභි භික්ඛවෙ අජාතං අභුතං අකතං අසඬිතං. නො වෙ තං භික්ඛවෙ අභවිස්ස අජාතං අභුතං අකතං අසඬිතං, තස්ස ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඬිතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤායෙථ. යසමා ව ඛො භික්ඛවෙ අජාභි අජාතං අභුතං අකතං අසඬිතං, තස්මා ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඬිතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤායති’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුච්චති:

2. “ජාතං භූතං සමුප්පන්නං කතං සඬිතමිද්ධුවං
ජරුමරණසංඝාතං රොගනිබ්බං¹ පහඞ්ගුරං²
අභාරතෙතතිප්පහවං³ තාලං තදතිතජ්ඣං.
3. තස්ස නිස්සරණං සන්තං අත්තකාඨාවචරං වුවං
අජාතං අසමුප්පන්නං අසොකං විරජං පදං
නිරුධො දුක්ඛධම්මානං සඬ්ඛාරුපසමො සුඛො’ති”.

අයමපි අපේථා වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

1. රොගනිබ්බං; කෙසුචි - රොගනිබ්බං - සී.මු. 2 පහඞ්ගුරං - සී.මු. 3 රොගනිබ්බං - මජ්ඣ. 3. අභාරතෙතතිප්පහවං - සී.මු.

මෙ කරුණ හඟවන්නු වදාලහ එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2. “ඉදින් යම්කුන්ට ලජ්ජා හය දෙක හැම කල්හි එළඹ සිටියාහු නො වෙත් ද? ඒ භූගල මූලයෙන් බැහැර වූ ඔහු ජාතිජරා මරණයට පැමිණෙන්නෝ වෙත්.

3. යම් කෙනකුන්ට වතාහි ලජ්ජා හය දෙක හැම කල්හි මැනවින් එළඹ සිටියාහු ද වැඩුනු බිඹසර ඇති ශාන්තගුණ ඇති ඔහු පුනර්භවය සෂය කළෝ නම් වෙත්.”

මේ අර්ථය ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 6.

[අජාත සූත්‍රය]

43. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, (හෙතු ප්‍රත්‍යයයෙන් හට නොගත් හෙයින්) අජාත නම් වූ, (ඉබේ පහළ නොවූ හෙයින්) අභූත නම් වූ, (කිසිවකින් නොකරණ ලද හෙයින්) අකත නම් වූ, (එ හෙයින් ම) අසඬන නම් වූ නිවණ ඇත්තේ ය. මහණෙනි, අජාත-අභූත-අකත-අසඬන-සඬබ්‍යාන නිවණ ඉදින් නොවන්නේ නම්, ජාත-භූත-කත-සඬබන-සඬබ්‍යාන සංසකාරධර්මයන්ගේ සංසිද්ධිමත් නො පැණෙන්නේ ය. යම් හෙයකින් අජාත-අභූත-අකත-අසඬන-නිවණ ඇත්තේ ද, එ හෙයින් ජාත-භූත-කත-සඬබන-සඬබ්‍යාන සංසකාරධර්මයන්ගේ සංසිද්ධිම පැණේ.

මෙ කරුණ හඟවන්නු වදාලහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ජාතභූතසමුත්පන්න කත සඬබන අනිත්‍ය ලක්ෂණ වූ, ජරාමරණ හා එකට බැඳුනු, රොගයන්ට කැදැල්ලක් වූ, වහා බිඳෙන සුළු, ආහාර තෘෂණාව ප්‍රභව කොට ඇති (ඒ උපාදානසක්කම් පඤ්චකය) සිත් අලවන්නට සුදුසු නො වේ.

3. ඒ සකාකම්පඤ්චකයාගේ නික්මයාම ම ශාන්ත වේ. (ඒ නිප්පිණය) තකිඤ්ඤයට විෂය නො වේ. නිත්‍ය වේ. අජාත වෙයි. අසමුත්පන්න වෙයි. අශෝක වෙයි. විරජ වෙයි. පද (ලදසුභූ) වෙයි. දුක්ඛනිරෝධ වෙයි. සඬාරාපසම වෙයි. (අත්‍යන්ත) සුඛ වෙයි.

මේ කාරණය ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 7.

[නිබ්බානධාතු සුභංගං]

44 වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුභංගං.

1. දො'මා භික්ඛවෙ නිබ්බානධාතුයො. කතමා දො? සලපාදිසෙසා ච නිබ්බානධාතු අනුපාදිසෙසා ච නිබ්බානධාතු.

2. කතමා ච භික්ඛවෙ සලපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං හොති ඛිණ්ණසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔතිතභාරෙ අනුප්පත්තසද්දෙථො පරිකම්භ්භවසඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤ විමුත්තො. තස්ස කිට්ඨනෙන්ව පඤ්චජ්ඣියාති යෙසං අවිසංතත්තා¹ මතාපාමනාපං පච්චන්තොති සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙති. තස්ස යො රුගකකයො දෙසකකයො මොහකකයො, අයං වුව්චි භික්ඛවෙ සලපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු.

3. කතමා ච භික්ඛවෙ අනුපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං හොති ඛිණ්ණසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔතිතභාරෙ අනුප්පත්තසද්දෙථො පරිකම්භ්භවසඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤ විමුත්තො. තස්ස ඉධෙව භික්ඛවෙ සබ්බවෙදසිත්වාති අතභිතජ්ඣිත්වාති සීති භවිස්සන්ති. අයං වුව්චි භික්ඛවෙ අනුපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුව්චිති:

4. “දුවෙ ඉමා චක්ඛුමතා පකාසිතා
නිබ්බානධාතු අනිසයිතෙන තාදිතා
එකා හි ධාතු ඉධ දිට්ඨධම්මිකා
සලපාදිසෙසා භවතෙත්තිසංඛියා,
අනුපාදිසෙසා පත සම්පරාධිකා
යමහි නිරුප්පිත්ත භවානු සබ්බන්තො.

5. යෙ එතදඤ්ඤාය පදං අසංඛිතං
විමුත්තාචිත්තා භවතෙත්තිසංඛියා,
තෙ ධම්මසාරාධිගමො ඛයෙ රතා
පනංසු තෙ සබ්බභවාති තාදිතො”ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභන්ති.

1 අවිගතත්තා - භි. අ ක.

2. 2. 7.

[නිව්‍යාක සුත්‍රය]

44. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මාවිසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ නිව්‍යාකසුත්‍ර දෙදෙනෙක් වෙත්. කවර දෙදෙනෙක්ද යත්: සොපාදියෙහි නිව්‍යාකසුත්‍ර, අනුපාදියෙහි නිව්‍යාකසුත්‍ර ය.

2. මහණෙනි, සොපාදියෙහි නිව්‍යාකසුත්‍ර කවරේ ද?

මහණෙනි, මේ සස්තෙහි මහණ තෙමේ රහත් වූයේ, පහ කළ ආශ්‍රව ඇතියේ, වාස නිමවූ බහිසර ඇතියේ, කරණ ලද සිටුමග කිස ඇතියේ, බහා තබන ලද කෙලෙස් බර ඇතියේ, පිළිවෙළින් පාමණි රහත් බැව් ඇතියේ, පිරිහුනු බවබැඳුම් ඇතියේ, මනා කොට නුවණින් දැන කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනේ වේ ද, ඒ රහත්හු පිළිබඳ යම් ඉන්ද්‍රිය කෙනකුත් නිරායුධ නොකළ හෙයින් ඉටු අතිවූ අරමුණු ලබයි ද, සැප දුක් විඳියි ද, ඒ පසිඳුරෝ පවත්නාහු ම වෙත්. ඒ රහත්හුගේ රුහක්‍ෂය, දොෂක්‍ෂය, මොහක්‍ෂය වේ ද, මහණෙනි, මේ (කෙලෙසපරිනිව්‍යාකය) සොපාදියෙහි නිව්‍යාකසුත්‍ර යා යි කියනු ලැබේ.

3. මහණෙනි, අනුපාදියෙහි නිව්‍යාකසුත්‍ර කවරේ ද?

මහණෙනි, මේ සස්තෙහි මහණ තෙමේ රහත් වූයේ, පහ කළ ආශ්‍රව ඇතියේ, වාස නිමවූ බහිසර ඇතියේ, කරණ ලද සිටුමග කිස ඇතියේ, බහා තබන ලද කෙලෙස් බර ඇතියේ, පිළිවෙළින් පාමණි රහත්බැව් ඇතියේ, පිරිහුනු බවබැඳුම් ඇතියේ, මනා කොට නුවණින් දැන කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනේ වේ ද, මහණෙනි, ඒ රහත්හුගේ සියලු වෙදනාවෝ මේ අත්බැව්හි ම තෘණාදීන් තොරැස්තා ලද්දහු (අතීතයින් සත්ත්වත් බැවින්) සිහිල් වන්නාහුය. මහණෙනි, මේ (සකකිපරිනිව්‍යාකය) අනුපාදියෙහි නිව්‍යාකසුත්‍ර යා යි කියනු ලැබේ.

මේ කරුණ හඟවන්නු වදාළහ. එහි මේ අතීත භාවා වශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

4. පසැත් ඇත්තා වූ, තෘණාදූෂිත්ගෙන් ආශ්‍රිත නොවූ, (ඉටු අතිවූ අරමුණු විෂයයෙහි) තාදීගුණ සුක්ක වූ, බුදුරදුන් විසින් මේ නිව්‍යාක සුත්‍ර දෙදෙනෙක් වදාරණ ලදහ: එකක් දිට්ඨිමමික (මේ අත්බවට අයත් වූ). උපාදි සංඛ්‍යාත සකකියෙහි සහිත ය. හවතෙතති සංඛ්‍යාත තෘණාවග්‍යෙත් සෂයයෙන් වේ. යම් නිව්‍යාක සුත්‍රයෙක්හි සම්ප්‍රකාරයෙන් හවයෝ නිරායුධ වෙත් ද, ඒ අනුපාදියෙහි නිව්‍යාකසුත්‍ර නොවේ සාමපරාධික (හෙවත් මරණින් මත්තෙහි) වේ.

5. යම් කෙනෙක් මේ අසංඛිතසුත්‍ර සංඛ්‍යාත නිව්‍යාකපදය දැන තෘණාවග්‍යෙත් කිරීමෙන් මිදුනු සිත් ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ධම්මසාර නම් වූ රහත් බව ලැබීමෙන් නිවණෙහි ඇලීනාහු වෙත්. (නොහොත් ධම්මසාර නම් වූ නිව්‍යාකසුත්‍රයෙන් අනුපාදියෙහි නිව්‍යාකයෙහි ඇලීනු) තාදී වූ ඔහු සියලු හවයන් පහ කළාහු වෙත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 2. 8.

[පටිසල්ලාන සුත්තං.]

15. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. පටිසල්ලානාරාමා භික්ඛවෙ විහරථ පටිසල්ලානරතා, අජ්ඣන්තං වෙහෙසමථමනුසුත්තා අතිරාකතජ්ඣානා විපස්සනාය සමන්තාගතා බ්‍රූහෙතා සුඤ්ඤාගාරානං. පටිසල්ලානාරාමානං භික්ඛවෙ විහරතං පටිසල්ලානරතානං අජ්ඣන්තං වෙහෙසමථමනුසුත්තානං අතිරාකතජ්ඣානානං විපස්සනාය සමන්තාගතානං බ්‍රූහෙතානං සුඤ්ඤාගාරානං දවින්නං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඝිං: දිට්ඨි'ව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා'ති.

ඵතමන්ථං භගවා අවොච, තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙ සන්තවිත්තා නිපකා සතිමන්තො ව ඤාසිනො සමමා ධම්මං විපස්සන්ති කාමෙසු අනපෙක්ඛිනො.

3. අපමාදරතා සන්තා පමාදෙ භයදසසිනො අභබ්බා පරිනානාය නිබ්බාතස්සො'ව සන්තිකෙ”ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

2. 2. 9.

[සික්ඛානිසංඝසුත්තං.]

46. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. සික්ඛානිසංඝා භික්ඛවෙ විහරථ පඤ්ඤානතරා විමුක්තිසාරා සනාධි-පනෙය්‍යා. සික්ඛානිසංඝානං භික්ඛවෙ විහරතං පඤ්ඤානතරානං විමුක්ති-සාරානං සනාධිපනෙය්‍යානං දවින්නං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඝිං: දිට්ඨි'ව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා'ති.

ඵතමන්ථං භගවා අවොච, තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “පරිපුණ්ණසෙඛං අපහානධම්මං පඤ්ඤානතරං ජාතිබ්‍යන්තදසසිං තං වෙ මුතීං අන්තමදෙහධාරිං මානං ජහං බ්‍රූමි ජරාය පාරගුං.

3. නසමා සද්ද ඤාතරතා සමාහිතා ආනාපිනො ජාතිබ්‍යන්තදසසිනො මාරං සසෙතං අභිභුය්‍ය භික්ඛවො හවාථ¹ ජාතිමරණස්ස පාරගා”ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

1. හවන්, සි. මු.

2. 2. 8.

[ප්‍රතිසංලයන සූත්‍රය]

45. භගවත් බුදුරදුන් විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, හුදෙකලාබවීම් ඇලුනෝ ව, හුදෙකලාබවෙහි තීරන ව, වාසය කරවු. සවකිය වින්‍යාසවේදයෙහි යෙදුනෝ වෑ බැහැර නොකළ ධර්ම ඇත්තෝ ව විදගීතාවෙන් යුක්ත වෑ ශුන්‍යාගාරයන්හි වාසිය යුතු කමටහන් වඩන්තෝ වෑ වාසය කරවු. මහණෙනි, හුදෙකලා වාසයෙහි ඇළී, හුදෙකලා වාසයෙහි තීරන ව වින්‍යාසවේදයෙහි යෙදී බැහැර නොකළ ධර්ම ඇති ව විදගීතාවෙන් යුක්ත ව ශුන්‍යාගාරයන්හි වාසිය යුතු කමටහන් වඩමින් වාසයකරන්නන් විසින් මේ අත්බැවිහි රහත්බව ද, කෙලෙස් උපාදියෙහි ඇති කල්හි අනාගාමී බව ද යන ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතුයි.

මේ අතීත භගවත්හු වදාළහ. එහි මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් ශාන්ත සිත් ඇත්තාහු වෙත් ද, පාරිභාජක නුවණින් යුක්ත වෙත් ද, සිහි ඇත්තාහු වෙත් ද, ධර්ම කරණ සුලු වෙත් ද, කාමයන්හි අපෙක්ෂා රහිත වූවාහු පසුබසකකිය අනිත්‍යාදි වශයෙන් මොනවට බලත් ද,

3. අප්‍රමාදයෙහි ඇලුනාවූ, ප්‍රමාදයෙහි බිය දක්නා සුලු වූ, ශාන්ත වූ, (ඔහු) පිරිහීමට සුදුස්සෝ නො වෙත්. නිවණ සම්පයෙහි ම වෙත්.”

මේ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

2. 2. 9.

[ශික්ෂානාශංස සූත්‍රය.]

46. භගවත් බුදුරදුන් විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, (ත්‍රිවිධ) ශික්ෂාවෙහි අනුසස් දක්නා සුලු වූවාහු, ප්‍රඥව ප්‍රධාන කොට ඇත්තාහු, විමුක්තිය හර කොට ඇත්තාහු සිහිය අධිපති කොට ඇත්තාහු වාසය කරවු. මහණෙනි, (ත්‍රිවිධ) ශික්ෂාවෙහි අනුසස් දක ප්‍රඥව ප්‍රධාන කොට, විමුක්තිය හර කොට සිහිය අධිපති කොට වාසය කරන්නන් විසින් මේ අත්බැවිහි රහත්බව ද, කෙලෙස් උපාදියෙහි ඇති කල්හි අනාගාමී බව ද (යන) ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු.

මේ කරුණ ද භගවත්හු වදාළහ. එහි මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නිවණ දක්නා සුලු වූ, අනතීම සිරුර දරන්නා වූ, මාතය දුරුකලා වූ ජරාවගේ පරතෙරට ගියා වූ ඒ මූනි තෙමේ සමුද්‍රණී ශික්ෂා ඇත්තේ යෑ සි ද, අකොප්‍ය (අවිකාශ්‍ය) වූ ඇත්තේ යෑ සි ද, ප්‍රඥව ශ්‍රේෂ්ඨ කොට ඇත්තේ යෑ සි ද කියමි.

3. මහණෙනි, එසේ හෙයින් හැම කල්හි ධර්මයෙහි ඇලුනාහු, එකඟ සිත් ඇත්තාහු, කෙලෙස් තවන වියහී ඇත්තාහු, නිවණ දක්නා සුලු වූවාහු, සෙනා සහිත මරු මැඩ ලා ජාති (ජරා) මරණයන්ගේ පරතෙරට ගියාහු වූවු.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 10.

[ජාගරිය සුභං.]

47. වුත්තං හෙතං භගවතා, වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. ජාගරො වස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය සතො සම්පජානො සමාභිකො පමුදිතො විප්පසනො ව තත් කාලවිපස්සි ව කුසලෙසු ධම්මෙසු. ජාගරස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො විහරතො සතස්ස සම්පජානස්ස පමුදිතස්ස විප්පසනස්ස තත් කාලවිපස්සිතො, කුසලෙසු ධම්මෙසු ද්විතං ඵලාතං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාවිකඛිං: දිට්ඨි' ව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අතාගාමිතා'ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථං ඉති වුච්චති:

2. “ජාගරතා සුණ්ඨෙතං යෙ සුත්තා තෙ පබුරුඛිථ සුත්තා ජාගරියං¹ සෙය්‍යා තත්ථි ජාගරතො භයං.

3. යො ජාගරො ව සතිමා සම්පජානො සමාභිකො පමුදිතො² විප්පසනො කාලෙත සො සම්මා ධම්මං පරිචිමංසමානො ඵකොදිභුතො විහතෙ තමං සො.

4. තසමා භවෙ ජාගරියං භජෙථ අතාපි භික්ඛු නිපකො කුතලාභී සංයොජනං ජාතිජරාය ජෙත්වා ඉධෙව සම්මොඛි මනුත්තරං වුසෙ”ති.

අයමපි අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'න්ති.

2. 2. 11.

[ආපාසික සුභං.]

48. වුත්තං හෙතං භගවතා, වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. දොමෙ භික්ඛවෙ ආපාසිකා තෙරසිකා ඉදම්ප්පභාය, කතමෙ දො? යො අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරීපටිඤ්ඤා, යො ව පරිසුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං වරන්තං අමුලකෙන අබ්‍රහ්මචරියෙන අනුදායෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ආපාසිකා තෙරසිකා ඉදම්ප්පභායාති.

1 ජාගරියං - සිවු, අසා. 2. මුදිතො - සිවු.

2. 2. 10.

[ජාගමී සුත්‍රය]

47. භගවත් බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මහණ තෙමේ (කමටහන් මෙනෙහි කිරීමෙන්) නිදි දුරු කෙළේ, එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ, සමාසක්‍රම ඇත්තේ, එකඟ වූ සිත් ඇත්තේ, ප්‍රමුද්‍රිත වූයේ, ප්‍රසන්න වූයේ, කුශලබ්‍රම විදග්‍රහයෙහි කාලානුරූප වා යෙදී වාසය කරන්නේ වේ ද, මහණෙනි, නිදි දුරුකළා වූ, එළඹ සිටි සිහි ඇති, සමාසක්‍රම ඇති, එකඟ සිත් ඇති, ප්‍රමුද්‍රිත වූ, ප්‍රසන්න වූ ඒ කුශලබ්‍රම විදග්‍රහයෙහි කාලානුරූප ව යෙදෙන භික්ෂු විසින් මේ අත්බැවිහි රහත් බව ද, කෙලෙස් උපාදිශෙමය ඇති කල්හි අනාගාමී බව ද යන එල දෙක අතුරෙන් එක්තරා එලෙක් කැමැති විය යුතු.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නිදි වර්ජන කිරීමෙහි යෙදුනාහු තෙපි මේ වචනය අසවු: යම් කෙනෙක් නිද්‍රාවට ගියාහු ද ඒ තෙපි පිබිඳෙවු. නිදීමට වඩා නිදි වැරීම ශ්‍රේෂ්ඨය. නිදි වරත්තාට (අනනානුචාදදි) බියෙක් තැත්තේ ය.

3. යමෙක් නිදි දුරු කෙළේ, සිහි ඇත්තේ, සමාසක්‍රම ඇත්තේ, එකඟ සිත් ඇත්තේ, ප්‍රමුද්‍රිත වූයේ, විප්‍රසන්න වූයේ, සුදුසු කල්හි බොධිපාක්ෂික ධර්මයන් භාවපසින් විමසා බලන්නේ, හටගත් ශ්‍රේෂ්ඨ සමාධි ඇත්තේ වේ ද, හෙ තෙමේ මොහුර තසන්නේ වේ.

4. එසේ හෙයින් එකානතයෙන් නිදි වැරීම භජනය කරවු. කෙලෙස් තවන වියතිය ඇති, ප්‍රඥසම්පන්න ධ්‍යානලාභී භික්ෂු තෙමේ මේ අත්බැවිහි ම ජාතිජරාවන් පිළිබඳ සංයෝජනයන් තසා නිරුත්තර වූ සමාසක්‍රමබොධිය සපයී කරන්නේ ය. (ලබන්නේ යි.)

මේ කාරණය ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 11.

[අපාසික සුත්‍රය]

48. භගවත් බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ (කියනු ලබන දෙවදුරුම් පාසමාචාර) අත් නොහැර අපායේ උපදින තිරයේ උපදින මේ දෙදෙනෙක් වෙත්. කවර දෙදෙනෙක් ද යත්: යමෙක් බ්‍රහ්මචාරී නොවූයේ බ්‍රහ්මචාරී වෙමි යි ප්‍රතිඥා කෙරේ ද, යමෙකුත් පිරිසිදු බහිසර හැසිරෙන්නහුට අමුලික ග්‍රාමධර්මයෙන් දූත දූත වොදනා කෙරේ ද, මහණෙනි, මෙය අත් නොහැර අපායේ උපදින තිරයේ උපදින මේ දෙදෙන වෙත්.

එතමන්ට භගවා අවොව තර්ජනං ඉති වුවවති:

- 2 අභුතවාදී නිරයං උපෙති යො වා පි කන්ධා න කරුමි වාහ,
උහොපි තෙ පෙච්ච සමං භවන්ති නිහිතකම්මා මනුජා පරන්.
3. කාසාවකණ්ඨා බහවො පාපබම්මා අසඤ්ඤානා,
පාපා පාපෙහි කම්මෙහි නිරයං තෙ උපපජ්ජරෙ.
4. සෙයෙසා අයොගුලො භුතො තතො අහිංසුපමො,
යසෙද්ධා භුඤ්ජාය දුස්සීලො රට්ඨපිණ්ඩං අසඤ්ඤානො'ති.

අයමපි අත්ථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

2. 2. 12.

[දිට්ඨිගහසූතං]

49. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. ද්වීති භික්ඛවෙ දිට්ඨිගතෙහි පරිසුට්ඨිතා දෙවමනුස්සා ඔලියන්ති එකෙ.
අතිරාචන්ති එකෙ. චිකඤ්ඤානා ව පස්සන්ති.

2. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඔලියන්ති එකෙ?

භවාරම්භා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා භවරතා භවසම්මුදිතා. තෙතං භව-
නිරොධාය ධම්මෙ දෙසිතොතෙ න විතං පකඤ්ඤා න පඬිද්දති න සන්තිට්ඨති
නාසිමුවවති. එවං ඛො භික්ඛවෙ ඔලියන්ති එකෙ.

මෙ කරුණ හඟවන්නු වදාලන. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. බොරු කියන සුලු පුදාල තෙමේ ද, යළි පවිකම් කොට මම තො කෙළෙමි හි කියන පුදාල තෙමේ ද නරකයට පැමිණෙති. ලාංක ක්‍රියා ඇති ඒ මිනිස් දෙදෙනා ම මෙයින් සාව ගොස් පරලොවදී සමාන ගති ඇත්තෝ වෙත්.

3. කාමාවකණ්ඨ වූ (කතාවතකින් කර වෙලාගත්) පවිටුගති ඇති, හොඳ හැසුරුමක් නැති පවිටු පුදාලයෝ බොහෝ වෙත්. ඒ පවිටෝ (තමන් කළ) පවිකම් හෙතුවෙන් නරකයෙහි උපදිත්.

4. කායවාක්සංයම නැති දුශ්ශීලයෙක් යම් හෙයකින් රටවැසියා දුන් අහර වළඳන්නේ වේ ද, ඔහු විසින් රත්කළ කිනිසිලක් බඳු වූ ලෝභශ්‍රීයක් වළඳන ලද්දේ නම් එයට වඩා උතුම් වේ.

මෙකරුණ ද හඟවත් බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 12.

[දෘෂ්ටිගතසූත්‍රය]

49. හඟවත් බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අහිත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, දෘටි ආයකින් (මිත්‍යාදර්ශන දෙකෙකින්) මඛනා ලද ඇතැම් දෙවි මිනිස් කෙනෙක් (ලොකය ශාස්ත‍්‍රය යයි හඟියෙහි) ඇලෙත්. ඇතැම් දෙවි මිනිස් කෙනෙක් (ආත්මයන් ලොකයත් මරණින් මතු නැතැ යි උච්ඡේද වශයෙන් ගෙන ධර්මය) ඉක්මවා දුවත්. නුවණැත් ඇත්තෝ වනාහි (මෙ කී අනන්‍ය දෙකට ම නොපැමිණ අවිපරිත වශයෙන් ඇතිසැටියෙන්) දකිත්.

2. මහණෙනි, ඇතැම් දෙවි මිනිස් කෙනෙක් කෙසේ නම් හඟියෙහි ඇලෙද්ද?

මහණෙනි, දෙවි මිනිස් හඟියෙහි ඇලුනාහු, හඟියෙහි තීරන වූවාහු, හඟියෙහි මැතැවින් සතුටු වූවාහු වෙත් ද, ඔවුන්ට හවතිරොධය පිණිස දහම් දෙසනු ලබන කල්හි සිත එහි බැස නො ගනී, නො පහදිති, නො පිහිටති, නිමාවට නො පැමිණෙති. මහණෙනි, මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් හඟියෙහි ඇලෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. කථාකතා භික්ෂුවෙහි අතිශය වන්නා එකේ?

භවෙතෙව ඛො පනෙකෙ අට්ඨිමානා හරුයමානා ජ්ඣවත්මානා විභවං අභිතද්දන්ති 'යතො කිර හො අයං අත්තා¹ කායස්ස හෙද පරමවරණා උච්ඡ්ඡති විතස්සති ත හොති පරමවරණා, එතං සත්තං එතං පණීතං එතං යථා වන්න². එවං ඛො භික්ෂුවෙහි අතිශය වන්නා එකේ.

4. කථාකතා භික්ෂුවෙහි වක්කුමනෙතො පස්සන්නා?

ඉධ භික්කු භූතං භූතතො පස්සති, භූතං භූතතො දිස්වා භූතස්ස නිබ්බිදය විරුහාය නිරොධාය පටිපනෙතො හොති. එවං ඛො භික්ෂුවෙහි වක්කුමනෙතො ව පස්සන්නාති.

එතමන්. භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

5. යෙ³ භූතං භූතතො දිස්වා භූතස්ස ව අතිකකමා⁴
යථා භූතෙ විමුච්චන්ති භවතණ්හාපරිකඛයා.

6. ස වෙ⁵ භූතපරිඤ්ඤා සො⁶ විතතණ්හො භවාභවෙ
භූතස්ස විභවා භික්කු තාගච්ඡති පුතබ්බව⁷න්ති.

අයමපි අතො වුතෙතො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

වග්ගො දුතියො.

තසසුඤ්ඤානං:

දො ඉන්ද්‍රියා දො තපනීයා සිලෙන අපරෙ දුවෙ
අනොත්තප්පි කුහතා දො ව සංවෙජනීයෙන තෙ දස
විතකකා දෙසනා විජ්ජා පඤ්ඤා ධම්මෙන පඤ්චමං
අජාතං ඛාතු සලලාතං සිකඛා ජාගරීයෙන ව
අපාය දිට්ඨියා වෙච බාවිසති පකාසිතා⁸ති.

දුක්ඛනිපාතො.

1 සතො, සිමු. 2 යථා වචනං වාචන, සිමු. 3 යො, සො. 4 අතිකකමං, සිමු.
5 යථා, සිමු. සො. P.T.S. 6 භූතපරිඤ්ඤා, කතචි.
7 පුතබ්බව, සිමු.

3. මහණෙනි, ඇතැම් කෙනෙක් කෙසේ තම ඉක්මවා දුවන් ද?

ඇතැම් කෙනෙක් තමාගේ ම පෙළඹු ලබන්නාහු, ලජ්ජා වන්නාහු, පිළිකුල් කරන්නාහු උවෙද්දහෙයි සතුටු වෙත්. (කෙසේ ද යත්:) 'පින්වත්නි, යම් කෙනෙකින් මේ ආත්මය කාලින් මරණින් මතු සිද්ධ ද, නැසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, ඒ නොවීම ම ශාන්තය, එහෙයින් ම ප්‍රණීතය, එහෙයින් ම අවිපරිතය, (ඇතිසැටිය) කියා යි. මහණෙනි, මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ඉක්මවා දුවන්.

4. මහණෙනි, නුවණැස් ඇත්තෝ කෙසේ තම දකින් ද?

මේ සත්‍යය මහණ තෙමේ පඤ්චස්කන්ධය පඤ්චස්කන්ධ වශයෙන් දකී ද, පඤ්චස්කන්ධය පඤ්චස්කන්ධ වශයෙන් දැක එහි කල්පිතය, නො ඇලීම, නැති කිරීම පිණිස පිළිපත්තේ වේ ද, මහණෙනි, මෙසේ නුවණැස් ඇත්තෝ (ඇතිසැටියෙන්) දකිත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාවය වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

5. "යම් කෙනෙක් පඤ්චස්කන්ධය පඤ්චස්කන්ධ වශයෙන් (මානසිකයෙන්) දැක පඤ්චස්කන්ධය ඉක්මවීමෙන් (භාවනාසම්මයයෙන්) භවතාමණාව භාවපසින් සිදු ලීමෙන් අවිපරිත සත්‍යය යි කියන ලද නිවණෙහි (ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන්) අධිමොක්ෂයට පැමිණෙත් ද,

6. පඤ්චස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තා වූ කුසුමාංගුලිය මගින් භවයන්හි පහ වූ තාමණා ඇති, ඒ මහණ තෙමේ පඤ්චස්කන්ධයාගේ උත්පාද නිරෝධයෙන් යළි ඉපැදීමට නොපැමිණෙයි.

මේ අර්ථය ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

දෙවෙනි වර්ගයයි.

එහි උද්දායය:

ඉච්ඡා දෙක, තපනීය දෙක, භීරු දෙක, අනොත්තප්පිය, ජනකුහන දෙක, සංවෙජනීය යන සුත්‍ර දහය ද, විතක්කය-දෙශනා දෙක, අවිජ්ජාය, පස්වැනි වූ පඤ්ඤාය, අජාතය, නිබ්බානධාතුය, පටිසල්ලාතය, සික්කාය, ජාගරිය, ආපායිකය, දිට්ඨිගතය යන සුත්‍ර සියල්ල දෙවිස්සකා යි ප්‍රකාශ කරණ ලදී.

දුක්ඛනිවාරණය යි.

නිකනිපාතො

පඨකමා චග්ගො

3. 1. 1.

[අකුසලමූලසූතං]

50. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. නිණ්'මාති භික්ඛවෙ අකුසලමූලාති, කතමාති නිණ්? ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං, මොහො අකුසලමූලං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ නිණ් අකුසලමූලාතිති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “ලොභො දොසො ච මොහො ච පුරිසං පාපවේතසං
තිංසනත් අත්තසමභුතා තවසාරං'ව සම්ඵලං.”

අයම් අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'න්ති.

3. 1. 2.

[ඛාතුසූතං]

51. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ ඛාතුයො. කතමා තිස්සො? රූපඛාතු, අරූප-
ඛාතු, නිරොධඛාතු. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො ඛාතුයොති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “රූපඛාතුං පරිඤ්ඤාය අරූපෙසු අසණ්ඨිතා
නිරුධෙ යෙ විමුච්චන්ති තෙ ජනා මච්චුකාසිත්තො.

3. කායෙන අමතං ඛාතුං එසාසිතො¹ නිරූපධිං
උපධිපාටිනිස්සග්ගං සච්ඡිකතො අත්තසවො
දෙසෙති සමමාසලවුඥො අසොකං විරජං පදනති.

අයම් අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'න්ති.

1. පුසාසිතො - මජ්ඣිම, පුසාසිතො-යො

නිකනිපාතය

ප්‍රථම වර්ගය.

3. 1. 1.

[අකුසල මූල සූත්‍රය.]

50. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ අකුසලමූලයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: ලොභය අකුසල්මූලකි. දෝෂය අකුසල්මූලකි. මොහය අකුසල්මූලකි මහණෙනි, මේ අකුසලමූලයෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙකරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සිත්ති හටගත් ලොභ දෝෂ මොහ යන මොහු පච්ඡාදනස් අභිජ්ඣා පෙළුන්. (කුමක් මෙන් ද යත්:) සාධකය ඵලය කුක්කුර වාක්‍යය (හුණ බට ආදී පොත්ත අරවුට කොට ඇති) ගස තසන්තාක් මෙනි.”

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 2.

[ධාතු සූත්‍රය.]

51. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ ධාතුහු තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: රූපධාතූය, අරූපධාතූය, නිරෝධ ධාතූය. මහණෙනි, මේ ධාතුහු තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් රූපභවය පිරිසිදු දෑන අරූප භවයෙහි නොපිහිටිනා නිව්‍යාණය අරමුණු කොට (කෙලෙසුන්ගෙන්) මිදෙත් ද, ඒ සංකප්පවයෝ මරණය ඉක්මවුවෝ වෙත්.

3. ආසුචර්ඡිත වූ සමාසස්සමුදායන් වහන්සේ උපති රහිත වූ නිව්‍යාණය (නාම) කසිත් සප්ඨි කොට, උපතින්ගේ බැහැරලීමේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට යොකාර්ථිත වූ, රජස් රහිත වූ නිව්‍යාණපදය දක්වන සේක.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 3.

[පටිමවේදනා සුත්තං]

52. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'නි මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වේදනා. කතමා තිස්සො? සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වේදනානි. එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සමාහිතො සමපජාතො සතො බුද්ධියා භාවකො වේදනා ව පජාතාති වේදනාතස්සථි සමභවං.

3. යත්ථ වේතා නිරුජ්ඣන්ති මග්ගස්සව බයගාමිකං වේදනාතං බයා භික්ඛු නිව්ඡාතො පටිනිබ්බුතො”ති.

අයමපි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති

3. 1. 4.

[දුතියවේදනා සුත්තං]

53. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'නි මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වේදනා. කතමා තිස්සො: සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා.

සුඛා භික්ඛවෙ, වේදනා දුක්ඛතො දට්ඨබ්බා. දුක්ඛා වේදනා සලලතො දට්ඨබ්බා. අදුක්ඛමසුඛා වේදනා අනිච්චතො දට්ඨබ්බා. යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුතො සුඛා වේදනා දුක්ඛතො දිට්ඨා හොති, දුක්ඛා වේදනා සලලතො දිට්ඨා හොති, අදුක්ඛමසුඛා වේදනා අනිච්චතො දිට්ඨා හොති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියො සමමද්දසො අචේජ්ජි තණ්හං වාචනාසි¹ සංයොජ්ඣං සමමා මානාහිසමයා අත්තමිකාසි දුක්ඛස්සා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “යො සුඛං දුක්ඛතො'ද්දකම් දුක්ඛමද්දකම් සලලතො අදුක්ඛමසුඛං සන්තං අද්දකම් තං අනිච්චතො.

3. ස වෙ සමමද්දසො² භික්ඛු යතො තත්ථ විමුච්චති අභිඤ්ඤාවොසිතො සන්තො ස වෙ යොගාතිගො මුනි”ති.

අයමපි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති

1 විචක්ඛාසි - මජ්ඣං 2. සමමද්දසො - සීමු. සමමද්දසො - සාසුචි

3. 1. 3.

[ප්‍රථම වේදනා සූත්‍රය]

52. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ වේදනාවෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: සැප වේදනය දුක් වේදනය නො දුක් නො සැප (මැදහත්) වේදනය යන මොහු යි. මහණෙනි, මේ වේදනාවෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකක සිත් ඇති, සමසක්ප්‍රභූ ඇති, සිහි ඇති බුද්ධිශ්‍රාවක තෙමේ වේදනාවන් ද ඔවුන්ගේ හටගැන්ම ද දතී

3. යම් තැනෙක්හි මේ වේදනාවෝ තිරුඬු වෙත් තම් (ඒ නිවණ ද) වේදනාක්‍ෂයගාමි වූ මාගීය ද (දතී). මහණ තෙමේ වේදනාවන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් ආශාරතිත වූයේ පිරිනිවිසේ වෙයි.

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 4.

[තෙවෙනි වේදනා සූත්‍රය]

53. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ වේදනාවෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: සැප වේදනය, දුක් වේදනය, නොදුක් නොසැප (මැදහත්) වේදනය යන මොහු යි.

මහණෙනි, සැපවේදනාව (විපරිණාම) දුක් වශයෙන් දැක්ක යුතු ය. දුක් වේදනාව (පිබ්බාදායෙන්) හුල් වශයෙන් දැක්ක යුතු ය. නොදුක් නොසැප වේදනාව අතීතය වශයෙන් දැක්ක යුතු ය. මහණෙනි, යම් හෙයකින් මහණ සැප වේදනාව දුක් වශයෙන් දැක්නා ලද ද, දුක් වේදනාවහුල් වශයෙන් දැක්නා ලද ද, නොදුක් නොසැප වේදනාව අතීතය වශයෙන් දැක්නා ලද ද, මහණෙනි, මේ මහණ තෙමේ අග්‍රීයා යි ද, සමසන්දර්ශීයා යි ද කියනු ලැබේ. හෙ තෙමේ තෘෂ්ණාව සිදා ලිය. සංයෝජන පෙරළා ලිය. මතා කොට මාතයාගේ දභීතප්‍රභාණාභිසම්පයෙන් (සියලු) දුක් කෙළවර කෙළේ ය.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමෙක් සැපවේදනාව දුක් වශයෙන් දුටුයේ ද, දුක්වේදනාව හුල් වශයෙන් දුටුයේ ද, නොදුක් නොසැප ශාන්තවූ ඒ වේදනාව අතීතය වශයෙන් දුටුයේ ද, ඒ මහණ තෙම එකාන්තයෙන් සමසන්දර්ශී නම් වෙයි. යම් හෙයකින් ඒ වේදනාවෙහි සමුළුණ්ද වශයෙන් මිදේ ද (එහෙයින්).

3. විසිෂ්ටඥානයෙන් දූත නිම්මත ලද කාත්‍ය ඇති ශාන්තවූ ඒ රහත් මහණ තෙමේ එකාන්තයෙන් කාමාදි චතුර්ශොගයන් ඉක්මවූයේ නම් වෙයි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 5.

[පඨමඵසනාසුතනං.]

54. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ ඵසනා. කතමා තිස්සො? කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො ඵසනා'ති.

ඵතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං ඉති චුච්චති:

2. “සමාහිතො සමපජානො සතො බුද්ධස්ස සාවකො ඵසනා ව පජානාති ඵසනානඤ්ඤා සම්භවං.

3. යත්ථ වෙතා නිරුජ්ඣනති. මග්ගඤ්ච බයගාමිනං ඵසනානං බයා භික්ඛු නිවර්ජානො පරිනිබ්බුතො”ති.

අයමිදි අත්ථො චුතොතා භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 1. 6.

[දුතියඵසනාසුතනං.]

55. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ ඵසනා. කතමා තිස්සො? කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො ඵසනා'ති.

ඵතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං ඉති චුච්චති:

2. “කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා සහ ඉති සම්මපජාමාසො දිට්ඨිට්ඨානා සමුස්සයා.

3. සබ්බරුහවිරතතස්ස තණ්හකබ්බිමුත්තනො¹ ඵසනා පටිනිස්සට්ඨා දිට්ඨිට්ඨානා සමුහතා ඵසනානං බයා භික්ඛු නිරුජ්ඣො අකථංකමි”ති.

අයමිදි අත්ථො චුතොතා භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. විමුත්තනියා, සි.මු.

3. 1. 5.

[ප්‍රථම ඵෂණා සූත්‍රය.]

54. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ සෙවීම තුණෙකි. කවර තුණෙක්ද යත්: කාමය පිළිබඳ සෙවීමය, භවය පිළිබඳ සෙවීමය, බ්‍යාසර පිළිබඳ සෙවීමය (යන මේ යි.) මහණෙනි, මේ සෙවීම තුණ වේ.

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකකසින් ඇති, යහපත් නුවණැති, සිතියෙන් යුත් බුද්ධිමත් කතෙමේ සෙවීම ද සෙවීම පිළිබඳ සම්භවය (භවගාත්ම) ද මනා කොට දැනී.

3. යම් කැතෙක ඒ සෙවීම නිරුද්ධ වේ නම් ඒ නිවණ ද, නිව්‍යාණගාමි මාගීය ද දැනී. ඒ මහණ කතෙම එම පයෝෂණයන් ඝෘය කිරීමෙන් ආශාරතිත වූයේ පිරිනිවිසේ නම් වෙයි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

3. 1. 6.

[දෙවෙනි ඵෂණා සූත්‍රය.]

55. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ එසතා (සෙවීම) තුණෙකි. කවර තුණෙක්ද යත්: කාමය සෙවීමය, භවය සෙවීමය, බ්‍යාසර සෙවීමය. මහණෙනි, මේ සෙවීම තුණයි.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. කාමෙසතා, භවෙසතා, මේ ම සැබව සෙසු සියල්ල හිස් ය යි දෘෂ්ටිගත වශයෙන් සම්මත වූ බ්‍රහ්මචරියෙසතා සමග එසතා තුණෙකි.

3. සියලු (කාම භව) රුගයන්ගෙන් වෙන් වූ, තෘෂ්ණාඝෘය සංකිතාත නිව්‍යාණයෙහි (නිවන අරමුණු කොට) කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණා වූ (රහත්හු විසින්) එසතා බැහැර කරණ ලදහ. දෘෂ්ටිහු (ප්‍රථමමාගීයෙන්) තසන ලදහ. ඒ මහණ කතෙම එම පයෝෂණයන් ඝෘය කිරීමෙන් ආශා තැත්තෙක් ද (කෙසේ කෙසේ දැ යි පාවතී) සැක තැත්තෙක් ද වෙයි.”

මෙ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 7.

[පඨම ආසවස්සුතං]

56. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ ආසවා. කතමෙ තයො? කාමාසවො,
භවාසවො, අවිජ්ජාසවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ආසවාති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සමාභිනො සමපජානො සනො බුද්ධස්ස සාවකො

ආසවෙ ච පජාතාති ආසවානඤ්ච සම්භවං.

3. යත්ථ චෙතා තිරුජ්ඣනති මග්ගඤ්ච බයගාමිතං

ආසවාතං බයා භික්ඛු නිවජානො පරිනිබ්බුතො'ති.”

අයමපි අන්තො චුත්තො භගවතා ඉති මෙ සුතනති.

3. 1. 8.

[දුතිය ආසවස්සුතං]

57. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තයො' මෙ භික්ඛවෙ ආසවා. කතමෙ තයො? කාමාසවො,
භවාසවො, අවිජ්ජාසවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ආසවාති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “යස්ස කාමාසවො ඛිණො අවිජ්ජා ච විරුජ්ජතා

භවාසවො පරිනිබ්බුතො විපප්ඵුත්තො තිරුප්ඵි

ධාරෙති අනතිමං දෙහං ථෙසා මාරං සවාහිතිනති”¹.

1. සමානං - බෙසුචි.

3. 1. 7.

[ප්‍රථම ආප්‍රව සුත්‍රය]

56. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ ආප්‍රවයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කාමාප්‍රවය, භවාප්‍රවය, අවිද්‍යාප්‍රවය යි. මහණෙනි, මේ ආප්‍රවයෝ තිදෙන වෙත්.

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි අභීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකඟ සිත් ඇති, යහපත් නුවණැති, සිහියෙන් යුත් බුද්ධිශ්‍රාවක තෙමේ ආප්‍රවයන් ද, ආප්‍රවයන්ගේ සමභවය ද (භවගැන්ම ද) මනා කොට දනී.

3. යම් තැනෙක ඒ ආප්‍රවයෝ නිරුද්ධ වෙත් නම් ඒ නිවණ ද, නිව්‍යාණගාමි මායීය ද (දනී). ඒ මහණ තෙමේ එම ආප්‍රවයන් ඝෂය කිරීමෙන් ආශා රහිත වූයේ පිරිනිවිසේ නම් වේ.

මෙකරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 8.

[ද්විතීය ආප්‍රව සුත්‍රය]

57. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, ආප්‍රවයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කාමාප්‍රවය, භවාප්‍රවය, අවිද්‍යාප්‍රවය යි. මහණෙනි, මේ ආප්‍රවයෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අභීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමකු විසින් කාමාප්‍රවය ඝෂය කරණ ලද ද, අවිද්‍යාව දුරු කරණ ලද ද, භවාප්‍රවය ඝෂය කරණ ලද ද, කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනා වූ උපධි රහිත වූ, (ඒ රහත් තෙමේ) සෙතාසහිත මාරයා දිනා අන්තිම වූ ශරීරය දරයි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 9.

[තණ්හාසුතනං]

58. චුතතං හෙතං භගවතා. චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ තණ්හා. කතමා තිස්සො? කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො තණ්හා'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජ්ජෙතං ඉති චුච්චති:

2. “තණ්හායොගෙන ඥායතනා රතනවිතතා භවාභවෙ
තෙ යොගසුතතා මාරස්ස අයොගකෙඛමිතො ජතා
සතතා ගච්ඡන්ති සංසාරං ජාතිමරණාගමිතො.3. යෙ ච තණ්හං පහන්වාන විතතණ්හා¹ භවාභවෙ
තෙ ච පාරංගතා ලොකෙ යෙ පතතා ආසවකකය”න්ති.

අයම්පි අජ්ඣො චුතොතා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 1. 10.

[මාරධෙය්‍යසුතනං]

59. චුතතං හෙතං භගවතා. චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අතික්කමම මාරධෙය්‍යං
ආදිච්චො'ව විරොවති. කතමෙහි තිහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අසෙඛෙත
සීලකඛ්ඛේත සමන්තාගතො හොති, අසෙඛෙත සමාධිකඛ්ඛේත සමන්තා-
ගතො හොති, අසෙඛෙත පඤ්ඤාකඛ්ඛේත සමන්තාගතො හොති.ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තිහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අතික්කමම
මාරධෙය්‍යං ආදිච්චො'ව විරොවති'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජ්ජෙතං ඉති චුච්චති:

2. “සීලං සමාධි පඤ්ඤා ච යස්ස එතෙ සුභාවිතා
අතික්කමම මාරධෙය්‍යං ආදිච්චො'ව විරොවති”ති.

අයම්පි අජ්ඣො චුතොතා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

වග්ගො පඨමො.

තසසුඤ්ඤා:

මූල ධාතු අථ වෙදනා දුච්චෙ එසතා ච දුච්චෙ ආසවා දුච්චෙ
තණ්හාතො ච අථ මාරධෙය්‍යතො වග්ගමානු පඨමන්ති මුත්තමං.

1. නිත්තණ්හා ව, සිවු.

3. 1. 9.

[තෘෂ්ණා සූත්‍රය]

58. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ තෘෂ්ණාවෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කාමතෘෂ්ණාය (පඤ්චකාමයෙහි ඇල්මය), (ශාඛිතදූෂටිසහගත භවයෙහි ඇල්ම තම වූ) භවතෘෂ්ණාය, (උච්ඡේදදූෂටිසහගත ඇල්ම තම වූ) විභව-තෘෂ්ණාය. මහණෙනි, මේ තෘෂ්ණාවෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් තෘෂ්ණායෝගයෙන් සංයුක්ත වුවාහු, කුදු මහත් භවයෙහි ඇලුණු සිත් ඇත්තාහු වෙද්ද, ඒ සංසාරගත ඝතත්වයෝ මාරපාශ සංඛ්‍යාත යෝගයෙන් බැඳුනාහු වෙත්. සත්ත්වයෝ (තැවත නැවත උත්පත්ති වශයෙන්) සසරට යෙත්. (එ හෙයින්) නැවත ජාති මරණ දුක්වලට පාමණෙන සුදු වුවාහු වෙත්.

3. යම් සත්ත්ව කෙනෙක් තෘෂ්ණාව දුරු කොට කුදු මහත් භවයෙහි ආශා රහිත වුවාහු ද, යම් කෙනෙකුත් ආප්‍රවක්‍ෂය සංඛ්‍යාත නිවණට පාමණියාහු ද ඔවුහු ලෙච්චි පරතෙරට ගියාහු තම වෙත්.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 10.

[මාරධේයා සූත්‍රය]

59. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ධර්මත්‍රයයකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මාරධේයා සංඛ්‍යාත ත්‍රෛභූමක වෘත්තය ඉක්මවා ගිරු මෙන් බබලයි. කවර ධර්මත්‍රයයකින් ද යත්: මහණෙනි, මේ සසුන්හි මහණ තෙමේ අශෛක්‍ෂ ශීලසකකියෙන් යුක්ත වේ ද, අශෛක්‍ෂ සමාධිසකකියෙන් යුක්ත වේ ද, අශෛක්‍ෂ ප්‍රඥසකකියෙන් යුක්ත වේ ද, මහණෙනි, මේ ධර්මත්‍රයයෙන් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මාරධේයා සංඛ්‍යාත ත්‍රෛභූමක වෘත්තය (සසර) ඉක්මවා ගිරු මෙන් බබලයි.

මේ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. යමකු විසින් මේ ශීලසමාධිප්‍රඥාවෝ මනා කොට වඩන ලද්දහු ද (ඒ පුද්ගල තෙමේ) මාරයාගේ විෂයය වූ ත්‍රෛභූමකවෘත්තය (සසර දුක්) ඉක්මවා ගිරු මෙන් බබලයි.

මේ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

පළමුවන වර්ගය යි.

එහි උද්‍යානය:

අකුසලමූලය, ධාතූය, වේදනා දෙක ය, එසනා දෙක ය, ආසව දෙක ය, තණ්හාය, මාරධේයා යයි මේ උතුම් පළමු වන වර්ගය කියනු.

දුතියවග්ගො

3. 2. 1.

[පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා සුත්තං]

60. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරුතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණොති භික්ඛවෙ පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤාති. කතමාති තිණ්ණො? දුතමයං පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා, සීලමයං පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා, භාවනාමයං පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණො පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤාති'ති.

එතමස්සං භගවා අවොච තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “පුඤ්ඤමෙව සො සිකෙධය්‍ය අයතග්ගං සුබ්‍රුද්ධං
දුතඤ්ඤා සම්මාරිකඤ්ඤා මෙත්තචිත්තඤ්ඤා භාවයො.

3. එතෙ ධම්මෙ භාවසිත්වා තයො සුඛසම්මුද්දයො
අබ්‍යාපර්ක්ඛං සුඛං ලොකං පණ්ණිනො උපපර්ජති”ති.

අයමපි අජේථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 2. 2.

[වක්ඛුසුත්තං.]

61. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරුතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණොති භික්ඛවෙ වක්ඛුති. කතමාති තිණ්ණො? මංසවක්ඛු, දිබ්බවක්ඛු, පඤ්ඤාවක්ඛු'ති. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණො වක්ඛුති'ති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “මංසවක්ඛු දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤාවක්ඛු අනුත්තරං
එතාති තිණ්ණො වක්ඛුති අකායසි පුරිසුත්තමො.

3. මංසවක්ඛුස්ස උප්පාදො මග්ගො දිබ්බස්ස වක්ඛුතො
යතො ඤාණං උද්භාදි පඤ්ඤාවක්ඛු අනුත්තරං
තස්ස වක්ඛුස්ස පටිලාභා සබ්බදුක්ඛා පමුච්චති”ති.

අයමපි අජේථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

දෙවෙනි වගිය

3. 2. 1.

[පුනරුත්ථාපනය සහය]

60. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ පුනරුත්ථාපනය නිදහසක් වෙත්. කවර නිදහසක් ද යත්: දාන, ඥාන, භාවනා ය. මහණෙනි, මේ පුනරුත්ථාපනය නිදහසකි.

මෙ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා-වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “තමහට වැඩ කැමැති යම් කුලපුත්‍රයෙක් වේ නම් හේ මතු උතුම් සැප විපාක ඇති තුන් පින්කිරියවන්හි හික්මෙන්නේ ය. දානය ද, සම භාසිරීම ද, මොක්කියකන සිත ද වඩන්නේ ය.

3. සැප අනුසන්ධි ඇති මේ (කුශල) ධර්ම තුන වඩා නුවණැත්තේ නිදහස් වූ සැප ඇති බලාපොරොත්තු වේ.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 2.

[වක්‍රාකාරයෙන්]

61. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, වක්‍රාකාරයෙන් නිදහසක් වෙත්. කවර නිදහසක් ද යත්: මසාස, දිව්‍ය, පාණිස ය. මහණෙනි, මේ වක්‍රාකාරයෙන් නිදහස වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පුරුෂෝත්තම වූ බුදුරජු මසාස දිව්‍ය නිරූපක වූ පාණිස (යන) තෙ ඇස වදාළහ.

3. මසාසෙහි පාවාත්ම (ඉපාවත්ම) දිව්‍යව කාරණ සි. යම් විටෙක නිරූපක ප්‍රඥාපරිණාම වූ ආප්‍රවක්‍ෂය ඥානය පහසු වී ද, ඒ ඇස ලැබීමෙන් සියලු දුකින් මිදේ.”

මෙ අරුත ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 3.

[ඉන්ද්‍රියසුභතං]

62. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්භතාති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණිමානි භික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියානී. කතමානි තිණ්ණි: අතඤ්ඤාතඤ්ඤායා-
මිනිත්ථියං, අඤ්ඤාදිත්ථියං, අඤ්ඤාතාචිත්ථියං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ තිණ්ණි
ඉන්ද්‍රියානී'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සෙබ්බස්ස භික්ඛමානස්ස උජ්ජමග්ගානුසාරිනො,
බ්බසමිං පයමං ඤාණං තතො අඤ්ඤා අනන්තරං
3. තතො අඤ්ඤා විමුත්තතස්ස ඤාණං වෙ භොති තාදිනො,
අකුප්පා මෙ විමුත්තනීති භවසංඤ්ඤාජනකකියා.
4. ස වෙ ඉන්ද්‍රියසමුප්පන්නො සන්තො සන්තිපදෙ රතො,
ධාරෙති අනත්තං දෙහං ජෙනා මාරං සවාහිති’න්ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභතති.

3. 2. 4.

[අද්ධාසුභතං]

63. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්භතාති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ අද්ධා. කතමෙ තයො? අතීතො අද්ධා,
අනාගතො අද්ධා, පච්චුප්පන්නො අද්ධා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො අද්ධා’ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “අකෙඛය්‍යසඤ්ඤාදිනො භත්තො අකෙඛය්‍යසමිං පතිට්ඨිතා,
අකෙඛය්‍යං අපරිඤ්ඤාය යොගමායනානි මච්චුනො.
3. අකෙඛය්‍යඤ්ච පරිඤ්ඤාය අකඛාතාරං ත මඤ්ඤති,
පුට්ඨො විමොක්ඛො මිත්තො සන්තිපදමි බ්‍රහ්මාරං.

3. 2. 3.

[ඉන්ද්‍රියසූත්‍රය]

62. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රියයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අතඤ්ඤතඤ්ඤාසාමිතින්ද්‍රිය (සෝවාන් මග නුවණ), අඤ්ඤාන්ද්‍රිය (සෝවාන් පෙළෙහි පටන් සතෘතක පවත්නා නුවණ), අඤ්ඤාතාපින්ද්‍රිය (රහත්පල නුවණ) යි. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රියයෝ තිදෙන වෙත්.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “පිට්‍රිවෙට්‍රිත් අයඝී මාගීය උපදවන්තා වූ, ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂා වඩන්නා වූ සෙබපුද්ගලයාහට පළමු කොට රහත්මග නුවණ උපදී. ඉක්බිති එයට අනතුරුව ම රහත්පල නුවණ ලැබෙයි.

3. නොහොත් සමෙවිදගීතා වශයෙන් පැවති පූළිභාග මාගීයට පිට්‍රිපත්-තාවූ ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂාවෙහි නික්මෙන තාදී වූ සෙබපුද්ගලයාහට සොතාපතති මාගී-යෙහි අතඤ්ඤතඤ්ඤාසාමිතින්ද්‍රිය පහල වෙයි. එයට අනතුරුව අඤ්ඤාන්ද්‍රිය උපදී. භවසඤ්ඤාප්තයන් ක්‍ෂය කිරීම නිසා මාගේ විමුක්තිය අකොප්‍ය වේ යැ යි ඒ අඤ්ඤාන්ද්‍රියට පසුව ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාඥතය උපදී.

4. (යථොක්ක ත්‍රිවිධ) ඉන්ද්‍රියයෙන් සමන්විත වූ ශාන්ත වූ නිවණෙහි ඇලුතාවූ ඒ පුද්ගල තෙමේ සෙනා සහිත මරු දිනා පශ්චිම දෙහය දරයි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 4.

[අධ්‍යාසූත්‍රය.]

63. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ කාලයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අතීත කාලය, අනාගත කාලය, වතීමාන කාලය යි. මහණෙනි, මේ කාලයෝ තිදෙන වෙත්.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සත්තියෝ අනෙඛග්‍ය සඛ්ඛාත පඤ්චසකකියන්හි සත්ත-පුද්ගලාදී සංඥ ඇත්තාහු පඤ්චසකකියෙහි පිහිටියාහු පඤ්චසකකිය පිරිසිදු තොදුන මරුවසයට පැමිණෙත්.

3. පඤ්චසකකිය පිරිසිදු දෑත (නිසා පුස්ස යන ආදි නම් ගොත් වශයෙන්) කියයුත්තකු නොහඟි. (යම් හෙයකින්) විමොක්‍ෂ සඛ්ඛාත නිරුත්තර නිළාණපදය සිතින් සපුරා කරුණ ලද ද, එහෙයිනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. ස වෙ අකෙඛය්‍යසම්පනේනා සනේනා සන්තිපදෙ රතො,
සංඛිය සෙවී ධම්මධෙවී සංඛියා නොපෙති වෙදගු”ති.

අයමපි අපෝ වුතේනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 5.

[දුච්චිත සුතනං]

64. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිණ්මාති භික්ඛවෙ දුච්චරිතාති. කතමාති තිණ්? කායදුච්චරිතං,
චච්චුච්චරිතං, මනෝදුච්චරිතං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ් දුච්චරිතාති”ති.

එතමන් භගවා අවොච. තපෝ’තං ඉති වුච්චති:

2. “කායදුච්චරිතං කතා චච්චුච්චරිතාති ච,
මනෝදුච්චරිතං කතා යඤ්චඤ්ඤං දෙසසඤ්ඤිතං.

3. අකතා කුසලං කම්මං කතානාකුසලං ඛුං,
කායස්ස හෙද දුපපඤ්ඤා තිරයං සො’පපජ්ජති.”ති.

අයමපි අපෝ වුතේනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 6.

[සුච්චිතසුතනං]

65. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිණ්මාති භික්ඛවෙ සුච්චරිතාති. කතමාති තිණ්? කායසුච්චරිතං,
චච්චුච්චරිතං, මනෝසුච්චරිතං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ් සුච්චරිතාති”ති.

එතමන් භගවා අවොච. තපෝ’තං ඉති වුච්චති:

2. “කායසුච්චරිතං කතා චච්චුච්චරිතාති ච
මනෝදුච්චරිතං කතා යඤ්චඤ්ඤං දෙසසඤ්ඤිතං.

3. අකතා කුසලං කම්මං කතානාකුසලං ඛුං
කායස්ස හෙද සපපඤ්ඤා සග්ගං සො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අපෝ වුතේනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. සො උපපජ්ජති, සි මු.

4. පැද්ධිකාකිය පිරිසිදු දන්තාඩු ගාන්තඩු නිවණෙහි ඇලුනාඩු, ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කොට සිවුපසය සෙවුනා සුලුඩු, අසෙබ බමියන්හි නොහොත් නිළාණ බමියෙහි පිහිටි වතුසායනයෙහි පරතෙරට හියාඩු ඒ පුදාල තෙමේ (දෙව් මිනිස් ආදී) සහිතාවට නොපැමිණෙයි.”

මෙ කරුණ ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 5.

[දුශ්චරිත සූත්‍රය]

64. භාග්‍යවත්තු විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ දුශ්චරිතයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායදුශ්චරිතය, වාග්දුශ්චරිතය, මනෝදුශ්චරිතය යි. මහණෙනි, මේ දුශ්චරිතයෝ තිදෙන වෙත්.

හඟවන්නු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුය (ගාථා වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ඒ දුෂ්ප්‍රාඥ වූ පුද්ගල තෙමේ කායදුශ්චරිත ද වාග්දුශ්චරිත ද මනෝ-දුශ්චරිත ද කොට රුගාදී කෙලෙසුන් සහිත වෙතත් අකුසල් ද කොට-

3. කුශලකම් නොකොට බොහෝ අකුශලකම් කොට ශරීරයාගේ හෙදයෙන් තරකයට පැමිණේ.”

මෙ කරුණ ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 6.

[සුවච්ඡිත සූත්‍රය]

65. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ සුවච්ඡිතයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායසුවච්ඡිතය, වාග්සුවච්ඡිතය, මනසුවච්ඡිතය යි. මහණෙනි, මේ සුවච්ඡිතයෝ තිදෙන වෙත්.

හඟවන්නු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුය (ගාථා වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “ඒ සප්‍රාඥ වූ පුද්ගල තෙමේ කායදුශ්චරිතය ද, වාග්දුශ්චරිතය ද, මනෝදුශ්චරිතය ද හැර රුගාදී කෙලෙසුන් සහිත වෙතත් අකුසල් ද හැර-

3. අකුශලකම් නොකොට බොහෝ කුසල් කොට ශරීරයාගේ හෙදයෙන් ස්වර්ගයට ද පැමිණේ.”

මෙ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 2. 7.

[සොචෙය්‍ය සුත්තං]

66. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණිමාති භික්ඛවෙ සොචෙය්‍යාති. කතමාති තිණ්ණි? කායසොචෙය්‍යං, වච්ඡිසොචෙය්‍යං, මනොසොචෙය්‍යං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ණි සොචෙය්‍යා-
තිති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජේ'තං ඉති වුච්චති:

2. “කායසුචිං¹ වාචාසුචිං චෙතොසුචිමතාසවං,
සුචිං සොචෙය්‍යසම්පන්නං ආහු සබ්බප්පභාසික”න්ති.

අයමපි අජේථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 8.

[මොනෙය්‍ය සුත්තං]

67. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණිමාති භික්ඛවෙ මොනෙය්‍යාති. කතමාති තිණ්ණි? කායමො-
නෙය්‍යං, වච්ඡිමොනෙය්‍යං, මනොමොනෙය්‍යං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ණි
මොනෙය්‍යාතිති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජේ'තං ඉති වුච්චති :

2. “කායමුච්ඡිං² වාචාමුච්ඡිං චෙතොමුච්ඡිමතාසවං,
මුච්ඡිං මොනෙය්‍යසම්පන්නං ආහු නිත්තාතපාපක’න්ති.”

අයමපි අජේථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 9

[පඨමග්ගසුත්තං]

68. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ රුහො අප්පභිනො, දෙසො අප්පභිනො
මොහො අප්පභිනො, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ඛඥො³ මාරස්සා, පමුක්කස්සා
මාරපාසො, යථාකාමකරණීයො ච පාපිමතො.

1. සුචි සිමු. 2. මුච්ඡි සිමු. 3. ඛඤා සිමු.

3. 2. 7. *

[සෞචර්ය සූත්‍රය]

66. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත්ථු බුදුරුදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සුච්චි (පිරිසිදු) භාවයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායආරයෙහි පිරිසිදු බව, වෘත්ආරයෙහි පිරිසිදු බව, මනෝආරයෙහි පිරිසිදු බව ය. මහණෙනි, මේ පිරිසිදුබව තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුභව (භාවය වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ආසුච රහිත වූ කායසුචි, (කායසුචරිත) වෘත්සුචි, මනස්සුචි යැ යි පිරිසිදුබවක් තිදෙනෙක්. මේ පිරිසිදු බවින් යුත් පිරිසිදු තැනැත්තෙකු සියලු පථ කිලිටු දුරුලත්තනු කොට ආර්යයෝ කියත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 8.

[මෞනිය සූත්‍රය]

67. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත්ථු බුදුරුදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මුනිභාවයෝ හෙවත් රහත්හු පිළිබඳ සමාවාරයෝ මේ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායමොනෙය්‍ය ය, වච්චමොනෙය්‍ය ය, මනෝමොනෙය්‍ය ය. මහණෙනි, මේ මොනෙය්‍යයෝ හෙවත් රහත්හු පිළිබඳ සමාවාරයෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුභව (භාවය වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “ආසුච රහිත වූ කායමොනෙය්‍යය, වච්චමොනෙය්‍යය, මනෝමොනෙය්‍යය යන මෞනියයෙන් (මුනිගුණයෙන්) සමන්විත ඒ මුනිහු සෝදාහර පථ ඇත්තනු කොට ආර්යයෝ කියත්.”

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 9.

[ප්‍රථම භග්‍යසූත්‍රය]

68. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරුදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කිසිවකුගේ රුගය ප්‍රතිණ නො වී ද, දොෂය ප්‍රතිණ නො වී ද, මොහග ප්‍රතිණ නො වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ කෙලෙස් මරා විසින් බඳනා ලද්දේ යැ යි මොහු විසින් මාරපායය (සිත් සතන්ති) ලා ගන්නා ලද්දේ වන්නේ යැ යි පවිටු (මර)හු විසින් කාමාති පරිදි කළ හැක්කෙක් ද වේ යැ යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ රුගො පභිනො දෙසො පභිනො මොහො පභිනො,
අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අබ්බො¹ මාරස්ස, ඔබ්බකස්ස මාරපාසො. ත
සථාකාමකරණීයො පාපිමතො'ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුච්චති.

2. "යස්ස රුගො ව දෙසො ව අවිජ්ජා ව විරුජ්ජා:
තං භාවිතත්තඤ්ඤතරං බ්‍රහ්මභූතං තථාගතං
බ්‍රහ්මං වෙරහයාතිතං ආහු සබ්බපහංසිත" නති.

අයමපි අතො වුතොහා හඟවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

8. 2. 10.

[දුතියග්ගසුත්තං]

69. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා රුගො අපභිනො
දෙසො අපභිනො මොහො අපභිනො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ත අතරි
සමුද්දං සරුමං සච්චිං සාවට්ඨං සගහං සරක්ඛසං.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා රුගො පභිනො
දෙසො පභිනො මොහො පභිනො, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අතරි සමුද්දං
සරුමං සච්චිං සාවට්ඨං සගහං සරක්ඛසං, තිණ්ණො පාරගතො, එලෙ
තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො'ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුච්චති:

2. "යස්ස රුගො ව දෙසො ව අවිජ්ජා ව විරුජ්ජා
සො'මං සමුද්දං සගහං සරක්ඛසං
සරුමහං දුත්තරමච්චතාරි
සඛ්භාතිගො මච්චුජ්ජො නිරුපති
පහංසි දුක්ඛං අප්පකඛ්භවාය,
අත්ථං ගතො සො ත පමාණමෙ'ති,
අමොහසි මච්චුරුජ්ජනති බ්‍රාමි" ති.

අයමපි අතො වුතොහා හඟවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

දුතියො වග්ගො.

තසසුද්දනං:

පුඤ්ඤං චක්ඛු අථ ඉන්ද්‍රියානි අභ්‍යා වර්ගං දුවෙ සොචි
මුනො අථ රුහදුවෙ පුත චග්ගමාහු දුතියමුත්තමනති.

1. අබ්බො. සී.මු

මහණෙනි, යම් කිසිවකුගේ රුගය ප්‍රතිණ වී ද, ආමය ප්‍රතිණ වී ද, මොහය ප්‍රතිණ වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ කෙලෙස් මරා විසින් නොබඳනා ලද්දේ ය මොහු විසින් මාරපායය ඉවත් කරණ ලද්දේ ය, පවිට්‍ර (මර) හු විසින් කැමැති පරිදි කළ හැක්කෙක් වේ යැ යි කියනු ලැබේ.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමකු විසින් රුගයත් ආමයත් මොහයත් නිරාඥ කරණ ලද්දකු ද, භාවිතාකම්යත් (රහතුන්) අතුරෙන් එක්තරා කෙනෙක් වූ, බ්‍රහ්මකුත් (ශ්‍රේෂ්ඨ රහත් ඵලයට පැමිණි), තථාගත (අන් රහතුන් සේ පිළිපත්තා) වූ, බුදු වූ (සිටුවස් පිළිවිදි) චෛර ද හය ද ඉක්මැවූ ඒ පුද්ගලයා සියල්ල දුරා කළ කෙනකුත් කොට (බුද්ධාදි) ආයතීයෝ කියත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 10.

[දෙවෙනි රුගසුත්‍රය.]

69. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථයත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම්කිසි මහණකුගේ හෝ මෙහෙණකගේ හෝ රුගය ප්‍රතිණ නො වී ද, ආමය ප්‍රතිණ නො වී ද, මොහය ප්‍රතිණ නො වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ (කොටුපායාස සංඛ්‍යාත) ලොකු කුඩා රළ සහිත වූ (පස්කම් තමැති) දියසුළු සහිත වූ (මස්කැසුළු දියරකුත් වැනි) විසභාග පුද්ගලයන් සහිත වූ සංසාර සමුද්‍රය (නොහොත් වක්‍රුරුදි ආයතන සමුද්‍රය) තරණය නො කෙළේ යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණකුගේ හෝ මෙහෙණකගේ හෝ රුගය ප්‍රතිණ වී ද, ආමය ප්‍රතිණ වී ද, මොහය ප්‍රතිණ වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ (කොටු-පායාස සංඛ්‍යාත) ලොකු කුඩා රළ සහිත වූ (පස්කම් තමැති) දියසුළු සහිත වූ (මස් කැසුළු දිය රකුත් වැනි) විසභාග පුද්ගලයන් සහිත වූ සංසාර සමුද්‍රය (නොහොත් වක්‍රුරුදි ආයතන සමුද්‍රය) තරණය කෙළේ යැ යි කියනු ලැබේ. බ්‍රාහ්මණ තම් වූ ඒ (සංඛ්‍යාත) තෙමේ එතෙර වූයේ පරතෙරට ගියේ (නිජාණ සංඛ්‍යාත) ගොඩවිමැ සිටී යැ යි.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. යමකු විසින් රුග ආමය මොහ නිරාඥ කරණ ලද්දකු ද, තෙ තෙමේ විසභාග පුද්ගලයන් සහිත වූ (කොටුපායාස සංඛ්‍යාත) රළුබිය සහිත වූ තරණයට දුෂ්කර සසර සසුර තරණය කෙළේ යි (රුහාදි පක්‍රව්‍රව්‍ය) සංඛ්‍යාත ඉක්ම වූ කෙලෙස් මරා දුරා කළ උපධි රහිත වූ දුක් දුරා කෙළේ තැවැත ඉපැදීමට නො ඒ යැ යි රුහාදීන් ඉක්මැ වූයේ යැ යි, (එහෙයින් ම) ප්‍රමාණයට නො ඒ යැ යි (එහෙයින් ම) මරා මූලා කෙළේ යැ යි කියමි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

දෙවන වගසි.

එහි උද්දානය:

පුඤ්ඤ, වහබ්‍ර, තැවත ඉන්ද්‍රිය, අඤ්ඤ, වරිය දෙක, නොවෙය්‍ය, මොනෙය්‍ය, තැවත රුග දෙකැ යි උතුම් දෙවැනි වර්ග කිහි.

තතියො වග්ගො

8. 8. 1.

[මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානසුත්තං.]

70. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චි-
දුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනෝදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං
උපවාදකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද
පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා.

තං ඛො පනානං භික්ඛවෙ තාඤ්ඤස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා
සුත්වා වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චි-
දුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනෝදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං-
උපවාදකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද
පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා.

අපි ව භික්ඛවෙ යදෙව සාමං ඤාතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං තදෙවංතං
වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චි-
දුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනෝදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං
උපවාදකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද
පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා'ති

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තොං ඉති වුච්චති:

2. “මිච්ඡා මතං පතිධාය මිච්ඡා වාචං ව භාසිය,¹
මිච්ඡා කම්මාති කත්තා කායෙන ඉධ පුග්ගලො.

3. අපසස්සන්තො' පුඤ්ඤකරො අපසස්මිං ඉධ ජීවිතෙ,
කායස්ස හෙද දුපපඤ්ඤා තීරයං සො උපපජ්ජති”ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1 මිච්ඡාචාචං අභාසිය - සිවු.

තෙවෙනි වගීය

[මිත්‍යාදූෂිතමිත්‍යාදාන සුත්‍රය.]

3. 3. 1.

70. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ ආයතීයන්ට (බොරුවෙන්) වෛදහා කරන්නා වූ මිත්‍යාදූෂිත වූ මිත්‍යාදූෂිත ගෙවුවෙන් දැඩි කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරාගති ඇති විවස ව වැටීම් ඇති තිරයෙහි උපන්නාහු ය.

මහණෙනි, එ කරුණ මම අත් මගණ බමුණකුගෙන් අසා නො ම කියමි.

මහණෙනි, කායදුශ්චරිතයෙන් වාග්දුශ්චරිතයෙන් මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ, ආයතීයන්ට (බොරුවෙන්) වෛදහා කරන්නා වූ, මිත්‍යාදූෂිත වූ මිත්‍යාදූෂිත ගෙවුවෙන් දැඩි කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරා ගති ඇති විවස ව වැටීම් ඇති තිරයෙහි උපන්නාහු ය.

යළි දු මහණෙනි, යමක් තමා විසින් ම නුවණින් අවබෝධ කරණ ලද ද, තමා විසින් ම දක්නා ලද ද, තමා විසින් ම දන්නා ලද ද, එය ම මෙ කියමි.

මහණෙනි, කායවාග්මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ ආයතීයන්ට (බොරුවෙන්) වෛදහා කරන්නා වූ මිත්‍යාදූෂිත වූ මිත්‍යාදූෂිත ගෙවුවෙන් දැඩි කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරාගති ඇති විවස ව වැටීම් ඇති තිරයෙහි උපන්නාහු වෙති.

මෙ කරුණ හඟවත්ත වදාළහ. එහි මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මෙ ලොව පුගුල් තෙම සිත වැරැදි ලෙස පිහිටුවා, වැරැදි බස් නෙපලා, කසින් වැරැදි ක්‍රියා කොට,

3. මේ මිනිස් ලොවැ ජීවත් වන සුළු කාලය තුළ ඇසු පිරු තැන් තැනි අකුසල් කරණ, නුවණ තැනි ඒ පුද්ගල තෙමේ කාබුන් මරණින් මතු කරකයෙහි උපදී.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 8. 2.

[සම්මාදිට්ඨිකම්මසම්මාදාන සුභානං]

71. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්තාගතා, චච්ඡුචරිතෙන සමන්තාගතා, මනෝසුචරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං අනුපවාදකා, සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසම්මාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපන්නා.

තං බො පතානං භික්ඛවෙ තාඤ්ඤස්ස සමණස්ස චා බ්‍රාහ්මණස්ස චා සුත්වා වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්තාගතා, චච්ඡුචරිතෙන සමන්තාගතා, මනෝසුචරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං අනුපවාදකා, සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසම්මාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපන්නා.

අපි ච භික්ඛවෙ යදෙව සාමං ඤාතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං තදෙවාහං වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්තාගතා, චච්ඡුචරිතෙන සමන්තාගතා, මනෝසුචරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං අනුපවාදකා, සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසම්මාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපන්නා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සම්මා මතං පතිධාය සම්මාවාවං ච භාසිය,¹
සම්මා කම්මාති කතාන කායෙන ඉධ පුග්ගලො

3. බහුසසුතො පුඤ්ඤකරො අප්පසම්ථං ඉධ ජීවිතෙ,
කායස්ස හෙද සප්පඤ්ඤා සංගං හො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභන්ති.

1. සම්මාවාවං අභාසිය, සී.වු.

3. 8. 2.

[සමාන්තරයෙහි සමානාදර්ශන සූත්‍රය]

71. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මොවුන් විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කායසුවරිතයෙන් යුක්ත වූ වාක්සුවරිතයෙන් යුක්ත වූ මනාසුවරිතයෙන් යුක්ත වූ අයභීයනට (බොරුවෙන්) වෛදනා නොකරණ, සමාන්තරයෙහි සමාන්තරයෙහි හෙතෙවන් දැකී කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මොවුන් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති ස්වර්ග ලොකයට පැමිණියෝ වෙති.

මහණෙනි, එ කරුණ මම අත් මගේ බලාපොරොත්තෙන් අසා නො ම කියමි.

මහණෙනි, කායසුවරිතයෙන් වාක්සුවරිතයෙන් මනාසුවරිතයෙන් යුක්ත වූ අයභීයනට (බොරුවෙන්) වෛදනා නොකරණ, සමාන්තරයෙහි සමාන්තරයෙහි හෙතෙවන් දැකී ලෙස ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මොවුන් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති ස්වර්ග ලොකයට පැමිණියාහු වෙති.

යළි මහණෙනි, යමක් තමා ම (නුවණින්) අවබෝධ කරණ ලද ද, තමා ම දක්නා ලද ද, තමා ම දන්නා ලද ද එය ම මම කියමි.

මහණෙනි, කාය වාග් මනා සුවරිතයෙන් යුක්ත වූ අයභීයනට බොරුවෙන් වෛදනා නොකරණ සමාන්තරයෙහි සමාන්තරයෙහි හෙතෙවන් දැකී ලෙස ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මොවුන් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති ස්වර්ගලොකයෙහි උපන්නාහු යැ යි.

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මෙ ලොව පුහුල් තෙම සිත මනා ලෙස පිහිටුවා යහපත් වචන කථා කොට කසින් නොද වැඩ කොට,

3. මේ මිනිස් ලොව ජීවත් වන සුළු කාලය තුළ ඇසු පිරු තැන් ඇති කුසල් කරණ, නුවණැති ඒ පුද්ගල තෙමේ කාබුන් මරණින් මතු දෙව්ලොවට (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණේ.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මොවුන් අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 3. 3.

[නිසසරණීය සුභතං]

72. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ නිසසරණීයා ධාතුයො. කතමා තිස්සො? කාමානමෙතං නිසසරණං යදිදං තෙකකම්මං. රූපානමෙතං නිසසරණං යදිදං ආරූපපං. යං බො පත කිංඤ්චි භූතං සංඛිතං පටිච්චසම්මුප්පන්නං, නිරොධො තස්ස නිසසරණං. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො නිසසරණීයා ධාතුයො'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “කාමනිසසරණං ඤාතො රූපානඤ්ච අතිකාමං
සංඛසංඛාරසමථං චුසං ආතාපි සංඛද්ද.

3. ස වෙ සම්මද්දසො භික්ඛු යතො තත්ථ විමුච්චති
අභිඤ්ඤා වොසිතො සනෙතා ස වෙ යොගාතිගො මුනී”ති.

අයම්පි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 3. 4.

[සහනතර සුභතං]

73. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. රූපෙති භික්ඛවෙ අරූපා සන්නතරා. අරූපෙති නිරොධො සන්නතරො'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙ ව රූපුපගා සන්නා යෙ ව ආරූපපඨාසිනො¹
නිරොධං අප්පජානන්තා ආගන්තාරො පුතඛ්ඛවං.

3. යෙ ව රූපෙ පටිඤ්ඤාය අරූපෙසු අසංකිතා,
නිරොධෙ යෙ විමුච්චන්ති තෙ ජනා චෙවුභාසිනො.

4. කායෙන අමතං ධාතුං චුසසිකො නිරූපධං,
උපබ්භවිතිසංගතං සච්ඡිකතො අනාසවො,
දෙසෙති සම්මාසම්මුඤ්ඤො අසොකං විරජං පදනති.”

අයම්පි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. අරූපඨාසිනො (මජ්ඣං.)

3. 3. 3.

[නිශ්ශරණීය සූත්‍රය]

72. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, නිශ්ශරණ (නික්මීම) ප්‍රතිසංයුක්ත වූ ධර්මයෝ නිදේහෙක් වෙත්. කවර නිදේහෙක් ද යත්: යම් මේ ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් වේද, මෙය කාමයන්ගේ නිශ්ශරණය යි (හෙවත් නික්මීම යි). යම් මේ අරූපාවචර ධ්‍යානයෙන් වේද, මෙය රූපයන්ගේ නිශ්ශරණය යි. (හෙතු ප්‍රත්‍යයයෙන්) හටගත් එයින් ම රූස් කරණ ලද හෙතු ප්‍රත්‍යයයෙන් උපන් යම් කිසිවක්, වේද, ඒ ධර්මයාගේ නිශ්ශරණය (පහවීම) නිරෝධය ය (නිවණ ය.) මහණෙනි මේ නිශ්ශරණීය ස්වභාවයෝ නිදේහ වෙත්.

භගවත්හු මෙකරුණ වදාළහ. එහි මේ අනීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “හාම කල්හි කෙලෙස් තවන වීයා ඇති, කාමනිශ්ශරණය ද, රූපයන්ගේ අතික්‍රමය ද (අතික්‍රමොපායය ද) දූත සියලු සංසකාරයන්ගේ සංසිද්ධිම (යැ යි කියන ලද නිවීම) සපයී කරන්නාවූ,

3. ඒ මහණ තෙම එකාත්තයෙන් යමන්දර්ශි නම් වෙයි. යම් හෙය-කින් ඒ කාමයන්ගේ නිශ්ශරණයෙහි මිදේද (එ හෙයින්). විසිඟ ඥානයෙන් දූත නිමවන ලද කාත්‍ය ඇති ඒ රහත් මහණ තෙමේ කාමාදි චතුර්ධොගයන් ඉක්මවූයේ නම් වෙයි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 4.

[ශාන්තතර සූත්‍රය]

73. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, අරූපාවචර ධර්මයෝ රූපාවචර ධර්මයනට වඩා ශාන්ත වෙත්. නිවණ අරූපාවචර ධර්මයනට වඩා ශාන්ත වෙයි.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “රූපභවයට උත්තතති වශයෙන් පැමිණී යම් සත්ත්ව කෙනෙක් වෙද්ද, අරූපභවයෙහි උපන් යම් සත්ත්ව කෙනෙකුත් වෙද්ද, නිවණ තොදන්-තාවූ (ඔවුන්) පුතරාත්තතතියට (නැවත ඉපැන්මට) පැමිණෙන්නෝ වෙත්.

3. යම් සත්ත්ව කෙනෙක් රූපධර්මයන් පිරිසිදු දූත අරූපධර්මයෙහි නො පිහිටියාවූ, නිරෝධයෙහි (=නිවීම) අරමුණු කොට කෙලෙසුන් කෙරෙත් මිදෙත් ද, ඒ ක්ෂිණාච්ඡයෝ මරණය ඉක්මයෝ වෙත්.

4. ආසුර රහිත වූ සමාස්සලබ්ධියන් වහන්සේ උපධිරහිත වූ නිවීම (නාම) කයින් සපයී කොට උපතින්ගේ බැහැර ලීමේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ශොක රහිත වූ කෙලෙස් රජය රහිත වූ නිවීම පදය දෙසන සේක.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 3. 5.

[ප්‍රභාසුභං]

74. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ පුත්තා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? අතිජාතො අනුජාතො අවජාතො'ති.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුත්තො අතිජාතො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පුත්තස්ස මාතෘපිතරෙ හොනති ත බුද්ධං සරණං ගතා, ත ධම්මං සරණං ගතා, ත සංඝං සරණං ගතා, පාණාතිපාතා අප්පට්ඨිතා, අදින්නාදානා අප්පට්ඨිතා, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා අප්පට්ඨිතා, මුසාවාදා අප්පට්ඨිතා, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා අප්පට්ඨිතා, දුස්සීලා පාපධම්මා. පුත්තො ච තෙසං හොති, බුද්ධං සරණං ගතො, ධම්මං සරණං ගතො, සංඝං සරණං ගතො, පාණාතිපාතා පටිවිරතො, අදින්නාදානා පටිවිරතො, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො, මුසාවාදා පටිවිරතො, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො, සීලවා කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුත්තො අතිජාතො හොති.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුත්තො අනුජාතො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පුත්තස්ස මාතෘපිතරෙ හොනති බුද්ධං සරණං ගතා, ධම්මං සරණං ගතා, සංඝං සරණං ගතා, පාණාතිපාතා පටිවිරතා, අදින්නාදානා පටිවිරතා, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතා, මුසාවාදා පටිවිරතා, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතා, සීලවනො කල්‍යාණධම්මො. පුත්තො ච තෙසං හොති බුද්ධං සරණං ගතො, ධම්මං සරණං ගතො, සංඝං සරණං ගතො, පාණාතිපාතා පටිවිරතො, අදින්නාදානා පටිවිරතො, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො, මුසාවාදා පටිවිරතො, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො, සීලවා කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුත්තො අනුජාතො හොති.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුත්තො අවජාතො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පුත්තස්ස මාතෘපිතරෙ හොනති බුද්ධං සරණං ගතා, ධම්මං සරණං ගතා, සංඝං සරණං ගතා, පාණාතිපාතා පටිවිරතා, අදින්නාදානා පටිවිරතා, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතා, මුසාවාදා පටිවිරතා, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතා, සීලවනො කල්‍යාණධම්මො. පුත්තො ච තෙසං හොති ත බුද්ධං සරණං ගතො, ත ධම්මං සරණං ගතො, ත සංඝං සරණං ගතො, පාණාතිපාතා අප්පට්ඨිතො, අදින්නාදානා අප්පට්ඨිතො, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා අප්පට්ඨිතො, මුසාවාදා අප්පට්ඨිතො, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා අප්පට්ඨිතො, දුස්සීලො පාපධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුත්තො අවජාතො හොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුත්තා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි,

3. 3. 5.

[පුත්‍රසූත්‍රය]

74. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි පුත්‍රයෝ තිදෙනෙක් ඇත්තාහු විද්‍යාමාන වන්නාහු වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අතිජාත ය, අනුජාත ය, අවජාත ය (යන තිදෙන සි.)

මහණෙනි, කෙසේ නම් පුත්‍ර තෙම අතිජාත වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි (යම්) පුත්‍රයකුගේ මව් පිය දෙදෙන බුදුන් සරණ නොගියාහු, දහම් සරණ නොගියාහු, සඟුන් සරණ නොගියාහු වෙත් ද, ප්‍රාණඝාතයෙන් නොවැළකුනාහු, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන් නොවැළකුනාහු, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් නොවැළකුනාහු, බොරු කීමෙන් නොවැළකුනාහු, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් නොවැළකුනාහු, සිල් තැත්තාහු, ලාමක ධර්ම ඇත්තාහු වෙත් ද. ඔවුන්ගේ පුත්‍ර තෙම බුදුන් සරණ කොට ගියේ, දහම් සරණ කොට ගියේ, සඟුන් සරණ කොට ගියේ වේ ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් වැළකුනේ වේ ද, සිල්වත් වේ ද, යහපත් ධර්ම ඇත්තේ වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ පුත්‍ර තෙම අතිජාත නම් වේ.

මහණෙනි, පුත්‍ර තෙමේ කෙසේ නම් අනුජාත වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි (යම්) පුත්‍රයකුගේ මව්පිය දෙදෙන බුදුන් සරණ කොට ගියාහු, දහම් සරණ කොට ගියාහු, සඟුන් සරණ කොට ගියාහු, ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකුනාහු, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන් වැළකුනාහු, කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකුනාහු, බොරු කීමෙන් වැළකුනාහු, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පිමෙන් වැළකුනාහු, සිල්වත් වූවාහු, කල්‍යාණ දහම් ඇත්තාහු වෙත් ද. ඔවුන්ගේ පුත්‍ර තෙමේ ද බුදුන් දහම් සඟුන් සරණ කොට ගියේ වේ ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් වැළකුනේ වේ ද, සිල්වත් වේ ද, යහපත් ධර්ම ඇත්තේ (සමාන්ද්‍රශ්‍යවශෙන් යුක්ත) වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ පුත්‍ර තෙම අනුජාත නම් වේ.

මහණෙනි, පුත්‍ර තෙමේ කෙසේ නම් අවජාත වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි (යම්) පුත්‍රයකුගේ මව් පිය දෙදෙන බුදුන් සරණ ගියාහු, දහම් සරණ ගියාහු, සඟුන් සරණ ගියාහු වෙත් ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් වැළකුනාහු, සිල්වත් වූවාහු කල්‍යාණදහම් ඇත්තාහු වෙත් ද, එහෙත් ඔවුන්ගේ පුත්‍ර තෙමේ බුදුන් සරණ දහම් සරණ සඟුන් සරණ නො ගියේ වේ ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් නොවැළකුනේ වේ ද, සිල් තැත්තේ ලාමකධර්ම (භික්ෂුවාර) ඇත්තේ වේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි පුත්‍ර තෙමේ අවජාත නම් වේ. මහණෙනි, මේ පුත්‍රයෝ තිදෙන ලොකයෙහි ඇත්තාහු විද්‍යාමාන වන්නාහු වෙත් සි.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “අභිජාතං අනුජාතං පුත්තමිච්ඡන්ති පණ්ණිනා,
අවජාතං න ඉච්ඡන්ති යො හොති කුලගනකිනො.

3. එතෙ බො පුත්තා ලොකස්මිං යෙ භවන්ති උපාස්සකා,
සද්ධා සිලෙන සම්පන්නා වදඤ්ඤා විතමිච්ඡරා,
වන්ද්‍ය අබ්ගස්සා මුත්තො පරිසාසු විරොචරෙ”ති

අගමපි අනේවා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 3. 6.

[මුච්ඡිසුත්තං]

75. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා’ති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ තයො? අවුච්ඡිකසමො පදෙසවස්සි සබ්බන්තීවස්සි.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අවුච්ඡිකසමො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සබ්බෙසඤ්ඤච න දාතා හොති, සමණ්ත්‍රාගමණං.. කපණ්ණික වණ්ණිකක යාවකාතං අන්තං පාතං වන්තං යාතං මාලාගනි- විලෙපනං සෙය්‍යාවසථ පදීපෙය්‍යං. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අවුච්ඡිකසමො හොති.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො පදෙසවස්සි හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො එකච්චාතං දාතා හොති, එකච්චාතං න දාතා හොති සමණ්ත්‍රාගමණං- කපණ්ණික වණ්ණිකක යාවකාතං අන්තං පාතං වන්තං යාතං මාලාගනි- විලෙපනං සෙය්‍යාවසථ පදීපෙය්‍යං. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පදෙසවස්සි හොති.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සබ්බන්තීවස්සි හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සබ්බෙසඤ්ඤ ධෙති සමණ්ත්‍රාගමණං කපණ්ණිකවණ්ණිකක- යාවකාතං අන්තං පාතං වන්තං යාතං මාලාගනිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථ පදීපෙය්‍යං. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සබ්බන්තීවස්සි හොති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

භාග්‍යවත්තූ මෙ කරුණ වදාලන. එහි මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නුවණැත්තෝ අතිජාත පුත්‍රයා ද, අනුජාත පුත්‍රයා ද කැමැති වෙත්. යම් පුත්‍රයෙක් කුලය වහසන්තේ වේ ද (ඒ) අවජාත පුත්‍රයා නො කැමති වෙත්.

3. මොහුම (මේ අතිජාතාදී තිදෙන) ලොකයෙහි පුත්‍රයෝ තම් වෙති. යම් පුත්‍ර කෙනෙක් උපාසක වෙත් ද, ශ්‍රද්ධාවෙන් හා සීලයෙන් යුක්තයෝ (යාවකයන්ගේ) වදන් දත්තාහු, පහවූ මසුරාමල ඇත්තාහු වෙත් ද, (බවුහුම) සත වලාකුළින් මිදුනු වන්ද්‍රයා මෙන් පිරිස් අතැර බබලන්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 6.

[වෘත්තිසූත්‍රය]

75. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත්වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, මේ පුද්ගලයෝ තිදෙනෙක් ලොකයෙහි ඇත්තාහ විද්‍යා-මානසහ. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අවුට්ඨිකසම (නොවස්තා වැසිවලාවක් වැනි) පුද්ගලයා ද, ප්‍රදේශවර්ෂි (පෙදෙසකට වස්තා වලාවක් වැනි) පුද්ගලයා ද, සච්ඡවර්ෂි (හාමතැන්හි වස්තා වලාවක් වැනි) පුද්ගලයා ද යන තිදෙන සි.

මහණෙනි, කෙසේ නම් පුද්ගල තෙමේ අවුට්ඨිකසම වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොවිහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් මහණ බවුණු දුහි මහි පුලන (වණ්බබ්බ) යදි යන මේ සියල්ලන්ට ම ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් සෙනසුන් වසන ප්‍රදීප උපකරණ (යන මේ කිසිවක්) නො දෙන්නේ වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු පුද්ගල තෙමේ වතාහි අවුට්ඨිකසම වෙයි.

මහණෙනි, පුද්ගල තෙමේ කෙසේ නම් ප්‍රදේශවර්ෂි වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් මහණ බවුණු දුහි මහි පුලන යදි යන මොවුන් අතුරෙන් ඇතැම් කෙනකුන්හට ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් සෙනසුන් ආවාස ප්‍රදීපොපකරණ යන මේ දෑ දෙන්නේ වේ ද, ඇතැම් කෙනකුන්හට නො දෙන්නේ වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු පුද්ගල තෙමේ ප්‍රදේශවර්ෂි නම් වේ.

මහණෙනි, කෙසේ නම් පුද්ගල තෙමේ සච්ඡවර්ෂි වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොවිහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් මහණ බවුණු දුහි මහි පුලන යදි යන සියල්ලන්ට ම ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් සංභාසන ආවාස ප්‍රදීපොපකරණ යන සියල්ල දෙයි ද, මහණෙනි, මෙබඳු පුද්ගල තෙමේ වතාහි සච්ඡවර්ෂි නම් වේ. මහණෙනි, මේ පුද්ගලයෝ තිදෙන ලොවිහි ඇත්තාහ විද්‍යාමානසහ.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනෙතන ඉති වුවවති:

2. “ත සමණේ ත බ්‍රාහ්මණේ ත කපණ්ණියිකවණ්ණිකකේ,
ලභ්‍යාන සංවිහර්ජති අනතං පාතඤ්ඤි හොජනං
තං වෙ අට්ඨිකසමො’ති ආහු තං පුරිසාධමං.
3. එකච්චාතං ත දද්දති එකච්චාතං පවෙච්ඡති,
තං වෙ පදෙසවසසිති ආහු මෙධාවිතො ජනා.
4. සුභික්ඛවාචො පුරිසො සබ්බභුතානුකම්පකො,
ආමොදමානො පකිරෙති දෙථ දෙථාති භාසති.
5. යථාපි මෙසො එතසිකා ගජ්ජසිකා පවසාති,
එලං නිත්තඤ්ඤි පුරෙති අභිසඤ්ඤනො’ව වාරිතා.
6. එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො හොති තාදිසො
ධමමත සංඝරිත්වාත උට්ඨාතාධිගතං ධනං
තපෙපති අනතපානෙන සම්මා පතෙන වණ්ණිකකෙති.”

අගමපි අනෙතා වුතො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 3. 7.

[සුඛපස්සනාසුතනං]

76. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිණ්මාති භික්ඛවෙ සුඛාති පස්සමානො සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ණිතො.
කතමාති තිණ්? ‘පසංසා මෙ ආගච්ඡතු’ති සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ණිතො, හොගා
මෙ උපපජ්ජතු’ති සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ණිතො, කායස්ස හෙද පරමමරණා
සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජස්සාමිති සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ණිතො. ඉමාති
බො භික්ඛවෙ තිණ් සුඛාති පස්සමානො සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ණිතො’ ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනෙතන ඉති වුවවති:

2. “සීලං රතෙඛය්‍ය මෙධාවී පස්සානො තයො සුබ්බෙ,
පසංසං විත්තලාහඤ්ඤි පෙච්ච සග්ගෙ පමොදනං.
3. අකරොනො’පි වෙ පාපං කරුණතමුපසෙවති,
සමුකියො හොති පාපසම්මි අවණ්ණො වස්ස රුහති.

මෙසේ මේ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාලන. එහි අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “(යම් පුද්ගලයෙක්) මහණ බවුණු දුගී මගී පුලනු යදි (යන මොවුන්) ලැබ ආහාරපානභෝජනයන් මනා කොට බෙදා නො දෙයි ද, (ඒ තද මිසුරු) නීතින පුද්ගලයා එකානනයෙන් අවුට්ඨිකසම (නොවස්තා වැසිවලාව වැනි) යයි (පණ්ඩිතයෝ) කියත්.

3. ඇතැම් කෙනකුත්හට නො දේ ද, ඇතැම් කෙනකුත්හට දේ ද, ඔහු එකානනයෙන් ප්‍රදේශවර්ෂී යයි නුවණැත්තෝ කියත්.

4. (පුලන ආහාර ඇති බැවින්) සුභික්ෂ වචන ඇති, සියලු සතුන් කෙරෙහි අනුකම්පා ඇති, පුද්ගල තෙමේ තුටුපහවු සිත් ඇත්තේ (ප්‍රතිශ්‍රායක ක්ෂෙත්‍රයෙහි) (දෙයබම්ය) වගුරාවා ද, ‘දෙවු දෙවු’ යා යි කියා ද,

5. යම්සේ වනාහි මෙහෙය කුදු මහත් ගර්ජනා කොට වසී ද, ජලගාල්-මෙන් උස්පහත් තැන් පුරවා ද,

6. එ පරිද්දෙන් මේ ලොවිහි එබලවු ඇතැම් පුද්ගලයෙක් උත්තං-විශ්චයෙන් ලබනලද ධනය දහමින් රැස් කොට ගෙන තමා වෙත පාමිණි යාවකයන් සතප්වයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කරුණ වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 8. 7.

[සුඛප්‍රාප්තා සුත්‍රය]

76. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සාපයට නිමිති වූ මේ කරුණු තුණ පතමින් නුවණැති පුරුෂ තෙමේ සිල් රක්ෂේ ය. කවර කරුණු තුණක් ද යත්: මට ප්‍රශංසාව ලැබේවා යි නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය. ‘මට වසතුහු උපදිත්වා’ යි නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය. ‘කාබුත් මරණින් මතු මනා ගති ඇති ස්වර්ග-ලොකයෙහි උපදිමිවා’ යි නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය. මහණෙනි, සාපයට නිමිති වූ මේ කරුණු තුණ පතමින් නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාලන. එහි මේ අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නුවණැත්තේ ප්‍රශංසාව ද, වසතුලාභය ද, පරලොවැ ස්වර්ගයෙහි සතුටු වීම ද (යන) සාප තුණ පතමින් සිල් රක්ෂේ ය.

3. ඉදින් හේ පටි නො කරන්නේ නුමුදු පටි කරන්නකු සෙවිණේ නම්, (සෙස්සන් විසින්) හේ පාපයෙහි සාක කටයුත්තේ වෙයි. ඔහුට අගුණ ද නැගෙයි. (පැතිරේ.)

4. යාදිසං කුරුතෙ මිත්තං යාදිසං වුපසෙවති,
ස වෙ තාදිසකො හොති සහවාසො'පි තාදිසො.
 5. සෙවමානො සෙවමානං භමුජුටෙඨා සමුජුසං පරං,
සරො දිඳො කලාපං'ව අලිත්තවුපලිමපති,
උපලෙපහයා ධිරො තෙව පාඨසඛා සියා.
 6. පුතීමච්ඡං කුසගෙන යො තරො උපනස්සති,
කුසා'පි පුතී වායනති එවං බාලුපසෙවතා.
 7. තගරඤ්ච පලාසෙන යො තරො උපනස්සති,
පත්තා'පි සුරභි වායනති එවං ධිරුපසෙවතා.
 8. තසවා පත්තපුටසෙව ඤාතා සමපාකමිත්තතො,
අසනෙන නොපසෙවෙය්‍ය සනෙන සෙවෙය්‍ය පණ්ණිතො,
අසනෙනා තීරයං තෙනති සනෙනා පාපෙනති සුගති'නති.
- අයමපි අනෙථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

3. 3. 8.

[හිදුරසුත්තං]

77. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං:

1. හිදුරායං භික්ඛවෙ කායො විඤ්ඤාණං විරාගධම්මං සබ්බෙ උපඨි
අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තනෙත්තං ඉති වුච්චති:

2. “කායං ච හිදුරං¹ ඤාතා විඤ්ඤාණං ච පහභිතුරං²
උපඨිසු භයං දිස්වා ජාතිමරණමිච්චගා³
සමපතා පරමං සනතිං කාලං කඛ්ඛති භාවිතතෙතා'ති.”

අයමපි අනෙථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

1. සිඤ්ඤා (කෙසුච්චි) සිඤ්ඤාතං - සිද්ධ.

2. විරාගානං - සිද්ධ. විරාගිකා. (සි. තාලපණ්ණකොසුච්චි. පහභිතුරං (භෞ.)

3. මජ්ඣිමෙ - සිද්ධ. මග්ගානං - සිද්ධ.

4. යමෙක් යම් බල ප්‍රදානයකු මිත්‍රයකු කෙරේ ද, යමකුත් සෙවිනේ ද, හෙ තෙමේ එකානතයෙන් එබල ම වේ. ඔහු හා සහවාසය ද එබල ම වේ.

(කලින් කල තමන්) සෙවනය කරණ (පියෙවින් පිරිසිදු) පුද්ගලයෙකු සෙවනය කරණ (පාප) පුද්ගල තෙමේ (ඒ පිරිසිදු පුද්ගලයා විසින් සංසගී-වශයෙන්) නිති පහත්තා ලද්දේ, (තෙමේ ද) අන්‍යායා (ඒ පිරිසිදු පුද්ගලයා එසේම) නිති පහත්තේ විෂ පොවන ලද හිය (විෂ නොපෙවූ සෙසු) හි සමූහය (විෂයෙන්) ආලිප්‍යා කරන්නාක් මෙන් ඒ පිරිසිදු පුද්ගලයා පාපයෙන් තවරයි (එ හෙයින්) නුවණැත්තේ පවිත්තාවැරෙණුවට බියෙන් පාපමිත්‍රයන් ඇත්තේ තොවන්නේ ය.

6. යම් පුරුෂයෙක් කුණු මස් කූෂ තණයෙන් වෙලා ද (ඔතා ද), ඒ කුසිතාණයෝ ද දුගඳ විසිදුවත්. බාලජන සෙවනය මෙ බල ය.

7. යම් මිනිසෙක් තුවරලා තම් සුගකු දුට්‍යය කොළයෙකින් වෙලා ද, ඒ කොළ ද සුවද විසිදුවයි. පණ්ඩිතජන සෙවනය ද එබල ය.

8. එ හෙයින් නුවණැත්තේ පත්‍රප්‍රධානයේ (දුගීකු-සුගකුභාවයෙන්) තමා පිළිබඳ (අසත්පුරුෂ-සත්පුරුෂ සංසගී) එලය දැන අසත්පුරුෂ සෙවනය නො කරන්නේ ය. සත්පුරුෂයන් ම සෙවනය කරන්නේ ය. අසත්පුරුෂයෝ නිරයට පමුණුවත්. සත්පුරුෂයෝ සුගතියට පමුණුවත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 8.

[හිදුර සුත්‍රය]

77. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ සිරුර බිඳෙන සුළු ය. විකුණුණය (ත්‍රේභූමිකකුශලාදි විතතය) නැසෙන සුළු ය. සියලු උපධිහු අනිත්‍යයහ දුඃඛයහ පෙරළෙන ස්වභාව ඇත්තාහු ය.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාලහ. එහි අච්ඡය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සිරුර බිඳෙන සුළු ය සි ද, සිතත් බිඳෙන සුළු ය සි ද දැන උපධින්හි බිය දැක ඉපදීම හා මරණය ඉක්මයේ ය. (රහත්වූයේ ය.) උතුම්වූ ශාන්තියට (නිව්වාණයට) පැමිණ භාවනා වශයෙන් වඩනා ලද අත්බව් (ශීලසමාධිප්‍රඥ) ඇත්තේ තමාගේ පරිනිව්වාණ කාලය බලාපොරොත්තු වෙයි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 9.

[ඛාතුසංසද්දන සුත්තං]

78. චුත්තං හෙතං භගවතා, චුත්තමර්භතා'ති මෙ සුතං:

1. ඛාතුසං භික්ඛවෙ සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දනාති සමෙන්නි. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දනාති සමෙන්නි. කල්යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දනාති සමෙන්නි.

අනිත්තමපි භික්ඛවෙ අභ්‍යාතං ඛාතුසං සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දිංසු, සමිංසු. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දිංසු සමිංසු. කල්යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දිංසු සමිංසු.

අතාගතමපි භික්ඛවෙ අභ්‍යාතං ඛාතුසං සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දිය්‍යනති සමෙය්‍යනති. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දිය්‍යනති සමෙය්‍යනති. කල්යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දිය්‍යනති සමෙය්‍යනති.

එතරහි'පි භික්ඛවෙ පච්චුප්පන්නං අභ්‍යාතං ඛාතුසං'ව සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දනාති, සමෙන්නි. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දනාති, සමෙන්නි. කල්යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්දනාති, සමෙන්නි'ති.

එතඤ්ඤං භගවා අවොච, භුක්ඛෙතං ඉති චුළචති:

2. “සංසග්ගා වතථො ජාතො අසංසග්ගෙන ථිජ්ජති,
පරිත්තං දුරුඤ්ඤා යථා සිද්ධෙ මගණ්ණවෙ.

3. එවං කුසිත්ථාගමම සාධුජ්ජිපි සිද්ධති,
තස්මා තං පරිවජෙය්‍ය කුසිතං භිත්තරියං.

4. පච්චිත්තෙති අරියෙති පභිත්තෙති ක්කාසිති,
තිච්චං ආරභාසිති යෙති පණ්ණිනෙති සභා වසෙ'ති.”

අයමපි අත්ථො චුත්තො භගවතා, ඉති මෙ සුත්තනති.

3. 3. 9.

[ඛාතුසංසාදන සූත්‍රය]

78. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජාණන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ඛාතුචයයෙන් අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වෙත්. එක් සිත් ඇති ව සමාගමයට පැමිණෙත්. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා එක් වෙත්. ඔවුනොවුන් භජනය කරත්. කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇත්තවුන් හා එක් වෙත්. භජනය කරත්.

මහණෙනි, ඉකුත් කල්හි ද අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වූහ. සමාගමයට පැමිණියහ. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා ද කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇත්තවුන් හා ද එක් වූහ. සමාගමයට පැමිණියහ.

මහණෙනි, මතු කල්හි ද අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වන්නාහ. සමාගමයට පැමිණෙන්නාහ. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා ද කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයන් හා ද එක් වන්නාහ. සමාගමයට පැමිණෙන්නාහ.

මහණෙනි, මේ කල්හි ද අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වෙත්. සමාගමයට පැමිණෙත්. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා ද කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයන් හා ද එක් වෙත්. සමාගමයට පැමිණෙත්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (හාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “(සහවාසාදි වශයෙන්) සමායෝගයෙන් උපන් කෙලෙස් අසමායෝගයෙන් (පාපසෙවන ප්‍රතික්ෂේපයෙන් ද සමුවෙස් ද විවේකයෙන් ද) ප්‍රතිණ වේ. දවමුවා කුඩා පසුරක් තැග මහසසුරෙහි යනුයේ යම්කෙසේ හිලා බස්නේ ද,

3. එමෙන් ම කුසිත පුද්ගලයා හා සමාගමයට පැමිණීමෙන් ආජීවයෙන් හා ශීලයෙන් යහපත් වූ සාධුජීවී පුද්ගල තෙමේ ද සසර සසුරෙහි හිලා බසී. එහෙයින් කුසිත වූ චීයඝී තැති මුහු දුරු කරන්නේ ය.

4. කායවිවේකාදියෙන් ප්‍රකෂීවිවේක ඇති, දුරු කරණ ලද කෙලෙස් ඇති නිවණ කරා මෙහෙසු සිත් ඇති, වඩන ලද ධ්‍යාන ඇති, සැම කල්හි පටන්ගත් චීයඝී ඇති ක්‍රවණැත්තන් හා එක් වූ වසන්නේ ය.”

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 10

[පරිභාන සුත්තං]

79. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙවස්ස භික්ඛුතො පරිභානාය සං-
වත්තනති. කතමෙ තයො? ඉධ භික්ඛවෙ සෙබො භික්ඛු කම්මාරාමො හොති
කම්මරතො කම්මාරාමතමනුසුතො, භස්සාරාමො හොති භස්සරතො
භස්සාරාමතමනුසුතො, නිද්දාරාමො හොති නිද්දරතො නිද්දාරාමතමනු-
සුතො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො ධම්මා සෙවස්ස භික්ඛුතො පරිභානාය
සංවත්තනති.

තයො'මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙවස්ස භික්ඛුතො අපරිභානාය සංවත්තනති.
කතමෙ තයො? ඉධ භික්ඛවෙ සෙබො භික්ඛු ත කම්මාරාමො හොති ත
කම්මරතො ත කම්මාරාමතමනුසුතො, ත භස්සාරාමො හොති ත භස්ස-
රතො ත භස්සාරාමතමනුසුතො, ත නිද්දාරාමො හොති ත නිද්දරතො
ත නිද්දාරාමතමනුසුතො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො ධම්මා සෙවස්ස
භික්ඛුතො අපරිභානාය සංවත්තනති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තජ්ඣං ඉති වුච්චති:

2. “කම්මාරාමො භස්සරතො නිද්දාරාමො ච උද්ධතො,
අභබ්බො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සමොධිමුත්තමං.

3. තස්මා හි අප්පකිච්චස්ස අප්පමිඤ්ඤො අනුද්ධතො,
භබ්බො සො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සමොධිමුත්තමනති.”

අයමි අජ්ඣා වුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

වග්ගො තතියො

තසසුද්දනං:

ඥො දිට්ඨි නිස්සරණං රූපං පුතො අවුට්ඨිකොත ච
සුඛා ච භිඤ්ඤා ධාතු පරිභානෙත තෙ දසා'ති.

3. 3. 10

[පරිභාෂා සූත්‍රය]

79. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අනිත් වූ චුද්දරුන් විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ තිදෙනෙක් ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂූහුගේ පිරිනිම පිණිස පවතිත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, මේ සත්‍යයෙහි සෙබ මහණ තෙමේ කමානතයන්හි ඇලුනේ, කමානතයන්හි නිරත වූයේ කමානතාභිරතියෙහි යෙදුනේ, කපායෙහි ඇලුනේ, කපා මාගීයෙහි නිරත වූයේ කපාභිරතියෙහි යෙදුනේ, නිදීමෙහි ඇලුනේ, නිදීමෙහි නිරත වූයේ, නිද්‍රාභිරතියෙහි යෙදුනේ වේ ද, මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ තිදෙන ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂූහුගේ පිරිනිම පිණිස පවතිත්.

මහණෙනි, ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂූහුගේ නොපිරිනිම පිණිස පවත්නා මේ ධර්මයෝ තිදෙනෙක් වෙත්, කවර තිදෙනෙක්ද යත්: මහණෙනි, මේ සත්‍යයෙහි ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂු තෙමේ කමානතයන්හි නො ඇලුනේ; කමානතයන්හි නිරත නො වූයේ, කමානතාභිරතියෙහි නො යෙදුනේ, කපායෙහි නො ඇලුනේ, කපායෙහි නිරත නො වූයේ, කපාභිරතියෙහි නො යෙදුනේ, නිදීමෙහි නො ඇලුනේ, නිදීමෙහි නිරත නො වූයේ, නිද්‍රාභිරතියෙහි නො යෙදුනේ වේ ද, මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ තුන් දෙන ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂූහුගේ නොපිරිනිම පිණිස පවතිත්.

මෙසේ මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2. “කමානතයන්හි ඇලුනාවූ කපා මාගීයෙහි ඇලුනාවූ, නිද්‍රායෙහි ඇලුනාවූ, නොසංසුන් සිත් ඇති මේ බ්‍රහ්මණ තෙම, උතුම් අභිත්තිඵල සම්බ්‍යාත සමාසක් සමෝධිය සපඨි කරන්නව සුදුස්සෙක් නො වේ.

3. එහෙයින් අලා කාතය ඇත්තෙක් ද, නිද්‍රා රතියෙක් ද, සංසුන් සිත් ඇත්තෙක් ද වන්නේය. එබ්‍ර එ මහණ තෙමේ අභිත්තිඵල සම්බ්‍යාත සමාසක් සමෝධිය සපඨි කරන්නව සුදුස්සෙක් වන්නේ ය.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

තුන්වැනි මහිය සි.

එහි උද්දානය:

දිට්ඨි දෙක, නිසාරණ, රූප, අවුට්ඨික, සුබ, භිඤ්ඤ (භිදුර), බාතු-සංඝඤ්ඤ, පරිභාෂා සූත්‍රයා හි ඔහු දස දෙනෙක.

3. 4. 1

චතුර්ථො වග්ගො

[විනික්ඛසුත්තං]

80. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ අකුසලවිතකකා. කතමෙ තයො? අනවඤ්ඤාතති-පටිසංසුතෙතා විතකෙකා, ලාභසකකාරසිලොකපටිසංසුතෙතා විතකෙකා, පරුහුද්දායතාපටිසංසුතෙතා විතකෙකා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අකුසල-විතකකා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තජෙත්තං ඉති වුච්චති:

2. “අනවඤ්ඤාතතිසංසුතෙතා ලාභසකකාරභාරවො,
සහතන්ඤී අමචෙවති අරු සංයොජනකකියා.

3. යො ච පුත්තපසුං තිඤා විවාහෙ සඛිග්ගාති ච,
හබ්බො හො තාදිසො භික්ඛු ඵුට්ඨං සමොඛාගිමුත්තම”නති.

අයමි අජො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත නති.

3. 4. 2.

[සකකාරසුත්තං]

81. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා අසකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන ච අසකකාරෙන ච තදුග්ගයෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා.

සිවුවන වගිය

3. 4. 1.

[විකෘතිකෘතිය]

80. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ අකුශල විකෘතියේ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: මෙරමාගෙන් අවශ්‍ය ලබනු නොකැමැති බව හා එක්ව යෙදුනු විකෘතිය, ලාභ සත්කාර කිරීම් යන මොවුන් අරමුණු කිරීම් වශයෙන් ඇසුරු කළ විකෘතිය, පරිත්‍යාගයා ස්වරූප ගෙනගියාගේ වශයෙන් හා එක් ව යෙදුනු විකෘතිය යන තිදෙන යි. මහණෙනි, මේ තිදෙනා අකුශල විකෘතියේ වෙත්.

භාග්‍යවතුන් මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (හාටා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “අනුන් විසින් තමාට අවශ්‍ය කිරීම නො කැමැත්තෙන් යුක්ත වූ, ලාභ සත්කාරයන් ගරු කොට ගත්තා වූ රජාමාත්‍යාදීන් හා අනනුලෝමක ගාතිසංසථියෙන් සතුටු වන (පුඤ්ඤානේ) සංයෝජනාත්මක කෙරෙත් (හෙවත් රහත්බව කෙරෙත්) දුරෙහි වේ.

3. යමෙක් වනාහි අභිදර්ශන හා සිවුපාවුන් ද ආවාහවිවාහයන් ද පරිජනසංග්‍රහයන් ද හැර දමා (සිව්වේ) ද එබඳු වූ ඒ මහණ තෙමේ උතුම් සමෝඛය සපයා කරන්නට (රහත්බවට පැමිණීමට) සුදුසු ය.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 2.

[සත්කාරකෘතිය]

81. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් මධ්‍යාන ලද, ඝෛරුපයට පැමිණි වූ කුසල් සිත් ඇති, ශරීර හෙතෙසින් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ නපුරු ගති ඇති විවස ව පතිත වන තරකයෙහි උපන්නාවූ සත්කාරයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, අසත්කාර හෙතුවෙන් මධ්‍යාන ලද, ඝෛරුපයට පැමිණි වූ කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ නපුරු ගති ඇති විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්කාරයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් ද අසත්කාර හෙතුවෙන් ද යන ඒ දෙකින් ම මධ්‍යාන ලද ඝෛරුපය කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ නපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්කාරයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ.

තං ඛො පතාහං භික්ඛවෙ තාඤ්ඤාසං සමණස්ස චා බ්‍රාහ්මණස්ස චා සුත්වා වදාමි. අපි ච භික්ඛවෙ යදෙව මෙ සාමං ඤානං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං තදෙවාහං වදාමි:

‘දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙදා පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා අසකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙදා පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන ච අසකකාරෙන ච තදුභයෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙදා පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා’ති.

එතමන්ට හඟවා අදවැව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “යස්ස සකකාරියමාහස්ස අසකකාරෙන වුභංගං,
සමාගි ත විකමපති අපමාදවිහාරිතො.
3. තං ක්කායිතං සාතතිකං සුබ්‍රමදිට්ඨිවිපස්සකං,
උපාදානකකියරාමං ආනු සප්පරිසො ඉති”ති.

අයමපි අතො වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 4. 3.

[දෙවසද්දසුත්තං]

82. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ දෙවෙසු දෙවසද්ද නිච්ඡරන්ති සමයා සමයං උපාදාය. කතමෙ තයො?

යස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ අරියසාවකො කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වන්තාති අවජාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ජාය වෙතෙති. තස්මිං සමයෙ දෙවෙසු දෙවසද්දෙ නිච්ඡරති ‘එසො අරියසාවකො මාරෙන සද්ධිං සඬ්භාමාය වෙතෙති’ති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො දෙවෙසු දෙවසද්දෙ නිච්ඡරති සමයා සමයං උපාදාය.

මහණෙනි, ඒ කාරණය වූ කලී මම අත් ප්‍රමණයකු හෝ ව්‍යාප්තයකු හෝ අතින් අසා නො කියමි. වැළු මා විසින් යමක් ස්වයංඥන ද (තමා විසින් දක්නා ලද ද) ස්වයංදූෂට ද (තමා විසින් දක්නා ලද ද) ස්වයං විදිත ද (තමා විසින් ප්‍රකට කොට දන්නා ලද ද) එය ම මම කියමි:

‘මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් මඛනා ලද ඝෛරව පැමිණැවූ කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, අසත්කාර හෙතුවෙන් මඛනා ලද, ඝෛරව කුසල් සිතැති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, තපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් ද අසත්කාර හෙතුවෙන් ද යන එ දෙකින් ම මඛනා ලද, ඝෛරව කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, තපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ’ යනු සි.

භගවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සත්කාර කරුණු ලබන්නාවූ ද, අසත්කාරයෙන් නොතකා හරිණු ලබන්නා වූ ද අප්‍රමාද විහරණ ඇති යම් රහතකුගේ විතත සමාධිය ඒ සත්කාර අසත්කාර දෙකින් ම නොසැලේ ද,

3. ධ්‍යාන කරණ සුලු වූ, සත්තයෙන් පැවැති විශ්චි ඇති, පලසමවන්ති සිසුම් ප්‍රඥාවෙන් නිතර පැවැති විදසුන් ඇති, වතුරැපාදතයන්ගේ ඝෛරව (අවසානය) වූ රහත්පලය ආරාම කොටැති උන්වහන්සේ සත්පුරුෂයා යැ යි කියත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 3.

[දෙවශබ්දසූත්‍රය]

82. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, දෙවියන් අතර මේ දිව්‍යශබ්දයෝ තිදෙනෙක් කලින් කල ඔවුනොවුන්ගේ කථාසංලාප වශයෙන් පවතිත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, යම් කලෙක අංගී ශ්‍රාවක තෙම කෙහෙ රවුලු බහවා කන්‍යාවක් හැඳ පෙරෙව ගිහිගෙන් නික්මැ සපුන් වදනා පිණිස සිතා ද, එ කලා “මේ අංගීශ්‍රාවක තෙම මරනු සමග සුදු පිණිස සිතා යැ” යි දෙවියන් අතර දිව්‍යශබ්දයෙක් පවතියි. මහණෙනි, කලින් කල දෙවියන් අතර මේ පළමු වන දිව්‍යමය ප්‍රීතිරුවය පවතී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යස්මිං සමයෙ අරියසාවකො සත්තන්තං බොධි-
පක්ඛියානං ධම්මානං භාවනානුයොගමනුසුභෙනා විහරති. තස්මිං භික්ඛවෙ
සමයෙ දෙවෙසු දෙවසද්දො නිව්ඡරති 'එසො අරියසාවකො මාරොත සද්ධං
සඛිනාමෙති'ති. අයං භික්ඛවෙ දුතියො දෙවෙසු දෙවසද්දො නිව්ඡරති සමයා
සමයං උපාදය.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යස්මිං සමයෙ අරියසාවකො අසවානං බයා
අතාසවං වෙතොවිච්ඡතති. පඤ්ඤවිච්ඡතති. දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤාය
සව්ජිකභා උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ දෙවෙසු දෙවසද්දො
නිව්ඡරති "එසො අරියසාවකො විජ්ජනසඛිනාමො තමෙව සඛිනාමසීසං
අභිවිජ්ජ අජ්ඣාචසති"ති. අයං භික්ඛවෙ තතියො දෙවෙසු දෙවසද්දො
නිව්ඡරති සමයා සමයං උපාදය.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො දෙවෙසු දෙවසද්දො නිව්ඡරන්ති සමයා සමයං
උපාදයා'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තො ඉති වුවන්:

2. "දිසා විජ්ජනසඛිනාමං සම්මාසම්බුද්ධසාවකං,
දෙවතා'පි තමස්සන්ති මහන්තං විතසාරදං.
3. තමො තෙ පුරිසාපඤ්ඤා, යො භිං දුජ්ජයමජ්ඣගා,¹
ජෙතාන මච්චුතො සෙනං විමොක්ඛෙත අනාවරං.
4. ඉති හෙතං තමස්සන්ති දෙවතා පත්තමානසං,
තඤ්ඤි තස්ස ත පස්සන්ති යෙන මච්චුවසං වජේ"ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

3. 4. 4.

[පුබ්බනිමිත්තසුත්තං]

83. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යද භික්ඛවෙ දෙවො දෙවකායා චචතධම්මො හොති, පඤ්චස්ස
පුබ්බනිමිත්තානි පාතුභවන්ති: මාත්‍රා මිත්‍රායන්ති, වන්තානි කිලිස්සන්ති, කචෙජ්ඣි
සෙද, මුච්චන්ති, කායෙ දුබ්බණ්ණියං ඔක්කමති, සකෙ දෙවො දෙවාසනෙ
තාභිරමෙති'ති.

1 චජ්ඣා - භි. 2. අජ්ජා - සිමුඤ්ඤා.

තව ද මහණෙනි, යම් කලෙක ආයාශීශ්‍රාවක තෙම (කොටස් වශයෙන්) සතක් වූ බොධිපාක්ෂික ධර්මයන් පිළිබඳ භාවනායෙහි යෙදුනේ වාසය කෙරේ ද, මහණෙනි, එකලා “මේ ආයාශීශ්‍රාවක තෙම මරනු හා යුද කෙරේ යැ” යි දෙවියන් අතර දිව්‍යමය ප්‍රීතිශබ්දයෙක් පවතී. මහණෙනි, කලින් කලා දෙවියන් අතර මේ දෙවෙනි දිව්‍යශබ්දය පවතී.

තව ද මහණෙනි, යම් කලෙක ආයාශීශ්‍රාවක තෙම ආසුවයන්ගේ ස්වයයෙන් ආසුව රහිත වූ අභිත්තිඵලසමාධිය හා ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාතමයෙහි ම තෙමේ විශිෂ්ටඥානයෙන් දෑත ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට එයට පැමිණ වාසය කෙරේ ද, මහණෙනි, එකලා “මේ ආයාශීශ්‍රාවක තෙමේ දිනු යුද ඇත්තේ එ ම සංග්‍රාම-ගිතීය දිනා වෙසේ යැ” යි දෙවියන් අතර දිව්‍යමය ශබ්දයෙක් පවතියි. මහණෙනි, කලින් කලා දෙවියන් අතර මේ තෙවෙනි දිව්‍යශබ්දය පවතී.

මහණෙනි, කලින් කලා දෙවියන් අතර මේ දිව්‍යශබ්දයෝ තිදෙන පවත්නාහ.

භාග්‍යවත්තු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අතීත (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “දිනන ලද සංග්‍රාම ඇති ශීලාදි ගුණමහත්තමයෙන් මහත් වූ, පහ වූ බිය ඇති සමසක්සම්බුද්ධශ්‍රාවකයා දෑත දෙවියෝ ද මෙසේ නමස්කාර කෙරෙත්.

3. යම් බුදු නුබ වහන්සේ අත්‍යයන් විසින් වළකා ලිය නොහැක්කා වූ මරසෙනහ ආයාශීශ්‍රාවයෙන් දිනා, දිනීමට දුෂ්කර වූ මරසෙනහ මැඩල සේක් ද, පුරුෂශ්‍රෙෂ්ඨයන් වහන්ස, ඒ නුබ වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

4. උකතප්‍රකාරයෙන් පැමිණි අභිත්තිය ඇති මේ ස්වණාසුවයාට දෙවතාවෝ නමස්කාර කෙරෙත්. යම් හෙයකින් හෙතෙම මරනු වසයට පැමිණිය හෙත්තේ ද, ඒ පුරුෂොත්තමයා පිළිබඳ එබඳු කාරණයක් දෙවියෝ නො දනිත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 4.

[සුඵභිමිහනසුත්‍රය]

83. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කලෙක දෙවියෙක් දෙවිලොවින් වූතවත ස්වභාව ඇත්තේ (එළඹ සිටි මරණය ඇත්තේ) වේ ද, ඔහුට පෙරතිමිති පසෙක් පහළ වෙයි. එනම්: පැළෑටි මල් මැලෑවෙයි. හැඳි වත් කිලිපි වෙයි. කිසිලි වලින් ඛහදිය වැගිරෙයි. සිරුරෙහි දුෂ්ණී බව ඇති වෙයි. ඒ දෙවි තෙම ස්වකීය දිව්‍යාසනයෙහි නො ඇලෙයි (යන මේ පස යි.)

තමෙතං භික්ඛවෙ දෙවං ‘චචතඛමෙවං අයං දෙවපුත්තො’ති ඉති විදිතො තිභි වාචාහි අනුමොදනති: “ඉතො භො සුගතිං ගච්ඡ. සුගතිං ගතත්වා සුලභි-ලාභං ලභ. සුලභිලාභං ලභිත්වා සුප්පතිට්ඨිතො හවාහිති”.

එවං වුත්තෙ අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: “කිනනු බො හන්තෙ දෙවංතං සුගතිගම්මසංඛිංතං, කිඤ්ඤි හන්තෙ දෙවංතං සුලභිලාභ-සංඛිංතං, කිම්පන හන්තෙ දෙවංතං සුප්පතිට්ඨිතසංඛිංතනති?”.

“මනුස්සත්තං බො භික්ඛු දෙවංතං සුගතිගම්මසංඛිංතං. යං මනුස්සභූතො සමානො තථාගතප්පචේදිතෙ ඛම්මවිතයේ සද්ධං පච්චිහති, ඉදං බො පන භික්ඛවෙ දෙවංතං සුලභිලාභසංඛිංතං. සා බො පනස්ස සද්ධා නිවිට්ඨා භොති මූලජාතා පතිට්ඨිතා දළභා අසංඝාරියා සමඤ්ඤාත වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤාත වා දෙවෙත වා මාරෙත වා බ්‍රහ්මුතා වා කෙන ටි වා ලොකගමිං. ඉදං බො භික්ඛවෙ දෙවංතං සුප්පතිට්ඨිතසංඛිංතනති”.

එතමන්ථං හගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “යදා දෙවො දෙවකායා චචති අසුසංඛිංතා,
තයො සද්දා නිච්ඡරන්ති දෙවංතං අනුමොදනං;
3. ‘ඉතො භො සුගතිං ගච්ඡ මනුස්සානං සහවෘතං,
මනුස්සභූතො සද්ධිමෙව ලභ සද්ධං අනුත්තරං.
4. සා තෙ සද්ධා නිවිට්ඨාස්ස මූලජාතා පතිට්ඨිතා,
යාවඡ්චං අසංභාරිඤ්ඤා සුප්පචේදිතෙ.
5. කායදුච්චරිතං භිත්වා චච්ඡිදුච්චරිතාති ව,
මනොදුච්චරිතං භිත්වා යඤ්ඤිඤ්ඤං දෙසසසඤ්ඤිතං.
6. කායෙත කුසලං කත්වා වාචාය කුසලං ඛහං,
මනසා කුසලං කත්වා අප්පමාණං නිරුපධිං.
7. තතො ඔපධිකං පුඤ්ඤං කත්වා දුතෙත තං ඛහං,
අඤ්ඤාපි මච්චෙව සද්ධිමෙව බ්‍රහ්මචරියෙ නිවෙසග්ගං.¹
8. ඉමාය අනුකම්පාය දෙවා දෙවං යදා විදු,
චචන්තං අනුමොදනති එහි දෙව පුතපුතනති.”

අයමපි අන්තො වුත්තො හගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

.1 නිවෙසයෙ. ඕ.

මහණෙනි, දෙවියෝ “මේ දෙවියන් තෙම එළඹ සිටි මරණය ඇත්තේ යැ” යි මෙසේ දන වචන කුණෙකින් ඒ දෙවියුතු අස්වසත්: “පින්වත, මේ දෙවිලොවින් වුත ව සුගතියට යව. සුගතියට ගොස් මනාකොට ලැබූ ලාභය ලබව. සුලභලාභය ලැබ සුප්පතිටීන වව” (යන මේ තුන් වචනයෙනි).

මෙසේ වදාළ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ඤාමිනි, දෙවියන්ගේ සුගතියමන ය යි කියන ලද්දේ කුමක් ද? ඤාමිනි, දෙවියන්ගේ සුලභලාභය නම් කීමෙන් ද? ඤාමිනි, දෙවියන්ගේ මනාකොට පිහිටීම යැ යි කියන ලද්දේ කුමක් ද? යි” මෙ බස් කිය.

මහණ, “මිනිසත්ඛව වතාහි දෙවියන්ගේ සුගතියමනය යි කියන ලදී. මිනිසෙක් වූයේ ම බුදුන් විසින් වදාළ ධර්මවිනයෙහි යම් සැදුහැයක් ලබා ද, මහණෙනි, මෙය වතාහි දෙවියන්ගේ සුලභලාභය ය යි කියන ලදී. එම සැදුහැය වූ කලී මොහුගේ සිත තුළට පිවිසියේ හටගත් මුල් ඇත්තේ පිහිටියේ සිරි වූයේ, ශ්‍රමණයකු විසින් හෝ බ්‍රාහ්මණයකු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බ්‍රහ්මයකු විසින් හෝ ලොකයෙහි අන් කිසිවකු විසින් හෝ ඉවත ලිය නොහැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, මේ වතාහි දෙවියන්ගේ සුප්පතිටීන” යැ යි වදාරණ ලදී.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුච්ඡේද (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “දෙවියෙක් තෙම ආසු ගෙවී යෑමෙන් යම් කලෙක දෙවිලොවින් වුත වේ ද, එකල ඔහු අස්වසන දෙවියන්ගේ ශබ්දයෝ තිදෙනෙක් තික්මෙන්:

3. ‘පින්වත, මේ දෙවිලොවින් වුතව මනුෂ්‍යයන්ගේ සහභාවය වූ සුගතියට යව. මිනිස් වූයේ සභ්‍රමයෙහි නිරුත්තර වූ ශ්‍රද්ධාව ලබව.

4. මොනොවට ප්‍රකාශ කරණ ලද සභ්‍රමයෙහි නුඹගේ ඒ සැදුහැය සිතව ඇතුළු වූයේ හටගත් මුල් ඇත්තේ පිහිටියේ, දිවි ඇතිතෙක් කිසිවකු විසින් නැහැර ලිය නොහැකි ද වෙයි.

5. කායදුශ්චරිතය ද වාග්දුශ්චරිතය ද මනෝදුශ්චරිතය ද හැරලා දෙශසංහිත වූ වෙනත් අකුසල් ද හැරලා,

6. කසින් අප්‍රමාණ වූ උපධිරහිත වූ නොහොත් නිමිල වූ කුසල් කොට වචනයෙන් බොහෝ කුසල් කොට සිතින් කුසල් කොට,

7. ඉක්බිති දහයෙන් උපතිසම්පත් ඇති කරන්නාවූ ඒ ඒ පින් බහුල වශයෙන් කොට අත්‍ය වූ ද මිනිසුන් ධර්මයෙහි ද බඩයරෙහි ද පිහිටු වව.’

8. දෙවියෝ යම් කලෙක වුතවන්නාවූ දෙවියකු දකිත් නම් එකල මෙම අනුකම්පාවෙන් කියන ලද පරිදි දුක් පහකරණු කැමැත්තෙන් ‘දෙවිය’ නැවත නැවත මෙහි එව’ යි සතුවූ කරවත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 5.

[බහුජනනිකපුත්තං]

84. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ [භික්ඛවෙ¹] පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජන්ති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමෙ තයො?

ඉධ භික්ඛවෙ තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බසුඤ්ඤං කෙවලපරිපුර්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

පුත්ත ව පරං භික්ඛවෙ තයෙසව සඤ්ඤාසාවකො අරහං හොති බිණ්ණාසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔභිතභාරො අනුප්පන්නසදත්ථා පරිකම්භභවතං-යොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තො. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බසුඤ්ඤං කෙවලපරිපුර්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. අයං භික්ඛවෙ දුතීයො පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

පුත්ත ව පරං භික්ඛවෙ තයෙසව සඤ්ඤාසාවකො සෙඛො හොති පටිපදො බහුසසුතො සීලවතුපපන්නො. සො'පි ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බසුඤ්ඤං කෙවලපරිපුර්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. අයං භික්ඛවෙ තතීයො පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

1 භික්ඛවෙ'ති පොඤ්ඤාසාවකාදිසංකතං.

8. 4. 6

[බහුජනාභිත සුත්‍රය]

හග්ගවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය අතීත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ පුද්ගලයෝ තිදෙනෙක් ලොවැ උපදනාහු බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදිත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, අතීත් වූ සමාස්තවුද්ධ වූ (අභට) විදු (පසළොස්) වරණ-බමුණන්ගෙන් සුකත වූ (සුපුරුසානසට පාමිණි හෙයින්) සුගත වූ ලොකයන් දන්තා සුප්‍ර වූ නිරාතනර පුරාණදම්සාරම් වූ දෙවිමිනිසුන්ගේ ශාඤ්ඤා වතුසාසනාවබෝධය කලා වූ හාග්ගවත් වූ තථාගත තෙමේ මේ ලොකයෙහි උපදී. උත්තමත්සේ මූල යහපත් කොට මැද යහපත් කොට අග යහපත් කොට අභියෝගන් සුකත කොට ව්‍යඤ්ඤා සමපතතියෙන් සුකත කොට සියල්ලෙන් සම්පූර්ණ කොට පිරිසිදු වූ බමුණක් දෙශනා කරණ සේක. මහණෙනි, මේ පළමුවන පුද්ගල තෙමේ ලොවැ උපදිනුයේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදී.

තව ද, මහණෙනි, ඒ ශාඤ්ඤාත් වහන්සේගේ ම ශ්‍රාවක තෙමේ ක්‍ෂය කරණලද ආසුව ඇත්තේ, වැස තිමවූ මහබඩසර ඇත්තේ, කොට නිමවන ලද සිවුමග කිස ඇත්තේ, බහා තබනලද කෙලෙස්බර ඇත්තේ, පාමිණි අතීත්තය ඇත්තේ, ප්‍රතිණ වූ හවසංයෝජන ඇත්තේ, මනා කොට විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන මිදුනේ රහත් වේ ද, හෙ තෙමේ ද මූල යහපත් කොට මැද යහපත් කොට අග යහපත් කොට අභියෝගන් සුකත කොට ව්‍යඤ්ඤා සමපතතියෙන් සුකත කොට සියල්ලෙන් සම්පූර්ණ කොට පිරිසිදු වූ බමුණක් දෙශනා කරණ සේක. මහණෙනි, මේ දෙවෙනි පුද්ගල තෙමේ ලොවැ උපදිනුයේ, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදී.

තව ද මහණෙනි, ඒ ශාඤ්ඤාත් වහන්සේගේ ම ශ්‍රාවක තෙමේ ශෛක්‍ෂ-ප්‍රතිපත්ති ඇත්තේ බහුශ්‍රාත වූයේ ප්‍රාතිමොක්‍ෂාංගවරාදී ශීලයෙන් හා ආරඤ්ඤිකාදී බ්‍රහ්මාභිග්‍රහණෙන් සුකත වූයේ ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයෙක් වේ ද, හෙ තෙමේ මූල යහපත් කොට මැද යහපත් කොට අග යහපත් කොට අභියෝගන් සුකත කොට ව්‍යඤ්ඤා සමපතතියෙන් සුකත කොට සියල්ලෙන් සම්පූර්ණ කොට පිරිසිදු වූ බමුණක් දෙශනා කරයි. මහණෙනි, මේ තෙවෙනි පුද්ගල තෙමේ ලොවැ උපදිනුයේ, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදී.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “සන්තා හි ලොකෙ පඨමො මහෙසී තස්සානියො සාවකො භාවිතතො,
අපාපරෙ පාවිපදෙ’පි සෙබ්බො බහුසසුතො සීලවතුපපනො.
3. එතෙ තයො දෙවමනුස්සසෙට්ඨා පහඞ්කරා බමමමුද්දිරයනනා,
අපාපුරන්ති අමතස්ස ආරං යොගා පමොවෙනති බහුජ්ජනෙ තෙ.
4. යෙ සන්තවාහෙන අනුත්තරෙත සුදෙසිතං මග්ගමනුක්කමන්ති,
ඉබෙව දුක්ඛස්ස කරොන්ති අනතං යෙ අපමනතා සුගතස්ස
සාසනෙ”ති.

අයමපි අනේ, වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 4. 6.

[අසුභානුපසසීසුභතං]

85. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. අසුභානුපසසී භික්ඛවෙ කායස්මිං විහරථ. ආතාපාතසති ච වෙ,
අජ්ඣතනං පරිමුඛං සුපට්ඨිතා භොතු. සබ්බසංඛාරෙසු අනිච්චානුපසසීතො
විහරථ. අසුභානුපසසීතං භික්ඛවෙ කායස්මිං විහරතං යො සුභාය ධාතුඤ්ඤා-
රුගානුසයො සො පභීයති ආතාපාතසතියා අජ්ඣතනං පරිමුඛං සුපට්ඨිතාය
යෙ බාහිරා විතක්කාසයා විසාතපක්ඛිකා තෙ ත භොන්ති. සබ්බසංඛාරෙසු
අනිච්චානුපසසීතං විහරතං යා අවිජ්ජා සා පභීයති. යා විජ්ජා සා
උපපජ්ජති’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “අසුභානුපසසී කායස්මිං ආතාපාතෙ පභීස්සතො,
සබ්බසංඛාරසමථං පස්සං ආතාපී සබ්බදා

භාග්‍යවතුන් මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ලොකයෙහි මහර්ෂි වූ ශාක්‍යාන් වහන්සේ (ප්‍රථම පුද්ගලයා යි) උත්තරාසනයේ අනුජාත වූ වඩනා ලද සීල සමාධි ප්‍රඥ ඇති ශ්‍රාවකයා රහත් පුද්ගලා (දෙවෙනි පුද්ගලයා)යි. තැවත අතර වූ තොතිම් පිළිවෙත් කිසි ඇති බහුශ්‍රාව වූ සීලයෙන් හා බුද්ධිමත්ගෙන් යුක්ත වූ ශෛක්‍යපුද්ගල තෙමේ (තෙවැන්නා)යි.

3. මේ නිදේහා දෙවිමිනිසුන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨයා. ධර්මලොකය කරුණ හෙයින් ප්‍රභාකරයා. සිවුසේ දම් දෙසන හෙයින් ධර්මදෙශකයා. ඔවුහු නිවන්දොර (අංගීමාථි) විවෘත කරත්. කාමාදි චතුර්යෝගයෙන් බොහෝ ජනයා මුදත්.

4. යම් කෙනෙක් තුමු නිරුත්තර වූ සාමාන්‍යයාණන් (බුදුරදුන්) විසින් මොනොවට දෙසන ලද අංගීමාථිය අනුව යෙත් ද, යම් කෙනෙක් තුමු බුදුසසුන්හි අප්‍රමාද වූවාහු ද (ඔවුහු) මේ අත්බවිහි ම දුක් කෙළවර කරත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 6.

[අශ්‍රමානුදර්ශී සුත්‍රය]

85. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කයෙහි අශ්‍රමාකාරය අනුව දක්තෝ ව වසවු. අනාපාත-සතිය ද තොපගේ ගොවරධානතමයට අභිමුඛ කොට මොනොවට එළඹ සිටියේ වේවා. සියලු සංඝකාරයන්හි අනිත්‍යභාවය අනුව දක්තා සුලු වෑ වසවු. මහණෙනි, කයෙහි අශ්‍රමය අනුව දක්තා සුලු වෑ වසත්තනුට ශුභ අරමුණෙහි යම් කාමරුගානුශයක් වේ නම් එය ප්‍රතිණ වෙයි. ගොවර-ධානතමයට අභිමුඛ ව (අධ්‍යාත්ම අරමුණට යොමු වෑ) අනාපාතසතිය මොනොවට එළඹ සිටි කල්හි දූෂිතයෙහි වූ යම් බාහිර විතර්කය (අප්‍රතිණ වූ අශාස්ත්‍රගත වූ කාමවිතර්ක) කෙනෙක් වෙත් නම්, ඔහු තො වෙත්. සියලු සංඝකාරයන්හි අනිත්‍ය භාවය අනුව දක්තා සුලු ව වසත්තනුත්තමයට යම් අවිද්‍යාවක් වේ ද, එය පහ වෙයි. යම් විද්‍යාවක් (රහත්මගනුවණක්) වේ ද, එය උපදී.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “කයෙහි අශ්‍රමය අනුව දක්තා සුලු වූ, අනාපාතනිමිත්තෙහි එළඹ සිටි සිහි ඇති, සියලු සංඝකාරයන්ගේ සංසිද්ධි (නිවණ) දක්තා, හැම කල්හි අසුභානුපය්‍යතාදීන්හි සුක්කප්‍රසන්න (වෑයම් කරන්නා) වූ,

3. ස වෙ සම්මද්දසො භික්ඛු යතො තත්ථ විමුවන්ති,
අභිඤ්ඤාවොසිතො සතොතා ස වෙ යොගාතිගො මුතී”ති.

අයමපි අපොච්ඡාදා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

8. 4. 7.

[ධම්මානුධම්මපටිපභාසුත්තං]

86. වුත්තං කෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස භික්ඛුතො අයමනුධම්මො භොති වෙය්‍යා-
කරණාය ධම්මානුධම්මපටිපත්තො’යනති. භාසමානො ධම්මඤ්ඤාව
භාසති නො අධම්මං. විතක්කයමානො වා ධම්මවිතක්කඤ්ඤාව විතක්කෙති
නො අධම්මවිතක්කං. කුද්දහං අභිනිවච්ඡෙත්වා උපෙක්ඛකො විහරති සතො
සම්පජානො’ති.

එතමන් භගවා අවොච. තපොතං ඉති වුචන්ති:

2. “ධම්මාරුමො ධම්මරතො ධම්මං අනුච්චිත්තං,
ධම්මං අනුසාරං භික්ඛු සඤ්චමා ත පටිභාසති.
3. වරං වා යදි වා තිට්ඨං නිසිත්තො උද වා සං,
අජ්ඣන්තං සමයං විතං සනතිමෙවාභිගච්ඡති”ති.

අයමපි අපොච්ඡාදා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. දුක් ඇ විසින් දහවූත් ඇති සැවියෙන් දක්නා ඒ මහණ තෙම එකාත්තයෙන් ඒ නිවන් අරමුණෙහි රහත්පල විමුක්තියෙන් එකාත්තයෙන් මිදෙයි. (ආප්‍රවක්‍ෂයකරණ නිව්‍යාන) අභිඤ්ඤෙන් අවසන් කළ (සත්‍ය-ප්‍රතිවේධය සමබක) කාත්‍ය ඇති, ඒ මුඛි තෙමේ එකාත්තයෙන් (කාමයොගාදි සියලු) යොගයන් ඉක්මවූයේ වේ”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

8. 4. 7.

[ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපන සූත්‍රය]

86. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපන (තව ලොවුතුරු දහම් ලබනු සදහා සුඵභාග ප්‍රතිපත්තිධර්ම පිළිපත්) මහණහට මේ තෙමේ ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපනායා යි කියනුවට¹ මේ යොග්‍ය වූ සම්භාවයෙන් වෙයි. හෙ තෙම කියනුයේ දශ කථාවස්සුධර්ම ම කියයි. (මහිව්‍රතාදිය වඩා ලත) අධම් කථාවක් නො කියයි. කල්පනා කරණුයේ ද (තෙකබ්‍රමවිතකතාදි) ධර්මවිතකියක් ම කල්පනා කෙරෙයි. (කාමවිතකීදි) අධම්විතකියක් කල්පනා නො කෙරෙයි. ඒ දෙක ම භාර එහි උපෙක්‍ෂක වෑ වෙසේ නම්, (කමටහන් වඩනුයේ) සිහි ඇති වෑ නුවණ ඇති ව වෙසෙයි.

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ධර්ම ඇරුම කොට ඇති (ශමඵවිදයීනා වැඩිවෙහි ලැගුනු) ධර්මයෙහි ඇලීනු, ඒ ධර්ම ම පුතපුතා සිතන, එය මතුමත්තෙහිත් වැඩිම් විසින් අනුසම්මරණය කරණ මහණ තෙමේ (සත්තීස් බෝපාකීදහම් ද තවලොවුතුරු දහම් ද යන) සදහම කෙරෙන් නො පිරිහේ.

3. ඒ මහණ තෙම යන්නේ හෝ සිටිනුයේ හෝ හුන්නේ හෝ නැත-හොත් වැදහෙන්නේ හෝ අධ්‍යාත්මයෙහි (හෙවත් අධ්‍යාත්මාලම්බනයෙහි) කෙලෙස් සංසිදුම්ම් විසින් සිත සංසිදුවනුයේ අත්‍යන්තරානන්දය ම (නිවණ ම) ලබයි”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

1. අවුච්චව අනුච්ච: “යම් අනුකුල ධර්මයෙකින් හේ ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපන යා යි කියන්නේ නම්”

8. 4. 8.

[අනුකරණසුභතං]

87. වුභතං ගෙනං භගවතා. වුභාමරගතා'හි මෙ සුභතං.

1. තයෝ'මෙ භික්ඛවෙ අකුසල්විතකකා අනුකරණෝ අවනුකරණෝ අසුඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකා විසංතපකම්මකා අනිබ්බාතසංවතතනිකා. කතමෙ තයෝ?

කාමච්ඡිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණෝ අවනුකරණෝ අසුඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකෝ විසංතපකම්මකෝ අනිබ්බාතසංවතතනිකෝ. ව්‍යාපාද-විතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණෝ අවනුකරණෝ අසුඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකෝ විසංතපකම්මකෝ අනිබ්බාතසංවතතනිකෝ. විහිංසා-විතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණෝ අවනුකරණෝ අසුඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකෝ විසංතපකම්මකෝ අනිබ්බාතසංවතතනිකෝ.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයෝ අකුසල්විතකකා අනුකරණෝ අවනුකරණෝ අසුඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකා විසංතපකම්මකා අනිබ්බාතසංවතතනිකා.

තයෝ'මෙ භික්ඛවෙ කුසල්විතකකා අනුකරණෝ වනුකරණෝ ඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකා අවිසංතපකම්මකා නිබ්බාතසංවතතනිකා. කතමෙ තයෝ?

තෙකම්මච්ඡිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණෝ වනුකරණෝ ඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකෝ අවිසංතපකම්මකෝ නිබ්බාතසංවතතනිකෝ. අව්‍යාපාදවිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණෝ වනුකරණෝ ඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකෝ අවිසංතපකම්මකෝ නිබ්බාතසංවතතනිකෝ. අවිහිංසාවිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණෝ වනුකරණෝ ඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකෝ අවිසංතපකම්මකෝ නිබ්බාතසංවතතනිකෝ.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයෝ කුසල්විතකකා අනුකරණෝ වනුකරණෝ ඤ්ඤාණකරණෝ පසුඤ්ඤානිරෝධිකා අවිසංතපකම්මකා නිබ්බාතසංවතතනිකා'හි.

3. 4. 8.

[අකිකරණ සුත්‍රය]

87. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙය විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, (යථාභූත දර්ශනය වැළැක්වීමෙන්) අකියකු කරන්නාවූ නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභූතයකු කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ මේ අකුශල විතකීයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, අකියකු කරන්නාවූ, නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභූතයකු කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ කාමප්‍රතිසංයුක්ත විතකීය; මහණෙනි, අකියකු කරන්නාවූ, නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභූතයකු කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ ව්‍යාපාදප්‍රතිසංයුක්ත විතකීය; අකියකු කරන්නාවූ, නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභූතයකු කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ විභිංසාප්‍රතිසංයුක්ත විතකීය යන මේ තිදෙනා ය.

මහණෙනි, මේ අකියකු කරන්නා වූ, නුවණැස තැති කරන්නා වූ, අභූතයකු කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ මේ තුන් අකුශල විතකීයෝ වෙත්.

මහණෙනි, අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතී කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩීම කරන්නාවූ, සුඛපක්‍ෂයෙහි වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ මේ කුශලවිතකීයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතී කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩීම කරන්නාවූ, සුඛපක්‍ෂයෙහි වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ, තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතී කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩීම කරන්නාවූ, සුඛපක්‍ෂයෙහි වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ අව්‍යාපාද විතකීය; අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතී කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩීම කරන්නාවූ, සුඛපක්‍ෂයෙහි වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ අවිභිංසා විතකීය යන මේ තිදෙනා ය.

මහණෙනි, මේ අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතී කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ වැඩීම කරන්නාවූ, සුඛපක්‍ෂයෙහි වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ මේ තුන් කුශල විතකීයෝ වෙත්.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “තයො විතතෙක කුසලෙ විතකකායෙ
තයො පන අකුසලෙ තීරුකරෙ,
ස චෙ විතකකාති විවාජිතාති
සමෙති වුට්ඨිව රජං සමුහතං,
ස චෙ විතකකුපසමෙන චෙතසා
ඉධෙව සො සනතිපදං සමජ්ඣිතං”ති.

අයම් අන්තො වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

8. 4. 9.

[අනන්තමලසුතං]

88. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ අනන්තරුමලා අනන්තරුමිත්තා අනන්තරුසපත්තා
අනන්තරුවධකා අනන්තරුපච්චජීකා. කතමෙ තයො?

ලොභො භික්ඛවෙ අනන්තරුමලො අනන්තරුමිත්තො අනන්තරුසපත්තො
අනන්තරුවධකො අනන්තරුපච්චජීකො. දෛසො භික්ඛවෙ අනන්තරුමලො
අනන්තරුමිත්තො අනන්තරුසපත්තො අනන්තරුවධකො අනන්තරුපච්චජීකො.
මොහො භික්ඛවෙ අනන්තරුමලො අනන්තරුමිත්තො අනන්තරුසපත්තො
අනන්තරුවධකො අනන්තරුපච්චජීකො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අනන්තරුමලා අනන්තරුමිත්තා අනන්තරු-
සපත්තා අනන්තරුවධකා අනන්තරුපච්චජීකා’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “අනන්තරුතො ලොභො ලොභො පිත්තපාකොපතො,
භයමනන්තරතො ජාතං තං ජතො තාවබුජ්ඣති.
3. ලුඤ්ඛො අත්ථං ත ජාතාති ලුඤ්ඛො ධම්මං ත පසස්සති,
අකුණ්ණම් තද්ද භොති යං ලොභො සහතෙ තරං.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ත්‍රිවිධ කුශල විතකීයන් මෙතෙහි කරන්නේ ය. ත්‍රිවිධ අකුශල විතකීයන් බැහැර කරන්නේ ය. වැසි දිය පොළොවෙහි භාත්පසින් නැඟුනාවූ දුම්රිල්ල සංසිදුවන්නා සේ ඒ යොග්‍යවචර තෙමේ එකානන්‍යයෙන් මිත්‍යා-විතකීයන් ද ඒ භා යෙදුන විවාරයන් ද සංසිදුවයි. හෙ තෙම විතකීයන් සංසිදුවන්නාවූ ආයාසිමාගී විතනයෙන් ඉහාත්මයෙහි ම නිවණට මැතැවින් පැමිණියේ වෙයි”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 4. 9.

[අනන්තමල සූත්‍රය]

88. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ චුද්‍රද්‍රත්‍රත්‍ර විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සිතෙහි හටගත් මලයෝ (කෙසෙල්) වූ සිතෙහි උපත් අම්මයෝ වූ සිතෙහි හටගත් සතුරෝ වූ සිතෙහි හටගත් වධකයෝ වූ සිතෙහි උපත් පසම්මුරෝ වූ මේ ධර්මයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, ලොභය තෙම සිතෙහි හටගත් මලයෙකි. (කිලිටෙකි). සිතෙහි උපත් අම්මයෙකි. සිතෙහි උපත් සතුරෙකි. සිතෙහි උපත් වධකයෙකි. සිතෙහි උපත් පසම්මුරෙකි. මහණෙනි, ද්වේෂය තෙම සිතෙහි හටගත් කිලිටෙකි. සිතෙහි උපත් අම්මයෙකි. සිතෙහි උපත් සතුරෙකි. සිතෙහි උපත් වධකයෙකි. සිතෙහි උපත් පසම්මුරෙකි. මහණෙනි, මොහය තෙම සිතෙහි හටගත් කිලිටෙකි. සිතෙහි උපත් අම්මයෙකි. සිතෙහි උපත් සතුරෙකි. සිතෙහි උපත් වධකයෙකි. සිතෙහි උපත් පසම්මුරෙකි.

මහණෙනි, මේ තිදෙනා සිතෙහි හටගත් මලයෝ, සිතෙහි උපත් අම්මයෝ, සිතෙහි උපත් සතුරෝ, සිතෙහි උපත් වධකයෝ, සිතෙහි උපත් පසම්මුරෝ වෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ලොභය තෙම අවැඩ ඇති කරන්නේ ය. ලොභය තෙම සිත ප්‍රකූපිත කරන්නේ ය. තමාගේ සිත තුළ උපන්නාවූ ඒ ලොභය තෙම බියට හෙතු යැයි අකිබාල ජන තෙමේ නො දනී.

3. ලොභයෙන් මඬකා ලද පුද්ගල තෙමේ (සාමාන්‍යාදි) අර්ථය නො දනී. ලුබ්ධ පුද්ගල තෙමේ (දශකුශලකම්පට) ධර්මය නො දනී. යම් කලෙක ලොභය තෙම මිනිසකු මැඩ පවත්වා ද, එ කල්හි ඕනව මොසකාකිකාරය වෙයි.

4. යො ව ලොහං පහනිංහ ලොහනෙයෙහි න ලුබ්භති,
ලොහො පතීයතෙ තම්හා උදබිඤ්ච පොකකිරු.
5. අනඤ්ඤානො දෙසො දෙසො විත්තප්පකොපනො,
හයමනතරතො ජාතං තං ජනො නාවබුජ්ඣති.
6. දුට්ඨො අත්ථං න ජාතාති දුට්ඨො ඛම්මං න පසානති,
අභින්නම්මං තද්ද හොති යං දෙසො ඤහතෙ තරං.
7. යො ව දෙසං පහනිංහ දෙසනෙයෙහි න දුසානති,
දෙසො පතීයතෙ තම්හා තාලපකකංව බන්ධනා.
8. අනඤ්ඤානො මොහො මොහො විත්තප්පකොපනො,
හයමනතරතො ජාතං තං ජනො නාවබුජ්ඣති.
9. මුලොකා අත්ථං න ජාතාති මුලොකා ධම්මං න පසානති,
අභින්නම්මං තද්ද හොති යං මොහො ඤහතෙ තරං.
10. යො ව මොහං පහනිංහ මොහනෙයෙහි න මුග්ගති,
මොහං විහන්ති සො සබ්බං අදිවේවාට්ඨදයං තම්හා.

අයම් අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 4. 10.

[දෙවදත්තසුත්තං.]

89. වුත්තං නෙතං භගවතා. වුත්තමරුහතා'ති මෙ සුතං:

1. තීති භික්ඛවෙ අසඤ්ඤෙති අභිභුතො පරියාදිත්තවිත්තො දෙව-
දත්තො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො අනෙකිවේජා. කතමෙහි තීති?

4. යමෙක් තෙමේ ලොභය තසා ලොභයට කරුණු වන දෑයෙහි ලොභ නොකෙරේ ද, පොකුරුවන්නේ ජල ඩිකුව මෙන් ඒ (ආයතී) පුද්ගලයා කෙරෙන් ලොභය (ආයතීමාගීයෙන්) ප්‍රතිණ වෙයි.

5. දෝෂය තෙම අවැඩ ඇති කරන්නේ ය. දෝෂය තෙම සිත ප්‍රකූපිත කරන්නේ ය. තමාගේ සිත තුළ උපන්නාවූ ඒ දෝෂය තෙම බියට හෙතු යැයි අකුබාල ජන තෙමේ නොදනී.

6. දෝෂයෙන් මඬනා ලද පුද්ගල තෙමේ (සංඛ්‍යාපරිණාම) අනිශ්චය නොදනී. දව්ව පුද්ගල තෙමේ (දශකුශලකම්පට) ධර්මය නොදනී. යම් කලෙක දෝෂය තෙම මිනිසකු මැඩ පවත්වා ද, එ කල්හි ඕහට මහා සත්‍යාකාමාරය වෙයි.

7. යමෙක් දෝෂය තසා දෝෂයට කරුණු වන දෑයෙහි දෝෂ නොකෙරේ ද, තල්ගෙහිය තවුවෙන් (තිලිහෙන්නාක්) මෙන් ඒ පුද්ගලයා කෙරෙන් දෝෂය (තෘතීයමාගීයතය ඉපදීමෙන්) ප්‍රතිණ වෙයි.

8. මොහය තෙම අවැඩ ඇති කරන්නේ ය. මොහය තෙම සිත ප්‍රකූපිත කරන්නේ ය. තමාගේ සිත තුළ උපන්නාවූ ඒ මොහය තෙම බියට හෙතු යැයි අකුබාල ජන තෙමේ නොදනී.

9. මොහයෙන් මඬනා ලද පුද්ගල තෙමේ (සංඛ්‍යාපරිණාම) අනිශ්චය නොදනී. මූලාවූ පුද්ගල තෙමේ (දශකුශලකම්පට) ධර්මය නොදනී. යම් කලෙක මොහය තෙම මිනිසකු මැඩ පවත්වා ද, එ කල්හි ඕහට මහා සත්‍යාකාමාරය වෙයි.

10. යමෙක් මොහය තසා මූලා විස යුතු දෑයෙහි මූලා නොවේ ද, ඒ පුද්ගල තෙමේ උඩට නැගෙන්නාවූ (පායන්නාවූ) හිරු අඳුර (තසන්නාක්) මෙන් සියලු මොහය වතුළුමාගීයෙන් නසයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 10.

[දෙවදත්ත සුත්‍රය.]

89. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, අසාත්පුරුෂ ධර්ම තුණකිත් මඬනා ලද්දවූ භාත්පසින් වැළඳගන්නා ලද්දවූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නොකළ-භැක්කේ වෙයි. කවර තුණකිත් ද යත්:

පාපිච්ඡාය භික්ඛවෙ අභිභුතො පරියාදින්නවිතො දෙවදත්තො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො අතෙකිච්ඡො. පාපමිත්තාදාය භික්ඛවෙ අභිභුතො පරියාදින්නවිතො දෙවදත්තො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො අතෙකිච්ඡො. සති බො පත උත්තරිකරණීයෙ ඔරමත්තකෙත විසෙසාධිගමෙන අන්තරු වොසානං ආපාදිති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තීඨි අසඤ්ඤාමෙහි අභිභුතො පරියාදින්නවිතො දෙවදත්තො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො අතෙකිච්ඡොති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තන්තො ඉති වුච්චති:

2. “මා ජාතු කොචි ලොකස්මිං පාපිච්ඡො උපපජ්ජතු,
තදම්මාපි ජාතාථ පාපිච්ඡානං යථා ගති.
3. පණ්ණිනො’ති සමඤ්ඤාතො භාවිතත්තො’ති සමමතො,
ජලං’ ව යසසා අට්ඨා දෙවදත්තො’ති විසුත්තො.
4. සො පමාණමනුච්ඡේණො¹ ආසජ්ජ තං තථාගතං,
අවිච්චිතරං පතො වතුආරං භයානකං.
5. අද්දට්ඨස්ස භි යො දුබ්බො පාපකම්මං අකුබ්බතො,
තමෙව පාපං ඵ්ඤති දුට්ඨචිත්තං අතාදරං.
6. සමුද්දං විසකුම්බෙන යො මඤ්ඤායස් පදුසිතුං,
ත සො තෙන පදුසෙයස් යස්මා² භි උද්ධි මහා.
7. එවමෙව තථාගතං යො වාදෙන විහිංසති,
සමග්ගතං සන්නවිත්තං වාදො තමති ත රුහති.
8. තාදිසං මිත්තං කුබ්බෙථ තඤ්ච සෙවෙයස් පණ්ණිනො,
යස්ස මග්ගානුගො භික්ඛු බයං දුක්ඛස්ස පාපුණො’ති”.

අයමපි අයුත්තා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

චතුස්සො වග්ගො:

තසසුද්දානං:

විතකකා සකකාර සද්දං වචමාන ලොකෙ,
අසුත ඛමම අකුකාර මලං දෙවදත්තො’ති තෙ දසා’ති.

1. පමාණමනුච්ඡේණො (සි. මු.) 2. තසමා, සි. මු.

මහණෙනි, ලාමක ඊළාංකවෙන් මඛතා ලද්ද වූ භාත්පසින් වැළඳ ගන්නා ලද්ද වූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නො කළ හැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, පාපමිත්‍රභාවයෙන් මඛතා ලද්ද වූ භාත්පසින් වැළඳ ගන්නා ලද්ද වූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නොකළ හැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, ධ්‍යානාභිඤ්චන්ගෙන් මත්තෙහි කළ යුතු මායී-ඵලාධිගමයක් ඇති කල්හිත් ස්වල්පමාත්‍ර වූ උතුරු මැතින් දහම් ලැබීමෙන් අතරතුර (නොකළ කිසි ඇතියෙම) කළ කිසි ඇතියෙම සි හඟනේ හේ නිශ්චයට පැමිණියේ ය.

මහණෙනි, මේ අසත්පුරුෂ ධර්ම තුනෙන් මඛතා ලද්ද වූ භාත්පසින් වැළඳ ගන්නා ලද්ද වූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නොකළ හැක්කේ වෙයි.

හඟවන්නු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. ‘මේ ලොකයෙහි කිසි පුද්ගලයෙක් එකානතයෙන් ලාමක ආශා ඇත්තේ නොවේවා. පාපෙව්ත්පුද්ගලයන්ගේ යම් බඳු ගතියක් වේ ද, එය මේ (දෙවදත්තයා පිළිබඳ) කාරණයෙන් ද දනිවු.

3. දෙවදත්ත යා සි ප්‍රකට පුද්ගල තෙමේ පණ්ඩිත යා සි ප්‍රසිද්ධ වූයේ ධ්‍යානාභිඤ්චන්ගෙන් වඛන ලද සිත් ඇත්තේ යා සි සමභාවතා කරණ ලද්දේ කීර්තියෙන් දිලියමින් මෙන් සිටියේ ය.

4. හෙ තෙම (මම් මහණ ගොයුම් හා සමයෙමිසි සිතමින්) තමා ප්‍රමාණ කෙළේ ඒ තථාගතයන් වහන්සේ වෙතෙසා දොරටු සතරක් ඇත්තා වූ හගජ්ඣක වූ අවිච්ඡිකාතරකයට පැමිණියේ ය.

5. යමෙක් වතාහි පථි නොකරන්නාවූ අදුෂිත සිත් ඇත්තකුට ද්‍රෝහ කරන්නේ වේ ද, ඒ පාපකම්ය තෙම දුෂිත සිත් ඇති ආදර රහිත වූ ඒ පුද්ගලයා ම සපයී කරයි. (ඔහු කරු ම විපාක වශයෙන් පැමිණෙයි.)

6. යමෙක් තෙමේ විෂ කළයකින් මහවුහුද දුෂණය කරන්නට සිතන්නේ ද, හෙ තෙම එයින් (වූහුද) දුෂණය නොකරන්නේ ය. යම් හෙයකින් වූහුද විශාල ද එ හෙයිනි.

7. එ පරිද්දෙන් ම යමෙක් තෙම ශාන්ත සිත් ඇති තථාගතයන් වහන්සේට දෙස් තැගීමෙන් වෙහෙසන්නට තැත් කරන්නේ ද, ඔහු තහන දෙෂය උන්වහන්සේ කෙරෙහි නො තැහෙයි.

8. යම් කෙනකුත් වහන්සේගේ ප්‍රතිපත්තිමායීය අනුව කියා වූ මහණ තෙම සංසාරදුඃඛයාගේ ක්‍ෂයට පැමිණෙන්නේ ද, නුවණැත්තේ එබඳු තැනැත්තකු තම මිතුරා කැර ගන්නේ ය. එබඳු තැනැත්තකු ම සෙවනය කරන්නේ ය”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

සිවු වත වගයි.

එහි උද්දානය:

විතක්ක, සකකාර, දෙවසද්ද, දෙවාවචන, (පුබ්බතිමිත්ත), තථාගත-ලොකුප්පතති (බ්‍රහ්මකතික), අනුභානුපය්‍යි, ධම්මානුබ්බපට්ටිපන්න, අකි-කරණ, මල, දෙවදත්ත සුත්‍රය සි ඔහු දසදෙනෙකි.

පඤ්චමො වග්ගො

3. 5. 1.

[අනුප්පාදසුතං]

90. චුතතං හෙතං භගවතා. චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ අනුප්පාදාද, කතමෙ තයො?

යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපදා වා දිපදා වා චතුපදා වා ඛණ්ඩපදා වා රුපිතො වා අරුපිතො වා සඤ්ඤානො වා අසඤ්ඤානො වා තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤානො වා, තථාගතො තෙසං අනුමතතායති යදිදං අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. යෙ භික්ඛවෙ බුද්ධො පසන්නා අය්‍යෙ තෙ පසන්නා, අය්‍යෙ බො පන පසන්නානං අය්‍යො විපාකො හොති.

යාවතා භික්ඛවෙ ධම්මා සංඛිතා වා අසංඛිතා වා විරුහො තෙසං අනුමතතායති යදිදං මදනිමමදතො පිපාසිනියො ආලයසම්මුග්ගානො වච්චුපච්ඡේදො තණ්හකකියො විරුහො නිරුධො නිබ්බාණං. යෙ භික්ඛවෙ විරුහෙ ධම්මෙ පසන්නා අය්‍යෙ තෙ පසන්නා, අය්‍යෙ බො පන පසන්නානං අය්‍යො විපාකො හොති.

යාවතා භික්ඛවෙ සංඝො වා ගණො වා තථාගතසාවකසංඝො තෙසං අනුමතතායති. යදිදං චත්තාරි පුරිසස්සගාති අට්ඨපුරිසස්සගාලා. එසං භගවතො සාවකසංඝො ආහුතෙය්‍යො පාහුතෙය්‍යො දකඛිණේය්‍යො අඤ්ඤාපිකරණීයො අනුතතරං පුඤ්ඤානෙතතං ලොකස්ස. යෙ භික්ඛවෙ සංඝෙ පසන්නා අය්‍යෙ තෙ පසන්නා, අය්‍යෙ බො පන පසන්නානං අය්‍යො විපාකො හොති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො අනුප්පාදාද'ති.

එතමෙතං භගවා අවොච. තතෙතං ඉති චුච්චති:

2. “අය්‍යතො වෙ පසන්නානං අය්‍යං ධම්මං විජානතං,
අය්‍යෙ බුද්ධො පසන්නානං දකඛිණේය්‍යො අනුතතරො.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පඤ්චම වර්ගය

3. 5. 1.

[අමුත්තාද සුත්‍රය]

90. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ අග්‍ර වූ (ශ්‍රේෂ්ඨ වූ) ප්‍රසාදයෝ (පාඨාදීම්) තුන් දෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, පා තැත්තා වූ හෝ දෙපා ඇත්තා වූ හෝ සිටුපා ඇත්තා වූ හෝ බොහෝ පා ඇත්තා වූ හෝ රූපය ඇත්තා වූ හෝ රූපය තැත්තා වූ හෝ සංඥා ඇත්තා වූ හෝ සංඥා තැත්තා වූ හෝ තේවසංඥි-නාසංඥි වූ හෝ යම් පමණ සත්ත්වයෝ වෙත් ද, ඔවුන් අතුරෙන් මේ තථාගත අතීත සම්මාන සම්බුදුරජ තෙමේ අග්‍රයා යි (ශ්‍රේෂ්ඨ යා යි) කියනු ලැබේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් බුදුන් කෙරෙහි පාඨාදිතානු තම් ඔවුහු අග්‍ර වූ (බුද්ධරත්නයෙහි) පාඨාදිතානු වෙත්. අග්‍ර වූ බුද්ධරත්නයෙහි පාඨාදිත-වුන්ට අග්‍ර (ශ්‍රේෂ්ඨ) වූ විපාකය වෙයි.

මහණෙනි, හෙතුප්‍රත්‍යයෙන් නිපත්තාවූ හෝ හෙතුප්‍රත්‍යයෙන් නොති-පත්තාවූ හෝ යම් පමණ සම්භාවධම්මයෝ වෙත් තම්, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ (මාතමදදි) සියලු මද මදිතය කරන්නාවූ (කාමාදි) පිපාසයන් පහ කරන්නාවූ (කාමාදි) ආලයයන් සහමුළුත් තසත, (කම්මට කෙලෙස්වට විවෘතට යන) සංසාරවාතනයන් සිඳින්නාවූ, තෘෂ්ණාක්‍ෂය කරන්නාවූ, රුගය දුරු කරන්නාවූ, කෙලෙස් නිරුද්ධ කරන්නාවූ නිමාණයක් වේ ද (ඒ ධර්මය) ශ්‍රේෂ්ඨ යා යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් විරහධම්මයෙහි (නිවහෙති) පාඨාදිතානු තම් (ඔවුහු) අග්‍ර වූ ධර්මරත්නයෙහි පාඨාදිතානු වෙත්. අගතන්හි පාඨාදිතවුන්ට වතාහි අග්‍ර වූ විපාකය වෙයි.

මහණෙනි, සංඝ වූ හෝ ගණ වූ හෝ යම් පමණ (ජතයමුහයක්) ඇද්ද ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ පුරිසසුගල වශයෙන් සතරක් වූ පුද්ගල වශයෙන් අට දෙනෙක් වූ තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙමේ ශ්‍රේෂ්ඨ යා යි කියනු ලැබේ. ඒ භාග්‍යවත්තුගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙමේ දුරින් ගෙනවුත් දිය යුත්ත පිළිගැනීමට සුදුසු වේ. අගතතුගදතය පිළිගැනීමට සුදුසු වේ. පරලොව අදහා දිය යුත්ත පිළිගැනීමට සුදුසු වේ. දෙහොත් බුදුන්හි තබා තමස්කාර කිරීමට සුදුසු වේ. ලොවැස්සාගේ උතුම් වූ පින්කොත ද වේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් (මේබදු) සංඝයා කෙරෙහි පාඨාදිතානු තම් ඔවුහු අග්‍ර (සංඝරත්නයෙහි) පාඨාදිතානු වෙත්. අගතන්හි පාඨාදිතවුන්ට අග්‍ර වූ විපාකය වෙයි.

මහණෙනි, මොවුහු වතාහි අග්‍රප්‍රසාදයෝ තිදෙන වෙත්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි අර්ථය (ශ්‍රාවා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකානන්තයෙන් (රත්තත්‍රයවිෂයයෙහි) අග්‍ර වශයෙන් පාඨාදිතානු උත්තම ගුණසම්භාවය දන්නාවුන්ට ද දක්ෂිණාහි වූ නිරුත්තර අග්‍ර බුදුන් කෙරෙහි පාඨාදිතවුන්ට ද, (අග්‍ර විපාකය වේ.)

3. අග්‍රෙහ ධර්මෙ පසන්නාතං විරුහපසමෙ සුඛෙ,
අග්‍රෙහ සංඝෙ පසන්නාතං සුඤ්ඤානෙකතෙන අනුත්තරෙ.
4. අග්‍රහස්මිං දුතං දදතං අග්‍රහං සුඤ්ඤං පවසිති,
අග්‍රහං අසු ව චණ්ණො ව යසො කිත්ති සුඛං ඛලං.
5. අග්‍රහස්ස දුතා මෙධාවී අග්‍රහධර්මසමාහිතො,
දෙවහුතො මනුස්සො චා අග්‍රහපාතො පමොදති”ති.

අයම් අද්ධො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

8. 6. 2.

[ජීවිකාසුත්තං]

91. වුත්තං භෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුත්තං:

1. අනාමිදං භික්ඛවෙ ජීවිකාතං යදිදං පිණ්ඩාලාං, අභිසාපො’යං භික්ඛවෙ ලොකස්මිං පිණ්ඩාලො විවරසි පත්තපාණීති. තඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ කුලපුත්තා උපෙනති අත්තවසිකා’ අත්තවසං පටිච්ච, තෙව රාජාහිනීතා ත වොරුහිනීතා ත ඉණ්ඨා ත භය්ඨා ත අජීවිකපකතා, අපි ව බො ඔතිණ්ණමහා ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි දුක්ඛාහිනිණ්ණො දුක්ඛපරොතා අපෙපවතාම ඉමස්ස කෙට්ඨස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස අනාතකීරියා පඤ්ඤායෙථාති.

එවං පබ්බජිතො වායං භික්ඛවෙ කුලපුත්තො හොති අභිජ්ඣාලු කාමෙසු කිබ්බසාරාගො බ්‍යාපනනවිත්තො පද්ධම්මකසංඛ්‍යාපො චුට්ඨස්සති අසම්ප-
ජාතො අසමාහිතො විබහනනවිත්තො පාකතින්ද්‍රියො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ජවාලාතං උභතො පදිත්තං මජ්ඣිමනිකායං තෙව ගාමෙ කට්ඨන්ථං එරති ත අරඤ්ඤා, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි ඕතිහොගා ව පරිභිතො සාමඤ්ඤාත්ඤච ත පරිපුරෙති’ති.

3. සියලු කෙලෙසුන්ගේ තොරැලිමට හා සංසිදීමට හෙතු වූ, සැප ඇත්තා වූ අග්‍ර වූ ධර්ම කෙරෙහි පැහැදුනවුන්ට ද, උසස් පින් කෙතක් වූ අග්‍ර සමසරත්තය කෙරෙහි පැහැදුනවුන්ට ද (අග්‍ර විපාකය වේ.)

4. අග්‍ර වූ රත්තත්‍රය විෂයයෙහි දත් දෙත්තවුන්ට අග්‍ර වූ පින් වැඩේ. අග්‍ර වූ ආයුෂය ද, ශරීර වණිය ද, පිරිවර සමපත ද, කීර්තිය ද, (කායික-වෛතසික) සුවය ද, කායබල හා ඥානබලය ද වැඩෙන්නේ ය

5. අග්‍ර වූ රත්තත්‍රයට (අග්‍ර වූ දෙයධර්මය) දෙත්තා වූ නුවණැති පුරුෂ තෙම අග්‍රප්‍රසාදධර්මයෙන් හා අග්‍රදුතධර්මයෙන් යුක්ත වූයේ, දෙවි වූයේ හෝ මිනිස් වූයේ හෝ අග්‍ර බවට පැමිණ සතුටු වෙයි.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 5. 2.

[ජීවිකා සූත්‍රය]

91. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ බුදුරදුන් විසින්මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් මේ පිඩු සිහිමෙන් ජීවත්වීමෙන් වේ ද, මේ ජීවිතය ජීවිතයන් අතුරෙන් ලාමක ය. මහණෙනි, “කබලක් ගත් අත් ඇති ව පිඩු සෙවීම ඇසුරු කරන්නෙක් ව හැසිරෙහි” යනු ලෝකයෙහි මේ ආත්‍යෝශ කිරීමෙන් වේ. මහණෙනි, ඒ (මෙබඳු) ආත්‍යෝශ ඇති, පිඩු සිහිමෙන් කරණ ජීවිකාවට අතීතවසික (කාරණයට වසභ) වූ කුලපුත්‍රයෝ කරුණක් නිසා එළඹෙත්. (ඔවුහු) රජුන් විසින් එළවන ලද්දහු නො වෙත්. සොරුන් විසින් තෙරපන ලද්දහු ද නො වෙත්. තය දී ගත නොහැකිව පෙළනාහු ද නො වෙත්. බියෙන් පෙළනාහු ද නො වෙත්. ජීවිකාව සමභාවය කොට ඇත්තාහු ද නො වෙත්. යළිදු, ඉපදීමෙන් ද, ජරාවෙන් ද, මරණයෙන් ද, ශෝකයෙන් ද, වැලපීමෙන් ද, දුකින් ද, දෙමහසින් ද, දැඩි වෙහෙසින් ද ගැවැසි ගත්තෝ වමු. දුකට බැස ගත්තෝ වමු. දුකින් පෙළන ලද්දෝ වමු. මේ සියලු දුක් රුශියගේ කෙලවර කිරීමක් පැහැණි තම් ඉතා යෙහෙක කියා යි.

මහණෙනි, මෙසේ පැවිදි වූ ද ඒ කුලපුත්‍ර තෙමේ අධික ලෝභී වූයේ වසකුකාම කෙලශකාමයන්හි තිසුණු ආශාව ඇත්තේ, විපරිත සිත් ඇත්තේ, දුෂිත සිත් ඇත්තේ, මූලා සිහි ඇත්තේ, සමාස්ප්‍රඥ රහිත වූයේ, එකභ නොවූ සිත් ඇත්තේ, විශෙෂයෙන් තැති ගත් සිත් ඇත්තේ, ප්‍රකාශී ඉදුරන් ඇත්තේ (අසංවර වූයේ) වේ ද,

මහණෙනි, යම්සේ දෙපසින් ගිනි ඇවිල ගත්තාවූ, මැද අසුවි තැවරුණු සොහොන් පෙණෙල්ලක් ගමෙහි (කැණීමටුලු ඇදී) දැවකිස සිදු නො කෙරේ ද, වතයෙහිත් (බෙත්තකුට්ඨාදදී) දැවකිසක් සිදු නො කෙරේ ද, මහණෙනි, මම මේ පුද්ගලයා ද එසේ (සොහොන් පෙණෙල්ලට) උපමා කොට කියමි. (හෙතෙම) ගිනිසැපකින් පිරිසුනේ අභිත්තිඵල සංඛ්‍යාත ශ්‍රාමණ්‍යාණීය ද, සම්පුණ්ණ නොකෙරේ යැ යි.

එතමන්ට හඟවූ අවොව. තනේතම ඉති වුවිමිති:

2. “හිඨිභොතො ව පරිඨිතො සාමඤ්ඤත්ඤච දුබ්බභො,
පරිඛිංසමානො පකිඨෙති ඡවාලාතං ව තස්සති.

3. කාසාවකණ්ඨා බහවො පාපධම්මා අසඤ්ඤානා,
පාපා පාපෙහි කම්මෙහි නිරුං තෙ උපපජ්ජරෙ.

4. සෙය්‍යො අයොගුලො භුතො නතො අග්ගිසිච්ඡපමො,
ඤ්ඤො භුඤ්ඤොස්ස දුග්ගිලො රට්ඨපිණිං අසඤ්ඤාතො”ති.

අයමපි අනො වුතො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 5. 3.

[සංඝාපිකණ්ණසුභං]

92. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. සංඝාපිකණ්ණෙ වෙ’පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ගහෙවා පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්භො අස්ස, පාදෙ පාදං නිකම්පනො. සො ව හොති අභිජ්ඣාපු කාමෙසු තිබ්බසාරුභො බ්‍යාපනාවිතො පද්ධම්මසංකපො, මුට්ඨස්සති අසම්පජානො අසමාහිතො විබ්භතාවිතො පාකතිජ්ඣො. අථ බො සො ආරක්ඛා’ව මය්‍යා, අතං ව තස්ස. තං කිස්ස හෙතු: ධම්මං හි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු ත පස්සති ධම්මං අපස්සනො ත මං පස්සති.

යොජනසතෙ වෙ’පි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙස්ස සො ව හොති අභිජ්ඣාපු කාමෙසු ත තිබ්බසාරුභො අබ්‍යාපනාවිතො අපද්ධම්මසංකපො, උපට්ඨිතස්ස සම්පජානො සමාහිතො එකගාවිතො සංවුතිජ්ඣො. අථ බො සො සන්තිකෙව මය්‍යා, අතං ව තස්ස. තං කිස්ස හෙතු: ධම්මං හි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු පස්සති ධම්මං පස්සනො මං පස්සති.

භාග්‍යවත්තු මේ කරුණ වදාලන. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “හිතීන් විසින් පරිභෝග කටයුතු කාම සැපයින් ද පිරිහුනා වූ, අතීත්ථලසංඛ්‍යාත ශ්‍රාමණ්‍යාථය ද සමපුණ්ණි තොකරත්තාවූ නිශ්ශ්‍රික (කාල-කණ්ණි) පුද්ගල තෙමේ දෙපසින් ම පරිබාහිර වූයේ (ශීලාදී ගුණවිශේෂයන්) ඉක්මෙයි. සොහොන් පෙණෙල්ලක් මෙන් (ශීලාදී ගුණතායයෙන්) තැනෙයි.

3. කහවත් ගෙල ලාගත් පව්වු ගති ඇති කායවෘත්ත සංයමයක් (හොඳ හැසුරුමක්) තැනී පව්වු පුද්ගලයෝ බොහෝ වෙත්. ඔහු තමන් කළ පව් ගෙතුමෙන් තරකයෙහි උපදිත්.

4. ඉදින් සංවර රහිත වූ දුසිල් මහණ තෙමේ ඊට වැඩියා විසින් දෙක ලද යම් අකාරයක් වළඳන්නේ නම් (එයට වඩා) රත් වූ හිතියලක් හා සමාන වූ ලෝ ගුප්තයක් අනුභව කෙළේ උතුම්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙකරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 8.

[සංඛ්‍යාපිකණී සූත්‍රය]

92. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරජාණන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ඉදින් යම් මහණෙක් (මාගේ) සහල සිටුවා කොණ අල්ලා ගෙන (මාගේ) පියවරෙහි පියවර තබමින් පසුපසින් ලුහුබඳනේ වේ ද, හෙ තෙමේත් අධික ලොභී වූයේ, පස්කම් සැපයෙහි තියුණු ඇලුම් ඇත්තේ, විපරිත සිත් ඇත්තේ, දූෂිත විතතසංකල්පනා ඇත්තේ, මූලා සිහි ඇත්තේ, සමාසක් ප්‍රඥා තැත්තේ, එකඟ වූ සිත් තැත්තේ, විශේෂයෙන් තැනී ගත් සිත් ඇත්තේ, පියෙව් ඉදුරන් ඇත්තේ (ඉන්ද්‍රියසංවර තැත්තේ) වේ ද, එසේ ඇති කල්හි ඒ මහණ තෙම මට දුරෙහි වේ. මම ද ඔහුට දුරෙහි වෙමි. එයට හෙතු කිම යත්: මහණෙනි, ඒ මහණ තෙම තව ලොවුතුරු දහම් නො දකී. ධර්ම නොදක්නේ මා නොදක්නේ ය (එ හෙයිනි).

මහණෙනි, යම් ඒ මහණෙක් තෙමේ සොදුන් සියක් දුර වාසය කරන්නේ නම්ද හෙ තෙමේත් අධික ලොභී නොවූයේ, පස්කම්හි තියුණු ඇඟ තැත්තේ, විපරිත සිත් තැත්තේ, දූෂිත විතතසංකල්පනා තැත්තේ, එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ, සමාසක්ප්‍රඥා ඇත්තේ, එකඟ සිත් ඇත්තේ, සංවාත ඉදුරන් ඇත්තේ වේ ද, එසේ ඇති කල්හි ඒ මහණ තෙම මාගේ සමීපයෙහි වේ. මම ඔහු සමීපයෙහි වෙමි. එයට හෙතු කිම යත්: මහණෙනි, ඒ මහණ තෙමේ තව ලොවුතුරු දහම් දකී. දහම් දක්නේ මා දකී (එ හෙයිනි).

එතඹ්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “අනුබ්බො”පි චෙ අස්ස මහිච්ඡා ච විඤ්ඤාචා,
එජානුගො අනෙජස්ස නිබ්බුතස්ස අනිබ්බුතො,
හිඤ්ඤා සො චිතගෙධස්ස පස්ස යාවඤ්ඤා ආරකා.
3. සො ච ධම්මමහිඤ්ඤා ධම්මමඤ්ඤා පඤ්ඤානො,
රහඳො’ව නිවාතෙ ච අනෙජො වුපසම්මති.
4. අනෙජො සො අනෙජස්ස නිබ්බුතස්ස ච නිබ්බුතො,
අහිඤ්ඤා චිතගෙධස්ස පස්ස යාවඤ්ඤා සන්තිකො’ති”.

අයම්පි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා, ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 4.

[අභිසුභතං]

93. වුත්තං තෙතං භගවතා, වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ අග්ගී. කතමෙ තයො? රුගග්ගී දොසග්ගී මොහග්ගී. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො අග්ගීති.

එතඹ්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “රුගග්ගී දහති මච්චෙ රතෙන කාමෙසු මුච්ඡිතෙ,
දොසග්ගී පන බ්‍යාපතෙන තරෙ පාණාතිපාතිනො.
3. මොහග්ගී පන සම්මුලොග අරියධම්මෙ අකොච්ඤො,
එතෙ අග්ගී අජානන්ති සකකායාභිරතා පජා.
4. තෙ වඩ්ඪස්සන්ති තීරයං තීරච්ඡානඤ්ඤා යොනියො,
අසුරං පෙතති විසයං අමුත්තා මාරබ්බන්ති.
5. යෙ ච රත්තිජිවා සුත්තා සම්මාසම්මුද්ධසාසනෙ,
තෙ නිබ්බාපෙතති රුගග්ගී නිච්චං අසුභසඤ්ඤානො.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාලන. එහි මේ අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මහත් ආශා ඇත්තා වූ (කාමැති දූ නොලැබීමෙන්) දුක් ඇත්තා වූ, තෘණාච අනුව යන්නා වූ (කෙලෙස් මැඩීමෙන්) නො නිවියාවූ, (රූපාදි විෂයයන්හි) ගිජු වූ (යම් මහණෙක්) මා ලුහුබදින්නේ නමුදු, හේ තෘණා රහිත වූ, කෙලෙස් නිවියා වූ, පහ කළ ගිජුවම් ඇති (සම්බුදු රජුන්ගෙන්) යම් තාක් දුරෙහි වේ ද, (එය) බලව.

3. ඒ නුවණැති මහණ තෙම සිටුසස් දහම් දහ, ඒ දහම් මහනුවණින් දහ, තෘණාරහිත වූයේ, වාතය නොහමන තැනෙක දිගවිලක් නොසැලෙන්නා සේ (කෙලෙසවලා නොමැති ව) සංසිදෙයි.

4. ඒ මහණ තෙමේ තෘණාරහිත වූයේ (කෙලෙස් මැඩීමෙන්) නිවියේ, (රූපාදි විෂයයන්හි) ගිජු නො වූයේ, තෘණාරහිත වූයේ, පිරිනිවියා වූ විතශෙධ වූ බුදුරජුන්ට යම් තාක් සම්පයෙහි වේ ද, (එය) බලව.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවත්තු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 5. 4.

[අගනිසුනුය]

93. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ ගිනි තුණෙකි. කවර තුණෙක් ද යත්: රහ තැමැති ගින්න, දොළු තැමැති ගින්න, මොහ තැමැති ගින්න, යන මේ යි. මහණෙනි, මේ ගිනි තුණ යැයි.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාලන. එහි අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “රූපාගති තෙම රූපයෙන් රත් වූ කාමයන්හි මූලා වූ මිනිසුන් දවයි. දොළුගති තෙම ව්‍යාපාද වශයෙන් පෙරළනු සිත් ඇති, ප්‍රාණසාතය කරණ මිනිසුන් දවයි.

3. මොහාගති තෙම ආයාසී ධර්මයෙහි අදක්‍ෂා වූ වෙසෙසින් මූලා වූ මිනිසුන් (දවයි.) සත්කායයෙහි (සකක පංචකයෙහි) ඇලුනාවූ ඒ සත්තවයෝ මේ රූපාදි අභිනිත් නොදන්නාහු වෙත්.

4. ඒ මාරබන්ධනයෙන් නොමිදුනාවූ (ඔහු) තිරය ද, තිරවන්ත-යොනිය ද, අසුරනිකාය ද, ප්‍රෙතවිෂයය ද (එහි ඉපදීම් වශයෙන්) වඩන්නෝ වෙත්.

5. යම් කෙනෙක් රූ දවල් දෙක්හි සමාස් සම්බුද්ධාසනයෙහි (භාවනා වශයෙන්) යෙදුනාහු වෙත් ද, තිතර අශුභ සංඥ ඇති ඔහු රූපාගතිය නිවත්.

6. දෙසග්ගිං පත මෙතතාය නිබ්බාපෙනති තරුත්තමා,
මොහග්ගිං පත පඤ්ඤාය යායං නිබ්බොගාමිනී.
 7. තෙ නිබ්බාපෙනා නිපකා රතති ඡ්ඨිවමත ඡ්ඨිතා,
අසෙසං පරිනිබ්බන්ති අසෙසං දුක්ඛමච්චගුං.
 8. අරියදුසා වෙදගුතො සම්මදඤ්ඤාය පණ්ඩිතා,
ජාතිකබ්ගමභීඤ්ඤාය තාගච්ඡන්ති පුතබ්බවන්ති”.
- අයමපි අපේථා වුතො හගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 5.

[උපපජිකබ්බසුතං]

94. වුත්තං හෙතං හගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපජිකෙබ්බයා යථා යථාස්ස උපපජික-
තො බග්ගිං වස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං හොති අවිසං, අජ්ඣන්තං
අසණ්ඨිතං අනුපාදාය ත පරිත්තස්සයා. බග්ගිං වස්ස භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං
අවිකම්මතො අවිසං සති අජ්ඣන්තං අසණ්ඨිතො අනුපාදාය අපරිත්තස්සතො
අයතිං ජාති ජරමරණ දුක්ඛසමුදයසම්භවො ත හොති’ති.

එතමන්ථං හගවා අවොචී තපේතං ඉති වුච්චති:

2. “සත්තසම්භවපටිණස්ස තෙතතිජිත්තස්ස භික්ඛුතො,
විකම්මණො ජාතිසංසාරො තථී තස්ස පුතබ්බවො”ති.

අයමපි අපේථා වුතො හගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 6.

[කාමුපපතති සුතං]

95. වුත්තං හෙතං හගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ කාමුප්පතතිස්සො. කතමා තිස්සො? පච්චුප්පතිත-
කාමා, නිම්මාතරතිතො, පරනිම්මිතවසවතතිතො. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො
කාමුප්පතතිස්සො’ති.

6. ඒ තරොත්තමයෝ මෙත්‍රිභාවතායෙන් දොෂාගතිය ද, යම් මේ කෙලෙස් කදු විදින ප්‍රඥවෙක් වේ නම් ඒ ප්‍රඥයෙන් මොහාගතිය ද තිවත්.

7. ප්‍රඥයෙන් සුක්ක වූ රු දවල් දෙක්හි තොමැලි වූ (ඔහු) රුහාදි හිනි තිවා (අනුපාදිශෙෂ නිජිණ ධාතුචෙන්) පිරිනිවෙන්. සියලු සසර දුක් ඉක්මෙන්.

8. අංගී වූ (නිජිණය) දුටුවා වෙද සංඛ්‍යාත මාඨිඤ්ඤයෙන් (සසර කෙළවරට) ගියා වූ නුවණැති ඔහු (සකකාදිය) මොනොවට දූත නිජිණාවබෝධය කොට තැවැත ඉපදීමට නො පාමිණේ.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 5.

[උපසම්මානා සුත්‍රය]

94. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් යම් අසුරෙකින් මහණ (සංඝසාරධම්මයන්) විමංසනය කරත් ම ඔහුගේ විදසුන් සිත (රූපාදි) බාහිර අරමුණු විෂයයෙහි නො විසුරුණේ නොපැතුරුණේ වේ ද, අධ්‍යාත්මයෙහි (කමටහන් අරමුණෙහි) (හැකිළිම් වශයෙන්) නොපිහිටියේ දැයි වශයෙන් නොගෙණ (එහෙයින් ම) ත්‍රාණ නොවන්නේ ද, ඒ ඒ අසුරින් හිසුනු තෙම විමසන්නේ ය. මහණෙනි, සිත බාහිර අරමුණෙහි නොවිසුරුණු කල්හි, නොපැතුරුණු කල්හි, අධ්‍යාත්මයෙහි නොපිහිටිකල්හි (තෘෂණාදෂට් වශයෙන්) නොගෙණ (එහෙයින් ම) ත්‍රාණ නොවන්නාවූ මහණහට මතු ජාතිජරාමරණ දුක්ඛයන්ගේ සම්භවයෙන් නො වේ යැ යි.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාහළ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “තෘෂණාදි සත්වැදුරුම් සහිත (කෙලෙස) යන් ප්‍රතිණ කළ, හවතෙතති සංඛ්‍යාත තෘෂණාව සිදු දැමූ හිසුනු පිළිබඳ උත්තරාතිසංසාරය කෂිණ වූයේ වෙයි. (එ හෙයින්) ඔහුට පුනර්භවයෙන් තැත්තේ ය.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 6.

[කාමෝපසන්නි සුත්‍රය]

95. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කාමලාභයෝ (නොනොත්) කාමසෙවනයෝ මේ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: තිබ්බකාම ලාභය ද, නිමොතරති කාමලාභය ද, පරනිමිතවසවිතති කාමලාභය ද යන තිදෙන වෙයි.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුවවති:

2. “පච්චුපට්ඨිතකාමා ච යෙ දෙවා වසවතතිනො,
තිම්මාතරතිනො දෙවා යෙ චඤ්ඤා කාමභොගිනො.
3. ඉත්භාවඤ්ඤාභාවං සංසාරං තාතිවත්තරෙ,
එතමාදිතවං ඤාතා කාමභොගෙසු පණ්ඩිතො,
සබ්බෙ පරිච්චජේ කාමෙ යෙ දිබ්බා යෙ ච මාත්‍රසා.
4. පියරූපසාතගතිතං ඡේත්වා සොතං දුරව්වයං,
අසෙසං පරිනිබ්බන්ති අසෙසං දුක්ඛමච්චගුං.
5. අරියදුසා වෙදගුහො සම්මදඤ්ඤාය පණ්ඩිතා,
ජාතිකයමභිඤ්ඤාය තාගච්ඡන්ති සුතබ්බව”න්ති.

අයමපි අපේං වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 7.

[කාමයොගස්සත්තං]

96. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. කාමයොගස්සත්තො භික්ඛවෙ භවයොගස්සත්තො අතාගාමී හොති අතාගන්තා ඉත්තන්තං.

කාමයොගච්ඡිඤ්ඤාත්තො භික්ඛවෙ භවයොගස්සත්තො අතාගාමී හොති අතාගන්තා ඉත්තන්තං.

කාමයොගච්ඡිඤ්ඤාත්තො භික්ඛවෙ භවයොගච්ඡිඤ්ඤාත්තො අරහං හොති ඛිණ්ණසම්මො’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුවවති:

2. “කාමයොගෙන සංයුත්තා භවයොගෙන වුභයං,
සත්තා ගච්ඡන්ති සංසාරං ජාතිමරණගාමිනො.
3. යෙ ච කාමෙ පභානිංහ අප්පත්තා අසවකකියං,
භවයොගෙන සංයුත්තා ‘අතාගාමී’ති වුවවරෙ.
4. යෙ ච බො ජිත්තසංසයා¹ ඛිණ්මානසුතබ්බවා,
තෙ වෙ පාරං ගතා ලොකෙ යෙ පත්තා අසවකකියං”න්ති.

අයමපි අපේං වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

තඨිසභාණ්ඩාරං.

1. ජිත්තසංසයා. සි. මු.

භාග්‍යවත්තූ මෙ කරුණ වදාලන. එහි අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පරතිමිත වසවතනි නම් වූ යම් දෙවි කෙනෙක් වෙත් ද, නිමොන-රතී නම් වූ දෙවි කෙනෙක් වෙත් ද, නිබ්බානාමලාභී වූ සෙත්‍ර කාමභොගීහු වෙත් ද,

3. (ඔහු) මේ අත්ඛව හා උපපතියාව සංඛ්‍යාත මතු අතින් අත්ඛව ද යන දෙවැදුරුම සසර නො ඉක්මෙත්. නුවණැති පුද්ගල තෙමේ මෙම ආදීනවය දැන කාමභොග විෂයයෙහි දිව්‍යමය වූ ද මානුෂ්‍ය වූ ද යම් කාමයෝ වෙත් නම්, ඒ සියලු කාමයන් දුරු කරන්නේ ය.

4. (යම් ආයාසී කෙනෙක්) ප්‍රියරූප ප්‍රබාදයෙහි ගිජු වූ, ඉක්මිමට දූෂකර වූ කෘෂ්ණ, ප්‍රොතස (රහත්මග නුවණින්) සිදු දමා නිරවශෙෂ ව පිරිනිවෙත් ද, නිරවශෙෂ කොට (සසරයක්) ඉක්මෙත් ද,

5. නිජාණ්‍ය දුටුවාවූ, වෙද සංඛ්‍යාත මාගීඤ්ඤයෙන් (සසර කෙළවරට) ගියාවූ නුවණැති ඔහු (සකකාදිය) මොහොවට දැන, නිජාණාවබෝධය කොට නැවැත ඉපදීමට නො පැමිණෙත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 5. 7.

[කාමයෝග සූත්‍රය]

96 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතින් වූ මුදුරයින් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, පඤ්චකාමගුණික රූග සංඛ්‍යාත කාමයෝගයෙන් යුක්ත වූ ද, රූපාරූපභවයන්හි ඡන්ද්‍රරූපසංඛ්‍යාත භවයෝගයෙන් යුක්ත වූ ද පුද්ගල තෙමේ මේ මිනිසත්ඛවට (පිළිසිදු ගැණිම් වශයෙන්) එන්නේ ආගාමී වෙයි.

මහණෙනි, කාමයෝගයෙන් වෙන් වූ භවයෝගයෙන් යුක්ත වූ පුද්ගල තෙමේ මේ මිනිසත් ඛවට නොඑන්නේ අනාගාමී වෙයි.

මහණෙනි, කාමයෝගයෙන් වෙන් වූ ද, භවයෝගයෙන් වෙන් වූ ද පුද්ගල තෙමේ රහත් වූ ක්‍ෂිණාසුචයෙක් වෙයි.

භාග්‍යවත්තූ මෙ කරුණ වදාලන. එහි අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “කාමයෝගයෙන් ද භවයෝගයෙන් ද යන දෙ පරිද්දෙන් ම යුක්ත වූ සත්ත්වයෝ ජාතිමරණගාමීහු වූවෝ සසර සරත්.

3. යම් කෙනෙක් කාමයන් පහ කොට, ආසුචක්‍ෂයට නොපැමිණ භවයෝගයෙන් යුක්ත වූවෙකු ද (ඔහු) අනාගාමීහු යි කියනු ලැබෙත්.

4. යම් කෙනෙක් මූලපුත් කරණ ලද සැක ඇත්තාහු කෘය කරණ ලද (නවවිධ) මාතය හා පුනර්භවය ඇත්තාහු ද, යමෙකුත් ආසුචක්‍ෂයට පැමිණියාහු ද, (ඔහු) එකානන්‍යයෙන් ලොවිහි පරතෙරට ගියෝ නම් වෙත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

තුන්වන බණවරයි.

8. 5. 8.

[කල්‍යාණසීල සූතං]

97. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා'ති මෙ සූතං:

1. කල්‍යාණසීලො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණධම්මො කල්‍යාණපඤ්ඤා ඉමසම් ධම්මවිතයෙ කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසො'ති වුච්චති.

කථංච භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණසීලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති, ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමනෙනසු වජේසු භයදස්සාපී සමාදාය සිත්ඛති සිත්තාපදෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණසීලො හොති. ඉති කල්‍යාණසීලො.

කල්‍යාණධම්මො ච කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්තත්තං බොධි-පක්ඛියාතං ධම්මාතං භාවතානුයොගමනුසුත්තො විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණධම්මො හොති. ඉති කල්‍යාණසීලො කල්‍යාණධම්මො.

කල්‍යාණපඤ්ඤා ච කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවාතං ඛයා අනාසවං වෙත්තොවිමුත්තං පඤ්ඤාවිමුත්තං දිට්ඨංච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවර්තනා උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණපඤ්ඤා හොති. ඉති කල්‍යාණසීලො කල්‍යාණධම්මො කල්‍යාණපඤ්ඤා ඉමසම් ධම්මවිතයෙ කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසො'ති වුච්චති.

එතමන්තං භගවා අවොච. තන්තං ඉති වුච්චති:

2. “යස්ස කායෙන වාචාය මහස්ස තප්ථි දුක්ඛවා,
තං වෙ කල්‍යාණසීලො'ති ආහු භික්ඛුං තිරිමතං.

3. යස්ස ධම්මො සුභාවිතා සත්ත සම්බොධගාමිනො,
තං වෙ කල්‍යාණධම්මො'ති ආහු භික්ඛුං අනුස්සදං.

4. යො දුක්ඛස්ස පජාතාති ඉධෙව ඛයමත්තනො,
තං වෙ කල්‍යාණපඤ්ඤා'ති ආහු භික්ඛුං අනාසවං.

8. 5. 8.

කලාණ්ඩු සූත්‍රය

97. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, සොදුරු (පිරිපුන්) සිල් ඇත්තාවූ, කලාණ් (බොධිපාක්‍ෂික) ධර්ම ඇත්තාවූ, කලාණ් (මානිප්‍රාදි) ප්‍රඥ ඇත්තාවූ මහණ තෙමේ මේ ශාසනයෙහි සියලු ගුණයෙන් යුත් (රහත් වූ) වාස නිමවූ බ්‍රහ්මර ඇති (අසෙබ්බමිසෙන් යුත්) උත්තම පුරුෂයා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ කලාණ් සිල් ඇත්තේ වේ ද? මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි මහණ තෙමේ සිල්වත් වූයේ, ප්‍රාතිමොක්‍ෂ-සංවරයෙන් යුක්තව වෙසේ ද, ආචාරයෙන් හා ගොවරයෙන් යුක්තව අනුප්‍රමාණ (ඉතා සුළු) වූ ද වරදෙහි හය දක්නා සුලු වූයේ, ශික්‍ෂාපදයන්හි මනා කොට සමාදන්ව තිත්මෙන්තේ වේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි මහණ තෙමේ කලාණ් (පිරිපුන්) සිල් ඇත්තේ වේ. මෙ පරිද්දෙන් කලාණ් සිල් ඇත්තේ වෙයි.

මහණෙනි, කලාණ් දහම් ඇති මහණ තෙමේ කෙබඳු වේ ද? මහණෙනි, මේ සසුන්හි මහණ තෙමේ කොටස් වශයෙන් සහක් වූ බොධිපාක්‍ෂික-ධර්මයන් පිළිබඳ භාවනානුයෝගයෙහි යෙදුනෙක්ව වෙසේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි මහණ තෙමේ කලාණ් ධර්ම ඇත්තේ වේ. මෙපරිද්දෙන් කලාණ් සිල් ඇත්තේ කලාණ් දහම් ඇත්තේ ද වේ.

මහණෙනි, කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තේ කෙබඳු වේ ද? මහණෙනි, මේ සසුන්හි මහණ තෙමේ ආසුචයන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් ආසුචරහිත වූ ඵලසමාධි-යන් ඵලප්‍රඥාවන් මේ අත්බවිහි ම තෙමේ විශිෂ්ටඥනයෙන් දැන ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට එයට පාමණ් වෙසේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි මහණ තෙමේ කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තේ වේ. මෙපරිද්දෙන් කලාණ්සීලය ඇත්තේ, කලාණ්ධර්ම ඇත්තේ, කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තේ මේ ශාසනයෙහි වාස නිම වූ බ්‍රහ්මර ඇති, රහත් වූ උත්තම පුරුෂයා යැයි කියනු ලැබේ.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අතීත (ගාමා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මහණකුට සසින් හෝ වට්ටින් හෝ මතසින් වත දුඛාරිත-යෙක් (අකුශලයෙක්) නැත්තේ ද, නිරිසමපන්න (පවෙහි ලජ්ජා ඇති) ඒ මහණ එකාන්තයෙන් කලාණ් සිල් ඇත්තේ ය යි කියත්.

3. යම් මහණකු විසින් ආයාසිමාගීඥනයට පවුණුවන සත් (බෝපාකි) දහම්හු වඩන ලද්දහු ද, රුහාදි උසස් රහිත වූ ඒ මහණ කලාණ්ධර්ම ඇත්තෙකැ යි කියත්.

4. යම් මහණෙක් මේ අත්බවිහි ම තමාගේ දූෂකයා මානවින් දනී ද, ආසුචරහිත වූ ඒ මහණ කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තෙකැ යි කියත්.

5. තෙහි ධර්මෙහි සම්පන්නං අතීසං ජිත්තසංසයං,
අභිතං සබ්බලොකස්ස ආහු සබ්බප්පභාසිත්තනි”

අයමපි අපේථා ථුතෙතා භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 5. 9.

[දුතසුත්තං.]

98. ථුතතං තෙතං භගවතා. ථුතතමර්හතා’ති මෙ සුතං:

1. දොමානි භික්ඛවෙ දුතානි ආමිසදුතඤ්ච ධම්මදුතඤ්ච. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්ත්තං දුතාතං යදිදං ධම්මදුතං. දොමෙ භික්ඛවෙ සංවිභාගා ආමිසසංවිභාගො ව ධම්මසංවිභාගො ව. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්ත්තං සංවිභාගාතං යදිදං ධම්මසංවිභාගො. දොමෙ භික්ඛවෙ අනුග්ගහා ආමිසානුග්ගහො ව ධම්මානුග්ගහො ව. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්ත්තං අනුග්ගහාතං යදිදං ධම්මානුග්ගහොති.

එතමස්ස භගවා අවොච. තපේතං ඉති ථුට්ඨති:

2. “යමාහු දුතං පරමං අනුත්තරං
යං සංවිභාගං භගවා අවණ්ණසී,
අග්ගමහි බෙත්තමහි පසන්නවිත්තො
විඤ්ඤා පජාතං කො ත යජේථ කාලෙ.

3. යෙ චෙව භාසනති සුණ්ණනි ථුගගං
පසන්නවිත්තා සුගතස්ස සාසනෙ,
තෙසං ඝො අපේථා පරමො විසුජ්ඣති
යෙ අප්පමත්තා සුගතස්ස සාසනෙ”ති.

අයමපි අපේථා ථුතෙතා භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

5. ඒ (සීල සමාධි ප්‍රඥ) ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වූ, දුක් රහිත වූ, සිදිත ලද සාක ඇති, තෘෂ්ණාදූෂිත ඇසුරා නොකලාවූ (ඔහු) සියලු සත්ත්වලොකයෙහි සියල්ල පහ කලාවූ පුද්ගලයා යැ යි කියත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 9.

[දාන සූත්‍රය.]

98. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ආමිසදාහය ධර්මදාහයා යි මේ දාන දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ දාන දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මදාහයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය. මහණෙනි, ආමිසසංවිභාගය ධර්මසංවිභාගයා යි මේ සංවිභාගයෝ දෙදෙනෙකි. මහණෙනි, මේ සංවිභාග දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මසංවිභාගයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය. මහණෙනි, ආමිස අනුග්‍රහය ධර්මානුග්‍රහයා යි මේ අනුග්‍රහ දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ අනුග්‍රහ දෙක අතුරෙන් ධර්මානුග්‍රහය යන යමෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ එහි අර්ථය (ගාථාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “භගවත්තු උතුම් වූ නිරුතතරවූ යම් දාහයක් වදාළ ද, (උතුම්) යම් දාහසංවිභාගයක් වැණුනු ද, අග්‍ර වූ පින්කෙතෙහි පහත් සිත් ඇති, මාතෘපින් අනුසස් දන්තා, කවර නම් නුවණැත්තෙක් සුදුසු කල්හි ඒ දන් නොදෙන්නේ ද.

3. බුදුරජුන්ගේ ශාසනයෙහි පහත් සිත් ඇති යම් (දෙශක) කෙනෙක් කියද්ද, යම් (ප්‍රතිග්‍රාහක) කෙනෙකුත් අසද්ද, ඒ දෙ පක්ෂය පිළිබඳ ධර්මදානාදි පරමාර්ථය (කෙලශමල විශෝධනයෙන්) පිරිසිදු වෙයි. යම් කෙනෙක් බුද්ධානුශාසනයෙහි අප්‍රමතක වෙත් නම් (ඔවුන්ගේ) පරමාර්ථය (අර්භත්ති-එලවිශුද්ධියෙන්) අනිශයින් පිරිසිදු වේ.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 6. 10

[තෙවිජ්ජසුත්තං]

99. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'හි මෙ සුතං:

1. ධම්මෙත්තාහං භික්ඛවෙ තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං පඤ්ඤාපෙම් නාඤ්ඤං ලපිතලාපතමතොතන.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ ධම්මෙත තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං පඤ්ඤාපෙම් නාඤ්ඤං ලපිතලාපතමතොතන?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අතෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යපීදං: එකමපි ජාතියං ඤේ'පි ජාතියො තියො'පි ජාතියො වතො'පි ජාතියො පඤ්ඤා'පි ජාතියො දස'පි ජාතියො විසමපි ජාතියො තිස්සමපි ජාතියො වතනාලීසමපි ජාතියො පඤ්ඤාසමපි ජාතියො ජාතියතමපි ජාති-සහස්සමපි ජාතිසහස්සමපි අතෙකෙ'පි සංවට්ටකපො අතෙකෙ'පි විවට්ටකපො අතෙකෙ'පි සංවට්ටවිවට්ටකපො අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංභොතොනා එවංවණොණා එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරියතොනා. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උපපාදිං.¹ තත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංභොතොනා එවංවණොණා එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරියතොනා. සො තතො චුස්තා ඉබ්බපපනොති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අතෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. අයමස්ස පථමා විජ්ජා අධිගතා හොති, අවිජ්ජා විහතා විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො ආලොකො උප්පන්නො ඥාතං අප්පමත්තස්ස ආනාපිනො පභිහත්තස්ස විහරතො.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු දිබ්බෙත වක්ඛුතා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තා-මානුසකෙත සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භිතෙ පඤ්ඤෙත සුචණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකමමුපගෙ සතෙත පජානාති: ඉමෙ වත භොතොනා සත්තා කායදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, චරිදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, මනොදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, අරියානං උපවාදකා මිච්ඡා-දිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උප්පන්නා. ඉමෙ වා පත භොතොනා සත්තා කායසුචරිතෙත සමන්තාගතා චරිසුචරිතෙත සමන්තාගතා, මනොසුචරිතෙත සමන්තාගතා, අරියානං අනුපවාදකා, සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතියං සංගං ලොකං උප්පන්නා'හි. ඉති දිබ්බෙත වක්ඛුතා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තාමානුසකෙත සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භිතෙ පඤ්ඤෙත සුචණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකමමුපගෙ සතෙත පජානාති. අයමස්ස දුතියා විජ්ජා අධිගතා හොති, අවිජ්ජා විහතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො, ආලොකො උප්පන්නො, ඥාතං අප්පමත්තස්ස ආනාපිනො පභිහත්තස්ස විහරතො.

1. උදපාදිං - කසචි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

3. 5. 10.

[නෙත්තිදා සුත්තය]

99. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මම (සමාසක්ප්‍රතිපත්ති සංඛ්‍යාත) කාරණයෙන් ත්‍රිවිද්‍යා ඇතිකළ බ්‍රාහ්මණයා කොට පණවමි. (අටකාදි සෘෂින්) කී දෑ නියත පමණින් ත්‍රේවිද්‍යාගෙන් අන්‍ය වූ එකකු බ්‍රාහ්මණ කොට නො පණවමි.

මහණෙනි, කෙසේ නම් කාරණයෙන් ත්‍රේවිද්‍යා බ්‍රාහ්මණයා පණවමි ද, උපිතලාපන මාත්‍රයෙන් නො පණවමි ද?

මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි යම් මහණෙක් තත්වැදුරුම් වූ පෙරු විසූ කදපිළිවෙල සිහි කෙරෙයි: ඒ මෙසේ යි. එක් ජාතියක් ද, දෙ ජාතියක් ද, තුන් ජාතියක් ද, සිවු ජාතියක් ද, පස් ජාතියක් ද, දස ජාතියක් ද, විසි ජාතියක් ද, තිස් ජාතියක් ද, සතළිස් ජාතියක් ද, පනස් ජාතියක් ද, සියක් ජාතියක් ද, දහස් ජාතියක් ද, සියදහස් ජාතියක් ද, නොයෙක් තැසෙන කලායන් ද, නොයෙක් වැඩෙන කලායන් ද, නොයෙක් තැසෙන වැඩෙන කලායන් ද, අසෝ නැතැ වීම්. එහි මෙතම් ඇත්තෙම් වීම්. මෙතම් ගොත්‍ර ඇත්තෙම් වීම්. මෙබඳු පැහැ ඇත්තෙම් වීම්, මෙබඳු අඟර ඇත්තෙම් වීම්, මෙබඳු සැප දුක් විඳින්නෙම් වීම්, මෙබඳු ආයු සීමාවක් ඇත්තෙම් වීම්. ඒ මම එයින් සැව මෙහි උපනිමි යි මෙසේ ආකාර සහිත ව, උදෙසිම් සහිතව, තත් වැදුරුම් පෙර වුහු කදපිළිවෙල සිහි කෙරෙයි. ඔහු විසින් මේ පළමු වත විද්‍යව ලද්දේ ය. ඔහුගේ පුළුච්චාසය වසා ලන මොහය නැසුනේ ය, (පුළුච්චාසය දැන ගන්නා) විද්‍යව පහල විය. මොහඳුර නැසින. විද්‍යාලොකය උපත අප්‍රමාදන ව කෙලෙස් තවන වියඝීය ඇති ව කායච්චිතයෙහි අපොක්‍ෂා රහිත ව, වසන්තකූට යම්සේ ද එසේ ය.

මහණෙනි, තැවත අනෙකක් කියමි: ඒ මහණ තෙමේ පිරිසිදු මිනිසාය ඉක්මැ පැවැත්තාවූ දිවැසින් වුත වත්තාවූ ද උපදින්නාවූ ද, (ජාතිගොත්‍රාදියෙන්) හීන වූ ද (ජාතිගොත්‍රාදියෙන්) ප්‍රණීත වූ ද, මත වඩන රූපප්‍රච ඇත්තාවූ ද, විරූපවණී ඇත්තාවූ ද, යහපත් ගති ඇත්තාවූ ද, නපුරුගති ඇත්තාවූ ද සත්කයන් දකි කම් වූ පරිද්දෙන් (ඒ ඒ භවයට) හියා වූ සත්කයන් දකිසි: පිත්තේ මේ ඥාතියෝ කායසුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, වාග්දසුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, මහොදසුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, ආයඝීයන්ට උපවාද කරන්නාහු, මිත්තාදුෂටි ඇත්තාහු, මිත්තාදුෂටි-කම් සමාදන් කොට ගත්තාහු වෙත්. ඔහු තුමු කායභෙදයෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ නපුරු ගති ඇති විවය ව පතිත වන නිරයට පැමිණියාහ. මේ භවත් සත්කයෝ කායසුචරිතයෙන් සමන්විත වූවාහු, වාග්සුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මහොදසුචරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආයඝීයන්ට උපවාද නොකරන්නාහු සමාග්දුෂටි ඇත්තාහු සමාග්දුෂටිකම් සමාදාය ඇත්තාහු වෙත්. ඔහු තුමු කායභෙදයෙන් මරණින් මතු යහපත් ගති ඇති ස්වභාව-ලොකයෙහි උපන්නාහු යි. මෙසේ මිනිසාය ඉක්ම පැවැත්තාවූ පිරිසිදු දිවැසින්, වුත වත්තාවූ ද උපදින්නාවූ ද හීනවූ ද ප්‍රණීත වූ ද යහපත් වණ ඇත්තාවූ ද දුර්ණවූ ද යහපත් ගති ඇත්තාවූ ද නපුරු ගති ඇත්තා-වූ ද සත්කයන් දකිසි. කම් වූ පරිද්දෙන් (ඒ ඒ භවයට) හියා වූ සත්කයන් දකිසි. ඔහු විසින් මේ දෙවෙනි (දිබ්බවකු) විද්‍යව ලබන ලද්දේ වෙයි. (විසුතිප්‍රතිසංකප්‍රතිපණ්ණාසක) අවිද්‍යව නැසිණ. විද්‍යව උපත මොහඳුර තසන ලදී. විද්‍යාලොකය උපත. අප්‍රමාදන වූ, වියඝීයෙන් යුත්, කාය ච්චිත දෙක්හි නිරපොක්‍ෂ වැ වසන්තකූට යම්සේ ද, එමෙනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ආඝවානං ඛයා අනාඝවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤවිමුතතිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඝණං අභිඤ්ඤා ඝට්ඨකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයමස්ස තතියා විජ්ජා අභිගතා හොති, අවිජ්ජා විගතා, විජ්ජා උපපන්නා, තමො විගතො, ආලොකො උපපන්නො, යථා තං අපමන්තස්ස ආනාපිතො පභිත්තතස්ස විහරතො.

එවං ඛො අහං භික්ඛවෙ ධම්මෙත තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං පඤ්ඤපෙම් තාඤ්ඤං ලපිතලාපතමනෙතනා'ති.

එතමන්දං හඟවා අවොච. තන්දෙතං ඉති වුච්චති:

2. “පුබ්බෙතිවාසං යො වෙදී සග්ගාපායඤ්ච පස්සති,
අථො ජාතිකඛයං පනෙතා අභිඤ්ඤා වොසිතො මුනි.
3. එතාති තීති විජ්ජාති තෙවිජ්ජො හොති බ්‍රාහ්මණො,
තථිං වදාමි තෙවිජ්ජං තාඤ්ඤං ලපිතලාපතනති.”

අයමි අන්දො වුතෙතා හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

පඤ්චමො වග්ගො

තසස්සද්දානං:

පසාදජ්ඣිකසංඝාටි අග්ගි උපපරික්ඛයා
උපපතති කාම කල්‍යාණං දානං ධම්මෙත තෙ දසා'ති

නිඛනිපාතො නිට්ඨිතො

මහණෙනි, නැවත අනෙකක් කියමි: ඒ මහණ තෙමේ ආසුටයන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් ආසුට රහිත වූ, එලසමාධිය ද එලප්‍රඥාව ද මේ අත්බැවිහිදී ම තෙමේ ම විශිෂ්ට ඥානයෙන් දෑත, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට, එයට පැමිණ වෙතෙයි. ඔහු විසින් මේ තෙවෙනි (අර්හත්කමාගී) විද්‍යාව ලබන ලද්දේ වෙයි. (චතුස්සත්‍යප්‍රතිපත්තිය) අවිද්‍යාව නැසින. මොහුර නසන ලදී. විද්‍යාලෝකය උපත. අප්‍රමතත ව විශ්වයෙන් යුත් හරණ ලද ආත්ම සෙනගය ඇති ව වසත්තනුට යමිසේ ද එ මෙනි.

මහණෙනි, මෙසේ වතාහි මම් කරුණයෙන් ත්‍රේවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයා පණවමි. පෙර සිටි සෘෂින් කියන ලද්ද කී පමණින් ත්‍රේවිද්‍යකයාගෙන් අත්‍ය වූ එකකු බමුණකු කොට නො පණවමි.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාලන එහි මේ අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් ක්‍ෂණාසුටයෙක් තෙම පෙර වුසු කදපිට්‍රිවෙල දැනී ද, සාවරිය හා අපාය (දිවැසින්) දකී ද, යලි විශිෂ්ට ඥානයෙන් දෑත (සිවුමගින්) කටයුතු නිම කෙළේ ද, අර්හත්කමාග්‍යට පැමිණියේ ද,

3. මේ ත්‍රිවිද්‍යාව කරුණ කොට ගෙන බ්‍රාහ්මණ තෙම ත්‍රේවිද්‍යක වේ. මම් ඔහු ත්‍රිවිද්‍යාවෙන් සුකත යැයි කියමි. පෙර සිටියන් විසින් කියන ලද වචන කිමි මාත්‍රයෙන් ත්‍රේවිද්‍යකයාගෙන් අත්‍ය වූ එකකු (බ්‍රාහ්මණ කොට) නො කියමි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අභත ලදී.

පස්වැනි වර්ගය යි.

එහි උද්දානය:

පසාද, ඒවිත, සංඝාචි, අග්නි, උපපරිකතා, උපපතති, කාම, කල්‍යාණ, දෑත, ධම්ම (ආදී තෙවිජ්ජ) සුත්‍රය යි ඔහු දස දෙනෙකි.

නිකානිපාතය නිමි.

චතුස්සතිපාටනා

4. 1. 1.

[බ්‍රාහ්මණස්තූතං]

100. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. අභමස්මි භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණො යාවයොගො සද්ද පඤ්චපාණී අනත්ම-
දෙහධරෙ අනුත්තරෙ භික්ඛෙකා සලලකතො.¹ තස්ස මෙ තුලො පුත්තා
ඔරසා මුඛතො ජාතා ධම්මජා ධම්මනිම්මිතා ධම්මද්‍රයාදා තො අමිසද්‍රයාදා.

ඥෝමාති භික්ඛවෙ දුතාති අමිසද්‍රයඤ්ච ධම්මද්‍රයඤ්ච. එතද්‍රයං
භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං දුතාතං යදිදං ධම්මද්‍රයං.

ඥෝමෙ භික්ඛවෙ සංවිභාගා අමිසසංවිභාගො ච ධම්මසංවිභාගො ච.
එතද්‍රයං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං සංවිභාගාතං යදිදං ධම්මසංවිභාගො.

ඥෝමෙ භික්ඛවෙ අනුග්‍රහා අමිසානුග්‍රහො ච ධම්මානුග්‍රහො ච.
එතද්‍රයං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං අනුග්‍රහාතං යදිදං ධම්මානුග්‍රහො.

ඥෝමෙ භික්ඛවෙ යාගා අමිසයාගො ච ධම්මයාගො ච. එතද්‍රයං
භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං යාගාතං යදිදං ධම්මයාගොති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තතෙත්තං ඉති චුච්චති:

2. “යො ධම්මයාගං අයජ් අමච්ඡරී
තථාගතො සබ්බභූතානුකම්පී,
තං තාදිසං දෙවමනුස්සසෙට්ඨං
සත්තා තමස්සනති භවස්ස පාරගු”න්ති.

අයමි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තති.

1. සලලකතො.

චතුෂ්කතිපාතය

4. 1. 1.

[බ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය]

100. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, (කැමැති සේ ධර්මදානය කරණ හෙයින්) ඉල්ලීමට සුදුසු වූ භාම කල්හි (ධර්මදානය සඳහා) පිරිසිදු කළ අත් ඇති, අන්‍යාම සිරුරක් දරණ (සංසාරදුෂ්ඨරොගයන්ට පිළියම් කරණ හෙයින්) උසස් වෛද්‍යවරයෙක් වූ, (රුහාදි හුල් උපුටා ලත හෙයින්) ශල්‍යකර්මවෛද්‍යවරයෙක් වූ මම් වතාහි (බැහැර කළ පව් ඇති හෙයින් පරමාඤ්ච) බ්‍රාහ්මණයෙක්මි. තෙපි වතාහි ඒ මාගේ (මුඛයෙන් දෙශිත ධර්මයෙන් උපන් හෙයින්) මුඛයෙන් උපන් (ශාසනධර්මයෙහි උපන් හෙයින්) ධර්ම වූ, ධර්මයෙන් ම තිථිමිත වූ, ධර්මය දයාද කොට ඇති, ආර්මසය දයාද කොට තැනි ඔරස පුත්‍රයෝ වහු.

මහණෙනි, ආම්සදානය ධර්මදානයා යි මේ දාන දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ දාන දෙක අතුරෙන් යම් මේ ධර්මදානයක් වේ නම් එය අග්‍ර ය.

මහණෙනි, ආම්සසංවිභාගය ධර්මසංවිභාගයා යි මේ සංවිභාග දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ සංවිභාග දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මසංවිභාගයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

මහණෙනි, ආම්සානුග්‍රහය ධර්මානුග්‍රහය යා යි මේ අනුග්‍රහ දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ අනුග්‍රහ දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මානුග්‍රහයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

මහණෙනි, ආම්සයාගය ධර්මයාගය යා යි මේ යාග දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ යාග දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මයාගයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි අනිඤ්ඤා (භාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මසුරුමල රහිත වූ සියලු සතුන් කෙරෙහි අනුකම්පා ඇති යම් තථාගතයන් වහන්සේ කෙනෙක් ධර්මදානය දුන් සේක් ද, දෙව් මිනිසුන් අතරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ වූ භවයාගේ පරතෙරට පැමිණි එබඳු වූ තථාගතයන් වහන්සේට සන්තයෝ නම්සකාර කෙරෙත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 2.

[චතුරනවජ්ජසුතං.]

101: වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. චත්තාරිමානී භික්ඛවෙ අපානි වෙව සුලභානි ච තානි ච අනවජ්ජානි.
කතමානි චත්තාරි?

පංසුකුලං භික්ඛවෙ චීවරානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච අනවජ්ජං.
පිණ්ඩාලොපො භික්ඛවෙ භොජනානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච
අනවජ්ජං. රුක්ඛමූලං භික්ඛවෙ සෙනාසනානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච
අනවජ්ජං. පුතිමුත්තං භික්ඛවෙ හෙසජ්ජානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච
අනවජ්ජං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරි අපානි වෙව සුලභානි ච තානි ච
අනවජ්ජානි.

යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අපෙත ච තුට්ඨො හොති සුලභෙන ච.
ඉඨිසාහං අඤ්ඤාතරං සාමඤ්ඤාඛිහන්ති වදාමි'ති.

ඵතමන්ඨං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “අනවජ්ජෙන තුට්ඨස්ස අපෙත සුලභෙන ච,
ත සෙනාසනමාරබ්භ චීවරං පාතභොජනං,
විසානො හොති චිත්තස්ස දිසා තප්පට්ඨඤ්ඤාති.

3. තෙ වස්ස ධම්මො අකඛාතා සාමඤ්ඤස්සානුලෝමිකා,
අධිග්ගහිතා තුට්ඨස්ස අප්පමහතස්ස භික්ඛුතො.”¹

අයමපි අන්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. 1. 3.

[ආසවකඛයසුතං.]

102. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1: ජාතතො'හං භික්ඛවෙ පස්සතො ආසවානං ඛයං වදාමි, තො
අජාතතො අපස්සතො, කිඤ්ච භික්ඛවෙ ජාතතො කිං පස්සතො ආසවානං
ඛයො හොති ?

1. සිකකතො, (සි. ක.) සි. අ. මු.

4. 1. 2.

[වතුරනවදා සූත්‍රය.]

101. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද මේ ප්‍රත්‍යයයෝ සිවු දෙනෙක් වෙත් ඔහු නිදෙස් ද වෙති. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, විවර අතුරෙන් පංසුකුලවිවරය සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ. මහණෙනි, භෞජනයන් අතුරෙන් පිඬු සිහිමෙන් ලත් භෞජනය සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ. මහණෙනි, සෙනසුන් අතුරෙන් රුක්මුල් සෙනසුන සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ. මහණෙනි, බෙහෙත් අතුරෙන් පුතිච්ඡත්‍ර නම් වූ බෙහෙත් සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ.

මහණෙනි, සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද නිදෙස් වූ ද මේ ප්‍රත්‍යයයෝ සිවු දෙන වෙත්.

මහණෙනි, යම් හෙයකින් මහණ තෙමේ සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද ප්‍රත්‍යයයන් සතුවූ වූයේ වේ ද ඒ (සතුව) මේ මහණහුගේ මහණදම් පිළිබඳ එක් අභියාසායකා සි මම් කියමි.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (හාපා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සාමාන්‍ය වූ ද සුලභ වූ ද නිදෙස් වූ ද ප්‍රත්‍යයයන් සතුවූ වූවහුගේ තෙතසුන ද, සිවුර ද ගිලන්පස හා පිණ්ඩපාතය ද අරභයා සිතා දුකෙක් නැත්තේ ය. (ඔහුට) දිශා ද පටහැනි නො වේ.

3. මහණදම් අනුලෝම වූ යම් ප්‍රතිපත්ති ධර්මකෙනෙක් කියන ලද්දහු ද (ඒ ධර්මයෝ) සතුව සිත් ඇති අප්‍රමාද වූ මේ මහණහු විසින් (විරුද්ධ ධර්මයන් මැඩ) අයත් කැරැ ගන්නා ලද්දහු වෙත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 3.

[ආසුචක්‍ෂය සූත්‍රය]

102. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මෙ දත්තාභට ද දක්තාභට ද ආසුචක්‍ෂයය (ආයාසිමාසිංගි-ගමය) කියමි. මහණෙනි, කුමක් දත්තාභට, කුමක් දක්තාභට ආසුචක්‍ෂය වේ ද?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදං දුක්ඛන්ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො ආසවානං ඛයො භොති.
අයං දුක්ඛසමුදයො'ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො ආසවානං ඛයො භොති.
අයං දුක්ඛනිරෝධො'ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො ආසවානං ඛයො
භොති. අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදු'ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො
ආසවානං ඛයො භොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ ජාතතො එවං පස්සතො
ආසවානං ඛයො භොති'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තතො'නං ඉති වුච්චති:

2. "සෙවස්ස සික්ඛමානස්ස උජ්ඣාසානුසාරිනො,
ඛයස්මිං පඨමං ඤාණං තතො අඤ්ඤා අනුභවරා.
3. තතො අඤ්ඤා විමුත්තස්ස විමුත්තිඤ්ඤානුත්තමං,
උපපජ්ජති ඛයෙ ඤාණං ඛිණං සංයොජනා ඉති.
4. ත තෙවිදං¹ කුසිදෙන බාලෙන අවිජානනා,
තිබ්බානං අධිගතතබ්බං සබ්බගත්තපමොච්ඡන්"න්ති.

අයමපි අතො වුතෙනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. 1. 4.

[සමණ්ත්වාහමණසුත්තං]

103. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉදං දුක්ඛන්ති යථා-
භූතං තප්පජානන්ති, අයං දුක්ඛසමුදයො'ති යථාභූතං තප්පජානන්ති,
අයං දුක්ඛනිරෝධො'ති යථාභූතං තප්පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී
පටිපදු'ති යථාභූතං තප්පජානන්ති, ත මෙ තෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා
වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා, ත ච
පතෙනෙ අරාසමනෙතා සාමඤ්ඤාත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං වා දිට්ඨං ච ධම්මෙ
සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙවි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං
පජානන්ති, අයං දුක්ඛසමුදයො'ති යථාභූතං පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරෝ-
ධො'ති යථාභූතං පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදු'ති යථාභූතං
පජානන්ති. තෙ ඛො'මෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වෙච
සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා. තෙ ච පනායස්මනෙතා
සාමඤ්ඤාත්ථා බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථා දිට්ඨං ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා
උපසම්පජ්ජ විහරන්ති'ති.

1 ත තෙවිදං - සී.අ.මු,

මහණෙනි, මේ (සකකප්‍රවාහනිය) දුක යැයි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මේ දුකකසමුදය යැයි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මේ දුකකනිරෝධය යැයි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මේ දුකකනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව යැයි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මේ පරිද්දෙන් වතාහි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි.

භාග්‍යවත්තු මෙකරුණ වදාලහ. එහි අර්ථය (භාජා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පිළිවෙළින් අයඛිමාගීය උපදවන (සාප්‍රමාර්ග සංඛ්‍යාත අයඛිමාර්ගය අනුව හැසිරෙන) ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂා වචන සෙව පුද්ගලයාහට පළමු කොට රහත්මහ නුවණ උපදී. එයට අනතුරුව අභිත්තිඵලය උපදී.

3. තැවන රහත්ඵල විමුක්තියෙන් මිදුනුටු උතුම් විමුක්තිඥානය ද, සංයෝජනයෝ නිෂිඤ්චිත යි ආසුවක්‍ෂයයෙහි (ප්‍රතිණ කෙලශ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා) ඥානය ද උපදී.

4. (අභිධ්‍යාදි) සියලු කෙලශග්‍රන්ථයන්ගෙන් මිදීමට තිමිත්ත වූ මේ නිවෘත්තය (වතුසාධාරාධිපතීන්) තොදන්තාවූ අඥන වූ කුසිත පුද්ගලයා විසින් ලබන්නට තොහැක්කේ ය.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

4. 1. 4.

[සමණ්‍යාහමණ සූත්‍රය]

103. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මේ දුක යැයි තතු සේ තො දනිද්ද, මේ දුකකසමුදය යැයි තතු සේ තො දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධය යැයි තතු සේ තො දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපතතිය යැයි තතු සේ තො දනිද්ද. මහණෙනි, ඒ ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් අතුරෙහි ශ්‍රමණ යැයි මා විසින් සම්මත තො කරණු ලැබෙත්. බ්‍රාහ්මණයන් අතුරෙහි බ්‍රාහ්මණ යැයි සම්මත තො කරණු ලැබෙත්. ඒ ආයුෂ්මත්තු ශ්‍රමණසාථීය හෝ බ්‍රාහ්මණසාථීය හෝ මේ අත්ඛවිති ම කුමු විශිෂ්ටඥානයෙන් දූත ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට එයට එළඹ වාසය තො කෙරෙත්.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මේ දුක යැයි තතු සේ දනිද්ද, මේ දුකකසමුදය යැයි තතු සේ දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධය යැයි තතු සේ දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපතතිය යැයි තතු සේ දනිද්ද. මහණෙනි, ඒ ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් අතුරෙන් ශ්‍රමණ යැයි ද මා විසින් සම්මත කරණු ලැබෙත්. බ්‍රාහ්මණයන් අතුරෙන් බ්‍රාහ්මණ යැයි ද සම්මත කරණු ලැබෙත්. ඒ ආයුෂ්මත්තු ශ්‍රමණසාථීය හෝ බ්‍රාහ්මණසාථීය හෝ මේ අත්ඛවිති ම කුමු විශිෂ්ටඥානයෙන් දූත ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට එයට පැමිණ වාසය කෙරෙත්.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙ දුක්ඛං ඤාපජානන්ති අපො දුක්ඛස්ස සම්භවං,
යත් ච සබ්බසො දුක්ඛං අසෙසං උපරුජ්ඣති,
තඤ්ච මග්ගං ත ජානන්ති දුක්ඛුපසම්භූමිතං.

3. වෙතොවිමුත්තිහිතා තෙ අපො පඤ්ඤාවිමුත්තියා,
අභබ්බා තෙ අනතතිරියං තෙ වෙ ජාතිජරුපගා

4. යෙ ච දුක්ඛං පජානන්ති අපො දුක්ඛස්ස සම්භවං,
යත් ච සබ්බසො දුක්ඛං අසෙසං උපරුජ්ඣති,
තඤ්ච මග්ගං පජානන්ති දුක්ඛුපසම්භූමිතං.

5. වෙතොවිමුත්තිසම්පන්නා අපො පඤ්ඤාවිමුත්තියා,
භබ්බා තෙ අනතතිරියං ත තෙ ජාතිජරුපගා”ති.

අගමපි අනේථං වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

4. 1. 5.

[සීලසම්පන්නසුත්තං]

104. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුත්තං:

1. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලසම්පන්නා සමාධිසම්පන්නා පඤ්ඤා-
සම්පන්නා විමුත්තිසම්පන්නා විමුත්තිඤ්ඤාණදස්සනසම්පන්නා ඔවාදකා
විඤ්ඤාපකා සන්දස්සකා සමාදායකා සමුපෙතජකා සම්පතසකා අලං
සමකතාතාරො සද්ධම්මස්ස.

දස්සනම්පතං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං ඛත්තපකාරං වදම්. සම්ඤ්ඤාමපතං
භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං ඛත්තපකාරං වදම්. උපසම්ඤ්ඤාමපතං භික්ඛවෙ
තෙසං භික්ඛුතං ඛත්තපකාරං වදම්. පඤ්ඤාපාසනම්පතං භික්ඛවෙ තෙසං
භික්ඛුතං ඛත්තපකාරං වදම්. අනුස්සරණම්පතං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං
ඛත්තපකාරං වදම්. අනුපබ්බජ්ජම්පතං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං ඛත්තපකාරං
වදම්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාලන. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් (සකකුප්‍රවාතනිය) දුක යැ යි තො දනිද්ද, යළි දුකට හෙතුව තො දනිද්ද, යම් තැනෙක්හි භෑම ලෙසින් ඉතිරි නොකොට දුක් නැති වේ නම් (එ නිවණ) තො දනිද්ද, දුක් සංහිදීමට පමුණුවන (ආර්‍ය) මාගීයන් තො දනිද්ද,

3. ඔවුහු අර්හත්භූතමාගියෙන් පිරිහුනාහු යළි අර්හත්භූතමාගියෙන් පිරිහුනාහු වෙත්. ඔහු දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෝ තො වෙත්. එකාන්තයෙන් ඔහු ජාතිජරාදි දුකට පැමිණියෝ වෙත්

4. යම් කෙනෙකුත් දුක යැ යි මනා සේ දනිද්ද, යළි දුකට හෙතුව දනිද්ද, යම් තැනෙක්හි භෑම ලෙසින් ඉතිරි නොකොට දුක් නැති වේ නම් (එ නිවණ) දනිද්ද, දුක් සංහිදීමට පමුණුවන (ආර්‍ය) මාගීයන් දනිද්ද,

5. ඔවුහු ඵලසමාගියෙන් යුක්ත වූවාහු, යළි ඵලප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූවාහු දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෝ වෙත්. එකාන්තයෙන් ඔහු ජාති-ජරාදි දුකට තො පැමිණෙත්.”

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1 5.

[සිලසම්පන්න සුත්‍රය]

104. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක් සිල්වත් වූවාහු, සමාගියෙන් යුක්ත වූවාහු, ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූවාහු, ඵලවිමුක්තියෙන් යුක්ත වූවාහු, විමුක්ති-ඥානදර්ශන (ප්‍රත්‍යාවේක්ෂාඥාන) යෙන් යුක්ත වූවාහු වෙද්ද, අවවාද දෙන්නාහු, කරුණු දන්වන්නාහු, කරුණු දක්වන්නාහු, සමාදන් කරවන්නාහු (උත්සාහවත් කැරැවීමෙන්) තෙද ගන්වන්නාහු (අනුසන් දක්වීමෙන්) සතුටු කරවන්නාහු වෙද්ද, (අනුග්‍රහයෙන්) සඬායය දේශනා කිරීමෙහි පොහොසත් වූවාහු වෙත්ද

මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන්ගේ දැකීම ද බෙහෙවින් උපකාරීයැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන්ගේ ඇසීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් කරු එළැඹීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් (වතාවත් කිරීමෙන්) පඤ්චාසනය කිරීම ද බෙහෙවින් උපකාරීයැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් සිහි කිරීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් අනුවා පාවිදිවීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි.

තං කිසං හෙතු?

තථාරූපෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො අපරි-
පුරෝ'පි සීලකකිකො භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි සමාසිකකිකො
භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි පඤ්ඤකකිකො භාවනාපාරිපුරිං
ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි විමුත්තිකකිකො භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනකකිකො භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති.

එවිරූපා ව තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්ථාරොති'පි වුවවනති, සත්ථවාහාති'පි
වුවවනති, රණඤ්ඤාති'පි වුවවනති, තමොනුදති'පි වුවවනති, ආලොකකරාති'පි
වුවවනති, ඔහාසකරාති'පි වුවවනති, පජේතකකරාති'පි වුවවනති, උකකා-
ධාරාති'පි වුවවනති, පහභිකරාති'පි වුවවනති, අරියාති'පි වුවවනති, වක්ඛුම-
නෙතාති'පි වුවවනති නි.

එතමිත්ථං භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුවවති:

2. “පාමොජ්ජකරණධාරානං¹ එවං හොති විජාතනං,
යදිදං භාවිතතානං අරියානං ධම්මජිවිතං.
3. තෙජෝතයනති සඤ්චමං භාසයනති පහභිකරු,
ආලොකකරණා ධීරු වක්ඛුමනෙතො රණඤ්ඤා.
4. යෙසං වෙ සාසනං සුඤ්ඤා සම්මදඤ්ඤාය පණ්ණිතා,
ජාතිකධම්මභිඤ්ඤාය නාගව්ඡනති සුතබ්භවනති.”

අයමපි අජේතං වුද්ධෙතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

4. 1. 6.

[තණ්හුපාදසුත්තං]

105. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ තණ්හුපාද යත්ථ භික්ඛුතො තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජා. කතමෙ වත්තාරො?

විවරහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.
පිණ්ඩපානහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.
සෙනාසනහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.
ඉතිභවාභවහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.

1. පාමුජ්ජකරණධාරානං. සී. මු.

කවරහෙයින් යන්:

මහණෙනි, එබඳු භික්ෂුන් සේවනය හරිතය පරිපූර්ණය කරන්නාහට සම්පූර්ණ නොවූ ශීලසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි. සම්පූර්ණ නොවූ සමාධිසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි, සම්පූර්ණ නොවූ ප්‍රඥාසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි, සම්පූර්ණ නොවූ විමුක්ති-සකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි, සම්පූර්ණ නොවූ විමුක්තිඥාන-දර්ශනසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි.

මහණෙනි, මෙබඳු වූ ඒ භික්ෂුහු (අනුශාසකකරණ හෙයින්) ශාස්තෘහු යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (සසර කතරින් එතෙර කරණ හෙයින්) සාමීවාහ යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (රහාදි කෙලෙස් පහකරණ හෙයින්) රණඤ්ඤා යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (මොහදුරු දුරුකරණ හෙයින්) තමොක්කුද යැ යි ද කියනු ලැබෙත්, (ප්‍රඥාලෝකය ඇතිකරණ හෙයින්) ආලෝකකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥවහාසය ඇති කරණ හෙයින්) ඔහාසකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥදීපය ඇතිකරණ හෙයින්) පජ්ජාපකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (දහම් තමාහි ගිහිපුල දරණ හෙයින්) උකාසකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥප්‍රභාව ඇතිකරණ හෙයින්) පභවකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (කෙලයෙන්ගෙන් දුරු වූ හෙයින්) ආයාසී යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥවක්ෂ්‍යසගේ ප්‍රතිලාභයෙන්) වක්ෂ්‍යමනතු (ඇස්ඇත්තෝ) යැ යි ද කියනු ලැබෙත්.

මේකරුණ භාග්‍යවත්ත වදාලන. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “වඛනලද සිත් සතන් ඇති, දහමින් ජීවත් වන සුලු වූ ආයාසීයන්ගේ යම් දැකීම් ආදියක් වේ තම් එය ප්‍රාඥයන්ගේ සතුටට කරුණු වේ.

3. ඥානප්‍රභා ඇති කරණ, ප්‍රඥාලෝකය කරණ, ප්‍රඥවක්ෂ්‍ය ඇති කෙලෙස් දුරු කරණ ඒ ප්‍රාඥයෝ සභ්‍රමය ප්‍රකට කෙරෙත්. දහම් එළියෙන් ලොව ආලෝකවත් කෙරෙත්.

4. නුවණැත්තෝ යම් ආයාසී කෙනකුන්ගේ අවවාදය අසා සමාසක් ප්‍රඥාවෙන් දැන ජාතික්‍ෂය (සංකීර්ණ අතීතය) අවබෝධ කොට එකානන්ධයෙන් පුනර්භවයට නො යෙත්”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 6.

[නාමොපදෙසාද සූත්‍රය]

105. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්ථය වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යමක් නිමිති කොට භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි තම් නාමොපදෙසාද කාරණයෝ මේ සිටි දෙනෙක් වෙත්. කවර සිටි දෙනෙක් ද යන්:

මහණෙනි, විවරය හෙතු කොට ගෙන ද භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි. මහණෙනි, පිණ්ඩාසනය හෙතු කොට ගෙන ද භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි. මහණෙනි, තෙතාසනය හෙතු කොට ගෙන ද භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි. මහණෙනි, මෙසේ-ප්‍රණීත-අති ප්‍රණීත ද හෙතු කොට ගෙන ද නාමොපදෙසාද උපදි.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො තණ්හප්පාදා යත් භික්ඛුතො තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජතිති.

එතමන්. භගවා අවොච. තජ්ජෙතං ඉති වුච්චති:

2. “තණ්හාදුතියො පුරිසො දීඝමභාන සංසාරං,
ඉත්ථමාච්ඤ්ඤාදානං සංසාරං තාතිච්ඡතති.
3. එවමාදිතං ඤාතො තණ්හං දුක්ඛස්ස සමාවං,
විතතණ්හො ආතාදානො සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙ”ති.

අයමි අත්ථො වුතෙතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

4. 1. 7.

[සමුහමකසුත්තං]

106. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. සමුහමකාති භික්ඛවෙ’තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති. සපුබ්බදෙවකාති¹ භික්ඛවෙ, තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති, සපුබ්බාවරියකාති භික්ඛවෙ, තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති. සාහුත්තෙය්සකාති භික්ඛවෙ, තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති.

බ්‍රහ්මා’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්ත එතං අභිච්චනං. පුබ්බදෙව්’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්තං එතං අභිච්චනං. පුබ්බාවරිය’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්තං එතං අභිච්චනං. ආහුත්තෙය්සා’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්තං එතං අභිච්චනං. තං කිස්ස හෙතු?

බහුපකාර භික්ඛවෙ මාතෘපිතරො පුත්තානං ආපාදකා පොසකා ඉමස්ස ලොකස්ස දස්සෙතාරො’ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තජ්ජෙතං ඉති වුච්චති:

2. “බ්‍රහ්මා’ති මාතෘපිතරො පුබ්බාවරිය’ති වුච්චරෙ,
ආහුත්තෙය්සා ච පුත්තානං පජාය අනුකම්පකා.

1. සපුබ්බදෙවකාති සී. මු.

මහණෙනි, යම්කිසි හෙතු කොට භික්ෂුහට තෘණොව උපදිනුයේ උපදී ද, මේ ඒ තෘණොවපාද කරණයෝ සිටි දෙන වෙති.

හඟවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “තෘණොව දෙවෙති කොටැති (තෘණොව සහාය කොටැති) පුරුෂ තෙම දීඝී කාලයක් මුළුල්ලෙහි හැසිරෙන්නේ මේ ආත්මභාවය ද අනාගත ආත්මභාවය ද ලක්ෂණ කොට ඇති සංසාරය නො ඉක්මෙයි.

3. තෘණොව සසර දුකට මුල් වන්නේ යැ යි මෙසේ ආදීනව වශයෙන් දැන පහ කරණ ලද තෘණොව ඇති (නැවත හවයෙහි පිළිසඳ ගැන්මක් තැති හෙයින්) ආදාන රහිත වූ, සමාතිමත් වූ (කිණිකාසුට) භික්ෂු තෙමේ සංසාර ප්‍රවාහතියෙන් ඉවත් වන්නේ ය.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

4. 1. 7.

[සමුගමක සුත්‍රය]

106. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත් වූ මුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහ-යෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ බ්‍රහ්මයා සහිතයෝ වෙත්. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහයෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ පූජිතවතාවත් සහිතයෝ වෙත්. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහයෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ පූජිතවතාවත් සහිතයෝ වෙත්. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහයෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ සාත්‍යතෙය්‍ය (වෙත පමුණුවා දන් දිය සුත්තන් සහිත)වෙත්.

මහණෙනි, බ්‍රහ්ම යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. මහණෙනි, පූජිතව යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. මහණෙනි, පූජිතව යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. මහණෙනි, සාත්‍යතෙය්‍ය යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. ඒ කවර හෙයින් යත්:

මහණෙනි, මවුපිය දෙදෙන පුත්‍රයනට බෙහෙවින් උපකාර ඇත්තෝ වෙත්. ජිවිතාරක්ෂකයෝ වෙත්. (අත් පා වඩා) පොෂණය කරන්නෝ වෙත්. මේ ලොව (ඉටු අතිවු අරමුණු) දක්වන්නෝ වෙත්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්හු වදාළහ. එහි මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පුත්‍රප්‍රජාවට අනුකම්පා කරණ මවුපිය දෙදෙන පුත්‍රයනට බ්‍රහ්මයෝ යැ යි ද පූජිත ආවායකීවරයෝ යැ යි ද (දුරින් ගෙනෙක් දිය සුත්‍ර ආභාරාදිකට සුදුසු) සාත්‍යතෙය්‍යයෝ යැ යි ද කියනු ලැබෙත්.

3. තස්මා හි තෙ තමසෙසයා සක්කරෙය්‍යාථ පණ්ඩිතො,
අනෙතන අථ¹ පාතෙන වජේන සයනෙන ව,
උච්ඡාදනෙන නභාපනෙන පාදානං ඛොවනෙන ව.

4. නාය තං පාරිවරියාය මාතාපිතුසු පණ්ඩිතා,
ඉඛෙව² තං පසංසනති පෙච්ච සග්ගෙ ව මොදනි”ති.

අගමපි අජෝ වුතොා භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

4. 1. 8.

[ඛුක්කාරසුභතං]

107. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරභතා’ති මෙ සුතං:

1. ඛුක්කාර භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකා තුමහාකං යෙ තෙ පච්චුපට්ඨිතා විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසනතිලාතපච්චයහෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි. තුමො’පි භික්ඛවෙ ඛුක්කාර බ්‍රාහ්මණගහපතිකාතං යං තෙසං ධම්මං දෙසෙථ අදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බඤ්ඤං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මවරියං පකාසෙථ. එවමිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤං නිස්සාය බ්‍රහ්මවරියං වුක්ඛාති ඔසස්ස නිත්ථරණත්ථාය සමා දුක්ඛස්ස අනතකිරියායා’ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සාගාර අතගාර ව උභො අඤ්ඤාඤ්ඤානියසිතා,
අරාධයනති සද්ධම්මං යොගකෙඛම්මං අනුත්තරං.

3. සාගාරෙසු ව විවරං පච්චයං සයනාසනං,
අතාගාර පටිච්ඡනති පරික්ඛයවිනොදනං.

4. සුගතං පන නිස්සාය ගහට්ඨා ඝරමෙසිතො,
සද්දුභාතො අරභතං අරියපඤ්ඤාය ක්කාමිතො.

5. ඉධ ධම්මං වරිත්තාන මග්ගං සුගතිගාමිනං,
තඤ්ඤො දෙවලොකසම්මං මොදනති කාමකාමිතො’ති.”

අගමපි අජෝ වුතොා භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. අපථා - මජ්ඣං. PTS.

1. ඉධපච්ච කස්ථි.

3. එහෙයින් නුවණැති පුද්ගල තෙමේ ඒ මවුපියනට තමසකාර කරන්නේ ය. යළි ආකාරයෙන් ද, පාතයෙන් ද, වසත්‍රයෙන් ද, සයනයෙන් ද, ඇඟ ඉළීමෙන් ද, නැහැවීමෙන් ද, පාදෙවීමෙන් ද, සත්කාර කරන්නේ ය.

4. පණ්ඩිතයෝ මවුපියන් කෙරෙහි ඒ (අත්පා මෙහෙකිරීමාදි) උච්චාත් කිරීම නිසා මෙ ලොව දී ඔහු පසසත්. මරණින් මතු ආයුධයෙහි ඉපිද අතීතයින් සතුටු වේ.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 8.

[බහුකාර සුත්‍රය]

107. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් බමුණු ගැහැවි කෙනෙක් චීවර පිණ්ඩපාත සෙනාසන හිලත්පස බෙහෙත් පිරිකර යන මෙයින් නොපටි උච්චාත් කරන්නාහු වෙත් ද, ඔහු (නොපටි) බෙහෙවින් උපකාර ඇත්තාහු වෙත්. මහණෙනි, තෙපි ද ඒ බමුණු ගැහැවියනට යම් හෙයකින් මූල යහපත් වූ මාද යහපත් වූ අවසන යහපත් වූ අතීත සහිත වූ ව්‍යාකෘත සහිත වූ සියලු ලෙසින් සම්පූර්ණ වූ ධර්ම දෙශනා කරවූ ද, පිරිසිදු (ශාසනමාභී) බ්‍රහ්මචර්‍යය ප්‍රකාශ කරවූ ද, (එහෙයින්) ඔවුන්ට තෙපි ද බෙහෙවින් උපකාරීහ. මහණෙනි, මෙසේ වනාහි ඔවුනොවුන් ඇසුරු කොට වතුරෙකය තරණය කරණු පිණිස මනා කොට සියලු සසරයක් කෙලවර කරණු පිණිස මේ බ්‍රහ්මචර්‍යය ව්‍යාප්ත ලැබේ.

මේ කරුණ හඟවන්නු වදාලන. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ගෘහස්ථයෝ ද ප්‍රව්‍ර්ජිතයෝ ද යන දෙපක්‍ෂය ඔවුනොවුන් ඇසුරු කරන්නාහු (ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිවේධ) සභුමිය ද, අතීත්තිය හා නිවණ ද සම්පාදනය කෙරෙත්

3. පැවිද්දේ ගෘහස්ථයන්ගෙන් පිඬා උපද්‍රව දුරු කරණ සිවුරුය සෙතසුත් ය (පිණ්ඩපාත හිලත්පස යන) ප්‍රත්‍යය ද පිළිගනිත්.

4. ආර්‍ය පුද්ගලයා නිසා හිඟ්‍යෙහි වෙසෙන ගෘහස්ථයෝ රහතුන්ගේ වචන අදහන්නාහු සුචිකුච ප්‍රඥාවෙන් ධ්‍යාන කරණ සුලු වූවාහු,

5. මේ අත්බැවිහිදී (ලොච්ඡි ලොචුතුරු) සැපයට මාභීය වූ (සීලාදි) ධර්මයෙහි හැසිර සතුටු වන සුලු වූවාහු දෙවිලොවෙහි කාමසැප කැමැත්තාහු සතුටු වෙත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 9.

[කුහසුත්තං]

108. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යෙ කෙච්ඡි භික්ඛවෙ භික්ඛු කුහා ථද්ධා ලපා සිඬ්ඨි උත්තලා අසමාහිතා, ත මෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මාමකා, අපගතා ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමා ධම්මවිතයා. ත ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමිං ධම්මවිතයෙ වුද්ධං විරුලිං වෙසුලුං අපජජන්ති.

යෙ ච බො භික්ඛවෙ භික්ඛු නික්ඛානා නිලලපා ධීර අත්ථද්ධා සුසමාහිතා, තෙ බො මෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මාමකා, අනපගතා ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමා ධම්මවිතයා. තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමිං ධම්මවිතයෙ වුද්ධං විරුලිං වෙසුලුං අපජජන්ති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති චුච්චති:

2. “කුහා ථද්ධා ලපා සිඬ්ඨි උත්තලා අසමාහිතා,
ත තෙ ධම්මෙ විරුහන්ති සමමාසම්බුද්ධදෙසිනෙ.
3. නික්ඛානා නිලලපා ධීර අත්ථද්ධා සුසමාහිතා,
තෙ චෙ ධම්මෙ විරුහන්ති සමමාසම්බුද්ධදෙසිනෙ”ති.

අයමපි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. 1. 10.

[පුරිසපිඨයරූපසුත්තං]

109. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො තදියා සොතෙන ඔවුයෙහය්‍ය පිඨරූප-සාතරූපෙන. තමෙතං චක්ඛමා පුරිසො තිරෙ ඩිතො දිසවා එවං වදෙය්‍ය, “කිංඤ්චාපි බො නිං අමොහො පුරිස තදියා සොතෙන ඔවුයෙහි පිඨරූප-සාතරූපෙන, අහි වෙත්ථ හෙට්ඨා රහදො සථාමි සාවධො සගහො සරක්ඛසො, යං නිං අමොහො පුරිස, පාපුණ්ඨිතො මරණං වා නිගච්ඡති මරණමත්තං වා දුඤ්ඤන්ති.” අථ බො සො භික්ඛවෙ පුරිසො තස්ස පුරිසය්‍යා සද්දං සුත්වා හන්තෙති ච පාදෙති ච පටිසොතං වායමෙය්‍ය.

4. 1. 9.

[කුහ සුත්‍රය]

109. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කිසි භික්ෂු කෙනෙක් කුහක වූවාහු (ජනයන් විසවය පත් කරන්නාහු) (ක්‍රොධයෙන් හා මාතයෙන්) දැඩි සිත් ඇත්තාහු (ප්‍රත්‍යය සදහා ජනයන්) පොළොඹවන්නාහු, ශාඛගසදාය වූවාහු (ප්‍රකට කෙලෙස් ඇත්තාහු) උස් වූ මාතතල ඇත්තාහු, එකගසිත් තැත්තාහු වෙද්ද, මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මා අයත් වූවෝ නො වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ ශාසනයෙන් බැහැර වූවෝ වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ ශාසනයෙහි (ශීලාදි ගුණයෙන්) වැඩිමට ද නැගීමට ද මහත් බවට ද නො පැමිණෙත්.

මහණෙනි, යම් කිසි භික්ෂු කෙනෙක් කුහක නොවූවාහු (ප්‍රත්‍යය පිණිස) නොපොළඹ වන්නාහු ප්‍රාඥ වූවාහු දැඩි නොවූවාහු එකග සිත් ඇත්තාහු වෙද්ද, මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මා අයත් වූවාහු වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ සස්තෙන් බැහැර නොවූවාහු වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ සස්තෙහි ශීලාදි ගුණයෙන් වැඩිමට ද (අවල ව) නැගීමට ද (පතල බැවින්) මහත් බවට ද පැමිණෙති.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් භික්ෂු කෙනෙක් කුහක වූවාහු, දැඩි වූවාහු (ජනයන්) පොළඹ-වන්නාහු, ප්‍රකට කෙලෙස් ඇත්තාහු, උස්වූ මාත තල ඇත්තාහු, එකග සිත් තැත්තාහු වෙද්ද, ඒ භික්ෂුහු බුදුරජුන් වදාළ ධර්මයෙහි වැඩිමට නො පැමිණෙත්.

3. (යම් කෙනෙක්) කුහක නොවූවාහු (ප්‍රත්‍යය පිණිස) නොපොළඹ වන්නාහු, ප්‍රාඥ වූවාහු, දැඩි සිත් තැත්තාහු, මනා කොට එකග සිත් ඇත්තාහු වෙද්ද, ඔහු එකාන්තරයෙන් බුදුරජුන් වදාළ සඤ්ඤායෙහි වැඩිමට පැමිණෙත්.”

මෙ කරුණ හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 10

[පුරුෂප්‍රියරූප සුත්‍රය]

109. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ප්‍රිය ස්වභාවය හා සුබස්වභාවය ඇති ස්වභාවය වස්තුව නිසා යම්කෙසේ පුරුෂයෙක් ගහෙහි සැබ දිය පහරින් පහලට ගෙණ යනු ලැබේද, එහි ඇත් ඇති පුරුෂයෙක් ගංතෙර සිටියේ, (ඔහු) දැක මෙසේ කියන්නේ ය: “එම්බල පුරුෂය, තෝ ප්‍රියස්වභාවය හා සුබස්වභාවය ඇති වස්තුව නිසා ගහෙහි සැබ දිය පහරින් පහලට ගෙණ යනු ලැබෙන්නෙහි තවුද මේ තදියේ පහල රළ සහිත වූ දිය සුළු සහිත වූ ග්‍රාහ (එණිම චක්‍රාංගීන්ගේ ගැණිම්) සහිත වූ දිය රකුසක් සහිත වූ මිහිවිලෙක් ඇත්තේ ය. එම්බල පුරුෂය, තෝ යම් ඒ විලකට පැමිණ මරණයට හෝ මරණය තරම් දුකකට හෝ පැමිණෙන්නෙහිද, එසේ වූ විලෙක්” (කියයි.)

මහණෙනි, එ කල්හි ඒ පුරුෂ තෙමේ ඒ පුරුෂයාගේ වචනය අතා අතින් ද පයින් ද දියපහර තරණය කරන්නේ ය.

උපමා බො මෙ අයං භික්ඛවෙ කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපතාය.
අයමෙත්ථ අත්ථො:

තදියා සොතො'ති බො භික්ඛවෙ, තණ්හායෙනං අභිවචනං. පිඤ්ඤාප-
සාතරූපනති බො භික්ඛවෙ ඡනෙනතං අජ්ඣිත්තිකාතං අයතනානං
අභිවචනං. හෙට්ඨාරහද්දෙ'ති බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඔරුහානියානං
සංයෝජනානං අභිවචනං. සභ්බමිති බො භික්ඛවෙ, කොවුපායාසස්සෙනං
අභිවචනං. සාවට්ටො'ති බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානෙනතං කාමගුණානං
අභිවචනං. සගතො සරක්කසො'ති බො භික්ඛවෙ මානුශාමස්සෙනං
අභිවචනං. පටිසොතො'ති බො භික්ඛවෙ, තෙකම්මස්සෙනං අභිවචනං.
හත්ථෙති ච පාදෙති ච වායාමො'ති බො භික්ඛවෙ, විරියාරුහස්සෙනං
අභිවචනං. චක්ඛුමා පුරිසො තීරෙ ධීතො'ති බො භික්ඛවෙ, තථාගතස්සෙනං
අභිවචනං අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්සාති.

එතමිත්ථං හගවා අවොච. තත්ථෙනං ඉති වුච්චති:

2. “සභාපි දුක්ඛෙන ජහෙය්‍ය කාමෙ
ශොගකෙකම්මං අයතීං පත්ථයානො¹
සම්මප්පජානො සුච්ඡිත්තවිතෙතා
විමුත්තියා එස්සයෙ තත්ථ තත්ථ
ස වෙදගු වුසිත්තමුත්ථවරියො
ලොකනනගු පාරගතො'ති වුච්චති”ති.

අයමි අත්ථො වුතෙතා හගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

4. 1. 11.

[චරසුත්තං]

110. වුත්තං යෙනං හගවතා වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. චරතො වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙකා වා
ව්‍යාපාදචිතකෙකා වා විහිංසාචිතකෙකා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිවා-
සෙති තප්පජ්ජති ත විතොදෙති ත බ්‍යන්තිකරොති ත අතභාවං ගමෙති,
චරමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමුතො අතාතාපි අතොතතප්පි සතතං සම්මං
කුසිතො භිත්චරියො'ති වුච්චති.

ඕතස්ස වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙකා වා ව්‍යාපාද-
චිතකෙකා වා විහිංසාචිතකෙකා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිවාසෙති
තප්පජ්ජති ත විතොදෙති ත බ්‍යන්තිකරොති ත අතභාවං ගමෙති, ඕතො'පි
භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමුතො අතාතාපි අතොතතප්පි සතතං සම්මං කුසිතො
භිත්චරියො'ති වුච්චති.

1. පත්ථයානො. සිමු.

මහණෙනි, අජීවබොධයට මා විසින් මේ උපමාව කරණ ලදී මෙහි මේ අර්ථය වේ:

මහණෙනි, ගණෙහි සැබෑ දියපහර යන මෙය නෘෂ්ණාවට තමෙකි. මහණෙනි, ප්‍රියස්වභාවය හා සුඛස්වභාවය ඇති වස්තුව යන මෙය සවැදූරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයකට තමෙකි. මහණෙනි, පහල (හය සහිත) දියවිල යන මෙය පස්වැදූරුම් ඔරමාගිය සංයෝජනයකට තමෙකි. මහණෙනි, රළු යන මෙය ක්‍රොධයට හා උපායාසයට තමෙකි. මහණෙනි, දියසුළිය යන මෙය පඤ්චකාම ගුණයකට තමෙකි. මහණෙනි, සගහසරකඩ යන මෙය මාග්ධට තමෙකි. මහණෙනි, ප්‍රතිස්ප්‍රොතස යන මෙය තෙතබමයට තමෙකි. අත්පාවලින් ව්‍යායාමය යන මෙය සතර සමයක් ප්‍රධන්වීර්‍යයට තමෙකි. මහණෙනි, ගංතෙර සිටි ඇත් ඇති පුරුෂයා යන මෙය අතීත් සමයක්සමුදාය තථාගතයකට තමෙකි.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්සු වදළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මතු (අනාගාමි බව හා අතීත්තිය) පතන්නාවූ භික්‍ෂු තෙම දුක් සහිතව ම කාමයන් දුරු කරන්නේ ය. සමයක් ප්‍රභූ ඇති, මොනොවට මිදුනු සිත් ඇති (හෙ තෙම) (මාථීථලාඛිගමය කළ) ඒ ඒ අවස්ථාවන්හි විමුක්ති-සම්බන්ධ නිජාණය සපයී කරන්නේ ය. වෙද සම්බන්ධ මාග්ගිකයෙක් වතුසාන්‍යාවබොධය කළාවූ, වාස නිම වූ බබ්බර ඇති ඒ භික්‍ෂුතෙම සකකි-ලොකයෙහි අන්තයට ගියේ යැ යි ද (සසර පරතෙර වූ) නිවණට ගියේ යැ යි ද කියනු ලැබේ”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 11.

[වරසුත්‍රය]

110. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරදුන් විසින් වදරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, හැසිරෙන්නාවූ ද භික්‍ෂුහට ඉදින් කාමවිතකීයක් හෝ ව්‍යාපාද-විතකීයක් හෝ විනිසාවිතකීයක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඉදින් ඒ මහණ තෙමේ ඒ විතකීය ඉවසා ද (තදඛ්‍යාදි වශයෙන්) පහ නො කෙරේ ද, (සිහින්) බැහැර නොකෙරේ ද, කෙළවර නොකෙරේ ද, නැවැත නොඉපදීමට නොපමුණුවා ද, මහණෙනි, හැසිරෙන්නාවූ ද මේබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති, පවෙහි බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ වීර්‍ය නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, ඉදින් සිටියාවූ ද මහණහට කාමවිතකීයක් හෝ ව්‍යාපාද-විතකීයක් හෝ විනිසාවිතකීයක් හෝ උපදී ද, ඒ මහණ තෙමේ ඉදින් එම විතර්කය ඉවසා ද, පහ නො කෙරේ ද, බැහැර නො කෙරේ ද, කෙළවර නො කෙරේ ද, නැවැත නොඉපදීමට නොපමුණුවා ද, මහණෙනි, සිටියාවූ ද මේබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති පවෙහි බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ, වීර්‍යය නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නිසිත්තස්ස චෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙක්ඛා වා ව්‍යාපාදචිතකෙක්ඛා වා විහිංසාචිතකෙක්ඛා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාඛිවාසෙති පජ්ඣති න විතොදෙති න බ්‍යන්තීකරොති, න අතභාවං ගමෙති, නිසිත්තො'පි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාතාපි අනොත්තප්පි සත්තං සමිතං භුසිතො භිත්චිරියො'ති වුච්චති.

සයාතස්ස චෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො ජාගරස්ස උප්පජ්ජති කාමචිතකෙක්ඛා වා ව්‍යාපාදචිතකෙක්ඛා වා විහිංසාචිතකෙක්ඛා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අඛිවාසෙති පජ්ඣති න විතොදෙති න බ්‍යන්තීකරොති න අතභාවං ගමෙති, සයාතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරො එවමිභුතො අතාතාපි අනොත්තප්පි සත්තං සමිතං භුසිතො භිත්චිරියො'ති වුච්චති.

වරතො චෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙක්ඛා වා ව්‍යාපාදචිතකෙක්ඛා වා විහිංසාචිතකෙක්ඛා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාඛිවාසෙති පජ්ඣති විතොදෙති බ්‍යන්තීකරොති අතභාවං ගමෙති, වරමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති.

සීතස්ස චෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙක්ඛා වා ව්‍යාපාදචිතකෙක්ඛා වා විහිංසාචිතකෙක්ඛා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාඛිවාසෙති පජ්ඣති විතොදෙති බ්‍යන්තීකරොති අතභාවං ගමෙති, සීතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති.

නිසිත්තස්ස චෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙක්ඛා වා ව්‍යාපාදචිතකෙක්ඛා වා විහිංසාචිතකෙක්ඛා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාඛිවාසෙති පජ්ඣති විතොදෙති බ්‍යන්තීකරොති අතභාවං ගමෙති, නිසිත්තො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති.

සයාතස්ස චෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො ජාගරස්ස උප්පජ්ජති කාමචිතකෙක්ඛා වා ව්‍යාපාදචිතකෙක්ඛා වා විහිංසාචිතකෙක්ඛා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාඛිවාසෙති පජ්ඣති විතොදෙති බ්‍යන්තීකරොති අතභාවං ගමෙති, සයාතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරො එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති"ති.

මහණෙනි, හුත්තාච්ඡි ද මහණහට කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ ව්‍යාපාද-
විතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, ඒ මහණ තෙමේ
ඉදින් ඒ විතර්කය ඉවසා ද, පහ නො කෙරේ ද, බැහැර නො කෙරේ ද,
කෙළවර නො කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට නොපමුණුවා ද, මහණෙනි,
හුත්තාච්ඡි ද මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති, පවෙති
බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ, වීර්‍යය නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, නිදන්තාච්ඡි ද තොතිදන්තාච්ඡි ද මහණහට ඉදින් කාමච්ඡිතර්-
කයෙක් හෝ ව්‍යාපාදවිතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද,
ඒ මහණ තෙමේ ඉදින් ඒ විතර්කය ඉවසා ද, පහ නො කෙරේ ද, බැහැර නො
කෙරේ ද, කෙළවර නො කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට නො පමුණුවා ද,
මහණෙනි, නිදන්තාච්ඡි ද තොතිදන්තාච්ඡි ද මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ
කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති, පවෙති බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ, වීර්‍යය
නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, හැසිරෙන්නාච්ඡි ද මහණහට ඉදින් කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ
ව්‍යාපාදවිතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඒ
මහණ තෙමේ ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්)
බැහැර කෙරේ ද, කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද,
මහණෙනි, මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පවෙති බිය
ඇති, නිතොර පටන්ගත් වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන ලද සිතැත්-
තෙකැ යි (කායථිව්‍ය දෙක්හි අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සිටියාච්ඡි ද මහණහට ඉදින් කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ ව්‍යාපාද-
විතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඒ මහණ තෙමේ
ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්) බැහැර කෙරේ ද,
කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ
මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති, පවෙති බිය ඇති, නිතොර
පටන්ගත් වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන ලද සිතැත්තෙකැ යි
(කායථිව්‍ය දෙක්හි අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, හුත්තාච්ඡි ද මහණහට කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ ව්‍යාපාද-
විතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඒ මහණ තෙමේ
ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්) බැහැර කෙරේ ද,
කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ
මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පවෙති බිය ඇති නිතොර පටන්ගත්
වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන සිතැත්තෙකැ යි (කායථිව්‍ය දෙක්හි
අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, නිදන්තාච්ඡි ද තොතිදන්තාච්ඡි ද මහණහට කාමච්ඡිතර්කයෙක්
හෝ ව්‍යාපාදවිතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, ඒ මහණ
තෙමේ ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්) බැහැර
කෙරේ ද, කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද, මහණෙනි,
මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති, පවෙති බිය ඇති,
නිතොර පටන්ගත් වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන සිත් ඇත්තෙකැ යි
(කායථිව්‍ය දෙක්හි අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “වරං වා යදි වා තිට්ඨං තිසිනො උද වා සං,
යො විතකකං විතකකති පාපකං ගෙහනිසිතං.
3. කුමමග්ගං පටිපනො සො මොහතෙයොසු මුව්ථිතො,
අභබ්බො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සම්බොධිමුත්තමං.
4. යො වරං වා'ථ තිට්ඨං වා තිසිනො උද වා සං,
විතකකං සම්බිත්තං විතකකපසමෙ රතො,
හබ්බො සො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සම්බොධිමුත්තමනති”.

4. 1. 12.

[සමපන්නසීලසූතං]

111. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙසුතං:

1. සමපන්නසීලා භික්ඛවෙ විහරථ, සමපන්නපාතිමොක්ඛා. පාතිමොක්ඛ-
සංවරසංවුත්තා විහරථ ආචාරගොචරසමපන්නා අනුමතෙනසු වජේසු හය-
දස්සාපී, සමාදය සික්ඛථ සික්ඛාපදෙසු.

සමපන්නසීලානං භික්ඛවෙ විහරතං සමපන්නපාතිමොක්ඛානං පාති-
මොක්ඛසංවරසංවුත්තානං විහරතං ආචාරගොචරසමපන්නානං අනුමතෙනසු
වජේසු හයදස්සාපීනං සමාදය සික්ඛනං සික්ඛාපදෙසු, කිසං භික්ඛවෙ
උත්තරිං කරණීයං?

වරතො වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදෙ
විගතො හොති, ඵ්ඵිකම්භං විගතං හොති, උද්ධච්ඡානකුලං විගතං හොති,
විවිකිච්ඡා පභිණා හොති, ආරභං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති
අසමුච්ඡා,¹ පස්සඤ්ඤා කායො අසාරඤ්ඤා, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, වරමපි
භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමහුතො ආතාපි ඔත්තපපි සත්තං සමිතං ආරභවිරියො
පහිතතො'ති වුවවති.

1 අපමේඤ්ඤා. (මජ්ඣ.)

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “භාසිරෙන්තාවු හෝ ඉදින් සිටින්නාවු හෝ හුන්නාවු හෝ නිදන්-තාවු හෝ යම් මහණෙක් තෙමේ ලාමක වූ පඤ්චකාමඥාණ ඇසුරු කළ යම් විතකීයක් කල්පතා කෙරේ ද,

3. නිද්දිත මාර්ගයට බාසගත්තාවු, මොහය උපදවන (රූපාදි අරමුණු-වල) මූලා වූ, එබඳු මහණ තෙමේ උතුම් සමොධිය (අතීත්තිමාර්ගඥානය) සපයී කරන්නට සුදුස්සෙක් නොවේ.

4. භාසිරෙන්තාවු හෝ සිටින්නාවු හෝ හුන්නාවු හෝ යළි නිදන්තාවු හෝ මහණෙක් කාමාදි ත්‍රිවිධ) විතකීයන් සංසිදුවා, විතකී සංසිදුවාලීමෙහි ඇලුනේ වේ නම් එබඳු මහණ තෙමේ උතුම් අතීත්තිමාර්ගඥානය සපයී-කරන්නට සුදුස්සෙක් වේ”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 12.

[සම්පන්නසීල සූත්‍රය]

111. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්භත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සිල්වත් ව වාසය කරවු. පාතිමොක්ඛසංවරයෙන් සුක්ඛ ව පාතිමොක්ඛසංවරයෙන් සංවාත ව ආචාරයෙන් හා ගොවරයෙන් සුක්ඛ ව අණුප්‍රමාණ (ඉතා සුළු) වරදෙහි පවා බිය දක්නා සුළු ව වාසය කරවු. ශික්ෂා-පදයන් මතා කොට සමාදන් ව ගෙණ හික්මෙවු.

මහණෙනි, සිල්වත් ව පාතිමොක්ඛසීලයෙන් සුක්ඛ ව පාතිමොක්ඛ සංවරසීලයෙන් සංවාත ව ආචාරගොවර දෙකින් සුක්ඛව, අණුප්‍රමාණ වරදෙහි පවා භය දක්නා සුළු ව වසන, ශික්ෂාපදයන්හි මොනවට සමාදන් ව හික්මෙන තොප විසින් මහණෙනි, මත්තෙහි කුමක් කටයුතු වන්නේ ද?

මහණෙනි, භාසිරෙන්තාවු ද මහණහට කාමච්ඡන්දය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, චිත්තභ්‍රාන්තිය පහ වූයේ වේ ද, උභ්‍යවච්ඡාදකභවය (තොසංසුන් බව හා කුකුල් බව) පහ වූයේ වේ ද, විචිතිච්ඡාව පහ වූයේ වේ ද, වීර්‍යය වඩනා ලද්දේ (එ හෙයින්) නො භාකුළුනේ සිහිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින්) නො තවුයේ වේ ද, තාමකය හා රූපකය සංසිදුනේ (එහෙයින්) දුර්ථ රහිත වේ ද, සිත මතා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟ වූයේ වේ ද, මහණෙනි, භාසිරෙන්තාවු ද මෙබඳු මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පවට බිය ඇති නිතොර සම්පූර්ණ කරණ ලද වීර්‍යය ඇති නිවන් කරු මෙහෙයු සිතැති (කායච්ඡිතයෙහි අපෙක්ෂා රහිත) තැනැත්තෙකු කැසී කියනු ලැබේ.

සීතස්ස වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදෙ විගතො හොති, පීතමිද්ධං විගතං හොති, උද්ධච්චකුක්ඛුච්චං විගතං හොති, විවික්ච්ඡා පභිණා හොති, ආරද්ධං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති අසමුට්ඨා, පසස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, සීතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමෙහුනො ආතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතතො'ති වුච්චති.

නිසිත්තස්ස වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදෙ විගතො හොති, පීතමිද්ධං විගතං හොති, උද්ධච්චකුක්ඛුච්චං විගතං හොති, විවික්ච්ඡා පභිණා හොති, ආරද්ධං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති අසමුට්ඨා, පසස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, නිසිත්තො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමෙහුනො ආතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතතො'ති වුච්චති.

සයාතස්ස වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ජාගරස්ස අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදෙ විගතො හොති, පීතමිද්ධං විගතං හොති, උද්ධච්චකුක්ඛුච්චං විගතං හොති, විවික්ච්ඡා පභිණා හොති, ආරද්ධං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා-සති අසමුට්ඨා, පසස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, සයාතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරෙ එවමෙහුනො ආතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතතො'ති වුච්චති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතො'නං ඉති වුච්චති:

2. “යතං වරෙ යතං තිට්ඨෙ යතං අවෙජ් යතං සයෙ,
යතං සමම්ඤ්ජයෙ භික්ඛු යතමෙනං පසාරයෙ.
3. උද්ධං තිරියං අපාචිතං යාවතා ජගතො ගති,
සමචෙක්ඛිතා ව ධම්මානං ඛකානං උදයබ්බයං.
4. එවං විහාරිමාතාපිං සත්තවුත්තිමනුදානං,
වෙතොසමථසාමිපිං සික්ඛමානං සද්ද සතං,
සත්තං පභිතතොති ආහු භික්ඛුං තථා'විධ්”න්ති.

අගමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

මහණෙනි, සිරියාවූ ද මහණහට අධික ලොභය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, ජිතමිඛ්ඛය පහ වූයේ වේ ද, උඤ්චිකුක්කුච්චය පහ වූයේ වේ ද, සාකය පහ වූයේ වේ ද, වියතිය පවත්ගන්නා ලද්දේ (එහෙයින්) නොහැකුළුතේ වේ ද, සිතිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින්) නොහවුයේ වේ ද, නාමකය හා රූප කය සන්තිදුනේ (එහෙයින්) දරථ රහිත වේ ද, සිත මනා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟ වූයේ වේ ද, මහණෙනි, සිරියාවූ ද, මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වියතිය ඇති පවට බිය ඇති නිකොර පිරිපුන් වියතිය ඇති නිවන් කර මෙහෙයු සිතාත්තෙකා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, හුන්නාවූ ද මහණහට අධික ලොභය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, ජිතමිඛ්ඛය පහ වූයේ වේ ද, උඤ්චිකුක්කුච්චය පහ වූයේ වේ ද, සාකය පහ වූයේ වේ ද, වියතිය පිරිපුන් කරණ ලද්දේ (එහෙයින් ම) නොහැකුළුතේ වේ ද, සිතිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින් ම) නොහවුයේ ද, නාමකය හා රූපකය සන්තිදුනේ (එහෙයින් ම) දරථ රහිත වේ ද, සිත මනා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟවූයේ වේ ද, මහණෙනි, සිරියාවූ ද, මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වියතිය ඇති, පවට බිය ඇති, නිකොර පිරිපුන් වියතිය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයු සිත් ඇත්තෙකා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, නිදන්තාවූ ද නොනිදන්තාවූ ද මහණහට අධික ලොභය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, ජිතමිඛ්ඛය පහ වූයේ වේ ද, උඤ්චිකුක්කුච්චය පහ වූයේ වේ ද, විචිකිච්චා ව පහ වූයේ වේ ද, වියතිය පිරිපුන් කරණ ලද්දේ (එහෙයින් ම) නොහැකුළුතේ වේ ද, සිතිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින් ම) නොහවුයේ වේ ද, නාම කය හා රූප කය සන්තිදුනේ (එහෙයින් ම) දරථ රහිත වේ ද, සිත මනා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟ වූයේ වේ ද, මහණෙනි, නිදන්තාවූ ද නොනිදන්තාවූ ද මෙබඳු මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වියතිය ඇති, පවට බිය ඇති, නිකොර පිරිපුන් කරණ ලද වියතිය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයු සිත් ඇත්තෙකා යි කියනු ලැබේ.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “භික්ෂු තෙමේ වියතිය වඛනුයේ හැසිරෙන්නේ ය. වියතිය වඛනුයේ සිටින්නේ ය. වියතිය වඛනුයේ හිඳින්නේ ය. වියතිය වඛනුයේ නිදන්නේ ය. වියතිය වඛනුයේ අත් පා ඇ හකුළුවන්නේ ය. වියතිය වඛනුයේ (අහපසහ) දිගු කරන්නේ ය.

3. උඛ දිශාවෙහි ද, වටා දිශාභාගයන්හි ද, ඊට දිශාවෙහි ද යම් කාක් සත්ත්වසංසාරලෝකයාගේ පැවැත්මෙන් වේ ද, (ඒ හැම තන්හි) (භික්ෂුතනාතිජ්ජව) ධර්මයන්ගේ ද පඤ්ඤාසංකයන්ගේ ද උදයව්‍යය (ඇති වීම හා නැති වීම) විදගීතා නුවණින් බලන්නෙක් වන්නේ ය.

4. මෙබඳු විහරණ ඇති, කෙලෙස් තවන වියතිය ඇති, ශාන්ත පැවතුම් ඇති, සත්ත්වත් සිත් ඇති, විත්තශ්ලේෂපටසුදුසු ප්‍රතිපත්ති (ඥානදර්ශනවිමුද්ධිය) වඛන්තාවූ, හැම කල්හි සිති ඇතියේ වූ භික්ෂු තෙම නිවණ කර යවන ලද සිත් ඇත්තෙකා යි (අංගාරියෝ) කියත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

4. 1. 13.

[ලොකාවබෝධසුත්තං]

112. වුත්තං ගෙනං ගඟවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. ලොකො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකස්මා තථාගතො විසංඝාදානෙතො. ලොකසම්බුද්ධො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකසම්බුද්ධො තථාගතස්ස පභිණො. ලොකනිරෝධො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකනිරෝධො තථාගතස්ස සම්මානෙනො. ලොකනිරෝධංගාමිනී පටිපදා භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකනිරෝධංගාමිනී පටිපදා තථාගතස්ස භාවිතා.

යං භික්ඛවෙ සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සමුභවකස්ස, සස්සමණ්-
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දිට්ඨිං සුතං චූතං විසංඝාතං පතනං
පරියෙසිතං අනුවච්චිතං මහසා, යස්මා තං තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධං, තස්මා
තථාගතො'ති වුච්චති.

යඤ්ච භික්ඛවෙ රතතිං තථාගතො අනුත්තරං සම්මානමොඛං අභි-
සම්බුද්ධං, යඤ්ච රතතිං අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති,
යං එතස්මිං අනතරෙ භාසති ලපති නිද්දිසති, සබ්බං තං තථෙව භොති.
තො අඤ්ඤාථා. තස්මා තථාගතො'ති වුච්චති.

යථාචාදී භික්ඛවෙ තථාගතො තථාකාරී. යථාකාරී තථාගතො තථාචාදී.
ඉති යථාචාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී. තස්මා තථාගතො'ති වුච්චති.
සද්දෙවකෙ භික්ඛවෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ, සස්සමණ්බ්‍රාහ්මණීයා
පජාය සද්දෙවමනුස්සාය තථාගතො අභිතු අතභිතුතො. අඤ්ඤාදඤ්ඤා
වසවතී. තස්මා තථාගතො'ති වුච්චති.

එතමස්මිං ගඟවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “සබ්බලොකං අභිසංඝාය සබ්බලොකෙ යථාතථං,
සබ්බලොකමිසංසුතො සබ්බලොකෙ අනුපයො.

4. 1. 13.

[ලෝකාචාරෝධසුත්‍රය]

112. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ලෝකය (දුෂ්ඨත්වය) තථාගත බුදුහු විසින් මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. තථාගත තෙම ලෝකයෙන් වෙන්වූයේ වෙයි. මහණෙනි, ලෝකයට හේතුව තථාගත බුදුහු විසින් මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. ලෝකයට හේතුව තථාගත බුදුහු විසින් (සමුච්ඡේද වශයෙන්) ප්‍රතිණ කරණ ලද්දේ ය. මහණෙනි, තථාගත බුදුහු විසින් ලෝක-නිරෝධය (නිවණ) මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. තථාගත බුදුහු විසින් ලෝකනිරෝධය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරණ ලද්දේ ය. මහණෙනි, ලෝකනිරෝධ-ගාමිනීප්‍රතිපත්තිය (අරිඅට්ඨකිංච) තථාගත බුදුහු විසින් මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. ඒ අයඝී අභ්‍යාධිකමාගීය තථාගත බුදුහු විසින් වඩන ලද්දේ ය.

මහණෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලෝකයා විසින් ද, මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව විසින් ද, යමක් දක්න ලද ද, අසන ලද ද, (තැඟැය දිව කය යන මෙයින්) සම්ප්‍රාප්තශ්‍රාහයෙන් ගන්නා ලද ද, සිතින් දැන ගන්නා ලද ද, (සොයා හෝ නොසොයා) ලබන ලද ද, (ලැබුවක් හෝ නොලැබුවක්) සොයන ලද ද, සිතින් විමසන ලද ද, ඒ සියල්ල යම් හෙයකින් තථාගත බුදුහු විසින් මැනවින් අවබෝධ කරණ ලද්දේ ද, එහෙයින් තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, තථාගත තෙම යම් රුත්‍රියෙක්හි නිරුත්තර වූ සමාස් සමෝධිය අවබෝධ කෙරේ ද, යම් රුත්‍රියෙක්හි අනුපාදිශෙෂ නිජාණ ඛාතුචෙන් පිරිනිවේ ද, මේ අතුරෙහි යමක් වදාර ද, ප්‍රත්‍යාශ කෙරේ ද, දක්වා ද, ඒ සියල්ල එසේ ම වේ. අත් පරිද්දෙකින් නො වේ. එහෙයින් තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, තථාගත තෙම යම්හේ කියන්නේ ද, එසේ ම කරන්නේ වේ. තථාගත තෙමේ යම්හේ කරන්නේ ද, එසේ ම කියන්නේ වේ. මෙ පරිද්දෙන් යම්හේ කියන සුලු නම් එසේ කරණ සුලු ය. යම්හේ කරණ සුලු නම් එසේ කියන සුලු ය. එහෙයින් තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලෝකයෙහි, මහණ බමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාවෙහි තථාගත තෙම අනුත් මැඬ පවත්වන්නේ අනුත් විසින් නො මඩනා ලද්දේ ය. එකානන්තයෙන් සියල්ල දක්නේ සියල්ල තමා වශයෙනි පවත්වයි. (එ හෙයින්) තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි අභිය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මුළු ලොව (ග්‍රෙහධාතුක ලෝකසන්තිවාසය) මැනවින් දැන, මුළු ලොවිහි (දනසුතු සියල්ල තත් වූ පරිද්දෙන් (දැන) සියලු ලෝකයෙන් වෙන් වූ, සියලු ලෝකයෙහි තෘෂ්ණාදූෂි ග්‍රහණ රහිත වූ,

3. සබ්බෙ සබ්බාභිභූ ධිරෙ සබ්බභජ්ජපමොචනො,
ථුට්ඨස්ස පරමො සන්ත්ති නිර්බානං අඤ්ඤාභයං.
 4. එස ඛිණ්ණසවො බුද්ධො අනීඝො ජිත්තසංසයො,
සබ්බකම්මකම්මං පහෙනා විමුක්තො උපධිසංඛයො.
 5. එස සො භගවා බුද්ධො එස සිභො අනුත්තරෙ,
සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස බ්‍රහ්මචරිකං පචත්තසී.
 6. ඉති දෙවා මත්‍රස්සා ව යෙ බුද්ධං සරණං ගතා,
සංගම්ම තා තමස්සන්ති මහත්තං චිත්තසාරදං.
 7. දනෙනා දම්මතං සෙට්ඨො සතෙනා සම්මතං ඉසී,
මුත්තො මොචයතං අග්ගො තිණ්ණණා තාරයතං වරෙ.
 8. ඉති භෙනං තමස්සන්ති මහත්තං චිත්තසාරදං,
සද්දෙවකස්මිං ලොකස්මිං තප්පි තෙ පටිපුග්ගලො'ති".
- අයම්පි අනෙථො වුත්තො භගවතා, ඉති මෙ සුත්තන්ති.

වතුක්කතිපානො නිට්ඨිතො.

තසපුද්දානං:

බ්‍රාහ්මණ චත්තාරී ජාතං සම්මා සීලා තණ්හා බ්‍රහ්මා
බ්‍රහ්මාරා කුභ පුරිසා වර සම්පන්න ලොකෙත තෙරසා'ති.

සත්තච්ඡෙකනිපාතං දුකං බාවිස සුත්තසංඛගතිතං
සම්පඤ්ඤාසම්පන්නං තෙරස වතුක්කඤ්ඤා ඉති යමිදං,
දව්දසුත්තරසුත්තසතෙ සංඛාගිත්තා සමාදහිංසු පුරා
අරහතො විරට්ඨිතිසා තමාහු නාමෙත ඉතිවුත්තකන්ති

ඉතිවුත්තකපාළි නිට්ඨිතා.

3. (රූපාදි අරමුණු) සියල්ල මැබ පවත්වා සිටි ඒ සිර තෙම එකානන-
 දෙන් සියලු කෙලෙසගුණයන් මුදා සිටියේ වේ. (මහු විසින්) උතුම් නිවණ
 ඥානසාධයෙන් සපයී කරණ ලදී. ඒ නිවැණිය කොතැනිනුත් බියක් තැනී-
 යෙක.

4. දුක් රහිත වූ, සිඳින ලද සැක ඇති, සියලු කමයන්ගේ ක්‍ෂයයට
 පැමිණියාවූ මේ කෘතියාවූ බුදුරජ තෙමේ උපතික්‍ෂය සංඛ්‍යාත නිවැණියෙහි
 (එය අරමුණු කොටැති) එල විමුක්තියෙන් මිදුනේ වෙයි.

5. ඒ මේ හඟවත් තෙමේ (වතුසායනාවබෝධය කළ හෙයින්) බුද්ධ ය.
 මේ (හඟවත්) තෙමේ (උපද්‍රවයන් ඉවසන හෙයින් හා කෙලෙස් නසන
 හෙයින්) නිරුත්තර සිංහ ය. හේ දෙවියන් සහිත ලොකයාට ශ්‍රේෂ්ඨ (ධර්ම)
 චක්‍රය පැවැත්වූයේ ය.

6. මෙසේ යම් දෙවිමිනිස් කෙනෙක් බුදුන් සරණ ගියාහු ද, (මවුනු)
 (ගුණයෙන්) මහත් වූ (වතුපෑයාරද්‍රවයෙන්) චිතසාරද වූ උන් වහන්සේ
 කර පැමිණ තමන්කාර කරත්.

7. තෙමේ දැමුනේ අනුන් දමනය කරන්නවුන් අතුරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ ය.
 ශාන්ත වූයේ අනුන් ශාන්ත කරන්නවුන් අතුරෙහි සෘෂි ය. තෙමේ මිදුනේ
 අනුන් මුදන්නවුන් අතුරෙහි අග්‍ර ය. තෙමේ එතෙර වූයේ එතෙර කරන්-
 නවුන් අතුරෙහි උතුම් ය.

8. මෙසේ ගුණ දැන මහත් වූ චිතසාරද වූ ඔබ වහන්සේට (දෙවිමිනිස්
 ආදිනු) තමසකාර කෙරෙත්. දෙවිමිනිසුන් සහිත ලොකයෙහි ඔබ වහන්සේට
 සමාන පුද්ගලයෙක් තැන්තේ ය.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය.
 මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

වතුසක නිපාතය නිමි.

උද්‍යානය:

බ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය, වතුඅනවච්ඡ සූත්‍රය, ජාතකෝආසවකඛය සූත්‍රය,
 සමණබ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය, සීලසම්පන්න සූත්‍රය, තණ්හප්පාද සූත්‍රය, සමුග්ගක
 සූත්‍රය, බහුකාර සූත්‍රය, කුහ සූත්‍රය, පුරිසපියරූප සූත්‍රය, වරකෝආදිවිතකක
 සූත්‍රය, සම්පන්නසීල සූත්‍රය, ලොකාවබෝධ සූත්‍රය - මේතෙකින් මේ
 වගීයෙහි සූත්‍ර තෙළොස්කි.

සත්විසි පුතුරින් සුත් එකකනිපාතය ද, දෙවිසි පුතුරින් සුත් දුක
 නිපාතය ද, තැවැත සම්පතක් පුතුරින් සුත් තිකනිපාතය ද, තෙළෙස්
 පුතුරින් සුත් වතුකකනිපාතය ද යි යන මේ යමෙක් වේ ද, එහි මේ එක්සිය
 දෙළොස්කි සූත්‍ර පෙර රහත්හු ශාසනසිතිය පිණිස සංගායනා කොටැ
 තුබුවාහු ද, එය තමන් ඉතිවුහතක යැ යි කිහු.

ඉතිවුහතක පෙළ නිමි.

බුද්දකනිකායෙ

බුද්දක ධම්මපද උද්‍යන ඉතිවුත්තක ගනථානං

ගාථාදිපාද්‍යනුක්කමණිකා

අ	පිට්ඨකය	අ	පිට්ඨකය
අකකකසං විඤ්ඤපනිං	124	අනන්තරතනො දෙසො	434
අකතං දුක්ඛතං සෙය්‍යො	102	අනන්තරතනො මොභො	434
අකචා කුසලං කමමං	350, 352	අනන්තරතනො ලොභො	432
අකරුනෙතො පි වෙ පාපං	408	අනවජේත කුට්ඨස්ස	460
අකෙකාච්ඡි මං අවධි මං	26	අනවඤ්ඤතතිස්සසුතෙතො	416
අකෙකාධතං වතවනතං	122	අනවට්ඨිතවිතකස්ස	34
අකෙකාධෙත ජිනෙ කොධං	82	අනවස්සුතවිතකස්ස	34
අකෙකාසං වධබ්බං ව	122	අතාතාපි අතොතතාපි	354
අකෙකියසසඤ්ඤානො සතතා	390	අතික්කසාවො කාසාවං	28
අකෙකියසං ව පරිඤ්ඤාය	390	අනුපුබ්බත මෙධාපී	84
අග්ගතො වෙ පසන්නානා	438	අනුබ්බො'පි වෙ අස්ස	444
අග්ගස්මිං දුතං දදතං	440	අනුපචාදො අනුපසාතො	212
අග්ගස්ස දුතා මෙධාපී	440	අනෙකජාතිසංසාරං	62
අග්ගෙ ධම්මෙ පසන්නානං	440	අනෙජො සො අනෙජස්ස	444
අවරිච්ඡා බ්‍රහ්මවරියං	64	අබ්බාදනො අයං ලොකො	68
අචිරං වතයං කායො	34	අභතං ව දඬා බහුතො	344
අචේත්ති වට්ටං බ්‍යාගා නිරුපං	278	අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු	72
අඤ්ඤාථාහාපී භවසතෙතො	192	අපුඤ්ඤාලාභො පි ගති ව පාපිකා	102
අඤ්ඤා හි ලාභාපනිසා	75	අපකා තෙ මනුස්සෙසු	42
අට්ඨිතං තගරං කතං	62	අපමනෙතො අයං ගකො	38
අඛ්‍යාමානො කායෙන	360	අපමනෙතො පමනෙතෙසු	32
අතිජාතං අනුජාතං	406	අපමාදරතා සතතා	370
අත්තදත්තං පරපේත	66	අපමාදරතො භික්ඛු	32
අත්තතා වොදගතතානං	118	අපමාදං පසංසන්ති	342
අත්තතා'ව කතං පාපං	66	අපමාදෙත මඝවා	32
අත්තාතමෙව පඨමං	64	අපමාදො අමතපදං	30
අත්තාතං වෙ පියං ජඤ්ඤා	64	අපමපි වෙ සතිතං භාසමානො	30
අත්තා භවෙ ජිතං සෙය්‍යො	48	අපාලාභො'පි වෙ භික්ඛු	114
අත්තා හි අත්තතො තාපො	64	අපස්සකායං පුරිසො	62
අත්තමති ජාතමති සුඛා සභායො	106	අපස්සතො පුඤ්ඤකරො	398
අථ පාපානි කමමානි	136	අපපියා වාපි දුශාදා	18
අථ වාස්ස අගාරානි	58	අභයෙ භයදස්සිනො	104
අදාසි මෙ අකාසි මෙ	16	අභිඤ්ඤාත්තං පරිඤ්ඤාත්තං	356
අදුට්ඨස්ස හි යො දුබ්බො	436	අභිතිරෙථ කල්‍යාණෙ	50
අධිවේතසො අපමාජ්ජතො	212	අභිවාදනසීලියං	46
අනඤ්ඤපොසිං අඤ්ඤතං	138	අභුතවාදී තිරයං උපෙති	216, 374

අ	පිටියබ්බකා
අනෙදි කායො නිරුධි සඤ්ඤා	316
අයසා'ව මලං සමුට්ඨිනං	84
අයං බො දඤ්ඤා දිනනා	16
අයං ලොකො සන්නාපජානො	192
අයොගෙ සුඤ්ජමනනානං	78
අයොඝතභතසොව	316
අරකභිනෙත කායෙන	202
අරියද්දසා වෙදගුණො	446, 448
අලබ්බකො වෙපි සමඤ්ඤරෙය්‍ය	58
අලංකාරායෙ ලජ්ජනති	104
අවජේ වජ්ජමතිනො	104
අවිරුද්ධං විරුද්ධෙසු	121
අසජ්ඣාතමලා මනනා	84
අසතං භාවනමිවෙජ්ජය්‍ය	40
අසාතං සාතරුපෙන	164
අසාධාරණමඤ්ඤාසං	18
අතරෙ සාරමතිනො	28
අසාහසෙන ධම්මෙන	88
අසිප්පජී ලුහුඅත්තකාමො	192
අසුභානුපසංගි විහරනනං	28
අසුභානුපසංගි කායසමි	426
අසෙවතා ව බාලානං	6
අසුභො අකතඤ්ඤා ව	46
අසෙසා යථා භද්‍රො කතාතිවිට්ඨො	60
අභභිකාරපසුභා අයං පජා	270
අභනනාගොව සභිගාමෙ	320
අභිසංකා යෙ මුතයො	82
අහු පුබ්බෙ තදා නාහු	258

ආ	
ආකාසෙ පදං තත්ථි	88
ආපාසිකො තෙරසිකො	334
ආමනනභි චුඤ්ඤං තාම භික්ඛුං	300
ආයතනිං තාභිතඤ්ඤා	140
ආරති විරති පාපා	6
ආරෙග්‍යපරමා ලාභා	76
ආසා යස්ස න විජ්ජනති	124

ඉ	
ඉති ගෙනං තමස්සනති	420
ඉන්ද්‍රියා හො සුගතිං ගච්ඡ	422
ඉත්තාචඤ්ඤාපාභාවං	448
ඉදං පුරෙ විතතමවාරි වාරිකං	106
ඉදං වො ඤාතිනං හොභු	14

ඉ	පිටියබ්බකා
ඉධ තප්පති පෙච්ච තප්පති	28
ඉධ ධම්මං වරිත්ථාන	470
ඉධ තඤ්ඤා පෙච්ච තඤ්ඤා	28
ඉධ මොදති පෙච්ච මොදති	28
ඉධ වස්සං වසිස්සාමි	96
ඉධ සොචති පෙච්ච සොචති	28
ඉමමිචි වායං සමයෙ	336, 338
ඉමාය අනුක්කමපාය	422
ඉමෙසු කීර සජ්ජනති	262, 266

උ

උච්ඡිද්ධ සිතෙගමනතො	96
උච්චාතකාලමි අනුච්චාතො	94
උච්චාතවිතො සතිමතො	30
උච්චාතෙතප්පමාදෙන	30
උතතිට්ඨා තප්පමජේය්‍ය	66
උදකං හි තයනති තෙතතිකා	80, 145
උදධං අධො සබ්බධි විප්පමුත්තො	278
උදධං කිරියං අපාචිතං	480
උනනමෙ උදකං වට්ඨං	14
උපධිං පටිච්ච දුක්ඛමිදං	194
උපනීතවයො'ව දුතිසි	84
උපසන්නසන්නවිතතස්ස	220
උපාතිධාවනති ත සාරමෙන්නති	274
උය්‍යඤ්ඤාති සතිමනෙතො	44
උසභං පවරං වීරං	126

එ

එකච්චාතං ත දදති	408
එකං ධම්මං අනිත්‍යස්ස	344
එකමිති වෙ පාණමිදුට්ඨවිතො	346
එකස්සෙකෙන කප්පෙන	342
එකාතනං එකසෙය්‍යං	100
එතං බො සරණං බෙමං	74
එතං ව සලලං පටිච්ච පස්සතො	270
එතං දලුභං බික්ඛනමාහු ධීරං	346
එතං නාගස්ස නාගෙන	210
එතං විසෙසතො ඤාත්‍යා	30
එතමිත්ථවසං ඤාත්‍යා	96
එතමති භුමො පටිපන්නො	92
එතාදිසාති කත්ථාන	8
එතාති නිති විජ්ජාති	456

එ	පිටියබසා
එතෙ බො පුතනා ලොකසමි	406
එතෙ ව විඳා ලෙනසො විතකෙක	200
එතෙ තසො දෙවමනුසාසෙට්ඨා	426
එතෙ ධමමෙ භාවසිනා	340, 388
එථ පසාපිමං ලොකං	68
එවමාදිතවං ඤානා	332
එවමෙතං යථාභූතං	194
එවමෙව ඉධෙකචොව	408
එවමෙව තථාගතං	436
එවමෙහා පුරිස ජාතාභි	86
එවං මහාසිතමෙව තකකිකාතං	276
එවං කුසිතමාගමම	412
එවං වෙ සතනා ජාතෙයස්සං	344
එවං දදන්ති ඤාතීතං	14
එවං මහපටිකා එසා	20
එවං විහාරිමාතාපිං	480
එවං විහාරී ආතාපි	358
එවං සමිකාරභූතෙසු	38
එවං සමමාවිච්ඡන්තාතං	316
එස දෙවමනුසාතං	18
එස මග්ගො මහතෙතති	356
එසො නිධි තුනිභිතො	18
එසො'ව මග්ගො තත්ථඤ්ඤ	92

බ

මහාසතී තාව සො කිම්	276
මවදෙය්‍යානුසාසෙය්‍ය	42

ක

කණ්ඨං ධමමං විපපභාය	42
කමාරුමො භස්සරතො	414
කසිරි වෙ කසිරිපෙතං	102
කරණීයමත්ථකුසලෙත	20
කල්‍යාණමිහෙතා යො භික්ඛු	334
කාමතො ජායති සොකො	80
කාමනිස්සරණං ඤානා	402
කාමකා ජාලසඤ්ජනනා	280
කාමයොගෙත සංයුතනා	448
කාමෙසනා භවෙසනා	382
කාමෙසු සතනා කාමෙසඛාසතනා	280
කායඤ්ච භිදුරං ඤානා	410
කායදුච්චරිතං කතා	350, 392
කායදුච්චරිතං භික්ඛා	352, 392, 422
කායපසකොපං රතෙකය්‍ය	82

ක	පිටියබසා
කායමුනිං වාචාමුනිං	394
කායසුචිං වාචාසුචිං	394
කායෙත අමිතං ධාතුං	378, 402
කායෙත කුසලං කතා	422
කායෙත සංචරෙ සාධු	114
කායෙත සංවුතා ධිරා	84
කාසාවකණ්ඨා බන්ධො	374, 442
කිං කසිරි උදපාතෙත	286
කිඤ්චාපි සො කමමං කරෙති	
	පාපකං 12
කිහෙත ජට්ඨාති දුමමධ	122
කුමභූපමං කායමිමං විදිනා	34
කුසො යථා දුගහනිතො	102
කුභා ඵඤා ලපා සිඛනී	472
කො ඉමං පථවිං විවෙය්‍යති	36
කොධං ජහෙ විපපජ්ඣෙය්‍ය මාතං	80
කො නු භාසො කිමාතඤ්ඤ	146

බ

බන්ති ව සොචචස්සතා	6
බන්තිපරමං තපො තිභික්ඛා	72
බයං විරහං අමතං පණීතං	8
බිණං පුරුණං තවං තථි	
	සමහවං 12
බුද්ධ විතකකා සුබුද්ධා විතකකා	200

ග

ගතඤ්චිතො විසොකස්ස	44
ගතත්ථාත බුද්ධො තදිං	
	කුකුථං 300
ගබ්භමෙකෙ'පදජ්ජන්ති	54
ගමනිරපඤ්ඤං මෙධාපිං	124
ගහකාරක දිට්ඨො'සි	64
ගාමෙ අරඤ්ඤ	
	සුබුද්ධකවුට්ඨො 152
ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤ	46
ගාරවො ව නිවාතො ව	6
ගිහිභොගා ව පරිභිණො	442

ව

වක්ඛනා සංචරෙ සාධු	114
වක්ඛමා විසමානීව	226
වක්ඛු සොතං ව ඝාණං ව	348, 350
වත්තාරි ථාතාභී තරෙ පමතො	102
වන්දනං තගරං වා'පි	38

ම	පිටිකඩකා
වරඤ්ච නාගිභවෙත්ථය	38
වරනති බාලා දුලෙඛා	40
වරං වා යදි වා තිට්ඨං	428
විරපාචාසිං පුරිසං	80
වුතිං යො වෙදි සත්තානං	126
වුඤ්ඤා භතතං භුඤ්ජති	296
වෙතිසමිති ව සංඛ්‍යා වා	18
වෙතොවිමුත්තිසමපන්නා	464
වෙතොවිමුත්තිනි නෙ	464
ජ	
ජන්දජාතො අතකකාතෙ	80
ජනනමිතිවස්සති	238
ජන්ද සොතං පරකකමම	118
ජෙත්වා නග්ගිං වරතතං ව	122
ජ	
ජසං වෙරං පසවති	76
ජාගරනතා සුණ්ඤාපේතං	372
ජාතං භූතං සමුප්පන්නං	866
ජ්ඣවජාපරමා රෙහා	76
ජරනති වෙ රුජරපා සුචිත්තා	62
ක	
කාය භික්ඛු මා ව පාමදෙ	116
කායං විරජමාසිතං	120
ඬ	
කිතෙත කායෙත සිතෙත	
වෙනසා	248
ඬ	
කය්‍යමානෙත කායෙත	348
න	
තගරඤ්ච පලාසෙත	410
තඤ්ච කමමං කතං සාධු	40
තඤ්ඤාසිතං සාතතිකං	418
තණ්ඤාදුතියො පුරිසො	382, 468
තණ්ඤාය ජායති සොකො	80
තණ්ඤායොගෙන සංයුත්තා	386
තතො අඤ්ඤවිමුත්තත්තස්ස	390, 462
තතො ඔපබිකං පුඤ්ඤං	422
තතො තං අනුකමපනති	308

ත	පිටිකඩකා
තත්‍රාභිරතීම්චෙත්ථය	44
තත්‍රායමාදි භවති	116
තථාගතං බුද්ධිමසායසංහිතං	360
තථාගතස්ස බුද්ධස්ස	362
තථෙව කතපුඤ්ඤනතු	80
තපො ව බුභමිවරියං ව	6
තමොහුදං පාරගතං මහෙසිං	360
තයො විතකෙක කුසලෙ	
විතකකයෙ	432
තසිණාය පුරකකතා පජා	110
තස්මා ජන්දං ව ලොභං ව	362
තස්මා පත්තපුට්ඨෙයව	410
තස්මා පියං ත කසිරුථ	78
තස්මා රකඛිතවිතත්තස්ස	202
තස්මා සද කාතරතා සමාහිතා	370
තස්මා භවෙ ජාගරියං භජෙථ	372
තස්මා හි අපපකිව්වස්ස	414
තස්මා හි තෙ සුඛිතො	
විතසොකා	314
තස්මා හි තෙ තමස්සෙය්‍ය	470
තස්මා හි භූතා නිසාමෙථ සංඛෙ	8
තස්ස නිබ්බුත්තස්ස භික්ඛුතො	194
තස්ස නිසාරණං සන්තං	366
තාදිසං විත්තං කුඛෙඛථ	436
තාය තං පරිවරියාය	470
තාව සුතිහිතො සන්තො	16
තිට්ඨං වරං නිසින්නො වා	22
තිණ්දෙසානි බෙත්තානි	112, 114
තිරෙකුඛෙඛසු තිට්ඨනති	14
තුදනති වාචාය ජතා	
අසඤ්ඤතා	218
තුලෙහති කිව්වං ආතප්පං	94
තුලමතුලං ව සමභවං	254
තෙ ව සංගං ගතා තත්ථ	344
තෙ ජොතයනති සද්ධම්මං	466
තෙ කායිනො සාතතිකා	30
තෙ තාදිසෙ පුජයතො	74
තෙ නිබ්බාපෙත්වා නිපකා	446
තෙ වස්සියනති නිරයං	444
තෙසං දෙවා මනුස්සා ව	364
තෙසං සමපන්නසීලානං	38
තෙහි ධම්මෙහි සමපන්නං	452

ද	පිටුව
දදනො පුඤ්ඤං පවසන්ති	302
දදති වෙ යථාසඳ්ධං	86
දනනං නයනාති සමිතිං	104
දනං ව ධම්මචරියං ව	6
දිට්ඨිං ව අනුපගමම සිලවං	22
දිට්ඨිං ව ධම්මෙ යො අනෙං	342
දිට්ඨා වා යෙව අඤ්ඤා	20
දිවා කපති අදිවේවා	120
දිසො දිසං යං කසිර	34, 204
දිසා අදිනවං ලොකෙ	244
දිසා විජිතසංගමං	420
දීඝා ජාගරතො රතති	38
දුක්ඛං දුක්ඛසමුප්පාදං	74
දුට්ඨං අත්තං න ජානාති	434
දුග්ගං අතතං තාම	290
දුගතිග්ගහස්ස ලහුතො	34
දුප්පබ්බජං දුරගිරමං	100
දුලලහො පුරිසාරඤ්ඤා	74
දුට්ඨං ඉමං වසබ්බතං පකාසිතං	368
දුර්ගමං එකචරං	34
දුරෙ සනෙතා පකාසනාති	100
දෙසග්ගිං පන මෙනතාය	446

ධ

ධනපාලකො නාම කුඤ්ඤරෙ	106
ධම්මං චරෙ සුවරිතං	68
ධම්මපිති සුඛං සෙති	42
ධම්මාරාමො ධම්මරතො	428

න

න අතතභෙත්තං න ජරස්ස භෙත්තං	42
න අනාලිකෙඛි න සමුද්දමජේඛි	54
න උදකෙත සුචි නොති	140
න කහාපණ්ණසෙත්තං	72
නගරං යථා පච්චතතං	104
න ව බුද්ධං සමාවරෙ තිඤ්ඤි	20
න වාගං බ්‍රාහ්මණං බ්‍රාහ්ම	122
න වාහු න ව භවිස්සති	82
න ජවාති න ගොතෙතන	122
න තං කමමං කතං සාධු	40
න තං දළහං බක්ඛිතමාහු ධිරං	110
න තං මාතා පිතා කසිර	36
න තාවතා ධම්මධරෙ	88
න තෙන අරියො හොති	92

න	පිටුව
න තෙන ථෙරෙ හොති	88
න තෙන පණ්ඩිතො හොති	88
න තෙන භික්ඛු හොති	90
න තෙන හොති ධම්මථෙය්‍යා	88
නත්ඤ්ඤා එකධම්මො'පි	330
නත්ති කුසං අපඤ්ඤා	116
නත්ති රුහසමො අග්ගි	86
නත්තිවිදං කුසිතෙන	462
න නග්ගචරියං න ජවා න පඛාය	58
න පරෙසං විලොමානි	36
න පරෙ පරං තිකුබ්බථ	22
න පුප්ඵගකො පච්චාතමෙති	38
න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙසා	120
න බ්‍රාහ්මණස්සෙතදතිඤ්ඤි	
සෙය්‍යො	120
න හජෙ පාපකෙ මිත්තෙ	42
න මුණ්ඩකෙන සමිණො	90
නමො තෙ පුරිසාරඤ්ඤා	420
න මොතෙන මුති හොති	90
න වාකකරණමතෙනත	90
න වායමෙය්‍ය සබ්බත්ථ	256
න වෙ කදරියං දෙවලොකං	
වජ්‍ජනි	70
න සනාති පුත්තා තාණාය	96
න සමිණො බ්‍රාහ්මණො	408
න සිලබ්බතමතෙනත	92
න හි එතෙති යාතෙති	104
න හි තත්ථ කසි අප්පි	14
න හි පාපං කතං කමමං	40
න හි රුත්තං ව සොකො වා	16
න හි වෙරෙන වෙරනි	26
නිකකුභා නිලලපා ධිරං	472
නිට්ඨංගතො න පමාණමෙති	112
නිධාය දණ්ඩං භුත්තෙසු	124
නිධි වා ආනා වචති	18
නිධි නිධෙති පුරිසො	16
නිධිතං ව පච්චතතාරං	40
තෙකං ජලොකානදස්සෙව	82
තෙතං බො සරණං බෙමං	72
තෙලගො සෙතපච්චාදො	282
තෙව දෙවො න ගතිබ්බො	48
තො වෙ ලහෙථ නිපකං	
සහායං	106
තාතා ව පිත්තා බුද්ධාරි සත්ථා	300

ප	පිටියබයා
පවුළුපටිකතාමා ව	448
පඤ්ච ජිනෙ පඤ්ච ජනෙ	116
පඤ්ඤා පරිභානෙත	364
පඤ්ඤා හි සෙට්ඨා ලොකයමි.	364
පරිසන්ථාරවුත්තසාය	118
පරිසමිතිද විමොක්ඛො ව	20
පරිසමිතො නො විරුජ්ඣති	44
පණ්ණිනොති සමඤ්ඤානො	436
පණ්ණිපලානො'ව දුති'සි	84
පතිරුපදෙසවාසො ව	6
පථව්‍යා එකරජේත	70
පද්ධතිවිතතං ඤාතාත	336
පදෙසරජ්ජං ඉසාරියං	18
පමාදමනුසුඤ්ඤානති	32
පමාදං අපමාදෙන	32
පරදුක්ඛපදනෙත	96
පරවජ්ජානුපයසියා	86
පරිජිණ්ණමිදං රුපං	62
පරිපුණ්ණසෙට්ඨං අපභාණධම්මං	370
පරිමුට්ඨා පණ්ණිතාභාසා	248
පරෙ ව න විජානන්ති	26
පවිවිතොති අරියෙති	412
පවිවෙකරසං පිනා	76
පසන්නවිතතං ඤාතාත	338
පසා විතතකතං ඛිමිං	60
පංසුකුලධරං ජනතුං	122
පසුතෙ අත්තපාතමිති	14
පාණිමිති වෙ වණො තාසා	54
පාපකං පසාප වෙතං	362
පාපකෙත ව සිලෙත	352
පාපං වෙ පුරිසො කසිරු	52
පාපානි පරිවජේතති	92
පාපො'පි පසාති හදුං	52
පාමොජ්ජකරණට්ඨානං	466
පාමොජ්ජබහුලො හිකුඤ්ඤා	118
පිණ්ඩපාතිකසා හිකුඤ්ඤානො	186, 190
පියතො ජායති සොකො	78
පියරුපසාතගතිතං	448
පියරුපසාදගතිතං සො	158
පුඤ්ඤං වෙ පුරිසො කසිරු	52
පුඤ්ඤමෙව සො සිකෙධියා	340, 388
පුත්තා මජ්ඣ ධනම්මජ්ඣ	38
පුප්ථානි හෙව පවිත්තනං	36
පුබ්බෙතිවාසං යො වෙදී	456

ප	පිටියබයා
පුජාරහෙ පුජයනො	74
පුතිමෙජ්ජං කුසගෙත	410
පෙමෙනො ජායති සොකො	78
පොරාණමිතං අතුල	82
ඵ	
ඵඤ්ඤං වපලං විතතං	34
ඵට්ඨසා ලොකධම්මෙති	8
ඵසාමි තෙකනම්මසුට්ඨං	92
ඵෙණ්ණපමං කායමිමං විදිනා	36
ඛ	
ඛහුමි වෙ සතිතං භාසමානො	30
ඛහුසුතො පුඤ්ඤකරො	400
ඛහු වෙ සරණං යන්ති	72
ඛහු දෙවං මනුසා ව	6
ඛාලසඛගතවාටිති	78
ඛාතිතපාපො'ති බ්‍රාහ්මණො	120
ඛාතිනා පාපකෙ ධම්මෙ	136
ඛාහුසව්‍යං ව සිප්පං ව	6
බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි	2
බුහුමාති මාතාපිතරෙ	468
භ	
භග්ගකෙත ව සිලෙත	354
භද්දොපි පසාති පාපං	52
භුත්තසා ව සුකරමග්ගවෙත	296
භොජනමිති අමතනඤ්ඤා	348
භොජනමිති ව මත්තඤ්ඤා	350
ඞ	
මග්ගානට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨො	92
මත්තා සුඛපරිච්ඡායා	96
මඩුවා මඤ්ඤාති බාලො	40
මනුජසා පමත්තවාටිනො	185
මනොපසොපං රකෙධියා	82
මනොපුබ්බඛගමං ධම්මං	26
මමෙව කතං මඤ්ඤානතු	40
මලිභියා දුට්ඨරිතං	84
මංසවකුඤ්ඤා දිබ්බවකුඤ්ඤා	388
මංසවකුඤ්ඤා උප්පාදො	388
මා ජාතු කොචි ලොකයමි.	436
මාතරං පිතරං භන්ති	98
මාතාපිතුරුපට්ඨානං	6

ම	පිටුසංඛ්‍යා
මාතා යථා නිශං පුත්තං	22
මානුපෙතා අයං පජා	270
මානුසිකා ව සමපතති	18
මාපමෙඤ්ඤථ පාපස්ස	52
මාපමෙඤ්ඤථ පුඤ්ඤස්ස	52
මා පමාදමනුසුඤ්ජථ	32
මා පිගෙහි සමගඤ්ජී	78
මාවොච ඵරුසං කඤ්චි	56
මාසෙ මාසෙ කුසග්ගෙතන	40
මිච්ඡා මතං පණ්ඩාය	398
මිත්තසමපදමාගමම	18
මිත්තෙ භජස්ස කල්‍යාණේ	118
මිද්ධි යද්‍ය හොති මහග්ගසො ව	106
මුඤ්ච පුරෙ මුඤ්ච පච්ඡතො	110
මුහුත්තමපි වෙ විඤ්ඤ	38
මෛත්තඤ්ච සබ්බලොකස්මිං	22
මෛත්තාච්ඡාරී යො භික්ඛු	116
මොහග්ගි පත සමමුලෙතා	444
මොහසමිධිකිතො ලොකො	288

ය	
යඬ්ඛිඤ්චි විතතං ඉධ වා සුරං වා	8
යඤ්ච කාමසුඛං ලොකෙ	150
යඤ්ච පතතං යඤ්ච පතනබ්බං	274
යඤ්ජීවිතං ත තපති	218
යතං වරෙ යතං තිට්ඨෙ	476
යතො අරියසම්මානි	342
යතො ව ගොති පාපිච්ඡෙ	362
යතො යතො සමමසති	116
යත්ථ ආපො ව පඨවි	146
යත්ථ වෙතා නිරුජ්ඣන්ති	380, 382
යථාගාරං දුච්ඡන්තං	28
යථාගාරං සුච්ඡන්තං	28
යථා දණ්ණෙන ගොපාලො	56
යථාපි පබ්බතො සෙලො	182
යථාපි පුප්ඵරුසිමා	38
යථාපි භමරෙ පුප්ඵං	36
යථා පි මුලෙ අනුපග්ගවෙ දලෙ	108
යථාපි මෙසො උතගිණි	408
යථාපි රුචිරං පුප්ඵං	36
යථා බුබුලුකං පසෙස	68
යථා වාරිවගා පුරු	16
යථා සඬ්ඛාරධාතස්මිං	28
යථා ගරිණා නිකම්පෙය්‍ය	338

ස	පිටුසංඛ්‍යා
සච්ඡන්දිලො පඨවිං සිතො සියං	10
සද ව අත්තතා වෙදී	146
සද දෙවො දෙවකායා	422
සද ආයෙසු ධෘමමසු	118
සද සකෙසු ධම්මෙසු	138
සද භවෙ පාතුභවන්ති ධම්මා	132, 134
සමානු දතං පරමං අනුයතරං	452
සමුද්ධිසෙධො පරිවණණං හුම් 8	
සමං ධම්මං විජානෙය්‍ය	120
සමති ත මායා වසති ත මානො	184
සමති සම්මං ව ධම්මො ව	90
සමමං පදෙසෙ කපපති	308
සස්ස අච්චන්තදුස්සිලාං	66
සස්ස කාමාසවො ඩිණො	384
සස්ස කායෙත වාචාය	450
සස්ස ගතිං ත ජාතන්ති	126
සස්ස වෙතං සමුච්ඡින්නං	86
සස්ස ඡන්තිංසති සොතා	108
සස්ස ජාලිනී විසත්තිකා	70
සස්ස ජිතං තාවජ්ජයති	70
සස්ස ජිතො කාමකණ්ටකො	182
සස්ස දුතෙත සීලෙන	18
සස්ස ධම්මා සුභාවිතා	450
සස්ස නිත්තිණ්ණො පඬොකා ව	176
සස්සන්තරතො ත සන්ති කොපා	168
සස්ස පපඤ්චා ඕති ව තත්ථි	284
සස්ස පාපං ව පුඤ්ඤං ව	68
සස්ස පාරං අපාරං වා	120
සස්ස පුරෙ ව පච්ඡා ව	126
සස්ස මුලං ඡමා තත්ථි	284
සස්ස රුගො ව දෙසො ව	396
සස්ස විතකකා විබුපිතා	272
සස්ස සකකරියමානස්ස	418
සස්ස සියං සබ්බද්ද සති	284
සස්ස සෙලුපමිං විතතං	206
සස්සාලයා ත විජ්ජන්ති	411
සස්සාසවා පරිකම්ණො	44
සස්සිත්ථියාති සමිථං ගතාති	44
සා එසා සහති ජමම්	108
සං කිංවි සිට්ඨං ව නුතං ව ලොකෙ	48
සං කිංවි සිට්ඨං කමමං	102
සං වෙ විඤ්ඤ පසංසන්ති	82
සං හි කිට්ඨං තදපට්ඨං	98

ය	පිටුවකිනා
යා කාචී කඩ්ඩා ඉඩ වා හුරං වා	246
යා කාචීමා දුග්ගතිසො	362
යා තත්ථ දෙවතා ආසුං	308
යාදිසං කුරුතෙ මිත්තං	410
යාතිමාති අපඤ්චාති	62
යානීධි භූතාති සමාගතාති	8, 14
යාවජ්චමපි වෙ බාලො	38
යාවදෙව අතඤ්ඤාය	40
යාවං චතථො ත ජ්ජාති	96
යෙ අරියසම්මාති විභාවසානති	10
යෙ එතදඤ්ඤාය පදං අසඬකං	368
යෙ කෙච් පාණ්භුතඤ්ඤා	20
යෙ කෙච් භූතා භවිසානති	222
යෙ කෙච් සොකා පරිදෙවිතා වා	314
යෙ ව කාමෙ පහානිත	448
යෙ ව බො ජිත්තසංසයා	448
යෙ ව බො සම්මදකකාතෙ	42
යෙ ව තණ්හං පහානිත	324
යෙ ව දුක්ඛං පජානානති	464
යෙ ව මාතං පහානිත	324
යෙ ව මොහං පහානිත	330
යෙ ව රතතිජ්චා යුත්තා	444
යෙ ව රුපුපගා සත්තා	402
යෙ ව සික්ඛාසාරු	274
යෙ වසා ධම්මා අකකාතා	460
යෙ වෙච් භාසනති සුඤ්ඤාති වුභසං	452
යෙ ක්කාතපසුතා ධීරා	70
යෙ තුරන්ති අණ්ණං සරං	310
යෙ දුක්ඛං තපපජානානති	464
යෙන කොධෙන කුඨ්ඨා සෙ	320, 328
යෙන දෙසෙන දුට්ඨා සෙ	318, 326
යෙන මනෙකිත මනකා සෙ	332, 330
යෙන මානෙත මත්තා සෙ	322
යෙන මොහෙන මුලුතා සෙ	320, 328
යෙන ලොහෙන පුඨ්ඨා සෙ	318, 326
යෙ පුග්ගලා අට්ඨසතං පසඤ්චා	10
යෙ රාගරතතානුපතනති සොතං	110
යෙ වා පත කෙච් සමිණා වා	192
යෙ වෙ දිවා ව රතෙනා ව	158
යෙ සත්තසණ්ඨං පඨවිං විජේත්වා	346
යෙ සත්ථවාහෙත අනුත්තරෙන	426
යෙ සත්තවිත්තා නිපකා	370

ය	පිටුවකිනා
යෙසං ව සුත්තමාරභා	98
යෙසං ව නිරිතතතපං	366
යෙසං වෙ සාසනං සුචා	466
යෙසං වෙ නිරිතතතපං	366
යෙසං සත්තවිතො තත්ථ	44
යෙසං සමොධිඅබොසු	44
යො අපදුට්ඨසා තරසා දුස්සති	54
යො ඉමං පට්ඨපථං දුග්ගං	126
යොගා වෙ ජායතෙ භූරි	94
යො ව දෙසං පහානිත	434
යො ව පුත්තපසුං නිත්වා	416
යො ව පුබ්බෙ පමජ්ජත්වා	68
යො බුද්ධං ව ධම්මං ව	74
යො ව මෙත්තං භාවයති	346
යො ව මොහං පහානිත	434
යො ව ලොහං පහානිත	434
යො ව වත්තකසාවසා	28
යො ව සතිමා නිපකො ක්කාඨි	354
යො ව සමෙති පාපාති	90
යො වෙ ගාථාසතං භාසෙ	46
යො වෙත්තං සහති ජමම්	108
යො වෙ වසාසතං ජනනු	48
යො ජාගරො ව සතිමා සම්පජාතො	372
යො දුක්ඛෙන අදුක්ඛෙසු	58
යො දුක්ඛසා පජානාති	450
යො'ධ කාමෙ පහානිත	126
යො'ධ තණ්හං පහානිත	126
යො'ධ දිසං ව රසං වා	124
යො'ධ පුඤ්ඤං ව පාපං ව	124
යො ධම්මසාගං අයජ් අමචජ්චරි	458
යො ත භන්ති ත සාතෙති	348
යො නිබ්බතථො	110
යොතිසො මහසිකාරො	332
යො පාණමතිපාතෙති	86
යො බාලො මඤ්ඤාති බාලාං	38
යො බ්‍රාහ්මණො බාහිතපාපධම්මො	133
යො භූතං භූතතො දිස්වා	376
යො මුඛසඤ්ඤාතො භික්ඛු	114
යො මෙ උපාතිතං කොධං	80
යො සබ්බං සබ්බතො ඤාත්වා	324

ය	පිටිකඩකා
යො සහසං සහසෙත	48
යො සාසතං අරහතං	66
යො සුඛං දුක්ඛතො'ගුකම්	380
යො හවෙ දහරො භික්ඛු	118

ර

රතියා ජායභී සොකො	80
රමණියානි අරඤ්ඤාති	46
රාගහි දහති මළො	444
රාජතො වා දුරාතනාසා	16
රූපධාතුං පරිඤ්ඤා	378

ල

ලුඤ්ඤා අත්ථං න ජානාති	432
ලොභො දොසො ව මොහො ව	378

ව

වතපපගුමේඛ යථා පුසසිතගො	12
වරමසානරා දන්තා	104
වරො වරඤ්ඤා වරදො වරාහරො	12
වච්චකොපං රකෙඛයා	82
වජ්ජං ව වජ්ජතො ඤාතො	104
වතං ඡිඤ්ච මා රුක්ඛං	96
වසසිකා විස පුප්ථානි	118
වෘණිජො'ව හයං මග්ගං	54
වාරිජො'ව ථලො ඛින්නො	34
වාරි පොකකරපන්නො'ව	122
විතකකපමචිතසා ජනතුතො	110
විතකකුපසමෙ ව යො රතො	112
විතෙය්‍යං මළෙජ්ජමලං	344
විතතණ්ණො අනාදිතො	112
වෙදනං ථරුසං ජාතී	58

ස

සචෙ ව පාපකං කමමං	228
සචෙ තෙරෙසි අනන්තානං	56
සචෙ භායථ දුක්ඛසා	228
සචෙ ලභෙථ නිපකං සහායං	106
සති කායගතා උපට්ඨිතා	182
සත්තකකිත්තුං පරමං ව	342
සත්තසම්භවභිණ්ණසා	446
සත්ථා හි ලොකෙ පස්මො මනෙසි	426
සද් ජානරමානානං	82
සද්ධිං වරමෙකතො වසං	310
සද්ධො සිලෙන සම්පන්නො	100

ස	පිටිකඩකා
සත්තකායො සත්තවාචො	118
සත්තං තස්ස මනං නොති	46
සන්තුස්සකො ව සුභරො ව	20
සබ්බකමමජ්ඣසා භික්ඛුතො	170
සබ්බත්ථ වෙ සපුරිසා	42
සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති	112
සබ්බපාපසා අකරණං	72
සබ්බරාගචිරත්තසා	382
සබ්බසංයොජනං ඡෙත්වා	122
සබ්බං පරවසං දුක්ඛං	166
සබ්බා දිසා අනුපරිගමම වෙතසා	222
සබ්බාභිභූ සබ්බවිදුහමයම්	112
සබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩසා	56
සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා'ති	94
සබ්බෙ සඤ්ඤා රා අනිච්චාති	94
සබ්බෙ සඤ්ඤා දුක්ඛාති	94
සමාතිතො සම්පජාතො	380, 382, 384
සමුද්දං විසකුමොත	436
සමම, මනං පණ්ඩියා	400
සරිතානි සිතෙහිතාති ව	
සලාහං නාතිමඤ්ඤායා	114
සවනාති සබ්බධි සොනා	108
ස වෙ අකෙඛයාසම්පන්නො	392
ස වෙ ඉන්ද්‍රියසම්පන්නො	390
ස වෙ භූතපරිඤ්ඤායො	376
ස වෙ සම්මද්දසො භික්ඛු	380, 402, 438
සහසාමපි වෙ වාචා	46
සභාපි දුක්ඛෙත ජ්ඣෙය්‍ය කාමෙ	474
සහසාමපි වෙ වාචා	46
සභාවසා දස්සනසම්පදාය	12
සංවරත්ථං පහාණත්ථං	356
සංවෙජ්ජිකධර්මානෙසු	358
සංසග්ගා වතථො ජාතො	412
සාගාරා අනාගාරා ව	470
සාගාරෙසු ව විවරං	470
සා තෙ සද්ධා නිවිට්ඨසා	422
සාරං ව සාරතො ඤාතො	28
සාහුදස්සනමරියානං	78
සිඤ්ච භික්ඛු ඉමං නාවං	116
සීලදස්සනසම්පන්නො	80
සීලං රකෙඛයා මෙධාචී	408
සීලං සමාධි පඤ්ඤා ව	386
සුකරං සාධුතා සාධු	246

ක	පිටිකරණ
සුකරුනි අසායුති	68
සුබං වන තසු න ගොති කිසුචි	154
සුබසාමානි භූතානි	150
සුබං යාව ජර සාධු	108
සුබා මනෙතසානා ලොකෙ	108
සුඛිනො වන යෙ අකිසුචිනා	156
සුබො බුද්ධානං උපපාදෙ	74
සුබො විවෙකො තුට්ඨස්ස	148
සුභතං පත නිස්සාය	470
සුජීවං අභිරිකෙත	86
සුඤ්ඤගාරං පටිට්ඨස්ස	116
සුදස්සං වජ්ජමඤ්ඤසං	86
සුද්දසං සුනිපුණං	34
සුප්පබුද්ධං පබුජ්ඣන්ති	98, 100
සුභානුපසංසිං විහරන්තං	26
සුභික්ඛවාචො පුරිසො	408
සුරාමරෙයපානං ච	86
සුවණ්ණෙනා සුසාරතා	18
සුසුබං වන ජීවාම	74, 76
සෙබස්ස සික්ඛමානස්ස	390, 462
සෙබො පඨවිං විවෙස්සති	36

ක	පිටිකරණ
සෙය්‍යො අයොගුලො භූතො	374, 442
සෙලො යථා එකස්තො	42
සෙලො යථා පබ්බතමුද්ධතිට්ඨිනො	360
සෙවමානො සෙවමානං	410
සො කරෙහි දීපමත්තනො	84
සො ච ධම්මමභිසුද්දය	444
සො ඤාතිධම්මො ච අයං	නිදසයිතො 16
සො පමාදමසුචිණ්ණො	436

හ

හත්ථසඤ්ඤානො පාදසඤ්ඤානො	114
හතන්ති භොගා දුමමධං	112
හංසාදිවචපථෙ යන්ති	68
හිනා මානුසකං කාමං	126
හිනා රතං ච අරතං ච	126
හිරිනිසෙධො පුරිසො	60
හිරිමතා ච දුජජීවං	86
හීනං ධම්මං න සෙවෙය්‍ය	66

බුද්දකනිකායෙ

බුද්දක ධම්මපද උද්දන ඉතිවුහනක ගනථානං

සඤ්ඤානාමානුකතමඡේකා

අ	පිට්ඨකයා	ක	පිට්ඨකයා
අචිරවනි	232	කොසලයා	156
අජකලාපකයා	138	කොසලෙසු	202, 248, 310
අජපාලනිග්‍රොධමුලෙ	134	කොසිය	186
අඤ්ඤාතකොණ්ඩකොසු	282		
අනාඨපිණ්ඩකයා	6, 136, 138, 142	ග	
150, 152, 154, 156, 170, 176		ගභා නදී	310
182, 188, 190, 212, 218, 220		ගයායං	140
222, 228, 238, 240, 248, 278		ගයාපිසෙ	140
280, 282, 284, 290		ගිජ්ඣකුටයා	342
අනුපියායං	164	ගිරිබබ්භේ	342
		ගොතමකං	250
ආ		ගොතමකිත්ථං	308
ආතඤ්ඤා	60, 136, 222, 228, 246	ගොතමආරං	308
250, 276, 296		ගොතමසාවකා	100
ඉ		ගොතමසාසනමහි	10
ඉච්ඡාතභගලකො	154	ඝ	
උ		ඝොසිතාරාමෙ	208, 288
උදෙතයා	288	ච	
උපවතනනෙ	202	චුඤ්ඤං	298
උපසෙතයා	218	ජ	
උරාමෙලායං	130, 148, 192	ජේතවනෙ	6, 136, 138, 142, 150
ක		152, 154, 156, 170, 176, 182	
කභ්බාරෙවනො	246	188, 190, 212, 218, 220, 222	
කපොතකඤ්ජරාය	204	228, 238, 258, 264, 266, 272	
කරෙරිමණ්ඩලමාලෙ	188	276, 278, 280, 282, 284, 290	
කලඤ්ඤකනිවාපෙ	136, 184, 204, 218	292, 316	
222, 246, 272			
කාමුගොධාය	168	භ	
කම්මකාලාය	196	භගරසිඛිං	226
කුණ්ඩානවනෙ	158	භාවකිංසානං	226
කුණ්ඩියායං	158	භාවකිංසෙසු	172
කුසිතාරා	202, 296	භාවකිංසෙහි	306
කුටාගාරසායායං	178, 250	භුසිතං කායං	222
කොලියඨිතා	158		
කොසලෙයං	208, 288		

ධ	පිටු අංකය	ය	පිටු අංකය
දුතං	286	යමුතං	232
දුතෙය්‍යකා	286	යසොජ්ජමුඛාති	176
		යසොජො	178
ද		ර	
දබ්බො මල්ලපුතො	314	රහතසුතං	8
න		රක්ඛිතවතසණ්ඨා	208
නඤ්ඤ	170	රුජගභෙ	136, 184, 204, 218, 222
නාගසමාලො	310		246, 272, 314
නෙරඤ්ඤරුයං	130, 192	ල	
ඨ		ලකුණ්ඩකහද්දියො	278, 282
පවතෙන පබ්බතෙ	238	ච	
පසෙනදී	148, 220, 254	චගුමුද	178
පසෙනදිව්හි	164	චගුමුදනිරියානං	178
පසෙනදියං	156	චජ්ජ	178
පිණ්ණොලො	440	චජ්ජනං	306
පිප්ප්ලිගුහායං	136, 184	චගිහනනසුතනසං	218
පුබ්බාරුමෙ	164, 228, 254, 312	චිසාධාය	164, 312
ඛ		චෙත්තලො	342
ඛාතිසො	142	චෙසාලියං	250
ඛිඛිසාරෙ	148	චෙසාලි	178, 250
ම		චෙච්චතෙ	136, 184, 204, 218, 222
මඤ්ඤානං	342		246, 272, 314
මග්ගෙසු	302	ස	
මල්ලානං	202, 286	සඛ්ඛාමජ්	138
මල්ලිකා	220	සත්තමිං	250
මල්ලෙසු	286, 294	සරභු	232
මහාකම්මානො	284	සාරඤ්ඤං	250
මහාකම්මායනො	136, 238	සාරිපුතො	136, 182, 204, 218
මහාකම්මනො	186		278
මහාකසුපො	136, 184	සාවභියං	6, 136, 138, 142, 150
මහාකොට්ඨිකො	136		152, 154, 156, 164, 170, 212
මහාචුඤ්ඤ	136		218, 220, 222, 228, 238, 246
මහාමොග්ගලානසං	162, 230		248, 254, 258, 264, 266, 272
මහාවතෙ	250		276, 278, 280, 282, 284, 290
මගාරමාතුයා	164		292, 312, 316
මගාරමාතුපාසාදෙ	164, 228, 254	සුනිධිවසංකාර	306
මුවලිඤ්ඤලො	148	සුප්පමාසා	158
මුවලිඤ්ඤ	148	සුප්පාරකෙ	142
මෙසියො	194	සුභුති	272
මොග්ගලානො	136, 182, 204	සෙතියො	148
		සොණො	238

බුද්දකනිකායෙ

බුද්දකපාඨ ධම්මපද උද්ගත ඉතිවූත්තකගනටානං

පද්‍යානකවර්ණිකා.

අ	පිට්ඨකය	අ	පිට්ඨකය
අකකකයං	124	අකෙඛය්‍යසම්පන්නො	392
අකතං	292, 366	අකෙඛය්‍යසම්මං	390
අකතකල්‍යාණො	350	අගඤ්ඤං	36
අකතකුසලො	350	අගාරුති	58
අකතඤ්ඤා	46	අභිඤ්ඤා	444
අකතභීරුත්තාතො	360	අගුත්තඤ්ඤා	348
අකථිකවි	124, 126, 382	අග්ගතො	438
අකසිරලාභි	198	අග්ගතගරං	306
අකාරකා	216	අග්ගපාහෙතො	440
අකාරියං	68	අග්ගපාසාදා	438
අකාලමෙසො	148	අග්ගසං දායා	438
අකාලො	144	අග්ගි	86
අකිච්ඡලාභි	198	අග්ගිද්ධස්සා	56
අකිඤ්ඤා	80, 122	අග්ගිසිඤ්ඤා	102, 374, 442
අකිඤ්ඤාතො	44, 156	අග්ගිහුත්තං	120
අකිඤ්ඤි	120	අග්ගි	444
අකුතොභයං	484	අග්ගිච්ඡ	32
අකුතොභයෙ	74	අඤ්ඤා	158
අකුප්පා	390	අඤ්ඤා	158
අකුඛකතො	52	අඤ්ඤාසංගො	106
අකුසලමුලානි	378	අචාරි	106
අකුසලචිතකකා	416, 430	අචාරකකතනං	226
අකුසලානං	362	අචාරකකතනසං	204
අකකුලපකකුලිකං	138	අචෙලකා	254
අකකුලො	138	අචොරගරණො	18
අකෙකාච්ඡ	26	අච්චගා	126
අකෙකාධෙත	82	අච්චතාරි	396
අකෙකාසනති	152, 216	අච්චතනද්ධසිලං	66
අකෙකාසො	182	අච්චතං	82
අකකරුතං	112	අච්චරුතං හෙතු	174
අකකාතාරං	390	අච්චද්දානං	82
අකකාතාරෙ	94	අච්චච්චි තණ්හං	278, 380
අකකාතො	92	අච්චි	480
අකෙඛය්‍යං	390	අච්චිදායා	298
අකෙඛය්‍යසංඤ්ඤාතො	390	අච්චං	292, 366

අ	පිට්ඨකයා	අ	පිට්ඨකයා
අජිතසංචයා	122	අඤ්ඤානෙතසු	198
අජිති	26	අඤ්ඤාද්වෛතී	32, 90
අජේයොසා	18	අඤ්ඤාචං	310
අජේලකා	364	අතකතාචරිතං	366
අජ්ජනගො	246	අතජ්ඣිකං	114
අජ්ජනනාමිව	82	අතජ්ඣිකො	118
අජ්ඣාතතරතො	114, 254	අතජ්ඣිකො	100
අජ්ඣාතනං	182	අතිකතනනමංනුසංකො	140
අජ්ඣාතනං වෙනොසමපිමනු-		අතිකතනනමංනුසංකාය	186
සුතො	370	අතිකතමං	74
අජ්ඣාතනිකානි අයතනානි	4	අතිකතමනානි	248
අජ්ඣාගාරෙ	468	අතිකතමෙය්	80
අජ්ඣාසි	244	අතිකතමව	386
අජ්ඣාගාරිනි	196, 298	අතිකතනා	64
අජ්ඣාපනනා	280	අතිවච	272
අඤ්ඤාතිත්ථියා	152	අතිජානො	404
අඤ්ඤානු	246	අතිඤ්ඤාපුබ්බං	278
අඤ්ඤාපාභාසී	192	අතිතනං	36
අඤ්ඤාද්වෛදසො	340	අතිවිසු	18
අඤ්ඤාමඤ්ඤං	334	අතිධාවනනි	274, 374, 376
අඤ්ඤං ජීවං	258	අතිධොතවාරිතං	84
අඤ්ඤා	372	අතිරොචනී	38, 226
අඤ්ඤා අනුතතරා	390	අතිවතනනී	138, 164
අඤ්ඤානං	138	අතිවසා	40
අඤ්ඤානාමිත්ථියං	390	අතිවසානි	238
අඤ්ඤාපටිවෙධො	234	අතිවාසං	104
අඤ්ඤාය	92	අතිවෙලං	280
අඤ්ඤාවිමුතතසා	390	අතෙතිවෙජා	436
අඤ්ඤාද්වෛදසං	390	අතතකාමො	222
අඤ්ඤාදිංසු	214	අතතගුණො	118
අඤ්ඤාඤ්ඤානිසංසා	47	අතතසංඤ්ඤාය	66
අට්ඨයමානා	174, 376	අතතජා	66
අට්ඨකවග්ගානි	244	අතතනො	152, 192
අට්ඨමිතිකං මග්ගං	74	අතතදණ්ඩසු	124
අට්ඨමිතිකො	92	අතතද්වේ	66
අට්ඨමිතිකො මග්ගො	238	අතතදනතසා	48
අට්ඨි	4	අතතදනො	104
අට්ඨිප්පඤ්ජා	342	අතතගාරසා	180
අට්ඨිමඤ්ජා	4	අතතභාවා	234
අට්ඨිසංඤ්ඤා	342	අතතමිතො	160, 178
අට්ඨිකනි	290	අතතවසං	440
අට්ඨිනං	62	අතතවසිකා	440
අට්ඨිප්පතනං	206	අතතසමභවං	66
අඤ්ඤාද්වෛදසං	20	අතතසමභවං	378

අ	පිටුවකිනා	අ	පිටුවකිනා
අනන්‍යමාපණිය	6	අභිපාතෙතිය	144, 226
අනන්‍යෙතුව	42	අභිමුත්තාතං	82
අත්තා	118, 222, 376	අභිවාසෙති	158
අත්තානුයෝගිනං	78	අධිසෙසසති	34
අත්තකාමෙත	178	අධො	278
අත්තකාමො	142	අධො කාතුං	156
අත්තකුසලෙන	20	අත්තකාතෙ	80
අත්තඥා	470	අත්තභගණස්ස	54
අත්තවසං	96	අත්තභගණො	84, 112
අත්තස්ස විඤ්ඤපතාය	474	අත්තඤ්ඤපොසිතො	186, 190
අත්තස්ස විඤ්ඤපනියා	244	අත්තඤ්ඤපොසිං	138
අත්තං	78, 82, 88, 118	අත්තඤ්ඤතඤ්ඤස්සාමිති ඡත්‍රියං	390
අත්තං කාතුං	212	අත්තං	290
අත්තං ගතො	396	අත්තමිමානී	20
අත්තමහි	106	අත්තත්තසඤ්ඤ	200
අත්තාභිසමයා	342	අත්තත්තං	88
අත්තකො	140	අත්තත්තප්පතො	432
අත්තෙ	16	අත්තත්තප්පදසංභිතා	46
අත්තො	164, 186	අත්තනුභිද්ධො	20
අපො, පි	8	අත්තත්තගොවරං	70
අද්දණ්ඩසු	58	අත්තත්තවා	258
අද්දස්සනං	36	අත්තාභගතචෙතසො	34
අද්දිත්තං	124	අත්තපලොකෙතියා	208
අද්දිත්තාද්දතා	2	අත්තපාසිනී	26
අද්දකම්මසුඛා චෙද්දතා	380	අත්තපෙක්ඛිතො	110
අද්දකියො	208	අත්තපපකං	16, 60
අද්ද්ද්ධං	20	අත්තභිජාතං	322
අද්ධාග්	100	අත්තභිජ්ඣාදි	442
අද්ධා	390	අත්තභිජ්ජනො	170
අද්ධාතං	240	අත්තචජ්ජානි	6, 460
අද්ධ්වං	366	අත්තචඤ්ඤතති	416
අධම්මචෙය්ඨා	334	අත්තචට්ඨිකවිතකස්ස	34
අධම්මො	86	අත්තචසෙසා	20
අධිගච්ඡන්ති	28	අත්තාකුලා	6
අධිගණනාති	342	අත්තාගාමිතාය	318
අධිගමාය	354	අත්තාගාමි	238
අධිග්ගහෙතියා	346	අත්තාගාරොහි	124
අධිවිත්තමනුසුත්තො	210	අත්තාගාරො	126
අධිවිත්තෙ	72, 212	අත්තාතාපි	354
අධිච්චසම්මුප්පත්තො	264	අත්තාතුරු	76
අධිච්චාතො	248	අත්තාදරො	354
අධිච්චායා	22	අත්තාද්දතං	122, 124, 126
අධිපත්තස්ස	96	අත්තාද්දතො	332
අධිපාතකා	274	අත්තාද්දිති	206

අ	පිටුවකිනා
අතානුපයයි	278
අතාවරං	420
අතාවිලෝ	42, 124
අතාසකා	58
අනිකකසාවෝ	28
අනිකකිතකධුරෝ	198
අනිච්චතෝ	380
අනිච්චසඤ්ඤා	200
අනිච්චා	94
අනිච්චානුපයයි	426
අනිපථිලා	14, 288
අනිබ්බාතසංවත්තනිකා	430
අනිබ්බිසං	62
අනිමිතො	44
අනිරුකතඡායා	370
අනිවේසනෝ	34
අනිසංචා	194
අනිසංචිතයා	294
අනිසංචිතෝ	44
අනිසං	282, 452
අනිසේ	484
අනිතිහං	356
අනුකතනති	102
අනුකථාකා	14
අනුකම්පිකා	142
අනුගාමිකෝ	18
අනුගතා	200
අනුගතෝ	356
අනුගතා	452, 458
අනුගතෝ	336
අනුජාතෝ	404
අනුට්ඨාතෝ	94
අනුට්ඨානිලෝ	84
අනුට්ඨිතා	250
අනුතප්පති	40
අනුතතරං	354
අනුතතරෝ	12, 484
අනුක්ෂිතං	64
අනුත්‍රාපි	168
අනුඥාතෝ	114, 414
අනුඥාසෙති	372
අනුබම්බවාරි	30, 252
අනුබම්බෝ	428
අනුබාවති	42

අ	පිටුවකිනා
අනුපසාතෝ	212
අනුපතනති	80
අනුපඥවේ	108
අනුපබ්බඡරං	464
අනුපරිගම්ම	222
අනුපරිතො	112
අනුපච්චාදෝ	212
අනුපාදාය	44, 126
අනුපාදිසාතෝ	30
අනුපාදිසෙසා	368
අනුප්‍රබ්බකිරියා	234
අනුප්‍රබ්බතිනො	230
අනුප්‍රබ්බපච්චාදා	234
අනුප්‍රබ්බපබ්බාදෝ	230
අනුප්‍රබ්බපොඤ්ඤා	230
අනුප්‍රබ්බවිනාරි	284
අනුප්‍රබ්බසිකා	234
අනුප්‍රබ්බපසනනායා	316
අනුප්‍රානං	124
අනුප්‍රානතසද්ධෝ	368
අනුප්‍රානො	176
අනුප්‍රාදිනං	16
අනුබ්ඥෝ	444
අනුබ්බියො	168
අනුබ්බිගයෝ	40
අනුමතො	96
අනුමෝදමානෝ	70
අනුමෝදරෝ	14
අනුසුඤ්ඤා	240
අනුසුඤ්ඤති	32, 86
අනුසුඤ්ඤථ	32
අනුරුඥෝ	136
අනුලෝමං	130
අනුච්චිතකයං	114
අනුච්ච	82
අනුසංඛිති	168
අනුසංදං	450
අනුසංරණං	464
අනුසුකා	76
අනුසුතං	122
අනුපසාතෝ	72
අනුපච්චාදෝ	72
අනුගතෝ	108
අනෙකථාභිසංසාරං	62

අ	පිට්ඨකයා	අ	පිට්ඨකයා
අනෙකපරියායෙන	278	අනාසතතා	196
අනෙකබ්‍යඤ්ජනො	186	අනෙති	52
අනෙකසුළො	186	අපගතකාලකං	224
අනෙජස්සා	144	අපචිතො	142, 152
අනෙජො	126, 182	අපජිතං	48
අනෙලගලස්සා	244	අපජාති	62
අනොකං	42	අපදං	70
අනොකසාරිං	124, 192	අපනාමෙන්නි	18
අනොත්තප්පං	362	අපබොධති	60
අනොත්තාපි	354	අපමඤ්ඤාප්	52
අත්තකෙන	96	අපරබ්‍යාථො	264
අත්තකො	36	අපරජිතා	8
අත්තගුණං	4	අපරිජාතං	322
අත්තමිදං	440	අපරිඤ්ඤාය	390
අත්තරසරං	144	අපරිපක්කාය	198
අත්තරට්ඨකො	140	අපරිපුරෙ	466
අත්තරතො	168	අපලොකෙනි	172
අත්තරතිතො	172	අපලොකෙනති	140
අත්තරා	84, 150	අපසබ්‍යතො	226
අත්තර අමිත්තා	432	අපහාණධම්මං	370
අත්තර කපා	148	අපංසු	286
අත්තරපච්චත්ථිකා	432	අපාචිතං	480
අත්තරමලා	432	අපායං	362
අත්තරයං	96	අපාරං	120
අත්තරවධකා	432	අපාසි	298
අත්තරසපත්තා	432	අපුඤ්ඤකරෙ	398
අත්තවා	258	අපුඤ්ඤාලාභං	102
අත්තප්‍රීතං	134, 232	අපුප්‍රජ්ජිතසෙවිතං	92
අත්තප්‍රීතෙක	8, 54	අපුතබ්‍යවාය	278, 396
අත්තං	4	අපෙබා	110
අත්තා	274	අපෙතකගුමො	44
අත්තිමදෙහධරෙ	458	අපෙතවිඤ්ඤාණො	34
අත්තිමදෙහධාරිං	360, 370	අපෙතසොකො	360
අත්තිමසාරිථෙ	112, 122	අපෙතො	28
අනෙතපුරෙ	168	අප්පකා	42
අනෙතා	168	අප්පකිච්චස්සා	144
අනෙතාපුතිං	230	අප්පකිච්චා	20
අකිකරණා	430	අප්පකිලම්ථෙත	244
අකිත්තමං	432	අප්පගබ්‍යො	20
අකිභුතෙ	38	අප්පටිකුලා	178
අකිභුතො	68	අප්පටිබ්බච්චිතො	80
අනිදෙව	362	අප්පටිමො	300
අනියො	426	අප්පභිට්ඨං	290
		අප්පත්තමානසස්සා	332

අ	පිටියකින
අපද්‍රව්‍ය	54
අපද්‍රව්‍ය	58
අපභික්‍ෂක	242
අපමන	8, 30, 158, 452
අපමන	32, 38, 354
අපමාදරන	106, 370
අපමාද්විහාරික	38
අපමාද්විහාරික	418
අපමාදං	32
අපමාදමි	30
අපමාදෙ	30
අපමාදෙන	32
අපමාදෙ	6, 30, 342
අපමිඳො	414
අපමපි	30
අපමාලාහ	114
අපමසපේ	52
අපමමි	398
අපමසාද	72
අපමසුනායං	62
අපමසුනො	398
අපමතිරික	208
අපමකඩක	158
අපමාති	460
අපමිවත්	124
අපමිවත්කපා	198
අපමිවත්	210
අපමිය	18
අපොනති	232
අපො	68
අපොදකපායායං	202
අපොසසුනෙකා	106, 168
අබඥා මාරසා	396
අබකික	282
අබලසා	32
අබමණ	52
අබමනො	90
අබමකකානං	58
අබමකනා	406
අබමසුසුසි	174
අබමනාරං	122
අබම	68, 118
අබමාකාසො	138
අබමාපජ	148

අ	පිටියකින
අබමාපජ	340
අබමාපජකරනො	360
අබමාපජකරුමො	360
අබමමිවරියා වෙරමණි	2
අබමමිවරියෙන	372
අබමමිවරිය	230
අබමමිවරිය	372
අබමමි 12, 32, 342, 354, 414	
අබමදසිකො	104
අබමය	88
අබකිරිති	30
අබකකනනවණණ	6
අබකකනනාය රතනිය	6
අබකකණ	164, 214
අබකික	480
අබකිකාල	442
අබකකුසුම	356
අබකකුසුම	112
අබකකුසුමොපිකො	128, 380, 402
	428, 456
අබකරෙඵ	50
අබකනකුති	140, 192
අබකනකුනති	80, 376
අබකිතිබ්බකනෙනා	184
අබකිතිමිතිකා	148
අබපනෙකනති	18
අබකුසුම	106
අබකු	340
අබකිකති	66
අබරති	44
අබරම	172
අබරුකති	104
අබවට්ඨ	108
අබධසිති	30
අබවාදකපිලියා	48
අබවාදක	48
අබවිජ්ඣ	420
අබවිනව්ව	346
අබසජෙ	124
අබසකුනෙනා	408
අබසමෙව්ව	20
අබසමපරායො	144
අබසමුප්පාති	482
අබසමුප්පානො	36
අබසලෙඛකා	198

අ	පිටපිඛකා	අ	පිටපිඛකා
අභිසංචො	440	අරියංග පඤ්ඤාය	364
අභුතං	292, 366	අරියෙහි	246
අභුතවාදී	100, 2, 6, 374	අරියො	92, 150, 380
අභෙදී	316	අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො	4
අමතං	8, 10, 378	අරුකායං	60
අමතං ධාතුං	402	අරුඤ්ඤ	180
අමතපදං	30	අරුපධාතු	378
අමතොගධං	124	අරුපසඤ්ඤ	272
අමතනඤ්ඤා	26	අරුපා	146, 402
අමතනඤ්ඤානාය	348	අරුපෙසු	378
අමමසා	170	අරෙගං	160
අමමො	184, 192	අලං	204
අමානුසි රති	116	අලං වතීදං	196
අමුලකෙන	372	අලබ්භිකතො	58
අමොහසී	396	අලජ්ජිතානං	104
අයමහමසම්	278	අලජ්ජිතො	214
අයොගකෙබ්බිකො	386	අලතො	94
අයොගා	94	අලාපුති	62
අයොගුලො	102, 374, 442	අලිකවාදිතං	82
අයොගෙ	78	අලිතතං	410
අයොසනභතසොච	316	අලලකෙසා	156, 312
අයොජ්ජයං	78	අලලචන්දා	156
අයසපුත්තො	158	අවජානො	404
අයසා	212, 238	අවජ්ජයති	70
අරඤ්ඤාභාවිකායං	202	අවජ්ජදයසිනො	104
අරඤ්ඤාගතො	164	අවජේජ	104
අරඤ්ඤාති	46	අවජේණො	408
අරඤ්ඤා	152	අවන්ධාසි	206
අරතී	126	අවධි	26
අරතති	28	අවනතිදක්ඛිණාපථො	242
අරතතනමග්ගං	142	අවනතීසු	238
අරතනො	142	අවසාජ්	254
අරතා	4, 238	අවසුතං	230
අරියං ආයතනං	306	අවිකම්මතං	446
අරියඤ්ඤා	416	අවිතකකාමාධි	272
අරියපපච්චේදිනො	42	අවිතිණ්ණකඛිං	58
අරියභූමි	84	අවිජ්ජා	86, 362
අරියසච්චානදස්සනං	6	අවිජ්ජානීවරණං	330
අරියසච්චානි	4, 10, 342	අවිජ්ජාපච්චයා	13
අරියා	466	අවිජ්ජාමූලකා	362
අරියානං	30	අවිජ්ජාසථො	384
අරියානං අනුපච්චාදකා	400	අවිතකකාමාධි	272
අරියානං උපච්චාදකා	398	අවිතිණ්ණකඛිං	58
		අවිදුරෙ	20

අ	පිටියමකා	අ	පිටියමකා
අවිච්ඡා	200	අසරීරං	34
අවිනිපාතධම්මො	226	අසසානො	258
අවිරුජ්ජං	322	අසහමානා	152
අවිරුඳ්ධං	124	අසංඝග්ගෙන	412
අවිරුලුකිව්ජ්ඣ	12	අසංසට්ඨං	124
අවිසට්ඨං	446	අසාතං	164
අවිසාරදො	304	අසාධාරණං	18
අවිහඤ්ඤමානො	170, 296	අසාධුං	82
අවිච්චිතිරුජ්ජං	436	අසාධුති	66
අවුට්ඨිකසමො	409	අසාරදස්සිනො	28
අවෙකකති	32, 360	අසාරෙ	28
අවෙකකතනං	68	අසාහසෙන	88
අවෙකෙකසය්‍ය	36	අසිතං	452
අවෙච්ච	10	අසිප්පජීවී	192
අවෙරී	88	අසුච්ඡිසංකස්සාරසමාමාරු	230
අවෙරෙන	26	අසුභා	200
අසංචිහජ්ඣා	314	අසුභානුපසයිං	28
අසංසග්ගකපා	198	අසුභානුපසයි	426
අසංසට්ඨං	210	අසුරකඤ්ඤ	186
අසංභාරියා	422	අසුරා	230, 234
අසංභීරු	422	අසෙවෙන	386
අසකකාරෙන	418	අසෙවනා	6
අසකිකං	292, 366	අසොකං	8
අසකිකා	438	අසොකො	32
අසජ්ජමානං	80	අසමමයං	66
අසජ්ජායමෙලා	84	අසමිමානසමුග්ගසාතාය	200
අසඤ්ඤා	86, 102, 218, 374	අසමිමානස්ස	148
අසඤ්ඤානො	102, 374	අස්සතරා	104
අසණ්ඨිතා	378, 446	අස්සඥො	46
අසනා	116	අස්සමණං	230
අසනනං	126	අස්සසිප්පං	190
අසඤ්ඤමෙමති	434	අසුඤ්ඤ	4
අසනනාසී	112	අසුඤ්ඤබො	40
අසනෙනා	410	අභබ්බාරපසුතා	270
අසපතනං	22	අභාසී	26
අසබ්බා	42	අභිතානි	66
අසබ්බාසී	152	අභිරිකෙන	86
අසමාපනනපුබ්බා	282	අභිරිකො	354, 362
අසමාගිතං	472	අභිං	150
අසමාගිතො	50	අභිංසකා	82
අසමපකම්පියො	10	අභිංසා	90
අසමපජානා	202	අහු	258
අසමබ්බං	22	අහෙස්සං	36
අසයමකාරෙ	264	අහොරතනං	330
අසයාසාහිතං	360	අහොරතනානුසිකම්මං	82

අං	පිටපතකා	අං	පිටපතකා
අංකඛිමානා	6	අංභසාර	76
අංකඛි	110	අංභසාරුපගෙ	340
අංකාසගනං	346	අංභාති	120
අංකිණේණා	208	අංභුජ්ඣා	170
අංකිරතෙ	102	අංමනෙතති	170
අංගති	290, 294	අංමසං	158
අංගනානුකස්ස	244	අංමසදුතං	452
අංගමෙස්සති	196	අංමසානුගහො	452
අංගමෙති	230	අංමොදමානො	408
අංවරියගරියා	364	අංයනගං	340, 388
අංවාරකුසලො	118	අංයතිකෙ	12
අංවාරගොවරසම්පනෙතො	450	අංයනතිං	140
අංචිකකතති	252	අංයසං	110
අංචිතං	52	අංයුසඬාරං	254
අංජාතියං	104	අංයුසංවනනතිකං	300
අංජම්පකතා	440	අංයුසා	22
අංතපං	94	අංයොගො	72
අංතාපිනො	60, 130	අංරකා'ව	236, 442
අංතාපියො	222	අංරග්ගා	124
අංතාපි	354, 372	අංරග්ගෙරිව	122
අංතුරං	60	අංරඤ්ඤිකො	210
අංතුරෙසු	76	අංරති	6
අංදනපටිතිස්සගෙ	44	අංරභිවිතියං	28
අංදිකලසාණං	424	අංරභිවිතියො	198
අංදිච්චපථො	68	අංරභි	358
අංදිච්චො	120, 146, 386	අංර	86, 416
අංදියනති	10	අංරාධියති	470
අංදියෙ	308	අංරාධියෙ	94
අංධිපච්චපරිවාරං	18	අංරාමරුකකිවෙනානති	72
අංධිපතෙය්‍යසංවනනතිකං	300	අංරියං	78
අංතනතරිකං	8	අංරාපං	402
අංතාපාතසති	200, 426	අංරාපාට්ඨාසිනො	402
අංනුපුබ්බිකථා	224	අංරොග්ගපරමා	76
අංතෙඤ්ජසමාධිතා	180	අංරොවෙති	170
අංපද්‍යු	16, 256	අංලයසම්මුක්ඛානො	438
අංපනානති	186	අංලයා	124
අංපා	286	අංලසියං	94
අංපාතපරිපාතං	274	අංලොකකරා	466
අංපාදකා	468	අංලොකජාතා	178
අංපාසිකා	372	අංලොපො	344
අංපාසිකො	334	අංවට්ඨති	156
අංපො	144	අංවසථාගාරං	302
අංබාධං	58	අංචි	228
අංබාධිකො	136	අංචිලානි	208

උ	පිටුවකිනා
උදයසංග්‍රහය	198
උදයබ්බය	116
උදයව්‍යය	50
උදරිය	4
උදව්‍ය	248
උද්‍ය	130
උද්‍යෙයි	130
උදිරය	124
උදිරිත	218
උදිරිතො	360
උද්‍රිකාලො	262
උදෙත	250
උද්දිසතු	228
උද්ධත	202
උද්ධතෙ	180
උද්ධතො	414
උද්ධර්ථ	106
උද්ධර්නති	18
උද්ධරිකා	180, 214
උද්ධං	278
උද්ධං කාතුං	156
උද්ධංසොකො	80
උත්තමෙ	14
උත්තලො	202, 472
උපකසිකි	102
උපකප්පති	14, 16
උපකකමනති	272
උපකකිතකො	174
උපච්චගා	104, 124, 126, 194
උපජ්ඣායො	242
උපච්චපෙති	208
උපච්චපෙති	182
උපච්චාකො	194, 238
උපච්චාතසාරා	274
උපච්චාතසාලායං	148
උපච්චිතා	84, 182, 366, 480
උපච්චිතෙ	14
උපලලිබ්බෙති	172
උපදහෙය්‍ය	300
උපඛිතකයං	346
උපඛිපටිතිස්සගං	378, 402
උපඛිං	152, 194
උපඛි	410
උපනසනනති	26, 419

උ	පිටුවකිනා
උපනිසංසන්නියො	208
උපනිබායං	172
උපනිබ්බෙ	172
උපනිතමයො	84
උපපජ්ජනති	54
උපපතති	126
උපපනනා	398, 416
උපපරිකෙබ්‍ය්‍ය	446
උපමං	56
උපරිපාසාදමරගතො	220
උපරිමුඛති	148
උපලිමපති	410
උපලෙපහයං	410
උපච්ච්ඤාය	154
උපසංකමනං	464
උපසනනසනනචිතකසං	220
උපසනනසං	46, 186
උපසනනො	76, 118
උපසමයං	76
උපසමං	218
උපසමපද	72
උපසමපදය	198
උපසමවති	46
උපසෙවති	408, 410
උපසංගං	58
උපහතො	56
උපාතිබ්බවනති	274
උපාද්‍යතකබ්බසාරාමං	418
උපාද්‍යතං	130
උපායාසා	130
උපෙච්චි	228
උපෙති	62, 172
උපෙතො	28
උපෙතිසි	84, 110
උපොසථං	246
උපාතිතං	80
උපාදෙ	74
උපාලොචා	200
උබ්බිකො	164
උබ්බතො	34
උබ්බිජ්	108
උභතොපදිතං	440
උභයසං	28
උභයමනනරෙ	144, 294

උ	පිටුබිකා	ක	පිටුබිකා
උභෝ	124	කමොරුමො	414
උභෝ අපේ	342	කමොරේ	84
ක		කයාකකයං	14
කකුටපාදුනි	172	කසිරුඵ	30
කකිති	246, 410	කරං	56
කකිං	130	කරණියං	20
කකිංචිතරණවිසුද්ධිං	246	කරණියො	186
කච්චි	164	කරිතං	4
කටසිවඩ්ඝනා	274	කරෙතො	50
කටුකප්පහෙදනො	106	කලං	150
කටුකප්ඵලං	40	කලහාගමි	172
කටුකාභි	156	කලී	76, 86
කට්ඨකයා	66	කලීඛනරං	34
කණ්ණිකාසචරී නා	172	කලාණ්ඩමෙවං	404, 450
කණ්ණං	42	කලාණ්ඩප්පෙද්ද	450
කතකරණියො	568	කලාණ්ඩිනො	198, 200, 334
කතකිච්චං	120	කලාණ්ඩප්පෙද්ද	198
කතකිඛිසො	350	කලාණ්ඩසායො	198
කතකුද්දා	6	කලාණ්ඩිලො	450
කතපාපො	350	කලාණ්ඩිලුතනිකා	412
කතපුද්දා	6, 20	කලාණ්ඩියා	244
කතපුද්දාද්ද	28	කලාණ්ඩි	50, 118
කතමෙ	134	කවචං	254
කතයා වා පතිවයො	196	කසම්බුජාතං	230
කතඵද්දො	350	කසාතිවිට්ඨං	60
කතාකතං	36	කසාමිච	60
කදරියං	82	කසි	14
කදරියා	70	කසිරෙන	242
කපණ්ඩිබා	136	කසපෙ	186
කපං	250, 342	කහාපණ්ඩියොත	72
කපාටෙයා	334, 434	කංභො	56
කපාටකෙසමසු	256	කාකපෙයා	310
කප්පියං	14	කාකපුරෙන	86
කප්පෙම	178	කාපොතකානි	62
කබ්ලං	106, 344	කාමකණ්ඩකො	176
කමමනා	6	කාමකාමා	42
කමමපච්චයා	14	කාමකාමිනො	344, 470
කමමපථෙ	94	කාමගවෙසිනො	46
කමමරතො	414	කාමිනණ්ඩා	386
කමොනි	6	කාමිනො	80
කමොරපුනො	294	කාමනිසාරණං	402
කමොරුමෙතමනුසුනො	414	කාමනි	280
		කාමබ්භොසානරිතං	316
		කාමහවපරිකානිණං	126
		කාමහොගිතා	258

කතා	පිටුව අංකය
කාමයෝගයුතො	418
කාමයෝගවිසංයුතො	448
කාමරත්නසූචි	32
කාමසංග්‍රහය	280
කාමසූචි	150
කාමානං සමෙතිකතමො	148
කාමාසවො	384
කාමුච්ඡෙදය	446
කාමෙසනා	382
කාමෙසු තිබ්බසාරුනො	410
කායගතා සති	182
කායදුක්ඛං	348
කායදුච්චරිතං	392, 398
කායනුභූතං	148
කායප්පකොපං	82
කායමුච්ඡි	394
කායමොභෙය්‍යං	394
කායසුචරිතෙන	400
කායසුචි	394
කායසොචෙය්‍යං	394
කායෙන	378
කායෙන පසංඛි	88
කායෙන සංවරො	114
කාලකතා	14
කාලයුතං	240
කාලවිපකි	372
කාලංකතො	156
කාලං කඛිති	410
කාලං මඤ්ඤසි	196
කාලෙන	6, 14
කාලෙන කාලං	188
කාවෙය්‍යසිප්පං	190
කාසාවං	28
කාසාවකණ්ඨා	102, 374, 442
කාසාවමරහති	28
කාසිකවඤ්ඤා	258
කිම්බාකිම්බෙසු	40
කිම්බෙ	16
කිම්බ්	70
කිම්බෙත්ත	242
කිඤ්චිතං	76, 288
කිඤ්චාපි	10, 236, 472
කිතවා	86
කිත්තාවතා	134, 136

කතා	පිටුව අංකය
කිත්ති වදෙය්‍යාම	194
කිම්බ	234, 276
කිර	160, 174, 180
කිලනෙතා	244
කිලිට්ඨං	28
කිලියෙහෙය්‍ය	64
කිලොමකං	4
කිසං	122
කුකකුට්ඨකර	364
කුරුකිය්‍ය	82
කුරුකරො	104, 106
කුට්ඨි විචරෙන	226
කුණ්ඨෙත	232
කුද්වතං	26
කුඤ්ඤං	322
කුඛ්ඛාතං	80
කුමාරකා	150, 228
කුමාරපඤ්ඤා	4
කුමිතාමුඛෙ	280
කුමුදං	96
කුමභූපමං	34
කුමෙහා	262
කුමමග්ගං පටිපනෙතා	478
කුරුරසරෙ	238
කුරුතෙ	36
කුලගනිතො	406
කුලං	310
කුසග්ගෙන	40, 410
කුසලාතං	362
කුසලො	36, 222
කුසාපි	410
කුසිතං	26, 412
කුසිතො	94, 354
කුසො	102
කුහා	472
කුභිඤ්ඤි	134
කෙවලකප්පං	6
කෙවලසං	136
කෙවලි	450
කෙසං	4
කො වරහි	142
කොඤ්ඤා	310
කොට්ඨාගාරෙ	156
කොට්ඨං	262

ක	පිටියබ්බකා
කොඩං	80, 320
කොටුපායාසයා	474
කොපතෙයෝ	206
කොවිදං	124
කොසල්ලං	84
ඛ	
ඛල්ලොපල්ල	14
ඛණ්ඩානිතා	104
ඛණ්ඩො	104
ඛතතච්ඡල්ලා	190
ඛනති	6
ඛනතිබලං	122
ඛනිසමා	76
ඛනිතං උදයබ්බයං	480
ඛන්තියං	164
ඛයං	8
ඛයං පච්චයානං	130
ඛයගාමිතං	380
ඛයගාමී	390
ඛරුහි	156
ඛාරිච්චබං	254
ඛිතො	34
ඛිප්පං	38
ඛිණ්ණං	12
ඛිණ්ණපුත්තො	366
ඛිණ්ණිච්ඡා	12
ඛිණ්ණසංයෝජනා	136
ඛිරපකො	96, 310
චුද්දං	20
චුද්දපුත්තා	138
චුද්ද චිතකකා	200
ඛෙතතානි	112
ඛෙමං	8, 72
ඛෙමිනො	20
ඛෙමී	88
ඛෙමො	360
ඛෙලො	4
භ	
භභිගා	232
භච්ඡාමි	2
භජ්ජසිත්ථා	408
භණ්ණසිප්පං	190
භණ්ණයං	30
භණ්ණිකාය	272
භතඤ්චිතො	44

ග	පිටියබ්බකා
ගති	102, 118, 144
ගටිතා	280
ගන්ථා	78
ගන්ධි	2
ගන්ධිජාතානං	38
ගන්ධිබ්බා	48, 234
ගන්ධිබ්බමානුසං	126
ගබ්බං	54, 106, 158
ගබ්බසෙය්‍යං	22
ගබ්හිතී	154
ගම්භීරපඤ්ඤං	10, 124
ගරුහිතො	32
ගරුකතො	142, 152
ගරුකං	58
ගරුතං දුරා	364
ගහකාරකං	62
ගහකුටං	64
ගහට්ඨා	470
ගහණං	122
ගාථාපදං	46
ගාඛිතී	146
ගාමෙ	152
ගාරවො	6
ගාමී	144
ගිඤ්ඤා	280
ගිමිතානමාසෙ	12
ගිමිතානං පච්ඡිමෙ මාසෙ	740
ගිරං	124
ගිතීගොගා	440
ගුත්තං	34, 104
ගුහාසයං	34
ගෙඩං	22
ගෙහනිසස්සිතං	478
ගොවරෙ	44
ගොවරෙ	30
ගොතොතක	122
ගොපාලකො	202
ගොපාලො	56
ගොපෙථ	104
ගොපො	30
ගොරකකා	14
ඝ	
ඝට්ඨයා	186
ඝරමෙසිතො	470
ඝරා	84
ඝාණෙන සංවරො	114

ව	පිටු අංකය
වකකං	29
වකකච්ඡන්තං	298
වකකච්ඡන්තසිං	18
වකකුතා සංවරෙ	114
වකකුලකේතො	376, 466
වකකුමා	92, 226
වකකුනි	42
වජ්‍ජනි	42
වතුගුණං	298, 300
වතුහාගං	48
වතුසංඝාතභිගනො	272
වතුගපායෙහි	12
වජ්‍ජං ව	124
වජ්‍ජනං	38
වජ්‍ජිමා	68, 146
වජ්‍ජලං	34, 202
වරගි	148, 288
වරිමො	344
වරෙ	106
වලිකං	294
වචනි	18
වචනධම්මො	420
වාතුරකේතො	340
වාපා	61
වාපානො	104
වාරිකං	106
වාලිකායං	194
වාලිකෙ	194
විකතං	36, 106, 206
විකතකතං	60
විකතකෙට්ඨං	58
විකතකෙලසෙහි	44
විකතපාකොපනො	432
විරනිසින්නා	180
විරපට්ඨිකා	154
විරපපවාසිං	80
විරාය	110
විසති	302
විවරං	228
වුඤ්ඤං	126
වුඤ්ඤපපානො	295
වුඤ්ඤා	294
වෙතසො සමන්තාකරිනි	290
වෙතියමහි ව	18
වෙනෙති	418
වෙනොද්දකං	348

ව	පිටු අංකය
වෙනොපදෙසගෙතු	336
වෙනොපරිවිතකකං	142
වෙනොවිමුතනිං	420
වෙනොවිමුතනියා	198
වෙනොවිමුතනිසම්පනො	464
වෙනොවිමුතනිනි	464
වෙනොවිවරණසපායා	198
වෙනොසමථං	358
වෙනොසමථසාමිචිං	480
වෙනොසුචිං	391
වොරකො	16
වොරාභිනිතා	440
ජ	
ජජං	52, 362
ජජජානො	80
ජන්තං	238
ජමා	284
ජමතිතතතං	138
ජමාලාතං	440
ජායා	26
ජාරිකා	314
ජිජාති	96, 412
ජින්නානානි	208
ජින්නසංසයං	452
ජින්නසංසයො	484
ජින්නසංසයා	448
ජින්නසොතං	282
ජුඤ්ඤා	34
ජෙට්ඨති	112
ජ	
ජගතිපපදෙසො	54
ජගතො ගති	480
ජඝ්ඝාචිකාරං	196
ජච්චා	122
ජච්චකා	260
ජඤ්ඤා	64
ජටා	58
ජටාහි	122
ජටිලා	140, 244
ජතකුතතතං	356
ජතපදන්තවරිසපපනො	340
ජතපදකල්‍යාණී	172
ජතලපතතං	356
ජනතුගාමං	194
ජනතුතො	48
ජමෙඛානදසෙව	82
ජමි	108

ප්‍ර	පිටුවකින
ජයං	76
ජරාමරණං	130
ජරාමරණසංඝාතං	366
ජරාය පාරගං	360
ජලං	58
ජභිකා	12
ජාගරතො	34, 38
ජාගරනතා	372
ජාගරමානානං	82
ජාගරියං	372
ජාගරො	372
ජාතං	366
ජාතරූප	2
ජාතරූපං	232
ජාති	130
ජාතිකකයං	128
ජාතිකකයනනදසං	370
ජාතිජරාභිභූතං	360
ජාතිජරූපයා	110, 464
ජාතිභයපරිකකයං	364
ජාතිමරණගාමිනො	336, 366
ජාතිමරණං	410
ජාතිමරණස්ස	370
ජාතියංකාරො	218
ජාතු	22
ජාතෙත	38
ජාතතො	460
ජාතී	58, 222
ජාත්‍රමණ්ඩලං	256
ජාපයෙ	348
ජාලං	86, 110
ජාලමුතො	68
ජාලසංස්ථානං	280
ජග්ගුච්ඡමානො	974
ජග්ගුච්ඡමානා	376
ජග්ගුච්ඡපරමා	76
ජිතං ච	34
ජිව්‍යාය සංචරෙ	114
ජිරති	62
ජිව්‍යොකසමිං	226
ජිවිතසංඛයමිති	106
ජිවිතනන්දරායං	144
ජිවිතහෙතුපි	234
ජිවිතං	56

ප්‍ර	පිටුවකින
ජිවිතුකාමො	52
ජුණතාය	204
ජුහිමනො	44
ජුහනති	140
ජෙට්ඨමති	18
ජෙය්‍ය	48
ජොතනති	146
කි	
කිංතං	116
කිංය	116
කිංයතො	130
කිංතපසුතා	70
කිංතලාභී	372
කිංපෙඨ	144
කිංයතො	130
කිංයනො	32
කිංයමානෙසු	274
කිංසිං	120
කිංසිතො	30, 50, 94, 246
කිංසි	354
කිංසිති	412
කු	
කුතං	40
කුතකා	36
කුතකානං	6
කුතධමෙමො	16
කුතධමෙතා	14
කුතීතං	14
ඛ	
ඛානසො	16
ඛානා	18
ඛිතං	206
ඛිතධමෙමො	230
ඛිතස්ස	170
ඛිති	60, 4 28
ඛිතෙත	248
ඛිතො	182
ඛ	
ඛයාමානො	116
ඛයං	32
ඛහති	58

ඩ	පිට්ඨකයා
ඛනනනං	40
ඛංස - පෙ - සම්මයෙසා	148
ත	
තකකයෙ	30
තකකිකා	276
තගරව්ඤ්ඤා	38
තගරමල්ලිකා	38
තගරං	410
තවසාරං	338
තවො	4
තවත්තකා	42
තණ්හාකතයරතො	72
තණ්හාකතයවිමුත්තතො	382
තණ්හාකතයසුඛස්ස	150
තණ්හාකතයෙ	112
තණ්හාකතයෙ (විමුත්තනං)	360
තණ්හාකතයො	112, 438
තණ්හා	130, 386
තණ්හාඡදනඡාදිතා	280
තණ්හාදුතියො	332, 468
තණ්හානුසයෙ	108
තණ්හාභවපරික්ඛණං	126
තණ්හාය	96
තණ්හානුසයෙ	108
තණ්හායොගෙන	386
තණ්හාසංඛයවිමුත්තං	282
තණ්හාසමා	86
තණ්හුප්පාදි	466
තතියමපි	2
තතියා විජ්ජා	456
තතෙතනා	102, 374
තථාකාරි	482
තථාචාදී	482
තථාගතං	12, 360, 396
තථාගතපථප්පෙදිතො	236
තථාරූපස්ස	48
තථුපමං	10
තදනුපොසපෙ	228
තදුට්ඨාය	84
තදයතනං	290
තනුකො	68
තනු	346
තනතං	186

ත	පිට්ඨකයා
තපති	120, 218
තපතො	346
තපතීයා	350
තපො	6, 74
තප්පති	28, 56, 350
තමොකඛනිං	330
තමගතං	346
තමො	146
තමොනුදං	360, 466
තයස්සු	12
තරමාතරූපො	142
තරුණවච්ඡා	144
තසනති	56
තසරං	186
තසං	360
තසා	20
තසිතං	110
තසිතාය	110
තසෙසු	124
තං ජිවං	258
තාණතා	96
තාදී	44, 194
තාදිතා	368
තාදිතො	44, 170
තාරකාරූපානං	346
තාරගණා	346
තාව	196
තාවතා	88
තාවදෙව	142
තාදිසෙ	74
තිණදෙසාති	112
තිණණසොකපරිද්දවෙ	74
තිණණො	396
තිතිකඛති	104
තිතිකඛා	72
තිතිකඛස්සං	104
තිතති	72
තිබ්බරාගස්ස	110
තිබ්බාති	156
තිමිංගලො	234
තිමිරපිඛිතලො	234
තිරොකුඛිතසු	14
තිරමෙව	42
තිරෙති	164
තිරෙති	154

න	පිටප්පිටකය	ද	පිටප්පිටකය
නිති විතකෙකති	158	දණ්ඩයා	56
තුට්ඨයා	148	දණ්ඩං	58, 102
තුට්ඨි	166	දණ්ඩිත	66, 150
තුණ්ඨිමාසිතං	82	දදතො මලං	84
තුණ්ඨිභාවො	150	දතතං	104, 142
තුදනති	218	දතතා	4
තුලමතුලං	254	දතොතා	104
තුලංච	90	දකුං	50
තුච්චං	172	දකිති	38
තෙව්ච්චිකො	210	දමපො	34
තෙජතං	34, 42	දමයං	100
තෙජො	146	දමසචෙචත	28
තෙජොධාතුං	314	දමයා	340
තෙලං	154	දමෙත	18
තෙලපථිපං	302	දමො	90
තෙව්ජ්ජං	454	දමෙච්ච	64
ථ		දසචග්ගං	242
ථණ්ඩිලසාසිකා	58	දසසිකකා	2
ථනසිකා	408	දසසයනති	42
ථඬා	472	දසසංගෙහි	4
ථමහං	302	දසසතසමපදාය	12
ථරුසිප්පං	190	දසසතයා විසුද්ධියා	92
ථලං	232	දසසතං	6, 464
ථලෙ	34	දසසතෙත	22
ථාමවා	200	දහරා	154
ථාවරං	360	දහෙථ	152
ථාවරෙසු	124	දග්ගිඤ්ඤිච්චා	136
ථිතමිඬාබහුලො	354	දග්ගපරකකමො	30, 198
ථිතමිඬාහිභු	202	දග්ගං කසිරු	38
ථුතං	286	දග්ගෙත	10
ථුතො	262	දාතා	406
ථුපං	144	දාතාති	452
ථුලං	32	දාතමයං	388
ථොරො	88	දාතසංවිභාගරතයා	344
ථොසිකා	102	දාතං	6
ද		දාතෙත	18
දකුණිණමාදිසෙ	308	දායාදා	18
දකුණිණං	16	දාරුච්චිසො	142
දකුණිණෙයා	10	දාරුජං	110
දජ්ජා	16, 82	දාරුණං	58
දජ්ජං	344	දාරුං	42, 412
දඩං	144	දිට්ඨිමමිකං	342, 368
		දිට්ඨිපදයා	12
		දිට්ඨිපදො	218

ද	පිටපි බැකා
දිව්‍යමන්තරං	444
දිව්‍යසිංහනෙති	374
දිව්‍යසිංහනා	382
දිව්‍යසිංහ	354
දිව්‍යසිංහ	22, 274
දිව්‍යසිංහ	144
දිව්‍යසිංහ ධර්ම	174, 372
දිව්‍යසිංහ	410
දිව්‍යසිංහ	10
දිව්‍යසිංහ	156
දිව්‍යසිංහ	388
දිව්‍යසිංහ	126
දිව්‍යසිංහ වන්දනා	140
දිව්‍යසිංහ	18
දිව්‍යසිංහ	120
දිව්‍යසිංහ	156
දිව්‍යසිංහ	138
දිව්‍යසිංහ	150
දිව්‍යසිංහ	34, 204
දිව්‍යසිංහ	84
දිව්‍යසිංහ	30
දිව්‍යසිංහ	114
දිව්‍යසිංහ	102, 120
දිව්‍යසිංහ	3
දිව්‍යසිංහ	380
දිව්‍යසිංහ	440
දිව්‍යසිංහ	74
දිව්‍යසිංහ	92
දිව්‍යසිංහ	56, 94
දිව්‍යසිංහ	100
දිව්‍යසිංහ	440
දිව්‍යසිංහ	380
දිව්‍යසිංහ	136
දිව්‍යසිංහ	74, 464
දිව්‍යසිංහ	72, 100
දිව්‍යසිංහ	42
දිව්‍යසිංහ	126
දිව්‍යසිංහ	28, 348, 364
දිව්‍යසිංහ	362
දිව්‍යසිංහ	102
දිව්‍යසිංහ	106
දිව්‍යසිංහ	68, 84
දිව්‍යසිංහ	392

ද	පිටපි බැකා
දිව්‍යසිංහ	28
දිව්‍යසිංහ	420
දිව්‍යසිංහ	144, 258
දිව්‍යසිංහ	326
දිව්‍යසිංහ	2
දිව්‍යසිංහ	454
දිව්‍යසිංහ	396
දිව්‍යසිංහ	64
දිව්‍යසිංහ	290
දිව්‍යසිංහ	282
දිව්‍යසිංහ	108
දිව්‍යසිංහ	34
දිව්‍යසිංහ	34, 106
දිව්‍යසිංහ	256
දිව්‍යසිංහ	50, 58, 392
දිව්‍යසිංහ	100
දිව්‍යසිංහ	110
දිව්‍යසිංහ	102
දිව්‍යසිංහ	282
දිව්‍යසිංහ	442
දිව්‍යසිංහ	16
දිව්‍යසිංහ	436
දිව්‍යසිංහ	112
දිව්‍යසිංහ	40
දිව්‍යසිංහ	32
දිව්‍යසිංහ	56, 66
දිව්‍යසිංහ	108
දිව්‍යසිංහ	166
දිව්‍යසිංහ	158
දිව්‍යසිංහ	44
දිව්‍යසිංහ	100
දිව්‍යසිංහ	100
දිව්‍යසිංහ	16
දිව්‍යසිංහ	64
දිව්‍යසිංහ	54, 58
දිව්‍යසිංහ	404
දිව්‍යසිංහ	50, 102
දිව්‍යසිංහ	34
දිව්‍යසිංහ	34
දිව්‍යසිංහ	42
දිව්‍යසිංහ	158
දිව්‍යසිංහ	246, 434
දිව්‍යසිංහ	254
දිව්‍යසිංහ	12

ද	පිටපතකි	බ	පිටපතකි
දෙවරුන්	18	බවයාගං	458
දෙවසඳු	418	බවරුනි	112
දෙවං	148	බවරුනො	114, 428
දෙවනම්භද්‍රය	172	බවරුසො	112
දෙවො	138	බවරුරු	12
දෙසෙසුනන්	252	බවරුනකකං	428
දෙසගති	444, 446	බවරුනිතං	226
දෙසපේති	192	බවරුනිතෙ	236
දෙසදෙසා	112	බවරුනිතිව්‍යසෙත	60
දෙසසඤ්ඤා	350	බවරුසවණං	6
දෙසසමො	76, 86	බවරුසංවිහාගො	452, 458
දෙසං	318	බවරුසාකව්‍යං	6
දෙසො	124, 378, 394	බවරුසාරුසිගමා	368
ද්විතනංසාකාරං	4	බවරුසොපතිනා	164
ද්විතං කරුණිතං	150	බවරුසා ගුහෙතො	88
ද්විතෙසු	118	බවරුසානුබවං	144
ද්විතරාමාසු	14	බවරු	328
ද්විපදනං	72	බවරු නප්‍යමුප්පති	88
ද්විතරාමං	310	බවරු විපසානො	116
ද්වි විතකකා	360	බවරා	26, 94, 130
බ		බවරාසිකරණං	144
බතං	32	බවරානි	42
බතපාලකො	106	බවරානුගතො	452
බමනිසසතං	122	බවරානුබවපටිපනො	252, 428
බවරවකඬු	224	බවරානුචන්තො	42
බවරවරියා	6	බවරාරුමො	114, 428
බවරවාරිනො	214	බවරිකො	42
බවරවාරි	66, 68	බවරි	150
බවරජා	458	බවරි වා කථා	188
බවරජිවිතං	66	බවරෙත	8
බවරජිවිනො	30	බවරෙසු	6
බවරධං	80	බවරො	90, 122
බවරධො	88, 392	බංසිතා	86
බවරදුතං	452	බාතුයො	378
බවරදුයාදු	458	බාතුසො	412
බවරදෙසනා	362	බාරණ	2
බවරබරො	88	බාරෙ	232
බවරබර	252	බි	120
බවරනිමිතා	458	බිරු	30
බවරපදං	36, 46	බිරුපසෙවනා	410
බවරපිති	42	බිරු	32
බවරපිතිරසං	75	බුතවාදෙ	210
බවරමයං	360	බුතමානසා	170
		බුතං	60
		බොරසාපිලං	78

න	පිට්ඨකය	න	පිට්ඨකය
න කමපති	8	නාහුභවති	168
නකඛතතපථං	78	නාහුභවතති	164
නබ්‍ය	4	නාභිතඤ්ඤාය	40
නගරං	104	නාමගොතතාති	232
නගරුපමං	34	නාමඤ්ඤා රුපඤ්ඤා	4
නග්ගචරියා	58	නාමරුපං	130
නභගලීසා	262	නාමරුපපච්චයා	130
නභ්‍යුට්ඨං	262	නාමරුපසමිං	116
නච්චගිත	2	නායතකෙනෙව	270
නට්ඨං	214	නාචං	116
නති	284	නිකාමලාභී	198
න දුතා	406	නිකාමතෙය්‍යං	102
නදී	86	නිකුඤ්ඤථ	22
නද්ධිං	122	නිකෙනෙ	44
නද්දති	28	නිකකාසාවො	134
නද්දිභවපරිකම්භං	124	නිකකාමිතො	10
නද්දිමුඛියා	180	නිකකුතා	470
න පමාණමෙති	396	නිකබ්‍රහ්මා	228
නපපකාසති	146	නිකබ්‍රාහ්මිකො	230
නමසුමානො	148	නිකබ්‍රාහ්මිකො	230
නසනති	42	නිකබ්‍රහ්මා	354
න රජජති	324	නිකබ්‍රහ්මා	138
නලං'ව	108	නිබ්බාති	296
නචං	12	නිබ්බාති	214
නච සත්තාචාසා	4	නිගච්ඡති	40, 58
නචොරොපිනෙති	204	නිගණ්ඨා	254
නභාරු	4	නිග්ගහ්ඨාචාදිං	40
න භිංසෙ	222	නිග්ගහ්ඨාසාමි	106
න හොති පරමමරණං	376	නිව්ඡරනති	418
නාගරුජා	148	නිව්ඡානො	380
නාගං	142, 206	නිව්ඡේය්‍ය	88
නාගා	234	නිදසසිතො	16
නාගො'ව	104	නිද්ධමෙ	84
නාගකති	150	නිට්ඨංගතො	112
නාතිමඤ්ඤාති	114	නිට්ඨිති	226
නාතිමඤ්ඤාථ	22	නිලපා	472
නාථො	64, 118	නිත්තණ්‍යං	284
නාගිගච්ඡේය්‍ය	38	නිත්තිණ්ණො	176
නාගිමුච්චති	374	නිද්දරො	76
නාතාඛනාතිකා	258	නිද්දසිතා	106
නාතාතිසේය්‍ය	258	නිද්දරතො	414
නාතාදිට්ඨිකා	258	නිද්දරමමහුසුතො	414
නාතාදිට්ඨිතිසංගතිසසිතා	258	නිද්දරමො	414
නාතාරුචිකා	258	නිද්ධනාමලො	84

න	පිටියබ්බා	න	පිටියබ්බා
නිධාය	58	නිරයං	374, 392, 398, 416
නිධිං	16	නිරුකාරෙ	432
නිධෙති	16	නිරුසං	276
නිඤ්ඤං	60	නිරුසයං	124
නිත්තානපාපකං	394	නිරුසො	192, 382, 384
නිත්තගං	310	නිරුජ්ඣති	132
නිත්තං	14	නිරුත්තිපදකොච්ඡෙදො	112
නිත්තෙත	46	නිරුපසිං	126, 152, 244, 378
නිපකං	106	නිරුධ්මාචු	378
නිපකො	20, 354, 372	නිරුධෙ	378
නිපජ්ජං	300	නිරුධො	132, 402
නිපතිනි	142	නිරුධි	316
නිපපඤ්චා	88	නිවාතෙ	444
නිපපාපො	76	නිවාතො	6
නිබ්බතපො	76	නිවාපපුට්ඨො	106
නිබ්බන්ධි	12	නිවාරයෙ	42
නිබ්බාතං	158	නිවිට්ඨං	364
නිබ්බාතගමනං	96	නිවිට්ඨා	422
නිබ්බාතගාමිං	12	නිවුතා	330
නිබ්බාතගාමිකං	40	නිවේසනං	306
නිබ්බාතධාතුයා	236	නිවේසනානි	306
නිබ්බාතධාතුයො	368	නිවේසයෙ	64
නිබ්බාතපරමං	76	නිවේසෙය්‍ය	94
නිබ්බාතසච්ඡිකිරියා	6	නිසජ්ජාය	244
නිබ්බාතසන්ධිකො	116	නිසල්ලකාරිකො	30
නිබ්බාතාය	354	නිසාමෙථ	8
නිබ්බාතොගධගාමිකං	356	නිසෙධො	120
නිබ්බිඤ්ඤි	94	නිසාරණං	292, 366, 402
නිබ්බිඤ්ඤථ	362	නිසාරණීයා ධාතුයො	402
නිබ්බුතං	124	නිසීතය්‍ය	294
නිබ්බුතය්‍ය	194	නිත්තානා	236
නිබ්බුතිං	10	නිතිතකම්මො	100, 216, 374
නිබ්බුතො	74, 126	නිහුසුංකකො	134
නිබ්බෙධිකාය	198	නිවරණෙන	330
නිබ්බෙධගාමිනී	364	නිහරිතං	156
නිමිත්තෙතති	160	නිහරිනි	144
නිමුජ්ජති	140	බු	60
නිමමො	86	බුද්ධි	32
නිමමානරතිනො	448	තෙකං	82
නිසං පුත්තං	22	තෙකනිමමසුඛං	92
නිසංනති	68	තෙකනිමමුපසමෙ	70
නිසංනතා	226	තෙතතිකා	42
නිරුත්තං	34	තෙතතිරිත්තාය්‍ය	220, 446
		තෙරසිකා	372

න	පිටුවකයා
තෙරසිකො	334, 434
තෙරෙසි	56
තෙවැස්සකො	222
තෙවැස්සෙහි	176
තොව්වාවි	42
නභාතකං	126
ප	
පකාසනති	100
පකිරෙති	442
පකුබ්බතො	36
පකකමනාති	140
පකකුලො	138
පකකුලෙති	374
පකකුලෙති	86
පකකුලෙති	244
පගබෙහත	86
පගගග	90
පබ්බතො	58, 106, 176
පබ්බතො	58
පවිතනං	36
පවෙසනති	36
පව්වති	40, 52
පව්වතං	66
පව්වනුග්‍රහං	340
පව්වනුග්‍රහති	368
පව්වනුග්‍රහනො	258
පව්වනං	104
පව්වපාදි	144
පව්වවෙකකමානො	218
පව්වපට්ඨිතකාමා	448
පව්වපට්ඨිතා	470
පව්වපපනො	390
පව්වකවුද්ධං	226
පව්වකබ්බෙති	20
පව්වති	54
පව්වතො	110
පව්වතනං	148
පව්වසමනො	310
පජා	42
පජාපති	154
පජාය	8
පජාලිතො	60
පජාලිතකරු	466

ප	පිටුවකයා
පඤ්චබලාති	238
පඤ්චසමාතිගො	116
පඤ්චජ්ඣිකාති	238
පඤ්චපාදනකකිකා	4
පඤ්චලිකො	148
පඤ්චලිතා	256
පඤ්චලි	116, 364
පඤ්චලිකා	198
පඤ්චලිකකො	386, 480
පඤ්චලිකවු	388
පඤ්චලිකරුකිකා	430
පඤ්චලිකපමානො	176
පඤ්චලිකපනො	452
පඤ්චලිකපාදං	32
පඤ්චලිකවිමුතති	174, 420
පඤ්චලිකවිමුතනා	464
පඤ්චලිකවිමුතමානො	82
පඤ්චලිකවිමුතපනො	370
පඤ්චලිකවිමුතපනො	66
පඤ්චලිකවිමුතපනො	186
පඤ්චලිකවිමුතපනො	2
පඤ්චලිකවිමුතපනො	22
පඤ්චලිකවිමුතපනො	152, 270
පඤ්චලිකවිමුතපනො	402
පඤ්චලිකවිමුතපනො	130
පඤ්චලිකවිමුතපනො	470
පඤ්චලිකවිමුතපනො	230
පඤ්චලිකවිමුතපනො	12
පඤ්චලිකවිමුතපනො	64
පඤ්චලිකවිමුතපනො	56
පඤ්චලිකවිමුතපනො	140
පඤ්චලිකවිමුතපනො	382
පඤ්චලිකවිමුතපනො	92
පඤ්චලිකවිමුතපනො	356
පඤ්චලිකවිමුතපනො	158
පඤ්චලිකවිමුතපනො	240
පඤ්චලිකවිමුතපනො	156, 272
පඤ්චලිකවිමුතපනො	96
පඤ්චලිකවිමුතපනො	154
පඤ්චලිකවිමුතපනො	164
පඤ්චලිකවිමුතපනො	306
පඤ්චලිකවිමුතපනො	204
පඤ්චලිකවිමුතපනො	244
පඤ්චලිකවිමුතපනො	180

ප	පිටිබිඳකා
පටිමාසෙ	118
පටියාදපෙකා	202
පටිලාභාය	172
පටිවදෙය්‍ය	56
පටිවාතං	38
පටිසක්ඛරවුකති	118
පටිසමතිද	20
පටිසමොදමානා	176
පටිසලාකරතා	370
පටිසලානා	148
පටිසලානාරුමා	370
පටිසලානසා	142
පටිසංහරිතා	148
පටිසාමයමානා	176
පටිසෙවති	40
පටිසොතං	472, 474
පටිසාමා	174
පඨමා විජ්ජා	454
පඨපෙනති	252
පඨමාභිසම්බුද්ධො	130, 148
පඨවි	146
පඨවිසමො	44
පඨවිංසිතො	10
පණාමිතා	178
පණ්ඩාය	170
පණ්ණිනං	8
පණෙති	102
පණ්ඩිතජාතියො	308
පණ්ඩිතමානී	38
පණ්ඩිතා	30
පණ්ඩිතාභාසා	248
පණ්ඩිතාතං	6
පණ්ඩිතො	144
පණ්ඩුපලාසො	84
පණ්ණකුටියො	178
පතිගණනානති	80
පතිට්ඨාය	200
පතිරූපදෙසවාසො	6
පතිරූපං	150
පතිරූපෙ	64
පතිසලානසා	238
පතිසාතා	60
පතිසාතො	334, 346
පතිතො	40

ප	පිටිබිඳකා
පනතං	274
පනතපාණී	440
පනතපුටියොව	410
පනතබ්බං	274
පනතමාතසං	420
පනතා'පි	410
පනතිපනතං	360
පනතිපනතා	10
පථව්‍යා	70
පදං	88
පදලුපුං	330
පදලෙය්‍ය	206
පදීපං	60
පදීපො	12
පද්ධතිවිතතං	336
පද්ධතිමතසම්බලපො	440
පද්ධොති	26
පද්ධිතුං	436
පදෙසරජ්ජං	18, 340
පදෙසවසී	406
පඬාතපිකසා	196
පඬාතමනුච්ඡේදණං	436
පඬාතාය	196
පතිධාය	398
පතාමෙමි	178
පනුද	118
පනතං	72, 212
පනුනතකොධො	184
පනතභාරං	122
පණො	310
පනනලොමො	168
පපඤ්චසඤ්ඤාසම්බාපනාණං	284
පපඤ්චසම්බන්ධකතො	74
පපඤ්චාතිරතා	88
පපඤ්චා	284
පපතනති	108, 232
පපාතො	230
පපුප්ථකානී	36
පප්ථාසං	4
පබාලහං	296
පබුජ්ඣප්	372
පබුජ්ඣනති	100
පබ්බජ්ජාභිසම්බාරො	240
පබ්බතකුටිං	206

ප	පිටපතකි	ප	පිටපතකි
පබ්බතපෙට්ඨා	32	පරවජ්ජානුපය්‍යය	86
පබ්බතමුද්ධති	360	පරවසං	164
පභවකරං	276, 466	පරවෙදියා	246
පභවගුරං	52, 62, 366, 410	පරානුදයනා	416
පභා	346	පරික්කයං	58
පභාසෙති	68, 118	පරික්ඛිපිනා	148, 186
පභින්නං	106	පරික්ඛිණ්ණවසංයොජනො	368
පමජ්ජනා	68	පරිකෙට්ඨා	334
පමිත්තවාරිනො	108	පරිබාකුපෙ	214
පමිත්තබ්බුතො	280	පරිගණනන්ති	306
පමිත්තං	164	පරිග්ගහණං	12
පමිත්තෙසු	32	පරිවරෙ	48
පමිත්තො	30, 102	පරිචිතා	250
පමාදං	32	පරිච්ච	178
පමාදධිකරණං	302	පරිච්චජනා	334
පමාදෙ	32	පරිජ්ණණං	62
පමාදෙ	30, 84	පරිජ්ජනනා	158
පමුක්කයා	394	පරිඤ්ඤා	356
පමුත්ති	228	පරිඤ්ඤාතභොජනා	44
පමුදිතො	372	පරිඛයාමානො	192
පමොක්කන්ති	94	පරිණාමං	296
පමොක්කාය	16	පරිතය්‍යති	122
පමොදති	28	පරිතය්‍යෙය්‍ය	446
පමොදනං	408	පරිතනා	412
පමොහනං	92	පරිදහෙය්‍යති	28
පයතපාණී	458	පරිදෙවනා	16
පඬිරුපාසති	38	පරිධංසමානො	442
පඬිරුපාසනං	464	පරිතිබ්බන්ති	54
පසුඤ්ඤා	18	පරිතිබ්බානකාලො	252, 314
පරකුලෙසු	40	පරිතිබ්බතා	44, 380
පරක්කමෙ	226	පරිපාකාය	198
පරක්කමම	118	පරිපුණ්ණසෙවං	371
පරඛිකානො	264	පරිඵාසති	34
පරඛිකාරුපසංභිතා	270	පරිබ්බජනති	110
පරතො	152	පරිබ්බජෙ	126, 332
පරත්ථ	100	පරිබ්බජකා	152, 254
පරද්වුතො	168	පරිබ්බාජො	102
පරදුරං	102	පරිභාසනන්ති	152
පරදුරුපසෙවී	102	පරිභාසා	334
පරදුක්ඛපදනෙත	96	පරිභුතරුපං	282
පරමං	12, 160	පරිමජ්ජි	122
පරමං සන්තිං	410	පරිමුඛං	182
පරමෙදනං	186	පරිමුච්චති	98
පරමෙදනකරං	66	පරිමුච්චා	249
		පරියාදය	344

ප	පිටුකිකා	ප	පිටුකිකා
පරියාදිනනවිනේනා	416, 418	පවිසා	54
පරියායං	154	පවෙවුන්ති	408
පරියායවචනං	362	පවෙදයන්ති	62
පරියායෙත	362	පවෙසෙයා	214
පරිසුට්ඨිතවිනේනා	250	පසඤ්චා	10
පරිසුට්ඨිතා	374	පසනනවිනනං	338
පරියෙසනං	286	පසවති	76, 362
පරියොදපෙය්‍ය	44	පසහති	26
පරියොසානකල්‍යාණං	424	පසහෙථ	54
පරිවණණසී	8	පසංසා	408
පරිවිමංසමානෝ	372	පසාදනියං	142
පරිසප්පනති	110	පසාදිතං	338
පරිසාසු	406	පසාරිතං	172
පරිසංයවිනෝදනං	470	පසාරෙය්‍ය	172
පරිසංයාති	106	පසිද්ධි	374
පරිහාණාය	32, 412	පසුතං	16
පරිහාණෙන	364	පසානෝ	460
පරිලාභෙහි	192	පසාද්ධි	249
පරිලාභා	44	පහනිත	434
පරුපසාති	72	පහරෙය්‍ය	120
පරුලකකවුත්තවලොමා	254	පහසාථ	60
පරෙ	26	පහංසු	368
පලායනං	228	පහාණඤ්චං	356
පලාසෙන	410	පහාණං	106
පලිතං	88	පහානවෙ	34
පලුට්ඨමකකපී	172	පහානාන	86, 126, 434
පලලකිකා	170	පහාය ගමනීයෙසු	18
පලලං	44	පහාසි	396
පලලලාති	310	පහිණෙය්‍යාසි	178
පචනනති	14	පහිතනේනා	174
පචනනාරං	40	පහිතනේනහි	412
පචරං	126	පහිණමානසා	44
පචසාති	408	පසුතෙ	14
පචාති	38	පළිසං	284
පචාලං	232	පළිපථං	126
පචාගෙයා	256	පළෙති	36
පච්චිනේනහි	412	පංසුකුලං	460
පච්චිනේනා	210	පංසුකුලධරං	122
පච්චෙකකථා	198	පංසුකුලිකෝ	210
පච්චෙකරසං	76	පංසුපිසාචකමපි	294
පච්චෙකරනෝ	360	පාකතිජ්ඣා	202
පච්චෙකාරුමෝ	360	පාවෙති	56
පච්චෙකෝ	360	පාටලිගාමියා	302
		පාටලිගාමෝ	302, 306

ප	පිටපිඛනා
පාරිලිපුතනං	366
පාවිකඛිං	200
පාවිකඛිං	364
පාවිපදෙ	426
පාවිහොගො	162, 172, 318
පාණභුතා	20
පාණභුතෙසු	148
පාණමතිපාතෙති	86
පාණාතිපාතා	2
පාණ්වි	52
පාභිතො	124
පාභිමොකඛං	72, 116, 228
පාභිමොකඛසංවරසංවුතො	198
පාතුභවනති	130
පාතුරභෙසු	180
පාථෙය්‍යං	84
පාදසඤ්ඤතො	114
පාතභොජනං	14
පානීයාති	208
පාපං	246, 362
පාපකතො	362
පාපකමිතො	54
පාපකාරී	28
පාපකො	78
පාපවෙනසං	378
පාපබලිමා	374, 401
පාපසබා	410
පාපා	6
පාපාති	52
පාපිවජ්‍යය	436
පාපිකාය ව දිට්ඨියා	352
පාපිවෙජා	362, 436
පාපිමතො	394
පාපිමා	252
පාපියො	34, 40, 204
පාමදෙ	116
පාමොජ්ජකරණං	466
පමොජ්ජබහුලො	118
පාරං	42, 120
පාරගතො	360, 396
පාරගතවෙයිතො	112
පාරගා	370
පාරගාමිතො	42
පාරග්‍ය	118, 138

ප	පිටපිඛනා
පාරිලෙය්‍යකං	208
පාවකො	40
පාවා	294
පාවායං	138
පාසාදිකං	142
පිට්ඨිතො	282
පිණ්ඩකෙත	244
පිණ්ඩපාතපට්ටිලාභාය	186
පිණ්ඩපාතා	300
පිණ්ඩපාතපට්ටිකකනනානං	148
පිණ්ඩපාභිකො	186, 210
පිණ්ඩියාලොපං	460
පිණ්ඩොලා	440
පිණ්ඩොලායං	440
පිතනං	4
පිථියති	68
පිපාසවිතයො	438
පියං	314
පියග්‍යාභි	78
පියතරෙ	220
පියතො	78
පියරූපසාතගගිතං	448
පියරූපසාතරූපං	472, 474
පියරූපසාදගච්ඡිතාසෙ	158
පියරූපෙන	164
පියාපායො	78
පියාපට්ඨං	78
පියො	156
පියාවං	138
පිහකං	4
පිහයං	114
පිහයන්ති	44, 186
පිභිපාමොජ්ජං	116
පිභිභකතා	76
පිභා	76
පිභ්‍රිතස්ස	16
පුග්‍ගලා	10
පුඤ්ඤං	106, 340
පුඤ්ඤකිරියවච්ඡුති	346, 388
පුඤ්ඤකතියො	18
පුඤ්ඤපාපපභිණ්‍යා	34
පුඤ්ඤපෙකෙකා	48
පුඤ්ඤසම්පද	20
පුට්ඨෙදනං	306

ප	පිටුවකිනා	ප	පිටුවකිනා
පුතනදරසා	6	පුරනි	52
පුතනපසු	416	පුරනනං	232
පුතනපසුසමවතනං	96	පුරු	16
පුතනසමබ්බසයනං	258	පුරෙති	186
පුතනා	404	පෙළුව	28, 150
පුච්ඡ	194, 222	පෙතා	14
පුච්ඡගුතං	254	පෙතෙතයනතා	108
පුච්ඡමනුසා	158	පෙමතො	78
පුතපසුතං	108	පෙසකාරවණණං	186
පුතබ්බවං	376, 402	පෙසකාරවිසිඬා	136
පුතරෙති	22	පොකනිරපතො	122
පුථරුසිමනා	38	පොකනිරු	108
පුථානි	36	පොසකා	468
පුබ්බභගමා	362	පොසසා	48
පුබ්බාවරියා	468	පාලිති	108
පුබ්බා - රුනි ව	112	ඵ	
පුබ්බාපරියං විසෙසං	248	ඵණං	148
පුබ්බෙකතං	16	ඵඤ්ඤා	34
පුබ්බෙතිවාසං	454	ඵරති	440
පුබ්බො	4	ඵරාසං	56, 58
පුරකතා	110	ඵරාසාති	152
පුරුණං	12	ඵලුති	66
පුරුණකමමවිපාකපං	170	ඵසාපරෙතො	192
පුරුණදුතිසිකා	138	ඵසාසිත්ථා	378
පුරුණසාලොචිතා	142	ඵසා	152
පුරුණානි	64	ඵසො	130
පුරිසකිළුවං	214	ඵසායතනෙසු	182
පුරිසසුගානි	438	ඵාලො	262
පුරිසාප්ඤ්ඤා	74	ඵාසුකා	64
පුරිසාබමං	408	ඵාසුචිතාරා	158
පුරිසුභතමෙ	42	පිතං	254
පුරෙ	106, 110	පුට්ඨසා	8
පුරෙකතං	170	පුට්ඨං	156
පුරෙකතනො	300	පුට්ඨො	80
පුරෙකතත්ථා	302	පුට්ඨා	42
පුරෙකතාරං	40	පුට්ඨා	354
පුගා	272	පුසනානි	30, 152
පුජනා	48	පුසසිත්ථා	402
පුජනිතානං	6	පුසං	402
පුජා	6	පුසාමි	92
පුජාරහෙ	74	පුසායති	138
පුජිතො	142, 152	පුසෙ	372
පුතිමච්ඡං	410	පුසෙය්‍යං	56
පුතිමුත්තං	460	පුසසිතගො	12
පුතී	410	පේණුපමං	36
පුතිසංඤ්ඤො	62		

බ	පිටියබ්බා	බ	පිටියබ්බා
බඥො මාරයා	394	බුද්ධසෙවෙයා	8
බඩුනං	110, 182	බුද්ධයා සාවකො	380
බඩුවා	96	බුද්ධානං සාසනං	212, 240
බබ්බජං	110	බුබ්බුලකං	18
බලං	158	බොජ්ඣඛිගා	238
බලානිකං	122	බොධිපක්ඛියානං	420
බලිං	8	බොධිරුක්ඛමුලෙ	130, 192
බලිවදෙය	62	බසාගා	278
බලී	94	බසාපත්තවිතෙතා	440
බහිචාරකොට්ඨකං	230, 254	බසාරොසනා	22
බහිපි	168	බසාසත්තමිකසං	33, 96
බහුකාරො	332	බ්‍රහ්මවාදං	134
බහුදෙවරතනිං	244	බ්‍රහ්මවරියං	6, 102, 254, 356
බහුජ්නසුඛං	424	බ්‍රහ්මං	22
බහුජ්ජනො	104	බ්‍රහ්මා	468
බහුජ්ඣරො	32	බ්‍රහ්මවරියෙසනා	382
බහුජුතනං	250	බ්‍රහ්මවාදයො	308
බහුසුත්තං	78	බ්‍රහ්මවාදිපටිඤ්ඤා	230, 372
බාධිතො	110	බ්‍රහ්මවාදී	58
බාධෙනති	228	බ්‍රහ්මඤ්ඤං	214
බාලසංගතවාරිභි	78	බ්‍රහ්මඤ්ඤානා	108
බාලා	32	බ්‍රහ්මඤ්ඤානං	462
බාලානං	6	බ්‍රහ්මභූතං	396
බාලුපසෙවතා	410	බ්‍රහ්මවිමානං	340
බාලෙ	32	බ්‍රහ්මිකා	48
බාලයං	38	බ්‍රාහ්මණකරණධම්මා	134, 136
බාහාය	172	බ්‍රාහ්මණජාතියො	136
බාහිතපාපධම්මො	134	බ්‍රාහ්මණසම්මතා	462
බාහිතපාපො	120	බ්‍රාහ්මණයා	120, 130
බාහිරං	122	බ්‍රාහ්මණො	136, 140, 146, 396
බාහිරං අංගනති කරිකා	332	බ්‍රාහ්මය	96
බාහුජ්ඤ්ඤං	254	බ්‍රාහ්මනා	370
බාහුසුචිං	6		
බාහුසුචේතන	92	භ	
බාහිකා	136	භගිනි	214
බාහෙකා	90	භග්ගතා	64
බාලහරිලාතො	136	භජෙථ	372
බ්‍රිහ්මං	60	භණ්ඩිතානි	334
බීරණං	108	භතකවාදෙන	174
බුජ්ඣති	56	භතකො	174
බුද්ධං	2	භද්දකං	218
බුද්ධපමුඛො	162	භද්දකෙන	354
බුද්ධභූමි	20	භද්දසාලමුලෙ	208
බුද්ධසාසනෙ	116, 118		

හ	පිටියකිනා
හඳුන්කාය	354
හදුං	52
හදුංති	52, 308
හදුං	52, 60
හනනං	80
හනනවිතො	200
හබ්බරුපො	288
හබ්බො	224, 354, 414
හමරෙ	36
හමසු	116
හයං	34
හයං මඤ්ඤං	52
හයට්ඨං	440
හයතප්පිතං	72
හයදස්සිනො	104
හයදස්සි	32
හවතණහා	386
හවතණහාපරිකඛයං	876
හවතිරෙධාය	374
හවනෙනාතිසංඛිතං	368
හවපරෙතො	192
හවයොගසුතො	448
හවයොගවිසඤ්ඤාතො	448
හවරතා	374
හවවිපසහාණං	192
හවසඤ්ඤාරං	254
හවසතො	192
හවසමමුදිතා	374
හවසලාති	112
හවසංයොජනකඛයං	390
හවසං පාරගු	110, 458
හවං අට්ඨමං	10
හවාථ	60, 370
හවාහවතං	168
හවාහවෙ	376, 386
හවාය	94
හවායුමා	374
හවෙන	194
හවෙසනා	382
හවො	130
හසමච්ඡතො	40
හසංපරෙතො	414
හසංයාරුමතමනුසුතො	414
හසංයාරුමො	414
හාහවා	30

හ	පිටියකිනා
හාතරි	18
හාති	146
හායථ (දුකඛස්ස)	238
හායනති	56
හාවතං	40
හාවතානුයොගමනුසුතො	420
හාවතාපාරිපුරිං	466
හාවතාමයං	388
හාවතාය	100
හාවිතතඤ්ඤාතරං	396
හාවිතතතාතං	48
හාවිතතො	426
හාසිතං	8
හාසිය	398
හිකඤ්ඤා	90
හිකඤ්ඤාතියං	396
හිදුරං	410
හිදුරායං	410
හියො	28
හිසකො	458
හිංසතකො	254
හිතො	168
හුඤ්ඤාමානා	10
හුතනාපිං	204
හුතනාපියං	295
හුමමට්ඨං	32
හුමමාති	8
හුසපමතො	10
හුසං	86
හුසස්ස	286
හුසා	108
හුතං	366, 376
හුතපරිඤ්ඤා	376
හුතරතා	194
හුතස්ස නිබ්බිදාය	376
හුතස්ස විහවා	376
හුතා	20
හුතාති	56, 150
හුතාතං	234
හුතෙසු	58, 124
හුරි	94
හුරිසංඛිතො	94
හෙතාත	334
හෙදතං	58

හ	පිටියකිනා
භොගතණනාය	112
භොගා	112, 408
භොගෙහි	148
භොජනෙ මහතඤ්ඤානාය	350
භොවාදී	122
ම	
මකකටිකො	110
මකබ්	320
මකෙබ්	62, 124
මගධමහාමනෙතා	308
මග්ගානං	92
මග්ගාමග්ගස්ස	124
මග්ගො	92, 94
මකවා	32
මඛකුභුතො	304
මඛගලානි	6
මඛගලසුත්තං	6
මච්චු	36, 54, 96
මච්චුධෙය්‍යං	42
මච්චුතො	390, 396
මච්චුතො පදං	30
මච්චුරුජං	396
මච්චුරුජස්ස	158
මච්චුරුජා	68
මච්චුතාසිතො	378, 402
මච්චෙවන	38
මච්ඡකෙ	228
මච්ඡරී	90
මච්ඡවිලෝපෙ	174
මච්ඡරං	86
මච්ඡරමලං	344
මජ්ජපානා	6
මජ්ජිකා	110
මජ්ජිකාකල්‍යාණං	424
මඤ්ඤානි	38 40, 192
මිඤ්ඤානානු	40
මඤ්ඤාද	176
මණිං	66, 232
මණිකුණ්ඩලෙසු	110
මණ්ඩන	2
මණ්ඩලමාලො	190
මනං	30
මනො	232
මනනඤ්ඤං	28
මනනඤ්ඤානා	72, 212
මනනා	96, 322

ම	පිටියකිනා
මතනිසලොචං	122
මනෙතායානා	108
මන්ත්‍රඛිනං	4
මදනිමමදකො	438
මග්ගොති	118
මග්ගකො	176
මග්ගො	40
මනසා	10
මනසාකාසි	130
මනසා සංවරො	114
මනසිකරොතා	256
මනාපස්සවනා	108
මනාපිකෙ	188
මනාපො	156
මනුජස්ස	108
මනුජා	100, 216, 374
මනුස්සකපණො	222
මනුස්සතනං	422
මනුස්සදළිඳො	222
මනුස්සපටිලාහො	70
මනුස්සවරුකො	222
මනොද්‍රව්‍යවිතං	392
මනොපකොපං	82
මනොප්‍රබ්බිතමා	26
මනොමයා	26
මනොමුති	394
මනොමොහෙය්‍යං	394
මනොරමං	38
මනොසෙට්ඨා	26
මනොසොචෙය්‍යං	394
මනනභාණී	114
මනෙතනි	164
මනෙය්‍ය	106
මමාසිතං	116
මරණනාය	62
මරණනෙත	218
මරණමතනං	272
මරීචිකං	68
මරීචිධමමං	36
මලිච්ඡා	84
මසාරගලං	223
මසි	314
මහගස්සො	106
මහණණ්ඩෙ	412
මහනෙතති	356
මහත්තිකා	20
මහභිතතරො	148
මහපථලානි	10

ම	පිටියකිනා
මා	32, 148, 204
මාකන්	228
මා කන්දි	116
මාගබො	148
මාණවකවණණං	148
මාණවිකා	154
මාතා (භගවතො)	222
මාතාපිතුරපට්ඨානං	6
මාතුච්ඡා	364
මාතුච්ඡාපුතො	170
මාතුලාභී	364
මාතගන්ථා	270, 324
මාතගන්ථාභිභූතො	324
මාතඤ්ජනං	370
මාතවිනිබ්බා	270
මාතසංඛියො	324
මාතං	192, 322
මානිකො	142, 152
මානුපෙතා	270, 324
මානුසකං	126
මානුසිකා	18
මානුසියා	8
මානුසෙ	48
මාතො	124, 184
මායා	184
මාරඤ්ජනං	360
මාරණන්තිකා	296
මාරබොය්‍යං	34, 386
මාරපාසො	394
මාරබ්බිකා	34, 112, 220
මාරසෙනං	134
මාරසෙසනං	92
මාරු	384, 390
මාරෙත	251, 418
මාරෙ	48, 252
මාලා	2, 86
මාලාගුණේ	38
මාලුවා	66, 108
මාලොව	56
මාසා	186
මගගුරොත	168
මිච්ඡා	398
මිච්ඡාදිට්ඨිකා	398
මිච්ඡාදිට්ඨිකමිසමාදානා	398

ම	පිටියකිනා
මිච්ඡාදිට්ඨිසමාදානා	104
මිච්ඡාපණ්ණිනං	34, 204
මිච්ඡාසංකප්පගොවරු	28
මිතභාණිං	82
මිතභසමපදං	18
මිත්‍රසෙදතො	306
මිද්ධි	106
මිය්‍යන්ති	30
මිලායන්ති	420
මියො	310
මුඛතො ජාතා	458
මුඛරු	202
මුඛසංඤ්ඤාතො	114
මුඛායාමං	248
මුඛවති	40
මුඛච්ඡා	280
මුඤ්චති	120
මුඤ්චාම	174
මුඤ්චම	120
මුට්ඨස්සානිකො	202
මුට්ඨිති	262
මුණ්ඩකා	286
මුණ්ඩකෙන	90
මුතෙ	144
මුතං	4
මුතා	232
මුද්	20
මුද්දසිප්පං	190
මුඛං	40
මුඛා	10
මුතාති	92
මුති	92, 146
මුතිං	394
මුතලො	262
මුතාපාදා	2
මුහුත්තමි	48
මුහුත්තමි	38
මුලකවං	86, 90
මුලජාතා	422
මුලා	284
මුලෙ	108
මුලගගබ්බා	158
මුලාරූපො	90
මුලා	322

ම	පිටිවිකිකා	ය	පිටිවිකිකා
මුලෝනා	434	අපාහනං	354
මෙතනවිතනං	340, 388	අපාභුතෙ	376
මෙතනං	8	අපාචං	376
මෙතනංසො	348	අපාසද්ධං	86
මෙතනා	200	අදිදං	154
මෙතනාචෙතොවිච්ඡිතති	346	අදි වා	74
මෙතනාචිතාරි	116	අනනුතාතං	136
මෙදො	4	අමපුරිසා	84
මෙධනා	26	අමලොකං ච	36
මෙධාචී	30, 34	අමසා	84
මොකකනති	34	අමාමසො	26
මොසජ්ඣෙණං	88	අසො	30
මොසජ්ඣෙණං	258	අසොභොගසම්පටිතො	100
මොදභී	28	අගා	458
මොතෙන	90, 146	අචයොගො	458
මොතෙයසසම්පන්නං	394	අනීකතා	250
මොතෙයසානී	394	අතෙහි	104
මොහකකියං	176	අපනීයං	164
මොහකකී	444	අපෙනති	14
මොහජෙහිපි	192	අමං	64, 130
මොහදොසා	114	අච අපායසා	220
මොහතෙයස	434	අචකිචං ච	276
මොහසම්පටිතො	288	අචජ්චමපි	38
මොහා	86, 320	අචතා	88
මොහො	378, 394	අචදත්ථං	156
		අචදොච	40
		අචනතා	108
අකකං	4	අච බාහාගනං	230
අකකියං භවතෙ	138	අච මුඛතො	286
අකකා	18, 204	අච සුතාසිතං	216
අජෙථ	48	අචං	96
අතතෙනා	134	සිට්ඨං	48
අතා	480	සුගාතී	10
අතින්ද්‍රියං	142	සුඤ්ජං	78
අතින්ද්‍රියො	192	සුචා	94
අත්ථකාමනිපාතිතො	34	සෙනිච්ඡකං	106
අත්ථකාමං	106	යොගකෙකිමසා	354
අනු නි නාම	160	යොගකෙකිමං	30, 332
අථා	30	යොගකෙකිමා	252, 334
අථාකම්මුපගෙ	454	යොගසුතා	386
අථාකාමකරණියො	394	යොගසම්මං	78
අථාකාරං	28	යොගං	126, 390
අථාගිප්පායං	164	යොගා	94, 164
අථාපසාදනං	86	යොගාතිගො	380, 402, 428

ය	පිටුවක	උ	පිටුවක
යොබෙඵ	34	රාගරතනා	110
යොනි	358	රාගසමො	86
යොනිජං	122	රාගානුසං	426
යොනිසො	18, 106	රාගො	124, 394
යොනිසො පඩානෙන	358	රාජතො	16
යොනිසො මතසිකාරො	332	රාජරථා	62
යොබ්බතෙ	64	රාජරජුපමං	62
උ		රාජාභිනිතා	440
රතවතො මිලං	84	රාජ්සයො	346
රතවා	168	රාමණයාකං	46
රජත	2	රාකඩමුලං	460
රජතං	232	රාකඩමුලගතො	164
රජතං	224	රාකඩා	108
රජනිසෙසු	206	රාණණං	16
රජං	170	රාපඩාතු	378
රජානුකිණ්ණං	274	රාපඩාතුං පරිඤ්ඤා	378
රජො	54	රාපා	146
රජොජලලං	256	රාපානං ච අතිකකමං	402
රට්ඨපිණ්ඩං	102, 374, 442	රාපුපගා	402
රණඤ්ඤා	466	රාපෙ පරිඤ්ඤා	402
රතතං පණ්ණිතං	8	රාහති	408
රතා	30	රොගති බ්බං	62, 366
රති	18, 62, 102, 126	රොදං	40
රතියා	80	රොසෙන්නි	152, 216
රතනවිතතා	386	උ	
රතනකුකාරතිමිසායං	138, 274	ලච්ඡාම	188
රතනා	280	ලජ්ජන්ති	104
රතනි ඤ්චමත ඤ්චනා	446	ලජ්ජිතායෙ	104
රථසිප්පං	190	ලපයන්ති	42
රථියා	214	ලපා	472
රකුසුං	86	ලපිතලාපතමනෙනත	454
රමණියානි	46	ලපෙනවෙ	170
රමතෙ	210	ලසිකා	4
රමිතො	100	ලහු අත්ථකාමො	192
රසමිග්ගාභො	80	ලහුට්ඨානං	158
රසසකා	20	ලහුතො	34
රහඳො	42, 44, 444, 472	ලහුමෙසසති	116
රහො	228	ලාභසකකාරගාරවො	416
රහොගතසා	142, 238	ලාභසකකාරසිලොකො	416
රාගහි	444	ලාභසකකාරසිලොකානියං	සත්ථං 356
රාගජෙති පි	192	ලාභා	218
රාගඳොසා	112	ලාභී	152
රාතනිසසිතා	108		

උ	පිටුව අංකය	ච	පිටුව අංකය
ලාභ්‍ය පනිසා	40	වණිබබනෙ	408
ලීපපති	122	වණි.	255
ලුඬා	326	වණො	52
ලුලිතං	298	වණංභූපොකති රතාය	90
ලොබාසිප්පං	190	වණංභූ	236
ලොකධම්මෙති	8	වත	158, 196, 218
ලොකවඬුනො	66	වතවතනං	78, 122
ලොකසා දසෙසනාරො	468	වතං	103
ලොකාභිපච්චං	70	වතඛිනි	178
ලොකායතසිප්පං	190	වජ්ජිකතා	250
ලොභරසො	232	වජ්ජි	244
ලොභනෙය්‍ය	434	වජ්ජිති	306
ලොභා	318	වද්දකුසු	406
ලොභො	86, 378	වද්දාපචාසිනො	48
ලොමහංසං	138	වධබ්බං	122
ලොමහංතො	254	වධො	182
ලොමා	4	වතථං	96
ලොහගුලං	116	වතථො	96, 412
ලොභිතකුමභියං	164	වතනො	100
ලොභිතභෙකා	232	වතප්පගුලේඛ	12
ලොභිතපකති ඡදිකා	296	වතමුනො	110
ලොභිතං	4	වතං	96
ච		වතාබ්බුනො	110
චකකං	4	වතනකසාවසා	28
චග්ගාරාමො	334	වතනදෙසං	138
චච්චිචචරිතං	392	වතනදෙසො	90
චචිපකොපං	82	වතනමලො	90
චචිමොතෙය්‍යං	394	වතනලොකාමිසො	118
චචිසුචිං	394	වතනාසො	46
චචිසොවෙය්‍යං	394	වජ්ජපෙසි	164
චචෙජා	96	චපයනති	130
චජනති	70, 110	චරකුසු	12
චජ්රං	66	චරතනං	122
චජ්රදසසිතං	40	චරදො	12
චජ්රමසෙකුසුසං	86	චරං	104
චජ්රමතිනො	104	චරුහරෙ	12
චජ්රං	104	චරෙ	12
චජ්රාති	86	චසලචාදෙන	184
චච්චං	274, 278	චසවනති	340
චච්චිපචෙජදො	438	චසං	36
චච්චිං	14	චසා	4
චණිජා	14	චසිමං	360
චණිප්පථො	306	චසිභාවො	18
		චසාං	96, 178

ව	පිටිය බහා
වසසිකා	118
වසසුපගතො	178
වහනති	108
වාතකරණමතෙනත	90
වාතයා	218
වාවාගොවරහාණිතො	248
වාවානුරකි	94
වාවාමුතිං	394
වාවාය සංවරො	114
වාණිජො	52
වාති	38
වාතො	26
වාදිත	2
වාතරො	108
වායො	146
වාරි	122
වාරිජො	34
වාරිවහා	16
වැලැගි	262
වැවතනයි	380
වාහා	108
වාහෙති	232
විකම්පති	418
විකාලගොථිතා	2
විකිණ්ණවාචා	202
විකිණ්ණො	218
විගතමිඤ්ඤා	22
විගතවලාගඤ්ඤා	148
විගතිවෙජ්‍ය	114
විගහයා	10, 262
විසාතපකම්භං	426, 430
විසාතවා	444
විවාරිතාති	432
විවිකිවජිතං	12
විවිතථ	214
විවෙකයා	36
විජාතාය	154
විජිතං	106
විජිතසම්භාවො	420
විජ්ජා	362
විජ්ජාවිමුතති	18
විඤ්ඤාණපච්චයා	130
විඤ්ඤාණං	130
විඤ්ඤාණං අත්ථමගමා	316

ව	පිටිය බහා
විඤ්ඤානමහෙත	144
විඤ්ඤානෙ	144
විඤ්ඤාපකා	464
විඤ්ඤාපතිං	124
විඤ්ඤා	38
විතකකපමචිතයා	110
විතකකා	196
විතකකාතයා	426
විතකකුපමෙජ්ජය	200
විතකකුපසමෙ	112
විතිණ්ණපරලොකයා	68
විතතලාහං	408
විතතං	8
විඤ්ඤා	148
විඤ්ඤා	346
විඤ්ඤා	200, 310
විධංසති	334
විඤ්ඤා	134
විඤ්ඤා	272
විතයො	148
විතාති	186
විනිවෙදෙත්ථා	148
විනිතා	252
විතොයා	22
විතොදයො	110
විජ්ජති	38
විපරිණාමධම්මා	194, 410
විපසිකො	320
විපාකාවසෙසෙන	226
විපාතයං	40
විපුලං	32
විපසකතා	148
විපසකාරං	140
විපසකෙයා	80
විපසවිසාරං	300
විපසමුඤ්ඤා	118
විපසමුතො	12
විපසමොකඛං	194
විපසසන්නං	124
විපසසන්නො	372
විපසහාය	42
විපථාලෙසු	310
විඛානනවිතො	202
විහජනති	252

ව	පිටිකිකිකා
විහවං	194, 376
විහවනණකා	386
විහවණනි	10
විහුසතට්ඨානා	2
විමලං	124
විමුත්තමානසො	110
විමුත්ති	390
විමුත්තිකථා	198
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනකථා	198
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනකඛණ්ඩො	460
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනසම්පන්නා	464
විමුත්තිඤ්ඤං	462
විමුත්තිරසො	236
විමුත්තිසම්පන්නා	464
විමුත්තිසාරා	370
විමුත්තිසුඛපටිසංවේදී	130, 148, 192
විමුක්තාති	18
විමොකෙකා	20, 44
විසතතා	252
විරජං	8, 120, 124, 224
විරජං පදං	378, 402
විරජ්ජථ	362
විරති	6
විරතතවිතතා	12
විරතතවිතතා සෙ	362
විරතතං	206
විරාගකා	148
විරාගධම්මං	410
විරාගං	8
විරාගො	92, 438
විරාජයං	362
විරාජිතා	396
විරිච්චමානො	296
විරියමාර්ගකො	50
විරියාරම්භකථා	198
විරුජ්ඣති	44
විරුඤ්ඤා	124
විරුඤ්ඤාමුහුර්ථයා	366
විලෙපන	2
විලෝමානි	36
විවරනාති	252
විවරං	54
විවාහෙ	416
විවිච්ච සයකෙන	92

ව	පිටිකිකිකා
විවෙකො	92, 148
විසතුමොන	436
විසඛාරගතං	64
විසඛිබ්බං	64
විසංඤ්ඤාතතං	122
විසතතිකා	108, 284
විසමානී ව	226
විසං	52
විසංයුතතං	120, 122
විසාරද	252
විසිදනාති	68
විසුකකා	278
විසුඤ්ඤං	28
විසුකදස්සන	2
විසෙසකො	30
විසෙසාධිගමෙන	436
විසොකස්ස	44
විසොට්ඨාය	244
විසොධම්මං	90
විසොසපරමා	76
විහච්ච	148
විහඤ්ඤාති	28, 38, 164
විහඤ්ඤාමානං	154, 156
විහතෙ	372
විහාරං	22
විහානිසි	118
විනිසති	56, 150
විනිසාවිතකෙකා	476
විහෙසයනොනා	72
විහෙසෙසුං	310
විහෙසෙනාති	152, 216
විහෙසෙසි	144
විතගෙධස්ස	444
විතගණො	112, 376
විතග්ගරං	120
විතමච්ඡරා	406
විතමලං	224
විතමොහෙසු	114
විතලොහො	184
විතිවතොනා	168
විරං	126
වුට්ඨිති	130
වුට්ඨි	28
වුට්ඨාති	164

ව	පිටපිඛනා	ස	පිටපිඛනා
වුසිතමුගවරියෝ	134	සනිඤ්චනෝ	122
වුසිතව	368	සකුන්තානං	44
වුසසති	192, 356	සකුන්තෝ	68
වුපකට්ඨෝ	174, 178	සකෙසු බලෙවසු	138
වෙදගුණෝ	156	සකකච්ච	8
වෙදගු	310, 392	සකකච්චං	14, 120
වෙදනං	58	සකකතෝ	142, 152
වෙදනා	4, 130, 380	සකකරියමානස්ස	418
වෙදනානං බයා	380	සකකායදිට්ඨි	12
වෙදනානං ව සමනවං	380	සකකායාභිරතා	444
වෙදනාහි	156	සකකාරං	40, 152
වෙදන්තගු	134	සකකාරෙන	416, 418
වෙධති	176	සකෙකා	20, 186, 340
වෙය්‍යාකරණාය	428	සබා	16
වෙරහයානීනං	396	සගනිකං	36
වෙරමණී	2	සගහං	396
වෙරසංසග්ගසංසට්ඨෝ	96	සගහෝ	472, 474
වෙරං	26, 302	සග්ගං	392, 400, 408
වෙරා	302	සග්ගාපාඨං	128
වෙරානි	26	සග්ගාය	68
වෙරිනෙසු	74	සඬකපො	40
වෙරී	34, 204	සඬකපා	108
වෙරොවනමනා	276	සඬකස්සරං	102
වෙලා	230	සඬකාරධානසමං	38
වෙලායං	130	සඬකාරභූතෙසු	38
වෙස්සන්තරං	360	සඬකියෝ	408
වෙහාසං	186	සඬකිලියාති	66
වෙච්චියෝ	232	සඬකිතං	402
වොක්කන්තා	366	සඬකිතා	366
වොද්දිට්ඨා	214	සඬකමපි	172
වොරුපෙසි	204	සඬකිලිබිතං	238
ව්‍යන්තිකාහිති	112	සඬකානධම්මස්ස	154
ව්‍යාපාදවිතකෙකා	476	සඬකානධම්මානං	40
ව්‍යාබාධෙමි	560	සඬකාභූං	74
ව්‍යාවටො	154	සඬකානසීපපං	190
ස		සඬකාය	90, 392
සඋපාදිසෙසා	368	සඬකාරපච්චයා	130
සඋපායාසං	348, 364	සඬකාරපරමා	76
සඋගමි	396, 472, 474	සඬකාරු	88, 130
සකට්ඨනාති	298	සඬකාරුපසමං	116, 118
සකදගාමි	238	සඬකාරුපසමො	366
සකවණ්ණං	148	සඬබුතීංසු	262
සකවෙදියා	246	සඬකිං	232
සනිඤ්චනං	154, 156	සඬකිං	392

ස	පිටියමනා
සඛගභානි	416
සඛගභො	6
සඛගං	272
සඛගා	140
සඛගාගිගං	122
සඛගාතීගො	396
සඛගාමජ්ඣනමො	48
සඛගාමපිසං	420
සඛගාමෙ	48, 104
සඛෙගා	68
සඛ්‍යකමමානි	246
සඛ්‍යභෙදො	334
සඛ්‍යසාමගති	336
සඛ්‍යං	2
සඛ්‍යාපිකණ්ණණ	442
සඛ්‍යාපිං	298
සඛෙස	8
සචිත්තපරිඥොදපනං	72
සචිත්තං	106
සචච්චෙදිකං	80
සචචං	90, 122, 290
සචචානං	92
සචෙචන	8
සච්ඡිකඛා	378
සච්ඡනති	262
සච්ඡ්‍ර	40
සඤ්ඤානවාරිනො	48
සඤ්ඤානස්ස	30
සඤ්ඤානුත්තමො	114
සඤ්ඤාතො	308
සඤ්ඤාතොතො	164
සඤ්ඤාමනො	302
සඤ්ඤාමය	118
සඤ්ඤාමස්ස	340
සඤ්ඤාමෙන	30
සඤ්ඤාමෙස්සනති	34
සඤ්ඤාමො	6
සඤ්ඤා	18
සඤ්ඤාපෙචා	164
සඤ්ඤාජනසඛගසන්තා	280
සඤ්ඤාජනං	80
සඤ්ඤාජනෙ	280
සඤ්ඤාජනෙන	332
සඤ්ඤා	102
සඤ්ඤා	86, 90

ස	පිටියමනා
සණ්ඨානි	200
සත්තං සමිත්තං	478, 480
සත්තාපිපතෙය්‍යා	370
සත්තිපට්ඨානානි	238
සත්තිමනො	30, 44
සත්තිමා	106, 354
සති වා උපාදිසෙසෙ	370, 372
සත්තිං	182
සතො	170, 380
සතො සමපජානො	372
සත්තබ්‍යොජ්ඣමනා	4
සත්තසණ්ඨං	346
සත්තං	280
සත්තානවග්ගුලිකා	148
සත්ථවාහා	460
සත්ථාරො	460
සත්ථිං	262
සත්ථසාසනකාරිනො	356
සඤ්ඤා	108, 422
සත්තවා	118
සදත්ථසුත්තො	66
සදිසං	38
සඤ්ඤා	100
සඤ්ඤාමෙදෙසනා	74
සඤ්ඤාමො	114
සඤ්ඤා	28
සඤ්ඤායමානරූපා	248
සඤ්ඤා වරං	310
සත්තනතො	26
සත්තකායො	118
සත්තවිත්තං	370
සත්තකරං	402
සත්තප්පමාණෙ	192
සත්තමානසං	142
සත්තරබ්‍යාහිරං	104
සත්තවාචො	118
සත්තවුත්ති	358, 480
සත්තස්ස	38
සත්තං පදං	20
සත්තාපජානො	192
සත්තාපෙති	192
සත්තිකො	32
සත්තිට්ඨති	374
සත්තිඤ්ඤං	142

ස	පිටියුඛකා
සනතින්ද්‍රියෝ	20
සනතිපදෙ	390
සනතිපරං	76
සනතිමග්ගං	96
සනතුට්ඨි	6, 116
සනතුට්ඨිකථා	198
සනතුට්ඨිපරමං	76
සනතුට්ඨි	210
සනතුසිතෝ	114
සනතුසංකෝ	20
සනෙතා	42, 100, 106, 410
සන්ථරිතා	302
සන්දසංකා	464
සන්දසසිතෝ	226
සන්දසෙහි	278
සන්ද්‍රතං	284
සන්ද්‍රමං	122
සන්ධාය	230
සන්ධාරෙත්‍රං	170
සන්ධිවේණිය	46
සන්ධිසිඛ්‍යාටකෙත්‍ර	14
සන්තර්ඛා	120
සන්තිවයෝ	44
සන්තිපතිතාතං	148
සන්තිපාතං	112
සන්තිවාසෝ	78
සන්තිසිත්තාතං	148
සපනති	216
සපරිප්‍රාහං	348, 364
සපුබ්බදෙවකාති	468
සපුබ්බාවර්තකාති	468
සප්පකෙද්ද	400
සප්පසා	156
සප්පරිසං	10
සප්පනාසිලාතං	38
සබ්බජ්‍යාසං	170
සබ්බකාමද්දෙ	18
සබ්බගන්ථප්පමෝවතං	462
සබ්බගන්ථප්පතිණසං	44
සබ්බසූර්තෝ	112
සබ්බතතාය	194
සබ්බත්ථ සංවරු	114
සබ්බත්ථ සංවුතෝ	114
සබ්බත්ථාභිවසා	406

ස	පිටියුඛකා
සබ්බද්‍රහං	112
සබ්බධි	44, 278
සබ්බධි විප්‍රමුතෙතා	192
සබ්බප්පාසිතං	394
සබ්බහවාති	194
සබ්බභූතානුකම්පකෝ	408
සබ්බභූතානුකම්පී	362, 458
සබ්බසොගවිසංයුතතං	126
සබ්බරුගවිරතතසං	382
සබ්බලොකාභිභූ	126
සබ්බවිදු	112
සබ්බවොසිතවොසාතං	128
සබ්බසංඛාරසමථං	402, 426
සබ්බසන්ථරි	302
සබ්බසංයෝජනං	122
සබ්බසෝ	116
සබ්බං	322
සබ්බාභිභූ	112, 484
සබ්බාවනතං	224, 230
සබ්බපාදනකයා	194
සබ්බි	62
සබ්බකාති	468
සබ්බාවාරි	144
සමකතාතාය	464
සමග්ගතං	436
සමග්ගරතෝ	336
සමග්ගතං	74
සමවර්තා	120, 388
සමවාරිතෝ	214
සමණකා	286
සමණපටිඤ්ඤං	230
සමණත්‍රාගමණකපණ්ඩුක	
වණ්ඨබ්බක යාවකාතං	406
සමණතං	6
සමණෙසු සමණසමමතා	462
සමණෝ	80, 90
සමති විජ්ඣති	28
සමත්ථි	8
සමථං	44
සමධිග්ගග්ග	342
සමනතවකත්‍ර	360
සමප්පිතා	104
සමවෙකසිතා	480
සමවෙකසිත	358

ස	පිටියකිනා	ස	පිටියකිනා
සමයා සමයං උපාදය	418	සමප්පනො	170, 380
සමසමප්පලා	300	සමප්පනති	18
සමං	48	සමප්පනා	410
සමං වරෙය්‍ය	58	සමප්පනනවිජ්ජාචරණො	60
සමාගඤ්ඤි	78	සමප්පයානො	84
සමාගතාති	8	සමප්පරුසිකං	342
සමාවරෙ	20	සමප්පරුසිකා	368
සමාදප්පකා	464	සමප්පරිවත්තසංඝි	106
සමාදපෙති	278	සමප්පහංසකා	464
සමාදිසි	226	සමප්පහංසිනො	226
සමාධිකථා	198	සමප්පහංසෙති	278
සමාධිකානුකේත	386	සමප්පාකං	410
සමාධිකකුකේත	460	සමප්පලං	378
සමාධිතා	8	සමප්පුට්ඨො	410
සමාධිමතා	130	සමප්පුසං	410
සමාධිලාභෙන	92	සමප්පුසී	296
සමාධිසමප්පනා	464	සමප්පුලා	150
සමාධිං	8	සමප්පාධො	244
සමාප්පනායා	362	සමප්පුඤ්ඤානං	364
සමාප්පනා	142	සමප්පාධිගාමිනො	450
සමාභිනො	8, 372, 380	සමප්පාධාය	354
සමිඤ්ඤානති	42	සමප්පාධිඤ්ඤොසු	44
සමිතතතා	90	සමප්පාධිපරුසකො	226
සමිතිං	104	සමප්පාධිමනුත්තරං	372
සමීරති	42	සමප්පාධිමුත්තමං	354
සමුට්ඨිතා	84	සමහවං	12
සමුත්තෙජ්ජකා	464	සමහවනති	130
සමුත්තෙජ්ජනො	226	සමහවෙති	20
සමුත්තෙජෙති	278	සමහොදං	364
සමුදයො	130	සමහොති	194
සමුද්දවරති	184, 196, 360	සමචජ්ජති	262
සමුද්දනිවරෙ	142	සමචති	26, 120
සමුද්දමජෙකි	54	සමචතකජානං	280
සමුද්දං	396	සමචදකතානෙ	42
සමුප්පනනං	366	සමචදඤ්ඤාය	318
සමුප්පනෙනා	16	සමචදඤ්ඤවිමුත්තානං	38
සමුසසයො	112, 382	සමචදඤ්ඤවිමුත්තො	368
සමුසසිතං	60	සමචදදසො	380, 402, 428
සමුහනං	432	සමචප්පජානො	30
සමෙති	210	සමචප්පධානාති	238
සමෙති පාපාති	90	සමචසති	116
සමෙන	88	සමමා	400
සමෙනති	412	සමමාදිට්ඨිකමමසමාදානා	400
සමප්පානමුසාවාදො	344	සමමාදිට්ඨිකා	400

ස	පිටියකිනා	ස	පිටියකිනා
සමමාදිට්ඨිසමාදානං	104	සහනුකතමං	122
සමමාපණිහිතං	36	සහවාසො	416
සමමාමානාහිසමයා	380	සහව්‍යතං	422
සමමාසංඝකප්පගොවරු	28	සහායතා	38, 106
සමමාසමුද්දො	424	සහා වසෙ	412
සමමිඤ්ජිතං	172	සහිතං	30
සමමිඤ්ජරයා	472	සහෙතුධිමමං	130
සමමුඛා දිට්ඨො	242	සමායතනං	130
සමමොදනීයං කාථං	134	සංයමෙන	18
සංඝකතො	264	සංයමො	90, 148
සංයනාසනං	72	සංයුතො	332
සංයාතො	22	සංයොගා	118
සරත්තසං	396	සංයොජනකඛයා	416
සරත්තසො	472, 474	සංයොජනසංඝකතො	110
සරණගමනං	2	සංයොජනං	32, 354, 372
සරණං	2	සංවට්ටමානෙ	340
සරණං යනති	72	සංවට්ටිවට්ට කපෙප	340
සරදසමසෙ	346	සංවරජාමං	356
සරහඤ්ඤං	244	සංවරෙ	114
සරං	104, 310	සංවසති	232
සරු	100	සංවසෙ	66
සරිතා	278	සංවාසෙන	258
සරිතාති	110	සංවාසො	78, 230
සරීරකං	144	සංවිග්ගස්ස	358
සරීරනතිමධාරිතං	364	සංවිහරති	408
සරෙහි	218	සංවිහරගස්ස	344
සරෙ	410	සංවිහරා	452, 458
සලාහං	114	සංවුතො	82, 182
සලකතො	458	සංවෙගිනො	60
සලකො	380	සංවෙජ්ජියෙසු	358
සලකසත්තං	92	සංවෙජ්ජෙන	358
සලකුකවුතති	20	සංවෙජ්ජො	142
සවනති	108	සංවොගාපරත	256
සවනතියො	232	සංසග්ගා	412
සවාහිතිං	68, 384, 890	සංසඤ්ඤාති	412
සවිසානං	348, 364	සංසනතසංඝකප්පමනො	94
සවිචිං	396	සංසරනති	330
සසො ව	110	සංසාමෙච්චා	178
සස්සනා	88	සංසාරං	126, 386
සස්සනී	288	සංසාරු	44
සස්සනො	258	සාකියානී	170
සහති	108	සාබාහසිං	208
සහතෙ	432	සාගරං	16
සහනජ්ඣී	416	සාගාරු	470

ස	පිට්ඨකයා	ස	පිට්ඨකයා
සංගාරෙසු	470	සංගුතෙය්‍යකානි	468
සංතතිකං	418	සිකිං පට්ටකයා	170
සංතතිකා	30	සිකිනානිසංසා	370
සංතරුපෙත	164	සිකිනාපදං	2, 234
සංතසිතා	110	සිකිනාසාරා	274
සංදනෙසු	124	සිසිති	472
සංඥා	246	සිසිසංචකෙත	214
සංඥකං	130	සිසිසානිකා	4
සංතොදකා	298	සිසුච	116
සංධාරණේ	161	සිතතා	116
සංඥථිච්චි	412	සිතිලා	102, 110
සංඥතා	82	සිතෙහං	96
සංඥරුපො	90	සිතෙහිතානි	110
සංඥවිහාරිං	106	සිකිචා	104
සංමග්ගි	74	සිසං	6, 190
සංමඤ්ඤාමිතං	480	සිතවාතද්දිති	148
සංමඤ්ඤාතා	108	සිතාසු	140
සංමඤ්ඤාතං	440, 462	සිතිහවිංසු	318
සංමඤ්ඤාසා	30	සිතිහුතං	126
සංමඤ්ඤාසාහුලොමිකං	460	සිද්ධ	412
සංමඤ්ඤා	102, 214	සිතනාරිකාසු	204
සංමං	208	සිලකථා	198
සංමං ඤාතං	398, 400, 418	සිලකඤ්ඤා	386
සංමං දිට්ඨං	418	සිලකඤ්ඤා	460
සංමං විදිතං	418	සිලභංගො	88
සංමච්චිපමුඛානි	288	සිලදසානසමපනනං	30
සංමිකං	158	සිලබ්බතමනෙතන	92
සංමිච්චිපනනා	252	සිලබ්බතං	12
සංමුඛකංසිකා දෙසනා	224	සිලමිතං	388
සංරහතරනනා	110	සිලවතුපපනෙතා	426
සංරතනා	272	සිලවිපනනිකා	302
සංරචිතා	44	සිලවිපනෙත	302
සංරචිං	80	සිලසමපනනා	464
සංරදේ	62	සිලසංචිතො	96
සංරමතිතො	28	සිලං	108, 258, 408
සංරමෙනති	274	සිලෙන	18
සංරමකථා	56, 270	සිලෙසු සුසමාහිතො	28
සංරමො	56	සුකරං	246
සංරුභිං	134	සුකරානි	66
සංරේ	28, 138	සුකිලනාරුපො	300
සංලම්ච	66	සුකකධම්මො	364
සංලචනෙ	202	සුකකමුලා	366
සංචකපාරම්	20	සුකකං	42
සංචට්ටං	396	සුකකංසං	40
සංචට්ටො	472	සුකකා	146
සංසතං	66, 72	සුබකාමානි	56, 150
සංසපො	122, 124	සුබද්ධකිප්ථො	152
සංසු	78	සුබද්ධකා	146

ස	පිටිකඩකා
සුඛපරිච්ඡාගා	96
සුඛමෙධනී	74
සුඛසමුද්ධයෙ	340, 388
සුඛසංචාසො	78
සුඛසොමනස්සබ්බලො	358
සුඛා	106
සුඛානි පඤ්ඤාමානො	408
සුඛා වෙදනා	380
සුඛාවහං	34
සුඛිතතනා	20
සුඛිනී	160
සුඛිතො	20, 156
සුමුද්ධං	340, 388
සුමුද්ධිච්ඡිප්පස්සකං	418
සුමුමා විතකතා	200
සුමෙධිතො	110
සුමො	74, 108
සුගතා	126
සුගතීගමනසංඛාතං	422
සුගතීතො	54
සුගතනිං	28
සුග්ගහිතානි	244
සුවරිතං	66, 68
සුවරිතානි	392
සුවි	244
සුවිකමමස්ස	30
සුවිගනිං	38
සුවිං	8, 14
සුවිං	122
සුවර්තනං	28
සුජා	186
සුජීවං	86
සුඤ්ඤාතො	44
සුඤ්ඤාගාරගතො	164
සුඤ්ඤාගාරං	116
සුඤ්ඤාගාරානං	370
සුතබ්බමස්ස	148
සුතමතනං	144
සුතං	226
සුතෙ	144
සුතනං	36, 96
සුතනා	372
සුතෙතසු	32
සුදන්තා	44
සුදන්තෙතන	64, 104
සුදස්සකං	290
සුදස්සං	86
සුදුතතරං	42

ස	පිටිකඩකා
සුද්දසං	34
සුඤ්ඤාචරිං	114
සුඤ්ඤාචරෙ	118
සුඤ්ඤාචරෙත	86
සුඤ්ඤා	140
සුඤ්ඤානිතං	252
සුඤ්ඤානං	34
සුඤ්ඤානං	16
සුඤ්ඤා	212
සුපච්ඡන්තො	158
සුපච්ඡන්තා	298
සුපරිතංගුතා	84
සුපරිතීතා	364
සුපපකාසිතං	254
සුපපච්ඡිතං	186
සුපපච්ඡිතං	16
සුපපච්ඡිතො	422
සුපපමුඤ්ඤං	100
සුපපමුඤ්ඤා	222
සුපපසුතනා	10
සුපපං	262
සුබ්බතා	60
සුබ්බතො	44
සුභරු	20
සුභානුපපස්සිතො	110
සුභානුපපස්සිං	26
සුභාය ධාතුයා	426
සුභාවිතං	28
සුභාසිතා	6
සුභාසුභං	124
සුභිකඛවාචො	408
සුභෙතසිකතානි	244
සුමතා	8
සුමතො	40
සුමරනී	106
සුමෙධං	78
සුමෙධසො	32
සුරක්කිතං	64
සුරභි	410
සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා	2
සුරියො'ව	134
සුලභාලාහං	422
සුලභං	218
සුලභරූපා	282
සුලභානි	460
සුවචො	20
සුවණ්ණතා	18
සුවච්ඡි	8

ස	පිටියකිනා
සුචිකපිත,	272
සුචිකුතනවිනේතා	30
සුචිලිතනා	256
සුසංඝාතසුරුපතා	18
සුසමාරභා	250
සුසංවුතං	28
සුසංවුතො	94
සුසංවිහිතා	168
සුසිකකිතො	6
සුසුඛං	74, 158
සුසාරතා	18
සුහරු	80
සුකරමද්දවං	294
සුජ්	20
සුචිකරිකං	230
සුපට්ඨිකාය	182
සුපට්ඨිකානි	244
සෙකං	278
සෙබසා	332, 390, 414
සෙබො	36, 414, 424
සෙට්ඨතං	32
සෙනපට්ඨාදො	282
සෙදො	4
සෙනාසතං	460
සෙනාසතානි	176
සෙනානි	64
සෙච්චං	4
සෙය්‍යසො	36
සෙය්‍යං	38
සෙලං	28
සෙලුපමං	206
සෙලො	360
සෙවතා	6
සෙවමානො	410
සෙති	56
සොකමෙස්සං	218
සොකා	108
සොකාවතීණණං	360
සොකිනිං	32
සොවතී	28
සොවෙය්‍යසමපනනා	394
සොවෙය්‍යං	256
සොවෙය්‍යානි	394
සොණසිතාලා	364
සොණධාය	208
සොණධා	262
සොතධාතුයා	186
සොතං	110
සොවා	108

ස	පිටියකිනා
සොතාපතනිඵලසව්ඪ්ඨිකිරියාය	238
සොතාපතනිඵලං	70
සොතාපනේතා	238
සොතෙත සංවරො	114
සොතො	108, 474
සොත්ථානං	6
සොත්ථිං	8
සොත්ථිමාගතං	80
සොබෙහ	296
සොමනසාජාතා	164
සොවචස්සතා	6
සොලුසිං	150
හ	
හතප්පභො	276
හතාවකාසො	46
හත්ථසංකුද්දනො	114
හත්ථිකලභෙහි	208
හත්ථිව්ඪ්ඨාපෙහි	208
හත්ථිතාගො	208
හත්ථිසිප්පං	190
හදයං	4
හනනති	150
හරුයමානා	376
හරුයමානො	174
හවෙ	130
හාසප්පසංකුද්දනං	364
හාසො	60
හික්ඛා	32
හිමපාතසමයො	140
හිමවනේතා	100
හිරි	364
හිරිනිසෙබො	60
හිංසති	56
හිරෙතනප්පං	362
හිංසනති	378
හිංසමනො	120
හිතවිරියං	26
හිතවිරියො	354
හිතං ධම්මං	66
හිතාධිමුතකා	412
හිතායාවතනිස්සාමි	170
හුහුඛකජාතියො	134
හුතං	48
හුරං	8, 30, 294
හුරාහුරං	108, 200
හෙට්ඨාරහදො	472, 474
හෙතු	14
හෙතනතිකාසු	140

බුද්ධකපාඨ උපග්‍රහය

(මෙහි අඩක පොතෙහි පිටු පෙන්වති)

2

සරණගමනය: මෙය කවුරුන් විසින් කවරද කොතන්හි කාට කුමට කියන ලද්දේද යත්: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු වූ ඉසිපතන් වැඩ දම්සක් පවත්වා පස්වග තවුස් ඇදීන් සිය සවුබවිහි පිහිටුවා, ඔවුන් දහම් දෙසනු වස් ඒ ඒ අත යැවූ සේක. එසේ ඉසිපතන්හි ම වැඩ වසන දවස්හි හික්කු පාවිදි උපසපු ලබනු කාමැති කුල පුතුන් නොයෙක් දෙසින් ඔබ වෙත ගෙනෙති. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ පහසුව සලකා “මහණෙනි, තෙපි ම ඒ ඒ පෙදෙස්හිදී පාවිද්දන් උපසපුවන් දෙවු” යි අවසර දී වදාරා එය කරන සැරි දක්වන සේක, “පළමු කොට කෙස් රවුලු බහවා, කසාවන් හඳවා, උතුරුසහ (තනිපට්ඨිවුර) එකස් කරවා, මහණුන් පා වදවා, උත්කුටුක කොට හිඳුවා, දෙහොත් මුදුන් තබවා, ‘බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි, සංඝං සරණං ගච්ඡාමි, දුතියමපි - තතියමපි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි’ යි මේ සරණගමන තුනින් පාවිද්දන් උපසපුවන් දෙවු” යි වදාළ සේක. [මහාධග්ග - දෙවෙනි බණවර උපසම්පද කපා ව]

මෙසේ මුල් අවදියේ දී (එහිහික්කුපසම්පදාවෙන් පසු) සරණ දීමෙන් මහණ කිරීමෙන් උපසම්පදාවන් පැණවූ සේක. වික කලෙකින් පසු එය වෙනස් කොට අප්තිවතුම්කමේයෙන් උපසම්පදා කිරීමට නියම කළ සේක. බුදු වීමෙන් අවුරුද්දක් ගත වූ තැන බුදුරජාණන් වහන්සේ කිඹුල්වත්පුර වැඩි සේක. එසේ වැඩි දිනෙන් සත්වන දරාහුල කුමරු මහණ කිරීම සැපියුන් තෙරුනට පාවැරූ සේක. ‘කෙසේ රුහුල කුමරු මහණ කරමි ද?’ යි සැරියුන් තෙරණුවෝ ඇසූහ. තිසරණ ගැන්වීමෙන් මහණ කරන්නා යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එතැන් පටන් හෙරණ පාවිද්ද සරණ සමාදන් කරවීමෙන් සිදු කරනු ලැබේ.

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි: (බුදුරජුන් සරණ යෙමි.) - මෙහි බුදුරජුන් නම් පරොපදෙශ රහිත වූ තමන් ම සිය නුවණින් සත්‍යාවබෝධය කළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ය.

ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි: (දහම් සරණ යෙමි.) යන තැන දහම් යනු සතර මහත් නිවනන් ය. මාගී වෑවු නිවන් පසක් කළහු අපායයෙහුන් මිදෙති. කෙළවර සියලු සසර දුකින් මිදෙති. මෙසේ තමන් සරණ ගියවුන් අපායයෙහුන් සසරනුන් මිදුණවුන් කොට දරන්නේ ය, උසුලන්නේ ය යනු ධම්ම යනුයෙහි අදහස ය.

සංඝං සරණං ගච්ඡාමි: (සහ සරණ යෙමි.) - මෙහි සංඝ යනු සතරමගට සතර ඵලයට පැමිණි පුද්ගල සමූහය යි. දෘටධීර දෙකින් එකට සංභත (ගාලෑපුණ බැවින් ඔබ හැම සංඝ නම්. මේ සරණ යෑ යුතු පරමාණු සංඝයා ය.

සරණං ගච්ඡාමි: (සරණ යෙමි.) - සරණ යෑම යනු පිහිට යෑ යි දැන ගැනීම යි. ‘යෙ ගත‍්‍යත්ථා තෙ බොධ්‍යත්ථා’ - යම් ධාතුහු කෙනෙක් ගමනාථ - යෙහි වෙත් ද, ඔහු බොධ්‍යථියෙහි (දැන ගැනීම යන අර්ථයෙහි) වෙති’ යි කී බැවින් ‘සරණ යෙමි’ යනු ‘සරණ යෑ යි, පිහිට යෑ යි දැන ගනිමි’ යන අර්ථ දෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2

දසසිකාපදං: (දස සිකපද.) ඉහත දැක්වුණ පරිදි සරණගමනයෙන් සක්තව වැද ගැන්ම දක්විණ. සක්තව බැසීම උපාසකභාවයෙන් ද ප්‍රමුච්ඡා-භාවයෙන් ද සි දෙ පරිද්දෙකින් වේ. ඒ කවරකු විසින් වුව ද හික්මියා යුතු ශික්ෂාව දක්වනු වස් ඊලඟට දස සිකාපද මෙහි දැක්විණ. මේ සිකපද ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කිවුල්වතින් සැවැත්නුවරට වැඩ එහි දෙවිරම් වෙහෙරදී ගෙරණින් විසින් රැක්ක යුතු ශික්ෂා දක්වනු විසින් “අනුජානාමි හික්මවෙ සාමණේරුහං දස සිකාපදාති (මහණෙනි, හෙරණුහට දස සිකපද කෙතකුත් අනුදනිමි)” යි වදාරන ලදී. මොහු දස දෙන ම ගෙරණින් විසින් නිති සිල් විසින් රැක්ක යුතු. පළමු දෙවෙනි සිවුවන පස්වන යන සතරත් තෙවැන්නෙහි ‘අමුගවරියා’ යන්න වෙනුවට ‘කාමෙසු මිච්ඡාචාරා’ යි යොදා ගෙන ගිහියන් විසින් නිති සිල් විසින් ද, මුල් සිකපද සය එසේ ම ගෙන සත්වන අවචන සිකපද දෙක එකක් කොට ගෙන ද දසවන සිකපදය හැර සිකපද අටක් ම ගිහියන් විසින් පොහෝ සිල් විසින් රැක්ක යුතු.

සිකාපද: (සිකපද) “සිකානා පදං සිකාපදං, අධිගමුපායො” යනු අටුවා යි. හික්මීමට මග, හික්මීම ලබන උපාය යනු සිකාපද යන්නේ තේරුම යි.

සමාදියාමි: (මනා කොට ගනිමි.) ‘සමාදන් කෙරෙමි, මනා කොට ගනිමි’ යන්නෙහි අදහස ‘අවිනික්කමනාධිපායෙන, අවජ්ඣකාරිකාය, අසබල-කාරිකාය ව ආදියාමි’ යි අටුවාහි කී බැවින්, නොඉක්මෙන නොබිඳින අදහසින්, ජීව සබල කල්මාම ඇති නොවනු සේ කොට රක්තා අදහසින්, ගනිමි යනු යි.

විකාලගොජන: (විකල්බොජන්) යනු දවසැ පෙරවරැවෙන් පසු බොජන් ගැන්ම යි.

උච්චාසයන-මහාසයන: (උසසුන් මගසුන්). ‘උච්චාසයනං වුවවති පමාණාතික්කනං. තස්ස පමාණං පන සස්ස පාදනො යාච අට්ඨියා ගෙට්ඨිමනෙන සුගතභිකුලෙන අට්ඨභිකුලපමාණො, මජ්ඣිමසුරිසය්‍යාගජේන මුවසිරිතනපාමාණො පාදකො ගොති තං පමාණිකං නාම වට්ටති. තනො අධිකං පමාණාතික්කනං නාම ත වට්ටති’ (මනොරප්පුරණි). මෙහි දැක්වෙන පරිදි උසසුන් යනු පමණට වැඩි උස් අසුන් ය. එහි පමණ යනු යම් අත්තෙක පා කෙලවර සිට පාදසන්ධිය තෙක් යටත් පිරිසෙයින් සුගත්-අගුලෙන් අටගුල් පමණ වූයේ, හෙවත් මැදුම් මිනිසක්හු අතින් මිටි-රියකක් පමණ උස් වූයේ ය. මෙයට වැඩි උස් වූයේ උච්චාසයන යි. **මහාසයන** නම් සිංහව්‍යාඝ්‍රාදීන්ගේ රූප සහිත කොට තැනු බොහෝ අගනා පලස් ආදිය අතුරු බිමැ හෝ උඩක හෝ පැණැ වූ අසුන් ය.

4

දෙතිස් ආකාරය නම්: ආකාර තිස්දෙක යි. සිරුරැ කෙස් ලොම් ආදී කුණප කොටස් දෙතිස යි. කාශගතස්සාති කමිසානග වඩනුවනු මෙහි දැක්වුණු කෙස්ලොම්නිය ඇ පිළිවෙළින් මුළු සිරුර ම නුවණින් බැලියා යුතු. කෙස් පටන් පැසුණු අහර අවසන් කොටැ එකුත්විසි කුණු ද, කෙලවරැ දැක්වුණු හිස්මොල ද යන විසි පාගුව සම්මතිපස්විධානු යැ යි ගැනේ. පිත පටන් හොඳු අවසන් කොටැති දෙළොස් කුණු සමඟි ආපොධානු යි.

කුමාර සංඝ්‍යා: සැබැවින්ම කුමාරයන් පාවිච්චි වූ භාෂණය නම් හෙරණයක් විය. හේ සත්තාවිච්චි වශයෙන් ඇත්තේ ම රහස් විය. ඒ ලදරා රහස්‍යව උපසුරුව දෙන අදහසින් බුදුහු මෙහි කී 'එකතමි කිම' ආදී ප්‍රශ්න ඇසූහ. හේ ඒ හැම විසඳී ය. එයින් උපසුරුව ලැබී ය. මේ 'සංඝ්‍යාමානරණොප-සංපදා' නම් විය.

ආහාර: ආහාර සතර දෙනෙකි: කබලිකාර ආහාර, ස්පර්ශාහාර, මහස්සංවේදනාහාර, විඤ්ඤාහාර යනු ඒ සතර යි. 'ආහාර' යනු ඵලය ගෙනෙන්නා, ඵලය උපදවන්නා යන අරුත් ඇති පදයෙකි. මෙහි කබලි-කාරාහාර යනු බත් කෑද ආදී බෝජන්හි ඕජස යි. මෙයින් සිරුරේ පාවිච්චි අප්තෝජස් වායු වණි ගනී රස ඕජස් යන, වෙන් වෙන් කොට ලිහිනි නො හැකි සේ එකට පවත්නා අවින් යුත් රූප (=ඕජස්මකාරූප) නිපදී. ඒ රූප ආහරණය කරන බැවින් හෙවත් ගෙනා ජම (ඉපදීම) කරන බැවින් බෝජන්වලට ආහාර යන නම යෙදේ. ස්පර්ශාහාර නම්: වේදනාවන් හට ගන්නට ප්‍රත්‍යය (උපකාර) වූ ස්පර්ශය යි. ඇස් කන් නාස ආදීන්ට රූප ශබ්ද ගන්ධාදිය හමුවීමේ දී සිතා ඒ අරමුණු හා හැපීම මෙහි ස්පර්ශ නම්. ඒ හැපීමෙන් සැප වූ හෝ දුක් වූ හෝ මැදහත් වූ හෝ වේදනා උපදී. මෙසේ වේදනාවන් සිතා පහල වන්නට උපකාර වනුයේ ස්පර්ශය යි. පටිච්ච-සමුප්පාදයෙහි "එසංචරිතා වේදනා" යි දැක්වුණේ ද ස්පර්ශාහාරයෙන් වේදනා ඇති වන බව යි. මෙසේ ස්පර්ශාහාර යනු වේදනාවන් උපදවන ස්පර්ශ-වේදනසිකය යි.

මනෝසංවේදනාහාර යනු: ලෝකිකකුශලාකුශල වේදනා යි පටිච්ච-සමුප්පාදයෙහි සංඛාරපච්චය යැ යි දැක්වුණේ ද මේ මැ යි. භූත් භවයෙහි ප්‍රතිසංචිච්ඡේදන උපදවන ඔවුන්ට ආහාර යන නම යෙදේ. "සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං" යි දැක්වුණේ මේ ලෝකික කුශලාකුශලවේදනාහෙතුවයෙන් භවයෙහි ප්‍රතිසංචි ච්ඡේදන ඇති වන බව යි.

විඤ්ඤාණාහාර නම්: ප්‍රතිසංචිච්ඡේදන යි. ප්‍රතිසංචිච්ඡේදනයෙහි තාමරූප දෙක ඇති වන්නට ප්‍රත්‍යය වන බැවින් ඒ ආහාර නම් වී. පටිච්චසමුප්පාදයෙහි 'විඤ්ඤාණපච්චයා තාම රූපං' යි දැක්වුණේ මේ විඤ්ඤාණාහාරයෙන් තාමරූප වන බව යි.

නාමසංඛාරාහාර (නම රූ දෙක)— නාම යනු චිත්තවේදනසික දෙදෙනා යි. අරමුණට නැමෙන්නෝ ය යන අරුතින් මොහු නාම නම්හ. රූප යනු පස්වි ආදී භූතරූප සතරන් ඔවුන්ගේ උපාදයරූප සුවිස්සත් ය. සිතොණොදියෙන් පෙරළෙන්නෝ ය යන තේරුම උඩ මොවුන්ට රූප යැ යි නම් වේ.

වේදනා නම්: අරමුණු රස විඳිනා (සිතෙහි වූ) ස්වභාවයෝ යි. ඔහු සුඛ-වේදනා දුඃඛවේදනා උපෙක්‍ෂා-(මධ්‍යස්ථ) වේදනා යැ යි ත්‍රිවිධ යි.

චන්දනාපි අපිසංචාරානි— ආර්ථසංචාරය යනු දුක, දුක් හෙතුව, තිවන, තිවන් මග යන සතර යි.

උපාදානකකඛා (උපාදානසකකඛා)—තාණ්ණ දැව්දෙකින් තදින් ගැන්ම උපාදාන නම්. එයට ගොදුරු වූ රූපාදී රුහි පස උපාදානසකකඛා පස නම්. ඔහු නම් රූප වේදනා සංඥ සංස්කාර විඤ්ඤා යි. රූපසකකඛා නම්: පස්වි ආදී

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4.

රූප රූප සි වෙදනාසකකානුකම්: සිතෙති වත සැපවිදුම් දුක්විදුම් මැදහත්-
විදුම් රූප සි සංඥාසකකානුකම්: ඒ ඒ අරමුණු ඇදුනුම් රූප සි. සංසකාර
සකකානුකම්: වෙදනා සංඥා හැරී ඉතිරි පණත් වෛතසික සි විඤ්ඤාසකකානුකම්:
සිත් රූප සි. මෙයින් වෙදනා සංඥා සංසකාර විඤ්ඤා යන සතර නාම
කම්. රූපසකකානු රූප කම්. සකකානු පසකපි බෙදෙනුයේ ද නාමරූප
දෙක ම ය.

අසකිනනිකානි ආයතනානි (ආධ්‍යාත්මික ආයතන)— තමා කෙරෙහි
වූ චක්‍ෂු:ප්‍රසාද ශ්‍රෝත්‍රප්‍රසාද ස්පර්ශප්‍රසාද ජීව්‍යාප්‍රසාද කායප්‍රසාද මනස යන
සයයි.

බොජ්ඣංගා (බොධ්‍යංග) — සතර මාගීඥාතය බොධි කම්.
එය පිණිස පවත්නා, ඒ බොධියට අවයව වූ, සති ධම්මවිවය විරිය පිති
පසාද්ධි සමාධි උපෙකකා යන දහම් සත බොධ්‍යංග කම්.

අභිග්‍යො අප්පඛිනි ඝනාමග්ගො (ආයස් අනුචාරිකමානි) කම්: අංග අට ම
වූ උතුම් මග සි. සමාදිට්ඨි, සමාසංකප්ප, සමාචාරා, සමාකම්මනන,
සමාආර්ථ, සමාචාරායාම, සමාසති, සමාසමාධි යනු එ අංග අට සි. මේ
තිවත් උඛත එක ම මාගීය සි.

නව සත්තාධ්‍යාසා (සත්තාධ්‍යාස නව ය)— සත්තාධ්‍යාස නම් නවවිධ
සත්තයෝ සි. තාතත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤා (=සිරිරිත් ද ප්‍රතිසංකි
සිතින් ද වෙතස් සත්තු), තාතත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා (=සිරිරෙන් වෙතස් වූ
ප්‍රතිසංකි සිතින් එක සම වූ සත්තු), එකත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤා (=සිරිරිත්
එක්සම ප්‍රතිසංකි සිතින් වෙතස් වූ සත්තු), එකත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා
(=සිරිරිත් ප්‍රතිසංකිසිතින් එක්සම සත්තු) අසඤ්ඤා (=සිත් තැනි රූපය
පමණක් ඇති සත්තු), ආකාසානංවායතනුපග, විඤ්ඤාණංවායතනුපග,
ආකිංචසඤ්ඤාතනුපග, තෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤාතනුපග යනු ඒ තවහෙදය සි.
මෙයින් මිනිස්සු ද සමහර දෙවියෝ ද විනිපාතිකයෝ ද තාතත්තකාය
තාතත්තසඤ්ඤා වෙති. ඒ මිනිස් ආදීහු උනුතට රූපයෙන් වෙතස්හ.
ඔවුන්ගේ ප්‍රතිසංකිවිඤ්ඤායෝ ද දව්හෙතුක ත්‍රිභෙතුකාදි වශයෙන් නානා විධයහ.
බ්‍රහ්මපාරිභූත, බ්‍රහ්මපුරොභිත මහාබ්‍රහ්ම යන ප්‍රථමධ්‍යානික තුන්බ්‍රහ්මලොභී
උපත් බ්‍රහ්ම ද අපායයෙහි උපන්නෝ ද තාතත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා කම්
වෙති. එකී තුන් බ්‍රහ්මල චෛරියෝ සිරිරිත් සම තොවෙති. එහෙත් ප්‍රථම-
ධ්‍යානවිපාක සිතින් උපන්නන් බැවින් ප්‍රතිසංකි සංඥයෙන් සම වෙති.
අපායවල සත්තු සයින් උනුතට වෙතස් වූවෝ නමුදු එක ම අකුශලවිපාකා-
නෙතුක ප්‍රතිසංකි සිතින් උපත් බැවින් සංඥයෙන් සම වෙති. පරිත්තසුභ
අප්පමාණසුභ සුනකිණ්ණ යන ත්‍රිවිධ තාරියධ්‍යාන බ්‍රහ්මල චෛරියෝ
එකත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා ය. ඔහු සයින් එක්සමයහ. ධ්‍යානධ්‍යාන
විපාක සිතින් ම එකී උපදනාහු ය. එ බැවින් සංඥයෙන් ද එක්සමයහ.

දසහධෙය්හි සමනනාගපතා අප්පනා— අංග දහමෙන් යුත්වූ රහත්
තෙමේ ය. රහත්හුගේ දසආංග කම්: අසෙව සමාදිට්ඨි, අසෙව සමාසං-
කප්ප, අසෙව සමාචාරා, අසෙව සමාකම්මනන, අසෙව සමාආර්ථ, අසෙව
සමාචාරායාම, අසෙව සමාසති, අසෙව සමාසමාධි, අසෙව සමා-
ඤ්ඤා, අසෙව සමාචාරිකානුකම් යන දසය සි. සීල සමාධි ප්‍රඥා යන ශික්‍ෂා තුනින්
කිසිත් තව දුරටත් ඉදිරියෙහි පුරත්තට තැනි හෙවත් පරිපූර්ණ ත්‍රිශික්‍ෂා
ඇත්තේ අසෙව (අශෙය්‍යස) කම්. රහත් පලය ලද්දහුට ම අසෙව යන
නම වැහැරී වේ ඒ රහත්හු තුළ වූ පරිපූර්ණ වූ සමයන්ද්‍රව්‍ය ආදී අංග ම මෙහි
රහත්හුගේ දශාංග කමින් දක්විණි.

මඛලසුත්ත:

මඛල නම් කිම් දෑයි පාණයෙක් මිනිසුන් අතර පාතෘ තැබිණ. කෙතෙක් දුටු ඉහ දෑ, මගුලා යි ද, ඇතැම් කෙතෙක් ඇසු ඉහ වචන මගුලා යි ද, අන් කෙතෙක් සුවද, මිහිර රස, කයා වැදුණු ප්‍රිය දෑ මගුලා යි ද කීහු. දෙවියන් කරු ද මේ මඛලප්‍රශ්නය නැගී ගියේ ය. දෙවියෝ සක්දෙව්දු අතින් විවෘත. හේ බුදුරජුන් කරු අවුත් මෙය දැන ගත්තට දෙවියකු මෙහෙයි. ඒ දෙවි එක් මාදුම් රැයෙකා දෙවරම් වෙහෙර වැදු බුදුරජුන්ගෙන් එය ඇයි. බුදුරජු මේ දෙතිස් මංගල කරුණු වදාළහ.

භෞක්‍යාන: (සාසනාචාර්ය) යනු මෙලොව පරලොව දෙක්ගිම යහපත ය. මඛල (මගුල) යනු අභිවාද්‍යය සිදු කරන ද, දියුණුව සලසන ද ය.

බ්‍රහ්මවේදිය: (බ්‍රහ්මර) යනු ශ්‍රේෂ්ඨ භාගිරිම, ශ්‍රේෂ්ඨ ක්‍රියාව, මෙවුන්දමින් වැළැක්ම, මහණකම, සත්ත, අභ්‍යාංගික ආයාසී මායීය යන මේ හැම ඒ ඒ තැන බ්‍රහ්මවේදියී යන්නෙන් පෙළෙහි දැක්විණ. මෙතන්හි මෙවුන්දමින් වැළැක්ම, මහණදම් පිරිම, ශාසනය යන තුනම බ්‍රහ්මවේදියී යන්නෙන් හැකේ.

ලොකබම්ම - ලෝ දහම් නම්: ලාභ අලාභ අයශස් යශස් නිසු ප්‍රශංසා සුඛ දුඛ යන (ලොව ඇති තාක් ම නොතවත්තා ද) අට යි.

ලාභාදියෙන් රහත්වුණේ සිතා සතුටු හෝ නො සතුටු බවක් හෙවත් ඒ ඒ අතට කමායෙක්, සැලීමක් නො වේ. කිසිවෙකිනුත් නොසැලෙන ලොකොත්තර බව ඇති කරන හෙයින් රහත්වුණේ ඒ අවල සිත මඛලකාරණයෙනි. යොක තැනි බව, කෙලෙස්දුලි තැනි බව, කාමයොගාදියෙන් නිරූපදාන බව යනු රහත්වුණේ සිතේ ලක්ෂණ යි. ඒ එක එක ලක්ෂණයක් මඛලකාරණ බැවින් යොක තැනි සිත යන ආදිය වෙන වෙනම මඛල හේ දැක්විණ.

රත්නසුත්ත:

පෙර විඤ්ජුරු රොග අමනුෂ්‍ය දුර්භික්ෂ යන තුනින් උවදුරු ඇති විය. ලිච්ඡි රජුන්ගේ අයදනින් බුදුරජු සංඝයා හා එහි වැඩියහ. වැඩ, නුවරදෙරු සිට ඇතදහෙරුන් අමතා 'මේ සුත්‍රය ඉහොතා ලිච්ඡි කුමාරයන් හා නුවරු භාත්පස මැ හැවිදු මෙයින් පිරිත් කරවු' යි වදාළහ එ තෙරු ද බුද්ධාදර්ශයෙන් පැත් ගෙන ඉසිමින් පිරිත් බෙණෙමින් මුළු නුවර ඇවිද්දහ. අමනුෂ්‍යාදි සියලු උවදුරු දුරු විය.

බයං විශං - මේ සතර වන ගයින් නිර්මාණ ධර්මත්තයේ අගය දැක්විණි.

යමුද්ධාසෙට්ඨා පටිවණ්ණසී - මේ පස්වන ගයින් ශ්‍රොත ආපත්තයාදි සතර මාගී රත්න වන බව දැක්විණ

යෙ පුගගලා අට්ඨ සන්ධිපසංඝා - ශ්‍රොතආපත්තිමාගීසංඝ, ශ්‍රොතආපත්තිඵලසංඝ යන දෙදෙන එක් සුගයෙකි. සංකාදගාමිමාගීසංඝ සංකාදගාමිඵලසංඝ යන දෙදෙන එක් සුගයෙකි. අනාගාමිමාගීසංඝ අනාගාමිඵලසංඝ යන දෙදෙන එක් සුගයෙකි. අර්හත්තිමාගීසංඝ අර්හත්තිඵලසංඝ දෙදෙන එක් සුගයෙකි. මෙසේ සුග සතරෙකි. පුද්ගලයන් වශයෙන් අට දෙනෙකි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙ සුපසසුතනා මනසා දලෙනන— මේ ගසින් අර්ගන් සංඝයාගේ රත්තභාවය දැක්විණි.

යපිඤ්ඤා— නුවර දොර රඳවාලත්කට එළිපතට ඇතුළු පැත්තෙන් අට අතක් හෝ දස අතක් පොළොව කැනා ගසන ලද හරදඩුවාව ටැඹ ඉඤ්ඤා කම්. ගෙහි දොරකඩා සවි කරන ගල්පුවරුව ද ඉඤ්ඤා කම්.

මේ 8, 9, 10, 11 වන ගසින් ශ්‍රෝතඥාපන්න සංඝයාගේ රත්තභාවය කියැවිණි.

11

කිංඤ්ඤාං භො කමමං කරොති පාසකං— තෝවන් වූ මහණහු ලොකවළු ඇවැත්කට කිසිසේත් තො පැමිණෙති ප්‍රඥප්තිවළු ඇවැත්වලට නම් නො දැනා අවදිති. කායආරයෙන් කුටිකාර සහසයා ආදි ඇවැත්වලට ද, වචනසෙන් සංවර්තන පදසොධම්මවාචන ආදි ඇවැත්වලට ද සිතින් කිසි අරමුණකැ ලොහ හෝ දොෂ ඉපිදුවීම, රත් රිදී ආදිය ඉවැසීම, ප්‍රත්‍යය පරිභොගයෙහි නො පත්විකිම් යන ආදි ලාමක ද කරති. එහෙත් ඒ වරද සි දන් කෙණෙහි ම එය දන්වා එයට පිළියම් කෙරෙහි ආයති-සංවරයෙහි පිහිටයි

14

යානිධි සුභානි ... තථාගතං— ලොවට හිතැහිගත් ඉයා යුතු පරිදි ආ හෙයින් ද, යා යුතු පරිදි ගිය හෙයින් ද, ඔවුන් විසින් දතයුතු වූ පරිදි ම දන්තා හෙයින් ද, ඇත්ත ම කියන හෙයින් ද, බුදුරජ තථාගත නම්.

එකට බැඳුණු ශමථවිදයීනා දෙකක් බලයෙන් යා යුතු යම්සේ ද, එසේ ම කෙලෙස් තසමින් ගිය හෙයින් සෝවාන් ආදි වතුර්විධ ආයතීමායීය තථාගත නම් වී. තථාගත යන්නෙහි පදගතාථීය නම් 'එසේ ගිය' යනු යි. නිජිණය වනාහි යම්සේ නිසි පරිදි පිළිවිදින ලද්දේ ම සියලු දුක් තසා ද, එසේ ම බුද්ධාදීන් විසින් එය අවබෝධ කරන ලදී. මෙහි ඒ නිසි පරිදි ම අවබෝධ කරන ලද යන අරුතින් නිවන ද තථාගත නම්.

තමහට හිත පිණිස පිළිපත්තන් විසින් යම්සේ යා යුතු ද එසේ ම ඒ ඒ සෝවන් ආදි මගින් ගියේ නු යි ආයතීසංඝයා ද තථාගත නම්. මෙහි තථාගත යනු 'එසේ ගිය' යන අරුතැ වෙයි.

14

නිරොකුසිධසුතනා:

බොහෝ පෙර සංඝයාට වෙන් කළ දය කා වැඩැසු ජන කෙනෙක් මැරී තිරයා ඉපිදු දුක් විදැ මෙසේ තිරයෙන් තිරයට ගොස් ඉක්බිති ප්‍රෙත වූ ඉපිදු බෝ කලක් දුක් වින්දහ. අප බුදුරජන් බුදු වූ දම්සක් පවත්වා ක්‍රමයෙන් රජගහ පුර වැඩා ඕම්බිඝාර රජු සහිත පිරිසට දම් දෙසා, ඔවුන් සෝවන් පෙලෙහි පිහිටුවා ලු දිනට දොවති ද, එ රජ බුද්ධපුත්‍ර සංඝයාට භික්‍ෂු දන් දුන් එහෙත් යට කී පුජිජාතියෙකැ ඥාති වූ ප්‍රෙතයකට පින් අනුමෝදන් නො කැරැවී ය. එ බැවින් එද රු ඔහු රජගෙහි බිහිසුණු හමු පැවැත්වුනු රජ පසු ද බුදුරජුන්ට එය දන්වී බුදුරජුහු එය පින් ගන්තට කැරැසී සිටින ඥාතිප්‍රතෘත්තේ හමු වෙද්දී, දන් දී ඔවුන්ට පින් අනුමෝදන් කැරැවීයැ යුතු සැරි වදලහ. රජ ද එසේ කෙළේ ය. ඒ පින් අනුමෝදන් කැරැගත් ප්‍රෙතයකට එකෙණෙහි දිව්‍යාභාර ආදිය පහළ විය. ඉක්බිති රජහට අනුමොදනා බණ වශයෙන් බුදුරජුහු මේ නිශේකුඩධ සුත්‍රය වදලහ.

14

1. සංඛිඛිකාමකෙසු. ම— සංඛිඛිකාම යනු සතරමංසන්දි ගෘහසඤ්චිකත්තසඤ්චිකත්තකවුච්ඡාදි ය.

සංඛිඛිකාම යනු තුන්මංසඤ්චිකාම. තතරච්ඡාදි ගෘහච්ඡාදයන්හි උපුටු කණු දෙරච්ඡාද නම්.

16

12. සංඛිඛිකාම නම්: තැන්පත් ගේ යුතුකම යි.

16

නිබ්බිකාමකෙසු:

සාමාන්‍යවද. ධර්මයක් කෙළෙහියෙක් දිනෙක බුද්ධප්‍රතිපත්තියට දන් දෙයි. එසමයෙහි කොසොල්ලරජට ඔහුගෙන් ධර්මය වුවමනා වී ඔහු කැඳවා යාම ය. පණ්ඩුකාමා ලත් කෙළෙහි තෙම තමා දෙන දානය සලකා ‘මේ නිධාන-යක් තැන්පත් කරමින් ඉදිමි’යි රජුට දන්වා යාම ය. එදා දන් වළඳ අවසාන බුදුරජාණන් ඔහුට අනුමොදනා වශයෙන් මේ නිබ්බිකාමකෙසු වදාළහ.

18

6. සංඛිඛිකාමකෙසු සංඛිඛිකාමකෙසු දමෙත ව: සංඛිඛිකාම— (විනයසංඛිඛිකාම) යනු මේ තත්ති සමාධික යි. සිත තානා අරමුණුවලින් වළක්වා ලන හෙයින් සමාධිකය මේ නම් යෙදිණ. අන් ඇදුරු කෙනෙක් ඉන්ද්‍රියසංවරයා සි අරුත් බිඳිණ.

දම යනු ප්‍රඥාව යි. කෙළෙසුන් මැඩා ලන හෙයින් ප්‍රඥාව ‘දම’ නම් වී.

7. වෙතියමති ව සංඛිඛිකාම (වෙතියම කෙරෙහි ද සංඛිඛිකාම කෙරෙහි ද)— මෙහි වෙතියම යනු ‘වෙතියමකතී වෙතියම. පුළුල්වෙතියම වුතතං’ හෙයින් යන අටුවා පාඨය පරිදි පිදිය යුතු වස්තුව වෙතියම නම්. ඒ ද පරිභොග වෙතියම උද්දියකවෙතියම බාහුවෙතියම යි තුන්වැදූරු. “තත්ථ බොධිථිකො පරිභොගවෙතියම, බුද්ධප්‍රතිපත්තිය උද්දියකවෙතියම, බාහුවෙතියම. සමානාසානාසානවෙතියම” යන අටුවා පාඨයෙන් දැක්වෙන පරිදි බොධිථික පරිභොගවෙතියම නම්. බුදුපිළිමය උද්දියක වෙතියම නම්. බාහු සහිත භ්‍යුප (දහස්) බාහු-වෙතියම නම්. උද්දියකවෙතියම ගෘහ ජානක අටුවාවේ “උද්දියකං අවස්ථාං මමාසනමනතමෙව හොති” යි දැක්වේ. මෙය මූල සඳහන් අටුවා පාඨය හා ගැලපේ ද? මෙහි නිසි අර්ථය දන් කළහි පාඨයෙහි ම නිසි එකක් බව දැනෙයි. පසු ව දැක්වූ ජානක අටුවා පාඨයේ තේරුම “උද්දියක වෙතියම” නම් ඇතුළත පුජ්‍යවස්තු (ශාරීරික බාහු) නැති මාගේ බුදුරජාණන් වෙනුවට කළ දායකයා මමාසනයට ප්‍රමාණ වූ එකෙක” යනු යි. ඇතැම්හු මේ පාඨයෙන් “මමාසනමනතං” යන්න “වස්තුයෙකං නො වේ. බුදු මමාසන මාග්‍රයෙකා” යි කියති. ‘අවස්ථාං’ යනු ‘තත්ථ වස්ථු එකස්මිනි අවස්ථාං’ (මෙහි ඇතුළු වස්තුවෙක් තැන්පත් වීමේ අවස්ථාක නම් වේ) යි විශරණ කයින් පැහැදිලි කරන බැවින් ‘අවස්ථාං’ යනු වස්තුවක් නොවන්නකි යනු නොව ‘තමා තුළ වස්තුවක් තැන්පත් කරන අර්ථය ලැබේ. එසේ ම ‘මමා-සනමනතං’ යනු ද ‘මමාසනයට ප්‍රමාණ වූ’ යන අරුත් දෙයි. මමාසනය වෙතියමකෙක යි ගත නොහැකි ය. එය විනයසංඛිඛිකාමයක් පමණකි. තව ද දැක්වූ විනයසංඛිඛිකාම අටුවාවෙහි ‘තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ උභයො-සංඛිඛිකාම පමුඛෙ සමානාසානා බුද්ධප්‍රතිපත්තිය උද්දියක වෙතියම. සමානාසානා බුදුරජාණන් පිටිතිව පසු උභයොසංඛිඛිකාම ඉදිරියෙහි සමානාසාන බුද්ධ ප්‍රතිපත්තිය අස්තෙහි තබා’ යි දැක්වා ඇති පරිදි බුද්ධ ප්‍රතිපත්තිය ඇතුළත බාහුවෙතියම වද කරන බව දැක්වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

18

14. මිත්‍රාසම්පදමාගමම ... විජ්ජා විමුක්තිවසිභාවො . .

මෙහි විජ්ජා යනු පුරේනිවාසානුයමානිඥනය (පෙර වූ සුදුසුකම්වල දත්තානුචිත), දිව්‍යවක්‍ෂුර්ඥනය (දිව්‍ය), ආසුරවක්‍ෂයඥනය සතරමාගී-සිත්ති වූ ආසුර තසත නුවණ යන ත්‍රිවිද්‍යා යි.

විමුක්ති (විමුක්ති) යනු අපට සමාපන්න හා නිවන යි. සම්පදතව කැමැති විටෙක සම්පාදිම ආදියෙහි හුරු පුරුදු බව එහි වසිභාවය යි.

20

15. පටිසම්භිද විමොක්ඛො ව. මෙහි විමොක්ඛ යනු අපට විමොක්ඛ යි.

අපට විමොක්ඛ: සිය සිරුර කෙරේ ආදියෙහි කිසිදු වඩා බාහිර සුවණ්ණෝ දුෂ්ණෝ ප්‍රතිභාග නිමිත්තෙහි ඉපදවූ රූපධ්‍යානසමාපතති, සුවණ්ණෝ දුෂ්ණෝ බාහිර පරිකමී තිමිත්තයෙන් ලත් ප්‍රතිභාගතිමිත්තයෙහි ඉපදවූ රූප-ධ්‍යානසමාපතති, බාහිර පිරිසිදු නිලාදිවණ්ණෙහි පිරිසමි කොට ලත් අති-පවිත්‍ර ප්‍රතිභාගතිමිත්තයෙහි ඉපදවූ රූපධ්‍යානසමාපතති, ආකාශානංවායතන සමාපතති, විඤ්ඤානඤ්චායතනසමාපතති, ආකිඤ්ඤායතනසමාපතති තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපතති, තිරොධිසමාපතති යන අට විමොක්ඛ නම්.

16. එවං මහිණ්ණිකා- සිට්ඨපිට්‍රිසැඞ්ගා ආදිය ලැබීමට මේ පින් උපකාර වේ.

20

මේනාසුත්තා:

බුදුරජාණන් සැවැත්නුවර වසන සමයෙහි භික්‍ෂූහු බොහෝ දෙනෙක් කමටගත් ගෙතැ හිමවත් පෙදෙසැ වනයකට වැද එහි මහණදම් කළහ සිල්වත් භික්‍ෂූන්ගේ තෙදිත් එහි ගත්වලා අභිගාහිත දෙවියනට සිය විමිත් හැර බිම බස්නට විය. ඔහු භික්‍ෂූන් බිය ගන්වා පලවා හරින අදහසින් තොල්මත් කළහ. ඉන් පෙළුණු භික්‍ෂූහු පෙරළා සැවැත්නුවර ගොස් බුදු-රජාණන්ට එපවත් දන්වූහ. බුදුරජාණන් ඔවුන්ට දෙවියන්ගෙන් ආරක්‍ෂාව පිණිසත් කමිසථාන පිණිසත් මේ සූත වදාළහ

1. සකෙකා උජ්ඣ ච සුජ්ඣ ච ... උජ් (සාජ්) යනු වස් නො වූ, කාය-වංක වම්බරක නැති, තමා තුළා නැති ගුණ අනුතට නොපෙන්වන.

සුජ් (වඩාත් සාජ්) යනු මායා රැවැටිලි නැති, මනෝවංක නැති, තමාට නැති ගුණ ඇතැ යි අභවා අත්‍යයන් දුන් දූ නොපිළිගන්නා.

22

8. මේනතං ව ... මානසං භාවයෙ අපරිමාණං - අපරිමාණං යනු අපරිමාණ සත්ත්වයන් අරමුණු කොට පවත්නා හෙයින් ආර්ථ සතකු කෙරෙහි වුව ද ප්‍රමාණ (සීමා) නො කොට සිඤ්ඤ දෙනා කෙරෙහි පතුරුවන-හෙයින් ද අපරිමාණ වූ මෙත් සිත.

අසපහතං (සතුරන් නැති.)- මෙත් වඩන්නා මිනිස්සුට ද, නොමිනිස්-සුට ද ප්‍රිය වේ. හේ සතුරන් නැත්තෙකි. එබැවින් ඔහුගේ මෙහෙය ද සතුරන් නැති එකෙකැ යි කියන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බමමපද උපග්‍රහය

(මෙහි අඩකයෝ වර්ගය හා භාෂාව ඇතවීම පිණිස වෙති.)

1 - 1

මනෝ ... අරමුණු දැන ගැනීමට අතීතයින් ඉවහල් වන හෙයින් මන නම්. කාම රූප අරූප ලොකුතතර භූමි සතරට අයත් සිත ය. එද වෙද්දට උපන් සිත් වශයෙන් ගණු ලබන්නේ මේ ගයෙහි දෙමිතස් සහගත ප්‍රතිසංවිප්‍රසන්න විත්තය මැ ලැබෙයි.

බමමා ... ගුණ දෙසනා පරිසරයේ නිසානන නිජජීව වසයෙන් බමීම සතරෙකි. සතළු පුද්ගල ගති තැති හෙයින් නිසාත්ත නිර්ජීවාභීයෙන් වෛතසිකයෝ බමීම වෙති. එයින් කුශලාකුශල වෛතසිකයන් දැක්වෙන තමුද මෙහි අකුශල වෛතසිකයෝ මැ හැණෙත්.

මනොපුබ්බිකමා ... සිත නූපන් වීම වෛතසිකයන්ගේ උපපත්තියෙන් නැත. වෛතසිකයන්ගේ උත්පත්තියට සිත පෙරවූ වෙයි. කෙසේ ද? බොහෝ දෙනා එකතු ව ගම් පැහැරීම් ආදී කරුණු කරන වීම යමෙන් ඔවුන්හට පෙරවූ ව යේ ද, එ මෙන් වෛතසිකයන්හට සිත පෙරවූ වෙයි.

මනොසෙධා ... සොරුන්හට සොරදෙවුවා අභිපති වන්නාක් මෙන් වෛතසිකයන්හට සිත අභිපති වෙයි, ශ්‍රේෂ්ඨ වෙයි.

මනොමයා ... දූව ආදියෙන් නිපන් බඩු දූවමුවා වුවාක් මෙන් වෛතසිකයෝ සිතෙන් උපදනා බැවින් මනොමය නම් වෙති.

පද්ධෙයන ... ප්‍රකාශී විත්තය හවාභ්‍ය ය. එය පිරිසුදු ය. ප්‍රසන්නාත්මය අමුතුවෙන් එකතු වූ නිලාදිවණිය නිසා අපිරිසුදු වන්නාක් මෙන් පිරිසුදු සිත බැහැරින් පාමණෙන අතිරිකා ආදී දෙයන්ගෙන් අපිරිසුදු වෙයි. එසේ කිලිටි සිතීන් යුක්ත වූයේ, ආරත්‍රයෙන් දශඅකුශලකම් පිරිමෙන් සිවු අපායෙහි හෝ මිනිසුන් අතර හෝ අඳුරු බවට පාමණෙයි.

වකකං ව වහනො පදං ... ගොනු කොතෙක් දවස් රිස ඇද්දේ තමුත් තවතන්නට හෝ හරනට නොහැකියාක් මෙන් දුෂිත සිතීන් යුතු වැ ත්‍රිවිධ දුශ්චරිතයන් පුරා සිටි පුද්ගලයා නිරයාදී ඒ ඒ තැන දුෂිරිත මුල් කොට පැවැති කායික වූ ද වෛතසික වූ ද දුක පුත්‍රබඳනේ මැ ය.

1 - 2

මනෝ ... මෙයින් කාමාවචරදී වාතුර්භූමක විත්තය දැක්වෙයි. මෙහි කාමාවචර කුසල් සිත් අට දැක්වෙන්නේ කාමාවස්තුචේ භැටියට සොම්නස් සහගත ඥානමප්‍රසන්න කුශල විත්තය මැ ලැබෙයි.

බමමා ... මෙයින් වෙදකාදී සකකිත්‍රයට අයත් කුශල වෛතසික දැක්වෙයි.

පුබ්බිකමා ... බොහෝ දෙනා එකතු ව බිත්තහනට විවරදිය පිදිමෙන් පින්කම් කරන කල ඔවුනට යමකු පෙරවූ වන්නාක් මෙන් කුශල වෛතසිකයන්ගේ උත්පත්තියට සොමනස්ස සහගත ඤාණසම්ප්‍රසන්න සිත පෙරවූ වෙයි.

මනොසෙධ්ධියා ... සමුගාදිත්තට අභිපති පුරුෂයා **ගණ්ණසෙධ්ධියා** වන්නාක් මෙන් සමුගයාට ප්‍රධානතම ලෙස සලකන්නා හේ ඒ සිත නූපත් විට වෛත-සිකයන් නූපදනා බැවින් ඒ වෛතසිකයනට සිත අභිපති යැ.

මනොමයා ... සංකාරාදියෙන් නිෂ්පාදිත භාණ්ඩයන් සංකාරමය වන්නාක් මෙන් සිතින් උපත් බැවින් මනොමය නම්.

ජායා'ව අනාපාසිනී ... තෙවණැල්ල ශරීරය පිළිබඳ බැවින් සිරුර යන විට යෙයි, සිටින විට සිටී, සිඳින විට සිඳියි. නිසිසේත් තවතා ලිය නොහැක්ක. එසේ මැ පිවිතුරු සිතින් යුතු වැ දශකුශලකමීයන් පුරුදු පුහුණු කළ පුද්ගලයාට උපනූපත් තත්ති කායික වෛතසික සාපය විපාක වශයෙන් ලැබේ.

1 — 8

උපනායහනතී ... මෙරමා කළ අතභීයක් පිළිබඳ වැ තැවත තැවතත් සිහි කිරීමෙන් උදාන වූ ක්‍රොධය සිත්හිලා බැඳගැනීම - දුගඳ ගමන කුණු මස් ආදී දෑයක් තණපත් ආදී යමකින් වෙලා තැබීමක් වැනි යැ. කුණු මස් ආදිය එසේ වෙලා තැබීමෙන් දුගඳ වැඩි වන්නාක් මෙන් තමාට කළ අපරධය තැවත තැවතත් සිහි කිරීමෙන් වෛරය දියුණු වෙයි.

1 — 4

න උපනායහනතී ... මෙරමා කළ අතභීයක් සිහි නොකිරීම් ආදී වශ-යෙන් වරක් උදාන වූ වෛරය දර නැති හිත්තක් නිවී යන්නාක් මෙන් සංහිදෙයි.

සුගානුපසයි යනු ගුහ අරමුණෙහි සිත යොදා වසනුයේ (සත්‍රී පුරුෂ නිමිති හා දත් නිය අත්පා ආදී අනුබන්ධාත්මක ද ගුහ ය යි දක්නේ ද, එය සි.)

අසංමුඛ යනු ආය කණ ආදී සද්දේරින් සිතට වැදගත්තාවූ ප්‍රියරූපාදී සවැදූරුම් අරමුණෙහි රුගාදි කෙලෙස් පහළ වන සේ සිහි නැමැති කටුළුවෙන් නොවසා සද්දේර නො රක්නේ ය.

අමනනඤ්ඤා යනු සිවු පසයෙහි පරියෙසනාදී පස්වැදූරුම් පමණ නොදන්නේ සතර පස් පිඩකට අවකාශ තබා පැත් පියා යුතු. භාවනාවට සිත මෙහෙයු හිඤ්ඤාගේ සාප විහරණයට එය පමණි. එසේ පමණට වඩා බඩ පුරා වළඳන්නේ පමණ නො දනී.

කුසිත යනු කාමගුණයන් ගැන සිතීම, මෙරමා නාසේවා යි සිතීම, අනුන්හට අයහපතක් කරන්නට සිතීම - මේ ආදියට වසන වැ යහපත් දෑයක් වඩන්නට ව්‍යායාම රහිත වැ විසීම යන මෙයින් යුක්තයා යැ.

මාර යනු ගුණධර්මයන් තසන මරණ හෙයින් රුගාදි කෙලෙසයෝ මැ යැ.

1 — 11

අසාර... විවරුදී සිවුපසය හා මිච්ඡාද්ධිය මිච්ඡාසංකප්ප මිච්ඡාවාචා මිච්ඡාකම්මනන මිච්ඡාආජිව මිච්ඡාවායාම මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධි මිච්ඡාඤ්ඤා මිච්ඡාවිමුත්ති යන දශ මිත්තාකය ද එයට උපනීයුය වූ දෙයතා ද යන මොනු යැ.

සාර... සමාදිට්ඨී ආදි අමාසාන හා සමාසදුණ සමාච්ඡින්නි සී කියන ලද දශ සමාස්තිය ද තද්වර්තිය වූ ඛණ්ඩකො ද යන මොහු යා.

මිච්ඡාසංකප්ප... කාමචිතඨී ව්‍යාපාදචිතඨී චිතිංසාචිතඨී සංකප්පාන වරද සහගත කල්‍යානාවෝ යා.

1 — 12

සමමාසංකප්ප... නෙකබ්බසංකප්ප අව්‍යාපාදසංකප්ප අචිතිංසාසංකප්ප සංකප්පාන නිවරද කල්‍යානාවෝ යා. වස්තුකාම කෙලෙසකාමයන්ගෙන් වෙන් වීමේ කල්‍යානාව නෙකබ්බසංකප්ප නම්. මෙරමා වාතස්ථො යි නො සිභා භාමදෙන සුවපත් වෙන්වා සී මේ ඇ විසින් මෙත්‍රිසහගත කල්‍යානාව අව්‍යාපාදසංකප්ප නම්. පරභට වෙහෙස කොකිරීම පිළිබඳ කල්‍යානාව අචිතිංසාසංකප්ප නම්.

1 — 13

සුභාවිතං... කුසල් අරමුණක සිත පුරුදු පුහුණු කිරීම සංකප්පාන භාවනාව ශමථ විදහිනා වශයෙන් දෙපරිදි යා. ශමථ නම් නිවරණාදි කෙලෙසවීමෙන් සංසිදුවනු පිණිස පස්විකසිණාදි අටකින් අරමුණෙන් එක් තැනක සිත රඳවා ගෙන එහි මා සිත පුරුදු කිරීම යා. විදහිනා නම් හෙතුප්‍රත්‍යයයන් නිසා භටගත් සංසකාරයන් පිළිබඳ වා අනිත්‍ය දුඃඛ අකාතම වශයෙන් තැවත තැවතත් සිත පුරුදු කිරීම යා.

1 — 20

සුච්ඡින්නචිතෙනා ... තදඛාන විතඛමාන සමුවෙස්ද පටිපස්සාදානි නිසාරණ විමුක්තීන්ගේ වශයෙන් කෙලෙසුන් කෙරෙත් මොනවට මිදුනු සිතැත්තෝ.

තදඛානච්ඡින්නා යනු අලොභාදි එක එක කුශලාඛයෙකින් ලොභාදි අකුශලාඛයන් දුරු කිරීමෙන් සිත කෙලෙසුන්ගෙන් මිදීම යා. ප්‍රදීපා-ලොකයෙන් අකිකාරය දුරු වන්නාක් මෙනි. එය කාමාවචර යා.

විතඛමනනච්ඡින්නා යනු ශමථභාවනායෙන් ධ්‍යාන උපදවා ගෙන කාමරුහාදි කෙලෙස් යටපත් කොට ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරිකය ධ්‍යානබලය ඇති තෙක් වළකා ලීම ය. ලීඳක දියමත බැඳි දියසෙවෙල් කළය බහා දිය ගන්නා තෙක් ඉවත් වීමක් වැනි යා. එය ද රූපාවචර හෝ අරූපාවචර යා.

සමුවෙස්දච්ඡින්නා යනු සෝවාන් ආදි සිටුමහ නුවණින් ඒ ඒ මහට අයත් කෙලෙස් මුළුසුන් කොට කෙලෙසුන්ගෙන් සිත මිදීම යා. හෙණ පහර වත් ගහෙහි මුල් දළි නොලියලත්තාක් මෙන් මහ නුවණින් මුළුසුන් කෙලෙස් නැවත නූපදනා හෙයින් ගසකට හෙණ වැදීමක් මෙනි. මේ ලොකොත්තර යා.

පටිපස්සාදානිච්ඡින්නා යනු මාභීයෙන් කෙලෙස් නැසූ සද ශෛ වන කෙලෙස්විභාව සංසිදෙනුයේ ඵල සිපොති. එසේ කෙලෙස්විභායෙන් සිත මිදීම යා. ගිනි දල්වූ තැනා වූ ගිනිඅඟුරු ඉවත දු විට ද එහි රැළුන උණුසුම් ගතිය දිය ඉසීමෙන් තැනි වන්නාක් මෙනි. මේ ද ලොකොත්තර යා.

නිසාරණච්ඡින්නා යනු නිවන් පසක් කිරීමෙන් භවයෙන් මිදීම යා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2 — 3

ශෝග: සසරෙහි සත්ත්වයන් කම්පල හා යෝදන හෙයින් හෝ දුක හා යෝදන හෙයින් යෝග නම්. කාම භව දිට්ඨි අවිජ්ජා වශයෙන් යෝග සතරෙකි. කාමයෝග යනු කාමවස්තුවෙහි ඇලීම ය. භවයෝග යනු රූපාරූපභවයන්හි ඇලීම ය. දිට්ඨියෝග යනු දෙසැට මිසදිට්ඨි ය. අවිජ්ජා-යෝග යනු චතුස්සත්‍යය වසා ලභ මොහය ය.

2 — 4

උධ්‍යාන: මෙලෝ පරලෝ වැඩ සඳහා පවත්නා කටයුත්තෙහි කුසිත වන්නට නොදී කය සිත නැතිවුවා ලභ බලවත් උත්සාහය ය.

සතී යනු කුසල විතත විවිධයෙහි දී තමන් හා එක් වැ යෙදෙන අවශේෂ කාම ධර්මයන්ගේ අරමුණු සිහි කරන වෛතසිකයෙකි. මෙය ලක්ෂණ වශයෙන් අපිලාපන උපගණනා යි ද්විවිධ ය. ප්‍රභූණ කළ ධර්මයක් කියන්නාක් මෙන් පෙර කළ කී දෑ පවා සිහි කරන්නී අපිලාපන ලක්ෂණ ය. සතිය සක්විති රජුගේ භාණ්ඩාගාරිකයා මෙනි. ඔහු දිනපතා උදය සවස 'දෙවසිනි, ඔබගේ ඇත්තු මෙපමණ ය, අත්හු මෙපමණ ය, රන් රිදී මුහු මැණික් මෙපමණය' යි සිහි කරවන්නාක් මෙන් පෙර කළ කී දෑ හෝ සතිපට්ඨානාදී ධර්මයන් සිහි කරවන හෙයින් අපිලාපන ලක්ෂණය. උපගණනා ලක්ෂණ යනු මේ දෑ හිතකර ය, මේ දෑ අහිතකර ය යනාදීන් අහිතයන් දුරු කොට හිතවත් උපකාරකයන් ලං කොට ගැනීම ය. රජුට හිතාහිතයන් දෑ අහිතයන් දුරු කොට හිතවතුන් ලං කොට ගන්නා සක්විති රජුගේ පරිත්‍යාගක රතනය මෙනි.

නිසමමකාරී: 'මෙය කළ විට මෙබඳු යහපතක් වෙයි, මෙය කළ විට මෙබඳු අයහපතක් වෙයි' සිතා සියලු කටයුතු පිරික්සන සුලු පුද්ගලයා ය.

සංකෘත: ශීලයෙන් කායවාග්ඥාරයන්ගේ ද සමාධියෙන් මනෝ-ඥාරයාගේ ද සංවරයෙහි පිහිටියේ ය.

2 — 5

දීප යනු ඉතා ගැඹුරු සංසාරසාගරයට පිවිසියහුට ප්‍රතිෂ්ඨා ස්ථානය වන අභිත්තිප්‍රභය යි.

ඔෂ: මහවතුර තමහට විෂය වන භාම නැත් යට කොට හමු වන සියල්ල මුහුදට හැද ගෙන යට වී මැ ගලා යේ ද, එසේ මැ කාමාදී භවත්‍රය යට කොට සත්ත්වයන් සසර සයුරෙහි ගෙලමින් අපායාදී පහත් බවට පමුණුවානුයි ඔෂ නම්. කාම භව දිට්ඨි අවිජ්ජා වශයෙන් ඔෂ සතරෙකි. කාම යනු කාමරහය ය. භව යනු භවරහය ය. දිට්ඨි යනු මිත්‍යාදෘෂ්ටිය ය. අවිජ්ජා යනු සිට්ඨස් තොදන්නා මොහය ය.

2 — 11

සංයෝජන: නැවත නැවත ඉපදීම් වශයෙන් සත්ත්වයන් සසර බඳනා රැහැනි. කාමභව එකාලොසෙහි උත්පත්තියට ගෙනුවන සකකායදිට්ඨි, විවිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාස, කාමරාග, ව්‍යාපාද යන ඔරඤානිය සංයෝජන

පස ද, රූපාරූපභවයන්හි උපතට හෙතු වන රූපරූප, අරූපරූප, මාන, උඛ්ඛව, අවිජ්ජා යන උඛ්ඛමානික සංයෝජන පස ද යන මොවුන් දශ සංයෝජනයෝ යැ.

3 — 1

විත්ත: රූපාදි අරමුණු සිතානු සි හෝ අරමුණු ගැන සිතීමට උපකාර වේනු සි සිතීම මාත්‍රය හෝ විත්ත සි එනම් විඥනය යැ.

3 — 2

මාර්ගධර්මය: සසරෙහි උත්පත්තියක් සිදු වීමට හෙතු භූත වන අවිද්‍යා නාශණා උපාදාන යන කෙලෙස වාතනය සි.

3 — 4

සුඛාවග: මගසුව පලසුව නිවන්සුව එළවතා.

3 — 5

භූතාසය යනු සිත යැ. එය පවත්නේ වක්‍රාකූල අංගතන ආශ්‍රය කොට ගෙන යැ. සිත භූතාවක අංගය කෙරේ සි වදලේ එහෙයිනි.

3 — 6

පඤ්ඤා යනු කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර ලොකුතතර ප්‍රඥ යැ.

3 — 7

ජාගර නම්: ශ්‍රද්ධා විශ්වී සමාති සමාති ප්‍රඥ සි.

ගය: සෝවන් ආදි ඒ ඒ මගින් සකකායදිට්ඨි ආදි කෙලෙස්සු මුලුසුන් වත්තානු නැවත නුපදිත්. රහතුන් වහන්සේට කෙලෙසුන්ගෙන් බියක් නැත්තේ එහෙයිනි.

3 — 9

අපෙතවිඤ්ඤාණ: පහ ව හිය විඥනය ඇති. විඤ්ඤාණ යනුවෙන් ආයුෂ, කම්මප් තෙජෝධාතුව (සිරුරෙහි උණුසුම), විඥනය (සිත) යන මොවුන් ගැනෙත්. මොවුන් සිරුරෙන් පහ වූ විට මරණය වෙයි.

මිච්ඡාපණ්ණිකිතං: මෙහි විත්තය වතාහි දශඅකුශලකම්මපථ සංඛ්‍යාත වරදෙහි යෙදූ සිත යැ. ඒ සිත මෙලොවා නින්දා පරිභව - වධ ඛඩ්ඩාදියට පමුණුවා පරලොවා නොයෙක් සිය දහස් ගණන් ජාතීන්හි දී සතර අපායෙහි ලා හිස ඔසවා ගන්නට නො දෙයි.

3 — 11

සම්මාපණ්ණිකිතවිත්තය නම්: දශකුශලකම්මපථ සංඛ්‍යාත සුවර්තයෙහි යෙදූ සිත යැ. ඒ සිත සියලු සම්පත් ලබා දෙන්නට සමර්ථ වෙයි.

4 — 1

විවේකය යනු: අත්මභාවාදිය නාමරූප සකඛි ධාතු ආයතනාදි වශයෙන් හා අනිත්‍ය දූඛ අනාත්ම වශයෙන් ද පඤ්චස්කන්ධ බෙදා බලන ඥානයෙන් (විදර්ශනාඥානයෙන්) දැන ගන්නේ ය.

යමලොක: සතර අපායයෝ ය.

ධම්මපද යනු: සත්ත්ව්‍යවස්ථාසම්මත ධර්මයෝ ය. සිවුසත් අවබෝධ කරන හෙයින් යොග්‍යවචරයාගේ මෘදුවිතෙතාත්‍යපාදය බෝධි නම්. එයට පක්ෂපාත ධර්ම වන සතිපට්ඨාන සතර, සමාසන්ත්‍රධාන විසී සතර, සාද්ධිපාද සතර, ඉන්ද්‍රිය පස, බල පස, බොධිසම්මාන සත, මාග්ගික අට යන මොවුන් ය.

4 — 10

ජාතෙන මවෙවන: උපන් මිනිසා වූ කලි අභට දුෂට ක්ෂණයෙන් මිදී මිනිසත් බව ලද පුද්ගලයා ය. අභට දුෂට ක්ෂණ යනු නරක නිසීක් ප්‍රේත යන අපාය තුන ද, අරූපලොක සතර හා අසංඥානලය ද, ප්‍රත්‍යන්තදේශය ද, වක්කු සොන සංඝ ජිව්‍යා කාය යන පඤ්චස්කන්ධයන්ගේ විකල්ප බව ද, දරුණු මිත්‍යාදූෂ්ටය ද, සදහම් අමා දෙන සම්බුද්ධත්තේ පහළ නොවීම ද යන මොවුන් පින්කිරියට සුදුසු කල් නො වෙයි. එහෙයින් කිය.

තයො අපායා ආරූපපා'සඤ්ඤං පච්චන්තිමෙපි ව
පඤ්චස්කන්ධං වෙකලං මච්ඡාදිට්ඨි වදරුණා
අපාභුභාවො බුද්ධියා සභ්බමාමතදගිතො
අට්ඨනබණ්ණ අසමයා ඉති එතෙ පකාසිතා.

කුසල: දැන සිල භාවනාදි පින්කම් කරන්නාහට දැනවෙනු ආදිය අර-මුණු කොට කුසල්සිත්වල උපදනා වේදනා වේදනසිකය ය. ලොභාදි අකුසල් තදබ්‍රත වශයෙන් නැසීම කාමාවචර කුසල් සිතෙහි යෙදෙන වේදනාවෙන් ද, විෂකම්මණ වශයෙන් නැසීම රූපාවචර අරූපාවචර ධ්‍යාන සිත්වල යෙදෙන වේදනාවෙන් ද, සමුවෙස්ද වශයෙන් නැසීම ලොකොත්තර කුසල් සිත් සතරෙහි යෙදෙන වේදනාවෙන් ද වෙයි.

4 — 13

ඤ්ඤාපිඤ්ඤා: ශීලසුගතිය දෙවිලොවෙහි ද පාඨිරන්තේය සි වදලේ දෙවියන් විසිනුදු සිල්වතාගේ ගුණ කියන හෙයින්.

4 — 14

න විශති: මතු පිළිසද නොගන්නා පිරිනිව් රහතුන් වහන්සේ කොහි උපන්නේ දෙහෝ සි දෘෂ දික්ති මා සෙවුව ද මරනු විසින් සොයාගත නො හැකි.

5 — 1

දිසා: ජාගරතො රතති: හිරු උද වන තෙක් නිදන මහාකුසිත්තයා හෝ මිත්‍රයා බොජුන් වලද සිරිසහනෙහි හෝනා කාමභොගියා රාත්‍රිය දික්බව නො දනී. මුළු රාය භාවනාවෙහි යෙදෙන යොග්‍යවචරයා ද ධර්මපිකයා ද

අසුන ලඟ හිඳ බණ අසන උපාසකයා ද ශිෂ්ටරෝගාදීන් පෙළෙන්නා ද අත්පාසිලුම් ආදිය ලද්දේ ද ඉන් බැහැර අන් කිසි වෙදනාදියකට ගොදුරු වූයේ ද රුත්‍රියෙහි මගට පිළිපත් මගියා ද එය දනී.

5 — 16

විවෙකය: කාය විතත උපධි වශයෙන් ත්‍රිවිධ යා. වෙන් වීම විවෙක යා. පිරිසෙහි ඇළි විසීමෙන් හෝ රූපාදි පඤ්චකාම වස්තුවෙන් වෙන් වීම කාය-විවෙක යා. කෙලශසංහරණියාගෙන් පඤ්චනීවරණයන්ගෙන් හෝ කෙලශ-කාමයන්ගෙන් වෙන් වීම විතතවිවෙක යා. බකොපධි කිලෙසොපධි අභි-සංඛාරොපධි යන සියලු උපධිත්ගෙන් වෙන් වූ හෝ වෙන් වීමට ආලම්බන වශයෙන් ප්‍රත්‍යය වන නිව්‍යාණය උපධිවිවෙක යා.

6 — 2

ඛවදෙය්‍යනුසාංසෙය්‍ය: උපන් වරදෙහි හොඳ නොහොඳ කියා දීම අවවාද නම්. වරදක් වන්නට පෙර මතු අපවත් නින්දා පරිභව හවගනු හැකි සි මතුකාලය දක්වමින් වාඩ අවාඩ කියා දීම අනුසාසන නම්. සමමුඛයෙහි කරුණු කියා පෑම හෝ අවවාද නම්. දුතයකු හෝ හසුතක් යවා අසමමුඛ-යෙහිදී කටයුතු නොකටයුතු කියා දීම අනුසාසන නම්. වරක් හෝ කිම-අවවාද නම්. නැවත නැවතත් කීම අනුසාසන නම්.

6 — 6

නිප්පසංසාසු: මෙහි නිප්පසංසා යනුවෙන් ලොකධම්මදෙකක් පමණක් දක්වුව ද, ලාභ අලාභ අයස සස නිප්ප පසංසා සුඛ දුක්ඛ යන අෂ්ටලොක ධම්මෝ මැ ගැණෙති.

6 — 13

කාම යනු වස්තුකාම කෙලශකාමයෝ යා. වස්තුකාම යනු කාමරහගට වස්තු වූ මන වඩන රූප ශබ්ද ගති රස සප්‍රණ්ඩව්‍යයෝ යා. කෙලශකාම යනු මනවඩන රූපාදිය විෂය කොට සිතේ උපදනා ඇළීම යා.

විතතකෙලස යනු සිත කෙලසන කාමච්ඡද ව්‍යාපාද චිතම්භා උභවව කුකකුචව විචිකිච්ඡා යන පඤ්ච නීවරණයෝ යා. කාමච්ඡද යනු කාමච්ඡතුන්හි ඇළීම යා. ව්‍යාපාද යනු අත්හු නැසෙත්වා වැනසෙත්වා යනාදීන් පැවැති ජෝෂ චෛතසික යා. චිතම්භා යන මෙහි චිත යනු සිතේ ගිලන්බව යා. මිඞ්ඞා යනු වෙදනාදි සංකල්පය පිළිබඳ චෛතසිකයන්ගේ ගිලන්බව යා. උභවවකුකකුචවයෙහි උභවව යනු සිතේ නොසංහුන් බව යා. අප්‍ර ගොඩකට ගලක් ලූ විට මෙන් නොයෙක් අරවුණුවල විසිර පැතිර පවත්නා බව යා. කුකකුචව යනු මම අකුසල් කෙළෙමි, කුසල් නො කෙළෙමි යනාදි වශයෙන් පසුතැවීම යා. විචිකිච්ඡා යනු බුද්ධාදි අට තත්ති පවත්නා සාකය යා.

6 — 14

සමොධ්‍යායා: සිවු සත් අවබෝධ කරන පුද්ගලයා හෝ අවබෝධ කිරීමට උපකාර වූ ධර්මසමූහය හෝ බෝධි නම්. නිවන් පසක් කරන පුද්ගලයාගට උපකාර වන හෙයින් හෝ ඒ ධර්ම සමූහය පිළිබඳ අවශ්‍ය වූ සි බොධ්‍යායා නම් ඔවුහු නම්: සති ධම්මවිවය විරිය පිති පසාදානි සමාභි උපෙක්ඛා යන ධර්මයෝ යා.

ආදාන පටිනිසංගයා: මම යා මාගේ යයි ගැනීම ආදාන නම්. නිජිණය එයට ප්‍රතිපක්‍ෂ බැවින් ආදානපටිනිසංගයා නම්.

පටිනිබ්බුතා: රහත්හු රහත් වූ තැන් පටන් කෙලෙස්වට ගෙවූ බැවින් සොපදිශෙෂ නිජිණයෙන් ද වර්මවිතනනිරෝධයෙන් සකකි-වාතනය ක්‍ෂය කළ හෙයින් අනුපදිශෙෂ නිජිණයෙන් ද යන ද්විවිධ නිජිණයෙන් පිරිනිව්‍යාහු යැ.

7 — 1

සබ්බ ගතා: තාම කය හා රූප කය හෝ වච්චිත කය හා අනාගත කය නොමිදියැ හැකි හේ ගැටලත් නුසි, වෙලන් නුසි, කායග්‍රන්ථ නම්. අභිඛාසා ව්‍යාපාද ශීලවුතපරමසී ඉදංසත්‍යාභිනිවෙශ වශයෙන් ග්‍රන්ථයෝ සිවු වැදූරුම් යැ. අභිඛාසා යනු අත් සතු දෑය ගැන පවත්නා දැඩි ඇලීම යැ. ව්‍යාපාද යනු අත්හු තැසෙත්වා යනාදීන් ද්වේෂ සහගත සිතිවිල්ල යැ. ශීලවුතපරමසී යනු ගොභීල ගොවුතාදියෙන් සංසාර ශුද්ධිය වේ යැ යි විපරිත සැලකීම යැ. ඉදංසත්‍යාභිනිවෙශ යනු සත්‍යය නම් මෙය මැ යැ, මෙයින් අන්‍ය වූයේ සත්‍යයෙන් බැහැර යැ යි සිතීන් දැඩි හේ ගැනීම යැ.

පටිලාභ රහතුන්හට ශිතොෂණාදි වශයෙන් උපදනා කායික පරි-දහය ඇතදු පරමාණු වශයෙන් කශේ හෝ සිතේ දහයෙන් (දූවිමේක්) තැන

7 — 4

ආශව: වක්‍ෂුරුදි සදෙරින් වැසිර පවත්නා හෙයින් ද ඔකාස වශයෙන් හවාග්‍රය දත්වා ද ධර්ම වශයෙන් ගොත්‍රභූ ඥානය දත්වා ද ගලා පවත්නා හෙයින් ද අත් මුල් තැනි සසරෙහි අතාදි කාලයක් මුළුල්ලෙහි සිත් සතන් තුළ පැසෙමින් පවත්නා හෙයින් ද ආසව නම්. ඒ කාම හව දූෂි අවිද්‍යා වශයෙන් සිවු වැදූරුම් වෙයි.

7 — 5

මාන: තමන් අනුන්හට වඩා උසස් පහත් ආදි වශයෙන් හැඟීම යැ. එය තව විධ යැ, ශ්‍රෙණියාහට වඩා මම ශ්‍රෙණියෙමි. ශ්‍රෙණියාහට සමාන වෙමි, ශ්‍රෙණියාහට හීන වෙමි, සමානයාහට ශ්‍රෙණියෙමි, සමානයාහට සමාන වෙමි, සමානයාහට හීන වෙමි, හීනයාහට ශ්‍රෙණියෙමි, හීනයාහට සමාන වෙමි, හීනයාහට හීන වෙමි යනු යැ.

7 — 9

ගම්මණ්ණයක: රහත්හු ගම්හිදී ගණසඛගණිකා ඇති හෙයින් කාය විවෙකය නොලබනුදු කෙලාසසඛගණිකා තැනි හෙයින් විතනවිවෙකය ලබත්. දිව්‍යරූප බඳු රුව ද උත්තරන්තේගේ සිත සොලවා ලත්තට නොපොහොසති. එහෙයින් ගමෙහි හෝ වෙනෙහි හෝ අත් තැනක හෝ උත්තරන්තේ කෙබඳු තැනක වුසුව ද එතැන රුමණේයක යැ, සිත්කල යැ.

8 — 14

උදයමය: උදය යනු පඤ්චසකකියාගේ හටගැනීම යැ. එය යනු පඤ්චසකකියාගේ නිරෝධය යැ, සංසිද්ධිය යැ. “අවිජ්ජාසමුදයා රූපසමුදයො, තණ්හාසමුදයා රූපසමුදයො, කමසමුදයා රූපසමුදයො, ආකාර-සමුදයා රූපසමුදයො, නිබ්බතතිලකකණ්ණ රූපසමුදයො”හි මේ තසින් අවිජ්ජා - තණ්හා - කම - ආකාර - නිබ්බතතිලකකණ්ණ වශයෙන් පස්විසි අසුරකින් පඤ්චසකකියාගේ හටගැනීම ද, “අවිජ්ජානිරෝධා රූපනිරෝධො” යනාදි පස්විසි අසුරකින් පඤ්චසකකියාගේ නිරෝධය ද වෙයි.

8 — 15

අමතපද: මාග් ඵල ඥානයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ගැනීමෙන් මරණින් මිදීමට කාරණ වන හෙයින් ද මරණය නැති කොටස යන අර්ථයෙන් ද අමත පද නම්.

8 — 16

බිමම යනු ජනර මග ජනර ඵල නිවන් යන තවලොකොත්තර බිමමයෝ යැ.

9 — 6

පාප: පුද්ගලයා පහත් බවට හෝ දුගතියට පමුණුවා හු සි ප්‍රාණසාහාදි දුශ්චරිත පාප නම්.

9 — 7

පුඤ්ඤ: දනාදි කුශල වෙනතාවෝ විතතසන්තාතය පිම්බුරු කරන හෙයින් පුණ්‍ය නමු.

10 — 1

සබ්බෙ: සියල්ලය සි නි නමුදු සම්මාප්‍රවයෝ සත්කායදූෂටිය ප්‍රතිණ කළ හෙයින් මරණයට බිය නො වෙති. කෙයිරසිංහාදිහු සත්කායදූෂටිය බලවත් හෙයින් බිය නො වෙති.

10 — 14

සම: කායවිමර්ශයෙන් තොර වීම යැ. කායවිමර්ශය නම් කායාදි ආරාත්‍රයෙන් කැරෙන ප්‍රාණවධාදි දුශ්චරිතයෝ යැ.

10 — 16

සද්ධා: උදකප්‍රසාදක මාණික්‍යයක් මෙන් සම්ප්‍රසන්න බිමමයන් ප්‍රසන්න කරන හෙයින් ශ්‍රද්ධා නම්. ඒ ලෞකික ලොකොත්තර වශයෙන් දරිවිධ යැ. මාග්ඵල සිත්වල යෙදෙන ශ්‍රද්ධා වෛතසික ය නිවන් අරමුණෙහි සිත පහදවන හෙයින් ලොකුත්තර යැ. ලෞකික කුසල් සිත්වල යෙදෙන්නේ කුහුරුවන් ගුණ ආදියෙහි සිත පහදවන්නේ ලෞකික යැ.

සීල: සතුන් මැරීම් ආදියෙන් තොර වූ වත් පිළිවෙත් පුරන්තනුව ඇති වන චේතනාදී ධර්මයෝ යැ. චේතනා චේතසික සංවර අවිනිකකම වශයෙන් සීලය සිටු වැද්දරාමී යැ. චේතනාසීල යනු ප්‍රාණවධාදියෙන් වළකින්නනුව හෝ වත් පිළිවෙත් පුරන්තනුව හට ගැනෙන චේතනාව යැ. චේතසිකසීල යනු ප්‍රාණසාකාදියෙන් වළකින්නනේ එයින් යම් වැලැකීමේක් වේ නම් එය යැ. සංවරසීලය යනු වැරදි කරුණුවලින් වැලකීම් ස්වභාවය යැ. සංවරසීලය පානිමොක්ක සති ඤාණ බන්ධි විරිය වශයෙන් පස් අසුරා යැ. අවිනිකකමසීලය යනු සමාදන් වූ සීල් ඇතියන්ගේ කායික වාචසික අව්‍යතික්‍රමය යැ.

විජිය: විධි වශයෙන් පැවැත්විය යුත්තේ විධි යැ. භාරෙභ්‍රාහ්මණයෙහි ධුර වෘත්තයා මෙන් කුශල ධර්මයන් මනා කොට ප්‍රයෝග කරවීමෙහි ලා ගැණෙන උත්සාහ යැ. විධිය සිටු වැද්දරාමී වේ. නූපත් අකුසල් නොඉපදීම සඳහා - උපත් අකුසල් ප්‍රභාණය සඳහා - නූපත් කුසල් ඉපදවීම සඳහා - උපත් කුසල් පරිපූරණය සඳහා කරන ව්‍යායාම යැ.

යමාධි: විනා චෛතසික ධර්මයන් මොනවට එක අරමුණක පිහිටුවන බැවින් සමාධි නම්. උපවාර අපීණා වශයෙන් දඬුවම් යැ.

ධම්මවිනිච්ඡය යනු කටයුතු නොකටයුතු සදෙස් නිදෙස් කාරණ අකාරණ දූනුම් ලකුණු කොට ඇති විදගීනාඥනය යැ.

විජ්ජාවරණ: ත්‍රිවිද්‍ය අභවිද්‍ය පසළොස් වරණ ධර්මයෝ යැ. ත්‍රිවිද්‍ය යනු පෙර වූ කද පිළිවෙල දක්නා නුවණ යැ, සත්ත්වයන්ගේ උපපත්ති මරණ දක්නා නුවණ යැ, ආසුවයන් ඤාය කරන රහත් මග නුවණ යැ. අභවිද්‍ය යනු විදගීනාඥනය, මනෝමාර්ද්ධි ඥනය, සංග්ගිවිධි ඥනය, දිව්‍යශ්‍රෝත්‍ර ඥනය, පරචිත්තවිජානන ඥනය, පූජේතිවාසානුසමාති ඥනය, දිව්‍යවක්‍ෂුර්තිඥනය, ආසුවක්‍ෂයකර ඥනය යන අට යැ. වරණ ධර්ම යනු ප්‍රාතිමොක්‍ෂ සංවරසීලය, ඉඤ්ජසංවරය, භොජනයෙහි මාත්‍රඥ බව, ජාගට්ඨානුයෝගය, ශ්‍රද්ධාව, හිරිය, ඔත්තප්පය, බහුලාභ බව, විධිය, සමාති, ප්‍රඥා, අරුපඤ්ඤාන සතර යන මේ පසළොස් යැ.

10 — 17

විනතදම්ම යනු සියලු කෙලෙසුන් මුලුසුන් කොට රහත් ඵලයට පැමිණීම යැ.

11 — 1

එකොළොස් ගිණි: රුග, දොළ, මොහ, ව්‍යාධි, ජරා, මරණ, ශෝක, පරිදෙව, කායික දුක, සිතේ දුක, දැඩි ආයාසය යන මොවුනු යැ.

11 — 2

නව මහා මුණ මුඛ: මුව, දෙ ඇස්, දෙකන්, දෙ නාසාපුට, මල මුසිදුරු යන මොවුනු යැ.

11 — 9

ගෙන: පඤ්චස්කන්ධසංඛ්‍යාන (ආත්මය) ශරීරය ගෘහය යැ. ඒ ගෘහය තනන වටුවා තෘණාව යැ. ඒ ගෙය කැණීමට (මුද්‍රණේ පරිල එකට සමකානී කරන තැන) අවිද්‍යාව යැ. අවශෙෂ කෙලෙස් පරිල ආදී සෙසු ගෘහෝපකරණයෝ යැ.

11 — 10

බ්‍රහ්මවේදිය යනු උතුම් හැසිරීම යැ. බමුණ්ගේ වැනි හැසිරීම යැ. මෙවුන්දමින් වෙන් වීම එක වේලේ වැලඳීම් ආදී මහණදම් පිරීම ය. ලොකොත්තර සීල සමාධි ප්‍රඥාවන්ගෙන් මග බහිර ද ගැණේ.

12 — 1

අතන: ආත්මය යැ, තමා යැ. මෙය සමමුතී දෙයනා යැ. පරමාජී වශයෙන් පඤ්චස්කන්ධය යැ.

12 — 3

අතනා යනු විත්තය යැ.

12 — 6

අවිමහනදුස්සිලා: උපත් තැන් පටන් දශ අකුශලකම්ඵලය පුරන ගිහියා ද උපසපත් දින පටන් ගරුකාපරිත්වලට අවදනා පාවිද්ද ද අත්‍යන්ත දුස්සිලයෝ යැ. උහු නොයෙක් දැඩි පුරුදු කොට ආ සදොර උපත් තෘණාව යි කියන ලද ඒ දුස්සිල ගාවය, සල් රුක වැලඳ සිටි මාලුවා ලිය, වැසි වස්තූ කල ගොඩු සේ උඩ බලා සිටි මාලුවා පත් පුරු ගත් දිය බරින් ඒ සල් රුක බිඳ හුණු විසුණු කරත්තක් මෙන්, දුස්සිල පුද්ගලයා සුගතියෙන් පහ කොට සතර අපායෙහි හෙලා සතුරකු මෙන් අතථීයක් මැ සිදු කරන්නේ යැ.

12 — 10

සද්ධම්ම යනු අභිත්ත ඵලය යි එය සාත් කර ගැනීමට ව්‍යායාම කරන මහණහු විසින් සැ පිළිසකර කිරීම් ආදිය ද ආවාසී වත් උපාධ්‍යාය වත් ආගනතුක වත් ගිලන් වත් ආදී වත් පිළිවෙත් ද නො පිරිහෙළියා හුතු. ආභිසමාචාරික වත් පිරිම ද මාහිත්ථලාගිගමයට හෙතු යැ. ආභිසමාචාරික (ගහපත් හැසිරීම) වත් පිරිම ද ආත්මාභීය මැ යැ. ආභිසමාචාරික වත් තොපුරු ආදිබ්‍රහ්මචරියක වත් පිරිමෙක් තැන. ආභිසමාචාරික වත් පුරුණ මහණ තෙම ආභිචලාදියට පැමිණෙන්නේ ය.

13 — 1

මිච්ඡාදිට්ඨි යනු තැණැතියන් නින්දා කළ ශාශ්වත උචේද යන ද්විවිධ ලාමක ධර්මයෝ යැ. ඔහු කෙවලසංසත එකච්චසංසත අත්‍යාතනනික අමරවිකේධපික යන වාද සතර බැගින් ගෙන සොලොසෙක, අභිච්චසමුප්පන්න වාද දෙකෙක, සඤ්ඤිවාද සොලොසෙක, අසඤ්ඤිවාද අටෙක, තෙවසඤ්ඤිතාසඤ්ඤි වාද අටෙක, දිට්ඨධම්ම-නිබ්බාණවාද පහෙක, උචේදවාද සතෙකි යි දෙසැටෙක් වෙති.

13 — 2

සුවිදිත. වරෙ: එක්විසි අනෙක්තෙන් දුරු වූ ගෙපිළිවෙලින් පිළි සිහිම් මොනවට පුරන්තේ ය. එක්විසි අනෙක්ත යනු දුසිල් මහණුන් සිටි පසය සෙවීමට ගිහියන්ගේ සිත් ගැණුම් සදහාකරණ සදෙස් උපායෝ ය. ඔහු තමා: ගිහියනට සහසතු සුණදඩු ආදි දඩු දීම, තල්පත් ආදි පත් දීම, මල් - ගෙඩි - දහාරි - බුවදෙතා පැත් තහන පැත් දීම, තහන සුණු දීම, පියවි මැටි හෝ පසුව වණි මැටි වර්ග දීම, තමන් පහත් කොට දයකයා උසස් කොට වාටු කථා කිරීම, මුං පැසෙන කල සමහර මුං නො පැසි තිබි අනුභවයේදී හැපෙන්තාක් මෙන් සැබෑ බොරු මිශ්‍ර කොට කරන කථාව වූ මුහුණප්පසනා ය, පාරිභටකතා තම වූ ප්‍රත්‍යයදයකයන්ගේ දරුවන් වැඩිම සුරතල් කිරීමාදිය ය, ජඩසපෙසනිකාය සි කියන ලද ග්‍රාමානතර දෙශානතරයෙහි වූ ගිහියන්ගේ හසුන් පිළිහසුන් ගෙන යෑම් ඊම් ය, වෙදකම් කිරීම, ගෙන් ගෙට ගිහියන්ගේ පණිවුඩ කීම, පහෙන-ගමන තම වූ කෙත් වත් ආදියේ මෙහෙවරට යෑම, පිණිස පතිණිකා ය සි කියන ලද තමන් ලද ප්‍රත්‍යය කුලයකට දී ඔවුන්ගෙන් ලත් දෙය ගැනීම, ලාභාශාවෙන් අල්ලස් ආදිය දීම, වාස්තුවිද්‍යාව තම වූ ලිං බිම් ගෙඩිම් ආදිය දැක්වීම, තිපි හොරුදි තැකැත් විධි දැක්වීම, අභිභවිද්‍යාව ය සි කියන ලද අභිභවත්‍යවන ලක්ෂණ දැක්වීම ය.

13 — 3

ද්‍රව්‍යවිදිත. යනු වෙසිය ගොවරුදි අගොවරයෙහි හැසිරීම ය. අගොවර-සභාන තමා: වෙසසනන් වසන තැන්, ලෙසැමියන් හෝ බැහැර ගිය සැමියන් ඇති කතුන් වසන තැන්, පතිකුලයට නොගිය ගෙහි ම වැඩුණු සත්‍රින් වසන තැන්, පණිකතපුංසකයන් වසන තැන්, බබ්සරට විපත් විශා හැකි මෙහෙණින් වසන තැන්, සුරසල්, සස්තට අනුලොම් නොවන ලෙස ආශ්‍රය කරනු ලබන රුජ රුජමහාමාත්‍ය, තීර්ථක තීර්ථකශ්‍රාවකයෝ, අශ්‍රද්ධාවන් කුලයෝ ය.

13 — 5

සබ්බ තමි ඇලීම ය. තෘණය, දූෂි, මාන, ක්‍රොධ, අවිද්‍යා, කෙලශ, දුශ්චරිත යන මොහු සප්ත සබ්බයෝ ය.

13 — 6

නාසමජ්ඣි: යොනිසොමතස්කාරයෙහි නො පමා වෙයි. යොනිසො-මතස්කාර යනු මගපල ලැබීමට උපාය වසයෙන් අනිත්‍ය අභ්‍යාදි ස්වභාව සුඛක සංසකාරයන් ඇති සැටි නුවණින් මෙනෙහි කිරීම ය.

13 — 9

සාද්ධි: සමාද්ධියට පාමිණේ නු සි, සිද්ධි භවිනුසි සාද්ධි තමි. අධිට්ඨාන, විකුච්චණ, මනොමය, ඤාණවිපාර, සමාධිවිපාර, ආසී, කමම විපාකජ, පුණ්‍ය, විද්‍යාමය, සමසක්ප්‍රයෝග වශයෙන් දැනවිම ය. මෙහි ගැණෙනුයේ කමිජ්-සාද්ධිය ය. පණිත්තේ අහසින් යෑමේ ශක්තිය ඔවුන් පෙර කළ කමිජ්-සාද්ධි විපාක වශයෙන් ලැබෙන බැවින් කමිජ්සාද්ධිය ය.

ජන්‍ය විතත විරිය විමංසා යන මොහු සංඛි ලැබීමට උපාය වෙන් නුසි සංඛිපාද නමු.

මාරවාහිනී: කාම අරති බුපපිපාසා තණ්හා ජීත මිඛු උතතාස විවි- කිච්ඡා මකඩ පමන මිත්තාප්‍රතිපතතියෙන් ලත් ලාභසන්කාර-කිතීති-යශෝ- අතතුක්කංසත-පරවමන යන මොහු මර සෙතන යැ.

13 — 12

සහන: වාතුමිහාරාජිකාදි කාමාවචර සංගීත සයෙක, බ්‍රහ්මපාරිභද්ධ දි රූපාවචර බහිලෝ සොළොසෙක, ආකාසානඤ්චායතනාදි අරූපාවචර බහිලෝ සතරය යන මොහු සමිසි වැදූරුම් සංගීතයෝ යැ. වෛමානික ප්‍රෙතයෝ නම් කලක් දිවසාප ද කලක් ප්‍රෙත දුක ද විදිමින් දිව විමන් වැනි විමන්වල වසන ප්‍රෙතයෝ යැ.

සොනාපතනීඵලං වරං: සොත යනු ආර්ය අවංශික මායීය යැ. ඒ මායීශ්‍රොතසට පළමු වර පැමිණේ පුද්ගල තෙම සොනාපතන නම්. මායී- විතතයට අනතුරු ව එහි ඵලය වශයෙන් උපදනා ලොකොත්තර විතතය සොනාපතනී ඵලය යැ. එක් වරක් භවයෙහි උපදනා හෙයින් එකමිජී යැ. ස වරක් උපදනා හෙයින් කොලංකොල යැ. උඩත් පිරිසෙයින් සත් වරක් උපදනා හෙයින් සතකකඛතපරම යැ. මෙසේ ත්‍රිවිධ යැ. සත්විති රජ වුව ද දෙවිලොව බහිලොව උපන්නේ ද, මුළුලොවට අභිපති වුව ද සතර අපායෙන් මිදීමෙන් තැන. සෝවත් පුද්ගලයාගේ සතර අපායෙහි ඉපදීමෙන් තැන. එහෙයින් සොනාපතනීඵලය ශ්‍රේෂ්ඨ යැ.

14 — 1

මුඛා යනු සුතමුඛා පචේකමුඛා චතුසච්චමුඛා සමමාසමුඛා සි සිටු වැදූරුම්. සුතමුඛා යනු බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති උගත් බහුශ්‍රාත පුද්ගලයා යැ. චතුසච්චමුඛා යනු සියලු කෙලෙසුන් තසා සිටු සේ අවබෝධ කළ රහතුන් වහන්සේ යැ. පචේකමුඛා යනු පරොපදෙශයක් තැනි වැ තමන්ගේ නුවණින් මැ සිටු සේ අවබෝධ කළ පසේබුදුන් වහන්සේ යැ. උන්වහන්සේට ආසංයානුසංයාණය තැනි හෙයින් දහම් දෙසා අනුන්හට අවබෝධ කරවිය නො හැක්ක. සමමාසමුඛා යනු දතසුතු සියලු බමිමෙන් මැතැවින් දත් අනුන් ලවා අවබෝධ කරවීමේ සමත් බුදුවරු යැ.

14 — 5

සබ්බපාපග්ග අකාරණං සී අභිභිල ශික්‍ෂාව ද, කුසලග්ග උපසම්පද සී අභිවිතත ශික්‍ෂාව ද, සමිතතිපටියොදපනං සී අභිප්‍රඥ ශික්‍ෂාව ද දක්වේ.

පබ්බජිත: සංකීය විතතසන්තානය පිළිබඳ රූගාදි කෙලෙස් බැහැර කොට සිටියේ නුසි හෝ හෝවත් ආදි ඒ ඒ මගින් තැසියැ යුතු ලෙස පරියෙන් පරිය පුරුකෙන් පුරුක කෙලෙසුන් දිනන්නේ නුසි හෝ පබ්බජිත නම්.

සමණ: සියලු පටු සංසිදුළු හෙයින් ශ්‍රමණ නමුදු වෙයි.

තණ්හකඩය: සියලු තෘෂ්ණාවන් ක්‍ෂය කරන (වතකත) හෙයින් තෘෂ්ණා- ක්‍ෂය නම් වේ. අභිත්තිඵලය හා නිව්ඤ්ජය ද දක්වේ.

14 — 14

සරණ යනු පිහිට යැ. බුද්ධ ධම්ම සම්මාන රතනත්‍රය යැ. තුනුරුවන් සරණ ගියවුන්ගේ බිය දුක් වනසා ලබයි. හෙරුවන් විෂයයෙහි පාහැරීමෙන් හා ගරු කිරීමෙන් රතනත්‍රය මට පිහිටවේ යැ යි පැවැති වෙනතාව සරණගමන නම් වේ. එය ලෝකික ලෝකොත්තර වශයෙන් දඬුවම් යැ. පාඨන්ජනයන්ගේ සරණය කෙලසන කිලිටි යටපත් වීමෙන් හෙරුවන් ගුණ අරමුණු කොට පවත්නා සරණගමනය ලෝකික යැ. ආර්යයන්ගේ වතුමාගී ක්ෂණයෙහි සරණගමනය කෙලසන කිලිටි මුලුසුන් කිරීමෙන් නිවන් අරමුණු කොට රතනත්‍රයය විෂයෙහි පවත්නා සරණගමනය ලෝකොත්තර යැ.

ඒ සරණගමනය ආත්මසන්නිධීතනය තත්පරයණතාය ශිෂ්‍යභාවොපගමනය ප්‍රණීපාතය යි සිවු වැදූරුම් වේ. මම අද පටන් මාගේ ආත්මය තුනුරුවන් වෙත ප්‍රදම් යි මෙසේ ආත්මපරිත්‍යාගය ආත්මසන්නිධීතන නම්. මම අද පටන් තුනුරුවන් පිහිට කොට ඇතිවෙමි යි රතනත්‍රයය පිහිට කොට ඇති බව තත්පරයණතා නම්. මම අද පටන් තුනුරුවනට අතාවැසි වෙමි යි ශිෂ්‍යභාවයට පැමිණීම ශිෂ්‍යභාවොපගමන නම්. තුනුරුවන් ගුණ සිහි කොට ගරු බුහුනේ කිරීම ප්‍රණීපාත නම්.

14 — 17

පූජාරභ: පූජාවට සුදුසු. ප්‍රත්‍යය ප්‍රතිපත්ති වශයෙන් පූජාව දඬුවම් යැ. විවරදි සිවු පසයෙන් පිදීම ප්‍රත්‍යය පූජා යැ. වත්පිළිවෙත් ඇ පිරිම ප්‍රතිපත්ති පූජා යැ.

පපඤ්ච: බොහෝකල් සත්තියා සසර රඳවත්නු යි හෝ මනනප්‍රමනනසාධකාවයට පමුණුවත්නු යි ප්‍රපඤ්ච නම්. තෘෂණදූෂිත මානසෝ යැ.

15 — 4

කිඤ්චන: පරිබොධාභීයෙන් කිඤ්චන නම්. රුගඤ්චාදිය යැ.

ආභයසර: දඬුවම්ධර්මය උපදවා ඉන් නොපිරිහී කලුරිය කළ පුද්ගලයන් උපදතා බහුලොව යැ. ඒ බහුවන්ගේ සිරුරෙන් වලාපටලයකින් නික්මෙන විදුලිය කලබස් මෙන් පැහැ විහිදෙන හෙයින් ඔහු ද එනමින් වහරට පත් වූහ.

15 — 6

සනනි: පඤ්චසකකිය මතු හවයක පිළිසිඳ නොගෙන දර තැනි ගින්න නිවී යන්නාක් මෙන් පස්කඳම වූ දුක් සංසිදීම යැ, නිවණ යැ.

15 — 7

ජ්ඣව්ජාපරමා රෙග්‍ය: තෙසු රෙග්‍ය එක වරකදී පිළියම් කළුවිට තස්තානු යෝ බැස යන්නාහු වෙති. සාදුක් රෙග්‍යය නිතර පිළියම් කටයුතු බැවින් තෙසු රොග්‍යනට වඩා මහත් රෙග්‍යය වෙයි.

සංඛාරපරමා දුඛා: නාමරූපධම්ම සංඛාරාන සංඝාරා අනිත්‍ය බැවින් හා පරිහරණය කරන්නට ඉතා දුෂ්කර බැවින් පරම දුක් නම් වෙයි.

නිබ්බානපරමං සුඛං: සංසාරාද දුඃඛය ලොකොත්‍රයක්වත් නැති බැවින් ද සද්දහාපි අවෙදයිත ශාන්ති සැපය ඇති බැවින් ද නිජාණය උතුම් සැපය වෙයි.

16 — 3

ගණ්ඨා: අභිභ්‍යා කායගුණය, ව්‍යාපාද කායගුණය, ඉදංසත්‍යාභිනිවේශ කායගුණය, ශීලව්‍රත කායගුණය යි ගුණයෝ සිවු වැදූරැම් වෙති. සත්ත්ව-සංසාරයන් කෙරෙහි ප්‍රිග්‍රහය රහිතයනට අභිභ්‍යා කායගුණය ද අප්‍රිග්‍රහ රහිතයනට ව්‍යාපාද කායගුණය ද ප්‍රතිණ වෙයි ඒ යුගලය ප්‍රතිණ වූ විට ඉදංසත්‍යාභිනිවේශ ශීලව්‍රතපරමෙහි කායගුණයෝ ප්‍රතිණ වෙති.

16 — 9

දග්ගන: මාගීඵල සමයන්ද්‍රෂටිය යැ. එනම් මාගීඵල විතතයන් හා යෙදෙන ප්‍රඥවෛතසික යැ.

16 — 10

ජංගුජානො: කතතුකම්‍යතා වශයෙන් උපන් ජංගු යැ. කතතු-කම්‍යතා කුසල නම්: ශමඵ විදගීතා භාවනාදී කුසලයන් කරනු කැමැත්ත ලක්ෂණ කොට ඇති කුසලධර්ම විෂයෙහි වූ අභිලාෂය යැ.

උද්ධංසොත: අනාගාමී ඵලයට පැමිණ අවිත නම් බ්‍රහ්මචාරි ඉපද එතැන් පටන් ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් අකනිට්‍ය බ්‍රහ්මචාරි තෙක් යන්නේ උද්ධංසොත නම්. හෙතෙම එහිදී රහත් වැ පිරිනිවන් පානේ ය.

17 — 1

කොඛ: අප්‍රිය රූපාදි ආලම්බනයක් හමු වූ විට අරමුණ හා සිත ගැටෙන ප්‍රතිඝය නිසා සිතතුළ හටගැනෙන කිපීම යැ. ‘අසවලා අනිතයෙහිදී මට අතථි-යක් කෙළේය. දැනුදු එසේ මැ කෙරෙයි. මතු ද එසේ මැ කරන්නේ ය. මාගේ ප්‍රිය මිත්‍රයාහට ද එසේ මැ කරනු ඇත. මාගේ හතුරුහට අනිතයෙහිදී වැඩක් මැ කෙළේය. දැනුදු එසේ මැ කෙරෙයි. මතු ද එසේ මැ කරන්නේය’යි සිතන්නාහට තව අයුරෙන් ක්‍රොධය හට ගනී. සමහරෙක් වැසි වසින විට ද නොවසින විට ද සුභිකාපය ඇති විට ද නැති විට ද ගල්ලුල් ආදියෙහි පය හැපුන විට ද අසානසෙහි කිපෙයි. මේ අසාන ක්‍රොධය සමග ගැනීමෙන් ආසාදවත්තු දශයක් වන්නේ ය.

17 — 6

මුනායො: මෙලෝ පරලෝ අත්වැඩ පරවැඩ දැනී නු යි මුනි නම්. මුනිහු අගාරියමුනි අතගාරියමුනි සෙබමුනි අසෙබමුනි පළෙකමුනි මුනිමුනි යි සවැදූරැම් යැ. මාගීඵලයනට පැමිණ ධර්මාවබෝධ කළ හිසි පුද්ගලයා අගාරිය-මුනි යැ. එබඳු පාවිද්ද අතගාරියමුනි යැ, ප්‍රොතආපත්ති මාගීඪයා පටන් අභිත්තමාගීඪයා තෙක් ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයෝ සත් දෙන සෙබමුනි යැ. අභිත්ත ඵලයට පැමිණි පුද්ගලයා අසෙබමුනි යැ. පසේබුද්ධර තෙම පළෙක-මුනි යැ. සමයක්සමුද්ධයන් වහන්සේ මුනිමුනි යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

18 — 2

අනාඤ්ඤා යනු අභිනන්දනාදිය වූයේ යැ. අභිනන්දනාදිය යනු පුද්ගලාදිය පහක් බවට හෙළන රුහාදි කෙලෙසයෝ යැ. කාමාදි දෙය ඉටු නො වීමෙන් සිතතුල පහල වන තාතාප්ව කොපාදිය ද අභිනන්දනාදිය යැ.

දිබ්බං අරියසංගමං දිව්‍ය වූ ආර්යසංගමය නම් අරිය අතපප සුදස්ස සුදස්ස අකන්තිධි යන සුද්ධාචාරය හැම පස යැ. ශුද්ධ සන්තියන්තව මැ එනම් අනාගාමීන්හටත් රහතුන්හටත් පමණක් ආචාරය වෙත් නු යි සුද්ධාචාරය නම්. සුද්ධාචාරය වල උපදනාහු අනාගාමී පුද්ගලයෝ මැ යි. ඔවුහු එහිදී අරියසංගමයට පැමිණ පිරිනිවන් පාති.

18 — 7

අසප්පායමලා උගත් ධර්මාසත්‍යාදිය නිතොර නොහැදෑරීමෙන් පුහුණු කිරීම් වශයෙන් එහි නොයෙදීමෙන් මල බැඳෙයි, වැඩායෙයි. මනාසයට කිලුට නම් අසප්පායන යැ.

මනසා යනු උගත් ධර්මාසත්‍යා ශිල්පාදිය යැ.

18 — 8

මලිඤ්ඤා දුට්ඨිකා සත්‍යයට දුෂ්චරිතය කිලුටකි. මෙහි දුෂ්චරිතය නම් සොරසාමියන් සෙවීම යැ. සාමාන්‍ය ද එබඳු සත්‍යය ගෙයින් බැහැර කරයි. මවුපියෝ ද 'තෝ අප කුලය කෙලෙසන්නී' යැ'යි ඇය තෙරපති. එහෙයින් අතිවාරය සත්‍යයට කිලුටකි.

18 — 16

සමාධි තම් උපවාර අරීණා වශයෙන් හෝ මාගීඵල වශයෙන් සිත එකඟවීම යැ. උපවාර සමාධි යනු මරණසතිය උපසමානුස්සතිය ආහාරයෙහි ප්‍රතිකූලසංඝය වතුරානුච්ඡායනය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් ලබන ලද සිතේ එකඟ බව යැ. අරීණාසමාධි යනු ප්‍රථමධ්‍යාන පරිකල්පයට අනතුරු ව හටගැනෙන එකඟ බව යැ. මාගීසමාධි යනු මාගී විතර්කණයෙහිදී නිවන් අරමුණු කොට සිත තුල ඇති වන එකඟබව යැ. ඵලසමාධි යනු නිවන් අරමුණෙහි ඵල සිත් උපදවා වසන විට සිතෙහි පහල වන එකඟබව යැ.

18 — 19

ආසවකඛය කාමාදි ආසවයන් ඝණය වූ බැවින් අතීත්තය ආසවඝණය නම්.

18 — 21

ආකාශ පදං නිප්පි ආකාශය අප්‍රමාද බැවින් එහි සතුන්ගේ පාසවනන් නො පිහිටයි.

සම්බන්ධා හෙතුප්‍රත්‍යයයන්ගේ බලයෙන් හටගෙන පවත්නා සංසාර උපාදිතක අනුපාදිතක වශයෙන් ද්විවිධ යැ. තෘණාදි උපාදිතයන් විසින්

මෙය, මාගේ සි ගන්නා ලද බැවින් පඤ්චස්කන්ධය උපාදිතාක සකකි නම්. එබඳු උපාදිතයක් තැනි වෘක්කලතාදි අවිඤ්ඤාණක ද්‍රව්‍යයෝ අනුපා-
දිතාකයෝ ය.

19 — 7

ඉක්කුසී: මෙරමා කැපත් නොඉවසීම ලකුණු කොට ඇති විතතගතිය ඊර්ෂ්‍යා නම්. එබඳු පුතුලා අනුත්තරී යම් කිසිවක් ලැබීම ගැන නොසතුටු වෙයි. නො ඉවසයි.

මච්ඡරී: සාධකය සම්පන්නය සාහසිම ලකුණු කොට ඇති විතතගතිය මාත්‍යසී ය. එයින් තමා සතු දෙය අනුත්තරී සාධාරණ වීම ගැන සතුටු නො වෙයි. ආවාසමච්ඡරීය කුලමච්ඡරීය ලාභමච්ඡරීය ධම්මමච්ඡරීය වණණ-
මච්ඡරීය සී මච්ඡරීය පත්චාදරාමී වෙයි. ආවාසමච්ඡරීය යනු ආවාස පිරිවෙන් රුත්‍රිසාතාදිය පිළිබඳ මසුරු බව ය. ආවාසමච්ඡරීය ඇති මහණ තමා වසන ආරාමාදියට අත් භික්ෂූන්ගේ පාමණීම නො කැමැති වෙයි. පාමණීමටත් වඩා තික්ම යනු කැමැති වෙයි. කුලමච්ඡරීය යනු උපසංඝයක කුලය හෝ ඥාති-
කුලය පිළිබඳ මසුරු බව ය. ඉන් යුත් මහණ එළඹෙන කුලයකට අත් මහණුන් එළඹීම නොකැමැති වෙයි. ලාභමච්ඡරීය යනු විවර්ධ සිවු පස පිළිබඳ මසුරු බව ය. ඉන් යුත් මහණ සිල්වත් අත් භික්ෂූන්ට කැප වූ කිසි දෙයක් ලැබෙනු දක නො රිසි වෙයි. ධම්මමච්ඡරීය යනු තමා උගත් ධර්මය පිළිබඳ මසුරු බව ය. ඉන් යුත් මහණ තමා දත් ධර්මය අනුත්තරී කියා දෙනු නොකැමැති වෙයි. වණණමච්ඡරීය යනු ශරීරවණ්ණි ගුණවණ්ණන් පිළිබඳ මසුරු බව ය. එබඳු මහණ අනුත්තරී සිරුරේ පැහැ සටහන් අසන්නට වත් සිල්වත් බව ආදි ගුණ වැළීම අසන්නට වත් නොකැමැති වෙයි.

19 — 9

අබ්බතො යනු ශීලව්‍රිත බ්‍රිතාභිග්‍රිතයන්ගෙන් විරහිත. ශීලව්‍රිත යනු කෙලෙස් වලහාලන ශීල ගුණය සි. බ්‍රිතාභිග්‍රිත යනු පංසුකුලිකභිග්‍රිත නෙව්වරිකභිග්‍රිත පිණ්ඩපාතිකභිග්‍රිත සපද්‍රතවාරිකභිග්‍රිත එකාසනිකභිග්‍රිත පහන-
පිණ්ඩිකභිග්‍රිත බලිපච්ඡාහතතිකභිග්‍රිත ආරඤ්ඤිකභිග්‍රිත රුක්ඛමුලිකභිග්‍රිත අබ්බො-
කාසිකභිග්‍රිත සොසානිකභිග්‍රිත යථාසන්තිකභිග්‍රිත තෙසජ්ජිකභිග්‍රිත යන තෙලෙස් බ්‍රිතාභිග්‍රිතයෝ ය.

19 — 13

මොනනන: මොන සී වදලේ නිශ්චිතතාව සි. මොනෙය්‍යපටිපද යන තත්ති මානිඤ්ඤය ද දක්වේ. ඒ මානිඤ්ඤයෙන් යුත් පුද්ගල තෙම මුනි නම්.

19 — 17

නොකම්මසුඛ: අනාගාමිඵලයට පාමණි පුද්ගලයා කාමරුහය ප්‍රතිණ කළ හෙයින් හෝ කාමහවයෙන් නික්මුණු හෙයින් අනාගාමි ඵලය පිළිබඳ සැපය තෙකම්මසුඛය ය.

20 — 1

අට්ඨකම්මකතා: සමමාදිට්ඨි සමමාසංකප්ප සමමාචාරා සමමාකම්මන්ත සමමාආර්ථ සමමාචාරාම සමමාසති සමමාසමාසි යන අභිත අටින් යුක්ත මාභී යා. මෙය මධ්‍යමප්‍රතිපත් තමින් දැක්වේ. මේ මගින් විතා අත් මගනින් නිවන් පුරයට නොපිවිසිය හැක්ක.

සම්ම: වෘක්කසත්‍යය සංවෘතිසත්‍යය දූෂිතසත්‍යය පරමාණීයසත්‍යය සි සත්‍යයෝ විවිධ වෙති. වෘක්කසත්‍යය යනු සත්‍යවචන යා. සංවෘති-සත්‍යය යනු ක්ෂත්‍රියව්‍යාහමණාදි වශයෙන් පාණ්ඩිම යා. දූෂිතසත්‍යය යනු 'තමා දූෂි කොට සිතින් ගත් ලබ්භිය මා සාබාවි, ඉන් බාහාර වූයේ සත්‍යයෙන් තොරයා' යන දූෂිත යා. පරමාණීය සත්‍යය යනු සකකුබ්බාතු ආගතතාදි වශයෙන් වදල දෙශනා යා. මෙකී සියලු සත්‍යයන් අතුරෙන් දුඛ සමුදය නිරෝධ මාභී යන ආර්ථි සත්‍ය සතර ශ්‍රේණි යා.

විශ්ල යනු නිවෘත්තිය යා. ශාන්ත සාපය ගෙනදෙන බැවින් එය ශ්‍රේණි යා.

දිපදනාසඤ්ච චක්ඛුමා: අපාද චතුප්පාද ඛත්‍යපාදාදි හාම සත්ත්වයන්හට වඩා දෙපා ඇති දෙවි මිනිස්සු ශ්‍රේණි වෙති. පසාඨ ඇති සඵලයන් වහන්සේ යථොක්ත දෙවි මිනිසුන්හට ශ්‍රේණි යා. පසාඨ යනු මසාස දිව්‍ය පාණ්ඩිය බුද්ධිය සමතාස යි. මසාස යනු චතුරභ්‍යසමන්තාගත අකුසාරයෙහි දු යොදනක් සත විදුරාගල් පවා විනිවිද දක්නට සලේ පස් පා දික්කා පියවි ඇස යා. දිව්‍ය යනු සත්ත්වයන්ගේ ව්‍යුති උපපතති දක්නා චුතුප්පාතඤ්ඤ ය යි කියන ලද දිව්‍ය චක්ඛුස යා. පාණ්ඩිය යනු තෙකල්හි වූ සියලු ධර්මයන් දක්නා නුවණ යා. බුද්ධිය යනු දශසහස්‍රී ලොක ධාතුචෙති අලපාරජස්කාදි සත්ත්වයන් දක්නා නුවණ යා, අසංයානුසය ඤාය යා. සමතාස යනු සඵලතාඤාය යා. එයට ගොදුරා නොවන දෑයන් නැති.

20 — 2

දසාන: සිවුසක් දක්නා හෙයින් මාභීන එල ප්‍රඥව දහිත නම්.

මාරපමොහන: ආර්ථි මාභීප්‍රතිපත්තිය ඊයල කෙලෙසුන් තැසීමෙන් කෙලෙස් මරා පරපත හෙයින් හා මරදෙව්පුටු විෂය නොවන හෙයින් මාරපමොහන නම්.

20 — 4

ආතප්ප: උපත් කෙලෙස් තැසීම යා, නුපත් කෙලෙස් උපදනව නොදීම යා, නුපත් කුසල් උපදවාලීම යා, උපත් කුසල් දියුණු කිරීම යා යි කාත්‍ය සතරක් සිදු කරන සමස්තප්‍රධානවිධීය කෙලෙසුන් තවන හෙයින් ආතප්ප නම්.

20 — 8

සංසත්තසංකප්පමන: ත්‍රිවිධ මිත්‍යාවිතකීයන් මනා කොට යටපත් කළ සමස්තසංකප්පා සිතාත්තේ යි. ත්‍රිවිධ මිත්‍යාවිතකී නම්

කාම ව්‍යාපාද විහිංසා විතකිංයෝ යි. ප්‍රියරූපාදි අරමුණු රස විද ගැන්ම ගැණ සිතීම කාමවිතකි නම්. මෙරමා නැසෙත්වා වැනසෙත්වා යි සිතීම ව්‍යාපාදවිතකි නම්. අනුත් තලා මර වෙහෙසට පත් කිරීමට සිතීම විහිංසාවිතකි නම්

20 — 9

ඉසි: ශීල සමාධි ප්‍රඥ විමුක්ති විමුක්තිඥතදශීත යන පඤ්චවිධ ධර්මයන් එකණ්‍ය කල හෙයින් බුදු පසේබුදු රහත්හු ඉසි නම් වෙත්.

20 — 10

යොග යනු අටහිත් අරමුණෙහි යෙදීම යි. අටහිත් අරමුණ නම්: පඨවි ආපො තෙජෝ වායෝ නීල පිත ලොහිත ඔදුත යන කසිත අට ද - උදුමුමානක විනිලක විපුබ්බක විවර්ද්දක විකබ්බිතක විකබ්බිතක හතවිකබ්බිතක ලොහිතක පුලවක අට්ඨික යන අසුභ දසය ද - බුද්ධ ධර්ම සඛ්‍ය ශීල වාන දෙවතා උපසමානුසංගි යන අනුසංගි සත ද - කායගතාසති මරණසති ආනාපාතසති යන තුන ද - මෙතතා කරුණා මුදිතා උපෙක්ඛා යන මුහම්මිචාර සතර ද - ආකාසානඤ්චායතන විඤ්ඤානඤ්චායතන ආකිඤ්චඤ්ඤායතන තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන යන අරූපාස සතර ද ආභාරපටිකකුලසඤ්ඤා වහුධාතුවච්ඡායතන සඤ්ඤාච්ඡායතන දෙක ද යන මේ කම්මගත් අටකිස යි.

20 — 11

වන වනථ: මහරුක් වන නම්. කුඩා රුක් ඒ වනයෙහි ජාත බැවින් වනථ නම්. පළමු උපත් රුක් හෝ වන නම්. පසු පසු උපත්තාහු වනථ නම්. එසේ ම හවය ගෙන දෙන මහත් මහත් කෙලෙස් වන නම්. පැවැත්මෙහි විපාක දෙන කෙලෙස් වනථ නම්. පළමු උපත් කෙලෙස් හෝ වන නම්. පසු පසු උපත්තාහු වනථ නම්. ඒ කෙලෙස් සිවුමග නුවණින් සිදලිය යුතු.

20 — 17

විසොධයෙ: අරිඅට්ඨමග පිරිසුදු වන්නේ දුත ශීල භාවනා වසයෙන් සුචි-භාග ප්‍රතිපත්ති පුර විදශීනා වැඩමෙන් සියලු සංසකාර විෂයයෙහි නිවේදයට පැමිණ සෝවාන් ආදි මානි කුසලවිතතයන් උපදවා ගැනීමට යොග්‍ය පිළිවෙත් පිරිමෙහි.

21 — 1

විපුලං සුඛං: මහත් සැපය නම් නිවන් සැපය යි. එක් බත් තලියක් සරභා වළඳන්තනුට උපදනේ ස්වල්ප මාත්‍ර සැපයකි. එය නොවළඳ පෙහෙවස් රක්තනුට හෝ දන් දෙන්නනුට මහත් නිවන් සුවයක් ලැබේ ද ඒ නිවන් සුව කැමැත්තේ ස්වල්ප වූ සැපය දුර ලයි.

21 — 4

කායගතා සති: කෙහෙ ලොම් ආදි වසයෙන් ප්‍රහේදවන් වූ රූපකායය අරමුණු කොට පැවැති සිතිය කායගතා සති නම්. කෙසාදි කොටස් පිළිබඳ ව නැවැත නැවත සිති කරමින් එය අරමුණු කොට පිත පුරුදු කිරීම කායගතාසති භාවනා නම්.

21 — 5

මාතරා: “තණ්හා ජතෙති පුරිසං”⁸ වදාළ හෙයින් භවත්‍රයයෙහි සත්ත්ව-
යන් උපදවන හෙයින් තෘෂ්ණාව මෙ ය.

පිතරා: අසවල් රජුගේ අසවල් ඇඟිහිගේ පුත්‍රයෙම සී පියා නිසා පුතුව
මාතය උපදනා හෙයින් තවමිධ අගම්මානය පියා ය.

රාජානො: සියලු ලෝවාගේසා රජු භජනය කරන්නාක් මෙන් සියලු දෂ්ටිහු
ශාශවත උචේද දෂ්ටීන් භජනය කෙරෙත් නු සී තද්දෂ්ටි දෙක ක්ෂත්‍රිය රජහු
දෙදෙනා ය.

රමිං: වකබාදි දෙළොස් ආයතනයෝ පතල අභියෙන් රවික් වැනි
හෙයින් රට ය.

සානුවරා: ඒ ආයතනයන් නිසා පවත්නා තැන්පිටිය රටින් අය තගන
අයකැමියකු වැනි හෙයින් අනුවර සහිත ය.

21 — 6

වෙය්‍යග්‍යපඤ්චමං ව්‍යාභ්‍රතඤ්චාරය ඇති භය සහිත නොබැසියැ හැකි
මහ වෙය්‍යග්‍ය නම් වෙයි. විවික්ච්ඡා නිවරණය ද ඒ හා සදාය හෙයින් වෙය්‍යග්‍ය
නම් වෙයි. වෙය්‍යග්‍යය පස්වනු වූයේ මේ කාමච්ඡන්දාදිපට ය. කාමච්ඡන්දාදි
නිවරණ පඤ්චකය වෙය්‍යග්‍යපඤ්චම නම් වෙයි.

21 — 15

රහති: වතුරහි සමන්විත ඝනානිකාර රුහිය සී. වතුරහි නම් කෘෂ්ණ
පක්‍ෂයෙහි තුද්ධවකය ඝන වතලාහැබිය ඡේෂ පටලය මඤ්චාම රුහිය යන
මොවුහු ය.

21 — 16

එකාසනං: ගණඤ්චගණිකාවෙන් දුරු වුව ද කෙලශඤ්චගණිකාවෙන්
දුරු නුවුව හොත් හුදෙකලා ව හුන්නේ නො වෙයි. භික්ෂුන් දහසක් මැද ද
මූලකමිමස්ථානය නොහැර එම මිනස්කාරයෙන් සුභත ව හුන්නහුගේ හිදීම
එකාසන නම්.

එකසෙය්‍යා: ගණඤ්චගණිකාවෙන් දුරු වුව ද කෙලශ ඤ්චගණිකාවෙන්
දුරු නුනොත් හුදෙකලා ව හොත්තේ නො වෙයි. ලෝවාමහාපාය වැනි මහ
පායක ද භික්ෂුන් දහසක් මැද පණවතලද විසිතුරු පසතුරුණු කත්වසින්
ඇති මහයහනක වුව ද සිහි එළවා දකුණැලයෙන් මූලකමිමස්ථානයෙන්
යෙදී හොත්තහුගේ සෙය්‍යාව එකසෙය්‍යා නම් වෙයි.

22 — 6

කුසො: සියුම් මුවහත් ඇති යම් කිසි තණපතකි. යථත් පිරිසෙයින් තල්
පතක් හෝ ගත යුතු වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

22 — 7

සිපිලං කම්මං: දෙමී දේ තොදෙමී දේ කෙරෙමී දේ තොකෙරෙමී දේ සි පසුබට ව කරණ ලද දුතසීලාදි කුශලකමී යි.

වතං: ශීලවුන බුතාඛතවුන වශයෙන් ද්විවිධ යි. වෙසියගොවරාදි අගොව-
රයෙහි හැසිරීමෙන් ශීලවුන ය ද, මේ නිසා ලොකයා මට සමභාවතා කෙරෙහි සි
ලාභාශාවෙන් යුක්ත ව පිරිමෙන් ආරණ්‍යකාදි බුතාඛතවුන ද කිලීටී වෙයි.

23 — 3

සිකුම: සිකුදෙශයෙහි උපන් අඤ්ඤා යි.

23 — 6

මහණනං: තම බඩගිනි පමණ තොදුන කැම කන ආහරහන්ත අලංසාවක
තනුවටක කාකමාසක භුතනවම්භකයෝ ය. බමුණන් මෙන් බොහෝ කොට
ආහාරගන්නා ය. කුස තොපොහොනා තරම් අහර ගෙන තැගිට ගත නොහී
‘ආහර හන්තා’යි අත ගෙනෙවයි කියන්නේ ආහරහන්ත නම් ද, ඉත අඳි කඩ
පමණවත් දර ගත නොහී “අලං සාවකෙන”යි වස්ත්‍රයෙන් කම් තැනූ යි
කියන්නේ අලංසාවක නම් ද, සිරුර දරගත නොහී අහර ගත් තැන පෙර-
ළෙන්තේ තනුවටක නම් ද, කවුඩත් විසින් මුඛයෙහි ගොට ඔබා ඇදගත
හැකි වත සේ මුඛ දොර තෙක් අහර ගන්නේ කාකමාසක නම් ද, කුසෙහි
දරගත නොහී කැ තැන ම වමාරු දමන්නේ භුතනවම්භක නම් ද වෙයි.

23 — 13

මහනායාහා පෙතොයාහා නම්: මුට්ඨියන් කෙරෙහි මනා පිළිවන්
ඇති බව ය. මුට්ඨියවරු තම දරුවන් තමන්හට උවටත් නොකරන බව දැන
සිය ධනය බිම හෝ නිදන් කෙරෙහි. අනුන්හට හෝ දෙති මුට්ඨියන්හට
උවටත් නොකරති යි දරුවන්හට හිත්දව ද වැඩෙයි. මරණින් මතු ගුරු-
තරකයෙහි උපදිත්. මුට්ඨියන්හට උවටත් කරන දරුවෝ දයාදායට ද හිමි
වෙති. ප්‍රයාසා ලබති. මරණින් මතු දෙවිලොව උපදිති.

සාමඤ්ඤාහා ඔුභමඤ්ඤාහා යනු මහණ බමුණන් කෙරෙහි සමාස්ප්‍රති-
පතති යි. විවරාදි සිවු පසයෙන් පිළිදගම් කිරීම යි.

24 — 5

අනුසං: මුඛිකාවිෂයන් මෙන් තමාගේ උපතට හෙතු වන කාරණය
ලැබීමෙන් ඉපදීමට යොග්‍යවූ සිසුම් බවට පැමිණ විතසනනානායෙහි නිදි
ගත්තවුන් වැනි වූ කෙලයෙහි අනුසං නම් වෙත්. ඔහු කාමරුග හවරුග
පටිස මාන දිට්ඨි විචිකිච්ඡා අවිජ්ජා යි සත් වැදෑරුම් වෙති. තාමඤ්ඤානුසං යි
වදුලේ කාමරුග හවරුග යන අනුසංසන් සදහා ය.

24 — 6

ජනනිංසති සොහා: වඩනු සොත සාණ ජ්වනා කාය මනෝ යන
ආධ්‍යාතමික ආයතනයන් සදෙහා හා රූප සංගු ගති රස ඵොට්ඨබ්බ ධම්ම
යන බාහිර ආයතනයන් සදෙහා විෂය කොට කාමගවචිතවතණනා යන
ත්‍රිභෙදයෙන් පවත්නානු සතිස් ශ්‍රොතස්ත්‍ර වෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

24 — 17

අසුහ: උද්ධුමාතක විනිලක විප්‍රබක විවර්දක විතබ්බක විකම්බක ගතවිකම්බක පුලවක ලොහිතක අට්ඨක යන මොහු දස අසුහ වෙති අසුහාරමණයන් අරමුණු කොට උපදවාළු ප්‍රථමධ්‍යානය අසුහධ්‍යාන නම්.

විතකකුපයම: කාම ව්‍යාපාද විනිසා විතකීයන් සංසිදුවා ලත හෙයින් විතකකුපයම නම්.

24 — 19

තිරුනතිපදකොව්දෙ: සිවු පිළිසිඹියාගෙහි දක්‍ෂය යනු අභිසි. සිවු පිළිසිඹියා නම් අභි නම් වූ හෙතු ඵලය ද, ධර්ම නම් වූ හෙතුව ද, තිරුකති නම් වූ මාගධි භාෂාව ද, ප්‍රතිභාන නම් වූ ප්‍රඥ විශෙෂය ද, ප්‍රත්‍ය-වෙක්‍ෂා කරන්නා හට ඒ ඒ අභි ධර්මාදියෙහි ප්‍රභේදගත වූ නුවණ අභි ධර්ම තිරුකති ප්‍රතිභාන ප්‍රතිසංවිද් නම් වූයේ සිවු පිළිසිඹියා නම්.

24 — 21

ධම්මදුත: ලාභ සන්කාරදියෙහි තීරපෙක්‍ෂක ව භිතාඛ්‍යායෙන් යටත් පිරිසෙයින් සතරපද ගාථාවකින් අනුමෙවෙති වසයෙන් පවත්වන ලද ධර්ම දුතය සියලු ආර්ථික දුතයන්ට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ යි. ඉදින් යමෙක් ලොව මුළුල්ලෙහි දකින් දත ගසා වැඩානුත් බුදු පසේබුදු මහරහතුන් හට කෙහෙල් ගබ් වැනි වූ සිවුරු ද, ප්‍රණීත පිණ්ඩපාන ද, මහාවිහාරය බදු ලක්‍ෂ ගණන් විහාර ද, තෙල් මි සතුරු ඇ ගිලන් පස බෙහෙත් පිරිකර ද, දුන්නේ වී නමුත් එයට වඩා ධර්මදුතය ම ශ්‍රේෂ්ඨ යි. කුමක් හෙයින් ද? යත් පින්කම් කරන්නාහු බණ අසා ම කරන්නාහ. තොරසා තොකරන්නාහු වෙත් ද එහෙයින්.

ධම්මරස: සත්ත්ව බොහොමයක් ධර්මය, නව ලෙකොතතර ධර්මය, සියලු රසයන්හට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ යි. උඩත් පිරිසෙයින් දෙවියන්ගේ සුඛා-හොජන රසය ද සත්ත්වයන් සසරෙහි හෙළා දුක් අනුභව කරවීමට හෙතු වන්නේ ය. සත්ත්වයන්ගේ ජරාමරණ නැති කරන හෙයින් ධර්මරසය ශ්‍රේෂ්ඨ යි.

ධම්මරහි: දහම් දෙසන්නාහට ද අසන්නාහට ද කියවන්නාහට ද සිත කුල ඇතිවන ප්‍රීතිය යි නිසු. ධර්මරහිය සසර පැවැත්ම කෙළවර කොට අභිත්ති ඵලයෙන් අවසන් වෙයි. එහෙයින් සියලු රහිවලට වඩා ධර්මරහිය ශ්‍රේෂ්ඨ යි.

තණ්හකබය: කාම භව විභව යන සියලු තැන් කෙරෙහි තෘෂ්ණාවන් ක්‍ෂය කරන හෙයින් තෘෂ්ණාක්‍ෂය නම්. අභිත්ති මාගීය ය යි. තදනතතර ව උපන් බැවින් අභිත්ති ඵලය ද තෘෂ්ණාක්‍ෂය නම්.

මේ ධර්මය ඇසූ සක් දෙවිදු බුදුන් වැද 'කාමීන් වහන්ස, මෙසේ උතුම් වූ ධර්මදුතයෙහි පින් කුමක් හෙයින් අපට තොදෙන සේක් ද, වහන්ස, මෙතැන් පටන් භික්‍ෂු සංඝයා ලවා අපට පින් දෙවනු මැනවැ යි

කී ය. ශාසනයාන් වහන්සේ එයසා භික්‍ෂු සඛසයා රැස් කොට “මහණෙනි, මෙතැන් පටන් කුදු මහත් ධර්ම දෙශනාවන් පිළිබඳව පින් හැම සත්ත්වයන් හට අනුමෝදන් කරවු”යි වදාළ සේක. එවන් පටන් ධර්ම දෙශනාව-සාහසෙහි දෙවියන්හට පින් දීම ඇරඹිණ.

24 — 22

හොඳා: වස්ත්‍රාභරණාදි උපහොග වස්තු ද, දැසි දස් ගවමෙහිසාදි පරිහොග වස්තුහු ද ගැණෙත්.

25 — 7

මෙතනාචිහාරී යනු මෙත් වඩන්නේ. මෙත් වඩා වතුණක තය වශයෙන් ප්‍රථමධ්‍යානාදි ධ්‍යානප්‍රාය හෝ පඤ්චක තය වශයෙන් ධ්‍යාන වතුණකය උපදවා සිටියේ ද මෙතනාචිහාරී නම්.

සඬ්ඛාරූපසම: නිවන් අරමුණු කොට සියලු සංස්කාරයන් සංසිද්දෙන බැවින් නිජ්‍යාණය සඬ්ඛාරූපසම නම්.

26 — 16

කලායාණමහෙන: දශකථාවස්තුලාභී කලණ මිතුරන්. දශ කථා-වස්තුහු නම්: අලොච්ඡතාය ත්‍රිවිධ සන්තොෂය ප්‍රකෘතිවිවේකය අසංසර්ගීය විශිෂ්ටාභය ශීලසමපත් සමාධිසමපත් ප්‍රඥාපමත් විමුක්තිසමපත් විමුක්තිඥානදර්ශිතසමපත් යන මොහු ය.

26 — 17

පටිසංසාරපුහති: ආමිසපටිසංසාර ධම්මපටිසංසාර දෙකින් යුක්ත වීම. තමන් ලත් විවර පිණිසානාදි ආමිසය අනුන්හට ද බෙදා දීම ආමිස-පටිසංසාර නම්. තමා දත් ධර්මය අනුන්හට කියා දීම ධම්මපටිසංසාර නම්.

26 — 1

සොග: තෘෂ්ණා නැමැති දිය පාර යි. පස් කම් සැප විෂයයෙහි වක්‍ෂුරුදි සදෙරින් මහ දියපාරක් මෙන් වැසිර පවත්නා ආශාව යි.

පරකකම්ම: සමස්ත්ප්‍රධාන ය යි කියන ලද වියරිය කොට. තදී වියරිය ආරම්භවාතු නිකාමධාතු පරකකමධාතු යි ත්‍රිවිධ යි. ශමථවිදර්ශිනාදි කටයුතු පටන් ගන්නා වියරිය ආරම්භවාතු නම්. කුසිතභාවයෙන් නික්මුණු එයට වඩා බලවත් වියරිය නිකාමධාතු නම්. තැවත නැවතත් උපදනා කුසිත භාවය මාඛලමින් මතු චේතෙහි දු ලාබ්‍ය යුතු ගුණයන්හට පැමිණෙන බලවත් වියරිය පරකකමධාතු නම්.

අකත: රන් රිදී ආදී කිසිවකින් වත් ශක්‍රමුභවාදි කිසි කෙනකුත් විසින් වත් තො කරන ලද හෙයින් නිවණ අකත නම්.

26 — 3

පාරං: වකුඬු සොන සෘණ ජීවහා කාය මනසා යන ආධ්‍යාත්මික ශබ්දයතන පාර නම් එ තෙර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අපාර: රූප සඤ්ඤා ගනි රස ඵොට්ඨබ්බ ධම්ම යන බාහිර ඡායායතන අපාර නම්, මෙ තෙර සි.

ආයතන: රූපාදිය අරමුණු කොට උපදනා විත්තවෛතසිකයන් උපදනා තැන් හැසිරෙන තැන්ය යන අතීතයන් ද රූපාදි අරමුණෙහි වික්ෂ්‍යාදියෙන් වැහිර පවත්නා කෙලශයන්ගේ වශයෙන් මත්තෙහින් සසර දුකට පමුණුවන අතීතයන් ද ආයතන නම්.

26 — 5

තෙජසා: සරණ ගුණ සැණ පඤ්ඤා ධම්ම යන පඨ තෙදිති.

26 — 15

සංඝිසංගොපනං: දශවිධ සංගොපනයෝය. සක්කායද්වයී විචිකිච්ඡා සීලබ්බතපරමාස යන සංගොපන හා සියලු සංගොපනයන් පිළිබඳ අපායගාමී ශතනිස ශ්‍රොතාපතති මාගීයෙන් ද, කාමරුග ව්‍යාපාද පිළිබඳ මලාරිකභාවය සකදගාමී මාගීයෙන් ද, මේ දෙක සහමුලින් අනාගාමී මාගීයෙන් ද-රූපරුග අරූපරුග මාන උද්ධච්ච අවිජ්ජා යන සංගොපන අතීත්තිමාගී-යෙන් ද ප්‍රතිණ වෙයි.

26 — 17

අනෙකාසං: ආත්‍යොමය දශවිධ සි, සොරෙක බාලයෙක මුසියෙක මවුළෙක ගොතෙක කොටලුවෙක නිරිසතෙක නිරිසතෙක තට පුගතියක් නැත. තා විසින් දුගතිය ම කාමාභි විසයුතු යනු සි.

බක්ඛ: අනුබක්ඛන රජ්ජබක්ඛනාදියෙන් බැඳීම සි. සිරගෙයි ලා බැඳීම අනු-බක්ඛනය සි. රැහැණින් බැඳීම රජ්ජබක්ඛන නම්.

26 — 22

අසංසංඛි: සංසංඛිතයක් නැති. සංසංඛිතය පඤ්ඤාවිධ සි. දැනින ශ්‍රවණ ඥානුලපන පරිභොග කායගංගභී වශයෙනි.

26 — 29

අඤ්ඤාය: බුද්ධාදි අට තැන් දූත. බුද්ධ ධම්ම සසිස සිත්තා පුබ්බතන (අතීත සකකිය) අපරතන (අනාගත සකකිය) පුබ්බතනාපරතන (අතීත සකකිය හා අනාගත සකකිය) ඉදප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පන්නධම්ම (ප්‍රත්‍යය හා ප්‍රත්‍යය බලයෙන් හටගත් දූත) යනු අට තැන සි.

26 — 30

තං: ඒ කප්පිණාවසුයා. රහත්තු පින් කරති. එහි විපාක තැනි. ඒවා කරන සිත් ක්‍රියා මොහු බැවින් ක්‍රියා සිත් නම් වෙයි.

26 — 36

උපධි: බක්ඛ කිලෙස අභිසංඛාර කාමගුණ වශයෙන් උපධි සතරකි. රූප වෛදනාදි පඤ්චසකකිය, අවිජ්ජා තාමණ ආදි කෙලෙස්, කුසලාකුසල වෙතනා, රූපාදි පඤ්චකාම යන මොහු සත්ත්වයා දරන්නුසි උපධි නම්.

26 — 37

වුනි උපපනති: වුනි චිත්තය හා ප්‍රතිසංකි චිත්තය දිවැසින් දක්නට නොහැක්ක. එහෙයින් මෙහි වුනිචිත්තාසන්නය හා ප්‍රතිසංකිචිත්තාසන්නය ගත යුතු.

26 — 41

සංග්‍රහය: සවිසි වැදූරුම් සවගතීය ද, සතර අපාය ද. මෙයින් දැක්වේ. සවිසි සවගී නම්: කාමසවගී සය ද, බ්‍රහ්මලොක නවය ද, සුද්ධාලාස පස ද, අරුපභව සතර ද, අසංකල්පකත තලය ද, චේතනාපථය ද යන මොහු ය. සතර අපාය නම්: තිරය, තිරිසන්යොනිය, පෙතතිවිසය, අසුරකාය යන මොහු ය.

අභිසංඝාය, චොසිකො: විශිෂ්ට ඥානයෙන් දනසුතු මාගීඵලධර්මයන් විශේෂයෙන් දෑත, පිරිසිදු දනසුතු පඤ්චස්කන්ධය පිරිසිදු දෑත, ප්‍රභාණ කටයුතු සමුදය සංකිර්ණ නිවර්ණය ප්‍රභාණය කොට, ප්‍රත්‍යක්ෂ කටයුතු නිරෝධය (නිවර්ණ) ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට, වැඩිය යුතු මාගී සත්‍යය වඩා, සිවු මගින් අවසන් කළ කටයුතු ඇත්තේ විශිෂ්ටඥානයෙන් දෑත නිෂ්ඨාවට පැමිණීමේ නම් වෙයි.

බිම්මපද උපග්‍රන්ථය නිමි.

උද්‍යානපාලි උපග්‍රහය

(මෙහි අඩකයෝ වර්ග හා සූත්‍රය ඇඟවීම පිණිස වෙති.)

උද්‍යාන: බද්ධතාවය වත් කළ දිග එයින් දැරිය හැකි පමණ ඉක්මණු විට පිටතට වැටී යයි. එසේ ම ප්‍රතිවේගයෙන් හෝ ධර්මසංවේගයෙන් හෝ නැංවුණු විනාශීච්ඡිකාරය සිතෙහි රැඳී සිටියා නොහෙත තරම් අධික වූයේ වෘත්තාරයෙන් තික්මෙයි. එය අසා පිළිගන්නන් අපේක්ෂා කොට කියා-වෙන්තක් නොවෙයි. කිසි තැනෙකැ වාසය විසින් ද, කිසි තැනෙකැ ගාමාබන්ධන විසින් ද නික්මුණු ඒ වචන උද්‍යාන නම්. මේ ලොවුතුරු බුදුරජන් විසින් වදන උදන් යැ, පසේබුදුවරුන් වදන උදන් යැ, ශ්‍රාවකභාෂිත උදන් යැ යි තුන් වැදූරුමි.

යක්කමු භූෂතසු නිබ්බාය දණ්ඩං ඇ විසින් (සුත්තනිපාත) කඟවෙහෙණ සුත්තරෙහි ආයේ පසේබුදුරජන්ගේ උදන් යැ. ථෙරගාමා ථෙරිගාමා දෙකෙහි බොහෝ තැන ශ්‍රාවකභාෂිත උද්‍යාන වෙයි.

මේ හැර සක්දෙව් ඇ දෙවියන් විසින් අහො ද්‍යානං පරමද්‍යානං කායාපෙ සුසානිධිකං ඇ විසින් ඇතු උදන් ද, නමො තායා පඟවතො ඇ විසින් ආරාමදණ්ඩ බමුණු ඇ මිනිසුන් විසින් ඇතු උදන් ද තුන් සංගීතිකට නැංවුණාහු ඇත් මය. එයින් 'උද්‍යාන' නමින් මෙහි ගැණෙනුයේ ලොවුතුරු බුදුරජන් වදනල උදන් ම ය. තෙවලා බුදුවදන් සුත්ත ගෙයා වෙය්‍යාකාරණ ගාමා උද්‍යාන ඉතිවුත්තක ජාතක අබ්‍රහ්මබමම වෙදලල සි අභ්‍ය නවයෙකින් සුත්ත යැ. මේ ශාසනාභ්‍ය නවයෙහි උද්‍යාන අභ්‍යයට මෙකී උද්‍යාන පාළිය අගත් යැ.

අනිද මහතෙරුන් විසින් පලමු සඟ්ගට (සඟ්ගිතිකට) නැංවුණු මේ උදන් පෙළ මුවලිඤ්චග්ගාදි වර්ග විසින් අටක් ඇත්තේ ය. සුත්තරු විසින් අසු සුත්තරෙකින් සඟ්ගාභිත ය.

1 - 1

උරුමෙලා (උරුවෙල් දනව්ව) - මහවැලිගොඩ යනු මෙයට මහවෙහෙර පරපුර දුන් අරුත යි. බුදුරජන් පහළ වත්තාට පෙර බොහෝ තවුසෝ මෙහි වුසුවෝ ල. ඔහු තමන් සිත සඳෙස් කල්පතාවක් තෑග විට තමනට දඹුවම් විසින් කුඩයෙකින් වැලි ගෙතවුන් දමන්. කලක් ගිය විට එය මහවැලි රැසෙක් විය. එහෙයින් මේ මහවැලිගොඩ යන අරුතින් **උරුමෙලා** නම් වී ල.

මහායානිකාදීන්ගේ (සකු) බණ පොත්හි මෙය **උරුමිලවා** යි දක්වේ. මහබලි ඇති පෙදෙස යනු එහි තේරුම යැ. අද දු මහ බෙලිපල වෙසෙසක් ගැන මෙය ප්‍රසිද්ධ ය.

තෙරඤ්ජරා (නිල්දලා ගොය) - මඩ සෙවෙල් ඇ දෙස් තැනි බැවින් තෙරඤ්ජරා යි කියා යුත්තෙහි මිනිසුන්ගේ වහරෙහි තෙරඤ්ජරා යි විය.

සත්තාගං එකපලලමෙකන (සතියක් එක් පලහින්) - බුදුරජන් වෙසක් පුණ්ණ පොහෝ දු හිරු බස්නාට පෙරතු ව ම හුන් එක් පලහින් සතියක් ම ගෙවූහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පටිච්චසමුප්පාදං (පිළිසසමුප්පාදං) - පටිච්චසමුප්පාදං යනු ප්‍රත්‍යය බවයි. අවිද්‍යා ආදී ප්‍රත්‍යය (ඵලය උපදවනු හමන් හෙතු) දෙලොස යි.

අනුෂලාම පටිච්චසමුප්පාදං (අනුලොම පිළිසසමුප්පාදං) - අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් සංස්කාරයෝ වෙත්. සංස්කාර ප්‍රත්‍යයෙන් විඤ්ඤාන වේ' යන ආදීන් වූ ප්‍රත්‍යයාකාරය (හෝ මූල පවත් කොට පැවැත්මට අනුකූල වූ ප්‍රත්‍යය වෙයි යන අවිද්‍යාදීනු) අනුලොමපටිච්චසමුප්පාදං නම්.

අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා (අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් සංස්කාරයෝ වෙති.) - මෙහි අවිජ්ජා නම්: දුඃඛාදී සතර සත්‍යයන්හි අතවබොධය යි.

සංඛාර (සංස්කාර) නම්: ලොකීකකුලාකුලාල වෙතනා (කම්) යි. සිවුසේ පසක් නො කෙළේ සසර ප්‍රතිසන්ධි ප්‍රවාහනි විපාක දෙන කුලාකුලාල-කම් කෙරෙයි.

සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං (සංස්කාරප්‍රත්‍යයෙන් විඤ්ඤාන වේ.) - කුලාකුලාල වෙතනාහෙතුයෙන් එහි ඵලය වූ දෙතින් විපාක විඤ්ඤාන වේ.

විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං (විපාක විඤ්ඤාන ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප වේ.) - මෙහි නාම යනු වෙදනාදී සකති තුන යි. රූප යනු භූතරූප උපාදායරූප විසින් ද්විවිධ වූ රූපසකතිය යි.

සලායතනං (අභයතන) - වක්කුරුදි සය යි.

ඵසාය (සපායී) - සිතෙහි අරමුණ හා හැටෙත බව.

වෙදනා - සුඛ දුක්ඛ උපෙකකා යි ත්‍රිවිධ වෙදනාව, අරමුණු රස විදුම යි. සිතෙහි වන වෙදනා වෛතසිකය යි.

තණ්හා (තෘෂ්ණා) - කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා යි ත්‍රිවිධ වූ ආශාව යි

උපාදානං - අරමුණු අත් තැර තරයේ ගැන්ම යි.

හවො (හවය) - කම්භව උපපත්තිභව යි දෙවැදූරැම් ය.

ජාති යනු: ඉපැදීම යි.

මොච්ඡන් ප්‍රත්‍යය වන සැටි විශුද්ධිමායීයෙන් දත යුතු.

බිමමා - බෝපැකිදහම්නු. බොධිපාක්කික බවයෝ මේ තැන බවට තමන් දැක්වුණහ.

සහෙතු බිමමං (සහෙතුක වූ දුඃඛසකතිබවය) - දුක් ඇති වීමේ හෙතුවත් එයින් ඇති වන දුක් රැසක් ය.

මේ සිවුසේ දහම්නු විවසුන් වඩන කල්හිත් මායිඤ්ඤාන උපදනා ඝෂණ-යෙහිත් පහල වෙත්. විවසුන් වඩන කල්හි ඒ විවසුන් නුවණ ද එය හා එක් වූ යෙදුණු සමාති ආදී බොධිපාක්කික බව ද තදබහප්‍රත්‍යාණයෙන් ගුහසංඥාදිය දුරු ලමින් කාශානුපසාදාදී වශයෙන් වෙන් වෙන්ව තැවැත තැවැත පහල වෙත්. මායිඤ්ඤාණයෙහි වතාහි තිවත් අරමුණු කොට සමුච්චේද ප්‍රභාණයෙන් සතුරු කෙලෙසුන් ප්‍රතිණ කෙරෙමින් වතුසාහසයන් පිළිවිදිමින් එක් වරක් ම උපදිත්.

1 - 2

පටිලොමපටිච්චසමුප්පාදං (ප්‍රතිලොමප්‍රතිතාසමුත්පාදයං)- ප්‍රතිලොම නම් අවිද්‍යාදිසෙන් කටහැකි කිසි නො කිරීම සි, නැවැත්ම සි.

1 - 3

මාරසෙනං (මරසෙන්)- කාම, අරතී, බ්‍රහ්මචාර්ය, තණතා, පිතම්භා, භීරුකතා, විචිකිච්ඡා, මහබ්ච්ඡා, මිච්ඡාලභා ලාභසකකාර සිලොක, අතත-සමුක්කංසන පරවම්භන යන මේ දස දහමිත්‍ර මේ නැත දස මරසෙන් ය. (විසාර මතු සුත්‍රනිපාතයේ පඨාන සුත්‍රයෙන් දක්වනේ ය.)

1 - 4

හුහුංකජාතික-මේ බමුණු තෙම 'සුඛ පෙර නිමිති දැක්මෙන් සුඛමඟුල් ද අසුඛ පෙර නිමිති දැක්මෙන් අසුඛපල ද වෙති' සි හදහන දිට්ඨංගලිකයෙකි. මාන වශයෙනුත් ක්‍රොධවශයෙනුත් තමාට තොරිසි ද දක පිළිකුල් කරනුයේ 'හුහුං' යැ සි හඬ තහමින් හැවිදී. එහෙයින් හුහුංකජාතික නම් වී. මේ බමුණු තෙම අප බුදුරජුන් බුදු වන්නට පෙර උරාවෙල්ලි පස්වගමහණුන් බබට උවටත් කරන කල්හි ඔවුන් සමග හැසුරුණෙකි. ඔවුන් කතා කරනු අසා අප බුදුරජුන් ගොසුම්ගොත් යැ සි දක්වනේ ය.

යහනෙතා (සංයත වූ සිතැත්තේ)- භාවනායෙහි යෙදුණු සිතැති, සිල්වත් බැවින් තැත්පත් වූ සිතැත්තේ.

උසාද (උත්සාදයෝ)-රහ දොෂ මොහ මාන දිට්ඨි යන පහ උසාද නම් හ.

1 - 5

සතා (සමාතිමත්ව)- එළඹැ සිටි සිති ඇති වැ. අවසනව ම වැඩුණු සිති ඇති බැවින් රූපාදි සාරමුණෙහි ම, සිවු ඉරියව්ව්හි ම සිති නුවණින් යුත්. යන අර්ථය.

1 - 6

අනායාසපොසිං (අනෙකතු පොෂණය නො කරන සුත්‍ර)- තමා විසින් පොෂණය කළ යුතු අනෙකතු නැති- හුදෙකලා වූ, තමා අයත් ම පැවැතුම් ඇති.

සාරෙ පතිච්ඡිතං (විමුක්තසාරයෙහි පිහිටි)- රහත්පලයට පැමිණි.

1 - 7

සනෙසු ධම්මසු (සංකීය ධර්මයන්හි)- මෙහි සංකීය ධර්ම නම්: තමහට වැඩ කැමැතියනුයේ ශීල සමාධි ප්‍රඥ විමුක්ති ඥානදර්ශනයෝ යැ.

පාරගු (පරතෙරට ගියේ)-ඒ ශීලාදියෙහි පරතෙරට යෑම යනු ඒ සම්පූර්ණ කිරීම යැ. මෙහි ශීල යනු ලොච්ඡි ලොච්ඡුකුර විසින් දෙවැදූරුම් යැ. එයින් පුළුභාග ශීලය ලොච්ඡි සිල් නම්. ඒ සැකෙවින් පාතිමොක්ඛසංවරාදි සිවු පිරිසිදු සිල් යැ. ලොච්ඡුකුරා සිල් නම් මාභීශීල ඵලශීල විසින් දෙවැදූරුම් යැ. එහි මාභීශීල යනු මාභී කෂණයෙහි සිතැ ඇති වන මාභීඛා අට අතුරෙහි වූ සමමාචාරා සමමාකම්මනා සමමාආජීව යන තුන් විරතීහු යැ. ඵලශීල යනු ඵලසිත්ති වූ තුන් විරතීහු යැ.

සමාධි ප්‍රඥ දෙක ද ලොචී ලොචුතුරා විසින් ද්විවිධ යා. උපචාර-සමාධි ද අපිණාසමාධි අට ද යන නව දෙන ලෝකික සමාධි නම්. මහ පල සිත්හි වූ සමාධිහු ලෝකෝත්තර සමාධි නම්හ. ශ්‍රාතමය චිත්තාමය භාවනාමය වූ ආසුව සහිත ප්‍රඥව ලෝකික ප්‍රඥ නම්. මායී සම්ප්‍රසුකන වූ ද ඵලසම්ප්‍රසුකන වූ ද ප්‍රඥව ලෝකෝත්තර ප්‍රඥ නම්. විමුක්ති යනු ඵලවිමුක්තියත් නිවනත් යා. එය ලෝකෝත්තර ම යා. ඥානදර්ශන යනු ඵකුන්විසි පස්විකුම් නුවණ යා. ඒ ලෝකික ම යා. රහත්වීමෙන් මේ ශිලාදිය පිරිපුන් කෙළේ සරණෙර ගියේ නම් වේ.

1 — 8

සංඛ්‍යා...මුත්තං (සංඛ්‍යයෙන් මිදුණු)- සංඛ්‍ය යනු රාග දොස මොහ මාන දිට්ඨි යන පසය. මායීක්‍ෂණයෙහි සමුච්ඡේද විමුක්තියෙන් ද ඵලක්‍ෂණයෙහි ප්‍රතිප්‍රශ්නිධි විමුක්තියෙන් ද ඒ සංඛ්‍යයන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි.

1 — 9

සච්චං ච ඛමමා ච (සත්‍යයන් ඛමයන්)- සත්‍ය යනු වෘත්තත්‍යය (සත්‍යවචනය) විරති සත්‍යය (සමමාචාරාවිරතිය) යන දෙක යා. තැනහොත් ඥානසත්‍ය පරමාර්ථසත්‍ය දෙක යා. ඛමී යනු ආයතීමායී ආයතීඵල දෙක යා.

1 — 10

දිට්ඨො දිට්ඨමනනං භවිස්සති (දක්තා ලද්දෙහි දක්තා ලද පමණක් වන්නේ ද)- ඇසට රූපයක් හමුවූ කල්හි පහළ වන වක්‍ෂුර්විඥාන දැකීම පමණක් කෙරෙයි. සමපට්ඨන්ත සන්තර්ණ වෛතථපන සිත් ද පිළිවෙළින් ඒ රූපය පිළිගැනීම විමසීම නිශචය කිරීම පමණක් ම කරයි. ඒ සිත්හි අරමුණ කෙරෙහි ඇලීමෙන්, අරමුණෙහි ද්වේෂයෙන් හෝ මූලාවෙන් තැන. අරමුණෙහි ඇලීම (රාග) ආදිය ඇති වනුයේ වෛතථපන සිතට පසු වැ පහළ වන ජවනයන්හි ය. රූපයෙහි එය දැකීම පමණ ම සමපට්ඨන්තාදි ප්‍රමාණය විනා එයට වැඩියෙන් ඇලීම ආදියක් යම් සේ නො වන්නේ ද, (එසේ මා සතන්හි ජවනය උපදවන්නෙමි යි, මා ජවන සිත්හි රූභාදි කෙලෙස් පහළ නො වන සේ සන්තානය රක්තෙමි යි) මෙසේ මෙහි අථ සැලැකිය යුතු ය. සුතමුතාදියෙහි ද මේ අථය තැනට සුදුසු පරිදි යොදා ගත යුතු ය.

2 — 1

2 — 2

ඛමමි වා කථා (දූහැමි කථාව හෝ)- දූහැමි කථා යනු සිවුසස් දහම් පිළිබඳ කථා යා. දශ කථාවස්තු පිළිබඳ කථා ද මෙහි ම ඇතුළත් ය.

අභිශො වා තුණ්හිභාවො (ආයී වූ තුණ්හිමිභාවය හෝ)- ආයී යනු එකානන්ත හිත සුව ඵලවන, විභූති උතුම් වූ. තුණ්හිමිභාව යනු ශමථ විදර්ශනා භාවනාහි යෙදීම වශයෙන් නිහඬ වැ ඉදිම යි. ඇතැම්හු ද්විතීය ධ්‍යානය ද, අන් කෙනෙක් වතුම්ධ්‍යානය ද ආයීතුණ්හිමිභාව නමින් හඳුනත්.

2 — 4

සුඤ්ඤානි එස්සා (සපයියෝ හැපිම කෙරෙන්)- මෙහි සපයියෝ සුඛවේදනා දුඃඛවේදනා දෙකට කාරණයෝ යි. අදුක්ඛමසුඛ වේදනාව (උපෙක්‍ෂා වේදනාව) ද ශාන්ත බැවින් සුඛවේදනාවෙහි ම ඇතුළති.

2 — 5

සංඛ්‍යාතාමිමසා (මනා කොට සිටි කරන ලද මාගී බව ඇති) - සතර මාගීයෝ සංඛ්‍යා (සංඛ්‍යා) නම් වෙති. එයින් කළ සොළොස් වැදූරුම් මාගී කාන්තය ඇත්තේ සංඛ්‍යාතාමිමසා නම්. කාන්තාකාන්ත වූ ආයතීපුද්ගලයා ය.

සකිකුචනං (පළිබෝධ සහිත) - කිංචත යනු පළිබෝධ සි. රුහාදිකෙලය - පළිබෝධ ද ආමිසපළිබෝධ දැයි ඒ දෙවැදූරුම්. ඒ දවිවිධ පළිබෝධ ඇත්තේ සකිකුචන නම්.

2 — 8

මච්චුරාජයා (මාත්‍යරාජයාගේ) - මරණයේ.

පමනතමනිවනනනි (ප්‍රමාදි පුද්ගලයා ඉක්මා ගේ) - මෙහි ප්‍රමාදි පුද්ගලයා යනු එළාඹා සිටි සිහිය නැත්තා යි.

2 — 9

සබ්බං පරවසං (අනුත් අගත් සියල්ල) - තමාගේ යම් කටයුත්තක් අනුත් අගත් ද, තමා කැමැති හේ සිදු කරනු නොහැකි බැවින් එය තමනට දුකෙකි.

සබ්බං ඉස්සපියං (සියලු ඉසුරු බව, - මේ ලොවී ලොවුතුරා විසින් දවිවිධ යා. ලොවී ඉසුරු බව යනු රජබව ආදියත් ලෝකික ධර්මානුකූලයන් නිපාද වූ සිතේ ඉසුරු බවත් ය.

ලොවුතුරා ඉසුරු බව යනු: මාගීඑලාධිගම්හෙතුයෙන් ලබන දුඃඛ - නිරෝධ සංඛ්‍යාතා ඵෙඤ්ඤාය යි.

යොගා (කාමාදියොගයෝ) - කාමයොග භවයොග දිට්ඨියොග අවිජ්ජා - යොග යන සතර යොග නම්හ.

2 — 10

දෙවා නානුභවනති දස්සනාය (ක්ෂිණාසුවයා දක්නට දෙවියෝ අසමත් වෙත්) - රහත්හුගේ සිතේ පැවැත්ම දක්නට දෙවියෝ ද සමත් නො වෙත්. මිනිසුන් ගැන කවර කථා ද? ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයෝ ද රහතුන්ගේ විනත - ප්‍රවාහනිය දකිනු නො හෙත්.

3 — 5

පඤ්ඤා නිබ්බානමනනනො (තමාගේ නිව්‍යා දන්නේ ය.) - කාන්තාකාන්ත බැවින් මත්තෙහි කටයුත්තක් තැනි බැවින් තමාගේ අනුපාදියෙම නිව්‍යාණය ම හෙතෙම දන්නේ ය.

3 — 10

උපධිං පටිච්ච දුක්ඛමිදං සමෙහානි (උපධි ප්‍රත්‍යයයෙන් මේ දුක් හට ගනී) - උපධි යනු සකකි කෙලය අභිසංසකාර යන තුන ය. මොවුන් ඇති තැන මොක්කයෙක් නො වේ.

4 - 1

අප්‍රසිද්ධතාවය (අප්‍රසිද්ධතාවය)- ඉඩම් (ආශා) තැන්පත් අප්‍රසිද්ධතාවය නම්. ඔහු පිළිබඳ වූ හෝ අප්‍රසිද්ධතාවය බව පිළිබඳ වූ කථාව අප්‍රසිද්ධතාවය නම්. මෙහි ඉඩම් වශයෙන් ප්‍රදානලය වතුර්විධයි. අත්‍රිවත්, පාපිවත්, භිවත්, අප්‍රසිද්ධතාවය වීසිනි. තමා ලත් පමණින් සැනීමට තොපැමිණ මතුමත්තෙහි ලාභ කැමති වනුයේ අත්‍රිවත් නම්. අත්‍රාප්‍රායායි. ලාභසහකාර කිරීති කැමැති වූ තැනි ගුණ ඇති සේ හඟවන කුහක තෙමේ පාපිවත් නම්. ලාභසහකාර කැමැත්තෙන් තමා තුළ ඇති ගුණ ම පෙන්වනුයේ මභිවත් නම්. ඇති ගුණ පෙන්වන අදහසක් තැනි, පසය පිළිගැනීමේ පමණ දත්තේ අප්‍රසිද්ධතාවය (අප්‍රසිද්ධතාවය) නම්.

අප්‍රසිද්ධතාවය ද පව්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය, බ්‍රිතාන්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය, පරිපතනඅප්‍රසිද්ධතාවය, අධිගම-අප්‍රසිද්ධතාවය යැයි සිවු වැද්දුරු. සිවුපසයෙහි අල්පෙවත් තෙමේ පව්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. හේ ප්‍රත්‍යයදයකයා ද, දෙයධර්මය (දෙත ද) ද, තමාගේ ශතතිය ද බලා පසය පිළිගනී. දියයුතු ද බොහෝ ඇතත් දයකයා දෙනු කැමැත්තෙන් ස්වල්පයක් ම නම්, ඔහු අදහස පරිදි ස්වල්පයක් ම ගනී. දියයුතු ද ස්වල්ප නම්, දයකයා බොහොවක් දෙනු කැමැත්තෙන් නුමුදු දෙයධර්මය බලා දෙත් ම හේ පිළිගනී. දෙනු ලබන ද බොහෝ ඇතත් දයකයා බොහොවක් දෙනු කැමති වුවත් වැඩියක් තො ගෙන තමාට සැහෙන පමණ ම පිළිගනී. මෙ වැනි මහණ හට නූපත් ලාභ ලැබෙයි. උපත් ලාභ වැඩෙයි. මේ පව්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. තමා බ්‍රිතාන්‍ය රත්තා බව දන්වනු තොකැමැත්තෙන් බ්‍රිතාන්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. තමාගේ උගත්කම පෙන්වනු තොකැමැත්තෙන් පරිපතනඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. හෝවත්බව ආදි තමා තුළ වූ අධිගමය එක් ව වසන මහණුහට ද අභවනු තො කැමැත්තෙන් අධිගමඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. මෙයේ වූ අප්‍රසිද්ධතාවයේ ගුණ ද අත්‍රිවත්තාදියේ දෙය ද දක්වන කථාව අප්‍රසිද්ධතාවය නම්.

සහනුධර්මතාවය- ලද දැයින් සදාට සහනුධර්ම නම්. එය යථාලාභ-සහනොභ යථාබලසහනොභ යථාසාරාපසහනොභ වීසින් ත්‍රිවිධ යැ. එහි අගතා හෝ තො අගතා පසය ලැබ එයින් සහනු වීම, අතෙකක් තොපැනීම යථාලාභසහනොභ නම්. පියෙවියෙන් දුබලවූයේ හෝ ලෙහින් මහලු බැවින් මැඩුණේ හෝ බර සිවුරු ආදියක් දරනු තො හැක්කේ සහාග මහණකු හා මාරු කොට ලෙස සිවුරු ආදියක් ලබාගෙන එයින් යැපේ ද, මේ යථාබල-සහනොභ නම්. මහත් අගය ඇති පසය ලැබ මෙය මහතෙරුහට, බහුලාත-යතට හෝ හිලනුහට සුදුසු යැයි එවැත්තනුට එය දී තමා මද අගය ඇති හෝ ස්වල්ප වූ හෝ දූයෙකින් යැපේ ද මේ යථාසාරාපසහනොභ නම්. එක එක පසයෙහි මෙසේ සහනොභ තුන බැගින් සිවුපසයෙහි ම සහනොභ දෙළොසෙකි. මේ දෙළොසේ සහනුධර්ම අගයත් අත්‍රිවත්තාදියේ දෙයත් දක්වා කරන කථාව සහනුධර්මතාවය නම්.

ප්‍රවිච්ඡාතාවය- නම්: විවේකය පිළිබඳ කථා යැ. කායවිවේක විතත-විවේක උපධිවිවේක යැයි විවේක තුනෙකි. ඉද්‍රම්, හිද්‍රම් සැක්මුම් ආදිය එකලාව ම කරනුයේ ගණසහනුකාවෙන් තොර වෙයි. මේ කායවිවේක නම්. අධිසම්මත්ත විතතවිවේක නම්. නිවන උපධිවිවේක නම්. මේ විවේක ම ප්‍රවිච්ඡාතාවය නම්. එය පිළිබඳ කථාව ප්‍රවිච්ඡාතාවය යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අසංසඳිකථා නම් කවර යත්: ශ්‍රවණසංසඳි, දර්ශනසංසඳි, සම්මුලපන-සංසඳි, සමන්තපාසාසංසඳි, කායසංසඳි යැ යි සංසඳිය පංචවිධ යැ. මහණෙක් අසෝ තැනැ අභිරුප සත්‍රියක් ඇතැ යි අසයි. එය සිතක් සිතක් ඔහු සිත කැලැබෙයි. මහණදම් රකිනු නො හැකි වෙයි. හිඟවට පොරලෙයි. මෙසේ ඇසීමෙන් වන කෙලයසංසඳිය ශ්‍රවණසංසඳි නම්. මහණකට සත්‍රිරූපය ද මෙහෙණකට පිරිමිරුව ද යි මෙසේ විසඟා අරමුණු දැකීමෙන් වන කෙලය-සංසඳිය දර්ශනසංසඳි නම්. සත්‍රිරූපයත් උනුත් හා කතාබස් කිරීම් සිතා-සිම් ආදියෙන් වන කෙලයසංසඳිය සම්මුලපනසංසඳි නම්. මහණකට සත්‍රියක විසින් ද මෙහෙණකට පිරිමියකු විසින් ද දුන් දෑයක් පරිභොග කිරීම් විසින් උපත් කෙලයසංසඳිය සමන්තපාසාසංසඳි නම්. මහණකු සත්‍රියකගේ ද මෙහෙ-ණක පිරිමියකුගේ ද අත් සපයී කිරීම් ඇ විසින් උපත් කෙලයසංසඳිය නායසංසඳි නම්. මේ පැවිද්දකට නොසුදුසු වූ සංසඳි හැර සපරෙහි කල-කිරීම, සංසකාරයන්හි දැඩි හයසංඥාව, සිරුරෙහි පිළිකුල් සංඥාව, සියලු අකුසල්හි පිළිකුල හා ලජ්ජා හය, හැම ක්‍රියාහි එල්ලා සිටි සිහිය යන මේ සියල්ල එල්ලා හැම තන්හි ම නොලන්නා බව අසංසඳි නම්. එය පිළිබඳ වූ කථාව අසංසඳිකථා නම්.

විශාරදමහකථා-- අකුසල් දුරු ලනුවට කුසල් උපදවනුවට වැර දැරීම විශාරදමහ නම්. මේ කායිකවිශාරී වෛතසිකවිශාරී යි ද්විවිධ යැ. ඒ ආරමාදානු නිකාමධානු පරකාමධානු යැ යි ත්‍රිවිධ යැ. සමාන්තප්‍රධානාදි විසින් වතුර්විධ යැ. ඒ පිළිබඳ කථාව විශාරදමහකථා නම්.

ශීලකථා නම්: සිල් පිළිබඳ කථා යැ. ශීලය ලොච්ඡොධුතුරු විසින් දෙවැදූරුම් යැ. ප්‍රාතිමොක්ඛසංචරාදි සිවුපිරිසිදු සිල් ලොච්ඡිල් යැ. මාගීශීල ඵලශීල ලොචුතුරු සිල් යැ.

සමාධිකථා-- විදර්ශනාවට පාදක වූ උපවාරසමාධිය ද අටසමවත්ත ද ලොකික සමාධි නම්. මාගීසමප්‍රසන්නසමාධිය ලොකොත්තරසමාධි නම්. මේ ද්විවිධසමාධි ප්‍රතිසංයුක්ත කථාව සමාධිකථා නම්.

ප්‍රඥකථා නම්: විදර්ශනාප්‍රඥ මාගීප්‍රඥ ඵලප්‍රඥ පිළිබඳ කථා යැ.

විමුක්තිකථා නම්: ආර්යඵල විමුක්ති ද නිවන ද පිළිබඳ කථා යැ. අත්ත තදබහවිමුක්ති විසංඛානණ විමුක්ති සමුච්ඡේද විමුක්තිත් පිළිබඳ කථා ද මෙහි ඇතුළත් කෙරෙත්.

විමුක්තිඥානදර්ශනකථා-- විමුක්තිඥානදර්ශන නම්: එකත්විසි වැදූරුම් පස්විකුම් නුවණ යැ. ඒ පිළිබඳ කථා විමුක්තිඥානදර්ශන කථා නම්.

අසුභා (අශුභභාවතාව)-- එකොළොස් වැදූරුම් අසුභ අරමුණු අතුරෙන් යම් එකෙක සුදුසු පරිදි කමටහත් වැඩීම.

අසම්මානසමුග්‍යාභාය (අසම්මානස නසනු පිණිස)-- අසම්මාන නම්: මම් ඔහු හා සමයෙම් යන ආදීන් කැරෙන තවවිධ මාතය යැ.

4 — 2

මිනිසාගේ මනස (මිනිසාගේ මනස) - ආත්මයා දැනගත් නො
 උදෙසාදැනගත් මනස ගෙන දුන්නේ වේ.

වසං මාර්ගය ගවේෂණී (මරු වශයට යෙඹි)- මෙහි මරු යනු කෙලස සුකුණි අභිසංසකාර මාත්‍රය දෙවනුව යන පස් මරුහු ම ය.

සම්මානංකප්පගොවිරො (සමන් සම්කල්පනා ගොදුරා කොටැත්තේ)-
ධ්‍යානාදි සම්ප්‍රයුක්ත සමන්සංකල්පය ම තම් සිතට ප්‍රවෘත්තිස්ථානය (පවත්නා
තැන) කොට ඇත්තේ.

4 — 3

පාපියො නං තිනො කිතර (වරදවා පිහිටුවන ලද සිත ඔහු එයටත් වඩා පාපතරයකු කරන්නේ ය) - මේ වස්තුවෙහි දැන්වුණු නිශ්ශ්ලික ගොපාල හි තෙම සෝවන් වූ ආගමිකයෙකි. ඔහුට විද මැරීමෙන් ඒ පුරුෂයා ආතතතාවයී අනුභවයක් බල බල වූ අනුභව රැස් කෙළේ ය. එබැවින් සතුරන් විසින් කට හැකි අතළොස් වඩා, සොර වූ අවැඩ වරදවා පිහිටුවන ලද සිත් තෙමේ කරන්නේ ය.

4-4

සංක්‍රමණාලිකම්පි (පාංශුපිශාචයකුදු)- කසලගොඩ ආදී නැනෑ ගැවැසෙන කුඩා ප්‍රෙතවිශේෂය පාංශුපිශාචක නම්.

4 — 6

ආරක්ෂාදායී (ආරණ්‍යක වූ) - ශ්‍රාමිකයන් සෙවන සඳහා වෙනම වූ.

පිණ්ඩපාඨකෝ (පිණ්ඩපාඨික වු)- පිඬු සිහිම වුන කොටැති.

පංසකුලිකො (පාංශුකුලික වූ)- අයිති තැනැත්තවුන් විසින් ඉවත
ලන ලද වස්තුයෙන් කළ සිවුර පාංශුකුල නම්. එය ම දරන ස්ත්‍රීන් ඇතිතේ
පාංශුකුලික යැ.

තෙව්වරික (තෙව්වරික වූ)- සහලසිවුර, උතුරාසහ, හඳුනා යන
තුන තුන්සිවුරු නම. එය දරන සම්භාව ඇතියේ තෙව්වරික යා.

බුතවාදය (බුතවාද වූ)- බුතධර්ම තෙමේත් හමාදන් කොට ගෙන වසන අනුකූලත් සමඳන් කරවන තැනැත්තේ බුතවාද නම්. බුතධර්ම නම්: කෙලෙස් තසා ලන දහම් යැ.

4-7

අධිවෙනසා (අධිවිනයෙන් යුක්ත)- අධිවිනය නම්: හැම සිත්වලට ම වැඩි තරම් වූ රහස්පල සිත යැ.

මොනසපේසු (මොනපටයන්ගේ)- **මොනපට** නම්: අර්ථන්තමයවීම, සන්තික බෝපානි දහම්, හෝ ත්‍රිශික්ෂා යන මොහු ය. මෙයින් ප්‍රථිභාගප්‍රති-පතනය දක්වයි.

5 - 7

කාබ්‍යාචිතරණවිශුද්ධිය (කාබ්‍යාචිතරණවිශුද්ධිය)- බුද්ධාදි අට තත්ති සැක දුරු ලක්‍ෂ්‍යයන් මානීප්‍රභව මෙ තත්ති කාබ්‍යාචිතරණවිශුද්ධිය නම්.

5 - 10

සිතෙන කායෙන (මනා වැ සිරි කසින්)- සංවර කොට ගත් කසින්. මෙයින් සීලසංවරය දැක්විණි.

6 - 1

ඉඤ්චාද (සාද්ධිපාදයෝ)- සාද්ධි යනු සමාද්ධිය යැ හරි යැම යැ. භාවනා පුරුදු කැරැමෙන් උපදවනු ලබනු බ්‍යාන අතිශ්‍ය මානී ඵල යන මේ සියලු මහද්ගත ලොකොත්තර ධර්ම සාද්ධි යන්නෙන් හැඟේ. ඒ දෑ ලබනු වට ප්‍රධාන වශයෙන් උපකාර වන බලවත් වූ ඡන්ද වික්‍යා විරිය විමංඝා යන සතර සාද්ධිපාදයෝ යැ. සාද්ධිකොටස් ද සාද්ධි ලබනු වට ප්‍රතිෂ්ඨා වූ ධර්ම ද සාද්ධිපාද නම්.

කසං චා (අයුත්තලායක් හෝ)- මේ කාරණයෙහි මහාසීච තෙරුන්ගේ මතයෙන් අවුමානි මෙසේ දැක්වෙයි: “බුදුවරුන්ගේ නොතනති ගෙරවුමෙන් නම් නැති. බේලුව ගමැ දී පහල වූ මාරණන්තික වෙදනාව යම්සේ දසමසක් මැඩ පැවැත්වූනු ද එසේ ම පුත පුතා ඒ සමවතට සමවැද එය මැඩ පවත්වන්නාහු මේ මහාහදකලාය මුළුල්ල ම සිරිවු හැක්කාහ.”

යථා තං මාරෙන පටිසුට්ඨිතවිතෙතන (මරනු විසින් මඩනා ලද සිතැත්තක්නු සේ)- මෙහි මාර යනු දෙවපුත්‍රමාරයා ය පරනිර්මිතවසවතීති දෙවිලොවැ වැසි දැමරික දෙවිපුත් ය. හේ අතද තෙරුනට බිහිසුණු අරමුණක් පෙන්වී ය. තෙරණුවෝ එයට සිත යොමු කළෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ බස වටහා ගත නුසුණු වූහ.

252 පිට. **විසතනා** (ව්‍යතන)- අසීමාසීමාසීමා වශයෙන් ව්‍යතන වූ,

විනිතා (විනිත)- කෙලෙස් දුරුලීම් විසින් විනිත වූ,

විසාරද (විසාරද)- සාරජ්ඣය (නැති ගැත්ම) ඇති කරන දිට්ඨි විවිකිච්ඡා අදි කෙලෙසුන් ප්‍රතිණ කිරීමෙන් විසාරද වූ,

බහුසුතා (බහුසුත)- තෙවලාදහම් බොහෝ අසා දහ උගත්.

බමමධන් (බමධර)- තෙවලාදහම් සිතැ ලා දරණ.

බමමානුබමමපට්ඨනනා (බමානුබමප්‍රතිපත්ත)- අසීමිතයට අනුකූල ධර්ම වූ විද්විතාභාවතාධර්මයට පිළිපත්.

සාමිවිපට්ඨනනා- ඥානදර්ශනවිශුද්ධියට නිසි විශුද්ධිපරමපරාප්‍රතිපත්තියට පිළිපත්.

අනුබමමවාදිනො (අනුරූප ධර්මයෙහි හැසිරෙන සුලු)- කෙලෙස් භූතී කිරීමට සමත් සේ වූ අලොච්ඡනාදි ධර්ම පුරන සුලු.

6 — 4

සංයතො ලොකො (ලොව ශාස්තිය ය) - මෙහි 'ලොව' යනු ආත්මය යි. 'එය නිත්‍ය ය, සද්භාවී ය' යනු ඇතැම් කෙනෙකුත්ගේ දූෂිත යි.

අනන්තවා ප්‍රොකො (ලොව අනන්තත්වය) - ආත්මය කෙළවරක් (සීමාවක්) ඇත්තෙකු' යනු ඇතැම්මුන්ගේ දූෂිත මෙයින් දැක්විණි. සමහරු ආත්මය ශරීරය පමණ ම මහත් යැ යි ද, සමහරු ආත්මය මහපටුනිල්ලක් තරම් යැ යි ද, සමහරු එය ඒ ඒ අවයව තරම් මහත් යැ යි ද, සමහරු පරමාණු-වක් තරම් යැ යි ද සලකත්. 'ලොව අනන්තත්වය' යනුවෙන් ඔවුන්ගේ දූෂිත දැක්විණි.

අනන්තවා ලොකො (ලොව අනන්තය) - 'ආත්මය අසීම ය, හැම දෙයක ම හැම තැනැත්තා ම පාතිර ඇතැ' යි යන දූෂිත මෙයින් දැක්විණි. මේ දූෂිත ලොව පහළ කළෝ කිසිලු භික්ෂූන්ද ආදී සාමිවරු ය.

තං ජීවං තං ශරීරං (ජීවයත් ශරීරයත් දෙක ම එකෙක් ය) - 'ආත්මය රූපවත් ය' යන ආර්ථිකාදීන්ගේ දූෂිත මෙයින් දැක්විණි.

අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං ශරීරං (ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකෙක) - මෙයින් ආත්මය අරුපී ය" යන දූෂිත දැක්විණි.

හොති තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු ඇත) - මෙහි තථාගත යනු කාරක වෙදක නිත්‍ය බ්‍රුව පද්ධතිය යි එ නම්: ආත්මය යි. එය මරණින් මතු නිත්‍ය ව පවති යි ඇතැම්හු සිතත්. මෙයින් සංඥිවාද සොලොය ද අසංඥිවාද අට ද තෙවසඤ්ඤිතාසඤ්ඤිවාද අට ද දැක්විණි.

න හොති තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු නො වෙයි) - මෙයින් උච්ඡේදවාදය දැක්විණි.

හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු ඇත්තේත් නැත්තේත් වේ) - මෙයින් එකච්ඡස්සතවාදත් සඤ්ඤිවාද සතත් දැක්විණි.

නෙව හොති ච න න හොති ච තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු නො ම ඇත්තේත්, නොම නැත්තේත් නො වේ) - මෙයින් අමරවික්ෂෙපිකවාද දැක්විණි.

6 — 5

අපඤ්චා ව න්‍යමාගමං (ඒ නිවතට නො පැමිණ ම) - මෙහි 'තමොගමං' යනු 'තං ඔගමං' යි විෂයී වේ. ඔගමං යි කියෑ යුතු තැන ප්‍රසව කොම ඔගමං යි කියන ලදී. "ඔගමනනි පතිට්ඨගනනි එතෙන එත් වා'ති ඔගමං' යනු අවුලා ගෙයින් පිහිටා සිටීමට උපකාර වූ ධර්ම (ගෙවත් ආසීමාභීය) ද පිහිටා සිටුනා තැන (ගෙවත් නිවත) ද මෙහි ඔගම යන්නෙන් කියන ලදී.

6 — 6

දීට්ඨිසු ඝාරමනකථා සංඝාරං නාත්ථවගගති (දූෂිතවිෂයයෙහි විරෝධ-කථාව සසර නො ඉක්මවයි) - තමා ගත් දූෂිතය ම සරි යැ යි සෙත්සත් ගත් දූෂිත වැරදි යැ යි මෙසේ බැණුම් දෙබ්‍රුම් විසින් කලහ විසින් කරන විරෝධ කථාව සත්ත්වයන් සසර යවන අවිද්‍යාභෞද්‍ය දුර ලීමට සමත් නො වෙයි.

7 - 6

නෙලගෙහා (නිදේස් මං ඇති) - එල යනු දෙමය යි. දෙස් නැතිගේ නෙල නම්. පිරිසිදු සිල් යැ. ඒ 'නෙලය හෙවත් පිරිසිදු සිල් නැමැති අග්‍රලාභීය ඇති' යන අරුත නෙලගෙහා යන්නෙන් කියන ලදී.

සෙසිපව්‍යාදෙ (සුදුවැසුම් ඇති) - සව්‍යාද යනු රිය මත ඇතුරන කබලාදියයි. 'අර්භත්තිඵලවිමුක්තිය නැමැති සුදු කබලය ඇති' යනු මෙයින් කියන ලදී.

7 - 7

ප්‍රපංචසංඝායා (ප්‍රපංචසංගත සංඝ කොට්ඨාසයන්ගේ ප්‍රභාණය) - මෙහි ප්‍රපංච යනු කෙලයෝ යි. විශේෂයෙන් රූග දොළ මොහ දූෂි මාන යන මේ කෙලෝහු යැ. ඊ මේ විතර්කනාතයෙක මොහු පහල වෙත් ද, එය මොහු බොහෝ කල් සසර තවතා තබන්. එබැවින් සත්ත්වයන් බොහෝ කල් සසර තවතා තබන්නෝ ය යන අරුතෙන් ප්‍රපංච යනු තෘෂ්ණාදි කෙලයෝ යැ. තව ද ප්‍රපංච යන්නෙහි 'සිත්සතත් කෙලෙසන ද ය, සිත්සතත්හි වූ කසල යැ යන තේරුම් ද ඇත.

ඒ ප්‍රපංචයන් හා සහගත සංඝව ප්‍රපංචසංඝා නම්. සංඛා (සංකිත) යනු භාගයෝ ය, කොටස් ය. නිමිති සහිත ව ඒ ඒ ප්‍රපංචයට පක්ෂ වූ කෙලයරුයිය යි.

මෙහි ප්‍රපංචයන්ගේ නිමිති දත යුතු. රූගප්‍රපංචයට ගුහසංඝ නිමිත්ත යැ. දොළප්‍රපංචයට ආසාතවිසතු නිමිති යැ. මොහප්‍රපංචයට ආසුචයෝ නිමිති යැ. තෘෂ්ණාප්‍රපංචයට වෙදතාව ද, දූෂිප්‍රපංචයට සංඝව ද, මානප්‍රපංචයට විතර්ක වේ

සසද්‍යානං (සසද්‍යතය) - දම්මවැල. මෙහි තෘෂ්ණාදූෂි දෙක සසද්‍ය නම්. සසර සතුත් බැඳෙනුයේ මෙයින්. එබැවින් මොහු බැබළු වැනි නු යි මෙහි සසද්‍යාන යැ යි කියන ලදී.

පළිසං (පළිසංස) - නිවන්පුර යනු තො දී එයට බාධක වැ සිටින පළිසංසක් (කණයමක්) වැනි බැවින් අවිද්‍යාව පළිසංසකැයි මෙහි කියන ලදී.

8 - 1

තද්‍යයනං (ඒ ආයතනය) - මෙයින් නිවන කියන ලදී. ආයතන යනු කාරණය යි. වක්‍රුර්විභ්‍යාදිතව රූපාදීන් මෙන් නිවන ගොනුකුඤ්ඤ මායී-ඤ්ඤා ඵලඤ්ඤායට අරමුණු වෙයි. ඒ ඤ්ඤායට කාරණ වන නිවණ පරමාථ වශයෙන් දිද්‍යාන ධර්මයෙකි. හුදු ඉත්‍යානාවෙන් තො වෙයි.

8 - 7

304 පිට. **සුඤ්ඤාගාරං** පාමිසි (ඉත්‍යාගාරයට පිවිසි තේක) - ඉත්‍යාගාර යැ යි කියැ යුතු වෙත ම ගෙයක් එහි තො විය. උච්ඡ්‍රවෝ බුදුරදුන් සඳහා ඒ ආවාසගෙහි ම එක් පඤ්ඤා වටා තීර ඇඳ උසින් වියත් බැඳ එහි තුල කාප ඇඳත් පණවා කාමරයක් මෙන් පිළියෙල කොට තැබූහ. මෙහි ඉත්‍යාගාරයැ යි දැක්වුණේ එය යැ.

ඉතිවුත්තකපාලි උපග්‍රන්ථය

(මෙහි අඩකයෝ නිපාතය- වර්ග සූත්‍රය ඇඟවීම පිණිස වෙයි.)

ඉතිවුත්තකපාලිය සූත්‍රපිටකයෙහි කුදුගත්සර්ගයට අයත් ග්‍රන්ථ අතුරෙන් සතරවැන්න යැ යුත්තගෙය්‍යවෙය්‍යාකරණාදි ශාස්ත්‍රාශාසනයේ තව්‍යාඛ්‍ය අතුරෙන් සවැන්න ය. මෙහි සූත්‍ර එක්සිය දෙලොසක. අත් බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රාදියෙහි එවං මෙම සුතං යන ආදියෙන් නිදනය තබන ලද නුමුත් මේ ඉතිවුත්තකයෙහි වුත්තං හෙතං භගවතා ආදීන් නිදනය තැබිණ. ඒ කවර හෙයින් යත්: ශාස්ත්‍රාත් වහන්සේගේ අදහස දන්නා ධර්මසංග්‍රාහක මහතෙරුන් ශාස්ත්‍රාශාසනයෙහි ‘ඉතිවුත්තක’ අඩකයට අයත් සූත්‍ර මොහු යැ යි දන්නාහු ඒ බව හඟවනු වස් ‘වුත්තං හෙතං භගවතා’ යන ආදීන් නිදනය තැබූහ යි අටුවාඇදුරෝ කීහ.

අටුවා ඇදුරන්ගෙන් අත්‍ය වූ ඇතැම් කෙනෙක් මෙය බුදුරජුන් සාමාලිනී දෙවින් ප්‍රමුඛ පන්සියක් පමණ ආසීශ්‍රාවිකාවතට වදාළ දහම් බුද්ධුත්තරුව ඉගෙන දෙසූ බවත් ඇයගෙන් මෙහෙණින් ඉගෙන දුරා බවත් මෙසේ පරමපරායෙන් හිසුන් අතුරෙහින් ඇය තැබූ නිදනය ප්‍රකට වූ බවත් අතද තෙරුන් ද ප්‍රථමධර්මසංගීතියේදී එ පරිද්දෙන් ම ඒ නිදනය වදහළ බවත් කියත්.

එහෙත් මෙහි පිළිගත යුත්ත නම් “ධර්මසංගීතීකාරක මහතෙරුන් තමනට සුදුසු යැ යි හැඟී ගිය පරිද්දෙන් කිසි තැනෙක එවං මෙම සුතං යි ද, කිසි තැනෙක ඡායන සමාසයන යැ යි ද, කිසි තැනෙක භාජාඛකිත විසින් ද, නිදනය තැබූහ. කිසි තැනෙක කිසි ම නිදනයක් නොතැබූහ.” යනු යි.

1. 1. 1

එකං ධම්මං (එක් ධර්මයක්) - මෙහි ධර්ම යනු ස්වභාව යි. එක් ධර්මයක් යනු එක් සංකෙලයක්වශයෙන් යැ යි අරුත් ගත යුතු

පඤ්චාස (පහ කරවු)- පහ කිරීම (ප්‍රභාණය) පස්වැදූරැම්. තදබ්‍රහ්මප්‍රභාණ විෂකම්මප්‍රභාණ සමුච්ඡේදප්‍රභාණ ප්‍රතිප්‍රසංගිප්‍රභාණ කීශරණප්‍රභාණ විසිති. අලොභාදියෙන් ලොභාදිය ද තාමරාප පිරිසිදු බැලීම ආදීන්ගෙන් විවසුන් නුවණින් සකකායදිට්ඨි ආදිය ද යි ඒ ඒ කුශලාභිතයන් පහළ වන වන ඝෂණයෙහි එයට විරුද්ධ වූ අකුශලාභිත පහ වීම තදබ්‍රහ්මප්‍රභාණ යි. උපපාරජ්‍යමාගියෙන් හෝ අජිණාසමාගියෙන් නිවරණයන් පහ කිරීම (මාඛා ලීම) විෂකම්මප්‍රභාණ යි. සතර ආසීමාගීයෙන් ඒ ඒ කෙලෙසුන් තවැත නො හටගන්නා පරිදි මුලින් සිදු ලීම සමුච්ඡේදප්‍රභාණ යි. දික් කලක් සන්තානයෙහි කෙලෙස් ඇති වීමෙන් වූ පිඩාව ඵලඝෂණයෙහි සංසිදීම ප්‍රතිප්‍රසංගිප්‍රභාණ යි. සියලු සංසාරාතධර්මකෙරෙන් මිදුණු නිවන නිශ්ශරණ-ප්‍රභාණ යි.

මේ ප්‍රභාණපසින් මෙහි ‘පහ කරවු’ යන්නෙන් සමුච්ඡේදප්‍රභාණය කියන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 1. 4

කොඩං (කොඩිය) - මෙහි දෙවෙනි සුත්‍රයෙහි කියන ලද ද්වේෂය ම මෙහි කොඩි යන්නෙන් දැක්වේ. අසන්නන්ගේ අදහසට සරි ලන පරිදි පදවශයෙන් වෙනස් කොට වදාළ බව මුත් අළු විසින් දෙස (ද්වේෂ) යනුත් කොඩි (කොඩි) යනුත් එකෙක් ම ය.

1. 1. 5.

මකඩං (මකුබව) - මකුබව යනු අනුන්ගේ ගුණ මැකීම යි. මේ මෙරම, ගුණ මකා ලන අයුරින් පවත්නා දෙමිතස් සහතික විතොනපාදය යි.

1. 1. 6.

සබ්බං (සියල්ල) - විපක්‍යතාවට අරමුණු වූ තුන් භූමියට අයත් දෑ මෙහි 'සියල්ල' නම්.

අපට්ඨානං (සම්ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගන්නේ) - මෙහි සම්ප්‍රකාරයෙන් දැන ගැනීම යනු හැම අයුරින් ම පිරිසිදු දැන ගැනීම යැ, තුන් පරිඥයෙන් දැනගැනීම යැ. තුන් පරිඥ නම්: සද්ධාපරිඥා, නිර්ණාපරිඥා, පඤ්ඤාපරිඥා යන තුන ය. තාමරුපයන් ලක්ෂණ රස ප්‍රත්‍යයයාන පදසාන විසින් වෙන් කොට දැන ගන්නා, කමී අවිද්‍යා ආදි ප්‍රත්‍යයයන් පිරිසිදු දන්නා නුවණ සද්ධාපරිඥා නම්. මෙසේ දැන ඒ සියල්ල අනිත්‍ය විසින් දුක් විසින් රොග විසින් දෙසාලිය අයුරෙකින් නිර්ණය කොට දැන ගැනීම නිර්ණාපරිඥා නම්. මෙසේ නිර්ණය කොට රහත්මගින් සියලු ඡන්දරාගය තසයි. මේ පඤ්ඤාපරිඥා නම්. දිට්ඨිවිසුද්ධි කඩ්ඞාචිතරණවිසුද්ධි දෙක සද්ධාපරිඥා නම්. මහාමහසද්ධාන පටිපදාසද්ධි විසුද්ධි දෙක කලාප-සමමසනය පටන් කොට අනුලෝමසද්ධාන අවසන් (කොට ඇති ප්‍රඥාව හෝ) නිර්ණාපරිඥා නම්. ආර්ථිමානියෙන් කෙලෙස් නැසීම පඤ්ඤාපරිඥා නම්. මේ තැන සද්ධාපරිඥා නිර්ණාපරිඥා දෙකින් පිරිසිදු දැනීම අභිප්‍රේත යැ.

1. 2. 4.

න සමනුපය්‍යාමි (නො දනිමි) - සමනුපය්‍යාම (දැකීම) දෙවැදෑරීම. දිට්ඨිසමනුපය්‍යානා සද්ධාසමනුපය්‍යානා විසිනි. රූපාදිය ආත්මවශයෙන් හෝ නිත්‍යසුඛාදි වශයෙන් දැකීම දිට්ඨිසමනුපය්‍යානා යි. (දෘටිවශයෙන් වරදවා දැකීම යි.) රූපාදීන් අනිත්‍යාදි විසින් ඇති සැටියෙන් දැක්ම සද්ධාසමනුපය්‍යානා (නුවණින් දැකීම) යි.

අවිජ්ජානිවරණං (අවිද්‍යානිවරණය) - වතුසාධනය නන්ධාකාරයෙන් අවබෝධ නොකිරීම අවිද්‍යා යි. වක්‍යාර්ථවිඥානාදීන්ගේ යථාතත්ත්වය, ප්‍රතිත්‍යා-සමුත්පාද ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පත්ත ධර්ම සිතට ප්‍රකට වනු නොදී වසාලන බැවින් අවිද්‍යාව නිවරණයෙකි. නිවරණ නම් වැස්ම යි. තව ද නිවන් දෙර වසා ලන කරුණින් ද අවිද්‍යාව නිවරණ නම්.

1. 2. 5.

සංයෝජනි - එය ඇත්තනු දුක් හා එකට යොදා ලන හෝ කමිය විපාකයන් හා යොදා ලන හෝ, හව යොනි ගති විඤ්ඤාණධර්ම සත්‍යාචාරයෙන් අත්‍යභවයොනිගතිආදීන් හා යොදාලන (සමිධිධි කැරු ලන) දූල සංයෝජන යි. සත්ත්වයන් සසරු බැඳ ලන කෙලෙස් ය. තෘෂ්ණාව ම සංයෝජන වූයේ තෘෂ්ණාසංයෝජන නම්.

අනාද්‍යනො (උපාදාන රහිත වූයේ) - සතර උපාදාන අතුරෙන් එකකුදු නැත්තේ. තව ද ආදාන යනු මත්තෙහි පිළිසිඳූ ගැන්ම යි. එය නැතිවේ අනාදාන යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 2. 8.

වග්ගාත්තමා (ව්‍යාග්‍රායම වූ) - සමයා (සං-අයා) භාවයට, සමයියට විරුද්ධ වූයේ වයා (වි - අයා) භාවය යි, ව්‍යාග්‍ර බව යි. එනම් හෙදය යි ව්‍යාග්‍රායම යනු හෙදයට කැමැති යන අරුත්හි වෙයි.

1. 3. 2.

සුඛසොත්තං ... අධිවචනං යදිදං පුඤ්ඤං (පින් යන මෙය ... සාපයට නමෙකි) - මෙහි පින් යනුයෙන් ලෝකික කුසල් දැක්විණ. එලය වූ සාපයේ නම. එයට කාරණ වූ පිනට නමේ වශයෙන් අහෙදෙපචාරයෙන් මෙහි කියන ලදි.

සංවට්ඨවිවට්ඨකපප (සංවර්තවිවර්තකල්ප) - සංවර්තල්ප යනු වැන-සෙන ලෝකය යි. විවර්තකල්ප යනු හැදෙන ලෝකය යි. ලොව නැසී ගෙන යෑම සංවර්ත නම්. නැසී එසේ ම පවත්නේ සංවර්තස්ථායී යැ. ලොව නැසී නිබ්බිය යලි ඇති වීම විවර්ත නම්. එසේ ඇති වූ පවත්නේ විවර්තස්ථායී නම්. මෙහි සංවර්ත සංවර්තස්ථායී දෙක ම සංවර්ත යන්නෙන් ද විවර්ත-විවර්තස්ථායී දෙක ම විවර්ත යන්නෙන් ද ගැනිණ. මෙහි කල්ප යනු ලෝකය යැ.

අබ්‍යාපජ්ඣං සුඛං ලොකං (දුක් රහිත වූ බ්‍රහ්මලෝකයට) - කාමච්ඡද අදි ව්‍යාබාධ නැති (දුක් නැති), ධ්‍යානසම්පන්න වශයෙන් සාප බහුල වූ බ්‍රහ්මලොවට.

1. 3. 3.

අප්පමාදො (අප්‍රමාදය, සිතිය එළාවීම) - දුසිරිත්හි ද පස්කම්සාපයෙහි ද සිත යෙදීම, කුසල්හි සිත නොයෙදීම ප්‍රමාද නම්. එයට විරුද්ධ වූ එළාඹා සිටි සිහි ඇති බව අප්‍රමාද නම්.

2. 1. 1

ඉන්ද්‍රියසසු අග්‍රාහනද්වාරනාය ව (ඉන්ද්‍රියවිෂයයෙහි අනංවර බැව්නුත්) - වන්හුරාදි ඉන්ද්‍රිය සයෙහි නොවැසූ දොර ඇති බැව්නුත් මෙයින් ඉන්ද්‍රියසංවරය නැති බව කියැවිණ.

භොජනෙ ව අමතනඤ්ඤනාය (අහරෙහි පමණ තොදත්තා බැව්නුත්) - පිළිගැන්මේ පමණ දැන්ම, පරිභෝගයේ පමණ දැන්ම යැ යි පමණ දැනීම දව්විධ ය.

2. 1. 5

පාපකොනෙ ව සිලෙන (ලාමක වූ ශීලයෙන් ද) - ලාමක වූ ශීලය නම්: දුග්ගිල බව ය. සිල් නැති බව ය. කායදුශ්චරිත වාග්දුශ්චරිත ථෙථ්‍යාච්ච යන තුන ය.

2. 2. 1.

බෙමො විතකොතා (කොම විතකීය) - අව්‍යාපාදවිතකී අවිති-සාවිතකී යන දෙක කොමවිතකී නම්.

පච්චෙදකො (ප්‍රච්චේදක විතකීය) - මේ තෙකඩමච්චිතකය යි. මෙහි බලයෙන් කායච්චේදක විතතච්චේදක උපධිච්චේදක යන ත්‍රිවිධ විචේදක ද, තදබ්‍රහ්මච්චේදක විෂකම්මච්චේදක සම්මුච්ඡේදවිෂේදක පච්චසංඝාදාච්චේදක නිසාරණච්චේදක ද යන පංචවිචේදකය ම සම්පුර්ණ බවට යෙයි.

2. 2. 3.

අවිජ්ජා ... පුබ්බකමා ... (අවිජ්ජා පෙරවු වන්නිය) - සහජාත-වශයෙන් ද උපනිශ්‍රය වශයෙන් ද යන දෙ අයුරින් අකුසලයකට අවිජ්ජා පුරුසර (ප්‍රධාන) වේ. අවිජ්ජායෙන් තොර වූ අකුසලයෙක් නො පහළ වේ.

3. 1. 2

ධාතුසො (ධාතුහු) - තමන්ගේ ඵලය, තමාගේ ස්වභාවය දරන්නා යනු ධාතු යන්නෙන් අර්ථය යි. මෙහි රූපධාතු යනු රූපභවය යි. රූපාවචර ධර්මයෝ යි.) අරූපධාතු තම් අරූපභවය යි. (අරූපාවචර ධර්ම යි). නිරුධධාතු යනු නිවන යි. අන්තය ක්‍රමයෙකින් රූපධාතු යනු සියලු කාමභවය යි. අරූපධාතු යනු අරූපභවය යි. නිරුධධාතු යනු නිවණ යි. මෙහි මාගී-ඵලයෝ මේ තුනට ම නො ඇතුළත්හ. (ත්‍රිකවිතිර්මුක්ත හ).

රූපධාතුං පරිඤ්ඤාය අරූපෙසු අසංඝිතා (රූපභවය පිරිසිදු දෑන අරූපභවයෙහි නො පිහිටියාහු) - රූපාවචර ධර්ම ඤානපරිඤ්ඤාදී තුන් තුන් පරිඤ්ඤායෙන් පිරිසිදු දෑන, අරූපාවචර ධර්ම ද එසේ ම පිරිසිදු දෑන භවරූපයෙන් භවදුෂ්ටවශයෙන් එහි නො පිහිටියෝ වූ නො-ඇලුණෝ වූ.

3. 1. 4.

සමමාමානාභිසමයා (මො කොට මාතයාගේ දර්ශනප්‍රභාණාභිසමයෙන්) - රහත්ගෙනුවණින් මාතය දක්නා ලැබේ. මේ රහත්මාගීයාගේ දර්ශනාභිසමය තම්. රහත්ගෙනුවණින් දක්නා ලද කෙණෙහි ම මාතය ප්‍රතිණ වේ. මේ එහි ප්‍රභාණාභිසමය යි. දුෂ්ටවිෂ සථියා විසින් දක්නා ලද්දකින් ජීවිතය මෙති. සප්ත තෙම ඔහු දකී. දකීමෙන් ම විෂ පානි රූ යැමෙන් දක්නා ලද පුරුෂයා නැසෙයි. රහත්මගින් වන දර්ශනාභිසමය ප්‍රභාණාභිසමය දෙකත් එමෙන් ම එක් කෙණෙහි ම වේ.

අභිඤ්ඤාචෝධිතො (විශිෂ්ටභූතයෙන් දෑන නිමවන ලද කාන්ත ඇති) - මෙහි විශිෂ්ටභූත යනු ශබ්දික යි. වෙදනාමුඛයෙන් වතුසංඝාතයකින් ස්ථානව වඩා ශබ්දිකයෙන් අවසානයට පැමිණී, කර නිමවන ලද මාගීකාන්ත ඇති.

3. 1. 5

කාමෙසනා (කාමය පිළිබඳ සෙවීම) - කාමෙසනා යනු කාමරූපය යි.

භවෙසනා (භවය පිළිබඳ සෙවීම) - භවෙසනා යනු භවරූපය යි, රූපාරූපභවයන් පැතීම යි.

බ්‍රහ්මචරියෙසනා (බ්‍රහ්මර පිළිබඳ සෙවීම) - මෙහි බ්‍රහ්මචරිය (බ්‍රහ්මර, යනු දිට්ඨිබ්‍රහ්මචරිය යි. එනම් අනන්තරාගික මිසදිට්ඨවත් එය හා එක් වූ සිටි අකුසල් වූ කාමවාචිමනාකම් යි.

එසනානං වයා (පරිච්ඡේදයෙන් නෂ්ට කිරීමෙන්) - බ්‍රහ්මචරියෙසනාව (මිසදිට්ඨව) භොවාන්මගින් නැසේ. කාමෙසනාව අනාගාමි මාගීයෙන් නැසේ භවෙසනාව රහත්මගින් නැසේ. මෙසේ එකතුවත් නිවිණ කිරීමෙන්.

8. 1. 7.

කාමාසත්‍යො (කාමාසුචය) - කාමාසුච නම් කාමරුගය යි. රූපශබ්ද ආදිය කෙරෙහි ඇල්ම ද කාමාසුච නම්.

භවාසත්‍යො (භවාසුචය) - රූපාරූපභව කෙරෙහි ඇල්ම, ධ්‍යානනිකාන්තිය, ශාශ්වතදූෂටිසහගත රුගය, භවය පැතීම යන මේ හැම භවාසුච නම්.

අවිජ්ජාසත්‍යො (අවිජ්ජාසුචය) - අවිජ්ජාව ම අවිජ්ජාසුච නම්.

ආසවානං ව **සමභවං** (ආසුචයන්ගේ සමභවය ද) - ආසුච හටගන්නට හෙතුව මෙයින් කියන ලදී. අයෝනිසොමතසකාරයද අවිජ්ජාදි කෙලෙස් ද ආසුච හටගන්නටම කාරණය යි.

මග්ගං ව **ධම්මානුමානං** (නිවිඤ්ඤාමානිය ද) - මෙයින් ආසුචක්‍ෂයගාමී ආසීමායී දැක්විණි. එහි ද අනාත්මමායීයෙන් කාමාසුචය ක්‍ෂිණ වේ. රහත්මගින් භවාසුචය ද අවිජ්ජාසුචය ද ක්‍ෂිණ වෙත්. කාමුපාදනය මෙන් කාමාසුචය ද රහත්මගින් තැස්සේ යැ යි ඇතැම්හු කියත්.

8. 1. 8

කාමචන්ද්‍රණා (කාමතෘෂණා) - පංචකාමගුණිකරුගය කාමතෘෂණා නම්. **භවචන්ද්‍රණා** (භවතෘෂණා) - රූපාරූපභවයන්හි ඡන්දරුගය ද ධ්‍යානනිකාන්තිය ද, ශාශ්වතදූෂටිසහගත රුගය ද භවප්‍රාචීතාව ද භවතෘෂණා නම්.

විභවචන්ද්‍රණා (විභවතෘෂණා) - උචෙත්තදූෂටිසහගත රුගය විභවතෘෂණා යි.

8. 1. 9.

යොගසුත්තා මාරස්ස (මාරයාගේ මාරපාශ සංඛ්‍යාත යොගයෙන් බැඳුණාහු) - මෙහි මාරයොග යනු ද මාරපාශ යනු ද රුගය යි.

අයොගචෙම්මිනො ජනා (සංසාරගතසත්ත්වයෝ) - නිවන ද රහත්බව ද යන දෙක යොගකෙබම නම්. එය නො ලදුවෝ අයොගකෙබම්හු ය. එ නම්: සංසාරගතසත්ත්වයෝ යැ.

8. 1. 10.

අසෙකෙබන (අසෙක්‍ෂ චූ) - රහත් බව පිණිස හික්මෙන්නෝ (පිටිවෙත් පුරන්තෝ) හෙවත් සොතාපතනිමග්ගධර්මාදී සත් ආසීපුද්ගලයෝ අසෙක්‍ෂ නම් වෙති. ශික්‍ෂාව අවසන් කළ, මත්තෙහි හික්මියැ යුත්තක් තැනියෝ හෙවත් රහත්පලයට පැමිණියෝ අසෙක්‍ෂ නම් වෙති. රහත්පල-සිත්ති චූ සමමාචාරා, සමමාකමමනන සමමාආජීව යන ඵලාභිත තුන අසෙක්‍ෂඝීලි නම්. එහි ම චූ සමමාචාරායාම සමමාසති සමමාසමාධි තුන අසෙක්‍ෂසමාධි නම් වේ. එහි ම චූ සමමාදිවසී සමමාසංකප්ප දෙක අසෙක්‍ෂප්‍රඥ නම් වේ.

3. 2. 8.

කායමොනොයාසං(කාය මොනොයා ය)-ත්‍රිවිධකායදුශ්චරිත දුරුලබ්‍ය ද,ත්‍රිවිධ කායසුවරිතය ද, කය අරමුණු කොට උපත් නුවණ ද, කය ඤාතපරිඤ්ඤාදීන් පිරිසිදු දැන්ම ද, කායපරිඤ්ඤාසහගත ආර්යමාර්ගය ද, කයෙහි ඡන්දරාගය දුරු ලබ්‍ය ද, කායසංසාර නිරෝධය වූ, චතුර්විධානසමාපත්තිය ද යන මේ හැම කායමොනොයා නම්. සතර වාග්දුශ්චරිත දුරු ලබ්‍ය ද, සතර වාක්සුවරිතය ද, වචන අරමුණෙහි නුවණ ද, වචනය ඤාතපරිඤ්ඤාදීන් පිරිසිදු දැන්ම ද, වාචාපරිඤ්ඤා සහගත මාර්ගය ද, වචනයෙහි ඡන්දරාගප්‍රභාණය ද, වචිසංඛාර නිරෝධය වූ ද්විතීයධ්‍යාන සමාපත්තිය ද යන මේ හැම වචිමොනොයා නම්. තුන් මනෝදුශ්චරිත දුරු ලබ්‍ය ද, ත්‍රිවිධ මනසසුවරිතය ද, මනස් අරමුණෙහි නුවණ ද, මනස ඤාතපරිඤ්ඤාදීන් පිරිසිදු කා නුවණ ද, මනෝපරිඤ්ඤාසහගත මාර්ගය ද, මනසෙහි ඡන්දරාග ප්‍රභාණය ද, චිත්තසංඛාර නිරෝධය වූ නිරෝධසමාපත්තිය ද යන මේ හැම මනෝමොනොයා නම්.

3. 3. 10.

සෙධයං භික්ඛුනො පටිභානාය සංවතනනති (ශෛක්‍ෂ භික්ඛුහුගේ පිරිහීම පිණිස පවතිත්.) - සෝවාන් ආදී ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයන් ලැබූ මාර්ගයට පිරිහීමෙන් තොර වේ. ලබා ඇති මාර්ගයෙන් මත්තෙහි මාර්ග ලැබීමට උවදුරු වැඩිම මෙහි කියන ලදී.

3. 5. 9.

ආමිසද්‍යා (ආමිසද්‍යතය) - සතර පසය ආමිසද්‍යා නම.

ධම්මද්‍යාං (ධම්මද්‍යතය) - දහම් දෙසීම ධම්මද්‍යා නම.

4. 1. 12.

සමපනනපාතිමොහනා (ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවරයෙන් යුක්ත ව) - ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවර යනු භික්ඛුන්ගේ ශික්‍ෂාපදගිලය යි.

ආචාර ගොවරසමපනන. (ආචාරයෙන් හා ගොවරයෙන් යුක්ත ව)-කුලයන්ගේ සිත් ගැන්ම පිණිස හුණපත් දීම් ආදී මිථ්‍යා ආචාරයෙන් වැළැක්ම, කාසිකවාචසික දුශ්චරිතයෙන් වැළැක්ම ආචාර නම්. වෙශ්‍යානිවාසාදී තොසුදු තැන්වලට තොගොස් සැදැහැවත් කුලයන් ඇසුරු කිරීම ගොවර නම්.

නි මි